

ਸਾਹਿਬਜੀ ਦੀ ਆਗਯਾ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਨਾਂ ਛਾਪੇ, ਕਾਪੀਰਾਈਟ ਦੇ ਲਾਭ ਰਾਖਵੇਂ ਹਨ।

ੴ ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਜਿਤਾ ਰੰਗਾਫਾ ਢੱਲਾ ਬੜਾ ਬੁੱਢਾ ਇਕ ਮਨ ਧਿਆਵੇ ॥

ਸੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ

ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਸਾਹਿਬਜੀ

— ਕ੍ਰਿਤ —

ਭਾਈ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਉਪਦੇਸ਼ਕ

ਚੀਫ਼ ਖ਼ਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ

(ਮਾਮੂ ਪੁਰ, ਰਿਆਸਤ ਪਟਿਆਲਾ ਨਿਵਾਸੀ)

— ਜਿਸਨੂੰ —

ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੇ ਗੱਦੀ ਨਸ਼ੀਨ ਸਿਰੋਮਣੀ ਮਹੰਤ

ਰਾਇ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਆਨਰੇਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦਰਜਾ ਅੱਵਲ ਤੇ ਸਿਵਲ ਜੱਜ ਜੀ ਦੀ

ਆਗਯਾ ਅਨੁਸਾਰ

ਕਰਤਾ ਨੇ ਤਜਾਰ ਕਰਕੇ

ਸਤੰਬਰ ੧੯੧੬ ਮੁਤਾਬਕ ਅੱਸੂ ੪੪੭ ਨਾ: ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ।

ਵਜ਼ੀਰ ਹਿੰਦ ਪ੍ਰੈਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਭਾਈ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਮੈਨੇਜਰ ਤੇ
ਪ੍ਰਿੰਟਰ ਦੇ ਯਤਨ ਨਾਲ ਛਪਿਆ ॥

ਤਕ ਪਰ ਮਹੰਤ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਦਸਤੀ ਦਸਖਤ ਹੋਨੇ ਬਚੁਰੀ ਹਨ। ਭੇਟਾ ੩)

ਸਮਰਪਨ

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਮਹੰਤ ਭਾਰੇ,
ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਿੱਖ, ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਸਤਾਰੇ ਹੈਂ ।
ਦਾਨੀ, ਮਾਨੀ, ਗੁਨੀ, ਗਜਾਨੀ, ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਜੀ ਮਹੰਤ,
ਭਾਈ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਹੈਂ ।
ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਸਿਵਲ ਜੱਜ, ਰਾਇ ਸਾਹਿਬ ਆਦਿ,
ਦੇਇ ਕੇ ਖਿਤਾਬ ਗੁਰਮਿੰਟ ਸਤਕਾਰੇ ਹੈਂ ।
ਪੰਥਕ ਪ੍ਰੇਮ ਰਿਦੇ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਵੱਸਦਾ ਹੈ,
ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਆਪ ਜੀ ਤੋਂ ਜਾਂਦੇ ਵਾਰੇ ਵਾਰੇ ਹੈਂ ।

ਦੋਹਿਰਾ

ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਗ੍ਰੰਥ ਇਹ, ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਸਤਕਾਰ ।
ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਅਰਪਨ ਕਰੇ, ਕਰੋ ਆਪ ਸ੍ਰੀਕਾਰ ॥

ਦਾਸ-ਕਰਤਾ

ੴ ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਤਤਕਰਾ

ਪ੍ਰਕਰਣ	ਪੰਨਾ	ਪ੍ਰਕਰਣ	ਪੰਨਾ
ਮੰਗਲ	੧	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਜੋਤੀ	
ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ	੨	ਜੋਤ ਸਮਾਉਣਾ	੬੭
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਤੇ ਭਾਈ ਬਾਲਾ	੯	ਭਾਈ ਸੁਧਾਰੀ ਜੀ ਤੇ ਭਿਖਾਰੀ ਜੀ	
ਬੂੜੇ ਤੋਂ ਭਾਈ ਬੁੱਢਾ ਹੋਣਾ	੧੧	ਦਾ ਮੰਗੇਵਾ	੬੯
ਭਾਈ ਮਰਦਾਨੇ ਨਾਲ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ		ਭਾਈ ਸੁਧਾਰੀ ਜੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹ	੭੧
ਜੀ ਦੀ ਗੋਸਟ	੧੯	ਭਾਈ ਭਿਖਾਰੀ ਜੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹ	੭੮
ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ		ਡੇਹਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੀ ਨੀਂਹ	
ਨਾਲ ਜਾਣਾ	੨੨	ਰੱਖਣੀ	੮੨
ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਗੁਰ ਸਿੱਖੀ ਦੀ		ਭਾਈ ਮਹਿਮੂਂ ਜੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹ	੮੩
ਸਾਖੀ ਸੁਣਾਈ	੨੬	ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਪੜ੍ਹਾਉਣੀ	੮੭
ਸਾਹਿਬ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹ	੨੯	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨਾਲ	
ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦਾ ਪਰਵਾਰ	੩੦	ਬਾਬਾ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ	੯੦
ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦਾਚਲਾਣਾ	੩੨	ਸੰਨੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ	੯੨
ਭਾਣਾ ਤਲਵੰਡੀ ਤੇ ਦੋ ਖੂਹ	੩੩	ਸ੍ਰੀ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਰਹਣਾ	੧੦੩
ਬਾਬੇ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ		ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹ	੧੦੮
ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ	੩੯	ਬੰਡਾ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰਾ ਬੰਨ੍ਹਣਾ	੧੧੪
ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਜੀ ਨੂੰ ਗੱਦੀ ਦਾ ਤਿਲਕ	੪੩	ਸਿੱਖੀ ਕੀ ਹੈ ?	੧੨੨
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਜੋਤੀ ਜੋਤ		ਦੇਗ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ	੧੨੪
ਸਮਾਉਣਾ	੪੩	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰਿਆਈ	੧੨੭
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਤੇ ਲਹਣਾ		ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ	
ਜੀ ਦਾ ਮਿਲਾਪ	੪੬	ਸਮਾਉਣਾ	੧੨੮
ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ		ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ	
ਜੀ ਨੂੰ ਸੰਗਤ ਦੇ ਆਖੇ ਲੱਭਣਾ	੪੮	ਜੀ ਦੀ ਉਸਤਤ ਕਰਨੀ	੧੩੦
ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਦਾ		ਚੁਰਾਸੀ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਨਾਉਂ (ਛੁੱਟ ਨੋਟ)	੧੩੩
ਕੌਤਕ	੫੮	ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੀ ਸੁਪਤਨੀ ਦਾਚਲਾਣਾ	੧੩੬
ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਜੀ ਅਤੇ ਤਪਾ	੬੪	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਬਾਬਾ	
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰਿਆਈ	੬੬	ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੇ ਲਾਹੌਰੋਂ ਲੈਣ ਜਾਣਾ	੧੩੭

ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਵਣਾ	੧੪੧	ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੂੰ ਤਿਲਕ ਕਰਨਾ	੨੧੨
ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨਾਲ ਮਤ ਮਤਾਂਤਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰ	੧੪੨	ਸ੍ਰੀ ਤਖਤ ਅਕਾਲ ਬੁੰਗੇ ਦੀ ਇੱਟ ਰੱਖਣੀ	੨੧੮
ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਤੋਖਸਰ ਤੀਰਥ ਦੀ ਇੱਟ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਧਰਾਕੇ ਤਾਲ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ	੧੪੬	ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਗੁਆ ਲੀਅਰ ਦੇ ਕਿਲੇ ਜਾਣਾ	੨੧੯
ਗੱਦੀ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦ ਨੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ	੧੪੭	ਕੋਲਾਂ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ	੨੨੬
ਸ੍ਰੀ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਜੀ ਦੀ ਨੀਂਹ ਬਾ: ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਰਖਾ ਕਰ ਪਿੰਡ ਬਸਾਵਣਾ	੧੪੮	ਬਬੇਕਸਰ ਬਨਾਵਣਾ	੨੩੦
ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਪਰਉਪਕਾਰ ਕਰਨਾਂ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਵਿਵਾਹ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ	੧੪੯	ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਮੀਆਂਮੀਰ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਤੋਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਵਿਪ੍ਰੀਤ ਦਾ ਹਾਲ ਦੱਸਣਾ	੨੩੩
ਮਾਤਾ ਗੰਗਾ ਜੀ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੇ ਵਰ ਦੇਣਾ	੧੫੦	ਬਾ: ਜੀਨੇ ਚੌਂਕੀ ਦੀ ਰੀਤ ਚਲਾਈ	੨੩੫
ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ ਤੋਂ ਸੂਰ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਣਾ	੧੫੧	ਹਰਿ ਗੋਵਿੰਦਪੁਰ ਵਸਾਉਣਾ	੨੩੭
ਭਾਈ ਮਹਿਮੇ ਨੇ ਸਿੱਖ ਹੋਣਾ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖਣੀ	੧੫੨	ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਜੀ ਦਾ ਚਲਾਣਾ	੨੪੪
ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਂ ਦਾ ਰੋਗ ਹਟਾਉਣਾ ਬਾਬੇ ਜੀ ਦਾ ਵਾਕ ਪੂਰਾ ਹੋਣਾ	੧੫੩	ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦਾ ਆਚਰਣ	੨੫੯
ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣਾ	੧੫੪	ਭਾਈ ਭਾਨੇ ਜੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਮੰਗਲ	੨੬੨
ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੀ ਗੰਗਾ ਭਾ: ਮਹਿਮੇ ਨੂੰ ਬਾ: ਜੀਨੇ ਬਖਸ਼ ਕਰਨੀ	੧੫੫	ਭਾਈ ਭਾਨੇ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ	੨੬੩
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬੀੜ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾਂ	੧੫੬	ਭਾਈ ਭਾਨੇ ਜੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹ	੨੬੬
ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰਮੁਖੀ ਵਿੱਦਿਆ ਸਿਖਾਵਣੀ ਤੇ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਵਿੱਦਿਆ ਦਾ ਵਰ ਦੇਣਾ	੧੫੭	ਭਾਈ ਭਾਨੇ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਣਾ	੨੬੯
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੇ ਵਿਵਾਹ ਸਮੇਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਜਾਣਾ	੧੫੮	ਸੂਰ ਦਾ ਸ਼ਕਾਰ	੨੭੫
	੧੫੯	ਦੁਖ ਭੰਜਨੀ ਬੇਰ ਤੇ ਸੰਨ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਾਖੀ	੨੭੮
	੧੬੦	ਬਾ: ਬੁੱਢੇ ਜੀ ਦੀ ਬੀੜ ਦੀ ਸਾਖੀ	੨੮੩
	੧੬੧	ਪ੍ਰਸੰਗ ਸ੍ਰੀ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਜੀ ਤੇ ਸਰਹਾਲੀ	੨੮੬
	੧੬੨	ਚੋਹਲਾ ਸਾਹਿਬ ਪੱਠਾ ਪਿੰਡ ਗੋਂਦ- ਵਾਲ ਦੀ ਸਾਖੀ	੨੯੦
	੧੬੩	ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਚਲਾਣਾ	੨੯੪
	੧੬੪	ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਨੇ ਘਰ ਆਵਣ ਲਈ ਆਗਯਾ ਮੰਗਣੀ	੨੯੬
	੧੬੫	ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦੇ ਚਲਾਣੇ ਸਮੇਂ ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਕੀਰਤਪੁਰ ਜਾਣਾ	੨੯੭
	੧੬੬	ਮਾਤਾ ਦਮੋਦਰੀ ਜੀ ਦਾ ਚਲਾਣਾ	੩੦੦

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦਾ ਜੋਤੀ	ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦੀ ਬੰਸ	੩੬੩
ਜੋਤ ਸਮਾਉਣਾ	੨੦੪ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਪੰਡਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਂ	੩੬੪
ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਦਾ ਚਲਾਣਾ	੨੦੬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ	
ਭਾ:ਜਲਾਲਦੀਨ ਦਾ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ	੨੦੯ ਪੇਸ਼ੀਨ ਗੋਈ	੩੭੦
ਭਾਈ ਸਰਵਣ ਜੀ ਦਾ „ „	੨੧੦ ਭਾਈ ਜਾਗੂ ਦਾ ਮਿਲਨਾ	੩੭੨
ਭਾਈ ਸਰਵਣ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ	੨੧੨ ਭਾਈ ਰਾਮ ਕੌਰ (ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ)	
ਸਰਵਣ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੀ	ਜੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ	੩੮੦
ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ	੨੧੩ ਭਾਈ ਰਾਮ ਕੌਰ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ	੩੮੪
ਮਸੰਦੀਆਂ ਬਖਸ਼ਨੀਆਂ	੨੧੪ ਭਾਈ ਰਾਮ ਕੌਰ ਜੀ ਦੇ ਗੁਣ	੩੮੫
ਸਾਖੀ ਮਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਥਾਇ	੨੧੭ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਤਿਲਕ	੩੮੬
ਭਾਈ ਸਰਵਣ ਜੀ ਦਾ ਚਲਾਣਾ	੨੧੯ ਭਾਈ ਰਾਮੇ ਜੀ ਦੀ ਸਾਖੀ	੩੮੮
ਭਾ: ਝੰਡਾ ਜੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ	੨੨੩ ਭਾਈ ਰਾਮ ਕੌਰ ਜੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹ	੩੮੯
ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ	੨੨੪ ਭਕਨੇ ਨੂੰ ਵਰ ਦੇਣਾ	੩੯੩
ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹ	੨੨੫ ਮਰਾਸੀ ਨੂੰ ਕੀਰਤਨ ਸਿਖਾਇਆ	੩੯੪
ਦਵਿਸਤਾਨ ਮਜ਼ਾਹਬ ਵਿੱਚੋਂ	੨੨੬ ਦੂਜਾ ਵਿਵਾਹ	੩੯੫
ਝੰਡਾ ਰਾਮ ਦਾਸ ਪੁਰੇ ਦੀ ਅਬਾਦੀ	੨੨੯ ਤੀਜਾ ਵਿਵਾਹ	੩੯੬
ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਨੇ ਪਿੰਡ ਖਰੀਦਨੇ	੨੩੦ ਚੌਥਾ ਵਿਵਾਹ	੩੯੬
ਭਾਈ ਝੰਡੇ ਜੀ ਨੂੰ ਮਲਕ ਦਾ ਖਿਤਾਬ	ਭਾਈ ਰਾਮ ਕੌਰ ਜੀ ਦੀ ਬੰਸ	੩੯੭
ਮਿਲਨਾ	੨੩੦ ਬੀਬੀ ਲੱਛਮੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹ	੩੯੭
ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਪਾਸੋਂ ਇੱਜ਼ਤ ਪਾਉਣੀ	੨੩੨ ਬੀਬੀ ਸੁੱਖਾਂ ਦਾ ਵਿਵਾਹ	੩੯੮
ਭਾਈ ਮਸਤੂ ਜੀ ਦੀ ਸਾਖੀ	੨੩੪ ਦੂਜੀ ਬੀਬੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹ	੪੦੦
ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹ	੨੩੭ ਸਿੱਤ ਪਰੀਖਯਾ	੪੦੧
ਬੀਬੀ ਰਾਮਦੇਵੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹ	੨੩੮ ਜਨਮ ਸੰਸਕਾਰ	੪੦੮
ਭਾਈ ਹਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹ	੨੪੦ ਖੰਡੇ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ	੪੦੯
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰਿਆਈ	੨੪੧ ਇਕ ਕੌਤਕ	੪੨੪
ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦਾ ਜੋਤੀ ਜੋਤ	ਭਾਈ ਰਾਮ ਕੌਰ ਜੀ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ	
ਸਮਾਉਣਾ	੨੪੨ ਛਕਕੇ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਹੋਣਾ	੪੨੬
ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ	੨੪੫ ਭਾਈ ਜਾਗੂ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਕੇ ਜੀਵਣ	
ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ	੨੪੬ ਸਿੰਘ ਬਣਨਾ	੪੩੦
ਆਪਣੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਦੇ ਕੰਮ	੨੪੬ ਕੋਟ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਤੇ ਰਾਮਾ-	
ਮਹਿਰ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਮਿਲਨਾ	੨੪੭ ਤਲਵੰਡੀ ਦੇ ਪਿੰਡ ਬੰਨ੍ਹਣੇ	੪੩੨
ਭਾਈ ਮੀਹੇਂ ਨੂੰ ਮਸੰਦੀ ਦੇਣੀ	੨੪੮ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਲੁਟਾਕੇ	
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦਾ ਜੋਤੀ	ਪੰਥ ਦੇ ਗੁਣ ਪਰਖਣੇ	੪੩੩
ਜੋਤ ਸਮਾਉਣਾ, ਅਰ ਭਾਈ	ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨਾਲ ਯੁੱਧ	੪੩੪
ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦਾ ਕੀਰਤਪੁਰ	ਸੱਯਦ ਬਹਮੀ ਨਾਮੇਂ ਇਕ ਮੁਸਲਮਾਨ	
ਤੇ ਝੰਡੇ ਰਾਮ ਦਾਸ ਪੁਰੇ	ਤੇ ਦੋ ਬਾਣੀਆਂ ਨੇ ਸਿੰਘ ਸਜਣਾ	੪੩੭
ਆਈ ਰਹਿਣਾ	੩੫੦	

(ਸ)

ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ	ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ	
ਦਿੱਲੀ ਜਾਣਾ	ਦੇਸ਼ ਰਟਨ ਤੇ ਚਲਾਣਾ	੫੩੬
ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਮਾਈ	ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ	੫੩੯
ਸਭਰਾਈਨੇ ਅਬਚਲ ਨਗਰ	ਜੀਵਨ ਭਾਈ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ	੫੪੦
ਜਾਣਾ	ਮੁਗਲਾਣੀ ਦੀ ਸਾਖੀ	੫੪੪
ਭਾਈ ਸੱਖੇ ਦੀ ਸਾਖੀ	ਭਾਈ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਚਲਾਣਾ	੫੪੬
ਭਾਈ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹ	ਮਾਤਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੀ ਨੇ ਪੇਕੇ ਘਰ	
ਤੇ ਮਾਇਆ ਦੇ ਖਸ਼ਾਨੇ ਦੇ	ਆ ਜਾਣਾ	੫੪੮
ਕੋਇਲੇ	ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭਾਈ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ	੫੪੯
ਦੂਜਾ ਵਿਵਾਹ	ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭਾ: ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ	੫੫੧
ਤੀਜਾ ਵਿਵਾਹ	ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਮਾਤਾ ਕਰਮ ਕੌਰ	
ਭਾਈ ਅਨੂਪ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵਿਵਾਹ	ਜੀ ਤੇ ਭਾਈ ਸੁਜਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ	੫੫੪
ਭਾਈ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਰ ਜੀ	ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਮਹੰਤ ਚਰਨ	
ਸ਼ਾਹ ਹਬੀਬ ਦਾ ਮਿਲਾਪ	ਦਾਸ ਜੀ	੫੬੬
ਸੋਹਣੀ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ	ਮਹੰਤ ਜੀ ਦੀ ਨਿਰਮਾਨਤਾ	੫੬੯
ਅਗੰਮ ਵਾਕ	ਜੀਵਨ ਮਹੰਤ ਭਾਈ ਬ੍ਰਹਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜੀ	੫੭੦
ਵਰ ਤੇ ਸਰਾਪ	ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਮਹੰਤ ਰਾਮ ਪ੍ਰਸਾਦ ਜੀ	੫੭੩
ਬੰਡੇ ਰਾਮ ਦਾਸ ਪੁਰੇ ਦੀ ਲੁੱਟ	ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਮਹੰਤ	
ਦਸਾਂ ਗੁਰਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ	ਰਾਘੋ ਦਾਸ ਜੀ ਅਰਥਾਤ ਸ੍ਰੀ	
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ	ਮਾਨ ਭਾਈ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ	
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ	ਜੀ ਮਹੰਤ	੫੭੪
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਜੀ	ਜਨਮ	੫੭੫
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਜੀ	ਮਹੰਤ ਰਾਮ ਪ੍ਰਸਾਦ ਜੀ ਦਾ ਚਲਾਣਾ	੫੮੪
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ	ਨੈਣੇ ਦੇ ਕੋਟ ਦਾ ਬਗੜਾ	੫੮੭
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ	ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤੇ ਤੀਰਥਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ	੫੮੮
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਇ ਜੀ	ਸ਼੍ਰੀਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਨਮਾਨ ਤੇ ਖਿਤਾਬ	
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ	ਮਿਲਣਾ	੫੯੦
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ	ਖੰਡੇ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣਾ ਤੇ ਵਿਵਾਹ	੫੯੨
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ	ਮਹੰਤ ਜੀ ਦਾ ਸੁਭਾਉ ਤੇ ਵਰਤਾਰਾ	੫੯੬
ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾਂ	ਮਹੰਤ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਮਿੱਤ੍ਰ	੫੯੭
ਸ਼ਾਹ ਹੁਸੈਨ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਸਾਖੀ	ਮਹੰਤ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ	੫੯੮
ਬੱਲੀ ਜੁਲਾਹੇ ਦੀ ਸਾਖੀ	ਪ੍ਰੇਮਣ ਮਾਈਆਂ	੬੦੦
ਭਾਈ ਦਿਆਲੇ ਦੀ ਸਾਖੀ	ਅੱਜ ਕੱਲ	੬੦੧
ਸ਼ਾਹ ਜਮਾਲ ਨੇ ਕੰਧ ਦੁੜਾਈ		

॥ ਸਮਾਪਤ ॥

ਭੂਮਿਕਾ

ਇਤਹਾਸ-ਜਿਸਨੂੰ ਤਵਾਰੀਖ ਆਖਦੇ ਹਨ-ਕੌਮਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਹੋਯਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸ਼ੋਕ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਅਪਨੇ ਇਤਹਾਸ ਦੀ ਖੋਜ ਬੜੀ ਘੱਟ ਹੈ, ਅਰ ਕੌਮੀ ਹਾਲਾਤ ਇਉਂ ਖਿੱਲਰੇ ਪਏ ਹਨ ਜੀਕੂੰ ਕਿਸੇ ਮਾਲਾ ਦੇ ਮੋਤੀ ਬਿਖਰੇ ਪਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕੌਮ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਵੱਲ ਖਿਆਲ ਘੱਟ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੌਮੀ ਜੀਵਨ ਪਕਿਆਈ ਪਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਬੜੇ ਗੁਣੀ ਵਿਦਵਾਨ ਦਾ ਅਜੇ ਤਕ ਇਸ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕੰਮ ਨੇ ਧਿਆਨ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਖਿੱਚਿਆ ਅਰ ਕੋਈ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਬੀਨ ਆਤਮਾਂ ਏਸ ਪਾਸੇ ਤਰੱਦਦ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪਏ।

ਇਸ ਹਾਲ ਵਿਚ ਫਿਰ ਹਮਾਤੜ ਛੋਟੇ ਤੇ ਛੋਟੀ ਪਹੁੰਚ ਵਾਲੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਨਿਰੀ ਉਮੰਗ ਹੀ ਉਮੰਗ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਕੁਛ ਜ਼ੋਰ ਅਜ਼ਮਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਰੀਝ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਤਹਾਸ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਲੈਣੇ ਦੀ ਵੀ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਕੌਮੀ ਲੋੜ ਨਚੱਲਿਆਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦੇਂਦੀ।

ਚੀਫ਼ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਭਾਈ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਉਪਦੇਸ਼ਕ ਘੜੂਏਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਲਾਯਾ, ਜੋ ਬੜੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸਿੰਘ ਹਨ, ਦੀਵਾਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਲਾਕੇ ੨ ਫਿਰਦਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਤਵਾਰੀਖੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਅਰ ਮੈਂ ਕੁਛ ਕੁਛ ਯਤਨ ਕੀਤੇ। ਛੇਕੜ ਮੇਰਾ ਖਜ਼ਾਲ ਹੋਯਾ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੇ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰੇ ਸਿੱਖ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੀ ਜੀਵਨ ਖੋਜ ਕਰਾਂ।

ਇਸ ਖੋਜ ਵਿਚ ਰੱਬਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ 'ਰਮਦਾਸ' ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਦੀ ਨਗਰੀ-ਜੋ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਹੱਥੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖਕੇ ਬਣੀ ਸੀ-ਦੇ ਮਹੰਤ ਸਾਹਬ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਾਇ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਸਿਵਲ ਜੱਜ, ਐਨਰੇਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦਰਜਾ ਅਵਲ ਬੀ ਇਸੇ ਖੋਜ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਬੀ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਆਪ ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੀ ਵੰਸ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਕਦਮ ਤੇ ਚੱਲਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰਨ ਹਾਰੇ ਹਨ। ਆਪ ਨੇ ਭਾਈ ਬਿਧੂ ਜੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਬੰਸ ਵਾਂਙੂੰ, ਹਾਂ ਜੀ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾਈ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾਈ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾਈ ਸੁਜਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ, -ਜੋ ਇਸ ਗੱਦੀ ਪਰ ਰੰਗ ਲਾ ਗਏ ਹਨ-ਵਾਂਙੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਿਆ ਹੋਯਾ ਹੈ ਤੇ ਤਜਾਰ ਬਰ ਤਜਾਰ ਸਿੱਖੀ ਧਾਰੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਿਧੂ ਜੀ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੱਕ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਰਿਆਂ ਵਾਂਙੂੰ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰੇ ਅਸੂਲ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਿ ਗੁਰੂਕੇ ਸਿਖ:-

‘ਵਿਚੇ ਗ੍ਰਹਸਤ ਨਿਤ ਰਹੇ ਉਦਾਸੀ ਜਿਉ ਕਮਲ ਰਹੇ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਹੇ।’

ਗ੍ਰਹਸਤ ਆਸ਼੍ਰਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਤੇ ਆਪ ਸੁਭ ਨਮੂਨਾ ਗ੍ਰਹਸਤੀ ਮਹੰਤ ਦਾ ਬਣਕੇ ਗੁਰ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦਾਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਸਤਰਾਂ ਬਿਧੂ ਬੰਸ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਰਹੁ ਰੀਤ ਤੇ ਟੁਰਨ ਦਾ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੋਹਣੀ ਤਰਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਹਾਲ ਸੁਣਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਪੁੱਜਾ। ਆਪ ਨੇ ਮੇਰੇ ਤਰੱਦਦ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਤੇ ਇੱਛਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਰਲਕੇ ਕੰਮ ਕਰੀਏ, ਇਸ ਲਈ ਆਪ ਨੇ ਚੀਫ਼ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਨੂੰ ਬਿਨਜ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੇਰੀਆਂ ਸੇਵਾਂ ਕੁਛ ਚਿਰ ਲਈ ਮਹੰਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਅਰਪਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ, ਦੀਵਾਨ ਨੇ ਇਸ ਸੁਭ ਕਾਰਜ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਨੀਯ

(ਕ)

ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਫਿਰ ਮੈਨੇ ਮਹੰਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਖੋਜ ਤੇ ਸਾਮਾਨ ਅਰ ਅਪਨੀ ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਆਧਾਰ ਪਰ ਇਹ ਕੰਮ ਅਰੰਭ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ੨ ਵਸੀਲਿਆਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਲਾਭ ਉਠਾਇਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਇਹ ਹਨ:-

- (੧) ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ, ਕ੍ਰਿਤ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ
- (੨) ਗੁਰੁ ਤੀਰਥ ਸੰਗ੍ਰਹ ਗੁਰਮਤ ਨਿਰਨੈ ਸਾਗਰ, ਕ੍ਰਿਤ ਪੰਡਤ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ
- (੩) ਤਵਾਰੀਖ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ, ਕ੍ਰਿਤ ਭਾਈ ਗਜਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਜਾਨੀ
- (੪) ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਤੇ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਛੇਵੀਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ, ਕ੍ਰਿਤ ਭਾਈ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
- (੫) ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦, ਕ੍ਰਿਤ ਭਾਈ ਸੁੱਖਾ ਸਿੰਘ ਜੀ
- (੬) ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕ੍ਰਿਤ ਭਾਈ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੀ
- (੭) ਜਨਮਸਾਖੀ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਾਲੀ
- (੮) ਜਨਮਸਾਖੀ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਵਾਲੀ
- (੯) ਜਨਮਸਾਖੀ ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ
- (੧੦) ਜਨਮਸਾਖੀ ਬਾਬਾ ਲਖਮੀ ਚੰਦ ਜੀ } ਕ੍ਰਿਤ ਬੀਬੀ ਲਛਮੀ
- (੧੧) ਕੱਤਕ ਕਿ ਵੈਸਾਖ? ਤੇ ਗੁਰਪੁਰਬ ਨਿਰਣੈ, ਕ੍ਰਿਤ ਭਾਈ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹਿਸਟੋਰੀਅਨ
- (੧੨) ਇਤਹਾਸ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ, ਕ੍ਰਿਤ ਸੰਤ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ਼ਾਸਤੀ
- (੧੩) ਦਬਸਤਾਨ ਮਜ਼ਹਬ, ਜੋ ਈਰਾਨ ਦੇ ਮੌਲਵੀ ਨੇ ਫਕੀਰ ਹੋਕੇ ਬਨਾਈ
- (੧੪) ਗੁਰੂ ਬੰਸਾਵਲੀਆਂ ਕਈ ਲਿਖਤ ਦੀਆਂ ਤੇ ਛਪੀਆਂ ਹੋਈਆਂ
- (੧੫) ਪੁਰਾਣੇ ਪਟੇ ਜੋ ਮਹੰਤ ਸਾਹਿਬਾਂ ਪਾਸ ਕਾਇਮ ਹਨ ਤੇ ਮਹੰਤ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਜੋ ਪੁਰਾਣੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਤੋਂ ਪੁਛ ਕੇ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਸੀ
- (੧੬) ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਦੇ ਕਾਜ਼ੀਆਂ ਪਾਸ ਜੋ ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ ਪੁਰਾਣੀ ਕਿਤਾਬ ਕਲਮੀਲਿਖੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਚਲਾਣਿਆਂ ਆਦਿ ਦੇ ਸੰਮਤ ਲਿਖੇ ਹਨ
- (੧੭) ਰਾਜਗਾਨਿ ਮਹਾਰਾਜ ਪਟਿਆਲਾ ਵਾਲੀ, ਜੋ ਸੰ: ੧੮੮੩ ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਛਪੀ।
- (੧੮) ਪੰਡਤ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦੁਬੇਸਰ ਬਾਹਮਨ ਰਮਦਾਸ ਨਿਵਾਸੀ
- (੧੯) ਭਾਈ ਰੂੜ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਿੰਡ ਨਾਨੋਕੇ, ਜੋ ਭਾਈ ਲੰਗਾਹੇ ਜੀ ਦੀ ਬੰਸ ਤੋਂ ਹਨ, ਰਵਾਜਤਨਸਾਖੀਆਂ ਕਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸੁਣਕੇ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਬਿਧ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਨੇਮੀ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹਨ। ਭਾਈ ਲਾਭ ਚੰਦ ਜੀ ਮੁਹੱਰਰ।

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਤਰੱਦਦ ਦੇ ਬਾਦ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਤਯਾਰ ਹੈ।

ਮੈਂ ਇਸ ਵਿਚ ਅਪਨੇ ਲੱਭੇ ਹਾਲ, ਮਹੰਤ ਜੀ ਦੇ ਲੱਭੇ ਹਾਲ, ਪਿੱਛੇ ਕਹੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੀਤੇ ਤੇ ਪੁਰਖਾਂ ਤੋਂ ਸੁਣੇ ਹਾਲਾਤ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਮੇਰੀ ਸਮਝ ਤੇ ਹਿੰਮਤ ਮੁਜਬ ਇਹ ਨੀਵੀਂ ਜੇਹੀ ਸੇਵਾ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ, ਤੇ ਮੈਂ ਆਪ ਜਾਣੂ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਕਸਰਾਂ ਵਾਲੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਪਰ ਜਿੰਨਾ ਤਾਣ ਹੈ ਉੱਨਾ ਉਚਾਣ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਦੀਬਾਨ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਦੀਆਂ ਭੁੱਲਾਂ ਰਹੀਆਂ ਸੱਜਨ ਜਨ ਦੇਖ ਕੇ ਦਾਸ ਪ੍ਰਤੀ ਯਾ ਮਹੰਤ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਤੀ ਲਿਖ ਘੱਲਣ। ਸੱਜਨਾਂ ਦੀ ਸਿਖ ਮੱਤ ਦਾ ਪੂਰਾ ਲਾਭ ਉਠਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਦੂਸਰੀ ਵੇਰ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਇਸ ਲਾਭ ਤੋਂ ਲਾਭਵੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਜਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਦਾਸ-ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਉਪਦੇਸ਼ਕ, ਮਾਮ੍ਹੂ ਪੁਰੀਆ

ਬੰਸਾਵਲੀ

ਸਿਰਠੀ ਕਰਤਾ ਸਿਰਜਨਹਾਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੇ ਅਨੇਕ ਤਰਾਂ ਦੀ ਸਿਰਠੀ ਰਚ ਕਰ ਸਭ ਦੀ ਡੋਰ ਅਪਨੇ ਹੱਥ ਰੱਖੀ ਹੈ, ਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਰਤਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਬੇਅੰਤ ਹੈ, ਤਿਵੇਂ ਤਿਸਦੀ ਰਚਨਾ ਵੀ ਬੇਅੰਤ ਹੈ, ਤੇ ਸਿਰਠੀਦੀ ਰਚਨਾ ਬਾਬਤ ਸਿਰਠੀ ਰਚਨ ਹਾਰ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਜਿਹਾ:—“ ਬਿਤ ਵਾਰ ਨ ਜੋਗੀ ਜਾਣੈ ਰੁਤ ਮਾਹੁ ਨ ਕੋਈ । ਜਾ ਕਰਤਾ ਸਿਰਠੀ ਕਉ ਸਾਜੇ ਆਪੇ ਜਾਣੈ ਸੋਈ” ਸਿਰਠੀ ਉਧਾਰ ਨਮਿੱਤ ਸੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੱਸੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਰੂਹਾਨੀ ਤਾਕਤ ਸੰਸਾਰੀ ਜੀਵਾਂ ਵਿਚ ਭਰਕੇ ਉਧਾਰਨ ਲਈ ਆਏ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਰੂਹਾਨੀ ਆਤਮਕ ਸ਼ਕਤੀ ਬਾਬਾਬੁੱਢਾਸਾਹਿਬਜੀਵਿੱਚ ਭਰੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂਨੂੰ ਨਾਮਦਾਨਦੇਕੇ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ। ਤਿਸ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੀ ਬੰਸਾਵਲੀ ਦਾ ਜਿੰਨਾ ਕੁ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਉਹ ਹੇਠ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ:—

ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਚੰਦ੍ਰ ਬੰਸੀ ਸਨ

ਆਖਦੇ ਹਨਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੇ ਜੋ ਸਿਸ਼ਟੀ ਰਚੀ ਤਿਸਦੀ ਰਚਨਾਵਿਚ ਇਕਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਹੋਏ, ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਦੇ ਦੋ ਪੁਤ੍ਰ ਮਰੀਚ ਤੇ ਅਤੀ ਹੋਏ। ਮਰੀਚ ਦੀ ਬੰਸ ਤੋਂ ਕਸ਼ਪ, ਕਸ਼ਪ ਤੋਂ ਸੂਰਜ, ਤਿਸ ਤੋਂ ਸੂਰਜ ਬੰਸੀ ਛੱਤੀ ਹੋਏ, ਤੇ ਸੂਰਜ ਬੰਸੀ ਛੱਤੀਆਂ ਦੀ ਬੰਸ ਵਿਚ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਤੇ ਦਸੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਹੋਏ। ਅਤੇ ਅਤੀ ਜੀ ਦੀ ਬੰਸ ਤੋਂ ਸੋਮ ਜੀ, ਸੋਮ ਜੀ ਦੀ ਬੰਸੋਂ ਚੰਦ੍ਰਮਾਂ, ਤਿਸ ਬੰਸ ਤੋਂ ਚੰਦਰ ਬੰਸੀ ਛੱਤੀ ਹੋਏ, ਤੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਵੀ ਚੰਦਰ ਬੰਸੀ ਕੁਲ ਵਿੱਚੋਂ ਸਨ। ਚੰਦ੍ਰ ਬੰਸੀ ਕੌਮ ਨੇ ਕਈ ਸਦੀਆਂ ਰਾਜ ਕੀਤਾ ਪਰ ਰਾਜਾ ਦਰਯੋਧਨ ਤੇ ਯੁਧਿਸ਼ਥੀਰ ਜੀ ਨੇ ਰਾਜਾ ਪਿੱਥੀ ਚੰਦ ਤਕ ੧੨੦ ਰਾਜਿਆਂ ਨੇ ੮੪੨੦ ਸਾਲ ਤਕ ਰਾਜ ਕੀਤਾ।* ਫਿਰ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਰਾਜਾ ਜੈਸਲਮੇਰ ਹੋਯਾ, ਤਿਸਦਾ ਅੱਗੇ ਰਾਜਾ ਹਿਮਹਿਲ ਮੀ, ਤਿਸਦੇ ਅੱਗੇ ਜੁੰਧਰ ਜੀ ਹੋਏ, ਰਾਜਾ ਜੁੰਧਰ ਦੇ ੨੧ ਪੁਤ੍ਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਇਕ ਦਾ ਨਾਮ ਪਪਟ ਸੀ, ਅੱਗੇ ਪਪਟ ਦੀ ਔਲਾਦ ਤੋਂ ਰੰਧਾਵਾ ਜੀ ਹੋਏ, ਤਿਸ ਦੀ ਬੰਸ ਦੇ ਅੱਜ ਕੱਲ ਰੰਧਾਵੇ ਸਦੋਂਦੇ ਹਨ। ਏਹ ਰੰਧਾਵੇ ਕਿਸੇ ਪੁਰਾਤਨ ਸਮੇਂ ਬੀਕਾਨੇਰ ਵਲੋਂ ਸ਼ਹਿਰ ਤਾਮ ਕੋਟ ਤੋਂ ਚੱਲਕੇ ਮਧਰ ਦੇਸ ਪੰਜਾਬ ਬਿਆਸਾ ਤੇ ਰਾਵੀ ਦਰਿਆਇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਆਕੇ ਵੱਸੇ, ਤੇ ਵਟਾਲਾ ਸ਼ਹਿਰ ਵਸਾਯਾ, ਜੋ ਕੁਝ ਚਿਰ ਮਗਰੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪਠਾਨਾਂਨੇ ਲੁੱਟਲਿਆ। ਤਿਸ ਪਰ ਸ: ੧੨੭੨ ਬਿ: ਵਿਚ ਚਵਿੰਡਾ ਪਿੰਡ ਵਸਾਯਾ, ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਦੇ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਕੱਬੂ ਨੰਗਲ ਦੇ ਲਾਗੇ ਹੈ ਅਰ ਜੋ ਵੱਡਾ ਭਾਰੀ ਕਸਬਾ ਵੱਸ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤੇ ਜਿਸਨੂੰ ਦੇਵੀ ਵਾਲਾ ਚਵਿੰਡਾ ਭੀ ਆਖਦੇ ਹਨ।

*ਖੁਲਾਸਾ ਤਵਾਰੀਖ ਕਲਮੀ ਫਾਰਸੀ ਕਰਤਾ ਸੁਜਾਨ ਸਿੰਘ ਪੁਰੀ ਖੱਤੀ ਵਟਾਲਾ ਨਿਵਾਸੀ, ਜੋ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਆਲਮਗੀਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸੰ: ੧੭੫੩ ਬਿ: ਨੂੰ ਲਿਖੀ ਗਈ, ਤੇ ਹੁਣ ਪੰਡਤ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦਵੇਸਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਪਾਸ ਇਸ ਵਕਤ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

(੮)

ਚਵਿੰਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਭਾਈ ਕਰਣ ਜੀ ਦੇ ਪੁਤ੍ਰ ਕੱਬੂ ਜੀ ਨੇ ਕੱਬੂ ਨੰਗਲ ਨਾਮ ਪਰਾਇਕ ਪਿੰਡ ਵਸਾਯਾ, (ਚਵਿੰਡੇ ਤੋਂ ਉੱਠਕੇ ੨੨ ਪਿੰਡ ਵੱਸੇ ਜਿਸਨੂੰ ਮਾਝੇ ਵਿਚ ਬਾਈਆ ਬੋਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਇਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕੱਬੂ ਦੀ ਬੰਸ ਤੋਂ ਭਾਈ ਗੱਗੋ ਜੀ ਹੋਏ, ਤਿਸਦੀਆਂ ਦੋ ਇਸਤੀਆਂ ਨਿਹਾਲੀ ਤੇ ਭਾਗੋ ਨਾਮੇ (ਭਾਗੋ ਤੇ ਨਿਹਾਲੀ ਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਕੱਬੂ ਨੰਗਲ ਵਿੱਚ ਦੋ ਪੱਤੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ) ਹੋਈਆਂ। ਭਾਗੋ ਦੀ ਪੱਤੀ ਵਿਚ ਗੱਗੋ ਦੇ ਘਰ ਬੂਆ ਜੀ, ਬੂਏ ਦੇ ਭਾਈ ਸੁਘਾ ਜੀ, ਭਾਈ ਸੁਘੇ ਦੇ ਘਰ ਮਾਤਾ ਗੋਰਾਂ ਜੀ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਸੰ: ੧੫੬੩ ਕੱਤਕ ੭ ਵਦੀ ੧੦ ਦਿਨ ਸ਼ੁਕ੍ਰ ਵਾਰ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਜਨਮੇ, ਸੰ: ੧੫੭੫ ਕੱਤਕ ਵਦੀ ੪ ਕੱਤਕ ੮ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ੧੧ ਸਾਲ ੧੧ ਮਹੀਨੇ ੨੪ ਦਿਨ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਹੋਕੇ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦਜੀ ਤੱਕ ੧੨੫ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਭੋਗ ਕਰ ਗੁਰ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਸਮਾ ਗਏ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪੰਜਾਰੇ ਸਿੱਖ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੀ ਬੰਸ ਇਸ ਵੇਲੇ ਵੇਰ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਰਾਇ ਦਾਸ ਦੀ ਬੰਸ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਹੈ, ਭਾਈ ਮਸਤੂ ਜੀ ਦੀ ਬੰਸ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਹੈ, ਭਾਈ ਰਾਜ ਮੱਲ ਜੀ ਦੀ ਬੰਸ, ਭਾਈ ਕੇ ਬੁੱਗਰ, ਬੀਲਾ, ਜਲੂਰ ਮਾਲਵੇ ਵਿੱਚ ਵਸਦੇ ਹਨ, ਭਾਈ ਅਨੂਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸਮਾਧ ਤੇਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਭਾਈ ਭੂਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸਮਾਧ ਸਾਬਾ ਰਿਆਸਤ ਸੰਮ੍ਰਿਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਭਾਈ ਸੁਧਾਰੀ ਜੀ ਦੀ ਬੰਸ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਹੈ, ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸਮਾਧ ਨੈਨੇ ਕੋਟ ਬਿਲਾ ਗੁਰਦਾਸ ਪੁਰ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਇਤਿਆਦਿਕ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੀ ਬੰਸ ਬੇਅੰਤ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੇ ਅਸਥਾਨ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਰਾਮਦਾਸ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਦੀ ਸੇਵਾ ਹਿਤ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਪੀੜ੍ਹੀ-ਬ-ਪੀੜ੍ਹੀ ੧੧ ਸੱਜਣ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋਏ, ਤੇ ਅਖੀਰ ਭਾਈ ਸੁਜਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ, ਤੇ ਆਪ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਪ੍ਰੰਤ ਮਹੰਤ ਸੰਪ੍ਰਦਾ ਚੱਲੀ। ਇਸ ਬੰਸ ਸੰਪ੍ਰਦਾ ਤੇ ਮਹੰਤ ਸੰਪ੍ਰਦਾ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਨਾਲ ਦੇ ਪੱਤੇ ਪੁਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪੰਜਾਹੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈ ਬੁਢਾ ਜੀ ਦੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾ

ਬੰਸ ਸੰਪ੍ਰਦਾ

੧-ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ

ਭਾਈ ਮਹਿੰਮੀ ਜੀ ੨-ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ

੩-ਭਾਈ ਜਲਾਲ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਭਾਈ ਦਾਸੂ ਰਾਇ ਜੀ

੪-ਭਾਈ ਸਰਵਣ ਸਾਹਿਬ ਜੀ

੫-ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ

੬-ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਭਾਈ ਹਰਦਿੱਤਾ ਜੀ

ਬੀਬੀ ਲਛਮੀ ੭-ਭਾਈ ਰਾਮਕੌਰ (ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ)

ਸੱਤ ਸਰੂਪ ਸਾਹਿਬ ਜੀ

ਬੀਬੀ ਧਰਮੋ ੮-ਭਾਈ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਭਾਈ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਰ ਜੀ

੯-ਭਾਈ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਭਾਈ ਭੂਪ ਸਿੰਘ ਜੀ

੧੦-ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਜੀ

੧੧-ਭਾਈ ਸੁਜਾਨ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤੇ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਤਾ ਕਰਮ ਕੌਰ ਜੀ

ਮਹੰਤ ਸੰਪ੍ਰਦਾ

੧-ਮਹੰਤ ਭਾਈ ਚਰਨ ਦਾਸ ਜੀ

੨-ਮਹੰਤ ਭਾਈ ਬ੍ਰਹਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜੀ

੩-ਮਹੰਤ ਭਾਈ ਰਾਮਪ੍ਰਸਾਦ ਜੀ

੪-ਮਹੰਤ ਭਾਈ ਨਾਕਰ ਦਾਸ ਜੀ

੫-*ਸ੍ਰੀ ਮਹੰਤ ਭਾਈ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ

(ਵਰਤਮਾਨ)

*ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਖੇ ਦੋ ਪੁੱਤ ਕਾਕਾ ਉਤਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ,
ਤੇ ਇੱਕ ਕਾਕੀ ਅਵਤਾਰ ਕੌਰ ਨਾਮੋਂ ਹਨ।

100-443887-100

五、

1. The first step is to identify the problem or question that needs to be answered. This involves understanding the context and the specific information required.

SECRET

अपने अधिकारों का उपयोग करने के लिए
आपका अधिकार है।

[illegible]

ੴ ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਮੰਗਲ

ਦੋਹਰਾ

ਸਤਿਗੁਰ ਮੇਰੀ ਆਨ ਕਰ ਕੀਜੋ ਬੁੱਧ ਸੁਜਾਨ ।
ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਦੀ ਕਥਾ ਕਰੋ ਸੰਪੂਰਨ ਆਨ ॥ ੧ ॥

ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ

ਬੇਟਿ ਏਸ ਅਵਤੰਸ ਅੰਸ ਕੁਲ ਹੰਸਨ ਮਾਨਕ ।
ਦੇਤ ਗਜਾਨ ਬਿੰਗਜਾਨ ਬਾਤ ਅੰਤਰ ਕੀ ਜਾਨਕ ।
ਕਰੀ ਪਰਖਨਾ ਪੰਥ ਰੂਪ ਧਰ ਜਿਸਨੇ ਧਾਨਕ ।
ਤਿਸ ਗੁਰੁ ਕੋ ਪਰਨਾਮ ਨਾਮ ਸੁੰਦਰ ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ॥ ੨ ॥

ਕੁੰਡਲੀਆ ਛੰਦ

ਗੁਰ ਅੰਗਦ ਮਮ ਅੰਗ ਕਰ ਅੰਗ ਸੰਗ ਹੋਇ ਆਪ ।
ਕਿਰਪਾ ਅਸਤੇ ਸਤਿਗੁਰੁ ਅਰਿ ਜਨ ਦੀਜੋ ਖਾਪ ।
ਅਰਿ ਜਨ ਦੀਜੋ ਖਾਪ ਜਾਪ ਆਵੇ ਸੁਖਦਾਈ ।
ਕਿਰਪਾ ਕੀਜੋ ਭੂਰ ਦੂਰ ਹੋਵੇ ਦੁਰਿਤਾਈ ।
ਵਰਤੇ ਸ਼ਾਂਤਿ ਅਪਾਰ ਸਾਰ ਰਸ ਛਾਏ ਸਭ ਉਰ ।
ਐਸੇ ਦੂਸਰ ਰੂਪ ਧਾਰਕੇ ਆਏ ਹੈਂ ਗੁਰ ॥ ੩ ॥

ਥਾਨ ਨਿਥਾਵੇਂ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮਾਣ ਨਿਮਾਣੇ ਜੋਇ ।
ਅਮਰ ਦਾਸ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮਮ ਪ੍ਰਣਾਮ ਤਿਸ ਹੋਇ ।

ਮਮ ਪ੍ਰਣਾਮ ਤਿਸ ਹੋਇ ਸੇਵ ਜਿਨ ਪੂਰਨ ਕੀਤੀ ।
 ਮਾਨ ਬਡਾਈ ਛੋਡ ਫੜੀ ਗੁਰ ਚਰਨ ਪਰੀਤੀ ।
 ਮਿਟਿਆ ਸਕਲ ਅੰਧੇਰ ਚੜ੍ਹੇ ਗੁਰ ਤੀਸਰ ਭਾਨ ।
 ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦੇਵ ਉਚ ਪਦ ਪਾਏ ਮਾਨ ॥ ੪ ॥

ਕਥਿਤ

ਪੂਰ ਕਰੇ ਆਸਨ ਬਿਨਾਸਨ ਦੁਖਾਸਨ ਕੇ ਦਾਸਨ ਕੇ ਦੁੱਖ
 ਜੋਊ ਪਲ ਮਾਹਿ ਚੂਰ ਹੈਂ । ਚੂਰ ਹੈਂ ਕਰੋਧ ਕਾਮ ਮੋਹ ਮਦ ਮਾਨ
 ਸਭ ਸੇਵਕਨ ਨੇੜੇ ਪੁਨ ਬਸਨ ਨ ਦੂਰ ਹੈਂ । ਦੂਰ ਹੈਗੋ ਜਗ ਜਿਨ
 ਨੇਰ ਹੈਗੋ ਸਤਿ ਸੰਗ ਸੂਖਨ ਭੰਡਾਰ ਜੋਊ ਲਬਾ ਲਬ ਪੂਰ ਹੈਂ ।
 ਪੂਰ ਹੈ ਹਮਾਰੀ ਆਸ ਸੋਊ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜਾਹਿ ਕੇ ਅਭਾਸ
 ਮਮ ਅੰਤਰ ਕੋ ਨੂਰ ਹੈਂ ॥ ੫ ॥

ਅਰਜਨ ਕੋ ਸੁਨੇ ਪੁਨ ਅਰਿ ਜਨ ਕੋ ਨਾਸ ਕਰੇ ਅਰਿ ਜਨ ਕੋ
 ਮਾਰ ਪੁਨ ਹਰਿ ਜਨ ਕਰੱਤ ਹੈਂ । ਰਤ ਹੈਗੋ ਹਰੀ ਮਾਹਿ ਪੁਨਾ ਗੁਰ
 ਬਾਨੀ ਚਾਹਿ ਸੰਤ ਸੇਵ ਮਾਹਿ ਜੋਊ ਮਨਹੂੰ ਧਰੱਤ ਹੈਂ । ਰਤ ਹੈਂ ਨ
 ਦੁਖ ਜਾਹਿ ਰਹਿਤ ਸੰਸਾਰ ਮਾਹਿ ਸਮਤਾ ਸਰੂਪ ਹੁੰਕੇ ਵਡਹੂੰ ਸਰੱਤ
 ਹੈਂ । ਰੱਤ ਹੈਗੀ ਮੇਰੀ ਤਿਨ ਚਰਨ ਕਮਲ ਮਾਹਿ ਅਰਜਨ ਗੁਰੂ
 ਜੀ ਕੇ ਪਾਇਨ ਪਰੱਤ ਹੈਂ ॥ ੬ ॥

ਮੀਰੀ ਵਾਲੇ ਪੀਰੀ ਵਾਲੇ ਦੋਊ ਤਲਵਾਰ ਵਾਲੇ ਕਰ ਮਾਹਿ ਬਾਜ
 ਵਾਲੇ ਬਾਜ ਕੇ ਸਵਾਰਾ ਜੋ । ਦੂਖਨ ਹਰਨ ਵਾਲੇ ਸੂਖਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ
 ਉਰਨ ਭਰਨ ਵਾਲੇ ਭਵ ਮੰ ਉਜਾਰਾ ਜੋ । ਰਾਗ ਵਾਲੇ ਰੰਗ
 ਵਾਲੇ ਢੋਲਕ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਵਾਲੇ ਗਾਵਤ ਹਜੂਰ ਜਿਸ ਜਗਤ ਸਤਾਰਾ
 ਜੋ । ਬੀਰ ਰਸ ਧੀਰ ਵਾਲੇ ਸੁੰਦਰ ਸਰੀਰ ਵਾਲੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ
 ਗੋਬਿੰਦ ਨਮੋ ਕਰੇ ਭਵ ਪਾਰਾ ਜੋ ॥ ੭ ॥

(੨)

ਸੁੰਦੀ ਸ੍ਰੇਯਾ

ਸਤਿ ਸਾਗਰ ਮਾਹਿ ਬਿਆਪਕ ਹੈ ਸਤਿ ਦੀਪ ਵਿਖੇ ਪਰਕਾਸ
ਮਹਾਨੋ । ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਵਿਖੇ ਜਿਨ ਕੀ ਰਤ ਹੈ ਅਰ ਸਾਤਿ ਪਤਾਲ
ਜਿਸੇ ਪ੍ਰਗਟਾਨੋ । ਕੀਰਤ ਸਾਤਿ ਅਕਾਸ਼ ਵਿਖੇ ਅਰ ਸਾਤਿ ਰਿਸ਼ੀ
ਜਿਸਕੇ ਢਿਗ ਜਾਨੋ । ਸਾਤਿ ਸਰੂਪ ਸਿਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਗੁਰੂ
ਮਮ ਹੈਂ ਭ੍ਰਿਤ ਪਾਦ ਲਗਾਨੋ ॥ ੮ ॥

ਆਠ ਦਿਸਾ ਜਿਸਕੇ ਬਸ ਹੈਂ ਬਸੁ ਲੋਚ ਰਹੇ ਗੁਰ ਕੇ ਚਰਨੀ।
ਆਠ ਭੁਜੀ ਉਧਰੀ ਚਰਨੀ ਲਗ ਜਾਸ ਉਜਾਰ ਕਹੈਂ ਧਰਨੀ।
ਆਠਹਿ ਪਾਹਿਰ ਜੋਗ ਵਿਖੇ ਜੁੜ ਪੂਰਨ ਰੂਪ ਗੁਰੂ ਕਰਨੀ।
ਸ੍ਰੀਗੁਰ ਆਪ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਹਰਿਮੂਰਤਿ ਬਾਲਕ ਰੂਪ ਵਡੀ ਵਰਨੀ॥੯

ਨਵ ਖੰਡ ਵਿਖੇ ਜਿਨ ਕੋ ਜਸ ਹੈ ਨਵ ਨਾਥ ਲਗੇ ਗੁਰ ਕੇ
ਚਰਨੀ। ਨਵ ਗ੍ਰਹ ਖਰੇ ਗੁਰ ਕੇ ਦਰ ਹੈਂ ਕਲਿਆਨ ਚਹੈਂ
ਅਪਨੀ ਕਰਨੀ। ਨਵ ਨਾੜਨ ਮੇਂ ਨਵਧਾ ਭਗਤੀ ਰਸ ਰੂਪ
ਬਨੀ ਨ ਜਵੇ ਵਰਨੀ। ਨਵ ਰੂਪ ਸ੍ਰੀਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ
ਸੀਸ ਉਤਾਰ ਧਰੀ ਧਰਨੀ ॥ ੧੦ ॥

ਤਿਰਝੰਗੀ ਛੰਦ:-

ਗੁਰ ਜੀ ਅਵਿਨਾਸੀ ਦਸ ਦਿਸ ਵਾਸੀ ਜੋਤ ਪ੍ਰਕਾਸੀ
ਸੁਖ ਰਾਸੀ। ਸੰਤਾਂ ਹਿਤਕਾਰੀ ਦੁਸ਼ਟ ਪ੍ਰਹਾਰੀ ਜਗ ਕੀ ਟਾਰੀ
ਚਵਰਾਸੀ। ਖਾਲਸ ਸਿਖ ਕੀਨੇ ਜਾਤ ਨ ਚੀਨੇ ਸੁਤ ਦੇ
ਦੀਨੇ ਉਪਕਾਰੀ। ਐਸੇ ਦੁਖ ਭਾਰੇ ਆਪ ਸਹਾਰੇ ਗੁਰ ਪਦ
ਵਾਰੇ ਸਦ ਵਾਰੀ ॥ ੧੧ ॥

ਦੋਹਰਾ:-

ਕਲਗੀ ਧਰ ਦਸਮੇਸ ਦੀ ਉਪਮਾਂ ਲਿਖਨੋਂ ਦੂਰ ।
ਬਸਦੇ ਸਭ ਦੇ ਚਿੱਤ ਮੇਂ ਸਿਮਰੈ ਹੋਨ ਹਜ਼ੂਰ ॥ ੧੨ ॥

ਸੋਰਠਾ

ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੀ ਜੋਤ ਦਸੋਂ ਰੂਪ ਇਕ ਰੂਪ ਹੈ ।
 ਰਮਿਓਂ ਹੈ ਉਤਪੋਤ ਪਰ ਉਪਕਾਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ॥ ੧੩ ॥
 ਖਾਲਸ ਜੋਤ ਅਪਾਰ ਬਾਣੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਗ੍ਰੰਥ ਕੀ ।
 ਤਾਂਕੋ ਹੁਕਮ ਵਿਚਾਰ ਜੋ ਸਿਮਰੈ ਸੋ ਪਾਰ ਹੈ ॥ ੧੪ ॥

ਸੁੰਦੀ ਸੈਯਾ

ਜਵ ਹੀ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਰੂਪ ਧਰਾ ਜਨਮੇਂ ਗੁਰ ਸਿੱਖ ਬਲੀ
 ਤਵਹੀ । ਤਵਹੀ ਦਸ ਰੂਪ ਵਿਖੇ ਵਰਤੇ ਗੁਰ ਪੂਰਨ ਕਾਜ ਕੀਏ
 ਸਵ ਹੀ । ਸਵ ਹੀ ਸਿਖ ਆਨ ਲਗੇ ਗੁਰ ਕੇ ਪਦ ਮੋਖ ਭਏ
 ਛਿਨ ਮੇਂ ਭਵ ਹੀ । ਭਵ ਹੀਨ ਕਰੇ ਦੁਖ ਦੋਖਨ ਕੇ ਸੁਭ ਸਿੱਖ
 ਸੁ ਨਾਮ ਸੁਨੋਂ ਅਵਹੀ ॥ ੧੫ ॥

ਕੁੰਡਲੀਆ ਛੰਦ

ਸਾਹਿਬ ਬੁੱਢੇ ਦੀ ਕਥਾ ਸੁਨੋਂ ਸਭੀ ਹਿਤ ਲਾਇ । ਪੂਰਨ ਸਿੱਖੀ
 ਹੈ ਭਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਆਇ । ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਆਇ
 ਦਏ ਵਰ ਜਾਂਕੋ ਪੂਰਨ । ਵਰ ਸਰਾਪ ਦੀ ਜੋਤ ਭਰੀ ਜਿਸ ਭੇ
 ਦੁਖ ਚੂਰਨ । ਸਤਿ ਨਾਮ ਉਪਦੇਸ਼ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਦੇਸਨ ਦੁਖ ਲਾਹਿਬ ।
 ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਧਨ ! ਧੰਨ ! ਜਾਸ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ॥ ੧੬ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਚੰਦਰ ਬੰਸੀ ਬੰਸ ਦੀ ਲਿਖਦਾ ਹਾਂ ਕੁਝ ਬੰਸ ।
 ਜਿਸਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਬੁੱਢਾ ਸਾਹਿਬ ਹੰਸ ॥ ੧੭ ॥
 ਬੰਸ ਵਡੀ ਤਿਨ ਕੀ ਅਤੀ ਲਿਖਿਆਂ ਗ੍ਰੰਥ ਵਧਾਇ ।
 ਲਿਖਦਾ ਲੋੜਨੁਸਾਰ ਹਾਂ ਸੁਣੋਂ ਨਾਮ ਹਿਤ ਲਾਇ ॥ ੧੮ ॥

*ਬੀਕਾਨੇਰ ਵੱਲੋਂ ਉਠ ਧਾਏ। ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇਸ ਦੇ ਆਏ।
 ਰਣ ਧਾਵਾ ਕੀਤਾ ਵਡਭਾਰੀ। ਰਣਧਾਵੇ ਹੋਏ ਬਲਕਾਰੀ॥੧੯॥
 ਬੋਲੀ ਭੇਦ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ। ਨਾਮ ਰੰਧਾਵਾ ਲੋਕ ਉਚਾਰਨ।
 ਅਸਲੀ ਰਣਧਾਵਾ ਸੀ ਭਾਈ। ਸੁਣੇ ਨਾਮ ਹੁਣ ਤਿਨ ਹਿਤਲਾਈ॥੨੦॥
 ਨਾਮ 'ਰੰਧਾਵਾ' ਚੰਦਰ ਬੰਸ। 'ਬੰਦ' ਪੁਤ੍ਰ ਸੀ ਤਿਨ ਕੀ ਅੰਸ।
 'ਕੱਜਲ' ਤੋਂ ਸੀ 'ਭੋਆ' ਜਾਨਾ ਐਘੜ ਜੀ ਤੋਂ 'ਢੋਲਾ' ਗਾਨ॥੨੧॥
 'ਕਰਣੋ' 'ਕੱਥੂ' ਨੰਗਲ ਵਾਲਾ। 'ਮੱਲ' ਤਾਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਭਾਲਾ।
 ਤਾਂ ਸੁਤ 'ਭੱਲਾ' ਜਾਨ ਸੁਖਾਲਾ। 'ਗੱਗੋ ਜੀ' ਪਰ ਵੀਨ ਬਿਸਾਲਾ॥੨੨॥
 'ਬੁਏ' ਦੇ ਘਰ 'ਸੁੱਘਾ' ਜਾਨ। ਤਿਸ ਘਰ 'ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ' ਭਾਨ।
 ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਬੰਸ ਅਪਾਰ। ਸੋ ਭੀ ਅੱਗੇ ਲਿਖਾਂ ਨਤਾਰ॥੨੩॥

—[ਬਿੰਦੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾ]—

ਕਥਿਤ

ਮਹਿਮੂ ਭਿਖਾਰੀ ਭਾਣਾ ਤੇ ਸੁਧਾਰੀ ਚਾਰ ਪੂਤ ਭਾਨੇ ਦੇ
 ਅਜਲਾਲ ਦਾਸੁ ਅਸਰਵਣ ਜਾਨੀਏ। ਸੁਵਣ ਦੇ ਘੰਡਾ ਜੀ ਹੈਂ
 ਤਾਂਕੇ ਹਰਦਿਤਾ ਸੁਤ ਅਤੇ ਗੁਰਦਿਤਾ ਤਾਂਕੇ ਰਾਮ ਕੌਰ
 ਮਾਨੀਏ। ਤਾਹਿਕੇ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਰ ਤੇ ਅਨੂਪ ਸਿੰਘ ਜਾਨੇ ਮੋਹਰ
 ਸ੍ਰੀਗੋਸ਼ ਜੀਕੇ ਸੁਨੋਂ ਮਨ ਭਾਨੀਏ। ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਭਏ ਤਾਂਕੇ ਕਾਹਨ
 ਸਿੰਘ ਸੁਤ ਜਾਨੇ ਤਾਹਿਕੇ ਸੁਜਾਨ ਸਿੰਘ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਸ ਗਾਨੀਏ॥੨੪॥

ਲਿਖੀਤ ਸੀ ਸਦੀ

—[ਮਹੰਤ ਸੰਪ੍ਰਦਾ]—

ਮਾਤਾ ਕਰਮ ਕੌਰ ਜੀ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਸਿੱਖ ਚਰਨ ਦਾਸ ਵਿੱਚ ਨੈਨੇ
 ਕੋਟ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਵਖਯਾਤ ਜੀ। ਬ੍ਰਹਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਭਏ ਚੇਲੇ

*ਸ਼ਹਿਰ ਤਾਮਕੋਟ ਤੋਂ ਚਲ ਕਰ ਬਿਆਸਾ ਤੇ ਰਾਵੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਆਕੇ ਵੱਸੇ॥

ਚਰਨ ਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਰਾਮ ਪ੍ਰਸਾਦ ਚੇਲੇ ਤਾਸ ਦੇ ਸੁਹਾਤ ਜੀ ।
ਤਾਂਹਿ ਕੇ ਠਾਕੁਰ ਦਾਸ ਚੇਲੇ ਹੋਏ ਏਸ ਜਗ੍ਹਾ ਵਕਤ ਮਹੰਤ ਹੁਣ
ਰਾਘੋਦਾਸ ਭਾਤ ਜੀ । ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਮ੍ਰਿਗੇਸ਼ ਨਾਮ ਰਾਮ
ਕੌਰ ਤਿਵੇਂ ਰਾਘੋਦਾਸ, ਰਾਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਗਾਤ ਜੀ ॥ ੨੫ ॥

ਦੋਹਿਰਾ

ਬਿੰਦੀ ਨਾਦੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾ ਏਦਾਂ ਲਵੇ ਪਛਾਨ ।
ਬਿੰਦੀ ਬੰਸ ਅਪਾਰ ਹੈ ਬਾਬੇ ਜੀ ਦੀ ਮਾਨ ॥ ੨੬ ॥
ਸਾਰ ਅੰਸ ਲਿਖਿਆ ਸਭੋ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਮਝਾਰ ।
ਅੱਗੇ ਸੁਣ ਬਿਸਤਾਰ ਸੇ ਮਨ ਨੂੰ ਠੀਕ ਸੁਧਾਰ ॥ ੨੭ ॥
ਸਾਹਿਬ ਬੁੱਢੇ ਦੀ ਕਥਾ ਫਿਰ ਪੁੱਤ੍ਰਨ ਦੀ ਜਾਨ ।
ਸੰਪ੍ਰਦਾ ਤਿਸਦੀ ਚਲੀ ਸੋਭੀ ਲਿਖਾਂ ਸੁਜਾਨ ॥ ੨੮ ॥

—[੨੮]—

ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਸਾਹਿਬ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦਾ ਪਹਲਾ ਅਧਿਆਇ ਸਮਾਪਤ ॥

ਉ ਨੇਕ ਦੁ ਰਾਜ ਦਿ

ਜਿ ਜਿ ਛੱਡੇ ਉ ਨਤ

ਚਛੇ ਮਾਧ ਰਿੰਦ ਆ

ਜਗਤ ਰਾਜਾਸੀ

ਨ ਨੇਕ ਆਖਾ ਜੀ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਏਵ ਜੀ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਸਿੱਖ ਹੋਏ ਹਨ, ਅਰ ਇਨ੍ਹਾਂ
ਦੀ ਵੰਸ ਦਸੁ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਵੇਲੇ ਸਿੱਖੀ ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਇਕ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਹੋਈ
ਭਾਈ ਰਾਮਕੋਰ ਜੀ ਦੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਜੋ ਪ੍ਰਨਾਲੀ ਦੁਰੀ,
ਤਿਸ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਮਹੰਤ ਰਾਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ।

ਨੇਕ ਤੱਤੀ ਸਾ ਨਾਨਕ ਬੁੱਢੇ

ਜਿ ਜਿ ਸਾਧੂ

ਜਿ ਜਿ ਆਖਾ

ੴ ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

➔ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਾਹਿਬ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ⇐

ਸਾਹਿਬ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ

ਸੁੱਯਾ ਛੰਦ

ਜਿਸ ਥਾਂ ਬੁੱਢਾ ਸਾਹਿਬ ਜਨਮੇ ਕੱਥੂ ਨੰਗਲਤਿਸਦਾ ਨਾਮ।
ਸੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਦੇ ਲਾਗੇ ਹੈ ਵੇ ਮਾਝੇ ਵਿੱਚ ਗਰਾਮ।
ਜੱਟ ਰੰਧਾਵੇ ਕੱਥੂ ਜੀ ਨੇ ਆਨ ਬਸਾਈ ਅਪਨੀ ਬੰਸ।
ਤਿਸ ਪੀੜ੍ਹੀ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਬੁੱਢਾ ਸਾਹਿਬ ਪੂਰਨ ਹੋਸ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ

ਪੰਦਰਾਂ ਸੌ ਤ੍ਰੇਹਠ ਸਾਲ। ਕੱਤਕ ਸੱਤ ਵਦੀ ਦਸ ਭਾਲ।
ਸੁਕ੍ਰਵਾਰ ਦਿਨ ਸੁੰਦਰ ਮਾਨੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਜਨਮੇ ਜਾਨੋਂ ॥ ੨ ॥
ਮਾਤਾ ਗੋਰਾਂ ਦੇ ਉਰ ਆਏ। ਸੁੱਘੇ ਪਿਤ ਦੇ ਧਾਮ ਸੁਹਾਏ।
ਭਈ ਵਧਾਈ ਭਾਰੀ ਮਾਨੋਂ। ਪ੍ਰਗਟੇ ਬੁੱਢਾ ਸੰਤ ਸੁਜਾਨੋਂ ॥ ੩ ॥
ਦੇਨ ਵਧਾਈ ਸਭ ਨਰ ਨਾਰੀ। ਸੁੱਘੇ ਦੇ ਘਰ ਆਨੰਦ ਭਾਰੀ।
ਦੇਵਤ ਦਾਨ ਗਰੀਬ ਨਿਹਾਰ। ਸੁੱਘੇ ਦਾ ਵਧਿਆ ਪ੍ਰਵਾਰ ॥ ੪ ॥

ਸੁੰਦਰੀ ਸੁੱਯਾ

ਸੁਭ ਧਾਮ ਵਿਖੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਭਯੋ ਨਰ ਨਾਰ ਕਮੀਨ ਸਭੇ

*ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਤਾ ਗੋਰਾਂ ਜੀ ਸੰਧੂਆਂ ਦੇ ਬੰਭਾਲੀ ਤੋਂ ਗਾਜੀ ਸੰਧੂ ਦੀ ਸਪੁੱਤ੍ਰੀ ਸੀ।

ਘਰ ਧਾਏ । ਤੁਮਰੇ ਘਰ ਆਜ ਸਪੂਤ ਭਯੋ ਸੁਭ ਮੰਗਲ ਗੀਤ
ਸੁ ਗਾਵਤ ਭਾਏ । ਬਰਸਾ ਬਰਸੇ ਜਿਵ ਘਾਮ ਮਿਟੇ ਤਿਸ
ਸ਼ਾਂਤਿ ਭਈ ਸੁਖ ਚੈਨ ਬਿਤਾਏ । ਪਿਤ ਮਾਤਨ ਕੇ ਉਰ ਠਾਰ
ਭਏ ਜਿਨਕੇ ਘਰ ਸੁੰਦਰ ਬਾਲਕ ਆਏ ॥ ੫ ॥

ਦੋਹਿਰਾ

ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਦੀ ਇੱਛਿਆ ਧਰਿਆ ਬੂੜਾ ਨਾਮ ।
ਬੂੜਾ ਬੂੜਾ ਆਖਕੇ ਸੱਦਨ ਲੋਕ ਤਮਾਮ ॥ ੬ ॥

ਚੌਪਈ

ਸੁੰਦਰ ਬਾਲਕ ਛਬ ਬਲਕਾਰੀ । ਸਭ ਨੂੰ ਭਾਵੇ ਹਸ ਮੁਖ
ਵਾਰੀ । ਸਭੀ ਗੋਦ ਲੇ ਦੇਵਤ ਲੋਰੀ । ਮੋਹਤ ਸਭ ਦੇ ਮਨ ਕੋ
ਜੋਰੀ ॥ ੭ ॥ ਬਾਲਕ ਬੋਲੀ ਮਧਰ ਸੁਹਾਵੇ । ਫਿਰ ਘਿਰ ਸਭ
ਨੂੰ ਚੋਜ ਵਿਖਾਵੇ । ਹਸ ਮੁਖ ਸੁੰਦਰ ਜਾਕੀ ਬਾਤਾ । ਪੇਖ ਪੇਖ
ਵਿਗਸੇ ਪਿਤ ਮਾਤਾ ॥ ੮ ॥ ਜਦ ਚਰਨਨ ਸੇ ਤੁਰਨੇ ਲਾਗੇ ।
ਬਾਲਨ ਸੰਗ ਕਰੈਂ ਅਨੁਰਾਗੇਂ । ਸਭ ਦੀ ਅਕਲ ਸ਼ਕਲ ਨੂੰ
ਜਾਨੈਂ । ਦੇਵਤਿਆਂ ਸਮ ਬਿਰਤੀ ਠਾਨੈਂ ॥ ੯ ॥ ਕੱਥੂ ਨੰਗਲ
ਕਰੈਂ ਅਨੰਦ । ਚੰਦਰ ਬੰਸੀ ਦੇ ਵਿਚ ਚੰਦ । ਨਿੱਕੇ ਹੁੰਦੇ ਹੀ
ਵਡ ਸਿਆਣੇ । ਲੋਕਾਂ ਭਾਣੇ ਦਿੱਸਨ ਯਾਣੇ ॥ ੧੦ ॥ ਪ੍ਰੇਮ
ਭਰੀ ਅਰ ਸੱਚੀ ਬਾਣੀ । ਬੋਲਣ ਜੋ ਸਭ ਦੇ ਮਨ ਭਾਣੀ ।
ਸੰਤ ਸੇਵ ਹਿਤਕਾਰੀ । ਕਿਰਤ ਵਿਰਤ ਦੇ ਰਾਹਕ ਭਾਰੀ ॥ ੧੧ ॥
ਸਮਾਂ ਦੇਖ ਕਰ ਤਿਸ ਪਿਤ ਮਾਤਾ । ਆਏ ਰਾਵੀ ਫਿਗ ਤਿਸ
ਤਾਤਾ । ਤਿਸ ਬਲ ਛੱਪਰ ਸੁੰਦਰ ਪਾਇ । ਰਹਿਨੇ ਲਾਗੇ ਮਿਲ
ਸਮੁਦਾਇ ॥ ੧੨ ॥ ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਰਮਣੀਕ ਸਥਾਨ । ਸੁੰਦਰ
ਹਵਾ ਤਾਹਿ ਕੀ ਜਾਨ । ਰਾਵੀ ਦੇ ਫਿਗ ਘਾਹੁ ਅਪਾਰ । ਚੰਬਰ

ਚੁਗਕੇ ਕਰਨ ਬਹਾਰ ॥ ੧੩ ॥ ਬੂੜਾ ਚੌਖਰ ਚਾਰਨ ਜਾਵੈ ।
ਬਾਲਨ ਸੰਗ ਖੇਡ ਸੁਖ ਪਾਵੈ । ਤਾਰੂ ਪੋਪਟ ਆਦਕ ਬਾਲ ।
ਮਿਲ ਕਰ ਕੌਤਕ ਕਰੈਂ ਵਿਸਾਲ ॥ ੧੪ ॥

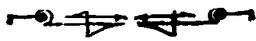
ਸੁੰਦਰੀ ਸੁੰਯਾ

ਚੌਖਰ ਚਾਰਨ ਜਾਵਤ ਹੈਂ ਨਿੱਤ ਕੌਤਕ ਬਾਲਨ ਸੰਗ
ਵਿਖਾਵੈਂ । ਸੰਤ ਸੁਭਾਵ ਬਹੈਂ ਕਰ ਆਸਨ ਲਾਇ ਦੀਵਾਨ
ਸੁ ਵਾਕ ਅਲਾਵੈਂ । ਬਾਲਨ ਕੇ ਸਿਰਮੌਰ ਬਨੈਂ ਸੁਠ ਬਾਲਨ ਸੇ
ਸੁਭ ਆਦਰ ਪਾਵੈਂ । ਬਾਲਨ ਸੇ ਨਿਤ ਖੇਡ ਨਈ ਕਰ
ਬਾਲਨ ਕੋ ਤਿਸ ਮਾਹਿ ਰਿਝਾਵੈਂ ॥ ੧੫ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਏਸੇ ਬਿਧ ਨਿਤ ਖੇਡਦੇ ਗੁਜਰੇ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ।
ਪੂਰਬਲੇ ਹੁਣ ਭਾਗ ਭੀ ਜਾਗੇ ਤਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ॥ ੧੬ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਸਾਹਿਬ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦਾ ਦੂਜਾ ਅਧਿਆਇ ਸਮਾਪਤੰ ॥

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਤੇ ਬਾਲੇ ਦਾ ਸੰਬਾਦ !

ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਤੇ ਭਾਈ ਬਾਲਾ ਜੀ
*‘ਸੱਚ ਖੰਡ’ ਆਏ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ੧੨ ਸਾਲ ਦੀ
ਅਵਸਥਾ ਦੇ ਬਾਲਕ ਮਾਲ ਚਾਰਦੇ ੨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਆਏ,
ਭਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਕਾਕਾ ! ਤੂੰ ਕਿਸਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਤੇ ਕਿਸ
ਜਾਤੀ ਦਾ ਹੈਂ? ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਪੁਤ੍ਰ ਭਾਈ ਸੁੱਘੇ ਦਾ ਤੇ ਜਾਤੀ

*ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੇ ਸਸਕਾਰ ਅਸਥਾਨ ਦਾ ਨਾਮ ‘ਸੱਚ ਖੰਡ’ ਪ੍ਰਚਲਤ ਹੈ ।

ਜੱਟ ਰੰਧਾਵਾ ਤੇ ਨਾਮ ਬੂੜਾ ਦੱਸਿਆ, ਅਤੇ ਜਦ ਕੁਝ ਚਿਰ ਬੈਠਕੇ ਬੂੜਾ ਜੀ ਮਾਲ ਵੱਲ ਚਲੇ ਗਏ ਤਾਂ ਮਗਰੋਂ ਭਾਈ ਬਾਲਾ ਜੀ ਨੇ ਦੀਨ ਦੁਨੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਪਾਲਕ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ: ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ! ਤੁਸੀਂ ਅੱਜ ਇਸ ਬਾਲਕ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਕੇ ਤਿਸ ਪਰ ਬਹੁਤ ਦਯਾ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਬਾਲਾ ਜੀ ਨੂੰ ਉੱਤ੍ਰ ਦਿੱਤਾ: ਭਾਈ ਬਾਲਾ ! ਤੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ, ਇਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਸਾਡਾ ਪੂਰਬਲਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹੈ, ਇਸਦੇ ਪਾਸ ਦੀਵਾ ਬੱਤੀ ਤੇਲ ਤਿਆਰ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਜਗਾਈ ਨਹੀਂ ਗਈ ।

ਤਾਂ ਭਾਈ ਬਾਲਾ ਜੀ ਨੇ ਫੇਰ ਮੁੜਕੇ ਆਖਿਆ ਗੁਰੂ ਜੀ ! ਇਸਦੀ ਬੱਤੀ ਤੇਲ ਦੀਵਾ ਕਦੋਂ ਬਲੇਗਾ ? ਦੀਵਾ ਤੇਲ ਅਤੇ ਬੱਤੀ ਕੇਹੜੀ ਹੈ ? ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉੱਤ੍ਰ ਦਿੱਤਾ: ਤੱਤ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨਾ ਇਹ ਤੇਲ ਹੈ, ਜੋ ਪ੍ਰੇਮ ਰੂਪੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉੱਤਮ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਹਿਰਦੇ ਰੂਪੀ ਦੀਵਾ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਤੀਜੇ ਮਲ ਬਿਖੇਪ ਅਵਰਣ ਤੋਂ ਅਪਨੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸਾਫ ਨਿਰਮਲ ਕਰ ਲਵ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸੁਭ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਵਸਤੂ ਰਿਦੇ ਰੂਪੀ ਦੀਵੇ ਵਿਚ ਤੇਲ ਰੂਪੀ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਲਵੇ ਤਾਂ ਨਿਰਮਲ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲੀ ਬੱਤੀ ਮਿਲਕੇ ਇੱਕ 'ਨਾਮ' ਦਾ ਦੀਵਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਭਾਈ ਬਾਲਿਆ ! ਤਿਸ ਬੂੜੇ ਬਾਲਕ ਵਿਚ ਸੱਭੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਾਇਮ ਹਨ, ਇਸ ਸਮੇਂ ਜਗਾਉਣ ਲਈ ਹੀ ਅਸੀਂ ਆਏ ਹਾਂ, ਸੋ ਹੁਣੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਉਹ ਬੱਤੀ ਜਗਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ।

ਬਾਲਾ—ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ! ਮੈਨੂੰ ਭੀ ਜਗਦੀ ਨਜਰੇ ਆਵੇਗੀ ?

ਗੁਰੂਜੀ—ਇਕ ਤੈਨੂੰ ਕੀ, ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਸੁਰਜ ਦੀ ਤਰਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਈ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗੀ ।

ਬਾਲਾ ਜੀ—ਗੁਰੂ ਜੀ! ਜਦ ਤੇਲ ਮੁਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬੱਤੀ ਸੁੱਕ ਕਰ ਬੁਝ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਬੱਤੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਅੰਤ ਤਕ ਜਗਦੀ ਰਹੇਗੀ ?

ਗੁਰੂ ਜੀ—ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਪੂਰਨ ਪਰਾ ਪੂਰਬਲਾ ਸੁਤੇ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਯਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਬਿਛ ਨੂੰ ਫਲ ਲੱਗਾ ਤੇ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕੱਚਾ ਹੀ ਝੜ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਕਾਮਲ ਗੁਰੂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੱਤੀ ਬੁੱਝਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਭਰਮ ਦੀ ਨਵਿਰਤੀ ਕਰਕੇ ਸਤਿਨਾਮ ਦੀ ਜੋਤ ਜਗਾ ਦੇਵੇ, ਸੋ ਫਿਰ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਜੁੱਗ ਵਿੱਚ ਭ ਨਹੀਂ ਬੁਝਦੀ (ਸਗੋਂ ਨਿੱਤ ਨਿਤ ਚੜ੍ਹੇ ਸਵਾਈ) ਸੋ ਬੁੜੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਹ ਬੱਤੀ ਜਗੇਗੀ ਜੋ ਸਦਾ ਜਗੇਗੀ।

ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਲੱਗ ਬਾਲਾ ਜੀ ਸਾਖੀ ਸੁਣਕੇ ਅਤੀ ਖੁਸ਼ ਹੋਯਾ ।

—੦—

❧ ਬੁੜੇ ਤੋਂ ਬੁੱਢਾ ਹੋਣਾ ❧

ਦੋਹਰਾ

ਪੰਦਰਾਂ ਸੌ ਪਾਛੱਤਰਾਂ ਸੌਮ ਵਾਰ ਦਿਨ ਜਾਨ ।

ਚਾਰ ਵਦੀ ਕੱਤਕ ਲਖੇ ਪਰਵਿਸਟਾ ਅਠ ਗਾਨ ॥ ੧ ॥

ਸੁੰਦੀ ਸ਼੍ਰੇਯਾ

ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇਵ ਗੁਰੂ ਜਗਤਾਰਨ ਦੇ ਹਿਤ ਹੈਂ
ਵਪ ਲਜਾਏ । ਸੁਭ ਰੂਪ ਅਲੌਕਿਕ ਦੇਹ ਧਰੀ ਜੁਗ ਚਾਰ

ਵਿਖੇ ਜਿਨਕਾ ਜੱਸ ਗਾਏ । ਨਵ ਸੰਤ ਵਿਖੇ ਗੁਰਦੇਵ ਫਿਰੇ
ਕਰਤਾਰ ਪੁਰੇ ਚਿਰ ਕਾਲ ਰਹਾਏ । ਜਗ ਜੋਤ ਜਗੇ ਗੁਰ ਨਾਨਕ
ਦੀ ਸਭ ਸੰਤ ਮੁਨੀ ਨਿਤ ਧਿਆਨ ਲਗਾਏ ॥ ੨ ॥

ਚੌਪਈ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਚਲ ਆਵੈਂ। ਭਾਈ ਬਾਲਾ ਸੰਗ ਸੁਹਾਵੈਂ।
ਰਾਵੀ ਤੋਂ ਹੋ ਆਵੈਂ ਪਾਰ। ਬੈਠਣ ਆਕੇ ਵਿੱਚ ਉਜਾਰ ॥ ੩ ॥
ਜਿਸ ਥਲ ਬੂੜਾ ਚੌਖਰ ਚਾਰੇ। ਜੁੜੇ ਤਾਸ ਸੰਗ ਬਾਲ ਅਪਾਰੇ।
ਬਾਲੇ ਨੂੰ ਗੁਰ ਖੇਡ ਵਿਖਾਵੈਂ। ਦ੍ਰਿਸ਼ ਬਾਲਕਾਂ ਵਲ ਗੁਰ ਪਾਵੈਂ ॥ ੪ ॥
ਖਿੱਚੇ ਬਾਲਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ। ਆਏ ਗੁਰ ਵਲ ਨੂੰ ਸਭ ਬਾਲ।
ਜਿਵੇਂ ਵੰਦ ਨੂੰ ਪਿਖੈ ਚਕੋਰ। ਲੋਹਾ ਜਿਉਂ ਚੁੰਬਕ ਦੀ ਓਰ ॥ ੫ ॥
ਦੀਵਾ ਵੇਖ ਨ ਮੁੜੇ ਪਤੰਗ। ਤਿਉਂ ਆਏ ਰਲ ਬੂੜੇ ਸੰਗ।
ਛੁੱਟੇ ਗੋਲਾ ਜਾਇ ਨਿਸੰਗ। ਨੱਸੇ ਜਾਵਨ ਰੱਤੇ ਰੰਗ ॥ ੬ ॥
ਬੂੜੇ ਸਣੇ ਜੁ ਬਾਲਕ ਸਾਰੇ। ਆਇ ਝੁਕੇ ਗੁਰ ਚਰਨ ਮਝਾਰੇ।
ਬੈਠ ਗੁਰਾਂ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਯਾ। ਸਫਲਾ ਆਵਨ ਤਿਨ ਕਾ
ਗਾਯਾ ॥ ੭ ॥ ਲਗਾ ਦੀਵਾਨ ਉਜਾਰ ਮਝਾਰ। ਜਿੱਥੇ ਬੈਠੇ
ਗੁਰ ਕਰਤਾਰ। ਸਤਿਗੁਰ ਅੰਤਰ ਜਾਮਿ ਮੁਰਾਰੀ। ਪੁੱਛਨ ਲੱਗੇ
ਹੋ ਸੰਸਾਰੀ ॥ ੮ ॥ ਬਾਲਕ ਹੋ ਤੁਮ ਕਿਸਦੇ ਭਾਈ। ਇੰਦ ਸਤ-
ਗੁਰ ਨੇ ਗਿਤਾ ਅਲਾਈ। ਏਧਰ ਓਧਰ ਵੇਖਨ ਸਾਰੇ। ਦੂਜੇ
ਵਲ ਦੂਜਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਰੇ ॥ ੯ ॥ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਮੁਖ ਕਿਸੇ ਨ ਖੋਲ੍ਹਾ।
ਬੂੜਾ ਬਾਲ ਖੜਾ ਹੋ ਬੋਲਾ ਗੁਰਜੀ। ਮੈਂ ਹਾਂ ਜੱਟ ਰੰਧਾਵਾ। ਇਨ
ਬਾਲਨ ਕੇ ਸੰਗ ਰਹਾਵਾ ॥ ੧੦ ॥ ਮੇਰਾ ਘਰ ਇਸ ਥਾਨ
ਮਝਾਰ। ਚੌਖਰ ਚਾਰੈਂ ਏਸ ਉਜਾਰ। ਕੱਥੂ ਨੰਗਲ ਤੋਂ ਪਿਤ
ਮੇਰਾ। ਆਯਾ ਇਸ ਥਲ ਕਰਨ ਬਸੇਰਾ ॥ ੧੧ ॥ ਕੁਝਕ

ਬਾਲ ਮਮ ਪਿੰਡੋਂ ਜਾਨੋ । ਕੁਝ *ਮੰਦਰਾਂ ਵਾਲੇ ਦੇ ਮਾਨੋਇ ਸਭ
 ਬਾਲਕ ਮੁੱਸਲਮਾਨ । ਰਲ ਮਿਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਗੁਜਰਾਨ ॥ ੧੨ ॥
 ਬਾਲਕ ਕੁਝ ਚਿਰ ਬੈਠ ਬਿਚਾਰ । ਗਏ ਚੌਖਚਾਂ ਤੀਰ ਨਿਹਾਰ।
 ਬੂੜਾ ਬੈਠਾ ਗੁਰ ਕੇ ਪਾਸ । ਵਾਕ ਸੁਣੇ ਗੁਰ ਕੇ ਸੁਠ ਖਾਸ ।
 ਹਿ ਬਾਲਾ ! ਇਹ ਬਾਲ ਇਆਨਾ । ਅੰਦਰ ਇਸਦਾ ਅਤੀ ਸਿਆਨਾ
 ॥ ੧੩ ॥ ਦੀਵਾ ਤੇਲ ਬਤੀ ਇਸ ਪਾਸ । ਲੱਗੇ ਅਗਨ ਹੋਵੇ
 ਪ੍ਰਕਾਸ਼ । ਬਾਲਾ ਕਹਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਦ ਹੋਵੇ । ਹੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਇਹ ਕਢ
 ਤਮ ਖੋਵੇ ॥ ੧੪ ॥ ਗੁਰੁ ਕਹਿ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਹੀ ਜਾਨ । ਇਸਨੂੰ
 ਹੋਵੇ ਪੂਰਨ ਗਿਆਨ । ਏਸ ਜੋਤ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟ ਉਜਾਲਾ । ਹੋਵੇਗਾ
 ਜਗ ਮਾਹਿ ਬਿਸਾਲਾ ॥ ੧੫ ॥ ਬੂੜਾ ਸੁਨ ਕਰ ਘਰ ਨੂੰ ਆਯਾ
 ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਲਾਯਾ । ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਲੈ ਚੌਖਰ ਨਾਲ ।
 ਗਿਆ ਗੁਰਾਂ ਵਲ ਕਰਕੇ ਖਜਾਲ ॥ ੧੬ ॥ ਬੈਠਾ ਗੁਰ ਚੈ
 ਸੀਸ ਨਿਵਾਇ । ਪ੍ਰੇਮ ਲਗਾ ਹਿਰਦੇ ਅਧਿਕਾਇ । ਨਿੱਕੀ ਉਮਰ
 ਅਧਰ ਸੁਠ ਬਾਨੀ । ਕਰੇ ਬਾਤ ਮੁਖ ਤੋਂ ਸਭ ਸਜਾਨੀ ॥ ੧੭ ॥
 ਪਿਖ ਕਰ ਬੋਲੇ ਦੀਨ ਦਿਆਲ । ਹੋ ਬਾਲਕ ਤੂੰ ਦਸ ਨਿਜ
 ਹਾਲ । ਤੇਰੀ ਆਯੂ ਨਿੱਕੀ ਬਾਲ । ਕਿਵੇਂ ਸੇਵ ਦਾ ਆਇਆ
 ਖਜਾਲ ॥ ੧੮ ॥ ਨਿੱਕੀ ਉਮਰੇ ਬਾਲ ਮਹਾਨ । ਤੈਨੂੰ ਡਰ ਕੀ
 ਸਾਰ ਵਖਾਨ । ਤੇਰਾ ਡਰ ਹੋ ਜਾਸੀ ਦੂਰ । ਸਾਰ ਬੋਲ ਕੀ ਕਰੀ
 ਕਸੂਰ ॥ ੧੯ ॥ ਤਦ ਬੂੜੇ ਨੇ ਵਾਕ ਉਚਾਰਾ । ਹੇ ਗੁਰ ਸੁਨੋਂ ਹਾਲ ਮਮ
 ਸਾਰਾ ਇਕ ਦਿਨ ਰਲ ਅਨਗਿਣਤ ਪਠਾਨਾ ਲੁੱਟੇ ਖੇਤ ਲੋਕ ਭੀ
 ਜਾਨ ॥ ੨੦ ॥ ਲੁੱਟ ਮਾਰ ਕਰ ਕਰੀ ਲਰਾਈ । ਮੇਰੇ ਮਨ
 ਪਿਖ ਗ਼ੈਰਤ ਆਈ । ਕੀਤੀ ਮੈਂ ਮਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ । ਧਰਮ-

*‘ਮੰਦਰਾਂ ਵਾਲਾ’ ਬੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇਕ ਪਿੰਡ ਹੈ ॥

ਰਾਜ ਦੁਖ ਦਏ ਅਪਾਰ ॥ ੨੧ ॥ ਤਿਸ ਤੋਂ ਕਿਸ ਬਿਧ ਹੋਵੇ
 ਛੁਟਕਾਰਾ । ਮੇਰੇ ਮਨ ਡਰ ਲਗਾ ਕਰਾਰਾ । ਹੇ ਸਤਿਗੁਰ ! ਮੈਂ
 ਇਸ ਡਰ ਨਾਲ ਹੋਯਾ ਚਕਨਾ ਚੂਰ ਬਿਸਾਲ ॥ ੨੨ ॥ ਅੱਜ
 ਭਿਆ ਡਰ ਹੈ ਇਕ ਭਾਰੀ । ਸੁਨੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦੇਵ ਮੁਰਾਰੀ
 ਘਰ ਤੋਂ ਚੌਖਰ ਚਾਰਨ ਲਿਆਯਾ । ਸਭ ਬਾਲਨ ਦੇ ਸੰਗ
 ਮਿਲਾਯਾ ॥ ੨੩ ॥ ਚੌਖਰ ਅੱਗੋਂ ਨਸ ਕਰ ਸਾਰੇ । ਜਾਇ ਵੜੇ
 ਇਕ ਖੇਤ ਮਝਾਰੇ । ਜਿਮੀਂਦਾਰ ਪਿਖ ਖੇਤੀ ਵਾਲਾ । ਗੁੱਸੇ
 ਹੋਵਨ ਲਗਾ ਬਿਸਾਲਾ ॥ ੨੪ ॥ ਪਿਖ ਦੂਰੋਂ ਨੱਸ ਤੁਧ
 ਆਯਾ । ਅਤੀ ਆਸਰਾ ਤੋਰ ਤਕਾਯਾ । ਮੈਂ ਕੋਈ ਜਾਨ ਬੁੱਝ
 ਨਹਿੰ ਕੀਤੀ । ਇਹ ਹੋਈ ਅਨਹੋਨੀ ਰੀਤੀ ॥ ੨੫ ॥ ਹੇ ਸਤਿਗੁਰ
 ਮੈਂ ਬਾਲ ਅਯਾਨਾ । ਨਹਿੰ ਕਸੂਰ ਏਹ ਮੇਰਾ ਗਾਨਾ । ਇਤਨੇ ਨੇ
 ਓਹ ਖੇਤੀ ਵਾਲਾ । ਪਿਤ ਬੂੜੇ ਸੰਗ ਆਵਤ ਚਾਲਾ ॥ ੨੬ ॥
 ਬੂੜੇ ਨੇ ਦੁਇ ਆਤ ਬਿਚਾਰੇ । ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਨੂੰ ਕਰੇ ਇਸ਼ਾਰੇ
 ਆਹ ਆਵਤ ਹੈ ਬਾਪ ਹਮਾਰਾ । ਖੇਤ ਵਾਲ ਭੀ ਨਾਲ ਨਿਹਾਰਾ
 ॥ ੨੭ ॥ ਹੇ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਆਜ ਬਚਾਵੇ । ਮਾਰੇਗਾ ਪਿਤ
 ਮੋਰ ਅਲਾਵੇ । ਦੂਜਾ ਖੇਤ ਵਾਲ ਹੈ ਨਾਲ । ਆਇਆ ਤਿਸਨੂੰ
 ਘਰ ਤੋਂ ਚਾਲ ॥ ੨੮ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਖੇਤੀ ਵਾਲਾ ਓਧਰੋਂ ਚਲਿਆ ਆਵਤ ਜਾਨ ।
 ਏਧਰ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇਵ ਜੀ ਹੋਰੇ ਖੇਡ ਵਖਾਨ ॥ ੨੯ ॥

ਚੌਪਈ

ਹੇ ਬਾਲਾ ! ਤੂੰ ਸੁਨ ਧਰ ਕਾਨਾ । ਕੈਸਾ ਬਾਲਕ ਹੈ ਇਹ
 ਸਯਾਨਾ । ਹੁਨ ਇਸਦੇ ਵਿਚ ਜੋਤ ਜਗਾਈਏ । ਇਸ ਥੋਂ ਕਵਨ

ਵਕਤ ਸੁਭ ਪਾਈਏ ॥ ੩੦ ॥ ਸੁਰਨ ਅਸਾਡੀ ਹੈ ਇਹ ਆਯਾ ।
 ਪੂਰਬਲਾ ਹੀ ਮੇਲ ਮਿਲਾਯਾ ॥ ੩੧ ॥ ਹੇ ਬਾਲਕ! ਤੂੰ ਡਰ ਨਾ
 ਕਾਈ । ਰਹੁ ਅਨੰਦ ਤੂੰ ਸਦ ਸੁਖਦਾਈ । ਧਰਮਰਾਇ ਭੀ
 ਤੁਮਰਾ ਦਾਸ । ਆਵੇ ਕੋਇ ਨ ਤੇਰੇ ਪਾਸ ॥ ੩੨ ॥ ਪਿਤਾ
 ਤੁਮਾਰੇ ਨੂੰ ਭੀ ਗਿਆਨ । ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਏਥੇ ਆਨ । ਚੋਖਰ
 ਜਿਸਦਾ ਖੇਤ ਉਜਾਰਾ । ਸੋ ਭੀ ਤੁਮਰਾ ਬਨੇ ਪਿਆਰਾ ॥ ੩੩ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਸਤਿਗੁਰ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰਕੇ ਲਿੱਤਾ ਪਾਸ ਬਠਾਰ ।
 ਬੂੜਾ ਤੂੰ ਸਮ ਬੁੱਢਿਆਂ ਬੋਲੈਂ ਬਚਨ ਅਪਾਰ ॥ ੩੪ ॥

ਕਥਿੱਤ

ਸੂਰਜ ਅਕਾਸ ਜੋਤ ਚੰਦ੍ਰਮਾਂ ਤੇ ਪਈ ਜਦੋਂ ਪੂਰਨ ਕਲਾਂ
 ਦਾ ਰੂਪ ਚੰਦ ਨੂੰ ਬਨਾਇਆ । ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਮੰਡਲੀ ਸੁ ਚੰਦ੍ਰਮਾਂ
 ਫਬਾਈ ਆਨ ਅਪਨੇ ਅਨੰਦ ਦਾ ਹੈ ਚਾਨਣਾ ਖਿੜਾਇਆ ।
 ਸੂਰਜ ਕਿਰਨ ਜਦੋਂ ਚੰਦ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਈ ਅੰਮ੍ਰਤ ਦਾ ਸੋਮਾਂ
 ਤਿਸ ਵਿੱਚ ਨਜਰਾਇਆ । ਰਵ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਚੰਦ੍ਰ ਬੰਸ
 ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਆਪਨੀ ਕਿਰਨ ਨਾਲ ਚਾਨਣਾ ਬਨਾਇਆ ॥ ੩੫ ॥

ਚੌਪਈ

ਇਸ ਬਿਧ ਵਿਸ਼ਟ ਜਦੋਂ ਗੁਰ ਪਾਈ । ਬੂੜੇ ਨੂੰ ਬ੍ਰਿਧ ਦੀਆ
 ਬਨਾਈ । ਬਾਲਾ ਪਿਖ ਇਸ ਕੋਤਕ ਤਾਈਂ । ਚੁਪ ਭਿਆ ਨਹਿ
 ਬੋਲੇ ਕਾਈ ॥ ੩੬ ॥ ਜਿਮੀਂਦਾਰ ਜੋ ਖੇਤੀ ਵਾਲ । ਪਿਤ ਬੂੜੇ
 ਸੰਗ ਆਯਾ ਚਾਲ । ਪੁੱਛਨ ਇਸ ਥਲ ਬੂੜਾ ਬਾਲ । ਆਯਾ
 ਸੀਗ ਚੋਖਰਾਂ ਨਾਲ ॥ ੩੭ ॥ ਏਥੇ ਹੁਨ ਸੀ ਨਜਰੇ ਆਯਾ ।
 ਦੱਸੇ ਹੈ ਉਹ ਕਿਤਵਲ ਧਾਯਾ ? ਸਤਿਗੁਰ ਬੋਲੇ ਦੀਨ ਦਿਆਲ ।

(੧੬)

ਆਪੇ ਵੇਖ ਲਵੋ ਤੁਮ ਭਾਲ ॥ ੩੮ ॥ ਢੂੰਡਾ ਇਰਦ ਗਿਰਦ
ਧਰ ਧਿਆਨ । ਨਹਿ ਪਾਯਾ ਬੂੜਾ ਕਿਤ ਜਾਨ । ਸਭ ਸਿੱਖਾਂ
ਵਲ ਨਿਗ੍ਹਾ ਚਲਾਈ । ਹਾਰ ਪਰੇ ਨਹਿ ਪਾਯਾ ਕਾਈ ॥ ੩੯ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਸਤਿਗੁਰ ਵੀਨ ਵਿਆਲ ਨੇ ਲੀਤੇ ਪਾਸ ਬਠਾਲ ।
ਕੀ ਕੀਤਾ ਤੁਧ ਬਾਲ ਨੇ ਹੋਏ ਕ੍ਰੋਧ ਬਿਸਾਲ ? ॥ ੪੦ ॥

ਚੌਪਈ

ਜਿਮੀਂਦਾਰ ਜੋ ਮੰਦਰਾਂ ਵਾਲਾ । ਗੋਤਰ ਵਾਲ੍ਹਾ ਜਮਨ
ਬਿਸਾਲਾ । * ਲਹਿੰਦੇ ਤਰਫ ਹੈ ਮੇਰਾ ਖੇਤ । ਬੋਲਾ ਇਸ ਬਿਧ
ਹੋਇ ਸੁਚੇਤ ॥ ੪੧ ॥ ਬੂੜੇ ਪਿਤ ਨੂੰ ਲਿਆ ਵਖਾਇ । ਪੁੱਛੋ
ਇਸਨੂੰ ਸਾਰ ਅਲਾਇ । ਮਿਲੇ ਕਿਤੇ ਜੇ ਬੂੜਾ ਬਾਲ । ਮਾਰਾਂ
ਤਿਸਨੂੰ ਫਮਕਾਂ ਨਾਲ ॥ ੪੨ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਬੋਲੇ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇਵ ਜੀ ਸੁਨਹੋ ਜੀਮੀਂਦਾਰ ।
ਹਰਿਆ ਭਰਿਆ ਖੇਤ ਹੈ ਐਵੇਂ ਕੂੜ ਨ ਮਾਰ ॥ ੪੩ ॥

ਚੌਪਈ

ਚੱਲ ਦਿਖਾਵਾਂ ਤੈਨੂੰ ਭਾਈ । ਜੇ ਅਤਬਾਰ ਨ ਤੈਨੂੰ ਆਈ ॥
ਸੰਗ ਲਿਜਾਕੇ ਗੁਰ ਪਿਖ ਆਏ । ਹਰੇ ਭਰੇ ਸਭ ਖੇਤ
ਸੁਹਾਏ ॥ ੪੪ ॥ ਪੇਖੀ ਕਲਾ ਗੁਰੂ ਕੀ ਸਾਰੀ । ਚਰਨ ਗੁਰੂ ਦੇ
ਫੜੇ ਨਿਹਾਰੀ । ਹੇ ਗੁਰ ਬਖਸ਼ੋ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰ । ਬਾਲਕ ਦੇਵੇ
ਅਸਾਂ ਦਿਖਾਰ ॥ ੪੫ ॥

* ਝੰਡਾ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਤੋਂ ਭੇਢ ਮੀਲ ਲਹਿੰਦੇ ਦੀ ਤਰਫ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਚਖੰਡ
(ਸਮਾਧੀ) ਤੋਂ ਅੱਧਾ ਮੀਲ ਲਹਿੰਦੇ ਦੀ ਤਰਫ ਹੈ, ਵਾਲ੍ਹੇ ਗੋਤ ਦਾ ਮੁਸਲਮਾਨ
ਜਿਮੀਂਦਾਰ ਸੀ ।

(੧੭)

ਦੋਹਰਾ

ਸਾਫ ਰਿਦਾ ਤਿਨਕਾ ਪਿਖਾ ਸਤਿਗੁਰ ਭੇ ਕਿਰਪਾਲ ।
ਬੂੜੇ ਕੋ ਫੜ ਬਾਹਿ ਤੇ ਲੀਤਾ ਪਾਸ ਬਿਠਾਲ ॥ ੪੬ ॥
ਇਸ ਕੌਤਕ ਨੂੰ ਵੇਖਕੇ ਹੋਏ ਬਿਸਮ ਅਪਾਰ ।
ਬੂੜੇ ਦਾ ਤਨ ਵੇਖਿਆ ਬੁੱਢਾ ਚਿੰਟੇ ਵਾਰ ॥ ੪੭ ॥

ਚੌਪਈ

ਸੁਨ ਬੂੜੇ ਦੀ ਮਾਤਾ ਆਈ । ਬਾਲਕ ਨੂੰ ਬ੍ਰਿਧ ਲੀਆ
ਬਨਾਈ । ਸੋ ਭੀ ਆਵਤ ਪਿਖ ਬਿਸਮਾਈ । ਇਹ ਕੌਤਕ
ਵੇਖਾ ਹਿਤ ਲਾਈ ॥ ੪੮ ॥

ਸੁੰਦੀ ਸਵੱਯਾ

ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਪਿਖ ਭਾਖਤ ਹੈਂ ਹੁਣ ਨਾਂ ਹਮਰੇ ਇਹ
ਧਾਮ ਬਸਾਵੇ । ਨਾ ਕੁਝ ਕਾਮ ਬਨੇ ਇਸ ਤੇ ਹਮਰੇ ਇਹ ਸੇਵਕ
ਨਾ ਬਨ ਆਵੇ । ਪਾਸ ਰਹੇ ਗੁਰ ਕੇ ਸਦ ਹੀ ਇਹ ਸੰਤ ਸਰੂਪ
ਵਿਖੇ ਸੁਖ ਪਾਵੇ । ਵਾਰ ਹੀ ਵਾਰ ਪਿਖੈਂ ਤਨ ਬਾਲਕ ਸਾਹਿਬ
ਕੀ ਗਤਿ ਕੌਨ ਚਿਤਾਵੇ ॥ ੪੯ ॥

ਚੌਪਈ

ਤਬ ਸਤਿਗੁਰ ਨੇ ਹਾਥ ਉਠਾਇਆ । ਬੂੜੇ ਬ੍ਰਿਧ
ਕੇ ਸੀਸ ਟਿਕਾਇਆ । ਆਪੇ ਬਾਲੋਂ ਬ੍ਰਿਧ ਬਨਾਵੈਂ ।
ਆਪੇ ਬ੍ਰਿਧ ਤੋਂ ਬਾਲ ਵਿਖਾਵੈਂ ॥ ੫੦ ॥ ਐਸੀ ਕਲਾ
ਗੁਰੂ ਦਿਖਲਾਈ । ਪੇਖਤ ਭਏ ਸਭੀ ਬਿਸਮਾਈ । ਗੁਰ ਸਿਖ
ਭਏ ਚਰਨ ਲਗ ਸਾਰੇ । ਮੰਦਰਾਂ ਵਾਲੇ ਸਣੇਂ ਵਿਚਾਰੇ ॥ ੫੧ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਬੂੜਾ ਨਾਮ ਮਿਟਾਇਕੇ ਬੁੱਢਾ ਧਰਿਆ ਨਾਮ ।

ਪਿਛਲਾ ਜਨਮ ਮਿਟਾਇਕੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਨ ਨਿਜ ਧਾਮ*॥੫੨॥

ਚੌਪਈ

ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਨੇ ਚਰਨ ਲਗਾਯਾ । ਆਤਮ ਜੀਵਨ ਵਿਚ
ਜਿਵਾਯਾ । ਜੱਗ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਸੁਰਤ ਉਠਾਇ । ਆਤਮ ਰੰਗ ਵਿਚ
ਦਈ ਟਿਕਾਇ ॥੫੩॥ ਜਗ ਵੱਲੋਂ ਹੁਲਬੁੜਾ ਮੋਯਾ । ਗੁਰ ਘਰ
ਉਸਦਾ ਜੀਵਨ ਹੋਯਾ । ਅਤੀ ਸੁਛ ਸਿੱਖਯਾ ਸਿਖਲਾਈ ।
ਰਹਿਨੀ ਬਹਿਨੀ ਸਭ ਸੁਨਾਈ । ਖਾਨ ਪਾਨ ਬਹਿਨਾ ਪਹਿ-
ਰਾਵਨ । ਸੁਭ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਕੀਨ ਸੁਨਾਵਨ ॥੫੪॥ ਤੜਕੇ ਉਠ
ਕਰ ਕਰੇ ਮਦਾਨਾ । ਦਾਤਨ ਕੁਰਲਾ ਤੇ ਇਸ਼ਨਾਨਾ । ਪੜ੍ਹੇ
ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਹਿਤ ਲਾਇ । ਪੱਕੇ ਰਹੇ ਧਰਮ ਵਿਚ ਆਇ ।
ਇਤ ਆਦਿਕ ਗੁਰ ਨਿਯਮ ਸੁਨਾਏ । ਬੁੱਢੇ ਸੁਣੇ ਅਤੀ
ਹਿਤ ਲਾਇ ॥੫੫॥

ਦੋਹਿਰਾ

ਮੰਨ ਬਰਨ ਕਰਤੇ ਲਗਾ ਸਰਬ ਤਰਾਂ ਦੀ ਸੇਵ ।
ਇਉਂ ਬੁੱਢੇ ਨੂੰ ਤਾਰਿਆ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ॥੫੬॥

—੦—

ਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ—ਪਹਾੜ ਭਾਲ ਤਲਵਾਜ਼ਾ ॥

ਬਿਸਾਮ—ਜੋਤ ਦਾ ਉਜਾਲਾ ਤੇਰੀ ਜੋਤ ਦਾ ਉਜਾਲਾ ॥ ੧ ॥

ਸਾਹਿਬ ਬ੍ਰਿਧ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਕੀਨਾ । ਨਾਮ ਮਹਾਂ ਰਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤ
ਦੀਨਾ ॥ ਹੋਏ ਗੁਰ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ॥੧॥ ਗਾਈਂ ਮੰਝੀਆਂ ਚਾਰ ਲਿਆਵੇ ।
ਛੋਟੀ ਉਮਰੇ ਅਤਿ ਛਬ ਪਾਵੇ । ਸੰਗੀ ਸੰਝਾਂ ਵਾਲਾ ॥੨॥ ਬਿਰਤੀ
ਸੰਤਾਂ ਵਾਲੀ ਤਾਂਕੀ । ਸੇਵ ਕਰਨ ਦੀ ਚੁਚਿ ਸੀ ਜਾਂਕੀ ॥ ਸੀਗਾ ਪ੍ਰੇਮ

*ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਜਨਮੋਂ ਗਯਨ ਮਿਟਾਇਆ ।

ਬਿਸਾਲਾ ॥੩॥ ਭਗਤੀ ਦਾ ਸੀ ਪੁੰਜ ਪਿਆਰਾ । ਸਰਬ ਮਤਾਂ ਦਾ
ਪਰਖਨ ਵਾਰਾ ॥ ਸਭ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਨਿਰਾਲਾ ॥੪॥ ਜਦ ਗੁਰ ਨਾਨਕ
ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਪਾਈ । ਮੇਰੀ ਤੇਰੀ ਸਰਬ ਚੁਕਾਈ । ਸੱਚਾ ਭਿਆ
ਉਜਾਲਾ ॥ ੫ ॥ ਇੱਕੋ ਚੋਟਾਲਗੀ ਗੁਰ ਵਾਲੀ । ਮਨ ਪਿੰਗਲਾ
ਹੋ ਦੁਬਿਧਾ ਜਾਲੀ ॥ ਖਾਲਸਾ ਭਿਆ ਸੁਖਾਲਾ ॥ ੬ ॥ ਛਿਨ ਮੇਂ
ਬਾਲੋਂ ਬਿਧ ਬਨਾਯਾ । ਪਿਖ ਕਰ ਬਾਲਾ ਅਤਿ ਬਿਸਮਾਯਾ ।
ਦੇਖ ਗੁਰਾਂ ਦਾ ਚਲਾ ॥੭॥ ਸੂਰਜ ਦੀ ਜਦ ਕਿਰਨ ਮਿਲਾਈ ।
ਚੰਦ ਉੱਤੇ ਹੋਈ ਰੁਸ਼ਨਾਈ । ਹੋਯਾ ਰਿਦੇ ਉਜਾਲਾ ॥ ੮ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਸਾਹਿਬ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦਾ ਤੀਜਾ ਅਧਿਆਇ ਸਮਾਪਤ ॥

ਭਾਈ ਮਰਦਾਨੇ ਨਾਲ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੀ ਗੋਸ਼ਟ

ਸੰ: ੧੫੭੫ ਵਿੱਕ੍ਰਮੀ ਨੂੰ ਸਿੰਘ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਾਲਕ
ਤੋਂ ਬੁੱਢਾ ਬਨਾਵਨ ਦਾ ਕੋਤਕ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਕੁਝ
ਦਿਨ ਮਗਰੋਂ ਗਾਇ ਭੋਇ ਦੀ ਤਲਵੰਡੀਓਂ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ
ਚੌਬੜ ਜੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਆਏ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਮੱਥਾ
ਟੇਕਿਆ, ਅਨੰਦ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਖਬਰ ਸੁਨਾਈ, ਬਿਸਰਾਮ ਕੀਤਾ,
ਰਾਤ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨਾਲ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਬਾਤਾਂ ਕਰਨ
ਲੱਗਾ, ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ! ਤੁਹਾਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਸਤਰਾਂ ਬੁਢਾ
ਕੀਤਾ ? ਬਾਬਾ ਜੀ:-

ਗਤ ਅਗਾਧ ਹੈ ਗੁਰੂ ਦੀ ਗੁੰਗੇ ਦਾ ਗੁੜ ਜਾਨ ।

ਤੁਸੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਗਤੀ ਨੂੰ ਜਾਨਤ ਹੋ ਪਹਿਰਾਨ ॥ ੧ ॥

ਮਰਦਾਨਾ ਸੁਣ ਕਰ ਚੁਪ ਹੋ ਗਿਆ॥ ਫਿਰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ
ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਤੁਸੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਕਿਸਤਰਾਂ
ਮਿਲੇ ਹੋ ? ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਸੁਰੂ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਕਥਾ
ਸੁਣਾਨ ਲੱਗੇ, ਰਾਇ ਭੋਇ ਜੀ ਭੱਟੀ ਰਾਜ ਪੂਤ ਨੇ ਸੰ: ੧੪੮੬ ਈ:
ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਅਪਨੇ ਨਾਮ ਪਰ ਰਾਇ ਭੋਇ ਤਲਵੰਡੀ ਬਸਾਈ,
ਉਸ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪਿੰਡ ਗੋਡੇ ਤੋਂ ਆਣ ਕਰ
ਵੱਸੇ, ਉਸੀ ਸਮੇਂ ਮੇਰੇ ਜਜਮਾਨ ਪਿੰਡ ਲੱਖਣਕੇ ਤੋਂ
ਸੰਧੂ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰ-ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਭਾਈ ਬਾਲਾ ਜੀ ਹਨ-ਆ
ਵੱਸੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੇਰੇ ਵੱਡੇ 'ਰਜਾਨੀ' ਜੀ ਚੌਬੜ
ਜਾਤ ਦੇ ਮਰਾਸੀ ਭੀ ਏਸ ਜਗ੍ਹਾ ਆ ਗਏ । ਉਸਦੀ ਏਸ ਤੋਂ
ਭਾਦੜਾ, ਤਿਸ ਤੋਂ ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਬਾਦਰਾ (ਬਾਦੀਆ) .ਹੋਏ,
ਤਿਸਦੇ ਘਰ ਮਾਤਾ ਲੱਖੋ ਤੋਂ ਮੇਰਾ ਜਨਮ ਸੰ: ੧੫੧੬ ਈ:
ਨੂੰ ਹੋਯਾ । ਇੱਕ ਦਿਨ ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਕਿਸੇ ਕਾਜ ਲਈ ਬਾਹਰ ਨ
ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦਾਣਿਆਂ ਦੀ ਤੰਗੀ
ਵੇਖਕੇ ਬਚਨ ਆਖੇ (ਕਿਸੇ ਕੋਠਾ ਕਿਸੇ ਪੱਲਾ, ਮੈਨੂੰ ਆਸ ਜਾਂ
ਤੇਰੀ ਆਲਾ) ਉਸ ਵਕਤ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਾਲਕਾਂ ਨਾਲ ਬਾਲਲੀਲ੍ਹਾ ਨੂੰ
ਖੇਡਕੇ ਘਰ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੇ ਸੀ, ਇਤਨੀ ਚੱਲ ਸੁਣਕੇ ਮੇਰੀ ਮਾਤਾ
ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਾਲਕ ਅਵਸਥਾ ਵਾਲੀ ਰਸ ਭਿੰਨੀ ਜਬਾਨ ਤੋਂ
ਨਾਲ ਬਚਨ ਕੀਤੇ:-ਅਸੀਂ ਭੀ ਆਸਰਾ ਆਲਾ ਦਾ ਰਖਦੇ ਹਾਂ, ਇੱ
ਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਆਸਰਾ ਭੀ ਆਲਾ ਤੇ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਆਲਾ ਵਾਲਿਆਂ

ਦੀ ਅਤੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਅਪਨਾ ਪੁਤ੍ਰ ਸਾਨੂੰ ਦੇ ਛੱਡ।” ਮੇਰੀ ਮਾਤਾ ਸੁਣਕੇ ਆਖਨ ਲੱਗੀ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਰਾਜੇ ਜਜਮਾਨ ਹੋ, ਮੇਰਾ ਪੁਤ੍ਰ ਤਾਂ ਰਾਗ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹੈ, ਇਸ ਗਵੱਯੇ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਕੰਮ ਸਰੇਗਾ, ਸਾਡਾ ਤਾਂ ਏਹ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਸਾਰਦਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਬੋਲੇ:— “ਗਵੱਯਾ ਨਿਕੰਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਂਦਾ, ਗਵੱਯਾ ਤੇ ਕਵੀ ਹੀ ਮਰਦ ਮਰਦਾਨਾਂ ਹੋਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਇਸਦੇ ਰਾਗ ਦੀ ਹੀ ਲੋੜ ਹੈ।” ਉਸੀ ਦਿਨ ਤੋਂ ਮੇਰੇ ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਨ ਲੱਗ ਗਏ। “ਮਰਦਾਨਾ” ਮੈਨੂੰ ਨਾਮ ਬਖਸ਼ਿਆ, ਸੁਲਤਾਨ ਪੁਰ ਭੀ ਮੈਨੂੰ ਨਾਲ ਰੱਖਿਆ। ਜਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਵੇਈਂ ਵਿਚ ਗੋਤਾ ਮਾਰ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਪਿੱਛੋਂ ਆ ਮੋਦੀ ਖਾਨਾ ਲੁਟਾ ਅਤੀਤ ਬਾਣਾ ਧਾਰ ਦੇਸ ਰਟਨ ਦੇ ਜਾਣ ਦਾ ਤਿਆਰਾ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੈਨੂੰ ਆਖਿਆ: ਮਰਦਾਨਿਆਂ! ਅਸਾਂ ਤੈਨੂੰ ਤਾਰ ਦਾ ਗੁਣ ਦੇ ਕੇ ਤੇਰਾ ਨਾਮ (ਸੋਈ ਮਰਦ ਮਰਦ ਮਰਦਾਨਾ) ਮਰਦਾਨਾ ਧਰਿਆ ਸੀ, ਸੋ ਹੁਣ ਰਬਾਬ ਲੈਕਰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਚੱਲ। ਮੈਂ ਰਬਾਬ ਲੈਕਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਦੇਸ ਰਟਨ ਲਈ ਚਲਿਆ, ਦੂਜਾ ਨਾਲ ਭਾਈ ਬਾਲਾ ਲਿਆ, ਇਸ ਪਰ ਭੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਨਿੱਕਿਆਂ ਹੁੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਕਿਰਪਾ ਦਾ ਹੱਥ ਸੀ, ਹੁਣ ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਛੁੱਟੀ ਲੈਕਰ ਅਪਨੇ ਸਜਾਦਾ ਤੇ ਸੂਬਾ ਦੋਹਾਂ ਪੁਤ੍ਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਨ ਗਿਆ ਸਾਂ, ਅੱਜ ਆਇਆ ਹਾਂ।

ਇਤਨਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਣਕੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਤਰਾਂ ਤੁਸੀਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਨਾਲ ਰਹਿਕੇ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹੋ, ਇੱਸੇ ਤਰਾਂ ਤੇਰੀ ਬੰਸ ਮੇਰੀ ਬੰਸ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣਾਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਦੀ ਰਹੇਗੀ। ਇਤਆਦਿ ਕੌਤਕ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹਨ। ਬਾਬਾ ਜੀ

ਸੁਫਕੇ ਅਨੰਦ ਹੋਏ, ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਬਾਬੇ ਬੁਢੇ ਜੀ ਨੂੰ ਬਾਲਕ ਅਜੀ
 ਵਸਥਾ ਦੇਵਿੱਚ ਪੁਰਾਤਨ ਸਿਆਣਿਆਂ ਦੀ ਸਮਾਨ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ
 ਰੇਖਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਕੋਤਕਾਂ ਤੇ ਸਮੁੱਥਤਾ ਤੋਂ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋਣ ਲੱਗਾ

॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਸਾਹਿਬ ਬੁਢਾ ਜੀ ਚੌਥਾ ਅਧਿਆਇ ਸਮਾਪਤੰ ॥

ਬਾਬੇ ਬੁਢੇ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਨਾਲ ਜਾਣਾ

ਚੌਹਰਾ

ਸਤਿਗੁਰ ਦੀਨ ਦਿਆਲ ਜੀ ਆਏ ਜਿਸ ਅਸਥਾਨ ।

ਨਾਮ ਸਮਾਧਾਂ 'ਸੱਚ ਖੰਡ' ਤਿਸਦਾ ਨਾਮ ਪਛਾਨ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ

ਇਕ ਦਿਨ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਕ੍ਰਿਪਾਲ । ਸੈਲ ਕਰਨ ਬਿਧ
 ਲੈ ਨਾਲ । ਦੱਖਨ ਵਲ ਆਏ ਅਧ ਮੀਲ । ਆਏ ਚਲ ਗੁਰ
 ਦੇਵ ਸੁਸ਼ੀਲ ॥ ੨ ॥

ਕਥਿੱਤ

ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਗੁਰੂ ਵਾਰਾ ਬੈਠੇ ਗੁਰੂ
 ਨਾਨਕ ਜੀ ਚੌਂਕੜੀ ਲਗਾਇਕੇ । ਸੀਰ ਰਮਣੀਕ ਅਸਥਾਨ
 ਅਤੀ ਸੋਭਾ ਵਾਨ ਬਿਰਤੀ ਲਗਾਈ ਗੁਰਾਂ ਨੇਤ੍ਰ ਮਿਚਾਇਕੇ
 ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਬੁਢੇ ਬਾਲ ਬੈਠੇ ਪਾਸ ਵੇਖ ਰਹੇ ਕੋਤਕ ਗੁਰੂ
 ਪਿਖ ਰਹੇ ਹਿਤ ਲਾਇਕੇ । ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਗੁਰ ਨੈਨ ਤਦ ਬਿਧ ਜੀ

ਅੰਤਿ ਬੈਠ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਨਾਲ ਗੁਰੋ ਕੀਤਾ ਹਿਤ ਭਾਇਕੇ ॥ ੩ ॥
 ਬੋਲੇ ਗੁਰਦੇਵ ਬੱਚਾ ਜਾਣਦੇਨਾਂ ਤੁਸੀ ਭੇਵ ਪੂਰਬ ਕੀਆ ਹੈ
 ਸਾਧ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਆਇਕੇ । ਛੱਤੀ ਜੁੱਗ ਵਾਵਾਹਾਹਾ ਗੱਗਾ ਰਾਬਾ
 ਕੀਤਾ ਜਪ, ਦੁਕਮ ਅਕਾਲ ਦਾ ਮੈਂ ਆਯਾ ਸੀਗ ਪਾਇਕੇ ।
 ਵੱਡੇ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਏਹ ਬਖਸ਼ੀ ਤੁਸਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਵੱਸੇ ਬੰਸ ਤੇਰੀ
 ਮਤਿ ਪ੍ਰੀਤ ਕੋ ਲਗਾਇਕੇ । ਉਮਰ ਤੁਹਾਡੀ ਛੱਠਾ ਰੂਪ ਮੋਰਾ
 ਖ ਜਾਵੇ ਭਗਤ ਪੁਰਾਨੇ ਤੁਸੀ ਮਿਲੇ ਹਿਤ ਲਾਇਕੇ ॥ ੪ ॥
 ਤੁਮਰੀ ਭੀ ਬੰਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖੀ ਸਾਡੀ ਸਦਾ ਰਹੂ, ਬਚਨ ਅਗੰਮ
 ਖਾਖੇ ਗੁਰਾਂ ਹਿਤ ਲਾਇਕੇ । ਤੁਮਰਾ ਸਥਾਨ ਪੀੜ੍ਹਾ ਰਹੇ ਬੰਸ
 ਮਰੀ ਤੇ ਹਮਰੀ ਚਲੇਗੀ ਗੱਦੀ ਗੇੜ ਮੇੜ ਖਾਇਕੇ । ਤੁਮ
 ਅਤੇ ਤੁਧ ਬੰਸ ਹੋਵੇ ਸਿੱਖੀ ਵਿਚ ਪੱਕੀ ਵਰਥੇ ਸਚਾਪ *ਟੀਕਾ
 ਨ ਹੋਵੇ ਆਇਕੇ । ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਚੂਪ ਇੱਕੋ ਸਾਨ
 ਨੇਂ ਇਤ ਆਦਿ ਕੀਤੇ ਬਚ ਪ੍ਰੇਮ ਸੀ ਲਗਾਇਕੇ ॥ ੫ ॥
 ਆਏ ਮੁੜ ਸੱਚ ਖੰਡ ਤੋੜਕੇ ਪਖੰਡ ਸਾਥੇ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਚੱਲੇ ਗੁਰ
 ਆਸਨ ਉਠਾਇਕੇ । ਰਹੇ ਸੀ ਮਹੀਨੇ ਤਿੰਨ ਥਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਘਸ
 ਰ ਚੱਲੇ ਗੁਣ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ ਧਾਇਕੇ । ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਕੀਤਾ
 ਪਦੇਸ਼ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਨਾਮ ਜਪੋ ਥਾਬੇ ਜੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੀਤਾ ਅਤੀ
 ਹਤ ਲਾਇਕੇ । ਕਰਤੇ ਦੀ ਗਡਾ ਕੌਨ ਲਖੇ ਇੱਕ ਜੀਵ ਤੁੱਛ
 ਲੂ ਜੀਵ ਕੀਤੇ ਪਾਥ ਨਾਮ ਨੂੰ ਜਪਾਇਕੇ ॥ ੬ ॥

ਚੌਪਈ

ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਦੇਕਰ ਧੀਰ । ਚੱਲੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦੇਵ ਗੰਭੀਰ।

*ਭਾਵ ਇਹ ਕਿ ਗੁਰ ਗੱਦੀ ਦੀ ਰਸਮ ਸਮੇਂ ਤੁਹਾਡੀ ਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਅੰਸ ਦੀ
 ਸੀ ਤਿਲਕ ਦੀ ਸਿਰਾ ਲਈ ਜਾਣਾ ਕਰੇਗੀ।

ਸੀ ਬੁਢਾ ਜੀ ਨਿੱਕੇ ਬਾਲ । ਮੱਤ ਸਿਆਲੀ ਉਚੇ ਖਜਾਲ ॥ ੭ ॥
 ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਗੇ ਹਿਤ ਲਾਕੇ । ਪ੍ਰੇਮ ਕਰੈਂ ਸਭ ਸੇ ਮਨ ਭਾਕੇ
 ॥ ੮ ॥ ਪਾਣੀ ਪੱਖਾ ਘਾਸ ਲਿਆਵੈਂ । ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ
 ਛਕਾਵੈਂ । ਮਾਤ ਸੁਲਖਨੀ ਪਿਖ ਬਲ ਜਾਵੈ । ਗੁਰ ਪੁੱਤ੍ਰ ਨ
 ਸੰਗ ਖੇਡ ਖਿਡਾਵੈ ॥ ੯ ॥ ਸ੍ਰੀ ਬਾਬੇ ਦੀ ਕਥਾ ਅਪਾਰ । ਕਦ
 ਘਰ ਕਦ ਗੁਰ ਪਾਸ ਬਿਚਾਰ । ਸੰਗਤ ਸੇਵਾ ਬਿੱਧ ਕਮਾਵੈਂ
 ਇਤ ਆਦਿਕ ਬੁੱਢੇ ਗੁਣ ਭਾਵੈਂ ॥ ੧੦ ॥

ਚੌਪਈ

ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰੇ ਅਸਥਾਨ । ਰਹਿਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਨਾਨਕ
 ਜਾਨ । ਹਰ ਦਮ ਲੰਗਰ ਚਲੇ ਅਪਾਰ । ਬਾਬਾ ਸੇਵਾ ਕਰੇ
 ਬਿਚਾਰ ॥ ੧੧ ॥ ਮਾਈ ਭਾਈ ਜੋ ਚਲ ਆਵੈਂ । ਬਾਬਾ ਆਦਰ
 ਨਾਲ ਬਿਠਾਵੈ । ਜਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਪੁਛੇ ਹਿਤ ਲਾਈ । ਕਰੇ ਸੇਵਾ
 ਨਿਸਕਾਮ ਸਦਾਈ ॥ ੧੨ ॥ ਸੰਗਤ ਬਾਬੇ ਸੇਵ ਨਿਹਾਰ
 ਧੰਨ ਧੰਨ ਆਖੇ ਬਲਿਹਾਰ । ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਅਥੱਕ ਅਪਾਰ
 ਬੈਠਾ ਵੇਖੇ ਗੁਰ ਕਰਤਾਰ ॥ ੧੩ ॥

ਭਾਵੈਂ ਨਾਮ ਦੇ ਰਸੀਏ ਤੇ ਹਉਮੈਂ ਦੇ ਤਿਆਗ ਕਰਕੇ ਏਕ
 ਤੇਜਵਾਨ ਤੇ ਮਾਨ ਯੋਗ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਤਦ ਭੀ ਇਹ ਝਾੜੂ ੧
 ਲੇਪਨ ੨, ਪੱਖਾ ੩, ਪਾਣੀ ੪, ਬਸਤਰ ਧੋਣੇ ੫, ਲੰਗਰ ਪ
 ਸੇਵਾ ੬, ਤੇ ਖੇਤੀ ਦੀ ਕ੍ਰਿਤ ੭, ਘਾਹ ਖੇਤ ਕੇ ਮਾਲ ਨੂੰ ਛਕ
 ਉਨਾ ੮, ਆਦਿਕ ਤਕ ਭੀ ਅੰਤ ਪ੍ਰਯੰਤ ਇਕ ਰਸ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ
 ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ।

ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਤੋਂ ਬਾ
 ਲੈ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਸਮ ਜੀ ਪ੍ਰਯੰਤ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਰਸੀਏ ਕਰਤਾਰ

ਦੇ ਖੋਜੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਸਿੱਖਿਆ ਏਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੋ ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਅਤੁੱਟ ਨਿਸਕਾਮ ਸ੍ਰੀਰ ਦਵਾਰਾ ਸਤਿ-ਗੁਰਾਂ ਤੇ ਗੁਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਹੋਮੈ ਡੈਣ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰਨਾ, ਅਤੇ ਹਿਰਦੇ ਕਰਕੇ ਸ਼ਾਸ ਸ਼ਾਸ ਆਪਣੇ ਸਿਸ਼ਦੇ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਕੇ ਦੂਈ ਅਤੇ ਭਰਮ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨਾ, ਅਤੇ ਸਿਸ਼ੇ ਦੀ ਉਤਪਤ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਨੀਚ ਉਚ ਅਨਕੂਲ ਪ੍ਰਤਿਕੂਲ ਸ਼ੱਤ੍ਰੁ ਮਿੱਤ੍ਰ ਰੂਪ ਸਰਬ ਸਿਸ਼ਦੀ ਪਰ ਸਤਿ ਉਪਦੇਸ਼ ਜਲ ਅੰਨ੍ਹੇ ਆਦਿ ਨਿਸਕਾਮ ਨਿਰਮਾਣ ਉਪਕਾਰ ਕਰਕੇ ਭਗਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣਾ। ਬੱਸ ਏਹੋ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਮੂਲ ਮੰਤ੍ਰ ਤੇ ਸੁਖ ਮਾਰਗ ਸੀ, ਜੋ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਅਪਨੇ ਪਿਆਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਕੇ ਐਨ ਵਿੜ੍ਹ ਕਰਾਂਦੇ ਸਨ। ਗੁਰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਇਸੀ ਘਾਲ ਦਾ ਨਾਮ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਹੈ।

ਪਰ ਇਸ ਦਰਜੇ ਪਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਭੀ ਸਿੱਖ ਅੰਤ ਪ੍ਰਯੰਤ ਸਿੱਖੀ ਅਰਥਾਤ ਸ਼ਗਿਰਦੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਹਿਕੇ ਅਭੇ-ਦਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਸੋ ਏਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੇ ਘਾਲ ਘਾਲੀ।

ਅੱਜ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਜੀ ਦੇ ਪੂਰਨਿਆਂ ਪਰ ਚੱਲਕੇ ਅਪਨਾ ਜਨਮ ਸਫਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸੰਮਤ ੧੫੭੬ ਬਿ: ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤਾਂ ਜਗਤ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਉਧਾਰ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਰਟਨ ਚਲੇ ਗਏ, ਅਤੇ ਪਿੱਛੇ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਜੀ ਵਿੱਚ ਮਾਤਾ ਸੁਲੱਖਣੀ ਜੀ, ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਤੇ ਬਾਬਾ ਲਖਮੀ ਚੰਦ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਜੀ ਨੂੰ ਹੀ ਕਾਇਮ ਕਰ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸੇ

ਭਰਾਂ ਹੀ ਸਭ ਸੇਵਾ ਨਿਬਾਹੀ, ਅਤੇ ਲੰਗਰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ, ਆਈ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੀ ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਪੱਖੋਕੇ ਰੰਧਾਵੇ—ਜਿੱਥੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਸਹੁਰਾ ਭਾਈ ਮੂਲਾ ਚੋਣਾਂ ਜੀ ਪਟਵਾਰ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ (ਇਹ ਪਿੰਡ ਰੰਧਾਵਿਆਂ ਦਾ ਹੈ)—ਬਹੁਤ ਵੇਰੀ ਦੋਵੇਂ ਸਾਹਬਜ਼ਾਦੇ ਨਾਨਕੇ ਘਰ (ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ ਤੋਂ ਦੋ ਢਾਈ ਕੋਹ ਹੈ) ਆਉਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ, ਏਥੋਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਭੀ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਹੀ ਕਰਦੇ ਕਰਾਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਸੁਲੱਖਣੀ ਜੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪੂਰੀ ਆਗਯਾ ਪਾਲਣ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ। ਏਸ ਵੇਲੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ੧੩ ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ, ਨਿੱਕੀ ਉਮਰ ਤੇ ਕੰਮ ਵੱਡਿਆਂ ਦੇ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੀ ਪਟਵੀ ਉੱਚੀ ਮੱਤ ਜਤਾਉਂਦੀ ਸੀ।

—੦—

ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਗੁਰ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਸਾਖੀ ਸੁਣਾਈ !

ਇੱਕ ਵੇਰੀ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਸੰਗਤ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਬਾਬਾ ਜੀ! “ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਸਿਦਕ ਦੀ ਸਾਖੀ ਸੁਣਾਓ ?” ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨੂੰ ਮੁਖ ਰੱਖ ਕੇ ਦੀਵਾਨ ਸਜਾਕੇ ਸਿਦਕ ਰੱਖਣ ਤੇ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਦੀ ਇਹ ਸਾਖੀ ਸੁਣਾਈ:—

ਪਯਾਰੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀ ! ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਤੇ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਦੇ ਆਖੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਗਦਾ, ਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਆਖਿਆ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਇਕ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇ ਤੂੰ ਸਾਡਾ ਆਖਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਚਿਖਾ ਬਣਾਕੇ ਤਿਸ ਵਿਚ ਸੜਕੇ ਸੁਆਹ ਹੋ ਜਾਹ ।

ਸਿੱਖ ਇਤਨਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਕੇ ਕਿਸੇ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਚਿਖਾ ਚਿਣ ਅੱਗ ਲਾਕੇ ਡਰਦਾ ਹੋਯਾ ਚੁਫੇਰੇ ਘੁਮ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕਿ ਇਤਨੇ ਨੂੰ ਇਕ ਚੋਰ ਜਸਰੋਟੇ ਵਾਲੇ ਰਾਜੇ ਦਾ ਘਰ ਭੰਨ ਕੇ ਨੱਸਿਆ ਆਉਂਦਾ ਤਿਸ ਚਿਖਾ ਪਾਸ ਇਹ ਕੌਤਕ ਵੇਖਕੇ ਖਲੋਗਿਆ, ਚੋਰਨੇ ਸਿੱਖ ਪਾਸੋਂ ਸਾਰਾ ਸਮਾਚਾਰ ਪੁਛਿਆ, ਸੁਣਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਚੋਰ ਦੇ ਰਿਦੇ ਵਿਚ ਸਿਟਕ ਜਾਗ ਪਿਆ, ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਮਾਇਆ ਦਾ ਲਾਲਚ ਦੇ ਕੇ ਆਖਿਆ—“ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ ਮੈਨੂੰ ਦੇ ਦੇਹ, ਤੇ ਏਹ ਮਾਯਾ ਸਭ ਤੂੰ ਸਾਂਭ ਲੈ।” ਸਿੱਖ ਮਾਇਆ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਭਰਮ ਗਿਆ ।

“ਕਬੀਰ ਮਾਇਆ ਹੋਈ ਨਾਗਨੀ ਜਗਤ ਰਹੀ ਲਪਟਾਇ ।
ਜੋ ਇਸਕੀ ਸੇਵਾ ਕਰੇ ਤਿਸਹੀ ਕੋ ਫਿਰ ਖਾਇ ।”

ਸਿੱਖ ਨੇ ਮਾਇਆ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ ਚੋਰ ਪਾਸ ਵੇਚ ਦਿੱਤੇ, ਅਤੇ ਮਾਇਆ ਨੂੰ ਚੁਕ ਰਸਤੇ ਪਿਆ। ਇਤਨੇ ਨੂੰ ਜਸਰੋਟੇ ਵਾਲੇ ਰਾਜਾ ਦੇ ਨੌਕਰ—ਜੋ ਚੋਰ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸੀ—ਆਗਏ, ਤਿਸ ਸਿੱਖ ਪਾਸ ਅਪਨੀ ਚੀਜ ਪਛਾਨ ਉਸਨੂੰ ਚੋਰ ਸਮਝਕੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ । ਜਦ ਇਹ ਜਸਰੋਟੇ ਵਾਲੇ ਰਾਜਾ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਯਾ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਨੇ ਸਾਰਾ ਉਤਲਾ ਸਮਾਚਾਰ ਸੁਨਾਇਆ। ਏਹ ਕੌਤਕ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਅਜੇਹਾ ਪ੍ਰੇਮ ਜਾਗਿਆ ਕਿ ਉਸੀ ਵਕਤ ਅਪਨੇ ਪਰਵਾਰ ਸਣੇ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ

ਦੇਵ ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਪੁਜਾ। ਸਿੱਖ ਤੇ ਚੋਰ ਦਾ ਸਮਾਚਾਰ
ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਰਾਜਾ ਨੇ ਸੁਨਾਯਾ ਅਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ:—
ਹੋ ਸਤਿਗੁਰੋ ! ਦਾਸ ਨੂੰ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਅਪਨੀ ਚਰਨੀਂ ਲਾਕੇ
ਨਿਹਾਲ ਕਰੋ ! ਗੁਰੂ ਜੀ ਸਰਬ ਘਟਾਂ ਦੇ ਜਾਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ
ਤਿਸ ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸੁਤੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ 'ਤੇਰੀ ਬੰਸ
ਸੁਖਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗੀ' ਤਿਸ ਗੁਰਬਚਨ ਦੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਨਾਲ ਤਿਸਦੇ
ਘਰ ਪੁਤ੍ਰ ਹੋਯਾ।

ਇਸ ਸਾਖੀ ਦਾ ਤਾਤਪਰਜ ਕੀ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸਿੱਖ
ਕੱਚਾ ਨਿਕਲਿਆ ਤਿਸ ਨੇ ਅਪਨਾ ਕੀਤਾ ਪਾਯਾ। ਦੋਰ
ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਦਰਜੇ ਵਿਚ ਆਯਾ, ਅਤੇ ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਸੁਣਕੇ
ਪ੍ਰੇਮ ਜਾਗਿਆ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸਿੱਖ ਹੋਯਾ, ਅਪਨੀ ਮਨ ਦੀ
ਮਨਸ਼ਾ ਪੂਰਨ ਕੀਤੀ। ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਜੇਹੜੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ
ਰੁਕਮ ਤੋਂ ਉਲਟ ਹੋਣਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਖੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾ ਭਰਨਗੇ,
ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਦਾ ਭਲਾ ਭੀ ਹੋ ਗਿਆ
ਹੋਵੇ, ਪਰ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਉਲਟ ਚੱਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਭਲਾ ਕਦੀ
ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕੱਚੇ ਸਿੱਖ ਦਾ ਨਾ ਹੋਯਾ। ਜੈਸੇ
ਗੁਰਵਾਕ ਹੈ:—

“ਮਾਇਆ ਧਾਰੀ ਅਤਿ ਅੰਨ੍ਹਾ ਬੋਲਾ।
ਸਬਦ ਨ ਸੁਨਈ ਬਹੁ ਰੋਲ ਘਰੋਲਾ।”

ਇਸ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨੂੰ ਸੰਗਤ ਨੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਪਾਸੋਂ
ਸੁਣਕੇ ਆਪੋ ਆਪਣੀਆਂ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਭੁੱਲਾਂ ਬਖਸ਼ਾ
ਈਆਂ। ਅੱਗੇ ਲਈ ਸਿਦਕ ਦੇ ਪੱਕੇ ਨਿੱਤ ਨੇਮੀ ਬਣੇ ਅਤੇ

ਬਾਬੇ ਜੀ ਦਾ ਅਤੀ ਧੰਨਜਵਾਦ ਕੀਤਾ ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਪੰਜਵਾਂ ਅਧਿਆਇ ਸਮਾਪਤ ॥

❀ ਸਾਹਿਬ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹ ! ❀

ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦੇ ਚਿੱਤ ਵਿਚ ਇਹ ਉਮੰਗ ਚਿਰ ਤੋਂ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਜੋ ਪੁਤ੍ਰ ਦਾ ਵਿਵਾਹ ਕਰੀਏ, ਪਰ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਸੀ ।

ਇਹ ਸਰੋਤ ਇਕ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਭੀ ਪਈ, ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਤੋਂ ਫੁਰਮਾਇਆ:—
ਜੇ ਅਸਾਂ ਸਿੱਖੀ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਹੀ ਰਚੀ ਹੈ “ਵਿਚੇ ਗ੍ਰਹ ਨਿਤ ਰਹੇ ਉਦਾਸੀ ਜਿਉ ਕਮਲ ਰਹੈ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਹੋ” ਗ੍ਰੰਥੀ ਹੀ ਮਾਯਾ ਵਿਚ ਉਦਾਸ ਹੋ ਕੇ ਕਰਤਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਸੋ ਵਿਵਾਹ ਕਰਨਾ ਧਰਮ ਅੰਦਰ ਹੈ । ਬੰਸ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣਾ ਪਿਆ ।

ਹੁਣ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਰਟਨ ਗਿਆਂ ਪਿਛੋਂ ਸੰ: ੧੫੮੦ ਬਿ: ਫਗਣ ੧੫ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਅੱਚਲ (ਬਟਾਲੇ) ਵਿਚ ਸਮਰਾਹ ਗੋਤਦੀ ਸਪੁਤ੍ਰੀ ‘ਮਿਰੋਯਾਂ’ ਨਾਮੀ ਨਾਲ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹ ਹੋਇਆ ।

ਬਾਬਾ ਸੁੱਘਾ ਜੀ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਨੇ ਅਪਨੀ ਸਪੁਤ੍ਰੀ ਲਈ ਬਸਤ੍ਰ ਤੇ ਨਕਦੀ ਪਦਾਰਥ ਬਹੁਤ ਦਿੱਤਾ, ਸਹਿਤ ਆਦਰ ਦੇ ਜੰਦ ਨੂੰ ਵਿਦਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸਪੁਤ੍ਰਾਂ ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਤੇ ਬਾਬਾ ਲਖਮੀ ਚੰਦ

ਜੀ ਨੂੰ—ਜੋ ਜੰਵ ਨਾਲ ਆਏ ਹੋਏ ਸੇ—ਸਹਿਤ ਆਦਰ ਦੇ ਭੇਟ ਪੂਜਾ ਕਰਕੇ ਜੰਵ ਨਾਲ ਵਿਦਾ ਕੀਤਾ ॥

ਘਰ ਜਦੋਂ ਵਿਵਾਹੁ ਕੇ *ਕੱਥੂ ਨੰਗਲ ਆਏ ਤਾਂ ਬਾਬੇ ਬੁਢੇ ਜੀ ਦੀ ਸੁਪੱਤਨੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸ੍ਰੀ ਮਾਤਾ ਸੁਲੱਖਣੀ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨੀ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਤੇ ਫੇਰ ਅਪਨੀ ਸੱਸ ਦੇ ਚਰਨੀ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ॥

ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਮਾਤਾ ਸੁਲੱਖਣੀ ਜੀ ਤੇ ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਤੇ ਬਾਬਾ ਲਖਮੀ ਚੰਦ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਭੇਟ ਹਾਜ਼ਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਹਿਤ ਆਦਰ ਦੇ ਵਿਦਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਰ ਵਿਚ ਅਤੀ ਅਨੰਦ ਹੋਨ ਲੱਗਾ ॥

❧ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਰ ❧

ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਚਾਰ ਪੁੱਤ੍ਰ ਹੋਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਤੋਂ ਰਖਵਾਏ, ਸਭਨਾਂ ਦੇ ਜਨਮ ਸਮੇਂ ਅਤੀ ਧੂਮ ਧਾਮ ਕੀਤੀ ਗਈ ॥

(੧) ਪਹਿਲਾ ਪੁੱਤ੍ਰ ਭਾਈ ਸੁਧਾਰੀ ਜੀ ਸੰ: ੧੫੮੫ ਬਿ: ਨੂੰ ਜਨਮਿਆ, ਵਿਵਾਹੁ ਤਿਸਦਾ ਸੰ: ੧੬੦੦ ਬਿ: ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਡਗਤੂਤ ਦਰਿਆਉਂ ਬਿਆਸਾ ਦੇ ਕੰਢੇ ਤਸੀਲ ਕਸੂਰ ਜਿਲਾ ਲਹੌਰ ਜੀਰੂਣ ਜੱਟ ਦੇ ਘਰ ਹੋਯਾ ॥

(੨) ਦੂਜਾ ਪੁੱਤ੍ਰ ਭਾਈ ਭਿਖਾਰੀ ਜੀ ਸੰ: ੧੫੮੮ ਬਿ: ਨੂੰ

*ਏਹ ਅਸਥਾਨ ਪੁਰਾਣਾ ਕੱਥੂਨੰਗਲ ਸੀ, ਜੋ ਨਵੇਂ ਕੱਥੂਨੰਗਲ ਦੇ ਪਾਸ ਅੱਜ ਕੱਲ ਬੇਹ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਹੈ, ਇਥੇ ਹੀ ਬਾਬੇ ਬੁਢੇ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਤੇ ਵਿਵਾਹ ਹੋਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ।

ਜਨਮਿਆਂ, ਵਿਵਾਹੁ ਤਿਸਦਾ ਪਿੰਡ ਸਮਰਾ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ
ਜੀ ਦੇ ਲਾਗੇ ਭਾਈ ਨਰੈਣੇ ਬਸਰਾ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਦੇ ਘਰ
ਸੰ: ੧੬੦੨ ਬਿ: ਨੂੰ ਹੋਯਾ।

(੩) ਤੀਜਾ ਭਾਈ ਮਹਿਮੂ ਜੀ ਸੰ: ੧੫੯੦ ਬਿ: ਨੂੰ
ਜਨਮਿਆਂ, ਵਿਵਾਹੁ ਤਿਸਦਾ ਪਿੰਡ ਤਲਵੰਡੀ ਭਿੰਡਰਾਂ ਵਿਚ
ਭਿੰਡਰ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਸੰ: ੧੬੦੭ ਬਿ: ਨੂੰ ਹੋਯਾ ॥

(੪) ਚੌਥਾ ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਸੰ: ੧੫੯੩ ਬਿ: ਨੂੰ ਜਨ-
ਮਿਆਂ, ਵਿਵਾਹੁ ਤਿਸਦਾ ਪਿੰਡ ਢਿੱਲਵਾਂ ਜ਼ਿਲਾ ਜਲੰਧਰ ਵਜ਼ੀਰ
ਦੇ ਪੱਤਣ ਲਾਗੇ ਢਿੱਲਮ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਦੀ ਸਪੁੱਤ੍ਰੀ ਗੋਗਵੇ ਨਾਲ
ਸੰ: ੧੬੧੧ ਬਿ: ਨੂੰ ਹੋਯਾ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੰਸ ਅੱਜ ਕੱਲ ਝੰਡਾ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਤੋਂ ਆਇ
ਲੇ ਕਈ ਜਗ੍ਹਾ ਵਸਦੀ ਹੈ। ਭਾਈ ਸੁਧਾਰੀ ਦੀ ਬੰਸ ਅੱਜ
ਕੱਲ ਝੰਡਾ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਵਿੱਚ ਵਸਦੀ ਹੈ ਤੇ ਪੱਤੀ ਦਾ ਨਾਮ
ਹੁਣ ਤੂੜ ਕਰਕੇ ਸੱਦਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪੱਤੀ ਦਾ ਨੰਬਰਦਾਰ ਹੁਣ
ਉਲੀਪ ਸਿੰਘ ਹੈ। ਅਤੇ ਭਾਈ ਭਿਖਾਰੀ ਜੀ ਦੀ ਕੋਈ ਉਲਾਦ
ਨਹੀਂ ਸੀ, ਭਾਈ ਭਾਨੇ ਦੀ ਉਲਾਦ ਦਾ ਸਮਾਚਾਰ ਅੱਗੇ
ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦਾ ਭੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗਾਂ
ਵੱਚ ਬਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸੰਗ ਲਿਖਿਆ ਜਾਏਗਾ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਸਾਹਿਬ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਛੇਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ ॥

ਬੁਢਾ ਜੀ ਦੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦਾ ਚਲਾਣਾ

ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਦਾ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਵਿਵਾਹੁ ਹੋਯਾ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਕ ਸਾਲ ਮਗਰੋਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਮਾਤਾ ਦਾ ਚਲਾਣਾ ਹੋਯਾ, ਅਤੇ ਦੋ ਸਾਲ ਮਗਰੋਂ ਪਿਤਾ ਦਾ ਚਲਾਣਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਲਾਣਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਮਰਯਾਦਾ ਹੋਈ ਹੈ ਸੋ ਇੱਕੋ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ ਲਿਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਿਆਂ ਪਰ ਬਾਬੇ ਬੁਢੇ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਅਰਾਧਨਾ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਕੱਥੂ ਨੰਗਲ ਤੋਂ ਸਭ ਭਾਈ ਚਾਰਾ ਆਯਾ, ਅਤੇ ਪੱਖੋਕੇ ਤੋਂ ਕਈ ਮੁਖੀ ਭਰ ਆਏ। ਅੰਚਲ ਤੋਂ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਆਏ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੇ ਪੇਕੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਨਾਨਕੇ ਆਏ, ਸਭ ਨੂੰ ਸਹਿਤ ਆਦਰ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਪੱਗ ਦੋਵੇਂ ਸਮੇਂ ਬਖਸ਼ੀ, ਅਤੇ ਫੇਰ ਸਭਨਾਂ ਨੇ ਅਰਦਾਸ ਦੀ ਰਹੁ ਰੀਤੀ ਕੀਤੀ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਰਹੁ ਰੀਤੀ ਨਾਲ ਵਿਦਾਇਗੀ ਕੀਤੀ, ਦੂਰ ਤਕ ਨਾਲ ਛੱਡਣ ਗਏ। ਫਿਰ ਸਭ ਦੀ ਸੇਵਾ ਯਥਾ ਯੋਗ ਕਰਕੇ ਵਿਦਾ ਖੀਤਾ। ਪਿੱਛੋਂ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਦੀ ਸੁਪਤਨੀ ਘਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਅਤੀ ਸੁੰਦਰ ਰੀਤੀ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਲੱਗੀ। ਜਦ ਕਈ ਸਾਧ ਸੰਤ ਸਿੱਖ ਸਬੰਧੀ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਯਾ ਮਗਰੋਂ ਆਉਣ ਤਾਂ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸਹਿਤ ਆਦਰ ਕਰਨ ਕਰਾਵਨ ਲੱਗੀ, ਤੇ ਏਦਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦਾ ਜੱਸ ਹੋਣ ਲੱਗਾ ॥

ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੀ ਮਿਰਜਾਦਾ ਏਹੋ ਜੇਹੀ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ ਨਿਤਾਪ੍ਰਤ

(੩੩)

ਤੜਕੇ ਜਾਗ ਕੇ ਜੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਘਰ ਹੋਣ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਬਾ
ਜੀ ਦਾ ਅਸ਼ਨਾਨ ਕਰਾ ਕੇ ਪਿੱਛੋਂ ਆਪ ਕਰਕੇ ਨਿੱਤ ਨੇਮ
ਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨਾ ਤੇ ਘਰ ਦੀ ਕਿਰਤ ਸਭ ਤਰਾਂ ਨਾਲ
ਕਰਨੀ, ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕਾ ਕੇ
ਪਿੱਛੋਂ ਆਪ ਛਕਨਾ । ਮਾਤਾ ਜੀ ਸਤਿ ਧਰਮ ਦੀ ਪੱਕੀ,
ਸੁਸ਼ੀਲਤਾ ਸੁੱਢ, ਸੀਤਾ ਤੋਂ ਅਧਕ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਜੀਵਨ, ਪਤਿਬ੍ਰਤਾ
ਸੁਪਤਨੀ ਏਹੋ ਜੇਹੀ ਹੋਣੀ ਅਤੀ ਕਠਨ ਹੈ । ਏਹੋ ਜੇਹੇ
ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਬਿਅੰਤ ਗੁਣ ਸਨ ।

ॐ ਭਾਲਾ ਤਲਵੰਡੀ ਤੇ ਦੋ ਖੂਹ ॐ

ਦੋਹਿਰਾ

ਸਤਿਗੁਰ ਸਤਿ ਸਰੂਪ ਦਾ ਧਰ ਕਰ ਰਿਦੇ ਧਿਆਨ ।
ਸਿੱਖ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਰਧ ਜੀ ਭਏ ਸਿੱਖ ਸੁਖ ਖਾਨ ॥ ੧ ॥

ਦੋਪਈ

ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਆਏ । ਸੈਲ ਕਰਨ ਬ੍ਰਿਧ ਕੇ ਸੰਗ
ਜਾਏ । ਬੈਠੇ ਤਿਸ ਥਲ ਜਹਿ ਗੁਰਦਾਰਾ । ਧਯਾਨ ਧਰਾ ਗੁਰ
ਅਪਰ ਅਪਾਰਾ ॥ ੨ ॥ ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢਾ ਬਾਲਕ ਸੀ ਜਾਨੋ । ਦੀਪਕ
ਥਲਾ ਅੰਧੇਰ ਪਲਾਨੋ । ਧਯਾਨ ਖੁਲ੍ਹਾ ਗੁਰ ਦਾ ਜਦ ਭਾਈ ।
ਗੁਰ ਕੋ ਬ੍ਰਿਧ ਨੇ ਗਿਰਾ ਅਲਾਈ ॥ ੩ ॥ ਹੇ ਸਤਿਗੁਰ ਮੈਂ
ਦੁਮਰਾ ਦਾਸ । ਇਸ ਥਲ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਾ ਹੈ ਖਾਸ । ਸਤਿਗੁਰ ਬੋਲੇ
ਹੇ ਪ੍ਰਿਥ ਪੁੱਤ੍ਰ । ਏਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦਾ ਸੁਣ ਲੈ ਉੱਤ੍ਰ ॥ ੪ ॥ ਪਹਿਲਾਂ

ਅਸਾਂ ਏਸ ਥਾਂ ਆਕੇ । ਤਪ ਕਰਨੇ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾਕੇ ।
 ਕੀਤਾ ਤਪ ਰਹਿ ਪੈਨਾ ਹਾਰੀ*ਛੱਤੀ ਜੁੱਗ ਲੱਗੀ ਹਮ ਤਾਰੀ ।
 ॥ ੫ ॥ ਕਈ ਜੁੱਗ ਹਮ ਮੰਤ੍ਰ ਪਕਾਯਾ । ‘ਵਾਹਿਗੁਰੂ’ ਇੱਕ ਮੰਤ੍ਰ
 ਬਣਾਯਾ । ਇਸਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ ਸਤਿਨਾਮ । ‘ਵਾਹਿਗੁਰੂ’ ਪਾਯਾ
 ਧਰ ਧਯਾਨ ॥ ੬ ॥ ਇਹ ਅਕਾਲ ਨੇ ਦੇ ਕਰ ਗਯਾਨ । ਭੇਜਿਆ
 ਮੈਨੂੰ ਏਸ ਜਹਾਨ । ਚਹੁ ਜੁੱਗਾਂ ਦੀ ਕਥਾ ਵਿਚਾਰ । ਬੀਤੇ ਜੁੱਗ
 ਬਿਅੰਤ ਅਪਾਰ ॥ ੭ ॥ ਇਸ ਬਿਧ ਤਪ ਕੀਤਾ ਕੁਝ ਕਾਲ ॥
 ਬੈਠ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀ ਇਸ ਢਾਲ । ਏਸ ਜਗ੍ਹਾ ਸੰਗ ਸਾਡਾ ਪਯਾਰ ॥
 ਤਾੜੀ ਲਾਈ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿਚਾਰ ॥ ੮ ॥ ਸੱਚ ਖੰਡ ਜਿਸ ਥਾਂ ਹਮ
 ਆਏ । ਕਦੀ ਕਦੀ ਤਿਸ ਥਾਂ ਭੀ ਜਾਏ । ਦੋਵੇਂ ਉੱਤਮ ਸੁੱਛ
 ਅਸਥਾਨ । ਜਨਮ ਮਰਨ ਦਾ ਦੇਵਤ ਗਯਾਨ । ਹੁਣ ਇਹ
 ਜਗ੍ਹਾ ਤੁਸਾਡੀ ਹੋਈ । ਬਸੋ ਰਸੋ ਸੰਸੇ ਸਭ ਖੋਈ ॥ ੯ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਫਿਰ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਬੋਲਿਆ ਚਰਨੀਂ ਸੀਸ ਟਿਕਾਇ ।
 ਹੇ ਗੁਰ! ਮੈਂ ਤੋ ਬਾਲਕਾ ਬਸਾਂ ਕੌਨ ਬਿਧ ਆਇ ॥ ੧੦ ॥
 ਚੌਪਈ

ਗੁਰ ਕਹਿ ਸੁਨ ਪੁੱਤ੍ਰ ਮਮ ਬਾਨੀ । ਤੂੰ ਸਿਖ ਪੂਰਨ ਹੋਯਾ
 ਗਯਾਨੀ । ਤੇਰੇ ਸਮ ਨਹਿ ਕੋਇ ਸਿਆਨਾ । ਬੁੱਢਾ ਤੇਰੇ
 ਤੋਹਿ ਕੋ ਭਾਨਾ ॥ ੧੧ ॥ ਤੇਰੇ ਘਰ ਨੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਚਾਰ । ਨਿੱਕੇ ਭਾਨਾ

*ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੧-ਕੋਤੇ ਜੁਗ ਵਰਤੈ ਗੁਬਾਰੇ । ਤਾੜੀ ਲਾਈ ਅਪਰ ਅਪਾਰੇ ।
 ਧੰਧੂ ਕਾਰਿ ਨਿਗਲਮੁ ਬੈਠਾ ਨਾ ਤਇ ਧੰਧ ਪਸਾਰਾ ਹੇ ॥ ੧ ॥ ਜੁਗ ਛੱਤੀਹ ਤਿਨਹਿ
 ਵਰਤਾਏ । ਜਿਉ ਤਿਸ ਭਾਣਾ ਤਿਵੇ ਚਲਾਏ । ਤਿਸਹਿ ਸਰੀਕੁ ਨ ਦੀਸੈ ਕੋਈ ਆਪੇ
 ਅਪਰ ਅਪਾਰਾ ਹੇ ॥ ੨ ॥ ਗੁਪਤੇ ਬੁਝਹੁ ਜੁਗ ਚਤੁਰਾਰੇ । ਘਟਿ ਘਟਿ ਵਰਤੈ ਉਦਰ
 ਮਥਾਏ । ਜੁਗ ਜੁਗ ਏਕਾ ਏਕੀ ਵਰਤੈ ਕੋਈ ਬੁਝੈ ਗੁਰ ਵੀਚਾਰਾ ਹੇ ॥ ੩ ॥

ਨਾਮ ਉਚਾਰ । ਪਹਿਲਾ ਕਰੇ ਸੁਧਾਰ ਅਪਾਰ । ਦੁਤੀ ਭਿਖਾਰ
 ਨਿਵਾਰੇ ਸਾਰਾ ॥ ੧੨ ॥ ਤੀਜੇ ਮਹਿਮਾਂ ਜੱਗ ਕਰਾਇ । ਚੌਥਾ
 ਭਾਨ ਜਿਵੇਂ ਚਮਕਾਇ । ਚਾਰੇ ਤੁਮਰੇ ਆਗਯਾ ਕਾਰੀ । ਸੇਵ
 ਕਰੇ ਨਿੱਕਾ ਬਡ ਭਾਰੀ ॥ ੧੩ ॥ ਜਦ ਇਹ ਤੁਮਰੇ ਘਰ ਵਿਚ
 ਆਵੈਂ । ਅਤਿ ਅਨੰਦ ਤੁਧ ਕੋ ਦਿਖਰਾਵੈਂ । ਨਿੱਕੇ ਨਾਮ ਬਧੋ
 ਸੁਭ ਗ੍ਰਾਮ । ਪ੍ਰਿਥਮ ਗਾਮ *ਮੋਰੇ ਸਮ ਨਾਮ ॥ ੧੪ ॥ ਪਹਿਲੇ
 ਪਿੰਡ ਅਜੇ ਪਿਤ ਤੋਰਾ । ਕੁਛ ਕੁ ਕਾਲ ਤਕ ਆਵੇ ਛੋਰਾ ।
 ਇਸ ਬਲ ਬੈਠੇਗਾ ਉਹ ਆਈ । ਪਿੰਡ ਬਸਾਵੇਗਾ ਨਹਿ ਕਾਈ ।
 ॥ ੧੫ ॥ ਮਾੜੇ ਮੋਟੇ ਛੱਪਰ ਪਾਇ । ਬੈਠੇਗਾ ਉਹ ਏਥੇ ਆਇ ।
 ਤੱਕ ਤਕਾਂਦੇ ਸਾਲ ਬਿਤਾਵੈ । ਤੁਧ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰ ਅਨੰਦ ਪਾਵੈ
 ॥ ੧੬ ॥ ਫਿਰ ਤੁਧ ਘਰ ਸੁਤ ਹੋਵਨ ਚਾਰ । ਹੋਵੇ ਬ੍ਰਿਧ
 ਪਿਤ ਤੋਰ ਨਿਹਾਰ । ਤੁਮ ਧਾਰੋਗੇ ਬਲ ਬਲਵਾਨਾਂ । ਪਿੰਡ
 ਬਧੋ ਸੁਤ ਨਾਮ ਮਹਾਨਾ ॥ ੧੭ ॥ ਹੇ ਗੁਰਮੈਂ ਤੋ ਤੁਮਰਾ ਦਾਸ ।
 ਆਠ ਪਹਿਰ ਰਹੁ ਤੁਮਰੇ ਪਾਸ । ਇਹ ਤੋ ਬਾਨੀ ਦੂਰ ਅਲਾਈ ।
 ਤੁਸੀਂ ਕਰੋਗੇ ਆਪੇ ਆਈ ॥ ੧੮ ॥ ਮੇ ਮੈਂ ਸ਼ਕਤ ਨ ਰਾਈ ਜਾਨੋਂ ।
 ਤੁਮਰੀ ਵਿਸ਼ਟੀ ਬਣੇ ਮਹਾਨੋਂ । ਤਨ ਮਨ ਧਨ ਸਭ ਤੁਮਰਾ
 ਸਾਰੇ । ਹੁਕਮ ਕਰੋ ਭ੍ਰਿਤ ਮੰਨਨ ਵਾਰੇ ॥ ੧੯ ॥ ਇਤ ਆਦਿਕ
 ਕਰ ਗੋਸ਼ਟ ਭਾਰੀ । ਆਏ ਗੁਰ ਸਚ ਖੰਡ ਮਝਾਰੀ । ਸਚ
 ਖੰਡ ਗੁਰਦਾਰੇ ਵਿਚਕਾਰ । ਰਹੈਂ ਬ੍ਰਿਧ ਪਿਤ ਮਾਤ ਵਿਚਾਰ ॥ ੨੦ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਕਈ ਕਾਲ ਬੀਤੇ ਜਬੈ ਬ੍ਰਿਧ ਕਰੇ ਗੁਰ ਸੇਵ ।

ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਸਭ ਪਾਇਆ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੀ ਗੁਰਦੇਵ ॥ ੨੧ ॥

*ਗਾਇ ਭੋਇ ਦੀ ਤਲਵੰਡੀ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਰੀਸੇ ਛਾਣਾ ਤਲਵੰਡੀ ਨਾਮ ਰੱਖਿਯ,

ਸਮਾਂ ਨਜੀਕ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਯਾ । ਬ੍ਰਿਧ ਘਰ ਸੁਤ ਚੋਥ
ਉਪਜਾਯਾ । ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰੇ ਗੁਰਦੇਵ । ਕਰੇ ਬ੍ਰਿਧ ਤਿਸਹੀ
ਥਲ ਸੇਵ ॥ ੨੨ ॥ ਖਬਰ ਪਈ ਤੁਧ ਘਰ ਸੁਤ ਆਯਾ । ਬ੍ਰਿਧ
ਨੇ ਗੁਰ ਕੋ ਆਖ ਸੁਨਾਯਾ । ਹੇ ਸਤਿਗੁਰ ! ਸਭ ਤੁਮਰੀ ਦਾਤ ।
ਪੁੱਤਰ ਜਨਮ ਮੋ ਘਰ ਰਾਤ ॥ ੨੩ ॥ ਜਿਵੇਂ ਹੁਕਮ ਤੁਮਰ
ਸੋ ਕਰੀਏ । ਚਰਨ ਤਾਸ ਥਲ ਚਲ ਕਰ ਧਰੀਏ । ਸ੍ਰੀ ਸਤਿ
ਗੁਰ ਜੀ ਹੋਇ ਤਿਆਰ । ਆਏ ਬ੍ਰਿਧ ਕੇ ਧਾਮ ਮਝਾਰ ॥ ੨੪ ॥
ਮਾਤ ਸੁਲੱਖਨੀ ਦੁਇ ਸੁਤ* ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਹੋਰ ਭੀ ਨਾਲ ਬਿਸਾਲ ।
ਰੋਣਕ ਬ੍ਰਿਧ ਘਰ ਵਧੀ ਅਪਾਰ । ਜਿਸ ਘਰ ਆਏ ਗੁਰ ਕਰ
ਤਾਰ ॥ ੨੫ ॥ ਸੇਵਾ ਕਰੀ ਬ੍ਰਿਧ ਨੇ ਭਾਰੀ । ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਫਿਰ
ਗਿਰਾ ਉਚਾਰੀ । ਉਹ ਜੋ ਵਾਕ ਕਰੇ ਗੁਰ ਪੂਰੇ । ਕਰੇ ਸੰਪੂਰਨ
ਆਜ ਜਰੂਰੇ ॥ ੨੬ ॥

ਸਤਿਗੁਰ ਚਰਨੀਂ ਬਾਲਕ ਪਾਯਾ । ਸਤਿਨਾਮ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਦ
ਸੁਣਾਯਾ । ਭਾਨ ਜਿਵੇਂ ਭਾਨਾ ਚਮਕਾਵੇ । ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਇੰਦਰ
ਵਾਕ ਅਲਾਵੇ ॥ ੨੭ ॥ ਫਿਰ ਗੁਰ ਕਹਾ ਕਹੀ ਮਿਸਟਾਨ । ਕ
ਝਬਦੇ ਲਿਆਵੇ ਅੱਜ ਪਛਾਨ । ਸੁਨਤ ਸਾਰ ਬੁੱਢਾ ਲੇ ਆਯਾ ।
ਦਿਵਸ ਵਸਾਖੀ ਦਾ ਸੁਭ ਭਾਯਾ ॥ ੨੮ ॥ ਪੰਦਰਾਂ ਸੌ ਤੇਰਾਨਮ ਪਿ
ਸਾਲ । ਪਿੰਡ ਜਨਮ ਦਾ ਲੀਜੋ ਭਾਲ । ਕਹੀ ਹਾਥ ਭਾਨੇ
ਪਕੜਾਈ । ਟੱਕ ਤਾਸ ਥਲ ਦੀਆ ਲਗਾਈ ॥ ੨੯ ॥ ਕਹੀ
ਥਿੜਕ ਦੂਜੇ ਥਲ ਆਈ । ਰੋੜ ਪਿਖੇ ਗੁਰ ਗਿਰਾ ਅਲਾਈ ।

* ਥਾਥਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਤੇ ਥਾਥਾ ਲਖਮੀ ਚੰਦ ਜੀ ।

ਰੋਥਾ ਜਾਮਾਂ ਹਮਰਾ ਆਵੈ । ਏਥੋਂ ਕਸਬਾ ਹੋਰ ਬਸਾਵੈ ॥ ੩੦॥
ਇਸ ਵਸਤੀ ਦੀ ਹੋਇ ਉਜਾਰ । ਬਸੇ ਰਸੇਗੀ ਕੁਝਕ ਬਿਚਾਰ ।
ਤੁਧ ਸੁਤ ਸੁਤ ਦਾ ਸੁਤ ਪਹਿਚਾਨੇ । ਕਰੇ ਅਥਾਵੀ ਔਰ
ਪਛਾਨੇ ॥ ੩੧ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਇਸ ਬਿਧ ਟੱਕ ਲਗਾਇਕੇ ਸਤਿਗੁਰ ਭਏ ਤਿਆਰ ।
ਸੇਵ ਕਰੀ ਬਿਧ ਨੇ ਅਤੀ ਗੁਰਕੀ ਸਣਪਰਵਾਰ ॥ ੩੨ ॥

ਚੌਪਈ

ਨਾਮ ਧਰਾ ਭਾਣਾ ਤਲਵੰਡੀ । ਗੁਰ ਸਭ ਨੂੰ ਮਠਿਆਈ
ਵੰਡੀ । ਨਾਮ ਜਪਨ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਬਨਾਈ । ਸਾਧੂ ਸੰਗਤ ਜਹਿ ਸੁਖ
ਪਾਈ ॥ ੩੩ ॥ ਸੁੰਦਰ ਕੋਠੇ ਲਏ ਬਨਾਇ । ਦਿੱਤੇ ਛੱਪਰ ਸਭ
ਵਹਾਇ । ਸੀਗ ਪੁਰਾਨੇ ਕੋਠੇ ਜੋਈ । ਸਾਜੇ ਨਵੇਂ ਢਾਹਿਕੇ
ਸੋਈ ॥ ੩੪ ॥ ਰਾਹਕ ਅਤੇ ਕਮੀਨ ਬਸਾਏ । ਇਸ ਬਿਧ ਲੋਕ
ਵਸੇ ਸਭ ਆਏ । ਖੇਤੀ ਕੀ ਬਿਧ ਕਾਰ ਕਰਾਵੈ । ਪਿਤ ਮਾਤਾ
ਦੀ ਸੇਵ ਕਮਾਵੈ ॥ ੩੫ ॥ ਰਹੈਂ ਸ੍ਰੀਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪਾਸ । ਪਾਇ
ਆਗਿਆ ਆਵਨ ਖਾਸ । ਹੁਕਮ ਕਰੇ ਜਿਵ ਗੁਰ ਕਰਤਾਰ ।
ਕਰੈਂ ਰਾਤ ਦਿਨ ਅਤਿ ਹਿਤ ਧਾਰ ॥ ੩੬ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਪਿੰਡ ਬੰਨ੍ਹਣ ਦੀ ਕਥਾ ਜੋ ਪੂਰਨ ਭਈ ਪਛਾਨ ।
ਸੁਣੋਂ ਕਥਾ ਹੁਣ ਖੁਹ ਦੀ ਲਾਯਾ ਜਿਸ ਬਿਧ ਜਾਨ ॥ ੩੭ ॥

ਚੌਪਈ

ਜੋ ਭਾਣਾ ਤਲਵੰਡੀ ਨਾਮ । ਸੀਗ ਬਸਾਏ ਸੁੰਦਰ ਧਾਮ ।
ਮਾਣੀ ਬਿਨ ਅਤਿ ਬਨੀ ਖੁਆਰੀ । ਲਿਆਵਨ ਦੂਰੋਂ ਨੀਰ
ਅਪਾਰੀ ॥ ੩੮ ॥ ਆਏ ਮਿਲ ਪੁਰ ਬਾਸੀ ਸਾਰੇ । ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢੇ ਦੇ

ਘਾਸ ਬਿਰਾਰੇ। ਹਾਥ ਜੋੜ ਕਰ ਅਰਜ ਗੁਜਾਰੀ। ਜਲ ਬਿਨ
 ਪੁਰ ਬਾਸੀ ਦੁਖ ਭਾਰੀ ॥ ੩੯ ॥ ਖੂਹ ਲਵਾਵੇ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰ।
 ਪੁਰ ਬਾਸੀ ਸੁਖ ਹੋਇ ਅਪਾਰ। ਅਰਜ ਸੁਨੀ ਬੁੱਢੇ ਨੇ ਸਾਰੀ।
 ਪੁਰ ਬਾਸੀ ਮਿਲ ਕਰੀ ਤਿਆਰੀ ੪੦ ॥ ਇੱਠਾਂ ਝੁੱਥ ਤਿਆਰ
 ਕਰਾਈਆਂ। ਲਾਕੇ ਆਵਾ ਠੀਕ ਪਕਾਈਆਂ। ਲੈ ਮਿਸਟਾਨ
 ਸੰਗ ਪਰਵਾਰ। ਚਲੇ ਇੱਧ ਬਾਬਾ ਬਲਕਾਰ ॥ ੪੧ ॥ ਕਰ
 ਅਰਦਾਸ ਟੱਕ ਕੇ ਲਾਵੈਂ। ਫਿਰ ਮਿਸਟਾਨ ਬੰਡ ਪਟਵਾਵੈਂ।
 ਚੱਕ ਸਿਟਾਇ ਰਾਜ ਸਦਵਾਏ। ਇਟ ਰੱਖੀ ਚੂਨੇ ਸੇ ਲਾਏ ॥ ੪੨ ॥
 ਪਾਨੀ ਜਿਸਦਾ ਸੁੰਦਰ ਜਾਨ। ਖੂਹ ਲੱਗਾ ਬੁੱਢੇ ਦਾ ਜਾਨ।
 ਸਭ ਪੁਰ ਬਾਸੀ ਨੀਰ ਲਿਆਵੈਂ। ਅਤੀ ਮਧਰ ਜਲ ਸਰਬ ਜੋ
 ਅੱਲਾਵੈਂ ॥ ੪੩ ॥ ਹੁਣ ਬੁੱਢੇ ਦਾ ਖੂਹ ਅਖਾਵੈ। ਸਰਬ ਭਾਂਤ
 ਸੇ ਅਤਿ ਫਥ ਪਾਵੈ। ਹੈ ਭਾਣੇ ਤਲਵੰਤੀ ਨਾਲ। ਬੇਹ ਪਿਆ ਹ
 ਹੁਣ ਜਿਸਦਾ ਭਾਲ ॥ ੪੪ ॥ ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢੇ ਦੀ ਖੂਹ ਨਿਸ਼ਾਨੀ। ਤ
 ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖ ਪ੍ਰਗਟ ਵਖਾਨੀ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਇਸ ਬਿਧ ਬੁੱਢੇ ਸਿੱਖ ਨੇ ਖੂਹ ਲਗਾਯਾ ਜਾਨ।
 ਭਾਨੇ ਮਾਤ ਲਗਾਇਆ ਦੂਜਾ ਖੂਹ ਪਛਾਨ ॥ ੪੫ ॥

ਚੌਪਈ

ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਬੀੜ ਮਝਾਰਾ ਰਹਿਨੇ ਲਾਗੇ ਸੀਗ ਬਚਾਰ।
 ਮਾਤ 'ਮਿਰੋਯਾਂ' ਖੂਹ ਲਵਾਯਾ। ਚਵ ਪੁਤ੍ਰਨ ਮਿਲ ਸੀਗ ਭ
 ਬਨਾਯਾ ॥ ੪੬ ॥ ਬੋੜਾ ਫਰਕ ਦੁਹਾਂ ਦਾ ਜਾਨੇ। ਤਲਵੰਤੀ ਦੇ
 ਬੇਹ ਪਛਾਨੇ। ਮਾਤਾ ਵਾਲਾ ਖੂਹ ਸਦਾਵੇ। ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਅਥਾਹ
 ਵਿਖਾਵੇ ॥ ੪੭ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਇਸ ਬਿਧ ਪਿੰਡ ਵਸਾਇਕੇ ਖੂਹ ਲਗਾਏ ਜਾਨ ।
ਇਕ ਬੁੱਢੇ ਦਾ ਜਾਨ ਲੋ ਦੂਜਾ ਮਾਤ ਵਖਾਨ ॥ ੪੮ ॥

॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਸਾਹਿਬ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਸੱਤਵਾਂ ਅਧਿਆਇ ਸਮਾਪਤੰ ॥

ਬਾਬੇ ਨੇ ਗੁਰਨਾਨਕ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ!

ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਕਦੀ ਕਦਾਈਂ ਅਪਨੇ ਘਰ ਜਾਂਦੇ ਸੀ, ਉਹ ਭੀ ਜਦ ਘਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧੀ ਮਿਲਣ ਮਿਲਾਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਅਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪ ਹੁਕਮ ਦੇ ਕੇ ਤੋਰਦੇ ਤਾਂ ਇਕ ਅੱਧਾ ਦਿਨ ਹੀ ਰਹਿਕੇ ਝਟ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਜਾ ਹਾਜ਼ਰ ਹੁੰਦੇ। ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਵਣ ਤਕ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ ਹੀ ਭਜਨ ਭਗਤੀ ਵਿਚ ਲਿਵਲੀਨ ਰਹੇ॥

ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇਸ਼ ਦੇਸ਼ਾਂਤ੍ਰਾਂ ਦਾ ਅਖੀਰ ਰਟਨ ਅਤੇ ਸਤਿਨਾਮ ਦਾ ਬੀਜ ਜਗ੍ਹਾ ਜਗ੍ਹਾ ਬੀਜ ਕੇ ਮੁੜ ਅੰਤ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ ਜੀ ਆ ਬਿਰਾਜੇ, ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸਿਥਿਤੀ ਸੁਣਕਰ ਹੁੰਮ ਹੁਮਾਕੇ ਆਉਂਦੀ ਰਹੀ, ਅਤੇ ਮਨ ਬਾਂਛਤ ਚਾਰ ਪਦਾਰਥ ਪਾਪਤ ਕਰਕੇ ਘਰ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ। ਪਰ ਭਾਈ ਮੂਲ ਚੰਦ ਜੀ ੧, ਭਾਈ ਸਟਖੰਤ੍ਰਾ ੨, ਭਾਈ ਪ੍ਰਿਥੀ ਮੱਲ ਜੀ ੩, ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਜੀ ੪, ਭਾਈ ਅਜਿਤਾ ਰੰਧਾਵਾ ਜੀ ੫, ਭਾਈ ਮਹਿਮਾਂ ਜੀ ੬, ਭਾਈ ਕਾਲਾ ਜੀ ੭, ਭਾਈ ਮਾਣਕ ਜੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ੮, ਭਾਈ ਸੁੱਖਾ ਜੀ ਤ੍ਰਖਾਣ ੯, ਭਾਈ ਪੀਰਾ ਜੀ ਲੁਹਾਰ ੧੦, ਭਾਈ ਧੀਰੂ ਜੀ ਨਾਈ ੧੧,

ਭਾਈ ਸਧਾਰਨ ਜੀ ਖੱਤ੍ਰੀ ੧੨, ਭਾਈ ਨਿਹਾਲਾ ਜੀ ਰੰਧਾਵਾ ੧੩,
ਭਾਈ ਦਲੇਲ ਜੀ ਪਠਾਣ ੧੪, ਭਾਈ ਸੰਤਾ ਜੀ ੧੫,
ਭਾਈ ਕਮਲੀਆ ਜੀ ੧੬, ਭਾਈ ਬਾਲਾ ਜੀ ੧੭, ਭਾਈ
ਲਹਿਣਾ (ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ) ਜੀ ੧੮, ਭਾਈ ਤਾਰੂ ਪੋਪਟਸ
ਜੀ ੧੯, ਸਾਹਿਬ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ੨੦, ਸਮੇਤ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ
ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਸਦਾ ਬਣੀ ਰਹੇ।

ਇਸ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਕਦੇ ਕਦਾਈਂ ਇਕਾਂਤ
ਵਿਚ ਇਹ ਬਚਨ ਚਲਿਆ ਕਰੇ, ਜੋ ਦੇਖੀਏ ਇਸ ਅਬਚਲੀ
ਜੋਤ ਗੱਦੀ ਪਰ ਕਿਸਨੂੰ ਤਿਲਕ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ?

ਉੱਤ੍ਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਪੁਤ੍ਰਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਕਿਸੇ ਸੇਵਕ
ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਦੱਸੇ, ਉਸਤੋਂ ਉਲਟ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦੱਸ ਦੇਵੇ, ਪਰ ਆਮ
ਸਿਦਕੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮਨੋਂ ਮਨੀਂ ਇਹ ਸੰਮਤੀ ਹੋ ਗਈ ਜੋ
ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸੇਵਕ ਤੋਂ ਵਧਕੇ ਪੁਤ੍ਰਾਂ ਨੂੰ ਗੱਢਾ ਨਹੀਂ ਦੇਣਗੇ।

ਇਸ ਚਰਚਾ ਦੀ ਸੁਧਕ ਹੁੰਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸ੍ਰੀ ਮਾਤਾ ਸੁਲੱਖਣੀ
ਜੀ ਦੇ ਕੰਨੀ ਭੀ ਜਾ ਪਈ। ਸ੍ਰੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਸਦਾ ਹੀ
ਆਪਣੇ ਚਿੱਤ ਵਿਚ ਇਹ ਨਿਸਚਾ ਕਰੀ ਬੈਠੇ ਸਨ ਜੋ ਇਹ
ਸਭ ਕੁਝ ਰਿੱਧੀ ਸਿੱਧੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਮਾਤ ਗੱਦੀ ਗੁਰਿਆਈ
ਮੇਰੇ ਪੁਤ੍ਰਾਂ ਦਾ ਹੀ ਹੱਕ ਹੈ, ਸੁਣਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਅਤੀ ਵਿਚਾਰਨਾ
ਲੱਗੀ ਤੇ ਘਰ ਆਇਆਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਨਿਮ੍ਰਤਾ
ਸਹਿਤ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ:—

“ਹੇ ਮਹਾਰਾਜ ਮੇਰੇ ਸਿਰਤਾਜ ਸ੍ਰਾਮੀ ਜੀ ! ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਸਾਰ
ਹੈ ਨਵਿਰਤ ਕਰੋ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਪਰ ਹੱਥ ਜੋੜਕੇ ਬੋਲੀ:—

“ਸਾਮੀ ਜੀ! ਗੱਦੀ ਗੁਰਿਆਈ ਸਿੱਖਾਂ ਪੁੱਤ੍ਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸਨੂੰ
ਖਸ਼ੋਗੇ?”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੇ ਮਨ ਦੀ ਸਾਰੀ ਕਲਪਨਾ ਝੱਟ
ਮਝ ਲਈ ਤੇ ਉੱਤ੍ਰ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ ਤੇ
ਜਿਸਨੂੰ ਕਰਤਾਰ ਦਿਵਾਏਗਾ, ਸੋ ਆਪ ਹੀ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਸਾਂ ਨੂੰ
ਸਿੱਖ ਤੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਇੱਕੋ ਜੇਹੇ ਹਨ, ਜਥਾ ਗੁਰਵਾਕ—

“ਜਿਨ ਸੇਵਿਆ ਤਿਨ ਪਾਇਆ ਮਾਨ ।

ਨਾਨਕ ਗਾਵੀਐ ਗੁਣੀ ਨਿਧਾਨ” ॥

[ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਜੀ

ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਸਿੱਖ ਤੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਸਿੱਖੀ ਭਾਵ ਸਿਮ੍ਰਨ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ
ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਪਰ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਦੇ
ਕਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰੀਖਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਿਆਂ ਪਰ ਹਰ ਗੱਲੇ ਪ੍ਰੇਮ
ਵਿਚ, ਆਤਮ ਰੰਗ ਵਿਚ, ਆਗਿਆ ਪਾਲਨ ਵਿਚ, ਆਪਾ
ਵਾਰਕੇ ਸਤਗੁਰ ਪਾਇਨ ਹੋਣ ਵਿਚ ਤੇ ਪੂਰਨ ਸਿੱਖੀ ਭਾਵ
ਵਿਚ ਗੁਰਿਆਈ ਦੇ ਲਾਇਕ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨਿਕਲੇ ।

ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੈ ਜਿ ਇੱਕ ਵੇਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ
ਸਰਤੀ ਤੇ ਇੱਕ “ਘੰਦੋਲਾ” ਵਿਛਾ ਕੇ ਆਖਿਆ ਜੋ ਇਸਨੂੰ
ਚੁੱਕ ਲਏ ਸੋ ਗੁਰੂ ਗੱਦੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੋਵੇਗਾ ।

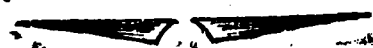
ਤਾਂ ਹੋਂਸਲੇ ਨਾਲ ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਤੇ ਫੇਰ ਬਾਬਾ
ਲਖਮੀ ਚੰਦ ਜੀ ਵਾਰੀ ੨ ਚੁੱਕ ਕਰੇ, ਜੋਰ ਸਭ ਲਾਇਆ
ਪਰ ਨਾ ਚੁਕ ਸੱਕੇ। ਘੰਦੋਲਾ ਜਨ੍ਮ ਦੇ ਧਨਖ ਵਾਂਗ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ
ਭਾਰ ਲੈ ਬੈਠਾ । ਫੇਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ
ਜਿਸਦਾ ਜੀ ਚਾਹੇ ਚੁਕੇ, ਤਦ ਭੀ ਕੋਈ ਨਾ ਚੁਕ ਸਕਿਆ, ਓੜਕ

ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀਨੂੰ (ਚਿੱਤੋਂ ਤਾਂ ਚੁਕਣਾਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ ਪਰ ਬੇਅਦਬ
ਸਮਝਕੇ ਚੁੱਪ ਬੈਠੇ ਸੀ) ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ
ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਜਦ ਚੁਕਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਚਾਰ ਪੱਲਿਆਂ ਵਿੱਚ
ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਪੱਲੂ ਚੁਕ ਹੋਯਾ, ਉੜਕ ਰਹਿ ਗਏ । ਤਾਂ ਹੁਕਮ
ਪਾ ਕੇ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ (ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ) ਜੀ ਨੇ ਘੰਦੇਲ
ਚੁਕ ਕੇ ਸਿਰ ਪਰ ਰੱਖ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ
ਲਿਆ ਰੱਖਿਆ, ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਤੋਂ ਹੁਕਮ ਹੋਯਾ ਕਿ ਇਹ
ਗੁਰੂ ਦੀ ਦਾਤ ਦੇ ਯੋਗ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਹਨ, ਨਾ
ਗੱਦੀ ਪਰ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਬੈਠਣਗੇ, ਤੇ ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਜੀ ਨੂੰ
ਪਦਵੀ ਸਿੱਖੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਸੱਚੇ ਸਿੱਖ ਦੀ ਉੱਚੀ ਪਦਵੀ ਹੋਵੇਗੀ
ਤੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਗੱਦੀ ਸਮੇਂ ਗੱਦੀ ਦੀ ਰਸਮ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ
ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਲਕ ਦਾ ਟਹਲਾ ਕਰਿਆ ਕਰਨਗੇ
ਅਤੇ ਨਾਮ ਦਾਨ ਦੀ ਉੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ
ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਬਖਸ਼ੀ। ਸੋ ਵਰ ਸਰਾਪ ਸੁਤੇ ਸਿੱਧ ਜੋ ਬਾ
ਜੀ ਦੇ ਮੁਖੇਂ ਨਿੱਕਲੇ ਸਭ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਏ, ਅੱਗੇ ਸਭ ਆ ਜਾਣਗੇ
“ਭਗਤ ਮੁਖੇਂ ਤੇ ਬੋਲਦੇ ਸੇ ਬਚਨ ਹੋਵੰਦੇ,” ਅਤੇ ਪਿੱਛੋਂ ਭੀ ਹੋਵੇਗੇ
ਇਕ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਗੱਦੀ ਬੈਠਣ ਦੀ ਰਸਮ ਦੀ ਸੇਵਾ
ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੀ ਬੰਸ ਕਰਦੀ ਤੇ ਤਿਲਕ ਕਰਦੀ ਰਹੇਗੀ
ਸੋ ਵਸਮ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੱਕ ਉਹੀ ਰੀਤ ਹੋਂਦੀ ਰਹੀ।

॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਸਾਹਿਬ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਅੱਠਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਗੱਦੀ ਦਾ ਤਿਲਕ
 ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਇੱਕ
 ਦਿਨ ਨੀਯਤ ਕਰ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਕੇ ਵੱਡਾ ਲੰਗਰ (ਜੱਗ)
 ਕਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਗੱਦੀ ਦੇਣ ਦੀ ਰਸਮ ਸੰਮਤ
 ਪਦਵੀ ਹਾੜ ਵਦੀ ੧੩ ਮਿਤੀ ੧੭ ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ।
 ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸੁਫ ਗੱਦੀ ਤੇ ਬਿਠਾ ਪੰਜ ਪੈਸੇ ਇੱਕ
 ਲੇਰ ਰੱਖ ਆਪ ਨੀਵੀਂ ਜਗ੍ਹਾ ਬੈਠ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ
 ਮੱਥਾ ਦੇਕਿਆ ਤੇ ਪ੍ਰਕਰਮਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਤੇ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ
 ਗੁਰੂ ਥਾਪ ਕੇ ਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ,
 ਫਰ ਸਭ ਸਿੱਖਾਂ ਪਾਸੋਂ ਮੱਥਾ ਟਿਕਵਾਯਾ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਮੱਥਾ
 ਟਿਕਾਣੇ ਵਾਲਿਆਂ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਸ ਕੰਮ ਦੇ ਲਾਇਕ ਜਾਣਕੇ
 ਗੱਦੀ ਦੇ ਤਿਲਕ ਦੇਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਜੀ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਹੀ
 ਕਰਵਾਈ, ਅਤੇ ਮੁਖੋਂ ਬਚਨ ਕੀਤਾ, ਜੁ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ! ਤੇਰਾ
 ਅਸਾਨੇ ਦੇਣਾ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਅਪਨਾ ਅੰਗ ਤੈਨੂੰ ਬਣਾਯਾ,
 ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਅੱਜ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਜੀ ਹੋਇਆ ।
 ਵਾਹ ! ਵਾਹ !! ਧੰਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤੇ ਧੰਨ ਲੀਲ੍ਹਾ, ਤੇ
 ਧੰਨ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਵਰਗੇ ਸਿੱਖ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ
 ਕਰਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ, ਤੇ ਹੁਣ ਦੂਜੇ ਸਤਿਗੁਰ ਦੀ
 ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮੋਣਾ
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇਵ । ਤਾਰੀ ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਏਵ ।

ਨਵੇਂ ਖੰਡ ਗੁਰ ਕੀਨ ਉਜਾਲਾ ਅੰਧ ਕਾਰਕਟ ਗਿਆ ਸੁਖਾਲਾ ॥ ੧ ॥ ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਨੇ ਦਿਸ਼ਟੀ ਪਾਈ। ਸਭ ਖਲਕਤ ਖਾਲਕ ਵਲ ਖੁ
 ਲਾਈ। ਗੁਰ ਅੰਗਦ ਨੂੰ ਦੇ ਗੁਰਿਆਈ। ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢੇ ਕਰ ਤਿਲਕ ਵ
 ਸੁਹਾਈ ॥ ੨ ॥ ਆਪ ਨਿਰਾਲੇ ਖਾਲਸ ਹੋਏ। ਭਾਣੇ ਨੂੰ ਵਰਤਾਏ ਰ
 ਖਲੋਏ। ਪੱਖੇ ਪਿੰਡ ਵਿਖੇ ਗੁਰ ਆਏ। ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਨਾਲ ॥
 ਸੁਹਾਏ ॥ ੩ ॥ ਲੱਗੇ ਸ੍ਰੀਰ ਤਿਆਗਨ ਜਬ ਹੀ। ਮਾਤਲ
 ਚੈਣੀ* ਬੋਲੀ ਤਬ ਹੀ। ਪੁਤ੍ਰਨ ਮਿਲੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਵ ਜਾਵੇ ਸ
 ਵਰਸ਼ਨ ਦੇਕੇ ਫੇਰ ਸਿਧਾਵੇ ॥ ੪ ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਰੁਕ, ਨਹਿ ਤਜ ਅ
 ਸਰੀਰ। ਮਿਲੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਦੀਨੀ ਸੁਭ ਧੀਰ। ਰਿੱਧ ਸਿੱਧ ਤੁਮ ਪਾਵੇ ਚ
 ਚਾਲੇ। ਤੁਮ ਪੁੱਤ੍ਰੇ ਸਦ ਰਹੋ ਸੁਖਾਲੇ ॥ ੫ ॥ ਨਾਮ ਜਪੇ ਸਰ ਸਾ
 ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰ। ਸਤਿਗੁਰ ਚਰਨ ਸਦਾ ਰਿਦ ਧਾਰ। ਮੇਹ ਚਾ
 ਨਜ਼ਰ ਪੁਤ੍ਰਾਂ ਤੇ ਕੀਤੀ। ਤੇ ਸਮਝਾਯਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰੀਤੀ। ਫਿਰ ਵਾ
 ਕਰਤਾਰ ਪੁਰੇ ਚਲ ਆਏ। ਗੁਰ ਪ੍ਰਵਾਰ ਨਾਲ ਸਭ ਆਏ ਜ
 ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਪਾਸ ਬੁਲਾਯਾ। ਪੁਤ੍ਰਨ ਰਸਮ ਕਰਨ ਬਤਲਾਯਾ ਬੁੱਢੇ
 ॥ ੬ ॥ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਨੂੰ ਆਗਯਾ ਕੀਤੀ। ਸਦ ਉਦਾਸ ਦੀ ਪਾਲ ਗੁ
 ਰੀਤੀ। ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢੇ ਨੂੰ ਬਚਨ ਸੁਨਾਯਾ। ਇਨ ਕੀ ਰਸਮ ਕਰ ਪੁਰ
 ਹਿਤ ਲਾਯਾ ॥ ੭ ॥ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਨੂੰ ਭੇਖ ਸੁਹਾਵੇ। ਉਦਾਸੀ ਪ
 ਇਸਦੇ ਮਨ ਭਾਵੇ। ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਨੂੰ ਭੇਖ ਉਦਾਸੀ। ਸਤਿ ਨਾਮ ਜਪ ਪ
 ਕਟੇ ਚੁਰਾਸੀ ॥ ੮ ॥ ਜਟਾ ਜੂਟ ਦੀ ਰੀਤ ਚਲਾਈ ਬੁੱਢੇ
 ਕੁਦਰਤ ਰੀਤ ਸੀਸ ਪਰ ਭਾਈ। ਸ੍ਰੀ ਲਖਮੀ ਚੰਦ ਜਾਇਰ
 ਭੀ ਆਏ। ਗੁਰ ਗ੍ਰਸਤੀ ਪਿਖ ਬਚਨ ਅਲਾਏ ॥ ੯ ॥
 ਪੈਸੇ ਪੰਜ ਤਾਸ ਕੇ ਦੀਨੇ। ਰਸਮ ਬੇਦੀਆਂ ਦੀ ਹੁਕਮ

*ਮਾਭਾ ਸੁਲੱਖਣੀ ਜੀ ਦੀ ਪੋਕੀ ਜਾਤ ਚੌਢੇ ਸੀ।

ਗੀਨੇ । ਇਸ ਥਿਧ ਕਰੀ ਰੀਤ ਸੁਭ ਜਾਨੇ । ਬਾਬਾ
 ਬੁੱਢਾ ਮੁਖੀ ਮਹਾਨੇ ॥ ੧੦ ॥ ਜਿਸਨੂੰ ਗੁਰ ਨਾਨਕ
 ਵਡਿਆਯਾ । ਉਸ ਨੂੰ ਛੋਟਾ ਕਿਸੇ ਨਾਂ ਗਾਇਆ । ਰਸਮ
 ਰੀਤ ਗੁਰੁ ਨਾਨਕ ਕਲਕੇ । ਸੁੱਤੇ ਪਲੰਘ ਸਿਰ੍ਹਾਨਾ ਧਰਕੇ
 ॥ ੧੧ ॥ ਜਾਇ ਜੋਤ ਮੇਂ ਜੋਤ ਸਮਾਈ । ਪਿੱਛੋਂ ਲੱਗੀ ਹੋਨ
 ਲਗਾਈ । ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਿੰਦੂ ਰਲ ਆਏ । ਚਲੇ ਚਲੇ ਗੁਰਦੇਵ
 ਸਮਾਏ ॥ ੧੨ ॥ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕਹਿ ਪੀਰ ਹਮਾਰੇ । ਭਈ ਲਗਾਈ
 ਅਧਕ ਪਿਆਰੇ । ਗੁਰ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਝਗਰ ਮਿਟਾਵੈਂ । ਦੇਹ ਗਈ
 ਚਾਦਰ ਛਡ ਜਾਵੈਂ ॥ ੧੩ ॥ ਚਾਦਰ ਜਾ ਕੇ ਲਗੇ ਉਠਾਨ ।
 ਸਤਿਗੁਰ ਤਨ ਨਹਿ ਨਜ਼ਰੇ ਪਾਨ । ਕੌਤਕ ਵੇਖ ਭਏ ਹੈਰਾਨ ।
 ਚਾਦਰ ਗੁਰ ਜੀ ਨਾਹਿ ਵਿਖਾਨ ॥ ੧੪ ॥ ਅੱਧੇ ਅੱਧੀ ਚਾਦਰ
 ਵਾੜ । ਦੋਨਾਂ ਦੀ ਮੇਟੀ ਸਭ ਚਾੜ । ਗੁਰ ਸਾਝੇ ਹੈਂ ਸਗਲ
 ਜਹਾਨ । ਜਿਉਂ ਹਿੰਦੂ ਤਿਉਂ ਮੁਸਲ ਮਾਨ ॥ ੧੫ ॥ ਬਾਬੇ
 ਬੁੱਢੇ ਵਾਕ ਉਚਾਰੇ । ਉੱਚੀ ਨਾਲ ਸਾਸ ਲਲਕਾਰੇ । ਹੇ ਸੰਗਤ
 ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇਵ । ਗੁਰ ਅੰਗਦ ਦੇ ਰਿਦੇ ਅਭੇਵ ॥ ੧੬ ॥
 ਪੁਨ ਸਤਸੰਗਤ ਦੇ ਵਿਚ ਜਾਨੇ । ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਸਭ ਜਗਾ
 ਪਛਾਨੇ । ਸਰਬ ਘਟਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਪਾਲਕ । ਹਰਿ ਮੰਗਲ ਗੁਰਕ
 ਪਾਪਦ ਬਾਲਕ ॥ ੧੭ ॥ ਸੇਵਕ ਦੀ ਅਤਿ ਉੱਚੀ ਕਾਰ । ਬਾਬਾ
 ਬੁੱਢਾ ਅਤਿ ਬਲਕਾਰ । ਜਿਸਦੀ ਮਹਿਮਾ ਦਾਸ ਨ ਕਰੇ ਹੈ ।
 ਜਚਰਨ ਧੂਰ ਹੋ ਸੇਵਾ ਫਰ ਹੈ ॥ ੧੮ ॥

† ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਲਖਮੀ ਚੰਦ ਜੀ ਨਾਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਵਰਤਾਉ ਪੁਰਾਣੀ ਜਨਮ
 ਸਾਖੀ, ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਿਖੇ, ਇਹ ਉਦਾਸੀ ਸੰਤਾਂ ਤੇ ਕੋਈ
 ਥੋੜ੍ਹਾ ਦੇ ਸਜਨਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਲਤ ਰਵਾਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਗ੍ਰੰਥਾਕਾਰ ਨੇ ਸੁਣੇ ਹਨ ।

ਦੇਹਿਰਾ ਨਿਰਿ
ਜਸੀ ਮੇਰੀ ਬੁੱਧ ਹੈ ਤੈਸੀ ਕਹੀ ਬਖਾਨ।
ਸਭ ਤਾਕਤ ਗੁਰਦੇਵ ਦੀ ਮੈਂ ਮੂਰਖ ਅਨਜਾਨ ॥ ੧੯ ॥
ਹੇ ! ਪਾਠਕ ਜਨ ਖਿਮਾਂ ਕਰ ਲੈਣੀ ਭੁੱਲ ਸੁਧਾਰ।
ਸਤਿਗੁਰ ਆਪ ਅਭੁਲ ਹੈ ਕੀਟਾ ਭੁੱਲਣ ਹਾਰ ॥ ੨੦ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਤੇ ਲਹਣਾ ਜੀ ਦਾ ਮਿਲਾਪ

ਪਿਛੇ ਅਸੀਂ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰ ਗਾਈ
ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਕਹ ਆਏ ਹਾਂ। ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦਸਦੇ ਹਾਂ
ਕਿ ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜਗਤ ਗੁਰ ਸੁਆਮੀ ਨੂੰ ਕੀਕੂੰ ਮਿਲੇ ਸਨ:-

ਦੇਹਿਰਾ
ਪੰਦਰਾਂ ਸੌ ਉਠਾਨਵੇਂ ਲੀਜੇ ਸਾਲ ਪਛਾਨ ।
ਮਿਲੇ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ ਗੁਰ ਅੰਗਦ ਜੀ ਆਨ ॥ ੧ ॥
ਚੌਪਈ

ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਰਾਵੀ ਤੀਰ । ਨਿਤ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰੇ ਧਰ ਧੀਰ।
ਭਜਨ ਨੇਮ ਨਿਤ ਕਰੇ ਅਪਾਰ । ਰਾਵੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਹਿਤ ਧਾਰਾਰ।
ਵੇਖੋ ਇਕ ਸੰਗਤ ਵਡਭਾਰੀ । ਰਾਵੀ ਤੀਰ ਖਲੋਤੀ ਸਾਰੀ।
ਵਜੇ ਘੰਗਰੂ ਤਾਲ ਅਪਾਰ । ਮਾਯਾ ਮੇਂ ਲਪਟੇ ਕਰਤਾਰ ॥੨॥
ਜੈ ਦੇਵੀ ਦਾ ਗਜੇ ਜਕਾਰਾ । ਵੇਖੋ ਬੁੱਢਾ ਸਿੱਖ ਨਜਾਰਾ । ਚੜ੍ਹ
ਬੇੜੀ ਤੇ ਹੋਏ ਪਾਰ । ਰਸਤੇ ਹੋਏ ਪੁਰ ਕਰਤਾਰ ॥ ੪ ॥ ਜਦ
ਆਏ ਸਭ ਬੁੱਢੇ ਪਾਸ । ਰਸਤਾ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੇ ਖਾਸ । ਦਾਸ
ਅਗਾਰੀ ਸੰਗ ਪਿਛਾਰੀ। ਘੰਗਰ ਵਾਧੇ ਸੰਗ ਮੁਰਾਰੀ ॥੫॥ ਪੁੱਛਣ

ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਅਸਥਾਨ । ਦਰਸਨ ਕਰਨੇ ਹੇਨ ਸੁਜਾਨ । ਸਬਾਏ
 ਨੇ ਗੁਰ ਪਾਸ ਪਚਾਏ । ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਆਗੇ ਲੇਵਨ ਆਏ ॥ ੬੮ ॥
 ਘੁੰਗਰ ਵਾਲਾ ਚਰਨੀ ਲਾਗਾ । ਜਾਨੋ ਭਾਗ ਤਾਸ ਦਾ ਜਾਗਾ ।
 ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਜੀ ਜਾਣੀ ਜਾਣ । ਲਿੱਤਾ ਉਸਦੇ ਤਈਂ ਪਛਾਣਾ ॥
 ਆਸਣ ਪਾਸ ਜਾਇ ਬਿਠਲਾਏ । ਬਾਤ ਚੀਤ ਪਸੰਗ ਚਲਾਏ ।
 ਗੁਰ ਪੁੱਛਣ ਕੀ ਨਾਮ ਤੁਮਾਰਾ । ਕਿੱਥੇ ਜਾਣਾ ਹੈ ਸੰਗ ਸਾਰਾ ।
 ॥ ੮ ॥ ਦੱਸਣ ਲੱਗੇ ਨਾਮ ਸੁਜਾਨ । ਮੇਰਾ 'ਲਹਿਣਾ' ਨਾਮ
 ਵਖਾਨ । ਦੇਵੀ ਦਰਸਨ ਕਰਨੇ ਆਯਾ । ਏਥੇ ਦਰਸ ਆਪ ਦਾ
 ਪਾਯਾ ॥ ੯ ॥ ਸੁਣਦਾ ਸੀਗ ਆਪ ਦਾ ਨਾਮ । ਜੋਧਾ ਸਿੱਖ
 ਖਡੂਰ ਗਰਾਮ । ਸੋ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੁਮਰੀ ਗਾਵੇ । ਮੈਨੂੰ ਭੀ ਉਹ
 ਪਾਠ ਸੁਣਾਵੇ ॥ ੧੦ ॥ ਇਸ ਕਰ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਮਹਾਨ । ਦਰਸਨ
 ਕਰਨੇ ਆਯਾ ਜਾਨ । ਏਥੇ ਜੀ ਤੋਂ ਪਤਾ ਪੁਛਾਯਾ । ਰਾਵੀ ਤੋਂ
 ਦੁਰ ਏਥੇ ਆਯਾ ॥ ੧੧ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਮੁਖੋਂ ਉਚਾਰਾ
 ਵਾਹ ! ਵਾਹ ! ਲਹਿਣਾ ਮਮ ਪਜਾਰਾ । ਲਹਿਣੇ ਲਹਿਣਾ ਦੇਣਾ
 ਤੇਰਾ । ਸ਼ਾਹੁ ਵੱਡੇ ਤੂੰ ਜਾਨੇ ਮੇਰਾ ॥ ੧੨ ॥ ਇਹ ਬਚ ਸੁਣ
 ਫਿਰ ਡੇਰੇ ਆਯਾ । ਉਠ ਪ੍ਰਭਾਤ ਦਰਸ ਨੂੰ ਧਾਯਾ । ਤਦੇ
 ਲਹਿਣਾ ਦੇਖੇ ਮਹਾਮਾਈ । ਮਹਾਂ ਜੋਤ ਜਿਸਦੀ ਛਬ ਪਾਈ ।
 ਸੋ ਗੁਰ ਕੇ ਦਰਬਾਰ ਮਝਾਰਾਝਾੜੂ ਦੇਂਦੀ ਫਿਰੇ ਵਿਚਾਰ ॥ ੧੩ ॥
 ਲਹਿਣਾ ਝਲਕ ਵੇਖ ਵਿਗਸਾਯਾ । ਦੇਵੀ ਜੀ ਏ ਦਰਸਨ
 ਪਾਯਾ । ਜਿਸਦਾ ਸਾਬਤ ਦਿਲ ਹੋ ਜਾਵੈ । ਸੋ ਪਦਵੀ ਇਕ
 ਛਿਨ ਮੇਂ ਪਾਵੈ ॥ ੧੪ ॥ ਪੁੱਛਨ ਲੱਗਾ ਏਹ ਕੀ ਕਾਰਨ । ਦੇਵੀ
 ਅੱਗੋਂ ਕਰੇ ਉਚਾਰਨ । ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਹਨ ਰੂਪ ਮੁਰਾਰ । ਮੈਂ
 ਸੇਵਾ ਕਰਦੀ ਹਿਤ ਧਾਰ । ਤੂੰ ਵੀ ਸਤਿਗੁਰ ਸੇਵਹੁ ਪਯਾਰੇ ॥

ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ
 ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਭਾਈ ਨਿਹਾਲੇ
 ਖਹਿਥੇ ਦੇ ਘਰ ਆ ਗਏ। ਇਸਦੀ ਵਹੁਟੀ ਦਾ ਨਾਮ
 ਮਾਈ ਭਿਰਾਈ ਸੀ, ਜੋ ਨਾਂਗੇ ਦੀ ਸਰਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿਆਹੀ
 ਹੋਈ ਆਈ ਤੇ ਰੰਹਦੀਸੀ, ਮਾਈ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇੱਕ ਇਕੰਤ
 ਜਗ੍ਹਾ ਲੈ ਲਈ ਤੇ ਕਿਹਾ ਸਾਡੇ ਏਥੇ ਹੋਣ ਦਾ ਪਤਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ
 ਦੇਣਾ, ਤੇ ਏਹ ਕਹਿ ਕੇ ਕੋਠੇ ਦਾ ਬੂਹਾ ਬੰਦ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ
 ਉੱਥੇ ਕੋਠੇ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸ੍ਰੀਰਕ
 ਵਿਛੋੜੇ ਦੇ ਬਿਰਹੇ ਵਿਚ ਖਾਨ ਪਾਨ ਤਿਆਗ ਇੱਕੇ ਲਗਨ
 ਵਿਚ ਮਸਤ ਹੋ ਬੈਠੇ, ਕੋਠੇ ਦਾ ਬੂਹਾ ਚਿਣਿਆਂ ਹੋਇਆ ਸੀ,
 ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਠ ਪਹਿਰ ਅੰਦਰ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਮਾਈ
 ਭਰਾਈ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਪਤਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ।
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣ ਦੇ ਮਗਰੋਂ
 ਗੁਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਮਿਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਪਈ,
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਢੂੰਡ ਥੱਕੇ, ਪਤਾ ਕੋਈ
 ਨਾਂ ਲੱਗੇ।

ਸਭ ਮੁਖੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਮਿਲਕੇ ਦੀਵਾਨ ਲਗਾਕੇ ਵੀਚਾਰ
 ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਇਹ ਸਲਾਹ ਠਹਰੀ ਕਿ ਇਹ ਪਤਾ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ
 ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਲੱਗੇਗਾ। ਇਕ ਸਿੱਖ ਨੇ ਆਖਿਆ ਇਹ ਬਚਨ
 ਆਪ ਸੰਗਤ ਦਾ ਸੱਚ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ
 ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੋ ! ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ
 ਏਥੇ ਛੱਡਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੇਸ਼ਾਂਤ੍ਰਾਂ ਨੂੰ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹੋ, ਜੇ ਆਪਦੇ ਲੱਭਣ
 ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਿਸਤਰਾਂ ਲਭੀਏ ? ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ

ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਮਨ ਹੋਕੇ ਧਿਆਨ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਅਸੀ ਪ੍ਰਤੱਖ ਹੋ ਮਿਲਾਂਗੇ।

ਸੋ ਜਿਸ ਵਕਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ੧੫੮੩ ਬਿ: ਨੂੰ ਸ਼ਿਵਰਾਤ ਦੇ ਮੇਲੇ ਸਮੇਂ ਸਿੱਧ ਕੱਠੇ ਹੋਏ ਵੇਖ ਆਏ ਸਨ, ਉਸ ਵਕਤ ਗੋਰਖ ਨਾਥ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੇ ਅਨੇਕ ਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿੱਧੀਆਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਮਿਰਗਾਨੀਆਂ ਉਡਾਕੇ ਵਿਖਾਈਆਂ, ਪਰ ਪੇਸ਼ ਕੋਈ ਨਾ ਗਈ, ਸਗੋਂ ਛਿੱਥੇ ਹੋ ਗਏ, ਫਿਰ ਗੋਰਖ ਨਾਥ ਨੇ ਆਖਿਆ ਆਓ ਲੁਕਣ ਮੀਟੀ ਖੇਡੀਏ, ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਨਾਂ ਲੱਭਾਂ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰਾ ਭੇਖ ਲੈਣਾ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਨਾਂ ਲੱਭੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਭੇਖ ਮੈਂ ਧਾਰਨ ਕਰਾਂਗਾ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਚੰਗਾ ਤੁਸੀਂ ਲੁਕੋ ਅਸੀਂ ਲੱਭਾਂਗੇ, ਗੋਰਖ ਡੱਡੂ ਬਣਕੇ ਜਲ ਵਿਚ ਬੈਠ ਗਿਆ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਗੁੜ੍ਹੇ ਗੁੜ੍ਹੇ ਕਰਦੇ ਡੱਡੂ ਨੂੰ ਜਾਕੇ ਫੜ ਆਂਦਾ। ਗੋਰਖ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋ ਗਿਆ।

ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਲੁਕਦੇ ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ ਲੱਭੋ, ਪਰ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੂੰ ਲੁਕਣ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਚਨ ਕਰ ਗਏ ਸੀ ਕਿ ਗੋਰਖ ਜਦ ਛਿੱਥਾ ਹੋਕੇ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਅੰਤ੍ਰਜਾਮੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਸੋਧਨੀ ਅਸੀਂ ਆ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਏਹੋ ਜਹੇ ਲੁਕੇ ਕਿ ਸਥੂਲ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਵਿਚ ਮਿਲਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਜੋਤ ਨਾਲ ਜੋਤ ਮਿਲ ਗਈ, ਹੁਣ ਗੋਰਖ ਨਾਥ ਜੀ ਕਿੱਥੇ ਲੱਭਨ ! ਜਦ ਕੋਈ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਗਈ, ਛਿੱਥੇ ਤੇ ਸ਼ਰਮਿੰਦੇ ਹੋਕੇ ਅਪਨੇ ਸਥਾਨ ਆਨ ਬੈਠੇ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੇ ਪੁਛਿਆ ਨਾਥ ਜੀ ! ਗੁਰੂ ਜੀ

ਕਿੱਥੇ ਹਨ? ਚੁੱਪ, ਕੋਈ ਉਤ੍ਰ ਨਾ ਦਿਤਾ, ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਆਖਿਆ,
 ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਉਤ੍ਰ ਦਿਤਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਲੱਭੋ, ਨਿੰਮੇ
 ਭਾਣ ਜਿਹਾ ਸੁਭਾਵ ਵੇਖਕੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰ
 ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਕਰਕੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ
 ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨ ਆ ਦਿਤੇ, ਸੰਗਤ ਗੁਰੂ
 ਜੀ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਲੱਗ ਨਿਹਾਲ ਹੋਈ, ਗੋਰਖ ਦੇ ਚੇਲੇ ਸ਼ਰਮਿੰਦੇ
 ਹੋਏ । ਸੋ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਰਮਜ਼ ਬੁੱਝਣ ਵਾਲੇ
 ਹਨ, ਆਸ਼ਾ ਹੈ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਜੀ ਨੂੰ ਲੱਭ ਕੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ
 ਨਿਹਾਲ ਕਰਨਗੇ ।

ਸਭ ਸਿੱਖ ਚੱਲਕੇ ਭਾਣਾ ਤਲਵੰਡੀ ਪੁੱਜੇ, ਬਾਬਾ ਜੀ ਪਾਸ
 ਸੰਗਤ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਸੰਗਤ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਭਲੀ
 ਭਾਂਤ ਸੁਣ ਕੇ ਗੁਰ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਧਿਆਨ ਜੋੜਿਆ ।

ਚੌਪਈ

ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਪਰ ਉਪਕਾਰੀ । ਆਸਾ ਪੂਰਨ ਕਰੋ ਹਮਾਰੀ ।
 ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਢੂੰਡਾ ਸਾਰੇ । ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਸ ਥਾਨ ਪਧਾਰੇ ॥੧॥
 ਭੁੱਖ ਕਰਨਾ ਕਰ ਕਰੋ ਉਪਾਇ । ਸਤਿਗੁਰ ਨੂੰ ਝਬ ਦਿਓ
 ਮਿਲਾਇ । ਤੁਸਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋ ਨਜਰ ਨਾਂ ਆਵੇ । ਸਤਿਗੁਰ ਨੂੰ ਜੋ ਢੂੰਡ
 ਲਿਆਵੇ ॥੨॥ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਲਾਇ ਧਿਆਨ । ਹੋਇ ਰਹੇ
 ਜਲ ਜਲੈ ਸਮਾਨ । ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇ ਸਿੱਖ ਪਿਆਰੇ । ਗੁਰ
 ਸਿੱਖਾਂ ਤੋਂ ਹੈਂ ਬਲਿਹਾਰੇ ॥੩॥ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਭ ਪ੍ਰੀਤੀ ਜਾਨ ।
 ਲੱਗੇ ਗੁਰ ਦੇ ਖੋਜਨ ਥਾਨ । ਸਾਰੇ ਫਿਰ ਬੁੱਢੇ ਮਨ ਆਵਾ ।
 ਖੁਣ ਖਡੂਰ ਦੇ ਵਲ ਮਨ ਧਾਵਾ ॥੪॥ ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਦੇ ਮਨ
 ਆਨਾ । ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਦਾ ਪਤਾ ਪਛਾਨਾ । ਜੋ ਗੁਰ ਨਾਨਕ

ਪਾਸੋਂ ਪਾਈ । ਜੋ ਸਿੱਖਾਂ ਪਰਥਾਇ ਲਗਾਈ ॥ ੫ ॥ ਸੰਗ
 ਚਲੇ ਲੇ ਸੰਗਤ ਸਾਰੀ । ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਉਪਕਾਰੀ । ਚਲੇ
 ਚਲੀਏ ਖਡੂਰ ਪਧਾਰੇ । ਗਏ ਭਿਰਾਈ ਦੇ ਘਰ ਸਾਰੇ ॥ ੬ ॥
 ਮਾਈ ਪੇਖਤ ਹੀ ਬਿਗਸਾਈ । ਧੰਨ ਭਾਗ ਮੇਰੇ ਮੁਖ ਗਾਈ ।
 ਆਦਰ ਭਾਵ ਨਾਲ ਬਿਠਲਾਏ । ਸਭ ਦੀ ਚਰਨੀਂ ਸੀਸ
 ਨਿਵਾਏ ॥ ੭ ॥ ਨਮਸਕਾਰ ਦੁਹਿ ਪਾਸੋਂ ਹੋਈ । ਸੁੱਖ ਸਾਂਦ
 ਪੁਛ ਕਰੀ ਰਸੋਈ । ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਪਰਸਾਦ ਛਕਾਯਾ । ਵਡੇ ਆਨੰਦ
 ਨਾਲ ਵਰਤਾਇਆ ॥ ੮ ॥ ਫਿਰ ਸਾਰੇ ਰਲ ਬੈਠ ਸੁਹਾਏ ।
 ਗੁਰ ਮਿਲਬੇ ਕੀ ਬਾਤ ਚਲਾਏ । ਹੇ ਮਾਤਾ ! ਤੁਧ ਧੰਨ
 ਕਮਾਈ । ਜਿਸ ਘਰ ਗੁਰ ਹਨ ਗੁਪਤ ਰਹਾਈ ॥ ੯ ॥
 ਮਾਤਾ ਜੀ ਤੁਮ ਦਿਓ ਬਤਾਇ । ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਪਿਖ ਸੁਖ ਪਾਇ ।
 ਉੱਭੇ ਸਾਸ ਪਿਖੇ ਨਾ ਜਾਂਦੇ । ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਵੇਖ ਤੜਫਾਂਦੇ ॥ ੧੦ ॥
 ਗੁਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੋ ਝਬ ਮਾਈ । ਪਿਖ ਸੰਗਤ ਹੋਵੇ ਸੁਖਦਾਈ ।
 ਜਿਵ ਚਕੋਰ ਨੂੰ ਚੰਦ ਸੁਹਾਵੇ । ਕੰਮੀ ਚੰਦ ਚੜ੍ਹੇ ਵਿਗਸਾਵੇ ॥ ੧੧ ॥
 ਗੁੱਡੀ ਦੇ ਵਸ ਹੈ ਜਿਵ ਡੋਰ । ਮੌਰ ਪਰੀਤੀ ਜਿਵ ਘਨਘੋਰ
 ਚਕਵੀ ਸੂਰ ਨਾਲ ਵਿਗਸਾਵੈਂ । ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਬਿਨ ਕਿਵ ਸੁਖ
 ਪਾਵੈਂ ॥ ੧੨ ॥ ਸ੍ਰੀ ਬਾਬੇ ਨੇ ਬਨ ਉਪਕਾਰੀ । ਇਵ ਮਾਈ ਨੂੰ
 ਗਿਰਾ ਉਚਾਰੀ । ਮਾਈ ਬੈਠੀ ਚੁੱਪ ਵਿਚਾਰ । ਉੱਤਰ ਦੇਵ
 ਨਾਹਿ ਨਿਤਾਰ ॥ ੧੩ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਓਧਰ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਲ ਜੋ ਮਾਈ ਨੇ ਬਚ ਕੀਨ ।
 ਕਿਵੇਂ ਬਤਾਵੇ ਗੁਰਾਂ ਨੂੰ ਬਚਨ ਹੋਤ ਹੈਂ ਖੀਨ ॥ ੧੪ ॥

(ਪੰਨਾ)

ਚੌਪਈ

ਚੱਪ ਰਹੀ ਨਾ ਬੋਲੀ ਮੂਲੋਂ । ਤਾਂ ਜੋ ਡਿੱਗੇ ਨਾਂਹਿ
ਅਸੂਲੋਂ । ਪਰ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਸਾਰੀ ਗੱਲ । ਸਮਝ ਗਏ ਕਿ ਗੁਰ
ਇਸ ਥਲਾ॥੧੫॥ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਹੁਣ ਕੱਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਤੋਂ ਕੱਲੇ ਉਠ
ਬੱਲੇ । ਦੀਰਘ ਬੁੱਧੀ ਉੱਚ ਖਿਆਲ । ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਦੀਨ
ਵਿਆਲਾ॥੧੬॥ ਕਰੀ ਭਾਲ ਫਿਰ ਗੁਰ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜਾਨੇ ਸਤਿਗੁਰ
ਇਸ ਮਝਾਰੀ ॥ ੧੭ ॥ ਜਦ ਪੱਕਾ ਨਿਸਚਾ ਹੋ ਆਇਆ ।
ਸਤਿਗੁਰ ਹੋਰ ਥਾਉਂ ਨਾਂ ਪਾਇਆ । ਜਦ ਮਨ ਨੇ ਪੱਕਾ ਪਹਿ-
ਚਾਨਾ॥ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬੁਲਵਾਵੇਂ ਜਾਨਾ॥੧੮॥ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬੁਲਵਾ ਕਰੋ
ਬਾਬਾ । ਲੱਗੇ ਢੂੰਡਨ ਗੁਰ ਬਡ ਬਾਬਾ । ਕੰਧ ਪਾੜ ਕੇ ਥਾਂ ਕਰ
ਲੀਨਾ । ਥਾਉਂ ਵੜਨ ਜੋਗਾ ਹੈ ਕੀਨਾ ॥ ੧੯ ॥ ਜਦ ਅੰਦਰ
ਇਸ ਨਿਗ੍ਹਾ ਚਲਾਈ । ਬੈਠੇ ਸਤਿਗੁਰ ਧਿਆਨ ਲਗਾਈ । ਸਭ ਨੇ
ਨਮਸਕਾਰ ਰੁਰ ਕਰੀ । ਸੁੱਕੀ ਬੂਟੀ ਹੋਈ ਹਰੀ ॥੨੦॥ ਬਾਬੇ
ਬੁੱਢੇ ਗਿਰਾ ਅਲਾਈ । ਰੌਲਾ ਬੰਦ ਕਰੋ ਸਭ ਭਾਈ । ਸਤਿਗੁਰ
ਬਿਰਤ ਲਗੀ ਸੀ ਭਾਰੀ । ਲਗੀ ਸਮਾਧੀ ਇਕ ਰਸ ਵਾਰੀ॥੨੧॥
ਜੋਤ ਅਬਚਲੀ ਲਈ ਨਿਹਾਰ । ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਦੇ ਬਲਿਹਾਰ ।
ਇਸ ਉਪਮਾਂ ਨੂੰ ਕੌਨ ਵਖਾਨੇ । ਗੁਰ ਦੀ ਮਹਿਮਾਂ ਗੁਰ ਹੀ
ਜਾਨੇ ॥ ੨੨ ॥

ਸੋਰਠਾ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦਾ ਰੂਪ ਹੈ ।
ਦਿੱਸੇ ਜੋਤ ਅਭੇਵ ਦੂਜੀ ਨਜਰੇ ਆਤ ਨਾ ॥ ੨੩ ॥

ਚੌਪਈ

ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਅੰਦਰ ਜਾਵੇ । ਚਰਨ ਕਮਲ ਤੇ ਸੀਸ
ਟਿਕਾਵੇ । ਨੇਤਰ ਨੀਰ ਝਰੇ ਝਰ ਪਾਵੇ । ਨਾਂਹਿ ਵਿਚਾਗ ਸੁ

ਬੰਭਾ ਜਾਵੇ ॥ ੨੪ ॥ ਫੁੱਲਾਂ ਪਰ ਜਿਵ ਭਵਰ ਲੁਭਾਵੇ। ਕੋਕਲ
 ਅੰਬ ਪੇਖ ਵਿਗਸਾਵੇ। ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਨੂੰ ਤਿਵ ਜਾਨੇ। ਲਪਟਾ
 ਚਰਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਮਾਨੇ ॥ ੨੫ ॥ ਜਦ ਗੁਰ ਅੰਗਦ ਨੈਨ
 ਉਘਾਰੇ। ਪੇਖਾ ਬੁੱਢਾ ਚਰਨ ਮਝਾਰੇ। ਕੰਧ ਛੇਦ ਕਰ ਅੰਦਰ
 ਆਵਾ। ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਦਾ ਹੈ ਮਨ ਭਾਵਾ ॥ ੨੬ ॥ ਅਪਨੇ ਹਸਤ
 ਕਮਲ ਦੇ ਨਾਲਾਸਿਰਨੂੰ ਚੁੱਕੈਂ ਦੀਨ ਦਿਆਲ। ਪਰਉਪਕਾਰੀ
 ਪ੍ਰੇਮ ਮਹਾਨ। ਕੀਤਾ ਬੁੱਢੇ ਨੂੰ ਸਵਧਾਨ ॥ ੨੭ ॥ ਪੁੱਛਨ ਗੁਰ
 ਤੁੰਮ ਕਿਸ ਹਿਤ ਆਏ। ਅਪਨੀ ਸਾਖੀ ਦਿਓ ਬਤਾਏ। ਕਿਸ
 ਹਿਤ ਇਤਨਾ ਕਸ਼ਟ ਸਹਾਰਾ। ਆਏ ਹੋ ਕਿਸ ਕਾਜ ਪੁਕਾਰਾ ॥ ੨੮ ॥
 ਹੇ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ! ਜਾਣੀ ਜਾਣਾ ਅਸੀਂ ਦਾਸ ਹਾਂ ਸਭ ਅਣਜਾਣ।
 ਅਪਨੇ ਖੇਡ ਵਿਖਾਵੇ ਆਪੇ। ਪੁਤ੍ਰਨ ਢਿਗ ਕਜੀ ਲੁੱਕਣ ਮਾਪੇ।
 ॥ ੨੯ ॥ ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਬਿਨ ਸੁਤ ਦੁਖ ਪਾਵੇ। ਮੱਛੀ ਵਾਂਗ
 ਪਿਆ ਤੜਫਾਵੇ। ਤਾਕੀ ਕੋਇ ਨ ਸੁਣੇ ਪੁਕਾਰ। ਨਾਲ ਹਾਹੁਕੇ
 ਭਿਆ ਲਚਾਰ ॥ ੩੦ ॥ ਸੰਗਤ ਬਾਹਰ ਹੈ ਬਿਲਲਾਂਦੀ। ਨਾ ਕੁਛ
 ਪੀਂਦੀ ਨਾ ਕੁਛ ਖਾਂਦੀ। ਤਿਨ ਕੀ ਕੌਨ ਕਰੇ ਪ੍ਰਿਤਪਾਰ। ਦੇਖੋ
 ਲੀਜੋ ਆਪ ਸੰਭਾਰ ॥ ੩੧ ॥ ਹੇ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ! ਦੀਨ ਦਿਆਲ
 ਦੇਵੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ ਨਿਹਾਲ। ਤੁਝ ਬਿਨ ਕਵਨ ਹਮਾਰ
 ਜਾਨੇ। ਕਿਸ ਪੈ ਕਰੈਂ ਪੁਕਾਰ ਪਛਾਨੇ ॥ ੩੨ ॥ ਵਿੱਚ ਕੋਠੜੀ
 ਗੁਰ ਕੇ ਪਾਸ। ਭਿਆ ਵਿਰਾਗੀ ਬਾਬਾ ਖਾਸ। ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਗਤ
 ਕੌਨ ਪਛਾਨੇ। ਭਏ ਵਿਰਾਗੀ ਮਹਿਦ ਮਹਾਨੇ ॥ ੩੩ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਜਦ ਤੋਂ ਗਏ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਇ।
 ਗੁਰੂ ਬਿਨਾਂ ਸੰਗਤ ਸਭੀ ਮੱਛੀ ਜਿਵ ਤੜਫਾਇ ॥ ੩੪ ॥

(੫੫)

ਸੋਰਠਾ

ਮੁਖੋਂ ਸਬਦ ਉਚਾਰ ਬੋਲੇ ਦੂਜੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ।
ਨਿਕਲੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਧਾਰ ਸੁਣਦੇ ਹੀ ਉਰ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ॥੩੫॥

ਸਲੋਕ ਮ: ੨

“ਜਿਸ ਪਿਆਰੇ ਸਿਉ ਨੇਹੁ ਤਿਸ ਆਗੈ ਮਰ ਚਲੀਐ ।
ਧ੍ਰਿਗ ਜੀਵਣ ਸੰਸਾਰ ਤਾਕੈ ਪਾਛੈ ਜੀਵਣਾ ॥ ੧ ॥ ”

ਚੌਪਈ

ਬੁੱਢਾ ਸਾਹਿਬ ਸੁਣਦੇ ਸਾਰ । ਲਿੱਤਾ ਗੁਰ ਚਰਨੀ ਸਿਰ ਧਾਰ ।
ਹੀ ਗੁਰ ਸੰਗਤ ਤਾਰੇ ਆਨ । ਬਿਹਬਿਲਾਟ ਹੋ ਖੜੀ ਮਹਾਨ ॥੩੬॥
ਬੈਠ ਸਿੰਘਾਸਨ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਜੋ । ਸਭ ਸੰਗਤ ਦੀ ਮਨਸਾ
ਲੀਜੋ । ਸੰਗਤ ਦੀ ਸਭ ਆਸਾ ਪੂਰੇ । ਦੇਖੋ ਬੈਠੀ ਆਈ ਦੂਰੋਂ
॥ ੩੭ ॥ ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢੇ ਦੀ ਅਰਜੀ ਮੰਨੇ । ਬਾਹਰ ਆਏ ਸਤਿਗੁਰ
ਧੰਨ । ਬੈਠੀ ਅਬਿਚਲ ਜੋਤ ਸਿੰਘਾਸਨ । ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਨ
ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਭਾਸਨ ॥ ੩੮ ॥ ਕੋ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸਾਦ ਲਿਆਵੈ । ਫੁੱਲ
ਪਤਾਸੇ ਕੋਈ ਚੜ੍ਹਾਵੈ । ਨਕਦ ਰੁਪਈਏ ਅਤੇ ਅਨਾਜ । ਬਸਤਰ
ਦੇਵੈਂ ਨਿਜ ਨਿਜ ਕਾਜ ॥੩੯॥ ਦਰਸਨ ਪਰਸਨ ਕਰ ਵਿਗ-
ਸਾਵੈਂ । ਕੋਈ ਸਬਦ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਗਾਵੈਂ । ਸਤਿਗੁਰ ਬੈਠੇ ਵੇਖਨ
ਰੰਗ । ਪਯਾਰ ਕਰਨ ਗੁਰ ਸਭ ਦੇ ਸੰਗ ॥੪੦॥ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ
ਘਰ ਜੋ ਚਲ ਆਵੈ । ਮਨ ਬਾਂਛਤ ਸੋਈ ਫਲ ਪਾਵੈ । ਦੁੱਧ
ਪੁੱਤ ਹਰ ਨਾਮ ਵਡਾਈ । ਸਤਿਗੁਰ ਨੂੰ ਮਿਲ ਸਭ ਨੇ ਪਾਈ
॥ ੪੧ ॥ ਦਰਸਨ ਦੇਖੇ ਕੀ ਵਡਿਆਈ । ਪੁਤ੍ਰ ਕਲੱਤ੍ਰ ਵਿੱਚੇ
ਗਤ ਪਾਈ । ਇਹ ਗੁਰਵਾਕ ਸਦਾ ਉਰ ਧਾਰੇ । ਤਾਂ ਹੋਵੈਗੋ
ਜਨਮ ਸੁਧਾਰੇ ॥ ੪੨ ॥ ਦਰਸਨ ਕਰ ਸੰਗਤ ਸੁਖ ਪਾਯਾ ।
ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਦਾ ਜਸ ਗਾਯਾ । ਜਿਸਨੇ ਸਤਿਗੁਰ ਮੇਲ ਸੁ ਦੀਨੇ ।

ਖੁਸ਼ ਹੋਏ ਸਿਖ ਜਿਉਂ ਜਲ ਮੀਨੇ ॥ ੪੩ ॥ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਕਰ
 ਸੰਗਤ ਜਾਵੈ । ਗੁਰਬਾਣੀ ਜਪ ਆਨੰਦ ਪਾਵੈ । ਸਾਖੀ ਸੁਣਾ
 ਸੁਣਾਵੈ ਜੋਈ । ਧੰਨ ਜਨਮ ਤਿਸਦਾ ਜਗ ਹੋਈ ॥ ੪੪ ॥

ਦੋਹਿਰਾ

ਇਸ ਬਿਧ ਬੁਢੇ ਸਾਹਿਬਾਂ ਸਤਿਗੁਰ ਮੇਲ ਸੁ ਦੀਨ ।
 ਸੰਗਤ ਮਿਲ ਆਨੰਦ ਭਈ ਸੁਖ ਹੋਏ ਗੁਰ ਚੀਨ ॥ ੪੫ ॥

ਦੋਹਿਰਾ

ਇਕ ਦਿਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪਾਸ ਆ ਬੁਢੇ ਬਿਨਤੀ ਕੀਨ ।
 ਹੇ ਗੁਰ ਕੁਝ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰ ਕਰੋ ਬੁਧ ਪਰਬੀਨ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ

ਸਤਿਗੁਰ ਬੋਲੇ ਪਰ ਉਪਕਾਰੀ । ਸ੍ਰੀ ਬੁਢਾ ਜੀ ਮਤ ਤੁਸੀਂ
 ਭਾਰੀ । ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਅਪਾਰਾਗਏ ਤੁਸਾਂ ਨੂੰ ਜਗਤ
 ਤਾਰ ॥ ੨ ॥ ਜਿਨਕਾ ਜੱਸ ਨਵਖੰਡ ਮਝਾਰ । ਤਿਨਕੇ ਸੁਮਨ
 ਕੇ ਸੰਸਾਰ । ਤੁਸੀਂ ਸਿੱਖ ਤਿਸ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀਕੇ । ਦੁੱਖ ਹਰੇ ਜਿਨ
 ਹੈਂ ਸਭ ਹੀ ਕੇ ॥ ੩ ॥ ਗੁਰ ਕਾ ਵਾਕ ਅਟੱਲ ਅਪਾਰ । ਗੁਰ
 ਧਰਮ ਦੀ ਨੀਂਹ ਉਸਾਰਾ ਦੇਵਨ ਕੇ ਗੁਰਦੇਵ ਵਿਚਾਰ । ਮਹਿਮ
 ਜਿਨਕੀ ਅਪਰ ਅਪਾਰ ॥ ੪ ॥

ਸਲੋਕ ਮ: ੨

ਦੀਖਿਆ ਆਖ ਬੁਝਾਇਆ ਸਿਫਤੀ ਸਚ ਸਮੇਉ ।
 ਤਿਨ ਕਉ ਕਿਆ ਉਪਦੇਸੀਐ ਜਿਨ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇਉ ॥੧॥

ਚੌਪਈ

ਨਾਮ ਰੂਪ ਨਾਮੀ ਦਾ ਜਾਨੋ । ਬਾਰ ਬਾਰ ਤਜ ਲੱਛ ਪਚਾਨੋ ॥

ਰਸਤਿਨਾਮ ਉਪਦੇਸ਼ ਅਪਾਰ । ਇਸਤੋਂ ਵੱਧ ਨ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ॥੫॥
 ਬਾਬਾ ਜੀ ਸੁਨ ਆਨੰਦ ਪਾਵੈਂ । ਸਤਿਗੁਰ ਚਰਨੀ ਸੀਸ ਟਿਕਾਵੈਂ ।
 ਉੱਚੀ ਮੱਤ ਗੁਰੂ ਦੀ ਪੂਰੀ । ਮੇਰੀ ਭਾਂਤੀ ਸਭ ਹੀ ਚੂਰੀ ॥੬॥
 ਪ੍ਰੇਮੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਅੰਗਦ ਦੇਵ । ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢੇ ਸੰਗ ਕਰਨ ਅਭੇਵ ।
 ਗੁਰੂ ਸਲਾਹ ਤਾਸ ਸੰਗ ਕਰਦੇ । ਸਾਥ ਆਪਨੇ ਜਹਿ ਕਹਿ
 ਚਰਦੇ ॥੭॥ ਇਕ ਦਿਨ ਸਤਿਗੁਰ ਚਿੱਤ ਮਝਾਰਾ ਸਾਖੀ ਕਰੀਏ
 ਗੁਰ ਕੀ ਤਯਾਰ । ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢੇ ਨੂੰ ਨਿਕਟ ਬੁਲਾਯਾ । ਗੁਰ ਸਾਖੀ
 ਕਾ ਜ਼ਿਕਰ ਚਲਾਯਾ ॥ ੮ ॥ ਗੁਰ ਕੀ ਸਾਖੀ ਕਰੋ ਤਿਆਰ ।
 ਪਾਵਨ ਸੁਖ ਸਭ ਨਰ ਨਾਰਾਗੁਰ ਸਾਖੀ ਸਿੱਖੀ ਦਿਰੜ੍ਹਾਵੈ ।
 ਭ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਆਨੰਦ ਭਾਵੈ ॥ ੯ ॥ ਇਸਤੋਂ ਇਹ ਭਾਰੀ
 ਉਪਕਾਰ । ਕਰੋ ਆਪ ਹੁਣ ਹਿੰਮਤ ਧਾਰ । ਜਹਿ ਜਹਿ ਗੁਰ ਦੇ
 ਸਿੱਖ ਪਿਆਰੇ । ਕਰੋ ਖੋਜ ਤਿਨ ਪਾਸ ਪਧਾਰੇ ॥ ੧੦ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢੇ ਸੁਣ ਅਰਜ ਅਲਾਈ । ਹੇ ਸਤਿਗੁਰ ਸੁਣੀਓਂ ਹਿਤ
 ਠਾਈ । ਮੈਂ ਗੁਰ ਸੰਗਤ ਪੁਰ ਕਰਤਾਰ । ਕੀਤੀ ਜਿਤਨੀ ਲਿਖਾਂ
 ਵਚਾਰ ॥ ੧੧ ॥ ਅੰਤਰ ਜਾਮੀ ਸਭ ਤੁਮ ਜਾਨੋ । ਰਟਨ ਕਰਨ
 ਕੀ ਕਥਾ ਮਹਾਨੋ । ਸੋ ਗੁਰ ਸੰਗ ਬਾਲਾ ਮਰਦਾਨਾ । ਰਹੇ ਤਿਨ੍ਹਾਂ
 ਜਾਨਤ ਨਾਨਾ ॥ ੧੨ ॥ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਗਏ ਸਮਾਇ ।
 ਬਾਲਾ ਜੀ ਹਨ ਲਓ ਬੁਲਾਇ । ਤਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਸੁਣ ਸਿੱਖ
 ਠਾਯਾ ਬਾਲੇ ਜੀ ਨੂੰ ਸੱਦ ਲਿਆਇਆ ॥ ੧੩ ॥ ਹੁਣ ਸਤਿਗੁਰ
 ਪੈਂਤੀ ਕਰੀ* । ਸਾਖੀ ਲਿਖਨ ਲਈ ਰਚ ਧਰੀ । ਨਾਮਗੁਰਮੁਖੀ
 ਸਿੱਖਾਂ ਪਾਯਾ । ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਤਗੁਰ ਮੁਖੋਂ ਅਲਾਯਾ ॥ ੧੪ ॥

* ਪੱਥਰ ਦੇ ਛਾਪੇ ਦੀ ਇਕ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਵਿਚ ਗੁਰਮੁਖੀ ਅੱਖਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ
 ਦੀ ਜੀਨੇ ਰਚੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ।

ਪੈੜਾ ਮੋਖਾ ਸੀ ਇਕ ਸਿੱਖ । ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਜੋ ਜਾਣੇ ਲਿੱਖ । ਪੁਰ।
 ਸੁਲਤਾਨ ਵਿਖੇ ਜਿਸ ਧਾਮ॥ ਭਜਨ ਕਰੇ ਨਿਤ ਆਠ ਜਾਮ॥੧੫॥
 ਸਿੱਖ ਭੇਜ ਕਰ ਤੁਰਤ ਮੰਗਾਯਾ । ਲਿਖਨ ਗੁਰਮੁਖੀ ਸੀਰੀ
 ਸਿਖਾਯਾ । ਲਿਖਨ ਲਈ ਤਿਸ ਨੂੰ ਬਠਲਾਯਾ॥ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮੁਖ
 ਪੰਜਾਬੀ ਲਾਯਾ॥੧੬॥ ਕਰੀ ਸਪੂਰਨ ਸਾਖੀ ਸਾਰੀ । ਬਾਲੇ ਦੱਸੀ
 ਸਭ ਰਟਨਾਰੀ । ਸਤਿਗੁਰੁ ਨੇ ਪੜ੍ਹ ਆਨੰਦ ਪਾਯਾ । ਅਪਨਾ
 ਅਨਭਵ ਬੀਰ ਲਿਖਾਯਾ ॥੧੭॥ ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਕਰ ਉਪਕਾਰ ।
 ਦੱਸੀ ਸਾਖੀ ਲਿਖਨ ਵਿਚਾਰ । ਸਾਖੀ ਜੋ ਗੁਰਦੇਵ
 ਲਖਾਈ । ਸੋ ਹੁਣ ਮਿਲਦੀ ਨਹਿ ਕਿਤ ਭਾਈ ॥੧੮॥
 ਜੋ ਸਾਖੀ ਹੁਣ ਮਿਲਦੀ ਭਾਈ । ਲੋਕਾਂ ਉਸਨੂੰ ਲਿਆ ਵਧਾਈ
 ਵੱਧ ਘੱਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਭਾਰੀ॥ ਨਹੀਂ ਨਿਰੋਲ ਰਹੀ ਹੈ ਸਾਰੀ॥੧੯॥

ਦੋਹਰਾ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਨੇ ਕੀਤਾ ਵਡ ਉਪਕਾਰ ।

ਬਾਣੀ, ਬੋਲੀ ਗੁਰਮੁਖੀ, ਭਗਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ॥੨੦॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਸਾਹਿਬ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੌਵਾਂ ਅਧਿਆਇ ਸਮਾਪਤੰ ॥

ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਦਾ ਕੌਤਕ

ਦੋਹਰਾ

ਪੰਦਰਾਂ ਸੌ ਅਠਾਨਵਾਂ ਸੰਮਤ ਲੀਜੋ ਜਾਨ ।

ਅਮਰਦਾਸ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਆਏ ਮਿਲਨ ਪਛਾਨ ॥੧॥

ਚੌਪਈ

ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਬਿਤਾਈ ਐਸੇ । ਲੱਗੇ ਰਹੇ ਲਗਾਏ ਜੈਸੇ
 ਨਹਿ ਉਪਦੇਸ਼ ਬ੍ਰਹਮ ਦਾ ਪਾਯਾ । ਤੀਰਥ ਗੰਗਾ ਹੀ ਵ
 ਭਾਯਾ ॥੨॥ ਇੱਕੀ ਬਾਈ ਸਾਲ ਪਛਾਨੇ । ਯਾਤ੍ਰਾ ਤੀਰ

ਕਰੀ ਮਹਾਨੇ । ਭਾਗ ਜਗਨ ਜਦ ਨੇੜੇ ਆਏ । ਕੁਦਰਤ ਨੇ
 ਸਭ ਕਾਜ ਬਨਾਏ ॥ ੩ ॥ ਆਪ ਪਠੇ ਪੰਡਤ ਕਰਤਾਰ । ਵਿੱਚ
 “ਮੇਹੜੇ” * ਮਿਲੇ ਵਿਚਾਰ । ਰੇਖਾ ਚਰਨ ਕਮਲ ਲਖ ਪਾਈ ।
 ਮਸਤਕ ਦਗੇ ਸੂਰ ਕੋਟਾਈ ॥ ੪ ॥ ਪੰਡਤ ਪਿਖ ਮਨ ਕੀਨ
 ਵਿਚਾਰ । ਮਾਯਾ ਬਸ ਭਰਮੇ ਕਰਤਾਰ । ਕੀ ਇਹ ਦਸ਼ਾ ਇਨ੍ਹਾਂ
 ਦੀ ਹੋਈ । ਜਗਤ ਤਾਜ ਇਹ ਦਿਸਦੇ ਸੋਈ ॥ ੫ ॥ ਪੰਡਤ ਬੋਲੇ
 ਗੁਰ ਦੇ ਸਾਖ । ਤੁਮਰੀ ਜੈ ਹੋ ਦੀਨਾ ਨਾਥ । ਜਦ ਪੰਡਤ ਤੋਂ ਸੁਤਾ
 ਪਾਈ । ਭੁੱਲ ਗਈ ਫਿਰ ਗੰਗਾ ਮਾਈ ॥ ੬ ॥ ਬਣੀ ਗੱਲ
 ਇਕ ਹੋਰੇ ਭਾਇ । ਸਾਈਂ ਲੋਕ ਮਿਲੇ ਇਕ ਆਇ । ਅਮਰ
 ਦਾਸ ਗੁਰ ਨੀਰ ਨਿਕਾਸਾ । ਸਾਈਂ ਲੋਕ ਅਤੀ ਸੀ ਪਜਾਸਾ ॥ ੭ ॥
 ਪਾਨੀ ਪੀਨ ਲਗਾ ਜਦ ਆਨ । ਪੁੱਛੇ ਗੁਰ ਤਿਸ ਕੌਨ ਵਖਾਨ ?
 ਗੁਰ ਬੋਲੇ ਗੁਰ ਗੰਗਾ ਮਾਈ । ਸਭ ਤੀਰਥ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗਾਈ ।
 ॥ ੮ ॥ ਤੁਝ ਕਰ ਪਾਨੀ ਪੀਨ ਨ ਚੰਗਾ । ਤੂੰ ਨਿਗੁਰਾ ਹੈਂ ਨਹਿੰ
 ਸਤਸੰਗਾ । ਲਗਨ ਲਗੀ ਮਨ ਨੂੰ ਤਦ ਭਾਰੀ । ਮਿਲੇ ਗੁਰੂ ਹੈਂ
 ਬੈਸ ਸੁਖਾਰੀ ॥ ੯ ॥ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਅਜਾਈਂ ਗਾਲੀ । ਗੁਰ
 ਮਿਲਨੇ ਦੀ ਰੀਤ ਨ ਭਾਲੀ । ਇਸ ਬਿਧ ਸੋਚ ਬਾਸਰ ਕੇ ਅਏ ।
 ਗੁਰੂ ਧਾਰੀਏ ਕਿਸ ਨੂੰ ਜਏ ॥ ੧੦ ॥ ਅਮਰੋ ਗੁਰ ਕੀ ਸੁਤਾ
 ਸਿਆਣੀ । ਪੜ੍ਹੇ ਗੁਰੂ ਕੀ ਨਿਤ ਉਠ ਬਾਣੀ । ਤਾਸ ਭਤੀਜੇ ਦੇ
 ਘਰ ਜਾਨੋ । ਸੀਗ ਵਿਵਾਹੀ ਹੋਈ ਮਾਨੋ ॥ ੧੧ ॥ ਸੁਨ ਗੁਰਬਾਣੀ
 ਭਏ ਅਨੰਦ । ਆਮੋਸਾ ਮੇਂ ਚੜ੍ਹਿਆ ਚੰਦ । ਪੁੱਛਣ ਬਾਣੀ
 ਕੌਣ ਅਲਾਵੇ । ਮੇਰੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਆਵੇ ॥ ੧੨ ॥ ਕਰਣੀ
 ਕਾਗਦ ਮਨ ਮਸਵਾਣੀ । ਸੁਣੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ ।

* ਸ਼ਿਲਾ ਕਰਨਾਲ ਵਿੱਚ ‘ਮੇਹੜਾ’ ਨਾਮੇ ਇਕ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ ।

ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਕਹਿ ਫੇਰ ਸੁਣਾਵੇ । ਹੇ ਪੁਤ੍ਰੀ ! ਨਹਿ ਸੰਗੋ ਗਾਵੇ ॥੧੩॥
 • ਤਬ ਬੀਬੀ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰਾ । ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਜੋ ਸੀਗ ਉਚਾਰਾ ।
 ਸੁਣਦੇ ਸਾਰ ਭਏ ਵੈਰਾਗੀ । ਅਤਿ ਤੀਬਰ ਤੌਰ ਬਿਰਤੀ
 ਲਾਗੀ ॥ ੧੪ ॥

ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੧

“ਕਰਣੀ ਕਾਗਦੁ ਮਨੁ ਮਸਵਾਣੀ ਬੁਰਾ ਭਲਾ ਦੁਇ
 ਲੇਖ ਪਏ । ਜਿਉ ਜਿਉ ਕਿਰਤੁ ਚਲਾਏ ਤਿਉ ਚਲੀਐ
 ਤਉ ਗੁਣ ਨਾਹੀ ਅੰਤੁ ਹਰੇ । ਚਿਤ ਚੇਤਸਿ ਕੀ ਨਹੀ
 ਬਾਵਰਿਆ । ਹਰਿ ਬਿਸਰਤ ਤੇਰੇ ਗੁਣ ਗਲਿਆ ॥
 ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਜਾਲੀ ਰੈਨਿ ਜਾਲੁ ਦਿਨੁ ਹੂਆ ਜੇਤੀ
 ਘੜੀ ਫਾਹੀ ਤੇਤੀ । ਰਸਿ ਰਸਿ ਚੋਗ ਚੁਗਹਿ ਨਿਤ
 ਫਾਸਹਿ ਛੂਟਸਿ ਮੂੜੇ ਕਵਨ ਗੁਣੀ ॥ ੨ ॥ ਕਾਇਆ
 ਅਹਰਣੁ ਮਨੁ ਵਿਚਿ ਲੋਹਾ ਪੰਚ ਅਗਨਿ ਤਿਤੁ ਲਾਗਿ
 ਰਹੀ । ਕੋਇਲੇ ਪਾਪ ਪੜੇ ਤਿਸ ਉਪਰਿ ਮਨੁ ਜਲਿਆ
 ਸੰਨੀ ਚਿੰਤਭਈ ॥ ੩ ॥ ਭਇਆ ਮਨੂਰੁ ਕੰਚਨੁ ਫਿਰਿ ਹੋਵੈ
 ਜੇ ਗੁਰੁ ਮਿਲੈ ਤਨੇਹਾ । ਏਕੁ ਨਾਮੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਓਹੁ ਦੇਵੈ
 ਤਉ ਨਾਨਕ ਤ੍ਰਿਸਦਸਿ ਦੇਹਾ ॥ ੪ ॥ ੩ ॥”

ਦੋਹਰਾ

ਸੁਣਕੇ ਗੁਰ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਪੁੱਛਨ ਬੀਬੀ ਪਾਸ ।

ਬੀਬੀ ਕਿਸਦਾ ਸ਼ਬਦ ਇਹ ਮੈਂ ਉਸਦਾ ਹਾਂ ਦਾਸ ॥੧੫॥

ਚੌਪਈ

ਬੋਲੀ ਬੀਬੀ ਸਰਧਾ ਧਾਰਾ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਬਲਕਾਰ
 ਮੈਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਿੱਤ ਅਲਾਵਾਂ । ਸਤਿਗੁਰ ਵੱਲ ਪੜ੍ਹ ਸੀ
 ਨਿਵਾਵਾਂ ॥ ੧੬ ॥

(੬੨)

ਏਹਰਾ

ਸਿ ਓਏ

ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਕਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ ਦੇਵੋ ਝੱਬ ਬਤਾਇ ।
ਮਿਲਾਂ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਕੇ ਮੇਰੀ ਕਰਨ ਸਹਾਇ ॥ ੧੭ ॥

ਬੀਬੀ ਬੋਲੀ ਹੇ ਪਿਤਾ ! ਮੇਰਾ ਪਿਤ ਤਿਸ ਥਾਨ ।
ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾ ਗਏ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਭਗਵਾਨ ॥ ੧੮ ॥

ਚੌਪਈ

ਹੇ ਪੁਤ੍ਰੀ ! ਮੈਨੂੰ ਲੈ ਜਾਵੇ । ਡੋਲਾ ਹੁਣੇ ਤਿਆਰ ਕਰਾਵੇ ।
ਸੱਦੇ ਛੇਤੀ ਚਾਰ ਕਹਾਰ । ਡੋਲਾ ਲੇ ਚਾਲੇ ਕਰ ਤਜਾਰ ॥ ੧੯ ॥
ਸ੍ਰੀ ਖਡੂਰ ਪੁੱਜੇ ਜਦ ਜਾਈ । ਬੀਬੀ ਗੁਰ ਪੈ ਕੱਲੀ ਜਾਈ ।
ਮੱਥਾ ਟੋਕ ਬੈਠ ਜਦ ਜਾਵੇ । ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਗੁਰ ਵਾਕ ਅਲਾਵੇ ॥ ੨੦ ॥
ਬਿਨ ਸੱਦੇ ਬੀਬੀ ਕਿਉਂ ਆਈ । ਕਿੱਥੇ ਜਿਸਨੂੰ ਨਾਲ ਲਿਆਈ ?
ਬੀਬੀ ਬੋਲੀ ਮੋ ਪਤ ਤਾਜਾ । ਆਪ ਸੰਗ ਮਿਲਣੇ ਨੂੰ ਆਯਾ ।
॥ ੨੧ ॥ ਸੁਣ ਗੁਰ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਬੋਲੇ । *ਕਰਜਾ ਲੈਣ ਲਈ ਆ
ਟੋਲੇ । ਏਸ ਰਮਜ ਨੂੰ ਕੌਣ ਪਛਾਣੇ । ਇਕ ਬੁੱਢਾ ਗੁਰਵਾਕ
ਸਿਆਣੇ ॥ ੨੨ ॥ ਆਗਯਾ ਪਾਕੇ ਬੀਬੀ ਗਈ । ਅਮਰਦਾਸ
ਨੂੰ ਨਾਲ ਲਿਆਈ । ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਕੁੜਮਾ ਚਾਰ ਵਿਚਾਰ ।
ਉੱਠੇ ਮਿਲਣੇ ਨੂੰ ਹੋ ਤਜਾਰ । ਅਮਰਦਾਸ ਪਰ ਚਰਨੀਂ
ਪਿਆ । ਹੇ ਸਤਿਗੁਰ ਮੁਹ ਦਾਸ ਕਰ ਲਿਆ ॥ ੨੩ ॥
ਆਪੇ ਦੀ ਆਪ ਚਰਨੀਂ ਪਿਆ । ਇੱਕ ਜੋਤ ਦੇ ਕੌਤਕ ਭਿਆ ।

*ਸੰ: ੧੫੯੬ ਬਿ: ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਜੀ ਤੇ ਮਾਤਾ
ਭਗਈ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਖਡੂਰ ਜੀ ਤਪਿਆਨੇ ਸਰ ਤਲਾ ਉੱਤੇ ਬੈਠੇ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ
ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਛੱਗੀ ਮਾਰ ਕੇ ਸੌਦਾ ਵੇਚਦੇ ਹੋਏ ਅਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਤਪਿਆਨੇ ਸਰ
ਏ ਤਾਲ ਤੇ ਠਹਿਰੇ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਨੂੰ ਵੇਖ ਚਾਵਲ ਤੇ ਗੁੜ ਦੀ ਬਗੜ ਬਨਾਕੇ ਗੁਰੂ
ਜੀ ਦੇ ਅੱਗੇ ਰੱਖ ਮੱਥਾ ਟੋਕਿਆ, ਗੁਰੂ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਜੀਨੇ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਜੀਨੂੰ ਬਚਨ ਕੀਤਾ—
ਅੰਗਦਾ! ਇਸਦਾ ਕਰਜਾ ਤੈਂ ਦੇਣਾ ਹੈ । [ਤਵਾਰੀਖ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਹਿੰਸਾ ੨

ਏਕ ਜੋਤ ਦੋ ਮੂਰਤ ਜਾਨੋ । ਇਹ ਕੁਦਰਤ ਵੀ ਕੁਦਰਤ
ਮਾਨੋ ॥ ੨੪ ॥ ਮੇਲ ਸਮੇਂ ਦੀ ਅਜਬ ਕਹਾਨੀ । ਬੁੱਢੇ ਸਾਹਿਬ
ਨੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਨੀ । ਹੋਰ ਪਿਖਤ ਸੀ ਸਿੱਖ ਮਹਾਨ । ਬਿਨ ਬੁੱਢੇ
ਨਹਿ ਕਿਸੇ ਪਛਾਨ ॥ ੨੫ ॥

ਸਲੋਕ

॥ ਅਖੀ ਪ੍ਰੇਮ ਕਸਾਈਆ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਪਿਖੰਨ ।
ਜੇਕਰ ਦੂਜਾ ਦੇਖਦੇ ਜਨ ਨਾਨਕ ਕਢਿ ਦਿਚੰਨ ।

ਭਖਣੇ ਮ: ੫

॥ ਤੁ ਚਉ ਸਜਣ ਮੈਡਿਆ ਭੋਈ ਸਿਸੁ ਉਤਾਰਿ ।
ਨੈਣ ਮਹਿਜੇ ਤਰਸਦੇ ਕਦਿ ਪਸੀ ਦੀਵਾਰ ॥ ੧ ॥

ਰਾਗ ਸੂਹੀ ਮਹਲਾ ੧

ਹਮ ਘਰਿ ਸਾਜਨ ਆਏ । ਸਾਚੈ ਮੇਲਿ ਮਿਲਾਏ ।
ਸਹਜਿ ਮਿਲਾਏ ਹਰਿ ਮਨਿ ਭਾਏ ਪੰਚ ਮਿਲੇ ਸੁਖ
ਪਾਇਆ । ਸਾਈ ਵਸਤੁ ਪਰਾਪਤਿ ਹੋਈ ਜਿਸੁ ਸੇਤੀ ਮਨੁ
ਲਾਇਆ । ਅਨ ਦਿਨੁ ਮੇਲੁ ਭਇਆ ਮਨੁ ਮਾਨਿਆ
ਘਰ ਮੰਦਰ ਸੋਹਾਏ । ਪੰਚ ਸਬਦ ਧੁਨਿ ਅਨਹਦ ਵਾਜੇ
ਹਮ ਘਰਿ ਸਾਜਨ ਆਏ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ

॥ ਇਤ ਆਦਿਕ ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਅਪਾਰ । ਗਾਵੇ ਸੰਗ
ਅਤਿ ਹਿਤ ਧਾਰਾ ਅਮਰ ਦਾਸ ਗੁਰ ਚਰਨੀਂ ਲਾਗਾ । ਨੈਨ ਨੀ
ਚਲਿਆ ਵੈਰਾਗਾ ॥ ੨੬ ॥ ਹੇ ਗੁਰ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਮੁਰਾਰ
ਮੇਰੀ ਲੇਵੋ ਪੈਜ ਸਵਾਰ । ਮੈਂ ਭਰਮਤ ਉਮਰਾ ਸਭ ਬੋਈ
ਬਿਨ ਗੁਰ ਮੁਕਤ ਨਾ ਮੇਰੀ ਹੋਈ ॥ ੨੭ ॥ ਮੈਨੂੰ ਸਾਕ ਨ ਊਰ
ਜਾਨੋ ॥ ਦਾਸ ਆਪਣਾ ਕਰੋ ਮਹਾਨੋ । ਸੇਵਾ ਬਖਸ਼ੋ ਅਤਿ ਹਿ

ਲਾਈ । ਸੇਵਾ ਕਰਾਂ ਤੋਰ ਮਨ ਆਈ ॥ ੨੮ ॥ ਸਾਰੀ ਉਮਰ
ਗਈ ਹੈ ਬੀਤ । ਨਾਹਿ ਫੜੀ ਮੈਂ ਕੋ ਸੁਭ ਰੀਤ । ਹੁਣ ਤੋ ਦਾਸ
ਆਪਣਾ ਜਾਨੋ । ਸਾਕ ਮੁਝੇ ਨਾ ਰੰਚ ਪਛਾਨੋ ॥ ੨੯ ॥ ਬੋਲੇ ਗੁਰ
ਅੰਗਦ ਹਿਤ ਲਾਈ । ਦੇਨੀ ਵਸਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੋ ਆਈ । ਅਮਰ
ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਲਾਯਾ । ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਜਪੁ ਮੰਤ੍ਰ ਸੁਣਾਯਾ ॥ ੩੦ ॥
ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢੇ ਨੂੰ ਬਰਨ ਅਲਾਵੈਂ । ਅਜ ਲੰਗਰ ਸਭ ਰਲਕੇ ਜਾਵੈਂ ।
ਲੰਗਰ ਬੈਠ ਪੰਕਤ ਲਾਇ । ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢਾ ਢਿਗ ਲਏ ਬਿਠਾਇ ॥ ੩੧ ॥
ਪੰਗਤ ਮੇਂ ਗੁਰ ਅੰਗਦ ਆਵੈਂ । ਅਮਰਦਾਸ ਨੂੰ ਪਾਸ ਬਠਾਵੈਂ ।
ਲੰਗਰ ਬਰਤਨ ਲਗਾ ਅਪਾਰ । ਏਕ ਸਮਾਨ ਸਰਬ ਹਿਤ
ਧਾਰ ॥ ੩੨ ॥ ਬੈਸਨੁ ਮਤ ਗੁਰ ਤੀਸਰ ਧਾਰੇ । ਕਰੀ ਦੂਰ
ਸ਼ੰਕਾ ਗੁਰ ਭਾਰੇ । ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਲਾਏ । ਹੋਰ ਸੇਵ ਭੀ
ਅਧਕ ਕਰਾਏ ॥ ੩੩ ॥ ਅਮਰਦਾਸ ਹੋਇ ਮਗਨ ਅਪਾਰੀ ।
ਗੁਰ ਸੰਗਤ ਸੇਵਨ ਹਿਤ ਧਾਰੀ । ਬਯਾਸਾ ਤੋਂ ਜਾ ਨੀਰ ਲਿਆ-
ਵਨ । ਅੰਮ੍ਰਤ ਸਮੇਂ ਸਨਾਨ ਕਰਾਵਨ । ਲੰਗਰ ਡੇਰੇ ਦੀ
ਕਾਰਦਾਰੀ । ਸੋ ਬੁੱਢੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਭਾਰੀ ॥ ੩੪ ॥ ਸੇਵਾ ਪਦਵੀ
ਬੁੱਢੇ ਵਾਰੀ ॥ ਕੌਣ ਕਥੇ ਹੈ ਅਪਰ ਅਪਾਰੀ । ਕਹੋਂ ਕਥਾ ਹੁਣ
ਸੁਣੋਂ ਨਵੀਨ । ਕਥਾ ਗੁਰੂ ਦੀ ਗੁਰੂ ਅਧੀਨ ॥ ੩੫ ॥

॥ ਭਿਤ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਸਾਹਿਬ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦਸਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤ ॥

ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਜੀ ਅਤੇ ਤਪਾ

ਸੰ: ੧੬੦੧ ਬਿ: ਨੂੰ ਭਾਦਰੋਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਰਖਾ ਨ
 ਹੋਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਖੇਤੀਆਂ ਨੂੰ ਡਾਢੀ ਔੜ ਲਗ ਪਈ, ਖਡੂਰ
 ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਖਹਿਰੇ ਜਿਮੀਦਾਰਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਪਸ਼ੂਨਾਥਨਾਮੇ ਤਪੇ ਨੂੰ
 ਆਖਿਆ ਕਿ ਤੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤੜੇ ਤਬੀਤ ਦੇਂਦਾ ਹੈਂ, ਸਾਡੇ ਲਈ
 ਭੀ ਜਤਨ ਕਰ, ਸਾਧਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਸਭ ਕੁਝ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਹੁਣ ਮੀਂਹ
 ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕੀ ਸਬੱਬ ਹੈ? ਤਪਾ ਇਤਨੀ ਗੱਲ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੀ ਸੀ
 ਸੁਨਕੇ ਆਖਨ ਲੱਗਾ ਜੇਹੜਾ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿੰਡ ਖੱਤ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਣ ਕੇ
 ਬੈਠਾ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਆਖੋ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮੀਂਹ ਬਰਸਾ ਦੇਵੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ
 ਪਿੰਡੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਮੀਂਹ ਬਰਸਾਵੇਗਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ
 ਪਿੰਡ ਛੱਡੇਗਾ, ਜੇ ਪਿੰਡ ਛੱਡ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਮੀਂਹ ਬਰਸਾਵਾਂਗਾ।
 ਖਡੂਰ ਦੇ ਅਗਿਆਨੀ ਮੂਰਖ ਤੇ ਲਾਈ ਲੱਗ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਤਪੇ
 ਦਾ ਆਖਿਆ ਮੰਨ ਕੇ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਜਾਕੇ ਅਤੀ ਤੰਗ ਕੀਤਾ।
 ਆਖਣ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮੀਂਹ ਬਰਸਾ ਦੇਵੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਛੱਡ ਜਾਓ।
 ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਕਿ ਸਰਬ ਧਰਤੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ
 ਦੀ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦਾ ਵਿਚਾਲਾ ਤੇ ਬਾਹਰ ਇੱਕ ਤੁੱਲ ਹੈ।
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਖਡੂਰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ,
 ਕੁਝਕੁ ਦੂਰ ਇੱਕ ਜੰਗਲ ਜੋ ਹੁਣ ਖਾਨ ਰਜਾਦ ਨਾਮ ਤੋਂ
 ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ, ਤਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਛੱਪਰ ਪਾ ਕੇ ਰਹਿਨ ਲੱਗੇ। ਸਾਧ
 ਸੰਗਤ ਤਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਆਵੇ, ਸਭਦੀ ਸੰਭਾਲ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਕਰਨ,
 ਪ੍ਰੇਮ ਸਹਿਤ ਸਭ ਨੂੰ ਅੰਨ, ਜਲ, ਬਸਤ੍ਰ, ਆਦਿ ਦੇਵਨ।

ਯਥਾ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼:-

ਚੌਪਈ

“ਤਬ ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢੇ ਬਾਕ ਬਖਾਨਾ । ਆਪ ਪਰਮ ਹੋ ਛਿਮਾ
 ਨਿਧਾਨਾ । ਦੋਹ ਆ ਕਾਰਨ ਤਪਾ ਸੰਤਾਪੀ । ਨਿੰਦਾ ਕਰਤ
 ਅਸੂਯਕ ਪਾਪੀ ॥ ੨੯ ॥ ਇਹ ਰਾਹਕ ਮੂਰਖ ਮਤ ਹੀਨੇ ।
 ਰਿਦੈ ਬਿਚਾਰ ਜਿਨਹੁ ਨਹਿ ਕੀਨੇ । ਆਪ ਆਪ ਕੋ ਕਿਆ
 ਅਪਮਾਨਾ ਸਭ ਸਿਰ ਮੌਰ ਉਚਿਤ ਸਨਮਾਨਾ ॥ ੩੦ ॥ ਤੁਮਰੀ ਕਰੀ
 ਅਵਗਿਆ ਜੋਇ । ਤਪਾ ਪਾਇ ਫਲ ਅਤਿ ਦੁਖ ਹੋਇ । ਬਿਨ
 ਕਾਰਨ ਹੀ ਦ੍ਰੋਸ਼ ਕਰਾਵਹਿ । ਹਮਹਿ ਨਿਰਾਸ ਕਹਾਂ ਸੁਖ
 ਪਾਵਹਿ ॥ ੩੧ ॥ ਅਜਰ ਜਰਨ ਧੀਰਜ ਤੁਮ ਮਾਹੀ । ਕਰ ਸਕਹੈ
 ਸਮਝਾ ਅਸ ਨਾਹੀ । ਛਿਮਾ ਵੰਤ ਛਿਤ ਜਿਮ ਸੁਭ ਕਾਲਾ ।
 ਕੈ ਰਾਵਰ ਮੈਂ ਛਿਮਾ ਬਿਸਾਲਾ ॥ ੩੨ ॥ ਆਪ ਸਮਰਥ
 ਰਹਹੁ ਸੁ ਕਰਹੁ । ਸਭਨ ਡਰਾਵਹੁ ਤੁਮ ਨਹਿ ਡਰਹੁ । ਏਕ
 ਬਾਕ ਸੋ ਬਿਨਾ ਉਪਾਇ । ਮਾਰਹੁ ਸਭਹਿਨ ਦੇਹੁ ਜਿਵਾਇ ।
 ॥ ੩੩ ॥ ਤਿਨਕੇ ਕਹੇ ਨਿਕਸ ਅਬ ਆਏ । ਨਹੀਂ ਆਪਨੇ
 ਕਛੂ ਜਨਾਏ । ਜਿਉਂ ਤੁਮ ਭਾਵਉ ਸੋ ਭੀ ਭਲੇ । ਹਮਰੋ ਕਹਿਨ
 ਨਹੀਂ ਕਛੂ ਚਲੇ ॥ ੩੪ ॥ ਇਮ ਕਹਿ ਮੌਨ ਧਾਰ ਤਬ ਬੈਸੇ ।
 ਪਿਖਹੁ ਗੁਰੂ ਗਤਿ ਕਰਹੈ ਜੈਸੇ । ਨਿਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕੋ ਨਹੀਂ
 ਜਨਾਵਹਿ । ਅਪਰ ਨਰਨ ਸਮ ਅਪਰ ਦਿਖਾਵਹਿ ॥ ੩੫ ॥”

ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਇਤਨੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਕੇ ਚੁੱਪ
 ਹੋ ਬੈਠੇ, ਅਪਨੇ ਬਲ ਨੂੰ ਕੱਛੂ ਦੀ ਤਰਾਂ ਸੰਕੋਚ ਬੈਠੇ, ਗੁਰੂ ਜੀ
 ਖਿਮਾਂ ਵਿਚ ਸਨ, ਸਿੱਖ ਬਾਬੇ ਵਰਗੇ ਆਗਯਾ ਦੇ ਨੇਮੀ ਹੋਏ ॥
 ਤਪੇ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਦੇ ਆਖੇ ਲੋਕਾਂ ਪਕੜ ਕੇ

ਬੈਲ ਜੋੜ ਕੇ ਸਾਰੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਫੇਰ ਤੂੰਥਾ ੨ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ,
ਬਰਖਾ ਭੀ ਬੇਅੰਤ ਹੋਈ। ਫਿਰ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁਖੀ
ਜਾਂ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਨਿੰਮ੍ਰਤਾ ਸਹਿਤ ਸ੍ਰੀ ਖਡੂਰ ਜੀ ਲੈ ਆਏ,
ਬੱਢਾ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਜੀ ਪਾਸ ਜੋ ਬਿਨੈ ਤਪੇ ਨੂੰ ਦੇਂਦਾ
ਦੋਣ ਬਾਬਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਆਪ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਆਗਿਆ
ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਬਿਨੈ ਦਾ ਆਸ਼ਾ ਸ੍ਰੀ
ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ, ਤੇ ਤਪੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਦਾ
ਦੰਡ ਮਿਲ ਗਿਆ।

॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਸਾਹਿਬ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਯਾਰੂਵਾਂ ਅਧਿਆਇ ਸਮਾਪਤੰ ॥

—੦—

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰਜਾਈ

ਸੰ: ੧੬੦੯ ਬਿ: ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ
ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਵਣ ਦਾ ਭਾਣਾ ਵਰਤਾਵਣ ਲੱਗੇ, ਤਾਂ ਸਭ
ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਇਕੱਠ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਭਾਰੀ ਦੀਵਾਨ
ਕੀਤਾ, ਸਿੱਖਾਂ ਪੁੱਰਾਂ ਨੂੰ ਘੋਖਕੇ ਗੁਰਗੱਦੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਹੀ ਵਿਚਾਰਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ
ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਦੁੱਦ ਨਿਸਕਾਮ ਸੇਵਾ, ਸਿਮ੍ਰਨ ਵਿਚ ਬ੍ਰਿਤੀ ਦਾ
ਟਿਕਾਉ, ਆਤਮ ਰਸ ਵਿਚ ਮਗਨਤਾ, ਗੁਰ ਚਰਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ, ਤੇ
ਵਿਸਵਾਸ ਐਸਾ ਅਦੁਤੀ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸਦੀ ਤੁੱਲਤਾ ਹੋਰ ਥਾਂ ਨਹੀਂ
ਮਿਲਦੀ, ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਇਸ਼ਨਾਨ
ਕਰਵਾ, ਨਵੀਨ ਬਸਤ੍ਰ ਪਹਿਰਾ, ਸਰਬ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦੇ ਭਰੋਸੇ
ਦੀਵਾਨ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਬੈਠਾ, ਪੰਜ ਪੈਸੇ ਤੇ ਨਾਰਯਣ

ਉਸੇਲੀ ਟੋਪੀ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਅੱਗੇ ਰੱਖ ਪਹਿਲੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਆਪੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਅਤੇ ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਜੀ ਨੂੰ ਤਿਲਕ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਕੀਤੀ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਹੋਰ ਸਭ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਜੀ-ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਸੀ, ਸੋ ਤੀਜੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭੀ-ਸਮਾਂ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਮਿਆਨ ਕਰ ਲਈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸਿਰ ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ ਤੀਜਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਥਾਪਿਆ। ਸਭ ਫਾਜ਼ਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਸਨਮੁਖ ਹੋਕਰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਅਤੇ ਪਰਕਰਮਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਸਭ ਜਗ੍ਹਾ ੨ ਦੀਵਾਨ ਵਿੱਚ ਸੱਜ ਗਏ।

ਇਸ ਵੇਲੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਪਾ ਕੇਰ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਦਾ ਆਗਿਆ ਪਾਲਣ ਅਧਿਕਾਰ ਜਨਾਯਾ।

॥ ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਸਾਹਿਬ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਚੌਧਵਾਂ ਅਧਿਆਇ ਸਮਾਪਤ ॥

—:—:—

ਸ੍ਰੀ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਵਨਾ

ਚੌਪਈ

ਸੰਮਤ ਸੋਲਾਂ ਸੈ ਨਵ ਜਾਨੋਂ । ਚੇਤ ਸੁਦੀ ਦੀ ਚੌਥ ਵਖਾਨੋ ।
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਅੰਗਦ ਜੋਤ ਸਮਾਏ । ਅਮਰ ਗੁਰੂ ਨਿਜ ਥਾਨ
 ਸਜਾਏ ॥ ੧ ॥ ਉਹੋ ਜੋਤ ਜੁਗਤ ਉਹ ਸਾਰੀ । ਤੀਜੀ ਮੂਰਤ
 ਗੁਰ ਨੇ ਧਾਰੀ । ਅਮਰਦਾਸ ਗੁਰ ਹੀਏ ਮਝਾਰ । ਜਾਇ
 ਬਿਰਾਜੇ ਗੁਰ ਕਰਤਾਰ ॥ ੨ ॥ ਪੁਨ ਸੰਗਤ ਦੇ ਰਿਦੇ ਪਛਾਨੋ ।

ਜਗ੍ਹਾ ਜਗ੍ਹਾ ਗੁਰ ਰਮੇਂ ਵਖਾਨੇ। ਪਵਨ ਰੂਪ ਮੇਂ ਪ੍ਰਾਨ ਸਮਾਏ।
 ਤੱਤ ਅਕਾਸ਼ ਅਕਾਸ਼ ਮਿਲਾਏ ॥ ੩ ॥ ਜਲ ਮੇਂ ਜਲ ਦਾ ਤੱਤ
 ਸਮਾਨਾ। ਅਗਨ ਤੱਤ ਅਗਨੀ ਮਹਿ ਜਾਨਾ। ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਤੱਤ
 ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਮੇਂ ਮਿਲਿਆ। ਆਤਮ ਮਿਲ ਆਤਮ ਰੰਗ ਖਿਲਿਆ
 ॥ ੪ ॥ ਇਵ ਗੁਰ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਏ। ਸਰਗੁਣ ਸੀ ਨਿਰ
 ਗੁਣ ਕਹਿਲਾਏ। ਰੂਪ ਅਰੂਪ ਗੁਰੂ ਦਾ ਰੂਪ। ਇਕ ਰਸ ਗੁਰ
 ਜਹਿ ਛਾਇ ਨ ਧੂਪ ॥ ੫ ॥ ਮਾਲਕ ਪਾਲਕ ਸਤਿਗੁਰ ਆਪ
 ਸਕਲ ਜਗਤ ਦੇ ਕਾਟੇ ਪਾਪ। ਜਗਤ ਭੁਲੇਖਾ ਤਨ ਛਡ ਜਾਵੈ
 ਕੁੰਚ ਸਰਪ ਜਿਵ ਦੇਹ ਵਿਖਾਵੈ ॥ ੬ ॥ ਗੁਰਮਤ ਕਰ ਤਿਨ
 ਰਚਾ ਬਿਬਾਨ। ਦਾਤੂ ਦਾਸੂ ਕਾਂਧੀ ਜਾਨ। ਅਮਰਦਾਸ ਗੁਰ
 ਬੁੱਢਾ ਬਾਬਾ। ਗੁਰ ਬਿਬਾਨ ਚੁੱਕ ਸ਼ਬਦ ਸੁਹਾਬਾ ॥ ੭ ॥
 ਕਬੀਰ ਸੰਤ ਮੂਏ ਕਿਆ ਰੋਈਐ ਜੋ ਅਪਨੇ ਗ੍ਰਹਿ
 ਜਾਇ। ਰੋਵਹੁ ਸਾਕਤ ਬਾਪਰੇ ਜੋ ਹਾਟੈ ਹਾਟ ਬਿਕਾਇ ॥ ੮ ॥
 ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਚਿਖਾ ਬਨਾਈ। ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਕੀਤੀ ਰੁਸ
 ਨਾਈ। ਧਰੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਦੇਹ ਸਵਾਰ। ਅਗਨੀ ਦੇ ਕੀਤ
 ਸਸਕਾਰ ॥ ੯ ॥ ਸਭ ਰਲ ਮਿਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਾਈ। ਸਭਨੇ
 ਏਥੋਂ ਚਲਨਾ ਭਾਈ। ਰਾਵ ਰੰਕ ਇਕ ਰਸਤੇ ਜਾਨਾ। ਕਿਆ
 ਅੱਗੇ ਕਿਸ ਪਿੱਛੇ ਮਾਨਾ ॥ ੧੦ ॥

ਗੁਰਵਾਕ

ਰਾਣਾ ਰਾਉ ਨ ਕੋ ਰਹੈ ਰੰਗਨ ਤੁੰਗ ਫਕੀਰ।
 ਵਾਰੀ ਆਪੇ ਆਪਨੀ ਕੋਇਨ ਬੰਧੈ ਧੀਰ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ

ਪਿੱਛੋਂ ਜੋ ਮਰਯਾਦਾ ਸਾਰੀ। ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢੇ ਕੀਤੀ ਹਿੰਦੂ

ਧਾਰੀ । ਦਾਤੂ ਦਾਸੂ ਨੂੰ ਦੇ ਧੀਰ । ਸੁਖੀ ਵਸੋ ਤੁਮ ਦੋਨੋ ਵੀਰ
 ॥ ੧੦ ॥ ਮਾਤਾ ਖੀਵੀ ਚਰਨ ਮਝਾਰ । ਸੀਸ ਧਰਾ ਬੁੱਢੇ ਹਿਤ
 ਧਾਰ । ਹੇ ਮਾਤਾ ! ਮੁਝ ਕਿਰਪਾ ਕਰਨੀ । ਪੁੱਤਰ ਜਾਨ ਆਪ
 ਦਾ ਚਰਨੀ ॥ ੧੧ ॥ ਮਾਤਾ ਖੀਵੀ ਹੋ ਪਰਸੰਨ । ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਜੀ
 ਤੂੰ ਹੈਂ ਧੰਨ । ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵ ਕਮਾਈ । ਸੇਵਕ ਪਦਵੀ
 ਤੁਧ ਨੇ ਪਾਈ ॥ ੧੨ ॥ ਧੰਨ ਜਨਮ ਤੁਮਰਾ ਜਗ ਆਏ ।
 ਧੰਨ ਪਿਤਾ ਜਿਸ ਦੇ ਘਰ ਜਾਏ । ਧੰਨ ਮਾਤ ਜਿਨ ਕੁੱਖ
 ਸਵਾਰੀ । ਐਸੇ ਸਿੱਖ ਜਨੇ ਸੁਖ ਕਾਰੀ ॥ ੧੩ ॥ ਵਿਦਾ ਪਾਇ
 ਮਾਤਾ ਤੋਂ ਆਏ । ਅਮਰਦਾਸ ਗੁਰ ਪਾਸ ਸਿਧਾਏ । ਗੋਇੰਦ
 ਵਾਲੀ ਬਿਆਸਾ ਤੀਰ । ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਸੇਵਾ ਧਰ ਧੀਰ ॥ ੧੪ ॥

॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਾਹਿਬ ਬੁਢਾ ਜੀ ਤੇਰੂਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ ॥

— ੦ —

ਭਾਈ ਸੁਧਾਰੀ ਜੀ ਤੇ ਭਿਖਾਰੀ ਜੀ ਦਾ ਮੰਗੇਵਾ

ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ
 ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਦੋਵੇਂ ਪੁੱਤ੍ਰ ਸੁਧਾਰੀ ਜੀ ਤੇ ਭਿਖਾਰੀ
 ਜੀ ਗਏ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਇੱਕ (ਤਸੀਲ ਕਸੂਰ ਜ਼ਿਲਾ ਲਹੌਰ
 ਡਗਤੂਤ ਪਿੰਡ, ਬਿਆਸਾ ਦੇ ਕਨਾਰੇ ਹਿਠਾੜ ਵੱਲੋਂ)
 ਜੀਉਣ ਨਾਮੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਭੀ ਆਇਆ ਹੋਯਾ ਸੀ, ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ
 ਵੱਡੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਵਿਚਾਰਨ ਲੱਗਾ ਕਿ ਜੇ ਮੇਰੀ ਪੁੱਤ੍ਰੀ
 ਨਾਲ ਬਾਬਾ ਜੀ ਕੁੜਮਾਈ ਕਰਨੀ ਪਸੰਦ ਕਰ ਲੈਣ ਤਾਂ ਅਤੀ
 ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ ।

ਇਤਨੇ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਬਾਹਰ ਨੂੰ
 ਫਿਰਨ ਨਿੱਕਲੇ ਤਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਨਾਲ ਭਾਈ ਜੀਉਣ ਜੀ ਭੀ

ਹੋ ਲਏ, ਦੋਵੇਂ ਬਾਹਰ ਅਕੱਠੇ ਹੋਗਏ, ਭਾਈ ਜੀਉਣ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰੂ
ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਭਰੇ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣੇ, ਹੋਰ ਸਾਖੀਆਂ ਸੁਣਦੇ ਵਿਚ ਅਪਨੀ
ਪੁੱਤ੍ਰੀ ਦੇ ਨਾਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਾਤ ਚੀਤ ਭੀ ਸੁਣਾਈ । ਬਾਬਾ
ਜੀ ਨੇ ਸੁਣਕੇ ਤਿਸਦੀ ਜਾਤ ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਤੇ ਗੁਜਾਰਾ ਕਰਨ
ਦੀ ਮਰਜ਼ਾਦਾ ਸਭ ਪੁੱਛੀ, ਅਤੇ ਅਪਨੀ ਭਾਣਾ ਤਲਵੰਡੀ ਤੇ
ਕੱਥੂ ਨੰਗਲ ਤੱਕ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੇ ਕ੍ਰਿਤ ਦੱਸੀ, ਭਾਈ ਜੀਉਣ
ਜੀ ਦੇ ਚਿੱਤ ਵਿਚ ਐਨ ਠੀਕ ਤਸੱਲੀ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਮੁਖ
ਬਚਨ ਸੁਧਾਰੀ ਜੀ ਦੇ ਸਿਰ ਹੱਥ ਰੱਖਕੇ ਕੀਤਾ । ਹੇ ਬਾਬਾ ਜੀ
ਇਹ ਕਾਕਾ ਮੇਰਾ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ, ਅਪਨੀ ਪੁੱਤ੍ਰੀ ਦਾ ਵਾਕ ਦਾਨ
ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕੀਤਾ । ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਸੱਤਿ ਬਚਨ ਕਰਕੇ
ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ
ਸਗਾਈ ਦਾ ਅਰਦਾਸਾ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਸੋਧੀਏ ! ਅਤੇ
ਸਗਾਈ ਦੀ ਰਸਮ ਸਭ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਲਾਗੀ ਆਵਨ ਪਰ
ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ । ਤਾਂ ਭਾਈ ਜੀਉਣ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ
ਚਰਨੀਂ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਬਾਬੇ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੇ ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਪਾਸ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਆਕੇ ਸਾਰੇ
ਸਮਾਚਾਰ ਭਾਈ ਜੀਉਣ ਜੀ ਦੀ ਪੁੱਤ੍ਰੀ ਦਾ ਨਾਤਾ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ੍ਰ
ਨਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਣਾਯਾ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਅਤੇ
ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਕੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਉਸੀ ਸਮੇਂ ਸਗਾਈ ਪੱਕੀ
ਹੋ ਗਈ। ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੇ ਭਾਣਾ ਤਲਵੰਡੀ ਜਾਨ ਦੀ ਆਗ
ਜਿਸਵਕਤ ਮੰਗਕੇ ਤਿਆਰੇ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਇੱਕ ਬਸਰਾ ਜਿਮੀਦਾਰ
ਪਿੰਡ ਸਮਰਾ ਡੇਹਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੇ ਲਾਗੇ ਦਾ ਉਹ
ਸਮੇਂ ਗਿਆ ਹੋਯਾ ਸੀ, ਜੋ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੇ ਪਿੰਡੋਂ ਉੱਥੇ

ਨੇੜੇ ਦਾ ਹੀ ਸੀ ਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਭਾਣਾ ਤਲਵੰਡੀ ਫਿਰ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਮਿਲਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲਿਆ, ਤਿਸਨੇ ਭੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਸਗਾਈ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਭਿਖਾਰੀ ਨਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ। ਦੋਹਾਂ ਥਾਵਾਂ ਦੇ ਲਾਗੀ ਭਾਣਾ ਤਲਵੰਡੀ ਪੁੱਜੇ, ਅਤੀ ਸੁੰਦਰ ਰੀਤੀ ਨਾਲ ਮੰਗੇਵੇਂ ਕਰ ਗਏ ਅਤੇ ਲਾਗੀ ਭੀ ਮਨ ਇੱਛਤ ਲਾਗ ਲੈ ਕੇ ਅਨੰਦ ਹੋਏ ॥

ਭਾਈ ਸੁਧਾਰੀ ਜੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹੁ

ਮੰਗੇਵੇਂ ਤੋਂ ਬਾਦ ਛੇ ਕੁ ਮਹੀਨਿਆਂ ਮਗਰੋਂ ਭਾਈ ਜੀਉਣ ਸੀ ਨੇ ਵਿਵਾਹੁ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ, ਏਧਰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਅਤੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਵਾਹੁ ਦਾ ਦਿਨ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ, ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਵਿਵਾਹੁ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਹੋਣ ਲੱਗੀ। ਜਦ ਵਿਵਾਹੁ ਦੀ ਥਿੱਤ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਕੁ ਦਿਨ ਰਹੇ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਅਤੀ ਸੁੰਦਰ ਰੀਤ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕਾਯਾ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਜਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਸਬੰਧੀ ਸਨ ਸਭ ਆਵਨ ਲੱਗੇ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਸਭ ਪਰਵਾਰ ਨਾਲ ਅਤੀ ਸੁੰਦਰ ਛਬ ਨਾਲ ਸਾਧਸੰਗਤ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਧੂਮ ਨਾਲ ਭਾਣੇ ਤਲਵੰਡੀ ਪੁੱਜੇ, ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਆਦਕ ਸਾਰਾ ਪਰਵਾਰ ਜਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਜੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦੂਰ ਹੀ ਸਨ, ਤਾਂ ਏਧਰੋਂ ਸ਼ਬਦ ਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਅੱਗੋਂ ਲੈਣ ਲਈ ਗਏ, ਤੇ ਆਦਰ ਸਹਤ ਘਰ ਲਿਆਏ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤਾਂ ਗੁਰ ਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚ ਜਾ ਰਹੇ ਅਤੇ ਦਾਸ

ਜੀ ਤੇ ਦਾਤੂ ਜੀ ਭੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਾਥ ਰਹੇ, ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਮਹਿਲ ਮਾਤਾ ਖੀਵੀ ਜੀ ਤੇ ਬੀਬੀ ਅਮਰੋ ਜੀ ਤੇ
ਬੀਬੀ ਅਨੋਖੀ ਜੀ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤ੍ਰ ਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰੇ, ਅਤੀ
ਆਦਰ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੀ ਸਣੇ ਪਰ
ਵਾਰ ਅਤੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਸੇਵਾ ਕਰਨ
ਵਾਲੇ ਜੋ ਸਿੱਖ ਸਾਧ ਸਨ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚ
ਉਤਾਰਾ ਕਰਾ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ
ਅਪਨੇ ਵੱਲੋਂ ਸੇਵਕ ਲਾਏ ।

ਅਜੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਆਵਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਤੇ ਉਤਾਰਾ ਤੇ
ਸੇਵਾ ਦਾ ਪਰਬੰਧ ਕਰਾ ਕੇ ਬੈਠੇ ਹੀ ਸਨ ਕਿ ਇਤਨੇ ਨੂੰ ਬਾਬਾ
ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਤੇ ਬਾਬਾ ਲਖਮੀ ਚੰਦ ਜੀ ਅਪਨੇ ਸੁਪ੍ਰਤ੍ਰ ਧਰਮ
ਚੰਦ ਤੇ ਅਪਨੀ ਸੁਪ੍ਰਤਨੀ ਰੂਪ ਕੌਰ ਸਮੇਤ ਆਣ ਪੁੱਜੇ, ਬਾਬਾ
ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਧੰਨਭਾਗ ਜਾਣ ਨਿੰਮ੍ਰਤਾ ਹਲੀਮੀਂ ਗਰੀਬੀ
ਧਾਰ ਕੇ ਅਤੀ ਸਤਕਾਰ ਨਾਲ ਦੋਹਾਂ ਗੁਰ ਪੁੱਤ੍ਰਾਂ ਦੀ
ਚਰਨੀ ਮੱਥਾ ਦੇਕ ਸੁਅੱਛ ਅਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਡੇਰਾ ਕਰਾਯਾ ਤੇ
ਜਲ ਪਾਣੀ ਪੁੱਛਿਆ । ਸੇਵਕ ਅਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰ ਪੁੱਤ੍ਰਾਂ ਦੀ
ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਲਾਏ ।

ਹੁਣ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਸਾਹਵਰੇ ਜੋ ਮਾਤਾ ਮਿਰੋਯਾਂ ਜੀ ਦੇ
ਪੇਕੇ ਸਨ ਸੋ ਭੀ ਮੇਲ ਅਤੀ ਸੁੰਦਰ ਰੀਤੀ ਨਾਲ ਸਜ ਧਜ ਕੇ
ਆਏ, ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਸਹਿਤ ਆਦਰ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਲਿਜਾ ਬਿਸ
ਰਾਮ ਕਰਾਯਾ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਮਿਰੋਯਾਂ ਜੀ ਅਪਨੇ ਪੇਕਿਆਂ ਨੂੰ
ਮਿਲਕੇ ਅਤੀ ਆਨੰਦ ਹੋਈ, ਅਤੇ ਕੱਥੂ ਨੰਗਲ ਤੋਂ ਜੋ ਬਾਬਾ
ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦਾ ਭਾਈ ਚਾਰਾ ਸੀ ਸੋ ਭੀ ਅਤੀ ਧੂਮ ਧਾਮ ਨਾਲ

ਭਾਣੇ ਤਲਵੰਡੀ ਪੁੱਜਿਆ, ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸੇਵਾ
ਕਰਨ ਕਰਾਵਨ ਲੱਗੇ ।

ਰਾਤ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦਾ ਦੀਵਾਨ ਸਜਿਆ, ਗੁਰੂ
ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਤੇ ਬਾਬਾ ਲਖਮੀ ਚੰਦ ਜੀ ਨੂੰ
ਸਹਿਤ ਆਦਰ ਦੇ ਮਿਲੇ, ਦੋਹਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਅਤੀ ਖੁਸ਼ੀ
ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ, ਓਧਰ ਮਾਤਾ ਖੀਵੀ ਜੀ ਤੇ ਮਾਤਾ ਰੂਪ ਕੌਰ ਜੀ
ਮਿਲਕੇ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ।

ਮਾਤਾ ਮਿਰੋਯਾਂ ਜੀ ਨਾਨਕ ਦਾਦਕ ਦੇ ਕੁਲ ਮੇਲ ਨਾਲ
ਮਿਲਕੇ ਗੁਰੂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਸੁੰਦਰ ਸੁਰ ਨਾਲ ਗਾਇਨ ਰੀਤ
ਕਰਨ ਲੱਗੀਆਂ, ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਦੀ ਚੋਣਕ ਏਧੋ
ਸਿੱਧੀ ਅਧਭੂਤ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸਦੀ ਉਪਮਾ “ਕਹਿਬੇ ਕੋ ਸੋਭਾ
ਨਹੀਂ ਦੇਖਾ ਹੀ ਪਰਵਾਨ” ਕਥਨ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ ।

ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਜੰਦ ਚੜ੍ਹਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਹੋਨ ਲੱਗੀ, ਭਾਈ
ਚਾਰੇ ਨੇ ਮਿਲਕੇ ਨਿਉਂਦਾ ਪਾਯਾ, ਨਿਉਂਦੇ ਚਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ
ਨਬੇੜ ਨਬਾੜ ਸਭਨਾਂ ਲਾਗੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕਰ ਤਿਆਰੀ
ਕੀਤੀ । ਭਾਣਾ ਤਲਵੰਡੀ ਤੋਂ ਜੰਦ ਚੱਲਕੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ
ਹੁਣ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਹੈ, ਤਿਸਦੇ ਲਾਗੇ ਤੁੰਗ ਪਿੰਡ ਡੇਰਾ
ਕੀਤਾ, ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਸੁਰੇ ਹੀ ਉੱਠ ਕੇ ਪੱਟੀ ਪੁੱਜੇ, ਪੱਟੀ ਤੋਂ ਦੂਜੇ
ਦਿਨ ਹਿਠਾੜ ਥਿਆਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪੁੱਜੇ, ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਜੰਦ ਇਕੱਠ੍ਹ
ਹੋਈ, ਭਾਈ ਸੁਧਾਰੀ ਜੀ ਦੀ ਸੁੰਦਰ ਪਾਲਕੀ — ਜਿਸ ਵਿਚ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਠਾਯਾ ਹੋਯਾ ਸੀ— ਵਿਚਕਾਰ ਕਰੀ ਤੇ ਹੋਰ
ਸਭ ਭਾਈ ਚਾਰੇ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਸਬੰਧੀ ਤੇ ਸੁਧਾਰੀ ਜੀ
ਤੇ ਮਾਮੇਂ ਨਾਨੇ ਯੋਗ ਸਮਝ ਕੇ ਸਾਥ ਜੰਦ ਦੇ ਅੱਗੇ ਕੀਤੇ, ਅਤੇ

ਸੰਦਰ ਬਾਜੇ ਗਾਜੇ ਬੋਲ ਮਿਰਦੇਗਾ ਡੱਫ ਆਦਿਕ ਬੱਜੇ, ਜੰਦਰ
ਜਿਸ ਵਕਤ ਅਕੱਠੀ ਹੋ ਕੇ ਤੁਰੀ ਜਾਣੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸੰਦਰ ਤੀ
ਦੀ ਪਲਕੀ ਸੁਰ ਲੋਕ ਬ੍ਰਹਮ-ਲੋਕ ਜਿਸਨੂੰ ਲੋਕ ਸਿਵ ਲੋਕ
ਆਦਿਕ ਭੇਡੀ ਮੱਥਾ ਸੀ। ਇਸ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਇਹੋ ਰੋਟਕ ਬਣਾ
ਕੋਈ ਸੀ, ਦੂਜੇ ਓਹਿਅਾਂ ਵੱਲ ਦੀ ਜੋ ਰੋਟਕ ਸੀ ਸੋ ਕੀ ਸੁਲੋ
ਘਿੰਡ ਕਰਤੂਤ ਦੇ ਜੋ ਭਾਈ ਜੀਉਣ ਜੀ ਸਨ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧੀ ਭਾਈ ਚਾਰਕ ਕਰਾ ਤੇ ਨਾਨਕ ਦਾਦਰਕ
ਮਿਲਕੇ ਜੰਦਰ ਨੂੰ ਲੈਨ ਲਈ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਸੱਜਣ ਅੱਗੇ ਆਏ
ਅਤੇ ਇਰਾਦਾ ਗਿਰਦ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੇ ਪੁੱਤ ਦੀ
ਸੁਟਕੇ ਸ਼ਿਰਤਾਂ ਇਤਨੀਆਂ ਕੱਠੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਕਿ ਜਾਣੇ
ਥੋੜ੍ਹਾ ਭਾਈ ਚੌਠ ਹੋ ਗਿਆ।

ਬਾਬਾ ਜੀ ਅਤੀ ਸੁੰਦਰ ਰੀਤੀ ਨਾਲ ਅਤੀ ਸੁਧਾਰੀ ਰੀਤੀ
ਨਾਲ ਸਿੰਭ ਦੇ ਵਿੱਚ ਪੁੱਜੇ, ਜੰਦਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਧੋਤਿਆਂ
ਵੱਲੋਂ ਅੱਗੇ ਹੀ ਡਿਆਰਾ ਸਨ, ਸੇਵਾ ਅਗਵਾਈ ਦੀ ਕੀਤੀ
ਫਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੇ ਜੰਦਰ ਤਿਸ ਪਰ ਬਰਾਜ ਗਈ, ਭਾਈ ਮਰਦਾਨੀ
ਦੇ ਪੁੱਤ ਸੁਧਾ ਜੀ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਇਤਨੇ ਨੂੰ ਮਿਲਕੇ
ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਪੁੱਜਿਆ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਸੁਭ ਰੀਤੀ ਨਾਲ
ਭਾਈ ਜੀਉਣ ਦੇ ਚਾਰੇ ਨਾਲ ਮਿਲਨੀ ਕੀਤੀ “ਮੇਲ ਲੈ
ਮਹਾਰਾਜ-ਵੇਲਾ ਮਿਲਣੇ ਦਾ” ਅਤੀ ਅਨੰਦ ਹੋਇਆ।

ਰਾਤ ਨੂੰ ਧੋਤੇ ਤੇ ਘਰ ਦੇ ਸਬੰਧੀ ਭਾਈ ਚਾਰਕ ਨਾਨਕ
ਦਾਦਕ ਨੇ ਮਿਲਕੇ ਸੁੰਦਰ ਰੀਤੀ ਨਾਲ ਸੁਧਾਰੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹਾਰ
ਕੀਤਾ, ਦੋਹਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਰੁਸਨਾਈ ਹੋਈ, ਜੰਦਰ ਦੀ ਸੇਵਾ
ਚੰਗੀ ਰਹੁ ਰੀਤੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ, ਭਾਈ ਜੀਉਣ ਜੀ ਨੇ ਅਪਣੇ

(੩੫)

ਵੇਲੇ ਸਥਾ ਸ਼ਕਤ ਪਦਾਰਥ ਤੇ ਬਸਤੂ ਬਾਬਾ ਸੀ ਦਿਖਾਇਆ
ਵੇਰ ਅਪਨੀ ਪੁੱਤ੍ਰੀ ਦੇ ਨਮਿੱਤ ਅਰਪਨ ਕੀਤੇ, ਦਿਖਾਵਾ ਲੱਧੀ
ਕੀਤਾ। ਹੋਰ ਜੋ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੇ ਭਾਈ ਚਾਰਕ ਤੇ ਨਾਲਕ
ਦਾਇਕ ਮੁਖੀ ਸਨ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸਹਿਤ ਆਦਰ ਦੇ ਕੀਤੀ,
ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਦੋ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹੋਈ। ਸਪੁੱਤ੍ਰੀ ਨੂੰ ਤਿਸਦੀ ਮਾਤਾ ਬੇਸ਼ੀਨੇ
ਉੱਤੇ ਜੀਉਣ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਅਤੀ ਪਿਆਰ ਸਹਿਤ ਡੋਲ ਥੋੜ੍ਹਿਆਰ
ਕਰਕੇ ਤੋਰਿਆ ਤੇ ਤੁਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਖਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ— ੧ ।

ਗੀਆ ਮਾਲਤੀ ਛੰਦ

ਸਿੱਖ ਸੁਣ ਮਮ ਪੁੱਤ੍ਰੀ ਜੈ ਕੰਮ ਤੇਰੇ ਆਵਣੀ। ਪਤੀ ਦੀ
ਨਿਤ ਸੇਵ ਕਰਣੀ ਪਤੀ ਮਹਿਮਾਂ ਗਵਣੀ। ਸਫਲ ਸੇਵਾ ਪਤੀ
ਦੀ ਹੈ ਹੋਰ ਸੇਵ ਨ ਕੀਜੀਏ। ਇੱਕ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇਵ ਬਾਬਾ ਹੋਰ
ਨਾਹਿ ਪਤੀਜੀਏ ॥ ੧ ॥ ਛੋਡ ਦੁਬਿਧਾ ਪੁਜ-ਸਤਿਗੁਰ ਪਤੀ
ਅਮਰਾ ਈਸ ਹੈ। ਮੜ੍ਹੀ ਗੋਰ ਮਸਾਲੇ ਟੂਣੇ ਛੋਡ ਕੂੜੀ ਰੀਸ
ਮੀਧੀ। *ਬਰਤ ਰੱਖਨ ਨਾਲ ਘਟਦੀ ਉਮਰ ਪਤ ਦੀ ਜਾਨ ਲੈ।
ਆਪ ਨਰਕੀ ਜਾਵਦੀ ਹੈ ਸਾਰ ਬੰਬ ਮੀਧੀ ਸਾਨ ਲੈ ॥ ੨ ॥
ਸਾਸ ਨੂੰ ਤੂੰ ਮਾਤ ਜਾਣੀ ਪਿਤਾ ਸਹੁਰਾ ਜਾਣੀਏ। ਜੇਨ ਦਵਰ
ਭਾਤ ਤੇਰੇ ਨਨਦ ਭੈਣ ਵਖਾਣੀਏ। ਨਿਕੀਆਂ ਨੂੰ ਪੀਆਂ ਭੈਣਾਂ
ਵਡੀ ਮਾਤ ਸਮਾਨ ਹੈਂ। ਛੋਟਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਤ ਪੁੱਤਰ ਵਡੇ ਪਿਓ
ਪਛਾਨ ਹੈਂ ॥ ੩ ॥ ਆਵਦੇ ਨੂੰ ਕਰੀ ਆਦਰ ਸਖ ਅੰਗ ੨

*ਪਤ੍ਰੀ ਜੀਵਤੀ ਜਾਨਾਰੀ ਅਪੋਖੂ ਬਤਮਾ ਚਰੀਤ। ਅਯੁਖੀ ਹਰਤੋ ਭਰਤੂ:
ਨਾਗੀ ਨਰਕੀ ਵਰਜੇਤ ॥ ੧੭ ॥
ਅਰਬੂ-ਜੋ ਭਿਸਤੀ ਅਪਨੇ ਪਤੀ ਦੇ ਜੀਉ ਦੇ ਭੁੱਖੀ ਰਹਿਕੇ ਬਰਤ ਮੰਨਈ ਹੈ
ਅਪਨੇ ਪਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਘਟਾਉਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਆਪ ਨਰਕੀ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
ਪਰਾਸਰ ਸਿੰਮਤੀ ਅਧ: ੪ ਸਲੋਕ ੧੭ ਪਰਾਦੇਖੇ

ਆਵਸੀ। ਜਾਂਵਦੇ ਨੂੰ ਸਹਿਤ ਆਦਰ ਕਰੀਂ ਫਿਰ ਮੁੜ ਆਵਸੀ।
 ਆਇ ਘਰ ਜੋ ਸਿੱਖ ਸਾਥੁ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਬਿਠਾਵਣਾ। ਅੰਨ ਪਾਣ
 ਆਦ ਸੇਵਾ ਬੋਲ ਮਿੱਠਾ ਗਾਵਣਾ ॥ ੪ ॥ ਅੱਜ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿੱਖ
 ਮਿਰੀ ਸਦਾ ਚਿੰਤ ਟਿਕਾਵਣੀ। ਪਤੀ ਦੇ ਬਿਨ ਪੁੱਛਿਆਂ ਨ
 ਕਾਰ ਹੋਰ ਕਰਾਵਣੀ। ਅੰਗ ਸਾਕੀਂ ਜਾਵਣਾ ਤਾਂ ਪਤੀ
 ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਜਾਵਣਾ। ਆਗਿਆ ਬਿਨ ਏਕ ਪਦ ਭੀ ਨਾ
 ਕਿਧਰੇ ਪਾਵਣਾ ॥ ੫ ॥ ਸੁਣ ਪੁੱਤਰੀ ਕਹਿ ਮਾਤ ਤੇਰੀ ਪਿਤਾ
 ਬਚਨ ਕਮਾਵਣੇ। ਸੇਵ ਪਤਿ ਦੀ ਸਦਾ ਕਰਨੀ ਗੁਰੂ ਦੇ ਗੁਰ
 ਗਾਵਣੇ। ਨਿਵਣ ਅੱਖਰ ਖਿਵਣ ਗੁਣ ਗੁਰ ਮੰਤ ਮਣੀ
 ਜਾਣੀਏਂ। ਏਹੋ ਸੁਧ ਉਪਦੇਸ਼ ਧੀਏ ਸੱਚ ਨਾਲ ਪਛਾਣੀਏ
 ॥ ੬ ॥ ਮਿਲੋ ਆਨ ਸਹੇਲੀਓ ਮੈਂ ਸਾਹੁਰੇ ਘਰ ਚੱਲੀਓ
 ਮਾਤ ਪਿਤ ਤੇ ਤੁਸਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਛੱਡ ਚੱਲੀ ਕੱਲੀਓ। ਹੋਰ ਸਾ
 ਕੂੜ ਨਾਤੇ ਪਤੀ ਸੱਚਾ ਸਾਕ ਹੈ। ਉਮਰ ਜਿੱਥੇ ਕੱਟਣੀ ਸੋ ਸਾ
 ਗੁਰ ਦਾ ਵਾਕ ਹੈ ॥ ੭ ॥

ਇਤ ਆਦਕ ਪਿਤਾ ਮਾਤਾ ਨੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਤੇ ਡੋਲ
 ਕਹਾਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਚੱਲੇ, ਤਾਂ ਭਾਈ ਸੁਧਾਰੀ ਨੂੰ ਸੱਸ ਤੇ ਸਾਹਵਰ
 ਨੇ ਅਤੀ ਪਿਆਰ ਕੀਤਾ, ਸੁਧਾਰੀ ਜੀ ਸੱਸ ਤੇ ਸਾਹਵਰੇ
 ਚਰਨੀਂ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਪਾਲਕੀ ਤੇ ਅਸਵਾਰ ਹੋਏ।

ਜੰਦ ਮੁੜ ਭਾਣੇ ਤਲਵੰਡੀ ਪੁੱਜੀ ਤਾਂ ਜੰਦ ਦੀ ਧੂਮ ਧ
 ਸੁਣ ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਇਕੱਠਾ ਹੋਗਿਆ, ਫਿਰ ਸੁਧਾਰੀ ਜੀ ਦੀ ਮਾ
 ਨੇ ਸਭ ਪ੍ਰਵਾਰ ਦੀਆਂ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਤੇ ਮਾਤਾ ਖੀਵੀ
 ਤੇ ਮਾਤਾ ਰੂਪ ਹੋਰ ਜੀ ਨਾਲ ਜਾਕੇ ਵਹੁਟੀ ਨੂੰ ਡੋਲੇ ਚੋਂ ਕੱਢ
 ਤਾਂ ਵਹੁਟੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਤਾ ਖੀਵੀ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਮੱ

ਟੇਕਿਆ, ਮਾਤਾ ਖੀਵੀ ਜੀ ਨੇ ਅਪਨੀ ਗਲਵੱਕੜੀ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਪਿਆਰ ਤੇ ਅਸੀਸ ਦਿੱਤੀ । ਫਿਰ ਇਸੀ ਤਰਾਂ ਮਾਤਾ ਰੂਪ ਕੌਰ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ, ਗਲਵੱਕੜੀ ਲੈਕੇ ਪਯਾਰ ਤੇ ਅਸੀਸ ਦਿੱਤੀ, ਫਿਰ ਸਭ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ, ਸਭ ਮਿਲ ਕੇ ਵਹੁਟੀ ਨੂੰ ਘਰ ਲੈ ਗਈਆਂ, ਮਾਤਾ ਮਿਰੋਯਾਂ ਨੇ ਖੁੱਤ੍ਰ ਤੇ ਵਹੁਟੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਸਭ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਸੰਗ ਮਿਲਕੇ ਗੁਰ-ਸ਼ਬਦ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾਂ ਤੇ ਗਾਏ, ਅਤੇ ਗਠੀਬਾਂ ਤੇ ਲਾਗੀਆਂ ਤੇ ਲਾਗਣਾਂ ਨੂੰ ਧਨ ਦੇ ਗੱਡੇ ਵਰਤਾਏ । ਖੂਬ ਸੁਭ ਅਨੰਦ ਹੋਇਆ ॥

ਰਾਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕਕੇ ਦੀਵਾਨ ਸਜਿਆ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੁਆਰੇ ਅਜੇਹਾ ਅਨੰਦ ਦਾਇਕ ਕੀਰਤਨ ਹੋਇਆ, ਕਿ ਜਿਸਦੀ ਉਪਮਾਂ “ਤੇਰੀ ਉਪਮਾਂ ਤੋਹਿ ਬਨ ਆਵੈ” ਲਿਖਨ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ ।

ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਸਭਸ ਨੂੰ ਵਿਦਾ ਕੀਤਾ, ਯੰਥਾ ਯੋਗ ਸਭ ਨੇ ਪ੍ਰਾਹੁਣਿਆਂ ਤੋਂ ਖਿਮਾਂ ਮੰਗੀਆਂ, ਸਭ ਪਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸੁੱਖ ਅਨੰਦ ਨਾਲ ਵਿਦਾ ਕਰਕੇ ਵਿਵਾਹੁ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕਾਰਜ ਪੂਰਾ ਕਰਕੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚਿ ਹਾਜਰ ਹੋ ਗਏ ।

ਭਾਈ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲੇ ਨਿਕਲੇ ਨਿਕਲੇ ਨਿਕਲੇ ਨਿਕਲੇ ਨਿਕਲੇ

ਸਾਹਿਬ ਭਿਖਾਰੀ ਜੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹੁ

ਜਦੋਂ ਮੰਗੋਵਾਯੋਏ ਨੂੰ ਡੇਢ ਕੁ ਸਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸੰ.
੧੬੦੨ ਬਿ: ਨੂੰ ਜੇਠ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਸਮਥਾ ਪਿੰਡ ਤੋਂ
ਧਰਮੋ ਬਸਰਾ ਦੇ ਘਰੋਂ ਵਿਵਾਹੁ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖਰ ਬਾਬਾ
ਬੁਢਾ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਲਾਗੀ ਆਯਾ, ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਥਾ ਦੇਖ
ਕਿਠੀ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਚਿੱਠੀ ਪੜ੍ਹੀ ਤੇ ਸਭ
ਸਮਾਚਾਰ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਲਾਗੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕਾ ਰਹੁ ਚੀਤੀ ਨਾਲ
ਵਿਵਾਹ ਕੀਤਾ ॥

ਵਿਵਾਹੁ ਦੀ ਸਮਗੀ ਖਰੀਦਨ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ,
ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਨੇ ਪੱਖੋ ਕੇ ਰੰਧਾਵੇ ਪੁੱਜ ਕਰ ਭਾਈ ਚਾਰੇ
ਦੇ ਕਈ ਸਜਣਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈਕੇ ਤੇ ਕੱਥੂ ਨੰਗਲ ਅਪਨੇ ਭਾਈ
ਚਾਰੇ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਵਾਹੁ ਦਾ ਸਮਾਚਾਰ ਸੁਣਾਕੇ ਵਟਾਲੇ
ਸਹਿਰ ਤੋਂ ਵਿਵਾਹੁ ਦੀ ਜਰੂਰੀ ਸਮੱਗੀ ਖਰੀਦੀ ਤੇ ਭਾਣਾ
ਤਲਵੰਡੀ ਪੁੱਜੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਲਾਗੀ ਸੱਦਕੇ ਸਭਨਾ ਨੂੰ ਸੰਗ ੨
ਸੱਦਾ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਵਿਵਾਹੁ ਦੇ ਮੌਕੇ ਜਿਸਤਰਾਂ ਸਬੰਧੀ ਤੇ ਸਜਣ
ਪੁਰਸ਼ ਭਾਈ ਸੁਧਾਰੀ ਜੀ ਦੇ ਵਿਵਾਹੁ ਸਮੇਂ ਆਏ ਸੀ ਉਸੀਤਰਾਂ
ਇਸ ਵਿਵਾਹੁ ਵਿੱਚ ਆਏ ॥

ਸ੍ਰੀ ਖਡੂਰ ਜੀ ਤੋਂ ਮਾਤਾ ਖੀਵੀ ਜੀ, ਈਵੀ ਅਮਰੋ ਤੇ ਬੀਬੀ
ਅਨੋਖੀ ਤੇ ਭਾਈ ਦਾਤੂ ਜੀ ਤੇ ਭਾਈ ਦਾਸੂ ਜੀ ਆਏ। ਬਾਬਾ ਜੀ
ਨੇ ਅਤੀ ਉੱਤਮ ਰੀਤੀ ਨਾਲ ਆਦਰ ਸਹਿਤ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ
ਡੇਰਾ ਕਰਾਇਆ, ਲੰਗਰ ਤਿਆਰ ਕਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ

ਫਕਾਇਆ ਤੇ ਸਰਬ ਤਰਾਂ ਸਿਵਾ ਕੀਤੀ । ਫਿਰ ਸ੍ਰੀ ਕੁਲੁ
ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸੁਪ੍ਰਤ ਭੀਅਏ, ਬਾਬਾ ਲਖਮੀ ਚੰਦ
ਜੀ ਨਾਲ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਸੁਪ੍ਰਤਨੀ ਮਾਛਾ ਰੂਪ ਕੈਰ ਜੀ ਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ
ਧਰਮ ਚੰਦ ਜੀ ਸਨ, ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਅਨੂਪਤ
ਸੰਤ ਸਨ । ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਤੀ ਆਦਰ ਨਾਲ ਲਿਆਕੇ
ਸੁੱਫ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਡੇਰਾ ਕਰਾਯਾ, ਅੰਨ ਪਾਨੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਚੰਗੀ
ਤਰਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਥਲ ਤੋਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਹੁਰੇ
ਮੇਲੀ ਬੈਠ ਕੇ ਆਏ, ਹੋਰ ਸਾਕ ਅੰਗ ਮਿੱਤ੍ਰ ਅਕੱਠ ਹੋਏ, ਅਤੇ
ਕੱਥੂ ਨੰਗਲ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ ਤੇ
ਵਿਵਾਹ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੇ ਬਹੁਤ ਭਾਈ ਚੰਦੇ ਵਿਚੋਂ ਆਏ, ਤਿਨ੍ਹਾਂ
ਨੇ ਆ ਕੇ ਵਿਵਾਹ ਦੇ ਪਰਾਹੁਣਿਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸਾਂਭੀ, ਜੇਵ
ਤਿਆਰ ਹੋਈ, ਬਾਜੇ ਗਾਜੇ ਅਨੇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਸਨ ਲੱਗੇ ॥

ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ੫ ਨਿਸਾਨੀ ਛੰਦ ੧੦ ੧੧ ੧੨ ੧੩ ੧੪ ੧੫ ੧੬ ੧੭ ੧੮ ੧੯ ੨੦ ੨੧ ੨੨ ੨੩ ੨੪ ੨੫ ੨੬ ੨੭ ੨੮ ੨੯ ੩੦ ੩੧ ੩੨ ੩੩ ੩੪ ੩੫ ੩੬ ੩੭ ੩੮ ੩੯ ੪੦ ੪੧ ੪੨ ੪੩ ੪੪ ੪੫ ੪੬ ੪੭ ੪੮ ੪੯ ੫੦ ੫੧ ੫੨ ੫੩ ੫੪ ੫੫ ੫੬ ੫੭ ੫੮ ੫੯ ੬੦ ੬੧ ੬੨ ੬੩ ੬੪ ੬੫ ੬੬ ੬੭ ੬੮ ੬੯ ੭੦ ੭੧ ੭੨ ੭੩ ੭੪ ੭੫ ੭੬ ੭੭ ੭੮ ੭੯ ੮੦ ੮੧ ੮੨ ੮੩ ੮੪ ੮੫ ੮੬ ੮੭ ੮੮ ੮੯ ੯੦ ੯੧ ੯੨ ੯੩ ੯੪ ੯੫ ੯੬ ੯੭ ੯੮ ੯੯ ੧੦੦

ਛੱਬੀ ਜੇਵ ਸੋਹਣੀ ਚਲੇ ਬੀਰ ਬਾਂਕੇ । ਬਜੇ ਚੋਲ ਬਾਜੇ ਜੋ
ਉਚੀ ਸੁਰਾਂ ਕੇ । ਜਾਵੀਂ ਸੁਹਾਵੈਂ ਅਤੀ ਧੀਰ ਵਾਲੇ । ਸੰਗੀ
ਗੁਰੂ ਕੇ ਸੁਤ ਨਾਲ ਚਾਲੇ ॥ ੧ ॥ ਘੋੜੇ ਸਿੰਗਾਰੇ ਚਲੈ
ਚਾਲ ਚੰਗੀ । ਰਥਾਂ ਬਹਿਲ ਜੋੜੇ ਚੜ੍ਹੇ ਬੀਰ ਸੰਗੀ । ਘੋੜੇ
ਦੁੜਾਏ ਰਥ ਬਹਿਲ ਭਾਜੇ । ਗੁਰੂ ਕੇ ਪਿਆਰੇ ਭਿਖਾਰੀ ਬਿਰਾਜੇ
॥ ੨ ॥ ਛੱਮਾ ਛੱਮ ਜਾਵੈਂ ਰਸਾਲੇ ਸੁਹਾਵੈਂ । ਅਹਾ ! ਸੰਗ ਜਾਂਕੇ
ਜੋ ਸੋਭਾ ਬਨਾਵੈਂ । ਚਲੋ ਚਾਲ ਜਾ ਕੇ ਪੁਜੀ ਜੇਵ ਸਾਰੀ । ਚਲੀ
ਅਕੱਠੀ ਜੁ ਪਿੰਡੋਂ ਉਰਾਰੀ ॥ ੩ ॥ ਚੱਲੀ ਹੈ ਸਵਾਰੀ ਭਿਖਾਰੀ
ਅਗਾਰੀ । ਚਵੀਂ ਲਾਂਭ ਸੋਭਾ ਬਨੀ ਸੀ ਨਿਆਰੀ । ਅਗੇ ਬੂਧ ਬਾਬਾ

(੯੦)

ਚੁਲੇ ਸੰਗ ਤਾਂਕੇ । ਚੱਲੇ ਹੋਰ ਜਾਂਵੀਂ ਪਿਛਾਰੀ
ਹੋ ਜਾਂਕੇ ॥ ੪ ॥ ਢੁਕੇ ਪਿੰਡ ਨੇਰੇ ਉਠੀ ਧੂਰ ਭਾਰੀ ॥
ਚੜ੍ਹੀ ਜਾਂ ਅਕਾਸੇ ਜੋ ਹੋਈ ਗੁਬਾਰੀ । ਧੁੱਮੇਂ ਕੇ ਭਾਈ ਮਿਲੇ
ਆ ਅਗਾਰੀ । ਬੱਜੇ ਖੂਬ ਬਾਜੇ ਸੁਰੀਲੇ ਅਪਾਰੀ ॥ ੫ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਇੰਦ੍ਰ ਆਇ ਬ੍ਰਹਮਾਦ ਤੋਂ ਸੁੰਦਰ ਛਬ ਪਹਿਚਾਨ ।
ਐਸੀ ਜੰਦ ਸੁਹਾਵਣੀ ਸਜੀ ਬਿੰਧ ਸੁਤ ਜਾਨ ॥ ੬ ॥
ਬੈਠੇ ਫਰਸ਼ ਵਛਾਇ ਕੇ ਗੁਰਸੁਤ ਉਚ ਸਥਾਨ ।
ਬਿੰਧ ਗੁਰ ਸੁਤ ਗੁਰ ਪਾਸ ਹੋ ਬੈਠੇ ਅਤਿ ਛਬ ਪਾਨ ॥ ੭ ॥
ਮਰਦਾਨਾ ਸੁਤ ਆਨ ਕੇ ਲਗੇ ਰਥਾਬ ਬਜਾਨ ।
ਕਰਾ ਕੀਰਤਨ ਪ੍ਰੇਮ ਸੇ ਮੋਹੇ ਹਿਰਦੇ ਆਨ ॥ ੮ ॥
ਇਤਨੇ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਪੁਜਾ ਮਿਲਨੀ ਦਾ ਝਬ ਆਨ ।
ਮਾਮੇ ਮਿਲੇ ਸੁ ਦੁਹਿ ਧਿਰੇ ਭਾ ਅਨੰਦ ਅਤਿ ਜਾਨ ॥ ੯ ॥
ਤੜਕੇ ਭਿਆ ਵਿਵਾਹਿ ਸੁਭ ਗੁਣੀ ਗਿਆਨੀ ਕੀਨ ।
ਲਾਵਾਂ ਸੁੰਦਰ ਰੀਤ ਮੇਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਸੀ ਰਸ ਭੀਨ ॥ ੧੦ ॥

ਇਤ ਆਦਕ ਸੁੰਦਰ ਮਿਰਯਾਦਾ ਨਾਲ ਤਿਸ ਜਗ੍ਹਾ
ਸਾਹਿਬ ਭਿਖਾਰੀ ਜੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹੁ ਹੋਯਾ, ਧਰਮੇਂ ਦੀ ਸੁਪੱਤਨੀ
ਚਿੰਤੋ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਭਿਖਾਰੀ ਜੀ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਲਜਾਕੇ ਪਿਆਰ
ਕੀਤਾ, ਮਿਸ਼ਟਾਨ ਛਕਾਯਾ, ਭਾਈ ਭਿਖਾਰੀ ਜੀ ਨੇ ਅਪਨੀ
ਸੱਸ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਤੇ ਡੇਰੇ ਪੁੱਜਨ ਲਈ ਆਗਯ
ਲਈ, ਪ੍ਰਸਾਦ ਜੰਦ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਰਹੁ ਰੀਤੀ ਨਾਲ ਮਿਸ਼ਟਾਨ
ਭੋਜਨ ਅਲੇਖ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਨਾਨਕ ਦਾਦਕ

ਧੋਤਿਆਂ ਨੇ ਛਕਾਏ ।

ਜੰਵ ਨੂੰ ਵਿਦਾ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਬਸਤ੍ਰ ਤੇ ਮਾਯਾ ਯਥਾ ਯੋਗ ਅਰਪਨ ਅਪਨੀ ਪੁੱਤ੍ਰੀ ਨਮਿੱਤ ਕੀਤੀ, ਫਿਰ ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਤੇ ਬਾਬਾ ਲਖਮੀ ਚੰਦ ਜੀ ਦੀ ਭੇਟ ਪੂਜਾ ਯਥਾ ਯੋਗ ਕੀਤੀ । ਹੋਰ ਬਾਬੇ ਦੇ ਭਾਈ ਚਾਰਕ ਨਾਨਕ ਦਾਦਕ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ੀ ਲਈ ਅਰ ਜੰਵ ਵਿਦਾ ਹੋਈ ।

ਭਾਈ ਧਰਮੇ ਨੇ ਤੇ ਚਿੰਤੋ ਨੇ ਅਪਨੀ ਪੁੱਤ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨੂੰ ਸਹਿਤ ਆਦਰ ਦੇ ਵਿਦਾ ਕੀਤਾ, ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਭ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ, ਭਾਈ ਭਿਖਾਰੀ ਨੂੰ ਸੱਦਕੇ ਪਿਆਰ ਸੱਸ ਸਹੁਰੇ ਨੇ ਕੀਤਾ, ਭਿਖਾਰੀ ਨੇ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਆਗਯਾ ਲਈ, ਜੰਵ ਵਿਦਾ ਹੋ ਕੇ ਭਾਣੇ ਤਲਵੰਡੀ ਪੁੱਜੀ । ਮਾਤਾ ਮਿਰੋਯਾਂ ਵਹੁਟੀ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨੂੰ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਰਹੁ ਰੀਤੀ ਨਾਲ ਡੋਲੇ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਘਰ ਲੈ ਗਈ । ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨੇ ਸਹਿਤ ਆਦਰ ਦੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ, ਬਾਬਾ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਸਭ ਪਰਾਹੁਣਿਆਂ ਨੇ ਵਿਦਾ ਮੰਗੀ, ਸਭ ਨੂੰ ਵਿਦਾ ਕੀਤਾ । ਗੁਰ ਪੁੱਤ੍ਰਾਂ ਨੇ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ, ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਅਤੀ ਉੱਤਮ ਮਰਜਾਦਾ ਨਾਲ ਭੇਟ ਪੂਜਾ ਕਰਕੇ ਸਹਿਤ ਆਦਰ ਦੇ ਵਿਦਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਸਾਥ ਕਿਤਨੀ ਦੂਰ ਤਕ ਵਿਦਾ ਕਰਨ ਗਏ । ਪਿੱਛੋਂ ਘਰ ਦੀ ਸਮੱਗ੍ਰੀ ਸਾਂਭ ਕੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਜਗ੍ਹਾ ੨ ਪਹੁੰਚਾਈ, ਤੇ ਵਿਵਾਹ ਦੇ ਕਾਰਜ ਤੋਂ ਵੇਹਲੇ ਹੋਏ ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਾਹਿਬ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਅਧਯਾਇ ਚੌਧਵਾਂ ਸਮਾਪਤ ॥

ਡੇਹਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖਨੀ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਂਦੇ ਦੀ ਸਮਾਧ ਜੋ ਰਾਵੀ ਦਰਿਆਉ ਦੇ ਕੰਢੇ ਉੱਤੇ ਸੀ ਸੋ ਰਾਵੀ ਦਰਿਆ ਨੇ ਢਾਹ ਪਾਕੇ ਤਿਸ ਸਮਾਧ ਨੂੰ ਅਪਨੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮਿਲਾਉਂਦਾ ਚਾਹਿਆ, ਤਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਜੋ ਚਾਦਰ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕਰਕੇ ਬਭੂਤੀ ਗਾਗਰ ਵਿਚ ਪਾਕੇ ਸਮਾਧ ਦੇ ਹੇਠ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਸੀ ਤਿਸਨੂੰ ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਤੇ ਬਾਬਾ ਲਖਮੀ ਚੰਦ ਜੀ ਨੇ ਕੱਢਕੇ ਜਿੱਥੇ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦਾ ਡੇਹਰਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਅਖਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਲੈ ਆਂਦਾ, ਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਸਾਵਨ ਦੀ ਤਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਸਲਾਹ ਕੀਤੀ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖਨ ਸਮੇਂ ਭਾਈ ਕਮਲੀਏ ਨੂੰ ਭੇਜਕੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸੱਦਿਆ, ਤੇ ਬੜੀ ਧੂਮ ਧਾਮ ਨਾਲ ਡੇਹਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਗਈ, ਤੇ ਇਸ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਜੀ ਨੇ ਚੋਖਾ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ।

ਜਦੋਂ ਕਮਲੀਆ ਭਾਣੇ ਤਲਵੰਡੀ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਪਾਸ ਆਇਆ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਬੰਨ੍ਹਣ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਾਈ ਤਾਂ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਪਾਸ ਹੀ ਰਿਹਾ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਕਮਲੀਏ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਭਾਈ ਕਮਲੀਆ! ਸਾਨੂੰ ਕੱਠੇ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਚਿਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਆਪ ਪਾਸੋਂ ਕਦੀ ਇਕੰਤ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੁੱਛੀ, ਸੋ ਤੁਸੀਂ ਦੱਸੋ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਤੇ ਕਿਸਤਰ ਨਾਲ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਜਾਤੀ ਦਾ ਭੀ ਮੈਨੂੰ ਅੱਜ ਤਕ ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਸੋ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਸੁਨਾਓ? ਭਾਈ ਕਮਲੀਆ ਆਖਿਆ

ਲੱਗਾ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ੧੫੭੫ ਬਿ: ਨੂੰ ਮਨਕੋਟ ਸ਼ਹਿਰ ਗਏ ਹਨ ਉਸ ਵਕਤ ਮੈਂ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦਾ ਹੀ ਮੁਰਦੇ ਖਾਣਾ ਘੋਰੀ ਸਾਂ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਪ੍ਰੀਤ ਗੁਰ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਲਗੀ, ਤੇ ਨਵਾਂ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਯਾ। ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਨਾਮ ਦਾਨ ਬਖਸ਼ਕੇ ਮੇਰੇ ਜਨਮ ਦਾ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤਾ, ਤਦੋਂ ਦਾ ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਰਹਿਨ ਲੱਗਾ। ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਨਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਸੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਅਪਨੀ ਗੋਦ ਚੁੱਕ ਕੇ ਖਿਡਾਂਦਾ ਸਾਂ, ਤੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਭੀ ਮੈਂ ਅਪਨੇ ਮੋਢੇ ਉੱਤੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲਿਜਾਂਦਾ ਹਾਂ।

ਏਹ ਸੁਣਕੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਭਾਈ ਕਮਲੀਆ* ਤੂੰ ਤਾਂ ਧੰਨ ਹੈਂ, ਜਿਸ ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਮੇਹਰ ਹੋਈ।

ਇਤੀ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਾਹਿਬ ਬੁਢਾ ਜੀ ਪੰਦ੍ਰਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ ॥

✽ਭਾਈ ਮਹਿਮੂ ਜੀ ਦਾ ਵਿਆਹੁ✽

ਸੰ: ੧੬੦੭ ਬਿ: ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਇੱਕ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰ ਪਿੰਡ ਤਲਵੰਡੀ ਭਿੰਡਰਾਂ ਤੋਂ ਆਯਾ, ਭਾਲੇ ਤਲਵੰਡੀ ਆ ਕੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦਾ ਘਰ ਪੁੱਛ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਇੱਕ ਮਕਾਨ ਤਿਆਰ ਕਰਾਂ ਰਹੇ ਸੀ, ਜ਼ਿਮੀਦਾਰ ਵੇਖਕੇ ਬਹੁਤ ਅਨੰਦ ਹੋਯਾ, ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਚਾਰੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਉਸ ਵਕਤ ਤਿਸ ਕਾਰ

*ਭਾਈ ਕਮਲੀਆ ਹਰ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਗੋਦੜੀ ਰੱਖਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਸਦਾ ਨਾਉਂ 'ਗੋਦੜੀਆ' ਵੀ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ, ਤੇ ਇਤਹਾਸਾਂ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਨਾਉਂ ਵਰਤੇ ਹਨ।

ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸੀ, ਬਾਬਾ ਜੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਬਾਤ ਅਲੱਗ ਹੋ ਕੇ ਭਾਈ ਮਹਿਮੂ ਜੀ ਦੀ ਕੁੜਮਾਈ ਦੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਈ, ਲਾਗੀ ਭੇਜ ਕੇ ਸਗਾਈ ਕੀਤੀ, ਵਿਵਾਹੁ ਤਿਸੇ ਸਾਲ ਦੇ ਦਿਤਾ, ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਕੱਥੂ ਨੰਗਲੋਂ ਅਪਨੇ ਸਬੰਧੀ ਸੱਦ ਕੇ ਕਾਰਜ ਦਾ ਅਟੰਭ ਕੀਤਾ।

ਇਸੀ ਸਮੇਂ ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਸੱਦੇ ਹੋਏ ਸੱਚ ਖੰਡ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਠਹਰੇ ਹੋਏ ਸੀ, ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਨਾਲ ਸੰਮਤੀ ਮਿਲਾਕੇ ਵਿਵਾਹੁ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ, ਨਾਨਕ ਦਾਦਕ ਮਿੱਤ੍ਰ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੂੰ ਗੰਢਾਂ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਵਿਵਾਹੁ ਸਮੇਂ ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਹੀ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਆਏ ਹੋਏ ਸੀ, ਹੋਰ ਸਭ ਸਨਬੰਧੀ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ ਤੋਂ ਆਏ ਲੈ ਆਏ, ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਪਰਵਾਰ ਆਯਾ, ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਸਭ ਦਾ ਅਤੀ ਆਦਰ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਜੰਵ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਰਬ ਗੱਡੀਆਂ ਘੋੜੇ ਉਠ ਆਦਕ ਸਾਮਾਨ ਸਹਿਤ ਭਾਰੀ ਅਕੱਠ ਕੀਤਾ। ਭਾਈ ਮਹਿਮੂ ਜੀ ਦਾ ਸਣਕੇਸੀ ਹੋਇਆ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਾ ਕੇ ਚੰਗੇ ਬਸਤ੍ਰ ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸੋਭਾ ਪਾਉਂਦੇ ਸੀ ਪਹਿਰਾਏ। ਭਾਈ ਮਹਿਮੂ ਜੀ ਨੂੰ ਅਤੀ ਸ ਉੱਤਮ ਲਾੜਾ ਬਨਾ ਕੇ ਇੱਕ ਪਾਲਕੀ ਵਿੱਚ ਸਜਾਯਾ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸਪੁਤ੍ਰ ਦਾਤੂ ਤੇ ਦਾਸੂ ਜੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁੱਛ ਰਬ ਤੇ ਸ਼ਸ਼ੋਭਤ ਕੀਤਾ।

ਦੂਜੇ ਰਬ ਵਿੱਚ ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਤੇ ਬਾਬਾ ਲਖਮੀ ਚੰਦ ਜੀ ਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਧਰਮ ਚੰਦ ਜੀ ਸੁਭਾਇਮਾਨ ਕੀਤੇ। ਬਾਕੀ ਗੋਦੀਆਂ ਬਹਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰੀ ਜੀ ਤੇ ਭਿਖਾਰੀ ਜੀ ਤੇ ਭਾਈ ਮ

ਭਾਈ ਜੀ ਆਦਿ ਬਠਾਏ। ਹੋਰ ਸਭਨਾਂ ਵਿਚ ਨਾਨਕੇ ਤੇ ਹੋਰ ਸੰਤ
 ਆਪ ਸਿੱਖ ਮਿੱਤ੍ਰ ਪਿਆਰੇ ਬਠਾਏ। ਇੱਕ ਬਹਿਲ ਦੇ ਵਿੱਚ
 ਥਾਈ ਜੀ ਤੇ ਭਾਈ ਅਜਿੱਤਾ ਜੀ ਤੇ ਭਾਈ ਭਗੀਰਥ ਜੀ ਬੈਠੇ,
 ਅਤੇ ਘੋੜੇ ਤੇ ਉਠਾਂ ਉੱਤੇ ਬਾਬੇ ਦੇ ਭਾਈ ਚਾਰੇ ਦੇ ਸੱਜਣ ਚੜ੍ਹੇ,
 ਇਸ ਤਰਾਂ ਨਾਲ ਅਤੀ ਸੋਹਣੀ ਛਬ ਨਾਲ ਜੰਦ ਬਾਜੇ ਗਾਜੇ
 ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਤੁਰੀ। ਤੁਰਨ ਲੱਗੇ ਰਥ ਤੇ ਬਹਿਲਾਂ ਅਤੀ
 ਘਨਘੋਰ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ, ਆਵਾਜ਼ਾ ਇਹੋ ਜੇਹਾ ਆਉਂਦਾ ਸੀ
 ਜਾਣੇ ਅਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਮੇਘ ਗਰਜ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਘੋੜੇ ਅਪਨੀ
 ਚਾਲ ਨਾਲ ਸੁਹਾਵਣੇ ਰੰਗ ਵਿਖਾ ਕੇ ਨਾਚ ਕਰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ
 ਸਨ, ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਉਪਮਾਂ ਦੇਵਤਿਆਂ ਤੋਂ ਭੀ ਅਧਕ ਸੀ, ਅਤੇ
 ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਬਰਖਾ ਗੁਰੂ ਸਪੁੱਤ੍ਰਾਂ ਪਰ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ, ਭਾਈ ਮਹਿਮੂ
 ਜੀ ਦੇ ਗਲ ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਸੁਗੰਧੀ ਵਾਲੇ ਹਾਰ ਪਏ ਹੋਏ ਸਨ।

ਜੰਦ ਤਲਵੰਡੀ ਭਿੰਡਰਾਂ ਪੁੱਜੀ, ਭਾਈ ਨਰੈਣ ਨੇ ਅਪਨੇ
 ਭਾਈ ਭਰਾ ਤੇ ਹੋਰ ਮੁਖੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਛੱਡੇ ਹੋਏ ਸੀ, ਅੱਗੇ
 ਹੋਕਰ ਜੰਦ ਨੂੰ ਰਹੁ ਰੀਤੀ ਨਾਲ ਡੇਰੇ ਲਿਆਏ, ਗਰਮੀਆਂ
 ਦੀ ਰੁੱਤ ਸੀ, ਸਭ ਨੂੰ ਜਲ ਛਕਾਯਾ ਅਤੇ ਆਦਰ ਸਹਿਤ ਸਭ ਦਾ
 ਯਥਾ ਯੋਗ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਹੁਰਾਂ ਲਈ
 ਇਕ ਚੰਗੀ ਸੁੱਛ ਜਗਾ ਬਨਾਈ, ਡੇਰਾ ਕਰਾਯਾ, ਰਾਤ ਨੂੰ ਸਭ ਨੂੰ
 ਮਿਸਟਾਨ ਖਟਰਸ ਦੇ ਭਾਜਿਆਂ ਨਾਲ ਚੰਗੀ ਰੀਤ ਨਾਲ
 ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕਾਯਾ। ਤੜਕੇ ਨੂੰ ਵਿਵਾਹੁ ਹੋਯਾ, ਯਥਾ ਸ਼ਕਤ
 ਭਾਈ ਨਰੈਣ ਨੇ ਪੁੱਤ੍ਰੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਧਨ ਲਾਗੀਆਂ ਤੇ
 ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਵਰਤਾਯਾ, ਮੁਖੀ ਸੱਜਣਾਂ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕੀਤੀ
 ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੇ ਭੀ ਯਥਾ ਯੋਗ ਸਭ ਲਾਗੀ ਗਰੀਬਾਂ

ਨੂੰ ਧਨ ਵਰਤਾਯਾ । ਧੋਤਿਆਂ ਨੇ ਜੰਵ ਦੀ ਚੰਗੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ,
 ਦੋ ਵੇਲੇ ਕੀਰਤਨ ਹੋਵੇ ਤੇ ਸੁਹਾਵਣਾ ਦੀਵਾਨ ਸਜੇ, ਸੰਗਤਾਂ
 ਨਾਮ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਜੱਸ ਕਰਨ, ਤੀਜੇ ਦਿਨ
 ਜੰਵ ਵਿਦਾ ਹੋਈ । ਪਿਤਾ ਨੇ ਅਪਨੀ ਪੁੱਤ੍ਰੀ ਨਮਿਤ ਪਦਾਰਥ
 ਤੇ ਬਸਤ੍ਰ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ । ਦਖਾਵਾ ਨਹੀਂ ਦਖਾਯਾ ।
 ਬਾਬਾ ਸੀਚੰਦ ਜੀ ਦੀ ਤੇ ਬਾਬਾ ਲਖਮੀਚੰਦ ਜੀਦੀ ਭੇਟ ਪੂਜਾ
 ਕਰ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਮੰਗੀ। ਹੋਰ ਸਭ ਬਾਬੇ ਦੇ ਭਾਈ ਚਾਰੇ ਤੇ ਨਾਨਕ
 ਦਾਦਕ ਮੁਖੀ ਸੱਜਣਾਂ ਪਾਸੋਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਂ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ
 ਲਈ । ਭਾਈ ਮਹਿਮੂ ਜੀ ਨੂੰ ਸੱਸ ਤੇ ਸਹੁਰੇਨੇ ਪਿਆਰ ਕੀਤਾ,
 ਸੱਸ ਤੇ ਸਹੁਰੇ ਦੀ ਚਰਨੀਂ ਲੱਗ ਭਾਈ ਮਹਿਮੂ ਜੀ ਨੇ
 ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਮੰਗੀ, ਸੱਸ ਸਹੁਰੇ ਨੇ ਅਸੀਸ ਦਿੱਤੀ, ਪੁੱਤ੍ਰੀ ਨੂੰ
 ਵਿਦਾ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਸ਼ੁਭ ਉਪਦੇਸ਼ ਤਿਸਦੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨੇ
 ਕੀਤਾ। ਕਾਕੀ ਅਪਨੀ ਸਹੇਲੀਆਂ ਨੂੰ ਅਤੀ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਗਲਵੱਕੜੀ
 ਪਾਕੇ ਤੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਤਾਏ ਚਾਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ
 ਵਿਰਾਗ ਦੇ ਵਿਚ ਹੋਕਰ ਮਿਲੀ ਤੇ ਵਿਦਾ ਹੋਈ । ਜੰਵ
 ਧੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਕੇ ਵਿਦਾ ਹੋਈ, ਅਰ ਭਾਣੇ ਤਲਵੰਡੀ ਅਤੀ
 ਫਬਨ ਨਾਲ ਪੁੱਜੀ। ਮਾਤਾ ਮਿਰੋਯਾਂ ਜੀ ਸਭ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਦੇ ਸੰਗ
 ਜੁੜਕੇ ਤੇ ਮਾਤਾ ਖੀਵੀ ਜੀ ਤੇ ਮਾਤਾ ਰੂਪ ਕੌਰ ਆਦਕ ਵਹੁਟੀ
 ਨੂੰ ਡੋਲੇ ਤੋਂ ਲੈਣ ਆਈਆਂ, ਤਾਂ ਵਹੁਟੀ ਨੇ ਡੋਲੇ ਤੋਂ ਉਤਰਕੇ
 ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਦੇਕਿਆ, ਅਸੀਸਾਂ ਲਈਆਂ, ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਗੀਤ
 ਗਾਂਦੀਆਂ ਘਰ ਪੁੱਜੀਆਂ । ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਮੇਲ ਵਿਦਾ ਹੋਇਆ,
 ਸਹਿਤ ਆਦਰ ਦੇ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦਾ ਕੀਤਾ ।

ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ

ਜੀ ਦੇ ਦੋਹਾਂ ਪੁਤ੍ਰਾਂ ਨੂੰ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਨਾਲ ਭੇਟ ਬਸਤ੍ਰ ਆਦਿਕ ਅੱਗੇ ਰੱਖ “ਸੇਵਾ ਬੋਰੀ ਮਾਗਨ ਬਹੁਤਾ” ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਖਿਮਾਂ ਮੰਗੀ ਤੇ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਲਈ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਜੀ ਦੇ ਸਪੁਤ੍ਰਾਂ ਨੇ ਨਾਮ ਦਾਨ ਤੁਹਾਡੇ ਹਿਰਦੇ ਸਦਾ ਬਣਿਆਂ ਰਹੇ, ਅਸੀਸ ਬਖਸ਼ੀ ।

ਬਾਬਾ ਜੀ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਅਗੇਰੇ ਤਕ ਵਿਦਾ ਕਰਨ ਗਏ, ਮੁੜ ਵਿਦਾਹ ਦੇ ਕਾਰਜ ਦਾ ਸਮਾਨ ਸਾਂਭਿਆ ਤੇ ਅਪਨੀ ਕਿਰਤ ਵਿਰਤ ਕਰਨ ਕਰਾਵਨ ਲੱਗੇ, ਤੇ ਆਏ ਗਏ ਸਾਧ ਸੰਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਕਰਾਵਨ ਲੱਗੇ ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਾਹਿਬ ਬੁਢਾ ਜੀ ਸੋਲ੍ਹਵਾਂ ਅਧਿਆਇ ਸਮਾਪਤੰ ॥

ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਪੜ੍ਹਾਉਣੀ

ਸੰ: ੧੬੯੮ ਬਿ: ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਅੱਖਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਤੇ ਕਿਹਾ:— “ਬਾਬਾ ਜੀ ! ਜਿਤਨੇ ਸਿੱਖ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਸਭ ਵਿਦਯਾ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਹਨ, ਜਬਾਨੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਣੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦ ਹੈ, ਸੋ ਭੀ ਅੱਖਰ ਵੱਧ ਘੱਟ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਲੰਡਿਆਂ ਟਾਕਰਿਆਂ ਵਿਚ ਜੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਮਾਤ੍ਰਾਂ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬਾਣੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਲਿਖੀ ਜਾਂਦੀ, ਇਸ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਸਭਨਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮੁਖੀ ਅੱਖਰ ਸਖਾਇਆ ਕਰੋ” । ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁ-

ਸਾਰ ਗੁਰਮੁਖੀ ਪੜ੍ਹਾਨ ਲਈ ਇਕ ਪਾਠਸ਼ਾਲਾ ਅਪਨੇ ਪਿੰਡ
ਭਾਣਾ ਤਲਵੰਡੀ ਵਿੱਚ ਖੋਲ੍ਹੀ, ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਚਿਰ
ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਸ੍ਰੀ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਹੀ
ਪੜ੍ਹਾਂਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਚਿਰ ਕਾਲ ਤਕ ਬੀੜ ਸਾਹਿਬ ਜੀ
ਵਿਖੇ ਪੜ੍ਹਾਂਦੇ ਰਹੇ।

ਜਦ ਤਿੰਨ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ
ਪਾਠਸ਼ਾਲਾ ਵੇਖਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪੰਡਤ ਤੇ ਇਕ ਫਾਰਸੀ ਪੜ੍ਹਾਨ
ਵਾਲਾ ਮੁਲਾਣਾ ਆਏ, ਅੱਗੇ ਸਭ ਲੜਕੇ ਪੱਟੀਆਂ ਲਿਖ
ਰਹੇ ਸੀ, ਪਰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਉੜੇ ਅੱਖਰ ਤੋਂ ਲੈਕਰ ਪੈਂਤੀ
ੜਾੜੇ ਤੱਕ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਮੁਹਾਰਨੀ ਲਗਾਂ ਵਾਲੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਤੇ
ਨਿੱਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲਿਖਾਈ ਹੋਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਆ ਕੇ
ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, ਬਾਬਾ ਜੀ! ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੱਖਰਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਕੀ
ਹੈ? ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੱਖਰਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਗੁਰਮੁਖੀ
ਮੁਖੀ ਹੈ। ਕਿਤਨੇ ਚਿਰ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ? ਚੰਗਾ ਸਜਾਣਾ
ਛੇ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਪੜ੍ਹ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਜੀ! ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ
ਵਿੱਦਯਾ ਅਤੇ ਫਾਰਸੀ ਵਿੱਦਯਾ ਤਾਂ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ
ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਐਡੀ ਛੇਤੀ ਕਿਸਤਰਾਂ ਪੜ੍ਹਾ ਸਕਦੇ ਹੋ? ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ
ਆਖਿਆ ਸਾਡੀ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਹੈ, ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਮੁਖੀ
ਅੱਖਰਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਸੁਖੈਨ ਲਿਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤੇ ਇਹ
ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਤਾਂ ਪੰਡਤ ਤੇ ਮੁੱਲਾਂ ਨੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਅੱਖਰ ਲਿਖਾਏ
ਤੇ ਫਿਰ ਸੁਣੇ ਤਾਂ ਅੱਖਰਾਂ ਪਰ ਵਿਚਾਰ ਹੋਣ ਲੱਗੀ, ਪੰਡਤ
ਜੀ ਨੇ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰੀ ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਪੈਂਤੀ ਸੁਣਾਈ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ

ਪੰਡਤ ਜੀ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਪੰਡਤ ਜੀ ! ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿੱਚ
 ਝਾੜੇ ਦੀ ਜਗਾ ਤੁਸੀਂ ਡੱਡਾ ਹੀ ਵਰਤਦੇ ਹੋ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਝਾੜਾ
 ਤੇ ਡੱਡਾ ਅੱਖਰ ਜੁੜੇ ੨ ਦੱਸੇ ਹਨ, 'ਸ਼' ਦਾ ਜੋ ਕਸਾਰਾ ਗੁਰ-
 ਮੁਖੀ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ ਉਹ 'ਸ' ਦੇ ਹੇਠ ਬਿੰਦੀ ਲਾ ਕੇ
 ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੱਖਰ ਦੁੱਤ ਬਰਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸ੍ਰ, ਸ੍ਰ,
 ਸ੍ਰ, ਸ੍ਰ, ਸ੍ਰ, ਸ੍ਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਤੋਂ ਗੁਰਮੁਖੀ ਸੁਖੈਨ ਹੈ,
 ਅਤੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਤੇ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਦੀਆਂ ਲਗਾਂ ਦਾ ਭੀ ਫਰਕ ਹੈ,
 ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ 'ਸਿੰਘ' ਲਿਖਨਾ ਹੈ ਉੱਥੇ 'ਸਿੰਹ' ਲਿਖਦੇ
 ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਲਿਖਨਾ ਹੈ 'ਹੜ੍ਹ' ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਵਿੱਚ 'ਹੜ੍ਹ'। ਇਤ ਆਦਿ
 ਪ੍ਰਮਾਨ ਦੇਕਰ ਪੰਡਤ ਨੂੰ ਵਿਖਾਏ ਤਾਂ ਪੰਡਤ ਜੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ
 ਰਚਤ ਗੁਰਮੁਖੀ ਵਿੱਦਯਾ ਨੂੰ ਤੱਕ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨ ਲੱਗਾ।

ਫਿਰ ਮੁਲਾਨਾ ਜੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਤਿਸਨੂੰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ
 ਦੱਸਿਆ: ਮੁਲਾਨਾ ਜੀ ! ਤੁਹਾਡੀ ਫਾਰਸੀ ਦੇ ਵਿਚ ਠਾਣਾ
 ਵੇਵਾਂ ਝੰਝਾ ਠੱਠਾ ਢੱਢਾ ਭੱਭਾ ਝੱਝਾ ਘੱਘਾ ਧੱਧਾ ਆਦਿ ਨਹੀਂ
 ਹਨ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਫਾਰਸੀ ਦੇ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਜ਼ਬਾਨ
 ਨਹੀਂ ਲਿਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਫਾਰਸੀ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ
 ਪਟ ਜੰਵ, ਬਣ, ਪਾਣ ਆਦਿ ਨਹੀਂ ਲਿਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ,
 ਗੁਰਮੁਖੀ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ
 ਲਿਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਮੁਖੀ ਵਿੱਦਯਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਪੈਂਤੀ
 ਅੱਖਰਾਂ ਵਿਚ ਤੇ ਬਾਰਾਂ ਲਗਾਂ ਸਮੇਤ ਏਹੋ ਜੇਹੀ ਸੁਖੱਲੀ ਹੈ ਜੋ
 ਬਾਲਕ ਤੋਂ ਬਿਰਧ ਤਕ ਅਤੀ ਛੇਤੀ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤਾਂ
 ਮੁਲਾਨਾ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਵਿੱਦਯਾ ਨੂੰ ਅਤੀ ਉੱਤਮ ਸਮਝ ਕੇ
 ਬੁੱਢੇ ਜੀ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕੀਤੀ, ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਵਿਦਾ ਹੋਏ।

ਅਰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਸਭ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵਿੱਦਯਾ ਦਾਨ ਦੇਕਰ ਗੁਰਬਾਣੀ
ਵਿੱਚ ਲਾਉਂਦੇ ਰਹੇ 'ਵਿੱਦਯਾ ਵਿਚਾਰੀ ਤਾਂ ਪਰ ਉਪਕਾਰੀ' ।

ਸ੍ਰੀਗੁਰੂਅਮਰਦਾਸਜੀ ਦੇਸੰਗਬੁੱਢਾਜੀਦਾਪ੍ਰਸੰਗ

ਦੋਹਰਾ

ਸਰਬ ਸੁਖਾਂ ਦੀ ਖਾਨ ਗੁਰ ਸਰਬ ਘਟਾਂ ਪ੍ਰਿਭਖਾਲਾ ।

ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਾਸ ਨੂੰ ਛਿਨ ਮੇਂ ਕਰੋ ਨਿਹਾਲਾ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ

ਕਥਾ ਲਿਖਾਂ ਸਭ ਬੁੱਢੇ ਵਾਰੀ । ਜਿਸਨੇ ਸਿੱਖੀ ਪੂਰਨ
ਘਰੀ । ਜੋ ਸੰਗਤ ਦਾ ਕਾਜ ਰਹਾਵੈ । ਬੁਢਾ ਸਾਹਿਬ ਸਰਬ
ਕਰਾਵੈ ॥ ੧ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਅੰਗਦ ਜਦੋਂ ਸਮਾਏ । ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਗੁਰੂ
ਫਿਗ ਆਏ । ਕਰੋਨ ਲਗੇ ਤਨ ਮਨ ਸੇ ਸੇਵਾ । ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢਾ ਗੁਰ ਕੇ
ਫਿਗ ਏਵਾ ॥ ੨ ॥ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਚੁਬਾਰੇ ਮੰਦਰ । ਬੈਠੇ ਗੁਪਤ
ਤਾਸ ਦੇ ਅੰਦਰ । ਨਾਹਿ ਕਿਸੇ ਸੰਗ ਬਾਤ ਅਲਾਵੈਂ । ਗੁਰ
ਵਿਰਾਗ ਮੇਂ ਗੁਰੂ ਰਹਾਵੈਂ ॥ ੪ ॥ ਪਿਖ ਖਡੂਰ ਤੋਂ ਸੰਗਤ ਆਵੈ
ਅੱਗੇ ਗੁਰ ਨਹਿੰ ਦਰਸ ਵਿਖਾਵੈ । ਵਜਾਕੁਲ ਹੋ ਬੋਲੈ ਕੀ ਬੋਲ
ਕਰੀਏ । ਗੁਰੂ ਮਿਲੈ ਕਿਸ ਰਸਤੇ ਪਰੀਏ ॥ ੫ ॥ ਬੱਲੂ ਰਹੈ
ਗੁਰੂ ਦੇ ਪਾਸ । ਦੂਜਾ ਬੁੱਢਾ ਸਾਹਿਬ ਖਾਸ । ਮਿਲ ਬੁੱਢੇ ਨੂੰ ਹਾਲ
ਸੁਨਾਓ । ਕਰੋ ਬੇਨਤੀ ਗੁਰੂ ਮਿਲਾਓ ॥ ੬ ॥ ਸੰਗਤ ਮਿਲ
ਬੁੱਢੇ ਪੈ ਆਈ । ਅਪਨੀ ਸਾਰੀ ਵਿਥਾ ਸੁਣਾਈ । ਤਦ ਬੁੱਢੇ ਸਿੱਖ
ਮਨ ਕਰੀ ਵਿਚਾਰ । ਦਰਸਨ ਕਰੈ ਮੰਗ ਕਿਸ ਢਾਰ ॥ ੭ ॥ ਸ੍ਰੀ
ਬੁੱਢੇ ਬੱਲੂ ਲੈ ਸਾਥ । ਦੋਵੇਂ ਗਏ ਜਹਾਂ ਜਗ ਨਾਥ । ਵਿੱਚ
ਚੁਬਾਰੇ ਗੁਰੂ ਰਹਾਵੈ । ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢਾ ਚਰਨੀ ਲਪਟਾਵੈ ॥ ੮ ॥

ਪਿਖ ਬੁੱਢੇ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦਿਆਲ । ਬੋਲੇ ਗੁਰ ਆਏ ਕੀ ਖਿਆਲ ।
ਬੋਲੇ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਕਰ ਜੋਰ । ਸੰਗਤ ਵੇਖੇ ਤੁਮਰੀ ਓਰ ॥ ੯ ॥

ਕਥਿਤ

ਮੀਨ ਬਿਨ ਨੀਰ ਪ੍ਰਾਨ ਤਜੇ ਛਿਨ ਮਾਹਿ ਜਾਨੋ ਜਾਤ੍ਰਕ
ਸੁਆਂਤ ਬੁੰਦ ਬਿਨ ਮਰ ਜਾਤ ਹੈ । ਖੀਰ ਬਿਨ ਬਾਲਕ ਹੈ ਕਰਤ
ਤਰਸ ਭਾਰੀ ਫੈਦ ਬਿਨ ਚੋਗੀ ਨਹੀਂ ਕਦੇ ਸੁਖ ਪਾਤ ਹੈ ।
ਚਕਰੀ ਵਿਛੋੜਾ ਨਿਸ਼ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਿਨ ਜਨਮਾਂ ਤੋਂ ਗੰਗ
ਕੈਸੇ ਬੋਲਕੇ ਸੁਨਾਤ ਹੈ ਤੈਸੇ ਗੁਰਦੇਵ ਬਿਨ ਸਿੱਖ ਦੁਖ ਪਾਵਤੇ
ਹੈ, ਦੇਹੋ ਜੀ ਦਰਸ ਸਾਰੇ ਸੰਗ ਬਿਲਲਾਤ ਹੈ ॥ ੧੦ ॥

ਵਾਰ ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੨

“ਜੇ ਸਉ ਚੰਦਾ ਉਗਵੈ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹੈ ਹਜਾਰ ।
ਏਤੇ ਚਾਨਣ ਹੋਇਆ ਘੁਰ ਬਿਨ ਘੋਰ ਅੰਧਾਰ ।”

ਕਥਿਤ

ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਆਨ ਕਰ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਵਧਾਈ ਦੇਨ, ਲਾਓ ਚਾ
ਦੀਵਾਨ ਗੁਰ ਆਵਨਗੇ ਚੱਲਕੇ । ਇਤਨੀ ਸੁਨਤ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ
ਹੁਲਾਸ ਉਠੀ, ਚਿੱਤ ਭਏ ਸ਼ਾਂਤਿ ਖਿੜੇ ਫੂਲ ਅਤਿ ਮੱਲਕੇ ।
ਬੁੱਢੇ ਤੇ ਜੁਆਨ ਬਾਲ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤਿ ਮੇਂਦੀ ਨਾ ਸੱਜਿਆ ਦੀਵਾਨ
ਲ ਕੈਣ ਜਾਵੇ ਹੱਲਕੇ । ਦਰਸਨਾਂ ਦੀ ਸਿੱਕ ਭਾਰੀ ਦੰਦ੍ਰਮਾ
ਚੌਕਰ ਸਮ ਦਮ ਦਮ ਬੋਲੇਂ ਜਸ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਰੱਲਕੇ ॥ ੧੧ ॥
ਆਏ ਗੁਰਦੇਵ ਜਦੋਂ ਚੱਲਕੇ ਦੀਵਾਨ ਵੱਲ ਰਹੇ ਨਾ ਅਚੱਲ
ਸਿੱਖ ਪੇਖ ਉਠੇ ਸਾਰੇ ਹੈਂ । ਗੁਰੂ ਦੀ ਦਮਕ ਸਕੇ ਦੇਵਤਾ
ਸਹਾਰ ਭੀ ਨਾ ਸੂਰਜ ਭੀ ਲਾਜ ਭਏ ਤੇਜ ਨਾਂ ਸਭਾਰੇ ਹੈਂ ।
ਸਭਾ ਦੇ ਸੰਗਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਕਰਤਾਰ ਰੂਪ ਸੁੰਦਰ ਸੁਖਾਈ ਜਗਾ
ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਭ ਧਾਰੇ ਹੈਂ । ਚਰਨਾਂ ਚਿ ਲੱਗੀ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਵਿਰਾਗੀ

ਹੋਕੇ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਿਰਾਗ ਵਿਚ ਪ੍ਰੀਤ ਰੰਗ ਧਾਰੇ ਹੈਂ ॥ ੧੨ ॥
ਚੌਪਈ

ਸੰਗਤ ਪੇਖ ਚਰਨ ਗੁਰ ਲਾਗੀ । ਧੰਨ ਧੰਨ ਬਾਬਾ ਬਡ
ਭਾਗੀ । ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਗੁਰ ਦਏ ਮਿਲਾਇ । ਦਿੱਤੇ ਤੜਫਤ ਠਾਰ
ਬਨਾਇ ॥ ੧੩ ॥ ਸੰਗਤ ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਕਰ ਸਾਰੀ । ਆਪ
ਆਪਣੇ ਰਾਹੁ ਪਧਾਰੀ । ਕਰੇ ਮਨੋਰਥ ਸਭ ਦੇ ਪੂਰਨ । ਸਤਿਗੁਰ
ਅਮਰਦਾਸ ਦੁਖ ਚੂਰਨ ॥ ੧੪ ॥ ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢੇ ਦਾ ਪਰ ਉਪਕਾਰ ।
ਗੁਰੂ ਮਿਲਾਏ ਹੋਇ ਅਗਾਰਾਇਸ ਬਿਧ ਬਾਬੇ ਦੀ ਵਡਿਆਈ
ਕਾਗਦ ਕਲਮ ਨ ਲੇਖਣ ਕਾਈ ॥ ੧੫ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਾਹਿਬ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਸਤਾਰਵਾਂ ਅਧਿਆਇ ਸਮਾਪਤੰ ॥

ਸੰਨ੍ਹ ਸਾਹਬ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ

ਦੋਹਰਾ

ਅਮਰਦਾਸ ਗੁਰ ਅਮਰ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਅਮਰ ਸਰੂਪ ।

ਅਮਰਦਾਸ ਗੁਰ ਕੋ ਜਪੇ ਹੋਵੇ ਅਮਰ ਅਨੂਪ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ

ਮਾਣ ਨਿਮਾਣੇ ਜਿਨ ਕਹਿਲਾਯਾ । ਤਾਣ ਨਿਤਾਣੇ ਸੀਸਟਿਕਾਯਾ
ਨੀਚੇ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਚ ਬਨਾਵੈ । ਜਿਸ ਪਰ ਅਪਨੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ੀ ਪਾਵੈ ॥ ੨ ॥

ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਮਹਲਾ ੧ ਅਸਟਪਦੀਆਂ

ਥਾਵਾ ਨਾਮਨ ਜਾਣੀਅਹਿ ਨਾਵਾ ਕੇਵਡੁ ਨਾਉ । ਜਿਥੈ
ਵਸੈ ਮੇਰਾ ਪਾਤਿਸਾਹੁ ਸੋ ਕੇਵਡੁ ਹੈ ਥਾਉ । ਅੰਬੜਿ ਕੋਇ
ਨ ਸਕਈ ਹਉ ਕਿਸਨੋ ਪੁਛਣਿ ਜਾਉ ॥ ੫ ॥ ਵਰਨਾ
ਵਰਨ ਨਾ ਭਾਵਨੀ ਜੈ ਕਿਸੈ ਵਡਾ ਕਰੇਇ । ਵਡੇ ਹਥ

(੬੩)

ਵਡਿਆਈਆ ਜੈ ਭਾਵੈ ਤੈ ਦੇਇ । ਹੁਕਮਿ ਸਵਾਰੈ
ਆਪਣੈ ਚਸਾ ਨ ਢਿਲ ਕਰੇਇ ॥ ੬ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ

ਸਤਿਗੁਰ ਦੀ ਉਚੀ ਵਡਿਆਈ । ਮੇਰੀ ਮੱਤ ਨ ਆਖੈ
ਭਾਈ । ਜੋ ਗੁਰ ਕੀਤੇ ਪਰ ਉਪਕਾਰ । ਦੱਸੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਿਜ-
ਉਰ ਧਾਰ ॥੩॥ ਜਦ ਗੁਰ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰਤਾ ਪਾਈ ਗੁਰ ਸਿੱਖੀ ਦੀ
ਗੀਤ ਚਲਾਈ । ਗੋਂਦ ਵਾਲ ਗੁਰ ਆਨੰਦ ਪਾਵੈ । ਸਭ ਸੰਗਤ
ਦੀ ਆਸ ਪੁਜਾਵੈ ॥ ੪ ॥ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਸੇਵ ਕਮਾਵੇ ਗੁਰ ਚਰਨਾਂ
ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਰਹਾਵੇ । ਕਾਰਜ ਅਤੀ ਜਰੂਰੀ ਵਾਲਾ । ਬੁੱਢੇ ਸੰਗ
ਮਿਲ ਕਰਨ ਵਿਸਾਲਾ ॥੫॥ ਜਦ ਬਾਬਾ ਘਰ ਨੂੰ ਚਹਿ ਆਵਨ।
ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਤੋਂ ਆਗਿਆ ਪਾਵਨ । ਜੋ ਭਾਣਾ ਤਲਵੰਡੀ ਗ੍ਰਾਮ।
ਆਇ ਕਰਨ ਤਿਸ ਮੇਂ ਬਿਸਰਾਮ ॥ ੬ ॥ ਸਦਾ ਭਜਨ ਮੇਂ
ਬਿਰਤ ਲਗਾਵੈ । ਗੁਰ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਸੁਰਤ ਟਿਕਾਵੈ । ਦਾਤ
ਜੋਤ ਵੰਡੀ ਵਡਿਆਈ । ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢੇ ਦੀ ਕਹੀ ਨ ਜਾਈ ॥ ੭ ॥
ਏਧਰ ਬਾਬਾ ਆਨੰਦ ਪਾਵੈ । ਓਧਰ ਸਤਿਗੁਰ ਖੇਡ ਵਿਖਾਵੈ ।
ਅਮਰਦਾਸ ਗੁਰ ਜੋ ਮਨ ਭਾਈ । ਹੋਨ ਲਗੀ ਕਰਤੇ ਜਿਵ
ਆਈ ॥ ੮ ॥ ਇਕ ਦਿਨ ਸੁੰਦਰ ਲਗਾ ਦੀਵਾਨ । ਮਹਿਮਾ
ਜਿਸਦੀ ਅਤੀ ਸੁਭਾਨ । ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਗੋਇੰਦ ਸੁਹਾਵੇ । ਗੁਰ-
ਨਾਨਕ ਤੀਜਾ ਦਰਸਾਵੇ ॥ ੯ ॥ ਸੰਗਤ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੋਂ ਆਵੇ ।
ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸਨ ਪਾਵੇ । ਕਰਨ ਰਬਾਬੀ ਰਾਗ ਰਸੀਲੇ।
ਸੋਹਨ ਗੁਰ ਵਿੱਚ ਰੰਗ ਰੰਗੀਲੇ ॥ ੧੦ ॥ ਸੰਗਤ ਕੁੱਝ ਖਡੂਰ
ਜੋ ਜਾਵੈ । ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਵਿਖੇ ਗੁਣ ਗਾਵੈ । ਪਰ ਦਾਤੂ ਜੀ
ਕਰਦੇ ਰਾਰ । ਗੱਦੀ ਲਾਇ ਬਹੈ ਹੋਂ ਧਾਰ ॥ ੧੧ ॥

ਸੰਗਭਾਜਾਵੈ ਨਹਿ ਤਿਨ ਪਾਸ । ਕੁਝ ਦਿਨ ਖਿਖ ਕੇ ਭਏ
ਉਦਾਸ । ਕਰਕੇ ਭਾਰੀ ਚਿੰਤ ਗੁਮਾਨ । ਅਏ ਬ੍ਰਾਂਦਵਾਲ
ਚਲ ਜਾਨ ॥ ੧੨ ॥ ਲਗਾ ਦੀਵਾਨ ਜੋ ਗੋਇੰਦਵਾਲ । ਗੁੱਸੇ
ਸੇ ਨੇਤ੍ਰ ਭਥੇ ਲਾਲ । ਮੱਥੇ ਵਿੱਚ ਤੀਵੜੀ ਭਾਰੀ । ਆਵਤ ਸਾਰ
ਲਾਤ ਗੁਰ ਮਾਰੀ ॥ ੧੩ ॥ ਗੁੱਦੀ ਤੋਂ ਗੁਰ ਦੇਨ ਗਿਰਾਏ ॥
ਬੁਰੇ ਭਲੇ ਮੁਖ ਬੋਲ ਅਲਾਏ । ਗੋਂਦ ਵਾਲ ਪਿਤ ਮੋਰ ਬਸਾਵੇ
ਕਾਰ ਦਾਰ ਕਰ ਤੁਝੇ ਪਠਾਵੇ ॥ ੧੪ ॥ ਤੂੰ ਹੁਨ ਬੈਠਾ ਅਪਨੀ
ਜਾਨ । ਨਾਹਿ ਕਰੀ ਤੈਂ ਜਦ ਪਛਾਨ । ਭਲਾ ਝਾਹਿਤੇ ਹੋ ਬੇ
ਭਾਈ । ਕੀਜੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਫਾਈ ॥ ੧੫ ॥ ਪਿਤ ਜੀਵਤ ਡਕ
ਜੋ ਕਿਛ ਕੀਤਾ । ਹੁਣ ਬੇਬੋਂ ਜਾਵੇ ਜਹਿ ਚੀਤਾ । ਇਤ ਆਦਰ
ਸਹੁ ਬਚਨ ਅਲਾਏ । ਸਤਿਗੁਰ ਸੁਣੇ ਸਭੋ ਮਨ ਭਾਏ ॥ ੧੬ ॥
ਏਧਰ ਦਾਤੂ ਵਾਕ ਅਲਾਵੈ । ਏਧਰ ਗੁਰ ਤਿਸ ਲਚਨ ਦਬਾਵੈ
ਮੁੱਖੋਂ ਬੋਲਣ ਹੇ ਗੁਰ ਪੂਤ । ਸੱਟ ਲਕੀ ਤੁਝ ਅੰਗ ਰਸੂਤ ॥ ੧੭ ॥
ਸਾਢਾ ਬਿਧ ਤਨ ਮੋਏ ਅੰਗ । ਤੁਝ ਕੋਮਲ ਤਨ ਸੁੰਦਰ ਅੰਗ ।
ਸਤਿਗੁਰ ਤੀਨ ਲੋਕ ਕਰਤਾਰ । ਗੁਰ ਗੁਰ ਸੁਭ ਮਭ ਲੁਕੇ
ਨਿਹਾਰ ॥ ੧੮ ॥

ਫਰੀਦਾ ਜੇ ਤੈ ਮਾਰਨ ਮੁਕੀਆ ਤਿਨਾ ਨ ਮਾਰੀ ਘੁੰਮ ।
ਆਪਨੜੇ ਘਰ ਜਾਇ ਕੋ ਪੈਰ ਤਿਨਾਂ ਦੇ ਚੁੰਮ ।

[ਸਲੋਕ ਸੇਖ ਫਰੀਦ ਜੀ

ਚੋਪਈ

ਰਾਤ ਪਈ ਜਦ ਜਾਨੋ ਭਾਈ । ਸੁੱਤੇ ਸਭ ਸਿਖ ਲੋਕ
ਲੁਕਾਈ । ਸਤਿਗੁਰ ਕੁਝ ਬਸਤ੍ਰ ਪੁਰ ਨੰਗੇ । ਉੱਠ ਤੁਰੇ ਗੁਰ
ਰੋਤੇ ਰੰਗੇ ॥ ੧੯ ॥ ਸਾਂਤਿ ਰੂਪ ਨਹਿ ਮਾਨ ਬਡਾਈ । ਲਾਲਚ

(੬੫)

ਲੋਭ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਹਿ ਕਾਈ । ਬਾਸਰ ਕੇ ਵਲ ਸਤਿਗੁਰ ਜਾਵੈ ।
 ਧਨ ਕੋਠ *ਪਿਖ ਤਹਾਂ ਟਿਕਾਵੈ ॥ ੨੦ ॥ ਬਾਰ ਬੰਦ
 ਕਰ ਅੰਦਰ ਜਾਇ । ਪਦਮਾਸਨ ਗੁਰ ਬੈਠੇ ਲਾਇ । ਲੱਗੀ
 ਸਮਾਧੀ ਅਪਰ ਅਪਾਰੀ । ਜਾਨੋਂ ਲਗੀ ਕਦੇ ਦੀ ਤਾਰੀ ।
 ॥ ੨੧ ॥ ਚੜ੍ਹਿਆ ਦਿਨ ਗੁਰ ਨਜਰ ਨ ਆਏ । ਏਧਰ ਓਧਰ
 ਪਿਖ ਥਕਾਏ । ਗੋਦਵਾਲ ਸਤਿਗੁਰ ਨਹਿ ਜਾਨੇ । ਸਿੱਖਾਂ ਚਿੱਤ
 ਨਿਰਾਸ ਮਹਾਨੇ ॥ ੨੨ ॥ ਦਾਤੂ ਜੋ ਧਨ ਸੀਗ ਲੱਗਿਆਰਸਤੋ
 ਵਿਚ ਚੋਰਾਂ ਲੁੱਟ ਲਿਆ । ਇਸ ਗਤ ਨੂੰ ਨਾਂ ਕੋਈ
 ਪਛਾਣੈ । ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਸਤਿਗੁਰ ਜਾਨੈ ॥ ੨੩ ॥ ਏਧਰ
 ਸੰਗਤ ਕਰੇ ਬਿਚਾਰ । ਗੁਰ ਲੱਭਨੋਂ ਦਾ ਕਰੋ ਨਿਤਾਰ ॥ ੨੪ ॥
 ਗਏ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਹੈਂ ਕਿਸ ਥਾਨਾਂ । ਵੈਠੇ ਗੁਰ ਕਹਿ ਲਾਇ
 ਧਿਆਨ ॥ ੨੫ ॥

ਕਥਿਤ

ਸੰਗਤ ਵਿਰਾਗੀ ਭਈ ਕਹੇ ਚਿੱਤ ਨਈਂ ਨਈਂ ਗਏ ਗੁਰ
 ਦੇਵ ਕਿਸੇ ਦੇਸ ਰਟਨਾਉਂਦੇ । ਕੋਈ ਕਹੈਂ ਲੋਪ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ
 ਸਮਾਨ ਭਏ ਕੋਈ ਕਹੈਂ ਦੇਵ ਗਣ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਲਿਜਾਉਂਦੇ । ਕੋਈ
 ਕਹੈਂ ਬ੍ਰਿਧ ਅੰਗ ਸੀਗੇ ਗੁਰਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਦਾਤੂ ਲੱਤ ਮਾਰੀ ਗੁਰ
 ਭਾਰੀ ਗਮ ਖਾਉਂਦੇ । ਕੋਈ ਕਹੈਂ ਨਹੀਂ ਗੁਰਦੇਵ ਜੀ ਮਿਲਤ
 ਸਾਨੂੰ ਲੰਮੜੇ ਸੁਆਸ ਲੈਕੇ ਗੁਰੂ ਗੁਰ ਗਾਉਂਦੇ ॥ ੨੬ ॥

ਮਿਲੈਂ ਕਿਸ ਬਿਧ ਹੁਣ ਗੁਰੂ ਨਾ ਮਿਲਤ ਸਾਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸੰਦੀ
 ਮਾਰ ਅਸੀ ਜਰਾ ਭੀ ਨ ਪਾਈ ਹੈ । ਕੋਨ ਹੈ ਪਿਆਰਾ ਜੋ ਮਿਲਾਵੇ
 ਗੁਰਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਜਾਵੈਂ ਬਲਿਹਾਰ ਅਸੀ ਤਾਸ ਦੇ ਸੁਨਾਈ ਹੈ ।

*ਮਾਲ ਬੰਨ੍ਹਣ ਵਾਲਾ ਕੋਠਾ ।

ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਬੋਲੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਬਿੱਧ ਟੋਲੇ ਚਲੇ ਬਿਧ
ਭਾਣੇ ਤਲਵੰਡੀ ਚਿ ਰਹਾਈ ਹੈ । ਸਭ ਨੇ ਸਲਾਹਿ ਕੀਨੀ ਠੀਕ
ਬਿਧ ਅਸ ਪੂਰੈ ਸੰਗਤ ਤਿਆਰ ਹੋਕੇ ਬਿਧਵਲਧਾਈ ਹੈ ॥੨੭॥
ਚੌਪਈ

ਸਭ ਮਿਲ ਸੰਗਤ ਆਵਤ ਭਾਈ । ਵਿਚ ਭਾਣੇ ਤਲਵੰਡੀ
ਧਾਈ । ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢੇ ਪੈ ਪੁੱਜੀ ਸਾਰੀ । ਮੇਲ ਭਿਆ ਅਤਿ ਅਪਾਰ
ਅਪਾਰੀ ॥ ੨੮ ॥ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਸਾਰੀ । ਗੁਰ ਅੰਗਦ
ਨੇ ਸੀਗ ਸੰਭਾਰੀ । ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਅਮਰਦਾਸ ਹੁਨ ਜਾਨੇ । ਸਭ
ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਪੁੰਜ ਪਛਾਨੇ ॥ ੨੯ ॥ ਤਿਲਕ ਕਰਤ ਜਿਸਨੂੰ ਬਿਧ
ਆਏ । ਸੰਗਤ ਉਨ ਚਰਨੀ ਲਪਟਾਏ । ਲੋਪ ਭਾ
ਮਾਰਿਆ ਅੰਧਿਆਰਾ । ਤ੍ਰਾਸ ਭਿਆ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਭਾਰਾ ॥੩੦॥ ਕ
ਟੋਲ ਥਕੇ ਸਤਿਗੁਰ ਨਹਿ ਪਾਏ । ਹਾਰ ਆਪ ਦੇ ਦਰ ਹਾਰ
ਆਏ । ਗੁਰ ਅੰਗਦ ਲਭ ਤ੍ਰਸਾਂ ਮਿਲਾਏ । ਸੰਗਤ ਦੇ ਸਾਥ
ਕਾਜ ਬਨਾਏ ॥ ੩੧ ॥ ਸੰਗਤ ਪਾਸ ਆਪ ਦੇ ਆਈ । ਕਲ
ਬੇਨਤੀ ਅਤਿ ਘਿਗਿਆਈ । ਸੰਗਤ ਦੀ ਹੁਣ ਅਸ ਪੁਜਾਵੇ ਮੋ
ਤ੍ਰਾਸ ਭਿਆ ਜੋ ਸਰਬ ਮਿਟਾਵੇ ॥ ੩੨ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਸੰਗਤ ਸਭ ਘਿਗਿਆਇਕੇ ਬਿਧ ਕੇ ਚਰਨ ਮਝਾਰ ਬਿਧ
ਪੂਛਤ ਬਿਧ ਹਿਤ ਲਾਇਕੇ ਕਾਰਨ ਕਹੋ ਉਚਾਰ ॥ ੩੩ ॥
ਸੰਗਤ ਨੇ ਬਿਰਤਿਤ ਸਭ ਬਿਧ ਕੇ ਦੀਨ ਸੁਨਾਇ ।
ਗੁਰ ਬਿਨ ਭਏ ਅਧੀਨ ਹਾਂ ਦੇਵੇ ਗੁਰੂ ਮਿਲਾਇ ॥੩੪॥
ਅਮਰਦਾਸ ਗੁਰਦੇਵ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਦਿਹੋ ਮਿਲਾਇ ।
ਉਨ ਬਿਨ ਸੰਗਤ ਸਾਰਜੀ ਵਜਾਕੁਲ ਹੋਈ ਆਇ ॥੩੫॥

ਸਵਯੇ ਮਹਲੇ ਚੌਥੇ ਕੇ ੪

“ਗੁਰਬਿਨੁ ਘੋਰੁ ਅੰਧਾਰੁ ਗੁਰੂ ਬਿਨੁ ਸਮਝ ਨ ਆਵੈ।
ਗੁਰਬਿਨੁ ਸੁਰਤਿ ਨ ਸਿਧਿ ਗੁਰੂ ਬਿਨੁ ਮੁਕਤਿ ਨ ਪਾਵੈ।
ਗੁਰੂ ਕਰੁ ਸਚੁ ਬੀਚਾਰੁ ਗੁਰੂ ਕਰੁ ਰੇ ਮਨ ਮੇਰੇ।
ਗੁਰੂ ਕਰੁ ਸਬਦੁ ਸਪੁੰਨ ਅਘਨ ਕਟਹਿ ਸਭ ਤੇਰੇ।
ਗੁਰੂ ਨਯਣਿ ਬਯਣਿ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਕਰਹੁ ਗੁਰੂ ਸਤਿ
ਕਵਿ ਨਲਜ ਕਹਿ। ਜਿਨਿ ਗੁਰੂ ਨ ਦੇਖਿਅਉ ਨਹੁ
ਕੀਅਉ ਤੇ ਅਕਯਥ ਸੰਸਾਰ ਮਹਿ ॥ ੪ ॥ ੮ ॥”

ਗੁਰੂ ਬਿਲਾਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੬ ਵਿਚੋਂ—ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ

“ਸੁਨੇ ਬੈਨ ਐਸੇ। ਕਹੇ ਤਾਹਿ ਜੈਸੇ। ਬੁਢੇ ਮੋਨ ਧਾਰੀ।
ਕਦੰ ਏਕ ਸਾਰੀ ॥ ੧੪੧ ॥ ਗੁਰੂ ਦੇਖ ਲੀਨੇ। ਜਬੈ ਧਯਾਨ
ਕੀਨੇ। ਪੁਨੰ ਕੀ ਬਿਚਾਰੰ। ਕਹੰ ਜੇ ਪੁਕਾਰੰ ॥ ੧੪੨ ॥ ਕਰਾ-
ਮਾਤ ਹੋਈ। ਦੁਖੰ ਦੇਹ ਲੋਈ। ਐਸੀ ਭਾਤ ਕੀਜੇ। ਨਹੀਂ ਜਾਨ
ਲੀਜੇ ॥ ੧੪੩ ॥ ਮੁਖੰ ਐਸ ਗਾਈ। ਸਭੂ ਕੋ ਸੁਨਾਈ। ਸੁਨੇ
ਮੋਰ ਪਯਾਰੇ। ਗੁਰੂ ਕਾਜ ਸਾਰੇ ॥ ੧੪੪ ॥ ਨਹੀਂ ਚਿੰਤ ਕੀਜੇ।
ਗੁਰੂ ਨਾਮ ਲੀਜੇ। ਚਲੇ ਗੋਇੰਦ ਵਾਲੰ। ਹਮੇ ਸੰਗ ਚਾਲੰ।
॥ ੧੪੫ ॥ ਚਲੇ ਸੰਗ ਐਸੇ। ਮੁਖੰ ਚਾਰ ਜੈਸੇ। ਦੇਵੈ ਸੰਗ
ਬਿੰਦੰ। ਚਲੇ ਖੀਰ ਸਿੰਧੰ ॥ ੧੪੬ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਇਹ ਬਿਧ ਸੋਂ ਬੁਢਾ ਚਲਯੋ ਸੰਗਤ ਕੇ ਉਠ ਸਾਥ।
ਗੋਂਦਵਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਭਏ ਕਛੂਇਕ ਧੀਰਜ ਸਾਥ ॥੧੪੭॥
ਗੁਰੂ ਚੁਬਾਰੇ ਜਾਇਕੇ ਬੁਢੇ ਬਿਨਤ ਉਚਾਰ।
ਹੇ ਸਤਿਗੁਰ! ਸੰਕਟ ਹਰੋ ਦੇਵੋ ਅਪਨ ਦਿਦਾਰ ॥੧੪੮॥

(੬੮)

ਚੌਪਈ

ਤਬ ਬੁੱਢੇ ਮਨ ਐਸੇ ਚੀਨੋ । ਗੁਰੂ ਦਰਬ ਸਭ ਦਾਤੂ
 ਲੀਨੋ । ਘੋਰੀ ਰਹੀ ਗੁਰੂ ਕੀ ਪਯਾਰੀ । ਚੜ੍ਹਨ ਨ ਦੇਇ
 ਕਿਸੂ ਗੁਰ ਧਾਰੀ ॥ ੧੪੯ ॥ ਇਹ ਕਾਰਨ ਦਾਤੂ ਛਡ ਗਯੋ ।
 ਗੁਰਬਿਨ ਘੋਰੀ ਚੜ੍ਹਨ ਨ ਦਯੋ । ਸਭ ਸੋ ਬੁੱਢੇ ਐਸ ਉਚਾਰਾ ।
 ਇਸ ਘੋਰੀ ਕੋ ਕਰੋ ਸਿੰਗਾਰਾ ॥ ੧੫੦ ॥ ਜੀਨ ਲਗਾਮ
 ਪਾਇ ਛਡ ਦੇਵੋ । ਜਹਿੰ ਇਹ ਜਾਇ ਪਾਛੇ ਲਗ ਲੇਵੋ ।
 ਜੀਨ ਪਾਇ ਘੋਰੀ ਛਡ ਦਈ । ਸੰਗਤ ਮਨ ਧੀਰਜ ਕੁਛ
 ਪਈ ॥ ੧੫੧ ॥ ਸੁੱਛਤ ਚਲੇ ਅਸੁਨੀ ਆਗੇ । ਬੁੱਢੇ ਜੁਤ ਸਭ
 ਪਾਛੇ ਲਾਗੇ । ਚਲਤ ਚਲਤ ਘੋਰੀ ਤਹਿ ਖਰੀ । ਕੁਛਕ ਉਰੇ
 ਬਾਸਰਕੇ ਪੁਰੀ ॥ ੧੫੨ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕੋ ਕੋਠਾ ਜਹਾ ਦਿਖ ਘੋਰੀ ਹਰਖਾਇ ।
 ਤੀਨ ਪ੍ਰਕਰਮਾ ਕਰ ਪ੍ਰਿਥਮ ਪੁਨਘੋਰੀ ਹਿਨਨਾਇ ॥੧੫੩॥
 ਪੁਨ ਬੰਦਨ ਦਰ ਪਰ ਕਰੀ ਘੋਰੀ ਅਤਿ ਹੁਇ ਦੀਨ ।
 ਇਹ ਭਾਵ ਕਵਿ ਕੇ ਬਸਜ ਸੁਨੋ ਸੰਤ ਪਰਵੀਨ ॥ ੧੫੪॥

ਸਵੈਯਾ

ਫੁੰਡਤ ਹੈ ਲਛਮੀ ਪਤਿ ਕੋ ਕਿਧੋ ਖੋਜਤਿ ਵਿਦਯਾ ਬ੍ਰਹਮੇ
 ਕਉ ਆਈ । ਕਿਧੋ ਸਾਰਸੁਤੀ ਗਨਪਤਿ ਨਿਹਾਰਤਿ ਹੈ ਅਸੁਨੀ
 ਪਤਿ ਖੋਜਨ ਆਈ । ਜੀਵ ਸੁ ਬ੍ਰਹਮ ਮਿਲਾਪ ਕੇ ਹੇਤੁ ਕਿਧੋ
 ਸੁਤ ਹੈ ਮੁਖ ਚਾਰ ਪਠਾਈ । ਮੋਹ ਜਰੇ ਪਟ ਹੈ ਨਰ ਕੇ ਉਰ
 ਤੈਸੇ ਜਰੇ ਪਟ ਦੇਹ ਦਿਖਾਈ ॥ ੧੫੫ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਤਬ ਘੋਰੀ ਠਾਢੀ ਭਈ ਸਭ ਕੋ ਦੀਏ ਦਿਖਾਇ ।

(੬੬)

ਮੋਖਤ ਗੁਰ ਸੋਭਤ ਅਹੈਂ ਇਸ ਮੇਂ ਦੇਖੋ ਆਇ ॥ ੧੫੬ ॥
ਸੰਗਤ ਸਭ ਹਰਖਤ ਭਈ ਦੇਹ ਗੁਰੂ ਕੀ ਧਾਰ ।
ਬੁੱਢੇ ਤਬ ਅੱਛਰ ਪੜ੍ਹੇ ਜੋ ਦਰ ਲਿਖੇ ਮੁਰਾਰ ॥ ੧੫੭ ॥

ਚੌਪਈ

ਬੁੱਢੇ ਸਭ ਕੋ ਕਹਾ ਸੁਨਾਈ । ਅੱਖਰ ਲਿਖੇ ਗੁਰੂ ਸੁਨ
ਭਾਈ । ਜੋਊ ਆਇ ਇਹ ਦਰ ਕੋ ਪਾਰੇ । ਨਾਂ ਹਮ ਗੁਰ ਨਹਿ
ਸਿੱਖ ਹਮਾਰੇ ॥ ੧੫੮ ॥ ਹਲਤ ਪਲਤ ਤਹਿ ਨਹੀਂ ਸਹਾਈ ।
ਜੋ ਸਿੱਖ ਹਮਰਾ ਬਚਨ ਹਟਾਈ । ਸੰਗਤ ਭਈ ਬਿਸਮ ਸੁਨ
ਬਾਤਾ । ਗੁਰ ਬਿਨ ਭਇਓ ਬਡੋ ਉਤਪਾਤਾ ॥ ੧੫੯ ॥ ਸਭ
ਸੰਗਤ ਗੁਰ ਅੰਚਰ ਡਾਰੀ । ਬੁੱਢੇ ਕੀ ਮੁਖ ਉਪਮ ਉਚਾਰੀ ।
ਤੁਮ੍ਹੇਂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਕੌਤਕ ਕਏ । ਕੀਨੋ ਜਤਨ ਗੁਰੂ ਲਭ ਲਏ
॥ ੧੬੦ ॥ ਤੁਮ ਹੀ ਅਬ ਕੋ ਜਤਨ ਕਰੀਜੇ । ਜਹਿ ਬਿਧ ਹਮ
ਗੁਰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਜੇ । ਬੁੱਢੇ ਮਨ ਬਿਚਾਰ ਤਬ ਕੀਓ । ਗੁਰ
ਬਰ ਦਰ ਖੋਲਨ ਨਹੀਂ ਭਯੋ ॥ ੧੬੧ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਇਹ ਦਰ ਛੋਡ ਐਸੇ ਕਰੋਂ ਪਾਛੇ ਸੰਨ੍ਹ ਲਗਾਇ ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕੇ ਚਰਨਨ ਪਰੋਂ ਅਪਨੀ ਭੂਲ ਛਿਮਾਇ ॥ ੧੬੨ ॥
ਚਰਨ ਬੰਦ ਮਨ ਗੁਰੂ ਕੇ ਬੁੱਢੇ ਤਬ ਅਸ ਕੀਨ ।
ਸੰਨ੍ਹ ਲਾਇ ਪੂਰਬ ਦਿਸਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਦਰਸ਼ਨ ਲੀਨ ॥ ੧੬੩ ॥

ਸੋਰਠੀ

ਧਰ ਧੀਰਜ ਉਰ ਮਾਹਿ ਤਬ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਭੀਤਰ ਕੀਓ ।
ਦੇਖੋ ਸ੍ਰੀਗੁਰ ਤਾਹਿ ਧਿਆਨ ਦ੍ਰਿਸ਼੍ਟ ਮਹਿਮਾ ਅਵਧਾ ॥ ੧੬੪ ॥

ਸਵੈਯਾ

ਦੇਖ ਸਮਾਧ ਭਈ ਗੁਰ ਕੀ ਤਬ ਐਸ ਬਿਚਾਰ ਮਨੇਠਹਿ-

(੧੦੦)

ਗਾਇਓ । ਨਾਰਦ ਸਾਰਦ ਪਤ ਨਹੀਂ ਘਟ ਜੋਨ ਨਹੀਂ ਇਹ
ਭਾਂਤ ਧਿਆਇਓ । ਕਪਲ ਮੁਨਿ ਰਿਖੀ ਕੰਨ ਜੀ ਤਪ ਹੀ ਰਿਖ
ਸੰਭ ਨਹੀ ਅਸ ਭਾਇਓ । ਔਰ ਨਹੀਂ ਉਪਮਾ ਉਪਜੈ ਪਿ
ਐਸ ਸਮਾਧ ਇਹੀ ਮੁਖ ਗਾਇਓ ॥ ੧੬੫ ॥

* ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਬੁਢੇ ਅਤਿ ਨਿੰਮ੍ਰਿਤ ਹਵੈ ਗੁਰਕੇ ਪਦ ਨੀ
ਬੰਦਨ ਧਾਰੀ। ਸਮਾਧ ਬਿਰਾਮ ਭਈ ਗੁਰ ਕੀ ਗੁਰ ਐਸੇ ਕਹਿ
ਇਉਂ ਕਿਉਂ ਬਚ ਟਾਰੀ ? ਬੁਢੇ ਕਹਿਓ ਬਚ ਰਾਖ ਪ੍ਰਭੂ ਹ
ਸੰਨ੍ਹ ਲਛਾਇ ਆਏ ਕਰ ਬਾਰੀ । ਬਜਾਕੁਲ ਸੰਗਤ ਸਿੰਘ ਭ
ਤੁਮ ਆਨ ਛਪੇ ਜਗ ਮੈਂ ਤੁਮ ਡਾਰੀ ॥ ੧੬੬ ॥

ਚੌਪਈ

ਬੁਢੇ ਕੀ ਉਪਮਾ ਗੁਰ ਕੀਨੀ । ਪਰ ਉਪਕਾਰ ਵਡੋ ਭ
ਲੀਨੀ । ਈਰਖ ਅਗਨ ਮਾਹਿ ਜਗ ਭਾਰੀ । ਧੀਰਜ ਗਯਾ
ਸਭੇ ਹਨ ਡਾਰੀ ॥ ੧੬੭ ॥ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਆਸਾ ਦੁਖਦਾਈ
ਪੂਰਨ ਰਾਜ ਤਿਲੋਕੀ ਪਾਈ । ਕਾਮ ਆਦਿਕ ਜਗ ਸੁ
ਅਪਾਰਾ । ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਤ ਜਰਤਾ ਜਗ ਸਾਰਾ ॥ ੧੬੮ ॥ ਸ
ਘੋਰ ਕਲ ਜੁਗ ਕਾ ਆਇਓ। ਮਾਨ ਤਿਸੀ ਡਰ ਆਨ ਛਪਾ
ਤਬ ਬੁਢੇ ਅਸ ਬਚਨ ਉਚਾਰੇ । ਸਭ ਕੌਤਕ ਤੁਮਰੇ ਬਿਸਥਾ
੧੬੯ ॥ ਤੁਮ ਪਰਮੇਸਰ ਜਗ ਉਪਜਾਵੇ । ਤੁਮ ਅਖੇਦ ਖੇ
ਨਹਿ ਪਾਵੇ । ਅਪਨੀ ਲੀਲ੍ਹਾ ਆਪ ਨਿਹਾਰੇ । ਦੇਖ ਸਿੰਘ
ਨਿਜ ਆਨੰਦ ਧਾਰੇ ॥ ੧੭੦ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਸੰਗਤ ਸਭ ਤੁਮਰੀ ਪ੍ਰਭੂ ਤਿਨਕੋ ਦਰਸ ਦਿਖਾਇ ।
ਸਭ ਆਸਾ ਪੂਰਨ ਕਰੈ ਜੋ ਜਹਿ ਕੇ ਮਨ ਭਾਇ ॥ ੧੭੧ ॥
ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤਬ ਐਸੇ ਕਹਾ ਖੋਲ ਅਬੇ ਦਰ ਦੇਹੁ ।

* ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਦੇ ਕਰਤਾ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ ।

ਸੰਗਤ ਕੋ ਆਗਯਾ ਕਰੋ ਈਹਾਂ ਦਰਸ ਸਭ ਲੇਹੁ ॥੧੭੨॥

ਚੌਪਈ

ਬੁਢੇ ਮਨ ਮਹਿ ਆਨੰਦ ਪਾਇਓ । ਸੀਘ੍ਰ ਉਠੋ ਗੁਰੂ ਗੁਨ
ਗਾਇਓ । ਖੋਲਿਯੋ ਦਰ ਗੁਰੂ ਆ ਪਾਏ । ਸੰਗਤ ਤਬ ਭਈ
ਦ੍ਰਿਸ਼੍ਟਾਏ ॥ ੧੭੩ ॥ ਸੰਗਤ ਸੁਨ ਬੁਢੇ ਕੀ ਆਗਯਾ । ਆਵਤ
ਭਈ ਪ੍ਰੇਮ ਰਸ ਪਾਗਯਾ । ਹੁੰਮ ਹੁੰਮਾਇ ਸਭ ਆਈ
ਤਹਾਂ । ਅਮਰਦਾਸ ਗੁਰ ਬੈਠੇ ਜਹਾਂ ॥ ੧੭੪ ॥ ਚੜ੍ਹੀ
ਭੇਟ ਅਨਗਿਣਤ ਅਪਾਰਾ । ਲਗੇ ਅੰਬਾਰ ਨ ਪਾਇ
ਸੁਮਾਰਾ । ਸੰਗਤ ਕੋ ਗੁਰ ਕਹਾ ਸੁਨਾਈ । ਹੋਇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਗੁਰੂ
ਸੁਖਦਾਈ ॥ ੧੭੫ ॥ ਇਹ ਉਪਕਾਰ ਬੁਢੇ ਜੀ ਕੀਨਾ । ਖੇਦ
ਬਡੇ ਨਿਜ ਤਨ ਪਰ ਲੀਨਾ । ਜੋ ਇਹ ਸੰਨ੍ਹ ਕਾ ਦਰਸਨ ਦੇਖੇ ।
ਜਮ ਦਾਰ ਸੁ ਬਹੁਰ ਨ ਪੇਖੇ ॥ ੧੭੬ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਤਬ ਸੰਨ੍ਹ ਕਾ ਦਰਸਨ ਕੀਓ ਸੰਗਤ ਮਨ ਹਰਖਾਇ ।
ਬੁਢੇ ਤਬ ਬਿਨਤੀ ਕਰੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪਗ ਲਪਟਾਇ ॥੧੭੭॥
ਗੋਂਦਵਾਲ ਪ੍ਰਭ ਜੂ ਚਲੇ ਹੈ ਘੋਰੀ ਅਸਵਾਰ ।
ਬਚਨ ਮਾਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਉਠੇ ਬਾਹਿਰ ਦੀਓ ਦੀਦਾਰ ॥੧੭੮॥

ਚੌਪਈ

ਤਬੈ ਅਸ੍ਰੁਨੀ ਗੁਰ ਪਗ ਲਾਗੀ । ਸਨਮੁਖ ਖੜੀ ਤਬੇ
ਬਡ ਭਾਗੀ । ਹਾਥ ਫੇਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਸੁਖ ਪਾਇਓ । ਗੁਰ ਨਾਨਕ
ਉਰ ਮਾਹਿ ਧਿਆਇਓ ॥ ੧੭੯ ॥ ਭਏ ਸਵਾਰ ਸੁ ਦੀਨ
ਦਿਆਲਾ । ਸੰਗਤ ਹਰਖ ਗਯੋ ਦੁਖ ਕਾਲਾ । ਚਲਤ ਚਾਲ
ਘੋਰੀ ਛਬ ਪਾਵੈ । ਤਾਂਕੀ ਉਪਮਾਂ ਕਹੀ ਨ ਜਾਵੈ ॥ ੧੮੦ ॥
ਭੇਟ ਦਰਬ ਪਈ ਇਕ ਠਾਇ । ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪਾਛੇ ਲਾਦ

ਚਲਾਇ ॥੧੮੧॥ *ਭਾਈ ਗੁਰ ਰਕਾਬ ਕਰ ਧਾਰੀ । ਸਾਬ ਹੀ
ਚਲੇ ਸੁ ਚਰਨ ਨਿਹਾਰੀ ॥੧੮੨॥ ਸਿਖ ਸੰਗਤ ਪਾਸ ਆਵਤ
ਐਸੇ । ਆਨੰਦ ਸਿੰਧ ਉਛਰ ਜਨ ਜੈਸੇ । ਇਹ ਬਿਧ
ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਸੁਆਮੀ । ਗੋਂਦਵਾਲ ਪਹੁੰਚੇ ਸੁਖ ਧਾਮੀ ॥੧੮੩॥
ਦੋਹਰਾ

ਸਭ ਕੀ ਬਿਨਤ ਨਿਹਾਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਅਤਿ ਸੁਖ ਪਾਇ ।
ਗੁਰਜਾਈ ਤਖਤ ਬੈਠਤ ਭਏ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪਾਦ ਮਨਾਇ ॥੧੮੪॥
ਨਵ ਭੂ ਮੈ ਜੈ ਜੈ ਭਯੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤਖਤ ਬਿਰਾਜ ।
ਬਾਜੇ ਤਬ ਮੰਗਲ ਬਜੇ ਗਈ ਚਿੰਤ ਸਭ ਭਾਗ ॥੧੮੫॥

ਗੰਥ ਕਰਤਾ ਕ੍ਰਿਤ-ਚੌਪਈ

ਗੁਰ ਤੋਂ ਮਨ ਬਾਂਛਤ ਫਲ ਪਾਕੇ । ਸੰਗਤ ਬਿਦਾ ਭਈ ਹਿਤ
ਲਾਕੇ । ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਗੁਨ ਗਾਵਤ ਜਾਵੇਂ । ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢੇ ਦੇ ਅਤਿ
ਗੁਨ ਗਾਵੇਂ ॥ ੩੬ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢੇ ਕਰ ਜੋਰ ਕੇ ਆਗਯਾ ਘਰ ਦੀ ਲੀਨ ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਨੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਆਗਯਾ ਬ੍ਰਿਧ ਨੂੰ ਦੀਨ ॥ ੩੭ ॥
ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਘਰ ਗਏ ਸਤਿਗੁਰ ਗੋਇੰਦ ਵਾਲ ।
ਲੋਗੇ ਹੋਣ ਅਨੰਦ ਅਤਿ ਮਹਿਮਾ ਉੱਚ ਵਿਸਾਲ ॥ ੩੮ ॥

ਲਿਖਾ ਲੇਖ ਜੋ ਗੁਰੂ ਬਿਲਾਸ । ਸੋ ਲਿਖ ਕਰ ਦਿਖਲਾਯਾ
ਖਾਸ । ਸੁੰਦਰ ਛੰਦ ਬਿਲੰਦ ਅਪਾਰ । ਬਾਬੇ ਸਾਖੀ ਲਿਖੀ
ਸੁਧਾਰ ॥ ੩੯ ॥ ਭੂਲ ਚੁਕ ਸਭ ਸੋਧੋ ਭਾਈ । ਦਾਸ ਲਿਖੀ
ਪਰ ਖਿਮਾਂ ਸਹਾਈ । ਸਰਬ ਘਟਾਂ ਦੇ ਸਤਿਗੁਰ ਮਾਲਕ ।
ਖਿਮਾਂ ਕਰੋ ਕਵਿ ਕੋ ਪਿਖ ਬਾਲਕ ॥ ੪੦ ॥

॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਾਹਿਬ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਅਠਾਰ੍ਹਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ ॥

* ਭਾਈ ਪਦ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਰਹਿਣਾ ॥

ਲੀਲਾ ਵਤੀ ਛੰਦ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੁਰ ਅਮਰ ਦਾਸ ਜੀ ਸਰਬ ਘਟਾਂ ਦੇ ਜਾਨਣ
ਵਾਲੇ । ਸ੍ਰੀ ਬੁਢੇ ਨੂੰ ਗੋਂਦਵਾਲ ਛੱਡ ਦੇਸ ਰਟਨ ਕਰਨੇ ਉਠ
ਚਾਲੇ । ਗੰਗ ਸਰੁਸਤੀ ਅਤੇ ਪਹੋਏ ਤੇ ਕੁਰਛੇਤਰ ਠੀਕ
ਸਿਧਾਰੇ । ਅਨਕ ਜਾਤ ਦੇ ਲੋਗ ਮਿਲੇ ਜੋ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀਏ
ਭਵ ਪਾਰੇ॥੧॥ ਸੋਲਾਂ ਸੈ ਤੋਂ ਜਾਨ ਪੰਦਰਾਂ ਸੰਮਤ ਬਿਕ੍ਰਮ ਜੀਤ
ਪਛਾਨੇ । ਸੀਗ ਅਭੀਚ ਨਖੱਤਰ ਸੋਈ ਕੁੰਭ ਲਗਾ ਸੀ ਮਹਿਦ
ਮਹਾਨੇ । ਵਿਚ ਤੁਖਾਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਨੇ ਰਚਿਆ ਸੁੰਦਰ
ਬਦ ਅਪਾਰਾ । ਲਓ ਸੁਣੋਂ ਹੁਣ ਤਿਸਨੂੰ ਭਾਈ ਕੀਤਾ ਸਭਦਾ
ਜੀ ਨਿਸਤਾਰਾ ॥ ੨ ॥

ਤੁਖਾਰੀ ਮਹਲਾ ੪

ਨਾਵਣੁ ਪੁਰਬ ਅਭੀਚੁ ਗੁਰਸਤਿਗੁਰ ਵਰਸ ਭਇਆ।
ਦੁਰਮਤਿ ਮੈਲੁ ਹਰੀ ਅਗਿਆਨੁ ਅੰਧੇਰੁ ਗਇਆ।
ਗੁਰ ਵਰਸੁ ਪਾਇਆ ਅਗਿਆਨੁ ਗਵਾਇਆ ਅੰਤਰਿ
ਜੋਤਿ ਪ੍ਰਗਾਸੀ। ਜਨਮ ਮਰਣ ਦੁਖ ਖਿਨ ਮਹਿ ਬਿਨਸੇ
ਹਰਿ ਪਾਇਆ ਪ੍ਰਭੁ ਅਬਿਨਾਸੀ । ਹਰਿ ਆਪਿ
ਕਰਤੇ ਪੁਰਬ ਕੀਆ ਸਤਿਗੁਰੁ ਕੁਲਖੇਤਿ ਨਾਵਣਿ
ਗਇਆ। ਨਾਵਣੁ ਪੁਰਬ ਅਭੀਚੁ ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰ
ਵਰਸੁ ਭਇਆ ॥ ੧॥ ਮਾਰਗਿ ਪੰਥਿ ਚਲੇ ਗੁਰ ਸਤਿ
ਗੁਰ ਸੰਗ ਸਿਖਾ। ਅਨ ਦਿਨੁ ਭਗਤਿ ਬਣੀ ਖਿਨੁ
ਖਿਨੁ ਨਿਮਖ ਵਿਖਾ। ਹਰਿ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਬਣੀ ਪ੍ਰਭ
ਕੇਰੀ ਸਭ ਲੋਕੁ ਵੇਖਣਿ ਆਇਆ। ਜਿਨ ਵਰਸੁ

ਸਤਿਗੁਰ ਗੁਰੂ ਕੀਆਤਿਨ ਆਪਿ ਹਰਿ ਮੇਲਾਇਆ।
 ਤੀਰਥ ਉਦਮੁ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੀਆ ਸਭ ਲੋਕ ਉਧਰਣਿ
 ਅਰਥਾ। ਮਾਰਗਿ ਪੰਥਿ ਚਲੇ ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰ ਸੰਗ
 ਸਿਖਾ ॥ ੨ ॥ ਪ੍ਰਿਥਮ ਆਏ ਕੁਲਖੇਤਿ ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰ
 ਪੁਰਬੁ ਹੋਆ। ਖਬਰਿ ਭਈ ਸੰਸਾਰਿ ਆਏ ਤ੍ਰੈ ਲੋਆ।
 ਦੇਖਣਿ ਆਏ ਤੀਨਿ ਲੋਕ ਸੁਰਿ ਨਰਿ ਮੁਨਿ ਜਨ
 ਸਭਿ ਆਇਆ। ਜਿਨ ਪਰਸਿਆ ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪੂਰਾ
 ਤਿਨਕੇ ਕਿਲ ਵਿਖ ਨਾਸ ਗਵਾਇਆ। ਜੋਗੀ ਦਿਗੰਬਰ
 ਸੰਨਿਆਸੀ ਖਟੁ ਦਰਸਨ ਕਰ ਗਏ ਗੋਸਟਿ ਢੋਆ।
 ਪ੍ਰਿਥਮ ਆਏ ਕੁਲਖੇਤਿ ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪੁਰਬੁ
 ਹੋਆ ॥ ੩ ॥ ਦੁਤੀਆ ਜਮੁਨ ਗਏ ਗੁਰ ਹਰਿ ਹਰਿ
 ਜਪਨੁ ਕੀਆ। ਜਾਗਾਤੀ ਮਿਲੇ ਦੇ ਭੇਟ ਗੁਰ ਪਿਛੈ
 ਲਘਾਇ ਦੀਆ। ਸਭ ਛੁਟੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਿਛੈ
 ਜਿਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇਆ। ਗੁਰ ਬਚਨਿ
 ਮਾਰਗਿ ਜੋ ਪੰਥਿ ਚਾਲੇ ਤਿਨ ਜਮੁ ਜਾਗਾਤੀ ਨੇੜਿ ਨ
 ਆਇਆ। ਸਭ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਜਗਤ ਬੋਲੈ ਗੁਰੂ ਕੈ ਨਾਇ
 ਲਇਐ ਸਭਿ ਛੁਟਕਿ ਗਇਆ। ਦੁਤੀਆ ਜਮੁਨ ਗਏ
 ਗੁਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਪਨੁ ਕੀਆ ॥ ੪ ॥ ਤ੍ਰਿਤੀਆ ਆਏ
 ਸੁਰਸਰੀ ਤਹ ਕਉਤਕ ਚਲਤੁ ਭਇਆ। ਸਭ ਮੋਹੀ
 ਦੇਖਿਦਰਸਨੁ ਗੁਰ ਸੰਤ ਕਿਨੈ ਆਵੁ ਨ ਦਾਮੁ ਲਇਆ।
 ਆਢ ਦਾਮੁ ਕਿਛੁ ਪਇਆ ਨ ਬੋਲਕ ਜਾਗਾਤੀਆ
 ਮੋਹਣ ਮੁੰਦਣਿ ਪਈ। ਭਾਈ ਹਮ ਕਰਹ ਕਿਆ
 ਕਿਸੁ ਪਾਸਿ ਮਾਂਗਹਿ ਸਭ ਭਾਗਿ ਸਤਿ-

ਗੁਰ ਪਿਛੈ ਪਈ । ਜਾਗਾਤੀਆ ਉਪਾਵ
 ਸਿਆਣਪ ਕਰਿ ਵੀਚਾਰੁ ਡਿਠਾ ਭੰਨਿ ਬੋਲ ਕਾ
 ਸਭ ਉਠ ਗਇਆ । ਤ੍ਰਿਤੀਆ ਆਏ ਸੁਰਸਰੀ ਤਹ
 ਕਉਤਕੁ ਚਲਤੁ ਭਇਆ ॥ ੫ ॥ ਮਿਲ ਆਏ ਨਗਰ
 ਮਹਾਜਨਾ ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰ ਓਟ ਗਹੀ । ਗੁਰਿ ਸਤਿਗੁਰੁ
 ਗੁਰੁ ਗੋਵਿੰਦੁ ਪੁਛਿ ਸਿਮ੍ਰਿਤਿ ਕੀਤਾ ਸਹੀ । ਸਿਮ੍ਰਿਤਿ
 ਸਾਸਤ ਸਭਨੀ ਸਹੀ ਕੀਤਾ ਸੁਕਿ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ
 ਕਰਿ ਗੁਰ ਗੋਵਿੰਦ ਧਿਆਇਆ । ਦੇਹੀ ਨਗਰਿ ਕੋਟਿ
 ਪੰਚ ਚੋਰ ਵਟਵਾਰੇ ਤਿਨ ਕਾ ਥਾਉ ਥੇਹੁ ਗਵਾਇਆ ।
 ਕੀਰਤਨਪੁਰਾਣਨਿਤਪੁੰਨਹੋਵਹਿਗੁਰ ਬਚਨਿ ਨਾਨਕਿ
 ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਲਹੀ । ਮਿਲਿ ਆਏ ਨਗਰ ਮਹਾਜਨਾ
 ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰ ਓਟ ਗਹੀ ॥ ੬ ॥ ੪ ॥ ੧੦ ॥

ਪਿੱਛੋਂ ਆਵੇ ਸੰਗਤ ਜੇਹੜੀ ਸਭ ਦੀ ਸਾਰ ਸੰਭਾਲੇ ਬਾਬਾ ।
 ਲੰਗਰ ਜਦੋਂ ਤਿਆਰ ਹੋਵੇਦਾ ਬਰਤਾਵੇ ਬਾਬਾ ਫੜ ਛਾਬਾ ।
 ਸਰਬ ਦੇਸ ਤੋਂ ਸੰਗਤ ਆਵੇ ਸਭ ਮਨ ਦੇ ਫਲ ਬਾਂਛਤ ਪਾਵੇ ।
 ਦੇਸ ਦੁਨੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਗੁਰ ਦਾ ਬਾਬਾ ਜੀ ਜਸ ਗਾਇ ਸੁਣਾਵੇ ।
 ॥ ੩ ॥ ਸੰਗਤ ਆਈ ਸੁਨ ਸੁਨ ਕਰਕੇ ਸਭ ਹੀ ਅਤਿ ਆਨੰਦ
 ਹੋ ਜਾਵੇ । ਬੁੱਢੇ ਜੀ ਦੀ ਰਸਨਾ ਵਿੱਚੋਂ ਅਤ ਹੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਚਨ
 ਸੁਹਾਵੇ । ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਸੇਵਕ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਸੇਵਾ ਦੇ
 ਮਾਲਕ । ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਗੁਰਾਂ ਦੀ ਹਿਤ ਸੇ ਜਰਾ ਨ ਕਰਦੇ ਮਨ
 ਮੇਂ ਆਲਕ ॥ ੪ ॥ ਗੋਂਦ ਵਾਲ ਜਦ ਮੁੜ ਗੁਰ ਆਏ ਲਗੇ
 ਬਾਵਲੀ ਕਰਨ ਤਿਆਰੀ । ਸਭ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸੱਦੇ ਭੇਜੇ ਆਈ
 ਸੰਗਤ ਅਤਿ ਹਿਤ ਧਾਰੀ । ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢੇ ਨੂੰ ਆਖਨ ਸਤਿਗੁਰ

ਸੇਵ ਕਰੋ ਏਹ ਤੀਰਥ ਭਾਰੀ । ਕਹੀ ਦਈ ਕਰ ਬੁਢੇ ਦੇ ਗੁਰ
 ਟੱਕ ਲਗਾਵੇ ਅਤ ਬਲਕਾਰੀ ॥ ੫ ॥ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਚੇਤੇ
 ਧਰ ਕੇ ਸਾਹਿਬ ਬੁਢਾ ਟੱਕ ਲਗਾਵੈ ਸਤਿ ਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ
 ਕਹਿ ਸਭ ਦੇ ਕੰਨੀ ਮੰਤ ਸੁਣਾਵੈ । ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਪਿਛੇ ਲੱਗੀ
 ਕਹੀ ਟੋਕਰੀ ਲੈ ਕਰ ਜਾਨੇ । ਕਾਰ ਕਰੈ ਦਿਨ ਰਾਤ ਪ੍ਰੇਮ ਸੇ
 ਸਤਿਗੁਰ ਵੇਖੈ ਚੋਜ ਮਹਾਨੇ ॥ ੬ ॥ ਜਿਸ ਥਲ ਟੱਕ ਲਗਾਯਾ
 ਸੀਗਾ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਭੀ ਆਏ ਜਾਨੇ* । ਮੋਖ ਭੋਗ ਪਰਵਾਹਿ
 ਚਲਨ ਦੇ ਸੀ ਗੁਰ ਵਾਕ ਅਲਾਏ ਮਾਨੇ । ਬੁਢੇ ਜੀ ਦੇ ਚੇਤੇ
 ਸੀਗੇ ਸਭ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਆਖ ਸੁਨਾਏ । ਸੁਨੇ ਸੀਗ ਬਚ ਬਾਲੇ
 ਪਾਸੋਂ ਸੋ ਬੁਢੇ ਨੇ ਸਭ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ॥ ੭ ॥

ਚੌਪਈ

ਤਿਸੀ ਸਮੇਂ ਅਕਬਰ ਨੇ ਜਾਨੇ । ਭੇਜੇ ਸੀਗ ਮੁਸਾਹਿਬ
 ਮਾਨੇ । ਸੀ ਚਿਤੌੜ ਗੜ੍ਹ ਜੰਗ ਅਪਾਰਾ । ਜੈਮਲ ਫੱਤੇ ਨਾਲ
 ਵਿਚਾਰਾ ॥ ੮ ॥ ਗੁਰ ਕੇ ਪਾਸ ਬੇਨਤੀ ਨਾਲ । ਜੰਗ ਫੱਤੇ ਹੋਵੇ
 ਕਿਰਪਾਲ । ਗੁਰ ਬੋਲੇ ਬਚ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਇ । ਸੁਨੇ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ
 ਅਤਿ ਹਿਤ ਲਾਇ ॥ ੯ ॥ ਜਦੋਂ ਬਾਵਲੀ ਦਾ ਕੜ ਟੁੱਟਾ । ਤਦ
 ਚਿਤੌੜ ਸੰਦਾ ਗੜ੍ਹ ਭੁੱਟਾ । ਹੋਣ ਹਾਰ ਇਵ ਹੋਣੀ ਭਾਈ
 ਫਰਕ ਨ ਇਸ ਵਿਚ ਹੋਣਾ ਰਾਈ ॥ ੧੦ ॥

ਦੋਹਰਾ

†ਕੜ ਟੁੱਟਾ ਜਦ ਬਾਵਲੀ ਕਿਲਾ ਟੁਟਾ ਤਿਸ ਕਾਲ ।

*ਦੇਖੋ ਤਵਾਰੀਖ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ॥

†ਸੰ: ੧੬੧੫ ਮਾਘ ਦੀ ੨੧ ਨੂੰ ਬੋਲੀ ਅਰੰਭ ਕੀਤੀ, ਸੰ: ੧੬੧੬ ਨੂੰ ਕੜ ਟੁੱਟਿਆ
 ਤੇ ਉਸੇ ਵਕਤ ਚਿਤੌੜ ਗੜ੍ਹ ਦਾ ਕਿਲਾ ਟੁਟਿਆ । ਸੰ: ੧੬੨੨ ਨੂੰ ਅਕਬਰ ਸ੍ਰੀ ਜੋਇੰ
 ਵਾਲ ਆਯਾ, ੮੪ ਪਿੰਡ ਲੰਗਰ ਹਿਤ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਭੇਟ ਕੀਤੇ ।

ਸੋਲਾਂ ਸੈ ਬਾਈ ਵਿਖੇ ਹੋਈ ਖੁਸ਼ੀ ਬਿਸਾਲ ॥ ੧੧ ॥

ਚੌਪਈ

ਤਿਸੀ ਸਮੇਂ ਅਕਬਰ ਚਲ ਆਵੈ । ਦਿੱਲੀ ਉਰ
ਪਛਾੜੀ ਜ ਵੈ । ਚਲੇ ਲਹੌਰੇਂ ਸੀ ਜਦ ਭਾਈ । ਰਸਤੇ ਗੋਂਦ-
ਵਾਲ ਸੀ ਆਈ ॥ ੧੨ ॥ ਲੰਗਰ ਤੋਂ ਮਿਲਿਆ ਪਹਿਚਾਨੇ ।
ਮਿਲਾ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਅਚਾਨੇ । ਅਤ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਗੁਰ ਦਰਸਨ
ਪਾਏ । ਸਹਿਤ ਬੇਨਤੀ ਬਰਨ ਅਲਾਏ ॥ ੧੩ ॥ ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢੇ
ਪਰਸ਼ਾਦ ਛਕਾਯਾ । ਤਿਸ ਤੋਂ ਸ਼ਾਦ ਸਰਬ ਬਿਧ ਆਯਾ । ਭੋਟਾ
ਰੱਖੀ ਗੁਰ ਕੇ ਆਗੇ । ਅਤਿ ਨਿਮਰ ਹੋ ਚਰਨੀ ਲਾਗੇ
॥ ੧੪ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਕਹੈਂ ਲੋੜ ਨਹ ਕਾਈ । ਇਸ ਮਯਾ ਹਰਿ
ਜਸ ਬਿਸਰਾਈ । ਪਿੰਡ ਦੁਰਾਸੀ ਅਰਪਨ ਕੀਤੇ । ਸੋ ਭੀ
ਸਤਿਗੁਰ ਨ ਨਹਿ ਲੀਤੇ ॥ ੧੫ ॥ ਅਕਬਰ ਕਹਿ ਜੋ ਪੁੱਤ੍ਰੀ
ਥਾਈ । ਜੈਸੀ ਤੁਮਰੀ ਤੈਸ ਹਮਾਰੀ । ਦਿੱਤੇ ਪੁੱਤ੍ਰੀ ਨੂੰ
ਉਸ ਸਾਟੇ ਪਿੰਡ ਦੁਰਾਸੀ ਅਤਿ ਵਡ ਭਾਰੇ ॥ ੧੬ ॥ ਸਮਾਂ ਬਿਚਾਰ
ਲਏ ਉਸ ਸਾਟੇ ਗੁਰੂ ਸੁਤਾ ਪਤਿ ਨਾਮ ਲਖਾਰੇ । ਮਾਫੀ * ਵਾਰ
ਪਟਾ ਲਿਖ ਜਾਵੈਂ । ਅਪਨਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸਰਬ ਉਠਾਵੈਂ ॥ ੧੭ ॥
ਅਮਰਦਾਸ ਗੁਰ ਕਰੀ ਵਿਚਾਰ । ਕਰੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਵਨ
ਸੰਭਾਰ । ਸਭ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਨਿਗ੍ਹਾ ਚਲਾਈ । ਸ਼ਕਤ ਸੰਭਾਰਨ
ਦੀ ਨਹਿ ਪਾਈ ॥ ੧੮ ॥ ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢੇ ਬਿਨ ਨਜ਼ਰ ਨ ਆਵੇ ।
ਇਸ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਇਹੀ ਨਿਭਾਵੇ । ਤਬ ਗੁਰ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢੇ ਤਾਈਂ ।
ਕੀਤਾ ਬਰਨ ਪ੍ਰੇਮ ਚਿਤ ਲਾਈ ॥ ੧੯ ॥ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਤੁਮ ਕਰੋ
ਸੰਭਾਰਾ ਕਰੋ ਕਾਰ ਤੁਮ ਹੋ ਮੁਖਤਾਰਾ ਬੀੜ ਵਿਖੇ ਜਾ ਡੇਰਾ ਲਾਵੋ ।

* ਇਹ ਪਿੰਡ ਫੇਰ ਸਪੁੱਤ੍ਰੀ ਬੀਬੀ ਭਾਨੀ ਜੀ ਦੇ ਪਤੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੇ
ਨਾਮ ਤੇ ਕਰਾ ਦਿੱਤੇ, ਸੋ ਅੱਗੇ ਸਭ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਆਵਨ ਗੇ ॥

ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਸਭ ਕਾਰ ਕਰਾਵੇ॥੧੦॥ਮੰਨ ਬਚਨ ਬੁੱਢਾ ਸਿਰਨਾਵੇ।
ਬੀੜ ਵਿਖੇ ਜਾ ਡੇਰਾ ਲਾਵੇ।ਸੁੰਦਰ ਖਾਗ ਬਗੀਚੇ ਲਾਏ।ਅਨਕ
ਭਾਂਤ ਦੇ ਰੰਗ ਬਨਾਏ॥੨੧॥ਲੰਗਰ ਦੀ ਇਕ ਜਗ੍ਹਾ ਬਨਾਈ।ਧਰਮ
ਸਾਲ ਇਕ ਅਜਬ ਸਜਾਈ।ਘੋਰਨ ਕਾ ਅਸਥਾਨ ਬਨਾਯਾ।
ਇਕ ਥਾਂ ਅਪਨਾ ਆਸਨ ਲਾਯਾ ॥ ੨੨ ॥ ਜਗ੍ਹਾ ਕਰੀ ਰਮ-
ਣੀਕ ਅਪਾਰੀ।ਦੇਵ ਪੁਰੀ ਤੋਂ ਅਧਕ ਸਵਾਰੀ।ਇੰਦਰ
ਬ੍ਰਹਮ ਵਿਸ਼ਨ ਸ਼ਿਵ ਸਾਰੇ।ਮੁਨੀ ਰਿਖੀ ਸਤਵੰਤੇ ਭਾਰੇ॥੨੩॥
ਤਿਸ ਥਲ ਸਮ ਨਹਿ ਐਰ ਪਛਾਨੇ।ਮਿਲਨ ਜਗ੍ਹਾ ਇਹ
ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਾਨੇ।ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਤਿਨਾਮ ਵਡਾਈ।ਇਸ ਥਲ
ਜਪ ਕੇ ਸਦਿ ਗਤ ਪਾਈ ॥ ੨੪ ॥ ਕਦੀ ਕਦੀ ਸਤਿਗੁਰ ਚਲ
ਆਵੈਂ।ਸੁਭ ਸਥਾਨ ਦਾ ਸੈਲ ਕਰਾਵੈਂ।ਇਸ ਥਿਧ ਬੀੜ
ਕਥਾ ਹੈ ਸਾਰੀ।ਦਾਸ ਲਿਖੀ ਜਿਸ ਭਾਤ ਬਿਚਾਰੀ ॥ ੨੫ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਾਹਿਬ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਉੱਨੀਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤ ॥

➤ ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹ ➤

ਦੋਹਰਾ

ਸਰਬ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਖਾਣ ਗੁਰ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਬੁੱਢਾ ਜਾਨ।
ਬੁਢੇ ਦਾ ਸੁਤ ਜਾਨੀਏਂ ਭਾਨਾ ਗੁਣੀ ਮਹਾਨ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ

ਗੋਇੰਦ ਵਾਲ ਵਿਖੇ ਗੁਰ ਪਾਸ।ਆਯਾ ਸਿੱਖ ਪਰੇਮੀ
ਖਾਸ।ਢਿੱਲਮ ਪਿੰਡ ਤਾਸ ਦਾ ਜਾਨੇ।ਹੈ ਬਜੀਰ ਪੱਤਣ ਢਿਰ
ਮਾਨੇ ॥ ੨॥ ਏਧਰ ਬੁਢੇ ਦੇ ਸੰਗ ਭਾਨਾ।ਜਿਸਦਾ ਰੂਪ ਅਤੀ

(੧੦੬)

ਸੁਭ ਜਾਨਾ । ਬੁੱਢੇ ਸੇ ਮਿਲ ਗੱਲ ਮਿਲਾਈ । ਪੁਤ੍ਰ ਤੋਰ ਥੀ
ਮੋਰ ਅਲਾਈ ॥ ੩ ॥

ਦੋਹਰਾ
ਢਿੱਲਮ ਜਿਮੀਂਦਾਰ ਨੇ ਬੁੱਢੇ ਸੇ ਬਚ ਕੀਨ ।

ਨਾਤਾ ਤੋਰੇ ਪੁਤ੍ਰ ਨੂੰ ਮੈਂ ਦੇਵਤ ਹੋ ਦੀਨ ॥ ੪ ॥

ਚੌਪਈ
ਤਬ ਬੁੱਢੇ ਨੇ ਬਚਨ ਉਚਾਰਾ । ਪਾਸ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਕਰੋ
ਨਿਤਾਰਾ । ਸਤਿਗੁਰ ਪੈ ਦੋਨੋ ਚਲ ਆਏ । ਸਰਬ ਹਾਲ ਗੁਰ ਕੋ
ਸਮਝਾਏ ॥ ੫ ॥ ਦਈ ਆਗਿਆ ਗੁਰ ਨੇ ਜਾਨੇ । ਕਰੋ ਸਗਾਈ
ਪ੍ਰੇਮ ਮਹਾਨੇ । ਬਿੰਧ ਤਲਵੰਡੀ ਭਾਨੇ ਆਵੈਂ । ਕੁੜਮਾਈ ਦੀ
ਗੀਤ ਬਨਾਵੈਂ ॥ ੬ ॥ ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਮਰਯਾਦਾ ਨਾਲ । ਕੀਨ
ਮੰਗੇਵਾ ਪ੍ਰੇਮ ਬਿਸਾਲ । ਬਿਦਾ ਕੀਨ ਲਾਗੀ ਨੂੰ ਜਾਨੇ । ਨਾਲ
ਵਿਵਾਹੁ ਲਿਆ ਪਹਿਚਾਨੇ ॥ ੭ ॥ ਸਾਕੀਂ ਅੰਗੀਂ ਲਾਗੀ ਘੱਲੇ
ਗੰਢਾਂ ਲੇਕਰ ਲਾਗੀ ਚੱਲੇ । ਮੱਘਰ ਸੁਦੀ ਪੰਚਮੀ ਜਾਨੇ ।
ਖੇੜਸ ਗਜਾਰਾਂ ਸਾਲ ਪਛਾਨੇ ॥ ੮ ॥ ਧਰਾ ਵਿਵਾਹੁ ਦਿਵਸ
ਸੀ ਭਾਈ । ਲੱਗੇ ਕਾਜ ਕਰਨ ਹਿਤ ਲਾਈ । ਕੱਥੂ ਨੰਗਲ
ਭਾਈ ਚਾਰਾ । ਸੋ ਭੀ ਸੱਦ ਬੁਲਾਯਾ ਸਾਰਾ ॥ ੯ ॥ ਸਰਬ ਤਰਾਂ
ਸੇ ਕੀਨ ਤਿਆਰੀ । ਲੰਗਰ ਆਦਿਕ ਅਪਰ ਅਪਾਰੀ । ਦਿਵਸ
ਰਹੇ ਜਦ ਦੋ ਤ੍ਰੈ ਜਾਨ । ਅਮਰਦਾਸ ਗੁਰ ਆਏ ਭਾਨ ॥ ੧੦ ॥

ਦਵੱਯਾ ਛੰਦ

ਆਏ ਪਿੰਡ ਸਮੀਪ ਗੁਰੂ ਜਦ ਸਾਹਿਬ ਬੁੱਢਾ ਪਿਖ ਕਰ
ਜਾਨ । ਸੰਗ ਸੁਧਾਰੀ ਅਤੇ ਭਿਖਾਰੀ ਨਾਲੇ ਮਹਿਮੂੰ ਭਾਨਾ
ਭਾਨ । ਕੱਥੂ ਨੰਗਲ ਵਾਲੀ ਸੰਗਤ ਪੇਖਨ ਗੁਰ ਨੂੰ ਜਾਵਨ
ਮਾਨ । ਬੁਢਾ ਲੱਗ ਗੁਰਾਂ ਦੀ ਚਰਨੀ ਸਤਿਨਾਮ ਦਾ ਵਾਕ

ਅਲਾਨ ॥ ੧੧ ॥ ਉੱਤਰ ਆਦਿਕ ਸੰਗਤ ਸਾਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ
ਚਰਨੀ ਲਪਟਾਨ । ਦੀਨ ਦੁਨੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਪਾਲਕ ਦੇਵਨ
ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਅਤੀ ਮਹਾਨ । ਬਹਿਲੀ ਤੋਂ ਉੱਤਰ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ
ਹੋਏ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਪਛਾਨ । ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰਨ ਗੁਰੂਦੁਆਰੇ ਆਏ
ਡੇਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਨ ॥ ੧੨ ॥ ਆਵਤ ਭਈ ਮਿਰੋਯਾਂ ਸੁਨਕੇ
ਤਿੰਨ ਵਹੁਟੀਆਂ ਨਾਲ ਸੁਹਾਨ । ਮੱਥਾ ਦੇਕ ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨੀ
ਮਨ ਇੱਛਾ ਦੇ ਫਲ ਕੋ ਪਾਨ । ਸੇਵਕ ਸੇਵਾ ਕਰਨੇ ਲਾਗੇ
ਅਮਰਦਾਸ ਗੁਰਕੀ ਸੁਖ ਖਾਨ । ਸਭ ਪਰਵਾਰ ਗੁਰੂ ਕਾ
ਆਯਾ ਖੁਸ਼ੀ ਭਈ ਸ੍ਰੀ ਬਿਧ ਘਰ ਆਨ ॥ ੧੩ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ
ਨਾਨਕ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਆਏ ਦੋਨੋਂ ਸਣਪਰਵਾਰ । ਦਾਸੂ ਗੁਰ ਅੰਗਦ
ਸੁਤ ਆਵੈ ਦਾਤੂ ਸ਼ਰਮ ਭਈ *ਲੱਤ ਮਾਰ । ਸੋ ਬਾਬੇ ਕੇ ਪਾਸ
ਨ ਆਵੇ ਸ੍ਰੀ ਭਾਨੇ ਤਲਵੰਡੀ ਜਾਨ । ਇਸਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਸਭ
ਆਏ ਵਿਧ ਨੇ ਕੀਤਾ ਅਤਿ ਸਨਮਾਨ ॥ ੧੪ ॥ ਨਾਨਕਿਆਂ ਹੋ
ਤੋਂ ਆਦ ਸਕੀਰੀ ਮੇਲੀ ਬਨਕੇ ਆਵਨ ਵੀਰ । ਸ੍ਰੀ ਬੁਢਾ ਜੀ
ਸਭ ਸੇ ਮਿਲ ਕਰ ਕਰੇ ਅਤੀ ਆਦਰ ਧਰ ਧੀਰ । ਮੰਗਲ
ਹੋਵਨ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਦੇ ਸ੍ਰੀ ਖੁਫੇ ਦੇ ਧਾਮ ਪਛਾਨ । ਦੂ
ਹੋਵਨ ਲਗੀ ਜੰਦ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਸੁਣੋਂ ਸਭੇ ਕਰ ਪ੍ਰੇਮ ਮਹਾਨ ॥
੧੫ ॥ ਭਾਨੇ ਦਾ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਾਕੇ ਬਸਤਰ ਮੁੰਦਰ ਦੀਏ
ਸਜਾਇ । ਓਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸੋਭਾ ਵਾਲੇ ਜੇ ਸੋਭਤ ਸੀ ਅਤਿ ਮਨ
ਭਾਇ । ਰਥ ਗੱਡੀ ਤੇ ਮੁੰਦਰ ਘੋੜੇ ਸਜੇ ਅਤੀ ਸੀ ਪਾਖਰ
ਪਾਇ । ਤੁਰੀ ਨਫੀਰੀ ਡੱਫ ਨਗਾਰਾ ਢੋਲ ਮੁੰਦਰ ਬਜੇ

* ਜਦੋਂ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਲੱਤ ਮਾਰੀ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ
ਕਰਕੇ ਗੁਰੂਜੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦਾ। ਇਸੀ ਸਬੱਬ ਕਰ ਬਿਧ ਜੀ ਦੇ ਸਪੁੱਤ੍ਰ
ਭਾਈ ਭਾਨੇ ਜੀ ਦੇ ਵਿਵਾਹੁ ਵਿਚ ਦਾਸੂ ਜੀ ਆਏ ਪਰ ਦਾਤੂ ਜੀ ਨਹੀਂ ਆਏ ਸੀ।

ਹਿਤ ਲਾਇ ॥ ੧੬ ॥ ਜੇਵ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਈ ਸਾਰੀ ਪਹਿਲੋਂ
ਸਤਗੁਰ ਲਏ ਮਨਾਇ । ਲਖਮੀ ਚੰਦ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਦਾਸੂ
ਜੀ ਨੂੰ ਸੀਸ ਨਿਵਾਇ ॥ ੧੭ ॥

ਕਥਿੱਤ

ਗੱਡੀ ਰਥ ਘੋੜਿਆਂ ਦੀ ਧੂਰ ਤੋਂ ਉੱਡੀ ਅਕਾਸ਼ ਚਾਲਤੇ
ਨਿਰਾਲ ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਬਿਸਾਲ ਜੀ । ਪਿਖ ਕੇ ਅਨੰਦ ਇਹ
ਹੋਇਆ ਆਨੰਦ ਬਿਧ ਜਿਦ੍ਹੇ ਉੱਤੇ ਮੋਹਰ ਵਾਨ ਆਪ ਕ੍ਰਿਪਾਲ
ਜੀ । ਨਾਰਤ ਚਲਤ ਘੋਰੇ ਕੋਈ ਹੌਲੀ ਕੋਈ ਦੌਰੇ ਨਿਜ ਨਿਜ
ਚਾਲ ਨਾਲ ਸੋਭਤ ਨਿਰਾਲ ਜੀ । ਜਾਵੇਂ ਜਿਸ ਰਾਹਿਸੇ ਖਲੋਵੇਂ
ਰਾਹੀ ਵੇਖਨੇ ਨੂੰ ਜਾਵੇਂ ਜਿਸ ਪਿੰਡ ਪੇਖੈਂ ਨਾਰੀ ਨਰ
ਬਾਲ ਜੀ ॥ ੧੮ ॥

ਭਾਲੇ ਤਲਵੰਡੀ ਤੋਂ ਚਲੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਜੇਵ ਜਾਨੇ ਫਤੇ ਗੜ੍ਹ
ਹੋਇਕੇ ਮਜੀਠੇ ਨੂੰ ਹੈ ਜਾਵਦੀ । ਜਾ ਕੇ ਕੱਥੂ ਨੰਗਲ ਲਗਾਂ-
ਵਦੀ ਹੈ ਡੇਰਾ ਰਾਤੀ ਤੜਕੇ ਨੂੰ ਉੱਠ ਕਰਤਿਆਰੀ ਹੈ ਬਨਾਂਵਦੀ ।
ਠਲੇ ਚਾਲ ਜੇਵ ਪੁੱਜੀ ਪੱਤਨ ਵਜੀਰ ਦੇ ਹੈ ਬੇੜੀਆਂ ਤੇ ਚੜ੍ਹ
ਦੂਜੇ ਪੱਤਨ ਹੈ ਧਾਂਵਦੀ । ਢਿੱਲਮਾਂ ਦੇ ਪੁੱਜੀ ਨੇੜੇ ਹੋਇਕੇ
ਅਕੱਠੀ ਚੱਲੀ ਪਾਂਵਦੀ ਹੈ ਛਬ ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਸੁਹਾਂਵਦੀ ॥ ੧੯ ॥

ਬਾਜੇ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਆਦਿ ਬਜਤ ਸੁਰੀਲੇ ਰੰਗ ਦੇਖ ਦੇਖ ਦੰਗ
ਵੇ ਸੱਭੇ ਨਰ ਨਾਰ ਜੀ । ਪੇਖਨੇ ਨੂੰ ਆਏ ਦੂਰ ਨੇੜਿਓਂ
ਅਨੇਕ ਜਨ ਹੋਈ ਭੀੜ ਭਾੜ ਭਾਰੀ ਅਤੀ ਬਲਕਾਰ ਜੀ ।
ਤਿਆਂ ਦੇ ਵੱਲੋਂ ਆਏ ਲੇਵਨੇ ਸੀ ਜੇਵ ਤਾਈਂ ਜੇਵ ਜਿਵੇਂ
ਲੀ ਜੁੜ ਸੁਨੇ ਹਿਤ ਧਾਰ ਜੀ । ਅੱਗੇ ਬਾਜੇ ਬਾਜਤੇ ਨਿਰਾ-
ਤ ਪਛਾਰੀ ਘੋਰੇ ਤਾਹਿ ਕੇ ਪਛਾਰੀ ਸਭ ਆਵੇਂ ਅਸਵਾਰ

ਜੀ ॥ ੨੦ ॥

ਅਤੀ ਛਬ ਪਾਵਤੀ ਹੈ ਧੀਰੇ ਧੀਰੇ ਜਾਵਤੀ ਹੈ ਫਰਸ
ਬਛਾਵਤੀ ਹੈ ਬੈਠੀ ਛਬ ਨਾਲ ਹੈ । ਸੋਹਣੇ ਸੋਹਣੇ
ਆਸਣਾਂ ਤੇ ਬੈਠੀ ਸੋਹਣੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਭਾਨਾ ਜੀ ਸਹਾਵਤਾ ਜੋ
ਬ੍ਰਿਧ ਜੀ ਕਾ ਬਾਲ ਹੈ । ਮਿਲਨੀ ਬਿਰਧ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੁਭ
ਰਹੁ ਰੀਤੀ ਵੰਡਿਆ ਗਰੀਬਨ ਕੋ ਧਨ ਤਿਸ ਕਾਲ ਹੈ । ਆਸਣ
ਲਗਾਏ ਡੇਰੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੁਨਾਏ ਫੇਰੇ ਧੋਤਿਆਂ ਨੇ ਸੇਵ ਕੀਤੀ
ਅਤਿ ਹੀ ਬਿਸਾਲ ਹੈ ॥ ੨੧ ॥

ਫੇਰਿਆਂ ਦਾ ਵੇਲਾ ਚੀਨ ਗੁਣੀ ਗਜਾਨੀ ਮਤਾ ਕੀਨ
ਆਨੰਦ ਦੀ ਰੀਤ ਨਾਲ ਕਾਰਜ ਬਨਾਇਆ । ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ
ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਿਧ ਵਰਤਾਵੇਂ ਧਨ ਗੋਗਵੇ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀਗ ਭਾਨ
ਪਰਨਾਇਆ । ਲਾਵਾਂ ਕਰ ਪੁੱਜੇ ਡੇਰੇ ਭਾਨਾਂ ਜੀ ਆਏ
ਪਛੇਰੇ ਸੱਸ ਅਤੇ ਸਾਹਵਰੇ ਨੂੰ ਸੀਸ ਸੀ ਨਵਾਇਆ । ਲੈਕੇ
ਭਾਨਾ ਆਗਯਾ ਨੂੰ ਡੇਰੇ ਪੁੱਜ ਜਾਵਦਾ ਜੇ ਅਤੀ ਹੈ ਅਨੰਦ ਭਯ
ਦੋਨੋਂ ਧਿਰ ਗਾਇਆ ॥ ੨੨ ॥

ਧੋਤਿਆਂ ਨੇ ਅਤੀ ਸੇਵ ਕੀਤੀ ਸਾਰੀ ਜੰਵ ਸੰਦੀ ਅਤੇ
ਵੱਡੇ ਭਾਉ ਤੇ ਪਰੇਮ ਨਾਲ ਰੱਖਿਆ । ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਰਹਿ ਆਈ
ਹੋਇਆ ਅਨੰਦ ਅਤਿ ਜੰਵ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਅਤੇ ਸ੍ਵਾਦ ਸੀਗ ਰੱਖਿਆ
ਗੋਗਵੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਧਨ ਬਸਤ੍ਰ ਅਪਾਰ ਦੀਨੇ ਬ੍ਰਿਧ ਨੇ
ਸੰਭਾਲ ਲੀਨੇ ਮੁੱਖੋਂ ਬਰ ਅੱਖਿਆ । ਮੇ ਪੈਨ ਬਨੀ ਹੈ ਸੇਵ
ਤੁਮਰੀ ਸ਼ਰਨ ਲੀਤੀ ਬ੍ਰਿਧ ਬੋਲੇ ਤੇਰਾ ਜੱਸ ਸਾਰੇ ਜੱਕ
ਲੱਖਿਆ ॥ ੨੩ ॥

ਬ੍ਰਿਧ ਜੀ ਦੀ ਭੇਟ ਕਰ ਦਾਜ ਵਾਜ ਦਿੱਤਾ ਬਹੁਤ ਯਥਾ

ਯੋਗ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਜਾਨ ਲੋ । ਮੁਖੀ ਬਿਧ
ਭਾਈਆਂ ਦੀ ਸੇਵ ਹਿਤ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਵਿਦਾ ਕੀਤੀ ਜੰਦ
ਰਹੁ ਰੀਤੀ ਨਾਲ ਗਾਨ ਲੋ । ਗੋਗਵੇ ਨੂੰ ਡੋਲੇ ਪਾਇ ਦਿੱਤਾ
ਉਪਦੇਸ਼ ਭਾਰੀ ਪੁੱਤਰੀ ਨੂੰ ਤੋਰਦੇ ਨੇ ਪਯਾਰ ਨਾਲ ਮਾਨ ਲੋ ।
ਭਾਨੇ ਨੂੰ ਪਯਾਰ ਦੀਨਾ ਠੰਢਾ ਠਾਰ ਕੀਨਾ ਸੀਨਾ ਅੱਤ ਹੀ
ਪਰੇਮ ਕੀਨਾ ਬਿਧ ਸੁਤ ਭਾਨ ਲੋ ॥ ੨੪ ॥

ਭਾਣੇ ਤਲਵੰਡੀ ਪੁੱਜੀ ਜੰਦ ਅੱਤੋ ਸੁੱਖ ਨਾਲ ਵਿਦਾ ਭਏ
ਮੇਲੀ ਰਹੁ ਰੀਤ ਨਾਲ ਜਾਨੀਏਂ । ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਅੱਗੇ ਭੇਟ ਕੀਤੀ
ਬਿਧ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੇ ਅਤੇ ਗੁਰ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਮਾਨੀਏਂ ।
ਚੰਗੀ ਮਰਯਾਦਾ ਨਾਲ ਵਿਦਾ ਕੀਤੇ ਬਿਧ ਜੀ ਨੇ ਗਏ ਸੰਗ
ਦੂਰ ਤਕ ਸਭਨਾ ਦੇ ਭਾਨੀਏਂ । ਪਿਛਲੀ ਸੰਭਾਲੀ ਕਾਰ ਬਿਧ
ਨੇ ਘਰੋਗੀ ਸਾਰੀ ਖੇਤੀ ਬਾਰੀ ਕ੍ਰਿਤ ਪੂਤ ਲਾਏ ਚਾਰੇਂ
ਗਾਨੀਏਂ ॥ ੨੫ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਇਸ ਵਿਧ ਬਿਧ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਦਾ ਭਿਆ ਵਿਵਾਹੁ ਪਛਾਨ ।
ਪੜ੍ਹੇ ਸੁਨੇ ਜੋ ਯਾਹਿਕੋ ਪਾਵੇ ਫਲ ਸੁਭ ਜਾਨ ॥ ੨੬ ॥

॥ ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਾਹਿਬ ਬੁਢਾ ਜੀ ਵੀਹਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ ॥

ਝੰਡਾ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੀ ਬੰਨ੍ਹਣਾ

ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਸੰ: ੧੫੭੫ ਬਿ: ਨੂੰ
ਸੱਚ ਖੰਡ ਸਮਾਧਾਂ ਤੇ ਆ ਕੇ ਭਾਈ ਬਾਲਾ ਸੰਧੂ ਨੂੰ ਨਾਲ
ਲੈ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ
ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਅਪਨੇ ਨਾਲ ਲੈਕੇ ਸੱਚ ਖੰਡ ਤੋਂ ਸੈਲ ਕਰਨ
ਲਈ ਆਏ, ਜਿੱਥੇ ਹੁਣ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਗੁਰ
ਦੁਆਰਾ ਹੈ, ਇਸ ਜਗਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਦਮਾਸਨ ਲਾਕਰ ਬੈਠ
ਗਏ, ਅਰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਪਾਸ ਬੈਠ ਰਹੇ। ਕੁਝ ਕਾਲ ਮਗਰੋਂ
ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਨੇਤ੍ਰ ਖੋਲ੍ਹੇ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਸਤਿਗੁਰੋ
ਆਪ ਨੇ ਇਸ ਜਗਾ ਨਾਲ ਵੱਡਾ ਪਯਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ?

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ, ਹੇ ਪੁੱਤ੍ਰ! ਇਸ ਜਗਾ ਵਿਚ ਅਸ
ਭੌਣ ਜੁੱਗ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ
ਜਗਾ ਵੀ ਕੋਈ ਦਿਨ ਦੇ ਬਾਦ ਰੋਣਕ ਵਾਲੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਤੁਸੀਂ
ਏਥੇ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਅਪਨੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਅਥਾਵ ਕਰੋਗੇ, ਤੇ ਦੂਜਾ
ਅਪਨੇ ਪੜ੍ਹੇ ਦੇ ਨਾਮ ਪਰ ਏਸ ਸਥਾਨ ਉੱਤੇ ਸੁੰਦਰ ਸਾਹਿਬ
ਬਸਾਓਗੇ।

ਇਸਤਰਾਂ ਦੇ ਬਚਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੱਚ ਖੰਡ ਪੁੱਜੇ, ਇਹ
ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਕਰ
ਚੁੱਕੇ ਸਨ।

ਸੋ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਅਪਨੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਦੇ ਜਨਮ ਸਮੇਂ ਸੰ: ੧੫੮੬
ਬਿ: ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਨੂੰ ਸੌਂਦਕੇ ਪੁਤ੍ਰ ਭਾਣਾ ਨਾਮ ਰੱਖ
ਵਾਇਆ, ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭਾਣੇ ਦੇ ਹੱਥ ਕਹੀ ਨੂੰ ਲੁਆਇ

ਟੱਕ ਲਗਾਯਾ ਤੇ ਨਗਰਦਾ ਨਾਮ ਭਾਣਾ ਤਲਵੰਡੀ ਰੱਖਿਆ।
 ਜਦੋਂ ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਪੜ੍ਹੇਤਾ ਹੋਯਾ, ਤਾਂ
 ਸੰਮਤ ੧੬੩੭ ਅੰਸੂ ੧੮ ਬਿ: ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਅਪਨੇ ਪੜ੍ਹੇਤਾ
 ਦਾ ਨਾਮ ਰਖਨਾ ਸੀ, ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਸਤਿਗੁਰ ਚੋਜੀ
 ਅਪਨੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਸੈਲਾ ਕਰਦੇ ਫਿਰਦੇ ਤੇ ਸ੍ਰਿਸ਼ੀ ਨੂੰਤਾਰਦੇ
 ਜੀਅ ਦਾਨ ਬਖਸ਼ਦੇ ਬਾਬੇ ਜੀ ਦੇ ਟਿਕਾਣੇ ਆ ਗਏ।
 ਅਗੇ ਰਸਤੇ ਵੱਲ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਤਕ ਰਹੇ ਸੀ। ਬਾਬਾ
 ਜੀ ਘਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਰਵਾਰ ਸਣੇ ਤੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ
 ਲੈਕੇ ਸ਼ਬਦ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਅੱਗੇ ਹੋਕਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ
 ਲੈਣ ਗਏ। ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੇ ਤੇ ਸਭ ਪਰਵਾਰ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ
 ਜੀ ਦੀ ਚਰਨੀਂ ਮੱਥਾ ਦੇਕਿਆ, ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਗਾਉਂਦੇ
 ਜਿਥੇ ਹੁਣ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ ਪੁੱਜੇ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਤਨੋਮਨੋਂ
 ਬਿਧ ਪੁੱਤ੍ਰਾਂ ਨੇ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕ ਕੁਝ ਅਰਾਮ
 ਕੀਤਾ। ਫਿਰ ਤੀਜੇ ਪਹਿਰ ਦੀਵਾਨ ਲਗਾਯਾ, ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਬਾਲਕ
 ਨੂੰ ਰੁਮਾਲ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟ ਕੇ ਭੇਟ ਲੈਕੇ ਮੱਥਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ
 ਚਰਨੀਂ ਟਿਕਾਯਾ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ! ਬਾਲਕ
 ਦਾ ਨਾਮ ਰੱਖੋ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਬਾਬਾ ਜੀ! ਇਹ ਬਾਲਕ
 ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਦਾ ਝੰਡਾ ਹੈ, ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਝੰਡਾ ਝੁਲਾਏਗਾ, ਅਤੇ
 ਵੱਡੇ ਤੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਸਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਚੰਗੀ
 ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਦੇਖਣਗੇ, ਰਾਜ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ
 ਬਦਰ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਬੰਸ ਨੂੰ ਰਾਜੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਅਪਨੀ-
 ਆਂ ਪੁੱਤ੍ਰੀਆਂ ਦੇ ਡੋਲੇ ਸਹਿਤ ਆਦਰ ਦੇ ਦੇਣਗੇ, ਅਤੇ ਇਹ
 ਇੱਕ ਸ਼ਹਿਰ ਅਥਾਵ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੋਵੇਗਾ।

ਬਿਸ਼ਾਮ:-

ਵਿਚ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਝੰਡਾ ਝੰਡੇ ਦਾ ਝੁਲੇਗਾ ਬਲ ਵਾਲਾ॥੧॥

ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਨੇ ਵਾਕ ਅਲਾਯਾ । ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਚੌਥਾ
ਆਯਾ । ਜਨਮ ਮਰਨ ਸਭ ਟਾਲਾ ॥ ੧ ॥ ਰਾਜ
ਯੋਗ ਦੀ ਤਾਕਤ ਸਾਰੀ । ਝੰਡੇ ਦੇ ਵਿਚ ਹੋਸੀ ਭਾਰੀ ।
ਜਪੇਗਾ ਨਾਮ ਅਕਾਲਾ ॥ ੨ ॥ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਇਹ ਮਾਲਕ ਹੋਸੀ ।
ਪਾਲਕ ਗ੍ਰੀਬਨ ਦਾ ਦੁਖ ਏਸੀ । ਲਾਹੇਗਾ ਭ੍ਰਮ ਜਾਲਾ ॥ ੩ ॥
ਮਾਯਾ ਤਿਸੇ ਘਰ ਹੋਊ ਅਨੰਤੇ । ਇਤ ਆਦਿਕ ਗੁਰ ਵਾਕ
ਭਨੰਤੇ । ਧਰਮ ਧੀਰ ਰਖਵਾਲਾ ॥ ੪ ॥ ੧ ॥

ਸਵੱਯਾ

ਆਇ ਗਈ ਫਿਰਕੇ ਮਨ ਮੇਂ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਵਾਕ
ਸੰਭਾਰਨ ਕੀਨੇ । ਏਸ ਜਗਾ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਜੀ ਧਰ ਬਜਾਨ
ਬਹੇ ਤਦ ਵਾਕ ਰਟੀਨੇ । ਰੂਪ ਜਦੋਂ ਹਮ ਚਾਰ ਧਰੈਂ ਤਦ ਪੂਰਨ
ਹੋਵਨਗੇ ਹੁਣ ਚੀਨੇ । ਆਜ ਭਏ ਸਫਲੇ ਵਹ ਵਾਕ ਸੁ ਪਾਇ
ਫੜੇ ਗੁਰ ਦੇ ਬ੍ਰਿਧ ਜੀ ਨੇ ॥ ੨ ॥ ਹੇ ਗੁਰ ਆਜ ਕਰੋ ਸਭ
ਕਾਰਜ ਪੂਰਬ ਵਾਕ ਕਰੋ ਸਫਲਾਵੇ । ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਨਹਿ
ਉੱਤਮ ਪਿੰਡ ਬਸਾਵਨ ਥਾਉਂ ਬਤਾਵੇ । ਆਜ ਇਕੱਠ ਭਿਆ
ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਫੇਰ ਸਮਾਂ ਨਹਿ ਐਸ ਥਿਆਵੇ । ਕੀਜੁ ਕ੍ਰਿਪਾ
ਗੁਰ ਬਾਪ ਸ਼ਰਿਸਟ ਦੇ ਦਾਸ ਮਨੋਰਥ ਆਜ ਬਨਾਵੇ ॥ ੩ ॥

ਏਦਾਂ ਬਾਬਾਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਵਾਕ
ਯਾਦ ਕਰਾ ਕਰ ਆਖਿਆ ਹੇ ਸਤਿਗੁਰੋ ! ਭਾਨਾ ਤਲਵੰਡੀ
ਨਿੱਕਾ ਜੇਹਾ ਪਿੰਡ ਹੈ, ਤੁਸੀ ਮੇਰੇ ਪੜੇੜੇ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ
ਹੁਣ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਰੱਖੋ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ

ਮਸਦਾਨ ਬਾਬੇ ਪਾਸੋਂ ਅੰਗਵਾਕੇ ਕਾਕਾ ਝੰਡਾ ਜੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ
 ਗੋਦ ਲੈਕਰ ਪਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਟੱਕ ਲਾ ਕੇ
 ਇੱਟ ਰੱਖੀ ਤੇ ਨਾਮ “ਝੰਡਾ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰ” ਧਰਿਆ।
 ਪੁਰਾਣੇ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਇਸਦਾ ਨਾਮ ਜ਼ਿਲਾ ਝੰਡਾ
 ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰ ਲਿਖਿਆ ਹੋਯਾ ਹੈ, ਅੱਜ ਕੱਲ ਬਦਲਕੇ ਕੋਈ
 ਝੰਡਾ ਰਾਮਦਾਸ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਕੋਈ ਰਾਮਦਾਸ ਹੀ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਸੋ
 ਪਾਠਕਾਂ ਪਾਸ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ਾਖੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲਾਂ
 ਨਾਮ ‘ਝੰਡਾ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰ’ ਹੀ ਬੋਲਿਆ ਕਰਨ। ਬਾਬਾ ਜੀ
 ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਕੀਮਤ ਵਾਲੀ ਪਾਲਕੀ ਤਿਆਰ
 ਕਰਵਾਈ, ਤੇ ਹੋਰ ਅਤੀ ਉਤਮ ਪੁਸ਼ਾਕਾਂ ਤੇ ਬਸਤੂ ਪ੍ਰਵਾਰ
 ਸਣੇ ਭੇਟਾ ਸਹਿਤ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਭੇਟ ਕੀਤੇ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਾਬੇ
 ਉੱਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਏ, ਤੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨੀ ਸਹਿਤ
 ਪਰਵਾਰ ਦੇ ਮੱਥਾ ਦੇਕਿਆ, ਵਿਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਧੁਰ ਤਕ
 ਨਾਲ ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਤੇ ਭਿਖਾਰੀ ਸੁਧਾਰੀ ਜੀ ਭੇਜੇ, ਆਪ
 ਖੁਭ ਦੂਰ ਤਕ ਜਾਕੇ ਮੁੜਨ ਦੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਆਗਯਾ ਲਈ।
 ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੇ ਪੋਤ੍ਰੇ ਬਾਬਾ ਧਰਮ ਚੰਦ ਜੀ ਤੇ
 ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਪਤਨੀ ਜੀ ਨੂੰ ਭੇਟਾ ਬਸਤੂ ਦੇਕਰ ਸਹਿਤ ਆਦਰ
 ਦੇ ਵਿਦਾ ਕੀਤਾ।

ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਜੀ ਦੇ ਪੁਤ੍ਰ ਦਾਤੂ ਜੀ ਦੀ ਭੇਟ
 ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ। ਹੋਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਸਹਿਤ ਆਦਰ ਦੇ ਮਾਨ ਕੀਤਾ ਤੇ
 ਵਿਦਾ ਕੀਤਾ। ਹੁਣ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨਾਲੇ ਘਰ ਖੇਤੀ ਕਰਾਵਨ ਤੇ
 ਨਾਲੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਅਬਾਦੀ ਕਰਾਵਨ ਲੱਗੇ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਬਾਬਾ ਜੀ
 ਪੰਜ ਸੱਤ ਸਿੱਖ ਬੈਠੇ ਸੀ, ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ

ਕੀਤਾ ਕਿ ਹੁਣ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਕਰ ਦਈਏ, ਜਦੋਂ ਕਾਕਾ ਝੰਡਾ
ਜੁਆਨ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਆਪੇ ਵਾਧਾ ਕਰ ਲਵੇਗਾ। ਤਾਂ ਇੱਕ ਸਿੱਖ
ਨੇ ਆਖਿਆ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਕੀ ਰੱਖੇਗੇ ?
ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਜਿਸ ਪਾਸੇ ਅਸੀਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ
ਜੀ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਉਸ ਪਾਸੇ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦਾ
ਨਾਮ 'ਦਰਸ਼ਨੀ ਦਰਵਾਜ਼ਾ' ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਮਾਝੇ ਦੇ ਨਾਮ
ਤੋਂ ਮਾਝੇ ਵਾਲਾ। ਤੀਜਾ ਬੁਲੇ ਜਾਤ ਦੇ ਜਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਦੀ ਵੱਲ
'ਬੁਲੇ ਵਾਲਾ'। ਚੌਥਾ ਕੱਦ ਖੱਤ੍ਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਸਾ ਕੇ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ
ਤਰਫ ਦਾ 'ਕੱਦਾਂ ਵਾਲਾ'। ਚੁਫੇਰੇ ਕਿਲੇ ਦੀ ਕੰਧ, ਵਿਚਕਾਰ
ਸਰਬ ਜਾਤੀ ਬਸਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਸੋ ਹੁਣ ਝੰਡਾ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ
ਵਿਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਬਸਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸਤਰਾਂ ਵੱਸੀਆਂ
ਹਨ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:—

(੧) ਦੇਸਰਾਜ ਕੱਦ ਖੱਤ੍ਰੀ ਬਾਬੇ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਕੱਬ
ਨੰਗਲੋਂ ਹੀ ਆਯਾ ਸੀ, ਦੇਸਰਾਜ ਦੀ ਔਲਾਦ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਜ
ਕੱਲ ਲਾਲਾ ਲਛਮਨ ਦਾਸ ਜੀ ਕੱਦ ਆਦਿ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਤੇ ਹੁਣ
ਮਿਊਨਿਸਿਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਭੀ ਹਨ, ਅਤੇ ਮਾਣਕ
ਦਾਸ ਤੇ ਹੀਰਾ ਲਾਲ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ
ਵਸਾਇਆ ਹੈ, ਤਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਲੈ ਗਏ, ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ
ਜਾਤੀ ਦੇ ਨਾਮ ਪਰ ਹੁਣ ਗੁਰੂ ਕੇ ਮਹਿਲਾਂ ਦੇ ਪਾਸ ਸ੍ਰੀ
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਵਿਚ ਕੱਦਾਂ ਵਾਲੀ ਗਲੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ।

(੨) ਸੋਢੀ ਖੱਤ੍ਰੀ ਜੋ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਕੁਲ ਵਿੱਚੋਂ
ਲਹੌਰੋਂ ਆ ਕੇ ਏਥੇ ਵੱਸੇ ਸਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ
ਲਾ: ਮੇਲਾ ਰਾਮ ਜੀ ਸ਼੍ਰਕਾਰੀ ਪੈਨਸ਼ਨਰ ਹਨ।

(੩) ਧੁੱਸੇ ਖੱਤ੍ਰੀ ਸੌੜੀਆਂ ਤੋਂ ਲਿਆਕੇ ਏਥੇ ਆਬਾਦ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਜ ਕਲ ਲਾ: ਮਥਰਾ ਦਾਸ ਜੀ ਆਦਿ ਹਨ ।

(੪) ਜਈ ਖੱਤ੍ਰੀ—ਇਹ ਭੀ ਸੌੜੀਆਂ ਤੋਂ ਲਿਆ ਕੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਆਬਾਦ ਕੀਤੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਜ ਕੱਲ ਗਜਾ ਧਾਰੀ ਆਦਿ ਹਨ ॥

(੫) ਕੇਸਰ ਖੱਤ੍ਰੀ ਜੈਰਾਮ ਦੇ ਕੋਟੋਂ ਪੂਰਨ ਮੱਲ ਨੂੰ ਲਿਆ ਕੇ ਏਥੇ ਅਬਾਦ ਕੀਤਾ, ਉਸਦੀ ਔਲਾਦ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਜ ਕੱਲ ਲਾ: ਮੁਨਸ਼ੀ ਰਾਮ ਹੈ ।

(੬) ਭੰਡਾਰੀ ਖੱਤ੍ਰੀ—ਦੁੱਜੇ ਵਾਲੇ ਥੋਂ ਲਿਆਕੇ ਏਥੇ ਲਾਲਾ ਰਤਨ ਚੰਦ ਨੂੰ ਅਬਾਦ ਕੀਤਾ, ਜਿਸਦੀ ਔਲਾਦ ਵਿੱਚੋਂ ਹੁਣ ਲਾ: ਭਗਤ ਰਾਮ ਹਰੀ ਚੰਦ ਆਦਿਕ ਹਨ ॥

(੭) ਭੰਡਾਰੀ ਕਟੜੇ ਵਾਲੇ ਦੇਵੀ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਬਟਾਲਿਓਂ ਲਿਆ ਕੇ ਏਥੇ ਬਸਾਯਾ, ਉਸਦੀ ਔਲਾਦ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਜ ਕਲ ਲਾਲੂ ਹੈ ।

(੮) ਸੋਨੀ ਖੱਤ੍ਰੀ ਪਿੰਡ ਫਤੇ ਗੜ੍ਹ ਗੋਤਾ ਤੋਂ ਲਿਆ ਕੇ ਹਰੀ ਰਾਮ ਮਨੀ ਰਾਮ ਨੂੰ ਏਥੇ ਬਸਾਯਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੰਸ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਜ ਕੱਲ ਲਾਲਾ ਮੰਗਲੀ ਲਾਲ, ਮੁਕੰਦ ਲਾਲ, ਕਾਹਨ ਚੰਦ ਆਦਿਕ ਹਨ ।

(੯) ਮਹਿਮਦ ਮੰਦਰਾਂ ਵਾਲੇ ਥੋਂ ਕੇਸਰ ਪਧਰਾਲੇ ਖੱਤ੍ਰੀ ਲਿਆ ਕੇ ਅਬਾਦ ਕੀਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਜ ਕਲ ਮੋਹਨ ਰਲਿਆ ਰਾਮ ਹੁਣ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਕੇਸਰ ਰਾਮ ਨੂੰ ਅਪਨਾ ਬਜ਼ਾਨਚੀ ਬਨਾਯਾ ਸੀ ।

(੧੦) ਭਾਰ ਦੁਆਜ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਲੁਹਾਰਾ ਦੀ ਕੋਟਲੀ ਤੋਂ
ਆਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅੱਜ ਮੇਲਾ ਰਾਮ ਤੇ ਕਿਸ਼ਨ ਚੰਦ ਜੀ
ਮੌਜੂਦ ਹਨ ॥

(੧੧) ਸਾਰਸੁਤ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨਰੈਣ ਦਾਸ ਦੀ ਬੰਸ ਵਿਚੋਂ
ਪੰਜਾਬਰਾਇ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦੁਹਰੀਆਂ ਤੋਂ ਲਿਆ ਕੇ ਏਥੇ ਬਸਾਯਾ
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅੱਜ ਕਲ ਫਤੇ ਚੰਦ ਤੇ ਬੂਆ ਦਿੱਤਾ ਹਨ ਅਰਜੁਨ
ਛੋਟੇ ਪਾਂਧੇ ਅਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ।

(੧੨) ਦੁਵੇਸਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਜੋ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਕੁਲ ਦੇ
ਪੁਰਾਣੇ ਪ੍ਰੋਹਤ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੰਸ ਵਿਚੋਂ ਮੁਲਕ ਰਾਜ ਕੋਇਲੇ
ਵਿਚ ਅੱਜ ਕੱਲ ਨੌਕਰ ਹੈ, ਜੋ ਕੱਥੂ ਨੰਗਲੋ ਆਏ ਸੀ*।

(੧੩) ਲੁੱਦ ਗੋਤ ਦੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਜੋ ਕੱਦ ਖੱਤ੍ਰੀਆਂ ਦੇ
ਪ੍ਰੋਹਤ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅੱਜ ਕਲ ਲੱਭੂਰਾਮ ਤੇ ਨੱਥੂ ਰਾਮ
ਆਦਿਕ ਹਨ ।

(੧੪) ਟਾਹ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਜੋ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਪਿੰਡ ਦੌਦ ਤੋਂ
ਲਿਆ ਕੇ ਅਬਾਦ ਕੀਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਔਲਾਦ ਵਿਚੋਂ ਅੱਜ ਕਲ
ਲਛਮਣ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹੈ ।

(੧੫) ਪਾਲ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਇਹ ਭੀ ਫਤੇ ਗੜ ਗੋਤ
ਲਿਆ ਕੇ ਬਸਾਏ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਰਾਮ ਚੰਦ ਚੂਨੀ ਆਦਿਕ ਹਨ ।

(੧੬) ਪਥਰੀਏ ਖੱਤ੍ਰੀ ਧਿਆਨ ਪੁਰੋ ਲਿਆ ਕੇ ਏਥੇ
ਅਬਾਦ ਕੀਤੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅੱਜ ਕਲ ਬੇਲੀ ਰਾਮ ਤੇ ਸੁਖ
ਰਾਮਦਾਸ ਹਨ ॥

*ਇਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੀ ਬੰਸ ਦੇ ਜੋ ਦੂਰੋਂ ਲਗਏ ਸੀ ਸੋ ਭੀ ਉਥੇ ਕੇ ਪਿੰਡ
ਆਏ ਵੱਸੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੰਸ ਵਿਚੋਂ ਅੱਜ ਕਲ ਪੰਡਤ ਰਾਮ ਕਿਸ਼ਨ ਜੀ ਹਨ ।

(੧੭) ਕੱਥੂ ਨੰਗਲੋਂ ਮੈਤੀ ਝੀਉਰ ਲਿਆਂਦਾ, ਤਿਸਦੀ ਬੰਸ ਤੋਂ ਹੁਣ ਹਰੀਆ ਹੈ। ਅਤੇ ਜੁਲਾਹਾ ਮਾਮੂੰ ਲਿਆਂਦਾ, ਇਸਦੀ ਬੰਸ ਅੱਜ ਕਲ ਕਟੜੇਵਿੱਚ ਦਰਸ਼ਨੀ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਪਾਸ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ, ਨੂਰਾ, ਭਾਨਾ ਆਦਿਕ ਹਨ।

(੧੮) ਮੀਹਾਂ ਤੇਲੀ ਨੂੰ ਅਤੇ ਕੱਥੂ, ਕਾਲੂ, ਹੀਰਾ ਤੇ ਧੀਰਾ ਰੂਹੜਿਆਂ ਨੂੰ ਆਂਦਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੰਸ ਵਧਾਵਾ ਤੇ ਗੁੱਜਰ ਆਦਿਕ ਹੁਣ ਹਨ।

(੧੯) ਇਕ ਲੁਹਾਰ ਪਿੰਡ ਚਵਿੰਡਿਓਂ ਆਂਦਾ, ਜਿਸਦੀ ਬੰਸ ਹੁਣ ਅਲੀ ਮੁਹੰਮਦ ਮਿਸਤ੍ਰੀ ਹੈ।

(੨੦) ਘਣੀਏਂ ਕੇ ਤੋਂ ਫੱਗੂ ਤਰਖਾਣ ਆਂਦਾ, ਜਿਸਦੀ ਬੰਸ ਹੁਣ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਘ ਹੈ।

(੨੧) ਅਲੀਆ ਮਹਿੰਮਦ ਘੁਮਿਆਰ ਮੰਦਰਾਂ ਵਾਲਿਓਂ ਆਂਦੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੰਸ ਹੁਣ ਮਾਹੀ, ਕਰਮਇਲਾਹੀ ਤੇ ਕੁਤਬ ਆਦਿਕ ਹਨ।

(੨੨) ਸੁਦੇਵ ਜਾਤੀ ਦੇ ਮਰਾਸੀ, ਖੁੰਮਣ ਜਾਤੀ ਦੇ ਤੇ ਮਾਹਜੂ ਜਾਤੀ ਦੇ ਨਾਈ, ਅਤੇ ਵੰਗਣ ਜਾਤੀ ਦੇ ਮੋਰੀ, ਤੇ ਕਲਿਆਣਾ ਜਾਤੀ ਦੇ ਰੂਹੜੇ ਬਾਬਾ ਜੀਨੇ ਕੱਥੂ ਨੰਗਲ ਤੋਂ ਜੋ ਭਾਨਾ ਤਲਵੰਡੀ ਬਸਾਏ ਸੀ, ਸੋ ਭੀ ਇਸ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਵਿੱਚ ਬਸਾਏ। ਇਤ ਆਦਕ ਜਾਤੀਆਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਬਸਾਈਆਂ। ਬਾਕੀ ਦੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਸਾਹਿਬ ਝੰਡਾ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਦਿਖਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਾਹਿਬ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦਾ ਇੱਕੀਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ ॥

ਸਿੱਖੀ ਕੀ ਹੈ ?

ਚੌਪਈ

ਇੱਕ ਵੇਰੀ ਸ੍ਰੀ ਗੋਇੰਦਵਾਲ । ਸੰਗਤ ਜੁੜੀ ਬਿਅੰਤ ਬਿਸਾਲ ।
ਸ੍ਰੀ ਏਛੇ ਪ੍ਰਤਿ ਬਰਨ ਉਚਾਰਾ । ਸਿੱਖੀ ਛੋ ਹੈ ਕਿਸ ਢਾਰਾ ॥੧॥

ਦੋਹਰਾ

ਸੁਨੋਂ ਸਭੇ ਮਨ ਲਾਇਕੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਸੁਭ ਚਾਲ ।
ਲਿਖੀ ਭਾਨ ਪਰਕਾਸ਼ ਜਿਵ ਸੋਈ ਲਿਖਾਂ ਨਿਰਾਲ ॥ ੨ ॥

ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਰਾਸ ੧ ਅੰਸੂ ੬੪:—

ਚੌਪਈ

“ਇਕ ਦਿਨ ਸੰਗਤ ਸਤਿਗੁਰ ਪਾਸ । ਵੈਠੀ ਹੁਤੀ ਬ੍ਰਿਦ
ਚਹੁ ਪਾਸਿ । ਏਛੇ ਆਇਕ ਸਿੱਖ ਸਿਆਨੇ । ਹਿਤ ਬੁਝਨ ਕੇ
ਬੈਠ ਬਖਾਨੇ ॥ ੪੩ ॥ ਸਿੱਖੀ ਕੀ ਰਹਿਨੀ ਜਿਸ ਢਾਲ । ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ
ਤੇ ਅਬ ਕਹੋ ਕ੍ਰਿਪਾਲ । ਜਿਸ ਮਹਿ ਸਿੱਖ ਬਰਤੇ ਗਤ ਲਹੈਂ
ਭਉਜਲ ਬਿਖੈ ਬਹੁਰ ਨਹਿ ਬਹੈਂ ॥ ੪੪ ॥ ਸੁਨ ਸਸ ਮੁਖ ਤੇ
ਸੁਧਾ ਸਮਾਨੀ । ਸਤਿਗੁਰ ਕਰਨਾ ਕਰੀ ਬਖਾਨੀ । ਗੁਰੂ ਵਾਕ
ਜਿਨ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਕਰ ਮਾਨੇ । ਸੋ ਮਮ ਪਯਾਰੇ ਸਿਖਯ ਮਹਾਨੇ ॥ ੪੫ ॥
ਜਾਗਹਿ ਜਾਮ ਜਾਮਨੀ ਰਹੇ । ਮੱਜਨ ਕਰ ਇਕੰਤ ਹੁਇ ਬਹੇ
ਮੋਰ ਸਰੂਪ ਰਿਦੇ ਮੋਂ ਧਾਰੈ । ਗੁਰਬਾਨੀ ਕੋ ਰਿਦੈ ਬਿਚਾਰੈ ॥ ੪੬ ॥
ਮਨ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਕਰਕੈ ਸੁਰਤ ਟਿਕਾਵੈ । ਪ੍ਰਾਤ ਹੋਤ ਲਉ ਨਾਨਕ
ਅਲਾਵੈ । ਧਰਮ ਕਿਰਤ ਕਰ ਸੰਤਨ ਸੇਵੈ । ਪਰ ਤ੍ਰਿਯਾ ਪਰ ਧਰਮ
ਕਬਹੁ ਨ ਲੇਵੈ ॥ ੪੭ ॥ ਨਿੰਦਾ ਝੂਠ ਨ ਨਿਠਰ ਬਖਾਨੇ । ਪਰ
ਦੁਖ ਦੁਖ ਪਰ ਸੁਖ ਸੁਖ ਮਾਣੈ । ਛੁਧਾ ਬਿਨਾਂ ਨਹਿ ਬੈਬੋ ਕਰੈ
ਨੀਂਦ ਬਿਨਾਂ ਨਹਿ ਸੁਪਤ ਨ ਪਰੈ ॥ ੪੮ ॥ ਜੇ ਸੁਪਤਹਿ ਨਿੰਦਾ

ਅਵਧ ਘਟਾਵੈ । ਛੁਧ ਬਿਨ ਖਾਇ ਰੋਗ ਉਪਜਾਵੈ । ਹੁੰਦੇ
ਸਤਿਨਾਮ ਕੋ ਸਿਮਰਨ । ਸਾਸਿ ਸਾਸਿ ਜਪੁ ਬਿਸਰ ਨ ਇਕ
ਛਿਨ ॥ ੪੯ ॥ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਕੋ ਭਾਣੈ ਮਾਨਹਿ । ਨਹਿ ਕਬ ਦੋਸ਼
ਪ੍ਰਭੂ ਮਹਿ ਠਾਨਹਿ । ਆਛੇ ਜਾਨ ਮੁਦਤ ਚਿਤ ਰਹੈ । ਤਨ ਹੰਤਾ ਕੋ
ਨਿਤ ਪ੍ਰਤ ਦਹੈ ॥ ੫੦ ॥ ਕਾਮ ਨ ਕ੍ਰੋਧ ਨ ਲੋਭ ਨ ਧਾਰੈ । ਜਬਾ
ਲਾਭ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਬਿਚਾਰੈ । ਆਛੇ ਕਰਮ ਦਿਖਾਇਨ ਚਾਹੈ । ਲਾਭ
ਘਟੈ ਪਾਖੰਡ ਇਸ ਮਾਹੈ ॥ ੫੧ ॥ ਨਾਮ ਦਾਨ ਇਸ਼ਨਾਨ ਨ
ਤਯਾਗਹਿ । ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਇਨਹੀ ਸੋ ਅਨੁਰਾਗਹਿ । ਹਰਿ ਗੁਰਕੀ
ਨਿੰਦਾ ਨਹਿ ਸੁਨੈ । ਭਾਗਹ ਤਹਿਤੇ ਕੈ ਤਿਸੁ ਹਨੈ ॥ ੫੨ ॥
ਫਰ ਮਤਸਰ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਕੋ ਤਜਕੈ । ਨਿਜ ਆਛੇ ਜਾਨੈ ਹਰਿ
ਕੋ ਭਜਕੈ । ਸੁਖ ਪ੍ਰਲੋਕ ਚਾਹ ਕਰ ਸਦਾ । ਜਗ ਸੁਖ ਮਹਿ ਉਰਝਹਿ
ਨਹਿ ਕਦਾ ॥ ੫੩ ॥ ਗੁਰ ਸੇਵਨ ਹਰਿ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨੈ ।
ਇਸਤੇ ਨੀਕੋ ਅਪਰ ਨ ਬਰਨੈ । ਸੁਭ ਮਤਿ ਇਨਕਉ ਤਿਆਗਹਿ
ਨਾਹੀ । ਮਿਲਯੋ ਰਹੈ ਸਤਿਸੰਗੇਤਿ ਮਾਹੀ ॥ ੫੪ ॥ ਗੁਰਬਾਨੀ
ਸੋ ਮਨੁ ਅਨੁਰਾਗਹਿ । ਪਠਹਿ ਸੁਨਤ ਜਬ ਮੀਠੀ ਲਾਗਹਿ ।
ਤਬ ਜਾਨਹਿ ਮਮ ਹੁਇ ਕਲਯਾਨ । ਸੁਨ ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਕਮਾਵਨ
ਦਾਨ ॥ ੫੫ ॥ ਇਮ ਗੁਰ ਕਹੀ ਸੁਨੀ ਦੈ ਕਾਨ । ਗੁਰ ਸਿੱਖਯਾ
ਸਿੱਖਯਨ ਸੁਖ ਦਾਨ । ਧਰੀ ਰਿਦੇ ਮਹ ਜੇ ਬਡ ਭਾਗੀ । ਸਤਿ
ਨਾਮ ਜਪਬੇ ਲਿਵ ਲਾਗੀ ॥ ੫੬ ॥”

ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ—ਚੋਪਈ

ਇਸ ਬਿਧ ਸਿੱਖੀ ਮਹਿਦ ਮਹਾਨਾ । ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢੇ ਪ੍ਰਗਟਾਈ
ਮਾਨਾ । ਇਹ ਭਾਰੀ ਬ੍ਰਿਧ ਦਾ ਉਪਕਾਰ । ਸਿੱਖੀ ਪਰ ਕੀਤਾ
ਹਿਤ ਧਾਰ ॥ ੩ ॥ ਸਿੱਖੀ ਪਰ ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਅਪਾਰੇ । ਆਵੇਊ

ਹੈਂ ਗੁਰ ਗ੍ਰੰਥ ਮਝਾਰੇ । ਫਿਰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਅਲਾਨੇ । ਵਾਰਾ
ਅਤੇ ਕਬਿੱਤ ਬਖਾਨੇ ॥ ੪ ॥ ਸੰਗਤ ਸੁਨ ਕਰ ਲੇ ਵਿਸਥਾਰ ।
ਸ਼ਬਦ ਲਗਾਵੇ ਸਮਾਂ ਵਿਚਾਰ । ਦਾਸ ਸੁਨਾਈ ਨਹਿ ਬਿਸਥਾਰ ।
ਪਾਠਕ ਗਣ ਸੁਣ ਕਰੈਂ ਸੁਧਾਰ ॥ ੫ ॥

—> ਦੇਗ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ <—

ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਾਸ ੧ ਅੰਸੂ ੬੫ ਵਿੱਚੋਂ:—

ਦੋਹਰਾ

ਘਟਿ ਘਟਿ ਬਿਆਪਕ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਿਮ ਅਕਾਸ਼ ਸਭ ਮਾਹਿ
ਸੋ ਜਾਨਹੁ ਇਸ ਭੇਵ ਕੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹੈ ਜਾਹਿ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ

ਇਕ ਦਿਨ ਦੇਗ ਸਥਲ ਗੁਰ ਗਏ । ਸਿੱਖ ਸਰਬ ਹੀ
ਸੰਗੀ ਭਏ । ਲਵਣ ਬਿਹੀਨ ਓਗਰਾ ਖਾਇਵ । ਪਾਨੀ ਪਾਣ
ਕੀਨ ਤ੍ਰਿਪ ਤਾਇਵ ॥ ੨ ॥ ਖਟ ਰਸ ਕੋ ਅਹਾਰ ਸੁਭ ਭਾਂਤੀ
ਸਭ ਸੰਗਤ ਅਰਵਯੋ ਕਰ ਪਾਂਤੀ । ਸੂਖਮ ਓਦਨ ਪਾਇ
ਘਨੀ । ਸਰਪੀ ਸਿਤਾ ਸ੍ਰਾਦ ਸੋ ਧਨੀ ॥ ੩ ॥ ਅਨਕ ਭਾਂਤ ਕੀ
ਸੂਪ ਬਨਾਈ । ਡਾਲ ਮਸਾਲੇ ਸ੍ਰਾਦ ਰਸਾਈ । ਗੋਧੂਮ ਚੂਨ
ਫੁਲਕਾ ਕਰੈ । ਮ੍ਰਿਦਲ ਪਾਤਰੇ ਬਹੁ ਕਰ ਧਰੈ ॥ ੪ ॥ ਇ
ਆਦਿਕ ਸੁਭ ਹੋਤ ਅਹਾਰਾ । ਪਿਖ ਕਰ ਏਥੇ ਵਾਕ ਉਚਾਰਾ
ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਪਰਮ ਕ੍ਰਿਪਾਲ । ਹੋਤ ਅਹਾਰ ਅਨੇਕ
ਰਸਾਲ ॥ ੫ ॥ ਸੋ ਸਭ ਸੰਗਤ ਅਰਹ ਸੁ ਚੀਨ । ਆਪ ਓਗਰ
ਲਵਣ ਬਿਹੀਨ । ਇਹ ਸਿੱਖਜਨਕੇ ਉਚਿਤ ਨ ਕੋਈ । ਤੁਮ ਬਿ
ਅਰਹਿ ਸ੍ਰਾਦ ਰਸ ਭੋਈ ॥ ੬ ॥ ਜਸ ਤੁਮ ਅਰਹੁ ਚਾਹਿ ਕ

ਰਾਗਿਤਮੈ । ਸੋ ਸਿਖ ਅਚਹਿ ਰੀਤ ਇਹ ਹਿਤ ਮੈਂ । ਤੁਮਰੇ ਬਿਨਾ
 ਤ । ਆਹਿ ਨਹਿ ਨੀਕੇ । ਏਵ ਮਨੋਰਥ ਹੈ ਮਮ ਹੀ ਕੇ ॥ ੭ ॥ ਬਹੁ
 ਰ । ਦਿਨ ਕੋ ਮੈਂ ਚਾਹਿਤ ਰਹਿਯੋ । ਆਜ ਸੁਨਾਯੋ ਅਵਸਰ ਲਹਿਯੋ ।
 ਸੁਨ ਪ੍ਰਸੰਨ ਬੁਢੇ ਪਰ ਭਏ । ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੋ ਉੱਤ੍ਰ ਦਏ ॥੮॥
 ਗੁਰਮੁਖ ਸੰਗਤ ਅਰ ਮਮ ਮਾਹੀ । ਭੇਦ ਦੁਹਿਨਮੈ ਜਾਨੋ ਨਾਹੀ ।
 ਮੈਂ ਸੰਗਤ ਕੇ ਸੰਗ ਅਭੇਦ । ਸੁਖ ਤੇ ਸੁਖੀ ਖੇਦ ਤੇ ਖੇਦ ॥੯॥
 ਜੋ ਸੰਗਤ ਰੁਚ ਕਰਤ ਅਹਾਰਾ । ਸੋ ਮੁਝ ਪਹੁੰਚੈ ਸਾਦਲ ਸਾਰਾ ।
 ਕਰਤੇ ਚੁਰਾ ਬਚਨ ਇਮ ਕਹੈਂ । ਦੇਖਹੁ ਮੁਖ ਮੇਰੇ ਮਹਿ ਅਹੈ ।
 ॥ ੧੦ ॥ ਕਰਕੈ ਚੁਰਾ ਦਿਖਾਵਨ ਕੀਨਾ । ਸਕਲ ਅਸਨ ਕਨ
 ਤਿਸ ਮਹਿ ਚੀਨਾ । ਪਾਇਸ ਆਦਿਕ ਦੇਖਨ ਕਰੈ । ਸਭ ਮਹਿ
 ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਨਿਜ ਧਰੈ ॥ ੧੧ ॥ ਆਪ ਅਚਾਵਹਿ ਅਚਵਹਿ
 ਹੀ ਆਪੇ । ਆਪੇ ਘਟਿ ਘਟਿ ਥਾਪ ਉਥਾਪੇ । ਸਗਰੀ ਅੰਨ
 ਨ ਅੰਸ ਦਿਖਰਾਈ । ਪੁਨ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਬਚਨ ਸੁਨਾਈ ॥੧੨॥
 ਦੰਤਨ ਦਾੜ੍ਹਨ ਮਹ ਲਗ ਜੋਈ । ਸਿਖ ਕੋ ਕੀਨ ਦਿਖਾਵਨ
 ਸੋਈ । ਪਰਮ ਹਿਤੁ ਬ੍ਰਿਧ ਤੂੰ ਬੁਧਵੰਤਾ । ਨਿਸਚੈ ਮੇਰੇ ਇਹੀ
 ਮੰਦੰਤਾ ॥ ੧੩ ॥ ਸੰਗਤ ਅਚਹਿ ਪ੍ਰੇਮ ਕੇ ਨਾਲ । ਸੋ ਮੁਝ
 ਪਹੁੰਚਹਿ ਸਭ ਹੀ ਕਾਲ । ਸੰਗਤਿ ਮੋ ਬਿਨ ਦੂਸਰ ਨਾਹੀ ।
 ਏਕ ਰੂਪ ਜਾਨਹੁ ਮਨ ਮਾਹੀ ॥ ੧੪ ॥ ਸੁਨ ਕਰ ਬ੍ਰਿਧ ਬਚਨ
 ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ । ਮਹਾ ਪ੍ਰਮੋਦ ਪ੍ਰੇਮ ਜੁਤਿ ਧਰ ਕੇ । ਚਰਨ ਕਮਲ
 ਪਰ ਸੀਸ ਟਿਕਾਯੋ । ਸੁਜਸ ਬਿਸਾਲ ਕਰਤ ਹੁਲਸਾਯੋ ॥੧੫॥
 ਸੰਗਤ ਅਧਿਕ ਬਧੀ ਗੁਰ ਕੇਰੀ । ਸੁਭ ਮਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਭਈ
 ਬਡੇਰੀ । ਸਿੱਖੀ ਰੀਤ ਮਹਿਦ ਵਿਸਤਾਰੀ । ਬਿਸੈ ਬਾਸਨਾ ਸਭ
 ਨਿਰਵਾਰੀ ॥ ੧੬ ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਨੇਮ ਸਦਾ ਨਿਰਥਾਹੈ । ਜਪਮ

ਜਾਮਨੀ ਜਾਗਨ ਕਾਹੈ । ਉਠਹਿ ਕ੍ਰਿਆ ਨਿਤ ਕੀ ਕਰ ਸਾਰੀ
 ਕਰਹ ਸੋਚ ਸੰਗ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਬਾਰੀ ॥ ੧੭ ॥ ਪੁਨ ਮਜਹ ਪਹਿ
 ਰਹਿ ਪਟ ਨਿਰਮਲ । ਬੈਠਹਿ ਸਤਿਗੁਰ ਹੁਇ ਇਕੰਤ ਬਲ
 ਬ੍ਰਿਤ ਟਿਕਾਇ ਨਿਜ ਰੂਪ ਮਝਾਰੀ । ਲੇਹ ਅਨੰਦ ਤਿਸ ਕੋ
 ਹਿਤ ਕਾਰੀ ॥ ੧੮ ॥ ਭੋਰ ਹੋਤ ਲੋ ਬ੍ਰਿਤੀ ਟਿਕਾਵੈ । ਅਵਿਚਲ
 ਅਨੰਦ ਰੂਪ ਹੁਇ ਜਾਵੈ । ਦਿਵਸ ਚੜ੍ਹੇ ਸਿੱਖ ਹੁਇ ਸਮੁਦਾਇ
 ਦਰਸਹਿ ਸੇਵਹਿ ਸੁਖ ਕੋ ਪਾਇ ॥ ੧੯ ॥ ਸ਼ਬਦ ਰਬਾਬੀ
 ਗਾਵਨ ਕਰੈਂ । ਸੰਗਤ ਸਹਿਤ ਸੁਨਹਿ ਮੁਦ ਧਰੈਂ । ਚਿਰੇ ਕਾਲ
 ਲਗ ਠਾਂਢੇ ਰਹੈਂ । ਕਿਲਕ ਭੀਤ ਮਹਿ ਕਰ ਸੋ ਗਹੈਂ ॥ ੨੦ ॥ ਮਹ
 ਬ੍ਰਿਧ ਜੀਰਨ ਤਨ ਹੋਇ । ਤਪ ਕੋ ਤਪਹਿ ਪਿਖਹਿ ਪ੍ਰ
 ਸੋਇ । ਦੇਗ ਸੁ ਤਿਆਰ ਹੋਇ ਹੈ ਜਬੈ । ਸੰਗਤ ਸਹਿਤ ਅਚਹਿ
 ਗੁਰ ਤਬੈ ॥ ੨੧ ॥”

ਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ

ਇਸ ਵਿਧ ਲੰਗਰ ਦਾ ਉਪਕਾਰ । ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢੇ ਸੁਨਵਾਯਾ
 ਸਾਰ । ਸਿੱਖਾਂ ਅੰਦਰ ਸਤਿਗੁਰ ਬਰਤੈਂ । ਸਿੱਖ ਗੁਰਾਂ ਦੇ
 ਚਰਨੀ ਪਰਤੈਂ ॥ ੧ ॥ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਵਿਚ ਭੇਦ ਨ ਮਾਸਾ
 ਇਹ ਭੀ ਜਾਨੋ ਅਜਬ ਤਮਾਸਾ । ਵੀਵੇ ਤੇ ਜਿਉਂ ਜੋਤ ਜਗਾਇ
 ਸੋਮੇਂ ਤੇ ਜਿਉਂ ਨੀਰ ਵਹਾਇ ॥ ੨ ॥ ਤਿਉਂ ਗੁਰ ਤੇ ਸਿੱਖ ਹੋਨ
 ਅਪਾਰ । ਜੋਤ ਗੁਰੂ ਤਿਨ ਮਾਹਿ ਨਿਹਾਰ । ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਭੀ
 ਸਿੱਖ ਨਿਹਾਰਾ । ਸ੍ਰੀ ਏਛਾ ਜੀ ਉਚ ਵਿਚਾਰਾ ॥ ੩ ॥ ਜਿਨ
 ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਨਿਰਨਾ ਕੀਤਾ । ਪ੍ਰੇਮ ਪਿਆਲਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੀਤਾ
 ਲੰਗਰ ਦੀ ਸ਼ੁਭ ਕਰੀ ਬਿਚਾਰ । ਸਤਿਗੁਰ ਦੱਸੀ ਸੱਭ ਨਿਤਾਰ
 ॥੪॥ ਨਾਮ ਗੁਰੂ ਦਾ ਲੇਕਰ ਖਾਨਾ ॥ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸੋ ਪਰਧਾਨਾ

ਸਿੱਖ ਖਾਇ ਸੋ ਗੁਰੂ ਅਚਾਵੇ । ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢਾ ਏਹ ਭੇਦ ਬਤਾਵੇ । ਪਾ
ਸੰਗਤ ਸੰਗਤ ਧੰਨਵਾਦ ਉਚਾਰਾ । ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢਾ ਗੁਰ ਘਰ ਦਾ
ਪਯਾਰਾ । ਦੇਸ ਦੇਸ ਦਾ ਸਿੱਖ ਜੁ ਆਵੇ । ਬੁੱਢੇ ਸੇਵ ਵੇਖ ਵਿ-
ਕਸਾਵੇ ॥ ੬ ॥ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਧੰਨ ਗੁਰ ਦੇ ਸਿੱਖ । ਜੈਸੀ ਪਿਖੀ
ਲਿਖਾਈ ਲਿਖ । ਲੰਗਰ ਕਰੇ ਜੋ ਸਿੱਖ ਤਯਾਰ । ਅਚੇ ਗੁਰੂ
ਅਦਾ ਨਾਮ ਉਚਾਰ ॥ ੭ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰਿਆਈ ਮਿਲਨੀ

ਦੋਹਰਾ

ਘਟਿ ਘਟਿ ਜਾਨਨ ਹਾਰ ਗੁਰ ਸਰਬ ਕਲਾ ਕਰਤਾਰ।
ਜੱਗ ਉਧਾਰਨ ਕਾਰਨੇ ਪਲਟਨ ਰੂਪ ਅਪਾਰ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਬਲਕਾਰੀ । ਕਰੀ ਜਗਤ ਤੋਂ ਜਾਨ
ਤਿਆਰੀ । ਕੰਤਕ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਰਾਵੈਂ । ਸੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਇ
ਸੁਨਾਵੈਂ ॥ ੨ ॥ ਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਸੰਗਤ ਸਾਰੀ । ਗੋਇੰਦਵਾਲ
ਵਿਖੇ ਅਤਿ ਭਾਰੀ । ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢੇ ਨੂੰ ਸੱਦ ਮੰਗਾਯਾ ॥ ੩ ॥ ਹੁਕਮ
ਨਾਮ ਗੁਰ ਕਾ ਪਹੁੰਚਾਯਾ । ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢਾ ਪਿਖ ਅਤਿ ਹਰਖਾਯਾ ।
ਸੁਖ ਹੋਇ ਤਰਕੇ ਨੂੰ ਤਯਾਰ । ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਚਲੇ ਸੁਧਾਰ ॥ ੪ ॥
ਗੋਂਦਵਾਲ ਪੁੱਜੇ ਤਬ ਜਾਈ । ਸਾਧਸੰਗ ਪਿਖ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਈ ।
ਗੁਰ ਚਰਨੀਂ ਬਾਬਾ ਲਪਟਾਏ । ਸਤਿਗੁਰ ਪਿਖ ਅਤ ਹੀ
ਹਰਖਾਏ ॥ ੫ ॥ ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢੇ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁਰਾਰ । ਬੋਲੇ ਬਰਨ
ਗੁਰੂ ਹਿਤ ਧਾਰ । ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਜਗਤ ਪਿਆਨਾ । ਚਲਣਾ
ਹੈ ਕਰਤੇ ਦਾ ਬਾਨਾ ॥ ੬ ॥ ਰਾਮਦਾਸ ਗੁਰ ਮੋਰ ਸਥਾਨ

ਤਿਲਕ ਕਰੋ ਅਤਿ ਪ੍ਰੀਤ ਪਛਾਨ । ਇਸ ਬਿਧ ਸੱਦਾ ਭੇਜ
ਬੁਲਾਯਾ । ਇਹ ਕਾਰਜ ਤੁਝ ਕਰਨਾ ਭਾਯਾ ॥ ੭ ॥ ਸਤਿਗੁਰ
ਰਾਮਦਾਸ ਇਸ਼ਨਾਨ । ਬਸਤੁ ਪਹਿਨੇ ਅਤਿ ਸੁਖ ਖਾਨ । ਗੁਰ
ਗੱਦੀ ਤੇ ਆਨ ਬਠਾਏ । ਤੀਜੇ ਗੁਰ ਨੀਵੇਂ ਬਹਿਰਾਏ ॥ ੮ ॥
ਪੈਸੇ ਪੰਜ ਨਲੇਰ ਮੰਗਾਇ । ਸੇਲੀ ਟੋਪੀ, ਖੜਗ ਸੁਹਾਇ
ਧਰ ਆਗੇ ਗੁਰ ਨਮੋ ਕਰਾਈ । ਤੀਨ ਭਾਵਰੀ ਕਰ ਬਹਿ
ਜਾਈ ॥ ੯ ॥ ਫਿਰ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਤਿਲਕ ਕਰਾਵੇਂ । ਗੁਰ ਕਰ
ਸਭ ਵਸਤੁ ਪਕਰਾਵੇਂ । ਜੋ ਗੁਰ ਧਰੀ ਸੀ ਗੁਰੂ ਅਗਾਰ । ਹੋਰ
ਬਸਤੁ ਕੀ ਅੰਗੀ ਕਾਰ । ਖੜਗ ਮਿਆਨੀ ਸਮਾਂ ਵਿਚਾਰ
ਅਜੇ ਏਸਦੀ ਨਹਿੰ ਦਰਕਾਰ ॥ ੧੦ ॥ ਪੁੱਤ ਮੋਹਰੀ ਪੈਰੀਂ ਪਾਯਾ
ਸਿੱਖ ਸਾਧ ਸਭ ਚਰਨੀਂ ਧਾਯਾ ॥ ਮਨ ਇੱਛਾ ਸਭ ਪੂਰਨ ਪਾਈ
ਰਾਮਦਾਸ ਗੁਰ ਜਗਤ ਗੁਰਾਈ ॥ ੧੧ ॥

ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮੋਣਾ

ਦੋਹਰਾ

ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਨ ਦਾ ਭਾਣਾ ਲਗੇ ਬਤਾਨ । ਹੁਨ
ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢੇ ਨੂੰ ਪਾਸ ਸਦ ਬੋਲੇ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਾਨ ॥ ੧ ॥ ਗੁਰ
ਚੌਪਈ

ਤੁਸੀ ਗੁਰੂ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਜਾਨੂ । ਕਹੋ ਤੁਸੀ ਸਭ ਸੰਗ
ਮਾਨੂ । ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਤੋਂ ਜੋ ਚਲ ਆਈ । ਗੁਰ ਅੰਗਦ ਸਮ
ਵਰਤਾਈ ॥ ੨ ॥ ਸੋ ਹੁਣ ਭੀ ਤਿਸ ਸਮ ਬਿਵਹਾਰ । ਕਰ
ਜਾਣਾ ਨਗਰ ਮਝਾਰ । ਗੁਰਮਤ ਕਰ ਸਭ ਕਾਰਜ ਕਰਨਾ
ਭਾਣਾ ਕਰਤੇ ਦਾ ਸਿਰ ਧਰਨਾ ॥ ੩ ॥ ਨਾਮ ਜਪਨ ਦੀ ਰੀ

ਲਾਨੀ । ਸਭ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਧੀਰਜ ਪਾਨੀ । ਦੁਹ ਪੁਤ੍ਰਨ ਕੋ ਦੇਣੀ
 ਧੀਰ । ਸਦਾ ਰਹਿਨ ਇਹ ਮਤ ਗੰਭੀਰ ॥ ੪ ॥ ਪੁਤ੍ਰਨ ਕੋ ਸੁਭ
 ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ । ਬਸੋ ਰਸੋ ਸੁਖ ਸੇ ਪਰਵੇਸ਼ ॥ ੫ ॥

ਸਵੱਯਾ

ਮੂੰਦ ਲਏ ਗੁਰ ਨੇ ਦਸ ਦਾਰਨ ਆਸਨ ਸੁੰਦਰ ਲੀਨ
 ਬਨਾਈ । ਪਾਂਇ ਪਸਾਰ ਮੁਰਾਰ ਪਏ ਝਬ ਜੋਤ ਵਿਖੇ ਗੁਰ ਜੋਤ
 ਮਿਲਾਈ ॥ ਛੋਡ ਗਏ ਤਨ ਕੋ ਛਿਨ ਮੇਂ ਗੁਰ ਰਾਮ ਜੁ ਦਾਸ ਗੁਰੂ
 ਵਿਚ ਆਈ । ਸੰਗਤ ਓਹ ਵਿਯਾਪ ਰਹੇ ਗੁਰ ਜੋਤ ਵਿਖੇ ਗੁਰ
 ਜੋਤ ਸਮਾਈ ॥ ੬ ॥ ਜੋਤ ਵਿਖੇ ਗੁਰ ਜੋਤ ਮਿਲੀ । ਇਕ ਸ੍ਰੀ ਬਿੱਧ
 ਦੇਵ ਬਿਵਾਨ ਬਨਾਵੈਂ । ਸਾਹਿਬ ਮੋਹਨ ਸਾਹਿਬ ਮੋਹਰੀ ਬੱਲੂ
 ਸੰਗ ਬਿਬਾਨ ਸੁਹਾਵੈਂ । ਬੁਢੇ ਸਮੇਤ ਬਿਬਾਨ ਉਠਾਇਕੇ ਤੀਰ
 ਬਿਪਾਸ ਸਥਾਨ ਟਿਕਾਵੈਂ । ਸੰਗ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਰਬਾਬ ਬਜੇ ਅਤਿ
 ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗੁਰਵਾਕ ਅਲਾਵੈਂ ॥ ੭ ॥

ਕਬਿੱਤ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਹੋਇਕੇ ਉਦਾਸ ਚਿੱਤ ਕਰਦੇ ਵਿਰਾਗ
 ਅਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦੇਵ ਦਾ । ਵਿਛੜੇ ਸਰੀਰ ਕਿਸ ਭਾਂਤ ਮਿਲੈਂ ਆਨ
 ਹੁਨ ਕੌਨ ਐਸੇ ਵੀਰ ਜੋ ਮਿਲਾਕੇ ਜਸ ਲੇਂ ਵਦਾ । ਸਾਹਿਬ ਬਿੱਧ
 ਗੁਰਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਜੱਸ ਕਰੇਂ ਚਰਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਬੁੱਢਾ ਸੀਸ ਹੈ
 ਏਕੇਂ ਵਦਾ । ਦੇਵੋ ਗੁਰ ਆਗਿਆ ਮੈਂ ਜਾਵਾਂ ਤਲਵੰਡੀ ਭਾਨੇ
 ਹਰ ਦਮ ਆਪੁ ਦਾ ਮੈਂ ਦਾਸ ਹੀ ਰਹੇਂ ਵਦਾ ॥ ੮ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਅਮਰਦਾਸ ਗੁਰਦੇਵ ਦਾ ਇਸ ਬਿਧ ਕਰ ਸਸਕਾਰ ।
 ਰਾਮਦਾਸ ਗੁਰ ਕੋ ਨਮੋਂ ਗੁਰ ਪੁਤ੍ਰਨ ਕਰ ਪਯਾਰ ॥ ੯ ॥

ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਘਰ ਪੁਜੇ ਜਪਨ ਨਾਮ ਕਰਤਾਰ ।
ਗਏ ਫੇਰ ਬ੍ਰਿਧ ਬੀੜ ਨੂੰ ਸਾਂਭੀ ਗੁਰ ਦੀ ਕਾਰ ॥੧੦॥

॥ ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਾਹਿਬ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਬਾਈਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ ॥

ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੀ
ਉਸਤਤ ਕਰਨੀ !

ਦੋਹਰਾ

ਰਾਮਦਾਸ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੋਢਬੰਸ ਵਿਚ ਭਾਨ ।
ਬੈਠ ਸਿੰਘਾਸਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਲੱਗੇ ਜੋਤ ਸੁਹਾਨ ॥ ੧ ॥
ਗੁਰ ਗੱਦੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਸੁਨ ਆਏ ਸਿੱਖ ਮਹਾਨ ।
ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਸਭਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਖਾਨ ॥ ੨ ॥
ਗੁਰ ਗੱਦੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਕੀਤਾ ਇੱਕ ਦੀਵਾਨ ।
ਪਾਇ ਆਗਿਆ ਗੁਰੂ ਦੀ ਭੇ ਬੁੱਢਾ ਸਵਧਾਨ ॥ ੩ ॥

ਕਥਿਤ

ਸੁਨ ਲੋ ਪਿਆਰੇ ਇਹ ਗੁਰੂ ਕਰਤਾਰੇ ਜਿਨ ਦੇਸ ਦੇਸ
ਤਾਰੇ ਗੁਰ ਭਾਨਨ ਦੇ ਭਾਨ ਹੈਂ । ਦੇਵਨ, ਕੇ ਦੇਵ ਗੁਰ ਸ਼ਿਵ ਸੇ
ਅਧਿਕ ਗੁਰ ਬ੍ਰਹਮੇ ਨਾ ਲਖਯੋ ਭੇਵ ਜੋਗੀ ਭੀ ਨਾ ਜਾਨ ਹੈਂ ।
ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਭੀ ਆਪਣੇ ਹੀ ਆਪ ਨੂੰ ਅਖਾਵੇ ਹੱਥ ਦੱਤਾ ਤ੍ਰੇਵ ਮੁਨੀ
ਨਹਿ ਪਾਏ ਸੁਖ ਖਾਨ ਹੈਂ । ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਰੂਪ ਰਾਮਦਾਸ
ਚੌਥਾ ਗੁਰੂਆਂ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਹੁਏ ਅੱਜ ਤੱਕ ਗਾਨ ਹੈਂ ॥ ੪ ॥

ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਭਾਰ ਨੂੰ ਉਤਾਰਨੇ ਦੇ ਲਈ ਆਏ ਤੋੜਕੇ
ਪਖੰਡ ਸੱਤਿਨਾਮ ਨੂੰ ਜਪਾਉਂਦੇ । ਮਰਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਫਿਰੈਂ ਦੇਸ
ਦਾ ਰਟਨ ਕਰੈਂ ਮਰਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਥਾਨ ਹੀ ਰਹਾਉਂਦੇ ।
ਮਰਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਤਨ ਆਪਣਾ ਪਲਟ ਲੈਨ ਕਾਰਕਾਂ ਦੇ ਕਾਰਕ
ਗੁਰੂ ਜੀ ਹੈਂ ਅਖਾਉਂਦੇ । ਨਿਰਗੁਣ ਤੇ ਸਰਗੁਣ ਸਰੂਪ ਗੁਰੂ
ਸਾਹਿਬਾਂ ਦਾ ਏਸ ਵੇਲੇ ਸਰਗੁਣ ਹੋ ਗੱਦੀ ਤੇ ਦਿਸਾਉਂਦੇ ॥ ੫॥

ਮੰਨੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਧੀਰ ਧਰ ਗੁਰੂ ਹੈਂ ਅਕਾਲ
ਰੂਪ ਨਜਰੀ ਜੁ ਆਉਂਦੇ । ਸਾਂਝੇ ਗੁਰੂ ਸਭ ਹੀ ਵਰੋਨ ਦੇ
ਪਛਾਨ ਲੀਜੇ ਆਵੇ ਜੋ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਪਦ ਪਦਵੀ ਹੈਂ ਪਾਉਂਦੇ ।
ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਮੋਮਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਸਮ ਜਾਣਦੇ ਹੈਂ ਨਾਨਕ ਗੁਰੂ ਦਾ
ਉਪਦੇਸ਼ ਹੈਂ ਸੁਣਾਉਂਦੇ । ਸਤਿਨਾਮ ਸਤਿਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਮ
ਜਪੇ ਸੰਗਤ ਭਈ ਨਿਹਾਲ ਬੁੱਢੇ ਬਰ ਭਾਉਂਦੇ ॥ ੬ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਸੰਗਤ ਨੇ ਕਰ ਜੋਰ ਕੇ ਬੁੱਢੇ ਦਾ ਜਸ ਕੀਨ ।
ਹੇ ਬੁੱਢਾ ਤੂੰ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੱਖ ਭਿਆ ਪਰਬੀਨ ॥ ੭ ॥
ਸੰਗਤ ਨੇ ਉਪਮਾਂ ਕਰੀ ਅਤਹੀ ਪ੍ਰੀਤ ਲਗਾਇ ।
ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਤੂੰ ਪੂਰਨਾ ਸਿੱਖਾਂ ਰਸਤੇ ਪਾਇ ॥ ੮ ॥

ਕੀਆ ਮਾਲਤੀ ਛੰਦ

ਧੰਨ ਬੁੱਢਾ ਧੰਨ ਜੀ ਅਰ ਧੰਨ ਤੁਮਰੀ ਮਾਤ ਹੈ ।
ਧੰਨ ਤੋਰੀ ਮੱਤ ਪੂਰੀ ਬੋਲ ਤੁਮਰਾ ਸਾਤ ਹੈ ।
ਬਚਨ ਤੋਰੇ ਸੁੱਧ ਸਾਰੇ ਭਰੇ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਦੇ ।
ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਤਬਹੀ ਸਹਿਤ ਅਦਰ ਮਾਨ ਦੇ ॥ ੯ ॥
ਤੋਰ ਮਹਿਮਾਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਅਤੀ ਹਿਤ ਸੇਗਾਂਵਦੀ ।

ਕਾਜ ਪੂਰਨ ਕਰਨ ਨੂੰ ਭੀ ਸਾਧ ਸੰਗ ਧਿਆਵੇਦੀ ।
 ਤੁਸੀਸਭ ਦੀ ਆਸ ਪੂਰਨ ਕਰਤ ਹੋ ਹਿਤ ਲਾਇਕੇ ।
 ਇਸੇ ਦਾ ਹੈ ਨਾਮ ਸਿੱਖੀ ਗੁਰੂ ਕਹਿਨ ਸੁਨਾਇਕੇ ॥੧੦॥
 ਮੰਨ ਭਾਣਾ ਗੁਰੂ ਦਾ ਜੋ ਚੱਲਦਾ ਨਾ ਟੱਲਦਾ ।
 ਸੀਸ ਦੇਣੇ ਤੱਕ ਭੀ ਓਹ ਪਿਛਾਂ ਨਾਹੀਂ ਹੱਲ ਦਾ ।
 ਹੋਂਦਾ ਕੁਰਬਾਨ ਗੁਰ ਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਬਲਿਹਾਰਨੇ ।
 ਧੰਨ ! ਬੁੱਢਾ ਸਾਹਿਬਾ ਤੂੰ ਧੰਨ ਨਿਸ਼ਚੇ ਧਾਰਨੇ ॥ ੧੧ ॥

ਚੌਪਈ

ਬੁੱਢਾ ਤੋਰੀ ਧੰਨ ਕਮਾਈ। ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਤੋਂ ਤੈਂ ਕੁਝ ਪਾਈ
 ਸਿੱਖੀ ਵਿਚ ਉਚਾ ਵਰਤਾਰਾ। ਤੋਰੇ ਘਰ ਹੈ ਅਪਰ ਅਪਾਰਾ ।
 ॥ ੧੨॥ ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਦਾਤ ਸਵਾਈ। ਵਰ ਸਰਾਪ ਦੀ ਤਾਕਤ
 ਪਾਈ। ਤੁਝ ਘਰ ਤੋਂ ਸਭ ਕੋ ਵਰਸਾਵੇ ਜੋ ਮੰਗੇ ਸੋਈ ਫਲ
 ਪਾਵੇ ॥ ੧੩ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਤਬ ਏਵੇ ਕਰ ਜੋਰ ਕੇ ਬਿਨੈ ਕਰੀ ਸਿਰ ਨਾਇ ।
 ਗੁਰ ਸੰਗਤ ਦਾ ਦਾਸ ਮੈਂ ਆਪੇ ਰਹੇ ਕਰਾਇ ॥ ੧੪ ॥

ਵਾਰਤਕ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ
 ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਤੀਜੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਤਕ ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ
 ਬੁਢਾ ਜੀ ਅਤੀ ਉੱਚ ਸੇਵਾ ਦੇ ਭਾਵ ਵਿਖਾਂਦੇ ਰਹੇ, ਹੁਣ ਚੌਥੇ
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਤਤਪਰ ਰਹੇ
 ਲੱਗੇ ।

ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸੰ: ੧੬੨੨ ਬਿ.

ਨੂੰ*ਚੁਰਾਸੀ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਕਾਰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਸੋ
ਤਿਸਨੂੰ ਭੀ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਨਿਬਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ
ਜੀ ਕਿਸੇ ਜਤੂਰੀ ਕਾਰਜ ਲਈ ਸੱਦਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ
ਬੈਠ ਹਾਜਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੀਜੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਦੇ
ਦੱਸੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ
ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਪੁੱਜੇ, 'ਸੁਲਤਾਨ ਵਿੰਡ, ਤੁੰਗ, ਗੁਮਟਾਲਾ,
ਗਲਵਾਲੀ' ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੌਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜਗ੍ਹਾ ਟੋਲਣ
ਲੱਗੇ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਜੀ ਦੇਦੱਸੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸਜੀ ਤੇ ਬਾਬੇਬੁਢੇਜੀ ਨੇਇਕ ਬੇਰ ਦਾ ਸਥਾਨ

*ਚੁਰਾਸੀਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਨਾਮ—ਬਕਾਲ ੧, ਗਿਦੜੀ ੨, ਬਘਿਆੜੀ ੩, ਅੰਮਾ ੪,
ਠੱਟਾ ੫, ਕਸੇਲ ੬, ਵੰਡ ੭, ਸੁਰਸਿਹੰ ੮, ਸਿੰਘ ਪੁਰਾ ੯, ਨੂਰਦੀ, ੧੦, ਪੰਡੋਰੀ
ਤਖਤ ਮੱਲ ੧੧, ਚੱਬਾ ੧੨, ਗਲਵਾਲੀ ੧੩, ਇੱਬਲ ੧੪, ਬਹੋੜੂ ੧੫, ਖੇਰਦੀ ੧੬,
ਮੀਆਂ ਪੁਰ ੧੭, ਜਗਤ ਪੁਰ ੧੮, ਠਰ ਗੜ੍ਹ ੧੯, ਸਾਹਕਣਾਂ ੨੦, ਬਾਸਰ ਕੇ ੨੧,
ਖਾਪੜ ਖੇੜੀ ੨੨, ਬਾਂਧੇ ੨੩, ਮੂਲੇ ਚੱਕ ੨੪, ਭਗੜੀ ਵਾਲ ੨੫, ਗੁਮਾਨ ਪੁਰਾ ੨੬,
ਗਮਪੁਰਾ ੨੭, ਵਡਾਲੀ ਗੁਰੂ ੨੮, ਕੋਟ ਸੈਦ ਮਦਮੂਦ ੨੯, ਗੋਲੂਵੜ ੩੦,
ਰਟੋਲ ੩੧, ਵਰਪਾਲ ੩੨, ਚਾਟੀ ਵਿੰਡ ੩੩, ਬੀਤੇ ਕਲਾਂ ੩੪, ਸੁਲਤਾਨ ਵਿੰਡ ੩੫,
ਦਬਰਜੀ ੩੬, ਤੁੰਗ ੩੭, ਵੱਲਾ ੩੮, ਵੇਰਕਾ ੩੯, ਨੰਗਲੀ ੪੦, ਨੁਸ਼ਹਿਰਾ ੪੧,
ਬੱਲ ੪੨, ਮੁਗਦ ਪੁਰਾ ੪੩, ਗੁਮਟਾਲਾ, ੪੪, ਬੱਲ ਸੁਚੰਦ੍ਰ ੪੫, ਹੇਹਰ ਕੰਬੋ ੪੬,
ਮੀਰਾਂ ਕੋਟ ੪੭, ਮਾਹਲ ੪੮, ਘਨੂਪੁਰ ਕਾਲਾ, ੪੯, ਖੇਰਾ ਬਾਦ ੫੦, ਧੌਲ ਕਲਾਂ
੫੧, ਖਾਸਾ ੫੨, ਖੁਰਮਲੀਆਂ ੫੩, ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਨਗਰ ੫੪, ਨੱਥੂ ਪੁਰ ੫੫, ਤਾਜੂ ਚੱਕ
੫੬, ਭਕਨਾ ੫੭, ਚੀਰਾ ੫੮, ਮਹਾਵਾ ੫੯, ਵਾਸਾ ਤਾਲ ੬੦, ਭਰੋਪਾਲ ੬੨,
ਭੁੱਸੇ ੬੨, ਦੋਦੇ ੬੩, ਲਈਆਂ ੬੪, ਸੱਖੋ ਚੱਕ ੬੫, ਗੰਡੀ ਵਿੰਡ ੬੬, ਸਰਾਇ
ਇਮਾਨਤਖਾਂ ੬੭, ਨੁਸ਼ਹਿਰਾ ਧਾਲਾ ੬੮, ਚਾਹਲ ੬੯, ਭੱਚਰ ੭੦, ਸੋਹਲ ਠੱਟੀ ੭੧,
ਭੱਗੋ ਬੁਆ ੭੨, ਪੰਜਵੜ ੭੩, ਲਾਲੂ ਖੰਮਣ ੭੪, ਮੂਲੇਵਾਲ ੭੫, ਮੁਸੇ ਪੁਰ ੭੬,
ਪਲਾਸੌਰ ੭੭, ਰਸੂਲ ਪੁਰ ੭੮, ਮੁਗਲ ਚੱਕ ੭੯, ਰੁਕੇ ਹਾਸਲ ੮੦, ਕੱਦ ਗਿੱਲ ੮੧,
ਪੰਡੋਰੀ ਗੋਲਾ ੮੨, ਮੱਲੀਆਂ ੮੩, ਦੇਊ ੮੪ ॥

ਵੇਖਕੇ ਤਿਸਦੇ ਪਾਸ ਅਤੀ ਸੁੰਦਰ ਮੰਦਰ ਸੰ: ੧੬੨੬ ਬਿ:
ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ, ਅਤੇ ਸੰ: ੧੬੨੭ ਵਦੀ ੧੩
ਹਾੜ ੫ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਸਾਵਨ ਲਈ ੫੨ ਜਾਤੀ ਦੇ ਲੋਕ
ਬਸਾਏ, ਜੋ ਹੁਣ ਗੁਰੂ ਦਾ ਬਜ਼ਾਰ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ। ਅਤੇ
ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਨੇ ਭਾਣੇ ਤਲਵੰਡੀਓਂ ਕੱਦ ਖੱਤਰੀ ਤੇ ਕੁਰਿੱਛੀ
ਖੱਤਰੀ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਘੁਮਿਆਰ ਤੇ ਗੱਗੋ ਮਾਹਲ ਦੇ ਮਾਹਲ ਜੱਦ
ਆਦਕ ਬਸਾਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਲੀ ਹੁਣ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ
ਵਿਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ ॥

ਇੱਕ ਦਿਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਉੱਠ ਕੇ ਪੂਰਬ ਦਿਸ਼ਾ ਵਲ ਨੂੰ ਗਏ, ਇੱਕ ਸੰਘਣੇ
ਬਿਰਛਾਂ ਵਿੱਚ ਇਕ ਭਾਰੀ ਛੱਪੜ ਦੀ ਜਗਾ ਵੇਖ ਸਾਹਿਬ
ਬੁਢਾ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਸਤਿਗੁਰੋ ! ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ
ਅਮਰ ਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਦੱਸੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਠੀਕ ਇਹ ਨਿਸ਼ਾਨ
ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਬਾਬਾ
ਬੁਢਾ ਜੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈਕੇ ਤਾਲ ਸੰਤੋਖਸਰ ਦਾ ਟੱਕ
ਲਗਾਕੇ ਮਿਸਟਾਨ ਵੰਡ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ
ਜੀ ਤਾਂ ਟਾਹਲੀ ਸਾਹਬ ਜੀ ਹੇਠ ਬੈਠ ਕੇ ਸਭ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕਾਰ
ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਤਨੋਂ ਮਨੋਂ ਸਿੱਖਾਂ
ਨਾਲ ਲੱਗ ਕੇ ਅਪਨੇ ਮਿਰ ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਟੋਕਰੀ ਚੁੱਕਕੇ
ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਸਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ
ਦੇ ਇਤਨੇ ਮਾਨਨੀਯ ਸਿੱਖ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਭੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨਿੰਮ੍ਰਤ
ਸਹਿਤ ਆਪਣੀ ਹੱਥੀਂ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ
ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਵੇਖ ਅਤਯੰਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੁੰਦੇ ਸੀ।

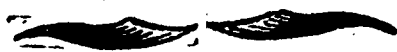
ਅਜੇ ਸ੍ਰੀ ਸੰਤੋਖਸਰ ਤੀਰਥ ਦੀ ਸੇਵਾ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ
 ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੂੰ ਆਗਿਆ ਕੀਤੀ
 ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਜੋ ਦੂਜੇ ਤੀਰਥ
 ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੱਸੇ ਸੀ ਸੋ ਭੀ ਲੱਭੋ, ਤਾਂ ਇਕ ਦਿਨ ਗੁਰੂ
 ਜੀ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਅਰਦਾਸ ਸੋਧ ਕਰ
 ਇੱਕ ਬੇਰੀ ਦੇ ਹੇਠ ਆ ਖਲੋਤੇ, ਤਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਇਕ
 ਨਿੱਕੀ ਜੇਹੀ ਛਪੜੀ ਵੇਖ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਹੱਥ ਮੂੰਹ ਧੋਤਾ,
 ਜਦੋਂ ਜਲ ਨਾਲ ਕੁਰਲਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਮੂੰਹ ਧੋ ਕੇ ਹਟੇ ਤਾਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ੀ
 ਵਿੱਚ ਸੱਚ ਖੰਡ ਦਾ ਭਾਵ ਨਜ਼ਰੀ ਆਇਆ, ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਇਸ
 ਕੱਤਕ ਨੂੰ ਵੇਖ ਦੰਗ ਰਹ ਗਏ, ਸਾਰਾ ਸਮਾਚਾਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ
 ਸੁਣਾਯਾ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਅੰਤਰ ਜਾਮੀ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਸਮਾਚਾਰ
 ਸੁਣ ਆਖਿਆ ਬਾਬਾ ਜੀ ! ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਸੱਚ ਖੰਡ ਹੀ
 ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਸੁੰਦਰ ਮੰਦਰ ਸੱਚ ਖੰਡ ਬਣੇਗਾ । ਫਿਰ
 ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸੰਮਤ ੧੬੩੦ ਕੱਤਕ ੭ ਬਿ: ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ
 ਜੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਿੱਖਾਂ ਸਮੇਤ ਹੋ ਮਿਸਟਾਨ ਵੰਡ ਸ੍ਰੋਵਰ ਦਾ ਟੱਕ
 ਲਗਾ ਸ੍ਰੋਵਰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲੱਗੇ, ਇਸ ਵਿਚ ਭੀ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ
 ਜੀ ਨੇ ਅਤੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ, ਸਾਰਾ ਇਸ ਸ੍ਰੋਵਰ ਦਾ ਸਮਾਚਾਰ
 ਪੰਜਵੀਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਜਾਏਗਾ ॥

॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਸਾਹਿਬ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਤੈਲੀਵਾਂ ਅਧਿਆਇ ਸਮਾਪਤ ॥

ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੀ ਸੁਪੱਤਨੀ

ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਪਾਸ ਸੰ: ੧੬੩੦ ਮਾਘ ਮਹੀਨਾ ਬਿਤ
 ਵਦੀ ੫ ਨੂੰ ਭਾਣਾ ਤਲਵੰਡੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਆਯਾ,
 ਜੋ ਬੇਨਤੀ ਸਹਿਤ ਵੈਰਾਗ ਭਰੀ ਦਸ਼ਾ ਨਾਲ ਬੋਲਿਆ,
 ਬਾਬਾ ਜੀ! ਮਾਤਾ ਮੀਰੋਯਾਂ ਜੀ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਦਾਸ ਨੂੰ
 ਆਪ ਦੇ ਲੈਣ ਲਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਨਾ ਜੀ ਨੇ ਭੇਜਿਆ ਹੈ, ਹੁਣ
 ਤੁਸੀਂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕਰਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਓ। ਤਾਂ ਬਾਬਾ
 ਜੀ ਉਸ ਵਕਤ ਬੀੜ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ
 ਤਿਸ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਪੁੱਜਕੇ
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਪਾਸ ਸਰਬ ਬੇਨਤੀ
 ਸੁਨਾਈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਪਾ ਕਰ ਬਾਬਾ ਜੀ
 ਭਾਣੇ ਤਲਵੰਡੀ ਪੁੱਜ ਗਏ। ਮਾਤਾ ਜੀ ਦਾ ਬਿਬਾਨ ਅਤੀ
 ਸੁੰਦਰ ਰੀਤੀ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸਸਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ
 ਬਾਬਾ ਜੀ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਭਾਣਾ ਤਲਵੰਡੀ ਰਹੇ, ਪੱਗ ਦੀ ਮਰ
 ਯਾਦਾ ਭਾਈ ਭਾਣੇ ਜੀ ਨੂੰ ਕੀਤੀ, ਸਭ ਪਰਵਾਰ ਨੂੰ ਵਿਰਾਗ
 ਮਈ ਧੀਰਜ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ
 ਪੁੱਜੇ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਬੀੜ ਵਿੱਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ, ਫੇਰ
 ਬਾਬਾ ਜੀ ਬੀੜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਜੀ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੇ
ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਲੈਲ ਲਈ ਜਾਣਾ

ਸੰ: ੧੬੩੭ ਬਿ: ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ
ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਅਪਨੇ ਭਤੀਜੇ ਦੇ ਵਿਵਾਹ ਦੇ ਸਮੇਂ
ਪਰ ਲਾਹੌਰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਬਚਨ ਕੀਤਾ
ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਆਵਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾ ਕਰੀਏ
ਤਦੋਂ ਤੱਕ ਤੁਸੀਂ ਲਾਹੌਰ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ।

ਸ੍ਰੀ ਅਰਜਨ ਜੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਪਾ ਕਰਕੇ ਲਾਹੌਰ
ਅਟਕ ਰਹੇ, ਏਧਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਮਾਂ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਸੰ: ੧੬੩੮
ਬਿ: ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੂੰ ਬੀੜ ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਦ ਕੇ ਲਾਹੌਰ ਭੇਜਿਆ,
ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਦਿਨ ਵਿਚ ਲਾਹੌਰ ਪੁੱਜੇ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ
ਜੀ ਦੀ ਉਮਰ ੭੫ ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ, ਜਦ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ
ਜੀ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਜੀ ਬੜੇ ਪ੍ਰਸੰਨ
ਹੋਏ । ਰਾਤ ਪਈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕਿਆ ਤੇ ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ
ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਸਨੇਹੇ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਬਾਬਾ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਸੁਣਨ ਲੱਗੇ ਅਤੇ
ਅਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਵੈਰਾਗ ਭਰੇ ਸ਼ਬਦ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤੇ:

ਸੋਰਠ ਮਹਲਾ ੫ .

ਦਹਦਿਸਛਤ੍ਰ ਮੇਘ ਘਟਾ ਘਟ ਦਾਮਨਿ ਚਮਕਿ ਡਰਾ-
ਇਓ । ਸੇਜ ਇਕੇਲੀ ਨੀਦ ਨਹੁ ਨੈਨਹੁ ਪਿਰੁ ਪਰ-
ਦੇਸਿ ਸਿਧਾਇਓ ॥੧॥ ਹੁਣਿ ਨਹੀ ਸੰਦੇਸਰੋ ਮਾਇਓ ।
ਏਕ ਕੋਸਰੋ ਸਿਧਿ ਕਰਤ ਲਾਲੁ ਤਬ ਚਤੁਰ ਪਾਤਰੋ
ਆਇਓ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਕਿਉ ਬਿਸਰੈ ਇਹੁ ਲਾਲੁ

ਪਿਆਰੋ ਸਰਬ ਗੁਣਾ ਸੁਖਦਾਇਓ । ਮੰਦਰਿ
ਚਰਿਕੈ ਪੰਥੁ ਨਿਹਾਰਉ ਨੈਨ ਨੀਰਿ ਭਰਿ ਆਇਓ॥੨॥
ਹਉ ਹਉ ਭੀਤਿ ਭਇਓ ਹੈ ਬੀਰੋ ਸੁਨਤ ਦੇਸਿ
ਨਿਕਟਾਇਓ । ਭਾਂਭੀਰੀ ਕੇ ਪਾਤ ਪਾਰਦੋ ਬਿਨੁ
ਪੇਖੇ ਦੂਰਾਇਓ ॥ ੩ ॥ ਭਇਓ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਸਰਬ ਕੋ
ਠਾਕੁਰੁ ਸਗਰੋ ਦੂਖੁ ਮਿਟਾਇਓ । ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਹਉਮੈ
ਭੀਤਿ ਗੁਰਿ ਖੋਈ ਤਉ ਦਇਆਰੁ ਬੀਠਲੋ ਪਾਇਓ
॥੪॥ ਸਭੁ ਰਹਿਓ ਅੰਦੇਸਰੋ ਮਾਇਓ॥ ਜੋ ਚਾਹਤ ਸੋ ਗੁਰੂ
ਮਿਲਾਇਓ ਸਰਬ ਗੁਣਾ ਨਿਧਿ ਰਾਇਓ॥ ਰਹਾਉ ਦੂਜਾ ੫॥

ਇਤ ਆਦਕ ਵੈਰਾਗ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਅਰ-
ਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸੁਨਾਏ, ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਇਸੇ ਵੈਰਾਗ ਵਿੱਚ
ਗੁਜਾਰੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਸੰਪੂਰਨ ਸ਼ਕਤੀਵਾਨ
ਸਨ, ਦੂਜੇ ਬਿਰਧ ਅਵਸਥਾ ਨੀਂਦ ਅੱਗੇ ਹੀ ਥੋੜੀ ਸੀ ਅਤੇ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਵੈਰਾਗ ਵਿੱਚ ਨੀਂਦਰ ਥੋੜੀ
ਕਰਦੇ ਸਨ, ਉਸ ਰਾਤ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੀਰਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਤੀ
ਅਨੰਦ ਬਨ ਗਿਆ ॥

ਦਿਨ ਚੜ੍ਹੇ ਅਸਵਾਰੀ ਤਿਆਰ ਕਰਾ ਕੇ ਬੈਹਲ ਗੱਡੀ
ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਬੈਠ ਗਏ, ਸਨੇ ੨ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ
ਪਾਸ ਪੁੱਜੇ । ਅੰਦੇ ਸਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਜੀ
ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਸ੍ਰੀ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਅਤੇ ਬਾਬਾ
ਜੀ ਨੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਸਭ ਸਮਾਚਾਰ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਦਾ
ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਜੀ ਨੂੰ ਲਹੌਰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਤੇ ਮੁੜ ਰਸਤੇ
ਆਵਨ ਦਾ ਸੁਨਾਯਾ । ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਅੰਤਰ ਜਾਮੀ ਜੀ ਨੂੰ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਜੀ ਨੇ ਤਿੰਨ ਚਿੱਠੀਆਂ ਭੇਜੀਆਂ ਸਨ, ਇੱਕ ਚਿੱਠੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜਿਸ ਪਰ ਤੀਜਾ ਅੰਗ ਲਿਖਿਆ ਹੋਯਾ ਸੀ, ਸੋ ਮਿਲੀ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਤੀਜਾ ਅੰਗ ਕਿਉਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਚਿੱਠੀ ਤਾਂ ਆਪ ਦੀ ਇੱਕ ਇਹੋ ਮਿਲੀ ਹੈ? ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਦੋ ਚਿੱਠੀਆਂ ਹੋਰ ਹਨ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਪ੍ਰਿਥੀਏ ਨੇ ਲੁਕਾ ਰੱਖੀਆਂ ਹਨ, ਪ੍ਰਿਥੀਏ ਨੂੰ ਸੱਦਿਆ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਿਥੀਆ ਆਉਂਦਿਆਂ ਸਾਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪੁਛਨ ਪਰ ਸਾਫ ਮੁਕਰ ਗਿਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਕੋਈ ਚਿੱਠੀ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਤਾਂ ਅੰਤ੍ਰਜਾਮੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖ ਭੇਜਕੇ ਪ੍ਰਿਥੀਏ ਦਾ ਚੋਲਾ ਮੰਗਾ ਚਿੱਠੀਆਂ ਕੱਢ ਵਖਾਈਆਂ। ਫਿਰ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ! ਤੁਸੀਂ ਸਭ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਉੱਚੀ ਪੜ੍ਹਕੇ ਸੁਣਾਓ! ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਹੁਕਮ ਮੰਨ ਕੇ ਚਿੱਠੀਆਂ ਲੈਕੇ ਸੁਨਾਵਣ ਲੱਗੇ:—

ਮਾਝ ਮਹਲਾ ੫ ਚਉਪਦੇ ਘਰੁ ੧ ॥

“ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਲੋਚੈ ਗੁਰ ਦਰਸਨ ਤਾਈ। ਬਿਲਪ ਕਰੇ
ਚਾਤ੍ਰਕ ਕੀ ਨਿਆਈ। ਤ੍ਰਿਖਾਨ ਉਤਰੈ ਸਾਤਿ ਨ
ਆਵੈ ਬਿਨੁ ਦਰਸਨ ਸੰਤ ਪਿਆਰੇ ਜੀਉ ॥ ੧ ॥ ਹੁਤੇ
ਘੋਲੀ ਜੀਉ ਘੋਲਿ ਘੁਮਾਈ ਗੁਰ ਦਰਸਨ ਸੰਤ
ਪਿਆਰੇ ਜੀਉ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥

ਦੂਜੀ ਚਿੱਠੀ

ਤੇਰਾ ਮੁਖੁ ਸੁਹਾਵਾ ਜੀਉ ਸਹਜਿ ਧੁਨਿ ਬਾਣੀ। ਚਿਰੁ
ਹੋਆ ਦੇਖੇ ਸਾਰੰਗ ਪਾਣੀ। ਧੰਨੁ ਸੁਦੇ ਸੁ ਜਹਾ ਤੂੰ
ਵਸਿਆ ਮੇਰੇ ਸਜਣ ਮੀਤ ਮੁਰਾਰੇ ਜੀਉ ॥ ੨ ॥ ਹਉ

ਘੋਲੀ ਹਉ ਘੋਲਿ ਘੁਮਾਈ ਗੁਰ ਸਜਣ ਮੀਤ
ਮੁਰਾਰੇ ਜੀਉ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥

ਤੀਜੀ ਚਿੱਠੀ ਜੇਹੜੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲੀ

ਇਕ ਘੜੀ ਨ ਮਿਲਤੇ ਤਾਂ ਕਲਿਜੁਗ ਹੋਤਾ ਹੁਣਿ ਕਦਿ
ਮਿਲੀਐ ਪ੍ਰਿਅ ਤੁਧੁ ਭਗਵੰਤਾ । ਮੋਹਿ ਰੈਣਿ ਨ
ਵਿਹਾਵੈ ਨੀਦ ਨ ਆਵੈ ਬਿਨੁ ਦੇਖੇ ਗੁਰ ਦਰਬਾਰੇ
ਜੀਉ ॥ ੩ ॥ ਹਉ ਘੋਲੀ ਜੀਉ ਘੋਲਿ ਘੁਮਾਈ ਤਿਸੁ
ਸਚੇ ਗੁਰ ਦਰਬਾਰੇ ਜੀਉ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ੩ ॥

ਜਦੋਂ ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਚਿੱਠੀਆਂ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ
ਜੀ ਨੇ ਸੁਨਾਈਆਂ ਤਾਂ ਸੰਗਤ ਬੜੀ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਈ, ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ
ਲਿਵਲੀਨ ਹੋਈ, ਪਰ ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦ ਜੀ ਦਾ ਅੰਦਰੋਂ ਅੰਦਰੀ
ਮਨ ਸੜ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਰਹਿ ਨਾ ਸੱਕਿਆ ਤੇ ਆਖਣ ਲੱਗਾ ਕਿ
ਤੁਸਾਂ ਮੈਨੂੰ ਝੂਠੀ ਤੁਹਮਤ ਲਾਈ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਪਾਸੋਂ ਜੋ ਬਣੇਂਗੀ
ਸੋ ਕਰਾਂਗਾ ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸਮਾਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸੰ: ੧੬੩੮ ਭਾਵੇਂ
ਸੁਦੀ ੩ ਸੁਕ੍ਰਵਾਰ ਪ੍ਰਵਿਸ਼੍ਣੁ ਅਸ਼ੁ ਦੀ ੨ ਨੂੰ ਪੰਜ ਪੈਸੇ ਨਰੇਲ ਤੇ
ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਅੱਗੇ ਰੱਖਕੇ ਆਪ ਨੀਵੇਂ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ
ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਉੱਚੇ ਸਿੰਘਾਸਨ ਪਰ ਬਠਾ ਕੇ ਆਪ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ
ਜੀ ਆਦਿ ਗੁਰੂਆਂ ਸਮਾਨ ਮੱਥਾ ਦੇਕ ਪ੍ਰਕਰਮਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ।

ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਗੱਦੀ ਦਾ ਤਿਲਕ
ਦਿਓ, ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਨੇ ਸਭ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦਾ
ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸਾਮਾਨ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਜੀ ਨੂੰ
ਦਿੱਤਾ, ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਜੀ ਨੇ ਸਮਾਂ ਵਿਚਾਰ ਤਲਵਾਰ ਮਿਆਨ

ਕੀਤੀ, ਤਿਲਕ ਦੀ ਰਸਮ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੇ ਅਪਨੇ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹਸਤ
 ਕਮਲਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ, ਤਿਲਕ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਮੱਥਾ
 ਟੇਕਿਆ, ਫਿਰ ਸਭ ਸੰਗਤ ਨੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ। ਇਸ ਵਕਤ
 ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਏਹ ਚੌਥੀ ਪੌੜੀ ਉਚਾਰੀ:—

“ਭਾਗੁ ਹੋਆ ਗੁਰਿ ਸੰਤੁ ਮਿਲਾਇਆ ॥ ਪ੍ਰਭੁ
 ਅਬਿਨਾਸੀ ਘਰਿ ਮਹਿ ਪਾਇਆ ॥ ਸੇਵ ਕਰੀ ਪਲੁ ਰਸਾ
 ਨ ਵਿਛੁੜਾ ਜਨ ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਤੁਮਾਰੇ ਜੀਉ ॥ ੪ ॥
 ਹਉ ਘੋਲੀ ਜੀਉ ਘੋਲਿ ਘੁਮਾਈ ਜਨ ਨਾਨਕ
 ਦਾਸ ਤੁਮਾਰੇ ਜੀਉ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ੧ ॥”

ਉਪ੍ਰੰਤ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸਾਦ ਵਰਤਾ ਕੇ ਅਰਦਾਸਾ ਸੋਧ ਦੀਵਾਨ
 ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਕੀਤੀ ॥

॥ ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਿਰਿਤ੍ਰ ਸਾਹਿਬ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਚੌਵੀਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ ॥

ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਂਣਾ !

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ
 ਚਿਰਿਆਈ ਦੀ ਗੱਦੀ ਦੇਕਰ ਸੁਤੰਤ੍ਰ ਹੋ ਗਏ, ਅਤੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ
 ਮਾਵਣ ਦਾ ਭਾਣਾ ਵਰਤਾਵਣ ਸਮੇਂ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੂੰ
 ਦੇ ਕੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ
 ਸਾਜੇ ਨਿਵਾਜੇ ਉੱਚੀ ਪਦਵੀ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਹੋ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ
 ਨਾਨਕ ਜੀ ਨੇ ਜੋ ਗੁਰਮਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਸੋ ਸਾਡੇ ਪਿੱਛੋਂ ਸਭ ਨੂੰ

ਰੀਤ ਦੱਸਕੇ ਕਾਰ ਕਰਾਵਣੀ । ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਨੇ ਦੋ ਕਰ
ਜੋੜ ਬੇਨਤੀ ਸਹਿਤ ਉਤ੍ਰ ਦਿੱਤਾ ਸਤਿਗੁਰੋ । ਜੋ ਮਰਯਾਦਾ ਤੁਸੀਂ
ਕਰਦੇ ਆਏ ਹੋ ਅਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦਸਦੇ ਰਹੇ ਹੋ ਸੋ ਇਸ ਵਕਤ
ਘਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਨ ਦੀ ਕੋਈ ਮੇਰੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ।
ਜੋ ਰੀਤ ਅੱਗੇ ਤੁਸੀਂ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਦੱਸ ਚੁੱਕੇ
ਹੋ ਸੋ ਸਰਬ ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਨ ਆਪ ਜਾਣ ਰਹੇ ਹਨ, ਦਾਸ ਤੇ ਬ
ਆਪ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਅਜੇਹੇ ਨਿੰਮ੍ਰਤਾ ਭਰੇ ਵਾਕ
ਸੁਣਕੇ ਅਤਯੰਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਏ, ਤੇ ਕਹਣ ਲੱਗੇ:—“ਬਾਬਾ ਜੀ ਮੰ
ਆਪ ਧੰਨ ਹੋ, ਧੰਨ ਸਿੱਖੀ, ਆਪ ਜੈਸਾ ਸੰਤ ਸੰਸਾਰ ਪਰੋ
ਮਿਲਣਾ ਕਠਨ ਹੈ ।” ਹੁਣ ਸਾਡਾ ਅੰਤਮ ਸਮਾਂ ਹੈ । ਅਸੀਂ
ਚਲਦੇ ਹਾਂ ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਏਹ ਵਾਕ ਸੁਣ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਅਤਿ ਤੀਬਰ
ਵੈਰਾਗ ਵਾਨ ਹੋ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ
ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ:—

“ਜੇਤਾ ਸਮੁੰਦ ਸਾਗਰ ਨੀਰ ਭਰਿਆ ਤੇਤੇ ਅਉਗਣ ਹਮਾਰੇ।
ਦਇਆ ਕਰੋ ਕਿਛੁ ਮਿਹਰ ਉਪਾਵਉ ਭੁਬਦੇ ਪਾਥਰ ਤਾਰੇ।
ਬੱਸ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਭਗਤ ਵੱਛਲ ਪਤਤ ਪਾਵਨ
ਜੀ ਬੁੱਢਾ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਅਤਿ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਕਰ ਅਕਾਲ ਮਤਾਂ
ਪੁਰਖ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਰ ਨਾਮੀ ਦਾ ਨਾਮ ਰੂਪ ਹੋਰ ਪੁੱਛਿ
ਸਮਾਧੀ ਲਾ ਏਠੇ, ਦਸੋ ਦੁਆਰ ਵਿੱਚੋਂ ਅਜੇਹੀ ਜੋਤ ਖਿੱਚੋ ਪਾਤ
ਕਿ ਜਦ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਜੋਤ ਸਰੂਪ ਵਿਖੇ ਜੋਤ “ਜੋਤੀ ਸੰਗ ਜੋਤਿਕਿਸ
‘ਮਿਲਾਇਆ’ ਜਾ ਸਮਾਈ ਹੈ। ਪਿੱਛੋਂ ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ

ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਤੇ ਭਾਈ ਮਹਾਂ ਦੇਵ ਜੀ ਤੇ ਭਾਈ ਮੋਹਰੀ
ਜੀ ਤੇ ਭਾਈ ਮੋਹਣ ਜੀ ਆਦਿਕ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਭੀ ਸਨ, ਪਰ
ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ 'ਜਲ ਮਲ ਜਾਨੀ ਨਾਵਾਲਿਆ
ਕਪੜ ਰੂਪ ਅੰਬਾਰੇਵਾ' ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਾਕੇ ਬਿਥਾਨ ਤੇ
ਬਿਰਾਜ ਮਾਨ ਕਰ ਬਿਆਸਾ ਦੇ ਕੰਢੇ ਸੁੰਦਰ ਚੰਦਨ ਦੀ ਚਿਖਾ
ਲਗਾਈ, ਪਿੱਛੋਂ 'ਮਤ ਮੈ ਪਿਛੇ ਕੋਈ ਰੋਵਸੀ ਸੋ ਮੈ ਮੂਲ ਨ
ਭਾਇਆ' ਵਾਕ ਅਨੁਸਾਰ ਸਭਨਾਂ ਨੇ ਕਰਤੇ ਦਾ ਭਾਣਾ ਸਿਰ
ਮੰਨਕੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਵਰਤਾ ਸੁਖ ਵਰਤਾਈ।
ਫੇਰ ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਵਿਦਾ
ਲੈਕਰ ਭਾਣੇ ਤਲਵੰਡੀ ਪੁੱਜ ਕੁਝ ਦਿਨ ਠਹਿਰ ਬਾਸਰ ਕੇ
ਬੀੜ ਜਾ ਰਹੇ।

॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਾਹਿਬ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਪੰਝੀਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤ ॥

ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨਾਲ ਮਤ ਮਤਾਂਤ੍ਰਾਂ ਦੀ ਵੀਚਾਰ

ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਪਾਸ ਜੋਗੀ ਆਦਿਕ ਕਈ
ਮਤਾਂ ਦੇ ਸੰਤ ਪੁੱਜੇ, ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਜੋਗੀਆਂ ਨੇ ਪਰਖਨ ਲਈ
ਪੁੱਛਿਆ, ਬਾਬਾ ਜੀ! ਤੁਸੀਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਤੋਂ ਲੈਕਰ ਪੰਜਵੀਂ
ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਤੱਕ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ, ਤੁਸੀਂ
ਕਿਸ ਵਸਤੂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ? ਅਸੀਂ ਗੋਰਖ ਮਤ ਦੇ
ਜੋਗੀ ਹਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਇਤਨੀ ਤਾਕਤ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਚਾਹੀਏ ਉਸ ਜਗਾ

ਉਡਾਰੀ ਮਾਰ ਕੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ
ਇਸ ਜਗਾ ਬੈਠੇ ਮੰਗਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਏਹੋ ਜੇਹੀ ਤਾਕਤ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਕੋਈ
ਵਖਾਵੋ ? ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਉਡਾਰੀ ਮਾਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਥਾਇ ਇਕ
ਤੁਕ ਵਿਚ ਉੱਤ੍ਰ ਦੇਕੇ ਨਿਸ਼ਾ ਕੀਤੀ “ਸਭ ਨਿਧਾਨ ਦਸ ਅਸਰ
ਸਿਧਾਨ ਠਾਕੁਰ ਕਰ ਤਲ ਧਰਿਆ” ਫਿਰ:—“ਉਡ ਨ ਜਾਹੀ
ਸਿਧ ਨ ਹੋਇ ।” ਅਤੇ:— “ਏਕ ਦ੍ਰਿਸਟ ਕਰ ਸਮਸਰ ਜਾਣੈ
ਜੋਗੀ ਕਹੀਐ ਸੋਈ ।” ਇਤ ਆਦਿ ਉੱਤ੍ਰ ਦੇਕੇ ਗੁਰੂ ਵਾਕਾਂ
ਨਾਲ ਚੰਗੀ ਨਿਸ਼ਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਖਿਆ ਹੈ ਜੋਗੀਸਰ ਜੀ !
ਤੁਸੀਂ ਹਠ ਜੋਗ ਸਾਧਨ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਗੁਰਮਤ ਵਿਚ ਹਠ ਜੋਗ ਦੀ
ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਮਤ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸਹਿਜ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਮੰਨਿਆ
ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਯਥਾ:—“ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਇ ਮਿਲੇ ਰਘੁਰਾਇਆ”
ਪੁਨਾ:—“ਸਹਿਜੈ ਹੋਇ ਸੁ ਹੋਇ” ਏਹ ਵਾਕ ਸੁਣ ਜੋਗੀਆਂ
ਦੀ ਤਾਂ ਨਿਸ਼ਾ ਹੋਈ, ਤੇ ਫਿਰ ਸਨਾਤਨ ਮਤ ਵਾਲਾ ਪੰਡਤ
ਬੋਲਿਆ “ਹੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ! ਤੁਸੀਂ ਠਾਕੁਰਾਂ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਕਿਸੇ ਦੇਵਤੇ
ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ, ਇਸ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਨਾਸਤਕ ਹੋ । ਨਾਂ ਤੁਸੀਂ ਹਿੰਦੂ
ਹੋ ਨਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋ ।”

ਤਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸੁਣ ਬਾਬਾ ਜੀ ਤਿਸ ਪੰਡਤ ਨੂੰ “ਸੁਨ
ਪੰਡਤ ਕਰਮਾ ਕਾਰੀ” ਆਖਨ ਲੱਗੇ ਹੇ ਪੰਡਤ ਜੀ ! ਗੁਰਮਤ
ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ, ਬੁਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ
ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਮਲ ਵਖੇਪ ਅਵਰਣਤਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ
ਦੇ ਅੰਤਸ਼ ਕਰਨ ਸੁੱਧ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ “ਸਭ ਘਟ ਰਾਮ ਬੋਲੈ
ਰਾਮ ਬੋਲੈ ਰਾਮ ਬਿਨਾ ਕੋ ਬੋਲੈ ਰੇ” ਅਤੇ:—“ਠਾਕੁਰ ਹਮਰਾ ਸਦਾ
ਬੋਲੰਤਾ । ਸਰਬ ਜੀਆ ਕੋ ਪ੍ਰਭ ਦਾਨ ਦੇਤਾ ।” ਹੇ ਪੰਡਤ ਜੀ !

ਤੁਸੀਂ ਪੱਖ ਨੂੰ ਛੱਡੋ, ਸ਼ਾਂਤਿ ਰੂਪ ਹੋਕੇ ਦੱਸੋ, ਤੁਹਾਡੇ ਚਾਰੇ ਬੇਦਾਂ ਅਤੇ ਸਿੰਮ੍ਰਤੀਆਂ ਪੁਰਾਣਾਂ ਆਦਿ ਪੁਸ਼੍ਤਕਾਂ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਪੱਥਰ ਦਾ ਠਾਕੁਰ ਨਾਮ ਲੈਕਰ ਪੂਜਨ ਲਿਖਿਆ ਹੈ? ਪੰਡਤ ਸੋਚਕੇ ਦੱਸਨ ਲੱਗਾ “ਬਾਬਾ ਜੀ ! ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ।” ਫਿਰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਪੰਡਤ ਜੀ ! ਤੁਸੀਂ ਹਠ ਨਾਲ ਅਪਨਾ ਜਨਮ ਬਿਰਥਾ ਕਿਉਂ ਥੋ ਰਹੇ ਹੋ ? ਇੱਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਕਰਤੇ ਹਰਤੇ ਨੂੰ ਸਿਮਰੋ, ਜਿਸਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਨਿਸ਼-ਕਾਰਾ ਹੋਵੇ। ਹੇ ਪੰਡਤ ਜੀ ! ਮੇਰੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਇਕ ਨਾਮ ਜਪਣ ਦਾ ਹੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਂਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਭ ਕੁਛ ਬਿਰਥਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਨਾਮ ਤੁਲ ਹੋਰ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਯਥਾ—

ਬਹੁ ਸਾਸਤ੍ਰ ਬਹੁ ਸਿੰਮ੍ਰਤੀ ਪੇਖੇ ਸਰਬ ਢਢੋਲ ।

ਪੂਜਸਿ ਨਾਹੀ ਹਰਿ ਹਰੇ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਅਮੋਲ ॥ ੧ ॥

ਪੁਨਾ:—

ਸਿੰਮ੍ਰਿਤਿ ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ਪੁਕਾਰਨਿ ਪੋਥੀਆ ॥

ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਸਭਿ ਕੂੜੁ ਗਾਲੀ ਹੋਛੀਆ ॥ ੧ ॥ ਆਦਿ

ਹੇ ਪੰਡਤ ਜੀ ! ਗੁਰਮਤ ਤਾਂ ਇਸਤਰਾਂ ਦਸਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਪੱਥਰ ਦੇ ਠਾਕੁਰ ਬਨਾ ਕੇ ਪੂਜਦੇ ਹੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਗੁਰਮਤ ਇਸ ਤਰਾਂ ਦਸਦੀ ਹੈ।

ਸਲੋਕ ਕਬੀਰ ਜੀ

ਕਬੀਰ ਪਾਹਨ ਪਰਮੇਸੁਰੁ ਕੀਆ ਪੂਜੈ ਸਭੁ ਸੰਸਾਰ ।

ਇਸ ਭਰਵਾਸੇ ਜੋ ਰਹੇ ਬੂਡੇ ਕਾਲੀ ਧਾਰ ॥

ਕਬੀਰ ਠਾਕੁਰੁ ਪੂਜਹਿ ਮੋਲਿਲੇ ਮਨ ਹਠਿ ਤੀਰਥ ਜਾਹਿ ।

ਦੇਖਾ ਦੇਖੀ ਸ੍ਵਾਂਗੁ ਧਰਿ ਭੂਲੇ ਭਟਕਾ ਖਾਹਿ ॥
ਪੰਡਤ ਜੀ ! ਉਤਲਾ ਵਾਕ ਮੈਂ ਅਪਨੇ ਵੱਲੋਂ ਨਹੀਂ ਆਖਿਆ
ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੈ । ਇਤ ਆਦਕ ਗੁਰਮਤ ਦੇ ਹੁਕਮ
ਬਹੁਤ ਹਨ ॥

ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਨਾਸਤਕ ਹੋ, ਨਾਸ-
ਤਕ ਓਹ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੇਹੜੇ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਜਪਦੇ। ਸੋ ਗੁਰਮਤ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਨਾਸਤਕਾਂ ਲਈ ਇਉਂ ਦਸਦੀ ਹੈ “ਜੋ ਨਾ ਭਜੰਤੇ ਨਾਰਾਇਣਾ ।
ਤਿਨਕਾ ਮੈ ਨ ਕਰਉਂ ਦਰਸਨਾ” ਗੁਰਮਤ ਪਾਖੰਡ ਜਾਲਨੂੰ ਦੂਰ
ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਜੋੜਦੀ ਹੈ । ਸੋ ਤੁਸੀਂ
ਪਾਖੰਡ ਦੁਬਿਧਾ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰੋ, ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾ “ਦੁਬਿਧਾ
ਨ ਪੜਹੁ ਹਰਿਬਿਨ ਹੋਰਿ ਨ ਪੂਜਹੁ ਮੜੈ ਮਸਾਲ ਨ ਜਾਈ” ਹੋਰਨੂੰ
ਨਾ ਪੂਜੋ । ਇਤ ਆਦਕ ਬਚਨ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਗੁਰ-
ਮਤ ਦੇ ਸੁਣਕੇ ਪੰਡਤ ਚਰਨੀਂ ਲੱਗਾ, ਅਤੇ ਜੋਗੀ ਭੀ ਅਪਨੇ
ਆਪਨੂੰ ਜੋ ਉੱਚਾ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਸੀ ਸੋ ਭੀ ਸ਼ਾਂਤਿਚਿੱਤ ਹੋ ਬਾਬਾ
ਜੀ ਨੂੰ ਉੱਚੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਪੂਜਯਾਣਕੇ ਚਰਨੀਂ ਲੱਗਾ, ਜੋ ਹੋਰ ਕਈ
ਮਤਾਂ ਦੇ ਸੰਤ ਆਏ ਸੁਣਦੇ ਸੀ ਸੋ ਭੀ ਨਿਰੁਤ੍ਰ ਹੋ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ
ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦੇ ਆਪੋ ਅਪਨੇ ਰਸਤੇ ਪਏ ॥

ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਾਹਿਬ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਛੱਬੀਵਾਂ ਅਧਿਆਇ ਸਮਾਪਤ ।

ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ!

ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਦੀ ਅਰੰਭਕ ਨੀਂਹ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ

ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਦੱਸੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ
ਜੀ ਕਰ ਚੁਕੇ ਸਨ, ਤੇ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਕਾਰ ਸ਼ੁਰੂ
ਕਰਾ ਚੁਕੇ ਸੀ, ਹੁਣ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ
ਤਿਸ ਤਾਲ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਕਰਨ ਦੀ ਤੇ ਅਤੀ ਸੁੰਦਰ ਬਨਾਉਂਨ ਦੀ
ਤੇ ਡੂੰਘਾ ਪੁਟਾਉਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ। ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਨੂੰ
ਬੀੜ ਤੋਂ ਸੱਦ ਕੇ ਸੰਮਤੀ ਮਿਲਾ ਕੇ ਸਭ*ਸਿੱਖਾਂ ਮਸੰਦਾਂ ਨੂੰ
ਹੁਕਮ ਨਾਮੇਂ ਭੇਜ ਦਿੱਤੇ।

ਸੰਮਤ ੧੬੪੫ ਕੱਤਕ ਸੁਦੀ ੫ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਤੋਂ
ਅਰਦਾਸ ਸੁਧਾ ਇੱਟ ਰਖਾਈ ਤਾਂ ਰਾਜ ਨੇ ਇੱਟ ਚੁੱਕਕੇ ਹੇਠਾਂ
ਰੂਨਾਂ ਲਾ ਕੇ ਫੇਰ ਰੱਖੀ, ਇਸ ਕੱਤਕ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਵੇਖ
ਸੁਭੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਮੰਦਰ ਇਕ ਵੇਰ ਢਹਿ ਕੇ ਫੇਰ
ਬਣੇਗਾ, ਸੋ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ ਪੂਰੇ ਹੋਏ, ਸੰ: ੧੮੧੯ ਨੂੰ
ਮੋਹਮਦ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਗੋਲਿਆਂ ਨਾਲ
ਗਿਰਾ ਦਿੱਤਾ, ਫੇਰ ਸੰ: ੧੮੨੧ ਬਿ: ਨੂੰ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਨੇ ਅਰੰਭ
ਕਰ ਸੰ: ੧੮੩੮ ਬਿ: ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ॥

ਸ੍ਰੀ ਬੁਢਾ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਪਾਂ ਕਰ ਭਾਣਾ
ਤਲਵੰਡੀ ਤੋਂ ਆ ਕਰਕੇ ਅਪਨਾ ਸਾਰਾ ਪਰਵਾਰ ਪੋਤ੍ਰਿਆਂ
ਸਮੇਤ ਸ਼੍ਰੋਵਰ ਪੁਟਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਲਗਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ

*ਭਾਈ ਸੂਹੜ ੧, ਕਾਲਾ ੨, ਪੁਰੀਆ ੩, ਪੈੜਾ ੪, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ੫, ਬਾਲਾ ੬
ਸੁਘੜ ੭, ਤਿਲੋਕਾ ੮, ਬੂਲਾ ੯, ਚੰਡੀ ੧੦, ਤੁਲਸੀ ੧੧, ਭਗੀਰਥ ੧੨, ਕਲਯਾਣਾ
੧੩, ਬਾਲੂ ੧੪, ਲਾਲੂ ੧੫, ਗੋਂਦਾ ੧੬, ਕਿਦਾਰਾ ੧੭, ਮੋਹਣ ੧੮, ਭੁੰਦੜ ੧੯,
ਗਹਿਲੋ ੨੦, ਭਗਤੂ ੨੧, ਸਾਲੋ ੨੨, ਬਿਧੀਚੰਦ ੨੩, ਜੇਠਾ ੨੪, ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸਜੀ ੨੫
ਆਦਿਕ ਮੁਖੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਨਾਮੇਂ ਭੇਜੇ, ਜੋ ਅਪਨੇ ਪ੍ਰਗਣਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ
ਕੇ ਆਏ ॥

ਹਾਜਰ ਕੀਤਾ। ਜਿਤਨਿਆਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਇਸ ਸ਼ੁਭ ਕਾਰਜ ਦੀ ਖਬਰ ਪਹੁੰਚੀ ਸੀ ਸੋ ਭੀ ਮਸੰਦ ਅਪਨੇ ੨ ਪਰਗਣੇ ਦੇ ਸਿੱਖ ਲੈ ਹਾਜਰ ਹੋ ਗਏ। ਸਭ ਸਿੱਖਾਂ ਮਸੰਦਾਂ ਦਾ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਹਿੰਦ, ਆਦਰਸਤਿਕਾਰਨਾਲ ਜਗ੍ਹਾ ੨ ਪਰਬੰਧ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਆਪ ਨਿਤਾਪ੍ਰਤੀਟੋਕਰੀ ਸਿਰਤੇ ਚੁਕ ਮਿੱਟੀ ਕੱਢਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਤੇ ਬੇਰ ਸਾਹਿਬ—ਜੋ ਬਾਬੇ ਬੁਢੇ ਜੀ ਦੀ ਹੁਣ ਤਕ ਘੰਟੇ ਘਰ ਦੀਆਂ ਪਉੜੀਆਂ ਉੱਤ੍ਰਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਹੈ, ਤਿਸ ਜਗ੍ਹਾ—ਬੈਠ ਸਭ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਉਪਕਾਰਾਂ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰ ਕਰ ਤਾਲ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ ॥

ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਦੀ ਅਟੁੱਟ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਵੇਖ ਅਤੀ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਤੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਵਰ ਪ੍ਰਦਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਤਦ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਅਤੀ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇਖਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਸਨ:—

ਵਾਃ ਗੁਃ ਪਉੜੀ ਮਃ ਪ

ਤੇਰੇ ਕੀਤੇ ਕੰਮ ਤੁਧੈ ਹੀ ਗੋਚਰੇ। ਸੋਈ ਵਰਤੈ ਜਗਿ
ਜਿ ਕੀਆ ਤੁਧੁ ਧੁਰੇ। ਬਿਸਮੁ ਭਏ ਬਿਸਮਾਦ ਦੇਖਿ
ਕੁਦਰਤਿ ਤੇਰੀਆ। ਸਰਣਿ ਪਰੇ ਤੇਰੀ ਦਾਸ ਕਰਿ
ਗਤਿ ਹੋਇ ਮੇਰੀਆ। ਪੁਨ:—

ਸਲੋਕ ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੧

ਸਾਜਨ ਤੇਰੇ ਚਰਨ ਕੀ ਹੋਇ ਰਹਾ ਸਦ ਧੂਰਿ।
ਨਾਨਕ ਸਰਣਿ ਤੁਹਾਰੀਆ ਪੇਖਉ ਸਦਾ ਹਜੂਰਿ ॥
ਏਹੋ ਜੇਹੇ ਬਚਨ ਜਦੋਂ ਦੋਹਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਮ ਭਰੇ ਹੋਏ

ਸਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਬਚਨ ਕੀਤਾ “ਬਾਬਾ ਜੀ! ਜਿਤਨੀ
 ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਤਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਸਭ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼
 ਦੇ ਕਰ ਮਨ ਇੱਛੇ ਗੱਫੇ ਵਰਤਾਓ।” ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ
 ਸਭ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਆਗਿਆ
 ਅਨੁਸਾਰ ਮਨ ਇੱਛੇ ਮਨੋਰਥ ਪੂਰਨ ਕੀਤੇ। ਭਾਈ ਭਗਤੂ
 ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਮੁਕਤ ਕੀਤਾ, ਭਾਈ ਬਹਿਲੋ ਨੂੰ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ
 ਵਿਚ ਜੋੜਿਆ। ਇਤ ਆਦਿਕ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਨ ਬਾਂਛਤ ਫਲ
 ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਬਖਸ਼ੇ, ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ
 ਸਭਨਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਸੁਣਾਈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ
 ਸਿੱਖਾਂ ਤੋਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਸੁਣਕੇ ਕਿਹਾ:—“ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾਜੀ
 ਪਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਹੈ, ਅਰ ਇਹ
 ਪੂਰਨ ਸੰਤ ਹਨ।” ਤੇ ਫੇਰ ਪੂਰਨ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਪਰ
 ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਉਚਾਰਿਆ:—

ਸੁਖਮਨੀ ਮਹਲਾ ੫ ਅਸਟਪਦੀ ੧੩

ਸਲੋਕ

ਸੰਤ ਸਰਨਿ ਜੋ ਜਨੁ ਪਰੈ ਸੋ ਜਨੁ ਉਧਰਨ ਹਾਰ।
 ਸੰਤ ਕੀ ਨਿੰਦਾ ਨਾਨਕਾ ਬਹੁਰਿ ਬਹੁਰਿ ਅਵਤਾਰ॥੧॥

ਅਸਟਪਦੀ

“ਸੰਤ ਕੈ ਦੂਖਨਿ ਆਰਜਾ ਘਟੈ । ਸੰਤ ਕੈ ਦੂਖਨਿ
 ਜਮ ਤੇ ਨਹੀ ਛੁਟੈ । ਸੰਤ ਕੈ ਦੂਖਨਿ ਸੁਖ ਸਭੁ ਜਾਇ ।
 ਸੰਤ ਕੈ ਦੂਖਨਿ ਨਰਕ ਮਹਿ ਪਾਇ । ਸੰਤ ਕੈ ਦੂਖਨਿ
 ਮਤਿ ਹੋਇ ਮਲੀਨ । ਸੰਤ ਕੈ ਦੂਖਨਿ ਸੋਭਾ ਤੇ ਹੀਨ ।
 ਸੰਤ ਕੇ ਹਤੇ ਕਉ ਰਖੈ ਨ ਕੋਇ । ਸੰਤ ਕੈ ਦੂਖਨਿ

ਨਿਥਾਨ ਭ੍ਰਸ਼ਟੁ ਹੋਇ । ਸੰਤ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕ੍ਰਿਪਾ ਜੇ ਕਰੈ ।
ਨਾਨਕ ਸੰਤ ਸੰਗਿ ਨਿੰਦਕੁ ਭੀ ਤਰੈ ॥ ੧ ॥

ਸੰਤ ਕੈ ਦੂਖਨ ਤੇ ਮੁਖੁ ਭਵੈ । ਸੰਤਨ ਕੈ ਦੂਖਨਿ ਕਾਗ
ਜਿਉ ਲਵੈ । ਸੰਤਨ ਕੈ ਦੂਖਨਿ ਸਰਪ ਜੋਨਿ ਪਾਇ ।
ਸੰਤਕੈ ਦੂਖਨਿ ਤ੍ਰਿਗਦ ਜੋਨਿ ਕਿਰਮਾਇ । ਸੰਤਨ ਕੈ ਦੂਖਨਿ
ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਮਹਿ ਜਲੈ । ਸੰਤ ਕੈ ਦੂਖਨਿ ਸਭੁ ਕੋ ਛਲੈ ।
ਸੰਤ ਕੈ ਦੂਖਨਿ ਤੇਜੁ ਸਭੁ ਜਾਇ । ਸੰਤ ਕੈ ਦੂਖਨਿ
ਨੀਚੁ ਨੀਚਾਇ । ਸੰਤ ਦੋਖੀ ਕਾ ਥਾਉ ਕੋਈ ਨਾਹਿ ।
ਨਾਨਕ ਸੰਤ ਭਾਵੈ ਤਾ ਓਇ ਭੀ ਗਤਿ ਪਾਹਿ ॥ ੨ ॥

ਸੰਤਕਾ ਨਿੰਦਕੁ ਮਹਾ ਅਤਤਾਈ । ਸੰਤਕਾ ਨਿੰਦਕੁ ਖਿਨੁ
ਟਿਕਨੁ ਨ ਪਾਈ । ਸੰਤਕਾ ਨਿੰਦਕੁ ਮਹਾ ਹਤਿਆਰਾ ।
ਸੰਤ ਕਾ ਨਿੰਦਕੁ ਪਰਮੇਸੁਰਿ ਮਾਰਾ । ਸੰਤ ਕਾ ਨਿੰਦਕੁ
ਰਾਜ ਤੇ ਹੀਨੁ । ਸੰਤ ਕਾ ਨਿੰਦਕੁ ਦੁਖੀਆ ਅਰੁ ਦੀਨੁ ।
ਸੰਤ ਕੇ ਨਿੰਦਕ ਕਉ ਸਰਬ ਰੋਗ । ਸੰਤ ਕੇ ਨਿੰਦਕ
ਕਉ ਸਦਾ ਬਿਜੋਗ । ਸੰਤਕੀ ਨਿੰਦਾ ਦੋਖ ਮਹਿ ਦੋਖੁ ।
ਨਾਨਕ ਸੰਤ ਭਾਵੈ ਤਾ ਉਸਕਾ ਭੀ ਹੋਇ ਮੋਖੁ ॥ ੩ ॥

ਸੰਤ ਕਾ ਦੋਖੀ ਸਦਾ ਅਪਵਿਤੁ । ਸੰਤ ਕਾ ਦੋਖੀ ਕਿਸੈਕਾ
ਨਹੀ ਮਿਤੁ । ਸੰਤ ਕੇ ਦੋਖੀ ਕਉ ਡਾਨ ਲਾਗੈ ।
ਸੰਤ ਕੇ ਦੋਖੀ ਕਉ ਸਭ ਤਿਆਗੈ । ਸੰਤ ਕਾ ਦੋਖੀ
ਮਹਾ ਹੰਕਾਰੀ । ਸੰਤਕਾ ਦੋਖੀ ਸਦਾ ਬਿਕਾਰੀ ।
ਸੰਤ ਕਾ ਦੋਖੀ ਜਨਮੈ ਮਰੈ । ਸੰਤਕੀ ਦੂਖਨਾ ਸੁਖ ਤੇ
ਟਰੈ । ਸੰਤ ਕੇ ਦੋਖੀ ਕਉ ਨਾਹੀ ਠਾਉ । ਨਾਨਕ ਸੰਤ
ਭਾਵੈ ਤਾ ਲਏ ਮਿਲਾਇ ॥ ੪ ॥

ਸੰਤ ਕਾ ਦੋਖੀ ਅਧ ਬੀਰ ਤੇ ਟੂਟੈ । ਸੰਤ ਕਾ ਦੋਖੀ
 ਕਿਤੇ ਕਾਜਿ ਨ ਪਹੁਚੈ । ਸੰਤ ਕੇ ਦੋਖੀ ਕਉ
 ਉਦਿਆਨ ਭੁਮਾਈਐ । ਸੰਤ ਕਾ ਦੋਖੀ ਉਝੜ
 ਪਾਈਐ । ਸੰਤ ਕਾ ਦੋਖੀ ਅੰਤਰ ਤੇ ਥੋਥਾ ।
 ਜਿਉ ਸਾਸ ਬਿਨਾ ਮਿਰਤਕ ਕੀ ਲੋਥਾ । ਸੰਤ ਕੇ
 ਦੋਖੀ ਕੀ ਜੜ ਕਿਛੁ ਨਾਹਿ । ਆਪਨ ਬੀਜ ਆਪੇ ਹੀ
 ਖਾਹਿ । ਸੰਤ ਕੇ ਦੋਖੀ ਕਉ ਅਵਧੁ ਨ ਰਾਖਨ ਹਾਰੁ ।
 ਨਾਨਕ ਸੰਤ ਭਾਵੈ ਤਾ ਲਏ ਉਬਾਰ ॥ ੫ ॥

ਸੰਤ ਕਾ ਦੋਖੀ ਇਉ ਬਿਲਲਾਇ । ਜਿਉ ਜਲਜਿਹੂਨ
 ਮਛਲੀ ਤੜਫਾਇ । ਸੰਤ ਕਾ ਦੋਖੀ ਭੂਖਾ ਨਹੀ ਰਾਜੈ ।
 ਜਿਉ ਪਾਵਕੁ ਈਧਨਿ ਨਹੀ ਧਾਪੈ । ਸੰਤ ਕਾ ਦੋਖੀ ਛੁਟੈ
 ਇਕੇਲਾ । ਜਿਉ ਬੁਆੜੁ ਤਿਲ ਖੇਤ ਮਾਹਿ ਦੁਹੇਲਾ ।
 ਸੰਤ ਕਾ ਦੋਖੀ ਧਰਮ ਤੇ ਰਹਿਤ । ਸੰਤ ਕਾ ਦੋਖੀ ਸਦ
 ਮਿਥਿਆ ਕਹਿਤ । ਕਿਰਤੁ ਨਿੰਦਕ ਕਾ ਧੁਰ ਹੀ
 ਪਇਆ । ਨਾਨਕ ਜੋ ਤਿਸ ਭਾਵੈ ਸੋਈ ਬਿਆ ॥ ੬ ॥

ਸੰਤ ਕਾ ਦੋਖੀ ਬਿਗੜ ਰੂਪ ਹੋਇ ਜਾਇ । ਸੰਤ ਕੇ
 ਦੋਖੀ ਕਉ ਦਰਗਹਿ ਮਿਲੈ ਸਜਾਇ । ਸੰਤ ਕਾ ਦੋਖੀ
 ਸਦਾ ਸਹਿਕਾਈਐ । ਸੰਤ ਕਾ ਦੋਖੀ ਨ ਮਰੈ ਨ
 ਜੀਵਾਈਐ । ਸੰਤ ਕੇ ਦੋਖੀ ਕੀ ਪੁਜੈ ਨ ਆਸਾ । ਸੰਤ ਕਾ
 ਦੋਖੀ ਉਠਿ ਚਲੈ ਨਿਰਾਸਾ । ਸੰਤ ਕੇ ਦੋਖਨਿ ਤਿਸਟੈ
 ਕੋਇ । ਜੈਸਾ ਭਾਵੈ ਤੈਸਾ ਕੋਈ ਹੋਇ । ਪਇਆ ਕਿਰਤੁ
 ਨ ਮੇਟੈ ਕੋਇ । ਨਾਨਕ ਜਾਨੈ ਸਚਾ ਸੋਇ ॥ ੭ ॥

ਸੰਤ ਘਟ ਤਿਸਕੇ ਓਹਕਚਨੈ ਹਾਰੁ । ਸਦਾ ਸਦਾ ਤਿਸਕਉ

ਸੰਤ ਕਾ ਦੋਖੀ ਅਧ ਬੀਚ ਤੇ ਟੂਟੈ । ਸੰਤ ਕਾ ਦੋਖੀ
 ਕਿਤੈ ਕਾਜਿ ਨ ਪਹੁਚੈ । ਸੰਤ ਕੇ ਦੋਖੀ ਕਉ
 ਉਦਿਆਨ ਭੁਮਾਈਐ । ਸੰਤ ਕਾ ਦੋਖੀ ਉਝੜ
 ਪਾਈਐ । ਸੰਤ ਕਾ ਦੋਖੀ ਅੰਤਰ ਤੇ ਬੋਥਾ ।
 ਜਿਉ ਸਾਸ ਬਿਨਾ ਮਿਰਤਕ ਕੀ ਲੋਥਾ । ਸੰਤ ਕੇ
 ਦੋਖੀ ਕੀ ਜੜ ਕਿਛੁ ਨਾਹਿ । ਆਪਨ ਬੀਜ ਆਪੇ ਹੀ
 ਖਾਹਿ । ਸੰਤ ਕੇ ਦੋਖੀ ਕਉ ਅਵਰੁ ਨ ਰਾਖਨ ਹਾਰੁ ।
 ਨਾਨਕ ਸੰਤ ਭਾਵੈ ਤਾ ਲਏ ਉਬਾਰ ॥ ੫ ॥

ਸੰਤ ਕਾ ਦੋਖੀ ਇਉ ਬਿਲਲਾਇ । ਜਿਉ ਜਲਬਿਹੂਨ
 ਮਛਲੀ ਤੜਫਾਇ । ਸੰਤ ਕਾ ਦੋਖੀ ਭੂਖਾ ਨਹੀ ਰਾਜੈ ।
 ਜਿਉ ਪਾਵਕੁ ਈਧਨਿ ਨਹੀ ਧ੍ਰਾਪੈ । ਸੰਤ ਕਾ ਦੋਖੀ ਛੁਟੈ
 ਇਕੇਲਾ । ਜਿਉ ਬੁਆੜੁ ਤਿਲ ਖੇਤ ਮਾਹਿ ਦੁਹੇਲਾ ।
 ਸੰਤ ਕਾ ਦੋਖੀ ਧਰਮ ਤੇ ਰਹਿਤ । ਸੰਤ ਕਾ ਦੋਖੀ ਸਦ
 ਮਿਥਿਆ ਕਹਿਤ । ਕਿਰਛੁ ਨਿੰਦਕ ਕਾ ਧੁਰ ਹੀ
 ਪਇਆ । ਨਾਨਕ ਜੋ ਤਿਸ ਭਾਵੈ ਸੋਈ ਬਿਆ ॥ ੬ ॥

ਸੰਤ ਕਾ ਦੋਖੀ ਬਿਗੜ ਰੂਪ ਹੋਇ ਜਾਇ । ਸੰਤ ਕੇ
 ਦੋਖੀ ਕਉ ਦਰਗਹਿ ਮਿਲੈ ਸਜਾਇ । ਸੰਤ ਕਾ ਦੋਖੀ
 ਸਦਾ ਸਹਿਕਾਈਐ । ਸੰਤ ਕਾ ਦੋਖੀ ਨ ਮਰੈ ਨ
 ਜੀਵਾਈਐ । ਸੰਤ ਕੇ ਦੋਖੀ ਕੀ ਪੁਜੈ ਨ ਆਸਾ । ਸੰਤ ਕਾ
 ਦੋਖੀ ਉਠਿ ਚਲੈ ਨਿਰਾਸਾ । ਸੰਤ ਕੇ ਦੋਖਨਿ ਤ੍ਰਿਸਟੈ
 ਕੋਇ । ਜੈਸਾ ਭਾਵੈ ਤੈਸਾ ਕੋਈ ਹੋਇ । ਪਇਆ ਕਿਰਤੁ
 ਨ ਮੇਟੈ ਕੋਇ । ਨਾਨਕ ਜਾਨੈ ਸਚਾ ਸੋਇ ॥ ੭ ॥

ਸਭ ਘਟ ਤਿਸਕੇ ਓਹਕਰਨੈ ਹਾਰੁ । ਸਦਾਸਦਾ ਤਿਸਕਉ

ਤਾਲ ਪੁਟਦਿਆਂ ੨ ਇਕ ਮੱਠ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਕਹੀ ਨਾਲ
 ਨਿਕਲਿਆ, ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਸਾਰਾ ਮੱਠ ਸਹਿਜ ਨਾਲ ਮਿੱਟੀ
 ਤੋਂ ਨੰਗਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬੂਹੇ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਹਟਾਈ, ਤੇ
 ਸਤਿਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਕੀਤਾ, ਸਤਿਗੁਰੂ
 ਜੀ ਸੁਣਕੇ ਆਏ, ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ 'ਬੂਹੇ ਦੇ
 ਅੰਗਾਂ ਸਿਲ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬੂਹਾ ਬੰਦ ਹੈ ਹਟਾਓ'। ਬਾਬਾ ਜੀ
 ਨੇ ਜਦੋਂ ਸਿਲ ਖੋਲ੍ਹਕੇ ਅੰਦਰ ਝਾਤੀ ਮਾਰੀ ਤਾਂ ਕੀ ਵੇਖਦੇ
 ਹਨ ਜੋ ਇੱਕ ਸੰਤ ਸਮਾਧੀ ਲਾਕੇ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ
 ਵੇਖ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇੱਕ ਸੰਤ ਅੰਦਰ
 ਸਮਾਧੀ ਲਾਈ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ
 ਕਾਥਿਆ ਕਸਤੂਰੀ ਤੇ ਮੱਖਣ ਲਿਆਓ, ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਦੋਵੇਂ
 ਗੰਜਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਲੈ ਆਂਦੀਆਂ, ਬਾਬਾ ਜੀ
 ਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਤਿਸ ਜੋਗੀ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਤੇ ਦਸਮੇਂ
 ਦੁਆਰ ਦੇ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਕਸਤੂਰੀ ਤੇ ਮੱਖਣ ਦੀ ਮਾਲਸ਼ ਨਾਲ
 ਨਰਮ ਕਰਨ ਲੱਗੇ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਤਿਸਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਰਹੇ, ਕੁਝ ਕੁ
 ਚਿਰ ਮਗਰੋਂ ਜੋਗੀ ਨੇ ਅੰਗ ਹਿਲਾਇਆ ਅਤੇ ਨੇਤ੍ਰ ਖੋਲ੍ਹੇ,
 ਨਿਰੰਦਰ ਰੋਮ ਨੇਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਉੱਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਜੋਗੀਸੂਰ ਨੇ ਧਿਆਨ
 ਕੀਤਾ, ਕੀ ਵੇਖੇ ਕਿ ਤਿੰਨ ਪੁਰਖ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜੇ ਹਨ, ਜੋਗੀ ਨੇ
 ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸ ਲਈ ਏਥੇ ਆਏ ਹੋ? ਤਾਂ ਬਾਬਾ
 ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੇ ਜੋਗੀਸੂਰ ਨੂੰ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੁਸੀਂ
 ਬੈਠੇ ਹੋ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਤਾਲ
 ਲਗਾਵਟ ਦਾ ਅਰੰਭ ਕੀਤਾ ਹੋਯਾ ਹੈ, ਇਹ ਮੱਠ ਮਿੱਟੀ
 ਪੁੱਟਣ ਤੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ। ਤਾਂ ਜੋਗੀਸੂਰ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ

ਹੁਣ ਕੇਹੜਾ ਜੱਗ ਹੈ ? ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੁਣ ਕਲ ਜੁਗ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋਗੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਲ ਜੁਗ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਹੋਣਗੇ ? ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਹਿਤ ਦੁਆਪੁਰ ਦੀ ਤਾੜੀ ਲਾਈ ਹੋਈ ਹੋ । ਜਦ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਪ੍ਰਗਟਨਗਰ ਤੋਂ ਮੇਰਾ ਉਧਾਰ ਕਰਨਗੇ । ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਖੁੱਫਾ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਜੋਗੀਸ਼੍ਵਰ ਜੀ ! ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਤਾਂ ਸੰ: ੧੫੨੬ ਵਿਸਾਖ ਕੱਤਕ ਦੀ ਪੂਰਨ ਮਾਸੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਕਰ ਦੇਸ ਦੇਸ਼ਾਂਤ੍ਰਾਂ ਨੂੰ ਉਧਾਰ ਤੇ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰਿਆਈ ਦੇ ਕੇ ਸੰ: ੧੫੨੬ ਵਿਸਾਖ ਅੱਸੂ ਸੁਦੀ ਦਸਮੀਂ ਨੂੰ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾ ਗਏ ।

ਫਿਰ ਦੂਜਾ ਸਰੂਪ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਸੰਮਤ ੧੫੬੧ ਵਿਸਾਖ ਵਦੀ ਏਕਾਦਸ਼ੀ ਮੱਤੇ ਦੀ ਸਰਾਇ (ਫੀਰੋਜ਼ ਪੁਰ) ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ ਅਤੇ ਗੁਰਿਆਈ ਦੀ ਗੱਦੀ ਤੇ ਸੰ: ੧੫੬੬ ਹਾੜ ਵਦੀ ੧੩ ਨੂੰ ਬੈਠਾ । ੧੨ ਸਾਲ ੯ ਮਹੀਨੇ ੧੨ ਦਿਨ ਗੁਰਿਆਈ ਕਰਕੇ ਸੰਮਤ ੧੬੦੯ ਚੇਤਰ ਸੁਦੀ ੪ ਨੂੰ ਖਡੂਰ ਵਿਖੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾ ਗਏ ।

ਤਿਸ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਤੀਜਾ ਸਰੂਪ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਜੀ ਸੰ: ੧੫੩੬ ਵਿਸਾਖ ਸੁਦੀ ੧੪ ਬਾਸਰ ਕੇ (ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ) ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ ਅਤੇ ਸੰ: ੧੬੦੯ ਚੇਤ੍ਰ ਸੁਦੀ ੪ ਨੂੰ ਗੱਦੀ ਤੇ ਬੈਠੇ, ੨੨ ਸਾਲ ੧੦ ਮਹੀਨੇ ੨੪ ਦਿਨ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਗੁਰਿਆਈ ਮਿਲੀ, ੨੨ ਸਾਲ ੪ ਮਹੀਨੇ ੩੦ ਦਿਨ ਗੱਦੀ ਬੈਠੇ, ਤੇ ਸੰ: ੧੬੩੧ ਭਾਦਰੋਂ ਸੁਦੀ ੧੫ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਵਿਖੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾ ਗਏ ॥

ਤਿਸਦੇ ਮਗਰੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੀ ਜੋਤ ਚੌਥਾ ਸਰੂਪ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਈ ।

(੧੫੫)

ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਨਾਮ ਤੋਂ ਸੰ: ੧੫੯੧ ਕੱਤਕ ਵਦੀ ੨ ਨੂੰ
ਲਹੌਰ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ । ਸੰ: ੧੬੩੧ ਭਾਦੋਂ ਸੁਦੀ ੧੫
ਨੂੰ ਗੁਰਿਆਈ ਦੀ ਗੱਦੀ ਤੇ ਬੈਠ ੭ ਸਾਲ ਗੁਰਿਆਈ
ਕੀਤੀ । ਸੰ: ੧੬੩੮ ਭਾਦਰੋਂ ਸੁਦੀ ੩ ਨੂੰ ਗੋਇੰਦ ਵਾਲ
ਵਿਖੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾ ਗਏ, ਤੇ ਇਸ ਵਕਤ ਪੰਚਮ ਸਰੂਪ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ
ਹੈਨ, ਪੰਚਮ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੰ: ੧੬੨੦ ਵਿਸਾਖ ਵਦੀ ੭ ਗੋਇੰਦ-
ਵਾਲ ਪ੍ਰਗਟੇ ਸਨ, ਗੁਰਿਆਈ ਦੀ ਗੱਦੀ ਤੇ ਸੰ: ੧੬੩੮
ਭਾਦਰੋਂ ਸੁਦੀ ੩ ਨੂੰ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਸੋ ਹੁਣ ਇਸ ਵਕਤ ਆਪਦੇ
ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਤਦ ਜੋਗੀਸ਼ੁਰ ਜੀ ਨੇ ਸਭ
ਸਮਾਚਾਰ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾਜੀ ਪਾਸੋਂ ਸੁਣਦੇ ਸਾਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ
ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਪਰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ, ਅਤੇ ਅਪਨੀ ਸਾਰੀ
ਬੈਠ ਵਾਰਤਾ ਸੁਨਾਈ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਦੀ ਪੁਰਾਤਨ ਕਥਾ
ਸੁਨਾਈ। ਜਿਸ ਬਾਬਤ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਾਸ ੩ ਅੰਸੂ ੫੮
ਪੰਨਾ ੩੪੮ ਪਰ ਇਸਤਰਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:—

ਚੌਪਈ

“ਸਤਿਗੁਰ ਮੈਂ ਇਥ੍ਹਾਕ ਸੁ ਨਾਮ । ਤ੍ਰੇਤੇ ਮਹਿ ਸਰ ਸੁਧਾ
ਵਖਾਨ । ਦ੍ਰਾਪੁਰ ਨਾਮ ਰਾਮ ਸਰ ਜੇਵਾ । ਕਲਿਜੁਗ ਮਹਿ
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਹੋਵਾ ॥ ੬੨ ॥ ਜੁਗਾ ਜੁਗੀਤਰ ਤੀਰਥ ਏਹੂ । ਜੋ
ਪਰਸੈ ਸੋਈ ਫਲ ਲੇਹੂ । ਜੋ ਇਹੁ ਕਥਾ ਸੁਨੈ ਧਰਿ ਧਿਆਨ ।
ਤਿਸ ਨਰ ਕੀ ਹੋਵਹਿ ਕਲਿਆਨ ॥ ੬੩ ॥”

ਇਸਤਰਾਂ ਜੋਗੀਸ਼ੁਰ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜੋਗ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ
ਪੁਰਾਤਨ ਕਥਾ ਸੁਨਾਈ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਤੀਰਥ ਦੀ
ਜਗਾ ਭੀ ਦੱਸੀ, ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਬੈਠਤੀ

(੧੫੬)

ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੇਰਾ ਨਿਸਤਾਰਾ ਕਰੋ, ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਜੋਗੀ
ਪਰ ਮੇਹਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਪਾਸ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ
ਇਸਨੂੰ ਸੱਤਿ ਨਾਮ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਕਰ ਮੁਕਤ ਕਰੋ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ
ਜੀ ਨੇ ਓਸ ਜੋਗੀਸ਼ਵਰ ਨੂੰ ਸੱਤਿਨਾਮ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਰ
ਉਸ ਪਰ ਮੇਹਰ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਕੀਤੀ, ਤੇ ਗਿਆਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ
ਸਮਝ ਕੇ ਅਭੇਦ ਦਰਸ਼ਨ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ॥

ਰਾਗ ਗੁਜਰੀ ਮ: ੫

ਬਾਜੀ ਗਰ ਜੈਸੇ ਬਾਜੀ ਪਾਈ। ਨਾਨਾ ਰੂਪ ਭੇਖ ਦਿਖ-
ਰਾਈ । ਸਾਂਗ ਉਤਾਰ ਬੰਮਿਓ ਪਾਸਾਰਾ ।
ਤਬ ਏਕੋ ਏਕੰਕਾਰਾ ॥

ਜਿਸਨੂੰ ਧਾਰਨ ਕਰ ਜੋਗੀ ਸਰਪ ਦੀ ਕੁੰਜ ਵਾਂਗੂੰ ਦੇਹ
ਛੱਡ ਕੇ (ਜਿਉ ਜਲ ਮੈ ਜਲ ਆਇ ਖਟਾਨਾ । ਤਿਉ ਜੋਤੀ
ਸੰਗ ਜੋਤ ਸਮਾਨਾ) ਬ੍ਰਹਮ ਵਿੱਚ ਅਭੇਦ ਹੋ ਗਿਆ, ਤਾਂ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਆਦਿ
ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦ ਕੇ ਤਿਸਦਾ ਅਤੀ ਸੁੰਦਰ ਰੀਤੀ ਨਾਲ ਸਸਕਾਰ
ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਤਿਸ ਜੋਗੀ ਦਾ ਨਾਮ “ਸੰਤੋਖਾ” ਹੋਣੇ ਕਰਕੇ ਉਸ
ਦੇ ਨਾਮ ਪਰ ਇਸ ਤਾਲ ਦਾ ਨਾਮ *ਸੰਤੋਖਸਰ ਰਖਿਆ, ਤੇ
ਇਸਦਾ ਕੰਮ ਸੰਮਤ ੧੬੪੧ ਬਿ: ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਕੀਤਾ ।

ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਪੁਰ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਮੇਹਰ ਸੀ,
ਪਰ ਬਾਬਾ ਜੀ (ਮਾਣ ਹੋਂਦੇ ਹੋਇ ਨਿਮਾਣਾ । ਤਾਲ ਹੋਂਦੇ ਹੋਇ
ਨਿਤਾਣਾ) ਗੁਰਬਚਨਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਅੰਦਰ ਗੁਪਤ ਵਰਤਦੇ ਸੀ ।

ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦਾ ਅਠਾਈਵਾਂ ਅਧਿਆਇ ਸਮਾਪਤ ॥

*ਸੰਤੋਖਸਰ ਪ੍ਰਥਾਇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:—
“ਜਿਨ ਕਉ ਤੁਮ ਹਰਿ ਮੇਲਹੁ ਸੁਆਮੀ ਤੇ ਨਾਏ ਸੰਤੋਖ ਗੁਰੂ ਸਰਾ” । ਪੁਨਾ:—

“ਸੰਤੋਖ ਸਰੋਵਰਿ ਬਸੈ ਅਮਿਅ ਰਸੁ ਰਸਨ ਪ੍ਰਕਾਸੈ” ਆਇ

ਗੱਦੀ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦ ਨੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੂੰ
ਮਿਲਣਾ।

ਜਿਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰਿਆਈ
ਦੀ ਗੱਦੀ ਮਿਲੀ, ਉਸੀ ਦਿਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦ ਬਹੁਤ ਬਿਰੋਧ
ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ, ਜਿਸ ਵਕਤ ਗੱਦੀ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਮਗਰੋਂ
ਬਾਬਾ ਜੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸੰਗਤਾਂ ਬਿਦਾ ਹੋਈਆਂ ਤਾਂ ਪ੍ਰਿਥੀਆ
ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਕੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਆਖਣ ਲੱਗਾ, ਜਿਸ
ਨੂੰ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਕਵਿ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਉਂ
ਵਰਸਾਯਾ ਹੈ:-

ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਾ: ੨, ਅੰਸੂ ੨੨ ਪੰਨਾ ੨੫੩:-

ਚੌਪਈ

“ਸਭਾ ਉਠੀ ਜਬ ਨਿਜ ਨਿਜ ਥਾਨ । ਪਹੁੰਚੇ ਸਭ ਸੁਭ
ਰਤ ਬਖਾਨ । ਭਾਈ ਬਿਧ ਸੋ ਪ੍ਰਿਥੀਆ ਮਿਲਿਯੋ । ਜਰ ਬਰ
ਹਿਯੋ ਨ ਬਸ ਕਛੁ ਚਲਿਯੋ ॥ ੨੨ ॥ ਸੁਨ ਬੁੱਢੇ ਹਮ ਤੁਮਕੋ
ਮਾਨਹਿ । ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਸਮ ਮਹਿਮਾ ਮਾਨਹਿ । ਇਸ ਬਿਧ
ਮਾਜ ਤੀਕ ਮਤਿ ਮੇਰੀ । ਰਹੀ ਨ ਅਬ ਸਰਧਾ ਕ੍ਰਿਤ ਹੇਰੀ ॥ ੨੩ ॥
ਰਹਯੋਂ ਸੰਗ ਸਭ ਹੀ ਸਤਿ ਗੁਰ ਕੈ । ਦੇਖਤ ਰਹਯੋਂ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ
ਪੁਰਕੈ । ਮੈਂ ਜੈਸਾ ਅਰ ਲਾਇਕ ਆਛੇ । ਉਚਤ ਹੁਤੀ ਗੁਰਤਾ
ਮਤ ਪਾਛੈ ॥ ੨੪ ॥ ਸੋ ਤੁਮਨੇ ਕਛੁ ਨਹੀ ਬਿਚਾਰਯੋ ।
ਯੋ ਬਿਧ ਕੈ ਬੁਧ ਬਲ ਹਾਰਯੋ । ਪਿਤ ਤੋ ਗੁਰੂ ਨਾਮ ਇਕ
ਨੇ । ਮੈਂ ਬਿਵਹਾਰ ਚਲਾਵਤ ਘਨੇ ॥ ੨੫ ॥ ਸਭ ਬਿਧ ਕੀ
ਧ ਤੂੰ ਮਮ ਜਾਨਤ । ਸਭ ਸੰਗਤ ਗੁਰ ਮੁਹਿ ਅਨੁਮਾਨਤ ।

ਕ੍ਰਿਤ ਅਚਾਨਕ ਇਹ ਕਯਾ ਕੀਨ । ਤਹਿ ਉਠ ਤੁਰਤ ਤਿਲਕ
 ਕਰ ਦੀਨ ॥ ੨੬ ॥ ਮੈ ਨਿਜ ਬਲ ਤੇ ਦਯੋਂ ਉਲਟਾਇ । ਤੇ
 ਤੁਮਰੀ ਕਯਾ ਪਤ ਰਹਿ ਜਾਇ । ਆਗੈ ਜਿਕਰ ਨ ਕਬਹੂੰ ਭਯੋ
 ਤੁਰਤ ਨੁਚਤ ਕਹਾਂ ਕਰ ਦਯੋ ॥ ੨੭ ॥ ਜੋ ਪਿਤ ਰਿਸ ਕਰਕੇ
 ਇਮ ਠਾਨੀ । ਰੀਤ ਨੁਚਤ ਕਰਨ ਕੋ ਮਾਨੀ । ਤਉ ਤੁਮਹ ਕੋ
 ਲਾਇਕ ਹੁਤੀ । ਸਮਝਾਵਨ ਕਹਕੈ ਫੁਡ ਮਤੀ ॥ ੨੮ ॥ ਬਧਿ
 ਸੁਤ ਕੋ ਹੈ ਇਹੁ ਅਧਕਾਰਾ । ਪੁਨ ਸਭ ਬਿਧ ਲਾਇਕ ਨਿਰ
 ਧਾਰਾ । ਪਿਤ ਕੋ ਹੋਵਤ ਸਭ ਬਿਵਹਾਰ । ਕਰੇ ਸੰਭਾਰਨ ਸੁਮੰਤ
 ਉਦਾਰ ॥ ੨੯ ॥ ਇਤ ਆਦਕ ਕਹਿ ਕਰਿ ਸਮਝਾਵਤ । ਗੁਰਤ
 ਲਘੁ ਸੁਤ ਤੇ ਬਰਜਾਵਤ । ਤੁਮਕੋ ਉਚਿਤ ਹੁਤੀ ਇਹੁ ਰੀਤ
 ਤੋ ਸਯਾਨੋ ਸਮਝਤ ਸਭ ਚੀਤ ॥ ੩੦ ॥ ਸੋ ਤੋ ਬਾਤ ਨ ਕੀਨ
 ਨੀਕਾ । ਤੋਂ ਉਠ ਦੀਨ ਤੁਰਤ ਹੀ ਟੀਕਾ । ਤੁਮ ਕ੍ਰਿਤ ਕੋ ਕਿ
 ਨਿੰਦਹਿ ਨਾਹੀ । ਜੇ ਸਿੱਖ ਸਿਆਨੇ ਸੰਗਤ ਮਾਹੀ ॥ ੩੧ ॥
 ਦੇਖ ਲਈ ਤੁਮਰੀ ਕਰਤੂਤ । ਕਹਤ ਸੁਮਤ ਜੁਤਿ ਕੀਨ ਕਸੂਤ
 ਅਬ ਮੈ ਕਰਹੋਂ ਨਿਤ ਉਤਸਾਹੁ ਛੀਨ ਲੇਹੁ ਗਾਦੀ ਤਿਸ ਪਾ
 ॥ ੩੨ ॥ ਦਰਬ ਬ੍ਰਿੰਦ ਖਰਚਨ ਕਰ ਲੈਹੋਂ । ਸਭ ਕੀ ਕਰ
 ਉਲਟ ਅਬਦੈਹੋਂ । ਬ੍ਰਿਧ ਕਹਯੋ ਰਿਸ ਕਯੋਂ ਉਰ ਕਰੈਂ । ਪਿਤ
 ਸੇਵਾ ਮਹਿ ਨਹਿ ਚਿਤ ਧਰੈਂ ॥ ੩੩ ॥ ਰੀਝਹ ਬਿਨਾ ਕਹਾਂ ਤੁ
 ਵੈ ਹੈਂ । ਜੇਕਰ ਲਾਇਕ ਕੋ ਪਿਖ ਲੈ ਹੈਂ । ਕਰੈਂ ਬਖੀਲ
 ਹਾਨੀ ਆਵੈ । ਗਹਹੁ ਨਿੰਮ੍ਰਤਾ ਬਾਂਛਤ ਪਾਵੈ ॥ ੩੪ ॥ ਪਿਤ
 ਕੋ ਕਹਯੋ ਨ ਮਾਨਯੋ ਨੀਕਾ । ਯਾਂ ਤੇ ਨਹੀ ਭਯੋ ਤੁਮ ਟੀਕਾ
 ਗੁਰੂ ਪੁਤ੍ਰ ਤੁਮ ਬਡੀ ਬਡ ਈ । ਮਾਨਨੀਯ ਕਯਾ ਹਾਥ ਨ ਆਈ
 ॥ ੩੫ ॥ ਕ੍ਰੋਧ ਬਿਖਾਦ ਛੋਡ ਸੁਖ ਪਾਵਹੁ । ਪਿਤਾ ਕਰੇ ਤਿਮ

ਉਹ ਹਰਖਾਵਹੁ । ਦੀਨ ਦੁਨੀ ਕੋ ਮਾਲਕ ਅਹੈ । ਤਿਨ ਸਮ
 ਮੁਖ ਕੋ ਉਤਰ ਕਹਿਹੈ ॥ ੩੬॥ ਇਸ ਕਹਿ ਬ੍ਰਿਧ ਮੁਖ ਧਾਰੀ
 ਮਨ । ਪ੍ਰਿਥੀਆ ਜਾਇ ਪਰਵੇਸਯੋ ਭੋਨ ।”

ਇਤ ਆਦਿਕ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਨਾਲ ਬਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਅਤੇ
 ਬਾਬਾ ਜੀ ਤੋਂ ਜਥਾ ਯੋਗ ਉਤ੍ਰ ਲੈ ਕਰ ਪ੍ਰਿਥੀਚੰਦ ਆਪਣੇ
 ਘਰ ਨੂੰ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਨਿਤਾਪ੍ਰਤੀ ਕਲੇਸ਼ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ
 ਰੱਖਣ ਲੱਗਾ ।

**ਸ੍ਰੀ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਜੀ ਦੀ ਨੀਂਹ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ
 ਜੀ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਰਖਾ ਕਰ ਪਿੰਡ ਬਸਾਵਣਾ !**

ਪ੍ਰਿਥੀਚੰਦ ਜੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ ਵੇਖ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨਦੇਵ
 ਜੀ ਸ਼ਾਂਤ ਚਿੱਤ ਰੂਪ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਛੋਡ ਬਾਹਰ ਸਾਧ
 ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਬਿਚਰਨ ਦਾ ਅਰੰਭ ਕੀਤਾ, ਜਦ ਏਹ ਵਿਚਰਨ ਦੀ
 ਗੱਲ ਹੋ ਹੀ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਨੂੰ ਭਾਈ ਹੰਦਾਲ ਨੇ
 ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਆਖਕੇ ਮੇਰੇ ਘਰ ਲੈ ਚਲੋ,
 ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੀ ਅਤੀ ਸਰਧਾ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰਾਂਗਾ, ਤਾਂ
 ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਨੇ ਹੰਦਾਲ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਜੰਡਿ-
 ਆਲੇ ਜਾਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਮੰਨ
 ੧੬੪੬ ਫੱਗਣ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਲਈ, ਪਿੱਛੇ ਸ੍ਰੀ
 ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਭਾਈ ਭਗਤੂ, ਬਹਿਲੋ, ਪੈੜਾ,
 ਲਯਾਨਾ, ਜੇਠਾ ਆਦਿਕ ਛੱਡੇ, ਜੋ ਲੰਗਰ ਆਦਿਕ ਦੀ
 ਸੇਵਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ । ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਾਬਾ
 ਬੁਢਾ ਜੀ ਨੂੰ ਬੀੜ ਵਿਚ ਭੇਜਕੇ ਆਪ ਜੰਡਿਆਲੇ ਪਿੰਡ ਜਾ ਰਹੇ,

ਭਾਈ ਹੰਦਾਲ ਨੇ ਅਤੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ
 ਚੱਖਣ ਲਈ ਅਤੀ ਯਤਨ ਕੀਤਾ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸੰ
 ੧੬੪੭ ਵੈਸਾਖ ਚੜ੍ਹਦੇ ਕਈ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਤਾਰਦੇ ਹੋਏ ਖਾ
 ਪਿੰਡ ਆਨ ਉਤਰੇ, ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਖਾਰੇ ਪਿੰਡ ਆ
 ਸੁਣਕੇ ਦੂਰ ਨੇੜੇ ਤੋਂ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਆਵਨ ਲੱਗੇ
 ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਨੂੰ ਬੀੜ ਤੋਂ ਸੱਦ ਕਰ ਸੰਮਤ
 ਕਰ ਖਾਨ ਵਾਲ ਦੇ ਖੱਤ੍ਰੀਆਂ ਤੋਂ ਅਤੇ ਪਲਾਸੂਰ ਦੇ ਰੰਘੜਾਂ ਤੋਂ
 ਚੌਖੀ ਜਮੀਨ ਮੁੱਲ ਲੈ ਕਰ ਇਰਦ ਗਿਰਦ ਦੇ ਮੁਖ
 ਧੌਰਾਂ ਪਾਸੋਂ ਸਹੀ ਕਰਾਕੇ ਸੰ: ੧੬੪੭ ਵੈਸਾਖ ੧੭ ਨੰਗਰ
 ਸ੍ਰੀ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਜੀ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ, ਤੇ ਇਸ ਸੇਵਾ ਵਿਚ
 ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਨੇ ਚੌਖਾ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ੧੬੪੮ ਬਿ: ਨੂੰ ਸ
 ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਹੁਕਮ ਨਾਵੇਂ ਲਿਖਵਾ ਕੇ
 ਭਿਜਾਏ, ਜਿਸਤਰਾਂ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਦੇ ਤਲਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਹ
 ਕਰਨ ਲਈ ਸਿੱਖ ਆਏ ਸੀ, ਇਸੀ ਤਰਾਂ ਸਭ ਆਏ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤਾ
 ਜੀ ਜਿੱਥੇ ਹੁਣ ਹੀਰੇ ਲਾਲਾਂ ਸੰਗ ਮਰਮਰ ਸੋਨੇ ਚਾਂਦੀ ਨਾਲ ਸੰ
 ਸੁੰਦਰ ਜੜਤ ਹਰਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਹੈ ਤਿਸ ਜਗਾ ਬੈਠ
 ਕਰਕੇ ਕੱਚੇ ਤਾਲ ਦੀ ਪੁਟਾਈ ਕਰਾਵਨ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਜੀ
 ਸੰ: ੧੬੪੮ ਬਿ: ਨੂੰ ਕੱਚਾ ਤਾਲ ਪੁਟਵਾਕੇ ਤਜਾਰ ਕੀਤਾ। ਅੰਮ੍ਰਿ
 ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ
 ਜੀ ਆਦਿ ਸੇਵਕ ਤਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਕਰਾਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ
 ਸੈਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਦੀ ਕਦੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ
 ਜੈਸੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਗੰਮ ਦੀਆਂ ਥਾਤਾਂ ਸੁਣਾਨ ਲਈ ਜਿ
 ਜਗਾ ਹੁਣ ਚੀਫ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ ਖਾਲਸਾ

ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਵਿਦਯਾਲਯਾ ਹੈ, ਏਥੇ ਚਮਣੀਕ ਜਗਾ
ਵੇਖ ਬੈਠਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ। ਬਚਨ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਹ ਭੀ ਸਮਾਂ ਪਾਕੇ
ਜਗਾ ਸੁਹਾਵਣੀ ਬਣੇਗੀ। ਸੋ ਅਜ ਕਲ ਇਸ ਜਗਾ ਵਿਚ
ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਰਾਤ ਦਿਨ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ,
ਅਰ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਮਾਸਟਰ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਵਿਤ੍ਰ ਜੀਵਨ
ਵਾਲੇ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸੰ: ੧੬੫੩ ਬਿ: ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਵੇ ਲਵਾ ਕੇ ਤਾਲੇ
ਪੱਕਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਅਰੰਭ ਕੀਤਾ, ਜਦ ਆਵੇ ਪੱਕ ਕੇ
ਉਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਨੂਰ ਦੀਨ ਦੇ ਪੁਤ੍ਰ ਅਮੀਰ ਦੀਨ
ਨੇ ਜੋਰਾ ਜੋਰੀ ਆਵਿਆਂ ਤੋਂ ਇੱਟਾਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਆਪਣੇ ਮਹਿਲ
ਪਾ ਲਏ, ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਸਤਿਗੁਰੋ ! ਇੱਟਾਂ
ਅਮੀਰ ਦੀਨ ਲੈ ਗਿਆ ਹੈ, ਹੁਣ ਕੀ ਕਰੀਏ? ਗੁਰਾਂ ਨੇ ਸੁਭਾਵਕ
ਹੀ ਬਚਨ ਕੀਤਾ, ਸ਼ਾਂਤਿ ਰੱਖੋ, ਸਾਡੇ ਸਿੱਖ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਇਸ
ਤਾਲ ਨੂੰ ਏਹੋ ਹੀ ਇੱਟਾਂ ਲਾਵਣਗੇ, ਸੋ ਬਚਨ ਸੱਤ ਹੋਏ।
ਸੰ: ੧੬੩੨ ਬਿ: ਨੂੰ ਸ੍ਰਦਾਰ ਖੁੱਧ ਸਿੰਘ ਫੈਜ਼ੁੱਲਾ ਪੁਰੀਏ ਨੇ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਮਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਇੱਟਾਂ ਲਿਆ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਤਰਨ ਤਾਰਨ
ਜੀ ਦੇ ਤਾਲ ਨੂੰ ਲਵਾਈਆਂ।

ਜਿਸ ਵਕਤ ਆਵੇ ਲਾਵਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਜਿਸ ਜਗਾ
ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਬਦਲ ਕੇ ਹੋਰ ਜਗਾ
ਹੋਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਸੁਭਾਵਕ ਹੀ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਨੇ ਮੁਖੋਂ ਬਚਨ
ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇੱਟਾਂ ਦੇ ਲੱਗਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਦਲੀ
ਬਦਲੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਸੋ ਉਤਲੇ ਲਿਖੇ ਵਾਕ ਸੱਤ ਹੋਏ।

॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਾਹਿਬ ਬੁਢਾ ਜੀ ਉਨੱਤੀਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤ ॥

ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਪਰ ਉਪਕਾਰ ਕਰਨਾ

ਸੰਮਤ ੧੬੪੮ ਥਿ: ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਜੀ ਦਾ ਤਾਲਾ
ਕੱਚਾ ਪੁਟਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਜੀ ਤੋਂ ਚਲਾ
ਪੱਟੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਸਰਹਾਲੀ ਜਾ ਉਤਰੇ, ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ
ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਬਿਧੀਚੰਦ ਜੀ ਦੇ ਮਾਮਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਡੇਰਾ
ਕੀਤਾ, ਉਸ ਵਕਤ (ਜੋ ਹੁਣ ਜੋਗੀਆਂ ਦੀ ਜਗਾ ਸਰਹਾਲੀ
ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਹੈ) ਖਿੱਦੂ ਮਿੱਦੂ ਵੇਹਾਂ ਨੰਬਰਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜੋਗੀਆਂ ਨੂੰ
ਸਿਖਾ ਦਿਤਾ ਕਿ ਇਹ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਜੀ ਜਹਾਂਗੀਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ
ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਹੋਏ ਭੱਜ ਕੇ ਆਏ ਹੋਏ ਹਨ, ਜੋਗੀਆਂ
ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗ ਗਿਆ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕਸ਼ਟ
ਦੇਵੇਗਾ, ਜੇ ਭਲੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਏਥੇ ਰਹਿਣ
ਲਈ ਥਾਂ ਨਾਂ ਦਿਓ। ਨੰਬਰਦਾਰਾਂ ਨੇ ਜੋਗੀਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾ
ਕਪਟ ਤਾਂ ਨਾ ਜਾਣਿਆ (ਜੋਗੀਆਂ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜੇ
ਗੁਰੂ ਜੀ ਇਸ ਜਗਾ ਟਿਕ ਗਏ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ)
ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਜਗਾ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ
ਪਿੰਡ ਡੇਰਾ ਕਰ ਲਓ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਉਸ ਵਕਤ ਸੁਤੇ ਹੋਏ
ਇਕ ਇੱਟ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲਈ ਬੈਠੇ ਸੀ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਧਰਤੀ ਪਰ
ਸਿੱਟੀ ਤਾਂ ਚਾਰ ਟੁਕੜੇ ਇੱਟ ਦੇ ਹੋ ਗਏ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਚਾਰ
ਦਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਟ ਦਿਤੇ।

ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਇਸ ਗੁੱਝੇ ਭੇਦ ਨੂੰ ਝੱਥ ਪਛਾਣ ਕਰ
ਭਾਈ ਬਿਧੀਚੰਦ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈਕੇ ਇੱਟ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਢੂੰਡਣ ਲੱਗੇ,
ਤਿੰਨ ਟੁਕੜੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲੇ, ਸੌ ਲੈ ਕਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅੱਗੇ ਰੱਖ

(੧੬੬)

ਨਿਤੀ ਕੀਤੀ ਸਤਿਗੁਰੈ ਮੇਹਰ ਕਰੇ । ਅੰਤ੍ਰ ਜਾਮੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ
ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਵਲ ਵੇਖ ਬਚਨ ਕੀਤਾ, ਬਾਬਾ ਜੀ ! ਇਹ
ਪਿੰਡ ਤਾਂ ਕੱਲਰ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਤੁਸੀਂ ਰੱਖ ਲਿਆ ਹੈ, ਸੋ ਦੱਖਣ
ਪਾਸਾ ਹੁਣ ਤਕ ਕੱਲਰ ਹੈ । ਇਸ ਪਰ ਭਾਈ ਬਿਧੀ ਚੰਦ
ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਦੇਕਿਆ । ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸਿਰਹਾਲੀ
ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਤੇ ਭਾਈ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ
ਆਦਿਕ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਕੋਹ ਦੇ ਫਾਸਲੇ ਪਰ
ਚੋਹਲੇ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਜਾ ਰਹੇ, ਪਹਿਲਾ ਨਾਮ ਇਸਦਾ ਭੈਣੀ
ਜੀ, ਇਹ ਭੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਵਰ ਨਾਲ ਚੋਹਲਾ ਸਾਹਿਬ
ਬਣਿਆ ਹੈ ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਭਾਈ ਭਾਨੇ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ
ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਜਾਏਗਾ ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਚੋਹਲੇ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਚੱਲ ਪੱਠੇ ਪਿੰਡ ਹੋ ਕੇ
ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤੇ ਗੋਇੰਦ ਵਾਲ ਆਦਿਕ ਹੋ ਛਾਪਤੀ ਵਾਲੇ
ਭਾਈ ਹੇਮੇ ਨੂੰ ਉਧਾਰਦੇ ਹੋਏ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਆ ਗਏ ।
ਇਸ ਜਗਾ ਤੋਂ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਬੀੜ ਵਿਚ ਪੁੱਜੇ, ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਰਹੇ ।

ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਾਹਿਬ ਬੁਢਾ ਜੀ ਤੀਹਵਾਂ ਅਧਿਆਇ ਸਮਾਪਤ ।

ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਵਿਵਾਹ ਦੀ
ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ।

ਸੰਮਤ ੧੬੩੩ ਵੈਸਾਖ ਦੀ ੨੯ ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ
ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਵਿਵਾਹ ਸੂਹੜੀ ਖੱਤ੍ਰੀ ਚੰਦਨ ਦਾਸ ਦੀ
ਸਪੁਤ੍ਰੀ ਰਾਮਦੇਈ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਮੰਡਾਂ ਵਿਚ ਹੋਇਆ । ਦੇਵ
ਨੇਤ ਸੰਮਤ ੧੬੪੧ ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਨੂੰ ਮਹਿਲ ਮਾਤਾ ਰਾਮਦੇਈ ਜੀ
ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ, ਤਾਂ ਬੀਬੀ ਭਾਨੀ ਜੀ ਨੇ
ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਨਾਲ ਗੁਰਮਤਾ ਕਰਕੇ ਮਉ ਪਿੰਡ ਪਰਗਣੇ
ਫਲੌਰ ਤੋਂ ਕਿਸ਼ਨ ਚੰਦ ਸੇਖੜੀ ਖੱਤ੍ਰੀ ਦੀ ਸਪੁਤ੍ਰੀ ਸ੍ਰੀ
ਗੰਗਾ ਜੀ ਦਾ ਸਾਕ ਲੈ ਲਿਆ ।

ਸੰਮਤ ੧੬੪੬ ਹਾੜ ਦੀ ੨੨ ਦਾ ਵਿਵਾਹ ਰੱਖ ਕੇ ਬੀਬੀ
ਭਾਨੀ ਜੀ ਨੇ ਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਵਿਵਾਹ ਕਾਰਜ ਦਾ
ਕੰਮ ਕਾਜ ਤੇ ਸੇਵਾ ਬਾਬੇ ਬੁਢੇ ਜੀ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕੀਤੀ ।
ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਆਗਯਾ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਣੇ ਤਲਵੰਡੀ
ਤੋਂ ਭਾਈ ਭਾਣਾ ਜੀ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਹਾੜੀ ਦੇ ਗੱਲੇ ਅਤੇ
ਲੰਗਰ ਆਦਿਕ ਘਰ ਦੇ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਲਈ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਰੇ
ਪਰਵਾਰ ਨੂੰ ਪੋਤਿਆਂ ਤੇ ਨੂਹਾਂ ਸਣੇ ਲੈਕੇ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
ਜੀ ਪੁੱਜੇ ।

ਬਾਬਾ ਜੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਨਾਨਕ ਦਾਦਕ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦੀ ਖਾਤਰ
ਲਈ ਹੋਰ ਮੁਖੀ ਸਿੱਖ ਨਾਲ ਲੈਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ।

ਭਾਈ ਕਿਸ਼ਨ ਚੰਦ ਜੀ ਨੇ ਮਉ ਤੋਂ ਜੰਦ ਲਿਆਉਣ ਦਾ
ਸੱਦਾ ਘੱਲਿਆ । ਜਦੋਂ ਜੰਦ ਮਉ ਪਿੰਡ ਪੁੱਜੀ ਤਾਂ ਧੋਤਿਆਂ ਨੇ

ਗੰਗੀ ਤਰਾਂ ਜੰਦ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ, ਤੇ ਡੇਰੇ ਬਿਸਰਾਮ
ਕਰਾਇਆ, ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਹੋਣ ਲੱਗਾ ।

ਇਤਨੇ ਨੂੰ ਮਿਲਣੀ ਦਾ ਸੱਦਾ ਪੁੱਜਾ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਵੱਲੋਂ
ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੇ ਰਹੁਰੀਤ ਨਾਲ ਮਿਲਣੀ ਕੀਤੀ ।

ਤੜਕ ਸਾਰ ਵਿਵਾਹੁ ਦੀ ਰੀਤ (ਗੁਣੀ ਗਿਆਨੀ ਬਹਿ-
ਮਤਾ ਪਕਾਇਆ ਢੇਰੇ ਤਤ ਦਿਵਾਏ) ਅਤੀ ਉੱਤਮ ਰੀਤੀ
ਨਾਲ ਹੋਈ ।

ਭਾਈ ਕਿਸ਼ਨ ਚੰਦ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਤ੍ਰੀ ਸ੍ਰੀ ਗੰਗਾ
ਜੀ ਲਈ ਯਥਾ ਯੋਗ ਧਨ ਬਸਤ੍ਰ ਭੇਟਾ ਕੀਤੇ ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਜੀ ਦੀ ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਸਭ ਸਾਧ
ਸੰਗਤ ਤੇ ਨਾਨਕ ਦਾਦਕ ਨੂੰ ਸਭ ਦੀ ਖਾਤਰ ਕਰ ਵਿਦੈਗੀ
ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਜੀ ਨੂੰ ਸਹਿਤ ਪਰਵਾਰ ਦੇ ਸਿਰੋਪਾਉ
ਬਖਸ਼ੇ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਤੋਂ ਆਕੇ ਭਾਣੇ ਤਲਵੰਡੀ
ਕੁਝ ਚਿਰ ਠਹਿਰ ਭਾਈ ਭਾਨੇ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈਕੇ ਬੀੜ ਪੁੱਜੇ,
ਇਸ ਸਮੇਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਉਮਰ ੮੩ ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ। ਬੀੜ ਦੇ
ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਤੋਂ
ਕਰਾਉਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ ।

॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਾਹਿਬ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਇਕੱਤੀਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤ ॥

ਮਾਤਾ ਗੰਗਾ ਜੀ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੇ ਵਰਦੇਣਾ !
ਦੇਹਗਾ

ਪਰਮ ਪਵਿੱਤਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਧਰਮ ਧੀਰ ਸੁਖ ਖਾਨ ।
ਧਯਾਨ ਧਰੈਂ ਜੋ ਗੁਰਾਂ ਦਾ ਦੁਖ ਚਰੈਂ ਸੁਖ ਦਾਨ ॥ ੧ ॥

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਬਡ ਪਰ ਉਪਕਾਰੀ। ਦੇਵਤ ਸਭ ਨੂੰ ਹੈ
ਸੁਖ ਭਾਰੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਅੰਦਰ ਬਰਤਨ ਆਪ। ਸਰਬ ਸਿਸਟ ਕੇ
ਮਾਈ ਬਾਪ ॥ ੨ ॥ ਗੁਰ ਕੇ ਗੁਨ ਬੇਅੰਤ ਸੁਮਾਰ। ਸਿਰ
ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਜਿਹ ਲਖੇ ਨ ਸਾਰ। ਬ੍ਰਹਮਾ ਭੀ ਗੁਰ ਜਸ ਕੋ ਗਾਵੈ।
ਸਾਰਦ ਨਾਰਦ ਬਯਾਸ ਅਲਾਵੈ ॥ ੩ ॥ ਸੇਸ ਨਾਗ ਜਿਸ ਮੁੱਖ
ਹਜਾਰ। ਨਏ ਨਾਮ ਨਿੱਤ ਕਰੈ ਉਚਾਰ। ਸੋ ਭੀ ਗੁਰ ਜਸ
ਲਖਾ ਨ ਜਾਵੈ। ਸਤਿਗੁਰ ਜਸ ਕਹੁ ਕੌਨ ਸੁਨਾਵੈ ॥ ੪ ॥
ਦੇਵ ਮੁਨੀ ਜੋਗੀ ਤਪ ਵਾਲੇ। ਰਿਸ਼ੀ ਅਖਾਵਨ ਜੋ ਮਤਵਾਲੇ।
ਸੋ ਭੀ ਅੰਤ ਨ ਗੁਰ ਜਸ ਪਾਵੈ। ਗੁਰ ਕਾ ਜੱਸ ਬੇਅੰਤ
ਸੁਨਾਵੈ ॥ ੫ ॥ ਇੰਦ੍ਰ ਮੁਨਿੰਦ੍ਰ ਕੁਬੇਰ ਭੰਡਾਰੀ। ਗੁਰ ਉਪਮਾ
ਸਭ ਤੋਂ ਬਡ ਭਾਰੀ। ਥਾਵਰ ਜੰਗਮ ਕੀਟ ਪਤੰਗਾ। ਪਸੁ ਪੰਖੀ
ਬੋਲਤ ਬਹੁ ਰੰਗਾ ॥ ੬ ॥ ਨਵ ਗ੍ਰਹਿ ਗੁਰ ਦੇ ਖੜੇ ਦੁਆਰ।
ਚਾਰੋਂ ਬੇਦ ਕਰੈਂ ਜੈਕਾਰ। ਦਸੋ ਦਿਸਾ ਗੁਰ ਕੀ ਸਭ ਬਾਰੀ।
ਨਵੇਂ ਖੰਡ ਜਸ ਕਰਨ ਅਪਾਰੀ ॥ ੭ ॥ ਸਬਦ ਅਨਾਹਤ ਗੁਰ
ਜਸ ਗਾਵੈਂ। ਅਨਹਦ ਧੁਨ ਸੁਰ ਰਾਗ ਅਲਾਵੈਂ। ਆਤਮ ਨੂੰ
ਕਰ ਰਾਗ ਸੁਨਾਵੈਂ। ਪਰਮਾਤਮ ਦੇ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਵੈਂ ॥ ੮ ॥
ਇੱਕ ਜੀਭ ਤੋਂ ਲੱਖਾਂ ਹੋਵਨ। ਤਦ ਭੀ ਗੁਰ ਜਸ ਲਖੇ ਨ
ਜੋਵਨ। ਗੁਰ ਕਾ ਜਸ ਗੁਰ ਆਪੇ ਜਾਨੈ। ਅਪਨੀ ਮਹਿਮਾਂ ਆਪ
ਵਖਾਨੈ ॥ ੯ ॥ ਅਸੀ ਤੁਛ ਹਾਂ ਜੀਵ ਨਿਮਾਨੇ। ਗੁਰ ਜਸ ਕਰਨਾ ਹਮ
ਕੀ ਜਾਨੈ। ਪਰ ਇੱਕ ਗੁਰ ਨੇ ਬਾਤ ਵਖਾਣੀ। ਆਏ ਪੜ੍ਹਨ
ਸੁਣਨ ਕੋ ਬਾਣੀ ॥ ੧੦ ॥ ਰਹੀਏ ਜਦ ਤਕ ਜਗਤ ਮਝਾਰ।
ਸੁਣੀਏਂ ਕਥੀਏ ਮੁਖੋਂ ਉਚਾਰ। ਜਿਵ ਗੁਰ ਪ੍ਰੇਰਕ ਪ੍ਰੇਰਨ

ਆਪ । ਤਿਵ ਤਿਵ ਹੁਕਮ ਸੁਨਾਓਂ ਅਲਾਪ ॥ ੧੧ ॥ ਸਿੱਖ
 ਗੁਰੂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਖਾਨਾ । ਇਕ ਪਿਆਰ ਨ ਭੇਦ ਪਛਾਨਾ । ਸਿੱਖ
 ਗੁਰੂ ਦੀ ਦੇਹ ਨਿਆਰੀ । ਸ਼ਬਦ ਧੁਨੀ ਦਾ ਮੇਲ ਅਪਾਰੀ ।
 ॥ ੧੨ ॥ ਨੇਤਰ ਮੇਂ ਪੁਤਲੀ ਜਿਵ ਕਾਰੀ । ਦਿਸਦੀ ਜੁਦੀ ਨ
 ਜੁਦੀ ਨਿਹਾਰੀ । ਬਰਫ ਨੀਰ ਦੋਇ ਰੂਪ ਵਿਖਾਵੈਂ । ਬਰਫ
 ਖੁਲੇ ਜਲ ਜਲੈ ਬਨਾਵੰ ॥ ੧੩ ॥ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਦੀ ਇਤਨੀ
 ਸ ਗੱਲ । ਇੱਕੋ ਰਸ ਦੇ ਰਸੀ ਅਚੱਲ । ਗੁਰੂ ਜਿਵੇਂ ਰਸਮਾ ਹੈ
 ॥ ਅਮਰੀ । ਸਿਖ ਗੁਰ ਤੋਂ ਜਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਰੀ ॥ ੧੪ ॥ ਇਸ ਤੋਂ
 ਗੁਰ ਦਾ ਜਸ ਬਡ ਭਾਰੀ । ਲਖੀ ਜਾਇ ਨਾ ਗਤ ਗੁਰ ਵਾਰੀ ॥
 ਤੇਸ ਦੁਨੀ ਦੇ ਸਤਿਗੁਰ ਮਾਲਕ । ਕਰਤ ਸਰਬ ਦੀ ਹੈਂ
 ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਕ ॥ ੧੫ ॥ ਬੁੱਢੇ ਪ੍ਰੀਤ ਗੁਰੂ ਸੰਗ ਲਾਗੀ । ਅੱਠ
 ਪਹਿਰ ਗੁਰ ਮਹਿ ਅਨਰਾਗੀ । ਬੁੱਢਾ ਅਰਜ ਕਰੈ ਗੁਰ ਮਾਨੈ ।
 ਬੁੱਢਾ ਗੁਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਪਰਵਾਨੈ ॥ ੧੬ ॥ ਦੋਨੋਂ ਪਾਸੇ ਇੱਕੋ
 ਗੱਲ । ਤੋਹੀ ਮੋਹੀ ਵਾਕ ਅਟੱਲ । ਸਹਿ ਅੰਤਾ ਦਾ ਅੰਤ
 ਪਛਾਨੈ । ਸੰਤ ਤਾਸ ਦਾ ਨਾਮ ਵਖਾਨੈ ॥ ੧੭ ॥ ਸੋ ਬੁੱਢਾ ਤਿਸ
 ਘਰ ਦਾ ਜਾਨੂੰ । ਗੁਰ ਗਮਤਾ ਜਿਸ ਮਾਹਿ ਮਹਾਨੂੰ । ਤਦੇ
 ਗੁਰਾਂ ਨੂੰ ਬੁੱਢਾ ਭਾਇਆ । ਸੰਤ ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢੇ ਨੂੰ ਗਾਇਆ ॥ ੧੮ ॥
 ਇਸਤੋਂ ਬੁੱਢਾ ਸੰਤ ਪ੍ਰਬੀਨ । ਗੁਰ ਘਰ ਦਾ ਸੀ ਜਾਣੂ ਚੀਨ ।
 ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇ ਸਿੱਖ ਵਡ ਪੂਰੇ । ਤਦੇ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਅੰਗਰ
 ਪੂਰੇ ॥ ੧੯ ॥ ਵਰ ਸਰਾਪ ਦੀ ਤਾਕਤ ਸਾਰੀ । ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢੇ ਦੇ
 ਵਿਚ ਨਿਹਾਰੀ । ਅਗਮ ਨਿਗਮ ਦੀ ਜਾਨਨ ਵਾਲੇ । ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢਾ
 ਸੀ ਅਤਿ ਮਤਵਾਲੇ ॥ ੨੦ ॥ ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢਾ ਪਰ ਉਪਕਾਰੀ ।
 ਤਾਕਤ ਰਖਦਾ ਸੀ ਬਡ ਭਾਰੀ । ਪਰ ਸਭ ਤਾਕਤ ਗੁਰ ਦੀ

ਜਾਨੈ । ਅਪਨ ਆਪ ਨੂੰ ਛੋਟਾ ਮਾਨੈ ॥ ੨੧ ॥ ਇਸਤੋਂ ਗੁਰ
ਦਾ ਹਿਤ ਬਡ ਭਾਰੀ । ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢੇ ਪਰ ਸੀਗ ਬਿਚਾਰੀ । ਆਪ
ਗੁਰੂ ਸਭ ਕਰਨੇ ਵਾਰੇ । ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚੀ ਕਰਨ ਉਜਾਰੇ ॥ ੨੨ ॥
ਸੇ ਜਿਮ ਬੁੱਢੇ ਹੈ ਵਰ ਦੀਨਾ । ਸੇ ਗੁਰ ਪੜਦਾ ਰੱਖ ਦਖੀਨਾ
ਸੇ ਅੱਗੇ “ਵਰ ਦਾ” ਬਿਸਤਾਰਾ ਲਿਖਦਾ ਹਾਂ ਸੇ ਸੁਣੋਂ ਬਿਚਾਰਾ
॥ ੨੩ ॥ ਸੋਲਾਂ ਸੈ ਅਕਵੰਜਾ ਸਾਲ । ਅੱਸੂ ਇੱਕੀ ਲੀਜੋ
ਭਾਲ । ਪੁੱਖ ਨਖੱਤ੍ਰੁ ਸੀ ਤਦ ਭਾਈ । ਸਾਰੀ ਕਥਾ ਲਿਖ
ਸਮਝਾਈ ॥ ੨੪ ॥

ਸੋਰਠਾ

ਇਕ ਦਿਨ ਦੀ ਸੁਨ ਬਾਤ ਸੰਗਤ ਆਈ ਚੱਲ ਕੇ ।
ਭੇਟ ਧਰੀ ਬਹੁ ਭਾਂਤ ਬਸਤ੍ਰ ਸੁੰਦਰ ਅਤਿ ਲਖੇ ॥ ੨੫ ॥

ਛੋਪਈ

ਸੁੰਦਰ ਬਸਤ੍ਰ ਜਰੀ ਅਪਾਰ । ਮਖਮਲ ਰੇਸ਼ਮ ਕੀਮਤ
ਦਾਰ । ਮਾਤ ਗੰਗ ਦੇ ਪਹਿਨਨ ਵਾਰੇ । ਆਂਦੇ ਸਿੱਖ ਪਿਆਰ
ਵਡ ਧਾਰੇ ॥ ੨੬ ॥ ਝਲਮਲ ਕਰਦੇ ਬਸਤਰ ਸਾਰੇ । ਪਹਿਰੇ
ਮਾਤ ਕਦੀ ਹਿਤ ਧਾਰੇ । ਦਿਵਸ ਰੁਮਾਸੇ ਦੇ ਜਦ ਆਏ । ਮਾਤ
ਗੰਗ ਨੇ ਬਸਤ੍ਰ ਸੁਕਾਏ ॥ ੨੭ ॥ ਦਾਸੀ ਵੈਠੀ ਬਸਤ੍ਰ ਸੁਕਾਵੇ
ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਬਸਤਰ ਦਿਖਰਾਵੇ । ਪੇਖ ਪੇਖ ਕਰ ਸਭ ਨਰ ਨਾਰੀ
ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਬਸਤ੍ਰ ਛਬ ਭਾਰੀ ॥ ੨੮ ॥ ਪ੍ਰਿਥੀਏ ਪੁਤ੍ਰ
ਕਰਮੋਂ ਪਾਸ । ਬਾਤ ਕਹੈ ਇਕ ਔਰਤ ਖਾਸ । ਤੋਰ ਦਰਾਨ
ਧਾਮ ਮਝਾਰ । ਬਸਤਰ ਸੁਕਦੇ ਅਪਰ ਅਪਾਰ ॥ ੨੯ ॥ ਐਸੇ
ਪਿਖੇ ਨ ਕਿਸੀ ਸਥਾਨ । ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਘਰ ਭੀ ਨਹਿ ਮਾਨ
ਜਿਵ ਸੂਰਜ ਦਾ ਰੰਗ ਸੁਹਾਵੇ । ਬਸਤ੍ਰ ਰੰਗ ਤਾਸ ਸਮ ਭਾਵੇ

੧੦ ॥ ਸੁਨ ਕਰਮੋਂ ਤਤ ਕਾਲ ਪਧਾਰੀ । ਜਾਇ ਖੜੀ ਚੜ੍ਹ
 ਪੁਰ ਆਟਾਰੀ । ਨਿਗਾ ਦਰਾਣੀ ਘਰ ਵਲ ਪਾਈ । ਬਸਤਰ
 ੨ ॥ ਪਿਥ ਅਤੀ ਮੁਰਝਾਈ ॥ ੩੧ ॥ ਮਨ ਮੇਂ ਸੋਚਨ ਲਗੀ ਅਪਾਰ ।
 ੩ ॥ ਛੋ ਜੋ ਮਰਜੀ ਕਰਤਾਰ । ਮੇਰੇ ਪਤਿ ਨੇ ਕਰ ਹੋਕਾਰ । ਖੋਇ
 ੪ ॥ ਲਈ ਗੁਰਿਆਈ ਸਾਰ ॥ ੩੨ ॥ ਪਿਤ ਬਚ ਕਰੇ ਨੇ ਅੰਗੀ
 ੫ ॥ ਸੋਕਾਰ । ਤਏ ਰਿਹਾ ਖਾਲੀ ਕਰ ਖਾਰ । ਜੇਕਰ ਪਿਤ ਦੀ ਸੇਵ
 ੬ ॥ ਖਾ ਕਮਾਂਦਾ । ਮਨ ਬਾਂਛਤ ਫਲ ਚਾਹਤ ਪਾਂਦਾ ॥ ੩੩ ॥ ਜੋ ਬਸਤਰ
 ੭ ॥ ਘਰ ਗਏ ਦਰਾਣੀ । ਹੁੰਦੇ ਮੇਰੇ ਘਰ ਸੁਖ ਖਾਣੀ । ਇਸਵਿਧ
 ੮ ॥ ਕਰਮੋਂ ਅਤਿ ਬਿਲਲਾਈ । ਪਤਿ ਗੁਰਿਆਈ ਬਿਨ ਦੁਖ
 ੯ ॥ ਪਾਈ ॥ ੩੪ ॥

ਵਹਰਾ

ਜਦ ਘਰ ਆਯਾ ਪ੍ਰਿਥੀਆ ਕਰਮੋਂ ਖੜੀ ਅਗਾਰ ।
 ਬਾਤ ਸੁਨਾਈ ਨਿੰਮ੍ਹ ਚੋ ਸੁਨੀਓਂ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰ ॥ ੩੫ ॥

ਚੋਪਈ

ਹੇ ਪਤਿ ਜੇ ਸੇਵਾ ਪਿਤ ਕਰਤੇ । ਗੁਰੂ ਹੋਵਦੇ ਕਿਉਂ ਦੁਖ
 ਭਰਤੇ । ਕਰੀ ਸੇਵ ਨਾ ਭੁੱਝ ਹਿਤ ਧਾਰੇ । ਸੇਵ ਕਰੀ ਜਿਨ ਭੇ
 ਗੁਰ ਭਾਰੇ ॥ ੩੬ ॥ ਧਾਮ ਦਰਾਣੀ ਦੇ ਅਜ ਜਾਨੇ । ਬਸਤਰ
 ਪਿਥੇ ਮੋਲ ਬਹੁਤਾਨੇ । ਮਖਮਲ ਰੇਸ਼ਮ ਸਥੀ ਅਪਾਰੇ ।
 ਲਲਮਲ ਕਰ ਵਡ ਮੋਲ ਨਿਹਾਰੇ ॥ ੩੭ ॥ ਸੂਰਜ ਦੇ ਸਮ
 ਲਕਨ ਸਾਰੇ । ਮੈਂ ਪੇਖੇ ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਭਾਰੇ । ਜੇ ਗੁਰ ਹੋਤੇ ਹਮ
 ਘਰ ਆਤੇ । ਕਾਹੇ ਧਾਮ ਦਰਾਣੀ ਜਾਤੇ ॥ ੩੮ ॥ ਹੇ ਪਤਨੀ ਤੂੰ
 ਮੋਤ ਹੀਨੀ । ਖਬਰ ਨੇ ਤੈਨੂੰ ਮਾਸਾ ਸੀਨੀ । ਬਾਤ ਭਵਿੱਖਤ
 ਨਾ ਤੈ ਜਾਨੀ ਹੈਸਭ ਤੇਰੀ ਹੀ ਮਨ ਮਾਨੀ ॥ ੩੯ ॥ ਗੁਰਅਰਜਨ

ਘਰ ਪੁੱਤ੍ਰ ਨ ਜਾਨੋ ਸਭ ਗੁਰਿਆਈ ਅਪਨੀ ਮਾਨੋ । ਤਿਸਦਾ ਘਰ
ਅਪਨਾ ਹੈ ਸਾਰਾ । ਕਿਉਂ ਕਰਦੀ ਹੈਂ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰਾ ॥ ੪੦ ॥
ਪ੍ਰਿਥੀਏ ਦੀ ਦਾਸੀ ਸੁਨ ਬਾਤ । ਲਗੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਬਹੁ
ਭਾਤ । ਗੁਰ ਦਾਸੀ ਪੈ ਬਾਤ ਸੁਨਾਈ । ਜੋ ਕਰਮੇ ਪ੍ਰਿਥੀਏ ਨੇ
ਗਾਈ ॥ ੪੧ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਮਾਤਾ ਗੰਗਾ ਪਾਸ ਆ ਦਾਸੀ ਨੇ ਬਚ ਕੀਨ ।
ਪ੍ਰਿਥੀਏ ਕਰਮੇਂ ਜੋ ਕਹੀ ਸਭ ਕਹਿ ਦੀਨੀ ਚੀਨ ॥ ੪੨ ॥

ਚੌਪਈ

ਬਸਤਰ ਪਿਖ ਕਰਮੇ ਭਰਮਾਈ । ਮੋ ਪਤ ਗੁਰਤਾ ਕਿਉਂ ਨਾ
ਪਾਈ । ਬਸਤ੍ਰ ਦਿਰਾਣੀ ਘਰ ਜੋ ਆਏ । ਮੇਰੇ ਪਤਿ ਨੇ ਸਰਬ
ਗੁਆਏ ॥ ੪੩ ॥ ਸਰਬ ਹਾਲ ਪਤਿ ਪਾਸ ਪੁਕਾਰਾ । ਪ੍ਰਿਥੀਏ
ਨੇ ਤਬ ਬਚਨ ਉਚਾਰਾ । ਜਿਤੀ ਬਸਤ ਸੋ ਹੈ ਸਭ ਤੇਰੀ । ਪੁਤ੍ਰ
ਨ ਤਿਸ ਘਰ ਗੁਰਤਾ ਮੇਰੀ ॥ ੪੪ ॥ ਮਾਤਾ ਬਚ ਸੁਨ ਧਾਰੀ
ਮੈਨ । ਪੁਤ੍ਰ ਬਿਨਾਂ ਨਹਿ ਬਸਤੀ ਭੈਨ । ਸੰਮਤ ਬੀਤੇ ਨਹਿ
ਸੁਤ ਪਾਯਾ । ਪ੍ਰਿਥੀਏ ਨੇ ਬਚ ਸਾਰ ਅਲਾਯਾ ॥ ੪੫ ॥ ਚਾਤ
ਪਈ ਸਤਿਗੁਰ ਘਰ ਆਏ । ਮਾਤ ਗੰਗਾ ਸਭ ਬਚਨ ਸੁਨਾਏ ।
ਸ਼ਾਮੀ ਘਟਿ ਘਟਿ ਜਾਨਨ ਵਾਰੇ । ਸੁਨੋਂ ਬੇਨਤੀ ਅਤਿ ਹਿਤ
ਧਾਰੇ ॥ ੪੬ ॥ ਸਰਬ ਜਗਤ ਕੋ ਦੇਤੇ ਦਾਨ । ਸਭ ਦੀ ਇੱਛਾ
ਪੂਰਤ ਜਾਨ । ਮੈਂ ਪਤਨੀ ਸੁਤ ਦੀ ਬਡ ਆਸਾ । ਪੂਰੀ ਕਰੋ
ਸਰਬ ਸੁਖ ਰਾਸਾ ॥ ੪੭ ॥ ਬਿਨ ਸੁਤ ਸੰਪਤ ਹੈ ਕਿਸ ਕਾਮ ।
ਸੁਤ ਹੋਵੇ ਸੋ ਹੈ ਸੁਭ ਧਾਮ । ਬਚਨ ਸੁਨੇ ਗੁਰ ਨੇ ਜਦ ਸਾਰੇ ।
ਕਹੇ ਸੁਪਤਨੀ ਨੂੰ ਬਚ ਪਜਾਰੇ ॥ ੪੮ ॥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮ

ਕਮਾਓ । ਮਨ ਅਪਨੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੁਲਾਓ । ਸਭ ਸੰਪਤ ਤਰਵਰ
 ਕੀ ਛਾਮਾਸਾਨੂੰ ਸੰਪਤ ਨਾਲ ਨ ਕਾਮ ॥੪੯॥ ਤੀਨ ਕਾਲ ਮਿਥਿਆ
 ਜਗ ਜਾਨੋਂ । ਭਲਾ ਕਰਨ ਨਿਜ ਕਾਮ ਪਛਾਨੋਂ । ਨਾਮ ਜਪੋ
 ਪ੍ਰਭ ਲਾਵੇ ਧਿਆਨ । ਇਹ ਸੁਤ ਸੰਪਤ ਰਥ ਪਹਿਚਾਨ ॥੫੦॥
 ਸੁਨ ਕੇ ਗੰਗਾ ਬੋਲੀ ਬੈਨ । ਜੋ ਆਗਯਾ ਸੋ ਪਜਾਰੀ ਐਨ ।
 ਜੋ ਰਜਾਇ ਰਾਵਰ ਸੋ ਕਰਸਾਂ । ਚਿਤੋਂ ਚੋਭ ਦੂਰ ਏ ਕਰਸਾਂ ॥੫੧॥
 ਪਰ ਜੇ ਕਰੁਣਾ ਕਰਕੇ ਆਪ । ਮੇਟ ਦਿਓ ਏ ਦਿਲ ਦੀ ਧਾਪ ।
 ਤਾਂ ਰਜਾਇ ਪਰ ਰਾਜੀ ਰਹਨਾ । ਐਵੇਂ ਕਠਨ ਰਜਾ ਸਿਰ
 ਸਹਨਾ ॥ ੫੨ ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਪੇਖ ਲਾਲਸਾ ਸਾਰੀ ।
 ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਫਿਰ ਗਿਰਾ ਉਚਾਰੀ । ਹੇ ਪਤਨੀ ਮਨ ਧੀਰ
 ਧਰਾਵੇ । ਬੀੜ ਵਿਖੇ ਬਿਧ ਕੇ ਦਰ ਜਾਵੇ ॥ ੫੩ ॥ ਬਾਬਾ
 ਬੁਢਾ ਪਰ ਉਪਕਾਰੀ । ਬਿਰਧ ਸਰੀਰ ਪਰਮ ਹਿਤਕਾਰੀ ।
 ਸਰਬ ਸ਼ਕਤ ਦਾ ਗਯਾਤਾ ਵਾਨ । ਅਜਮਤ ਜਿਸ ਮੈਂ ਮਹਿਦ
 ਮਹਾਨ ॥ ੫੪ ॥ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦਾ ਸਿੱਖ ਪਿਆਰਾ । ਅਗਮ
 ਨਿਗਮ ਦਾ ਗਯਾਤਾ ਭਾਰਾ । ਜਾਤ ਜੱਟ ਘਾਹੀ ਗੁਰ ਘਰ ਦਾ ।
 ਗੁਰ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਤਾਕਤ ਧਰਦਾ ॥ ੫੫ ॥ ਕਰਾਮਾਤ ਦਾ ਪੁੰਜ
 ਮਹਾਨ । ਨਾਹਿ ਦਿਖਾਵਤ ਕਿਸ ਨੂੰ ਜਾਨ । ਸਾਲ ਅਠਾਸੀ ਦਾ
 ਬਿਧ ਭਾਰਾ । ਤੁਰਨੇ ਤੋਂ ਬਲ ਤਨ ਦਾ ਹਾਰਾ ॥ ੫੬ ॥ ਪਰ ਹੈ
 ਸ਼ਕਤ ਆਤਮਾ ਆਈ । ਅਜਮਤ ਕਰਮ ਮਿਹਰਾਮਤ ਪਾਈ । ਧਰਮ
 ਧੀਰ ਗੁਣ ਮਤ ਗੰਭੀਰ । ਜਿਤ ਇੰਦ੍ਰੇ ਹੈ ਜਾਸ ਸਰੀਰ ॥੫੭॥
 ਗ੍ਰਾਮ ਚੁਰਾਸੀ ਦੀ ਜੋ ਕਾਰ । ਸਭ ਬੁਢਾ ਕਰਦਾ ਹਿਤ ਧਾਰ ।
 ਮਾਨ ਵਡਾਈ ਤਜ ਕਰ ਜਾਵੇ । ਦੀਨ ਹੋਇ ਕਰ ਬਿਨੈ ਅਲਾਵੇ ।
 ॥ ੫੮ ॥ ਬਿਨੈ ਕਰ ਕਰ ਸੰਤ ਰਿਝਾਵੇ । ਉਸਤੋਂ ਫਿਰ

(੧੨੨)

ਅਰਦਾਸ ਕਰਾਵੇ । ਕਰ ਦੇਉ ਜੇ ਓਹ ਅਰਦਾਸ । ਵਾਹਿਗੁਰੂ
ਪੂਰੇਗਾ ਆਸ । ਸੁਤ ਸਿਤ ਲੋਕ ਈਖਣਾ ਤੀਨੀ । ਅਸਾਂ ਨ ਰੱਬ
ਕਦੇ ਮੰਗੀਨੀ । ਸਦਾ ਰਜਾਇ ਤੇ ਰਾਜੀ ਰਹਨਾ । ਸੁਖ ਦੁਖ
ਜੋ ਆਵੇ ਸੋ ਸਹਨਾ ॥ ੫੯ ॥

[ਸ੍ਰੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਬੀੜ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ]

ਗੀਆ ਮਾਲਤੀ ਛੰਦ

ਜੋੜ ਕੇ ਰਬ ਮਾਤ ਗੰਗਾ ਮਾਤ ਤਜਾਰੀ ਕਰ ਲਈ ।
ਧਾਰ ਕੇ ਸੁਤ ਆਸ ਮਾਤਾ ਜਾਂਵਦੀ ਹੈ ਵਰ ਲਈ ।
ਸੰਗ ਲਈਆਂ ਦਾਸੀਆਂ ਤੇ ਸਿੱਖ ਸਾਥ ਸੁਹਾਂਵਦੇ ।
ਬਹਿਲੀਆਂ ਪਰ ਹੋਇਕੇ ਅਸਵਾਰ ਸੰਗੀ ਜਾਂਵਦੇ ॥ ੬੦ ॥
ਮਾਤ ਨੇ ਸੰਗ ਲਿਆ ਸੀਗਾ ਪੱਕ ਕਰ ਪਕੜਾਨ ਜੋ ।
ਛੱਤੀ ਓ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਪਰਸਾਦ ਸੀਗ ਸੁਜਾਨ ਜੋ ।
ਬਹਿਲੀਆਂ ਦੇ ਭੱਜਨੇ ਕਰ ਧੁਲ ਜਾਇ ਅਕਾਸ ਦੀ ।
ਪੈਣ ਚੱਲੇ ਜੋਰ ਦੀ ਤੇ ਧੁਲ ਬੱਦਲ ਭਾਸਦੀ ॥ ੬੧ ॥
ਰਹੇ ਬੀੜੋਂ ਕੁਛਕ ਨੇੜੇ ਸ੍ਰੀ ਗੰਗਾ ਮਾਤ ਜੀ ।
ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢਾ ਪੁੱਢਾ ਇਹ ਕੀ ਖੜਾਕਾ ਆਤ ਜੀ ।
ਸਿੱਖ ਸੀ ਇੱਕ ਜੱਟ ਗੁਰ ਦਾ ਖਲਾ ਬਾਬੇ ਪਾਸ ਸੀ ।
ਰਾਹੁ ਦਸਦਾ ਆਇਆ ਅਗੇਰ ਮਾਤਾ ਸਾਥ ਸੀ ॥ ੬੨ ॥
ਹੇ ਜੀ ਬਾਬਾ ਮਾਤ ਗੰਗਾ ਮਹਿਲ ਗੁਰ ਦੇ ਆਂਵਦੇ ।
ਤਾਸ ਦੇ ਖੜਕਾਰ ਭਾਰੀ ਹੈਨ ਹੰਦੇ ਭਾਂਵਦੇ ।
ਸੰਤ ਰੂਪ ਸੁਭਾਵ ਬੁੱਢਾ ਸਹਿਜ ਮੁੱਖੋਂ ਬੋਲਦੇ ।
ਬਚਨ ਨਿਕਲੇ ਸੀਗ ਮੁੱਖੋਂ ਜਾਨ ਪੂਰੇ ਤੋਲਦੇ ॥ ੬੩ ॥
ਗੁਰੂ ਨਗਰੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਇਹ ਵਰਤਿਆ ਕੀ ਭਾਵਣਾ ।

ਕੋ ਪਈ ਭਾਜੜ ਇਸ ਥਾਂ ਹੈ ਨੱਸ ਕਿਸਰੇ ਜਾਵਣਾ ।
 ਗਾਹਿ ਦੱਸਨ ਵਾਲੜਾ ਜੋ ਕ੍ਰੋਪਿਆ ਬਿਧ ਨਾਲ ਸੀ ।
 ਨਾਹਿ ਜਾਨੀ ਕਾਰ ਬਿਧ ਕੀ ਤਾਸ ਨੇ ਕਿਸ ਵਾਲ ਸੀ ॥ ੬੪ ॥
 ਸੋਹਜ ਮੁੱਖੋਂ ਬਿਧ ਬੋਲੇ, ਸੂਰ ਕਿਉਂ ਬਕਵਾਸਤਾ ।
 ਸਾਰ ਨਾ ਤੁਝ ਰੰਚ ਭਰ ਦੀ ਚੁੱਪ ਹੋ ਕੀ ਰਾਸਤਾ ।
 ਆਤ ਗੰਗਾ ਛੋਡ ਰਬ ਸਭ ਚਲੀ ਬਾਬੇ ਪਾਸ ਨੂੰ ।
 ਸਿੱਖ ਦਾਸੀ ਸੰਗ ਸੀ ਤੇ ਗਈ ਸੀ ਅਰਦਾਸ ਨੂੰ ॥ ੬੫ ॥
 ਆਤ ਨੇ ਪੁਰਨਾਮ ਕੀਤੀ ਚਰਨ ਸੀਸ ਨਿਵਾਇਕੇ ।
 ਸੰਗ ਸੀ ਪਰਸਾਦ ਜੋ ਪਰਿਆ ਅਗਾਰ ਬਨਾਇਕੇ ।
 ਬਿਰਧ ਬੋਲੇ ਆਤ ਜੀ ਕੀ ਭਾਜ ਪਾਈ ਆਜ ਹੈ ।
 ਸੰਗ ਦਾਸੀ ਵਾਸ ਲੇ ਕੀ ਕਰਨ ਅਏ ਕਾਜ ਹੈਂ ॥ ੬੬ ॥
 ਆਤ ਸੁਨ ਬਿਸਮਾਦ ਹੋਈ ਕੀ ਬਨੀ ਹੁਨ ਜਾਨੀਏਂ ।
 ਪਾਪ ਦੀਨ ਬਜਾਇ ਕਿਰਪਾ, ਭੇਤ ਕਛੁ ਨ ਪਛਾਨੀਏਂ ।
 ਬਿਧ ਚਰਨੀ ਸੀਸ ਧਰ ਇੱਕ ਬਚਨ ਦਾਸੀ ਬੋਲਦੀ ।
 ਆਤ ਚੁੱਪ ਚੁਪਾਤ ਭੀ ਨਾ ਬਚਨ ਮੁੱਖੋਂ ਬੋਲਦੀ ॥ ੬੭ ॥
 ਜੀ ਬਾਬਾ ਆਤ ਆਈ ਹੁਕਮ ਗੁਰ ਦੇ ਪਾਇਕੇ ।
 ਅਰਦਾਸ ਪੁੱਤਰ ਵਾਸਤੇ ਕਰਵਾਉਣੀ ਸੀ ਆਇਕੇ ।
 ਬਿਧ ਬੋਲੇ ਬਚਨ ਸੁਨਕੇ ਮੈਂ ਹਾਂ ਗੁਰ ਦਾ ਘਾਸੀਆ ।
 ਜਨ ਰਾਖਾ ਬੀੜ ਦਾ ਮੈਂ ਦਾਸ ਗੁਰ ਦਾ ਖਾਸੀਆ ॥ ੬੮ ॥
 ਜਾਂ ਨੇ ਤੁਧ ਸੰਗ ਹਾਸੀ ਕਰੀ ਕੁਝ ਪਛਾਣ ਕੇ ।
 ਰਿਪੈ ਨਾ ਸ਼ਕਤ ਏਤੀ ਜਾਈਏ ਘਰ ਜਾਣਕੇ ।
 ਸਤਿਗੁਰ ਦੇਵ ਜੀ ਹੈਂ ਸਰਬ ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਲੜੇ ।
 ਹਿ ਜੋ ਕਰ ਦੇਂਦੇ ਓਹ ਪਲਕ ਮਾਹਿ ਸੁਖਾਲੜੇ ॥ ੬੯ ॥

ਮੁੜੀ ਮਾਤਾ ਦੇਕ ਮੱਥਾ ਮੁੱਖੜਾ ਮੁਰਝਾਇਆ ।
 ਪਿੱਥੀਏ ਦਾ ਵਾਕ ਮਾਤਾ ਚਿੱਤ ਠੀਕ ਟਿਕਾਇਆ ।
 ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਹੁਣ ਪੁੱਜ ਮਾਤਾ ਜਾਂਵਦੀ ।
 ਹੋਵਣੀ ਸੰਤਾਨ ਨਾ ਘਰ ਚਿੱਤ ਏਹੋ ਆਂਵਦੀ ॥ ੭੦
 ਲੇਵਣਾ ਸੀ ਬਿੱਧ ਤੋਂ 'ਵਰ', 'ਸ੍ਰਾਪ' ਉਲਟਾ ਪਾਇਆ ।
 ਸੋਰ ਕਰਦੀ ਮਾਤ ਸੀ ਭਾਣਾ ਹੈ ਕੀ ਵਰਤਾਇਆ ।
 ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇਵ ਆਏ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਘਰ ਜਾਨੀਏ ।
 ਮਾਤ ਨੇ ਸਭ ਵਾਕ ਆਖੇ ਬਿੱਧ ਵਾਲੇ ਗਾਨੀਏ ॥ ੭੧
 ਲੇਵਣਾ ਵਰ ਸੀਗ ਜਿੱਥੇ ਸ੍ਰਾਪ ਬਿੱਧ ਵਖਾਣਿਆਂ ।
 ਪਿੱਥੀਏ ਦਾ ਵਾਕ ਹੈ ਮੈਂ ਸੱਤ ਕਰਕੇ ਜਾਣਿਆਂ ।
 ਗਈ ਸੀ ਰਥ ਜੋੜਕੇ ਮੈਂ ਹੋਰ ਬੈਹਲਾਂ ਜਾਣੀਏਂ ।
 ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢੇ ਨੂੰ ਕਰੀ ਪਰਣਾਮ ਸੱਤਿ ਪਛਾਣੀਏਂ ॥ ੭੨
 ਧਰਾ ਸੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਅੱਗੇ ਮਿਸਟ ਖਟ ਰਸ ਵਾਲ ਸੀ ।
 ਹੋਵਣਾ ਸੀ ਖੁਸ਼ੀ ਸਗੋਂ ਕੀਨ ਕ੍ਰੋਧ ਬਿਸਾਲ ਸੀ ।
 ਰੋਜ ਨਾਂ ਮੈਂ ਆਪ ਦੇ ਜੀ ਜਾਣਦੀ ਅਣਜਾਣ ਹਾਂ ।
 ਰਹੀ ਤਿਲ ਬੂਆੜ ਵਾਕਰ ਲਾਇ ਆਈ ਤਾਣ ਹਾਂ ॥ ੭੩
 ਦੋਹਰਾ

ਤਬ ਸਤਿਗੁਰ ਨੇ ਜਾਣਿਆਂ ਬਿਰਧ ਵਾਕ ਅਬਚੱਲ ।
 ਠੀਕ ਇੱਸੇ ਬਿਧ ਹੋਹਿਗੋ ਮਿਟਦੇ ਨਾਹਿ ਅਟੱਲ ॥ ੭੪

ਸਾਰੰਗ ਮਹਲਾ ੫

ਮਾਈ ਸਤਿ ਸਤਿ ਸਤਿ ਹਰਿ ਸਤਿ ਸਤਿ ਸਤਿ ਸਾਧਾ ।
 ਬਚਨੁ ਗੁਰੂ ਜੋ ਪੂਰੈ ਕਹਿਓ ਮੈ ਛੀਕਿ ਗਾਠਰੀ
 ਬਾਧਾ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਨਿਸਿ ਬਾਸੁਰ ਨਖਿਯੜ

ਬਿਨਾਸੀ ਰਵਿ ਸਸੀਅਰ ਬੇਨਾਧਾ ॥ ੧ ॥ ਅੰਡ
 ਬਿਨਾਸੀ ਜੇਰ ਬਿਨਾਸੀ ਉਤਭੁਜ ਸੇਤ ਬਿਨਾਧਾ ।
 ਚਾਰ ਬਿਨਾਸੀ ਖਟਹਿ ਬਿਨਾਸੀ ਇਕ ਸਾਧ ਬਚਨ
 ਨਿਹਚਲਾਧਾ ॥ ੨ ॥ ਰਾਜ ਬਿਨਾਸੀ ਤਾਮ ਬਿਨਾਸੀ
 ਸਾਤਕੁ ਭੀ ਬੇਨਾਧਾ ॥ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿਮਾਨ ਹੈ ਸਗਲ ਬਿਨਾਸੀ
 ਇਕ ਸਾਧ ਬਚਨ ਆਗਾਧਾ ॥ ੩ ॥ ਆਪੇ ਆਪ
 ਆਪ ਹੀ ਆਪੇ ਸਭ ਆਪਨ ਖੇਲੁ ਦਿਖਾਧਾ ।
 ਪਾਇਓ ਨ ਜਾਈ ਕਹੀ ਭਾਤ ਰੇ ਪ੍ਰਭੁ ਨਾਨਕ ਗੁਰ
 ਮਿਲ ਲਾਧਾ ॥ ੪ ॥ ੬ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ:—

ਪੂਰਖ ਪੂਰਨ ਪਾਸ ਜਾਨਾ ਅਤੀ ਨੀਵੇਂ ਹੋਈਏ ।
 ਡੰਡ ਕਰੀਏ ਨਾਹਿ ਕੋਈ ਵਡਪਨਾ ਸਭ ਖੋਈਏ ।
 ਆਪਣੀ ਵਡਿਆਈਆਂ ਦੀ ਨਾਹਿ ਸਾਖੀ ਗਾਵਣੀ ।
 ਸਿਰਕੀ ਦਾ ਪੁੰਜ ਹੋਕੇ ਸੇਵ ਤਾਸ ਕਮਾਵਣੀ ॥ ੭੫ ॥
 ਇਤਿ ਆਦਕ ਬਚਨ ਗੁਰੁ ਨੈ ਕਹੇ ਠੀਕ ਸੁਨਾਇ ਕੇ ।
 ਅਹਿਲ ਮਾਤਾ ਗੰਗਾ ਜੀ ਨੇ ਮੰਨ ਲੇ ਹਿਤ ਲਾਇ ਕੇ ।
 ਜੇਵੇਂ ਆਖੇ ਹੇ ਸੁਆਮੀ ਕੀਜੀਏ ਹੁਣ ਜਾਨ ਲੋ ।
 ਬਚਨ ਬ੍ਰਿਧ ਕੇ ਹੋਨ ਪੂਰੇ ਸ੍ਰਾਪ ਵਾਲੇ ਮਾਨ ਲੋ ॥ ੭੬ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੰਗਾ ਜੀ

ਸ੍ਰੀ ਬ੍ਰਿਧ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਗੁਰੂ ਕਰਨੇ ਹਾਰ ਹੈਂ ।
 ਸਰਬ ਦੇ ਹੈਂ ਕਾਜ ਕਰਦੇ ਤੁਝ ਕੋ ਭੀ ਤਾਰ ਹੈਂ ।
 ਜੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹੇ ਸੁਆਮੀ ਆਪਦੀ ਹਾਂ ਆਪਦੀ ।
 ਦਿਨ ਕਰ ਰਹਿਰਾਸ ਕਰਦੀ ਪ੍ਰੇਮ ਬਚਨ ਅਲਾਪਦੀ ॥ ੭੭ ॥

ਇਤ ਆਦਿਕ ਤਦ ਵਾਕ ਉਚਾਰੇ । ਸ੍ਰੀ ਗੰਗਾ ਨ ਆਖ
 ਪੁਕਾਰੇ । ਸਤਿਗੁਰ ਕੋਹਿ ਰਿਦ ਨੀਮਾ ਕੀਜੇ । ਮਨੋ ਕਾਮਨਾ
 ਤਬ ਹੀ ਲੀਜੇ ॥ ੭੮ ॥ ਸ੍ਰੀ ਬੁਢਾ ਜੀ ਦਿਵਨ ਵੀਲੇ । ਸਤਿ
 ਦੇ ਹਨ ਰੰਗ ਨਿਰਾਲੇ । ਸਤਿ ਭਗਤ ਜੋ ਚੰਜ ਵਿਖਾਵੈ ਵਿਰਲੇ
 ਭੇਦ ਤਿਨਾਂ ਦੇ ਪਾਵੈ ॥ ੭੯ ॥ ਪਰਮ ਪਵਿਤ੍ਰ ਗੁਣ ਗੰਭੀਰ
 ਸ੍ਰੀ ਬੁਢੇ ਦਾ ਜਾਨ ਸਰੀਰਾਅਜ ਉਪਾਉ ਏਸ ਬਿਧ ਕਰੀਏ ।
 ਚਨੇ ਕਨਕ ਲੇ ਕਠੇ ਕਰੀਏ ॥ ੮੦ ॥ ਅਮਿਤ ਵੇਲੇ ਕਰ
 ਇਸ਼ਨਾਨ । ਨਿਤ ਨੇਮ ਕਰ ਹੋ ਸਵ ਧਾਨ । ਪੀਸਨ ਪੀਸੇ
 ਨਿਜ ਕਰ ਨਾਲ । ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਨਾਲ ॥ ੮੧ ॥
 ਆਟਾ ਗੰਨੇ ਲੂਣ ਮਿਲਾਇ । ਖੁਬ ਚੋਪੜੇ ਮੱਖਣ ਲਾਇ
 ਲੱਸੀ ਆਪ ਰਿੜਕ ਲੇ ਜਾਵੇ । ਗੰਢੇ ਭੀ ਕੁਝ ਸਾਥ ਬੜਾਵੇ
 ॥ ੮੨ ॥ ਲੂਣ ਸੰਗ ਥੋੜਾ ਲੇ ਜਾਨਾ । ਇਹ ਬੁਢੇ ਦਾ ਅਮਿਤ
 ਖਾਨਾ । ਇਸ ਬਿਧ ਕੀਜੇ ਨਿਜ ਕਰ ਨਾਲ । ਕਰੋ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ
 ਸਾਥ ਰਸਾਲ ॥ ੮੩ ॥ ਅਪਨੇ ਸਿਰ ਪਰ ਚਾਖ ਲਿਜਾਵੇ
 ਐਵੇਂ ਦਾਸੀਆਂ ਨਾਲ ਲਿਜਾਵੇ । ਪਰ ਸਿਰ ਭਾਰ ਆਪਨੇ
 ਚਾਵੇ । ਇਉਂ ਮਿੱਖੀ ਦਾ ਰਾਹ ਟੁਰਾਵੇ । ਨੰਗੇ ਪੈਰੀ ਹੋ ਕਰ
 ਜਾਨਾ ਨਾਮ ਗੁਰੂ ਦਾ ਚੀਤ ਟਿਕਾਨਾ ॥ ੮੪ ॥ ਸ੍ਰੀ ਬੁਢਾ ਹਨ
 ਪਰਉਪਕਾਰੀ । ਅਰਦਾਸ ਕਰਨ ਗੇ ਪ੍ਰਭੂ ਅਗਾਰੀ । ਤੇ
 ਮਾਤਾ ਨੇ ਬਚ ਗੁਰਮਾਨੇ । ਅਤਿ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕਰ ਲਗੀ ਬਨਾਵੇ ॥ ੮੫ ॥
 ਰਾਤ ਪਈ ਤਰਕੇ ਉਠ ਜਾਗੀ । ਪੁੱਤ੍ਰ ਲਿਨ ਦੀ ਅਤਿ ਲਿ
 ਲਾਗੀ । ਕਰ ਇਸ਼ਨਾਨ ਲਗੀ ਉਠ ਕਾਰੇ । ਪੀਸੇ ਚਨੇ ਕਨਕ
 ਮਿਲੇ ਸਾਢੇ ॥ ੮੬ ॥ ਦੁੱਧ ਰਿੜਕਿਆ ਨਿਜ ਕਰ ਨਾਲ

ਪਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਰਸਾਲ । ਮੱਖਣ ਲਾਇ ਚੋਪੜੇ ਸਾਰੇ ।
 ਲੱਸੀ ਗੰਢੇ ਲਏ ਸਵਾਰੇ ॥ ੮੭ ॥ ਟੰਗੇ ਪੈਰ ਚਲੀ ਸਿਰ
 ਧਰਕੇ । ਚਲੀ ਬੀੜ ਰਸਤੇ ਸਿਧ ਕਰਕੇ । ਬਾਣੀ ਗੁਰ ਦੀ
 ਜਪਦੀ ਜਾਵੇ । ਖਾਲੀ ਦਾਸੀਆਂ ਸੰਗ ਖੜਾਵੇ ॥ ੮੮ ॥
 ਇਤ ਮਾਤਾ ਨੇ ਕਰੀ ਤਿਆਰੀ । ਉਤ ਬੁੱਢੇ ਭੁਖ ਲੱਗੀ ਭਾਰੀ ।
 ਏਹ ਭੀ ਸਤਿਗੁਰ ਖੇਡ ਵਿਖਾਵੈ । ਭੁੱਖ ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢੇ ਨੂੰ ਲਾਵੈ
 ॥ ੮੯ ॥ ਸੀਸ ਉਠਾਇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਸਧਾਈ । ਥਕੀ ਅਤੀ ਪਰ
 ਚਿੰਤ ਨ ਲਜਾਈ । ਮਾਤ ਗੰਗ ਜਦ ਬੀੜ ਪਧਾਰੀ । ਪਿਖੀ
 ਮਾਤ ਬੁੱਢੇ ਉਪਕਾਰੀ ॥ ੯੦ ॥ ਹਾਥ ਜੋਰ ਪਦ ਬੰਦਨ ਕੀਨੀ ।
 ਲਿਯੋ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਉਤਾਰ ਪ੍ਰੀਨੀ । ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦੇਵ ਮੁਰਾਰ ।
 ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਭ ਜਾਨਨ ਹਾਰ ॥ ੯੧ ॥ ਭੁੱਖ ਲਗੀ ਸੀ ਮੈਨੂੰ
 ਭਾਰੀ । ਰਾਤ ਬਿਤੀ ਭੁੱਖੇ ਨੂੰ ਸਾਰੀ । ਜੋ ਮਾਤਾ ਸੰਗ ਦਾਸੀ
 ਆਵੈ । ਭੁੱਖੇ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਰੋਟ ਪੁਚਾਵੈ ॥ ੯੨ ॥ ਜਿਸ ਸਿਰ
 ਪਰ ਨਹਿ ਭਾਰ ਉਠਾਏ । ਅਜ ਸਿਰ ਧਰ ਆਈ ਹਿਤ ਲਾਏ ।
 ॥ ੯੩ ॥ ਛੋਟ ਬਡਾਈ ਗੁਰ ਧਰ ਮਾਰੀ । ਮੁੱਖ ਧਰੀ ਗੁਰ
 ਪਰ ਉਪਕਾਰੀ । ਸੰਘਨੀ ਲੱਸੀ ਬਰਤਨ ਪਾਈ । ਲੂਣ
 ਮਿਲਾਇ ਕਰੀ ਸੁਖਦਾਈ ॥ ੯੪ ॥ ਰੋਟ ਮੋਟ ਥਾਲੀ ਮੇਂ
 ਪਾਇ । ਗੰਢੇ ਭੰਨੇ ਮੁੱਕੀ ਲਾਇ । ਜਿੰਦ ਭੁੱਖਾ ਸੀ ਬੁੱਢਾ ਭਾਰੀ ।
 ਸ੍ਰੀ ਮਾਤਾ ਨੂੰ ਗਿਰਾ ਉਚਾਰੀ ॥ ੯੫ ॥ ਮਾਤਾ ਜਿਤ ਮਮ ਭੁੱਖ
 ਮਿਟਾਈ ॥ ਤੁਝ ਘਰ ਭੀ ਸੁਤ ਹੋਇ ਵਧਾਈ । ਸੂਰ ਬੀਰ
 ਸੋਧਾ ਬਡ ਭਾਰੀ । ਦੁਸ਼ਟ ਦਮਨ ਆਵੇ ਬਲਕਾਰੀ ॥ ੯੬ ॥
 ਮਿਰੀ ਕਰਤੇ ਪੈ ਅਰਦਾਸ । ਅਵਤਾਰ ਲਏ ਤੇਰੇ ਗੁਣਤਾਸ ।
 ਹਰ ਗੋਬਿੰਦ ਹੋਵੇਗਾ ਨਾਮਾਪ੍ਰਗਟ ਹੋਹਿਗਾ ਤੁਮਰੇ ਧਾਮ ॥ ੯੭ ॥

ਦੇਕੇ ਸਭਨੂੰ ਆਤਮ ਗਿਆਨ । ਜਸ ਪਾਵੇਗਾ ਸਗਲ ਜਹਾਨ ॥
 ਜਿਸ ਵਿਧ ਏਥੇ ਗੰਢੇ ਭੰਨੇ । ਤਿਉਂ ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਭੰਨੇ ॥
 ੯੮ ॥ ਐਸਾ ਸੁਤ ਹੋਵੇਗਾ ਭਾਰੀ । ਮਾਤਾ ਨੂੰ ਵਰ ਦੀਨਾ
 ਅਪਾਰੀ । ਉਸ ਦਿਨ ਬਿਲੀਲੀ ਲਿਸ਼ਕ ਸੁਹਾਵੈ । ਕਾਇਰ
 ਦਿਲ ਨੂੰ ਅਤਿ ਡਰ ਪਾਵੈ ॥ ੯੯ ॥ ਪਿਖ ਲੱਛਨ ਬੁਢਾ ਬਿਗਾ
 ਸਾਏ । ਮਾਤ ਗੰਗ ਨੂੰ ਬਚ 'ਵਰ' ਗਾਏ । ਰਾਮ ਚੰਦ ਦਸਰ
 ਘਰ ਆਏ । ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਟੰਦ ਘਰ ਆਨ ਸੁਹਾਏ ॥ ੧੦੦ ॥ ਦ
 ਸ੍ਰੀ ਨਾਮ ਤੋਂ ਨਾਮ ਉਚਾਰੋ । ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਗੁਰ ਅਤਿ ਬਲ
 ਕਾਰੋ । ਗੱਦੀ ਪੰਚਮ ਗੁਰ ਤੱਕ ਲਾਈ । ਛੋਰ ਗੱਦੀ ਬਹਿ
 ਤਖਤ ਬਨਾਈ ॥ ੧੦੧ ॥ ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਧਾਰਨ ਕਰਹੈ ਗੁ
 ਨਾਹਿ ਕਿਸੇ ਤੇ ਰੱਤੀ ਡਰ ਹੈ । ਜੰਗ ਕਰਨ ਗੇ ਬਡ ਬਡ ਭਾਰੀ
 ਜਿੱਤ ਹੋਵੇਗੀ ਨਹਿ ਹੋਇਹਾਰੀ ॥ ੧੦੨ ॥ ਇਸ ਬਿਧ ਬੁੱਢੇ ਵਾ
 ਅਲਾਏ । ਜਿਸਦੇ ਗੁਣ ਨਹਿ ਕਥਨੇ ਜਾਏ । ਆਤਮ ਅਰੁਣ
 ਬਿਧ ਉਪਕਾਰੀ । ਸਤਗੁਰ ਘਰ ਦਾ ਸੇਵਕ ਭਾਰੀ ॥ ੧੦੩ ॥ ਕਰੇ

ਦੋਹਰਾ

ਵਰ ਦੀਨਾ ਸ੍ਰੀ ਮਾਤ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਏਥੇ ਹਿਤ ਧਾਰ ।

ਮਾਤ ਬਿਦਾ ਹੁਣ ਹੋਇਕੇ ਆਈ ਨਗਰ ਮਝਾਰ ॥ ੧੦੪ ॥

ਦਵੱਯਾ ਛੰਦ

ਸ੍ਰੀ ਏਥੇ ਨੂੰ ਵੰਦਨ ਕਰਕੇ ਚਲੀ ਮਾਤ ਅਤਿ ਹੀ ਹਰ
 ਖਾਇ । ਬੁਢਾ ਪਰਾ ਮਾਤ ਕੇ ਚਰਨੀਂ ਹੇ ਮਾਤਾ ਤੂੰ ਹੈਂ ਬ
 ਮਾਇ । ਮਾਤ ਗੰਗ ਜੀ ਚਲੀ ਖੁਸ਼ੀ ਧਰ ਸ਼ੁਕਰ ਗੁਰੂ ਦ
 ਚਿੱਤ ਮਨਾਵੈ । ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇ ਸਿੱਖ ਬਿੰਧ ਜੀ
 ਇਸ ਬਿਧ ਮਾਤਾ ਨਾਮ ਅਲਾਵੈ ॥ ੧੦੫ ॥ ਮਾਤ
 ਚਲੀ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਆਵਤ ਨੰਗੇ ਪਦ ਛਾਲੇ ਪੜ ਜਾਨ

ਨ। ਪਰ ਮਾਤਾ ਜੀ ਬਚਨ ਸੰਤ ਦਾ ਪਾ ਕਰ ਸੀਗੇ ਖੁਸ਼ੀ ਮਹਾਨ।
 ਨੇ। ਪੁੱਜੇ ਆ ਜਦ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਹਰਿ ਮੰਦਰ ਜਾ ਸੀਸ
 ਨਿਵਾਇ। ਸਭ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਉਚਰ ਕੇ ਮਾਥ ਨਿਵਾਇ
 ਦਰਗਏ ਘਰ ਆਇ ॥ ੧੦੬ ॥ ਪੈਂਡਾ ਪੈਦਲ ਕਦੀ ਨ ਕੀਤਾ
 ਗਾਅਧਿਕ ਥਕੀ ਸੀ ਮਾਤਾ ਜਾਨ। ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਛਾਲੇ ਪੈ ਪੈ
 ਥਪੈਂਡੇ ਸੰਦੇ ਦੁੱਖ ਵਿਖਾਨ। ਧੋਤੇ ਚਰਨ ਗਰਮ ਜਲ ਕਰਕੇ
 ਦਾਸੀ ਗਨ ਸੇਵਾ ਕਰ ਪਾਸ। ਬੁੱਢੇ ਜੀ ਦਾ ਬਚਨ ਸੁਣਾ
 ਨ ਕਰ ਸਭ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਖੁਸ਼ੀ ਬਿਲਾਸ ॥ ੧੦੭ ॥ ਦਾਸੀ ਕਰ
 ਪਰਸਾਦ ਲਿਆਈ ਉੱਤਰ ਦੀਨਾ ਤਾਸ ਸੁਨਾਇ। ਪਤਿ
 ਗੁਰ ਕੇ ਦਰਸਨ ਨਹਿ ਕੀਤੇ ਕੈਸੇ ਛਕਾਂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਨਾਇ।
 ਮਾਮ ਪਈ ਸਤਿਗੁਰ ਘਰ ਆਏ ਚਰਨ ਫੜੇ ਗੁਰਦੇ ਹਰਖਾਇ।
 ਕਹਿ ਸੁਆਮੀ ਤੁਝ ਕਿਰਪਾ ਕੀਤੀ ਆਸ ਕਰੀ ਪੂਰਨ ਹਿਤ
 ਛਲਾਇ ॥ ੧੦੮ ॥ ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਾਈ ਅਰ ਐਸੇ ਬਚ
 ਮ ਕਹੇ ਸੁਨਾਇ:—“ਜਿਉਂ ਅਜ ਮੁੜ ਮੁੜ* ਬਿਜਲੀ ਚਮਕੇ
 ਅਰ ਬੰਦਲ ਨਭ ਮੇਂ ਗਰਜਾਇ। ਤਿਉਂ ਗੁਰ ਪੂਤ ਏ ਰੀਤ
 ਲਈ ਕਰ ਤਖਤ ਖਹੇਗਾ ਸ਼ਸਤਰ ਲਾਇ। ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਬਡ
 ਪਰਤਾਪੀ ਜੰਗ ਜਿੱਤੇਗਾ ਰਣ ਵਿਚ ਧਾਇ ॥ ੧੦੯ ॥ ਦੁਸ਼ਟ
 ਦਮਨ ਹੋਵੇਗਾ ਭਾਰੀ ਬੰਸ ਚਲੇਗੀ ਤਿਸ ਅਧਿਕਾਇ।”
 ਐਸਾ ਬਚ ਮੈਂ ਤੁਝ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਭੁਫੇ ਤੋਂ ਆਈ ਪਾਇ।
 ਸੁਣ ਸਤਿਗੁਰ ਇਉਂ ਹੱਸਕੇ ਬੋਲੇ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਗੁਣ ਲਖੇ ਨ ਜਾਨ।
 ਤਿ ਬਡਾਈ ਕਰਨੇ ਲਾਗੇ ਅਟਲ ਬਚਨ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਮਾਨ ॥ ੧੧੦ ॥

*“ਬਿਜਲੀ ਚਮਕੇ ਹੋਇ ਅਨੰਦ। ਜਿਹ ਪਉੜੇ ਪ੍ਰਭ ਬਾਲ ਗੋਬਿੰਦ।”

[ਭੈਰਉ ਕਬੀਰ ਜੀ

ਸੂਕੇ ਹਰੇ ਹਰੇ ਕਰ ਸੂਕੇ ਤਾਕਤ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਅਧਿਕਾਇ । ਢਾਹੇ
ਉਸਾਰ ਉਸਾਰੇ ਢਾਹੇ ਮਾਰ ਜਿਵਾਇ ਜਿਵਾਇ ਮਰਾਇ ।
ਉੱਚੀ ਤਾਕਤ ਗੁਰ ਸੰਤਨ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਤਾਕੀ ਲਖੀ ਨ ਜਾਇ ।
ਸਤਿਗੁਰਵਰਤੈ ਸੰਤਨ ਮਾਹੀਂ ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਚਿਤ ਗੁਰ ਚਰ-
ਨਾਇ ॥ ੧੧੧ ॥

ਗਉੜੀ ਮਹਲਾ ੫

ਹਉ ਤਾਕੈ ਬਲਿਹਾਰੀ । ਜਾਕੈ ਕੇਵਲ ਨਾਮ ਅਧਾਰੀ ।
ਮਹਿਮਾ ਤਾਕੀ ਕੇਤਕ ਗਨੀਐ ਜਨ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਰੰਗ
ਰਾਤੇ । ਸੂਖ ਸਹਿਜ ਅਨੰਦ ਤਿਨਾ ਸੰਗ ਉਨ ਸਮਸਰ
ਅਵਰ ਨ ਦਾਤੇ । ਜਗਤ ਉਧਾਰਣ ਸੇਈ ਆਏ ਜੋ ਜਨ
ਦਰਸ ਪਿਆਸਾ । ਉਨ ਕੀ ਸਰਣ ਪਰੈ ਸੋ ਤਰਿਆ,
ਸੰਤਸੰਗ ਪੂਰਨ ਅਸਾ ॥

ਇਤ ਅਦਿਕ ਬਰ ਗੁਰ ਤੋਂ ਸੁਣਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੰਗਾ ਜੀ
ਭਈ ਅਨੰਦ । ਧੰਨ ਸਿੱਖ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਪੂਰਨ ਕਲਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ
ਵਿਚ ਅਡੀ ਸੁਛੰਦ । ਰਾਤ ਪਈ ਸੁਖ ਸੇਜਾ ਸੁਤੀ ਅਰ ਦਰਸਨ
ਪਤਿ ਗੁਰ ਦਾ ਕੀਨ । ਤਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਭਯਾ ਸੀ ਆ ਕੇ ਦਾ
ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦਾ ਲੋ ਚੀਨ ॥ ੧੧੨ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਸਤਿਗੁਰ ਮਹਿਮਾ ਅਧਰ ਹੈ ਜਿਹਬਾ ਕਥੀ ਨਾਂ ਜਾਇ ।
ਸ੍ਰੀ ਬਿਰਧ ਜੀ ਧੰਨ ਹੈਂ, ਰੋਤਕ ਦੀਆ ਦਿਖਾਇ ॥ ੧੧੩ ॥
ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਾਹਿਬ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਬੱਤੀਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ ॥

ਫਾਹੇ
ਇ।
ਇ।
ਚਰ-

ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨਾਂ ਤੋਂ ਸੂਰ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਣਾ

ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਮਾਤਾ ਗੰਗਾ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਪਾ ਕਰ ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਪਾਸ ਅਤੀ ਸ਼ਰਫ਼ ਛੱਤੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਭੋਜਨ ਬਨਾਕੇ ਅਤੇ ਰਬ ਬਹਿਲੀਆਂ ਬੁਢਾਕੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਦਾਸੀਆਂ ਸਿੱਖਣੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਪਹਲੀ ਵਾਰ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਸ਼ਰਫ਼ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦਾ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਬੀੜ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਕਤ ਮਾਤਾ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਤੋਂ ਚੱਲੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਹ ਸਿੱਖ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੇ ਰਬਾਂ ਬਹਿਲਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੀੜ ਦਾ ਰਸਤਾ ਦਸਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਰਬ ਅਤੇ ਬਹਿਲਾਂ ਬੀੜ ਵਿਚ ਪੁਜੇ, ਤਾਂ ਇਸਨੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਜਗਾ ਵੱਲ ਜਾਣ ਲਈ ਰਸਤਾ ਭੀ ਦਸਿਆ। ਨੂੰ ਸੀ, ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਮਹਿਲਾਂ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਜਾਨ ਅੱਗੇ ਆਯਾ। ਉੱਧਰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਰਬਾਂ ਦੀ ਘਨਘੋਰ ਕੋਈ ਖੜਾਕ ਸੁਨਕੇ ਤਿਸ ਪਾਸੋਂ ਪੁਛਿਆ ਇਹ ਖੜਾਕ ਕੀ ਹੈ? ਤਾਂ ਤਿਸ ਸਿੱਖ ਨੇ ਆਖਿਆ ਜੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਮਹਿਲ ਮਾਤਾ ਗੰਗਾ ਜੀ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਸੁਤੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਮਹਿਲਾਂ ਨੂੰ ਕਿੱਥੋਂ ਦੀਆਂ ਭਾਜੜਾਂ ਪੈ ਗਈਆਂ? ਤਾਂ ਤਿਸ ਸਿੱਖ ਨੇ ਇਸ ਵਾਕ ਤੋਂ ਅਤੀ ਰੰਜ ਮੰਨਿਆ ਅਤੇ ਆਖਣ ਲੱਗਾ ਹੇ ਬਾਬਾ ਜੀ! ਗੁਰੂ ਕੇ ਮਹਿਲਾਂ ਨੂੰ ਅਜੇਹੇ ਬਚਨ? ਏਹ ਵਾਕ ਮੋੜ ਲਓ, ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਲਈ ਏਹੋ ਜੇਹਾ

ਬਚਨ ਨਾ ਕਰਨਾ । ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਸੁਭਾਵਕ ਹੀ ਤਿਸ
 ਵੱਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕਰਕੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ, ਅਰੇ ਸੂਰ ! ਤੈਨੂੰ ਇਸ
 ਗੱਲ ਤੋਂ ਕੀ ਪਰਯੋਜਨ ? ਇਤਨੀ ਗੱਲ ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢਾ
 ਜੀ ਦੇ ਮੁੱਖੋਂ ਸੁਣਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਸਿੱਖ ਬੜਾ ਕੰਪਾਇਮਾਨ ਹੋਯਾ
 ਤੇ ਇਹ ਨਿਸਚੇ ਕਰਕੇ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ ਅਨੁਸਾਰ
 ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਸੂਰ ਬਣਨਾ ਪਏਗਾ, ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨੀ
 ਲੱਗਾ, ਅਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ! ਮੈਨੂੰ ਬਖਸ਼
 ਲਓ । ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ
 ਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਛੇਵਾਂ ਜਾਮ
 ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਰੂਪ ਹੋਕੇ ਤਖਤ ਤੇ ਬੈਠਣਗੇ, ਉਸ ਸਮੇਂ
 ਤੇਰਾ ਉਧਾਰ ਕਰਨਗੇ । ਸੋ ਸਿੱਖ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨੀ ਮੱਥਾ
 ਟੇਕ ਘਰ ਨੂੰ ਗਿਆ । ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਸਰੀਰ ਛੱਡ ਸੂਰ ਦਾ
 ਜਨਮ ਪਾ ਕੇ ਵਿਚਰਨ ਲੱਗਾ, ਜਿਸਦਾ ਹਾਲ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ
 ਭਾਨਾ ਜੀ ਦੇ ਪਰਸੰਗ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਜਾਏਗਾ ।

॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਾਹਿਬ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਤੇਤੀਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ ॥

ਭਾਈ ਮਹਿਮੇਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਹੋਣਾ

ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੂੰ ਭਾਣਾ ਤਲਵੰਡੀ ਤੋਂ ਭਾਈ ਭਾਣੇ
 ਦੇ ਭੇਜੇ ਭਾਈ ਸੁਧਾਰੀ ਜੀ ਬਹਿਲ ਜੇੜਕੇ ਬੀੜ ਵਿੱਚੋਂ
 ਭਾਣੇ ਤਲਵੰਡੀ ਲੈ ਗਏ, ਤਾਂ ਇਕ ਮਹਿਮਾ ਰੰਧਾਵਾ ਜੋ
 ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਆਏ ਸੁਣ ਕੇ ਅਪਨੇ ਪਿੰਡ ਭੋਲੇਕੇ ਤੋਂ (ਜੋ ਝੰਡ)

ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਤੋਂ ਚੜ੍ਹਦੇ ਦੱਖਨ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਪੰਜ ਕੁ ਕੋਹ
 ਪਰ ਹੈ) ਆਯਾ, ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ
 ਚਰਨੀਂ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਓਂ ਸੂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਬਿਹਬਲ
 ਹੋਯਾ ਕਿ ਨੇਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਜਲ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨ
 ਭਿਉਂ ਦਿੱਤੇ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਚਰਨਾਂ ਤੋਂ ਉਠਾਵਣ ਪਰ ਭਾਈ
 ਮਹਿਮਾਂ ਜੀ ਪ੍ਰੇਮ ਵੱਸ ਹੋਏ ੨ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਭੈਰੇ ਵਾਂਗ
 ਲਿਪਟੇ ਰਹਣਾ ਹੀ ਚਾਹੁਣ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਭਾਈ ਮਹਿਮਾਂ ਜੀ
 ਪੰਦਰਾਂ ਸੋਲਾਂ ਸਾਲ ਦੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਜੁਆਨੀ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਜਦ
 ਭਾਈ ਮਹਿਮਾਂ ਜੀ ਨੂੰ ਇਸਤਰਾਂ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਲਿਪਟਿਆਂ
 ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਤਿਸ ਨੂੰ ਥਾਪੀ ਦੇਕਰ
 ਆਖਨ ਲੱਗੇ ਬੱਚਾ ! ਸਭ ਵਡਿਆਈ ਸਤਿਗੁਰੂ ਵਿੱਚ ਹੈ,
 ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਲਾਲ ਸਿੱਖ ਹੋ। ਤਾਂ ਭਾਈ ਮਹਿਮਾਂ ਜੀ
 ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ ਤੇ ਬਾਤ ਚੀਤ ਹੋਨ ਲੱਗੀ, ਭਾਈ ਮਹਿਮੇਂ
 ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ! ਤੁਸੀਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜਗਤ
 ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਵਰੋਸਾਏ ਹੋਏ ਹੋ, ਦਾਸ ਨੂੰ ਭੀ ਅਪਨਾ ਬੱਚਾ
 ਮਾਣਕੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਰਸਤੇ ਪਾਓ। ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਤਿਸਨੂੰ
 'ਸਿੱਖੀ ਸਿਖਿਆ ਗੁਰ ਵੀਚਾਰ। ਨਦਰੀ ਕਰਮ ਲੰਘਾਏ
 ਪਾਰ।' ਗੁਰ ਬਾਣੀ ਦੁਵਾਰੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਕੇ 'ਸਤਿਨਾਮ'
 ਮੰਤ੍ਰ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਸੜਕ ਪਾਇਆ। ਭਾਈ
 ਮਹਿਮਾਂ ਜੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸਿੱਖ ਹੋਕੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ
 ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲੱਗਾ।

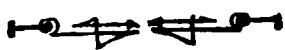
॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਾਹਿਬ ਬੁਢਾ ਜੀ ਚੌਤੀਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ ॥

ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖਣੀ

ਸੰ: ੧੬੫੦ ਬਿ: ਨੂੰ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ
ਸਰ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਸੈਰਕਰਦੇ ਹੋਏ ਬਾਸਰਕੇ ਬੀੜ ਵਿਚ
ਸਾਹਿਬ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਪਾਸ ਆ ਪੁੱਜੇ, ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਰਨ ਕੀਤਾ
ਕਿ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਏਥੇ ਪ੍ਰਿਥੀਆ ਜੀ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਵਿਰੋਧ
ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਕਿਸਤਰਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ? ਦੁਆਬੇ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ
ਕਈ ਵਾਰ ਆਖਿਆ ਹੈ, ਸੋ ਜੇ ਆਪਦੀ ਸੰਮਤੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਕ
ਨੱਗਰ ਦੁਆਬੇ ਵਿਚ ਚੱਲ ਕੇ ਵਸਾ ਲਈਏ । ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ
ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਆਪਦੀ ਰਜ਼ਾ ਜਿਵੇਂ ਹੋਵੇ ਦਾਸ ਦੀ
ਵੀ ਓਹੋ ਹੀ ਸਲਾਹ ਹੈ, ਜਰੂਰ ਇਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਰੋ, ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ
ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਕਈ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਉਧਾਰ
ਕਰਦੇ ਹੋਏ । ਦੁਆਬੇ ਵਿਚ ਭਾਈ ਮੰਝ ਮਸੰਦ ਸਿੱਖ ਦੇ ਘਰ
ਕੰਗ ਪਿੰਡ ਜਾ ਰਹੇ, ਭਾਈ ਮੰਝ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਅਤੀ
ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦਾ ਵੀ ਅਤੀ ਸਤਿਕਾਰ ਗੁਰਾਂ ਦੇ
ਪਯਾਰੇ ਸੇਵਕ ਜਾਣ ਕੇ ਅਤੀ ਪ੍ਰੇਮ ਸਹਿਤ ਕੀਤਾ । ਭਾਈ ਮੰਝ
ਨੇ ਮੁਖੀ ਸਿੱਖ ਦੁਆਬੇ ਦੇ ਭਾਈ ਤਿਲਕੂ ਆਦਿਕ ਜੈਸੇ ਸੱਦਕ
ਪਿੰਡ ਬੰਨੂਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਕੀਤੇ । ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ
ਕੰਗ ਤੋਂ ਚੱਲ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ ਜੀ ਹੈ ਤਿਸ ਜਗ
ਆਨ ਬੈਠੇ, ਜਗਾ ਪਸੰਦ ਕਰਕੇ ਪਿੰਡ ਬੰਨੂਣ ਦੀ ਆਗਯ
ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਡੱਲੇ ਦੀ ਸੰਗਤ ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਆਦਿਕ ਸੁਣ ਕੇ ਗੁਰੂ
ਜੀ ਨੂੰ ਆਣਕੇ ਡੱਲੇ ਲੈ ਗਏ। ਉਸ ਵਕਤ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਇਲਾਕੇ
ਦਾ ਸੂਬੇਦਾਰ ਦੌਰਾ ਕਰਦਾ ਹੋਯਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਹੋਏ

ਸੁਣਕੇ ਡੱਲੇ ਪਿੰਡ ਆਣ ਉੱਤਰਿਆਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ
ਕੀਤੇ ਸੂ, ਅਰ ਗਿਆਨ ਗੋਸ਼ਟ (ਰਾਮਕਲੀ ਮ: ੫ “ਕਾਰਨ
ਕਰਨ ਕਰੀਮ। ਸਰਬ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲ ਰਹੀਮ।” ਆਦਿ) ਹੋਈ ਤਾਂ
ਸੂਬੇ ਸੱਯਦ ਅਜੀਮ ਖਾਂ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਕਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ
ਸ਼ਹਿਤ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਪੀਰ ਜੀ! ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪ
ਦੀ ਪਿੰਡ ਬੰਨ੍ਹਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਹੈ, ਸੈ ਮੇਰੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਪਿੰਡ
ਬਸਾਓ। ਤਾਂ ਪਾਸੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨ ਬਾਬਤ
ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਤਾਂ ਸੂਬੇ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ ਦੀ
ਧਰਤੀ ਦਾ ਪਟਾ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਤਿਸ ਜਗਾ ਤੋਂ
ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈਕੇ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ ਪੁੱਜੇ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਰੱਖ
ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਅਰਦਾਸਾ ਸੋਧਿਆ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਵਰਤਾ ਕਰ ਸੰ: ਬਿ:
੧੬੫੧ ਮੱਘਰ ਦੀ ੨੧ ਨੂੰ ਇੰਟਰਖ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ
ਨਾਮ ਰੱਖ ਸ਼ਹਿਰ ਆਬਾਦ ਕੀਤਾ। ਸਾਹਿਬ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਤਾਂ ਤਿਸ
ਜਗਾ ਤੋਂ ਭਾਣੇ ਤਲਵੰਡੀ ਕੁਝਕੁ ਦਿਨ ਰਹਿਕੇ ਬੀੜ ਪੁੱਜੇ
ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ ਜੀ ਦੀ ਕਾਰ ਕਰਾਵਨ ਲੱਗੇ ॥

॥ ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਾਹਿਬ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਪੈਂਤੀਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ ॥

ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਂ ਦਾ ਰੋਗ ਹਟਾਉਣਾ

ਇੱਕ ਵੇਰੀਸੰ: ੧੬੫੭ ਬਿ: ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
ਸੂਰ ਵਿੱਚੋਂ ਗਾਰ ਕਢਾ ਰਹੇ ਸੀ, ਸੰਗਤਾਂ ਬਹੁਤ ਲੱਗੀਆਂ
ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਤਾਂ ਲਾਹੌਰ ਦਰਬਾਰ ਦਾ ਨਾਇਬ ਮੁਸਲਮਾਨ

ਵਜੀਰ ਖਾਂ ਨਾਮੇਂ ਜਿਸਦੀ ਮਸੀਤ ਦਿੱਲੀ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਲਰੈਰ
 ਵਿਚ ਹੁਣ ਤਿਸਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ
 ਹਿਤ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਆਇਆ, ਇਹ ਜਲੋਧਰ ਦੇ ਰੋਗ
 ਤੋਂ ਅਤਿ ਦੁਖੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਚੰਗੇ ੨ ਹਕੀਮਾਂ ਪਾਸੋਂ ਇਲਾਜ
 ਕਰਾ ਦੁੱਕਾ ਸੀ ਪਰ ਕਿਤੇ ਆਰਾਮ ਨਾਂ ਹੋਇਆ, ਤੇ ਸਭ
 ਜਵਾਬ ਦੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਅੰਤ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ
 ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀਉਂਸੁ ਕਿ ਚਲੋ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਪਾਸ ਚਲੀਏ ਤੇ
 ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਜਨਮ ਸਫਲਾ ਕਰੀਏ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ
 ਦੁਖ ਭੰਜਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਥੜੇ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਉੱਤੇ ਬੈਠੇ ਸੀ, ਵਜੀਰ
 ਖਾਂ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ
 ਪਾ ਦਿੱਤਾ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਤਿਸਦਾ ਹਾਲ ਵੇਖਕੇ ਤਰਸ ਆ ਗਿਆ,
 ਅਰ ਆਪ ਨੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੂੰ ਕੁਛ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ, (ਬਾਬਾ
 ਜੀ ਇਸ ਸਮੇਂ ਗਾਰਾ ਕੱਢਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸੇ)
 ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀਆਂ ਰਮਜ਼ਾਂ ਦੇ ਜਾਣੂੰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਇਹ
 ਇਸ਼ਾਰਾ ਸਮਝਦੇ ਸਾਰ ਗਾਰੇ ਦੀ ਤਗਾਰੀ ਭਰੀ ਹੋਈ ਜੋ
 ਸਿਰ ਤੇ ਦੁੱਕੀ ਆਉਂਦੇ ਸਨ, ਸੋ ਵਜੀਰ ਖਾਂ ਦੇ ਪੇਟ ਉਤੇ, ਜੋ
 ਬਹੁਤ ਵਧਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜੋਰ ਨਾਲ ਧੌਂਹ ਮਾਰੀ,
 ਸਿੱਟਨ ਸਾਰ ਹੀ ਵਜੀਰ ਖਾਂ ਦੇ ਪੇਟ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਰੋਗ ਨਿੱਕਲ
 ਤੁਰਿਆ, ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਮੇਹਰ ਨਾਲ ਝੱਟ ਪੇਟ ਹੌਲਾ
 ਢੁੱਲ ਜੇਹਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਮਗਰੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ
 ਗਰਮ ੨ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕਾ ਦਿੱਤਾ, ਤੇ ਇਉਂ ਵਜੀਰ ਖਾਂ
 ਪਰ ਮੇਹਰ ਨਜ਼ਰ ਹੋਈ ਤੇ (“ਰੋਗ ਸੋਗ ਸਭ ਮਿਟ ਗਏ
 ਨਿਤ ਨਵਾਂ ਨਰੋਆ”) ਨੌ ਬਰ ਨੌ ਰਾਜੀ ਹੋ ਗਿਆ

ਚ ਨ ਗ ਜ ਭ ਹ ਤੇ ੧ ੩ ੪ ੫ ੬ ੭ ੮ ੯ ੧੦ ੧੧ ੧੨ ੧੩ ੧੪ ੧੫ ੧੬ ੧੭ ੧੮ ੧੯ ੨੦ ੨੧ ੨੨ ੨੩ ੨੪ ੨੫ ੨੬ ੨੭ ੨੮ ੨੯ ੩੦ ੩੧ ੩੨ ੩੩ ੩੪ ੩੫ ੩੬ ੩੭ ੩੮ ੩੯ ੪੦ ੪੧ ੪੨ ੪੩ ੪੪ ੪੫ ੪੬ ੪੭ ੪੮ ੪੯ ੫੦ ੫੧ ੫੨ ੫੩ ੫੪ ੫੫ ੫੬ ੫੭ ੫੮ ੫੯ ੬੦ ੬੧ ੬੨ ੬੩ ੬੪ ੬੫ ੬੬ ੬੭ ੬੮ ੬੯ ੭੦ ੭੧ ੭੨ ੭੩ ੭੪ ੭੫ ੭੬ ੭੭ ੭੮ ੭੯ ੮੦ ੮੧ ੮੨ ੮੩ ੮੪ ੮੫ ੮੬ ੮੭ ੮੮ ੮੯ ੯੦ ੯੧ ੯੨ ੯੩ ੯੪ ੯੫ ੯੬ ੯੭ ੯੮ ੯੯ ੧੦੦

ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਚਰਨੀਂ ਲੱਗਾ, ਤੇ ਮੁੱਖੋਂ ਆਖਨ ਲੱਗਾ, ਧੰਨ ਸਤਿਗੁਰ ਤੇ ਧੰਨ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਸਿੱਖ। ਬਾਬਾ ਜੀ! ਤੁਸਾਂ ਦੀ ਉਪਮਾਂ ਮੇਰੀ ਜਿਹਬਾ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੀ। ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਚਰਨੀਂ ਲੱਗ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਧੰਨ ਧੰਨ ਆਖ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤੇਰੇ ਪਰ ਕਿਰਪਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਨਿਮਾਣਾ ਘਾਹੀ ਕੀ ਚੀਜ਼ ਹਾਂ। ਤਾਂ ਵਜੀਰ ਖਾਂ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢੇ ਜੀ ਦਾ ਜੱਸ ਕਰਦਾ ਹੋਯਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਲੱਗਾ, ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ! ਧੰਨ ਹੋ ਆਪ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰਾ ਰੋਗ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਵਜੀਰ ਖਾਂ ਰਾਜੀ ਹੋਕੇ ਕਈ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਰਹਿਕੇ ਸਤਸੰਗ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲੈਂਦਾ ਰਿਹਾ, ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੁਣਕੇ ਇਤਨਾਂ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਵਜੀਰ ਖਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਮੰਗਿਆ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਬਾਣੀ ਸੁਣਾ ਕੇ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਕਰਦਾ ਰਹੇ। ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਭਾਗੂ ਨਾਮੇ ਵਡਾਲੀ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਤਿਸਦੇ ਨਾਲ ਭੇਜਿਆ, ਵਜੀਰ ਖਾਂ ਤਿਸ ਪਾਸੋਂ ਨਿੱਤ ਨੇਮ ਨਾਲ ਬਾਣੀ ਸੁਣ ਜਪੁਜੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਆਦਿਕ ਸੁਣ ਸਵਾ ਰੁਪਯੇ ਦਾ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਕਰਾਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਪਾਠਕ ਜੀ ! ਵਿਚਾਰੋ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਪਯਾਰੇ ਸਿੱਖ ਸਨ, ਅਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਕਿੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਲੇ ਸਨ, ਪਰ ਫੇਰ ਕਿੰਨੇ ਨਿਰਮਾਣ ਸਨ !

ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਜੀ ਦਾ ਵਾਕ ਪੂਰਾ ਹੋਣਾ

ਸੰ: ੧੬੫੨ ਬਿ: ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਦੇ ਚੇੜ੍ਹ ਪ੍ਰਿਥੀਏ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ

ਸੁਲਹੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਜੀ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਕਰਕੇ ਆਪ ਗੁਰਿਆਈ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀ, ਪਰ ਸੁਲਹੀ ਪਿੱਛੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਹੀ ਆਵੇ ਵਿਚ ਸੜਕੇ ਮਰ ਗਿਆ, ਯਥਾ:—“ਸੁਲਹੀ ਹੋਇ ਮੂਆ ਨਾਪਾਕ”। ਏਧਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਿਪ੍ਰੀਏ ਦਾ ਨਿੱਤ ਦਾ ਫਸਾਦ ਤੱਕ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੌਂਪ ਕੇ ਵਡਾਲੀ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਤੋਂ ਚਾਰ ਕੁ ਮੀਲ ਹੈ, ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਭਾਗੂ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਰਹੇ। ਭਾਈ ਭਾਗੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹਵੇਲੀ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਡੇਰਾ ਕਰਾ ਦਿੱਤਾ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤਿਸ ਜਗਾ ਰਹਿਨ ਲੱਗੇ, ਅਰ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦਾ ਬਚਨ ਕਿ “ਭਾਜੜ ਪਏਗੀ” ਇਉਂ ਪੂਰਾ ਹੋਇਆ ॥

ਸ੍ਰੀ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣਾ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਜਦੋਂ ਵਡਾਲੀ ਵਿਚ ਰਹਿਨ ਲੱਗ ਪਏ ਤੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਤਿਸ ਜਗਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਅਨੰਦ ਪਾਵਨ ਲੱਗੀ, ਤਾਂ ਉਥੇ ਹੀ ਸਾਹਿਬ ਜਾਦੇ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸੰ: ੧੬੫੨ ਬਿ: ਹਾੜ ਵਦੀ ੬ ਹਾੜ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਟਾ ੨੧ ਨੂੰ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਬੀਤੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ। ਦਾਈ ਨੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਪੁੱਤ੍ਰ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਨ ਸਮੇਂ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਦਾਸੀ ਨੇ ਵਧਾਈ ਦੀ ਖਬਰ ਪਹੁੰਚਾਈ ਤਾਂ ਕਰੁਣਾ ਨਿਧਾਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਉੱਠੇ, ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦਾਈ ਪਾਸੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਾਹਿਬ ਜਾਦੇ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਸਮਾਚਾਰ ਪੁੱਛਿਆ, ਜੋ ਦਾਈ ਨੇ

ਇਸ ਤਰਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ:—

ਸਤਿਗੁਰੋ ! ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਸਾਹਿਬ ਜਾਦੇ ਪ੍ਰਗਟੇ ਹਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੇਰੇ ਨੇਤ੍ਰਾਂ ਅੱਗੇ ਬਿਜਲੀ ਵਰਗਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਯਾ, ਇਸ ਬਾਲਕ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਨ ਦੀ ਹੋਰ ਬਾਲਕਾਂ ਤੋਂ ਅਸਚਰਜ ਲੀਲਾ ਦੱਸੀ। ਏਹ ਸੁਣਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰਿਆ:—

ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੫

ਸਤਿਗੁਰ ਸਾਚੈ ਦੀਆ ਭੇਜਿ। ਚਿਰ ਜੀਵਨੁ ਉਪਜਿਆ
ਸੰਜੋਗਿ । ਉਦਰੈ ਮਾਹਿ ਆਇ ਕੀਆ ਨਿਵਾਸੁ ।
ਮਾਤਾ ਕੈ ਮਨਿ ਬਹੁਤ ਬਿਗਾਸੁ ॥ ੧ ॥ ਜੰਮਿਆ ਪੂਤੁ
ਭਗਤੁ ਗੋਵਿੰਦ ਕਾ । ਪ੍ਰਗਟਿਆ ਸਭ ਮਹਿ ਲਿਖਿਆ
ਧੁਰ ਕਾ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਵੇਸੀ ਮਾਸੀ ਹੁਕਮਿ ਬਾਲਕ
ਜਨਮੁ ਲੀਆ । ਮਿਟਿਆ ਸੋਗੁ ਮਹਾ ਅਨੰਦੁ ਥੀਆ ।
ਗੁਰ ਬਾਣੀ ਸਖੀ ਅਨੰਦੁ ਗਾਵੈ । ਸਾਚੈ ਸਾਹਿਬ ਕੈ
ਮਨਿ ਭਾਵੈ ॥ ੨ ॥ ਵਧੀ ਵੇਲਿ ਬਹੁ ਪੀੜੀ ਚਾਲੀ ।
ਧਰਮ ਕਲਾ ਹਰਿ ਬੰਧਿ ਬਹਾਲੀ । ਮਨ ਚਿੰਟਿਆ
ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਿਵਾਇਆ । ਭਏ ਅਚਿੰਤ ਏਕ ਲਿਵ
ਲਾਇਆ ॥ ੩ ॥ ਜਿਉ ਬਾਲਕੁ ਪਿਤਾ ਉਪਰਿ ਕਰੇ
ਬਹੁ ਮਾਣ । ਬੁਲਾਇਆ ਬੋਲੈ ਗੁਰ ਕੈ ਭਾਣਿ । ਗੁਝੀ
ਛੰਨੀ ਨਾਹੀ ਬਾਤਾਨਾਨਕ ਤੁਠਾ ਕੀਨੀ ਦਾਤਿ ॥੪॥੭॥

ਕੁਛ ਚਿਰ ਮਗਰੋਂ ਬੀੜ ਤੋਂ ਖਬਰ ਸੁਣਕੇ ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ
ਜੀ ਆ ਗਏ, ਤੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ
ਚੰਨੀ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਬਿਨੈ ਕੀਤੀ,

ਸਤਿਗੁਰੋ ! ਸਾਹਿਬ ਜਾਦੇ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾਓ । ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਅੰਦਰ ਦਾਸੀ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਬਾਲਕ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਲਿਆਓ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਦਾਸੀ ਅੰਦਰੋਂ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਜੀ ਨੂੰ ਰੁਮਾਲਾਂ ਵਿਚ ਲਪੇਟ ਕੇ ਆਦਰ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਲਿਆਈ, ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਅਪਨੀ ਗੋਦ ਵਿਚ ਬਾਲਕ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਤੇ “ਧੰਨ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ” ਧੰਨ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ” ਆਖਕੇ ਸਿਫਤ ਸਲਾਹ ਕੀਤੀ, ਅੰਤ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਬਸਤ੍ਰ ਤੇ ਭੇਟਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਅਰਪਨ ਕੀਤੀ । ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਵਾਲੇ ਬਸਤ੍ਰ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਸਾਂਭ ਕੇ ਰਖਾਈ । ਬੱਤੀ ਸੁਲੱਖਣਾਂ ਰੂਪ ਤਿਸਦਾ ਵੇਖ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਜੋ ਦੈਵੀ ਬਾਲਕ ਦੀ ਉਸਤਤ ਕੀਤੀ ਐਉਂ ਸੀ:—

ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ

ਸਭਾ ਜੀਤ ਹੋ ਕੇ ਜਿਤੇਗਾ ਕ੍ਰਿਪਾਨੰ । ਕ੍ਰਿਪਾਨੰ ਸਜਾਵੇਗਾਤ
ਦੁਧਾਰੀ ਸੁਜਾਨੰ । ਸੁਜਾਨੰ ਬਨੇਗਾ ਜੁ ਪਾਵੇਗਾ ਮਾਨੰ ॥ ੧ ॥
ਮਾਨੰ ਕਹਾ ਕੇ ਹਤੂ ਦੁਸ਼ਟ ਮਾਨੰ । ਮਾਨੰ ਮਹਾਨੰ ਹਤੇਗਾ
ਪਠਾਨੰ । ਪਠਾਨੰ ਅਝੇਗਾ ਸੁਖਾਏਗਾ ਹਾਨੰ ॥ ੨ ॥ ਹਾਨੰ ਕਰੇਗਾ
ਗੁਰੂ ਹੋ ਮਹਾਨੰ । ਮਹਾਨੰ ਚੜ੍ਹੇਗਾ ਜੋ ਤੁਰਕੀ ਦਲਾਨੰ । ਦਲਾਨੰ
ਕਰੇਗਾ ਲੜਾ ਕੇ ਸਿਖਾਨੰ । ਸਿਖਾਨੰ ਬਨੇਗਾ ਗੁਰਾਂ ਰਿ
ਜਹਾਨੰ ॥ ੩ ॥ ਪੀਰੀ ਅਮੀਰੀ ਕਰੇਗਾ ਸਜਾਨੰ । ਸਜਾਨੰ ਲਗਾਵੇਗਾ
ਲੜੇ ਜੰਗ ਭਾਨੰ । ਭਾਨੰ ਸਮਾਨੰ ਸਜੇਗੀ ਕ੍ਰਿਪਾਨੰ । ਕ੍ਰਿਪਾਨੰ
ਕਰੇਗਾ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਮਹਾਨੰ ॥ ੪ ॥

ਪਿੰਡ ਬਡਾਲੀ ਦੇ ਇਸਤ੍ਰੀ ਪੁਰਖਾਂ ਸੁਣ ਸਭ ਨੇ ਗੁਰੂ ਪਾਸੇ

ਗੁਰੂ ਹੋਣਦੀ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਦੂਰ ਨੇੜੇ ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਸੁਣ ੨
ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਦੇਣ ਆਈਆਂ ।

ਸਮੇਂ ਜਦ ਕੁਛ ਦਿਨ ਹੋਏ ਤਾਂ ਦੀਵਾਨ ਸਜਿਆ, ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ
ਦਰੀ ਨੂੰ ਸੁਛ ਬਸਤ੍ਰ ਪਹਿਰਾ ਕਰ ਬਾਹਰ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ।
ਵਜ਼ੂਅਰ ਅਰਜਨ ਜਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ
ਨਕਸ਼ੇ ਲੈਕਰ ਬਾਬੇ ਜੀ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿਚ ਬਿਠਾ ਕੇ ਆਖਿਆ
ਮੇਰਾ ਬਾਬਾ ਜੀ ! ਇਸਨੂੰ ਨਾਮ ਸੰਸਕਾਰ ਕਰਕੇ ਨਾਮ ਰੱਖੋ,
ਮੇਰਾ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ
ਗੁਰੂ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਪਉੜੀਆਂ ਪੜ੍ਹਕੇ ਨਾਮ ਸੰਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ।
ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਰੱਖਿਆ, ਅਤੇ ਸਾਰੀ
ਬਾਗਤ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੀ
ਵਧਾਈ ਦੇ ਸੁਭ ਪ੍ਰੇਮ ਭਰੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁਣਾ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ
ਕੀਤਾ, ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਇਸ ਸਮੇਂ ਉਚਾਰਿਆ ਹੋਯਾ ਸ਼ਬਦ
ਕੀ ਗਤ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਕੇ ਸੁਨਾਇਆ:—

ਬਿਲਾਵਲ ਮਹਲਾ ੫

ਗ ਸਗਲ ਅਨੰਦ ਕੀਆ ਪਰਮੇਸੁਰ ਅਪਨਾ ਬਿਰਦੁ
ਗ ਸਮਾਰਿਆ । ਸਾਧ ਜਨਾ ਹੋਏ ਕਿਰਪਾਲਾ ਬਿਗਸੇ ਸਭ
ਨਿ ਪਰਵਾਰਿਆ ॥ ੧ ॥ ਕਾਰਜ ਸਤਿਗੁਰ ਆਪ ਸਵਾ-
ਕ ਰਿਆ । ਵਡੀ ਆਰਜਾ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਕੀ ਸੂਖ ਮੰਗਲ
ਕੋ ਕਲਿਆਣ ਬਿਚਾਰਿਆ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਵਣ ਤ੍ਰਿਣ
ਨਿ ਤ੍ਰਿਭਵਣ ਹਰਿਆ ਹੋਏ ਸਗਲੇ ਜੀਅ ਸਾਧਾਰਿਆ ।
ਮਨ ਇਛੇ ਨਾਨਕ ਫਲ ਪਾਏ ਪੂਰਨ ਇਛ ਪੁਜਾ-
ਰਿਆ ॥ ੨ ॥

ਫੇਰ ਲੰਗਰ ਤਿਆਰ ਹੋਇਆ, ਸਭ ਨੂੰ ਲੰਗਰ ਛਕਾ
ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬੇਅੰਤ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਵਰਤਾਇਆ ਤੇ
ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਬੀੜ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮੰਗੀ, ਸਤਿਗੁਰ
ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਬਾਬਾ ਜੀ ! ਕੁਝ ਦਿਨ ਹੋਰ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਓ,
ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਠਹਿਰ ਗਏ। ਹੋਰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਤੇ ਭਾਈ ਬਿਧ
ਚੰਦ ਆਦਿਕ ਜੈਸੇ ਸਿੱਖ ਵੀ ਰਹੇ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਦਿਨ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ
ਬਾਬਾ ਜੀ ! ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਇਕ ਖੂਹ ਲੱਗ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸੰਗਤ
ਨੂੰ ਸੁਖ ਅਤੇ ਬਾਗ ਤੇ ਪੈਲੀਆਂ ਨੂੰ ਬੜਾ ਲਾਭ ਹੋਵੇਗਾ, ਤਾਂ
ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸਤਿਗੁਰੋ ! ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮੁਖ ਤੋਂ
ਬਚਨ ਆਖੋ ਸੋ ਸਭ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਨੇ ਯੋਗ ਹਨ, ਖੂਹ ਜਰੂਰ
ਲਾਓ। ਤਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸੰਮਤ ੧੬੫੨ ਬਿ: ਨੂੰ ਅਰੰਭ ਕੀਤਾ
ਸੰਮਤ ੧੬੫੩ ਬਿ: ਫੱਗਣ ਦੀ ਬਸੰਤ ਪੰਚਮੀ ਨੂੰ ਤਿਆਰ
ਕਰਕੇ ਚੱਠ ਕੀਤੀ, ਜਿਸਦਾ ਮੇਲਾ ਹੁਣ ਤੱਕ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।
ਬਾਬਾ ਜੀ ਖੂਹ ਦਾ ਟੱਕ ਲਾਕੇ ਬੀੜ ਚਲੇ ਗਏ।

ਇਸੀ ਸਮੇਂ ਇਕ ਇਸਤ੍ਰੀ ਨੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਆਖਿਆ
ਬਾਬਾ ਜੀ ! ਮੇਰੇ ਘਰ ਪੁੱਤ੍ਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ
ਆਖਿਆ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ
ਛਿਹਰਟਾ ਖੂਹ ਲਾਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਸਤਿਨਾਮ ਦਾ ਜਾਪ
ਕਰਕੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰ, ਤੇਰੇ ਘਰ ਪੁੱਤ੍ਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਤਿਸ ਇਸਤ੍ਰੀ
ਨੇ ਉਸੀ ਤਰਾਂ ਬਚਨ ਮੰਨ ਕੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੀਤਾ, ਤਿਸਦੇ ਘਰ
ਪੁੱਤ੍ਰ ਹੋਇਆ। ਤਦ ਤੋਂ ਜੋ ਮਾਈਆਂ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰ ਨਾਮ
ਜਪਦੀਆਂ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤ ਧਾਰਨ ਕਰ ਗੁਰੂ ਪਰ ਭਰੋਸਾ

ਰਖਦੀਆਂ ਹਨ ਸੋ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਨਸਾ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਾਹਿਬ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਛੱਤੀਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤ ॥

ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੀ ਗੰਗਾ

ਇੱਕ ਦਿਨ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੱਗਰ ਝੰਡਾ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਵਿਚ ਸੱਚ ਖੰਡ ਸਮਾਧਾਂ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਬੈਠੇ ਸੀ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਨਾਰੋਵਾਲ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਲੈਕੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਆਯਾ, ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਦੇਕੇ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਬੈਠ ਗਈ, ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਭਾਈ ਪ੍ਰੇਮੀਓਂ ! ਤੁਸੀਂ ਕਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ? ਤਾਂ ਤਿਸ ਸਿੱਖ ਨੇ ਆਖਿਆ ਜੀ ਅਸੀਂ ਸ੍ਰੀ ਗੰਗਾ ਜੀ ਦੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਭਾਈ ਸਿੱਖਾ ! ਗੰਗਾ ਜੀ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਚੱਲੇ ਹੋ ਤਾਂ ਇਹ ਗੜਵਾ ਗੰਗਾ ਜਲ ਦਾ ਸਾਡੇ ਲਈ ਲੈਂਦੇ ਆਉਣਾ ।

ਤਿਸ ਸਿੱਖ ਨੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਗੜਵਾ ਲੈ ਕੇ ਗੰਗਾ ਜੀ ਪੁੱਜ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਗੜਵਾ ਜਲ ਭਰਨ ਨੂੰ ਜਦ ਕੱਢ ਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਦੇਵਨੇਤ ਅਜੇਹੀ ਹੋਈ ਕਿ ਗੜਵਾ ਗੰਗਾ ਜੀ ਵਿੱਚ ਜਾ ਪਿਆ ਤੇ ਰੁੜ੍ਹ ਗਿਆ, ਟੋਲਣ ਦੇ ਅਨੇਕ ਜਤਨ ਕੀਤੇ ਪਰ ਗੜਵਾ ਨਾ ਲੱਭਾ, ਆਖਰ ਨਵਾਂ ਗੜਵਾ ਖਰੀਦ ਕੇ ਗੰਗਾ ਜਲ ਭਰਿਆ । ਜਦ ਗੰਗਾ ਜੀ ਤੋਂ ਮੁੜਕੇ ਆਏ ਤੇ ਗੜਵਾ ਦੇਣ ਲਈ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਗੰਗਾ ਜਲ ਦਾ ਗੜਵਾ ਬਾਬਾ ਜੀ ਅੱਗੇ ਰੱਖਕੇ ਆਖਣ

ਲੱਗੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ! ਆਪ ਲਈ ਗੰਗਾ ਜਲ ਲੈ ਆਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਕਤ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ! ਇਹ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਗੜਵਾ ਨਹੀਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਤਿਸ ਸਿੱਖ ਨੇ ਆਖਿਆ ਬਾਬਾ ਜੀ ! ਆਪ ਦਾ ਗੜਵਾ ਜਦੋਂ ਗੰਗਾ ਜੀ ਵਿੱਚ ਜਲ ਭਰਨ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਰੁੜ੍ਹ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਾਰੇ ਸੰਗੀ ਟੋਲ ਥੱਕੇ ਨਹੀਂ ਲੱਭਾ ਸੀ, ਇਹ ਨਵਾਂ ਗੜਵਾ ਲੈਕੇ ਗੰਗਾ ਜਲ ਆਂਦਾ ਹੈ।

ਤਦੋਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਸਭ ਸੰਗਤ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਤਿਆਰ ਕਰਾਯਾ, ਸਭ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕ ਲਓ; ਤਾਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਨੌਵਲੀ ਨਾਲਾ (ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਇਹੋ ਗੰਗਾ ਜੀ ਹੈ) ਆਖਦੇ ਹਨ, ਤਿਸ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਪੈਰਾਂ ਵਿੱਚ ਠੋਕਰ ਵੱਜੀ, ਜਦੋਂ ਹੱਥ ਪਾ ਕੇ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਉੱਤੇ ਕੱਢ ਨਿਗਾ ਮਾਰੀ ਤਾਂ ਜੇਹੜਾ ਗੜਵਾ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦਾ ਗੰਗਾ ਜੀ ਵਿੱਚ ਰੁੜ੍ਹ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹੋ ਗੜਵਾ ਏਹ ਮਲੂਮ ਹੋਯਾ, ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਤਿਸ ਸਿੱਖ ਨੇ ਆਖਿਆ ਬਾਬਾ ਜੀ ! ਜੇਹੋ ਜਿਹਾ ਤੁਹਾਡਾ ਗੜਵਾ ਸੀ ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਪੁਤੀੜ ਹੋਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਭਾਈ ਸਿੱਖ ! ਸਾਵਣ ਭਾਵੇਂ ਨਦੀ ਨਾਲੇ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਘਰ ਘਰ ਗੰਗਾ ਹੈ । ਵਗਦੇ ਪਾਣੀ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਸੁਖ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ । ਮੁਕਤੀ ਤਾਂ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਗੰਗਾ ਵਿੱਚ ਨ੍ਰਾਤਿਆਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਹੁਣ ਤੂੰ ਸੱਤਿਨਾਮ ਬੋਲਕੇ ਗੜਵਾ ਚੁੱਕ ਲੈ । ਸਿੱਖ ਸੱਤਿ ਨਾਮ ਬੋਲਕੇ ਗੜਵਾ ਚੁੱਕ ਲਿਆਯਾ। ਰਵਾਇਤਨ ਸੁਣਿਆਂ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਮਾਇਕ ਗੜਵੇ ਭੀ ਬੇਅੰਤ ਵਿਖਾਏ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਲੱਗਾ ਤੇ

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸਤਿ ਨਾਮ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਬਾਬਾ ਜੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕਰ
ਜਪਦਾ ਹੋਯਾ ਸੰਗਤ ਸਮੇਤ ਘਰ ਪੁੱਜਿਆ, ਅੱਗੋਂ ਨੂੰ ਸਾਵਣ
ਮਹੀਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੰਗਾ ਜੀ ਜਾਣੇ ਹਟਕੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਗੰਗਾ ਜੀ
ਨਾਮ ਤੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਸਤਸੰਗ ਦਾ ਉੱਚ ਮਹਾਤਮ ਸਮਝ ਕੇ
ਆਪ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਾਵਨ ਲੱਗਾ। ਤਦ ਤੋਂ
ਰਿਵਾਜ ਇਹ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਝੰਡਾ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਆਦਿਕ
ਤੋਂ ਇਰਦ ਗਿਰਦ ਦੇ ਪਿੰਡ ਇਸ ਨਾਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਨਾਨ
ਕਰਦੇ ਹਨ। ਤੇ ਮਹਾਤਮ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਲੋੜ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ
ਫੇਰ ਨਾਮ ਗੰਗਾ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਸੈਂਤੀਵਾਂ ਅਧਿਆਇ ਸਮਾਪਤੁ

ਭਾਈ ਮਹਿਮੇ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਬਖਸ਼ਸ਼ ਕਰਨੀ

ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਭਾਈ ਮਹਿਮਾ ਨਾਮੇ ਸਿੱਖ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੂੰ
ਆਖਨ ਲੱਗਾ ਬਾਬਾ ਜੀ ! ਜੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਗੰਗਾ ਜੀ ਚੱਲੋਂ
ਤਾਂ ਆਪ ਦੀ ਅਤੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਉਸਨੂੰ ਗੰਗਾ
ਜੀ ਲੈ ਤੁਰੇ, ਪਰ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਮਹਿਮਾ ਪੈਂਡੇ ਦੇ ਦੁਖੇਂ
ਭਾਵਾ ਲਚਾਰ ਹੋਇਆ, ਪੈਰਾਂ ਵਿੱਚ ਛਾਲੇ ਪੈ ਗਏ ਅਤੇ ਭੁੱਜੇ
ਸੈਣ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਅਤੀ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਈ। ਏਦਾਂ
ਮਸਾਂ ਗੰਗਾ ਜੀ ਪੁੱਜੇ ਤੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੀਤੇ, ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ
ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਭਾਈ ਮਹਿਮਾ ਜੀ ਨੂੰ ਬਚਨ
ਖੀਤਾ ਮਹਿਮਿਆ ! ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਤੀਰਥ ਤੇ ਜਾਈਦਾ ਹੈ ਤਾਂ
ਇਹੀ ਚੀਜ਼ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵਧਾਨ ਵਾਲੀ ਤੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਘਟਾਨ
ਵਾਲੀ ਜੋ ਵਰਤਦਾ ਹੋਵੇ ਸੋਛੱਡੀਦੀ ਹੈ, ਸੋ ਤੁਸੀ ਭੀ ਕੁਛ ਛੱਡੋ !

ਤਾਂ ਭਾਈ ਮਹਿਮਾਂ ਜੀ ਨੇ—ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਸਤਸੰਗ
ਤੋਂ ਚੋਖਾ ਲਾਭ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਤੇ ਪੈਂਡੇ ਦੇ ਦੁਖ ਤੋਂ ਅਤੀ ਦੁਖੀ
ਹੋਯਾ ਹੋਯਾ ਸੀ— ਆਖਿਆ:—

“ਰੱਬੋਂ ਭੁਲੇ ਤੀਰਥ ਬਾਹਲੇ ਕਰ ਕਰ ਵਾਟਾਂ ਥੱਕੇ ।
ਭੁੰਜੇ ਸੌਣਾ ਦੁਖੜਾ ਪਾਉਣਾ ਘਰ ਘਰ ਮਿਲਦੇ ਧੱਕੇ । ਕਰਿ
ਰਵਦਾਸ ਸੁਣੋਂ ਭਈ ਸਾਧੋ ਮਤਿਗੁਰ ਘਰ ਬੈਠਿਆਂ ਦੀ ਰੱਖੇ” ।
ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਬਾਬਾ ਜੀ ! ਹੋਰ ਕੀ ਛੱਡਾਂ ? ਮੈਂ ਅੱਜ
ਤੋਂ ਗੰਗਾਜੀ ਆਉਣਾ ਹੀ ਛੱਡਿਆ । ‘ਜਹਿ ਜਾਈਏ ਤਹਿ ਜਲ
ਪਖਾਨ । ਤੂੰ ਪੂਰ ਰਹਿਓ ਹੈ ਸਭ ਸਮਾਨ । ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ਸਭ
ਦੇਖੇ ਜੋਇ । ਉਹਾ ਤਉ ਜਾਈਐ ਜਉ ਈਹਾ ਨ ਹੋਇ ।’ ਅੱਜ
ਤੋਂ ਗੁਰ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰੀਤਵਾਨ ਮੇਰੀ ਬੰਸ ਦਾ ਗੰਗਾ ਫੁੱਲ ਲੈਕੇ
ਕੋਈ ਭੀ ਨਾਂ ਆਵੇਗਾ, ਗੰਗਾ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਢਾਬ ਹੀ ਹੈ। ਮੇਰੀ
ਬੰਸ ਦਾ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਸੰਗੀ ਮਰਨ ਸਮੇਂ ਮੰਜੇ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਨਾਂ
ਪਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਮੰਜੇ ਤੇ ਹੀ ਪਾਨ ਛੱਡੇਗਾ, ਅਤੇ ਕਿਰਿਆ
ਕਰਮ ਮੇਰੀ ਔਲਾਦ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਿਆ ਕਰੇਗੀ ਅਰ
ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਪਰ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖੇਗੀ। ਸੋ ਤਿਸਦੀ ਬੰਸਦੇ ਪਿੰਡ ਭੋਲੇਕੇ
ਵਿਚ ਬਾਵਾ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜ਼ੈਲਦਾਰ ਤਿਸਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਗੁਰਚਰਨ
ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੁਣ ਹਨ, ਕੋਈ ਮਰਨੇ
ਪਰਨੇ ਦੀ ਰੀਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ । ਇਸ ਮਹਿਮੁੰ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ
ਖੁਸ਼ੀ ਹੋ ਬਾਪੀ ਦੇਕਰ ਬਖਸ਼ਸ਼ ਕੀਤੀ ਬੱਚਾ ! ਤੈਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ
ਸਿੱਖੀ ਦਾਨ ਦੇਵੇ, ਤੇ ਤੇਰੀ ਪ੍ਰੀਤ ਗੁਰ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ
ਹੋਵੇ, ਤੇਰੇ ਬਚਨ ਸਭ ਸੱਤ ਹੋਣਗੇ, ਤੇਰੀ ਬੰਸ ਗੁਰਮਤ ਕਰੇਗੀ
ਤਾਂ ਭਾਈ ਮਹਿਮਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਚਰਨੀਂ ਲੱਗਾ, ਗੰਗਾ ਜੀ

ਤੂੰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ
ਕੰਤਰਾਂ ਦੇ ਅਸਥਾਨ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਭਾਣਾ ਤਲਵੰਡੀ ਪੁੱਜੇ, ਭਾਈ
ਮਹਿਮੂ ਜੀ ਬਾਬਾਜੀਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਰਹਿਨ, ਕਦੀ ਆਪਣੇ ਘਰ
ਚਲੇ ਜਾਣ, ਇਸ ਭਾਈ ਮਹਿਮੂ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ ਪਰ ਹੁਣ ਮਹਿਮੇ
ਚੱਕ ਨਾਮੇ ਪਿੰਡ ਰਮਦਾਸ ਤੋਂ ਦੋ ਤਿੰਨ ਕੋਹ ਪਰ ਵੱਸਦਾ ਹੈ।

—:—

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਥੀੜ

ਸੰਮਤ ੧੬੬੦ ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰੰਥਮ ਰੁਤ ਜੇਠ ਹਾੜ ਦੇ
ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸਾਰੇ
ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਤੇ ਮਹਾਂ ਪੁਰਖਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਇਕੱਤ੍ਰ ਕਰਨ ਦਾ
ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ, ਤੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟ
ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਅਰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਆਦਿ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ
ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੇ ਇਸ ਪਰ ਵਡੀ ਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ। ਤਾਂ ਗੁਰੂ
ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਨੂੰ
ਸੌਂਪਤ ਕੀਤੀ, ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਬੁਢਾ ਜੀ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਕਰਾਵਨ
ਲੱਗੇ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿਤਾ 'ਜਿਤਨਾ ਚਿਰ ਅਸੀਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ
ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਲਿਖਾਈ ਕਰਾਂਗੇ ਤੇ ਕਰਾਵਾਂਗੇ ਉਤਨਾ
ਚਿਰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਹੀ ਸਭ ਕਾਰਜ ਕਰਨਗੇ।' ਸੋ ਬਾਬਾ ਜੀ ਗੁਰੂ
ਜੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਸ੍ਰੀ ਹਰਮੰਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ
ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਰ ਤਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਕਰਾਵਨ ਲੱਗੇ।

ਉਧਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਇਕੱਤ੍ਰ ਕਰਨ ਕਰਾਵਨ ਲਈ

ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜਗਾ ਜਗਾ ਭੇਜ ਕੇ ਮੰਗਾਵਨ ਲੱਗੇ, ਤੇ ਸ੍ਰੀਰਾਮਸਰ
 ਤੀਰਥ ਪਰ ਇਕੰਤ ਇੱਕ ਤੰਬੂ ਕਨਾਤ ਲਾ ਕੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ
 ਜੀ ਨੂੰ ਲਿਖਾਰੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸੇਵਾ ਦੇ ਕਰ ਗੁਰਬਾਣੀ
 ਲਿਖਾਨ ਲੱਗੇ। ਸਿੱਖ ਜਗਾ ਜਗਾ ਤੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀਆਂ ਲਿਆ
 ਲਿਆ ਕੇ ਦੇਣ ਲੱਗੇ, ਫਿਰ ਕੁਝ ਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਸੈਂਚੀਆਂ
 ਆਦਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਤੱਕ
 ਦੀਆਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਪੁਤ੍ਰ ਭਾਈ
 ਮੋਹਣ ਜੀ ਪਾਸ ਤਿਸਦੇ ਪੁਤ੍ਰ ਸੰਸਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਹੱਥ
 ਲਖਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸੀ। ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੈਣ ਲਈ ਪਹਲਾਂ ਭਾਈ
 ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਗਏ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਤਾਂ ਇਕ ਦਿਨ
 ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਨੂੰ ਭਾਈ ਮੋਹਣ ਜੀ ਪਾਸ
 ਪੋਥੀਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਯਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸੈਂਚੀਆਂ
 ਕਿਸ ਕਾਰਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ, ਕੀ ਗੱਲ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ
 ਮਿਲਣਗੀਆਂ, ਸਾਰਾ ਪਤਾ ਕਰਕੇ ਆਓ? ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੇ
 ਦੇਣ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਲੈ ਆਓ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਪੂਰਾ ਪਤਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸੋ,
 ਫਿਰ ਜਿਸ ਜਤਨ ਨਾਲ ਸੈਂਚੀਆਂ ਮਿਲਣ ਓਹੀ ਢੰਗ ਕੀਤਾ
 ਜਾਵੇ। ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਮੰਨਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੋਇੰਦ ਵਾਲ
 ਜੀ ਗਏ, ਜਾਕਰ ਭਾਈ ਮੋਹਣ ਜੀ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਦਾ ਜਤਨ
 ਕੀਤਾ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਤਰਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਜਤਨ ਸਫਲ ਨਾ ਹੋਯਾ।
 ਆਖਰ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਮੋਹਣ ਜੀ ਦੇ ਰੁਬਾਰੇ ਚੜ੍ਹ ਦੂਬੀ
 ਪੁੱਟ ਅੰਦਰ ਜਦ ਨਿਗਾਹ ਮਾਰੀ ਤਾਂ ਭਾਈ ਮੋਹਣ ਜੀ ਅਖੰਡ
 ਸਮਾਧੀ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ
 ਭਾਈ ਮੋਹਣ ਜੀ ਨੂੰ ਸਮਾਧੀ ਤੋਂ ਉਥਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਚਰਨ

ਵੱਥੇ ਪਰ ਭਾਈ ਮੋਹਨ ਜੀ ਨਾ ਜਾਗੇ, ਆਖਰ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਜੀ
ਹਿਠ ਆ ਗਏ । ਹੇਠ ਆਇਆਂ ਨੂੰ ਏਹ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ
ਦੀ ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਹੀ ਆ ਕੇ ਲੈ ਸਕਣਗੇ, ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ
ਲੈ ਸਕਦਾ । ਭਾਈ ਮੋਹਨ ਜੀ ਆਪਣੇ ਚੁਬਾਰੇ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ
ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਜਾਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ, ਤੇ ਕੋਈ ਜਾ ਨਹੀਂ
ਸਕਦਾ । ਇਹ ਸਾਰਾ ਸਮਾਚਾਰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਦੂਜੇ ਦਿਨ
ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਆ ਸੁਨਾਇਆ, ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪ ਹੀ ਸਰਬ
ਕਲਾ ਸੰਪੰਨ ਹੋ ਤੇ ਏਹ ਕਾਰਜ ਆਪ ਹੀ ਕਰ ਸਕੋਗੇ । ਤਾਂ
ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਜਾਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ ।

ਸ੍ਰੀ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਜੀ ਪੁੱਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਮੋਹਨ ਜੀ ਦੇ
ਚੁਬਾਰੇ ਵਾਲੀ ਗਲੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਜਗਤ ਦੇ ਸਿਰਤਾਜ ਗੁਰੂ
ਸਾਹਬ ਇਕ ਥੜੇ ਉਤੇ ਬੈਠ ਸਰੰਦਾ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲੈ ਵਾਹਗੁਰੂ
ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਲੱਗੇ, ਤੇ ਆਪਣੀ ਇਲਾਹੀ ਸੁਰ ਨਾਲ
ਏਹ ਸ਼ਬਦ ਗਾਂਦਿਆਂ:—

ਗਉੜੀ ਮ: ੫

“ਮੋਹਨ ਤੇਰੇ ਊਚੇ ਮੰਦਰ ਸੋਹਨ ਚਉਬਾਰੇ ।”

ਇਸ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਮੋਹਨ ਰੂਪ ਵਾਹਿਗੁਰੂ
ਦੀ ਉਪਮਾ ਸੀ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ, ਰੱਬੀ ਰੰਗ, ਰਾਗ ਦੀ ਪੂਰਨ
ਸਫਾਈ ਤੇ ਮਿੱਠੀ ਸੁਰ ਨੇ ਤਪੀ ਮੋਹਨ ਨੂੰ ਬੀ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਲੈ ਆਂਦਾ
। ਇਸ ਇਲਾਹੀ ਰੰਗ ਨੇ ਮੋਹਨ ਜੀ ਦੀ ਸੁਰਤ ਸ਼ਬਦ ਵੱਲ
ਖਿੱਚ ਲਈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਿਰਤੀ ਸਮਾਧੀ ਵੱਲੋਂ ਉਥਾਨ ਹੋਈ, ਤੇ
ਏਹ ਪ੍ਰੇਮ ਭਰੀ ਸੁਰ ਭਾਈ ਮੋਹਨ ਜੀ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਨੂੰ ਮੋਹ ਲਿਆਈ,
ਭਾਈ ਮੋਹਨ ਜੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਸਤਕਾਰ ਸਹਿਤ ਮਿਲੇ ਤੇ ਅਤੀ
ਪ੍ਰੇਮਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਅਤੀ ਪਰਉਪਕਾਰ ਜਾਣਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਆਂ

ਸਾਂਚੀਆਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀਆਂ । ਗੁਰੂ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਖਡੂਰ
 ਸਾਹਿਬ ਨੁਰੰਗਾ ਬਾਦ ਸ੍ਰੀ ਤਰਨ ਤਾਰਨਜੀ ਆਦਿਕ ਕਈ
 ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਉਧਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨੰਗੀ ਪੈਰੀਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ
 ਪੁਸਤਕਾਂ ਪਰ ਚੌਰ ਕਰਦੇ ਸ੍ਰੀ ਸੰਗਰਾਣੇ ਸਾਹਿਬਜੀ ਆ ਠਹਿਰੇ
 ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਤੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਸੁਣਕੇ ਅਗਵਾਈ
 ਲਈ ਗਏ, ਤਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਪੂਜਨਾ ਕਰਕੇ
 ਅਰਦਾਸਾ ਸੋਧ ਸੰਗਤ ਸਹਿਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਘਨਘੋਰ ਕਰਦੇ
 ਹੋਏ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਪੁੱਜ ਕੇ ਰਾਮਸਰ ਬੈਠ ਕੇ ਭਾਈ
 ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਲਿਖਨ ਲੱਗੇ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਲਿਖਾਵਨ ਲੱਗੇ
 ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਵਾ ਪਹਿਰ ਬਰਾਬਰ ਰੋਜ ਗੁਰਬਾਣੀ
 ਲਿਖੀ ਦੀ ਸੀ, ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਇਕੱਤ ਬੈਠ
 ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ, ਜਦ ਸਾਰੀ ਬੀੜ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਭਾਈ
 ਵੇਨੋਂ ਜੀ ਨੂੰ ਬੀੜ ਬਨ੍ਹਾਣ ਲਈ ਲਾਹੌਰ ਭੇਜਿਆ, ਜਦ ਬੀੜ
 ਤਿਆਰ ਹੋਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਆ ਗਈ ਤਾਂ
 ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਬਾਬਾ ਜੀ ! ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ
 ਬਾਣੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਬਿਰਾਜੇ
 ਮਾਨ ਕਰਕੇ ਤੁਸੀਂ ਅਪਨੇ ਸੀਸ ਉੱਤੇ ਚੁੱਕਕੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਮੰਦਰ ਅਤੇ
 ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿੱਚ ਲੈ ਚਲੋ । ਬਾਬਾ ਜੀ ਸੱਤਿ ਬਚਨ ਕਹਿ ਕੇ ਸ੍ਰੀ
 ਨੰਗੀ ਪੈਰੀਂ ਬੜੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇ ਮ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ
 ਸਾਹਿਬਜੀ ਅਪਨੇ ਸੀਸ ਤੇ ਟਿਕਾ ਕਰ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ, ਭਾਈ ਕਿ
 ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਆਦਿ ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗੀਆਂ ਤਾਂ
 ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੰਗੀ ਪੈਰੀਂ ਦੱਬ ਵਿਚ ਚੌਰ ਲੈਕੇ ਝੁਲਾਣ ਲੱਗੇ, ਉ
 ਸਮੇਂ ਦੀ ਉਪਮਾ ਮੇਰੀ ਕਲਮ ਵਰਨਣ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ

ਸ੍ਰੀ ਹਰਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਜਿੱਥੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਸੇਵਾ
ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਜਿਸਤਰਾਂ ਹੁਣ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਸੇਤਰਾਂ ਸੰ: ੧੬੬੧ ਭਾਵਰੋਂ ਦੀ ੬
ਸੁਦੀ ੧ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੀਤਾ, ਸੰਗਤ ਬੇਅੰਤ ਜੁੜੀ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼
ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਬਾਬਾ ਜੀ!
ਅਵਾਜ਼ ਲਓ । ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਅਵਾਜ਼ ਲਿਆ ਤਾਂ ਏਹ
ਸ਼ਬਦ ਨਿੱਕਲਿਆ:-

ਸੂਹੀ ਮਹਲਾ ੫

ਸੰਤਾ ਕੇ ਕਾਰਜਿ ਆਪਿ ਖਲੋਇਆ ਹਰਿ ਕੰਮੁ ਕਰਾ-
ਵਣਿ ਆਇਆ ਰਾਮ । ਧਰਤਿ ਸੁਹਾਵੀ ਤਾਲੁ ਸੁਹਾਵਾ
ਵਿਚਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜਲੁ ਛਾਇਆ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜਲੁ ਛਾਇਆ
ਪੂਰਨ ਸਾਜੁ ਕਰਾਇਆ ਸਗਲ ਮਨੋਰਥ ਪੂਰੇ । ਜੈ ਜੈ
ਕਾਰੁ ਭਇਆ ਜਗ ਅੰਤਰਿ ਲਾਥੇ ਸਗਲਿ ਵਿਸੁਰੇ ।
ਪੂਰਨ ਪੁਰਖ ਅਚੁਤ ਅਬਿਨਾਸੀ ਜਸੁ ਵੇਦ ਪੁਰਾਣੀ
ਗਾਇਆ । ਅਪਨਾ ਬਿਰਦ ਰਖਿਆ ਪਰਮੇਸਰਿ
ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇਆ ॥ ੧ ॥ *

ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਤਾਥੇ ਹੋ ਗਏ
ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਬਾਬਾ ਜੀ !
ਸ੍ਰੀ ਅਰਦਾਸਾ ਸੋਧੋ, ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ 'ਤੂੰ ਨਾਕੁਰ ਤੁਮ ਪੈ
ਅਰਦਾਸ' ਪੜ੍ਹ ਅਰਦਾਸਾ ਸੋਧਿਆ ਤੇ ਸਭ ਸੰਗਤ ਨੇ ਮੱਥਾ
ਟੇਕਿਆ । ਫਿਰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਸਭ ਸੰਗਤ ਨੂੰ
ਚਰਤਾਇਆ ਤੇ ਦੀਵਾਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਹੋਈ, ਅਰ ਸਭ ਸੰਗਤ

* ਜਿਤਨਾ ਚਿਰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਅਵਾਜ਼ੇ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਦੇ ਰਹੇ ਉਤਨਾ ਚਿਰ ਗੁਰੂ ਜੀ
ਜਿ ਲਈ ਖਲੋਤੇ ਖੋਲਦੇ ਰਹੇ ।

ਸ਼ਬਦ ਗਾਉਂਦੀ ਆਪੋ ਅਪਨੇ ਅਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਗਈ ।

॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਾਹਿਬ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਅੱਠਤੀਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ ॥

—੦—

ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ

ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਬਣਕੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਪ੍ਰਿਥੀਏ ਨੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਜਹਾਂਗੀਰ ਪਾਸ ਦੁਗਲੀ ਕੀਤੀ, ਕਿ ਇੱਕ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਜੀ ਨੇ ਬਨਾਯਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਦੀਨ ਇਸਲਾਮ ਦੀ ਬਹੁਤ ਨਿੰਦਯਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕੋਲੋਂ ਚੰਦੂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹਾਮੀ ਭਰੀ, ਤਾਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੰ: ੧੬੬੨ ਬਿ: ਨੂੰ ਵਸਾਖ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਰਟਨ ਕਰਦਾ ਬਟਾਲੇ ਆਯਾ ਹੋਯਾ ਸੀ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮੰਗਾ ਕੇ ਵੇਖਨਾ ਚਾਹਿਆ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀਹੀ ਰਹੇ, ਪਰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਦੇ ਕਰ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸਮੇਤ ਭੇਜਿਆ ।

ਬਾਬਾ ਜੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਮਿਲੇ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਤੇ ਜਦ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਦੱਸੇ ਥਾਂ ਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਪਾਠ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਇਉਂ ਅਵਾਜ਼ ਆਈ:—

ਤਿਲੰਗ ਮਹਲਾ ੫

ਖਾਕ ਨੂਰ ਕਰਦੇ ਆਲਮ ਦੁਨੀਆਇ। ਅਸਮਾਨ ਜਿਮੀ
ਦਰਖਤ ਆਬ ਪੈਦਾਇਸਿ ਖੁਦਾਇ ॥੧॥ ਬੰਦੇ ਚਸਮ

ਦੀਦੰ ਫਨਾਇ । ਦੁਨੀਆ ਮੁਰਦਾਰ ਖੁਰਦਨੀ
ਗਾਫਲ ਹਵਾਇ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਗੈਬਾਨ ਹੈਵਾਨ
ਹਰਾਮ ਕੁਸਤਨੀ ਮੁਰਦਾਰ ਬਖੋਰਾਇ । ਦਿਲ ਕਬਜ
ਕਬਜਾ ਕਾਦਰੋ ਦੋਜਕ ਸਜਾਇ ॥ ੨ ॥ ਵਲੀ ਨਿਆ-
ਮਤਿ ਬਿਰਾਦਰਾ ਦਰਬਾਰ ਮਿਲਕ ਖਾਨਾਇ । ਜਬ
ਅਜਰਾਈਲੁ ਬਸਤਨੀ ਤਬ ਚਿ ਕਾਰੇ ਬਿਦਾਇ ॥ ੩ ॥
ਹਵਾਲ ਮਾਲੂਮ ਕਰਦੰ ਪਾਕ ਅਲਾਹ । ਬੁਗੋ ਨਾਨਕ
ਅਰਦਾਸਿ ਪੈਸਿ ਦਰਵੇਸ ਬੇਦਾਹ ॥ ੪ ॥ ੧ ॥

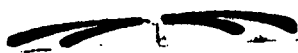
ਫਿਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਹੋਰ ਪੱਤਰੇ ਉਥਲਾ ਕੇ ਪੜ੍ਹਾਯਾ,
ਤਾਂ ਮਾਰੂ ਸੋਹਲੇ ਮਹਲਾ ੫ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਆਇਆ ।
'ਅਲਹ ਅਗਮ ਖੁਦਾਈ ਬੰਦੇ । ਛੇਡਿ ਖਿਆਲ ਦੁਨੀਆ ਕੇ
ਧੰਧੇ ।' ਇਤਿ ਆਦਿ ਵਿਚੋਂ ੨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣ ਕੇ
ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅਯੋਗ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤੇ
ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਪੀਰ ਮੰਨਿਆਂ, ਸਭਨਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਾਲੇ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ
ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਭੇਟਾ ੫੧ ਮੋਹਰਾਂ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ
ਲਈ ਖਿਲਤ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੂੰ ਦੇਕੇ ਆਦਰ ਸਹਿਤ
ਵਾਪਸ ਕੀਤਾ ਤੇ ਚੁਗਲ ਨਿੰਦਕਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਜਾਣਿਆਂ ।
ਤਾਂ ਬਾ । ਜੀ ਸਭ ਸਿੱਖਾਂ ਸਮੇਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ
ਜੀ ਨੂੰ ਪਾਲਕੀ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਤਰਾਂ ਸਜ ਧਜ ਨਾਲ ਲੈ ਗਏ ਸੀ
ਉਸੀ ਤਰਾਂ ਚੌਰ ਕਰਦੇ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਪੁਜੇ ।

ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਆਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਸਾਰਾ ਸਮਾਚਾਰ ਸੁਨਾਇਆ,
ਖਿਲਤ ਤੇ ਭੇਟਾ ਦੁਸ਼ਾਲੇ ਸਭ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਅੱਗੇ ਰੱਖੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ
ਜੀ ਨੇ ਸਭ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਾਲੇ ਵੰਡ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਤੇ ਹੋਰ

ਸਿੱਖਾਂ ਪਰ ਖੁਸ਼ੀ ਕੀਤੀ ।

ਜਿਸ ਵਕਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸੰ: ੧੬੬੦ ਨੂੰ
ਅਰੰਭ ਹੋ ਕੇ ਸੰ: ੧੬੬੧ ਭਾਦੋਂ ਦੀ ੧ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਹੋਕਰ
ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਾਂ ਉਸਤੋਂ
ਕੁਝ ਦਿਨ ਮਗਰੋਂ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ
ਜੀ ਨੂੰ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਸਾਂ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ
ਗ੍ਰੰਥੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਥਾਪਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਸੇ ਤੁਸੀ ਹੀ ਪੂਜਾ ਆਦਿ
ਸਾਂਭੋ ਤੇ ਸੇਵਾ ਕਰੋ। ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸਤਿਗੁਰੋ
ਦਾਸ ਤਨੋਂ ਮਨੋਂ ਸੇਵਾ ਕਰੇਗਾ, ਪਰ ਪੂਜਾ ਖਾਣੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ
ਮੈਨੂੰ ਅਪਨਾ ਸੇਵਕ ਘਾਹ ਖੋਤਨ ਵਾਲਾ ਹੀ ਰੱਖੋ, ਇਹ ਪੂਜਾ
ਜਿਸ ਰਸਤੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਉਸੀ ਰਸਤੇ ਲਾਵਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ
ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚ ਹੀ ਹੈ, ਦਾਸ ਇਸ ਭਾਰ ਨੂੰ ਸਾਂਭ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ
ਤਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਤੀ ਅਨੰਦ ਹੋਏ ਤੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇ ਇਸ
ਪੂਜਾ ਨੂੰ ਖਾ ਕੇ ਸਿਮਰਨ ਭਜਨ ਪੁੰਨ ਦਾਨ ਨਾ ਕਰੇਗਾ ਉਸਨੂੰ
ਇਹ ਐਂਖੀ ਪਚੇਗੀ ।

॥ ਇਤ, ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਾਹਿਬ ਬੁਢਾ ਜੀ ਉਨਤਾਲੀਵਾਂ ਅਧਿਆਇ ਸਮਾਪਤ ।

ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ
ਨੂੰ ਗੁਰਮੁਖੀ ਵਿੱਦਯਾ ਸਖਾਵਨੀ ਤੇ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ
ਵਿੱਦਯਾ ਦਾ “ਵਰ” ਦੇਣਾ।

ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਜਿਸ ਵਕਤ
ਪੰਜਕੁ ਸਾਲ ਦੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹਿਆ, ਤਾਂ ਸਾਹਿਬ ਮਹਾਂ ਦੇਵ
ਜੀ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕਿਸਦੇ ਪਾਸ
ਪੜ੍ਹਨਾ ਪਾਈਏ? ਤਾਂ ਮਹਾਂ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ
ਸੇਵਾ ਲਈ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਹਰ ਤਰਾਂ ਯੋਗ ਹਨ, ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ
ਜੀ ਨੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਪਾਸ ਸਿੱਖ ਭੇਜੇ ਤੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਕਿ
ਸਾਰਾ ਸਮਾਚਾਰ ਦੱਸਣਾ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈਕੇ ਆਉਣਾ।

ਸਿੱਖ ਬਾਬਾ ਜੀ ਪਾਸ ਬੀੜ ਵਿਚ ਪੁੱਜੇ, ਤੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ
ਚਰਨੀਂ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਸਾਰਾ ਸਮਾਚਾਰ ਸੁਨਾਯਾ, ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ
ਸੁਣਦੇ ਸਾਰ ਹੀ:—

“ਸੁਨ ਬੁੱਢਾ ਬਿਗਸਯੋ ਅੰਗਾ । ਉਠ ਭਯੋ ਤਿਨਹੁ ਕੇ
ਸੰਗਾ । ਸ੍ਰੀ ਅਰਜਨ ਜਹਾਂ ਬਿਰਾਜੇ । ਜਿਨ ਗਿਰਾ
ਸੁਨੇ ਅਘ ਭਾਜੇ ॥ ੧੪ ॥ ਤਹਿ ਬੁੱਢਾ ਸੁਨ ਕਰ
ਆਯੋ । ਪਦ ਪੰਕਜ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯੋ । ਗੁਰ ਦੇਖ ਤਬੈ
ਹੁਇ ਠਾਢੇ । ਸਨਮਾਨਤ ਅਨੰਦ ਬਾਢੇ ॥ ੧੫ ॥
ਤਨ ਕੁਸਲ ਅਨੰਦ ਤੁਮਾਰੇ । ਚਿਤ ਪ੍ਰਭ ਸੋ ਰਚਯੋ
ਉਦਾਰੇ । ਉਪਕਾਰ ਹੇਤ ਤੁਮ ਦੇਹਾ । ਉਰ ਆਤਮ ਗਜਾਨ
ਅਛੇਹਾ ॥ ੧੬ ॥ ਸੁਨ ਬੁੱਢੇ ਬਾਕ ਬਖਾਨਾ । ਤਨ ਮਾਨੁਖ ਤੁਮਨੇ

ਠਾਨਾ । ਜਗ ਜਾਤ ਨਰਕ ਦੁਖ ਪਾਏ । ਤਿਨ ਹੇਤ ਉਧਾਰਨ
 ਆਏ ॥ ੧੭ ॥ ਛਪ ਰਹੇ ਅਲਪ ਮਤ ਹੀਤੇ ਬੁਧਿਵੰਤ ਲਖਹਿ
 ਸਭ ਚੀਤੇ । ਗੁਰ ਟਬਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਮੰਗਾਯੋ ਮਨ ਪੰਚ ਤੋਲ ਕਰ
 ਲਿਆਯੋ ॥ ੧੮ ॥ ਰਖ ਬੁਢੇ ਪ੍ਰਾਤ ਅਗੇਰੇ । ਸੁਭ ਵਾਕ ਭਨੇ
 ਤਿਸ ਬੇਰੇ । ਇਹ ਸਕਲ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਵਰਤਾਓ । ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ
 ਆਪ ਪਛਾਓ ॥ ੧੯ ॥ ਗੁਰਮੁਖੀ ਸੁ ਵਿੰਦਯਾ ਦੀਜੈ । ਸਿਸ
 ਉਪਰ ਕਰਨਾ ਕੀਜੈ ॥ ਪੱਟੀ ਲਿਖ ਪੈਂਤੀ ਸਾਰੀ । ਸਿਖਰਾਵਰੁ
 ਮੁਖਹੁ ਉਚਾਰੀ ॥ ੨੦ ॥ ਪੁਨ ਸਾਹਿਬ ਬੁਢੇ ਭਾਖਾ ਮੈਂ ਜਾਟ ਘਾਸ ਕੇ
 ਰਾਖਾ । ਮੁਝ ਪੜ੍ਹਨੇ ਕਛੂ ਨ ਆਵੈ । ਕਿਆ ਜਾਨੇਂ ਕਹਿ
 ਪਛਾਵੈ ॥ ੨੧ ॥ ਜੋ ਆਪ ਪਛਹਿ ਸੋ ਪਛਾਈ । ਅਨਪਛ
 ਕਿਆ ਦੇਹਿ ਸਿਖਾਈ । ਸ੍ਰੀ ਅਰਜਨ ਸੁਨ ਕਰ ਭਾਖੇ । ਤੁਮ
 ਸਕਲ ਸ਼ਕਤ ਕੋ ਰਾਖੇ ॥ ੨੨ ॥ ਅਸ ਬਸਤ ਕੋਨ ਜਗ
 ਮਾਹੀ । ਜੋ ਤੁਮ ਕਉ ਆਵਤ ਨਾਹੀ । ਜੋ ਆਇ ਨ ਰਿਦੈ
 ਤੁਮਾਰੇ । ਸੋ ਭਈ ਨ ਜਗਡ ਮਝਾਰੇ ॥ ੨੩ ॥ ਜੋ ਭਈ ਪ੍ਰਪੰਚਹਿ
 ਮੱਧੇ । ਸੋ ਤੁਮਹਿ ਬਿਦਤ ਸਭ ਸੁੱਧੇ । ਨਹਿ ਕੀਜਹ ਅਪਰ
 ਵਲਾਊ । ਸਰਬਗਜਤ ਤੱਗਜ ਸਦਾਊ ॥ ੨੪ ॥ ਸੁਭ ਦਿਯੋਸ
 ਮਹੂਰਤ ਆਜੂ । ਜੋ ਕਰਿਯ ਸੁ ਪੁਰ ਹੂ ਕਾਜੂ । ਕਹਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ
 ਨਾਨਕ ਨਾਮੂ । ਇਹੁ ਵਿੰਦਯਾ ਅਬਿ ਅਭਿਰਾਮੂ ॥ ੨੫ ॥ ਮਹ
 ਜਸ ਸਤਿਗੁਰ ਜਬਹਿ ਬਖਾਨਯੋ । ਤਬ ਬੁਢੇ ਸਾਹਿਬ ਮਾਨਯੋ । ਦੀ
 ਉਰ ਹੋਇ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਤਤਕਾਲਾ । ਬਰਤਾਇ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਬਿਸਾਲਾ ॥
 ॥ ੨੬ ॥ ਗੁਰ ਅਗਰ ਨਿਵਾਯੋ ਮਾਥਾ । ਗਹਿ ਪਟੀਆ ਅਪਨੇ
 ਹਾਥਾ । ਸਭ ਪੈਂਤੀ ਲਿਖ ਕਰ ਦੀਨੀ । ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਕਰ ਪ੍ਰਿ
 ਲੀਨੀ ॥ ੨੭ ॥ ਕਹਿ ਪ੍ਰਿਥਮੈਂ ਓਅੰਕਾਰਾ ਸਤਿ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਅਨੁ

ਰਨ ਉਚਾਰਾ । ਸਭ ਅੱਖਰ ਆਦਿ ਉਕਾਰਾ । ਪਠ ਲੀਨੇ ਅੰਤ
 ਮਹਿ ਉਕਾਰਾ ॥ ੨੮ ॥ ਦਿਨ ਪ੍ਰਿਥਮ ਪਢਤ ਭਏ ਏਤਾ । ਪੁਨ
 ਕਰ ਦਿਯੋਸ ਦੁਤੀ ਕਰ ਚੇਤਾ । ਪਠ ਲੀਨ ਮੁਹਾਰਨ ਸਾਰੀ । ਲਗ
 ਭਨੇ ਲਾਗੇ ਜਥਾ ਉਚਾਰੀ ॥ ੨੯ ॥ ਦਿਨ ਤ੍ਰਿਤੀਏ ਪਾਵਤ
 ਬੰਦ ਨਾਵੇ । ਜਿਵ ਬੁੱਢਾ ਵਾਕ ਅਲਾਵੇ । ਪਟੀਆ ਲਿਖ ਨਾਵਨ
 ਸਸ ਪੂਰੀ । ਮੁਖ ਬਾਨੀ ਉਚਰਤ ਰੂਰੀ ॥ ੩੦ ॥
 ਹੁਕਮ ਵਿਦਯਾ ਕਾਰਨ ਸੋਈ । ਲਗ ਪਢਨ ਗੁਰਮੁਖੀ ਜੋਈ ।
 ਕੋਠਨ ਮਾਨੁਖ ਧਾਰਯੋ ਜੈਸੇ । ਨਿਰ ਬਹਿਤ ਸ੍ਵਾਂਗ ਕਹੁ ਤੈਸੇ ॥ ੩੧ ॥
 ਹਾਂ ਪੁਨ ਪੋਥੀ ਪਢਨ ਸੁ ਲਾਗੇ । ਸਭ ਦੇਖਤ ਅਚਰਜ ਪਾਗੇ ।
 ਰਿਹਿ ਮਹਿਮਾ ਜਿਨਹੁ ਪਛਾਨੀ । ਤਿਨ ਭਈ ਬੁੱਧਿ ਬਿਸਮਾਨੀ
 ਮ ॥ ੩੨ ॥ ਕੁਛ ਦੇਰ ਨ ਲਾਗੀ ਐਸੇ । ਜਨ ਪਵੇ ਪ੍ਰਿਥਮ ਪਢ
 ਗ ਤੈਸੇ । ਸ੍ਰੀ ਅਰਜਨ ਸੁਨਤ ਅਨੰਦੇ । ਸੁਤ ਬਾਰਕ ਭਯੋ ਬਿਲੰਦੇ
 ਦੈ ॥ ੩੩ ॥ ਜੋ ਲੇਕਰ ਹਾਥ ਲਿਖਾਵੈ । ਤਤ ਕਾਲ ਸੁ ਬਾਰ
 ਹੁਨਾਵੈ । ਪੁਨ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਮੰਗਾਯੋ । ਸਭ ਬੁੱਢੇ ਅਗ੍ਰ
 ਰ ਰਖਾਯੋ ॥ ੩੪ ॥ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਪਦ ਪਰ ਡਾਰਾ । ਗੁਰਕੀਨਸਿ
 ਸ ਬੁੱਧਿ ਉਦਾਰਾ । ਸਭ ਵਿਦਯਾ ਰਿਦੈ ਵਸਾਈ । ਭੇ ਨਿੰਮ੍ਰਿਤ ਸੇ
 ਤ ਅਗੁਵਾਈ ॥ ੩੫ ॥ ਸਭ ਸੰਗਤਿ ਮਹਿ ਬਰਤਾਵਾ । ਪਕਵਾਨ
 ॥ ਅਹਾਂ ਮਨ ਭਾਵਾ । ਸ੍ਰੀ ਅਰਜਨ ਪੁਨਿ ਧਨਿ ਲੀਨਾ । ਗਨ
 ਦੀਨਨ ਦਾਨ ਸੁ ਦੀਨਾ ॥ ੩੬ ॥ ਉਤਸ਼ਾਹ ਕੀਨ ਤਿਸ
 ਕਾਲਾ । ਲਘੁ ਦੰਦਭ ਬਜੇ ਬਿਸਾਲਾ । ਸਰਨਾਇ ਸੁ ਝਾਝ
 ਨਫੀਰੰ । ਬਡਿ ਬਾਜੀ ਧੌਂਸਿ ਗਹੀਰੰ ॥ ੩੭ ॥ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ
 ਪ੍ਰਿਯ ਲਾਗੇ । ਅਵਿਲੋਕਤ ਨਰ ਬਡ ਭਾਗੇ । ਤਬ ਬੁੱਢਾ ਜੀ
 ਅਨੁਰਾਗੇ । ਉਰ ਬਿਸਰਯੋ ਸਭ ਬੈਰਾਗੇ ॥ ੩੮ ॥ ਭਰ ਅੰਕ

ਬਦਨ ਅਵਿਲੋਕੇ । ਮਨ ਪ੍ਰੇਮ ਰੁਕਤ ਨਹਿ ਰੋਕੇ । ਉਰ
ਹਿਤ ਕਰ ਸੰਘਤ ਮਾਥਾ । ਬਰ ਦੇਤ ਭਯੋ ਹਿਤ ਸਾਥਾ ॥੪੮॥
ਬਡ ਬੀਰ ਕਸ਼ਹੁ ਕਟਿ ਭਾਥਾ । ਗੁਰ ਖੜਗ ਧਨਖ ਦ੍ਰਿੜ ਹਾਥਾ
। ਰਿਪ ਮਾਰਹੁ ਕਰ ਘਮਸਾਨਾ । ਨਹਿ ਪ੍ਰਤਿ ਭਟਿ ਹੋਵਹਿ
ਆਨਾ ॥ ੪੦ ॥ ਕਰ ਸੰਘਰ ਸੱਤ੍ਰਨ ਮਾਰੋ । ਜਸ ਪਸਰਹਿ
ਬਿਜੈ ਤੁਮਾਰੋ । ਬਲ ਅਤੁਲਤ ਬਾਹੁ ਬਿਸਾਲਾ । ਹੁਇ ਦੀਰਘ
ਡੀਲ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ ॥ ੪੧ ॥

ਕਬਿਤ-ਜੈਸੇ ਰਾਮ ਚੰਦ ਪਰ ਕੌਸਕ ਮੁਨਿੰਦ ਬਰ ਹੋਇ ਕੈ
ਪਸੰਨ ਮਨਿ ਬਿਦਯਾ ਸਿਖਰਾਇ ਕੈ । ਦੀਨੇ ਬਰ ਔਰ ਸਭ
ਮੰਤ੍ਰ ਸਿਰਮੌਰ ਜੇਤੇ ਅਖਲ ਪਢਾਏ ਤਾਤ ਕਾਲ ਚਿਤ
ਚਾਇਕੈ । ਐਸੇ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਕੋ ਬਿਲਿੰਦ ਬਿਦਯਾ ਦਈ ਸਭ
ਔਰ ਬਰ ਕਹੇ ਉਰ ਪ੍ਰੇਮ ਉਮਗਾਇ ਕੈ । ਬੁਢੇ ਹੈ ਪ੍ਰਸੰਨ
ਸੁਭ ਆਸਿਖ ਬਖਾਨੀ ਧੰਨ ਭਯੋ ਉਤਸ਼ਾਹ ਚਹੂੰ ਦ੍ਰਿਸ ਰਹਯੋ
ਛਾਇ ਕੈ ॥ ੪੨ ॥

ਦੋ:-ਬਿਦਿਆ ਦਈ ਸਿਖਾਇ ਸੁਭ ਬਾਨੀ ਪੜ੍ਹਨੇ ਕੇਰ ।

ਬਾਚਕ ਹੋਏ ਸਕਲ ਕੇ ਪਢਤ ਨ ਲਾਵਤ ਦੇਰ ॥ ੪੩ ॥

ਸਸਤ੍ਰਨ ਕੀ ਬਿਦਿਆ ਮਹਾਂ ਤਿਸ ਕੋ ਬਰ ਦੇ ਦੀਨ ।

ਬਾਨ ਪ੍ਰਹਾਰਨ ਅਧਿਕ ਬਿਧਿ ਐਚਨ ਧਨਖ ਪ੍ਰਬੀਨ ॥੪੪॥

ਖੜਗ ਪ੍ਰਹਾਰਨ ਸਿਪਰ ਗਹਿ ਤਨ ਬਚਾਇ ਕਰ ਦਾਵ ।

ਇਤ ਉਤ ਹੋਵਨ ਸਮੁਖ ਪੁਨਿ ਗਨ ਸੱਤ੍ਰਨ ਕਰ ਘਾਵ ॥੪੫॥

ਸਵੈਯਾ

ਹੋਨ ਮਹਾਂ ਅਸਵਾਰ ਤੁਰੰਗਮ ਦੀਰਘ ਛਾਲਿ ਕੁਦਾਇ
ਭਜਾਵੈਂ । ਫੇਰਨ ਮੰਡਲ ਕੇਰ ਭ੍ਰਮਾਵਨ ਲੈ ਬਰਛਾ ਅਰਿ ਉਦਾ ਸਾਕ

ਚਲਾਵੈਂ । ਹਾਥ ਤੁਫੰਗ ਗਹੈਂ ਕਰ ਤਯਾਰ ਪਲਾਵਤੁ ਜਾਤੈ ਛੁਟੈ
ਰਿਪੁ ਘਾਵੈਂ । ਔਰ ਜਿਤੇ ਇਤ ਆਦਿਕ ਜੇ ਬਰ ਦੇਤ ਭਯੋ
ਸੁ ਕਰੇ ਬਿਨ ਆਵੈਂ ॥ ੪੬ ॥”

[ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਰਾਸ ੩ ਅੰਸੁ ੩੯]

ਇਉਂ ਸਾਹਿਬ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ
ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰਮੁਖੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸਰਬ ਵਿੱਦਯਾਵਾਂ
ਪੜ੍ਹਾਈਆਂ, ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਵਿੱਦਯਾ ਬਾਬਤ ਅਸੀਸ ਦਿੱਤੀ ।

ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਬੁੱਢੇ ਜੀ ਨੂੰ ਸਹਿਤ ਆਦਰ ਤੇ
ਸਤਕਾਰ ਦੇ ਸਿਰੋਪਾਉ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਾਹਿਬ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਚਾਲੀਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੇ ਵਿਵਾਹ ਸਮੇਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਜਾਣਾ

(੧) ਸੰ: ੧੬੬੧ ਬਿ: ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਚੰਦੂ ਦਾ
ਨਾਤਾ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਡੱਲੇ ਤੋਂ ਨਰੈਣ ਦਾਸ (ਸੁਪੱਤਨੀ ਦਯਾ
ਕੌਰ) ਅਪਨੀ ਪੁੱਤੀ ੭ ਸਾਲ ਦੀ ਦਮੋਦਰੀ ਜੀ ਦਾ ਨਾਤਾ
ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਪੰਚਮ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ
ਦੀਵਾਨ ਵਿੱਚ ਖਲੋ ਗਿਆ ।

(੨) ਨਾਲ ਹੀ ਦੂਜਾ ਬਕਾਲੇ ਤੋਂ ਹਰੀ ਚੰਦ ਲੰਬ ਖੱਤ੍ਰੀ
(ਸੁਪੱਤਨੀ ਹਰਦੇਈ) ਅਪਨੀ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਪੁੱਤੀ ਨਾਨਕੀ
ਦਾ ਸਾਕ ਦੇਣ ਲਈ ਦੀਵਾਨ ਵਿੱਚ ਖਲੋ ਗਿਆ ।

(੩) ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਤੀਜਾ ਮੰਡਿਆਲੀ ਤੋਂ ਦਯਾ ਰਾਮ ਮਰਵਾਹਾ ਖੱਤ੍ਰੀ (ਸੁਪੱਤਨੀ ਭਾਗਣ) ਆਪਨੀ ੧੧ ਸਾਲ ਦੀ ਪੁੱਤ੍ਰੀ ਮਹਾਂਦੇਵੀ ਜੀ ਦਾ ਨਾਤਾ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਲਈ ਆਖਕੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਅੱਗੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿੱਚ ਖਲੋ ਗਿਆ ॥

ਜਦ ਤਿੰਨੇ ਖਲੋਤੇ ਵੇਖੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੂੰ ਅਲੱਗ ਕਰਕੇ ਗੁਰਮਤਾ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਕਿ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਲਈ ਇੱਕ ਨਾਤੇ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਹੁਣ ਤਿੰਨ ਨਾਤੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਕਿਸਤਰਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ? ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਸਮਾਂ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸਤਿਗੁਰੋ ! ਜੇ ਚੰਦੂ ਸ਼ਾਹੀ ਦਾ ਨਾਤਾ ਮੋੜਿਆ ਹੈ, ਸੋ ਉਸਦੇ ਹੰਕਾਰ ਦੇ ਬਚਨ ਤੋਂ ਮੋੜਿਆ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਤੇ ਮੋੜਨੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇੱਕ ਤਾਂ ਗੁਰ ਘਰ ਦੇ ਸੱਚੇ ਸਿੱਖ ਹਨ, ਦੂਜੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਤੇ ਅਪਨੇ ਚਿੱਤ ਨੂੰ ਨਿਰ ਹੰਕਾਰ ਕਰਕੇ ਬੇਨਤੀ ਸਹਿਤ ਅਪਨੀਆਂ ਪੁੱਤ੍ਰੀਆਂ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੇ ਨਮਿੱਤ ਆਖ ਰਹੇ ਹਨ, ਸੋ ਨਾਤੇ ਲੈਣੇ ਹੀ ਠੀਕ ਹਨ, ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਅਰਪਨ ਕੀਤੇ ਨਾਤੇ ਸਿਸ਼ਟੀ ਪਰ ਲੈਣੇ ਭੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ । (ਇਹ ਬਚਨ ਸੱਚ ਹੈ । ਚੰਦੂ ਦੀ ਧੀ ਦਾ ਨਾਤਾ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੇ ਨਮਿੱਤ ਵੱਲੋਂ ਕਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਿਆ) ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਰਾਇ ਪਰ ਗੁਰਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਤਿੰਨੇ ਨਾਤੇ ਲੈ ਲਏ ॥*

* ਵਿਆਹਾਂ ਬਾਬਤ ਅਭ ਅਭ ਰਵਾਇਤਾਂ ਹਨ, ਇਕ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿ ਇਕ ਕੁੜਮਾਈ ਤੇ ਵਿਆਹ ਪੰਚਮ ਗੁਰੂ ਜੀਨੇ ਕੀਤਾ, ਬਾਕੀ ਦੇ ਮਗਰੋਂ ਹੋਏ। ਇਕ ਇਹ ਕਿ ਤਿੰਨ ਡੋਲੇ ਇਕ ਵਕਤ ਕਢੇ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਇਕ ਇਸਤ੍ਰੀ ਦੇ ਚਲਾਣੇ ਬਾਦ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ।

ਪਹਿਲਾ ਵਿਵਾਹੁ ਸੰ: ੧੬੬੧ ਬਿ: ਮਾਘ ਦੀ ੯ ਨੂੰ ਭੱਲੇ
ਸੁਲਤਾਨ ਪੁਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਦੁਆਬੇ ਵਿੱਚ ਹੋਯਾ, ਅਤੇ ਦੂਜਾ
ਸੰ: ੧੬੭੨ ਸਾਵਣ ਦੀ ੭ ਨੂੰ ਮੰਡਿਆਲੀ ਹੋਯਾ, ਅਰ ਤੀਜਾ
ਸੰ: ੧੬੭੭ ਵਿਸਾਖ ੨੧ ਨੂੰ ਬਕਾਲੇ ਹੋਯਾ। ਪਹਲਾ ਵਿਵਾਹੁ
ਗੁਰੂ ਪੰਚਮ ਜੀ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋਯਾ, ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੋ ਵਿਆਹ ਗੁਰੂ
ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਹੋਏ। ਅਰ ਸਭਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਾਬਾ
ਜੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।

ਜਿਸ ਵਕਤ ਸ੍ਰਿਸ਼੍ਟੀ ਕਰਤਾ ਹਰਤਾ ਜੀ ਦੀ ਅਤੀ ਸੁੰਦਰ
ਸੁਹਾਵਣੀ ਪਹਿਲੀ ਜੰਦ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਚੱਲ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਪੁੱਜੀ
ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੇ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਵੇਖਣ ਲਈ ਬਾਬਾ ਜੀ ਤੋਂ
ਸਾਖੀ ਸੁਣੀ, ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਕਾ ਬਾਗ, ਕੋਠੜੀ ਲੇਖਾ ਕਰਨ ਦੀ, ਹੱਦ
ਸਾਹਿਬ, ਜਾਮਾਂ ਮਸੀਤ, ਬੇਰ ਸਾਹਿਬ (ਜੋ ਸ਼ਾਹ ਵੱਤਨ ਨੂੰ ਅਪਨੇ
ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਲਈ ਦਾਤਨ ਗੱਡੀ ਸੀ) ਵੇਈਂ ਨਦੀ
ਵਿਚ ਗੋੱਤਾ ਮਾਰਨ ਦੀ ਜਗਾ (ਜੋ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਅਤੇ ਮਰਦਾਨੇ ਪਾਸੋਂ
ਸੁਣੀ ਹੋਈ ਸੀ) ਸੰਤ ਘਾਟ (ਜਿੱਥੇ ੩ ਦਿਨ ਮਗਰੋਂ ਮੁਕਦੇਵਾਲ
ਪਾਸ ਵੇਈਂ ਤੋਂ ਨਿੱਕਲੇ ਸੀ) ਆਦਿ ਜਗਾ ਵਿਖਾਈਆਂ, ਗੁਰੂ
ਜੀ ਨੇ ਸਭ ਗੁਰ ਅਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ। ਮੁੜ ਬਾਬਾ
ਜੀ ਨੇ ਖੀਬੀ ਨਾਨਕੀ ਜੀ ਦੇ ਖੂਹ ਤੋਂ ਜਲ ਛਕਾ ਕੇ ਡੇਰੇ
ਘਾਂਢੇ। (ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਜੀ ਦੀ ਸੁਲਤਾਨ ਪੁਰ ਹੁਣ ਧਰਮ
ਸਾਲ ਹੈ) ਫਿਰ ਜੰਦ ਅਤੀ ਧੂਮ ਧਾਮ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਭੱਲੇ
ਪੁੱਜੀ, ਭਾਈ ਪਾਰੋ ਦੀ ਬੰਸ ਤੋਂ ਜੋ ਭਾਈ ਨਰੈਣ ਦਾਸ ਸੀ,
ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਲੈਣ ਲਈ ਸੰਗਤ ਤੇ ਭਾਈ ਚਾਰੇ ਨਾਲ ਆਯਾ।
ਜੰਦ ਸਜ ਧਜ ਨਾਲ ਚਲੀ ਆਉਂਦੀ ਸੀ, ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਗੁਰੂ

ਅਰਜਨ ਜੀ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਪਿੱਛੇ ।
 ਵਿਚਕਾਰ ਸੁੰਦਰ ਕਲਗੀ ਜਿਗਾ ਸਜੀ ਹੋਈ, ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ
 ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਘੋੜੀ ਪਰ ਚੜ੍ਹੇ ਰਸੀਲੀ ਚਾਲ ਨਾਲ
 ਆ ਰਹੇ ਸਨ, ਨਰੈਣ ਦਾਸ ਆਦਿਕ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਮੱਥਾ
 ਟੇਕ ਕੇ ਫਿਰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ, ਤੇ ਫਿਰ ਸਭ ਸੰਗਤ
 ਨੂੰ ਟੇਕਿਆ, ਜੰਦ ਰਹੁ ਰੀਤੀ ਨਾਲ ਡੇਰੇ ਪੁੱਜੀ ॥

ਮਿਲਣੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਬਾਬਾ ਜੀ !
 ਜਿਸਤਰਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਵਿਵਾਹੁ ਨੂੰ ਮਊ ਪਿੰਡ ਮਿਲਣੀ ਕੀਤੀ
 ਸੀ, ਉਸੇ ਤਰਾਂ ਹੁਣ ਭੀ ਤੁਸੀਂ ਕਹੋ, ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਅਤੀ ਸੁੰਦਰ
 ਰੀਤੀ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਬਚਨ ਮੰਨ ਕੇ ਮਿਲਣੀ ਕੀਤੀ, ਅਤੀ
 ਅਨੰਦ ਹੋਯਾ । ਰਾਤ ਨੂੰ ਵਿਵਾਹੁ ਤੜਕ ਸਾਰ ਅਤੀ ਸੁੰਦਰ
 ਰੀਤੀ ਨਾਲ (ਹਰਿ ਪਹਿਲੜੀ ਲਾਵ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਕਰਮ
 ਦ੍ਰਿੜਾਇਆ ਬਲਿਰਾਮ ਜੀਉ) ਅਨੰਦ ਹੋਯਾ । ਗੁਰੂ
 ਜੀ ਦੀ ਤੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਅਤੀ ਵਡਿਆਈ ਹੋਈ, ਰਹੁ ਰੀਤੀ
 ਨਾਲ ਵਿਦਾ ਹੋ ਕਰ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਪੁੱਜੇ ॥

॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਾਹਿਬ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਇਕਤਾਲੀਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ ॥

ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੂੰ ਤਿਲਕ ਕਰਨ

ਦੋਹਰਾ

ਸਰਬ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਖਾਣ ਗੁਰ ਸਰਬ ਕਲਾ ਕਲਵਾਨ ।

ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਸਿੱਖ ਤਿਸ ਗੁਰ ਕਿਰਪਾ ਵਡ ਜਾਨ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ

ਇਕ ਦਿਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪੰਚਮ ਦੇਵ । ਸ੍ਰੀ ਏਛੇ ਲੂੰ ਭਾਖਤ ਏਵ ।
 ਗੁਰਮਤ ਬਾਬੇ ਨਾਲ ਕਰਾਵੈ । ਭੂਤ ਭਵਿੱਖਤ ਤੀਨੇ ਗਾਵੈ ॥ ੨ ॥

ਜਾਨਨ ਹਾਰੇ ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰ । ਸਮਝਨ ਵਾਲੇ ਬ੍ਰਿਧ ਬਿਚਾਰ ।
 ਅੱਗੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਕਰ ਬਿਸਤਾਰ । ਸਰਬ ਸੁਣੀ ਬ੍ਰਿਧਨੈ ਹਿਤ ਧਾਰ ॥੩॥
 ਗੁਰ ਕਹਿ ਹੁਣ ਲਹੌਰ ਹੈ ਜਾਨਾ । ਵਰਤੇਗਾ ਕਰਤੇ ਦਾ ਭਾਨਾ ।
 ਪਿੱਛੋਂ ਤੁਸੀਂ ਸਰਬ ਪਰਕਾਰ । ਕਰਨੀ ਰੀਤ ਹੁਕਮ ਕਰਤਾਰ ॥੪॥
 ਅਸੀਂ ਫੇਰ ਮੁੜਕੇ ਨਹੀਂ ਆਨਾ । ਧੀਰਜ ਸਭ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਬਨਾਨਾ ।
 ਹਰ ਗੋਬਿੰਦ ਰੂਪ ਮਮ ਜਾਨੋ । ਇਸ ਮੇਂ ਭੇਦ ਨਾਂ ਰੰਚ ਪਛਾਨੋ ॥੫॥

ਬਾਬਾ ਜੀ

ਭੂਤ ਭਵਿੱਖਤ ਵਰਤਮਾਨ ਸਭ ਸ੍ਰੀ ਬੁਢੇ ਨੈ ਲਈ ਬਿਚਾਰ ।
 ਆਖੀ ਜਿਵੇਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਅਰਜਨ ਕਰੀ ਬ੍ਰਿਧ ਨੈ ਅੰਗੀ ਕਾਰ ।
 ਹੇ ਗੁਰ ਜਿਵੇਂ ਆਪ ਦੀ ਮਰਜੀ ਸੋਈ ਕਰੋ ਹੁਕਮ ਕਰਤਾਰ ।
 ਜੋਤ ਕਰੇਗੀ ਤੁਮਰੀ ਕਾਰਜ ਅਸੀਂ ਕੌਨ ਹਾਂ ਕਰਨੇ ਹਾਰ ॥੬॥

ਗੁਰੂ ਜੀ

ਹੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ! ਤੁਮ ਕਿਰਪਾ ਤੋਂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਭਯਾ ਬਲਵਾਨ ।
 ਸੋ ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਹਾਥ ਸਿਰ ਧਰਕੇ ਦੇਨੀ ਧੀਰਜ ਸਹਿਤ ਗਜਾਨ ।
 ਸੂਰਬੀਰ ਕਰ ਸ਼ਸਤਰ ਧਾਰੀ ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਕਹੀ ਵਖਾਨ ।
 ਇਤਆਦਿਕ ਵਰਸੀ ਜੋ ਦੀਨੇ ਆਪੇ ਰਹੇ ਸਰਬ ਬਿਧ ਜਾਨ ॥੭॥
 ਕਰਤੇ ਦੀ ਮਰਜੀ ਨੂੰ ਵਰਤੇ ਕਰਤੇ ਦੀ ਹੈ ਖੇਡ ਅਪਾਰ ।
 ਸਤਿਗੁਰ ਚੋਜੀ ਇਸ ਬਿਧ ਬੋਲੇ ਬਾਬੇ ਬੁਢੇ ਨੂੰ ਹਿਤ ਧਾਰ ।
 ਦੇਨੀ ਧੀਰ ਸਰਬ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਬ੍ਰਹਮਗਜਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਪਛਾਨ ।
 ਗੁਰ ਬਾਣੀ ਵਲ ਰਾਤ ਦਿਵਸਹੀ ਸੰਗਤਦਾ ਕਰਵਾਣਾ ਧਿਆਨ ।
 ੮॥ ਪੰਚਮ ਗੁਰ ਫਿਰ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਨੂੰ ਗੋਦੀ ਲੇਕਰ ਕਰਨ
 ਪਿਆਰ । ਕਰਤੇ ਦੇ ਭਾਣੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਨਾ ਹੈ ਇਕ ਰੋਜ
 ਬਿਚਾਰ । ਹੇ ਪੁੱਤਰ ! ਹੁਣ ਧੀਰਜ ਧਰਕੇ ਜਹਿਨਾ ਬ੍ਰਿਧ ਦੀ

ਆਗਯਾ ਨਾਲ । ਕਰਨੀ ਸਭੀ ਕਾਰ ਹੈ ਤੁਮ ਨੇ ਸਦਾ ਹੀ
 ਦੀਰਘ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ॥ ੯ ॥ ਫਿਰ ਗੁਰ ਜੀ ਨੂੰ ਸਭ ਸੰਗਤ
 ਨੇ ਸੀਸ ਨਿਵਾਇ ਕਰੀ ਪਰਨਾਮ । ਹੇ ਸੰਗਤ ਸਭ ਸਤਿਗੁਰ
 ਸਿਮਰੋ ਧੀਰਜ ਧਰ ਜਪਨਾ ਸਤਿਨਾਮ । ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਜੋਤ ਹੈ
 ਮੇਰੀ ਸੂਰਬੀਰ ਜੋਧੇ ਬਲਵਾਨ । ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਸਰਬ ਕਾ
 ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਕਰਨੇ ਵਾਲ ਪਛਾਨ ॥ ੧੦ ॥ ਮਹਲ ਗੰਗਾ ਨੂੰ ਦੇ ਕੇ
 ਧੀਰਜ ਅਤੇ ਸਰਬ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜਾਨ । ਲਈ ਬਿਦਾ ਸਭ ਤੋਂ
 ਗੁਰ ਜੀ ਨੇ ਚਲੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕਰਕੇ ਪਯਾਨ । ਗਏ ਦੂਰ ਤਕ
 ਸੰਗ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ । ਸਿੱਖ ਆਇ ਤੇ
 ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਰਹਿਨੇ ਵਾਲੇ ਜੋ ਗੁਰ ਪਾਸ ॥ ੧੧ ॥ ਧੀਰਜ
 ਦੇ ਸਭ ਨੂੰ ਗੁਰ ਮੋੜੈਂ ਦਿੱਤਾ ਸਭ ਨੂੰ ਬ੍ਰਹਮ ਗਯਾਨ । ਪੰਜ ਸਿੱਖ
 ਗੁਰ ਨਾਲ ਗਏ ਸੀ ਜੇਠਾ, ਪੈੜਾ, ਬਿਧੀਆ, ਜਾਨ । ਗਿਆ
 ਪੰਜਵਾਂ ਸੰਗ ਲੰਗਾਹਾ, ਪੁੱਜੇ ਸੀਗ ਲਹੌਰ ਪਛਾਨ । ਤੱਤੀ ਤਵੀ
 ਪੁਆਏ ਰੇਤੇ ਧਰਮ ਧੀਰ ਧਰ ਭੇ ਕੁਰਬਾਨ ॥ ੧੨ ॥ ਪੰਜੇ
 ਸਿੱਖ ਬੁਲਾਏ ਗੁਰ ਨੈ ਅੰਤ ਸਮਾਂ ਅਪਨਾ ਪਹਿਚਾਨ । ਪੰਜੇ
 ਸਿੱਖ ਤੁਮ ਰੂਪ ਹਮਾਰਾ ਬਚਨ ਸੁਨੋਂ ਹਮਰਾ ਧਰ ਧਯਾਨ
 ਛੇਵਾਂ ਰੂਪ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਗੁਰੂ ਬਲ ਬੀਰ
 ਸ੍ਰੀ ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਨੂੰ ਜਾ ਕੇ ਕਹਿਨਾ ਤਿਲਕ ਦੇਨ ਕਰ
 ਧੀਰ ॥ ੧੩ ॥ ਪੰਚਮ ਗੁਰ ਨੈ ਕਰੇ ਬਚਨ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢੇ ਨੂੰ
 ਕਹੇ ਪੁਕਾਰ । ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਸੁਨਤ ਸਾਰ ਹੀ ਸੁਨ ਕਰ ਹੋਏ
 ਗੋਪ ਵਿਚਾਰ । ਸੁਨੀ ਸਰਬ ਸਾਖੀ ਸਿੱਖਾਂ ਤੋਂ ਦਈ ਧੀਰ ਬਿਧੀ
 ਨੇ ਕਰ ਗਯਾਨ । ਪਾਠ ਨਮਿੱਤ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਧਰਿਆ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ
 ਦਾ ਊਚ ਪਛਾਨ ॥ ੧੪ ॥ ਭਾਈ ਜੀ ਗੁਰਦਾਸ ਪਿਆਰੇ

ਕਰਨੇ ਲੱਗੇ ਪਾਠ ਨਿਤਾਰ। ਅਰਧ ਮਹੀਨੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤਾ
 ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਅਤਿ ਹਿਤਧਾਰ। ਇੱਕ ਪੁਸ਼ਾਕੀ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਾਲਾ
 ਲਿਕਰ ਖੜੇ ਗੁਰੂ ਕਰਤਾਰ। ਖੜੇ ਹੋਇ ਅਰਦਾਸ ਬ੍ਰਿਧ ਨੇ
 ਕਰੀ ਸੀਗ ਤਨ ਮਨ ਕਰ ਪਿਆਰ ॥ ੧੫ ॥ ਰੀਤ ਪਾਠ ਦੀ
 ਬ੍ਰਿਧ ਗੁਰਾਂ ਨੇ ਸੀਗ ਚਲਾਈ ਸੁਛ ਪਛਾਨ। ਇੱਕ ਦੁਸ਼ਾਲਾ
 ਅਤੇ ਪੁਸ਼ਾਕੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪਾਠੀ ਨੂੰ ਜਾਨ। ਸੰਗਤ ਆਈ ਸੀ
 ਜੇ ਦੂਰੋਂ ਗੁਰ ਪਰਚਾਵਨ ਇੱਕਾ ਮਾਨ। ਭਏ ਮਸੰਦ ਅਕੱਠੇ
 ਸਾਰੇ ਗੁਰਜਾਈ ਦਾ ਸਮਾ ਮਹਾਨ ॥ ੧੬ ॥ ਪਹਿਲਾਂ ਪੱਗ
 ਬੁੱਧੀ ਸ੍ਰੀ ਬ੍ਰਿਧ ਨੇ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਸੀਸ ਪਰ ਗਾਨ। ਫੇਰ
 ਬੁੱਧੀ ਮਿਲ ਨਾਨਕ ਦਾਦਕ ਆਦਿਕ ਗੁਰ ਸਿੱਖਾਂ ਪਹਿਚਾਨ।
 ਦਵਸ ਗੁਰਾਈ ਦਾ ਦਿਨ ਧਰਿਆ ਚੌਦਾਂ ਸੁਦੀ ਜੇਠ ਦੀ ਜਾਨ।
 ਸੰਮਤ ਸੋਲਾਂ ਸੈ ਤਰੇਹਠ ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਇਹ ਸਾਲ ਵਖਾਨ ॥ ੧੬ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਮੰਦਰ ਜਾਨ ਸੁਮਨੇ ਬੁੰਗਾ ਤਖਤ ਅਕਾਲ ਮਹਾਨ।
 ਬੜਾ ਬਨਾਇ ਤਾਸ ਥਲ ਬ੍ਰਿਧ ਨੇ ਧਰਾ ਤਖਤ ਜਿਸ ਨਾਮ
 ਸੁਜਾਨ। ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਭਈ ਇਕੱਠੀ ਵੱਡਾ ਭਾਰੀ ਲਗਾ
 ਈਵਾਨ। ਜਾਨ ਬੁੱਝ ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢਾ ਸਾਹਿਬ ਰੀਤ ਪੁਰਾਨੀ ਲਗੇ
 ਬਨਾਨ ॥ ੧੭ ॥ ਸੋਲੀ ਟੋਪੀ ਧਰੀ ਅਗਾਰੀ ਪੈਸੇ ਪੰਜ ਨਲੇਰ
 ਛਾਨ। ਧਰੀ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰ ਆਗੇ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਵਾਲੀ
 ਲਵਾਨ। ਦੂਜੀ ਧਰੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਆਗੇ ਦਈ ਵਧਾਈ ਮੇਂ ਜੋ
 ਜਾਨ। ਬੋਲੇ ਬ੍ਰਿਧ ਮੰਜੀ ਤੇ ਬੈਠੇ ਗੱਦੀ ਲਾਕੇ ਅਤੀ ਸੁਜਾਨ
 ॥ ੧੮ ॥ ਦੇਖਤ ਸਾਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢੇ ਨੂੰ
 ਜੀਨ। ਮੰਜੀ ਗੱਦੀ ਸੋਲੀ ਟੋਪੀ ਕੋਲ ਰਖੇ ਏਹਨਾਂ ਕਹਿ
 ਜੀਨ। ਰਾਜ ਜੋਗ ਦੀ ਰੀਤ ਕਰਾਂਗੇ ਕਹੇ ਬਚਨ ਬ੍ਰਿਧ ਨੂੰ

ਹਿਤ ਲਾਇ । ਹੁਣ ਵੇਲਾ ਹੈ ਖੜਗ ਫੜਨ ਦਾ, ਵੇਲਾ ਪਿਛਲਾ
ਗਿਆ ਵਿਹਾਇ ॥ ੧੯ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਸਮਝ ਗਏ ਬ੍ਰਿਧ ਤੁਰਤ ਹੀ ਜੋ ਬੋਲੇ ਕਰਤਾਰ ॥
ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢੇ ਨੇ ਚੁੱਕੇ ਕੇ ਪਹਿਰਾਈ ਤਲਵਾਰ ॥ ੨੦ ॥

ਚੌਪਈ

ਜੋ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੀ ਤਲਵਾਰ । ਹੁਣ ਤਕ ਰਹੀ ਮਿਆਨ
ਮਝਾਰ । ਮੱਜੇ ਪਾਸੇ ਸੀ ਪਹਿਰਾਈ । ਪੀਰੀ ਦੀ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ
ਗਾਈ ॥ ੨੧ ॥ ਜਦੋਂ ਛਠਮ ਗੁਰ ਪ੍ਰਗਟੇ ਜਾਨ । ਬੁੱਢੇ ਦਈ
ਬਧਾਈ ਗਾਨ । ਗੁਰ ਅਰਜਨ ਜੀ ਅਤਿ ਹਿਤ ਧਾਰ ।
ਰੱਖੀ ਉੱਚ ਬਖਸ਼ ਤਲਵਾਰ ॥ ੨੨ ॥ ਗੁਰਤਾ ਸਮੇਂ ਧਰੀ ਸੀ
ਆਗੇ । ਮੀਰੀ ਦੀ ਪਹਿਰੀ ਸੁਭ ਲਾਗੇ । ਦੋਨੋਂ ਪਹਿਨ ਲਈਂ
ਤਲਵਾਰ । ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਦੀ ਹਿਤ ਧਾਰ ॥ ੨੩ ॥ ਤਿਲਕ
ਕਰਾ ਬ੍ਰਿਧ ਨੇ ਤਬ ਜਾਨੋਂ । ਚਰਨੀ ਪਰੇ ਸਰਬ ਸਿਖ ਮਾਨੋਂ ।
ਇਸ ਬਿਧ ਗੁਰਤਾ ਗਾਦੀ ਦੀਨੀ । ਕਲਗੀ ਜਿਗਾ ਸਜਾਈ
ਚੀਨੀ ॥ ੨੪ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਨੂੰ ਗੁਰ ਗੱਦੀ ਕਰ ਦੀਨ ।
ਦੋ ਖੜਗਾਂ ਗੁਰ ਧਾਰੀਆਂ ਕੀਤੀ ਰੀਤ ਨਵੀਨ ॥ ੨੫ ॥
ਕੌਨ ਕਰੇ ਬ੍ਰਿਧ ਕੀ ਉਪਮਾ ਜਗ ਮਾਂਹਿ ਦਿੱਸੇ ਨਹਿਲੇਕਰ
ਗਾਵਾਂ । ਫੂਲ ਵਿਖੇ ਬਸਤੀ ਹੈ ਸੁਗੰਧ ਸੁ ਨਾਹਿ ਦਿੱਸੇ ਘਰ
ਕੌਨ ਅਲਾਵਾਂ । ਮੱਖਨ ਮੇਂ ਚਿਕਨਾਰ ਦਿੱਸੇ ਅਤਿ ਢੂੰਡਨ ਸੇ
ਚਿਕਨਾਰ ਨ ਪਾਵਾਂ । ਜਿਉਂ ਜਲ ਮੇਂ ਮੁਖ ਦੀਖਤ ਹੈ ਅਤਿ
ਸਾਚ ਨਹੀਂ ਤਨ ਕਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ॥ ੨੬ ॥ ਸੰਤ ਸਰੂਪ ਸੁਜਾਨ

ਲਾ ਅਤੀ ਬ੍ਰਿਧ ਦੇਵਨ ਕੇ ਬ੍ਰਿਧ ਦੇਵ ਲਖਾਵਾਂ । ਪੰਖ ਅਕਾਸ਼
ਉਡੇ ਅਤਿ ਹੀ ਕਰ ਮਾਰਗ ਨਾਂਹਿ ਦਿਸੈ ਚਲ ਸਾਵਾਂ । ਜਾਨਤ
ਹੈ ਬ੍ਰਿਧ ਕੀ ਉਪਮਾਂ ਬ੍ਰਿਧ ਮੈਂ ਮਤ ਝੁੱਛ ਕਹਾਂ ਲਖ ਪਾਵਾਂ ।
ਉਚ ਅਪਾਰ ਸ੍ਰੀ ਬ੍ਰਿਧ ਹੈਂ ਅਤਿ ਦਾਸ ਚਹੇ ਚਰਨੀ ਤਿਸ ਧਾਵਾਂ ।
॥ ੨੭ ॥ ਸੂਰਜ ਚੰਦ ਅਕਾਸ ਨਖੁੱਤਰ ਜਾਨ ਮੁਨਿੰਦ ਰਿਖੀ
ਗ੍ਰਹਿ ਸਾਰੇ । ਪੱਖ ਬਿਤੀ ਸਤਿਵਾਰ ਰੁਤਾ ਖਟ ਬੇਦ ਕਤੇਬ
ਲਖੇ ਹਿਤ ਧਾਰੇ । ਭਾਰ ਅਠਾਰ ਬਨਾਸਪਤੀ ਪਿਖ ਖੰਡ ਨਵੇਂ
ਸਤ ਦੀਪ ਨਿਹਾਰੇ । ਚੰਦਹਿ ਲੋਕ ਰਚੇ ਕਰਤੇ ਸੁਭ ਸੰਤਨ ਕੇ
ਰਸਤੇ ਹਨ ਨਜਾਰੇ ॥ ੨੮ ॥

ਫੇਰਾ

ਬ੍ਰਿਧ ਦੀ ਉਪਮਾਂ ਬ੍ਰਿਧ ਹੈ ਜਾਨਤ ਹੈਂ ਬ੍ਰਿਧ ਆਪ ।
ਬ੍ਰਿਧ ਦੀ ਗਤਿ ਗੁਰ ਜਾਨਦੈ ਜਾਨਤ ਸਿਰਠੀ ਬਾਪ ॥ ੨੯ ॥
ਜੁਗ ਜੁਗ ਪੀਹੜੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਦਾ ਚਲਤ ਹੈ ਜਾਨ ।
ਕਿਰਪਾ ਮੁਝ ਪੈ ਕੀੜੀਏ ਅਪਨਾ ਦਾਸ ਪਛਾਨ ॥ ੩੦ ॥
ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਗੁਰਦਾਸ ਨੇ ਬਚਨ ਕਹੇ ਸਿਰ ਨਾਇ ।
ਹੁਕਮ ਕਰੋ ਜੇ ਦਾਸ ਨੂੰ ਪੌੜੀ ਦਵਾਂ ਸੁਨਾਇ ॥ ੩੧ ॥
ਬਾਬੇ ਨੇ ਅਤਿ ਖੁਸ਼ੀ ਸੇ ਭਾਈ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦੀਨ ।
ਤਿਸੀ ਸਮੇਂ ਦੀ ਬਾਰਤਾ ਭਾਈ ਆਖੀ ਚੀਨ ॥ ੩੨ ॥

ਭਾ: ਗੁ: ਪਉੜੀ ੪੮ ਵਾ: ੧

ਪੰਜ ਪਿਆਲੇ ਪੰਜ ਪੀਰ ਛਠਮ ਪੀਰ ਬੈਠਾ ਗੁਰ ਭਾਰੀ ।
ਸੇ ਅਰਜਨ ਕਾਇਆਂ ਪਲਟ ਕੈ ਮੂਰਤਿ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਵਾਰੀ ।
ਭੱਲੀ ਪੀੜੀ ਸੋਢੀਆਂ ਰੂਪ ਦਿਖਾਵਣ ਵਾਰੋ ਵਾਰੀ ।
ਭੱਲ ਭੱਜਨ ਗੁਰ ਸੂਰਮਾ ਵਡ ਜੋਧਾ ਬਹੁ ਖਰ ਉਪਕਾਰੀ ।

ਖੁੰਡਨ ਸਿੱਖ ਅਰਦਾਸ ਕਰ ਛੇ ਮਹਿਲਾਂ ਤਕ ਦਰਸ ਨਿਹਾਰੀ ।
ਅਗਮ ਅਗੋਚਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬੋਲੇ ਮੁਖ ਤੇ ਸੁਣਹੁ ਸੰਸਾਰੀ ।
ਕਲਿਜੁਗ ਪੀੜ੍ਹੀ ਸੋਢੀਆਂ ਨਿਹਚਲ ਨੀਂਵ ਉਸਾਰ ਖਲਾਰੀ ।
ਜੁਗ ਜੁਗ ਸਤਿਗੁਰ ਧਰੇ ਅਵਤਾਰੀ ॥ ੪੮ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਸੰਗਤ ਸੁਨ ਆਨੰਦ ਭੀ ਕਰਨ ਲਗੀ ਧੰਨਵਾਦਿ ।
ਬ੍ਰਿਧ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਹੈਂ ਗੁਰ ਦੇ ਸਿਖ ਆਇ॥੩੩॥
ਫਿਰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਨੇ ਬ੍ਰਿਧ ਦੀ ਮਹਿਮਾਂ ਕੀਨ ।
ਕਥਾ ਸਮਾਪਤ ਸਭ ਕਰੀ ਜੋ ਗੁਰ ਜਸ ਕੀ ਚੀਨ ॥੩੪॥
ਪੜ੍ਹੇ ਸੁਣੇ ਜੋ ਪ੍ਰੇਮ ਸੇ ਅਤਿ ਹੀ ਸੁਰਤਿ ਟਿਕਾਇ ।
ਮਨ ਇੱਛਤ ਸਿੱਖੀ ਮਿਲੇ ਨਾਮ ਜਪੇ ਤਰ ਜਾਇ ॥

॥ ਬਿਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਾਹਿਬ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਬਤਾਲੀਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤ ॥

—:०:—

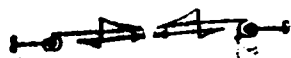
ਸ੍ਰੀ ਤਖ਼ਤ ਅਕਾਲ ਬੁੰਗੇ ਦੀ ਇੱਟ ਰੱਖਣੀ

ਸੰ: ੧੬੬੩ ਬਿ: ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ
ਗੁਰ ਗੱਦੀ ਪਰ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋਏ, ਤਾਂ ਉਸੀ ਸਮੇਂ ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ
ਜੀ ਨੇ ਮਸੰਦਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਹੁਕਮ ਨਾਮੇਂ ਲਿਖਵਾਕੇ
ਭਿਜਾਵਏ, ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਮਸੰਦਾਂ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕਰਵਾਯਾ ਕਿ
ਸਭ ਸਿੱਖ ਤੇ ਮਸੰਦ ਜੇ ਕੋਈ ਸੁਗਾਤ ਲਿਅੰਣੀ ਚਾਹੁਣ ਤਾਂ
ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਤੇ ਘੋੜੇ ਲੈਕਰ ਆਵਨ, ਜੋ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਘੋੜੇ ਲੈਕੇ ਹਾਜ਼ਰ
ਹੋਵੇਗਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਉਸ ਪਰ ਅਤੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਵਨਗੇ ।

ਇਸ ਤਰਾਂ ਸਭ ਸਿੱਖ ਤੇ ਮਸੰਦ ਚੰਗੇ ਤੋਂ ਚੰਗੇ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਅਤੇ

ਬੰਗੇ ੨ ਘੋੜੇ ਲੈਕਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਆਵਨ ਲੱਗੇ । ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ
ਜੀ ਨੇ ਰਾਜਸੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੀਵਾਨ ਸਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ
ਜੀ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਤਖਤ ਅਕਾਲ ਬੰਗੇ ਜੀ ਦੀ
ਨੀਂਹ ਸੰ: ੧੬੬੬ ਬਿ: ਹਾੜ ਸੁਦੀ ੧੦ ਐਤਵਾਰ
ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਤੋਂ ਅਰਦਾਸਾ ਸੁਧਾ ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਜੀ ਨੂੰ ਹੀ
ਇੱਟ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ, ਤਾਂ ਬਾਬੇ ਜੀ ਨੇ ਮਰਯਾਦਾ
ਨਾਲ ਸਤਿਨਾਮ ਦੀ ਪਉੜੀ ਪੜ੍ਹਕੇ ਇੱਟ ਰੱਖੀ ਤੇ ਕੜਾਹ
ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਸਭ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਵਰਤਾਇਆ ।
ਏਦਾਂ ਤਖਤ ਅਕਾਲ ਬੰਗਾ ਸਾਹਿਬ ਜਦ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ
ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਦੇ ਤਖਤ ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ
ਸਤਨਾਮ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਤੇ ਸਤਿ ਧਰਮ ਦੀ ਅਦਾਲਤ
ਕਰਨ ਲੱਗੇ । ਇਸੇਤਰਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ
ਸੰ: ੧੬੭੧ ਬਿ: ਨੂੰ ਲੋਹ ਗੜ੍ਹ ਨਾਮੇਂ ਅਸਥਾਨ ਰਚਿਆ,
ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜੰਗ ਦਾ ਸਮਾਨ ਰਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ । ਬਾਬਾ
ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਸਦਾ ਗੁਰੂਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ।

॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਾਹਿਬ ਬੁਢਾ ਜੀ ਤਤਾਲੀਕਾਂ ਅਧਿਆਇਸਮਾਪਤੰ ॥

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਫਿਰ ਗੁਆਲੀਅਰ ਦੇ
ਕਿਲ੍ਹੇ ਜਾਣਾ

ਚੰਦੂ ਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਚੁਗਲੀ ਸੁਣਕੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ

ਜਗਾਂਗੀਰ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਸੱਦਾ
ਲਈ ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਂ ਤੇ ਗੁੰਚਹ ਬੇਗ ਖਾਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
ਭੇਜਿਆ, ਏਹ ਜਦੋਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਾਮਾ ਲੈਕੇ ਗੁਰੂ
ਜੀ ਪਾਸ ਪੁੱਜੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, ਤਾਂ ਬਾਬਾ
ਜੀ ਨੇ ਬੰਨਤੀ ਕੀਤੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਤੁਹਾਡੇ ਕੰਮ ਆਪੇ ਕਰ
ਵਿਹਾ ਹੈ, ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਦਿੱਲੀ ਜ਼ਰੂਰ ਜਾਓ । ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ
ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਜਾਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਮਾਤਾ ਗੰਗਾ ਜੀ
ਸੁਲਕੇ ਵਿਅਥੁਲ ਹੋਈ, ਤੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ
ਜੀ ਆਦਿ ਮੁਖੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਖਨ ਲੱਗੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ! ਤੁਸੀਂ
ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਜਾਣ ਭੇਂ ਹਟਾ ਲਓ ।

ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਤੇ ਚੋਰਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਮਾਤਾ ਗੰਗਾ ਜੀ ਨੂੰ ਬਚਨ
ਕੀਤਾ ਮਾਤਾ ਜੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਦਿੱਲੀ ਜਾਣਾ ਹੁਣ ਅਤੀ ਚੰਗਾ ਹੈ,
ਜੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਿੱਲੀ ਨਾਂ ਗਏ ਤਾਂ ਠੀਕ
ਨਹੀਂ ਹੈ । ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਰੋਕੋ ਨਾਂ, ਜਾਣ
ਦਿਓ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਓਥੋਂ ਫਤੇ ਪਾਕੇ ਹੀ ਆਉਣੀ ਹੈ । ਤਾਂ
ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਮੰਨਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਜਾਣ ਲਈ
ਆਖ ਦਿੱਤਾ ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸੰ: ੧੬੭੩ ਜੇਠ ੩ ਬਿ: ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੂੰ
ਹਰਮੰਦਰ ਆਦਿਕ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੌਂਪੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸੇਵਾ ਭਾਈ
ਕਲਿਆਨਾ ੧, ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ੨, ਭਾਈ ਬਹਿਲੋ ੩, ਭਾਈ
ਭਗਤੂ ੪ ਆਦਿਕ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਕੇ ਆਪ ਸਵਾ ਕੁ ਸੌ ਸਿੱਖ
ਅਸਵਾਰ ਪਿਆਦੇ ਨਾਲ ਲੈਕੇ ਦਿੱਲੀ ਮਜਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਲੇ ਪੁੱਜ
ਗਏ, ਅਤੇ ਪੰਜ ਸਿੱਖ ਭਾ: ਬਿਸੀਚੰਦ ੧, ਭਾ: ਜੇਠਮਰ, ਭਾ: ਪੈੜਾ ੩

ਭਾ: ਪ੍ਰਾਣਾ੪, ਭਾ: ਲੰਗਾਹਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਦਾ ਨਾਲ ਰਹਿਨ ਵਾਲੇ
 ਨਾਲ ਗਏ, ਤੇ ਕਈ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਿੱਲੀ ਰਹੇ,
 ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਆਪਨੂੰ ਵੱਡੇ ਸਤਕਾਰ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ
 ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਸ਼ਿਕਾਰ ਸ਼ੇਰਾਂ ਦੇ ਕੀਤੇ, ਤੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਜੀ
 ਨਾਲ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਮਗਰੋਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ
 ਬੁਖਾਰ ਅਜੇਹਾ ਹੋਯਾ ਜੋ ਉੱਤਰੇ ਨਾ, ਤਾਂ ਚੰਦੂ ਨੇ ਨਜ਼ੂਮੀਆਂ ਨੂੰ
 ਵੱਢੀ ਦੇਣੀ ਕਰਕੇ ਅਖਵਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੇਕੋਈ ਸੋਢੀ ਕੁਲ ਦਾ
 ਸ਼ਿਸ਼ਟ ਰਾਜ ਜੋਗ ਰੀਤ ਵਾਲਾ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਨਾਮ ਦਾ ਹੋਵੇ ਤੇ
 ਉਹ ਗੁਆਲੀਅਰ ਦੇ ਕਿਲੇ ਵਿੱਚ ੪੦ ਦਿਨ ਭਜਨ ਕਰੇ ਤਾਂ
 ਰੋਗ ਹਟ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਚੰਦੂ ਦੇ ਮਿੱਤ੍ਰਾਂ ਨੇ ਕੋਲੋਂ ਆਖ
 ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸ ਹੀ ਆਏ ਹੋਏ
 ਹਨ, ਨਜ਼ੂਮੀ ਦੇ ਦੱਸੇ ਗੁਣ ਸਭ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ,
 ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿਓ। ਤਾਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਬੰਨਤੀ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ
 ੧੬੭੪ ਬਿ: ਵੈਸਾਖ ੧੧ ਨੂੰ ਗੁਆਲੀਅਰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ।
 ਜਦੋਂ ਮਾਤਾ ਗੰਗਾ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਗੁਆਲੀਅਰ ਦੇ
 ਕਿਲੇ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦੀ ਖਬਰ ਸੁਣੀ ਤਾਂ ਵੱਡੀ ਚਿੰਤਾ ਕੀਤੀ।
 ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਤੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੇ
 ਸਮਝਾਯਾ ਮਾਤਾ ਜੀ ! ਤੁਹਾਡਾ ਪੁੱਤ੍ਰ ਸਰਬ ਸ਼ਕਤੀ-
 ਮਾਨ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ
 ਜਗਾ ਭੀ ਕਈਆਂ ਦਾ ਉਧਾਰ ਕਰਕੇ ਆਉਣਾ ਹੈ, ਗੁਰੂ
 ਜੀ ਕਈਆਂ ਦਾ ਉਧਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹੀ ਕਿਲੇ ਵਿੱਚ ਗਏ
 ਹੋਏ ਹਨ। ਪਰ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਆਖਣ ਪਰ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ
 ਜੀ ਗਵਾਲੀਅਰ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਏ। ਜਿਸ ਵਕਤ ਬਾਬਾ ਜੀ

ਗੁਆਲੀਅਰ ਨੂੰ ਗਏ ਸੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ
ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਆਗਯਾ ਵਿੱਚ
ਭਾਈ ਪਿਆਰੇ ਰੰਧਾਵੇ ਨੂੰ ਜੋ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦਾ ਚਾਚਾ* ਲਗਦਾ
ਸੀ ਅਪਨੀ ਜਗਾ ਸੇਵਾ ਲਈ ਛੱਡ ਗਏ—ਜਿਸਦੀ
ਬੰਸ ਵਿੱਚੋਂ ਹੁਣ ਅਰਦਾਸੀਏ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ
ਜੀ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾਈ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਤੇ ਭਾਈ ਸੁਰੇਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਦਿਕ ਹਨ—ਬਾਬਾ ਜੀ ਮਾਤਾ ਜੀ
ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਕੇ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਪਤਾ ਕਰਕੇ ਜਦ
ਗੁਆਲੀਅਰ ਦੇ ਕਿਲੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪੁੱਜੇ ਤਾਂ ਅੱਗੋਂ ਭਾਈ ਜੇਠਾ
ਤੇ ਭਾਈ ਪਿਰਾਣਾ ਜੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲੇ, ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ
ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਕਿਲੇ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦਾ ਸਾਰਾ ਸਮਾਚਾਰ
ਸੁਣਿਆ, ਭਾਈ ਜੇਠੇ ਤੇ ਪਿਰਾਣੇ ਨੇ ਸਭ ਸਮਾਚਾਰ
ਸੁਣਾ ਕੇ ਆਖਿਆ ਬਾਬਾ ਜੀ ! ਅਸੀਂ ਦਲੀਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ
ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਲੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਲਿਐਣ ਦਾ ਕੋਈ ਉਪਾਲਾ
ਕਰੀਏ, ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਦੱਸੋ ? ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ
ਫਿਕਰ ਨਾਂ ਕਰੋ, ਏਹ ਚੰਦੂ ਦੇ ਪਕੜਨ ਲਈ ਆਪੇ ਹੀ
ਜਤਨ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਤੁਸੀਂ ਜਗਤ ਉਧਾਰ ਹਿਤ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ
ਕਿਲੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਲਿਐਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਆਤਮਕ ਸ਼ਕਤੀ
ਨੂੰ ਵਰਤੋ, ਪਰ ਉਪਕਾਰ ਹਿਤ ਇਸ ਸ਼ਕਤ ਨੂੰ ਵਰਤਣਾ
ਮਾੜਾ ਨਹੀਂ । ਜੇਠਾ ਤੇ ਪਿਰਾਣਾ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦਾ ਬਚਨ ਸੁਣਕੇ
ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਬਖਸ਼ੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਭਿਆਨਕ ਰੂਪ ਸ਼ੇਰ ਆਦਿ

* ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਚਾ ਲਗਦਾ ਸੀ ।

ਬਾਏ ਬਣ ੨ ਕੇ ਰਾਤੀਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਭੈ ਵਿਖਾਨ ਲੱਗੇ, ਅਤੇ ਭਾਈ
 ਜੇਠਾ ਨੇ ਨਸ਼ੂਮੀ ਹੋਕਰ ਦਿੱਲੀ ਪੁੱਜ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਸਭਤਰਾਂ ਦੇ ਜੋ
 ਭੈ ਆਦਕ ਹੁੰਦੇ ਸੀ ਸੁਣਾ ਕੇ ਨਿਸਚਾ ਕਰਾਯਾ, ਅਤੇ ਆਖਿਆ
 ਜਿਹਦੇਂ ਤਕ ਤੁਸੀਂ ਗੁਆਲੀਅਰ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਅਪਨੇ ਪਾਸ
 ਨਾ ਮੰਗਾਓਗੇ ਰਾਜੀ ਨਾਂ ਹੋਵੇਗੇ, ਲਓ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਅੱਜ ਤੋਂ
 ਪ੍ਰਣ ਕਰੋ ! ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਭੀ ਭੈ ਨਾ ਹੋਵੇਗਾ।
 ਇਸ ਰਾਤ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਕੋਈ ਭੈ ਨਾ ਹੋਯਾ। ਇਸ ਪਰ
 ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਸਵੇਰੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਲੇ ਤੋਂ
 ਲੈ ਆਓ। ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਖ ਘੱਲਿਆ ਕਿ ਇਸ ਕਿਲੇ
 ਵਿਚਲੇ ਪਰ ਰਾਜੇ ਜੋ ਕੈਦ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ ਛੱਡੇ ਜਾਣ ਤਾਂ
 ਅਸੀਂ ਬਾਹਰ ਨਿੱਕਲਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਅਖਾ ਭੇਜਿਆ
 ਜਿੰਨੇ ਰਾਜੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਪੱਲਾ ਫੜਕੇ ਬਾਹਰ ਆ ਜਾਣ ਓਨੇ
 ਛੱਡੇ ਜਾਣ, ਇਸ ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪਰ ਪੱਲਿਆਂ ਵਾਲਾ
 ਜਾਮਾਂ ਪਹਿਰਿਆ, ਤੇ ਪਰ ਹੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਪੱਲੇ ਫੜਾ ਕੇ
 ਫੜਾ ਲਿਆ। ਓਧਰ ਭਾਈ ਜੇਠੇ ਜੀ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ
 ਸਾਰਾ ਸਮਾਚਾਰ ਸੁਨਾਯਾ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਅਤੀ ਅਨੰਦ ਹੋਏ,
 ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਸਭ ਸਮਾਚਾਰ ਸੁਨਾਯਾ ਅਤੇ
 ਅਪਨੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਦੱਸਣ ਦਾ ਹਾਲ ਭਾਈ ਜੇਠੇ ਤੇ ਪਿਰਾਣੇ
 ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਜੇ ਚਲਦੀ ਨਦੀ
 ਜੋ ਜਲ ਭਰਕੇ ਫੇਰ ਵਿੱਚੇ ਡੋਹਲ ਕੇ ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ ਕੀ ਨਦੀ ਦਾ
 ਜਲ ਘਟ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ? ਤਾਂ ਜੇਠੇ ਪਰਾਣੇ ਨੇ
 ਆਖਿਆ ਜੀ ਇੱਕੋ ਜੇਹਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ
 ਜਿਸਨੂੰ ਕਿਸਨੇ ਆਗਯਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਖਾਓ?

ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਬਾਬਾ ਬੱਢਾ ਜੀ ਨੇ ਆਗਿਆ
 ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਅਸੀਂ ਤਾਂ
 ਆਪੇ ਆ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਤੁਸੀਂ ਐਡੀ ਖੇਚਲ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ।
 ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸਤਿਗੁਰੋ ! ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ
 ਆਪ ਦੀ ਸੁੱਖ ਅਨੰਦ ਲੈਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ
 ਆਪ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਸਭ ਕੰਮ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
 ਜੀ ਦਾ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਆਦਿਕ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਤ ਕਰ ਆਯਾ
 ਸਾਂ, ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਤਰਸ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਰਥਾਤ
 ਇਸੇ ਲਈ ਅਸਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਵਰਤਣ ਨੂੰ
 ਲਈ ਆਖਿਆ ਸੀ। ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ
 ਬਾਬਾ ਜੀ ! ਤੁਸੀਂ ਧੰਨ ਹੋ, ਪਰ ਉਪਕਾਰ ਕਰਨਾ
 ਇਸੇ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ, ਤੇ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਥੋੜੇ ਦਿਨਾਂ
 ਤੱਕ ਹੀ ਆ ਜਾਂਦੇ, ਪਰ ਇਸ ਕਿਲੇ ਵਿਚ ਪਰ ਰਾਜੇ ਜੋ
 ਕੈਦ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਧਾਰ ਭੀ ਕਿਲੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ
 ਕੱਢ ਕੇ ਕਰਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜੇਲ੍ਹਖਾਨੇ ਦੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ
 ਨਾਮ ਵਿਚ ਜੋੜਨਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਦਿੱਲੀ ਅਪਨੀ ਫੌਜ ਤੇ
 ਘੋੜਿਆਂ ਦੇ ਘਾਹ ਦਾਣੇ ਆਦਿਕ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੋ ਤੇ ਮਾਲ
 ਸਾਡੇ ਆਉਂਦਿਆਂ ਤੱਕ ਉਥੇ ਹੀ ਰਹਿਨਾ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੂੰ
 ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖਾ ਕੇ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਦੇ ਹੱਥ
 ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਭੇਜੀ, ਤੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ
 ਵਿਦਾ ਲੈਕਰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਪਾਸ ਪ ਕੋਹ ਦੀ ਵਿੱਥ ਪਰ ਜੋ
 ਬਾਂਗਰ ਵਿੱਚ ਜਮਨਾਂ ਦੇ ਕੰਢੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਫੌਜ ਉੱਤ੍ਰੀ ਹੋਈ
 ਸੀ (ਤਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਨਸ਼ਾਨ ਹੁਣ ਕਾਇਮ ਹਨ ਬਾਬੇ ਬ੍ਰਿਧ ਦੀ

ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਬੋਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ) ਤਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਜਾ ਪੁੱਜੇ, ਆਂਢ ਗ੍ਰਾਂਥ
 ਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਘਾਹ ਦਾਣਾ ਤੇ ਘਿਉ ਆਦਿਕ ਬਾਬਾ ਜੀ ਫੌਜ
 ਅਤੇ ਘੋੜਿਆਂ ਲਈ ਲੈਐਂਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਘੋੜਿਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਬਾਬਾ
 ਜੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਕੀਤੀ। ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੰ: ੧੬੭੪ ਸੰਣ ਸੱਤ
 ਈਸਵੀ ਗੁਆਲੀਅਰ ਦੇ ਕਿਲੇ ਤੋਂ ਆਏ ਤਾਂ ਘੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ
 ਰਾਮਤੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਏ ਤੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਪਰ ਵੱਡੀ ਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ।
 ਜਦੋਂ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈਕੇ
 ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਗਏ, ਅੱਗੋਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਜੀ
 ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਉੱਠ ਕਰ ਆਦਰ ਨਾਲ ਮਿਲਿਆ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ
 ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕੀਤੀ, ਤੇ ਸਹਿਤ ਆਦਰ ਦੇ ਬਿਠਾਇਆ। ਗੁਰੂ
 ਜੀ ਦੇ ਹੱਥ ਦਾ ਸਿਮਰਨਾ - ਜੋ ਬਹੁਮੁੱਲੇ ਮਣਕਿਆਂ ਦਾ ਸੀ।
 ਉਸੇ ਕਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸਤਿਗੁਰੋ! ਅਪਨੀ
 ਸੇਵਾਗਾਰ ਲਈ ਇਹੋ ਜੇਹੀ ਇਕ ਮਾਲਾ ਸਾਨੂੰ ਬੀ ਬਖਸ਼ੋ।
 ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਇਹੀ ਲੈ ਲਓ, ਤਾਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ
 ਕਿਹਾ ਏਹ ਆਪ ਦੇ ਹੱਥ ਹੀ ਸੁਹਬਦੀ ਹੈ, ਕੋਈ ਹੋਰ ਹੋਵੇ
 ਤਾਂ ਦਿਓ। ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸਾਡੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀ ਵੱਡੀ
 ਮਾਲਾ ਇਸ ਨਾਲ ਦੀ ਤੁਸਾਡੇ ਦੀਵਾਨ ਚੰਦੂ ਦੇ ਪਾਸੇ
 ਹੈ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਮੀਆਂਮੀਰ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਯਾਦ ਕਰਕੇ
 ਚੰਦੂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਮਾਲਾ ਕਢਵਾਈ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਮਾਫੀ ਮੰਗੀ,
 ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਚੰਦੂ ਪਰ ਕੋਪ ਹੋ ਗਿਆ, ਦੀਵਾਨੀ ਤੋਂ ਖਾਰਜ
 ਕਰਕੇ ਬਾਬੇ ਬੁਢੇ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਜੋ ਵੰਡ ਚਾਹੇ
 ਦਿਓ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਜੇਠੇ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕਰਕੇ
 ਆਖ ਨੂੰ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ, ਪੰਜਾਬ ਜਾਕੇ ਚੰਦੂ ਨੂੰ ਛੱਡ

ਇੱਥਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਰਾਦਤ ਕਰਕੇ
 ਉਂਦੂ ਤੋਂ ਹਰ ਕੋਈ ਘਿੱਟਾ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਬਜ਼ਾਰ
 ਵਿਚ ਇਕ ਦਿਨ ਇੱਕ ਭੜਭੁੱਜੇ ਨੇ ਚੰਦੂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ।

—o—

ਕੌਲਾਂ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ

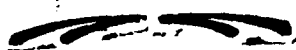
੬: ੧੬੫੮ ਬਿ: ਨੂਰਸਤਮ ਖਾਂ ਕਾਜ਼ੀ ਦੇ ਘਰ ਪਿੰਡ ਮੁਜੰਗ
 ਵਿੱਚ ਕਾਕੀ ਜਨਮੀ, ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਕੌਲਾਂ ਰੱਖਿਆ।
 ਉਹ ਲਿੱਕੀ ਹੁੰਦੀ ਸਾਈਂ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਪੜ੍ਹਦੇ
 ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਤੇ ਸਾਈਂ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ
 ਜੀ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਏ ਸਨ, ਤੇ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਜੀ ਗੁਰਬਾਣੀ
 ਦਾ ਪਾਠ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ । ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸੋਂ ਛੋਟੇ
 ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਕੌਲਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੁਣਿਆਂ ਕਰਦੀ ਸੀ।
 ਕਈ ਵਾਰ ਕਾਜ਼ੀ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੌਲਾਂ ਤੋਂ ਸੁਣ "ਪੁੱਤ੍ਰੀ ਨੂੰ
 ਮਾਰਿਆ ਕੁਟਿਆ, ਪਰ ਫਿਰ ਭੀ ਕੌਲਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਗੁਰਬਾਣੀ
 ਬਾਣੀ ਵੱਲ ਵਧਦਾ ਹੀ ਗਿਆ । ਇਸ ਪਰ ਇਕ ਦਿਨ
 ਖਿਲਾ ਕੇ ਕਾਜ਼ੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਹੁਟੀ ਨੂੰ ਆਖ ਦਿਤਾ ਕਿ
 ਕੌਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਲ੍ਹ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ । ਕੌਲਾਂ ਦੀ ਮਾਂ
 ਬਹੁਤ ਡਰੀ, ਤੇ ਪੁੱਤ੍ਰੀ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵੱਸ ਹੋ ਕੌਲਾਂ
 ਨੂੰ ਸਾਈਂ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਜੀ ਪਾਸ ਲਿਜਾ ਕੇ ਬੇਨਤੀ
 ਕੀਤੀ ਪੀਰ ਜੀ ! ਮੇਰੀ ਪੁੱਤ੍ਰੀ ਨੂੰ ਬਚਾਓ । ਤਾਂ ਸਾਈਂ
 ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਜੀ ਨੇ ਕੌਲਾਂ ਨੂੰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ

ਰਕੇ ਸ਼ਰਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰੇਮਣ ਵਿਚਾਰਕੇ ਆਪਣੇ ਰੇਲੇ ਅਬਦੁੱਲਾ ਸ਼ਾਹ
 ਦੇ ਨਾਲ ਸੰ: ੧੬੭੮ ਬਿ: ਨੂੰ ਬਿਰਦ ਪਾਲਕ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ
 ਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਭੇਜ ਦਿਤਾ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ
 ਸ਼ਰਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰੇਮਣ ਤੇ ਨਾਮ ਰਸ ਦੀ ਰਸਕ ਜਾਣ ਕੋਲਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਫ
 ਦਿਤੀ, ਅਤੇ ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਜੀ ਤੋਂ ਸਲਾਹ ਪੁੱਛੀ ਤਾਂ ਬਾਬੇ ਕਿਹਾ
 ਸਤਿਗੁਰੋ ! ਤੁਸੀਂ ਨਿਮਾਣਿਆਂ ਦੇ ਮਾਣ ਨਿਅਸਰਿਆਂ ਦੇ
 ਆਸਰੇ ਨਿਓਟਿਆਂ ਦੀ ਓਟ ਪਾਲਣ ਵਾਲੇ ਹੋ, ਇਸ ਕੋਲਾਂ
 ਆਉਂਦੇ ਅਪਨੀ ਦਯਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕਰਕੇ ਸਿਖ ਧਰਮ ਦਾਨ ਕਰੋ
 ਲੇ ਸਤਿਨਾਮ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਕੇ ਨਿਹਾਲ ਕਰੋ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਲਾਂ
 ਦੇ ਵਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਖਿੱਚੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਅਤੇ
 ਉਹੀਆਂ ਮੀਰ ਨੇ ਕੋਲਾਂ ਉੱਤੇ ਦਇਆ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਫ
 ਦਾ ਵਰ ਭੇਜਿਆ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕਾਜੀ ਆਦਿ ਸ਼ਰਈਆਂ ਨੇ ਮਨਸੂਰ
 । ਆਗ ਇਸਨੂੰ ਦੁੱਖ ਦੇਕਰ ਅਜਾਈਂ ਕਤਲ ਕਰ ਦੇਣਾ ਸੀ ॥
 ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕੋਲਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਬਖਸ਼ੀ ਤੇ ਫੁੱਲਾਂ ਵਾਲੀ
 ਖਾਸ ਉੱਤੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਜਗਾ ਪੁਆ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਮੁੱਖੋਂ
 ਖਰਨ ਕੀਤਾ ਤੈਨੂੰ ਪਕੜਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਭੀ ਨਹੀਂ
 ਜਿ, ਨਚਿੰਤ ਹੋਕਰ ਨਾਮ ਜਪ ਤੇ ਆਤਮ ਰਸ ਨੂੰ ਮਾਣ ॥
 ਜਿਸ ਵਕਤ ਕੋਲਾਂ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਪੁੱਜ ਗਈ
 ਤਾਂ ਕਾਜੀ ਸੁਣ ਕਰ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਆਯਾ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸੋਂ
 ਪੇੜੇ ਦਾ ਰੁਪੱਯਾ ਮੰਗਿਆ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ
 ਭੇਜਿਆ, ਬਾਬਾ ਜੀ ! ਕਾਜੀ ਨੂੰ ਰੁਪੱਯਾ ਦੇਈਏ ਕਿ ਕੋਲਾਂ ਲਈ
 ਖ ਲਈਏ? ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਾਜੀ ਨੂੰ ਗਰੀਬ
 ਲੋਕ ਦੇ ਦਿਓ, ਕੋਲਾਂ ਨੂੰ ਧਨ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਹੈ ।

ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਾਜੀ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਰੁਪਯਾ ਲੈ ਜਾਓ, ਇਤਨੀ ਗੱਲ ਸੁਣਕੇ ਕਾਜੀ ਨੇ ਅਪਨੇ ਚਿੱਤ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਕਿ ਜਦ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਆਯਾ ਸੀ ਉਸ ਵਕਤ ਦਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਹੁਣ ਕੌਲਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਕਰਕੇ ਡਰਦੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਰੁਪਯਾ ਦੇਂਦੇ ਹਨ, ਇਤਨਾ ਵਿਚਾਰਕੇ ਝੱਰ ਸਿੱਧੇ ਪੁੱਛੇ ਲਫਜ਼ ਬੋਲੇ ਤੇ ਆਖਿਆ ਹੁਣ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸੋਂ ਰੁਪਯਾ ਦੇ ਬੁਹਾਨੂੰ ਪਕੜਾ ਕਰ ਤੇ ਕੌਲਾਂ ਨੂੰ ਅਪਨੇ ਘਰ ਲਿਜਾ ਕਰ ਹੀ ਨ ਲਵਾਂਗਾ, ਤੇ ਛਿੱਥਾ ਹੋਕਰ ਚਲਾ ਗਿਆ ਅਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਪਾਸ ਜਾ ਫਰਿਆਦ ਕੀਤੀ। ਉਥੇ ਵਜ਼ੀਰ ਤੇ ਖਾਂ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਆਦਿਕਾਂ ਨੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਦੱਸੀ, ਕਿ ਘੋੜੇ ਕਾਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਖੋਹ ਲਏ ਸੀ ਤੇ ਚੋਰੀ ਦਾ ਮਾਲ ਵੇਚਦਾ ਹੈ ਤੇ ਫੇਰ ਰੁਪਏ ਮੰਗਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਜੀ ਝੂਠਾ ਹੋ ਕੇ ਚੁੱਪ ਕਰ ਰਿਹਾ। ਅਤੇ ਜੋ ਘੋੜਿਆਂ ਵਾਲਾ ਰੁਪਯਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਾਜੀ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਸੀ ਸੋ ਕੌਲਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਗਏ ਛੱਡਿਆ। ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੌਲਾਂ ਦਾ ਏਹ ਨੇਮ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਸਤਿਗੁਰ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਵਿਚ ਹੋਵਣ ਤਾਂ ਜਿੰਨਾਂ ਚਿਰ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਨਾ ਕਰ ਲੈਣਾਂ ਅੰਨ ਪਾਣੀ ਨਾ ਖਾਣਾ ਦੇ ਕੌਲਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸਤਿਗੁਰੋਂ ਜਿਸਤਰਾਂ ਤੁਸੀ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਰਨ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਚਰਨੀਂ ਲਾ ਕੇ ਸਿੱਖੀ ਦਾਨ ਬਖਸ਼ਿਆ ਹੈ, ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਕੋਈ ਮੇਰੇ ਨਾਮ ਤੇ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਹੇਤ ਕੁਝ ਰੁਪਯਾ ਲਾ ਦਿਓ, ਜਿਸ ਤੇ ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਰਹੇ। ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਰੁਪਯਾ ਲੈਕਰ ਕੋਈ ਮੱਲ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਪਾਸ ਜਮਾਂ ਕਰਾ ਕੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੂੰ

ਓ, ਆਖਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀ ਇਸ ਰੁਪੈ ਦੇ ਖਰਚ ਤੋਂ ਤਾਲ ਪੁਟਵਾਓ,
 ਆ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਸੰ: ੧੬੮੧ ਬਿ: ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁ-
 ਲਾਯਾਰ ਤਾਲ ਪੁਟਾਉਣ ਲੱਗੇ, ਨਿਤਾਪ੍ਰਤੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਅਪਨੇ
 ਸੀ ਪਰਵਾਰ ਸਣੇ ਤਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਅਪਨੇ ਸਿਰ ਟੋਕਰੀ ਚੁੱਕ ਕੇ
 ਟੋਕਰਦੇ ਰਹੇ । ਨਾਲ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਹਰਮੰਦਰ ਆਦਕ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ
 ਸਾਧਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਕੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਜਹਾਂਗੀਰ
 ਜੀ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੰ: ੧੬੮੩ ਬਿ: ਨੂੰ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ
 ਹਜ਼ੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਚਲੇ ਗਏ । ਜਦ ਮੁੜ ਕਰ ਸੀ
 ਜੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆਏ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਵੇਖ ਅਤੀ
 ਭਾਅਨੰਦ ਹੋਏ ਅਤੇ ਸੰ: ੧੬੮੩ ਬਿ: ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ
 ਜੀ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਹੀ ਇਸ ਤਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੇ
 ਸ੍ਰੀ ਹਰਮੰਦਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇਕਰ ਸੰ: ੧੬੮੪ ਨੂੰ ਬਾਬਾ
 ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਸ੍ਰੀ ਕੀਰਤ ਪੁਰ ਦੀ ਮੋਹੜੀ
 ਗਡਾ ਕੇ ਮੁੜ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਆਏ । ਏਧਰ ਸੰ: ੧੬੮੪
 ਬਿ: ਨੂੰ ਤਾਲ ਪੁੱਟ ਕੇ ਸੰਪੂਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ
 ਨਾਮ ਕੌਲਸਰ ਰੱਖਿਆ ਤੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਕੌਲਾਂ ਜੀ
 ਦੇ ਇਸ ਤਾਲ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਫਿਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ
 ਸਰੋਵਰ ਵਿਚ ਅਸ਼ਨਾਨ ਕਰੇਗਾ ਤਿਸਦਾ ਮਨੋਰਥ ਸੰਪੂਰਨ
 ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਦਾ ਫਲ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਵੇਗਾ । ਕੌਲਾਂ
 ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਬਾਬੇ
 ਜੀ ਦਾ ਧੰਨਯਵਾਦ ਕੀਤਾ ।

॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਾਹਿਬ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਚੁਤਾਲੀਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ ॥

ਬਬੇਕਸਰ ਬਨਵਾਉਨਾ

ਸੰ: ੧੬੮੫ ਬਿ: ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜਿਸ ਜਗਾ ਵਵੇਕ ਗਿਆਨ ਦੇਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ ਤਿਸ ਜਗਾ ਨੂੰ ਰੋਣਕ ਵਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਇਕੱਠ ਹੋ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਪਾਸ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਭਾਈ ਜੀ ! ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਜਗਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਆਖਕੇ ਤਲਾ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਨਵਾਉ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਅਤੀ ਧੰਨਜਵਾਦ ਹੈ, ਭਾਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਸਭ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਇਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੂਰਨ ਸੰਤ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸਿੱਖ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਹਨ, ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਚੱਲ ਕੇ ਅਰਜ਼ ਕਰੀਏ, ਆਸ਼ਾ ਹੈ ਸੰਗਤ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਮੰਨਕੇ ਆਸ਼ਾ ਪੂਰਨ ਕਰਨਗੇ, ਤਾਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਸਭ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈਕੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਕੋਲ ਬੀੜ ਪੁੱਜ ਸਭ ਸਮਾਚਾਰ ਸੁਨਾਯਾ, ਬਾਬਾ ਜੀ ! 'ਤੁਹਾਡਾ ਆਖਿਆ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮੰਨ ਲੈਣਗੇ ਤੁਸੀਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਆਖਕੇ ਬਬੇਕ ਸਰ ਦੀ ਜਗਾ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਓ ।

ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਸੰਗਤ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਮੰਨ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਪਾਸ ਆਏ, ਅੱਗੇ ੨ ਬਾਬਾ ਜੀ ਪਿੱਛੇ ੨ ਸੰਗਤ ਦੂਰ ਤੋਂ ਜਦ ਆਉਂਦੀ ਵੇਖੀ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਉੱਠ ਖਲੇ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਅੱਗੇ ਹੋਕਰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲੇ, ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਮਿਲਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ, ਸਹਿਤ ਆਦਰ ਦੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਅਪਨੇ ਨਾਲ ਲਿਆਏ । ਸੰਗਤ ਨੇ ਗੁਰੂ

ਜੀ ਦੀ ਚਰਨੀਂ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ, ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਬਬੇਕ ਦੀ ਸਾਖੀ
 ਚਲਾਈ, ਸਰਬ ਸੰਗਤ ਨੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਸੁਣੀ । ਇੱਕ
 ਦਿਨ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸਤਿਗੁਰੋ ! ਸੰਗਤ ਦੀ
 ਮਨਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਜਗਾ ਬਬੇਕ ਸੁਣਾਯਾ ਹੈ ਤਿਸ ਜਗਾ ਇੱਕ
 ਤਾਲ ਤੇ ਮੰਦਰ ਬਣ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਤਾ ਪ੍ਰਤੀ
 ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਬਬੇਕ ਦੀ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਰਿਹਾ ਕਰੇ, ਇਸ ਬਿਬੇਕ
 ਗਿਆਨ ਦੀ ਕਥਾ ਲਈ ਉਸ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਕਾਇਮ
 ਕਰ ਦਿਓ, ਜਿਸਤੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬੀਰ ਰਸ ਦੇ ਨਾਲ
 ਸ਼ਾਂਤਿ ਰਸ ਦੀ ਤਾਕਤ ਬਣੀ ਰਹੇ । ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬਾ
 ਜੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਸੁਣਕੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਬਾਬਾ ਜੀ ! ਆਪਣੇ
 ਬਚਨ ਪੱਥਰ ਦੀ ਰੇਖਾ ਜੈਸੇ ਅਟੱਲ ਹਨ, ਜੇ ਬਚਨ ਤੁਹਾਡੇ
 ਹਿਰਦੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਥਾਇ
 ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਸੋ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਸੁਣਕੇ ਬਾਬੇ ਜੀ ਦਾ ਧੰਨ-
 ਵਾਦ ਕਰਨ ਲੱਗੀ । ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਬੇਕਸਰ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ
 ਸਣੇ ਪੁੱਜ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਟੱਕ ਤਾਲ ਦਾ ਲਵਾ ਕੇ ਇੱਥੇ
 ਰਖਵਾਈ, ਅਰਦਾਸਾ ਸੋਧਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਵਰਤਾਯਾ, ਸਿੱਖ ਅਤੀ
 ਤਨ ਮਨ ਧਨ ਵਾਰ ਕੇ ਤਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਤੇ ਬਾਬਾ
 ਜੀ ਸਣੇ ਪਰਵਾਰ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ।

ਜਦੋਂ ਬਬੇਕ ਸਰ ਦੀ ਇੱਥੇ ਰੱਖੀ ਤੇ ਬਬੇਕ ਦੀ ਕਥਾ ਹੋਨ
 ਲੱਗੀ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਬਾਬਾ ਜੀ ! ਬਬੇਕ ਸੁਣਾਓ,
 ਅੰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਬਿਬੇਕ ਸੁਣਾਯਾ ॥

ਬਿਲਾਵਲ ਮ: ੫

ਸੂਰਜ ਕਿਰਣ ਮਿਲੇ ਜਲ ਕਾ ਜਲ ਹੁਆ ਰਾਮ ।

ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਰਲੀ ਸੰਪੂਰਨ ਥੀਆ ਰਾਮ । ਬ੍ਰਹਮ ਦੀਸੈ
ਬ੍ਰਹਮ ਸੁਣੀਐ ਏਕੁ ਏਕੁ ਵਖਾਣੀਐ । ਆਤਮ ਪਸਾਰਾ
ਕਰਨ ਹਾਰਾ ਪ੍ਰਭ ਬਿਨਾ ਨਹਿ ਜਾਣੀਐ । ਯਥਾ:-
ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦੀ ਸਿਵ ਘਰ ਜੰਮੈ ਵਿਚਹੁ ਸਕਤ ਗਵਾਇ ।
ਅਚਰ ਚਰੈ ਬਿਬੇਕ ਬੁਧ ਪਾਏ ਪੁਰਖੈ ਪੁਰਖ ਮਿਲਾਇ ।

ਇਤ ਆਦਿਕ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰ ਪ੍ਰਮਾਣਾਂ ਨਾਲ ਬਿਬੇਕ
ਗਿਆਨ ਸੁਨਾਯਾ ਅਤੇ ਬਿਬੇਕ ਨਾਮ ਦੇ ਅਰਥ ਦੱਸੇ, ਆਤਮਾ
ਤੇ ਅਨਾਤਮਾ ਦੇ ਫਰਕ ਨੂੰ ਅਨਭਵ ਕਰ ਲੈਣਾ ਬਿਬੇਕ
ਹੈ । ਭਾਵ ਇੱਕੋ ਹੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਆਵੇ, ਦੂਈ ਦਾ
ਭਰਮ ਮਿਟ ਜਾਵੇ । ਇੱਕ ਨੂੰ ਜੋ ਜਪਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਨ
ਨਾਸਵੰਤ ਚੀਜਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਤਿਆਗਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸੋ ਜੀਵਨ ਰੂਪ
ਬਦੇਹ ਰੂਪ ਬਿਗਿਆਨ ਰੂਪ ਬਿਬੇਕੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਯਥਾ:-

“ਏਕੋ ਜਪ ਏਕੋ ਸਾਲਾਹਿ। ਏਕ ਸਿਮਰ ਏਕੋ ਮਨ ਆਹਿ।
ਏਕਸ ਕੇ ਗੁਨ ਗਾਉ ਅਨੰਤ। ਮਨ ਤਨ ਜਾਪ ਏਕ ਭਗਵੰਤ।
ਏਕੋ ਏਕ ਏਕਹਰਿ ਆਪਾਪੂਰਨ ਪੂਰ ਰਹਿਓ ਪ੍ਰਭ ਬਿਆਪ”।

ਇਹ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁਣ ਸਭ ਸੰਗਤ ਬਹੁਤ ਅਨੰਦ ਹੋਈ, ਇਸ
ਸਮੇਂ ਕੌਲਾਂ ਦਾ ਅਨਭਵ ਵੀ ਪੂਰਨ ਪਦ ਤੇ ਪੁਜ ਗਿਆ, ਜਿਸ
ਤੋਂ ਉਸਨੂੰ ਪੂਰਨ ਆਤਮ ਲਖਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਤੇ ਜੀਵਨ
ਮੁਕਤ ਦੀ ਪਦਵੀ ਵਿਚ ਪੁੱਜੀ । ਇਸ ਸਮੇਂ ਬਾਬਾ ਬੱਢਾ ਜੀ ਨੇ
ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਹੋ ਪੁੱਤ੍ਰੀ ! ਤੂੰ ਜੀਵਨ ਮੁਕਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈਂ, ਤੇ
ਬਿਬੇਕ ਦਾ ਰੂਪ ਹੋ ਗਈ ਹੈਂ, ਹੁਣ ਤੇਰੇ ਸ੍ਰੀਰ ਦੇ ਦਿਨ
ਬੋਝੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਤੂੰ ਅਪਨੇ ਸਮਾਉਣ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਜਾ ਰਹੁ । ਤਾਂ
ਕੌਲਾਂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਬਾਬਾ ਜੀ ਮੈਂ ਕਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਜਾਵਾਂ ? ਬਾਬਾ

ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਜਿੱਥੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਗਯਾ ਕਰਨ। ਤਾਂ ਕੌਲਾਂ
ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸਤਿਗੁਰੋ ! ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ
ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਤੂੰ ਅਪਨੇ ਸਮਾਉਣ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਜਾ ਰਹੁ,
ਮੈਂ ਕਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਜਾਵਾਂ ?

ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਕੌਲਾਂ ਦਾ ਅੰਤ
ਸਮਾਂ ਨੇੜੇ ਜਾਣ ਲਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਮੁਖੋਂ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ।
ਤਾਂ ਕੌਲਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਤੇਰੀ ਸਮਾਉਣ ਦੀ
ਜਗ੍ਹਾ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ ਜੀ ਹੈ, ਓਥੇ ਤੈਨੂੰ ਪੁਰਾ ਦੇਂਦੇ ਹਾਂ। ਤਾਂ
ਕੌਲਾਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ ਪੁਰਾ ਦਿਤਾ, ਪਸਾਵਣ ਸੰ: ੧੬੮੫
ਨੂੰ ਕੌਲਾਂ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ ਵਿਚ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਿਚ ਸੁਰਤ ਟਿਕਾ
ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਰ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਸਿਮਰਦੀ
ਪਾਣ ਤਿਆਗ ਸੱਚਖੰਡ ਵਿਚ ਨਿਵਾਸ ਕਰ ਗਈ।
ਇਸਤਰਾਂ ਬਬੇਕਸਰ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੇ ਹਥੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ
ਬਨਵਾਯਾ॥

**ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਦੇ
ਮਿਲਾਪ ਤੋਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਬਿਪ੍ਰੀਤ ਦਾ
ਹਾਲ ਦੱਸਣਾ।**

ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਸੰਮਤ ੧੬੮੫ ਬਿ: ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਲਾਹੌਰ ਗਏ
ਸਾਈਂ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲੇ, ਢੇਰ ਚਿਰ ਗੋਸਟ ਹੋਈ।
ਚਮ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦੇਹੁਰੇ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇੱਟ ਗੁਰੂ
ਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਰਖਵਾਈ।
ਜਿਹੜੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕਰਾ ਕੇ ਮੁੜੇ ਤਾਂ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਜੀ

ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਤੱਕ ਛੱਡਨ ਆਏ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਨੇ ਅਪਨੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਰਕਾਬਾਂ ਫੜਕੇ ਅਸਵਾਰ ਕਰਾਯਾ, ਇਤਨੀ ਉਪਮਾਂ ਤੇ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਸ਼ਰਏ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੇਖਕੇ ਮੀਆਂਮੀਰ ਜੀ ਨੂੰ ਆਖਨ ਲੱਗੇ ਪੀਰ ਜੀ ! ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਗ਼ੀਬ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸ਼ਾਹ ਜਹਾਨ ਤੱਕ ਆਪਨੂੰ ਬਹੁਤ ਉੱਚੇ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ, ਤੁਸੀਂ ਹਿੰਦੂ ਪੀਰ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ ?

ਇਤਨੀ ਗੱਲ ਕਾਜ਼ੀਆਂ ਨੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਭੀ ਆਖੀ, ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਭੀ ਸੁਣ ਮੀਆਂਮੀਰ ਜੀ ਪਾਸ ਆਇਆ ਤੇ ਪੁੱਛਿਆ ਮੀਆਂਮੀਰ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਰੱਬ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ । ਜਿਵੇਂ ਰੱਬ ਬੇ ਪਰਵਾਹ ਹੈ ਉਵੇਂ ਹੀ ਰੱਬ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਵੀ ਬੇ ਪਰਵਾਹ ਹਨ, ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਜ਼੍ਹਬ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਤੇ 'ਰੱਬ' ਹੀ ਹੈ । 'ਹਮਰੀ ਜਾਤ ਪਤਿ ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰ ਹਮ ਸਿਰ ਵੇਚਿਓ ਗੁਰਕੇ ।' ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਤ ਪਾਤ ਗੁਰੂ ਤੇ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਹੈ; ਸੰਸਾਰੀ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਬੰਧਨ ਤੋਂ ਇਹ ਅਲੱਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਉੱਚੀ ਵਸਤੂ ਦੇ ਵੰਡਣ ਲਈ ਰੱਬ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਆਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਜਦ ਅਸੀਂ ਦਰਗਾਹ ਦੇ ਵਿਚ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਤਨੇ ਪੀਰ ਤੇ ਪੈਗੰਬਰ ਹਨ ਸਭ ਰੱਬ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੇ ਬਾਹਰ ਖੜੋਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਦਰਸ਼ਨ ਅੰਦਰੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਹੀਂ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ । ਏਹ ਸੱਚੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰੀ ਫਕੀਰ ਹਨ, ਇਸਤੋਂ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਮਝ ਤਾਂ ਗਿਆ ਪਰ ਕਾਜ਼ੀ ਆਦਿਕਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮੀਆਂਮੀਰ ਵੱਲੋਂ ਕੁਛ ਨਰਾਜ਼ ਜੇਹਾ ਹੋਕਰ ਚਲਾ ਗਿਆ ।

(੨੩੫)

ਇਤਨੀ ਗੱਲ ਉਸੀ ਦਿਨ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਭੀ ਕਿਸੇ ਪਾਸੋਂ
ਸੁਣ ਲਈ, ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸਤਿਗੁਰੋ! ਹੁਣ ਜਹਾਂ-
ਗੀਰ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਨੂੰ ਅਪਨਾ ਮਿੱਤ੍ਰ ਨਾ ਜਾਣੋਂ, ਜੋ ਬਚਨ ਜਹਾਂ
ਗੀਰ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਕੀਤੇ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸਤਰਾਂ ਸ਼ਾਹਜਹਾਨ ਸਾਡੇ ਨਾਲ
ਵਰਤੇਗਾ ਉਸੀਤਰਾਂ ਅਸੀਂ ਵਰਤਾਂਗੇ, ਸੋ ਹੁਣ ਸੱਚ ਹੋਣ
ਵਾਲੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਜੰਗ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਛੱਡੋ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ
ਕਿਸ ਵੇਲੇ ਲੌੜ ਪੈ ਜਾਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੰਗ ਦਾ ਰੰਗ ਬੱਝ
ਜਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਬਾਬਾ
ਜੀ ਦੀ ਜ਼ਬਾਨੀ ਜਦ ਤੋਂ ਨਰਾਜਗੀ ਸੁਣੀ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ
ਬਾਦਸ਼ਾਹਨਾਲ ਮੇਲ ਘੱਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਜੰਗੀ ਸਮਾਨ ਦੀ
ਤਿਆਰੀ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਦੂਰ ਨੇੜੇ ਤੋਂ ਸਭ ਸਿੱਖ
ਸਦਵਾ ਲਏ। ਸੋ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ(ਜੰਗ ਹੋਕੇ) ਪੂਰੇ ਹੋਏ।

॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਾਹਿਬ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਪੰਤਾਲੀਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ ॥

ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਚੌਂਕੀ ਦੀ ਰੀਤ ਚਲਾਈ

ਨਾਨਕ ਮੱਤੇ ਸਿੱਧਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ
ਚਲੇ ਆਉਣ ਮਗਰੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਪਿੱਪਲ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਤਾਂ
ਉਦਾਸੀ ਸਾਧੂ ਅਲਮਸਤ ਜੀ ਨੇ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਮੱਤੇ ਗੁਰਦੁਵਾਰੇ
ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਏਹ ਸਾਰਾ ਸਮਾਚਾਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ
ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਆਕੇ ਸੁਣਾਇਆ
ਤੇ ਨਾਨਕ ਮੱਤੇ ਨਾਲ ਲਜਾਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਤਾਂ
ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ

ਪਿੱਪਲ ਸਿੱਧਾਂ ਨੇ ਫੂਕ ਦਿੱਤਾ ਹੋਯਾ ਹੈ, ਕੀ ਜਤਨ ਕਰੀਏ? ਤਾਂ
ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਬਰਨ ਕੀਤਾ ਸਤਿਗੁਰੋਂ ਜਿਸਤਰਾਂ ਯੋਰਖ ਮਤੇ ਤੋਂ
ਆਦਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਨਾਨਕ ਮਤਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਏਸੇ ਤਰਾਂ ਹੁਣ ਜਾ ਕੇ
ਤੁਸੀਂ ਪਿੱਪਲ ਨੂੰ ਹਰਿਆ ਕਰੋ ।

ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਦੀ
ਸਭ ਸੇਵਾ ਸਪੁਰਦ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਆਦਿਕ
ਸਿੱਖ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਛੱਡ ਆਪ ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਮਤੇ ਜਾਣ ਦੀ
ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ । ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਆ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ
ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਵਾਕ ਸੁਣ ਕੇ ਬਾਬੇ ਤੋਂ ਅਰਦਾਸਾ ਸੁਧਾ ਮੱਥਾ
ਟੇਕ ਅੱਧੀ ਫੌਜ ਬਾਬਾ ਜੀ ਪਾਸ ਛੱਡੀ ਤੇ ਅੱਧੀ ਅਪਨੇ ਨਾਲ
ਲੈਕਰ ਤੁਰ ਪਏ । ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਆਖ ਗਏ ਕਿ ਏਥੋਂ ਦੀ
ਰੌਣਕ ਵਧਾਈ ਰੱਖਣੀ । ਅਜੇ ਥੋੜੇ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਗਿਆਂ
ਹੋਏ ਸੀ ਕਿ ਪਿੱਛੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਕਾਬਲ ਧੰਨੀ ਪੋਠੋ-
ਹਾਰ ਆਦਿਕ ਦੀਆਂ ਆਈਆਂ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਜੀ ਵਿਚ
ਮੱਥਾ ਟੇਕ ੨ ਭੇਟਾ ਚੜ੍ਹਾਈਆਂ, ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ
ਬਹੁਤ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਰੌਣਕ ਵਧਾਣ ਲਈ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ
ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨਾਲ ਗੁਰਮਤਾ ਕਰਕੇ ਰਹਿਰਾਸ ਦੇ ਪਾਠ ਦੇ
ਮਗਰੋਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋਏ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ
ਜੀ ਦੀ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਕਰਮਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਚਲਾਈ, ਜੋ
ਅੱਜ ਤੱਕ ਉਸੇ ਤਰਾਂ ਚਲੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ । ਚੌਂਕੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ
ਸ਼ਬਦ ਸੁਣਨ ਲਈ ਸੰਗਤਾਂ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਨਿਵਾਸੀ ਮਾਈ ਭਾਈ
ਬੇਅੰਤ ਆਵਨ ਲੱਗੇ, ਅਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ
ਨੂੰ ਵੇਖ ੨ ਅਤੀ ਪਰਫੁੱਲਤ ਹੋਕਰ ਬਾਬੇ ਜੀ ਦਾ ਜੱਸ ਕਰਨ

ਲੱਗੀਆਂ। ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ
ਮੱਤੇ ਸਾੜੇ ਹੋਏ ਪਿੱਪਲ ਨੂੰ ਕੇਸਰ ਤੇ ਚੰਨਣ ਦੇ* ਛੱਟੇ ਮਾਰਕੇ
ਹਰਾ ਕਰਕੇ ਤੇ ਸਿੱਧਾਂ ਪਰ ਵਿਜੈ ਪਾ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਤਾਰਦੇ ਹੋਏ
ਮੁੜ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਆਏ ਤਾਂ ਚੌਂਕੀ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਦੇਖਕੇ
ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਆਪ ਬੀ ਚੌਂਕੀ ਸਾਹਬ ਦੇ ਨਾਲ ੨
ਹੋ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ ॥

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਪੁਰ ਵਸੋਣਾ !

ਏਹਰਾ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਧਾਰ ।
ਕੁਗਤਨ ਕੀ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਦੁਸ਼ਟਨ ਦੇਵੈਂ ਮਾਰ ॥

ਚੌਪਈ

ਸੋਲਾਂ ਸੈ ਸਤਾਸੀ ਜਾਨੋਂ । ਅੰਸੂ ਦਿਵਸ ਸਤਾਰਾਂ ਮਾਨੋਂ ।
ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਪੁਰ ਚਹੈਂ ਬਸਾਵਨ । ਬੀੜ ਵਿਰੋਂ ਬ੍ਰਿਧ ਕੋ
ਬੁਲਵਾਵਨ ॥ ੧ ॥ ਸਾਧ ਸੰਗ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ । ਬਿਧੀਚੰਦ
ਭੁੱਲਣ ਗੁਰ ਪਾਸ । ਚੁੰਜਣ ਤੋਤਾ ਸੰਤਾ ਜਾਨੋ । ਭਾਨਾ ਬੰਡਾ
ਜੋਧ ਪਛਾਨੋ ॥ ੨ ॥ ਇਤ ਆਦਕ ਸਿਖ ਸਾਰੇ ਆਏ । ਇਕ
ਭਾਰੀ ਰੋਯਾ ਸਮੁਦਾਏ । ਨੀਂਹ ਧਾਰਨ ਦੀ ਕਰੀ ਤਿਆਰੀ ।
ਬ੍ਰਿਧ ਮੁਖੋਂ ਅਰਦਾਸ ਉਚਾਰੀ ॥ ੩ ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਬੋਲੇ ਕਿਰਪਾ
ਧਾਰ । ਹੇ ਬਾਬਾ ! ਤੁਮ ਅਤਿ ਬਲਕਾਰ । ਦਰਸਨ ਤੁਮ ਸਭ
ਗੁਰੂਅਨ ਵਾਰੇ । ਕੀਤੇ ਹੈਨ ਅਤੀ ਹਿਤ ਧਾਰੇ ॥ ੪ ॥ ਸੇਵਾ
ਸਦ ਕੀਤੀ ਰਹਿ ਨਾਲ । ਇਹ ਭੀ ਕਾਰਜ ਕਰੋ ਬਿਸਾਲ ।

* ਇਸ ਪਿੱਪਲ ਦੇ ਸਭ ਪੱਤਰਾਂ ਪੜ੍ਹ ਹੁਣ ਤਕ ਕੇਸਰ ਦੇ ਛਟਿਆਂ ਦੇ ਨਸ਼ਾਨ ਹਨ ।

ਬੋਲੇ ਬਾਬਾ ਦੇ ਕਰ ਜੋਰ । ਤੁਮਰੀ ਕਿਰਪਾ ਹੈ ਮਮ ਓਰ ॥੫॥
 ਮੈਂ ਪਰ ਕਿਰਪਾ ਸਭੀ ਤੁਮਾਰੀ । ਮੈਂ ਤਾਂ ਹਾਂ ਬੁੱਢਾ ਭਿਖਿਆ-
 ਰੀ । ਆਦ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਦਾਸ ਤੁਮਾਰਾ । ਬਿਧ ਹੋਯਾ ਤੁਮ ਸੇਵ
 ਮਸ਼ਾਰਾ ॥ ੬ ॥ ਹੁਕਮ ਕਰੋ ਜਿਵੇਂ ਦਾਸ ਬਨਾਵੈ । ਟੱਕ ਆਪਦੀ
 ਸ਼ਕਤ ਲਗਾਵੈ । ਤਬ ਬੁੱਢੇ ਨੇ ਨਿਜ ਕਰ ਨਾਲ । ਧਰੀ ਈਂਟ
 ਭੇ ਗੁਰ ਕਿਰਪਾਲ ॥ ੭ ॥ ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਜਾਨੋਂ ।
 ਬਿਦਾ ਲਈ ਬਿਧ ਨੇ ਤਬ ਮਾਨੋਂ । ਆਏ ਗੁਰ ਕੇ ਬੀੜ
 ਮਸ਼ਾਰ । ਲਿੱਤੀ ਓਹੀ ਸੇਵ ਸੰਭਾਰ ॥ ੮ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਮਗਰੋਂ ਘੋਰੜ ਖੱਤਰੀ ਆਯਾ ਕਰ ਹੰਕਾਰ ।
 ਉਚ ਨੀਚ ਬਰ ਬੋਲਿਆ ਗੁਰੂਅਨ ਨਾਮ ਉਚਾਰ ॥੯॥

ਚੌਪਈ

ਗੁਰੂਅਨ ਕੀ ਨਿੰਦਾ ਜਦ ਕੀਨੀ । ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਣ ਇਕ
 ਸ਼ਾਂਤੀ ਕੀਨੀ । ਵਧਦਾ ਜਾਤ ਜਦੋਂ ਪਹਿਚਾਨਾ । ਸਿੱਖਾਂ
 ਬੁੱਢੇ ਪਾਸ ਵਖਾਨਾ ॥ ੧੦ ॥ ਹੋ ਬਿਧ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦਾ ਭਾਰੀ ।
 ਸਾਥੋਂ ਜਾਵੇ ਨਾਹਿ ਸਹਾਰੀ । ਕਰੋ ਹੁਕਮ ਸੋ ਕਰੀਏ ਕਾਰਾ ।
 ਇਹ ਪਾਪੀ ਦੁਖ ਦੇਵਤ ਭਾਰਾ ॥ ੧੧ ॥ ਕਹਿ ਬਾਬਾ ਇਸ
 ਬਾਹਰ ਨਿਕਾਰੋ । ਚਲਾ ਜਾਇ ਤਾਂ ਕਛੁ ਨ ਪੁਕਾਰੋ । ਹਟੇ
 ਨਾਹਿ ਤਾਂ ਭੁਗਤ ਸੁਵਾਰੋ । ਨਿੰਦਾ ਦਾ ਦੰਡ ਦੇਵੋ ਭਾਰੋ ॥੧੨॥
 ਬਾਹਰ ਧੌਕੇ ਦੇਤ ਨਿਕਾਰਾ । ਗਾਲੀ ਦੇਤ ਨ ਹਟੇ ਨਿਕਾਰਾ ।
 ਮਾਰ ਮੁੱਕੀਆਂ ਪਾਰ ਬੁਲਾਯਾ । ਸਤਿਗੁਰ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪਤਾ
 ਪੁਚਾਯਾ ॥੧੩॥ ਬੋਲੇ ਗੁਰ ਇਹ ਕੀ ਜੇ ਕੀਤਾ । ਜੋ ਹੋਇਆ
 ਸੋ ਹੋ ਹੁਣ ਬੀਤਾ । ਇਸਨੂੰ ਬਯਾਸਾ ਭੇਟ ਕਰਾਵੇ । ਸ਼ਾਂਤੀ ਸੇ

ਫਿਰ ਆਨੰਦ ਗਾਵੇ ॥ ੧੪ ॥ ਸੁਨ ਕਰ ਤਿਸਦਾ ਪੁੱਤਰ ਜਾਨੈ ।
ਪੁਜਾ ਜਲੰਧਰ ਬੀਰ ਪਛਾਨੈ । ਚੰਦੂ ਦਾ ਸੁਤ ਨਾਲ ਮਿਲਾਯਾ ।
ਹੋਰ ਸੰਗ ਭੀ ਸਾਥ ਮਿਲਾਯਾ ॥ ੧੫ ॥ ਸੂਬੇ ਤੋਂ ਲੈ ਮੱਦਤ
ਆਵੈ । ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਸੰਗ ਜੰਗ ਮਚਾਵੈ । ਦੁਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀ
ਭਈ ਲਰਾਈ । ਫਤੇ ਜੰਗ ਤੋਂ ਸਤਿਗੁਰ ਪਾਈ ॥ ੧੬ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਪਾਪੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸੀ ਵਿੱਚ ਜੰਗ ਦੇ ਜਾਨ ।

ਤਦ ਸੰਗਤ ਨੇ ਜੋਰ ਕਰ ਬਿਨਤੀ ਕੀਤੀ ਆਨ ॥ ੧੭ ॥

ਚੌਪਈ

ਕਰੋ ਆਗਿਆ ਹੇ ਗੁਰ ਪੂਰੇ। ਸੰਗਤ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਜਰੂਰੇ।
ਗੁਰ ਧਾਮਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ । ਕਰੀ ਬਿਨਤੀ ਲਗ ਗੁਰ
ਚਰਨੇ ॥ ੧੮ ॥ ਆਗਿਆ ਲੇਕਰ ਸਿੱਖ ਨਿਹਾਰੇ । ਦਰਸ਼ਨ
ਕਰੈਂ ਜਾਇ ਗੁਰਦੁਵਾਰੇ । ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਬੀੜ ਚਿ ਆਏ ।
ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢੇ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਏ ॥ ੧੯ ॥ ਗੁਰ ਸਿਖ ਪਿਖ ਬਿਧ
ਆਨੰਦ ਪਾਵੈਂ । ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਤਿਨ ਸੇਵ ਕਰਾਵੈਂ । ਬਿਧ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ
ਐਸ ਉਚਾਰਾ । ਆਏ ਕਿਧੇ ਜਾਨ ਕਿਧ ਧਾਰਾ ॥ ੨੦ ॥ ਬੋਲੇ ਗੁਰ
ਸਿਖ ਮੁਖੋਂ ਉਚਾਰ । ਸ੍ਰੀ ਬਿਧ ਕੇ ਪਾਸ ਬਿਚਾਰ । ਹਰ
ਗੋਇੰਦ ਪੁਰੇ ਤੋਂ ਆਏ । ਗੁਰ ਧਾਮਨ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਏ ॥ ੨੧ ॥
ਦਰਸ ਆਪ ਦੇ ਨੂੰ ਹੁਣ ਆਏ । ਸੋ ਆ ਦਰਸ ਆਪ ਦੇ ਪਾਏ ।
ਭਾਈ ਜੀ ਗੁਰਦਾਸ ਨਿਹਾਰੇ । ਸੀਗ ਬਿਧ ਕੇ ਪਾਸ ਉਚਾਰੇ ।
॥ ੨੨ ॥ ਅਗਮ ਨਿਗਮ ਦੀ ਗੋਸ਼ਟ ਲਾਈ । ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਤੋਂ
ਕਥਾ ਚਲਾਈ । ਤਿਸੀ ਸਮੇਂ ਇਕ ਸਿਖ ਚਲਿ ਆਵੈ । ਚਿੱਠੀ
ਬਿਧ ਕੇ ਕਰ ਪਕਰਾਵੈ ॥ ੨੩ ॥ ਪੜ੍ਹ ਕਰ ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢਾ ਹਿਤ

ਧਾਰਮ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਕਹਿ ਹੋਵੇ ਤਯਾਰ। ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਪੁਰ
 ਬਸਾਯਾ। ਚੱਠ ਕਰਨ ਦਿਨ ਗੁਰਾਂ ਠਰਾਯਾ ॥ ੨੪ ॥ ਸੱਦਾ
 ਭੇਜਾ ਦਾਸ ਬੁਲਾਵਨ। ਸੋ ਹੁਨਾ ਜਾਣਾ ਗੁਰ ਪੈ ਗਾਵਨ। ਸਭ
 ਸੰਗਤ ਨੇ ਕਰੀ ਤਿਆਰੀ। ਚਲੀ ਸਾਥ ਬ੍ਰਿਧ ਕੇ ਸਾਰੀ ॥ ੨੫ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਬੀੜੋਂ ਆਵੈਂ। ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਤਯਾਰ ਹੁਜਾਵੈਂ।
 ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਪੁਰੇ ਮਝਾਰ। ਪਹੁੰਚੀ ਜਿਥੇ ਗੁਰ ਕਰਤਾਰ ॥ ੨੬ ॥
 ਪਿਖ ਬੁੱਢੇ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇਵ। ਆਵੈਂ ਸੰਗਤ ਦੇ ਵਿਚ ਏਵ।
 ਕਰ ਸੋਟੀ ਬ੍ਰਿਧ ਬ੍ਰਿਧ ਸਰੀਰ। ਨਾਮ ਰੰਗ ਸੰਗ ਰਿਦਾ
 ਗੰਭੀਰ ॥ ੨੭ ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਪਿਖ ਜਾਨੇ। ਆਵੈਂ
 ਜਿਸ ਵਿਚ ਬ੍ਰਿਧ ਪਛਾਨੇ। ਸ਼ਬਦ ਗਾਵਦੀ ਸੰਗਤ ਆਵੈ।
 ਸੁਨ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਆਗੇ ਜਾਵੈਂ ॥ ੨੮ ॥ ਕਹੈ ਗੁਰੂ ਮਮ
 ਸੰਗਤ ਪਯਾਰੀ। ਪ੍ਰਾਨਨ ਸੇ ਭੀ ਅਧਕ ਪਯਾਰੀ। ਬ੍ਰਿਧ ਜੀ ਨੇ
 ਗੁਰ ਚਰਨ ਮਝਾਰੀ। ਧਰਾ ਸੀਸ ਨਹਿ ਸਕਤ ਉਠਾਰੀ
 ॥ ੨੯ ॥ ਦ੍ਰਿਗ ਸੇ ਨੀਰ ਚਰਨ ਗੁਰ ਧੋਵੈਂ। ਸ਼ਕਤ ਵਾਨ
 ਬ੍ਰਿਧ ਗੁਰ ਬਸ ਹੋਵੈਂ। ਨਿਜ ਕਰ ਗੁਰ ਬ੍ਰਿਧ ਸੀਸ ਉਠਾਵੈਂ।
 ਅਰ ਛਾਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਾਵੈਂ ॥ ੩੦ ॥ ਕਹੇਂ ਮੁਖੋਂ ਹਮ ਵਿੱਦਯਾ
 ਦੀਨੀ। ਤੁਮਰੀ ਮਹਿਮਾਂ ਚਹੀਏ ਕੀਨੀ। ਤੁਮਰੀ ਮਹਿਮਾਂ ਉਚ
 ਅਪਾਰ। ਕਥੀ ਜਾਤ ਨਾਂ ਪਾਰਾ ਵਾਰ ॥ ੩੧ ॥

“ਸਿਖ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਜਿਖ ਹੈਂ ਏਕੇ ਗੁਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਚਲਾਏ ॥”

ਬ੍ਰਿਧ ਕੋ ਅਪਨੇ ਨਿਕਟ ਬਠਾਵੈਂ। ਘੇਰੜ ਦਾ ਸਭ
 ਹਾਲ ਸੁਨਾਵੈਂ। ਫਿਰ ਤਿਸਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਜਾਨੇ। ਕਹੀ ਜੰਗ ਦੀ
 ਕਥਾ ਮਹਾਨੇ ॥ ੩੨ ॥ ਸੁਣ ਕਰ ਬਾਬਾ ਅਨੰਦ ਪਾਵੈਂ। ਭਲੀ
 ਭਈ ਬ੍ਰਿਧ ਐਸ ਅਲਾਵੈਂ। ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਗੁਰ ਚੱਠ ਕਰਾਵੈਂ।

(੨੪੧)

ਭਾਰੀ ਏਕ ਦੀਵਾਨ ਲਗਾਵੈਂ ॥ ੩੩ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਸੰਗਤ ਬੋਲੀ ਸਾਰੜੀ ਹੇ ਗੁਰ ਦੀਨ ਦਿਆਲ ।

ਕਥਾ ਸੁਨਾਵੇ ਬ੍ਰਿਧ ਤੋਂ ਕਿਰਪਾ ਕਰੋ ਬਿਸਾਲ ॥ ੩੪ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਸ੍ਰੀ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਗੁਰ ਕਹੈਂ ਅਤ ਹੀ ਪ੍ਰੀਤੀ ਨਾਲ ।

ਬਚਨ ਸੁਣਾਕੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਸੰਗਤ ਕਰੋ ਨਿਹਾਲ ॥ ੩੫ ॥

ਬਾਬਾ ਜੀ—

ਮੱਸਿਆ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਅਕਾਸ਼ ਸੋਹੇ ਤਾਰਿਆਂ ਸੇ ਬਿਨਾਂ
ਇਕ ਚੰਦ ਸਭ ਕਾਲੀ ਬੋਲੀ ਰਾਤ ਹੈ । ਚੰਦ ਦਾ ਭੀ ਹੋਵੇ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤਿਸ ਰਾਤ ਵਿੱਚ ਤਦ ਭੀ ਅੰਧੇਰਾ ਲੁਕ ਛਿਪਿਆ
ਵਿਖਾਤ ਹੈ । ਜਦੋਂ ਚੜ੍ਹੇ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਵੇ ਨਵੇਂ ਖੰਡ ਸਾਡੇ
ਦੀਪ ਆਦਿਕਾਂ ਨੂੰ ਚਾਨਣਾ ਸੁਹਾਤ ਹੈ । ਐਸੇ ਤੁਸੀਂ ਦੀਨਾ
ਨਾਥ ਜਾਨਦੇ ਹੋ ਸਭ ਬਾਤ ਭਲਾ* ਪਟਬੀਜਨਾ ਕੀ ਚਾਨਣਾ
ਕਰਾਤ ਹੈ ॥ ੩੬ ॥

ਗੁਰੂ ਜੀ

ਸੁਣ ਕੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਗੁਰੂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਬ੍ਰਿਧ ਤਾਈਂ, ਕੁਝ ਤਾਂ
ਸੁਣਾਵੇ ਪ੍ਰੇਮ ਸੰਗਤ ਦਾ ਸਿਆਣਕੇ । ਸਾਰੀ ਸਿੱਖੀ ਰੀਤ
ਤਾਈਂ ਤੁਸੀਂ ਖਾਸ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਤਾਕਤਾਂ ਸੰਕੋਚਦੇ ਹੋ
ਨਿੰਮ੍ਰਤਾ ਪਛਾਣਕੇ । ਰਿਧ ਸਿੱਧ ਨਵੇਂ ਨਿੱਧ ਬਸੇ ਤੁੱਧ
ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਮੁਕਤ ਅਗਾਰੀ ਤੁਧ ਖੜੀ ਹੱਥ ਤਾਣਕੇ ।
ਜੇਊ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਸੇਊ ਸਿੱਖ ਪਿੰਡ ਬੱਸਦਾ ਹੈ ਕੌਣ ਕਮੀਂ
ਸਿੱਖ ਵਿਚ ਦੱਸਣਾ ਵਖਾਣਕੇ ? ॥ ੩੭ ॥

*ਵਛਾਣਾ ।

ਇਸ ਬਿਧ ਬਿਧ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰ ਬੋਲੇ । ਹੇ ਬਿਧ ਤੁਮ
 ਬਚ ਕਹੋ ਅਮੋਲੇ । ਪੂਰਨ ਸਿੱਖ ਤੁਸੀਂ ਹੋ ਪਯਾਰੇ । ਸਰਬ ਰੀਤ
 ਦੇ ਜਾਨਨ ਵਾਰੇ ॥੩੮॥ ਜਿਵੇਂ ਤੁਮ ਆਖੋ ਤਿਵੇਂ ਪਛਾਨੈ । ਤਿਸ
 ਵਿਚ ਭੇਦ ਨ ਰੰਚ ਪਛਾਨੈ । ਤੁਮ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਸੇਵ ਕਮਾਈ ।
 ਕਰਨੀ ਸਭ ਬਿਧ ਦੀ ਤੁਮ ਪਾਈ ॥ ੩੯ ॥ ਇਸ ਵੇਲੇ
 ਕਿਰਪਾ ਕਰ ਭਾਰੀ । ਕਥਾ ਕਹੋ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਸਾਰੀ । ਸੰਗਤ
 ਸੁਨ ਕਰ ਆਨੰਦ ਪਾਵੈ । ਜਸ ਤੁਮਰਾ ਦਿਨ ਰਾਤ ਅਲਾਵੈ ।
 ॥ ੪੦ ॥ ਬੁੱਢੇ ਸਾਹਿਬ ਐਸੀ ਜਾਨੀ । ਮੈਂ ਅਜਾਨ ਕੀ ਕਹਾਂ
 ਕਹਾਨੀ । ਇਸ ਬਿਧ ਚਿੱਤ ਚਿਤਾਰਤ ਜਾਨੋਂ । ਉਪਜੀ ਕਥਾ
 ਅਲੌਕਕ ਮਾਨੋ ॥ ੪੧ ॥ ਬਿਧ ਸਤਿਗੁਰ ਨੂੰ ਸੀਸ ਨਿਵਾਏ ।
 ਸਭ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੁਨਾਏ । ਗੁਰ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਸੁਰਤ
 ਟਿਕਾਈ । ਏਕੰਕਾਰ ਕਿਹਾ ਆਲਾਈ ॥ ੪੨ ॥ ਪੁਨ ਗੁਰ ਨਾਨਕ
 ਨਾਮ ਉਚਾਰਾ । *ਸਲੋਕ ਸੁਖਮਨੀ ਫੇਰ ਉਚਾਰਾ । ਕਥਾ
 ਅਰੰਭੀ ਕੌਤਕ ਵਾਰੀ । ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਥਾ ਲਗੇ ਮਨ ਪਯਾਰੀ ॥ ੪੩ ॥
 ਪ੍ਰਿਥਮੇਂ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਨਿੰਕਾਰੀ । ਸ਼ਕਤਿ ਅਕਾਲ ਰੂਪ ਬਲ-
 ਕਾਰੀ । ਨਵੇਂ ਖੰਡ ਗੁਰ ਨਾਮ ਜਪਾਯਾ । ਧੰਨ ਧੰਨ ਗੁਰ ਨਾਨਕ
 ਆਯਾ ॥ ੪੪ ॥ ਫਿਰ ਇਹ ਜੋਤ ਬਨੀ ਗੁਰ ਅੰਗਦ । ਗੁਪਤ
 ਖਜਾਨੇ ਰਾਖੇ ਅੰਗਦ । ਪਿਖ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਰਤੇ ਜਾਨੋਂ । ਸੀਗ
 ਭੰਡਾਰ ਅਖੁੱਟ ਪਛਾਨੋ ॥ ੪੫ ॥ ਨਿਰ ਵਿਕਲਪ ਗੁਰ ਨਿਰ
 ਹੰਕਾਰੀ । ਮੂਰਤਿ ਜਾਨ ਅਕਾਲ ਨਿਹਾਰੀ । ਭੂਤ ਭਵਿੱਖਤ

* “ਆਇ ਗੁਰਏ ਨਮਹ । ਜੁਗਾਇ ਗੁਰਏ ਨਮਹ । ਸਤਿਗੁਰਏ ਨਮਹ ।
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਦੇਵਏ ਨਮਹ ।” [ਸੁਖਮਨੀ ਸਲੋਕ ਮ: ੫]

ਗਿਆਤਾ ਵਾਨ । ਬ੍ਰਿਤ ਅਖੰਡ ਅਰੂਢ ਪਛਾਨ ॥ ੪੬ ॥ ਫਿਰ
ਇਹ ਜੋਤ ਅਮਰ ਗੁਰ ਪਾਈ । ਸਿੱਖੀ ਦਾਤ ਜਗਤ ਵਰਤਾਈ ।
ਰਮਜ਼ ਗੁਰੂ ਦੀ ਜਿਸ ਨੇ ਪਾਈ । ਉਸਨੇ ਓਹਨੂੰ ਰਖਾ ਛਪਾਈ ॥
੪੭ ॥ ਗੰਗੇ ਰਮਜ਼ ਰਮਜ਼ੀਆ ਜਾਨੈ । ਇਸ ਰਸ ਨੂੰ ਨਹਿ
ਆਮ ਪਛਾਨੈ । ਜਿਨ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਕਰੀ ਗੁਰ ਸੇਵਾ । ਮਾਨਸ ਤੋਂ
ਛਿਨ ਮੇਂ ਭਏ ਦੇਵਾ ॥ ੪੮ ॥ ਕੁਦਰਤ ਕਾਦਰ ਤਿਨ ਹੀ ਜਾਨਾ ।
ਰੱਬੀ ਰੰਗ ਰਿਦੇ ਪਹਿਚਾਨਾ । ਭਈ ਵਾਸ਼ਨਾਂ ਥੈ ਤਿਨ ਸਾਰੀ ।
ਦੋ ਤੋਂ ਭਏ ਏਕ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ॥ ੪੯ ॥ ਚਾਰੂ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟ ਜੋਤ ਇਹ
ਜਾਨੈ । ਰਾਮਦਾਸ ਗੁਰੂ ਆਈ ਮਾਨੈ । ਤਿਨ ਭੀ ਤਾਰੇ ਜੀਵ
ਮਹਾਨ । ਪੰਚਮ ਰੂਪ ਧਰੇ ਫਿਰ ਜਾਨ ॥ ੫੦ ॥ ਹੁਨ ਇਹ
ਜੋਤ ਪ੍ਰਤੱਖ ਨਿਹਾਰੈ । ਛਠਮ ਰੂਪ ਗੁਰਨਾਨਕ ਵਾਰੈ । ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ
ਗੋਬਿੰਦ ਹਰ ਹੈ ਜਾਨੈ । ਹੇ ਸੰਗਤ ਇਵ ਗੁਰ ਗੁਣ ਮਾਨੈ ॥ ੫੧ ॥
ਸਭ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਕਥਾ ਸੁਨਾਈ । ਰੱਬੀ ਖੇਡ ਜੁ ਬ੍ਰਿਧ ਅਲਾਈ ।
ਸੁਨ ਆਨੰਦ ਭੀ ਸੰਗਤ ਸਾਰੀ । ਧੰਨ ਧੰਨ ਬ੍ਰਿਧ ਗੁਰ ਸਿਖ
ਭਾਰੀ ॥ ੫੨ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਕਥਾ ਸਮਾਪਤ ਇਵ ਭਈ ਗੁਰ ਬ੍ਰਿਧ ਕਾ ਜਸ ਕੀਨ ।
ਬ੍ਰਿਧ ਗੁਰ ਕੇ ਪਦ ਲਾਗ ਕੇ ਬਚ ਬੋਲੇ ਹੋ ਦੀਨ ॥ ੫੩ ॥

ਚੌਪਈ

ਹੇ ਗੁਰ ਮੇਰਾ ਬ੍ਰਿਧ ਸਰੀਰ । ਥਕਤ ਭਿਆ ਚਲਨੈ
ਬਲ ਧੀਰ । ਬੀੜ ਕਾਰ ਕਿਸ ਯੋਗ ਸੰਭਾਰੈ । ਚਲਨ ਸਮਾ
ਮਮ ਨਿਕਟ ਨਿਹਾਰੈ ॥ ੫੪ ॥ ਆਗਿਆ ਬਖਸ਼ੋ ਕ੍ਰਿਪਾ
ਨਿਧਾਨਾ । ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰ ਜਾਨਾ । ਇਹ ਸਰੀਰ ਹੁਨ

ਜੋਜੋਰੀ ਜਾਨੇਂ । ਅੰਤ ਛੋਡਨਾ ਜਾਨ ਪਛਾਨੇਂ ॥੫੫॥ ਪਰ ਜਦੋਂ
 ਦਾਸ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਆਵੈ । ਬਿਨਜ ਆਪ ਦੇ ਪਾਸ ਪੁਚਾਵੈ ।
 ਸੁਨਤ ਸਾਰ ਹੀ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਨੇ । ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਗੁਰ ਦਰਸ਼ਨ
 ਲੇਨੇ ॥ ੫੬ ॥ ਬੋਲੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਦੀਨ ਦਿਆਲ । ਹੇ ਬ੍ਰਿਧ
 ਤੁਮ ਪਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਅਕਾਲ । ਰੱਬੀ ਰਮਜ਼ ਤੁਸੀ ਹੈ ਪਾਈ ।
 ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੀ ਸੇਵ ਕਮਾਈ ॥੫੭॥ ਡਿੱਠੇ ਜਿਨ ਗੁਰ ਨਾਨਕ
 ਪੰਜਾਰੇ । ਤਿਸਕੋ ਡਰ ਕਹੁ ਕੌਨ ਉਚਾਰੇ । ਇਤ ਆਦਿਕ ਗੁਰ
 ਵਾਕ ਉਚਾਰੇ । ਬ੍ਰਿਧ ਨੇ ਸੁਨੇ ਕਹੇ ਹਿਤ ਧਾਰੇ ॥ ੫੮ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਬਿਦਾ ਲਈ ਬ੍ਰਿਧ ਗੁਰਾਂ ਤੋਂ ਚਰਨੀਂ ਸੀਸ ਨਿਵਾਇ।
 ਬੰਡੇ ਰਾਮ ਜੁ ਦਾਸ ਪੁਰ ਪੁੱਜੇ ਅਤਿ ਹਿਤ ਲਾਇ ॥ ੫੯ ॥

ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਾਹਿਬ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਛਤਾਲੀਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ ॥

ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਜੀ ਦਾ ਚਲਾਲਾ

ਦੋਹਰਾ

ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਸੰਦੜੀ ਮਹਮਾਂ ਅਲਖ ਅਪਾਰ ।
 ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਦੀ ਹੁਲ ਕਥਾ ਸੁਨੋ ਸਭੀ ਹਿਤ ਧਾਰ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ

ਅੰਤ ਸਮਾ ਨੇੜੇ ਜਦ ਆਯਾ । ਗੁਰੂ ਮਿਲਨ ਦਾ ਜਤਨ
 ਕਰਾਯਾ । ਭਾਨਾਂ ਜੀ ਨੂੰ ਪਾਸ ਬੁਲਾ ਕੇ । ਬੋਲੇ ਬਚਨ ਮੁਖੋਂ
 ਇਉਂ ਗਾਕੇ ॥ ੨ ॥ ਹੇ ਪੁੱਤਰ ਹੁਨ ਅੰਤ ਹਮਾਰਾ । ਸੱਦੇ ਦੇਵਨ
 ਗੁਰੂ ਦਿਵਾਰਾ । ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਗੁਰ ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਵਾਂ । ਅਰ
 ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਵਿੱਚ ਸਮਾਵਾਂ ॥ ੩ ॥ ਗੁਰ ਦੇ ਪਾਸ ਸੁਧਾਰੀ

(੨੪੫)

ਜਾਵੈ । ਚਿੱਠੀ ਬ੍ਰਿਧ ਦੀ ਨਾਲ ਲਿਜਾਵੈ । ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ
ਪੁਰੇ ਪਧਾਰਾ । ਮਿਲ ਗੁਰ ਕੇ ਪਦ ਕਰੀ ਜੁਹਾਰਾ ॥ ੪ ॥
ਫਿਰ ਚਿੱਠੀ ਗੁਰ ਕਰ ਪਕਰਾਈ । ਪੜ੍ਹੀ ਗੁਰਾਂ ਨੇ ਅਤਿ ਹਿਤ-
ਲਾਈ । ਚਿੱਠੀ ਦੇ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਜੋਈ । ਦਰਸ ਦਿਓ ਕਰ
ਬਿਲਮ ਨ ਕੋਈ ॥ ੫ ॥

ਤੁਖਾਰੀ ਛੰਡ ਮਹਲਾ ੪

ਅੰਤਰਿ ਪਿਰੀ ਪਿਆਰੁ ਕਿਉ ਪਿਰ ਬਿਨੁ ਜੀਵੀਐ
ਰਾਮ । ਜਬ ਲਗੁ ਦਰਸੁ ਨ ਹੋਇ ਕਿਉ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ
ਪੀਵੀਐ ਰਾਮ । ਕਿਉ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਪੀਵੀਐ ਹਰਿ ਬਿਨੁ
ਜੀਵੀਐ ਤਿਸੁ ਬਿਨੁ ਰਹਨੁ ਨ ਜਾਏ । ਅਨ ਦਿਨੁ
ਪ੍ਰਿਉ ਪ੍ਰਿਉ ਕਰੇ ਦਿਨੁ ਰਾਤੀ ਪਿਰ ਬਿਨੁ ਪਿਆਸ ਨ
ਜਾਏ । ਅਪਣੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹੁ ਹਰਿ ਪਿਆਰੇ ਹਰਿ
ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਸਦ ਸਾਰਿਆ । ਗੁਰਕੈ ਸ਼ਬਦਿ ਮਿਲਿਆ
ਮੈ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਹਉ ਸਤਿਗੁਰ ਵਿਟਹੁ ਵਾਰਿਆ ॥ ੧ ॥
ਜਬ ਦੇਖਾ ਪਿਰੁ ਪਿਆਰਾ ਹਰਿ ਗੁਣ ਰਸ ਰਵਾ ਰਾਮ ।
ਮੇਰੈ ਅੰਤਰਿ ਹੋਇ ਵਿਗਾਸੁ ਪ੍ਰਿਉ ਪ੍ਰਿਉ ਸਚੁ ਨਿਤ
ਚਵਾ ਰਾਮ । ਪ੍ਰਿਉ ਚਵਾ ਪਿਆਰੇ ਸਭ ਨਿਸਤਾਰੇ
ਬਿਨ ਦੇਖੇ ਤ੍ਰਿਪਤਿ ਨ ਆਵਏ । ਸ਼ਬਦਿ ਸੀਗਾਰੁ ਹੋਵੈ
ਨਿਤ ਕਾਮਣਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਵਏ । ਦਇਆ
ਦਾਨੁ ਮੰਗਤ ਜਨ ਦੀਜੈ ਮੈ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਦੇਹੁ ਮਿਲਾਏ ।
ਅਨ ਦਿਨੁ ਗੁਰ ਗੋਪਾਲ ਧਿਆਈ ਹਮ ਸਤਿਗੁਰ
ਵਿਟਹੁ ਘੁਮਾਏ ॥ ੨ ॥

ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਦਾ ਮੇਲਾ ਜਾਨੋ । ਦੇਵੇ ਦਰਸਨ ਕਿਰਪਾ

ਠਾਨੇ । ਦਾਸ ਘਾਸੀਆ ਸਦਾ ਤੁਮਾਰਾ । ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਦਿਹੁ
 ਵਰਸ ਪਿਆਰਾ ॥ ੬ ॥ ਚਰਨ ਲਾਇਕੇ ਕਰੇ ਨਿਹਾਲ । ਮੋਹਰ
 ਕਰੇ ਹੇ ਦੀਨ ਵਿਆਲ । ਤਨ ਮਨ ਧਨ ਸਭ ਤੁਮਰਾ ਜਾਨੇ ।
 ਸਾਂਭੋ ਅਪਨੀ ਵਸਤ ਪਛਾਨੇ ॥ ੭ ॥ ਦਮ ਦਮ ਨੈਨ ਲਗੇ
 ਹਨ ਮੇਰੇ । ਲੋਚ ਰਹੇ ਦਰਸਨ ਹਨ ਤੇਰੇ । ਕੰਨ ਸੁਨਤ ਨਾ
 ਕਿਸਕੀ ਬਾਨੀ । ਲਗੇ ਤੋਰ ਵੱਲ ਹੇ ਗੁਣ ਖਾਨੀ ॥ ੮ ॥ ਮੇਰਾ
 ਬ੍ਰਿਧ ਤਨ ਚਲੇ ਨ ਜਾਵੈ । ਬੈਠਾ ਤੁਮਰੀ ਓਰ ਤਕਾਵੈ । ਸੁਣਦੇ
 ਸਾਰ ਦਾਸ ਵੱਲ ਆਵੇ । ਹੇ ਗੁਰ ਦੇਰ ਨ ਰੰਚ ਲਗਾਵੇ ॥ ੯ ॥
 ਇਤ ਆਦਕ ਚਿੰਠੀ ਪਹਿਚਾਨੇ । ਪੜ੍ਹ ਗੁਰ ਤਯਾਰੀ ਕਰੀ
 ਪਛਾਨੇ । ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਕਾਰ ਸੰਭਾਰੀ । ਲਈ ਫੌਜ ਕੁਝ ਸੰਗ
 ਪਿਆਰੀ ॥ ੧੦ ॥ ਚਲੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਸੰਗ ਸੁਧਾਰੀ । ਘੋੜੇ ਪਰ
 ਚੜ੍ਹ ਗਏ ਮੁਰਾਰੀ । ਆਸ ਪਿਆਰੇ ਸੰਦੀ ਪੂਰਨ । ਪ੍ਰੇਮ ਵੱਸ
 ਚਲੇ ਸਤਿਗੁਰ ਤੂਰਨ ॥ ੧੧ ॥ ਗੁਰੂ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਜਾਨੇ ।
 ਇਸ ਵਿਚ ਭੇਦ ਨ ਰੰਚ ਪਛਾਨੇ । ਸਿੱਖ ਕਹੇ ਸੋ ਸਤਿਗੁਰ
 ਮਾਨੇ । ਪੂਰੇ ਕਰੈ ਗੁਰੂ ਭਗਵਾਨੇ ॥ ੧੨ ॥

ਸਾਰੰਗ ਨਾਮ ਦੇਵ ਜੀ

“ਦਾਸ ਅਨੰਨ ਮੇਰੇ ਨਿਜ ਰੂਪ । ਦਰਸਨ ਨਿਰਖ
 ਤਾਪ ਤ੍ਰਈ ਮੋਚਨ ਪਰਸਤ ਮੁਕਤਿ ਕਰਤ ਗ੍ਰਿਹ ਕੂਪ ।
 ॥ ੧ ਰਹਾਉ ॥ ਮੇਰੀ ਬਾਂਧੀ ਭਗਤ ਛੁਡਾਵੈ ਬਾਂਧੈ
 ਭਗਤ ਨ ਛੂਟੈ ਮੋਹਿ । ਏਕ ਸਮੇਂ ਮੋਕੇ ਗਹਿ ਬਾਂਧੈ
 ਤਉ ਫੁਨਿ ਮੋਪੈ ਜਬਾਬ ਨ ਹੋਇ ॥ ੧ ॥ ਮੈਂ ਗੁਨ ਬੰਧ
 ਸਗਲ ਕੀ ਜੀਵਨ ਮੇਰੀ ਜੀਵਨ ਮੇਰੇ ਦਾਸ । ਨਾਮਦੇਵ
 ਜਾਕੇ ਜੀਅ ਐਸੀ ਤੈਸੇ ਤਾਕੇ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ ॥੨॥ ੩॥”

ਭਗਤਾਂ ਦੇ ਵੱਸ ਗੁਰੂ ਹੋਇਕੇ ਚਲਤ ਜਾਨੋ ਚੋਜੀ ਗੁਰ
ਖੇਡਦੇ ਹੈਂ ਕੌਤਕ ਖਿਡਾਰੀਆਂ। ਹੋਂਦੇ ਘੁਮਾਣ ਪਿੰਡ ਨਾਮਦੇਵ
ਦੇਹੁਰੇ ਨੂੰ ਖੇਡਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਜਾਵੇਂ ਗੁਰੂ ਬਲਿਹਾਰੀਆਂ। ਦਮ
ਦਮ ਸ਼ਕਤੀ ਅਕਰਖਣ ਬਾਬੇ ਜੀ ਦੀ ਖਿੱਚ ਰਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ
ਆਵੇਂ ਜਾਵਾਂ ਵਾਰੀਆਂ। ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਪੁੱਜੇ ਸੁਦੀ
ਕੱਤੇ ਨਵ ਬਾਬੇ ਦੀਆਂ ਆਸਾਂ ਪੂਰਦਿੱਤੀਆਂ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ॥੧੩॥

ਸੁਨਦੇ ਹੀ ਸਾਰ ਬਾਬਾ ਆਏ ਗੁਰਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਉੱਠ
ਫੜ ਸੋਟੀ ਮਿਲਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਜਾਇਕੇ। ਉੱਠਿਆ ਨਾ ਜਾਵੇ
ਪਰ ਪ੍ਰੇਮ ਨੇ ਉਠਾਏ ਝਬ ਮਿਲੇ ਗੁਰਦੇਵ ਬਿਧ ਮਿਲੇ ਹਿਤ
ਲਾਇਕੇ। ਮਿਲਨ ਸਮੇਂ ਦਾ ਜੋ ਅਨੰਦ ਨਾ ਉਚਾਰ ਸਕਾਂ
ਲਪਟੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਪਦ ਬਿਧ ਹਰਖਾਇਕੇ। ਬੰਦਨਾ ਡੰਡੋਤ ਕਰੈਂ
ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਚਰਨ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰੈਂ ਛਾਂਤੀ ਨਾਲ
ਲਾਇਕੇ॥ ੧੪ ॥

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀ ਪ੍ਰੀਤ ਬਿਧ ਸਿੱਖ ਜੀ ਦੀ ਚਾਤ੍ਰਕ
ਸੁਆਂਤ ਬੂੰਦ ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਚਾਨ ਲੈ। ਨਦੀਆਂ ਵਿਛੁੰਨੀਆਂ ਦੇ
ਵਾਹੁ ਮਿਲੇ ਆਨ ਅੱਜ, ਚੋਜੀ ਗੁਰ ਵੇਖੈਂ ਰੰਗ ਬਿਧ ਜੀ ਦੇ
ਮਾਨ ਲੈ। ਉੱਠ ਬਿਧ ਚਰਨਾਂ ਤੋਂ ਨੇਤਰਾਂ ਤੋਂ ਜਾਵੇ ਜਲ, ਉੱਛਲੇ
ਪਰੇਮ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰਕੇ ਮਹਾਨ ਲੈ। ਸਿੰਧ ਬੂੰਦ ਮਿਲੇਮਿਲ ਇੱਕ
ਰੂਪ ਹੋਏ ਦੋਵੇਂ ਉੱਠ ਗੀ ਦਵੈਤ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਹੁਣ ਜਾਨ ਲੈ॥੧੫॥

ਗੁਰਾਂ ਤੋਂ ਪਿਛਾਰੀ ਮਿਲੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ
ਜਾਨੋਂ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਜੇਠਾ ਤੇ ਲੰਗਾਹਾ ਜੀ ਪਛਾਨ ਲੈ। ਇਤ ਆਦਿ
ਮਿਲੇ ਸਿੱਖ ਬਿਧ ਜੀ ਨੂੰ ਦੋਨੋ ਧਿਰ ਹੋਈ ਪਦ ਬੰਦਨਾ ਪਰੇਮ
ਦੀ ਮਹਾਨ ਲੈ। ਪੁੱਜੇ ਗੁਰਦੁਵਾਰੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਬਿਸਰਾਮ

ਜਾਨੋ, ਬ੍ਰਿਧ ਸੁਤ ਲੱਗੇ ਸੇਵ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਲੋ । ਸਾਰੇ ਪਰ-
ਵਾਰ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਚਿ ਆਨ ਲੱਗਾ, ਸਤਿਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ
ਦੀ ਭਈ ਧੁਨਿ ਮਾਨ ਲੋ ॥ ੧੬ ॥

ਸੋਰਠਾ

ਇਉਂ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦੇ ਆਇ ਪਾਲੀ ਲਾਜ ਸੁ ਬਿਰਦ ਦੀ ।
ਲੀਤਾ ਚਰਨ ਲਗਾਇ ਹੋਯਾ ਬਹੁਤ ਅਨੰਦ ਤਦ ।
ਰਹੇ ਕੁਛਕੁ ਦਿਨੋ ਜਾਨ ਗੁਰੂ ਦੀਵਾਨ ਸਜਾਵਦੇ ।
ਰਾਗੀ ਸ਼ਬਦ ਸੁਨਾਨ ਰੱਤੇ ਇਸ਼ਕ ਵਿਰਾਗ ਦੇ ॥ ੧੭ ॥
ਬ੍ਰਿਧ ਧੁਨ ਬ੍ਰਿਧ ਅਪਾਰ ਲੱਗੇ ਗਾਵਨ ਜਾਨੀਏ ।
ਅਪਨੀ ਦਸਾ ਨਿਹਾਰ ਸੋਈ ਸ਼ਬਦ ਸੁਨਾਵਦੇ ॥ ੧੮ ॥

ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਮਹਲਾ ੫ ਘਰ ੨

ਗੋਇਲ ਆਇਆ ਗੋਇਲੀ ਕਿਆ ਤਿਸ ਡੰਫ ਪਸਾਰੁ ।
ਮੁਹਲਤਿ ਪੁੰਨੀ ਚਲਣਾ ਤੂ ਸੰਮਲੁ ਘਰ ਬਾਰੁ ॥ ੧ ॥
ਹਰਿ ਗੁਨ ਗਾਉ ਮਨਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੇਵ ਪਿਆਰਿ ।
ਕਿਆ ਬੋਲੜੀ ਬਾਤ ਗੁਮਾਨ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਜੈਸੇ
ਰੈਣ ਪਰਾਹੁਣੇ ਉਠਿ ਚਲਸਹਿ ਪਰਭਾਤਿ ਕਿਆ ਤੂੰ
ਰਤਾ ਗਿਰਸਤ ਸਿਉ ਸਭ ਫੁਲਾ ਕੀ ਬਾਗਾਤਿ ॥ ੨ ॥
ਮੇਰੀ ਮੇਰੀ ਕਿਆ ਕਰਹਿ ਜਿਨ ਕੀਆ ਸੋ ਪ੍ਰਭ ਲੋੜਿ ।
ਸਰ ਪਰ ਉਠੀ ਚਲਣਾ ਛਡਿ ਜਾਸੀ ਲਖ ਕਰੋੜਿ ।
॥ ੩ ॥ ਲਖ ਚਉਰਾਸੀਹ ਭ੍ਰਮਤਿਆ ਦੁਲਭ ਜਨਮੁ
ਪਾਇਓਇ । ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਸਮਾਲਿ ਤੂੰ ਸੋ ਦਿਨੁ ਨੇੜੇ
ਆਇਓਇ ॥ ੪ ॥ ੨੨ ॥ ੯੨ ॥

ਚੌਪਈ

ਸੁਨੇ ਸਬਦ ਗੁਰ ਬ੍ਰਿਧ ਕੇ ਜਬਹੀ । ਭਈ ਵਿਰਾਗੀ ਸੰਗਤ

ਸਭ ਹੀ । ਅੰਤ ਵਿਛੋੜਾ ਚੋਜ ਵਿਖਾਵੇ । ਸੁਨ ਸੁਨ ਰਿਦੇ
ਵਿਰਾਗ ਉਠਾਵੇ ॥੧੯॥ ਰਾਤ ਪਈ ਬ੍ਰਿਧ ਗੁਰ ਢਿਗ ਆਵੈ ।
ਅਪਨੇ ਮਨ ਦੀ ਬ੍ਰਿਥਾ ਸੁਨਾਵੈ । ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਤੋਂ ਆਦਿਕ
ਸਾਰੀ । ਕਥਾ ਸੁਨਾਈ ਅਤਿ ਹਿਤ ਧਾਰੀ ॥ ੨੦ ॥

ਸਿਰਖੰਡੀ ਛੰਦ

ਸੁਨ ਕਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦੇਵ ਅਤਿ ਹਰਖਾਂਵਦੇ । ਅਰ ਸ੍ਰੀ
ਮੁਖ ਤੋਂ ਆਪ ਬ੍ਰਿਧ ਜਸ ਗਾਇਆ । ਤੇਰੀ ਮਹਿਮਾ
ਧੰਨ, ਉਚੀ ਜਾਨੀਏਂ । ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜਿਸ ਦੇ
ਗੁਰੂ ਹੈਂ ॥ ੨੧ ॥ ਉੱਚੀ ਪਾਈ ਦਾਤ, ਝਲ ਮਲ ਜਾਗਦੀ ।
ਕੰਨ ਪਛਾਨੇ ਭੇਦ, ਗੁੱਝੀ ਰਮਜ ਦਾ । ਕੀਤਾ ਸਫਲ ਜਨੰਮ,
ਕਰਕੇ ਸੇਵ ਜੇ । ਉਮਰ ਬ੍ਰਿਧ ਦੀ ਬ੍ਰਿਧ, ਮਤ ਭੀ ਬ੍ਰਿਧ ਹੈ ॥੨੨॥
ਬ੍ਰਿਧ ਬੋਲੇ ਮੈਂ ਦਾਸ, ਗੁਰਦਾ ਜਾਣੀਏਂ । ਹੇਗੁਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੇਰ, ਦਾਤ
ਤੁਮਾਰੜੀ । ਮੇਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਹਿ, ਰੱਤੀ ਇੱਕ ਜੇ । ਸੱਭੋਂ ਤੁਮਰੀ
ਜਾਨ, ਹੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਜੀ । ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਸੇਵ, ਥਾਇ ਸੁ ਪਾਵਣੀ ।
ਮੈਂ ਹਾਂ ਘਾਹੀ ਜੱਟ, ਸੇਵਾ ਵਾਲੜਾ । ਜਿਸਤੇ ਨਦਰ ਨਿਹਾਲ,
ਤੁਮਰੀ ਹੋਂਵਦੀ । ਕਰਦੇ ਤਿਸ ਨਿਹਾਲ, ਕਿਰਪਾ ਧਾਰਕੇ ॥੨੩॥

ਚੌਪਈ

ਫਿਰ ਸਾਰੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪਰਵਾਰ । ਆਏ ਸਭ ਬ੍ਰਿਧ ਧਾਮ
ਮਝਾਰ । * ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਆਏ । ਪ੍ਰੇਮ ਵੱਸ ਮਿਲਨੇ
ਨੂੰ ਧਾਏ ॥ ੨੪ ॥ ਧਰਮ ਚੰਦ ਜੀ ਦੇ ਸੁਤਾ ਜਾਨੇ । ਆਏ
ਸੋ ਭੀ ਨਾਲ ਪਛਾਨੇ । ਗੁਰ ਅੰਗਦ ਜੀ ਦਾ ਪਰਵਾਰ । ਸੋ ਭੀ
ਆਯਾ ਅਤਿ ਹਿਤ ਧਾਰ ॥ ੨੫ ॥ ਬੰਸ ਅਮਰ ਗੁਰ ਦੀ ਸਭ

* ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਦੀ ਆਯੂ ਉਸ ਸਮੇਂ ੧੩੭ ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ ।

† ਬਾਬਾ ਮਾਣਕ ਚੰਦ ਤੇ ਮੋਹਰ ਚੰਦ ਜੀ ।

ਆਈ । ਮਿਲੇ ਬ੍ਰਿਧ ਸਭ ਨੂੰ ਹਿਤ ਲਾਈ । ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਵੀ
 ਸੁਣੋ ਕਹਾਨੀ । ਜਿਉਂ ਬ੍ਰਿਧ ਗੁਰ ਪਦ ਜੋਤ ਸਮਾਨੀ ॥੨੬॥
 ਭਾਨੇ ਨੂੰ ਬ੍ਰਿਧ ਪਾਸ ਬੁਲਾਵੈਂ । ਸੁਤ ਕਰ ਫੜ ਗੁਰ ਕਰ
 ਪਕੜਾਵੈਂ । ਹੇ ਗੁਰ ! ਇਸਨੂੰ ਅਪਨਾ ਦਾਸ । ਰਾਖੋ ਆਪ
 ਆਪਨੇ ਪਾਸ ॥ ੨੭ ॥ ਮੇਰੇ ਸਮ ਇਸਨੂੰ ਪਹਿਚਾਨੋ । ਇਸ
 ਪਰ ਕਿਰਪਾ ਕਰੋ ਮਹਾਨੋ । ਇਸਨੂੰ ਅਪਨੀ ਸੇਵਾ ਲਾਵੋ ।
 ਮੇਰੇ ਪਰ ਸੁਭ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਪਾਵੋ ॥ ੨੮ ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਬੋਲੇ ਦੀਨ
 ਦਿਆਲ । ਹੇ ਬਾਬਾ ਤੂੰ ਸਦਾ ਨਿਹਾਲ । ਭਾਨਾ ਹਮਰਾ ਪ੍ਰਾਨ
 ਪਿਆਰਾ* ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਉੱਚ ਸਤਾਰਾ ॥ ੨੯ ॥
 ਸੋਲਾਂ ਸੌ ਅਠਾਸੀ ਸਾਲ । ਮੱਘਰ ਸੁਦੀ ਚੌਥ ਸੀ ਭਾਲ ।
 ਚੌਦਾਂ ਮਘਰ ਸੀਗਾ ਆਇ । ਬ੍ਰਿਧ ਗੁਰ ਚਰਨੀ ਗਏ ਸਮਾਇ ॥੩੦॥
 ਦੇਹ ਪਈ ਪੰਜ ਭੂਤਕ ਰਹੀ । ਜੋਤ ਸਚ ਖੰਡ ਅੰਦਰ ਗਈ ।
 ਭਿਉਂ ਏਹ ਸਤਿਗੁਰ ਦਾ ਸਿੱਖ ਪਯਾਰਾ । ਸਚ ਖੰਡ ਨੂੰ ਸੀਗ
 ਪਯਾਰਾ ॥ ੩੧ ॥ ਇਕ ਸੌ ਪੰਝੀ ਸਾਲ ਪਛਾਨੋਂ । ਇੱਕ ਮਹੀਨਾ
 ਉੱਤੇ ਜਾਨੋਂ । ਅਤੇ ਚਾਰ ਦਿਨ ਉਮਰ ਬਿਤਾਈ । ਗੁਰ
 ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋਤ ਸਮਾਈ ॥ ੩੨ ॥ ਸੁੰਦਰ ਏਕ ਬਿਬਾਨ
 ਬਨਾਵੈਂ । ਬ੍ਰਿਧ ਦਾ ਅੰਤ ਸ਼ਨਾਨ ਕਰਾਵੈਂ । ਸੁੰਦਰ ਬਸਤਰ
 ਉਪਰ ਪਾਏ । ਅਤਿ ਸੁਭ ਜਾਨ ਬਿਬਾਨ ਸਜਾਏ ॥ ੩੩ ॥
 ਇਕ ਦਿਸ ਭਾਨਾ ਤੇ ਗੁਰ ਖਾਸ । ਦੂਜੇ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਗੁਰਦਾਸ ।

*ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਉੱਚਾ ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ
 ਜੋ ਕਿਹਾ ਸੀ ਸੋ ਇਉਂ ਸੀ ਕਿ ਭਾਨੇ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਸਮੇਂ ਜਨਮ ਸੰਸਕਾਰ ਨਾਮ-
 ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਇਸਤੋਂ ਗੁਰਨਾਨਕ ਜੀ
 ਦਾ ਸਿੱਖ ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਸੀ ।

ਚਲੇ ਉਠਾਇ ਕੰਧ ਪਰ ਜਾਨੋ । ਗੁਰਬਾਣੀ ਹੋਇ ਪਾਠ
ਮਹਾਨੋ ॥ ੩੪ ॥ ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਚਵਰ ਕਰਾਵੇ । ਵਾਹਿਗੁਰੂ
ਸਤਿਨਾਮ ਧਿਆਵੇ । ਦੇਵਤਿਆਂ ਮਿਲ ਫੂਲ ਬਸਾਏ । ਵਿਰਾਗ
ਮਾਨ ਉਠ ਨਾਲ ਸਿਧਾਏ ॥ ੩੫ ॥

ਗੀਆ ਮਾਲਤੀ ਛੰਦ

ਬਿਧ ਚਲੇ ਉਸ ਦੇਸ ਨੂੰ ਜਿਸ ਦੇਸ ਤੋਂ ਨਹਿ ਆਵਣਾ ।
ਉਸ ਦੇਸ ਦੇ ਆਨੰਦੁ ਦਾ ਆਨੰਦ ਹੈ ਸੋਹਾਵਣਾ । ਉਸ ਦੇਸ ਦੇ
ਵਿਚ ਰਾਤ ਤੇ ਦਿਨ ਜਾਨ ਇੱਕੋ ਸਾਰ ਹੈ । ਉਸ ਦੇਸ ਦੇ ਵਿਚ
ਧੁਨੀ ਤੋਂ ਬਿਨ ਇੱਕ ਓਅੰਕਾਰ ਹੈ ॥ ੩੬ ॥ ਚਲੇ ਓਥੇ ਬਿਧ
ਬਾਬਾ ਲੰਮੀਆਂ ਕਰ ਤਿਆਰੀਆਂ । ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ
ਸੱਭ ਇੱਛਾ ਸਾਰੀਆਂ । ਨਾਹਿ ਦੁਖ ਅੰਦੋਹ ਜਿੱਥੇ *ਬੇਗਮਾ
ਪੁਰ ਨਾਮ ਹੈ । ਅਤੀ ਊਚਾ ਜਾਸ ਦਾ ਅਸਥਾਨ ਹੀ ਸੁਖ ਧਾਮ
ਹੈ ॥ ੩੭ ॥ ਇਧਰ ਓਸ ਬਿਬਾਨ ਉੱਪਰ ਫੂਲ ਬਰਸਤ ਜਾਵੰਦੇ।
ਦੇਵਤੇ ਭੀ ਆਨ ਕਰ ਸਭ ਫੂਲ ਹੈਂ ਬਰਸਾਵੰਦੇ । ਅਨਕ ਹੀ
ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਬਾਜੇ ਤਾਲ ਨਾਲ ਸੁਹਾਵੰਦੇ । ਆਨਕੇ ਗੰਧਰਬ ਰਾਗੀ
ਸ਼ਬਦ ਗੁਰ ਦੇ ਗਾਵੰਦੇ ॥ ੩੮ ॥

ਮਾਰੂ ਕਬੀਰ ਜੀ

“ਉਦਕ ਸਮੁੰਦ ਸਲਲ ਕੀ ਸਾਖਿਆ ਨਦੀ ਤਰੰਗ
ਸਮਾਵਹਿਗੇ । ਸੁੰਨਹਿ ਸੁੰਨੁ ਮਿਲਿਆ ਸਮਦਰਸੀ
ਪਵਨ ਰੂਪ ਹੋਇ ਜਾਵਹਿਗੇ ॥ ੧ ॥ ਬਹੁਰਿ ਹਮ ਕਾਹੇ
ਆਵਹਿਗੇ । ਆਵਨ ਜਾਨਾ ਹੁਕਮੁ ਤਿਸੈ ਕਾ ਹੁਕਮੈ

*ਬੇਗਮ ਪੁਰਾ ਸਹਿਰ ਕੋ ਨਾਉ । ਦੁਖ ਅੰਦੋਹ ਨਹੀ ਤਹਿ ਠਾਉ ।”

[ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ

ਬੁਝਿ ਸਮਾਵਹਿਗੇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਜਬ ਚੂਕੈ ਪੰਚ
ਧਾਤ ਕੀ ਰਚਨਾ ਐਸੇ ਭਰਮੁ ਚੁਕਾਵਹਿਗੇ। ਦਰਸਨੁ
ਛੋਡਿ ਭਏ ਸਮਦਰਸੀ ਏਕੋ ਨਾਮੁ ਧਿਆਵਹਿਗੇ ॥੧॥
ਜਿਤ ਹਮ ਲਾਏ ਤਿਤ ਹੀ ਲਾਗੇ ਤੈਸੇ ਕਰਮ ਕਮਾਵਹਿ
ਗੇ। ਹਰਿ ਜੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੇ ਜਉ ਅਪਨੀ ਤੋ ਗੁਰ ਕੇ
ਸਬਦਿ ਸਮਾਵਹਿਗੇ ॥੩॥ ਜੀਵਤ ਮਰਹੁ ਮਰਹੁ ਫੁਨਿ
ਜੀਵਹੁ ਪੁਨ ਰਪਿ ਜਨਮੁ ਨ ਹੋਈ। ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਜੋ
ਨਾਮਿ ਸਮਾਨੇ ਸੁੰਨ ਰਹਿਆ ਲਿਵ ਸੋਈ ॥ ੪ ॥ ੩੯ ॥

ਸਲੋਕ ਕਬੀਰ ਜੀ

ਕਬੀਰ ਸੰਤ ਮੂਏ ਕਿਆ ਰੋਈਐ ਜੋ ਅਪਨੇ ਗ੍ਰਹਿ ਜਾਇ।
ਰੋਵਹੁ ਸਾਕਤ ਬਾਪੁਰੈ ਜੋ ਹਾਟੈ ਹਾਟ ਬਿਕਾਇ ॥

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫

“ਪਵਨੈ ਮਹਿ ਪਵਨੁ ਸਮਾਇਆ। ਜੋਤੀ ਮਹਿ ਜੋਤਿ
ਰਲ ਜਾਇਆ। ਮਾਟੀ ਮਾਟੀ ਹੋਈ ਏਕਾਰੋਵਨ ਹਾਰੇ
ਕੀ ਕਵਨ ਟੇਕ ॥੧॥ ਕਉਨੁ ਮੂਆ ਰੇ ਕਉਨੁ ਮੂਆ ?
ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਮਿਲਿ ਕਰਹੁ ਬੀਚਾਰਾ ਇਹ ਤਉ
ਚਲਤੁ ਭਇਆ। ਅਗਲੀ ਕਿਛੁ ਖਬਰਿ ਨ ਪਾਈ।
ਰੋਵਨ ਹਾਰੁ ਭਿ ਉਠਿ ਸਿਧਾਈ। ਭਰਮ ਮੋਹ ਕੇ ਬਾਂਧੇ
ਬੰਧ। ਸੁਪਨੁ ਭਇਆ ਭਖਲਾਏ ਅੰਧ ॥੨॥ ਇਹ ਤਉ
ਰਚਨੁ ਰਚਿਆ ਕਰਤਾਰਿ। ਆਵਤ ਜਾਤ ਹੁਕਮਿ
ਅਪਾਰਿ। ਨਹਿ ਕੋ ਮੂਆ ਨਹਿ ਮਰਣੈ ਜੋਗੁ। ਨਹਿ
ਬਿਨਸੈ ਅਬਿਨਾਸੀ ਹੋਗੁ ॥੩॥ ਜੋ ਇਹੁ ਜਾਣਉ ਸੋ ਇਹੁ
ਨਾਹਿ। ਜਾਨਣ ਹਾਰੇ ਕਉ ਬਲਿ ਜਾਉ। ਕਹੁ ਨਾਨਕ

ਗੁਰਿ ਭਰਮੁ ਚੁਕਾਇਆ । ਨਾ ਕੋਈ ਮਰੈ ਨਾ ਆਵੈ
ਜਾਇਆ ॥ ੪ ॥ ੪੦ ॥”

ਗੀਆ ਮਾਲਤੀ ਛੰਦ

ਇਤ ਆਦਿ ਸਾਰੀ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣਦੀਪੁਜੀ ਸੰਗਤ ਜਾਣੀਏਂ ।
ਸਚਖੰਡ ਅੱਜ ਸਮਾਧ ਹੈ ਜਿਸ ਜਗਾ ਵਿੱਚ ਪਛਾਣੀਏ । ਚਿਖਾ
ਚੰਦਨ ਵਾਲੜੀ ਸੀ ਚਿਣੀ ਖੂਬ ਸਵਾਰਕੇ । ਧਰਾ ਜਾਇ
ਬਿਥਾਨ ਤਿਸ ਥਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਹਿਤ ਧਾਰਕੇ ॥ ੪੧ ॥ ਚਿਣਨ
ਲਾਗੇ ਲੱਕੜਾਂ ਗੁਰਦੇਵ ਆਪ ਸਵਾਰਕੇ । ਹੋਰ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨਾਲ
ਹੋਏ ਪ੍ਰੇਮ ਨੂੰ ਚਿਤ ਧਾਰਕੇ । ਚਿਖਾ ਦੇ ਵਿਚ ਲੁਕੀ ਦੇਹੀ
ਰਹੀ ਦਿਸਣੈਂ ਜਾਣੀਏਂ । ਲੋਕ ਚੋਂ ਪਰਲੋਕ ਬਾਬਾ ਹਾਏ ਅੱਜ
ਪਛਾਣੀਏ ॥ ੪੨ ॥ ਕਰਨ ਗੁਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਸਭਨੂੰ ਸੁਣੈਂ ਮਾਈ
ਭਾਈਓ । ਜਿਵੇਂ ਬਿਧ ਨੇ ਸੇਵ ਕੀਤੀ ਤਿਵੇਂ ਸੱਭ ਕਮਾਈਓ ।
ਛੱਡ ਕੇ ਦੇਹ ਬਿਧ ਚਲੇ ਏਹ ਰੀਤ ਮੁਢੋਂ ਆਂਵਦੀ । ਚਿੰਤ
ਉਸਦੀ ਕੀਜੀਏ ਅਣਹੋਣ ਜੋ ਸਿਰ ਪਾਂਵਦੀ ॥ ੪੩ ॥

ਵਡਹੰਸ ਤਾਲ ਤਲਵਾੜਾ

ਬਿਸ਼ਾਮ— ਏਥੋਂ ਸਭ ਉਠ ਚਲੀਆਂ, ਵੇ ਲੋਕੋ ॥

ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਜੀ ਸ਼ਿਵਜੀ ਜਗ ਆਏ । ਉਮਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ
ਕਲਪ ਲਿਖਾਏ । ਮੌਤ ਸੰਦੇਸ਼ਾ ਨਾ ਟਲੀਆਂ, ਵੇ ਲੋਕੋ ॥ ੧ ॥
ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਖੀਰ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਰਹਾਵੇ । ਸੇਹਜਾ ਜਿਸਦੀ ਸ਼ੇਸ਼ ਸੁਹਾਵੇ
ਲੱਛਮੀ ਮਲਦੀ ਤਲੀਆਂ ॥ ੨ ॥ ਪ੍ਰਾਣ ਚੜ੍ਹਾਇ ਜੀਵੈਂ ਲਖ
ਸਾਲੀ । ਗੋਰਖ ਆਦਿਕ ਹੈਂ ਜਗ ਭਾਲੀ । ਕਾਲ ਫੜੇ ਭੰਨ
ਗਲੀਆਂ ॥ ੩ ॥ ਇੰਦ੍ਰ ਕੁਬੇਰ ਰਿਖੀ ਗਣ ਜੇਤੇ । ਚਵਿ
ਅਵਿਤਾਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕੇਤੇ । ਸਭ ਦੀਆਂ ਦੇਹਾਂ ਗਲੀਆਂ ॥ ੪ ॥

(੨੫੪)

ਰਾਵਨ ਕਾਊ ਤੇ ਦਰਜੋਧਨ । ਨਵਖੰਡ ਰਾਜੇ ਕੀਤੇ ਸੋਧਨ ।
ਕਾਲ ਅਗੇ ਨਹਿ ਛਲੀਆਂ ॥ ੫ ॥ ਜੋਤੀ ਵਸਤੁ ਨਜਰਾਵਿਰ
ਆਵੇ। ਸਭਦੇ ਦੇਖਤ ਹੀ ਛਿੜ ਜਾਵੇ । ਸਭ ਦੀਆਂ ਮੌਤਾਂ
ਖਲੀਆਂ ॥ ੬ ॥ ਗੁਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਬੇਅੰਤ ਸੁਨਾਏ । ਸਭਦੇ
ਹਿਰਦੇ ਸ਼ਾਂਤ ਬਨਾਏ । ਕੀਤੀਆਂ ਠੀਕ ਤਸੱਲੀਆਂ ॥ ੭ ॥ ੪੪ ॥

ਸਲੋਕ ਸ਼ੇਖ ਫਰੀਦ ਜੀ

“ਫਰੀਦਾ ਕਿਥੈ ਤੈਡੇ ਮਾਪਿਆ ਜਿਨੀ ਤੂ ਜਣਿਓਹਿ ।
ਤੈ ਘਸਹੁ ਓਇ ਲਟਿ ਗਏ ਤੂੰ ਅਜੈ ਨ ਪਤੀਓਹਿ॥”

ਸਾਰੰਗ ਕਬੀਰ ਜੀ

ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਕਉਨੁ ਸਹਾਈ ਮਨ ਕਾ । ਮਾਤ ਪਿਤਾ
ਭਾਈ ਸੁਤ ਬਨਿਤਾ ਹਿਤ ਲਾਗੋ ਸਭ ਫਨਕਾ ।
॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਆਗੈ ਕਉ ਕਿਛੁ ਤੁਲਹਾ ਬਾਧਹੁ
ਕਿਆ ਭਰਵਾਸਾ ਧਨ ਕਾ । ਕਹਾ ਬਿਸਾਸਾ ਇਸ ਭਾਂਡੇ
ਕਾ ਇਤਨਕੁ ਲਾਗੈ ਠਨਕਾ ॥ ੧ ॥ ਸਗਲ ਧਰਮ
ਪੁੰਨ ਫਲ ਪਾਵਹੁ ਧੂਰ ਬਾਛਹੁ ਸਭਜਨਕਾ । ਕਹੈ ਕਬੀਰ
ਨਸੁਹੁ ਰੇ ਸੰਤਹੁ ਇਹੁ ਮਨ ਉਡਨ ਪੰਖੇਰੂ ਬਨ ਕਾ ॥ ੨ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਇਤ ਆਦਿਕ ਗੁਰਦੇਵ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਸੁਨਾਏ ਜਾਨ ।
ਸੰਗਤ ਅਤੀ ਵਿਰਾਗ ਮੇਂ ਹੋਇ ਗਈ ਪਹਿਚਾਨ ॥੪੫॥

ਗੀਆ ਮਾਲਤੀ ਛੰਦ

ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਲਾਓ ਭਾਨਾ ਆਗ ਤੂੰ । ਬਿਰਧ
ਈ ਤੂੰ ਅੰਸ ਜਾਨੋ ਦੇਹੁ ਸਫਲਾ ਦਾਗ ਤੂੰ । ਸਿਰੀ ਭਾਨਾ ਸੁਸਲਾ

ਫੜ ਅਗਨ ਜਾਨ ਲਗਾਵੇਦਾ । ਰਿਖਾ ਬਿਧ ਦੀ ਪਾਸ ਜਾ ਕੇ
ਸਤਿਨਾਮ ਧਿਆਵੇਦਾ ॥ ੪੬ ॥ ਬੋਲਕੇ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ
ਅਗਨ ਲਾਈ ਜਾਨੀਏਂ । ਗਈ ਜਦ ਪਰਚੰਡ ਹੋ ਇਸ਼ਨਾਨ
ਕੀਤੇ ਗਾਨੀਏਂ । ਸੋਹਿਲੇ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਕੇ ਕਰੀ ਗੁਰ ਅਰਦਾਸ
ਜੀ । ਪੰਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੰਡ ਕੇ ਸਭ ਮੁਝੇ ਘਰਨੂੰ ਖਾਸ ਜੀ ॥੪੭॥
ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸਭ ਦੇ ਛਤਰ ਸੀ ਸਿਰ ਕਾਲਦਾ । ਫੇਰ
ਗੁਰ ਅਰ ਬਿਨਾ ਭਾਨੇ ਕਿਸੇ ਸਿਰ ਨਹਿ ਭਾਲਦਾ ॥ ਪਾਠ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ
ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਦਾ ਧਰਾ ਪ੍ਰੇਮ ਲਗਾਇਕੇ । ਕਰਨ ਭਾਈ ਜੀ ਲਗੇ
ਗੁਰਦਾਸ ਅਤਿ ਹਿਤ ਲਾਇਕੇ ॥ ੪੮ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਅੰਗੀਂ ਸਾਕੀਂ ਭੇਜੀਆਂ ਗੰਢਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਜਾਨ ।
ਸੱਦ ਬੁਲਾਏ ਸਰਬ ਹੀ ਨਾਨਕ ਦਾਦਕ ਮਾਨ ॥ ੪੯ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਹੋਏ ਤੇਰਾਂ ਵਿਵਸ ਜਦ ਕੀਤਾ ਭੋਗ ਤਿਆਰ ।
ਭਾਈ ਜੀ ਗੁਰਦਾਸ ਨੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਅਤਿ ਹਿਤ ਧਾਰ ॥੫੦॥
ਸੁੰਦਰ ਏਕ ਰੁਮਾਲ ਲੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਪਰ ਦੀਨ ।
ਬਸਤਰ ਪਾਠੀ ਦੇ ਤਈਂ ਦਿੱਤੇ ਅਤੀ ਨਵੀਨ ॥ ੫੧ ॥
ਭੇਟਾ ਕਰੀ ਇਕੋਤ੍ਰ ਸੌ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਜਾਨ ।
ਅਰਦਾਸਾ ਗੁਰਦਾਸ ਨੇ ਸੋਧਾ ਸੀ ਪਹਿਚਾਨ ॥ ੫੨ ॥
ਫਿਰ ਤਿਰਹਾਵਲ ਵੰਡਿਆ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕਸਾਰ ।
ਲੱਗੇ ਰੀਤ ਬਿਹਾਰ ਦੀ ਕਰਨੇ ਸਭ ਹਿਤ ਧਾਰ ॥ ੫੩ ॥

(੨੫੬)

ਯਥਾ-ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਪਾ: ੬ ਅਧਿਆਇ ੧੬
ਦੋਹਰਾ

“ਇਹ ਬਿਧ ਭਏ ਬਤੀਤ ਤਬ ਕਿਤਕ ਦਿਵਸ ਸੁਖਪਾਇ।
ਤੇਰਵੇਂ ਕਾ ਦਿਨ ਅਯੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਸ ਫੁਰਮਾਇ ॥੧॥
ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਆਈ ਘਨੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਲਾਇ ਦਿਵਾਨ।
ਦੇਵ ਜੱਛ ਕਿੰਨਰ ਸਭੈ ਦੇਖਤ ਚੜ੍ਹੇ ਬਿਬਾਨ ॥੨॥

ਚੌਪਈ

ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਫੁਰਮਾਯੋ । ਭਾਈ ਭੋਗ
ਗ੍ਰੰਥ ਕਾ ਪਾਯੋ । ਤਬੀ ਗੁਰੂ ਇਹ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੀਨੀ ।
ਸਾਹਿਬ ਭਾਨੇ ਕੋ ਪੱਗ ਦੀਨੀ ॥ ੩ ॥ ਸਾਹਿਬ ਬੁੱਢੇ
ਗੱਦੀ ਸਿੱਖੀ। ਬੈਠਾਯੋ ਤਹ ਸੇਵਾ ਪਿੱਖੀ। ਤਬੈ ਰਬਾਬੀ
ਆਨੰਦ ਗਾਯੋ। ਫੂਲਨ ਝਰਿ ਤਬ ਦੇਵਨ ਲਾਯੋ ॥੪॥
ਮਧਯ ਅਕਾਸ਼ ਬਜਾਏ ਬਾਜੈ । ਭਾਰਤ ਫੂਲ ਸੁ ਅੰਜਲ
ਸਾਜੈ। ਇਹ ਬਿਧ ਭਯੋ ਸੁ ਮੰਗਲ ਭਾਰੀ। ਦੀਯੋ ਦਾਨ
ਅਨੰਤ ਅਪਾਰੀ ॥੫॥ ਸਿਖ ਸੰਗਤ ਸਭ ਹੀ ਚਲ ਆਵੈ।
ਸਾਹਿਬ ਭਾਨੇ ਕੋ ਸਿਰ ਨਾਵੈ । ਇਹ ਬਿਧ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ
ਗੁਰ ਪੂਰਾ ! ਕੋਤਕ ਕਰਤ ਅਨਿਕ ਗੁਰ ਸੂਰਾ ॥੬॥”

ਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ-ਚੌਪਈ

*ਇਰਦ ਗਿਰਦ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸਦਾਏ। ਪੱਗਾਂ ਲੈਕਰ ਸਭ ਹੀ

*ਦੋਹੇ ਰੰਧਾਵੇ ੧, ਘਣੀਏਂ ਕੇ ਰੰਧਾਵੇ ੨, ਪੱਖੋ ਕੇ ਰੰਧਾਵੇ ੩, ਠੇਠਰ ਕੇ
ਰੰਧਾਵੇ ੪, ਭੋਲੇ ਕੇ ੫, ਵਹੀਲਾ ੬, ਉਦੋਵਾਲੀ ੭, ਧਾਰੋਵਾਲੀ ੮,
ਘੋਨੇਵਾਲੀ ੯, ਸਹਾਰਨ ਵਾਲਾ ੧੦, ਕੱਸੇਵਾਲਾ ੧੧, ਮਾਕੋਵਾਲ ਦੇ ਭੰਗੂ ਜੱਟ ੧੨,
ਗੱਗੋਮਾਲ ਦੇ ਮਾਹਲ ਜੱਟ, ੧੩, ਲੌਂਗੋ ਮਾਹਲ ੧੪, ਨਾਰੋਵਾਲ ਦੇ ਬਾਜਵੇ
ਜੱਟ ਸਦਾਰ ੧੫, ਸਹਾਰ ਬਾਜਵੇ ੧੬, ਚੰਦੋਵਾਲ ਦੇ ਬਾਜਵੇ ਜੱਟ ੧੭, ਇਤਨੇ ਪਿੰਡਾਂ
ਦੇ ਰੰਧਾਵੇ, ਬਾਜਵੇ, ਮਾਹਲ, ਭੰਗੂ, ਜੱਟ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੰਸ ਦੇ ਹੁਣ ਸਿੰਘ ਸਜ
ਯਏ ਹਨ। ਅਵਾਣ ੧੮, ਮੰਦਰਾਂ ਵਾਲਾ ਬਾਲੂ ੧੯, ਗੁਰਾਈਆਂ ਵਾਲਾ ੨੦, ਕੁਠਿ
ਆਲਾ ਮੀਏਂ ਮਿੱਠੇ ਵਾਲੇ ਦੇ ਰਾਜ ਪੂਤ ੨੧, ਰਵਲ ਦੇ ਰਾਜਪੂਤ ੨੨, ਇਤਿ
ਅਸੰਖਿਕ ੨੨ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਜੁੜਕੇ ਪੱਗਾਂ ਦੇਣ ਆਈਆਂ।

ਆਏ । ਭਾਨੇ ਸਿਰ ਗੁਰ ਪੱਗ ਬੰਧਾਈ । ਬੱਧੀ ਫਿਰ ਸਭ ਨੇ
 ਹਿਤ ਲਾਈ ॥ ੫੪ ॥ ਕਰ ਰਹੁ ਰੀਤ ਪੱਗਾਂ ਦੀ ਸਾਰੀ । ਗੁਰ
 ਬਿਨ ਸਭ ਨੇ ਕਰੀ ਤਿਆਰੀ । ਜਥਾ ਸ਼ਕਤ ਗੁਰ ਬੰਸਾਂ ਤਾਈਂ ।
 ਭੇਟ ਪੂਜ ਕੀਤੀ ਹਿਤ ਲਾਈ ॥ ੫੫ ॥ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਜਦ
 ਲਗੇ ਪਧਾਰਨ । ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਨੂੰ ਵਾਕ ਉਚਾਰਨ । ਲਾੜੀ ਬਾਠ
 ਵਿਖੇ ਰੁਮ ਆਵੇ । ਸਭ ਸੁਤ ਅਪਨੇ ਨਾਲ ਲਿਆਵੇ ॥ ੫੬ ॥
 ਇਤਨੀ ਕਹਿ ਕਰ ਗਮਨੇ ਜਾਨੇ । ਹਿਤ ਸੇ ਤੋਰੇ ਸਭੇ ਪਛਾਨੇ ।
 ਸਤਿਗੁਰ ਖੇਡਨ ਲਗੇ ਸ਼ਿਕਾਰ । ਰਹੇ ਮਹੀਨਾ ਇਕ ਨਿਰ-
 ਧਾਰ ॥ ੫੭ ॥ ਸ੍ਰੀ ਭਾਨੇ ਨੂੰ ਲੈਕਰ ਨਾਲ । ਭਏ ਤਿਆਰ
 ਗੁਰੂ ਕਿਰਪਾਲ । ਭਾਨੇ ਦੇ ਪਰਸੰਗ ਮਝਾਰ । ਕਥਾ ਲਿਖਾਂਗੇ
 ਸਹ ਬਿਸਤਾਰ ॥ ੫੮ ॥ ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢੇ ਜਿਵ ਸੇਵ ਗੁਜ਼ਾਰੀ ।
 ਲਿਖਦਾ ਹਾਂ ਸੰਖੇਪ ਸੁ ਸਾਰੀ । ਜੋ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਬਚਨ
 ਉਚਾਰੇ 'ਦੇਖੋ ਜੋ ਖਟ ਰੂਪ ਹਮਾਰੇ' ॥ ੫੯ ॥ ਛੇਵੇਂ ਗੁਰ ਤਕ
 ਸੇਵ ਗੁਜ਼ਾਰੀ । ਵਡੀ ਆਰਜਾ ਭੀ ਬ੍ਰਿਧ ਵਾਰੀ । ਸੰਤਾਂ ਸਿਰ
 ਬ੍ਰਿਧ ਸੰਤ ਪਛਾਨੇ । ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮੁਖੀਆ ਜਾਨੇ ॥ ੬੦ ॥
 ਗਿਆਨ ਵਾਨ ਧੀਰਜ ਮਤ ਪੂਰੇ । ਗੁਣੀ ਉਦਾਰ ਸਕਤ
 ਵਡ ਸੂਰੇ । ਇਤ ਆਦਿਕ ਗੁਣ ਜਾਸ ਬਿਅੰਤ । ਇਸ ਬਿਧ
 ਬ੍ਰਿਧ ਸੀ ਪੂਰਨ ਸੰਤ ॥ ੬੧ ॥ ਉਪਮਾਂ ਬ੍ਰਿਧ ਦੀ ਲਖੀ ਨ ਜਾਵੇ ।
 ਬ੍ਰਿਧ ਸਮ ਸੇਵਕ ਨਹਿ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਵੇ । ਹੋਂਦੇ ਤਾਣ ਨਿਤਾਣੇ ਹੋਏ ।
 ਹੋਂਦੇ ਮਾਣ ਨਿਮਾਣੇ ਸੋਏ ॥ ੬੨ ॥ ਹਰਖ ਸੋਕ ਇਕ ਸਾਨ
 ਰਹਾਏ । ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਮਨ ਤਦ ਹੀ ਭਾਏ । ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ
 ਜਗ ਰਾਈ । ਜਿਸਨੇ ਏਡੀ ਮੇਹਰ ਕਰਾਈ ॥ ੬੩ ॥
 ਸਿੱਖ ਹੋਇ ਤਾਂ ਬ੍ਰਿਧ ਸਮ ਜਾਨੇ । ਗੁਣੀ ਹੋਇ ਤਾਂ ਬ੍ਰਿਧ ਸਮ

ਮਾਨੋ। ਸਿੱਖ ਬਨਾਕੇ ਬਿਧ ਵਿਖਾਯਾ। ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਜਿਨ ਖੇਡ
ਰਚਾਯਾ ॥ ੬੪ ॥

ਕਥਿਤ

ਪੰਦਰਾਂ ਸੌ ਤਰੇਹਟੇ ਨੂੰ ਕੱਤਕ ਦੀ ਵਦੀ ਦਸ ਕੱਤੇ ਸੱਭ
ਸ਼ੁੱਕ੍ਰ ਦਿਨ ਜਨਮੇਂ ਸੀ ਜਾਨ ਲੋ। ਪੰਦ੍ਰਾਂ ਸੈ ਪਛੱਤਰੇ ਨੂੰ ਮਿਲੇ
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਬਾਲਕ ਤੋਂ ਕੀਤੇ ਜਦੋਂ ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਮਾਨ ਲੋ।
ਸੱਮ ਵਾਰ ਗਜਾਰਾਂ ਸਾਲ ਇਤਨੇ ਮਹੀਨੇ ਜਾਨੋਂ ਚਵੀ ਦਿਨ
ਦੇ ਸੀ ਉਸ ਦਿਨ ਪਹਿਚਾਨ ਲੋ। ਤਿਸ ਦਿਨ ਸਿੱਖ ਹੋਕੇ ਜਨਮੇਂ
ਗੁਰੂ ਦੇ ਘਰ ਉਮਰ ਬਿਤਾਈ ਗੁਰ ਸੇਵ ਵਿੱਚ ਠਾਨ ਲੋ॥੬੫॥
ਸੱਮਤ ਸੌਲਾਂ ਸੈ ਅਠਾਸੀ, ਮੱਘਰ ਦੇ ਗਏ ਚੌਦਾਂ, ਮੱਘਰ ਵਦੀ
ਚਾਰ, ਬਿਧ ਤਨ ਤਜਾ ਜਾਨ ਲੋ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ
ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਬਿਧ ਜੀ ਦਾ ਆਪ ਸਸਕਾਰ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀਗ
ਮਾਨ ਲੋ। ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਸਮਾਧ ਬਿਧ ਸੁੰਦਰ
ਜੜਤ ਸੋਨੇ ਨਾਲ ਪਹਿਚਾਨ ਲੋ। ਜਾਇਕੇ ਦਰਸ ਕਰੋ ਬਿਧ
ਦੀ ਹੈ ਯਾਦਗਾਰ, ਉਸੀ ਜਗ੍ਹਾ ਬੁੱਢੇ ਕੀਤੇ ਸੀਗੇ ਗੁਰਾਂ
ਭਾਨ ਲੋ॥ ੬੬ ॥

ਸੋਰਠਾ

ਇਕ ਸੌ ਪੰਝੀ ਸਾਲ ਇੱਕ ਮਹੀਨਾ ਚਾਰ ਦਿਨ।
ਭੋਗੀ ਉਮਰ ਬਿਸਾਲ ਸ੍ਰੀ ਬਿਧ ਜੀ ਜਾਨੀਏ ॥ ੬੭ ॥
ਸਭ ਨੂੰ ਦੋ ਕਰ ਜੋਰ ਫਤੇ ਬੁਲਾਵਤ ਦਾਸ ਹੈ।
ਭੁੱਲ ਚੁੱਕ ਜਹਿ ਠੌਰ ਪਾਠਕ ਲੈਲੀ ਸੋਧ ਜੇ ॥ ੬੮ ॥
॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਾਹਬ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਸੰਤਾਲੀਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ ॥

ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਦਾ ਆਚਰਣ

ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਸਿੱਖੀ ਵਿਚ ਇਕ ਬੜੇ ਉੱਚੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਸਿੱਖ ਹੋਏ ਹਨ, ਆਦਿ ਸਤਿਗੁਰ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਛੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ, ਸਤਸੰਗ, ਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਲਾਭ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਏਹ ਸਿੱਖ ਇਤਹਾਸ ਵਿਚ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਵੱਡੇ ਹੀ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਜੇ ਕਦੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਵਾਂਗੂੰ ਆਪਣੇ ਖਜਾਲ ਕਿਸੇ ਕਵਿਤਾ ਜਾਂ ਵਾਰਤਾ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਤੱਕ ਅੱਪੜਦੇ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਧੁਵਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਆਪ ਅਪਣੇ ਅੰਤ੍ਰ ਮੁਖ ਰੰਗ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਲੀਨ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਜੋ ਵਾਤ ਆਪ ਨੂੰ ਸਤਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਤੋਂ ਮਿਲੀ, ਉਸਨੂੰ ਅੰਦਰ ਲੈਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉੱਸੇ ਦੀ ਮਗਨਤਾ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਬਿਤਾਯਾ। ਇਸ ਤੇ ਇਹ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਸਨਯਾਸੀ ਹੋਗਏ, ਪਰ ਇਹ ਕਿ ਗ੍ਰਹਸਤ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਉਹ ਚਿੱਤੋਂ ਅਲਗ ਤੇ ਉਪ੍ਰਾਮ ਫਿਕੇ ਰਹੇ। ਇਸਦਾ ਇਹ ਬੀ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਪ੍ਰਚਾਰ, ਸੇਵਾ ਜਾਂ ਉਪਕਾਰ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ, ਸਭ ਕੁਝ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਧੁਵਾ ਅੰਦਰੋਂ ਮਾਯਾ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਰਹਿਣੇ ਤੇ ਅਪਣੇ ਅੰਦਰ ਸਵਿਚ ਡੁੱਬੇ ਰਹਿਣੇ ਦਾ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰਜਾਈ ਦੇਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਆਪ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਤੁਲਤਾ ਤਾਂ ਨਾ ਕਰ ਸੱਕੇ, ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਆਤਮ ਅਰੂਢਤਾ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਸੇਵਕਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਨਿੱਕਲੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਉੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਕਦਰ ਸਾਰੇ ਸਤਗੁਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਤੇ ਸਾਰੀ ਸਿੱਖੀ ਕਰਦੀ ਰਹੀ।

ਗੁਰ ਘਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸਤਰਾਂ ਦਾ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ ਜਿਸਤਰਾਂ ਦਾ ਪਰਮ ਪ੍ਰਯਾਤ, ਪਰਮ ਇਤਬਾਰੀ, ਪਰਮ ਸਨੇਹੀ ਨੂੰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਤਕਾਰ ਇੰਨਾਂ ਸੀ ਕਿ ਹਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਬ ਦੇ ਤਿਲਕ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਕਾਰ ਕੇਵਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੀ।

ਇਤਨਾ ਦਰਜਾ ਪਾ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰਤ ਨਿਰਮਾਨ ਰਹੀ, ਆਪਣਾ ਆਦਰ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਕਮਾਲ ਦਰਜੇ ਦਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਛੀਵੇਂ ਸਤਗੁਰਾਂ ਨੇ ਆਪ ਤੋਂ ਵਿੱਦਯਾ ਪਾਈ, ਪਰ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਤਗੁਰ ਦਾ ਸਦਾ ਦਾਸ ਤੇ ਘਾਹੀ ਆਖਦੇ ਰਹੇ, ਇਤਨੀ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਤੇ ਇਤਨੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਛੇ ਸਤਗੁਰਾਂ ਦੇ ਜਾਮੇਂ ਪਲਟੀਂਦੇ ਤੱਕੇ, ਫੇਰ ਇਕ ਰਸ ਨਿਭ ਜਾਣੀ ਬੜੇ ਭਾਗਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਅਰ ਬੁੱਢੇ ਜੀ ਦੇ ਆਚਰਨ ਵਿਚ ਨਿਬਾਹ ਸ਼ਕਤੀ, ਇੱਕ ਰੱਸਤਾ, ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਇਸ ਅਵਸਥਾ:—

“ਕਬੀਰ ਜੈਸੀ ਉਪਜੀ ਪੇਡ ਤੇ ਜਉ ਤੈਸੀ ਨਿਬਹੈ ਓੜਿ।

ਹੀਰਾ ਤਿਸਕਾ ਬਾਪਰਾ ਪੁਜਹਿ ਨ ਰਤਨ ਕਰੋੜਿ।”

ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਦਿੱਸਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਨਮੂਨੇ ਤੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਸੰਸਾਰਕ ਬਿਵਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਬੀ ਆਪ ਸੱਤਯਾ ਦੇਂਦੇ ਸਨ, ਅਪਣੇ ਪਰਵਾਰ ਦਾ ਸੁੰਦਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ, ਅਪਣੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨਾਲ ਅਨੇਕਾਂ ਜੀਵ ਸਿੱਖੀ ਵਿਚ ਲਾਏ, ਪਰ ਫੇਰ ਆਪ ਅਟੱਕ। ਉਜਾੜਾਂ ਵਿਚ, ਬੀੜਾਂ ਵਿਚ ਟਿਕਦੇ ਰਹੇ, ‘ਜੈਸੇ ਜਲ ਮਹਿ ਕਮਲ ਨਿਰਮਲ ਮੁਰ-ਗਾਈ ਨੈਸਾਣੇ। ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ ਭਵ ਸਾਗਰ ਤਰੀਐ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਵਖਾਣੇ।’ ਇਹ ਇੱਕ ਆਦਰ ਯੋਗ ਗੁਣ ਅਰ ਕਠਨ ਪਾਲਨ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਗੁਣ ਆਪ ਵਿਚ ਕਮਾਲ ਉੱਤੇ ਸੀ, ਜਦ ਅਸੀਂ ਬੁੱਢੇ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਬੋਝਾਜਾਂ ਬਹੁਤ ਜੋਸਾਨੂੰ ਮਿਲਦਾ

ਹੈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗੁਣ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਆਪਦਾ 'ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ' ਦਿੱਸਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਦੂਸਰੇ ਸਤਗੁਰ ਨਾ ਲੱਭਣ ਤਾਂ ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਲੱਭੇ, ਤੇ ਯਾਚਨਾ ਕਰਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਲੈ ਦਿੱਤੀ। ਜੇ ਤੀਸਰੇ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾ ਲੱਭਣ ਤਾਂ ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਪਤਾ ਕੱਢਿਆ। ਜੇ ਛੇਵੇਂ ਸਤਿਗੁਰ ਗਵਾਲੀਅਰ ਰੋਕੇ ਗਏ ਤਾਂ ਭਾਈ ਬੁਢਾ ਜੀ ਭਾਲ ਕਰਨ, ਪਤਾ ਲੈਣ ਤੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਗਏ ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਭਾਰੀਆਂ। ਜੇ ਛੇਵੇਂ ਸਤਗੁਰ ਚਿਰਾਂ ਤੱਕ ਬਾਹਰ ਰਹੇ ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦਰਸ਼ਨ ਪਿਆਸੀਆਂ ਵਿਆਕੁਲ ਹੋਣ ਲੱਗੀਆਂ ਤਾਂ ਚੌਂਕੀ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਦੋਰਕੇ ਆਪਨੇ ਆਤਮ ਖਿੱਚ ਪਾਈ। ਗੱਲ ਕੀ ਪਰਮ ਵੈਰਾਗ ਵਾਨ ਬਾਬਾ ਜੀ ਸੰਗਤਾਂ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਤੇ ਵਿਚ ਸਦਾ ਮੁਖ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਫਿਰ ਆਪਦੇ ਨੇਕ ਜੀਵਨ, ਆਤਮ ਜੀਵਨ ਤੇ ਵਾਹਗੁਰੂ ਦੀ ਮੋਹਰ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਨਜ਼ਾਰਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਪੁੱਤ੍ਰ ਪੋਤ੍ਰੇ ਪ੍ਰੌੜੇਤਿਆਂ ਤੱਕ ਸਤਗੁਰ ਦੇ ਖਾਨ ਦਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ੨ ਬਾਬਰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਪੂਰਨਿਆਂ ਤੇ ਟੁਰਨ ਵਾਲੀ, ਨੇਕ, ਸੇਵਕ, ਪ੍ਰੇਮੀ, ਸਤਗੁਰ ਤੋਂ ਬਲਿਹਾਰੀ ਹੀ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ। ਕਿਸੇ ਖਾਨ ਦਾਨ ਵਿਚ ਤ੍ਰੈ ਪੁਸ਼ਤਾਂ ਚੰਗੀਆਂ ਲੰਘਣ ਤਾਂ ਅਪਾਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਆਪਦੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਕਈ ਪੁਸ਼ਤਾਂ ਤੱਕ ਬਾਬਰ ਸਤਗੁਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਭੀ ਤੇ ਫੇਰ ਆਪਦੀ ਨਾਦੀ ਸੰਤਾਨ ਪੰਥ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੀ ਰਹੀ।

ਜੋ ਆਦਮੀ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਰਹੁ ਰੀਤ ਸਿੱਖਣੀ ਚਾਹੇ ਉਸ ਲਈ ਭਾਈ ਬੁੱਢੇ ਜੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਇਕ ਪੱਕੇ ਪੂਰਨੇ ਵਾਂਙੂ ਹੈ, ਅਰ ਰਾਹਨੁਮਾਈ ਲਈ ਇੱਕ ਚਾਨਣਾ ਘਰ ਹੈ।

ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਾਹਿਬ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦਾ ਸਮਾਪਤੀ।

ੴ ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਭਾਈ ਭਾਨੋ ਜੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ

ਸੰਗਣ-ਦੋਹਰਾ

ਸਰਬ ਕਲਾ ਸਮਰੱਥ ਗੁਰ ਹੋ ਵੱਡੇ ਦਾਤਾਰ ।
ਤਾਕਤ ਬਖਸ਼ਿ ਦਾਸ ਨੂੰ ਹੋਵੇ ਬੁੱਧ ਉਦਾਰ ॥ ੧ ॥
ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਅੰਗਦ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਗੁਰ ਜਾਨ ।
ਰਾਮਦਾਸ ਗੁਰਕੋ ਨਮੋ ਅਰਜਨ ਗੁਰ ਸੁਖ ਖਾਨ ॥ ੨ ॥
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਸਪਤਮ ਗੁਰ ਹਰਿਰਾਇ ।
ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਧਿਆਇਕੇ ਸਭੀ ਰੋਗ ਮਿਟਜਾਇ ॥ ੩ ॥
ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਲੀ ਕਰ ਸੀਸ ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਰਬ ਜਗਤ ਦੇ ਈਸ ॥ ੪ ॥
ਬਾਨੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਜਗ ਮਗ ਜੋਤ ਅਖਾਰ ।
ਜਾਂਕੇ ਹਿਰਦੇ ਅਸਤ ਹੋ ਭਵ ਤੋਂ ਕਰਦੀ ਖਾਰ ॥ ੫ ॥

ਸੰਦੀ ਸਵੱਯਾ

ਜਾਨਤ ਹੈ ਜਿਨ ਕੀ ਗਤ ਕੋ ਗੁਰ ਸੋ ਬਿਧ ਕੀ ਉਪਮਾ
ਅਤਿ ਭਾਰੀ । ਸੇਵਕ ਹੋਇ ਵਿਖਾਇ ਗਏ ਬਿਧ ਲੈ ਸਿੱਖਿਆ
ਗੁਰ ਤੋਂ ਸੁਖ ਕਾਰੀ । ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਿਜ ਥਾਉਂ ਦਈ ਬਿਧ ਸੇਵਕ

(੨੬੩)

ਦੀ ਗੁਰ ਪੈਜ ਸਵਾਰੀ । ਸੋ ਬਿਧ ਕੇ ਪਦ ਕੋ ਸਿਰ ਨਜ਼ਾਰੀ
ਜਾਸੁ ਸੁ ਸਿੱਖੀ ਰੀਤ ਵਿਖਾਰੀ ॥ ੬ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਜੀਵਨ ਬਾਬੇ ਬਿਧ ਦਾ ਅਗੇ ਦਿਤਾ ਗਾਇ ।
ਹੁਣ ਬੁਢੇ ਦੇ ਪੁਤ੍ਰ ਦੀ ਸਾਖੀ ਲਿਖਾਂ ਬਨਾਇ ॥ ੭ ॥

[ਇਤੀ ਮੰਗਲਾ ਚਰਨ ।

ਭਾਈ ਭਾਨੇ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ

ਦੋਹਰਾ

ਸ੍ਰੀ ਬੁਢੇ ਦੇ ਘਰ ਵਿਖੇ ਉਪਜੇ ਪੁਤ੍ਰ ਸੁਜਾਨ ।
ਪੰਦ੍ਰਾਂ ਸੌ ਤਿਰਿਆਨਵਾਂ ਦਿਵਸ ਵਿਸਾਖੀ ਜਾਨ ॥ ੮ ॥

ਚੌਪਈ

ਮਾਤ ਮਿਰੋਧਾਂ ਤੋਂ ਸੀ ਜਾਏ । ਬਿਧ ਘਰ ਸੁਤ ਹੋਕਰ ਬੇ
ਆਏ । ਬਿਧ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇ ਸੀ ਪਾਸੁ । ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰੇ
ਵਿਸ਼ ਖਾਸ ॥ ੨ ॥ ਇਕ ਸੇਵਕ ਨੇ ਖਬਰ ਪੁਚਾਈ । ਬਿਧ ਨੇ
ਸੁਨ ਗੁਰ ਪਾਸ ਸੁਨਾਈ । ਸਤਿਗੁਰ ਸੁਨ ਕਰ ਭਏ ਅਨੰਦ ।
ਦੈਵਾ ਹੋਯਾ ਭਗਤ ਬਿਲੰਦ ॥ ੩ ॥ ਉਪਜਿਆ ਭਗਤ ਰੱਬ ਦਾ
ਜਾਨ । ਚੰਦ ਬੰਸ ਵਿਚ ਚੰਦ ਪਛਾਨ । ਦੇਵਨ ਬਿਧ ਕੇ ਸਰਬ
ਵਧਾਈ । ਮਾਤ ਸੁਲਖਨੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਈ ॥ ੪ ॥ ਬਿਧ ਨੇ
ਗੁਰ ਪਦ ਸੀਸ ਨਿਵਾਇ । ਕਰੀ ਬੇਨਤੀ ਪ੍ਰੇਮ ਲਗਾਇ ।
ਹੇ ਗੁਰ ਏਹ ਸਭ ਦਾਤ ਤੁਹਾਰੀ । ਚਲੋ ਆਪ ਕਰ ਮੇਰ
ਆਪਾਰੀ ॥ ੫ ॥ ਸਰਬ ਕਾਜ ਦੇ ਕਰਨੇ ਵਾਰੇ । ਕਰੋ ਕਾਝ

ਸੇਵਕ ਦੇ ਸਾਰੇ । ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਚਲ ਕਰੋ ਨਿਹਾਲ । ਧਰਮ ਧੁਜਾ
 ਤੁਮ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ॥ ੬ ॥ ਸ੍ਰੀ ਬੁਢੇ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਨਿਹਾਰ । ਤਜਾਰ
 ਭਏ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕਰਤਾਰ । ਮਾਤ ਸੁਲਖਨੀ ਦੁਇ ਸੁਤ ਨਾਲ ।
 ਆਏ ਇਧ ਕੇ ਸਾਥ ਵਿਆਲ ॥ ੭ ॥ ਸਾਥ ਕਮਲੀਆ ਅਤੇ
 ਸੁਧਾਰਨ । ਮੋਖਾ ਪੈੜਾ ਸਾਥ ਉਚਾਰਨ । ਸੰਤਾ ਧੀਰੂ ਨਾਈ
 ਜਾਨੇ । ਪੀਰਾ ਸੰਗ ਲੁਹਾਰ ਪਛਾਨੇ ॥ ੮ ॥ ਜਦ ਚਲ ਪੱਖੋਕੇ
 ਪਿੰਡ ਆਏ । ਭਾਈ ਅਜਿੱਤਾ ਨਾਲ ਲਿਆਇ । ਜੱਟ ਰੰਧਾਵਾ
 ਨਾਮ ਨਿਹਾਲਾ । ਭਾਈ ਮਹਿਮਾਂ ਸੱਖਾ ਕਾਲਾ ॥ ੯ ॥ ਇਤ-
 ਆਦਕ ਸਿਖ ਗੁਰ ਕੇ ਸੰਗ । ਚਲੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਰੰਗੇ ਰੰਗ । ਚਲ
 ਭਾਨੇ ਤਲਵੰਡੀ ਆਏ।ਨਿਜ ਸਥਾਨ ਗੁਰ ਆਸਨ ਲਾਏ॥੧੦॥
 ਖੁਸ਼ੀ ਭਈ ਅਤਿ ਆਨੰਦ ਭਾਰੀ । ਸ੍ਰੀ ਬੁਢੇ ਦੇ ਧਾਮ ਮਝਾਰੀ ।
 ਮਾਤ ਸੁਲਖਣੀ ਅੰਦਰ ਜਾਵੈ।ਜਾਇ ਵਧਾਈ ਆਖ ਸੁਣਾਵੈ॥੧੧॥
 ਆਇ ਸੁਧਾਰੀ ਅਤੇ ਭਿਖਾਰੀ । ਮਹਿਮੂੰ ਡਿਗੇ ਗੁਰ ਚਰਨ
 ਮਝਾਰੀ । ਸਤਿਗੁਰ ਜੀਨੇ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰ । ਦਿੱਤੀ ਥਾਪੀ ਸੁਖਦ
 ਅਪਾਰ ॥ ੧੨ ॥ ਸੇਵ ਗੁਰਾਂ ਦੀ ਬੁਢੇ ਕੀਤੀ । ਤਨ ਮਨ ਧਨ
 ਸੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰੀਤੀ । ਦਸ ਬਾਰਾਂ ਦਿਨ ਗਏ ਬਿਤਾਇ। ਸੰਸਕਾਰ
 ਕੀਤਾ ਗੁਰ ਆਇ ॥ ੧੩ ॥ ਨਾਮ ਬਾਲ ਦਾ ਭਾਨਾ ਧਰਿਆ ।
 ਅਰ ਗੁਰ ਮੁਖ ਤੋਂ ਵਾਕ ਉਚਰਿਆ । ਏਹਦੀ ਬੰਸ ਵਧੇਗੀ
 ਭਾਰੀ । ਹੋਵੇਗੀ ਗੁਰ ਘਰ ਦੀ ਪਜਾਰੀ ॥ ੧੪ ॥
 ਕੁਲ ਦਾ ਭਾਨ ਜੰਮਿਆ ਆਏ । ਸਰਬ ਤਰਾਂ ਸੇ ਆਨੰਦ ਪਾਏ ।
 ਸ੍ਰੀ ਬੁਢੇ ਗੁਰਸੇਵ ਕਮਾਈ । ਉੱਚੀ ਦਾਤ ਗੁਰਾਂ ਤੋਂ ਪਾਈ॥੧੫॥
 ਕਰੀ ਪੁਸ਼ਾਕੀ ਸੁੰਦਰ ਤਜਾਰ । ਪੂਜੇ ਗੁਰ ਸੁਤ ਮਹਿਲ ਅਪਾਰ ।
 ਸਭ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਪਜਾਰ । ਕਰੇ ਵਿਦਾ ਗੁਰ ਭਏ ਤਿਆਰ॥੧੬॥

ਸਭ ਪਰਵਾਰ ਗੁਰੂ ਪਦ ਲਾਗਾ । ਮਾਤ ਸੁਲੱਖਨੀ ਪਦ ਬਡ
 ਭਾਗਾ । ਗੁਰ ਪੁਤ੍ਰਨ ਕੇ ਪਦ ਲਪਟਾਏ । ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਪੁਨ ਸੀਸ
 ਨਿਵਾਏ ॥ ੧੭ ॥ ਜੋ ਬੁੱਢੇ ਦਾ ਭਾਈ ਚਾਰਾ । ਕੱਥੂ ਨੰਗਲ
 ਤੋਂ ਅਤਿ ਭਾਰਾ । ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤਿਸ ਕਾਲ । ਵਿਦਾ
 ਭਇਆ ਸੋ ਭੀ ਤਤ ਕਾਲ ॥ ੧੮ ॥ ਸੀ ਲਾਗੀ ਜੋ ਪਿੰਡ ਮਝਾਰ ।
 > ਦਈ ਵਧਾਈ ਸਭ ਹਿਤ ਧਾਰ । ਮੰਗਲ ਸ਼ਬਦ ਬਿਰਧ ਘਰ
) ਗਾਏ । ਸਰਬ ਭਾਂਤ ਬ੍ਰਿਧ ਧਨ ਵਰਤਾਏ ॥ ੧੯ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਇਸ ਬਿਧ ਬ੍ਰਿਧ ਘਰ ਜਨਮਿਆਂ ਭਾਨਾ ਜੀ ਸੁਤ ਆਨ ।
 ਬ੍ਰਿਧ ਘਰ ਹੋਈ ਅਤਿ ਖੁਸ਼ੀ ਸਰਬ ਤਰਾਂ ਸੇ ਜਾਨ ॥ ੨੦ ॥

ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਦਾ ਆਚਰਨ-ਦੋਹਰਾ

ਭਾਈ ਭਾਨੇ ਦੀ ਕਥਾ ਸੁਣੋਂ ਸਭੀ ਹਿਤ ਧਾਰ ।
 ਸੂਰ ਬੀਰ ਰਸੀਏ ਅਤੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸੇ ਪਜਾਰ ॥ ੨੧ ॥

ਚੌਪਈ

ਦਾਤੇ ਸੰਤ ਸੇਵ ਉਪਕਾਰੀ । ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਦੇ ਸੁਤ ਭਾਰੀ ।
 ਸਦਾ ਪਿਤਾ ਦੇ ਆਗਯਾ ਕਾਰੀ । ਨਿਸ ਦਿਨ ਸੇਵਾ ਕਰਨ
 ਅਪਾਰੀ ॥ ੨੨ ॥ ਇਕ ਭਾਨਾ ਤਲਵੰਡੀ ਨਾਮ । ਭਾਨੇ ਨਿਜ
 ਕਰ ਬੱਧਾ ਗ੍ਰਾਮ । ਜਾਤੀ ਸਭ ਤਿਸ ਪਿੰਡ ਬਸਾਈ । ਚੌਧਰ ਭੀ
 ਤਿਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਪਾਈ ॥ ੨੩ ॥ ਰਲ ਮਿਲ ਸਾਰੇ ਕਰਨ ਅਨੰਦ ।
 ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਦੇ ਚਵ ਨੰਦ । ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਅਨੰਦ ਪਾਵੈ । ਪਿਖ
 ਪਰਵਾਰ ਗੁਰੂ ਗੁਨ ਗਾਵੈ ॥ ੨੪ ॥ ਹਰ ਦਮ ਏਲੈ ਮੁਖੋਂ ਉਚਾਰ ।
 ਸਤਿ ਨਾਮ ਇਕ ਰਸ ਨਿਰਧਾਰ । ਧੰਨਜ ਧੰਨਜ ਬਾਬਾ
 ਬਲਕਾਰੀ । ਵਿੱਚੇ ਗ੍ਰਿਸਤ ਵਿਰਕਤੀ ਧਾਰੀ ॥ ੨੫ ॥ ਹੁਣ

ਅਪਣੀ ਮੈਂ ਖੋਜ ਅਨੁਸਾਰਾ ਗਾਥਾ ਭਾਨੇ ਕਹਾਂਉਚਾਰਾਉਂਢੀ ਮਤ
ਅਰ ਨੀਵੇਂ ਬੋਲ । ਬਚਨ ਕਹਿਣ ਮਾਨੋਂ ਸਭ ਤੋਲ ॥ ੨੬ ॥
ਸ੍ਰੀ ਭਾਨੇ ਦੀ ਭਈ ਸਗਾਈ । ਸੋ ਭੀ ਸਭੀ ਲਿਖੀ ਹਿਤ ਲਾਈ ॥
ਸ੍ਰੀ ਬੁਢੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਸਾਰੀ । ਸੁਨੋਂ ਕੁਝਕ ਇਸ ਜਗਾ
ਮਝਾਰੀ ॥ ੨੭ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਾਹਿਬ ਭਾਨਾ ਜੀ ਅਠਤਾਲੀਵਾਂ ਅਧਿਆਇ ਸਮਾਪਤ ।

ਭਾਈ ਭਾਨੇ ਜੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹ

ਫਿਲਮ ਪਿੰਡ ਬਿਆਸਾ ਤੀਰ । ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸੀ ਵਡ
ਬੀਰ । ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਦੇ ਢਿਗ ਆਯਾ । ਨਿਜ ਕੰਨਯਾਂ ਦਾ ਸਾਕ
ਲਿਆਯਾ ॥ ੧ ॥ ਭਾਨਾ ਭਾਨ ਜਿਵੇਂ ਚਮਕਾਵੈ । ਪਿਖ ਕਰ ਢਿੱਲੋਂ
ਅਤਿ ਮਨ ਭਾਵੈ । ਦੋ ਕੰਰ ਜੋਰ ਖਰਾ ਹਿਤ ਲਾਈ । ਬਾਬੇ
ਬੁਢੇ ਦੇ ਢਿਗ ਆਈ ॥ ੨ ॥ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਪਰਮ ਗਿਆਨੀ ।
ਤਿਸਦੀ ਸਰਬ ਬੇਨਤੀ ਮਾਨੀ । ਲਿੱਤਾ ਨਾਤਾ ਭਈ ਸਗਾਈ ।
ਸੁਤਾ ਗੌਗਵੇ ਨਾਲ ਅਲਾਈ ॥ ੩ ॥ ਕੀਨ ਵਿਵਾਹੁ ਸੁ ਬਾਬੇ
ਜਾਨੋਂ । ਸੁੰਦਰ ਰੀਤੀ ਨਾਲ ਪਛਾਨੋਂ । ਕਰ ਵਿਵਾਹੁ ਨਿਜ ਧਾਮ
ਪਧਾਰੇ । ਮਾਤ ਮਿਰੋਯਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਅਪਾਰੇ ॥ ੪ ॥ ਸੁਤ ਕੀ ਪਤਨੀ
ਪਿਖੀ ਸੁਜਾਨ । ਗੋਦੀ ਲਈ *ਸਨੂਖਾ ਆਨ । ਬੁੱਧਵਾਨ ਨੌਹ
ਸੀਗੀ ਭਾਰੀ । ਪਿਖ ਪਿਖ ਜਾਵੇਂ ਸਭ ਪੁਰ ਨਾਰੀ ॥ ੫ ॥
ਇਸ ਵਿਧ ਭਿਆ ਵਿਆਹੁ ਮਹਾਨਾ । ਆਗੇ ਸੁਣੋਂ ਤਾਸ

*ਨੂੰਹ, ਪੁੱਤ੍ਰ ਦੀ ਇਸਤੀ ।

ਸੰਤਾਨਾ । ਤੀਨ ਪੁਤ੍ਰ ਤਿਸ ਧਾਮ ਮਝਾਰ । ਬਾਬੇਦਾ ਵਧਿਆ
 ਪਰਵਾਰ ॥ ੬ ॥ ਪਿਥਮੇਂ ਵਡਾ ਜਲਾਲ ਪਛਾਨੇ । ਸੋਲਾਂ ਸੈ
 ਪੰਦਰਾਂ ਵਿਚ ਮਾਨੇਂ । ਹਾੜ ਗਏ ਸੀ ਤੇਰਾਂ ਭਾਈ ।
 ਬ੍ਰਿਧ ਕੇ ਸੁਤ ਘਰ ਸੁਤ ਜਨਮਾਈ ॥ ੭ ॥ ਦੂਸਰ ਸੁਤ
 ਸਰਬਣ ਜੀ ਮਾਨੇਂ । ਸੋਲਾਂ ਸੈ ਸਤਰਾਂ ਪਹਿਚਾਨੇਂ । ਮਾਘ
 ਸਤਾਰਾਂ ਦਾ ਸੀ ਭਾਈ । ਸ੍ਰੀ ਭਾਨੇ ਸੁਤ ਅਤਿ ਸੁਖਦਾਈ ॥ ੮ ॥
 ਤੀਸਰ ਸੁਤ ਸੀ ਦਾਸੂ ਰਾਇ । ਚੇਤ ਸਤਾਈ ਜਨਮੇਂ ਆਇ ॥
 ਮਾਤ ਗੋਗਵੇ ਤਿਨਕੀ ਗਾਈ । ਧੰਨ ਧੰਨ ਮਾਈ ਸੁਖਦਾਈ ॥ ੯ ॥
 ਭਿਆ ਵਿਵਾਹੁ ਤਿੰਨਾਂ ਦਾ ਜੈਸੇ । ਸੋ ਸੁਣ ਲਵੇ ਸੁਣਾਵਾਂ ਤੈਸੇ ।
 ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢੇ ਦੇ ਹੱਥੀਂ ਜਾਨੇ । ਤਿੰਨੇ ਭਏ ਵਿਵਾਹੁ ਪਛਾਨੇਂ ॥ ੧੦ ॥

ਭਾਈ ਜਲਾਲ ਜੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹ

* ਕਿਲਾ ਦਿਦਾਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਾਨੇਂ । ਗੁਜਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪਾਸ
 ਪਛਾਨੇਂ । ਜਿਮੀਂਦਾਰ ਬੜੈਚ ਮਹਾਨ । ਭਿਆ ਵਿਵਾਹੁ
 ਜਲਾਲ ਸੁਜਾਨ ॥ ੧੧ ॥

ਭਾਈ ਸਰਵਣ ਜੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹ

ਬਹਿਬੋ ਦਾ ਬੁੰਡਾਲਾ ਜਾਨੇਂ । ਗੋਤ ਗੁਰਾਈਂ ਸੁਤਾ ਪਛਾਨੇਂ ।
 ਦੇਸੇ ਨਾਮ ਤਾਸ ਦਾ ਗਾਵੈਂ । ਦੂਜਾ ਗੋਤਰ ਨਾਮ ਅਖਾਵੈਂ ॥ ੧੨ ॥
 ਮਾਤ ਗੁਰਾਈਂ ਸੱਦ ਬੁਲਾਵੈਂ । ਸਰਵਣ ਨਾਲ ਵਿਵਾਹੁ ਕਰਾਵੈਂ ।
 ਸੋਲਾਂ ਸੈ ਛੱਤੀ ਸੀ ਸਾਲ । ਹਾੜ ਮਹੀਨਾ ਤੀਜ ਬਿਸਾਲ ॥ ੧੩ ॥

ਦੂਜਾ ਵਿਵਾਹ

ਇਕ ਅਬਦਾਲਾ ਪਿੰਡ ਮਹਾਨ । ਕੱਥੂ ਨੰਗਲ ਲਾਗ

* ਅੱਜ ਕੱਲ ਇਸਨੂੰ ਕਿਲਾ ਦਿਦਾਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬੋਲਦੇ ਹਨ ਪਹਿਲਾ ਨਾਮ
 ਕੁਬ ਹੋਰ ਸੀ ॥

ਜਾਨ । ਸੋਹੀ ਗੋਤ ਨਾਮ ਅਕਬਾਲ । ਸੁਤਾ ਵਿਵਾਹੀ ਸਰਬਣ
ਨਾਲ ॥ ੧੪ ॥ ਦੇਸੋ ਨਾਮ ਤਾਸ ਦਾ ਭਾਈ । ਪਤਨੀ ਭਾਨੇ
ਸੁਤ ਕੀ ਗਾਈ । ਇਸ ਵਿਧ ਦੂਸਰ ਭਯਾ ਵਿਵਾਹ । ਅਤਿ
ਚੰਗੀ ਰਹੁ ਰੀਤ ਨਿਬਾਹ ॥ ੧੫ ॥

ਤੀਜਾ ਵਿਵਾਹ

ਤਖਤ ਮੱਲ ਦੀ ਜਾਨ ਪੰਡੋਰੀ । ਸੰਧੂ ਗੋਤਰ ਤਾਸ
ਲਖੋਰੀ । ਅਈਆਂ ਨਾਮ ਸੁਤਾ ਦੇ ਨਾਲ । ਤੀਸਰ ਭਿਆ
ਵਿਵਾਹੁ ਬਿਸਾਲ ॥ ੧੬ ॥ ਸੁਭ ਰੀਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪਛਾਨ ।
ਭਏ ਵਿਵਾਹੁ ਅਤੀ ਸੁਖ ਖਾਨ । ਇਉਂ ਸਾਹਿਬ ਭਾਨੇ ਪਰਵਾਰ ।
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਅਪਾਰ ॥ ੧੭ ॥

ਭਾਈ ਦਾਸੁ ਰਾਇ ਜੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹ

ਭਿੱਖੀ ਪਿੰਡ ਫਿਰੋਜ਼ ਮਝਾਰ । ਵਿਰਕ ਗੋਤ ਦੇ
ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ । ਤਿਨ ਘਰ ਭਯਾ ਵਿਵਾਹੁ ਸੁ ਭਾਈ । ਭਾਨੇ ਜੀ
ਦੀ ਵੇਲ ਵਧਾਈ ॥ ੧੮ ॥

ਕੁੰਡਲੀਆ ਛੰਦ

ਪਹਿਲੇ ਭਏ ਵਿਵਾਹੁ ਜਿਵ ਸੁੰਦਰ ਰੀਤੀ ਨਾਲ । ਇਸੇ
ਤਰਾਂ ਤ੍ਰੈ ਪੋਤਰੇ ਬਜਾਹੇ ਬ੍ਰਿਧ ਕਿਰਪਾਲ । ਬਜਾਹੇ ਬ੍ਰਿਧ ਕਿਰ-
ਪਾਲ ਪੂਤ ਭਾਨੇ ਦੇ ਜਾਨੋ ਜਿਵੇਂ ਬਿਰਧ ਸੁਤ ਚਾਰ ਵਿਆਹੇ
ਤਿਵੇਂ ਪਛਾਨੋ । ਸਰਬ ਵਿਵਾਹਾਂ ਬੀਚ ਕਰੇ ਸੰਗਤ ਦੇ ਟਹਿਲੇ ।
ਇਹ ਭੀ ਭਏ ਵਿਵਾਹੁ ਰੀਤ ਜਿਸ ਹੋਏ ਪਹਿਲੇ ॥ ੧੯ ॥

ਚੌਪਈ

ਤੀਨ ਪੋਤਰੇ ਪ੍ਰੇਮ ਬਿਸਾਲ । ਗੁਰ ਕਿਰਪਾ ਕੀਤੀ ਹਿਤ
ਨਾਲ । ਧੂਮ ਧਾਮ ਸੇ ਜੰਵ ਬਨਾਈ । ਘੋੜੀ ਰਥ ਤੋਂ ਆਦਿ
ਸੁਹਾਈ ॥ ੨੦ ॥ ਬਾਜੇ ਗਾਜੇ ਅਤੀ ਬਜਾਏ । ਵਾਰੋ ਵਾਰ

(੨੬੬)

ਵਿਵਾਹੁ ਕਰਾਏ । ਸ੍ਰੀ ਭਾਨੇ ਦੀ ਭਈ ਵਡਾਈ । ਸਾਕੀਂ ਅੰਗੀਂ
ਗੁਰ ਘਰ ਗਾਈ ॥ ੨੧ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਰਸਨ ਬਸਨ ਪਰਵਾਰ ਸਭ ਲੱਗਾ ਬ੍ਰਿਧ ਅਨੁਸਾਰ ।

ਹਰਿ ਮੰਗਲ ਕੀ ਬੇਨਤੀ ਗੁਰਕੇ ਚਰਨ ਮਝਾਰ ॥ ੨੨ ॥

॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਾਹਿਬ ਭਾਨਾ ਜੀ ਉਤਿਜਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ ॥

ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੇ
ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਣਾ

ਦੋਹਰਾ

ਬ੍ਰਿਧ ਦੇ ਅੰਤਮ ਸਮੇਂ ਪਰ ਜਦ ਗੁਰ ਅਏ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ

ਤਦ ਚਲੇ ਗੁਰਦੇਵ ਜੀ ਭਾਨੇ ਨੂੰ ਲੈ ਨਾਲ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ

ਸ੍ਰੀ ਭਾਨੇ ਨੂੰ ਗੁਰ ਫੁਰਮਾਇਓ । ਚਲੇ ਨਾਲ ਹੁਨ ਦੇਰ ਨ
ਲਾਇਓ । ਵਡ ਪੁਤ੍ਰਨ ਕੇ ਕੰਮ ਸੰਭਾਰਾ । ਖੇਤੀ ਆਦਿਕ
ਸਗਲ ਵਿਹਾਰਾ ॥ ੨ ॥ ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢੇ ਹੁੰਦੇ ਜਿਵ ਕਾਰਾ ਕਰਦਾ
ਸੀ ਭਾਨਾ ਹਿਤ ਧਾਰ । ਸਾਧ ਸੰਤ ਸਿਖ ਸੰਗਤ ਆਵੇ । ਸਭ ਦੀ
ਭਾਨਾ ਸੇਵ ਕਮਾਵੇ ॥ ੩ ॥ ਜਿਵੇਂ ਆਪ ਸੀ ਕਰਦਾ ਕਾਰ ।
ਲਾਯਾ ਸੀ ਜਲਾਲ ਉਸ ਫਾਰ । ਆਪ ਗੁਰੂ ਸੰਗ ਤਜਾਰੀ
ਕੀਨੀ । ਚੌਧਰ ਭੀ ਜਲਾਲ ਕੇ ਦੀਨੀ ॥ ੪ ॥ ਕਰੀ ਤਿਆਰੀ
ਗੁਰ ਬਲਕਾਰੀ । ਭਈ ਤਿਆਰ ਸਰਬ ਅਸਵਾਰੀ । ਚੜ੍ਹੇ
ਤੁਰੰਗ ਗੁਰੂ ਨਿਰੰਕਾਰੀ । ਇੱਕ ਤੁਰੰਗ ਭਾਨਾ ਉਪਕਾਰੀ ॥ ੫ ॥

ਮੈਹਲ ਫੌਜ ਸਭ ਪਿਛੇ ਮੋਰੀ। ਪੁੱਤ੍ਰ ਲਏ ਸੰਗ ਗੁਰਾਂ ਸਭੋਰੀ।
ਬਿਧੀਚੰਦ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ। ਸੋ ਭੀ ਰਹੇ ਗੁਰਾਂ ਸੰਗ ਖਾਸ॥੬॥

ਦੋਹਰਾ

ਸ੍ਰੀ ਭਾਨੇ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਚੱਲੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਦੇਵ।
ਪਿੱਛੇ ਰਿਹਾ ਜਲਾਲ ਸੀ ਕਰਦਾਸਾਰੀ ਸੇਵ॥੭॥

ਚੌਪਈ

ਜਦ ਬ੍ਰਿਧ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਲੋਕ ਸਿਧਾਏ। ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਸੀ
ਤਦ ਆਏ। ਤਦ ਸ੍ਰੀ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਆਕੇ। ਬਿਨੈਂ ਕਰੀ ਗੁਰ ਪੈ
ਹਿਤ ਲਾਕੇ॥੮॥ “ਹੇ ਗੁਰ ਬਾਹਠ ਲਾਹੜੀ ਆਓ। ਸਾਹਿਬ
ਜਾਦੇ ਸੰਗ ਲਿਆਓ। ਹੇ ਭਾਨਾ ਤੁਮ ਭੀ ਸੰਗ ਆਨਾ। ਅਰੇ
ਇਕ ਕਾਰਜ ਕਰਦੇ ਜਾਨਾ”॥੯॥ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਨੂੰ ਨਾਲ
ਪਿਆਰ। ਸੱਤ ਬਚਨ ਗੁਰ ਕਰਾ ਉਚਾਰ। ਇਉਂ ਤੁਰ ਛੇਵੇਂ
ਗੁਰੂ ਪਯਾਰੇ। ਕਰਨ ਚਲੇ ਵਰਸ਼ਨ ਗੁਰ ਦੁਆਰੇ॥੧੦॥
*ਡੇਰੇ ਸਾਹਿਬ ਸਤਗੁਰ ਆਏ। ਅਗੋਂ ਧਰਮ ਚੰਦ ਲੈਣੇ
ਆਏ। ਸਤਿਗੁਰ ਆਦਰ ਨਾਲ ਉਤਾਰੇ। ਫਿਰਗੁਰ ਦਰਸ ਕਰਾ
ਗੁਰਦੁਵਾਰੇ॥੧੧॥ ਟਾਲੀ ਸਾਹਿਬ ਜੁ ਆਦਿਕ ਸਾਰੇ। ਪਿਖੇ ਗੁਰਾਂ
ਸਾਰੇ ਗੁਰਦੁਵਾਰੇ। ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰੇ ਗੁਰ ਜਾਵੈਂ। ਧਰਮ
ਸਾਲ ਆਦਿਕ ਦਰਸਾਵੈਂ॥੧੨॥ ਜਿੱਥੋਂ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਅਵ-
ਤਾਰ। ਕਲਾ ਨਿਆਰੀ ਗਏ ਵਿਖਾਰ। ਚਾਵਰ ਰਹੀ ਨ ਰਿਹੋ
ਸਰੀਰ। ਸੋ ਵੇਖੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਬਲਬੀਰ॥੧੩॥ ਮੁੜ ਗੁਰ
ਡੇਹਰੇ ਸਾਹਿਬ ਅਏ। ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਨੇ ਗਏ। ਰਾਤ
ਪੁਰੇ ਗੁਰਦਾਸ ਰਹਾਏ। ਮਹਿਲ ਝੂਲਣੇ ਜਿਸਨੂੰ ਗਾਏ॥੧੪॥
ਗੁਰ ਅਰਜਨ ਦਾ ਸਿੱਖ ਪਿਆਰਾ। ਗੁਰੀਆ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਸੀਗ

*ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ।

ਬਿਚਾਰਾ । ਜਾਤ ਸਾਰਸੁਤ ਸੀ ਤਿਸ ਭਾਈ । *ਬੰਸ ਮਿਲੀ
 ਤਿਸ ਦੀ ਹਿਤ ਲਾਈ ॥ ੧੫ ॥ ਸੁਨੋ ਤਾਸ ਦੀ ਸਾਖੀ ਸਾਰੀ ।
 ਮਿਲਿਆ ਬਿਧ ਕੋ ਸੀ ਇਕ ਵਾਰੀ । ਗੋਸਟ ਕਰੀ ਬਿਧ ਕੇ
 ਨਾਲ । ਗੁਰ ਧਾਰਨ ਦਾ ਵਧਿਆ ਖਿਆਲ ॥੧੬॥ ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢਾ
 ਗੁਰ ਪਾਸ ਲਿਜਾਵੈ । ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਕਾ ਤਿਸੇ ਬਨਾਵੈ । ਤਾਸ
 ਨਾਮ ਤੋਂ ਸ਼ੋਹਰ ਜਾਨ । ਹੈ ਗੁਰਦਾਸ ਪੁਰਾ ਪਹਿਚਾਨ ॥ ੧੭ ॥
 †ਲਾਹੜੀ ਬਾਠ ਵਿਖੇ ਫਿਰ ਜਾਏ । ਮਿਲੇ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਨੂੰ
 ਆਏ । ਬਾਬੇ ਗੁਰਦਿੱਤੇ ਨੂੰ ਫੇਰ । ਭੇਟਾ ਦੇ ਕੇ ਕਰਾ
 ਅਗੇਰ ॥ ੧੮॥ ਪੰਜ ਸੌ ਮੋਹਰ ਘੋੜਾ ਏਕ । ਗੁਰਦਿੱਤੇ ਦੀਆ
 ਮੱਥਾ ਟੇਕ । ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਪਿਖ ਆਨੰਦ ਧਾਰਾ । ਗੁਰ ਪੁੱਤ੍ਰਨ
 ਕੋ ਕੀਆ ਪਿਆਰਾ ॥ ੧੯॥ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਬੋਲੇ ਹਿਤ ਨਾਲ ।
 ਛੇਵੇਂ ਗੁਰ ਕੋ ਬਚਨ ਰਸਾਲਾਤੁਮਰੇ ਘਰ ਸੁਤ ਬਡ ਪਰਵਾਰ
 ਬਾਬੇ ਕਾ ਕਹੁ ਕੰਨ ਉਚਾਰ ॥ ੨੦॥ ਅੰਤਰ ਜਾਮੀ ਸਤਿਗੁਰ
 ਬੋਲੇ । ਬਾਬੇ ਕੋ ਬਚ ਹਿਰਦੇ ਭੋਲੇ । ਹੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਸਭੀ
 ਤੁਮਾਰੇ । ਤੁਮਰੀ ਕਿਰਪਾ ਸਭੀ ਹਮਾਰੇ ॥ ੨੧ ॥ ਜਿਸਨੂੰ
 ਲਵੇ ਉਹੀ ਹੈ ਤਿਆਰ । ਕਰੇ ਸੇਵ ਤੁਮਰੀ ਹਿਤ ਧਾਰ । ਸਭ
 ਚਹੇ ਤਾਂ ਹਾਜਰ ਆਜ । ਤੁਮ ਸੇ ਕਹਾਂ ਜਾਏਂ ਹਮ ਭਾਜ ॥੨੨॥

*ਭਾਈ ਗੁਰੀਆ ਸਾਰਸੁਤ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਸੀ, ਤਿਸਦਾ ਨਾਮ ਗੁਰਦਾਸ ਹੋਯਾ ਹੈ,
 ਗੁਰਦਾਸ ਪੁਰਾ ਤਿਸਦੇ ਨਾਮਤੋਂ ਹੀ ਹੈ, ਮਲਕੀਅਤ ਭੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ
 ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਤਿਸਦੀ ਬੰਸ ਦੀ ਹੋਏ ਅਤੇ ਇਸ ਵਕਤ ਬਲਣੇ ਮਹਿਲਾਂ ਦੇ ਮਹੰਤ
 ਬਸ਼ੇਸ਼ਰ ਨਾਥ ਜੀ ਆਨਰੇਰੀ ਮੁਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਹਨ ।

†ਗੁਰਦਾਸਪੁਰੇ ਤੋਂ ਬਾਠ ਲਾੜੀ ੧੦ ਕੋਹ ਚੜ੍ਹਦੇ ਵੱਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਬੰਡਾ
 ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਤੋਂ ੩੪ ਕੋਹ ਚੜ੍ਹਦੀ ਵੱਲ ਹੈ ।

ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਕੇ ਪੁਤ੍ਰ ਸੁਜਾਨ । ਸਰਬ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਹੋ ਤੁਮ ਖਾਨ ।
 ਤੁਮ ਹਮ ਬਾਬੇ ਹਮ ਤੁਧ ਨੰਦਨ । ਰਲ ਮਿਲ ਕਰੀਏ ਕਸ਼ਟ
 ਨਿਕੰਦਨ ॥ ੨੩ ॥ ਬਾਬਾ ਜੀ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ ਮਹਾਨੇਂ । ਸਭੀ
 ਪੁਤ੍ਰ ਦੇਵਤ ਗੁਰ ਮਾਨੇਂ । ਹਮਕੋ ਲੇਨਾ ਏਕ ਸੁਜਾਨ । ਸੋ ਹੁਣ
 ਲਈਏ ਵਡਾ ਪਛਾਨ ॥ ੨੪ ॥ ਪੁਤ੍ਰ ਵਡਾ ਗੁਰ ਕਾ ਬਲਕਾਰ ।
 ਲਿੱਤਾ ਬਾਬੇ ਪਾਸ ਬਿਠਾਰ । ਅਰ ਬਚ ਕੀਤਾ ਏਹ ਗੁਰ ਦਿੱਤਾ ।
 ਗੁਰ ਦਿੱਤਾ ਸੋ ਬਾਬੇ ਲਿੱਤਾ ॥ ੨੫ ॥ ਇਸ ਘਰ ਸੁਤ ਦੋ ਹੋਨ
 ਅਪਾਰ । *ਲਘੁ ਤੁਮ ਰੂਪ ਬਨੇ ਬਲਕਾਰ । ਬਾਬੇ ਸੰਦਾ
 ਬਚਨ ਅਟੱਲ । ਗੁਰ ਨੇ ਸਮਝਾ ਠੀਕ ਅਹੱਲ ॥ ੨੬ ॥ ਏਹੁ
 ਕਦੀ ਨਹਿ ਟਲਨੇ ਵਾਰਾ । ਹੋਯਾ ਸੀ ਇਹ ਰਮਜ਼ ਇਸ਼ਾਰਾ ।
 ਫਿਰ ਬਾਬੇ ਭਾਨਾ ਬੁਲਵਾਯਾ । ਅਰ ਉਸ ਤਾਈਂ ਬਚਨ
 ਸੁਨਾਯਾ ॥ ੨੭ ॥ ਹੇ ਬ੍ਰਿਧ ਸੁਤ ਤੂੰ ਬ੍ਰਿਧ ਕਾ ਰੂਪ । ਕਰੋ
 ਰੀਤ ਇਕ ਆਜ ਅਨੂਪ ॥ ਤਬ ਭਾਨਾ ਕਰ ਜੋਰ ਉਚਾਰੇ ।
 ਕਰੋ ਹੁਕਮ ਸੋ ਕਰਾਂ ਸੁਧਾਰੇ ॥ ੨੮ ॥ ਕਰੋ ਰੀਤ ਟਿੱਕੇ ਦੀ
 ਸਾਰੀ । ਜਿਵ ਤੁਮਰੇ ਪਿਤ ਕਰੀ ਹਮਾਰੀ । ਉਸੀ ਰੀਤ ਸੇ ਆਜ
 ਬਨਾਵੋ ਮੁਝ ਬਾਂ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਬੈਠਾਵੋ ॥ ੨੯ ॥ ਹੁਕਮ ਭਯਾ ਤਦ ਲਗਾ
 ਦੀਵਾਨ । ਗੁਰ ਸੁਤ ਪਾਸ ਬਠਾਏ ਜਾਨ । ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਹਰਗੋਬਿੰਦ
 ਪਿਆਰੇ । ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਨੇ ਪਾਸ ਬਿਠਾਰੇ ॥ ੩੦ ॥ ਕਰਾ ਗੁਰਮਤਾ
 ਗੁਰ ਕੇ ਨਾਲ । ਕੀਤਾ ਊਰਾ ਧਰਕੇ ਖਜਾਲ । ਸਭ ਗੱਲ ਬ੍ਰਿਧ
 ਸੁਤ ਨਾਲ ਮਿਲਾਈ । ਤਜਾਰੀ ਕਰੀ ਅਤੀ ਸੁਖਦਾਈ ॥ ੩੧ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਅਪਨੀ ਜਾਗ ਬਨਾਵੇਂ । ਉੱਤੇ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਬਿਠਲਾਵੇਂ ।
 ਰੁੱਖੀ ਟੋਪੀ ਤਾਸ ਅਗਾਰ । ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਨਾਲ ਪਜਾਰ ॥ ੩੨ ॥

*ਭਾਵ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦੇ ਛੋਟੇ ਮਾਹਿਬ ਜਾਂਦੇ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਗੱਦੀ ਤੇ ਬੈਠਣਗੇ ।

ਸੇਲੀ ਟੋਪੀ ਲੈਕਰ ਫੇਰਾ ਗੁਰਦਿੱਤੇ ਦੇ ਧਰੀ ਅਗੇਰ। ਸ੍ਰੀਚੰਦ
 ਜੀ ਫਿਰ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯਾ॥ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਨਿਜ ਬਾਉਂ ਬਿਠਾਯਾ॥ ੩੩॥
 ਕਰ ਪਰਕਰਮਾ ਬਚਨ ਉਚਾਰੇ। ਕਰੋ ਤਿਲਕ ਹੇ ਬ੍ਰਿਧ ਸੁਤ
 ਪਯਾਰੇ। ਤਦ ਭਾਨੇ ਬਚਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ। ਮਸਤਕ ਕੀਤਾ ਤਿਲਕ
 ਅਪਾਰ॥ ੩੪॥ ਜਦੋਂ ਤਿਲਕ ਦੀ ਹੋਈ ਰੀਤ। ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ
 ਬੋਲੇ ਕਰ ਪ੍ਰੀਤ। ਅਜ ਸਾਡਾ ਪਯਾਰਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ। ਦੀਨ ਦੁਨੀ
 ਦਾ ਹੋਯਾ ਟਿੱਕਾ॥ ੩੫॥ ਉਦਾਸੀਨ ਕੋ ਜਾਨਨ ਵਾਰਾ।
 ਹੈ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਪਯਾਰਾ। ਗੁਰਦਿੱਤੇ ਦਾ ਬਾਬਾ ਨਾਮ।
 ਧਰਿਆ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਅਭਿਰਾਮ॥ ੩੬॥ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਤੋਂ ਜੋ
 ਹਮ ਪਾਈ। ਅਜ ਗੁਰਦਿੱਤੇ ਝੋਲੀ ਪਾਈ। ਫਿਰ ਭਾਨੇ ਨੇ
 ਆਗਯਾ ਪਾਇ। ਸੰਗਤ ਦੇ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਅਲਾਇ॥ ੩੭॥
 ਹੇ ਸੰਗਤ ! ਤੂੰ ਸੁਨ ਹਿਤ ਧਾਰੇ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਦਿੱਤਾ ਗੁਰ ਸੁਤ
 ਪਯਾਰੇ। ਬਾਬੇ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਨੇ ਜਾਨੇ। ਬਾਬਾ ਪਦਵੀ ਦਈ
 ਪਛਾਨੇ॥ ੩੮॥ ਇਸ ਗੱਦੀ ਪਰ ਬੈਠੂ ਜੋਈ। ਬਾਬਾ ਨਾਮ
 ਸਦਾਉ ਸੋਈ॥ ਇਹ ਗੱਦੀ ਬਾਬੇ ਦੀ ਭਾਈ। ਉਦਾਸੀਨ ਦੀ
 ਰੀਤ ਚਲਾਈ॥ ੩੯॥ ਚੱਲੇ ਜੋ ਇਸ ਰੀਤ ਮਝਾਰ।
 ਨਾਮ ਉਦਾਸੀ ਤਿਸੇ ਉਚਾਰ। ਉਹ ਬਾਬੇ ਦਾ ਭੇਖ
 ਸਦਾਉ। ਸੱਤ ਨਾਮ ਸੰਗ ਨੇਹੁੰ ਲਗਾਉ॥ ੪੦॥ ਜਗ ਮਿਥਯਾ
 ਕਰ ਜਾਣੇ ਸਾਰਾ। ਇਕ ਸਤਿਗੁਰ ਦਾ ਫੜੇ ਸਹਾਰਾ। ਗੁਰ
 ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਕਰ ਪ੍ਰਚਾਰ। ਨਿਸ ਦਿਨਾ ਸਿਮਰੇ ਸਿਰਜਨਹਾਰ।
 ॥ ੪੧॥ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ। ਰੂਪ ਧਰਾ ਸੀ
 ਜਿਸਨੇ ਧਾਨਕ। ਇਕ ਗੁਰ ਅੰਗਦ ਲਏ ਨਿਤਾਰ। ਸੋਪੀ
 ਉਸਨੂੰ ਦਾਤ ਅਪਾਰ॥ ੪੨॥ ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਪਿਤ ਕੋ ਪਹਿਚਾਨ।

ਤਿਲਕ ਰੀਤ ਕਰਵਾਈ ਜਾਨ । ਗੁਰ ਅੰਗਦ ਨੂੰ ਤਿਲਕ
 ਕਰਾਯਾ । ਅਪਨਾ ਦੂਜਾ ਰੂਪ ਵਰਾਯਾ ॥ ੪੩ ॥ ਤਿਸਬਿਧ ਦਾ
 ਪੁੱਤਰ ਹੈ ਦਾਸ । ਮੇਹਰ ਕਰੀ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਖਾਸ । ਗੱਦੀ
 ਸ੍ਰੀਚੰਦ ਬਾਬੇ ਵਾਲੀ । ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਨਿਰਾਲੀ ॥ ੪੪ ॥
 ਉਹ ਭੀ ਰੀਤ ਕਰੀ ਪਿਤ ਮੇਰੇ । ਪ੍ਰੇਰਕ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਜਿਵ
 ਪ੍ਰੇਰੇ । ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਸੁਤ ਨੇ ਤਿਵ ਕੀਤੀ । ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤੇ ਬਾਬੇ
 ਰੀਤੀ ॥ ੪੫ ॥ ਇਤ ਆਦਿਕ ਉਪਦੇਸ਼ ਉਚਾਰਾ ॥ ਗੁਰ ਨਾਨਕ
 ਜਸ ਭਯੋ ਅਪਾਰਾ । ਸਭ ਨੇ ਬਾਬੇ ਦਾ ਜਸ ਕੀਨਾ । ਧੰਨ
 ਧੰਨ ਸਬਹਨ ਮਨ ਚੀਨਾ ॥ ੪੬ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਫਿਰ ਬਾਬੇ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਇਉਂ ਵਾਕ ਉਚਾਰਨ ਕੀਨ ।
 ਸੁਨੋਂ ਸਭੀ ਮਨ ਲਾਇਕੇ ਜਿਸਦਾ ਗੁਣ ਪਰਬੀਨ ॥ ੪੭ ॥

ਚੌਪਈ

ਸੁਨ ਸੰਗਤ ਮਮ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪਿਆਰੀ । ਇਹ ਭਾਨਾ ਹੈ
 ਪਰ ਉਪਕਾਰੀ । ਗੁਰ ਚਰਨੀਂ ਇਸਦੀ ਹੈ ਪ੍ਰੀਤੀ । ਏਹ ਸਦ
 ਕਰਦਾ ਹੈ ਸੁਭਰੀਤੀ ॥ ੪੮ ॥ ਗੁਰ ਸਿੱਖੀਦੇ ਭੂਸ਼ਨ ਪਿਆਰਾ ॥ ਸੇਵਾ
 ਦਾ ਜਿਸ ਚਾਉ ਅਪਾਰਾ । ਪ੍ਰੇਮ ਨੇਮ ਵਿਚ ਹੈਨ ਬੁਲੰਦ ।
 ਭਾਨਾ ਜੀ ਬੁਢੇ ਦੇ ਨੰਦ ॥ ੪੯ ॥ ਜਿਵ ਜਿਵ ਸਤਿਗੁਰ ਤਨ
 ਪਲਟਾਏ । ਤਿਵ ਤਿਵ ਤਿਲਕ ਕਰੰਤੇ ਆਏ । ਜੁਗ ਜੁਗ
 ਕਰਤਾ ਭਗਤ ਉਪਾਵੇ । ਤਿਵ ਤਿਵ ਅਪਨਾ ਤਨ ਪਲਟਾਵੇ ॥ ੫੦ ॥
 ਸੇਵਾ ਕਾਰਜ ਕਰਨੇ ਵਾਰੇ । ਜਨਮ ਨਾਲ ਧਰ ਆਵਨ ਪਜਾਰੇ ।
 ਏਹ ਸੇਵਕ ਹਨਗੇ ਗੁਰੁ ਘਰਦੇ ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਘਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ।
 ॥ ੫੧ ॥ ਇਉਂ ਬਾਬੇ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਪਿਆਰੇ । ਭਾਨੇ ਬਾਬਤ ਵਾਕ

ਉਚਾਰੇ । ਪ੍ਰੇਮ ਬਾਣ ਦੀ ਕਥਾ ਨਿਰਾਲੀ । ਕਹਿਣ ਕਥਨ ਤੋਂ
ਪਰੇ ਵਖਾਲੀ ॥ ੫੨ ॥ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਤੇ ਆਗਯਾ ਪਾਈ । ਚਲੇ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕੂਚ ਬਜਾਈ । ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨ ਮਝਾਰ ।
ਭਾਨੇ ਸੀਸ ਧਰਾ ਹਿਤ ਧਾਰ ॥ ੫੩ ॥ ਅਰ ਆਗਯਾ ਲੈ ਹੋ
ਅਸਵਾਰ । ਨਾਲ ਚਲਾ ਗੁਰ ਕੇ ਹੋ ਤਯਾਰ । ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ
ਪੁਰੇ ਗੁਰ ਆਏ । ਫਿਰ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ ਧਾਏ ॥ ੫੪ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਇਤ ਆਦਿਕ ਗੁਰਦੇਵ ਜੀ ਭਾਈ ਭਾਨੇ ਨਾਲ ।

ਸਭ ਸਲਾਹਿ ਲੇਵਤ ਰਹੈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਕਿਰਪਾਲ ॥ ੫੫ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਾਹਿਬ ਭਾਨਾ ਜੀ ਪੰਜਾਹਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ ॥

ਸੂਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ

ਚੌਪਈ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਬਲਕਾਰੀ । ਸੂਰ ਬੀਰ ਰਣ ਜੋਧੇ
ਭਾਰੀ । ਇਕ ਦਿਨ ਸ੍ਰੀ ਕੀਰਤ ਪੁਰ ਆਏ । ਸਾਹਿਬ ਭਾਨਾ
ਸੰਗ ਸਿਧਾਏ ॥ ੧ ॥ ਤਿਸ ਥਲ ਖੇਲੇ ਅਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਰ ।
ਸਾਹਿਬ ਭਾਨਾ ਗੁਰ ਕਰਤਾਰ । ਚੀਤੇ ਸ਼ੇਰ ਅਧਿਕ ਤਹਿ
ਮਾਰੇ । ਲੋਕਾਂ ਸੰਦੇ ਕਸ਼ਟ ਨਿਵਾਰੇ ॥ ੨ ॥ ਮੁੜ ਗੁਰ ਸ੍ਰੀ
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆਵੈ । ਬੈਠ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸੁਖ ਪਾਵੈ । ਭਾਈ
ਭਾਨਾ ਤੇ ਗੁਰਦਾਸ । ਸਦਾ ਰਹੈ ਗੁਰ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ॥ ੩ ॥
ਇਕ ਦਿਨ ਸਤਿਗੁਰ ਚਲੇ ਸ਼ਿਕਾਰ । ਗਏ ਵਡਾਲੀ ਦਿਸ

ਬਲਕਾਰ । ਪੁਨਾ ਛਿਹਰਠੇ ਵੱਲ ਪਧਾਰੇ । ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਸੀਗੇ
 ਬਲਕਾਰੇ ॥ ੪ ॥ ਇਤਨੇ ਨੂੰ ਇਕ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰ । ਚਰਨੀ
 ਲਗ ਬੋਲਾ ਹਿਤ ਧਾਰ । ਹੇ ਸਤਿਗੁਰ ਇੱਕ ਸੂਕਰ ਭਾਰੀ ।
 ਖੇਤੀ ਸਾਡੀ ਸਰਬ ਉਜਾਰੀ ॥ ੫ ॥ ਇਸ ਵੇਲੇ ਇਸ ਝੱਲ
 ਮਝਾਰ । ਬੈਠਾ ਹੋਊ ਨਿਧੜਕ ਨਿਹਾਰ । ਸਾਹਿਬ ਭਾਨੇ ਨੂੰ
 ਬੁਲਵਾਇ । ਬਿਧੀ ਦੇ ਸਾਧੂ ਸਦਵਾਇ ॥ ੬ ॥ ਘੋੜਾ ਭਾਨੇ
 ਦਾ ਨਿਜ ਸੰਗ । ਚਲੇ ਕੁਦਾਵਤ ਗੁਰੂ ਤੁਰੰਗ । ਜਦ ਸਤਿਗੁਰ
 ਨੇਸੂਰ ਸੰਘਾਰਾ । ਨਿਕਲੀ ਲਾਟ ਤਾਂਹਿ ਬਲਕਾਰਾ ॥ ੭ ॥
 ਇਕ ਭਾਨੇ ਗੁਰਦੇਵ ਨਿਹਾਰੀ । ਗੁਰ ਚਰਨੀ ਲਪਟੀ ਤਨ
 ਧਾਰੀ । ਏਸ ਲਾਟ ਦਾ ਅਜਬ ਨਜ਼ਾਰਾ । ਭਾਈ ਭਾਨੇ ਆਪ
 ਨਿਹਾਰਾ ॥ ੮ ॥ ਤਬ ਭਾਨਾ ਪੂਛੇ ਹਿਤ ਲਾਈ । ਏਹ ਕੌਤਕ
 ਗੁਰ ਦਿਓ ਬਤਾਈ । ਸੂਰ ਰੂਪ ਮੂਰਤਿ ਬਨਿ ਆਈ । ਕਰੇ
 ਬੇਨਤੀ ਗੁਰ ਪਦ ਗਾਈ ॥ ੯ ॥ ਗੁਰ ਉਸ ਤਾਂਈਂ ਬਚਨ
 ਵਖਾਨਾ । ਦਸ ਨਿਜ ਹਾਲ ਪੁਛਤ ਹੈ ਭਾਨਾ । ਸੂਰ ਆਤਮਾਂ
 ਗੁਰ ਬਚ ਪਾਇ । ਭਾਨੇ ਤਾਂਈਂ ਕਿਹਾ ਸੁਨਾਇ ॥ ੧੦ ॥ ਸੁਨ
 ਭਾਨਾ ਮੈਂ ਗੁਰ ਸਿਖ ਪਿਆਰਾ । ਗੁਰ ਅਰਜਨ ਦਾ ਸੇਵਕ
 ਭਾਰਾ । ਮੇਰਾ ਸਮਾਚਾਰ ਇਉਂ ਜਾਨੋਂ । ਜਿਉਂ ਆਖਾਂ ਤਿਉਂ
 ਸਾਰ ਪਛਾਨੋ ॥ ੧੧ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਮਾਤ ਗੰਗ ਜਦ ਸੀ ਗਈ ਬੁੱਢੇ ਖੀੜ ਮਝਾਰ ।

ਕੇ ਬੁੱਢਾ ਸੁਤ ਵਾਸਤੇ ਕਰੇ ਅਰਦਾਸ ਉਚਾਰ ॥ ੧੨ ॥

ਚੌਪਈ

ਮੈਂ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਬੀੜ ਮਝਾਰਾ । ਮੈਂ ਮਾਤਾ ਦੇ ਸੰਗ ਪਧਾਰਾ ।
 ਮਾਤ ਜੋੜ ਰਬ ਪਰ ਜਦ ਆਈ । ਅੱਗੇ ਰਾਹੁ ਦਸਤ ਮੈਂ

ਜਾਈ ॥ ੧੩ ॥ ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਬ੍ਰਿਧ ਪਾਸ ਪਧਾਰਾ । ਭਿਆ ਖੜਾਕ
 ਰਥਨ ਕਾ ਭਾਰਾ । ਤਬ ਬ੍ਰਿਧ ਮੈਨੂੰ ਗਿਰਾ ਅਲਾਈ । ਏਹ
 ਖੜਾਕ ਕਿਸਕਾ ਹੈ ਭਾਈ ॥ ੧੪ ॥ ਮੈਂ ਬੋਲਾ ਗੁਰ ਮੈਹਲ ਨਿ
 ਆਏ । ਤਬ ਬਾਬੇ ਬਰ ਸਹਿਜੇ ਗਾਏ । ਭਾਜੜ ਗੁਰ ਮਹਿਲਾਂ
 ਕੀਹ ਪਾਈ ? ਮੈਂ ਕ੍ਰੋਧਾ ਜਦ ਗਿਰਾ ਅਲਾਈ ॥ ੧੫ ॥ ਤਦ
 ਬਾਬੇ ਮੁਹਿ ਵਾਕ ਉਚਾਰਾ । ਵਾਂਗ ਸੂਰ ਕਿਉਂ ਪਾਵੇਂ ਰਾਰਾ ?
 ਜਦ ਮੈਂ ਵਾਕ ਸੱਤਿ ਕਰ ਜਾਨੇ । ਬਾਬੇ ਤੋਂ ਲੱਗਾ ਬਖਸ਼ਾਨੇ ॥ ੧੬ ॥
 ਬਾਬੇ ਮੇ ਪਰ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰੀ । ਛਠ ਗੁਰ ਮੋਖ ਕਰਨਗੇ ਬਾਰੀ ।
 ਜੇ ਬਾਬੇ ਸਨ ਬਰਨ ਉਚਾਰੇ । ਪੂਰਨ ਕੀਤੇ ਗੁਰ ਨੇ ਸਾਰੇ ॥ ੧੭ ॥
 ਹੁਣ ਮੈਂ ਮੁਕਤਿ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਪਾਈ । ਦਿੱਤਾ ਤੁਮ ਪਿਤ ਸ੍ਵਾਮੀ
 ਮਿਟਾਈ । ਮੈਂ ਜਾਨਾਂ ਬ੍ਰਿਧ ਵਡ ਕਲਿ ਧਾਰੀ । ਤਾਕਤ ਗੁਰਦੀ
 ਗੁਸ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ॥ ੧੮ ॥ ਸਾਹਿਬ ਭਾਨਾ ਸੁਨ ਬਿਸਮਾਯਾ ।
 ਬਾਬੇ ਦਾ ਜਸ ਪੂਰਨ ਪਾਯਾ । ਜੇ ਬਾਬੇ ਦੀ ਨਿੰਦ ਅਲਾਵੈ ।
 ਈਹਾਂ ਉਹਾਂ ਠੌਰ ਨ ਪਾਵੈ ॥ ੧੯ ॥ ਧੰਨ ਭਾਗ ਭਾਨੇ ਨਿਜ
 ਮਾਨੇ । ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਸਾਹਿਬ ਜਾਨੇ । ਮੂਰਤ ਤਦ ਗੁਰ ਲੋਕ
 ਪਧਾਰੀ । ਗਈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਚਰਨ ਮਝਾਰੀ ॥ ੨੦ ॥ ਏਸਰ
 ਸ੍ਰੀ ਭਾਨਾ ਬਲਕਾਰੀ । ਸਾਧੂ ਪੈ ਸਭ ਗਿਰਾ ਉਚਾਰੀ । ਫਿਰ
 ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਆਖ ਸੁਨਾਈ । ਸੰਗਤ ਸੁਨ ਸਤਗੁਰ ਜਸ ਗਾਈ ॥ ੨੧ ॥
 ਅਰ ਸਭਨਾਂ ਬ੍ਰਿਧ ਕਾ ਜਸ ਗਾਯਾ । ਅੰਤਰ ਜਾਮੀ ਗੁਰ ਨੂੰ
 ਭਾਯਾ । ਜੇ ਜੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕਰਨ ਸ਼ਿਕਾਰ । ਸਭ ਦਾ ਆਦਰ
 ਅੰਤਿ ਨਿਹਾਰ ॥ ੨੨ ॥ ਸ੍ਰੀ ਭਾਨਾ ਜੀ ਪਰਮ ਗਿਆਨੀ ।
 ਸ਼ਕਤੀ ਬ੍ਰਿਧ ਕੇ ਸਾਨ ਪਛਾਨੀ । ਇਹ ਪ੍ਰਸੰਗ ਭਾ ਪੂਰਾ
 ਸਾਰਾ । ਅੱਗੇ ਹੋਰ ਸੁਣੋਂ ਹਿਤ ਧਾਰਾ ॥ ੨੩ ॥
 ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਾਹਿਬ ਭਾਨਾ ਜੀ ਇਕਵੰਸ਼ਵਾਂ ਅਧਿਆਇ ਸਮਾਪਤ ॥

ਦੁਖ ਭੰਜਨੀ ਬੇਰ ਤੇ ਸੰਨ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਾਖੀ

ਦੋਹਰਾ

ਸੀਗੁਰ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਜੋਧੇ ਵਡ ਬਲਕਾਰ ।
ਦੁੱਖ ਭੰਜਨੀ ਬੇਰ ਤਲ ਬੈਠੇ ਅਤਿ ਹਿਤ ਧਾਰ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ

ਸਾਹਿਬ ਭਾਨੇ ਗਿਰਾ ਉਚਾਰੀ । ਸਭ ਸੰਗਤ ਪਰ
ਪਰਉਪਕਾਰੀ । ਹੇ ਗੁਰ ਬੇਰ ਸਾਹਿਬ ਕਿਵੇ ਗਾਵੈਂ । ਦੁੱਖ
ਭੰਜਨੀ ਕਿਵੇਂ ਅਲਾਵੈਂ ॥ ੨ ॥ ਇਹ ਸਭ ਕਥਾ ਸੁਨਾਵੇ
ਆਜ । ਸਭ ਸੰਗਤ ਕੇ ਮਾਂਹਿ ਬਿਰਾਜ । ਸ੍ਰੀਮੁਖ ਤੋਂ ਗੁਰ ਲਗੇ
ਸੁਨਾਵਨ । ਸੁਨਨ ਲਗੇ ਸਭ ਸ੍ਰੋਤੇ ਭਾਵਨ ॥ ੩ ॥ ਏਸ ਜਗਾ
ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਆਏ । ਸੰਗ ਸੀਗ ਮਰਦਾਨਾ ਗਾਏ । ਮਰਦਾਨੇ
ਭੁਖ ਲਗੀ ਅਪਾਰ । ਕਹੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਿਹੋ ਅਹਾਰ ॥ ੪ ॥
ਗੁਰ ਕਹਿ ਧਰ ਸੰਤੋਖ ਮਰਦਾਨਾ । ਦੇਵੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤੋਹਿ
ਖਾਨਾ । ਤਬ ਮਰਦਾਨੇ ਧਾਰੀ ਦੇਕ । ਮਿਲੇ ਪਦਾਰਥ ਬੇਰ
ਅਨੇਕ ॥ ੫ ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਨੇ ਤਬ ਬਚਨ ਅਲਾਏ । ਮੁਕਤ
ਭੁਗਤ ਪਰਵਾਹੁ ਚਲਾਏ । ਫਿਰ ਤੀਸਰ ਗੁਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਧਾਰੀ ।
ਲੈ ਗਏ ਬੂਟੀ ਚਿਥੋਂ ਉਖਾੜੀ ॥ ੬ ॥ ਗੁਰ ਅੰਗਦ ਨੂੰ ਜਾਇ
ਪਿਲਾਈ । ਜਗਤ ਰੋਗ ਦੀ ਕਾਣ ਮਿਟਾਈ । ਰਾਮਦਾਸ ਗੁਰ
ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਾਯਾ । ਪਿੰਗਲਾ ਅੰਗ ਸਪਸ਼ਟ ਬਨਾਯਾ ॥ ੭ ॥
ਜੇ ਪੱਟੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਬਸਾਯਾ । ਸਤਿਵੰਤੀ ਨੇ ਸਤਿ ਦਿਖਰਾਯਾ ।
ਤਬ ਭਾਨੇ ਮੁੜ ਗਿਰਾ ਅਲਾਈ । ਹੇ ਗੁਰ ਖੋਲ੍ਹ ਕਹੋ ਹਿਤ
ਲਾਈ ॥ ੮ ॥

ਗੁਰਵਾਕ-ਦੋਹਰਾ

ਪੱਟੀ ਦਾ ਇੱਕ ਚੌਧਰੀ ਦੁਨੀ ਚੰਦ ਪਹਿਚਾਨ ।

ਪੰਜ ਪੁੱਤਰੀ ਤਾਸ ਘਰ ਸੁਨੋਂ ਕਥਾ ਧਰ ਧਯਾਨ ॥ ੯ ॥

ਚੌਪਈ

ਖੇਡਦੀਆਂ ਸਨ ਪੰਜੇ ਇਕ ਦਿਨ । ਗੱਲ ਚਲੀ ਇਕ
 ਅਚਰਜ ਤਤ ਛਿਨ । ਚਾਰ ਕਹਿਣ ਦਿੱਤਾ ਪਿਤ ਖਾਈਏ ।
 ਦਾਤ ਇਦ੍ਰੀ ਹੀ ਖਾਇ ਹੰਢਾਈਏ ॥ ੧੦ ॥ ਆਖਿਆ ਪੰਜਵੀਂ
 ਵਾਕ ਉਚਾਰਾਸਭ ਦਾ ਦਾਤਾ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਉਸੇ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਸਭ
 ਖਾਂਦੇ । ਅਨਕ ਭਾਂਤ ਬਸਤਰ ਹੰਢਾਂਦੇ ॥ ੧੧ ॥ ਸੁਣ ਕਰਕੇ ਪਿਤ
 ਗੁੱਸਾ ਖਾਧਾ । ਕਰਨੇ ਲਗਾ ਵਡਾ ਅਪ੍ਰਾਧਾ । ਇਕ ਕੁਸ਼ਟੀ
 ਉਸ ਨੱਗਰ ਆਹੀ । ਓਹ ਲੜਕੀ ਉਸ ਸੰਗ ਵਿਆਹੀ ॥ ੧੨ ॥
 ਅਰ ਘਰ ਵਿਚੋਂ ਦਿਤਾ ਨਿਕਾਲ । ਤਿਸ ਕੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਕਰਕੇ
 ਨਾਲ । ਕੁੱਝ ਨ ਦਿੱਤਾ ਉਸਦੇ ਤਾਈਂ । ਕ੍ਰੋਧ ਵਡਾ ਚਿਤ ਦੇ
 ਵਿਚ ਖਾਈ ॥ ੧੩ ॥ ਦੇਖਾਂ ਰੱਬ ਕਿਵੇਂ ਹੈ ਦੇਂਦਾ । ਏਹੁ ਸੋਚ
 ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਕਰੇਂਦਾ । ਕਾਕੀ ਰਬ ਦਾ ਭਾਣਾ ਮੰਨੇ । ਸੀਸ
 ਕਿਸੇ ਨਾਂ ਭਾਂਡਾ ਭੁੰਨੇ ॥ ੧੪ ॥ ਕੁਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਨਾ ਤੁਰਿਆ ਜਾਵੇ।
 ਕਿਵੇਂ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਉਹ ਜਾਵੇ । ਤਬ ਖਾਰੇ ਵਿਚ ਪਤਿ ਕੋ
 ਪਾਇ । ਚੱਲੀ ਖਾਰੀ ਸੀਸ ਉਠਾਇ ॥ ੧੫ ॥ ਹੇ ਭਾਨਾ ਚੁਕ ਕੇ ਉਹ
 ਖਾਰੀ । ਸਤਵੰਤੀ ਚਲ ਪਈ ਅਗਾਰੀ । ਮੰਗ ਮੰਗ ਕੇ ਕਰੇ
 ਗੁਜਾਰਾ । ਪਤਿ ਦੀ ਸੇਵ ਕਰੇ ਹਿਤ ਧਾਰਾ ॥ ੧੬ ॥ ਰਾਤ
 ਦਿਵਸ ਸਤਿਨਾਮ ਧਿਆਵੇ । ਪਤਿ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸਦਾ ਕਰਾਵੇ ।
 ਮਾਂਗਤ ਮਾਂਗਤ ਇਸ ਦਿਸ ਆਈ । ਬੈਠੀ ਏਸ 'ਦੇਰ' ਤਲ
 ਗਾਈ ॥ ੧੭ ॥ ਪਤਿ ਕੋ ਇਸ ਥਲ ਗਈ ਬਿਠਾਇ । ਤੂੰਗ

ਪਿੰਡ ਵਲ ਮਾਂਗਨ ਜਾਇ । ਸਤਿਵੰਤੀ ਮੰਗਣ ਤੁਰ ਜਾਵੈ ।
 ਏਧਰ ਹੋਰੇ ਬਾਤਬਨਾਵੈ ॥੧੮॥ ਛਪੜੀ ਸੀ ਇਸ ਥਲ ਇਕ ਭਾਈ ।
 ਕਾਕ ਸਨਾਨ ਕੀਆ ਤਹਿ ਆਈ । ਕਾਲੇ ਤੋਂ ਚਿੱਟਾ ਦਿਸ਼ਟਾਯ ॥
 ਪਿੰਗਲੇ ਦੀ ਇਹ ਨਜਰੀ ਆਯਾ ॥ ੧੯ ॥ ਤਬ ਪਿੰਗਲੇ ਨੇ
 ਚਿੱਤ ਬਿਚਾਰਾ । ਮੇਰਾ ਭੀ ਹੋਵੇ ਨਿਸਤਾਰਾ । ਖਾਰੀ ਤੋਂ ਰਿੜ੍ਹ
 ਬਾਹਰ ਆਯਾ । ਛਪੜੀ ਮੇਂ ਤਨ ਸਰਬ ਭੁਬਾਯਾ ॥ ੨੦ ॥
 ਤੁਤ ਛਿਨ ਅੰਗ ਸੰਪੂਰਨ ਸਾਰੇ । ਨਵੇਂ ਨਰੋਏ ਭਏ ਅਪਾਰੇ ।
 ਏਕ ਅੰਗੂਠਾ ਨਾਹਿ ਭੁਬਾਯਾ । ਕੁਸ਼ਟ ਤਾਸ ਕਾ ਰਿਹਾ
 ਸੁਨਾਯਾ ॥ ੨੧ ॥ ਉਸ ਖਾਰੀ ਨੂੰ ਮੁਧੀ ਮਾਰ । ਬੈਠਾ ਤਿਸਦਾ
 ਪਤਿ ਹਿਤ ਧਾਰ । ਜਦ ਸਤਵੰਤੀ ਆਈ ਕਾਕੀ । ਅਚਰਜ ਉਸ
 ਨੂੰ ਦਿਸੀ ਝਾਕੀ ॥ ੨੨ ॥ ਕੀ ਪੇਖੇ ਇਕ ਸੁੰਦ੍ਰ ਜਾਨ । ਬੈਠਾ
 ਹੈ ਖਾਰੀ ਪਰ ਆਨ । ਬੋਲੀ ਤੈਂ ਪਤਿ ਮੇਰਾ ਮਾਰਾ । ਕੀਤਾ
 ਤੈਂ ਇਹ ਵੱਡਾ ਕਾਰਾ ॥ ੨੩ ॥ ਓਹ ਬੋਲਾ ਮੈਂ ਪਤ ਹਾਂ ਤੇਰਾ ।
 ਸਾਬਤ ਹੋਯਾ ਸਭ ਅੰਗ ਮੇਰਾ । ਪਰ ਓਹ ਮੰਨੇ ਨਾਹਿ ਕਦਾਈਂ ।
 ਆਖਰ ਝਗਰਤ ਗੁਰ ਪੈ ਆਈ ॥ ੨੪ ॥ ਹੇ ਗੁਰ ਇਸਨੇ
 ਮੇ ਪਤ ਮਾਰਾ । ਇਸਨੂੰ ਦੇਡ ਦਿਓ ਹੁਣ ਭਾਰਾ । ਮੈਂ ਸਤਿਵੰਤ
 ਪਤਿਬੱਤ ਨਾਰੀ । ਇਸਨੇ ਪਾਪ ਕੀਆ ਵਡ ਭਾਰੀ ॥ ੨੫ ॥
 ਪਤਿ ਬੋਲਾ ਹੇ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇਵ । ਮੈਂ ਇਸਦਾ ਪਤਿ ਹਾਂ ਨਿਸਚੇਵਾ
 ਰਾਮਦਾਸ ਗੁਰ ਤਬ ਚਲ ਆਏ । ਏਸ ਬੇਰ ਕੇ ਪਾਸ ਥਿਰਾਏ ।
 ॥ ੨੬ ॥ ਗੁਰ ਬੋਲੇ ਹੇ ਪੁੱਤ੍ਰੀ ਪਜਾਰੀ । ਹੈ ਤੇਰਾ ਪਤਿ ਇਹ
 ਹਿਤਕਾਰੀ । ਫਿਰ ਗੁਰ ਛਪੜੀ ਹਾਥ ਪੁਆਯਾ । ਕੁਸ਼ਟ ਹਟਾ
 ਸੁੰਦਰ ਤਨ ਪਾਯਾ ॥ ੨੭ ॥ ਪਿਖ ਸਤਵੰਤੀ ਭਈ ਅਨੰਦ ।
 ਹੋ ਸਤਿਗੁਰ ਤੁਮ ਆਪ ਮੁਕੰਦ । ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਸਿੱਖ ਹੋਏ

ਦੋਵੇਂ । ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਖਲੋਏ ਦੋਵੇਂ ॥ ੨੮ ॥ ਦੁਨੀ ਚੰਦ ਨੂੰ
 ਗੁਰਾਂ ਸਦਾਯਾ । ਅਰ ਚਾ ਸਾਰਾ ਹਾਲ ਸੁਨਾਯਾ । ਹੇ ਭਾਨਾ
 ਇਹ ਕਥਾ ਅਪਾਰੀ । ਆਜ ਸੁਨਾਈ ਤੁਮ ਕੋ ਸਾਰੀ ॥ ੨੯ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਭਾਨਾ ਗੁਰ ਪੈ ਬਲ ਜਾਵੈ । ਅਰ ਸਤਿਗੁਰ ਜਸ
 ਮੁਖੋਂ ਅਲਾਵੈ । ਦੁੱਖ ਭੰਜਨੀ ਪ੍ਰਗਟ ਅਲਾਈ ।
 ਸੰਗਤ ਸੁਨ ਗੁਰ ਕਾ ਜਸ ਗਾਈ ॥ ੩੦ ॥ ਫਿਰ
 ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਚੜ੍ਹੇ ਸਿਕਾਰ । ਸਾਹਿਬ ਭਾਨਾ ਨਾਲ
 ਅਗਾਰ । ਭਾਨੇ ਸੰਗ ਸਲਾਹਿ ਬਨਾਈ । ਬਾਸਰ ਵੱਲ ਚਲੇ
 ਬਲ ਪਾਈ ॥ ੩੧ ॥ ਸਾਹਿਬ ਸੰਨ੍ਹ ਸਥਾਨ ਨਿਹਾਰਾ । ਨਮਸ-
 ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਹਿਤ ਧਾਰਾ । ਸਾਹਿਬ ਭਾਨੇ ਸਗਲ ਪ੍ਰਸੰਗ ।
 ਸੁਣਨੇ ਲਾਗੇ ਗੁਰ ਕੇ ਰੰਗ ॥ ੩੨ ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਨੇ ਕਥਾ
 ਸੁਨਾਈ । ਸੁਨ ਕਰ ਸੰਗਤ ਅਤਿ ਬਿਸਮਾਈ । ਸਤਿਗੁਰ
 ਤੀਸਰ ਇਸ ਬਲ ਆਏ । ਬੈਠੇ ਅੰਦਰ ਡੇਰਾ ਲਾਏ ॥ ੩੩ ॥ ਸੁਤੇ
 ਬਚਨ ਗੁਰ ਮੁਖੋਂ ਉਚਾਰਾ । ਦਾਤੂ ਲਾਤ ਸੁਕੀ ਦੁਖ ਭਾਰਾ ।
 ਗੋਂਦਵਾਲ ਜਦ ਗੁਰ ਨਾ ਪਾਏ । ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਪਿਖ ਪਿਖ
 ਜਾਏ ॥ ੩੪ ॥ ਸਭ ਸੰਗਤ ਖੁੱਫੇ ਪੈ ਆਈ । ਭਾਣੇ ਦੀ ਤਲ-
 ਵੰਡੀ ਗਾਈ । ਬਾਬੇ ਦਾ ਸੁਣ ਲਗਾ ਧਿਆਨ । ਘੋੜੀ ਲੱਭੂ
 ਲਿਆ ਪਛਾਨ ॥ ੩੫ ॥ ਸੰਗਤ ਗੋਂਦਵਾਲ ਚਲ ਆਈ ।
 ਖੁੱਫੇ ਜੀ ਨੂੰ ਸੰਗ ਲਿਆਈ । ਛੱਡੀ ਘੋੜੀ ਲਾਇ ਸਿੰਗਾਰ ।
 ਆਪ ਚਲੇ ਹੋ ਕੇ ਪਿਛਵਾਰ ॥ ੩੬ ॥ ਅੱਗੇ ਅੱਗੇ ਘੋਰੀ
 ਜਾਵੇ । ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ ਸੰਗਤ ਧਾਵੇ । ਚਲੋ ਚਲੀ ਬਾਸਰ ਕੇ
 ਆਈ । ਕੋਠੇ ਪਾਸ ਥਿਰੀ ਸੀ ਜਾਈ ॥ ੩੭ ॥ ਕੋਠੇ ਦੀ
 ਪਰਕਰਮਾ ਕੀਨੀ । ਸੁੰਘਤ ਰਹੀ ਸੁ ਸਭ ਨੇ ਚੀਨੀ । ਬਾਬੇ

ਬੁੱਢੇ ਕਰੀ ਵਿਚਾਰ । ਇਸ ਅੰਦਰ ਹਨ ਗੁਰ ਕਰਤਾਰ ॥੩੮॥
ਜਦ ਕੋਠੇ ਵਲ ਬਾਬਾ ਧਾਯਾ । ਲੇਖ ਲਿਖਿਆ ਇਕ ਨਜ਼ਾਰੀ
ਆਯਾ । ਬੁਹਾ ਬੋਲੁਗਾ ਜੋ ਕੋਈ । ਗੁਰ ਕਾ ਸਿੱਖ ਨ ਚਾਨੋ
ਸੋਈ ॥ ੩੯ ॥

॥ ਸਵੱਯਾ ॥

ਬੈਠ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀ ਸਭ ਹੀ ਹੁਨ ਕੋਨ ਉਪਾਇ ਜੁ ਅੰਦਰ
ਜਾਵੈਂ । ਸਾਹਿਬ ਬੰਦ ਸੁ ਬਾਰ ਕਰਾ ਅਪਨੇ ਕਰ ਸੇ ਲਿਖ
ਸੋਹਰ ਲਾਵੈਂ । ਆਇ ਗਈ ਬਿਧ ਕੇ ਚਿਤ ਅੰਦਰ ਸੱਬਲ
ਲਿਕਰ ਸੰਨ੍ਹ ਲਗਾਵੈਂ । ਸੰਨ੍ਹ ਲਗਾਇ ਲਈ ਵੜਨੇ ਹਿਤ
ਸਾਹਿਬ ਬੁੱਢਾ ਅੰਦਰ ਧਾਵੈਂ ॥ ੪੦ ॥ ਲਾਇ ਸਮਾਧ ਰਹੇ
ਗੁਰੁ ਸਾਹਿਬ ਆਸਨ ਜੁਗਨ ਕਾ ਜਿਵ ਲਾਵਾ । ਬੁੱਢਾ ਜਾਇ
ਪਏ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਚਾਂਪ ਕਰੈ ਗੁਰ ਦੇਵ ਜਗਾਵਾ । ਪੇਖ ਗੁਰੁ
ਬਿਧ ਕੇ ਬੋਲੇ ਬਰ ਬਾਰ ਕੀਓ ਬੰਦ ਹੈ ਕਿਹ ਆਵਾ । ਪੁਛਨ
ਬੁੱਢੇ ਵਾਕ ਉਲੰਘਿਓ ਅੰਦਰ ਆਵਨ ਬੰਦ ਕਰਾਵਾ ॥੪੧॥
ਬੋਲਤ ਹੈਂ ਨਿਵਕੇ ਬਿਧ ਜੀ ਪਦ ਹੇ ਗੁਰਵਾਕ ਅਟੱਲਤੁਮਾਟੇ।
ਬੰਦ ਉਸੀ ਬਿਧ ਪੇਖ ਲਵੋ ਰਹਿ ਸੰਨ੍ਹ ਲਗਾਇ ਪਿਖੇ ਪਦ
ਥਾਰੇ । ਆਜ ਨਿਹਾਲ ਕਰੋ ਹਮ ਕੇ ਗੁਰ ਸ਼ਾਂਤਿ ਸਮੁੰਦਰ ਹੋ
ਅਤਿ ਭਾਰੇ । ਸੰਗਤ ਬਾਹਰ ਬਹੁਤ ਖੜੀ ਅਜ ਦਰਸਨ ਦੇਕਰ
ਤਾਂਹਿ ਕੋ ਤਾਰੇ ॥ ੪੨ ॥

ਚੌਪਈ

ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਨੇ ਗਿਰਾ ਅਲਾਈ । ਬਾਬਾ ਤੇਰੀ ਬੰਨ
ਕਮਾਈ । ਤੈਂ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਵਾਕ ਸੰਭਾਰੇ । ਅਰ ਸੰਗਤ ਦੇ
ਕਾਰਜ ਸਾਰੇ ॥ ੪੩ ॥ ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਮਝਾਰ । ਕਥਾ ਲਿਖੀ

ਮੈਂ ਕਰ ਵਿਸਥਾਰ । ਸਤਿਗੁਰ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਨੂੰ ਆਏ । ਸ੍ਰੀ
ਬੁੱਢੇ ਦਾ ਜਸ ਅਧਿਕਾਏ ॥ ੪੪ ॥ ਸਾਹਿਬ ਭਾਨੇ ਦਾ ਉਪਕਾਰ
ਸੰਗਤ ਆਖੇ ਧਨ ਬਲਿਹਾਰ । ਬਾਸਰ ਕੀ ਸਭ ਸ਼ਾਖੀ ਜਾਣ ।
ਚਲੇ ਬੀੜ ਵਲ ਗੁਰੂ ਸੁਜਾਣ ॥ ੪੫ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਾਹਿਬ ਭਾਨਾ ਜੀ ਬਵਿੰਜਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ ॥

ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਜੀ ਦੀ ਬੀੜ ਦੀ ਸ਼ਾਖੀ

ਦੋਹਰਾ

ਦੀਨ ਦਰਦ ਦੁਖ ਹਰਨ ਕੋ ਸਮਰਥ ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ।

ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਘਨੀ ਸਿਖ ਬ੍ਰਿਧ ਸੁਤ ਬਲਿਹਾਰ ॥

ਚੌਪਈ

ਬ੍ਰਿਧ ਸੁਤ ਗੁਰ ਕੇ ਸਾਥ ਸੁਹਾਵੇ । ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਸੋਭਾ ਕੋ
ਪਾਵੇ । ਬਿਧੀਚੰਦ ਆਦਿਕ ਭਟ ਖਾਸ । ਸਾਧੂ ਪੈਧਾ ਤੇ ਗੁਰ-
ਦਾਸ ॥ ੨ ॥ ਜਦੋਂ ਗਏ ਗੁਰ ਬੀੜ ਮਝਾਰ । ਦੇਖੀ ਸੁੰਦਰ
ਅਤੀ ਬਹਾਰ । ਸੁੰਦਰ ਬਿਛ ਸਨ ਖੜੇ ਉਦਾਲੇ । ਵਡੇਰ ਜਿਨ ਕੇ
ਅਤਿ ਟਾਲੇ ॥ ੩ ॥ ਪੇਖ ਪੇਖ ਗੁਰ ਆਨੰਦ ਪਾਵੈਂ । ਪੰਛੀ
ਅਨਕ ਭੀਤ ਦਰਸਾਵੈਂ । ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼ਬਦ ਨਾਮ ਦਾ ਆਵੈ ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਦੇ ਮਨ ਏਹੋ ਭਾਵੈ ॥ ੪ ॥ ਗੁਰ ਨੇ ਭਾਨੇ ਨੂੰ ਬਚ
ਕੀਨਾ । ਬੀੜ ਬ੍ਰਿਧ ਕਾ ਹੈ ਰਸ ਭੀਨਾ । ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਤੇ
ਗੁਰਦਾਸ । ਰਹੇ ਬ੍ਰਿਧ ਨਿਬਟੀ ਸੀ ਖਾਸ ॥ ੫ ॥ ਸਤਿਗੁਰ
ਨੂੰ ਬਚ ਆਖ ਸੁਨਾਯਾ । ਬ੍ਰਿਧ ਸਥਾਨ ਲੱਭੇ ਕਿਸ ਜਾਯਾਏ
ਗਹਿਬਰ ਬਨ ਕਛੁ ਨਜਰ ਨ ਆਵੈ । ਬ੍ਰਿਧ ਸਥਾਨ ਨਾਤਹਿ

ਵਿਸ਼ਟਾਵੇ ॥ ੬ ॥ ਤਬ ਸਥਾਨ ਗੁਰਦਾਸ ਨਿਹਾਰਾ । ਭਾਨਾ
 ਭੀ ਤਹਿ ਥਾਨ ਪਧਾਰਾ । ਫਿਰ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਕੀਆ ਬੁਲਾਵਨਾ
 ਲੱਭਾ ਬਿਧ ਸਥਾਨ ਅਤਿ ਪਾਵਨ ॥ ੭ ॥ ਤਬ ਗੁਰ ਜਾ ਬਿਧ
 ਜਗ੍ਹਾ ਨਿਹਾਰੀ । ਸਤਿ ਕਰਤਾਰ ਬਚ ਕੀਨ ਉਚਾਰੀ । ਕਰੀ
 ਪ੍ਰਕਰਮਾਂ ਤਿਸਕੀ ਚਾਰ । ਭਾਨੇ ਅਰ ਗੁਰਦਾਸ ਬਿਚਾਰ ॥ ੮ ॥
 ਇਸ ਬਿਧ ਗੁਰ ਫਿਰ ਗਏ ਬਿਰਾਜ । ਸੋਹੇ ਜਾਂ ਕਰ ਸੁੰਦਰ
 ਬਾਜ । ਭਾਨੇ ਕੋ ਤਬ ਬਚਨ ਉਚਾਰਾ । ਬਿਧ ਤਪ ਕੀਤਾ ਇਸ
 ਬਲ ਭਾਰਾ ॥ ੯ ॥ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦਾ ਕਰੋ ਬਨਾਵਨ । ਸ੍ਰਿਸ਼ਟ ਜਗ੍ਹਾ
 ਇਹ ਹੈ ਅਤਿ ਪਾਵਨ । ਬਿਧ ਏਥੇ ਸੀ ਕੀਨੀ ਸੇਵ । ਰਹੇ
 ਸਿਮਰਦੇ ਸਦ ਗੁਰਦੇਵ ॥ ੧੦ ॥ ਬਿਧ ਨੇ ਸੇਵ ਕਰੀ ਸੀ ਭਾਰੀ ।
 ਬਿਧ ਕੀ ਉਪਮਾਂ ਉਚ ਅਪਾਰੀ । ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ
 ਪਿਆਰੇ । ਏਸ ਭਾਂਤ ਦੇ ਵਾਕ ਉਚਾਰੇ ॥ ੧੧ ॥

ਹਨੂਮਾਨ ਨਾਟਕ ਵਿੱਚੋਂ—ਸਵੱਯਾ

“ਜਹਾਂ ਸਿੰਘ ਕੁਰੰਗਨ ਬੈਰ ਗਈ ਮ੍ਰਿਗ ਸੰਤਤ ਸਿੰਘਨ
 ਦੂਧ ਜਣੀ । ਸੋਈ ਨੈਕੁ ਨ ਦੇਖਤ ਜਾਤੁ ਲਟੀ ਅਹਿ ਪੌਛਤ
 ਮੋਰਨ ਪੰਛ ਤਟੀ । ਚਢ ਕੇਹਰ ਕੰਧ ਅਜਾ ਲਪਟੀ ਨਹਿ ਭੂਖ
 ਲਗੈ ਕਬਹੂੰ ਝਪਟੀ । ਜਿਨਕੀ ਦੁਖ ਫਾਸ ਕਹੂੰ ਨ ਕਟੀ
 ਤਿਨਕੇ ਸਰ ਹੈ ਸੁਖ ਸ਼ਾਂਤਿ ਸਟੀ ॥ ੫੭ ॥ ਜਿਨਕੀ ਧੁਨਿ
 ਨੈਨਨ ਜੋਤ ਘਟੀ ਤਿਨਕੇ ਸੰਗ ਮੁਕਤਿ ਫਿਰੈ ਲਪਟੀ । ਜਿਨਕੇ
 ਰਿਦ ਗੰਥ ਮਹਾਂ ਚਿਕਟੀ ਕਰ ਸੁੱਛ ਚਲੇ ਮਾਨੋਂ ਦੂਧ ਘਟੀ ।
 ਮੁਨਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਜਹਾਂ ਜਹਿ ਬੇਦ ਪਟੀ ਸੁਕ ਸਾਰਸ ਹੰਸ ਚਕੋਰ
 ਚਟੀ । ਨਿਸ ਬਾਸਰ ਕਾਮ ਕਮਾਨ ਟੁਟੀ ਸੀਅ ਤੇ ਰਤਸੀ
 ਲਟ ਜਾਤ ਲਟੀ ॥ ੫੮ ॥ ਸਭ ਕੇ ਮੁਖ ਨਿਰਤਤ ਬਾਕ ਟਟੀ

ਸੁ ਅਗਸਤ ਪਛਾਵਤੁ ਹਾਥ ਛਟੀ । ਤਪ ਤੇਜਨ ਤੇ ਰਵਿ ਜੋਤ
ਹਟੀ ਨਹ ਕਪਟ ਰਹੈ ਤਹਾ ਏਕ ਘਟੀ । ਹਰਿ ਪੂਜਨਕੀ ਜਹਾਂ
ਆਰ ਭਟੀ ਭਰ ਨੈਨ ਨਿਹਾਰ ਰਮਾਲ ਪਟੀ । ਜਹਾਂ ਈਧਨ
ਚੰਦਨ ਕੀ ਖਪਟੀ ਕਵਿ ਰਾਮ ਕਹੈ ਸੋਈ ਪੰਚ ਬਟੀ॥੫੯॥”

ਚੌਪਈ

ਜਿਵ ਇਹ ਪੰਚ ਬਟੀ ਹੈ ਗਾਈ । ਤਿਉਂ ਬ੍ਰਿਧ ਕਾ
ਸੁਭ ਥਾਨ ਅਲਾਈ । ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੋਂ ਸੁਨ ਕਰਕੇ ਭਾਨਾ ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕੇ ਚਰਨੀ ਲਪਟਾਨਾ ॥ ੧੨ ॥ ਹੇ ਗੁਰ ਤੁਮਰੀ
ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ । ਪਾਈ ਬ੍ਰਿਧ ਨੇ ਕਲਾ ਬਿਸਾਲ । ਤਿਸਦਾ
ਸੁਤ ਹੈ ਦਾਸ ਤੁਮਾਰਾ । ਹੁਕਮ ਆਪ ਦਾ ਮਾਨਨ ਵਾਰਾ॥੧੩॥
ਕਥਾ ਬੀੜ ਦੀ ਅਪਰ ਅਪਾਰ । ਰਿਖੀ ਮੁਨੀ ਜਪ ਕਰਤ
ਨਿਹਾਰ । ਸਾਰੀ ਕਥਾ ਬੀੜ ਸੁਨ ਪਾਈ । ਸੰਗਤ ਸੁਣ ਗੁਰਤੋਂ
ਹਰਖਾਈ ॥ ੧੪ ॥ ਸੰਗਤ ਅਹੇ ਧੰਨ ਤੂੰ ਭਾਨਾ । ਭਾਨ ਸਮਾਨ
ਬ੍ਰਿਧ ਸੁਤ ਭਾਨਾ । ਮੁੜ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਗੁਰ ਆਵੈਂ ।
ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਛਬ ਪਾਵੈਂ ॥ ੧੫ ॥ ਭਾਈ ਭਾਨੇ ਨਾਲ
ਪਿਆਰ । ਮਹਿਮਾਂ ਤਾਂਕੀ ਅਪਰ ਅਪਾਰ । ਗੁਰਘਰ ਬ੍ਰਿਧ ਦੀ
ਅਧਿਕ ਵਡਾਈ । ਤਿਲਕ ਰੂਪ ਬ੍ਰਿਧ ਬੰਸ ਅਖਾਈ ॥ ੧੬ ॥

ਇਤੀ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਾਹਿਬ ਭਾਨਾ ਜੀ ਤ੍ਰਵਿੰਜਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ ॥

ਖ੍ਰਿਸਤੀ ਸ੍ਰੀ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਜੀ ਤੇ ਸੋਹਾਲੀ !

ਦੋਹਰਾ

ਸ੍ਰੀ ਭਾਨੇ ਦਾ ਜਸ ਵਡਾ ਸੁਭ ਕੰਮੀਂ ਭਰਪੂਰ ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀਗ ਹਜੂਰ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤਰਨ ਤਾਰਨੇ ਆਏ । ਸ੍ਰੀ ਭਾਨੇ ਨੂੰ ਬਚਨ
ਅਲਾਇ । ਭੁਮ ਆਓ ਮਹਿਲਾਂ ਕੇ ਸੰਗ । ਅਸੀ ਚਲਤ ਆਗੇ
ਚੜ੍ਹ ਤੁਰੰਗ ॥ ੨ ॥ ਕਰ ਸਲਾਹ ਭਾਨੇ ਸੰਗ ਸਾਰੀ । ਚਲੇ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਆਪ ਅਗਾਰੀ । ਜਦ ਸੰਗਰਾਣੇ ਫਿਗ ਗੁਰ ਆਏ ।
ਮਾਤੋ ਸੁਲੱਖਣੀ ਸੁਤ ਵਰ ਪਾਏ ॥ ੩ ॥ ਫਿਰ ਸ੍ਰੀ ਤਰਨ ਤਾਰਨੇ
ਆਏ । ਦਸਮੀਂ ਭਾਵੇਂ ਦੀ ਸੀ ਗਾਏ । ਸੋਲਾਂ ਸੈ ਤਰਿਆਨਮ
ਸਾਲ । ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਰਹੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ॥ ੪ ॥ ਫਿਰ ਸਤਿਗੁਰ
ਜੀ ਪੱਟੀ ਆਏ । ਪਿੰਗਲੇ ਦੇ ਘਰ ਮਾਹਿ ਸੁਹਾਏ । ਪਿੰਗਲੇ
ਦੀ ਜੋ ਦੂਜਾ ਨਾਮ । ਗੁਰੂ ਬਖਸ਼ ਸਭ ਬੋਲਣ ਆਮ ॥ ੫ ॥
ਸਤਿਵੰਤੀ ਪਿੰਗਲੇ ਦੀ ਦਾਰਾ । ਸ੍ਰੀ ਭਾਨੇ ਨੂੰ ਦਰਸ ਵਿਖਾਰਾ ।
ਬ੍ਰਿਧ ਤਨ ਤਿਨ ਕੇ ਦਰਸਨ ਪਾਏ । ਸ੍ਰੀ ਭਾਨਾ ਗੁਰ ਪਾਸ
ਅਲਾਏ ॥ ੬ ॥ ਗੁਰ ਬੋਲੇ ਹੁਣ ਤਿਨ ਕਾ ਅੰਤ । ਵਰਤੇਗਾ
ਇਹ ਹੁਣੇ ਬ੍ਰਿਤੇਤ । ਇਤਨੇ ਨੂੰ ਸਤਿਵੰਤੀ ਆਈ । ਅਪਨੇ
ਪਤਿ ਕੇ ਸੰਗ ਲਿਆਈ ॥ ੭ ॥ ਹੇ ਸਤਿਗੁਰ ਹੁਣ ਅੰਤ ਹਮਾਰਾ ।
ਹੋ ਜਾਣਾ ਅਜ ਰਾਤ ਵਿਚਾਰਾ । ਤੜਕੇ ਨੂੰ ਹਮ ਤਿਆਗੈ
ਪ੍ਰਾਨਾ । ਅਰ ਗੁਰ ਪੁਰ ਨੂੰ ਕਰੀਏ ਪਿਆਨਾ ॥ ੮ ॥ ਇਉਂ ਅਗਲੇ
ਦਿਨ ਤੜਕੇ ਸਾਰ । ਗੁਰ ਪੁਰ ਨੂੰ ਓਹ ਗਏ ਪਧਾਰ । ਓਹਨਾਂ

ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕਰਾਵੈਂ । ਤਿਨ ਪੁਤ੍ਰਨ ਕੋ ਸੀਰ ਧਰਾਵੈਂ ॥ ੯ ॥
 ਸਤਿਗੁਰ ਤਿਨ ਪਰ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰੀ । ਮੁਕਤਿ ਕਰੇ ਫਿਰ ਭਲੇ
 ਅਧਾਰੀ । ਜੋ ਸਤਿਗੁਰ ਦੀ ਸਰਨੀ ਆਵੇ । ਨਾਮ ਦਾਨ ਪਾ ਕੇ
 ਤਰ ਜਾਵੇ ॥ ੧੦ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਸਰਿਹਾਲੀ ਗੁਰਦੇਵ ਜੀ ਪੱਟੀ ਤੋਂ ਚਲ ਜਾਨ ।
 ਡੇਰਾ ਲਾਵਨ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਛੇਵੇਂ ਗੁਰ ਭਗਵਾਨ ॥ ੧੧ ॥

ਚੌਪਈ

ਗਏ ਗੁਰੂ ਸਰਿਹਾਲੀ ਗਾਮ । ਸੰਗਤ ਪਾਛੇ ਗਈ ਤਮਾਮ ।
 ਭਾਨੇ ਨੇ ਗੁਰ ਜਗਾ ਨਿਹਾਡੀ । ਲੋਗਨ ਸੇ ਪੂਛੀ ਹਿਤ ਧਾਰੀ
 ॥ ੧੨ ॥ ਲੋਗਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵਾਕ ਅਲਾਏ । ਇਸ ਥਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ
 ਅਰਜਨ ਆਏ । ਇਸ ਬਿਧ ਸੁਨ ਭਾਠਾ ਚਲ ਆਵੇ । ਸਤਿ
 ਗੁਰ ਪੈ ਇਵ ਬਚਨ ਅਲਾਵੇ ॥ ੧੩ ॥ 'ਹੇ ਸਤਿਗੁਰ ਇਸ
 ਥਲ ਗੁਰ ਆਏ । ਮੇਰੇ ਪਿਤ ਭੀ ਸਾਥ ਲਖਾਏ । ਕਿਸ ਬਿਧ
 ਆਏ ਗੁਰ ਕਰਤਾਰ । ਆਪ ਸੁਨਾਵੇ ਕਰ ਬਿਸਥਾਰ' ॥ ੧੪ ॥
 ਤਬ ਗੁਰ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਸਦਵਾਏ । ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਸੁਨ ਗੁਰ ਪੈ
 ਆਏ । ਗੁਰ ਬੋਲੇ ਬਿਧੀਚੰਦ ਉਪਕਾਰੀ । ਕਥਾ ਕਹੇ ਸਤਿਗੁਰ
 ਪਿਤ ਵਾਰੀ ॥ ੧੫ ॥ ਤੁਮਰੇ ਇਹਾਂ ਨਾਨਕੇ ਗਾਏ । ਕਹੋ
 ਤੁਸੀ ਗੁਰ ਸੰਗ ਰਹਾਏ । ਬਿਧ ਹੁਤ ਭਾਨਾ ਪਰ ਉਪਕਾਰੀ ।
 ਸੁਨੀ ਕਹਿਤ ਹੈ ਸਾਖੀ ਸਾਰੀ ॥ ੧੬ ॥ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਤਬ ਲਗਾ
 ਸੁਨਾਵਨ । ਆਏ ਜਿਸ ਵਿਧ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪਾਵਨ । ਤਰਨ ਤਾਰਨੋਂ
 ਪੱਟੀ ਆਏ । ਪੱਟੀ ਤੋਂ ਇਸ ਥਲ ਪਗ ਪਾਏ ॥ ੧੭ ॥ ਮਾਮੇ
 ਨਾਨੇ ਸੀਗ ਹਮਾਰੇ । ਸੇਵਾ ਕਰੀ ਅਤੀ ਹਿਤ ਧਾਰੇ । ਲਗਾ

ਦਈ ਇੱਕ ਏਸ ਸਥਾਨ । ਲਗੇ ਰਹਿਣ ਗੁਰਦੇਵ ਸੁਜਾਨ ॥੧੮॥
 ਇਸ ਥਲ ਜੋਗੀ ਡੇਰਾ ਭਾਰੀ। ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਸੀ ਤਾਸ ਪਿਛਾਰੀ।
 ਜਦ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਅਰਜਨ ਜੀ ਆਏ । ਲੋਗ ਸਭੀ ਗੁਰ ਪਦ
 ਲਪਟਾਏ ॥੧੯॥ ਜੋਗੀ ਡੇਰੇ ਨਹਿੰ ਕੋ ਜਾਵੇ । ਨਾਰ ਪੁਰਸ਼
 ਸਭ ਗੁਰ ਪੈ ਆਵੇ । ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਗੁਰ ਦੇ ਨਾਲ । ਸਤਿਗੁਰ
 ਸਭ ਨੂੰ ਕਰਨ ਨਿਹਾਲ ॥੨੦॥ ਸਿੱਖ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਸਾਥ ਅਪਾਰੇ ।
 ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਗੁਰੂ ਅਗਾਰੇ । ਜੋਗੀ ਭਏ ਅਤੀ ਦੁਖਿਆਰੇ ।
 ਲਗੇ ਕਰਨ ਗੁਰ ਕੇ ਸੰਗ ਰਾਰੇ ॥ ੨੧ ॥ ਜੋਗੀ ਨੇ ਇਹ
 ਬਨਤ ਬਨਾਈ । ਲੁਕੇ ਗੁਰੂ ਇਸ ਥਲ ਹੈਂ ਆਈ । ਪ੍ਰਿਥੀਚੰਦ
 ਨੇ ਦੀਏ ਨਿਕਾਰ । ਨਾਬ ਦਿਵਾਨ ਸੰਗ ਹੈ ਰਾਰ ॥ ੨੨ ॥
 ਜੇ ਤੁਮ ਇਨਕੋ ਰਖੋ ਪਿਆਰੇ । ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੁਖ ਦੇਉ ਭਾਰੇ ।
 ਖਿੰਦੂ ਮਿੰਦੂ ਨੰਬਰਦਾਰ । ਲਗੇ ਗੁਰਾਂ ਸੰਗ ਕਰਨੇ ਰਾਰ ॥੨੩॥
 ਗੁਰ ਕੇ ਬੋਲੇ ਏਥੋਂ ਜਾਵੇ । ਡੇਰਾ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਲਾਵੇ । ਉਚੇ
 ਨੀਵੇਂ ਬਚਨ ਉਚਾਰੇ । ਗੁਰ ਅਰਜਨ ਤਬ ਕਰੇ ਤਿਆਰੇ ॥੨੪॥
 ਕੰਤਕ ਚਲਨ ਸਮੇਂ ਦਿਖਰਾਏ । ਇੰਦ ਭੰਨ ਟੁਕ ਚਾਰ ਬਨਾਏ ।
 ਚਾਰੇ ਟੁਕ ਚਵ ਦਿਸ਼ਾ ਚਲਾਏ । ਅਰ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੋਂ ਬਚਨ
 ਅਲਾਏ ॥੨੫॥ ਜਿਉਂ ਹਿਰਦੇ ਏਹਨਾਂ ਦੇ ਕੱਲਰ । ਤਿਉਂ
 ਧਰਤੀ ਇਹ ਹੋਏ ਕੱਲਰ । ਉੱਠ ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢਾ ਉਪਕਾਰੀ । ਢੂੰਡਨ
 ਇੰਟਾਂ ਕਰਨ ਅਗਾਰੀ ॥ ੨੬ ॥ ਤੈ ਟੁਕੜੇ ਲਭ ਗੁਰ ਪੈ
 ਲਯਾਯਾ । ਚੌਥਾ ਟੁਕੜਾ ਨਜ਼ਰ ਨ ਆਯਾ । ਅੱਗੇ ਰੱਖ ਬ੍ਰਿਧ
 ਬਿਨੈ ਉਚਾਰੀ । ਕਰੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਇਨ ਪੈ ਵਡ ਭਾਰੀ ॥ ੨੭ ॥
 ਗੁਰ ਬੋਲੇ ਬ੍ਰਿਧ ਪਰ ਉਪਕਾਰੀ । ਰੱਖੀ ਸ੍ਰਹਾਲੀ ਤੈ ਦਿਸ
 ਵਾਰੀ । ਚੌਥੀ ਕੱਲਰ ਟੁਣ ਤਕ ਜਾਨੋ । ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਮਹਿਮਾਂ

ਵਡ ਜਾਨੇ ॥ ੨੮ ॥

ਭਾਨਾ ਜੀ ਬਾਬਾ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਇਹ ਕਥਾ ਸੁਣਕੇ ਅਤੀ ਅਨੰਦ ਹੋਯਾ, ਤੇ ਭਾਨਾ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਜੀ ਦਾ ਧੰਨਯਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਸ਼ਹਾਲੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਇਹ ਕਥਾ ਸੁਣ ਕੇ ਭਾਈ ਬਿਧੀਚੰਦ ਜੀ ਨੂੰ ਅੱਡ ਹੋਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਤੁਸੀਂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਸਾਡੀ ਬੇਨਤੀ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਪਾਸ ਕਰੋ ਅਤੇ ਪਿਛਲੀ ਭੁੱਲ ਬਖਸ਼ਵਾ ਦਿਓ, ਤਾਂ ਭਾਈ ਬਿਧੀਚੰਦ ਜੀ ਨੇ ਨੱਗਰ ਨਿਵਾਸੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਭੁੱਲ ਬਖਸ਼ਵਾਨੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜਿਸਨੇ ਦੁਹਾਡੇ ਉੱਤੇ ਤਿੰਨ ਪਾਸੇ ਬਖਸ਼ਾਵਾਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਹੁਣ ਇਸ ਸਮੇਂ ਉਸੇ ਬ੍ਰਿਧ ਜੀ ਦੇ ਸਪੁੱਤ੍ਰ ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਹੀਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰੋ, ਉਮੈਦ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮੰਨ ਲੈਣਗੇ।

ਤਦ ਪਿੰਡ ਨਿਵਾਸੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਭਾਈ ਭਾਨੇ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਕੇ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਸਪੁੱਤ੍ਰ ਹੋ, ਜਿਸਤਰਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਅਤੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਭੀ ਕਰੋ, ਚੌਥੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜੇਹੜੀ ਕੱਲਰ ਪਈ ਹੈ ਉੱਗਣ ਲੱਗ ਜਾਵੇ, ਇਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਬਖਸ਼ਸ਼ ਕਰਵਾ ਦਿਓ।

ਤਦ ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਨੇ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਮੰਨ ਕਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਿਜਾ ਕਰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਹੁਣ ਤੁੱਕ ਪੰਜਵੇਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਵਾਕ ਕਰਕੇ ਸ਼ਹਾਲੀ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਦੀ ਕੱਲਰ ਪਈ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਓਹੀ ਜੋਤ ਹੋ, ਖਿਮਾਂ ਕਰਕੇ ਬਖਸ਼ ਦਿਓ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਭਾਨੇ ਦੇ ਸਿਦਕ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ

(੨੬੦)

ਭਰੇ ਤੇ ਪਰਉਪਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਚਨ ਸੁਨ ਕਰ ਪਿੰਡ
ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਉੱਤੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ
ਨੱਕਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੱਲਰ ਦਿਲ ਸੁਧਰਨਗੇ, ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ
ਏਹ ਧਰਤੀ ਠੀਕ ਹੁੰਦੀ ਜਾਊ। ਸੋ ਹੁਣ ਕੁਝ ਕੁਝ ਜੰਮਣ
ਲਗ ਪਈ ਹੈ ॥

॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਾਹਿਬ ਭਾਨਾ ਜੀ ਚੁਰਿਜਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ ॥

ਚੋਹਲਾ ਸਾਹਿਬ, ਪੱਠਾ ਪਿੰਡ, ਗੋਂਦਵਾਲ ਦੀ ਸਾਖੀ

ਚੋਹਲਾ

ਚੋਹਲਾ ਸਾਹਿਬ ਗਏ ਗੁਰ ਫਿਰ ਪੱਠੇ ਪਿੰਡ ਜਾਨ ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਗੋਂਦਵਾਲ ਫਿਰ ਆਨ ॥ ੧ ॥

ਚੋਪਈ

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਫਿਰ ਚੋਲ੍ਹੇ ਜਾਵਨ । ਗੁਰ ਸਥਾਨ ਜਾ
ਡੇਰਾ ਲਾਵਨ । ਦਰਸ਼ਨ ਗੁਰ ਸਥਾਨ ਦੇ ਪਾਏ । ਪੁਰ
ਵਾਸੀ ਸਭ ਹੀ ਮਿਲ ਆਏ ॥ ੨ ॥ ਲਗੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਚਰਨ
ਮਝਾਰ । ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਅਤਿ ਹਿਤ ਧਾਰ । ਸੰਗਤ ਭਾਨੇ ਪੈ ਮਿਲ
ਆਈ । ਕਥਾ ਸੁਨਾਵੇ ਗੁਰ ਤੋਂ ਭਾਈ ॥ ੩ ॥ ਤੁਸੀਂ ਸਿੱਖ
ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਬੀਰ । ਅਰਜ ਕਰੀ ਤੁਮ ਪੈ ਧਰ ਧੀਰ । ਸੰਗਤ
ਦੀ ਭਾਨੇ ਨੇ ਜਾਇ । ਕਹੀ ਬੇਨਤੀ ਸਰਬ ਸੁਨਾਇ ॥ ੪ ॥
ਸਤਿਗੁਰ ਸੁਨ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਧਾਰੀ । ਲਗੇ ਸੁਨਾਵਨ ਕਥਾ
ਅਪਾਰੀ । ਸਭ ਉਦਮ ਭਾਨੇ ਦਾ ਜਾਨੇ । ਗੁਰ ਕੀ ਕਥਾ
ਮੁਕਤ ਘਰ ਮਾਨੇ ॥ ੫ ॥ ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਅਰਜਨ ਆਏ ।

(੨੯੧)

ਚਾਰ ਹਾੜ ਸੁਭ ਸੀਗ ਅਲਾਏ । ਸੋਲਾਂ ਸੌ ਸੰਤਾਲੀ ਸਾਲ ॥
ਕਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਜਦ ਗੁਰ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ॥ ੬ ॥ ਪੱਤੀ ਰਾਇ ਹਦੀਰ
ਪਛਾਨੇ । ਉਤਰੇ ਸੀ ਜਿਸ ਦਿਸ ਗੁਰ ਜਾਨੇ । ਤਿਸ ਪੱਤੀ ਦੀ
ਸੀ ਇਕ ਮਾਈ । ਚੋਹਲਾ ਕੁੱਟ ਗੁਰ ਪਾਸ ਲਿਆਈ ॥ ੭ ॥
ਸਤਿਗੁਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੀ ਮਹਾਨ । ਛਕ ਚੋਲ੍ਹਾ ਬੋਲੇ ਭਗਵਾਨ ।
ਮਿੱਠਾ ਕਰ ਜੋ ਆਂਦਾ ਚੋਲ੍ਹਾ । ਭੈਣੀ ਤੋਂ ਹੁਣ ਹੋਯਾ ਚੋਲ੍ਹਾ ॥ ੮ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਸਤਿਗੁਰ ਸਬਦ ਉਚਾਰਿਆ ਸੁਨੋ ਸਭੀ ਧਰ ਧੀਰ ।
ਕਥਿਆ ਰਾਗ ਧਨਾਸਰੀ ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਗੰਭੀਰ ॥ ੯ ॥

ਧਨਾਸਰੀ ਮਹਲਾ ੫

ਬਾਰਿ ਜਾਉ ਗੁਰ ਅਪੁਨੇ ਉਪਰਿ ਜਿਨਿ ਹਰਿ ਹਰਿ
ਨਾਮੁ ਦ੍ਰਿੜਾਯਾ ॥ ਮਹਾ ਉਦਿਆਨ ਅੰਧਕਾਰ ਮਹਿ ਜਿਨਿ
ਸੀਧਾ ਮਾਰਗੁ ਦਿਖਾਇਆ ॥ ੧ ॥ ਹਮਰੇ ਪ੍ਰਾਨ
ਗੁਪਾਲ ਗੋਬਿੰਦ । ਈਹਾ ਉਹਾ ਸਰਬ ਥੋਕ ਕੀ
ਜਿਸਹਿ ਹਮਾਰੀ ਚਿੰਟੁ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਜਾਕੈ ਸਿਮਰਨਿ ਸਰਬ
ਨਿਧਾਨਾ ਮਾਨੁ ਮਹਤੁ ਪਤਿ ਪੂਰੀ । ਨਾਮੁ ਲੈਤ ਕੋਟਿ
ਅਘ ਨਾਸੇ ਭਗਤ ਬਾਛਹਿ ਸਭ ਧੂਰੀ ॥ ੨ ॥ ਸਰਬ
ਮਨੋਰਥ ਜੇਕੋ ਚਾਹੈ ਸੇਵੈ ਏਕੁ ਨਿਧਾਨਾ । ਪਾਰ ਬ੍ਰਹਮ
ਅਪਰੰਪਰ ਸੁਆਮੀ ਸਿਮਰਤ ਪਾਰਿ ਪਰਾਨਾ ॥ ੩ ॥
ਸੀਤਲ ਸਾਂਤਿ ਮਹਾ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ਸੰਤਸੰਗਿ ਰਹਿਓ
ਓਲਾ । ਹਰਿ ਧਨ ਸੰਚਨੁ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਭੋਜਨੁ ਇਹ
ਨਾਨਕ ਕੀਨੋ ਚੋਲਾ ॥ ੪ ॥ ੮ ॥

ਚੌਪਈ

ਸਾਰਾ ਸਬਦ ਗੁਰੂ ਕੀ ਬਾਣੀ । ਸਭ ਸੰਗਤ ਦੇ ਸੁਣ

(੬੬੨)

ਮਨ ਭਾਲੀ । ਬੁੱਢੇ ਸਾਹਿਬ ਸੁਤ ਤੂੰ ਧੰਨ । ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਕੀਤਾ
ਪਰਸੰਨ ॥ ੧੦ ॥ ਤੂੰ ਗੁਰ ਘਰ ਦਾ ਪਰ ਉਪਕਾਰੀ । ਗੁੱਝੀ
ਗੱਲ ਸੁਣਾਈ ਸਾਰੀ । ਗੁਰੂ ਕਹੈ ਕੁਝ ਬਾਕੀ ਹੋਰ । ਓਹ ਭੀ
ਸੁਨੇ ਹੋਇ ਮਮ ਓਰ ॥ ੧੧ ॥ ਤਦ ਇਕ ਪੁਰਖ ਕਿਹਾ ਸੀ
ਉਚਾਰ । ਭੈਣੀ ਲਿਖਿਆ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ । ਸੱਤ ਬਚਨ ਸਤ-
ਗੁਰ ਨੇ ਬੋਲਾ । ਪਰ ਦਫਤ੍ਰ ਕਿੰਵ ਹੋਸੀ ਚੋਲਾ ॥ ੧੨ ॥
ਗੁਰ ਕਹੇ ਕਮਲੇ ਚੋਲਾ ਨਾਉਂ । ਦਫਤ੍ਰ ਵਿੱਚ ਭੀ ਲਿਖਿਆ
ਜਾਉ । ਸੱਤ ਬਚਨ ਸਤਗੁਰ ਦੇ ਹੋਏ । ਦਫਤ੍ਰ ਚੋਲਾ
ਲਿਖਿਆ ਜੋਏ ॥ ੧੩ ॥ ਸਭ ਜਗ ਲੱਗਾ ਚੋਲਾ ਗਾਣਾ ਵਾਕ ਗੁਰਾਂ
ਦਾ ਸੱਚਾ ਜਾਣ । ਜਿਸਨੂੰ ਕਮਲਾ ਸਤਿਗੁਰ ਕਹਿਆ । ਸੋ
ਤਦ ਤੋਂ ਹੀ ਕਮਲਾ ਰਹਿਆ । ਹੁਣ ਤਾਈਂ ਉਸ ਕੁਲ ਵਿਚ-
ਕਾਰ । ਕਮਲਾ ਇਕ ਅਧ ਰਹੈ ਖਿਚਾਰ ॥ ੧੪ ॥ ਫਿਰ
ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਰੀ ਵਿਚਾਰ ਅਰਜ ਕਰੇ ਗੁਰ ਪੈ ਹਿਤਧਾਰ ॥ ੧੫ ॥
ਪੁੱਛਨ ਕਿਸਦੇ ਟਾਹੀਂ ਕਰੀਏ । ਇੱਕ ਕਹਿ ਬੁੱਢੇ ਕੇ ਪਦ
ਫਰੀਏ । ਏਹ ਸਾਰਨਗੇ ਕਾਜ ਹਮਾਰਾ । ਅਰਜ ਕਰੇ ਇਨ
ਪਾਸ ਬਿਚਾਰਾ ॥ ੧੬ ॥ ਸਭ ਮਿਲ ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢੇ ਪੈ ਆਏ ।
ਹਾਥ ਜੋਰ ਕਰ ਬਿਨੈ ਅਲਾਏਹੇ ਬਾਬਾ ਤੁਮ ਪਰ ਉਪਕਾਰੀ ।
ਕਾਜ ਕਰੋ ਇਕ ਹਮਰਾ ਭਾਰੀ ॥ ੧੭ ॥ ਬੂਹ ਗੋਤ ਦੇ ਜ਼ਿਮੀ
ਦਾਰ । ਦਿੰਦੇ ਹੈਂ ਦੁਖ ਬਹੁਤ ਅਪਾਰ । ਕਹੇ ਗੁਰਾਂ ਜੇ ਤਿਨ
ਸਮਝਾਵੈਂ । ਅਸੀਂ ਨ ਤਿਨ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਾਵੈਂ ॥ ੧੮ ॥ ਤਦ
ਬਾਬਾ ਜੀ ਪਰ ਉਪਕਾਰੀ । ਜਾਇ ਗੁਰੂ ਪੈ ਅਰਜ ਗੁਜਾਰੀ ।

ਦੋਹਰਾ

ਤਦ ਗੁਰ ਜੀ ਏਹ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਦਵਾਇ ।
ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਮੱਤ ਦੇ ਵਾਕ ਕਹੇ ਸਮਝਾਇ ॥ ੧੯ ॥

(੨੬੩)
ਚੌਪਈ

ਪਰ ਅੱਗੋਂ ਉਨਹੈਂ ਕੜ ਕੀਨੀ । ਗੁਰ ਕੀ ਮੱਤ ਨ ਮਨ ਮੈਂ
ਚੀਨੀ । ਬੁਰੇ ਭਲੇ ਬਹੋ ਵਾਕ ਉਚਾਰੇ । ਅਰ ਉੱਠ ਅਪਨੇ
ਪਿੰਡ ਸਿਧਾਰੇ ॥ ੨੦ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਚੋਲ੍ਹੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤਈਂ ਗੁਰ ਬਚ ਕਿਹਾ ਅਲਾਇ ।
ਬੂਹ ਜੂਹ ਹੋ ਜਾਵਸੀ ਸਭੀ ਲੋਕ ਸੁਖ ਪਾਇ ॥ ੨੧ ॥
ਏਥੋਂ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇਵ ਜੀ ਆਗੇ ਚਲੇ ਵਿਚਾਰ ।
ਪੱਠੇ ਪਿੰਡ ਸੁਹਾਂਵੰਦੇ ਤਿਸਦੀ ਕਥਾ ਅਪਾਰ ॥ ੨੨ ॥
ਜਹਿ ਜਹਿ ਸਤਿਗੁਰ ਜਾਂਵਦੇ ਭਾਨਾ ਸੋਹੇ ਸਾਥ ।
ਤਾਸ ਜਗਾ ਦੀ ਭਾਖਦੇ ਭਾਨੇ ਪ੍ਰਤਿ ਸਭ ਗਾਥ ॥ ੨੩ ॥

ਚੌਪਈ

ਇਸ ਥਲ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਆਏ । ਬੇਦੀ ਪਿਖ ਸਾਰੇ
ਘਬਰਾਏ । ਕਹਿ ਬੇਦੀ ਕੁਲ ਲੀਕ ਲਗਾਈ । ਏਸ ਜਗਾ
ਰਹਿਨਾ ਨਹਿ ਭਾਈ ॥ ੨੪ ॥ ਜਾਵੇ ਕਹੀਂ ਔਰ ਅਸਥਾਨ ।
ਤੂੰ ਬੇਦੀ ਕੁਲ ਕੀਤੀ ਹਾਨ । ਜੱਗ ਕੁਰਾਹੀ ਤੋਰ ਅਲਾਵੈ ।
ਤੁਧ ਕੋ ਚੰਗਾ ਨਹਿ ਕੋ ਗਾਵੈ ॥ ੨੫ ॥ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਚੁਪ ਚਾਪ
ਰਹਾਏ । ਨਹਿ ਮੂੰਹੋਂ ਕੁਝ ਵਾਕ ਅਲਾਏ । ਸਦ ਅਨੰਦ ਸੀ
ਰੂਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ । ਗੁੱਸਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨ ਮਨ ਵਿਚ ਆਂਦਾ ॥ ੨੬ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਹੁਣ ਤੱਕੋ ਉਹ ਪਿੰਡ ਹੈ ਸਾਰਾ ਪਿਆ ਉਜਾੜ ।
ਕਿੱਥੇ ਹਨ ਜੋ ਜਾਤ ਦਾ ਕਰਦੇ ਸੀ ਹੰਕਾਰ ॥ ੨੭ ॥

ਚੌਪਈ

ਗੁਰ ਅਸਥਾਨ ਸੋਹੇ ਹੁਣ ਜਿੱਥੇ । ਪੰਜਵੇਂ ਗੁਰ ਵੀ
ਆਏ ਉੱਥੇ । ਦਰਸਨ ਕਰਕੇ ਤੁਰੇ ਅਗਾਰੀ । ਭਾਨਾ ਬੋਲਾ

ਅਤਿ ਹਿਤ ਧਾਰੀ ॥ ੨੮ ॥ ਹੇ ਗੁਰ ਕਥਾ ਸੁਨੀ ਕਿਸ ਪਾਸੋਂ ।
ਸੁਨੀ ਕਿਸੇ ਯਾ ਕਥੀ ਅਕਾਸੋਂ । ਗੁਰ ਬੋਲੇ ਦੋਨੋਂ ਪਰਕਾਰ ।
ਭਾਨਾ ਬੋਲੈ ਜੈ ਜੈ ਕਾਰ ॥ ੨੮ ॥

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਚਲਾਣਾ !

ਦੋਹਰਾ

ਭਾਈ ਜੀ ਗੁਰਦਾਸ ਦਾ ਸੁਨੋਂ ਚਲਾਣਾ ਵੀਰ ।
ਭਾਨਾ ਗੁਰ ਸੰਗ ਚੱਲਿਆ ਗੋਂਦਵਾਲ ਧਰ ਧੀਰ ॥ ੨੯ ॥

ਚੌਪਈ

ਸੋਲਾਂ ਸੈ ਚੌਰਾਨਮ ਸਾਲ । ਭਾਦੋਂ ਸੁਦੀ ਅਸ਼ਟਮੀ
ਭਾਲ । ਬੁੱਧਵਾਰ ਦਿਨ ਸੀਗ ਪਛਾਨੋਂ । ਪਰਵਿਸਦੇ ਸੀ ਪੰਜ
ਲਖਾਨੋ ॥ ੩੦ ॥ ਅੰਤ ਸਮਾਂ ਗੁਰਦਾਸ ਨਿਹਾਰਾ । ਗੁਰ ਘਰ ਦਾ
ਅਤਿ ਸਿੱਖ ਪਿਆਰਾ । ਗੁਰ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਸੀਸ ਨਿਵਾਇ ।
ਲੀਤੀ ਖਿਮਾਂ ਅਤੀ ਹਿਤ ਲਾਇ ॥ ੩੧ ॥ ਮਿਲਿਆ ਗਲ
ਮਿਲ ਭਾਨੇ ਤਾਈਂ । ਖਿਮਾਂ ਬਖਸ਼ਨੀ ਮੈਨੂੰ ਭਾਈ । ਸਭ ਤੋਂ
ਖੁਸ਼ੀ ਲਈ ਗੁਰਦਾਸ । ਕੀਤਾ ਬਚਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ॥ ੩੨ ॥
ਮੇਰੇ ਤਨ ਦਾ ਕਰਕੇ ਦਾਹ । ਕਰਨਾ ਬਿਆਸ ਨਦੀ ਪਰਵਾਹ ।
ਨਾ ਕੋ ਮੇਰੀ ਜਾਗ ਬਨਾਣੀ । ਬਯਾਸਾ ਦੇ ਵਿਚ ਦੇਹ ਚਾ ਪਾਣੀ ॥
੩੩ ॥ ਧਰਾ ਧਯਾਨ ਗੁਰ ਚਰਨ ਮਝਾਰੀ । ਲਗੀ ਸਮਾਧੀ
ਇਕ ਰਸ ਵਾਰੀ । ਜੋਤ ਗਈ ਸਰਖੰਡ ਦਵਾਰ । ਵਾਹਿਗੁਰੂ
ਦੇ ਹੁਕਮ ਮਝਾਰ ॥ ੩੪ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸੁਜਾਨ ।
ਕਰੀ ਜਿਵੇਂ ਗੁਰਦਾਸ ਵਖਾਨ । ਜਲ ਮਲ ਜਾਨੀ ਲਿਆ
ਨਿਵਾਇ । ਬਸਤ੍ਰ ਸਜਾਏ ਅਤਿ ਹਿਤਲਾਇ ॥ ੩੫ ॥ ਬਿਧੀਚੰਦ
ਭਾਨਾ ਗੁਰਦੇਵ । ਕਰਨ ਲਗੇ ਤਿਸਦੀ ਸੁਭ ਸੇਵ । ਅਤਿ

ਸੁੰਦਰ ਬਿਬਾਨ ਬਨਾਯਾ । ਤਿਸ ਉੱਪਰ ਦੇਹੀ ਨੂੰ ਪਾਯਾ ॥੩੬॥
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰ ਭਾਨਾ ਜਾਨ । ਬਿਧੀਚੰਦ ਜੇਠਾ ਪਹਿਚਾਨ । ਸੂਰਜ
 ਮਲ ਸੰਗ ਚਵਰ ਢਲਾਵੇ । ਫੂਲਨ ਕੀ ਬਰਖਾ ਬਰਖਾਵੇ ॥੩੭॥
 ਸੁੰਦਰ ਪਾਇ ਦੁਸ਼ਾਲੇ ਨਾਲੇ । ਅਤਰ ਕੇਵੜੇ ਅਤੀ ਬਿਸਾਲੇ ।
 ਗਏ ਬਿਪਾਸਾ ਤੀਰ ਪਛਾਨੇ । ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਾਸ ਬਿਵਾਨ ਮਹਾਨੇ ।
 ॥ ੩੮ ॥ ਗੁਰ ਨੇ ਆਪ ਕੀਆ ਸਸਕਾਰ । ਗੁਰ ਨੇ ਅਪਨੀ
 ਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ । ਭਾਨੇ ਕੀਰਤਨ ਸੋਹਿਲ ਉਚਾਰਾ । ਸੋਧ
 ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਅਪਾਰਾ ॥ ੩੯ ॥

ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੫

ਮਾਨ ਮੋਹ ਅਰੁ ਲੋਭ ਵਿਕਾਰਾ ਬੀਓ ਚੀਤਿ ਨ ਘਾਲਿਓ ।
 ਨਾਮ ਰਤਨੁ ਗੁਣਾ ਹਰਿ ਬਣਜੇ ਲਾਇ ਵਖਰ ਲੈ
 ਚਾਲਿਓ ॥ ੧ ॥ ਸੇਵਕ ਕੀ ਓੜਕਿ ਨਿਬਹੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ।
 ਜੀਵਤ ਸਾਹਿਬੁ ਸੇਵਿਓ ਅਪਨਾ ਚਲਤੇ ਰਾਖਿਓ
 ਚੀਤਿ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਜੈਸੀ ਆਗਿਆ ਕੀਨੀ
 ਠਾਕੁਰਿ ਤਿਸਤੇ ਮੁਖੁ ਨਹੀ ਮੋਰਿਓ । ਸਹਿਜੁ ਅਨੰਦੁ
 ਰਖਿਓ ਗ੍ਰਿਹ ਭੀਤਰਿ ਉਠਿ ਊਆਹੁਕਉ ਦਉਰਿਓ । ੨ ।
 ਆਗਿਆ ਮਹਿ ਭੂਖ ਸੋਈ ਕਰਿ ਸੂਖਾ ਸੋਗ ਹਰਖ
 ਨਹੀ ਜਾਨਿਓ । ਜੋ ਜੋ ਹੁਕਮ ਭਇਓ ਸਾਹਿਬ ਕਾ
 ਸੋ ਮਾਥੇ ਲੈ ਮਾਨਿਓ ॥ ੩ ॥ ਭਇਓ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਠਾਕੁਰੁ
 ਸੇਵਕ ਕਉ ਸਵਰੇ ਹਲਤ ਪਲਾਤਾ । ਧੰਨੁ ਸੇਵਕੁ
 ਸਫਲੁ ਓਹ ਆਇਆ ਜਿਨ ਨਾਨਕ ਖਸਮੁ ਪਛਾਤਾ ॥੪॥

(੨੬੬)

ਦੋਹਰਾ

ਇਤਿ ਆਦਿਕ ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹੁ ਪੁਨ ਕ੍ਰਿਤ ਕਵਿ ਗੁਰਦਾਸ ।

ਸਭੇ ਸੁਨਾਏ ਬਿੱਧ ਸੁਤ ਪੜ੍ਹੇ ਸੁਨੇ ਸੁਖ ਰਾਸ ॥ ੪੦ ॥

॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਾਹਿਬ ਭਾਨਾ ਜੀ ਪਚਵਿੰਜਾ ਅਧਿਆਇ ਸਮਾਪਤੰ ॥

—:੦:—

ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਨੇ ਘਰ ਆਵਣ ਲਈ ਆਗਯਾ ਮੰਗਣੀ ।

ਇਕ ਦਿਨ ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੋ ! ਜੇ ਦਾਸ ਨੂੰ ਆਗਯਾ ਬਖਸ਼ੋ ਤਾਂ ਦਾਸ ਕੁਝ ਦਿਨ ਵਾਸਤੇ ਘਰੋਂ ਹੋ ਆਵੇ ? ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ, ਚੰਗਾ ਜਾਓ, ਪਰ ਜਦ ਸਾਡਾ ਸੁਨੇਹਾ ਅੱਪੜੇ ਤਾਂ ਛੇਤੀ ਆ ਜਾਣਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਜੀ ਦੀ ਥਾਂ ਸੇਵਾ ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਕਰਨੀਂ ਹੈ ।

ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ! ਜਦੋਂ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਾਮਾ ਪੁਜੇਗਾ ਦਾਸ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ । “ਸੇਵਕ ਕਉ ਸੇਵਾ ਬਨਿਆਈ । ਹੁਕਮ ਬੂਝ ਪਰਮ ਪਦ ਪਾਈ ।” ਭਾਨਾ ਜੀ ਘਰ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਯਾ ਪਾਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਮਿਲ ਸਤਿਨਾਮ ਸ੍ਰੀਵਾਹਿਗੁਰੂ ਬੋਲ ਕਰ ਚਲ ਪਏ, ਕਈ ਸੱਜਣ ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਨੂੰ ਤੋਰਨ ਦੂਰ ਤੱਕ ਆਏ, ਤਾਂ ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੱਜਣ ਜੀ ! ਤੁਸਾਂ ਮੈਂ ਨਿਮਾਣੇ ਪਰ ਵੱਡਾ ਭਾਰ ਚਾੜ੍ਹਿਆ ਹੈ, ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਐਡੀ ਦੂਰ ਤੱਕ ਤੋਰਨ ਆਏ ਹੋ,

ਦਾਸ ਤਾਂ ਗੁਰੂਜੀ ਦਾ ਤੇ ਆਪ ਸੱਜਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਨਿਮਾਣਾ ਤੁੱਛ ਸੇਵਕ ਹੈ, ਹੁਣ ਆਪ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਵਾਪਸ ਜਾਓ, ਤੇ ਅਰਾਮ ਕਰੋ। ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਸੱਜਨ ਤੇ ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਪਰਸਪਰ ਕਰਤਾਰ ਕਰਤਾਰ ਬੁਲਾ ਵਿਦਾ ਹੋਏ।

ਪਿੱਛੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਮਗਰੋਂ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਆ ਗਏ, ਅਰ ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਪੁੱਜੇ। ਭਾਈ ਜਲਾਲ ਜੀ ਆਦਿਕ ਸਭਨਾਂ ਨੇ ਮਿਲ ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਲੱਗ ਸਤਿ ਕਰਤਾਰ ਆਖ ਮੱਥਾ ਦੇਕਿਆ, ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁਤ੍ਰ ਜਲਾਲ ਤੇ ਸਰਵਣ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿਨ ਦੀ ਸਾਰੀ ਕਥਾ ਸੁਨਾਈ। ਸ੍ਰੀ ਭਾਨਾ ਜੀ ਦੇ ਪੁਤ੍ਰ ਜਲਾਲ ਜੀ ਨੇ ਤੇ ਸਰਬਣ ਜੀ ਨੇ ਅਤੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ, ਭਾਈ ਸਰਵਣ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁਤ੍ਰ ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਨੂੰ ਭਾਨਾ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਲਾਇਆ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਛਪਿੰਜਾ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ।

**ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦੇ ਚਲਾਣੇ ਸਮੇਂ ਭਾਈ
ਭਾਨਾ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਕੀਰਤ ਪੁਰ ਜਾਣਾ**

ਸੰਮਤ ੧੬੯੫ ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਜੰਗ ਜੁਧ ਕਰਕੇ ਭਾਈ ਜੋਧ ਭਗਤੂ, ਭਲੌਣ, ਜੈਤਾ ਆਦਿਕ ਜੋਧਿਆਂ ਸਮੇਤ ਆਪਣੇ ਸਪੁਤ੍ਰ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦੇ ਵਸਾਏ ਹੋਏ ਸ੍ਰੀ ਕੀਰਤ ਪੁਰ ਨਗਰ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਲਈ

ਆਏ । ਬਾਬਾ ਜੀ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਕੰਮ ਅਦੁਤੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸੇ, ਭਜਨ ਵਿਚ ਨਿਮਗਨ ਰਹਿੰਦੇ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਦੀ ਦੱਸੀ ਧਰਮ ਰੀਤੀ ਚਲਾਉਂਦੇ । ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਗੁਰਦਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਬੜੀ ਖਾਤਰ ਕੀਤੀ, ਨਾਲੇ ਪਿਤਾ ਵਾਲਾ ਸਨਮਾਨ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਨਾਲੇ ਗੁਰੂ ਤਸਲੀਮ ਕਰਕੇ ਉਦਾਸ ਸੰਪ੍ਰਦਾ ਵੱਲੋਂ ਧਰਮ ਤੇ ਪੰਥ ਦਾ ਔਗੂ ਮੰਨਿਆ, ਪਰ ਥੋੜੇ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਮਗਰੋਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਗੁਰ ਪੁਰੀ ਨੂੰ ਪਧਾਰ ਗਏ । ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਦੀ ਦੇਹ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਪਤਾਲਪੁਰੀ ਅਸਥਾਨ ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਇਆ, ਤੇ ਗੁਰੂ ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਭੇਜ ਕੇ ਸੱਦਿਆ । ਜਦੋਂ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦਾ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਜਾਣਾ ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਨੇ ਸੁਣਿਆ ਤਾਂ ਝੰਡਾ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਪਰਵਾਰ ਨੇ ਅਫਸੋਸ ਕੀਤਾ, ਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਭਾਣਾ ਮੰਨਿਆ । ਹੋਰ ਤਾਂ ਸਭ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਹੀ ਰਹੇ, ਤੇ ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਏ । ਪਹਿਲੀ ਰਾਤ ਵਟਾਲੇ ਪੁੱਜੇ, ਸਰੀਨ ਖੜ੍ਹੀ ਰਾਮਾ ਤੇ ਸੁਖਦੇਈ—ਜੋ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦੀ ਸੁਪੱਤਨੀ ਨਿਹਾਲ ਕੌਰ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਤੇ ਮਾਤਾ ਸਨ—ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਕੀਰਤ ਪੁਰ ਪੁੱਜੇ, ਤੇ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੀ ਚਰਨੀਂ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਬੈਠ ਗਏ ।

ਕੁਝਕੁ ਕਾਲ ਮਗਰੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਭਾਨੇ ਜੀ ਨੂੰ ਪਾਠ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਕੀਤੀ, ਪਾਠ ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ, ਤੇ ਜਦ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਪਾਠ ਤਿਆਰ ਹੋਯਾ ਤਾਂ ਭੋਗ ਪਾਇਆ ਗਿਆ, ਇਸ

ਸਮੇਂ ਬੇਦੀ, ਸੋਢੀ, ਤੇਹਣ ਤੇ ਭੱਲੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ
ਅੰਗ ਸਾਕ ਤੇ ਉਦਾਸੀ ਸਾਧੂ ਸੇਵਕ ਸਭ ਆਏ ਹੋਏ ਸੀ।
ਹੁਣ ਪੁਤ੍ਰ ਹੋਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਕਰਕੇ ਸਤਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਆਗਯਾ
ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਪੱਗ ਸਾਹਿਬ ਜ਼ਾਦੇ
ਹਰਿ ਰਾਇ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਬੱਧੀ ਤੇ ਸਭਨਾਂ ਨੇ
ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਜੀ ਨੂੰ ਪੱਗਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਉੱਧਰ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦੇ ਨਾਦੀ ਸ਼ਿਸ਼ ਚਾਰ ਵੱਡੇ
ਕਰਨੀ ਵਾਲੇ ਸੇ, ਸੇ ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ
ਆਗਯਾਨੁਸਾਰ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦੇ ਉਦਾਸੀ
ਸੰਪਰਦਾ ਦੇ ਚਾਰੇ ਲਿਆਂ* ਅਲਮਸਤ ਜੀ, ਬਾਲੂ ਹਸਨਾਜੀ,

* ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਬਾ 'ਅਲਮਸਤ' ਜੀ ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਸੰ: ੧੫੭੫
ਬਿ: ਨੂੰ ਮਨ ਕੋਟ ਗਏ ਸੀ ਉਸ-ਸਮੇਂ ਇਹ ਘੋਰੀ ਸਿੱਧ ਸੀ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ
ਉਪਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਹੋਯਾ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਸਦਾ ਨਾਮ ਕਮਲੀਆ ਰੱਖਿਆ, ਇਹ
ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ ਆਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਫਿਰ ਬਾਬੇ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਦੇ
ਇਸਨੂੰ ਗੋਦੜੀਆ ਸੱਦਣ ਤੇ ਇਸਨੂੰ ਲੋਕ ਗੋਦੜੀਆ ਵੀ ਸਦਦੇ ਸਨ, ਬਾਬਾ
ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਨੇ ਜਦ ਕਿਧਰੇ ਦੂਰ ਜਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਇਸੇ ਦੇ ਕੰਧਾੜੇ ਚੜ੍ਹਕੇ ਜਾਣਾ ਕਰਦੇ
ਸੀ, ਅਲਮਸਤ ਜੀ ਸੰ: ੧੫੮੫ ਬਿ: ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਤੇ
ਉਦਾਸੀ ਭੇਖ ਲੀਤਾ ਸੀ, ਫਿਰ ਸੰ: ੧੬੮੯ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ
ਰਹੇ। ਆਪਦੇ ਚਲਾਣੇ ਦੀ ਸਮਾਧ ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਮਤੇ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਗੱਦੀ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ
ਜੀ ਨੇ ਨਾਮ ਇਸਦਾ ਅਲਮਸਤ ਰੱਖਿਆ ॥

† ਭਾਈ ਬਾਲੂ ਹਸਨਾ ਜੀ ਸਿਆਲਕੋਟ ਜ਼ਿਲੇ ਦਾ ਸੁਦਾਗਰ ਖੱਤੀ ਸੀ, ਛੇਵੇਂ
ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਘੋੜੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੀ, ਤੇ ਜੁੱਧ ਵਿੱਚ ਭੀ ਸੇਵਾ
ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਇਹ ਸੰ: ੧੬੮੯ ਬਿ: ਨੂੰ ਉਦਾਸੀ ਭੇਖ ਲੈ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ
ਜੀ ਦੇ ਚਲੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਆਪ ਦੀ ਸਮਾਧ ਡੇਹਰੇ ਦੂਨ ਘੜਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਜੀ
ਵਿਚ ਹੈ।

ਗੋਇੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤੇ ਫੁਲ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਤੇ ਬੰਧੀਆਂ, ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਭਾਨੇ ਜੀ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਏਹ ਚਾਰੇ ਇੱਕੋ ਜਹੇ ਚੰਗੇ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਸੇਵਕ ਹਨ, ਸੋ ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਉਦਾਸੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਵਾਂ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ਸ਼ ਦੀ ਰਸਮ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦੇ ਥਾਂ ਕਰੋ ।

ਤਾਂ ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਨੇ ਚਵਾਂ ਨੂੰ ਗੱਦੀ ਦੇਣ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਕੀਤੀ, ਇਤਿ ਆਦਿ ਸਭ ਰੀਤ ਕਰ ਕਰਾ ਕੇ ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਹੀ ਰਹੇ ॥

॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ ਸਾਹਿਬ ਭਾਨਾ ਜੀ ਸਤਵੰਜਾ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ ॥

ਮਾਤਾ ਦਮੋਦਰੀ ਜੀ ਦਾ ਚਲਾਲਾ ਸੰਮਤ ੧੬੮੭ ਫਗਣ ੧੩ ਬਿ: ਨੂੰ ਜਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ

ਪੁੱਤੀਜੇ ਗੋਇੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸੰ: ੧੬੮੧ ਬਿ: ਨੂੰ ਬਾਬੇ ਜੀ ਦੇ ਚੇਲੇ ਹੋਏ ਸੀ, ਆਪਦੀ ਸਮਾਧ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਬਨਾਈ ਗਈ । ਉਦਾਸੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਦੇ ਸਾਧੂਆਂ ਪਾਸੋਂ ਇਤਨਾਕੁ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਇਹ ਸੰਤ ਗਿਰਨਾਰ ਪਰਬਤ ਤੇ ਬੈਠੇ ਸੀ, ਇੱਕ ਜੋਗੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇ ਘਰਦੇ ਸਾਧੂ ਹੋ ਤਾਂ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਖਾਓ, ਅੱਜ ਸਮੁੰਦਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਹੋ ਕੇ ਵਿਖਾਓ ? ਤਾਂ ਆਪ ਪਉਏ ਪਹਿਰ ਕਰ ਤਿਸ ਜੋਗੀ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਜੋਗੀ ਜੀ ! ਆਓ ਚਲੀਏ, ਜੋਗੀ ਤਾਂ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀ ਭੇਟਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਤੇ ਬਾਬਾ ਗੋਇੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸਮੁੰਦ ਪਾਰ ਹੋ ਗਏ, ਮੁੜ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਏ । ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਦੇ ਕੁਝ ਕੁ ਸਾਧੂ ਗਿਰਨਾਰ ਪਰਬਤ ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ॥

ਭਾਬਾ ਫੁਲ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸੰ: ੧੬੮੮ ਬਿ: ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦਾ ਚੇਲਾ ਹੋਇਆ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਾਧ ਜਿਲਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਪੁਰ ਪਿੰਡ ਬਹਾਦਰ ਪੁਰ ਵਿਚ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਹੈ ॥

(੩੦੧)

ਭਾਈ ਕਲਜਾਨੇ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਰ ਪਿੰਡ ਡਰੋਲੀ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ
ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਨੇ ਅਪਨਾ ਅਤੀ ਬ੍ਰਿਧ
ਸਰੀਰ ਹੋਨਕਰ ਆਪਣੇ ਪੁਤ੍ਰ ਭਾਈ ਭਾਨੇ ਜੀ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਸੀ।
ਡਰੋਲੀ ਵਿਚ ਹਾੜ ਸੁਦੀ ੫ ਸੰ: ੧੬੮੮ ਬਿ: ਨੂੰ ਮਹਿਲ
ਮਾਤਾ ਦਮੋਦਰੀ ਜੀ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ ਸੀ, ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੀ ਦੇਹ
ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ
ਦਾ 'ਪਾਠ ਭਾਈ ਭਾਨੇ ਤੋਂ ਰਖਾਯਾ, ਤੇ ਭੋਗ ਸਮੇਂ
ਬੇਦੀ ਤੇਹਣ ਭੱਲੇ ਗੁਰ ਅੰਸ, ਸਿੱਖ ਤੇ ਅੰਗ ਸਾਕ ਗੁਰੂ
ਜੀ ਦੇ ਇਕੱਤ੍ਰ ਹੋਏ ਸੀ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਅਗਯਾਨੁਸਾਰ ਭਾਈ
ਭਾਨਾ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿਤੇ ਜੀ ਨੂੰ ਪੱਗ ਬਨ੍ਹਾਈ ਸੀ, ਫਿਰ
ਹੋਰ ਸਭਨਾਂ ਨੇ ਰਹੁ ਰੀਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਭਾਈ ਭਾਨਾ
ਜੀ ਨੇ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸੰਸਕਾਰ ਗੁਰਮਤ ਅਨੁਸਾਰ
ਕਰਨ ਦੀ ਰੀਤੀ ਸੁਨਾਵਣ ਵਾਸਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਬੈਠਤੀ
ਕੀਤੀ ਸੀ, ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੋ! ਦਾਸ ਨੂੰ ਤੇ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ
ਸਮੇਂ ਦੀ ਰੀਤੀ ਗੁਰਮਤ ਅਨੁਸਾਰ ਦੱਸੋ, ਤਾਂ ਕਿ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ
ਆਪ ਦੀ ਅਗਯਾਨੁਸਾਰ ਰੀਤੀ ਕੀਤਾ ਕਰਨ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ
ਮ੍ਰਿਤਕ ਸੰਸਕਾਰ ਦੀ ਰੀਤ ਸੁਨਾਈ:—

ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ! ਤੁਸੀਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਪੁਤ੍ਰ ਬਾਬਾ ਜੀ
ਦੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਪਰਉਪਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਗੁਰਮਤ ਆਦਿ ਤੋਂ ਹੀ
ਚਲੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਦ ਕਦੀ ਧਰਮ ਦੀ ਕੁਝਕ ਨਿਊਨਤਾ
ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮਰਜਾਦਾ ਲੋਪ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਪਖੰਡੀ
ਲਾਲਚੀ ਡਿੰਡ ਧਾਰੀ ਭੇਖੀ ਅਵਿੱਦਕ ਅਪਨਾ ਜੋਰ ਪਾ ਲੈਂਦੇ
ਹਨ। ਫਿਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਧਰਮ ਰੱਖਣਾ ਹਿਤ ਤੇ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ

ਉਧਾਰ ਹਿਤ ਅਪਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੁਵਾਰਾ ਅਪਨੀ ਅੰਸ ਨੂੰ ਮਹਾਂ ਪੁਰਸ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ ਪਰ ਭੇਜਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਅੰਸ ਸਰਗੁਣ ਰੂਪ ਹੋਕਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਲੋਪ ਹੋਏ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਲ ਜੋੜਦੀ ਹੈ।

ਸੋ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਆਏ ਸੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਧਰਮ ਨਾਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰਸਪਰ ਈਰਖਾ ਵੈਸ਼ ਵਧੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਨਾਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤੇ ਕੇਵਲ ਘ੍ਰਿਣਾ ਹਰ ਮਜ਼ਹਬ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਬਚਨ ਹੈ:—

“ਚਾਰ ਵਰਨ ਚਾਰ ਮਜ਼ਹਬਾ ਜਗ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲ-
ਮਾਣੇ। ਖੁਦੀ ਬਖੀਲੀ ਤਕੱਬਰੀ ਖਿੰਚੋਤਾਣ ਕਰੇਨ
ਧਿਕਾਣੇ। ਗੰਗ ਬਨਾਰਸ ਹਿੰਦੂਆਂ ਮੱਕਾ ਕਾਬਾ
ਮੁਸਲਮਾਣੇ। ਸੁੰਨਤ ਮੁੱਸਲ ਮਾਨ ਦੀ ਤਿਲਕ ਜੰਦੂ
ਹਿੰਦੂ ਲੋਭਾਣੇ। ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਕਹਾਇੰਦੇ ਇੱਕ ਨਾਮ
ਦੁਇ ਰਾਹੁ ਭੁਲਾਣੇ। ਬੇਦ ਕਤੇਬ ਭੁਲਾਇ ਕੈ ਮੋਹੇ
ਲਾਲਚ ਦੁਨੀ ਸੈਤਾਣੇ। ਸੱਚ ਕਨਾਰੇ ਰਹਿ ਗਿਆ
ਖਹਿ ਮਰਦੇ ਬਾਮੁਣ ਮਉਲਾਣੇ। ਸਿਰੋਂ ਨ ਮਿਟੇ
ਆਵਣ ਜਾਣੇ।”

[ਭਾ: ਗੁ: ਵਾਰ ੧

ਅਜਹੇ ਸਮੇਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੇ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਉਧਾਰ ਹਿਤ ਆਪਣੀ ਜੋਤ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਨਾਉਂ ਦੇ ਕੇ ਭੇਜਿਆ, ਜਿਵੇਂ:—

“ਸੁਣੀ ਪੁਕਾਰ ਦਾਤਾਰ ਪ੍ਰਭ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਜਗ ਮਾਹਿ
ਪਠਾਯਾ। ਚਰਨ ਧੋਇ ਰਹਿਰਾਸ ਕਰ ਚਰਨਾਮ੍ਰਿਤ

ਸਿੱਖਾਂ ਪੀਲਾਯਾ । ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮ ਕਲਿਜੁਗ
ਅੰਦਰ ਇਕ ਦਿਖਾਯਾ । ਚਾਰੇ ਪੈਰ ਧਰੰਮ ਦੇ ਚਾਰ
ਵਰਨ ਇਕ ਵਰਨ ਕਰਾਯਾ । ਰਾਣਾ ਰੰਕ ਬਰਾਬਰੀ
ਪੈਰੀ ਪਵਣਾ ਜਗ ਵਰਤਾਯਾ । ਉਲਟਾ ਖੇਲ ਪਿਰੰਮ
ਦਾ ਪੈਰਾਂ ਉੱਪਰ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯਾ । ਕਲਿਜੁਗ ਬਾਬੇ
ਤਾਰਿਆ ਸੱਤਿ ਨਾਮ ਪੜ੍ਹ ਮੰਤ੍ਰ ਸੁਣਾਯਾ । ਕਲਿ
ਤਾਰਣ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਆਯਾ ॥ ੨੩ ॥”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰ ਉਸ ਪਰਸਪਰ ਵਧਦੀ
ਈਰਖਾ, ਘ੍ਰਿਣਾ ਤੇ ਵੈਰ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ ਜੋ ਧਰਮਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ
ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਬੀੜਾ ਚੁੱਕਿਆ, ਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ
ਦਾਤ ਪ੍ਰੇਮ, ਗਰੀਬੀ, ਖਿਮਾਂ, ਧੀਰਜ, ਭਾਣਾ ਮੰਨਣ ਦਾ ਵੱਲ
ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਯਾ, ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਹਿਗੁਰੂ
ਦੇ ਸਿਮਰਨ ਤੇ ਪਯਾਰ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ।

ਸੋ ਜਦ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧੀ ਚਲਾਣਾ ਕਰ
ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਸੰਬੰਧੀਆਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਏ ਕਿ ਉਹ ਉਸਦੇ ਸੰਬੰਧ
ਦਾ ਸਨੇਹ ਦਿਲ ਵਿਚ ਲਿਆ ਕੇ ਰੋਣ ਪਿੱਟਣ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਭਾਣਾ ਸਮਝ ਕੇ ਉਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਕਰ ਰਹਿਕੇ
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਜਸ ਗਾਵਣ ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਉਸ
ਮ੍ਰਿਤਕ ਸੰਬੰਧੀ ਹਿਤ ਕਰਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਦੇ ਜੀਵ ਦੀ ਸਹੈਤਾ
ਹੋਵੇ, ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਮੋਹ ਦੀ ਖਿਚ ਵਿਚ ਆਕੇ ਦੁਖੀ ਨਾ ਹੋਣਾ
ਪਵੇ । ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਵਾ ਕੇ ਜਥਾ ਯੋਗ
ਬਸਤ੍ਰ ਪਹਿਰਾ ਕਰ ਪਵਿਤ੍ਰ ਛੱਟ ਯਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਪਰ
ਪਾਕਰ ਮਸਾਲ ਭੂਮੀ ਵਿਚ ਲਿਜਾ ਕਰ ਸਸਕਾਰ ਕਰ ਦਿਤਾ

ਜਾਵੇ, ਫਿਰ ਕੀਰਤਨ ਸੋਹਿਲੇ ਦਾ ਪਾਠ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤੇ ਨਗਰ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਜਥਾ ਸ਼ਕਤਿ ਵਰਤਾਯਾ ਜਾਵੇ, ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪਾਠ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ ਪ੍ਰਾਣੀ ਨਮਿੱਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸਤਿਗੁਰੋ! ਜਿਸ ਜਗਾ ਸਮਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਿਆ ਨਾ ਮਿਲੇ ਉਥੇ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ? ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਉਸ ਥਾਉਂ ਜਲ ਪ੍ਰਵਾਹੁ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ, ਜੇ ਏਹ ਵੀ ਨਾ ਹੋ ਸੱਕੇ ਤਾਂ ਹੋਰ ਜੈਸਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇ ਕਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਏ। ਇਹ ਸੰਸਕਾਰ ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਸੁਣਾਕੇ ਭਾਰੀਪਰ ਉਪਕਾਰ ਕੀਤਾ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਾਹਿਬ ਭਾਨਾ ਜੀ ਅਠਵਿੰਜਾ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦਾ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣਾ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਵਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨੇੜੇ ਜਾਣ ਕੇ ੭ ਵਿਸਾਖ ਸੰਮਤ ੧੭੦੧ ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਕੀਰਤ ਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਖੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸੱਦ ਕਰ ਸ਼ੀਸ਼ ਮਹਿਲਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਗੱਦੀ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਪੋਤ੍ਰੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਜੀ ਨੂੰ ਬੈਠਾ ਕਲਗੀ ਜਿਗਾ ਸਜਾ ਪੰਜ ਪੈਸੇ ਨਰੇਲ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਅੱਗੇ ਰੱਖ ਕਰ ਆਪਣੀ ਜੋਤ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਤੇ ਪ੍ਰਕਰਮਾ ਕਰ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਸੱਤਵਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ, ਤੇ ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਨੂੰ ਤਿਲਕ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਕੀਤੀ।

ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਨੇ ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੱਤਵੇਂ ਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਇ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਤਿਲਕ ਕੀਤਾ, ਤੇ ਪ੍ਰਕਰਮਾ ਕਰ ਮੱਥਾ ਦੇਕ ਆਪਣੀ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਪੁਸ਼ਾਕ ਤੇ ਇਕ ਘੋੜਾ ਭੇਟਾ ਕੀਤਾ। ਫੇਰ ਬਾਬਾ ਸੂਰਜ ਮੱਲ ਜੀ ਤੇ (ਗੁਰੂ) ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਇ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਮੱਥਾ ਦੇਕਿਆ, ਫੇਰ ਸਭ ਸੰਗਤ ਨੇ ਮੱਥੇ ਦੇਕ ਭੇਟਾ ਚੜ੍ਹਾਈਆਂ। ਗੱਦੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਮਗਰੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੇ ਸਭ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸੱਦਕੇ ਨਾਮ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰ ਸਭ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਯਜਾਨ ਕੀਤਾ, ਕਈ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅੰਗੜ ਪਿੰਡੜ ਗੁਰ ਲੋਕ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਕੀਤੀ। ਭਾਈ ਭਾਨੇ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਗਰੋਂ ਗੁਰ ਲੋਕ ਆਵਣ ਦਾ ਤਿੱਥ ਵਾਰ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਆਪ ਸੰਮਤ ੧੭੦੧ ਹਾੜ ਸੁਦੀ ੫ ਨੂੰ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾ ਗਏ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਇ ਸਾਹਿਬ ਜੀ, ਬਾਬਾ ਸੂਰਜ ਮੱਲ ਜੀ, (ਗੁਰੂ) ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ, ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਤੇ ਭਾਈ ਜੋਧ ਜੀ ਆਦਿ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਰ ਨੇ ਮੰਦਰ ਬਿਬਾਨ ਬਨਾ ਕੇ ਪਤਾਲ ਪੁਰੀ ਨਾਮੇ ਸਥਾਨ ਵਿਚ ਚੰਦਨ ਦੀ ਚਿਖਾ ਬਨਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪੰਜ ਭੂਤਕ ਸਰੀਰ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਸੰਗਤ ਨੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਵੱਡਾ ਵੈਰਾਗ ਕੀਤਾ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਇ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਸਭ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਧੀਰਜ ਦਿੱਤੀ ਤੇਡੇਰੇ ਪੁਜ ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪਾਠ ਰਖਵਾਯਾ, ਭੋਗ ਸਮੇਂ ਪੱਗ ਦੀ ਰੀਤ ਕਰਕੇ ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਤੋਂ ਆਗਿਆ ਲੈ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਆ ਗਏ।

ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਦਾ ਚਲਾਣਾ

ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰੋਇੰਦ ਜੀ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਵਨ ਮਗਰੋਂ ਦੀ ਮੁਯਾਦਾ ਆਇ ਕਰਕੇ ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਨੇ ਝੰਡੇ ਰਾਮ ਦਾਸ ਪੁਰੇ ਨੂੰ ਜਾਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਜਲਾਲ ਜੀ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਇ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਹਾਜ਼ਰ ਕਰਕੇ ਬੈਠਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੋ ! ਦਾਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਾਣੇ ਅੰਦਰ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਛੇਵੇਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਲੋਕ ਨੂੰ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਸੋ ਹੁਣ ਦਾਸ ਆਪਣੀ ਜਗਾ ਸੇਵਾ ਲਈ ਜਲਾਲ ਨੂੰ ਹਾਜ਼ਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਦਾਸ ਦੀ ਜਗਾ ਸਮਝ ਸੇਵਾ ਬਖਸ਼ਣੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਜਲਾਲ ਜੀ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਪਾਸ ਬਿਠਾ ਕਰ ਤਿਸਦੇ ਸਿਰ ਪਰ ਪੱਗ ਬਨ੍ਹਾਈ ਤੇ ਭਾਈ ਭਾਨੇ ਦੀ ਜਗਾ ਜਲਾਲ ਜੀ ਨੂੰ ਨੀਯਤ ਕੀਤਾ। ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਆਗਯਾ ਲੈਕੇ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਪੁੱਜੇ।

ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਪੁੱਜ ਕੇ ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਛੇਵੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸ੍ਰੀਰਕ ਵਿਛੋੜੇ ਦੇ ਵੈਰਾਗ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰਕ ਵਿਵਹਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅੰਤਰਮੁਖ ਹੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਿਚ ਸੁਰਤ ਜੋੜ ਗੁਰ ਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਜੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਜਲਾਲ ਜੀ ਨਾਲ ਯਾ ਛੇਵੇਂ ਪੁੱਤ੍ਰ ਸਚਵਣ ਜੀ ਨਾਲ ਕਰਦੇ। ਤਦੋਂ ਆਪ ਦਾ ਕੰਮ ਅੱਠੇ ਪਹਿਰ ਲਿਵਲੀਨ ਰਹਿਣਾ ਹੀ ਸੀ। ਅੰਠ ਸਤਿਗੁਰ ਯਾਦ ਤੇ ਅਤਮ ਰਸ ਦੀ ਮਗਨਤਾ ਵਿਚ ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਚੜ੍ਹਦੇ ਅੱਸੂ ਸੰ: ੧੭੦੧ ਬਿ: ਨੂੰ ਪੰਜ ਭੂਤਕ ਸ੍ਰੀਰ ਤਿਆਗਗੁਰ ਲੋਕ ਨੂੰ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ।

ਭਾਈ ਜਲਾਲ, ਭਾਈ ਸਰਬਣ ਤੇ ਦਾਸੂ ਰਾਇ ਆਦਿ ਸਨ-
ਬੰਧੀਆਂ ਨੇ ਭਾਨੇ ਜੀ ਦੀ ਦੇਹ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਾਰੀ
ਕੀਤੀ, ਤੇ ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਾ ਕੇ
ਸੁੰਦਰ ਬਿਬਾਨ ਬਣਾ ਕੇ ਉਸ ਪਰ ਦੇਹੀ ਲਿਟਾਕੇ ਭਾਈ
ਜਲਾਲ ਜੀ, ਭਾਈ ਸਰਬਣ ਜੀ, ਭਾਈ ਦਾਸੂ ਰਾਇ ਜੀ ਤੇ
ਭਾਈ ਸੁਧਾਰੀ ਜੀ ਦੀ ਬੰਸ ਦੇ ਕਾਂਧੀ ਲੱਗੇ, ਤੇ ਭਾਈ ਝੰਡਾ
ਜੀ ਚੌਰੀ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਵੈਰਾਗ ਮਈ ਚਲਾਣੇ ਦੇ ਸ਼ਬਦ
ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋਏ (ਸਚ ਖੰਡ) ਸਮਾਧੀਂ ਪੁੱਜ ਸਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ਤੇ ਅਸ਼-
ਨਾਨ ਕਰ ਕੀਰਤਨ ਸੋਹਿਲਾ ਪੜ੍ਹ ਘਰ ਪੁਜ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ
ਵਰਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪਾਠ ਭਾਈ ਝੰਡੇ ਜੀ ਤੋਂ
ਰਖਵਾਯਾ। ਭੋਗ ਪਰ ਪੱਗਾਂ ਦੀ ਰਸਮ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ
ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਸਿੱਖ ਦੇ ਹੱਥੀਂ ਭਾਈ ਜਲਾਲ ਦੇ ਸਿਰ ਪੱਗ
ਬੰਨ੍ਹਣ ਲਈ ਭੇਜੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਸਬੰਧੀਆਂ ਨੇ ਰਹੁ ਰੀਤੀ
ਕੀਤੀ ॥

ਭਾਈ ਜਲਾਲ ਜੀ ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਦੀ ਚਲਾਣੇ ਦੀ
ਮ੍ਰਿਯਾਦਾ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਇ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ
ਜਾ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ, ਤੇ ਪਿਛਲੀ ਨੱਗਰ ਦੀ ਕਾਰ ਭਾਈ ਸਰ-
ਬਣ ਜੀ ਕਰਨ ਕਰਾਵਨ ਲੱਗੇ, ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਮੁੱਢ ਤੋਂ
ਨਾਮ ਦੇ ਰਸੀਏ, ਆਤਮ ਅਰੂੜੁ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਨਿਰਮਾਣ,
ਸੇਵਾ ਦੇ ਭਾਉ ਵਾਲੇ ਇਕ ਉੱਚੇ ਗੁਰਸਿੱਖ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਘਰ
ਵਿਚ ਆਪ ਬਾਬੇ ਖੁਫੇ ਜੀ ਦੇ ਮਗਰੋਂ ਉਸੇ ਸੇਵਾ ਪਰ ਥਾਪੇ
ਗਏ, ਤੇ ਵੇਹ ਸੇਵਾ ਆਪ ਨੇ ਚੰਗੀ ਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਨਿਬਾਹੀ।
ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਸੰ: ੧੫੮੩ ਚੇਤ੍ਰ ਵਦੀ ੧੩ ਨੂੰ ਭਾਨੇ ਤਲ-

(੩੦੮)

ਵੰਡੀ ਵਿਚ ਹੋਯਾ, ਅਤੇ ਸੰ: ੧੭੦੧ ਚੜ੍ਹਦੇ ਅੱਸੂ ਝੰਡੇ ਰਾਮ
ਦਾਸ ਪੁਰੇ ਵਿਖੇ ਆਪਨੇ ਚਲਾਣਾ ਕੀਤਾ। ਆਪ ਕੁੱਲ ਅਵਸਥਾ
੧੦੮ ਸਾਲ ੧੨ ਦਿਨ ਦੀ ਭੋਗ ਕਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ
ਵਿੱਚ ਜਾ ਬਿਰਾਜੇ ॥

॥ ਇਤਿ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਸਮਾਪਤ ॥

—:††††††††††††††††—

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਭਾਈ ਜਲਾਲ ਜੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ

ਮੰਗਲਾ ਚਰਨ ॥ ਦੋਹਿਰਾ ॥

ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਗੁਰ ਅੰਗਦੰ ਅਮਰਦਾਸ ਗੁਰ ਜਾਨ ।
ਰਾਮਦਾਸ ਗੁਰ ਜਾਨੀਏਂ ਅਰਜਨ ਗੁਰ ਭਗਵਾਨ ॥ ੧ ॥
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਸਿਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਇ ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨੌਵੇਂ ਗੁਰ ਸੁਖਦਾਇ ॥ ੨ ॥
ਦਸਵੇਂ ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸੋਇ ਗੁਰੂ ਇਕ ਜਾਨ ।
ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢਾ ਸਿੱਖ ਜਾਨ ਲੈ ਸਰਬ ਗੁਨਾਂ ਦੀ ਖਾਨ ॥ ੩ ॥
ਸ੍ਰੀ ਭਾਨਾ ਬ੍ਰਿਧ ਰੂਪ ਹੀ ਤਾਕੇ ਰੂਪ ਜਲਾਲ ।
ਸਭ ਦੇ ਪਦ ਭ੍ਰਿਤ ਦੀ ਨਮੋ ਸਿੱਖੀ ਦਿਓ ਬਿਸਾਲ ॥ ੪ ॥
ਗੁਣ ਜਾਂਕੇ ਬੇਅੰਤ ਹੈਂ ਕਥਨ ਕਹਿਨ ਤੋਂ ਦੂਰ ।
ਗੁਰ ਦਾ ਸਿੱਖ ਜਲਾਲ ਸੀ ਰਹਿੰਦਾ ਗੁਰੂ ਹਜ਼ੂਰ ॥ ੫ ॥

ਭਾਈ ਜਲਾਲ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ

ਸੰਮਤ ੧੬੧੫ ਹਾੜ ੧੩ ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਗੋਗਵੇ ਜੀ ਦੀ ਕੱਖੋਂ ਪਿਤਾ ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਭਾਈ ਜਲਾਲ ਜੀ ਜਨਮੇਂ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬ੍ਰਿਤੀ ਜਨਮ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਭੋਲੀ ਭਾਲੀ ਸਾਦੀ ਸੀ। ਨਿੱਕੇ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਪਦਮ ਆਸਨ ਲਾਕਰ ਬੈਠਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਬਾਲਕਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠਕੇ ਸਮਾਧੀ ਲੌਣ ਦੀ ਤੇ ਨਾਮ ਦੀ ਹੀ ਖੇਡ ਖੇਡਣ, ਇਹ ਦੇਖ ਲੋਕੀ ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਭਈ ਇਹ ਤਾਂ ਬਾਬੇ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਬਾਬੇ ਜਿਹਾ ਹੀ ਸੰਤ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਜਦ ਏਹਨਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਬਾਰਾਂ ਕੁ ਸਾਲ ਦੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਇਕ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਕਿਲੇ ਦਿਵਾਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕਰ ਆਪਣੀ ਪੁੱਤ੍ਰੀ ਦਾ ਨਾਤਾ ਕਰ ਗਿਆ। ਇਸ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਨੇ ਅਤੀ ਧੂਮ ਧਾਮ ਨਾਲ ਜਲਾਲ ਜੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹ ਕੀਤਾ, ਅਰ ਜਲਾਲ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਇਕ ਪੁੱਤ੍ਰ ਮਸਤੂ ਨਾਮ ਕਰਕੇ ਹੋਇਆ। ਜਲਾਲ ਜੀ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਭਾਈ ਜਲਾਲ ਜੀ ਇਸ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਨੀਯਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਦੋ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਮਗਰੋਂ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ।

ਆਪ ਦਾ ਪੁੱਤ੍ਰ ਭਾਈ ਮਸਤੂ ਸੀ, ਪਰ ਭਾਈ ਜਲਾਲ ਜੀ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਟਿੱਕੇ ਆਦ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਜਲਾਲ ਜੀ ਦੇ ਛੋਟੇ ਭ੍ਰਾਤਾ ਭਾਈ ਸਰਵਣ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਇ ਸਾਹਿਬ

ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਕੀਰਤ ਪੁਰ ਸੱਦ ਕੇ ਨੀਯਤ ਕੀਤਾ, ਭਾਈ ਮਸਤੂ
ਆਪਣੀ ਕਿਰਤ ਕਰਕੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਤੇ ਭਾਈ
ਸਰਬਣ ਜੀ ਆਪਣੇ ਖੁੱਤ੍ਰ ਝੰਡਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸਭ ਕਾਰ ਸੌਂਪ ਆਪ
ਗੋਬੁ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਜਾ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ ।

ਭਾਈ ਜਲਾਲ ਜੀ ਸੰਮਤ ੧੬੧੫ ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਹਾੜ ੧੩ ਨੂੰ
ਜਨਮੇ, ਅਤੇ ਸੰਮਤ ੧੭੦੧ ਬਿ: ਮੱਘਰਦੀ ੧ ਨੂੰ ਕੁੱਲ ਅਵਸਥਾ
੮੬ ਸਾਲ ੪ ਮਹੀਨੇ ੧੨ ਦਿਨ ਭੋਗ ਕੇ ਗੁਰ ਲੋਕ ਨੂੰ
ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ । ਆਪ ਨਿਸਦੇ ਵਾਲੇ ਤੇ ਨਾਮ ਦੇ
ਰਸੀਏ ਸਿੱਖ ਹੋਏ ਹਨ, ਮਗਰੋਂ ਆਪ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਮਸਤੂ ਨੂੰ
ਨੰਬਰਦਾਰੀ (ਚੌਧਰ) ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ, ਜਿਸਦੀ ਬੰਸ ਦੇ ਅੱਜ
ਕੁੱਲ ਮਹਿਰ ਨਾਮ ਤੋਂ ਸੱਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਉਸ ਸਮੇਂ ਚੌਧਰੀ ਨੂੰ
ਮਹਿਰ ਬੋਲਦੇ ਸਨ ।

॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭਾਈ ਜਲਾਲ ਜੀ ਸਮਾਪਤ ॥

—o—

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

—:o:—

ਭਾਈ ਸਰਵਣ ਜੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ

॥ ਦੋਹਰਾ ॥

ਸਰਬ ਸ੍ਰਿਸਟ ਦੇ ਧਨੀ ਦਾ ਅੰਤ ਨ ਪਾਰਾ ਵਾਰ ।

ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੀਜੋ ਦਾਸ ਪਰ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਕਰਤਾਰ ॥ ੧ ॥

ਹੇ ਗੁਰ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਤੇਰੀ ਜੋਤ ਅਪਾਰ ।
 ਜੋ ਤੁਧ ਸੇਵ ਕਮਾਂਵਦਾ ਕਾਜ ਸਵਾਰਨ ਹਾਰ ॥ ੨ ॥
 ਅਮਰ ਦਾਸ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਅਮਰ ਪੁਰੀ ਦੇ ਦੇਵ ।
 ਸਭ ਹੀ ਅਮਰ ਬਨਾਂਵਦੇ ਕਰੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੁਧ ਸੇਵ ॥ ੩ ॥
 ਰਾਮ ਦਾਸ ਗੁਰ ਦੇਵ ਜੀ ਰਮੇਂ ਸਰਬ ਘਟ ਜਾਨ ।
 ਜੋ ਇਕ ਮਨ ਹੋ ਧਿਆਵੰਦਾ ਕਾਲ ਨ ਪਹੁੰਚੇ ਆਨ ॥ ੪ ॥
 ਰਚੀ ਸਿਰਠ ਪੰਜ ਭੂਤ ਜਿਸ ਸੇ ਗੁਰ ਅਰਜਨ ਭਾਨ ।
 ਬਾਣੀ ਰਚੀ ਅਕਾਲ ਦੀ ਜਿਸ ਪੜ੍ਹੁ ਹੋਵੇ ਗਿਆਨ ॥ ੫ ॥
 ਪੀਰ ਮੀਰ ਕੋ ਧਾਰ ਕਰ ਸੱਤ ਕਰੇ ਸਭ ਹਾਨ ।
 ਸੇ ਗੁਰ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਬਾਜ ਸੁਹਾਵੇਂ ਘਾਨ ॥ ੬ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਇ ਜੀ ਹਰਿ ਹੀ ਰੂਪ ਪਛਾਨ ।
 ਦੁਸ਼ਟ ਵਰਸ ਨਹਿ ਤਨ ਕਰੇ ਰਹੇ ਏਕ ਰਸ ਜਾਨ ॥ ੭ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਬਾਲਕ ਰੂਪ ਵਖਾਨ ।
 ਦਾਸ ਚਾਸ ਦੇ ਚਰਨ ਦਾ ਮਾਂਗਤ ਸਿੱਖੀ ਦਾਨ ॥ ੮ ॥
 ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਧਰਮ ਧੁਜਾ ਦੀ ਖਾਨ ।
 ਧਰਮ ਰੱਖਨ ਹਿਤ ਸੀਸ ਨੂੰ ਕਰਿਆ ਸੀ ਕੁਰਬਾਨ ॥ ੯ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਿੰਘ ਰੂਪ ਕਰਤਾਰ ।
 ਸੁਤ ਚਾਰੇ ਸੂਬੇਸ ਹੀ ਦਏ ਧਰਮ ਹਿਤ ਵਾਰ ॥ ੧੦ ॥
 ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਏਕੋ ਰੂਪ ਪਛਾਨ ।
 ਸ੍ਰੀ ਬੁਢਾ ਜੀ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਭਏ ਬਲਵਾਨ ॥ ੧੧ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਬੁਢੇ ਸੁਤ ਜਾਨੀਏਂ ਭਾਨਾ ਜੀ ਗੁਣ ਧੀਰ ।
 ਰਾਂ ਸੁਭ ਭਏ ਜਲਾਲ ਜੀ ਕਥਾ ਸੁਣੋਂ ਤਿਸ ਬੀਰ ॥ ੧੨ ॥
 ਸਚਦੇਵ ਨੂੰ ਮਗਰੋਂ ਮਿਲੀ ਬਾਉਂ ਸਿੰਘ ਕੀ ਜਾਨ ।

ਗੁਣ ਗੰਭੀਰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਨ ਸਾਧੂ ਰੂਪ ਪਛਾਨ ॥ ੧੩ ॥

ਸਰਵਣ ਕੀਜੋ ਸ੍ਰਵਣ ਕਰ ਸਭ ਸਰਵਣ ਹੋ ਰੂਪ ।

ਸਰਵਣ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਵਡੀ ਭਾਨੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਅਨੂਪ ॥ ੧੪ ॥

—:O:—

ਭਾਈ ਸਰਵਣ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ

ਭਾਈ ਸਰਵਣ ਜੀ ਸੰਮਤ ੧੬੧੭ ਬਿ: ਮਾਘ ਪੂਰਵਿਸ਼ੇ ੧੭ ਨੂੰ ਭਾਨੇ ਤਲਵੰਡੀ ਭਾਈ ਭਾਨੇ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਮਾਤਾ ਗੋਗਵੇ ਜੀ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਜਨਮੇ। ਵੱਡੇ ਹੋਣ ਪਰ ਆਪ ਮਿੱਠਬੋਲੇ, ਨਾਮ ਰਸ ਵਿੱਚ ਰੱਤੇ ਹੋਏ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਮੁੱਖੀ ਸਿੱਖ ਹੋਏ। ਪਿਤਾ ਭਾਨਾ ਜੀ ਨੇ ਜਨਮ ਸਮੇਂ ਪੁੱਤ੍ਰ ਦਾ ਨਾਮ ਰਖਨ ਲਈ ਅਪਨੇ ਪਿਤਾ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੋਤਰੇ ਦਾ ਨਾਉਂ ਸ੍ਰਵਣ ਰੱਖਿਆ, ਤੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਇਹ ਕੁਲ ਦਾ ਸਰਵਣ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਇਸਦਾ ਨਾਮ ਸਰਵਣ ਸੰਦਨ ਲੱਗ ਪਏ।

ਭਾਈ ਸਰਵਣ ਜੀ ਜਿਸ ਵਕਤ ੧੯ ਸਾਲ ਦੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਬਹੁਬੇ ਦੇ ਬੁੰਡਾਲੇ ਤੋਂ ਗੁਰਾਈਆਂ ਗੋਤ ਦੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਦੀ ਪੁੱਤ੍ਰੀ ਦੇਸੋ ਨਾਮੇ ਨਾਲ ਆਪਦਾ ਪਹਿਲਾ ਵਿਵਾਹੁ ਹੋਇਆ। ਦੂਜਾ ਵਿਵਾਹੁ ਪਿੰਡ ਅਬਦਾਲਾ ਕੱਥੂ ਨੰਗਲ ਪਾਸ ਸੋਹੀ ਗੋਤ ਦੇ ਅਕਬਾਲ ਨਾਮੇ ਜੱਟ ਦੀ ਪੁੱਤ੍ਰੀ ਨਾਲ ਹੋਯਾ। ਤੀਜਾ ਵਿਵਾਹੁ ਤਖਤ ਮੱਲ ਦੀ ਪੰਡੋਰੀ ਸੰਧੂ ਗੋਤ ਦੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਦੀ ਅਈਆਂ ਨਾਮੀ ਪੁੱਤ੍ਰੀ ਨਾਲ ਹੋਯਾ। ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਵਿਵਾਹ ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ਅੱਗੜ ਪਿੱਛੜ ਹੋਏ, ਪਰ ਸੱਭੇ ਵਿਵਾਹੁ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ

ਜੀ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਹੱਥੀਂ ਹੋਏ । ਭਾਈ ਸਰਵਣ
ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਸੰ: ੧੬੩੭ ਬਿ: ਅੱਸੂ ੧੮ ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਦੇਸੋ ਜੀ
ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਇੱਕ ਪੁੱਤ੍ਰ ਜਨਮਿਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਉਂ 'ਝੰਡਾ
ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ । ਏਹ ਨਾਮ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ
ਜੀ ਤੋਂ ਰਖਾਯਾ, ਇਸੇ ਸਾਲ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ 'ਝੰਡਾ ਰਾਮਦਾਸ
ਪੁਰਾ' ਨਾਮੇਂ ਨੱਗਰ ਬੰਨ੍ਹਿਆ, ਜਿਸਦੀ ਕਥਾ ਪਿਛੇ
ਆ ਚੁਕੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਭਾਈ ਝੰਡੇ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ
ਅੱਗੇ ਆਵੇਗੀ ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਾਹਿਬ ਸਰਵਣ ਜੀ ਉਲਾਹਨ ਅਧਿਆਇ ਸਮਾਪਤੰ।

—:੦:—

ਸਰਵਣ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ

ਇਕ ਵਾਰੀ ਭਾਈ ਸਰਵਣ ਜੀ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਪਾਸ
ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਗਏ ਹੋਏ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਕ ਸੰਤ ਨੇ ਭਾਈ
ਸਰਵਣ ਜੀ ਨੂੰ ਬਾਬੇ ਬੁਢੇ ਜੀ ਦੀ ਅਥੱਕ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਵੇਖ,
ਜਾਣਕੇ ਪਰਤਾਵਾ ਲੈਣ ਲਈ ਪੁਛਿਆ:—

ਕਾਕਾ ਤੇਰਾ ਨਾਉਂ ਕੀ ਹੈ ? ਸਰਵਣ ਨੇ ਕਿਹਾ ਮਹਾਰਾਜ
ਜੀ ! ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਸਰਵਣ ਹੈ । ਕਿਸਦਾ ਲੜਕਾ ਹੈਂ ਤੇ ਕਿੱਥੇ
ਰਹਿੰਦਾ ਹੈਂ ? ਜੀ ਮੈਂ ਦੋ ਜਗਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਪੁਤ੍ਰ ਮੈਂ
ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਪੋਤ੍ਰਾ ਮੈਂ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਦਾ
ਹਾਂ । ਮੇਰੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦਾ ਇੱਕ ਇਹ ਸਥਾਨ ਬੀੜ ਦਾ ਹੈ,
ਦੂਜਾ ਅਸਲੀ ਮਾਲਕੀਅਤ ਅਸਥਾਨ ਭਾਨਾ ਤਲਵੰਡੀ ਤੇ
ਝੰਡਾ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਾਤ ਜੱਟ ਰੰਧਾਵੇ ਹੈ ।

ਹੁਣ ਤੂੰ ਏਥੇ ਕੀ ਕਰਦਾ ਹੈਂ ? ਜੀ ਮੈਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਨਾਲੀ ਗੁਰਮੁਖੀ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਕੰਠ ਅਰ ਪੋਥੀਆਂ ਤੋਂ ਦੇਖਕਰ ਪੜ੍ਹਕੇ ਵਿਚਾਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹਾਂ । ਤੈਨੂੰ ਹੁਣ ਤਕ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਭੀ ਹੋਏ ਹਨ ? ਆਹੋ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਚਾਹੋ ਪੱਛ ਲਓ । ਇਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਸੰਤ ਤੇ ਭਾਈ ਸਰਵਣ ਜੀ ਦੇ ਕਈ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉੱਤਰ ਹੋਏ, ਭਾਈ ਸਰਵਣ ਜੀ ਨੇ ਸੰਤ ਜੀ ਨੂੰ ਏਹੋ ਜੇਹੇ ਤ੍ਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਮਝਾਯਾ ਜੋ ਸੰਤ ਦਾ ਘਰ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਤੇ ਉਹ ਸਰਵਣ ਜੀ ਦੇ ਖਿਆਲ ਤੱਕ ਕੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਯਾ । ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਨੂੰ ਉਸ ਸੰਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਬਾਬਾ ਜੀ ! ਤੁਹਾਡਾ ਪੋਤ੍ਰਾ ਵਡਾ ਲਾਇਕ ਤੇ ਉੱਚੀ ਮੱਤ ਵਾਲਾ ਹੈ । ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਸੰਤ ਜੀ ! ਸਭ ਕੁਛ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੋਂ ਹੀ ਹੈ । ਤਾਂ ਸੰਤ ਅਤੀ ਅਨੰਦ ਹੋਯਾ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਪਾਸ ਹੀ ਰਹਿਕੇ ਏਕਾਂਤ ਤੇ ਨਾਮ ਸਿਮ੍ਰਨ ਦਾ ਅਨੰਦ ਲੈਣ ਲੱਗਾ, ਤੇ ਉਸਦੀ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਉੱਥੇ ਹੀ ਬਤੀਤ ਹੋਈ ।

—:੦:—

ਮਸੰਦੀਆਂ ਬਖਸ਼ਣੀਆਂ

ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਭਾਈ ਸਰਵਣ ਜੀ ਸੰ: ੧੭੦੧ ਈ: ਨੂੰ ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਦੇ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਇ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਸ੍ਰੀ ਕੀਰਤ ਪੁਰ ਜੀ ਜਾ ਰਹੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਆਗਯਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕਈ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ, ਜੋ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ

ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸੀ, ਭਾਈ ਸਰਵਣ ਜੀ ਨੇ ਮਸੰਦ ਥਾਪ ਕੇ
 ਬਾਹਰ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹਿਤ ਨੀਯਤ ਕੀਤਾ । ਜਿਲਾ
 ਕਾਂਗੜਾ ਪਿੰਡ ਪਰਗੌੜ ਦੇ ਰਹਿਨ ਵਾਲਾ ਰਾਜਪੂਤ ਬਾਵਾ
 ਭੂਪਤ ਜੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ੨੪ ਸਾਲ
 ਹੋਏ ਸੀ, ਭਾਈ ਸਰਵਣ ਜੀ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਯੋਗ ਸਮਝ ਮਸੰਦ
 ਥਾਪਿਆ ਤੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਭਾਈ ਭੂਪਤਾ ! ਹੁਣ ਤੂੰ ਆਪਣੇ
 ਪਿੰਡ ਜਾ ਵਹੁ, ਤੈਨੂੰ ਪਹਾੜ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾ
 ਬਖਸ਼ੀ, ਪਹਾੜ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ
 ਕਰੋ । ਸੋ ਅੱਜ ਤੱਕ ਭਾਈ ਭੂਪਤ ਜੀ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਪਹਾੜ
 ਵਿਚ ਚੰਗਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਪਹਾੜੀ ਲੋਕ ਤਿਸਦੀ
 ਸੁਰੰਦ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ, ਹਰ ਵਿਸਾਖੀ ਨੂੰ ਮੇਲਾ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਪਰ
 ਰਿਵਾਜ ਵਿਗੜ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਪਹਾੜੀ ਲੋਕ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ
 ਯਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਦੀ ਥਾਂ ਭੂਪਤ ਜੀ ਦੀ ਸਮਾਧ ਪਰ
 ਬੱਕਰੇ ਲਿਆ ਲਿਆ ਕੇ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸਦਾ ਸੁਧਾਰ ਹੋਣਾ
 ਚਾਹੀਏ । ਭਾਈ ਭੂਪਤ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜੇ ਰਾਜਾ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦਾ
 ਨਿਆਂ ਨਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਪਹਾੜੀਏ ਬਾਵਾ ਭੂਪਤ ਜੀ ਪਾਸੋਂ
 ਝਗੜੇ ਨਿਬੜਾਉਂਦੇ, ਬਾਵਾ ਭੂਪਤ ਰਾਇ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ
 ਇਸ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਨਾਲ ਚੰਗੇ-ਚੰਗੇ ਨਿਆਂ ਕੀਤੇ, ਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦਾ
 ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ।

ਜਿਸ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਭੂਤ ਆਦਿਕ ਚੰਬੜੇ ਦਾ ਵਹਮ ਹੁੰਦਾ ਓਹ
 ਭਾਈ ਭੂਪਤ ਜੀ ਕੋਲ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਭੂਤ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਨਿਕਲ
 ਜਾਂਦਾ, ਤੇ ਰੋਗੀ ਅਰੋਗ ਹੋਕੇ ਜਾਂਦਾ । ਇਉਂ ਭਾਈ ਭੂਪਤ
 ਜੀ ਦਾ ਜੱਸ ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਵਧ ਗਿਆ,

ਭਾਈ ਭੂਪਤ ਜੀ ਦੇ ਅਸਥਾਨ ਆਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਭੂਤ ਕੱਢਣ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਹੈ । ਅੱਜ ਕੱਲ ਭਾਈ ਭੂਪਤ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਨਾਮੇ ਮਸੰਦ ਕਰਕੇ ਹੈ । ਜਿਸ ਵਕਤ ਕੋਈ ਉਸਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਬੈਠਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਇਕਰਾਰ ਨਾਮਾ ਝੰਡਾ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਦੇ ਮਹੰਤ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਲਿਖਕੇ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਥੋਂ ਦਾ ਮਸੰਦ ਨੀਯਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਖਤਿਆਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਝੰਡਾ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਦੇ ਮਹੰਤ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਪਾਪਤ ਹੈ। ਕਬਜ਼ਾ ਝੰਡਾ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਦੇ ਮਹੰਤ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦਾ ਹੈ । (ਹਰ ਸਾਲ ੧੦੦) ਰੁਪਯਾ ਪਰਗੌੜ ਦੇ ਮਸੰਦਾਂ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੇ ਅਸਥਾਨ ਝੰਡਾ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਦੇ ਮਹੰਤ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ । ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੇ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਦੂਜਾ ਮਸੰਦ ਖਾਸ ਝੰਡਾ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਵਿਚ ਥਾਪਿਆ, ਜਿਸਦੀ ਜਾਤ ਸੋਈ ਖੱਤ੍ਰੀ ਹੈ, ਹੁਣ ਉਸਦੀ ਬੰਸ ਵਿਚੋਂ ਧ੍ਰਿਤਰਾਮ ਨੀਯਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਹਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਅਖੌਂਦਾ ਹੈ ।

ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਤੀਜਾ ਰੋਸਿਆਂ ਦਾ ਮੂਲਾ ਜੱਟ ਮਸੰਦ ਨੀਯਤ ਕੀਤਾ, ਤੇ ਚੌਥਾ ਭਾਈ ਦੇਤਾ ਤਰਖਾਣ ਡੱਡੀਆਂ ਦਾ ਮਸੰਦ ਕੀਤਾ, ਜਿਸਦੀ ਬੰਸ ਵਿਚੋਂ ਅੱਜ ਕੱਲ ਕੁਸ਼ਾਲ ਸਿੰਘ, ਗੁਜਰ ਸਿੰਘ ਘਟਾਉੜੇ ਗੋਤ ਦੇ ਹਨ । ਪੰਜਵਾਂ ਰੋਸਿਆਂ ਤੋਂ ਹੀ ਜਿਮੀਦਾਰ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਮਸੰਦ ਬਣਾਇਆ, ਜਿਸ ਦੀ ਬੰਸ ਵਿਚੋਂ ਹੁਣ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਹੈ । ਛੇਵਾਂ ਭੂਰੇ ਕੇ ਦੇ ਲਹਿਣਾ ਜੱਟ ਗੋਤ ਭਿੰਡਰ ਨੂੰ ਮਸੰਦੀ ਬਖਸ਼ੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਬੰਸ ਵਿਚੋਂ ਹੁਣ ਸੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਾਇਮ ਹੈ । ਸੱਤਵਾਂ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਦੇ ਲਾਗੇ ਤੁੰਗਾਂ ਦੇ ਤਿਲੋਕੇ ਜਿਮੀਦਾਰ ਨੂੰ ਮਸੰਦੀ ਬਖਸ਼ੀ, ਅੱਜ ਕੱਲ

ਉਸਦੀ ਬੰਸ ਜ਼ਿਲੇ ਗੁਰਦਾਸ ਪੁਰੇ ਪਾਸ ਵੱਸਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਸਮਾਚਾਰ ਸਾਹਿਬ ਝੰਡੇ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਜਾਊ। ਇਤਿ ਆਦਿਕ ਹੋਰ ਕਿਤਨੇਹੀ ਸਿੱਖਾਂਨੂੰ ਭਾਈਸਰਵਣ, ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਆਗਿਆਨੁਸਾਰ ਏਹੋ ਜੇਹੀਆਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜੋ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਾਇਮ ਹਨ, ਅਤੇ ਸੱਭੇ ਦਸੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਦਸਾਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪੰਥ ਦੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਪਦਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਹਾਂ ਕਰਨੀ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ, ਸੇਵਕਾਂ, ਸਾਧੂਆਂ ਤੇ ਸਤਕਾਰ ਯੋਗ ਮਹਾਂ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਲਈ ਬਾਬਾ, ਭਾਈ, ਸਾਧੂ, ਸੰਤ, ਮਹੰਤ, ਮਸੰਦ, ਸ਼ਾਹ ਆਦਿ ਪਦਵੀਆਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਤੇ ਪੰਥ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਭਾਈ ਸਰਵਣ ਜੀ ਕਰਨੀ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਨ, ਆਪ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਇ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਬੜੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਕੀਤੀ, ਗੁਰ ਸਿੱਖੀ ਵਿੱਚ ਆਪ ਨੂੰ ਸਦਾ ਸਤਕਾਰ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਾਹਿਬ ਸਰਵਣ ਜੀ ਸੱਠਵਾਂ ਅਧਿਆਇ ਸਮਾਪਤ ॥

—੦—

ਸਾਖੀ ਮਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਥਾਇ

ਜਦ ਭਾਈ ਸਰਵਣ ਜੀ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਸਾਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਇ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਇਕ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨੂੰ ਗਏ। ਭਾਈ ਸਰਵਣ ਜੀ ਵੀ ਘੋੜੇ ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ੨ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਦ ਦੋ

ਤਿੰਨ ਕੋਹ ਨੱਗਰੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਗਏ ਤਾਂ ਇੱਕ ਮਾਈ ਜੋ ਬਹੁਤ ਗ਼ੀਬਣੀ ਸੀ ਤੇ ਆਪਣੀ ਗ਼ੀਬੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਵਸਤੂ ਲਿਜਾਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਭੇਟ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਸੰਕੋਚ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਅੱਜ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਸਬੱਬ ਨਾਲ ਇਧਰ ਆਏ ਤੱਕ ਝੱਟ ਮਾਈ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਛਕੌਣ ਲਈ ਦੋ ਪ੍ਰਾਉਂਠੇ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਪਕਾਏ, ਤੇ ਏਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦੇ ਤੇ ਇੱਕ ਖੱਦਰ ਦੀ ਚਾਦਰ ਜੋ ਅੱਗੇ ਹੀ ਸੀਉਂ ਬਣਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਨਮਿੱਤ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਏਹ ਦੋਵੇਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਉਸ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਭੁੱਖੇ, ਹਾਂ ਜੀ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਵਪਾਰੀ, ਧਨ ਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾਂ ਪਰ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰਨ ਵਾਲੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਭੇਟਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁੱਕਲ ਵਿਚ ਲੈਕੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਖਲੋ ਰਹੀ ॥

ਉੱਧਰ ਟੁਰੇ ਜਾਂਦੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਸਰਵਣ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਭਾਈ ਜੀ! ਇਸ ਜਗਾ ਇਕ ਪ੍ਰੇਮਣ ਮਾਈ ਸਾਡੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਚਲੋ ਉਸਦੀ ਆਸ ਪੂਰੀ ਕਰਕੇ ਫੇਰ ਅਗਾਹਾਂ ਚੱਲਾਂਗੇ, ਇਹ ਕਹਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪਿੰਡ ਵੱਲ ਘੋੜਾ ਮੋੜਿਆ। ਪ੍ਰੇਮਣ ਮਾਈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦੇ ਤੇ ਚਾਦਰ ਲੈਕੇ ਖਲੋ ਰਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਆਪਣੀ ਭੇਟਾ ਨੂੰ ਭੁੱਛ ਸਮਝਕੇ ਸ਼ਰਮਾਂਦੀ ਹੋਈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਭੇਟ ਨਾ ਕਰੇ। ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਗਾਹਕ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਮਾਈ ! ਸਾਨੂੰ ਭੁੱਖ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜੋ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦੇ ਪਕਾਏ ਹੋਏ ਹੋਨ ਲਿਆ ਛਕੀਏ। ਏਹ ਸੁਣ ਮਾਈ ਚਾਉ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਭਰ ਗਈ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਲੱਗੀ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਦੇ ਬੁੱਕਲ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਭੇਟਾ ਕੀਤੇ, ਜੋ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਓਥੇ ਖੜੇ ਖੜੋਤੇ ਹੀ ਛਕ ਲਏ, ਤੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਮਾਈ ਜੀ !

(੩੧੯)

ਪ੍ਰਸ਼ਾਦੇ ਬੜੇ ਸੁਆਦੀ ਹਨ। ਅਤੇ ਫੇਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ
ਮਾਈ ! ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਪਾਲਾ ਜਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਏਹ
ਜੇਹੜੀ ਚਾਦਰ ਬੁੱਕਲ ਅੰਦਰ ਹੈ ਏਹ ਸਾਨੂੰ ਦੇਹੁ, ਤਾਂ
ਮਾਈ ਨੇ ਅੱਤ ਪਸੰਨ ਹੋ ਚਾਦਰ ਦਿੱਤੀ, ਜੋ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਉਸੇ
ਵੇਲੇ ਉੱਪਰ ਲੈ ਲਈ ਤੇ ਮਾਈ ਪਰ ਮੇਹਰ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਕਰਕੇ
ਨਾਮ ਬਖਸ਼ਕੇ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ ।

ਇਸ ਮਾਈ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਹੁਣ ਤੱਕ “ਮਾਈ ਸਰਖਾਨਾ”
ਨਾਮੇਂ ਪਿੰਡ ਮਾਲਵੇ ਵਿੱਚ ਵਸਦੀ ਹੈ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਇਹ ਅਸਚਰਜ ਕੌਤਕ ਭਾਈ ਸਰਵਣ
ਜੀ ਦੇਖਕੇ ਬੜੇ ਪਸੰਨ ਹੋਏ, ਤੇ ਕਹਣ ਲੱਗੇ:—

“ਧੰਨ ਸਤਿਗੁਰ ! ਧੰਨ ਸਤਿਗੁਰ !”

॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਾਹਿਬ ਸਰਵਣ ਜੀ ਇਕਾਠਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ ॥

—:O:—

ਭਾਈ ਸਰਵਣ ਜੀ ਦਾ ਚਲਾਣਾ

ਸੰ: ੧੭੦੮ ਬਿ: ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਕੀਰਤਪੁਰ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਸਰ-
ਵਣ ਜੀ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ
ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸਤਗੁਰੋ ! ਦਾਸ ਦੇ ਸ੍ਰੀਰ ਤਿਆਗਣ ਦਾ
ਸਮਾਂ ਨੇੜੇ ਆਯਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਆਪਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਵੇ ਸੋ
ਕਰੀਏ, ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਭਾਈ ਸਰਵਣ
ਜੀ ! ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਜਾਇ ਸਭ ਨੇ ਹੀ ਮੰਨਣੀ ਹੈ, ਪਰ ਜੇਹੜੇ
ਸਰੀਰ ਧਰ ਕਰ ਮਿਲਾਪੁ ਹੋਨੇ ਹਨ ਇਹ ਅਤੀ ਦੁਰਲੱਭ
ਹਨ ॥

ਸਤਿਗੁਰ ਬੋਲੇ ਵਾਕ ਪ੍ਰੇਮ ਲਗਾਇਕੇ । ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ
 ਭੇਜ ਪੁੱਤ੍ਰ ਮੰਗਾਉ ਤੂੰ । ਫਿਰ ਚੱਲਾਂ ਗੇ ਰਲ ਕੱਠੇ ਹੋਇਕੇ ।
 ਵਰਸ਼ਨ ਗੁਰੂ ਸਥਾਨ ਕਰਦੇ ਪੁਜਾਂ ਗੇ । ਏਹੇ ਰਹੀ ਸਲਾਹ
 ਸਰਵਣ ਮੰਨਿਆਂ । ਲਿੱਤੇ ਚਿੱਤ ਟਿਕਾਇ ਬਚਨ ਜੁ ਗੁਰੂ ਦੇ ।
 ਪੁੱਜਾ ਪਿੰਡ ਰਮਦਾਸ ਭੇਜਾ ਸਿੱਖ ਜੋ । ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਆਨ
 ਮਿਲਿਆ ਤਾਸ ਨੂੰ ॥ ੧ ॥ ਪੁੱਛੀ ਸੁਖ ਸਭ ਸਾਂਦ ਪਿਤ ਤੇ
 ਗੁਰੂ ਦੀ । ਦੱਸੀ ਕੁਸਲ ਅਨੰਦ ਠੀਕ ਬਨਾਇਕੇ । ਹੋਯਾ ਅਤੀ
 ਅਨੰਦ ਕਹਿਣੇ ਦੂਰ ਹੈ । ਚਿੱਠੀ ਝੰਡੇ ਹੱਥ ਦਿੱਤੀ ਸਿੱਖ ਨੈ ।
 ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਝੱਬ ਪੜ੍ਹਕੇ ਸਮਝਿਆ । ਪਿਤ ਤੇ ਗੁਰ ਦੀ ਕਾਰ
 ਡਾਢੀ ਸ਼ਕਤਿ ਹੈ । ਤਾਰ ਬਜਤ ਦੀ ਸਾਰ ਰਾਗੀ ਜਾਣਦੇ । ਹੈਂ
 ਸਭ ਸੁਣਨੇ ਵਾਰ ਸ੍ਰੋਤੇ ਕੰਨ ਦੇ ॥ ੨ ॥ ਆਹਾ ! ਦੂਜੇ ਦਿਵਸ
 ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ । ਦੁਰਿਆ ਹੋ ਅਸਵਾਰ ਝੰਡਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ।
 ਜਾਂਦਾ ਚਾਲੇ ਚਾਲ ਬਾਣੀ ਗਾਉਂਦਾ । ਪੁੱਜਾ ਨੇੜੇ ਜਾਇ
 ਸੀ ਪੁਰ ਕੀਰਤੇ । ਦੂਰੋਂ ਨਿਮ੍ਰਤ ਨਾਲ ਸੀਸ ਝੁਕਾਉਂਦਾ ।
 ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗਾਇ ਸਦਿਆ ਦਾਸ ਨੂੰ । ਉਤਰ ਘੋੜਿਓਂ ਹੇਠ
 ਪੈਰੀਂ ਤੁਰ ਪਿਆ । ਪੁੱਜਾ ਗੁਰ ਦੇ ਪਾਸ ਘੋੜਾ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ॥ ੩ ॥
 ਦੂਰੋਂ ਹੀ ਹਥ ਜੋੜ ਸੀਗਾ ਆਇਆ । ਗੁਰ ਕੇ ਚਰਨੀ ਲੱਗ
 ਨੀਰ ਵਹਾਵੰਦਾ । ਫਿਰ ਸਰਵਣ ਪਿਤ ਓਰ ਉਠਕੇ ਜਾਵੰਦਾ ।
 ਪਕੜੇ ਪਿਤ ਕੇ ਚਰਨ ਪ੍ਰੀਤ ਲਗਾਇ ਕੇ । ਪਿਤ ਨੇ ਕੀਤਾ
 ਪਯਾਰ ਪਾਸ ਬਹਾਇਕੇ । ਪੁੱਛੀ ਘਰ ਦੀ ਬਾਤ ਸਾਰੀ ਤਾਸ ਤੋਂ ।
 ਰਲ ਮਿਲ ਕਰਕੇ ਗੱਲ ਅੰਦਰ ਬਾਹਰ ਦੀ । ਹੋਏ ਖੂਬ ਅਨੰਦ
 ਦੋਵੇਂ ਪਿਤਾ ਸੁਤ ॥ ੪ ॥ ਉੱਠੇ ਤੜਕੇ ਸਾਰ ਜੋ ਕੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ।

ਕੀਤਾ ਸੌਚ ਸਨਾਨ ਦਾਤਨ ਭੀ ਕਰੀ । ਨਿੱਤ ਨੇਮ ਕਰ ਪਾਠ
 ਗੁਰ ਪੈ ਆਵਦੇ । ਸੁਣਕੇ ਆਸਾ ਵਾਰ ਆਨੰਦ ਪਾਇਆ । ਭਈ
 ਸਮਾਪਤ ਵਾਰ ਜਦ ਦੀਵਾਨ ਦੀ । ਸਰਵਣ ਆਯਾ ਪਾਸ ਗੁਰ
 ਦੇ ਚੱਲ ਕੇ । ਪੁੱਤਰ ਲਿਆ ਬੁਲਾਇ ਅਪਨੇ ਪਾਸ ਹੀ ।
 ਬਿਨਤੀ ਲੱਗਾ ਕਰਨ ਸਤਿਗੁਰ ਸੇਵ ਵਿਚ ॥ ੫ ॥ ਕਰਾ
 ਗੁਰਮਤਾ ਠੀਕ ਭਾਈ ਸੁਵਣ ਨੇ । ਸਭਾ ਜੁੜੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਪੈਹਰ
 ਤੀਸਰੇ । ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਫੜ ਬਾਂਹਿ ਸਾਹਿਬ ਸਰਵਣ ਜੀ । ਦਿੱਤੀ
 ਸਤਿਗੁਰ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਫੜਾਇ ਜੀ । ਹੇ ਗੁਰ ਤੁਮਰਾ ਦਾਸ
 ਸੇਵਕ ਜਾਣ ਲੋਕਰਸੀ ਤੁਮਰੀ ਸੇਵ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਹੀ । ਸਮਝੇ
 ਮੇਰੀ ਥਾਂ ਬਿਧ ਪੜਪੋਤਰਾ । ਕਰਦੇ ਆਏ ਸੇਵ ਮੁੱਢੇ
 ਲਾਇ ਕੇ ॥ ੬ ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਹੋਇ ਦਿਆਲ ਬਚਨ ਉਚਾਰਦੇ ।
 ਦਿੱਤੀ ਥਾਪੀ ਆਪ ਸਾਹਿਬ ਝੰਡੇ ਨੂੰ । ਝੰਡੇ ਦਾ ਜਗ ਬੀਰ
 ਝੰਡਾ ਝੁਲੇਗਾ । ਮੋਹਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਝੰਡਾ ਹੋਇਆ । ਦਿੱਤੀ
 ਪੱਗ ਬਨ੍ਹਾਇ ਗੁਰ ਨੇ ਝੱਬ ਹੀ । ਬੱਧੀ ਪੱਗ ਸਵਾਰ ਗੁਰ ਨੇ
 ਆਪ ਹੈ ਸਾਹਿਬ ਸਰਵਣ ਰੀਤ ਕੀਤੀ ਸਾਰੜੀ । ਗੁਰ ਫਿਗ ਮੱਥਾ
 ਦੇਕ ਕਰ ਅਰਦਾਸ ਨੂੰ ॥ ੭ ॥ ਅਪਣੀ ਥਾਵੇਂ ਥਾਪ ਦਿੱਤਾ ਪੁੱਤ
 ਨੂੰ । ਅਰ ਝੰਡੇ ਰਮਦਾਸ ਦੇ ਵਿਚ ਆ ਗਏ । ਚੱਲਣ ਦਾ
 ਹੁਣ ਸਾਜ ਕੀਤਾ ਸੁਵਣ ਜੀ । ਦੇਹ ਤਿਆਗ ਗੁਰ ਪੁਰੀ ਵੱਲ
 ਪਧਾਰਦੇ । ਝੰਡੇ ਆਦ ਬਿਬਾਨ ਕੀਤਾ ਤਯਾਰ ਹੈ । ਜਲ ਮਲ
 ਕਰ ਇਸ਼ਨਾਨ ਤਾਤ ਕਰਾਇਆ । ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਹਰਿਰਾਇ
 ਸੂਰਜ ਮੱਲ ਜੀ । ਦੂਜਾ ਗਿੱਲ ਗੁਰਦਾਸ ਦੇਸ ਜੋ ਮਾਲਵਾ ॥ ੮ ॥
 ਚੌਥਾ ਭੂਪਤ ਰਾਇ ਗੁਰ ਦਾ ਪਿਆਰੜਾ । ਲੱਗੇ ਚਰੇ
 ਸੀਗ ਓਸ ਬਿਬਾਨ ਨੂੰ । ਓਹੀ ਬ੍ਰਿਧ ਸਮਾਨ ਰੀਤ ਪਛਾਨ ਲੋ ।

ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਸਕਾਰ ਘਰ ਨੂੰ ਆਂਵਦੇ । ਨਾਨਕ ਦਾਦਕ ਆਵ
ਰੀਤੀ ਕਰੀ ਹੈ । ਕੀਤੀ ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੁੰਦਰ ਰੀਤ ਸੇਂ ।
ਝੰਡੇ ਦੇ ਸਿਰ ਪੱਗ ਬੱਧੀ ਗਈ ਤਦ । ਫਿਰ ਸਭ ਨੇ ਪਹਿਚਾਨ
ਕੀਤੀ ਪ੍ਰੇਮ ਸੇਂ ॥ ੯॥ ਬੇਦੀ ਤੇਹੁਣ ਭੱਲੇ ਸੋਢੀ ਜਾਣੀਏਂ । ਭੇਟ
ਪੂਜ ਕਰ ਠੀਕ ਕਰੀ ਵਿਦਾਇਗੀ ਕੱਥੂ ਨੰਗਲ
ਆਦਿ ਸਭ ਹੀ ਟੁਰ ਗਏ । ਰਹੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦੇਵ ਸੇਂ ਭੀ ਤਿਆਰ
ਹੈਂ । ਝੰਡਾ ਅਪਨੀ ਥਾਉਂ ਛਡਦਾ ਪੁੱਤ੍ਰ ਨੂੰ । ਗੁਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ
ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗੁਰਾਂ ਨੇ । ਚੌਧਰ ਆਦਕ ਕੰਮ ਸੇਂਧੇ ਸਾਰਜੇ ।
ਸਾਹਿਬ ਝੰਡਾ ਨਾਲ ਗੁਰ ਦੇ ਚੱਲਿਆ ॥ ੧੦ ॥

ਭਾਈ ਸ੍ਰਵਣ ਜੀ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ
ਵੱਡੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਤਤਪਰ ਰਹੇ, ਤੇ ਆਪਣਾ ਸਿੱਖੀ ਸਿਦਕ ਏਹਨਾਂ
ਪੂਰੀਤਰਾਂ ਨਿਭਾਇਆ । ਆਪ ਸੰਮਤ ੧੬੧੭ ਮਾਘ ਪ੍ਰਵਿਸ਼੍ਣੂ
੧੭ ਨੂੰ ਜਨਮੇ, ਤੇ ੧੭੦੧ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਭ੍ਰਾਤਾ ਭਾਈ
ਜਲਾਲ ਦੀ ਥਾਂ ਗੁਰ ਸੇਵਾ ਲਈ ਨੀਯਤ ਹੋਏ, ਅਰ ਸੰਮਤ
੧੭੦੮ ਬਿ: ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਵਿਚ ਆਪ ਦਾ ਚਲਾਣਾ
ਹੋਇਆ । ਸਮਾਧਾਂ ਵਿਚ ਏਹਨਾਂ ਦੀ ਸਮਾਧ ਬਣੀ ਹੋਈ
ਹੈ । ਸ੍ਰਵਣ ਜੀ ੯੧ ਸਾਲ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਆਯੂ ਭੋਗ ਕਰ
ਗੁਰ ਲੋਕ ਨੂੰ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ, ਤੇ ਗੁਰ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ
ਆਪਣਾ ਆਵਣਾ ਸਫਲਾ ਕਰ ਗਏ ।

॥ ਇਤਿ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭਾਈ ਸਰਵਣ ਜੀ ਸਮਾਪਤੰ ॥

—:O:—

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

—:੦:—

ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ

॥ ਦੋਹਰਾ ॥

ਮਾਲਕ ਪਾਲਕ ਸਿਰਠ ਦਾ ਧਰਮ ਧੁਜਾ ਭੀ ਆਪ ।
ਸਾਰੀ ਖਲਕਤ ਕਰ ਰਹੀ ਨਿਤ ਉਠ ਤਿਸਦਾ ਜਾਪ ॥ ੧ ॥
ਸੋ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਸਰਬ ਕਲਾ ਦੀ ਖਾਣ ।
ਗੁਰ ਅੰਗਦ ਨੂੰ ਰੂਪ ਨਿਜ ਕੀਤਾ ਜਗ ਗੁਰ ਜਾਣ ॥ ੨ ॥
ਅਮਰਦਾਸ ਗੁਰ ਅੰਗਦੋਂ ਭਏ ਗੁਰੂ ਧਰਮ ਧੀਰ ।
ਰਾਮਦਾਸ ਗੁਰ ਤਾਸ ਤੋਂ ਗੁਰ ਅਰਜਨ ਬਲਬੀਰ ॥ ੩ ॥
ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਅਲੱਖ ਗਤ ਗੁਰ ਜੋਧੇ ਰਣਸੂਰ ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਇ ਜੀ ਸ਼ਾਂਤ ਚਿੱਤ ਗੁਣ ਪੂਰ ॥ ੪ ॥
ਸ੍ਰੀ ਹਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਧਿਆਵਣੇ ਜਿਸ ਛਿੱਠੇ ਦੁਖ ਜਾਨ ।
ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਧਰਮ ਧੁਜਾ ਹਰਿ ਗਜਾਨ ॥ ੫ ॥
ਕਲਗੀ ਧਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਗੁਰ ਮੂਰਤਿ ਕਲਿਵਾਨ ।
ਉਪਮਾਂ ਕਹੀ ਨ ਜਾਤ ਹੈ ਬੰਦਨ ਹੈ ਪਦ ਜਾਨ ॥ ੬ ॥
ਬੁਢਾ ਬਾਬਾ ਜਾਣ ਲੋ ਸਿੱਖ ਵਡੇ ਸੁਖ ਖਾਨ ।
ਸੋਵਕ ਸੀ ਗੁਰ ਘਰ ਵਿਖੇ ਤਿਲਕ ਸਮਾਨ ਪਛਾਣ ॥ ੭ ॥
ਭਾਨਾ ਭਾਈ ਜਾਣੀਏਂ ਪੁੱਤਰ ਬ੍ਰਿਧ ਬਲਕਾਰ ।

ਰਸੀਆ ਨਾਮ ਪਰੇਮ ਦਾ ਗੁਰ ਦਾ ਸੇਵਾ ਦਾਰ ॥ ੮ ॥
 ਭਾਨੇ ਦੇ ਸੁਤ ਜਾਨੀਏਂ ਸੀਗੇ ਵਡੇ ਜਲਾਲ ।
 ਭਿਆ ਚਲਾਣਾ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲਘੁ ਭ੍ਰਾਤਾ ਤਿਸ ਕਾਲ ॥ ੯ ॥
 ਭਾਈ ਸਰਵਣ ਭ੍ਰਾਤ ਲਘੁ ਸੀ ਭਜਨੀਕ ਅਕਾਲ ।
 ਸਪਤਮ ਗੁਰ ਦੀ ਸੇਵ ਕਰ ਜੋਤ ਜਗੀ ਸੀ ਭਾਲ ॥ ੧੦ ॥
 ਸਾਹਿਬ ਝੰਡਾ ਸਿੱਖ ਹੈ ਗੁਰ ਚਰਨਾਂ ਦਾ ਜਾਨ ।
 ਕਥਾ ਸੁਣੋਂ ਹੁਣ ਤਾਸ ਦੀ ਲਾਕੇ ਦਿਲੋਂ ਧਿਆਨ ॥ ੧੧ ॥
 ਵਾਸ ਰੋਣਕਾ ਮੰਗਦਾ ਸਭ ਚਰਨਨ ਦੀ ਜਾਣ ।
 ਮੰਗਲ ਹਰਿ ਕੋ ਦੇਵਣੀ ਅਪਨਾ ਵਾਸ ਪਛਾਣ ॥ ੧੨ ॥

—o—

ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ

ਸੰ: ੧੬੩੭ ਅਸੂ ੧੭ ਬਿ: ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਭਾਣਾ ਤਲਵੰਡੀ
 ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਸੁਵਣ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਮਾਤਾ ਅਈਆਂ ਜੀ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ
 ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਯਾ । ਇਸਦੇ ਜਨਮ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ
 ਵਿਚ 'ਝੰਡਾ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰਾ' ਸ਼ਹਿਰ ਵਸਾਯਾ ਗਿਆ, ਜਿਸਦੇ
 ਵਸਾਵਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਬਾਬੇ ਬੁਢੇ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਵਿਸਥਾਰ
 ਨਾਲ ਲਿਖ ਆਏ ਹਾਂ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬ੍ਰਿਤ ਨਿਕਿਆਂ ਤੋਂ ਹੀ
 ਸੁੰਤਾਂ ਵਾਂਗ ਮਸਤਾਨੀ ਤੇ ਸਿਧੀ ਸਾਦੀ ਸੀ, ਸਭ ਨਾਲ ਮਿੱਠੇ
 ਤੇ ਰਸੀਲੇ ਬਚਨ ਕਰਦੇ ਸਨ ।

ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਦੇ ਵਿਵਾਹ

ਸੰਮਤ ੧੬੫੩ ਬਿ: ਨੂੰ ੧੬ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਵਾਹ ਪਹਿਲਾ ਉਮਰਾ ਨਾਮ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਗੋਤ ਸੰਧੂ ਗੁਰੂਜੀਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸਿੱਖਦੀ ਪੁਤ੍ਰੀ ਸੁਲੱਖਾਂ ਨਾਲ ਹੋਯਾ। ਸਾਹਿਬ ਝੰਡਾ ਜੀ ਦੀ ਜੰਦ ਸਮੇਂ ਬਾਬਾਬੁਢਾ ਜੀ ਨੇ ਬੜੀਖੁਸ਼ੀ ਕੀਤੀ। ਸ੍ਰੀਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂ ਨਾਨਕਦੇਵ ਜੀਦੇ ਪੋਤੇ ਬਾਬਾ ਧਰਮਚੰਦ ਜੀ ਡੇਹਰੇ ਬਾਬੇਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ, ਤੇਹਣ ਸ੍ਰੀ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ, ਭੱਲੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਸ੍ਰੀਗੋਂਦਵਾਲ ਜੀ ਤੋਂ, ਬਾਬੇ ਜੀ ਦਾ ਭਾਈਚਾਰਾ ਕੱਥੂ ਨੰਗਲ ਤੋਂ, ਅਤੇ ਕੈਰੋ ਨੰਗਲ ਤੋਂ ਭਾਈ ਹੇਮਰਾਜ ਜੀ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ੍ਰਝੰਜਣ ਨੂੰਨਾਲਲੈਕੇ ਆਏ। ਭਾਈ ਭਾਨੇਦੇ ਸਹੁਰੇ ਆਏ, ਅਤੇ ਭਾਈ ਸਰਵਣ ਦੇ ਤਿੰਨੇ ਸਹੁਰੇ ਆਏ, ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਬਹੁਤ ਆਈ, ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਵਿਚ ਝੰਡੇ ਜੀ ਦੇ ਵਿਵਾਹ ਪਰ ਵਡੀ ਰੌਣਕ ਹੋਈ । ਜੰਦ ਅਤੀ ਸੁੰਦਰ ਚੜ੍ਹੀ ਤੇ ਢੁੱਕੀ, ਰਹੁ ਰੀਤੀ ਨਾਲ ਮਿਲਨੀ ਹੋਈ, ਅਤੇ ਅਗਲਿਆਂ ਜੰਦ ਦੀ ਸੇਵਾ ਚੰਗੀ ਕੀਤੀ, ਵਿਵਾਹ ਦੀ ਰਹੁ ਰੀਤੀ ਕਰ ਕਰਾ ਕੇ ਡੋਲਾ ਲੈਕੇ ਜੰਦ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਪੁੱਜੀ । ਬੇਦੀ, ਤੇਹਣ ਭੱਲੇ ਸਾਹਿਬ ਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਅਤੀ ਚੰਗੀਆਂ ਪੁਸ਼ਾਕਾਂ ਤੇ ਪੂਜਾ ਭੇਟਾ ਦੇ ਕਰਕੇ ਵਿਦਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਕੀਮਤੀ ਪੁਸ਼ਾਕਾਂ ਤੇ ਮਾਇਆ ਅਰ ਇੱਕ ਘੋੜੀ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਪੁਚਾਈ ॥

ਪਰ ਝੰਡਾਜੀ ਦਾ ਇਹ ਵਿਵਾਹ ਸਾਰੀਉਮਰ ਨਾ ਨਿਭਿਆ, ਸੋ ਦੂਜਾ ਵਿਵਾਹ ਗਿੱਲ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਭਾਈ ਠਾਕੁਰ ਦੀ ਪੁਤ੍ਰੀ ਲਾਲਾਂ ਨਾਲ ਹੋਯਾ।

ਤੀਜਾ ਵਿਵਾਹੁ ਲਾਲਾਂ ਜੀ ਦੇ ਚਲ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਗਿੱਲ
ਜਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਕੰਦੋਵਾਲੀ ਵਿਚ ਹੋਯਾ।

—:੦:—

ਦੱਬਿਸਤਾਨ ਮਜ਼ਹਬ ਵਿੱਚੋਂ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪੱਛਮ (ਈਰਾਨ)
ਦਾ ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸੈਲਾਨੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਆਯਾ ਸੀ,
ਉਸਨੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਰਟਨ ਕੀਤਾ, ਤੇ ਹਿੰਦ ਦੇ ਉਸ ਸਮੇਂ
ਦੇ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਆਪਣੀ “ਦਬਿਸਤਾਨਿ ਮਜ਼ਹਬ”
ਨਾਮੇਂ ਮੁਸਤਕ ਵਿਚ ਫਾਰਸੀ ਜ਼ਬਾਨ ਵਿਚ ਉਸਨੇ ਲਿਖਿਆ,
ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਬਾਬਤ ਵੀ ਕੁਝ ਜ਼ਿਕਰ
ਹੈ, ਤੇ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਕਰਤਾ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਵੀ ਦਰਸ਼ਨ
ਕੀਤੇ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚੋਂ ਭਾਈ ਝੰਡੇ ਦੀਆਂ
ਕੁਝ ਸਾਖੀਆਂ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਹਾਂ:—

“ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ
ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਕੀਰਤਪੁਰ ਗਿਆਹੋਯਾ ਸੀ, ੧੦੫੩ ਹਿਜਰੀ
ਦੇ ਲਗ ਭਗ ਇਕ ਦਿਨ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਦੇ
ਪੈਰ ਪਰ ਸੱਟ ਲਗ ਕੇ ਜ਼ਖਮ ਹੋ ਗਿਆ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ
ਕੀਤਾ ਭਾਈ ਜੀ! ਤੁਸੀਂ ਜੋੜਾ ਨਾ ਪਾਓ, ਤਾਂ ਭਾਈ ਝੰਡੇ
ਸੱਤਿ ਬਚਨ ਕਹਕੇ ਉਸੀ ਦਿਨ ਤੋਂ ਜੋੜਾ ਪਾਉਨਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ,
ਜ਼ਖਮ ਕੁਝ ਦਿਨ ਮਗਰੋਂ ਰਾਜੀ ਹੋਗਿਆ, ਪਰ ਫਿਰ ਭੀ ਜੋੜਾ
ਨਾ ਪਾਯਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਵੇਖ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ ਭਾਈ ਜੀ! ਤੁਸੀਂ ਜੋੜਾ

ਨਹੀਂ ਪਹਰਿਆ ? ਝੰਡਾ ਜੀ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸਤਿਗੁਰੋ !
ਤੁਸੀਂ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ “ਜੋੜਾ ਨਾ ਪਾਯਾ ਕਰੋ,” ਗੁਰੂਜੀਨੇ
ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਭਾਈ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਜਖਮ ਕਰਕੇ ਥੋੜੇ ਦਿਨਾਂ ਲਈ
ਆਖਿਆ ਸੀ, ਹੁਣ ਜੋੜਾ ਪਾਲਓ, ਤਾਂ ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀਨੇ ਤਿੰਨਾਂ
ਮਹੀਨਿਆਂ ਪਿੱਛੋਂ ਗੁਰੂਜੀਦੀ ਆਗਯਾ ਮਿਲਨ ਪਰਜੋੜਾ ਪਾਯਾ।

ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਇਕ ਦਿਨ ਗੁਰੂਜੀ ਬਾਗ਼ ਦੀ ਸੈਲ ਕਰਨ ਗਏ,
ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਨੂੰ ਬਚਨ ਕਰ ਗਏ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ
ਖਲੋਵੋ, ਅਸੀਂ ਮੁੜਕੇ ਆਂਦੇ ਹਾਂ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਾਗ਼ ਦੀ ਸੈਲ ਕਰਕੇ
ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਸਤੇ ਲੰਘ ਗਏ, ਤੇ ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਉਸੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤਿੰਨ
ਦਿਨ ਖਲੋਤਾ ਰਿਹਾ, ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਗੁਰੂਜੀਨੇ ਯਾਦ
ਕੀਤਾ ਕਿ ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਅੱਜ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਹੋਏ ਆਇਆ ਨਹੀਂ ?
ਕਿੱਥੇ ਹੈ ? ਏਹ ਕਹਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਾਗ਼ ਵੱਲ ਗਏ, ਜਾਂ ਵੇਖਿਆ
ਤਾਂ ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਓਸੇ ਤਰਾਂ ਖਲੋਤਾ ਸੀ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਤੀ
ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਏ, ਤੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਦੀ ਅੰਸ ਗੁਰ ਸਿੱਖੀ
ਵਿਚ ਬਾਬੇ ਜੇਹੀ ਹੀ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਬਚਨ
ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਭ ਸਿੱਖ ਲੱਕੜਾਂ ਲਿਆਓ, ਸੱਭੇ ਸਿੱਖ ਲੱਕੜਾਂ
ਲੈਣ ਚਲੇ ਗਏ, ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਭੀ ਲੱਕੜਾਂ ਲੈਕਰ
ਆਏ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਦੇ ਸਿਰ ਲੱਕੜਾਂ ਚੁੱਕੀਆਂ
ਵੇਖ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਭਾਈ ਜੀ ! ਤੁਸਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਲੱਕੜਾਂ
ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਖਿਆ ? ਝੰਡਾ ਜੀ ਨੇ ਬੇਨਤੀ
ਕੀਤੀ ਸਤਿਗੁਰੋ ! ਦਾਸ ਭੀ ਤਾਂ ਆਪਦਾ ਸਿੱਖ ਹੀ ਹੈ, ਆਪਨੇ
ਸਾਰਿਆਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਲੱਕੜਾਂ ਲਈ ਆਗਯਾ ਕੀਤੀ ਸੀ । ਗੁਰੂ

ਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਕੇ ਆਖਿਆ ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਅਪਨੇ ਪਿੰਡ ਰਹਿਕੇ ਨਾਮ ਜਪੋ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰੋ। ਬਚਨ ਮੰਨ ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਘਰ ਆ ਗਏ।

ਝੰਡਾ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੱਖ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਬੜਾ ਹੀ ਹੱਛਾ ਫਕੀਰ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੱਥ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਤੇ ਨਾਂ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਭਲੇ ਬੁਰੇ ਵਿਚਰਦਖਲ ਦੇਂਦਾ ਹੈ।”

ਝੰਡਾ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਦੀ ਅਥਾਦੀ ਕਰਨੀ

ਇੱਕ ਵੇਰ ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਨੇ ਝੰਡਾ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਦੀ ਵੱਸੋਂ ਵਧੌਂਦੀ ਚਾਹੀ, ਏਹ ਸੋਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵੇਰਵੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਈ ਜਾਤਾਂ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਲਿਆ ਕੇ ਵਸਾਈਆਂ:—

(੧) ਬਾਣੀਏਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਜ ਕੱਲ ਬੁਲਾਕੀ ਸ਼ਾਹ ਤੇ ਸੈਂਕਰ ਸ਼ਾਹ ਆਦਿਕ ਕਈ ਹਨ।

(੨) ਜੂਲਕੇ ਖੱਤ੍ਰੀ ਜੋ ਇਸ ਵਕਤ ਦਾਊਕੇ ਚਲੇ ਗਏਹਨ।

(੩) ਗੰਗਾ ਰਾਮ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਵਸਾਯਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੁਣ ਛੱਜੂਰਾਮ ਜੀ ਹੈ। ਛੱਜੂਰਾਮਜੀ ਬਾਬੇ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਝਾੜੂ ਆਦਿ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਪੱਤ੍ਰਦੀ ਆਸ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਸੱਜਣ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਲਿਖਤ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਹੈ।

(੪) ਕਈ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਝੀਊਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਔਲਾਦਾਂ ਅੱਜ ਕੱਲ ਕਾਇਮ ਹਨ।

(੫) ਰਾਂਈਂ ਜਾਤ ਦੇ ਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਜਾਤ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਔਲਾਦ ਹੁਣ ਤੱਕ ਵਸਦੀ ਹੈ।

(੬) ਕੰਬੋ, ਲਿਲਾਰੀ, ਘੁਮਿਆਰ, ਧੋਬੀ, ਪੇਂਜੇ, ਮੋਚੀ,

ਦਰਜੀ, ਸੁਨਿਆਰੇ, ਨਾਈ ਆਦਿਕ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜਾਤੀ ਦੇ ਵਸਾ ਕਰ ਅਬਾਦ ਕੀਤੇ ।

(੭) ਗੱਗੋ ਮਾਹਲ ਤੋਂ ਰਲਾ ਰੰਘਰੇਟਾ ਬਸਾਯਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੰਸ ਵਿੱਚੋਂ ਭਾਈ ਜਾਗੂ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦਾ ਸਿੱਖ ਹੋਯਾ ਹੈ, ਤੇ ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਤਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਅੰਮ੍ਰਤ ਛਕਾ ਜੀਉਂਣ ਸਿੰਘਾ ਰੱਖ ਕੇ ਨਗਾਰਚੀ ਕੀਤਾ, ਤੇ ਹੋਰ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ । ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਆਵੇਗਾ । ਇਸਤਰਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਅਬਾਦੀ ਚੰਗੀਤਰਾਂ ਨਾਲ ਰੋਣਕ ਵਾਲੀ ਕੀਤੀ, ਅਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਚੁਫੇਰੇ ਇੱਕ ਦਸ ਬਾਰਾਂ ਗਜ਼ ਚੌੜੀ ਨੀਂਹ ਰਖਾ ਕੇ ਕਿਲੇ ਦੀ ਕੰਧ ਬਨਵਾਈ, ਜਿਸ ਦੇ ਉੱਤੇ ਚਾਰ ਘੋੜੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦੌੜੇ ਚਲੇ ਜਾਵਣ, ਇਸ ਕਿਲੇ ਦੀ ਕੰਧ ਦੇ ਹੁਣ ਤਕ ਨਿਸ਼ਾਨ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਅਤੇ ਚਾਰ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਬਣਾਏ । ਜਿਸ ਪਾਸੇ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਜਾਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ, ਤਿਸ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦਾ ਨਾਉਂ ਦਰਸ਼ਨੀ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਰੱਖਿਆ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਪਾਸੇ ਬੁਲੇ ਗੋਤ ਦੇ ਜੱਟ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵਸਦੇ ਹਨ, ਤਿਸ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦਾ ਨਾਉਂ ਬੁਲਿਆਂ ਵਾਲਾ ਰੱਖਿਆ । ਜਿਸ ਪਾਸੇ ਮਾਝੇ ਦੇ ਲੋਕ ਵਸਦੇ ਹਨ, ਅਪਨੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਮਾਝੇ ਦੀ ਹੱਦ ਪਰ ਸਮਝ ਕਰ ਤਿਸਦਾ ਨਾਮ ਮਾਝੇ ਵਾਲਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਰੱਖਿਆ, ਅਤੇ ਕਿਲੇ ਦੀਆਂ ਚਾਰੇ ਨੁੱਕਰਾਂ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਬੁਰਜ ਬਣਾਏ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੌਹਾਂ ਬੁਰਜਾਂ ਵਿਚ ਸੌ ਸੌ ਸਿਪਾਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਦੋ ਦੋ ਸੌ ਸਿਪਾਹੀ ਚੌਹਾਂ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹੁਣ ਤਕ ਕਾਇਮ ਹਨ ।

ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਨੇ ਪਿੰਡ ਖਰੀਦਣੇ

ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਉਸ ਸਮੇਂ ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪਿੰਡ ਜਰ ਖਰੀਦ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਜੋ ਫੇਰ ਚਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੰਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰਹੇ :—

ਪੱਸੀਆਂ ੧, ਮੰਦਰਾਂ ਵਾਲਾ ੨, ਮਲਕ ਪੁਰ ੩, ਦੂਜੇਵਾਲ ੪, ਵਧਾਈ ਚੀਮਾ ੫, ਦੌਦ ੬, ਮੌਜੋ ਕੇ ੭, ਪਰੋਜਕੇ ੮, ਸਰਾਜ ੯, ਪੂੰਗ ੧੦, ਢੇਇ ੧੧, ਕੋਟ ਲੱਖਾ ਸਿੰਘ ੧੨, ਮੱਲ ੧੩, ਅਰੋਵਾਲਾ ੧੪, ਮਾਗੀਆਂ ੧੫, ਦਹਾਬ ੧੬, ਧਾੜੀ ਵਾਲ ੧੭, ਮੰਗੇ ੧੮, ਖੋਜੇ ੧੯, ਰੱਤਾ ੨੦, ਖੰਨਾ ਚਮਾਰਾ ੨੧, ਧਰਮਾ ਬਾਦ ੨੨, ਹਰਦੋਰਵਾਲ ੨੩, ਪੱਥਾਰਾਲੀ ੨੪, ਅਵਾਣ ੨੫, ਬੋਬਾ ੨੬ ਇਤ ਆਦਿਕ ਪਿੰਡ ਖਰੀਦ ਕੀਤੇ। ਸਭਨਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਿਬ ਝੰਡਾ ਜੀ ਦੇ ਹੱਥੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਾਲੇ ਸ਼ਾਹ ਜਹਾਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਭਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਹਿਬ ਝੰਡਾ ਜੀ ਦੀ ਫੌਜ ਕੁਝ ਤਾਂ ਕਿਲੇ ਦੇ ਬੁਰਜਾਂ ਵਿਚ ਤੇ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਛੱਡਾ ਨਾਮ ਨਾਲੇ (ਜੋ ਰਾਵੀ ਤੋਂ ਨਿਕਲਕੇ ਮੁੜ ਰਾਵੀ ਵਿੱਚੋਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਕੰਢੇ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਖਰੀਦਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪਦੇ ਮਹੰਤ ਸਾਹਿਬਾਂ ਪਾਸ ਹੁਣ ਤਕ ਕਾਇਮ ਹਨ।

ਭਾਈ ਝੰਡੇ ਜੀ ਨੂੰ ਮਲਕ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਮਿਲਣਾ

ਇਨ੍ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਵੇਲੇ ਦੇ ਪਹਾੜ ਦੇ ਰਾਜੇ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਸੂਬੇਨੁੱਖਿਰਾਜ ਦੇਣਤੋਂ ਆਕੀ ਹੋ ਬੈਠੇ, ਲਾਹੌਰ ਵਾਲਾ ਸੂਬਾ ਬਹੁਤ

ਵੇਰੀ ਸਮਝਾ ਚੁਕਾ, ਪਰ ਨਾਂ ਸਮਝੇ, ਤਾਂ ਸੂਬੇ ਨੇ ਭਾਈ ਝੰਡੇ ਜੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਦੇਕਰ ਭੇਜਿਆ ਅਤੇ ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਨੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਬੁਝਾ ਕੇ ਉਸਤੋਂ ਮਾਮਲਾ ਵਸੂਲ ਕਰ ਆਂਦਾ।

ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਦੀ ਇਸ ਫਤੇ ਦੀ ਨੇਕ ਨਾਮੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸ਼ਾਹ ਜਹਾਂ ਨੇ ਸੁਣ ਕਰ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਭੇਜ ਦਿਤਾ ਕਿ ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਨੂੰ 'ਮਲਕ' ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਬਖਸ਼ੋ, ਤੇ ਕੁਝ ਪਿੰਡ ਭੀ ਇਨਾਮ ਦੇ ਕੇ ਇੱਜ਼ਤ ਦਿਓ।

ਤਾਂ ਲਹੌਰ ਵਾਲੇ ਸੂਬੇ ਨੇ ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਨੂੰ ਝੰਡਾ ਮਲਕ ਰਾਇ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਤੇ ਕੁਝ ਪਿੰਡ ਜਾਗੀਰ ਦੇ ਦਿੱਤੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਕੱਲ ਮਾਹਲ, ਬੁਲੇ ਤੇ ਰੰਧਾਵੇ ਵਸਦੇ ਹਨ। ਫੇਰ ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਨੇ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਵਿਚ ਇੱਕ ਬਾਗ ਲਵਾਯਾ ਤੇ ਵਿੱਚ ਖੂਹ ਲਵਾਯਾ, ਜਿਸ ਖੂਹ ਦੀਆਂ ਖੇਲਾਂ ਤੇ ਪੱਕੇ ਖਾਲ ਚੂਨੇ ਗਜ ਹੋਂਦ ਹੁਣ ਤਕ ਮੌਜੂਦ ਨਿਸ਼ਾਨ ਪਏ ਹਨ। ਖੂਹ ਇਤਨਾ ਚੌੜਾ ਹੈ ਜਿਸ ਪਰ ਦੋ ਹਲਟ ਹੁਣ ਚਲਦੇ ਹਨ ਤੇ ਤਿੰਨ ਹਲਟਾਂ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਪਈ ਹੈ। ਫੌਜਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਰਹਿਨ ਲਈ ਮਲਕ ਰਾਇ ਝੰਡਾ ਜੀ ਨੇ ਇੱਕ ਕਿਲਾ ਬਨਾਯਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਫੌਜ ਦਾ ਅਫਸਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਕਿਲੇ ਦੇ ਇਰਦ ਗਿਰਦ ਪੰਜ ਕੋਹ ਦੇ ਗੋੜ ਵਿਚ ਫੌਜ ਰਹਿੰਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਜਿਸਦੇ ਪੁਰ ਲੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕਾਇਮ ਹਨ। ਅਤੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਇੱਕ ਬਾਰਾਂਦਰੀ ਤੇ ਚਬੂਤਰਾ ਬਨਾਯਾ ਜੋ ਫੌਜ ਦੇ ਕਿਲੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀ, ਪਕੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਵੀ ਹੁਣ ਤਕ ਪਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਛਭਾ ਨਾਮ ਨਾਲਾ ਬਾਗ ਦੇ ਅਤੇ ਫੌਜ ਦੇ ਕਿਲੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੀ, ਇਸਦਾ

ਹੁਣ ਭੀ ਪਾਣੀ ਤਿਸ ਵਿੱਚ ਖਲੋਤਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਪਾਸੋਂ ਇੱਜ਼ਤ ਪਾਉਣੀ

ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਇਕ ਵਾਰੀ ਦਿੱਲੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਟਕੇ ਤਾਰਨ ਲਈ ਕਈ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈਕਰ ਗਏ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕਾਜ਼ੀਆਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦਾ ਮੁਖੀ ਸਿੱਖ ਜਾਣਕੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸ਼ਾਹ ਜਹਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਓ, ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋ ਜਾਣਗੇ॥

ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਾਜ਼ੀਆਂ ਤੋਂ ਏਹ ਗੱਲ ਸੁਣਕੇ ਸਾਹਿਬ ਝੰਡੇ ਨੂੰ ਸੱਦਕੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਭਾਈ ਜੀ! ਤੁਸੀਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸਿੱਖ ਅਖਾਉਂਦੇ ਹੋ, ਅੱਜ ਕੋਈ ਚਮਤਕਾਰ ਵਾਲੀ ਕਰਾਮਾਤ ਵਿਖਾਓ, ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚ ਕਰਾਮਾਤ ਵਿਖਾਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਦੀਨ ਵਿਚ ਆਓ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਉੱਚਾ ਪੀਰ ਸਮਝਾਂਗੇ । ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਆਖਿਆ:—ਹੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ! ਮੇਰੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤਾਕਤਾਂ ਹਨ, ਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਵਾਰੇ ਦਾ ਇਕ ਤੁੱਛ ਭਿੱਖੂਕ ਹਾਂ ।

ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈਕਰ ਸ਼ਿਕਾਰ ਗਿਆ, ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਨੇ ਮੋਢੇ ਉੱਤੇ ਕੱਠੀ ਕਰਕੇ ਕੰਬਲੀ ਧਰੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਰਸਤੇ ਜਾਂਦਿਆਂ ਹੇਠ ਡਿੱਗ ਪਈ, ਇਕ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਨੌਕਰ ਨੇ ਆਖਿਆ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬਜੀ! ਆਪਦਾ ਕੰਬਲ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਚੁੱਕ ਲਿਆਓ, ਜਦ ਨੌਕਰ ਚੁੱਕਨ ਲੱਗਾ

ਤਾਂ ਕੰਬਲ ਏਂਡਾ ਭਾਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸਤੋਂ ਚੁੱਕਿਆ ਨਾ ਗਿਆ। ਏਹ ਕੌਤਕ ਦੇਖ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਖਲੋ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸਨੇ ਕੰਬਲ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਕਈ ਹੋਰ ਨੌਕਰ ਲਾਏ, ਤਿਸ ਪਰ ਵੀ ਕੰਬਲ ਨਾ ਉੱਠਦਾ ਵੇਖ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਝਟ ਕਰਾਮਾਤ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸਮਝ ਗਿਆ, ਤੇ ਸਾਹਿਬ ਝੰਡਾ ਜੀ ਤੋਂ ਅਪਨੀ ਭੁੱਲ ਦੀ ਮਾਫੀ ਮੰਗੀ। ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਨੇ ਤਿਸਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੇਥਾਦਸ਼ਾਹ! ਫਕੀਰਾਂ ਪਾਸੋਂ ਦੁੱਖ ਦੇ ਕੇ ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਮੰਗ-ਨੀਆਂ ਪਾਪ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਨਿਆਇਸ਼ੀਲ ਹੋਕੇ ਨਿਆਇ ਕਰਿਆ ਕਰੋ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤਿ ਚਿੰਤ ਹੋ ਕੇ ਖੁਦਾ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰਿਆ ਕਰੋ, ਐਸੇ ਸੁਭ ਸ਼ਾਂਤਿ ਭਰੇ ਬਚਨ ਭਾਈ ਜੀ ਤੋਂ ਸੁਣ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਖੁਸ਼ ਹੋਕਰ ਸਾਹਿਬ ਝੰਡਾ ਜੀ ਨੂੰ ਖਿਲਤ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਅਤੀ ਆਦਰ ਕੀਤਾ। ਸਾਹਿਬ ਝੰਡਾ ਜੀ ਨੂੰ ਮਨਸਬ ਦਾਰ ਬਣਾਯਾ, ਤੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਾਗ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤ ਫਲ, ਮੇਵੇ, ਫੁੱਲ, ਤੇ ਕਈ ਵੇਲਾਂ ਆਦੀ ਤੇ ਅਪਨੇ ਨੌਕਰ ਨਾਲ ਦੇ ਕਰ ਹਾਥੀ ਪਰ ਸਾਹਿਬ ਝੰਡਾ ਜੀ ਨੂੰ ਤੇ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਅਸਵਾਰ ਕਰਾਕੇ ਵੱਡੇ ਆਦਰ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਤੋਰਿਆ। ਅੱਜ ਕੱਲ ਤਿਸ ਬਾਗ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬਿਰਛ ਕਈ ਕਾਇਮ ਹਨ। ਇਸ ਸਾਖੀ ਦਾ ਭਾਵ ਏਹ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰ ਚਰਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹੋ ਕੇ ਨਾਮ ਸਿਮ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਉਹ ਸਿੱਖੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਤੋਂ “ਅਸਟ ਦਸਾ ਸਿਧ ਕਰ ਤਲੇ ਸਭ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੁਮਾਰੀ” ਰਿੱਧੀਆਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਰੁਲਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਾਹਬ ਝੰਡਾ ਜੀਦਾ ਬਾਹਰਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ।

ਭਾਈ ਮਸਤੂ ਜੀ ਦੀ ਸਾਖੀ

ਭਾਈ ਤਿਲੋਕਾ ਨਾਮੇ ਜੱਟ ਪਿੰਡ ਤੰਗ ਪ੍ਰਗਣਾ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਆ ਕਰ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਅਪਨੀ ਕਮਾਈ ਵਿੱਚੋਂ ਦਸਵੰਧ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰ-ਬਾਰ ਦੇਂਦਾ ਸੀ। ਤਿਸਦੇ ਮਗਰੋਂ ਮਸਤੂ ਤਿਸ ਦਾ ਪੁੱਤ੍ਰ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਏਹ ਇੱਕ ਲੁਟੇਰਾ ਸੀ, ਇਹ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਦੀ ਬੀ ਲੁੱਟ ਨਾ ਲੁੱਟਿਆ ਕਰਦਾ, ਇਕੇਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਮਸਤੂ ਕੁਝ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਤੇ ਗੁਰ ਦੁਵਾਰੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ, ਅਰ ਉੱਸੇ ਹੀ ਦਿਨ ਇੱਕ ਖੱਚਰਾਂ ਦਾ ਸੌਦਾਗਰ ਜੋ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸੇਵਕ ਸੀ ਅਪਨੀ ਕਾਰ ਭੇਟ ਲੈਕੇ ਆਯਾ। ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਖੱਚਰਾਂ ਭੀ ਸਨ, ਬਹੁਤ ਸੋਹਣੀਆਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਲਾਂਗਰੀ ਖੱਚਰਾਂ ਦੇਖਣ ਚਲੇ ਗਏ, ਤੇ ਲੰਗਰ ਨੂੰ ਦੇਰ ਹੋ ਗਈ। ਜਦ ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਪਾਸ ਅਰਜ਼ੋਈਆ ਲੰਗਰ ਛਕਣ ਵਾਸਤੇ ਆਖਣ ਗਿਆ ਤਾਂ ਭਾਈ ਜੀ ਬੋਲੇ ਭਾਈ ਸਿੱਖਾ ! ਅੱਜ ਲੰਗਰ ਨੂੰ ਦੇਰ ਕਿਉਂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ?

ਸਿੱਖ ਨੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਕਿਹਾ ਮਹਾਰਾਜ ! ਸੌਦਾਗਰ ਦੀਆਂ ਖੱਚਰਾਂ ਜੋ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣੀਆਂ ਹਨ ਵੇਖਣ ਚਲੇ ਗਏ ਸਾਂ, ਏਸ ਵਾਸਤੇ ਦੇਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਬੋਲੇ ਭਾਈ ! ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਏਡਾ ਖੱਚਰਾਂ ਦੇਖਣ ਦਾ ਚਾਉ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖੱਚਰਾਂ ਹੀ ਲੈ ਦੇਈਏ ?

ਇਸ ਸਮੇਂ ਮਸਤੂ ਭੀ ਪਾਸ ਬੈਠਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਤੇ

ਇਸ ਪਾਸ ਵੀ ਚੰਗੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਖੱਚਰਾਂ ਸਨ, ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਨੇ ਆਖਿਆ ਮਹਾਰਾਜ ! ਖੱਚਰਾਂ ਤਾਂ ਮਸਤੂ ਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਘੜੀਆਂ ਕੋਹ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ । ਇਹ ਸੁਣਕੇ ਸਾਹਿਬ ਝੰਡਾ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਮਸਤੂ ਵੱਲ ਵੇਖਿਆ, ਮਸਤੂ ਸਮਝ ਕੇ ਆਪਣੇ ਜੱਥੇ ਦੀਆਂ ਸਭ ਖੱਚਰਾਂ ਲੈ ਆਏ, ਅਰ ਅਰਦਾਸ ਕਰਕੇ ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਤਬੇਲੇ ਵਿੱਚ ਜਾ ਬੰਨ੍ਹੀਆਂ । ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਨੇ ਮਸਤੂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋ? ਜਦ ਮਸਤੂ ਨੇ ਡਾਕੇ ਮਾਰਨ ਦਾ ਹਾਲ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਝੰਡਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ:—“ਹਕ ਪਰਾਇਆ ਨਾਨਕਾ ਉਸ ਸੂਅਰ ਉਸ ਗਾਇ ਗੁਰ ਪੀਰ ਹਾਮਾ ਤਾ ਭਰਹਿ ਜਾ ਮੁਰਦਾਰ ਨ ਖਾਇ ॥” ਹੇ ਭਾਈ ! ਜੇਰੀ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਾਯਾ ਧਨ ਖੋਹਣਾ ਵੱਡਾ ਪਾਪ ਹੈ, ਇਹ ਛੱਡ ਦੇਹ, ਤਦ ਤੇਰੀਆਂ ਖੱਚਰਾਂ ਗੁਰੂ ਦਰਗਾਹੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਪਰ ਜੇ ਖੱਚਰਾਂ ਬੀ ਡਾਕੇ ਦੇ ਧਨ ਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰ ਨਹੀਂ ਲੈਣਗੇ । ਮਸਤੂ ਕੈਹਣ ਲੱਗਾ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ! ਇਹ ਖੱਚਰਾਂ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੀਆਂ ਹਨ, ਚੋਰੀ ਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਆਪ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰੋ । ਤੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਡਾਕੇ ਮਾਰਨੇ ਛੱਡ ਲੰਗਰ ਵਾਸਤੇ ਬਾਲਣ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਲਗ ਪਿਆ ।

ਬਿਨਾਂ ਨਾਗੇ ਲੰਗਰ ਵਾਸਤੇ ਬਾਲਣ ਲਿਆਉਣਾਂ, ਅਰ ਘੋੜਿਆਂ ਦਿਆਂ ਤੋਬਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਦਾਣਾ ਚੱਥ ਕੇ ਮਸਤੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ, ਇਸਤਰਾਂ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਨਿਭਾਣੇ ਲੱਗੇ । ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਨੇ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਭਾਈ ਮਸਤੂ ਲੰਗਰੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਨਹੀਂ ਛਕਦਾ, ਘੋੜਿਆਂ ਦਾ ਡਿੱਗਾ ਹੋਯਾ ਜਾਂ

ਤੋਬਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਦਾਣਾ ਛਕ ਕੇ ਹੀ ਲੰਗਰ ਦੇ ਬਾਲਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਦਿਨ ਭਾਈ ਮਸਤੂ ਨੂੰ ਸੱਦ ਕੇ ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਭਾਈ ਮਸਤੂ! ਲੰਗਰੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕ ਲਵਿਆ ਕਰ। ਮਸਤੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸਾਹਿਬੋ ! ਮੈਂ ਕੇਹੜਾ ਅਜੇਹਾ ਵੱਡਾ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਲੰਗਰੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਛਕਾਂ ? ਬਾਹਰੋਂ ਦੇ ਤੂੰ ਭਾਰ ਬਾਲਣ ਦੇ ਲਿਆਉਂਦੇ ਭੀ ਕੋਈ ਕੰਮ ਹੈ ? ਸਾਹਿਬ ਝੰਡਾ ਜੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਵੇਰ ਆਖਕੇ ਮਸਤੂ ਜੀ ਨੂੰ ਲੰਗਰੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਛਕਣ ਵਾਸਤੇ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਪਰ ਮਸਤੂ ਜੀ ਨੇ ਹੁਕਮ ਮੰਨ ਲਿਆ, ਪਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਅਲੂਣਾਂ ਹੀ ਛਕਦੇ ਰਹੇ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਪਨਾਮ ਭਾਈ ਅਲੂਣਾ ਭੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋ ਗਿਆ।

ਭਾਈ ਮਸਤੂ ਦੀ ਅਥਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਸੇਵਾਤਕ ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਏ, ਅਰ ਇਕ ਵੇਰ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਪਾਸ ਬੇਨਤੀ ਕਰਕੇ ਮਸਤੂ ਨੂੰ ਨਾਮਦਾਨ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਪਾਸੋਂ ਦਿਵਾਯਾ। ਜ਼ਿਲਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮੀਲ ਦੀ ਵਿੱਥ ਤੇ ਪੱਛੋਂ ਵੱਲ ਇੱਕ ਰਵਾਣੇ ਜੱਟਾਂ ਦਾ ਪਿੰਡ ਵਸਦਾ ਸੀ, ਨੇਤ ਈਸ਼ਰ ਦੀ ਡਾਕੀ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਉਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਭ ਲੋਗ ਮਰ ਗਏ, ਇੱਕ ਬੁਢੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਉਸਦੀ ਧੀ ਕੇਵਲ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਬਚੀਆਂ ਰਹੀਆਂ, ਛੇ ਸੌ ਵਿਘਾ ਉਸ ਪਿੰਡ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀ, ਬੁਢੀ ਧੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰ ਬਾਬੇ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਈ, ਤੇ ਮਸਤੂ ਨੂੰ ਦੇਖਕੇ ਬੁਢੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦਾ ਸਾਕ ਉਸਨੂੰ ਦੇਣਾ ਚਾਹਿਆ, ਬੁਢੀ ਦੀ ਇਛਿਆ

ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਹਿਬ ਝੰਡਾ ਜੀ ਨੇ ਲੜਕੀ ਦਾ ਅਨੰਦ ਭਾਈ
ਮਸਤੂਜੀ ਨਾਲ ਕਰਵਾ ਦਿਤਾ, ਮਸਤੂ ਦੀ ਸੱਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਿੰਡ
ਵਾਲੀ ਸਾਰੀ ਜਮੀਨ ਛੇ ਸੌ ਵਿਘੇ ਦਾ ਪਟਾ ਵੀ ਮਸਤੂ ਦੇ
ਨਾਉਂ ਕਰਾ ਦਿਤਾ, ਤੇ ਕਿਹਾ ਪੁਤ੍ਰ! ਜਾਓ ਉਸ ਥਾਂ ਨੂੰ ਆਬਾਦ
ਕਰੋ। ਭਾਈ ਮਸਤੂ ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਕੇ ਕੁਝ
ਸਿੱਖ ਨਾਲ ਲੈਕੇ ਓਥੇ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਜਿੱਥੇ ਮਸਤੂ ਨੇ ਆਕੇ ਡੇਰਾ
ਜਮਾਇਆ ਸੀ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦਾ ਨਾਉਂ ਅੱਜ ਕਲ ਭਾਈ ਮਸਤੂ
ਦੀਆਂ ਫੁਲਾਹੀਆਂ ਹੈ, ਅੱਜ ਕੱਲ ਮਸਤੂ ਦੀ ਵੰਸ ਉਸ ਪਿੰਡ
ਵਸਦੀ ਹੈ। ਮਸਤੂ ਜੀ ਨੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਮ ਭੀ ਤੁੰਗ ਹੀ ਰੱਖਿਆ,
ਕਿਉਂਕਿ ਏਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਨਮ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਉਂ ਭੀ ਤੁੰਗ ਹੀ ਸੀ।

ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਦਾ ਤ੍ਰੇਹਠਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ ॥

ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹ

ਜਿਸ ਵਕਤ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਵਡੇਰੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਸਾਰਾ
ਦਿਨ ਕੰਮ ਧੰਦਾ ਕਰਨ ਲਗੇ, ਅਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ
ਅਪਨੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਅਤੀ ਸੁੰਦਰ ਰੀਤੀ ਨਾਲ
ਨਿਬਾਹੁਣ ਲੱਗੇ।

ਸੰ: ੧੭੧੩ ਬਿ: ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਕਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸਿੱਖ ਭਾਈ ਦਲਪਤ
ਰਾਇ ਬਾਜਵਾ—ਜਿਸਦਾ ਪਿੰਡ ਚਵੰਡਾ ਬਾਜਵਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਲਾ
ਸਿਆਲਕੋਟ ਤਸੀਲ ਜੱਫਰਵਾਲ ਸੀ—ਆਯਾ, ਤੇ ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਨੂੰ
ਮਿਲਕੇ ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਗੱਲ ਬਾਤ ਕਰ ਕਰਾ ਕੇ ਅਪਨੀ ਪੁੱਤ੍ਰੀ
ਸੁਜਾਨੋਂ ਦਾ ਨਾਤਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਸੂ, ਵਿਵਾਹ ਸਮੇਂ
ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰਬੰਸ ਬੇਦੀ, ਤੇਹਣ, ਭਲੇ, ਸੋਢੀ, ਸੱਭੇ
ਸੱਦੇ, ਤੇ ਕੱਥੂ ਨੰਗਲੋਂ ਭਾਈਚਾਰਾ ਤੇ ਹੋਰ ਨਾਨਕ ਦਾਦਕ ਸਭ

ਵਿਵਾਹੁ ਸਮੇਂ ਆਏ, ਜੰਦ ਘੋੜੇ, ਉਠ, ਬਹਿਲਾਂ, ਰਬ ਆਦਕਾਂ
 ਬਾਜੇ ਗਾਜੇ ਨਾਲ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਢੁੱਕੀ, ਰਹੁਰੀਤੀ ਨਾਲ ਮਿਲਨੀ ਹੋਏ
 ਡੇਰੇ ਕੀਤੇ, ਸੁਭ ਵਿਵਾਹੁ ਦੀ ਰੀਤ ਭਲੀ ਰਹੁ ਰੀਤੀ ਨਾ
 ਹੋਈ, ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਵਿਦਾ ਹੋ ਜੰਦ ਘਰ ਪੁੱਜੀ, ਭਾਈ ਦਲਪ
 ਰਾਇ ਨੇ ਯਥਾ ਯੋਗ ਮਾਯਾ ਤੇ ਬਸਤ੍ਰ ਆਦਕ ਅੰਨ ਪਾਕ
 ਦੀ ਸੇਵਾ ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਕੀਤੀ, ਦੋਹਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੇ ਚੰਗੀ ਰੁਸ
 ਨਾਈ ਰਹੀ। ਏਧਰ ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਨੇ ਸਾਕ ਅੰਗ ਭਲ
 ਭਾਂਤ ਬਿਦਾ ਕੀਤੇ, ਗੁਰ ਅੰਸ ਬੇਦੀ, ਤੇਹਣ, ਭਲਿਆ, ਸੋਢੀਆ
 ਨੂੰ ਯਥਾ ਯੋਗ ਘੋੜੇ ਤੇ ਪੁਸ਼ਾਕਾਂ ਤੇ ਮਾਯਾ ਆਦਕ ਭੋਫ
 ਕੀਤੀਆਂ, ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਸਹਿਤ ਵਿਦਾ ਕੀਤਾ। ਵਿਵਾਹੁ
 ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਯਾ॥

ਬੀਬੀ ਰਾਮਦੇਵੀ ਜੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹੁ

ਜਦੋਂ ਬੀਬੀ ਰਾਮਦੇਵੀ ਬਾਰਾਂ ਕੁ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸੰ: ੧੭੧੦
 ਬਿ: ਨੂੰ ਹੋਈ ਤਾਂ ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਨੇ ਚੰਗਾ ਘਰਾਣਾ ਬਾਜਵੇ
 ਜਟ ਪਿੰਡ ਨਾਰੋ ਵਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਕਾਕਾ ਮੂਲਾ ਨਾਮੇ
 ਵੇਖਕੇ ਤਿਸ ਨਾਲ ਕਾਕੀ ਦੀ ਮੰਗਣੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ,
 ਚੰਗੀ . ਰਹੁ ਰੀਤੀ ਨਾਲ ਮੰਗੇਵਾ ਹੋਯਾ,
 ਵਿਵਾਹੁ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਨਾਲ ਹੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਏਧਰ
 ਲਾਗੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦ ਕਰ ਚਿੱਠੀਆਂ ਲਿਖ ਜਗਾ ਜਗਾ ਭੇਜ
 ਦਿੱਤੀਆਂ, ਵਿਵਾਹੁ ਦੇ ਦਿਨ ਗੁਰ ਅੰਸ ਬੇਦੀ, ਸੋਢੀ, ਤੇਹਣ,
 ਭਲੇ ਤੇ ਕੱਥੂ ਨੰਗਲੋਂ ਭਾਈ ਚਾਰਾ ਆਇਆ, ਬੀਬੀ ਰਾਮ
 ਦੇਵੀ ਜੀ ਦੇ ਨਾਨਕੇ ਆਏ, ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਮਿੱਤ੍ਰ ਭਾਈ

ਸਭ ਆਏ, ਅਤੇ ਜਗੀਰ ਤੇ ਜਰ ਖਰੀਦ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਤੇ ਮੁਖੀ ਪਚੈਤਾਂ ਆਈਆਂ, ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਨੇ ਅੱਡ ੨ ਕੰਮ ਸਭ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕੀਤੇ ।

ਭੰਡਾਰੀ ਮੋਦੀ ਖਾਨੇ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਤੇਥੂ ਲਾਵਨ ਵਾਲੀਆਂ ਬਾਹਰ ਦੀਆਂ ਪੰਚੈਤਾਂ ਤੇ ਘੋੜੇ ਸਾਂਭਣੇ ਤੇ ਘਾਹ ਪੱਠੇ ਪਾਉਨੇ, ਪਾਨੀ ਪਿਲਾਉਨੇ, ਜੰਦ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਸਭਨਾ ਨੂੰ ਯਥਾ ਯੋਗ ਕੰਮ ਵੰਡਿਆ । ਨਾਰੋਵਾਲ ਤੋਂ ਜੰਦ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਬਸਤ੍ਰ ਪਹਿਰ ਘੋੜੇ ਗੱਡੀਆਂ ਰਥਾਂ ਉਠਾ ਆਵਿਕਾਂ ਤੇ ਅਸਵਾਰ ਹੋਕਰ ਆਈ । ਜਿਸ ਵਕਤ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਪੁੱਜੀ ਤਾਂ ਏਧਰੋਂ ਆਗਤ ਭਾਗਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੇਵਕ ਤਿਆਰ ਹੀ ਖਲੋਤੇ ਸੀ, ਜੰਦ ਦਾ ਉਤਾਰਾ ਕਰਾਯਾ ਤੇ ਘੋੜੇ ਗੱਡੀ ਰਥਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਭਿਆ, ਰਾਤੀਂ ਮਿਲਣੀ ਹੋਈ, ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਰਹਿ ਆਈ । ਰਾਤ ਨੂੰ ਖਟਰਸ ਮਿੱਠੇ ਖੱਟੇ ਸਲੂਣੇ ਪੀਲੇ ਗੁਲਾਬੀ ਰੰਗ ਬਰੇਗੇ ਮੇਵਿਆਂ ਦਾਰ ਚਾਵਲ ਅਤੇ ਕਈ ਪਰਕਾਰ ਦੇ ਭਾਂਜੇ ਲਗਾ ਕਰ ਚੰਗੀ ਰਹੁ ਰੀਤੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕਾਯਾ ।

ਪ੍ਰਭਾਤ ਵੇਲੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਲੱਗੀ ਤੇ ਭਲੀ ਰਹੁ ਰੀਤੀ ਨਾਲ (ਹਰਿ ਪਹਿਲੜੀ ਲਾਵ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਕਰਮ ਦ੍ਰਿੜਾਇਆ ਬਲਿਰਾਮ ਜੀਉ) ਵਿਵਾਹੁ ਹੋਇਆ, ਲਾਗੀਆਂ ਨੂੰ ਤੇ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਖੁਲ੍ਹੇ ਮਾਇਆ ਦੇ ਗੱਢੇ ਵਰਡਾਏ । ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਜੰਦ ਰਹੀ, ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵੇਖ ਜੰਦ ਅਤੀ ਖੁਸ਼ ਹੋਈ, ਜੰਦ ਦੇ ਵਿਦਾ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਸੰਝੂਕਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਨਕਦੀ ਬਸਤ੍ਰ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਦੇ ਪਾ ਕਰ ਤੇ

ਭਾਂਡੇ ਸੰਦੂਕ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕਰਕੇ, ਅਤੇ ਘੋੜੇ ਉਠ ਮਹੀਆਂ
ਗਊਆਂ ਦੁਧ ਦੇਂਦੀਆਂ ਅਪਨੀ ਪੁਤ੍ਰੀ ਨੂੰ ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਨੇ
ਦੇਕਰ ਅਰਦਾਸਾ ਸੋਧ ਵਿਦਾ ਕੀਤਾ । ਸਹੁਰੇ ਤੁਰਨ ਲੱਗੀ
ਅਪਨੀ ਪੁਤ੍ਰੀ ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨੇ ਪਤਿਬ੍ਰਤ ਧਰਮ, ਪਤਿ ਸੇਵਾ,
ਆਗਯਾ ਪਾਲਨ ਤੇ ਸਿੱਖੀ ਸਿਦਕ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿਤਾ ।
ਜੰਝ ਵਿਦਾ ਕਰ ਘਰ ਆਏ, ਪਰਾਹੁਣਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਦਾ ਕੀਤਾ,
ਬੇਦੀ ਤੇਹਣ ਭੱਲੇ ਸੌਢੀਆਂ ਨੂੰ ਘੋੜੇ ਮਾਯਾ ਬਸਤ੍ਰ ਭੇਟਾ ਕਰ
ਸਤਕਾਰ ਨਾਲ ਤੋਰਿਆ । ਅਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਇ ਜੀ
ਦੇ ਪਾਸ ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁਤ੍ਰ ਭਾਈ
ਹਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਭੇਟਾ ਪੂਜਾ ਦੇ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਕੀਰਤ ਪੁਰ ਜੀ
ਭੇਜਿਆ । ਜਿਸ ਜਗਾ ਬੀਬੀ ਵਿਵਾਹੀ ਸੀ ਉਥੇ ਬੀਬੀ ਦੀ
ਐਲਾਦ ਵਿਚੋਂ ਇਸ ਵਕਤ ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਇਨਸਪੈਕਟਰ ਆਦਿ ਨਾਰੋਵਾਲ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ।

ਭਾਈ ਹਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹ

ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦੇ ਵਿਵਾਹ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲ ਮਗਰੋਂ
ਭਾਈ ਹਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਫੂਲ (ਜਿਸਦੀ ਅੰਸ ਵਿੱਚੋਂ
ਨਾਭਾ ਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਹਨ) ਦੀ ਸਪੁਤ੍ਰੀ ਰਾਮੀ
(ਫਤੋ) ਨਾਲ ਹੋਈ, ਜੰਝ ਹਾਥੀ ਘੋੜੇ ਉਠ ਬਹਿਲਾਂ ਰਥਾਂ ਪਰ
ਚੜ੍ਹ ਵਾਜੇ ਗਾਜੇ ਨਾਲ ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਢੁਕੀ, ਜੰਝ ਦੀ ਸੇਵਾ

* ਫੂਲ ਢਿੱਲਵਾਂ ਪਿੰਡ ਮਾਲਵੇ ਵਿੱਚ ਬਾਲੀ ਨਾਮੋਂ ਇਸਤ੍ਰੀ ਨਾਲ ਵਿਵਾਹਿਆ
ਹੋਯਾ ਸੀ, ਤਿਸਤੋਂ ਇਕ ਪੁੱਤ੍ਰੀ ਰਾਮੀ ਯਾ ਰਾਮਕੌਰ ਯਾ ਫਤੋ ਨਾਮ ਕਰਕੇ ਹੋਈ, ਇਸਦੀ
ਸ਼ਾਦੀ ਰਾਮਦਾਸ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ।

[ਦੇਖੋ ਰਾਜਗਾਨ ਤਵਾਰੀਖ ਸਫਾ ੧੨ ਪਟਿਆਲਾ ਵਾਲੀ

ਅਤੀ ਉਤਮ ਰੀਤ ਨਾਲ ਹੋਈ। ਸੁੰਦਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਵਾਹੁ
ਹੋਯਾ, ਮਾਯਾ ਬਸਤ੍ਰ ਅਤੇ ਦਾਤ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਬੁਗਰ, ਜਲੂਰ,
ਬੀਲਾ, ਮਿਲੇ। ਇਉਂ ਉਥੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਜੰਵ ਰਹੀ, ਤੇ
ਫਿਰ ਵਿਦਾ ਹੋ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਪੁੱਜੀ। ਹਰਦਿਤਾ ਜੀ ਦੇ
ਘਰ ਰਾਜ ਮਲ ਨਾਮੇਂ ਪੁਤ੍ਰ ਹੋਯਾ, ਜਿਸਦੀ ਸੰਤਾਨ ਅੱਜ ਕੱਲ
ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਪਿੰਡ ਭਾਈਕੇ ਬੁੱਗਰ ਤੇ ਭਾਈਕੇ ਜਲੂਰ
ਅਤੇ ਬੀਲਾ ਨਾਮੇਂ ਰਿਆਸਤ ਨਾਭਾ ਵਿੱਚ ਵਸਦੇ ਹਨ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਚੌਹਠਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰਿਆਈ

ਸੰ: ੧੭੧੮ ਬਿ: ਅੱਸੂ ਸੁਦੀ ੧੦ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਰਾਇ
ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਝੰਡੇ ਜੀ ਨੂੰ ਸੱਦ ਬੇਦੀ ਤੇਹਲ ਭੱਲੇ ਸੋਢੀ ਤੇ ਹੋਰ
ਮੁਖੀ ਮਸੰਦ ਆਦਿਕਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦ ਕਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ
ਨੂੰ ਗੁਰ ਗੱਦੀ ਤੇ ਬਿਠਾਵਣ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਕੀਤੀ, ਤੇ ਪੰਜ
ਪੈਸੇ, ਨਰੇਲ, ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ, ਕਲਗੀ ਜਿਗਾ ਅੱਗੇ ਰੱਖ ਪਰਕਰਮਾ
ਕਰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ, ਤੇ ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਨੂੰ ਤਿਲਕ ਦੇਣ ਦਾ
ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਤਾਂ ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਆਗਯਾ
ਲੈ, ਕਲਗੀ ਜਿਗਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦੇ ਸੀਸ ਤੇ
ਸਜਾਏ, ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਕਮਰਕਸਾ ਕਰਾ ਕਰ
ਲੱਖਾਂ ਸੂਰਜਾਂ ਨਾਲੋਂ ਤੇਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰੂਪ ਗੁਰ ਮਸਤਕ ਉੱਤੇ
ਤਿਲਕ ਕੀਤਾ, ਤੇ ਪ੍ਰਕਰਮਾਂ ਕਰ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਇੱਕ ਪੁਸ਼ਾਕ ਤੇ
ਇਕ ਘੋੜਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਭੇਟਾ ਕੀਤਾ, ਫਿਰ ਬੇਦੀ ਤੇਹਲ
ਭੱਲੇ ਸੋਢੀ ਮੁਖੀ ਮਸੰਦਾਂ ਨੇ ਭੇਟਾਂ ਚੜ੍ਹਾ ੨ ਮੱਥੇ ਟੇਕੇ। ਇਉਂ:-
“ਜੋਤ ਓਹਾ ਜੁਗਤ ਸਾਇ ਸਹਿ ਕਾਇਆ ਫੇਰ ਪਲਟੀਐ”

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਭਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰ ਗੱਦੀ ਪਰ ਬੈਠੇ ।

ਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਇ ਜੀ ਦਾ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਲਣਾ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਇ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਨੂੰ ਆਗਯਾ ਕੀਤੀ ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ! ਆਪ ਗੁਰ ਸਿੱਖੀ ਵਿਚ ਮੋਹਰੀ ਹੋ, ਤੇ ਸਿਆਣੇ ਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਹੁਨ ਪਿੱਛੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਤਤਪਰ ਰਹਿਣਾ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੁਣ ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਉਮੰਡ ਆਯਾ, ਨੇਤ੍ਰਾਂ ਛਹਿਬਰ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਗਦ ਗਦ ਕੰਠ ਨਾਲ ਬੋਲੇ:—“ਜਿਸ ਪਿਆਰੇ ਸਿਉ ਨੇਹੁ ਤਿਸ ਆਗੈ ਮਰ ਚਲੀਐ । ਧ੍ਰਿਗ ਜੀਵਣ ਸੰਸਾਰ ਤਾਕੇ ਪਾਛੈ ਜੀਵਣਾ।” ਸਤਿਗੁਰੋ ! ਦਾਸ ਭੀ ਹੁਨ ਆਪ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਆਪਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਆ ਹਾਜਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਤੇ ਦਾਸ ਦਾ ਪੁੱਤ੍ਰ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਗੁਰੂ ਹਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਰਹੇਗਾ ।

ਏਹ ਕਹਿ ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਨੇ ਅਪਨੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦੀ ਬਾਂਹ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਦੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸਤਿਗੁਰੋ ! ਦਾਸ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਬਖਸ਼ਣੀ । ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨੇ ਪੁਰਾਤਨ ਰੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ, ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੇ ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਹਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਅੱਗੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ, ਤੇ ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਇ ਜੀ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ।

ਕੱਤਕ ਵਦੀ ੯ ਸੰ: ੧੭੧੮ ਖਿ: ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਇ ਜੀ ਸਭ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਅਪਨੇ ਸਾਥ ਲੈ ਕਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ

ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋਏ ਸਭ ਸੰਗਤਾਂ ਸਮੇਤ ਸ੍ਰੀ ਪਤਾਲ ਪੁਰੀ ਨਾਮੇ
 ਅਸਥਾਨ ਪੁੱਜੇ, ਉੱਥੇ ਚੰਦਨ ਦੀ ਚਿਖਾ ਚਿਣਵਾਈ, ਤੇ
 ਪਤਾਲਪੁਰੀ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਨਵੀਨ ਬਸਤ੍ਰ ਸਜਾ ਸਤਿਗੁਰ
 ਜੀ ਜਾ ਬਿਰਾਜੇ, ਸਭ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ,
 ਤੇ ਧੀਰਜ ਦਿੱਤੀ, ਫਿਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨੂੰ ਥਾਪੀ
 ਦਿੱਤੀ, ਫਿਰ ਭਾਈ ਝੰਡੇ ਜੀ ਨੂੰ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਤੁਸਾਂ ਦੇਰ ਨਾ
 ਲਾਵਣੀ, ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਜਾ ਕੇ ਸਰੀਰ ਛੱਡ ਸਾਡੇ ਪਾਸ
 ਆ ਜਾਣਾ । ਇਤ ਆਦਿਕ ਬਚਨ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ
 ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਜੁੜ ਬੈਠੇ, ਤੇ ਮਗਰੋਂ ਜੋਤੀ ਜੋਤ
 ਸਮਾ ਗਏ । ਅੰਤਮ ਮੁਯਾਦਾ ਆਦ ਕਰਕੇ ਕੁਝ ਦਿਨ
 ਮਗਰੋਂ ਗੁਰੂ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਆਗਯਾ ਲੈ ਭਾਈ ਝੰਡੇ
 ਜੀ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਨੂੰ ਵਿਦਾ ਹੋ ਆਏ, ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ
 ਸੇਵਾ ਹਿਤ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਰਹੇ, ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਰਾਇ
 ਜੀ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਵਣ ਪਰ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ
 ਪਾਠ ਵੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੇ ਕੀਤਾ, ਭੋਗ ਸਮੇਂ ਭਾਈ
 ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ
 ਪੱਛ ਬੱਧੀ, ਫਿਰ ਸਭਨੇ ਰਹੁ ਰੀਤੀ ਕੀਤੀ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ
 ਕੁਝ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਰਹਿ ਕਰ ਆਗਿਆ ਲੈ ਝੰਡੇ ਰਾਮ
 ਦਾਸ ਪੁਰੇ ਭਾਈ ਝੰਡੇ ਜੀ ਪਾਸ ਪੁੱਜਾ, ਭਾਈ ਝੰਡੇ ਜੀ ਨੇ ਸਭ
 ਪਰਵਾਰ ਨੂੰ ਅਕੱਠਾ ਕਰਕੇ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ,
 ਅਤੇ ਆਪ ਸਮਾਧੀ ਏਹੋ ਜੇਹੀ ਲਾਈ ਕਿ ਜਦ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ
 ਸਰੀਰ ਖਾਲੀ ਪਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦੇਹ
 ਨੂੰ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਾ ਨਵੀਨ ਬਸਤ੍ਰ ਪਹਿਰਾਇ ਕਰ ਬਿਬਾਨ

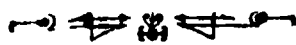
ਤੇ ਬਿਰਾਜ ਮਾਨ ਕਰਾ ਕੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਬਰਖਾ ਬਰਸਾਂਦੇ ਹੋਏ
 ਸਚ ਖੰਡ ਸਮਾਧਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਗਏ, ਸੰਗਤ ਸ਼ਬਦਕੀਰਤਨ ਕਰਦੀ
 ਹੋਈ ਸਮਾਧੀਂ ਪੁੱਜੀ, ਤੇ ਝੰਡਾ ਜੀ ਦੀ ਦੇਹ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ।
 ਫਿਰ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰ ਕੀਰਤਨ ਸੋਹਿਲੇ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰ ਭੇਰੇ
 ਆ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸਾਦ ਵਰਤਾਯਾ, ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ
 ਜੀ ਦਾ ਪਾਠ ਰਖਾਯਾ। ਭੋਗ ਸਮੇਂ ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ
 ਨੇ ਪੱਗ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦੇ ਸਿਰ
 ਬੰਨ੍ਹ ਲਈ ਭੇਜੀ, ਜੋ ਭੋਗ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਭੇਜੇ ਹੋਏ
 ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਬੱਧੀ, ਫਿਰ ਬੇਦੀ ਤੇਹਣ ਭੱਲੇ ਸੋਢੀ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ
 ਤੇ ਸਭ ਨਾਨਕ ਦਾਦਕ ਭਾਈ ਚਾਰੇ ਨੇ ਰਹੁ ਰੀਤੀ ਕੀਤੀ ।
 ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਨੇ ਵਿਦੈਗੀ ਸਮੇਂ ਮ੍ਰਯਾਦਾ ਅਨੁਸਾਰ
 ਸਭ ਨੂੰ ਵਿਦਾ ਕੀਤਾ, ਤੇ ਆਪ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਜਾਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰੀ
 ਕੀਤੀ, ਪਿਛਲਾ ਸਭ ਕੰਮ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਭ੍ਰਾਤਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿਤਾ,
 ਤੇ ਆਪ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਪੁੱਜੇ ।

ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਗੁਰ ਸਿੱਖੀ ਵਿਚ ਨਿਪੁਨ, ਸਿਧੇ ਸਾਧੇ
 ਸੁਭਾਵ ਵਾਲੇ ਤੇ ਨਿਸਚੇ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਸਨ, ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ
 ਆਗਯਾ ਪਾਲਨ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਦਾ ਤਤਪਰ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ।
 ਆਪ ਸੰ: ੧੬੩੭ ਅੱਸੂ ੧੭ ਨੂੰ ਜਨਮੇਂ, ਤੇ ਸੰ: ੧੭੧੮ ਪੋਹ
 ਸੁਦੀ ਚੌਥ ਨੂੰ ੮੧ ਸਾਲ ੨ ਮਹੀਨੇ ੧੭ ਦਿਨ ਦੀ ਆਯੂ
 ਭੋਗ ਕੇ ਗੁਰ ਲੋਕ ਨੂੰ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ ।

॥ ਇਤਿ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਸਮਾਪਤ ॥

ੴ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹ ॥

ਜੀਵਨ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ

ਦੋਹਰਾ

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਰਤਾਰ ਤੂੰ ਸੱਤਿਨਾਮ ਨਿਰੰਕਾਰ ।
ਵਜਾਪਕ ਹੈਂ ਜਲ ਥਲ ਵਿਖੇ ਕੀਟ ਹਸਤ ਇਕ ਸਾਰੇ ॥੧॥
ਚੌਪਈ

ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਘਟਿ ਘਟਿ ਦੇ ਜਾਨਕ । ਜਾਨਕ ਹੈਂ ਗੁਰ
ਅੰਗਦ ਮਾਨਕ । ਮਾਨਕ ਅਮਰ ਗੁਰੂ ਸੁਖ ਦਾਨਕ । ਦਾਨਕ
ਰਾਮਦਾਸ ਗੁਰ ਖਾਨਕ ॥ ੨ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਅਤਿ
ਸੁਖ ਕਾਰੀ । ਕਾਰੀ ਕਰੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਿਰ ਭਾਰੀ । ਭਾਰੀ ਸਹੀ
ਪੀਰ ਜਗ ਜਾਨੇ । ਜਾਨੇ ਸੋ ਜੋ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿਆਨੇ ॥ ੩ ॥ ਪੀਰ
ਮੀਰ ਜਿਨ ਧਾਰਨ ਕਰਕੈ । ਕਰਕੈ ਰਣ ਵਿਚ ਆਗੇ ਲਰਕੈ ।
ਲਰਕੈ ਹਰਿ ਗੁੰਬਿਦ ਗੁਰ ਜੋਧੇ । ਜੋਧੇ ਬਲੀ ਸਰਬ ਜਿਨ
ਸੋਧੇ ॥ ੪ ॥ ਸੋਧੇ ਹਿਰਦੇ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਇ । ਰਾਇ ਸਰਬ ਦੀ
ਲਈ ਸੁ ਪਾਇ । ਪਾਇ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੇ ਪਰੀਏ ।
ਪਰੀਏ ਸਭ ਦੁਖ ਡਿੱਠੇ ਹਰੀਏ ॥ ੫ ॥ ਹਰੀਏ ਪੀਰ ਗੁਰੂ
ਬਲਕਾਰੀ । ਕਾਰੀ ਸੀਸ ਦੇਨ ਦੀ ਭਾਰੀ । ਭਾਰੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ
ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ । ਹਾਦਰ ਹੋਇ ਰਹੇ ਦਰ ਕਾਦਰ ॥ ੬ ॥ ਕਾਦਰ

ਗੁਰ ਗੁਇੰਦ ਸਿੰਘ ਜਾਨੋ । ਜਾਨੋ ਨਿਸਚੇ ਆਨੰਦ ਮਾਨੋ ।
ਮਾਨੋ ਖੰਡੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਧਾਰੀ । ਧਾਰੀ ਰੀਤ ਸੁ ਹੋਏ ਪਾਰੀ ॥੭॥

[ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੀ ਬੰਸ]

ਪਾਰੀ ਸਖੀ ਜਗਜਾਸੂ ਬਨਕੈ । ਬਨਕੈ ਗੁਰ ਬਾਨੀ ਰਸ
ਭਨਕੈ । ਭਨਕੈ ਦੁਬਿਧਾ ਹੋ ਬਿਧ ਜੈਸਾ । ਜੈਸਾ ਭਾਨੇ ਪਾਯੋ
ਵੈਸਾ ॥ ੮ ॥ ਵੈਸਾ ਸੰਗ ਜਲਾਲ ਮਹਾਨਾ । ਹਾਨਾ ਦੁਖ ਜਿਨ
ਸੁਵਣ ਵਖਾਨਾ । ਖਾਨਾ ਅਤਿ ਨੀਕਾ ਜਿਨ ਜਾਨਾ । ਜਾਨਾ
ਸ੍ਰੀ ਝੰਡੇ ਨੇ ਮਾਨਾ ॥ ੯ ॥ ਮਾਨਾ ਉਰ ਗੁਰਦਿੱਤੇ ਆਯਾ ।
ਆਯਾ ਜਿਵੇਂ ਸੁਨੇ ਹਿਤ ਲਾਯਾ । ਲਾਯਾ ਹਿਤ ਜਿਨ ਤਿਸਨੇ
ਪਾਯਾ । ਪਾਯਾ ਮੁਕਤ ਰੂਪ ਹੈ ਗਾਯਾ ॥ ੧੦ ॥

ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ

ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਮਾਤਾ ਲਾਲਾ ਜੀ ਤੋਂ ਭਾਈ
ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਸੰ: ੧੬੮੨ ਬਿ:ਵਿਚ ਹੋਯਾ,
ਭਾਈ ਸਰਵਣ ਜੀ ਨੇ ਪੋਤ੍ਰੇ ਦਾ ਨਾਮ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਧਰਿਆ,
ਤੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸਦੇ ਘਰ ਭੀ ਭਗਤ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ,
ਜੋ ਸਾਡੀ ਕੁਲ ਦਾ ਦੀਵਾ ਹੋਵੇਗਾ । ਤਾਂ ਭਾਈ ਸਰਵਣ ਜੀ ਨੇ
ਲਾਗੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਧਨ ਦੇ ਗੱਢੇ ਵਰਤਾਏ, ਅਤੀ ਖੁਸ਼ੀ
ਹੋਈ, ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਜਦ ਕੁਝ ਵੱਡੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਆਪਦਾ
ਸੁਭਾਵ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦਾਦੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਭਲਾ ਸੀ।

ਅਪਨੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਦੇ ਕੰਮ

ਜਦ ਸ੍ਰੀ ਕੀਰਤਪੁਰ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗਾਇ ਸਾਹਿਬ

ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਝੰਡੇ ਦੀ ਥਾਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤੇ ਜੀਨੂੰ ਸੇਵਾ ਲਈ
 ਨੀਯਤ ਕੀਤਾ ਤੇ ਪੱਗ ਬੱਧੀ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਹਰਰਾਇ
 ਜੀ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਮਗਰੋਂ ਭਾਈ
 ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਤੋਂ ਆਗਯਾ ਪਾ
 ਕਰ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਆਏ ਅਤੇ ਸਭ ਕੰਮ ਅਪਨੇ ਪਿਤਾ
 ਦੇ ਸਮਾਨ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਤੇ ਫੌਜ ਆਦਿਕ ਦੇ ਚਲਾ-
 ਵਨ ਲੱਗੇ ॥

ਮਹਿਰ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਮਿਲਨਾ

ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਵਜ਼ੀਰਾ ਬਾਦ ਦੇ ਹਾਕਮ ਅੱਗੇ ਸਿਆਲ
 ਕੋਟ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੰਬਰ ਦਾਰ ਚੌਧਰੀ ਮਾਮਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨ-
 ਕਾਰੀ ਹੋ ਗਏ, ਤਾਂ ਲਹੌਰ ਦੇ ਸੂਬੇ ਪਾਸ ਜਦ ਇਹ ਖਬਰ
 ਪੁੱਜੀ ਤਾਂ ਸੂਬੇ ਨੇ ਵਜ਼ੀਰਾਬਾਦ ਵਾਲੇ ਹਾਕਮ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ
 ਸਿਆਲਕੋਟ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਪਰ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਦੇ ਮਲਕ
 ਰਾਇ ਝੰਡੇ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਣੇ ਦਾ ਬੜਾ
 ਅਸਰ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹੋ ਕਿ ਉਹ ਨੰਬਰ ਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੋਣ।
 ਤਾਂ ਵਜ਼ੀਰਾਬਾਦ ਦਾ ਹਾਕਮ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਪੁਜਾ, ਤੇ
 ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਅਤੀ ਨਿਮ੍ਰਤਾ ਨਾਲ ਮਿਲਿਆ ਤੇ
 ਬੇਨਤੀ ਸਹਿਤ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ! ਤੁਸੀ
 ਸਾਡਾ ਅੜਿਆ ਹੋਯਾ ਕੰਮ ਫਤੇ ਕਰੋ, ਉਹ ਇਹ ਕਿ
 ਸਿਆਲ ਕੋਟ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੰਬਰਦਾਰ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਦੇਂਦੇ, ਉਹ
 ਗੁਰੂ ਘਰ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਆਖਾ ਮੰਨ
 ਲੈਣਗੇ, ਸੋ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਤੁਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਓ। ਤਾਂ ਭਾਈ

ਜਾ ਰਹੁ, ਤੇ ਦੁਆਬੇ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼
 ਕਰਕੇ ਸੁਭ ਰਸਤੇ ਪਾਓ, ਸਤਿਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦ੍ਰਿੜਾ
 ਕਰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਬਨਾਓ । ਤਾਂ ਭਾਈ
 ਮੀਹਾਂ ਮਸੰਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ
 ਬਹਾਦਰ ਪੁਰ ਰਹਿਣ ਲੱਗਾ, ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ
 ਕਰਨ ਲੱਗਾ, ਆਪ ਨਾਮ ਜਪਣ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਜਪਾਣ ਲੱਗਾ
 ਤੇ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਰਸਤਾਂ ਆਦਿ ਪੁਰਾ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ।
 ਹੁਣ ਭੀ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਤਿਸਦੀ ਔਲਾਦ ਦੇ ਖੱਤ੍ਰੀ
 ਸਿੰਘ ਆਉਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਛਿਆਹਠਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ ।

**ਸ੍ਰੀਗੁਰੂ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦਾ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮੋਣਾ
 ਅਰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦਾ ਕੀਰਤ ਪੁਰ ਤੇ
 ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸਪੁਰ ਆਦੀ ਰਹਨਾਂ !**

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ
 ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਸੱਦਨ ਲਈ ਕਹਿ
 ਭੇਜਿਆ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮੁਖੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਕੀਰਤਪੁਰ
 ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੌਂਪ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ, ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ
 ਜੀ ਰੋਪੜ ਤਕ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਗਏ, ਫਿਰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ
 ਜੀ ਗੁਰੂਜੀ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਅੰਤਮ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਕੀਰਤ
 ਪੁਰ ਆ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲੱਗੇ, ਕਈ ਹੋਰ ਸਿੱਖਵੀ ਸ੍ਰੀ ਕੀਰਤਪੁਰ
 ਜੀ ਰਹੇ, ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਬਾਹਲਾ ਸ੍ਰੀ ਕੀਰਤ ਪੁਰ ਜੀ

ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ, ਜਦ ਕੋਈ ਕੰਮ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਹੋ ਆਂਦੇ । ਜਦੋਂ ਸੰ: ੧੭੨੧ ਚੇਤ੍ਰ ਸੁਦੀ ੧੪ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ੭ ਸਾਲ ੮ ਮਹੀਨੇ ੨੬ ਦਿਨ ਦੀ ਆਯੂ ਵਿਚ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾ ਗਏ, ਅਤੇ ਬਚਨ ਕਰ ਗਏ ਕਿ ਸਾਡੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸਾਡਾ ਸਰੂਪ ਇਸ ਵਕਤ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲੇ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪੰਜ ਪੈਸੇ ਨਰੇਲ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਮਾਹਿਬ ਗੁਰ ਗੱਦੀ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਲਗੀ ਜਿਗਾ ਆਦਿ ਵਸਤਾਂ ਇਕ ਸਿੱਖ ਭਾਈ ਗੁਰ ਬਖਸ਼ੇ ਦੇ ਹੱਥ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਪਾਸ ਭੇਜੀਆਂ ਸਨ, ਕਿ ਉਹ ਤਿਲਕ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਕਰ ਦੇਣ । ਸੋ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ੇ ਮਸੰਦ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗੁਰ ਗੱਦੀ ਦੀਆਂ ਸਭ ਵਸਤਾਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਪੁਚਾ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤੇ ਜੀ ਨੂੰ ਸੁਨਾਯਾ ਕਿ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਵਨ ਲੱਗੇ ਸਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਗੱਦੀ ਲਗਾ ਕਰ ਉੱਤੇ ਗੱਦੀ ਦੇ ਏਹ ਵਸਤਾਂ ਰੱਖ ਕਰ ਗੱਦੀ ਦੇ ਚੁਫੇਰੇ ਪ੍ਰਕਰਮਾ ਕਰਕੇ ਮੱਥਾ ਦੇਕਿਆ ਸਾਨੇ ਤੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਸਾਨੇ “ਬਾਬਾ ਬਕਾਲੇ” ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਏਹ ਸਭ ਵਸਤਾਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਪਾਸ ਪੁਚਾ ਦਿਓ, ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੋਹ ਦੇਣਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਵਕਤ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੱਦੇ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਤਿਲਕ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਕਰਦੇਣੀ । ਸੋ ਦਾਸਨੂੰ ਜੋ ਹੁਕਮ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕੀਤੇ ਸੋ ਆਪ ਪਾਸ ਪੁਚਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਅੱਗੇ ਜਿਵੇਂ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੋਵੇ ਸੋ ਕਰੋ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਣਾ ਸੁਣ ਡਾਢਾ

ਵੈਰਾਗ ਕੀਤਾ, ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀਆਂ ਭੇਜੀਆਂ ਤਿਲਕ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਸਤਕਾਰ ਸਹਿਤ ਸੁੱਛ ਅਸਥਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚ (ਜਿੱਥੇ ਹੁਣ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ) ਸੁੰਦਰ ਰੁਮਾਲਾਂ ਵਿਚ ਲਪੇਟ ਕੇ ਰੱਖੀਆਂ। ਓਧਰ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨਜੀ ਦੇ ਜੋਤੀਜੋਤ ਸਮਾਵਣ ਪਰ ਸੰਗਤਾਂ 'ਬਾਬਾ ਬਕਾਲੇ' ਦਾ ਗੁਰ ਬਚਨ ਸੁਣ ਬਕਾਲੇ ਆਵਣ ਲੱਗੀਆਂ, ਤਾਂ ਏਥੇ ਬਾਬਾ ਧੀਰ ਮੱਲ ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਅਰ ਗੁਰ ਅੰਸ ਦੇ ਸੋਢੀ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਡ ਅੱਡ ਮੰਜੀਆਂ ਪਰ ਬੈਠ ਗਏ, ਤੇ ਏਦਾਂ ਕਈ ਬਨੈਂਟੀ ਗੁਰੂ ਬਣ ਬੈਠੇ, ਤੇ ਗੁਰਿਆਈ ਦਾ ਰੌਲਾ ਪੈ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਬਾਬੇ ਬਕਾਲੇ ਹੋਕਰ ਕਿਤਨੀਆਂ ਹੀ ਬੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਪੁੱਜ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਆਖਨ ਲੱਗੀਆਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਬ੍ਰਿਧ ਜੀ ਦੀ ਅੰਸ ਹੋ, ਜਿਸਤਰਾਂ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰੋ ॥

ਸੰਗਤਾਂ ਅਤੀ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਵੈਰਾਗ ਦੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਗੁਰੂ ਬਿਨ ਬੈਰੀਆਂ ਤੇ ਮਸਤਾਨੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਡਾਵਾਂ ਡੋਲ ਫਿਰਦੀਆਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਪਾਸ ਆਵਨ ਲੱਗੀਆਂ, ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੇ ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਾਂ, ਪਰ ਜਦ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਚੇਤੇ ਆਵੇ ਕਿ ਜਦ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਆਪ ਸੱਦੇ ਗਾ ਤਾਂ ਜਾਣਾ, ਤਾਂ ਚੁੱਪ ਹੋ ਜਾਨ, ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਆਖ ਦੇਨ ਕਿ ਅਠਵੇਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਸੱਦੇਗਾ ਤਦ ਜਾਣਾ, ਤਾਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਮੁੜ ਜਾਣ ਤੇ ਬਿਰਹੋਂ ਭਰੀ ਬੇਨਤੀ

ਕਰਦੀਆਂ ਫਿਰਨ:-“ਕੋਈ ਆਨ ਮਿਲਾਵੇ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰੀਤਮ
 ਪਿਆਰਾ ਹਉ ਤਿਸ ਪੈ ਆਪ ਵੇਚਾਈ” ਬਕਾਲੇ ਵਿਚ ਕਈ
 ਆਪਣੇ ਆਪਨੂੰ ਗੁਰੂ ਬਣਾਈ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਸਿੱਖ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ
 ਮੱਥਾ ਟੇਕਦੇ ਵੀ ਸਨ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਉੱਥੋਂ ਤਸੱਲੀ
 ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦੀ। ਇਉਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਚੱਲੇ ਵਿਚ ਬੀਤੇ, ਤੇ
 ਸੱਚੇ ਗੁਰੂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਆਪ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਨਾ ਚਾਹਿਆ।
 ਸੰਮਤ ੧੭੨੧ ਫੱਗਣ ਵਿਚ ਭਾਈ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਥਾਣਾ
 ਸੁਦਾਗਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਅਪਨਾ ਦਸਵੰਧ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਵਣਜ ਦੀ
 ਕਮਾਈ ਦਾ ਦੌਣ ਲਈ ਬਾਬੇ ਬਕਾਲੇ ਪੁੱਜਾ, ਪਰ ਉਥੇ ਕਈ
 ਗੁਰੂ ਬਣੇ ਹੋਏ ਵੇਖ ਵਡਾ ਅਚਰਜ ਹੋਯਾ, ਤੇ ਅਖੀਰ ਪੰਜ ੨
 ਮੋਹਰਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਅੱਗੇ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦਾ ਗਿਆ, ਤੇ ਦਿਲ ਵਿਚ
 ਏਹ ਰੱਖੀ ਕਿ ਜੇਹੜਾ ਸੱਚਾ ਗੁਰੂ ਹੋਵੇਗਾ, ਆਪਣੇ ਦਸਵੰਧ ਦੀ
 ਪੰਜ ਸੌ ਮੋਹਰ ਆਪੇ ਮੰਗ ਲਵੇਗਾ। ਜਦ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜ ੨
 ਮੋਹਰਾਂ ਚੜ੍ਹਾ ਚੁੱਕਾ ਤਾਂ ਮੇਵੜਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੋਈ ਹੋਰ
 ਬਾਬਾ ਭੀ ਹੈ? ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਆਖਿਆ ਇੱਕ ਤੇਗਾ ਤੇਗਾ ਨਾਮੇ
 ਕਮਲਾ ਜਿਹਾ ਸਾਹਿਬ ਜਾਦਾ ਹੈ। ਤਾਂ ਭਾਈ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਦੀ
 ਸੁਪੱਤਨੀ ਨੇ ਆਖਿਆ, ਚਲੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੀ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰੀਏ।
 ਜਦ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਅੱਗੇ ਪੰਜ
 ਮੋਹਰਾਂ ਰੱਖ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਖਨ ਲੱਗੇ ਭਾਈ
 ਸਿੱਖਾ! ਪਦਾਰਥ ਦੀ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਤੂੰ ਪੰਜ
 ਸੌ ਮੋਹਰ ਮੰਨ ਕੇ ਪੰਜ ਕਿਉਂ ਲਿਆਯਾ ਹੈਂ? ਵੇਖ! ਸਾਡਾ
 ਮੋਢਾ ਅਜੇ ਤੱਕ ਲਾਲ ਹੋਯਾ ਪਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਤੇਰਾ
 ਜਹਾਜ਼ ਬੰਨੇ ਲਾਯਾ ਸੀ। ਏਹ ਸੁਣ ਮੱਖਣਸ਼ਾਹ ਨੇ ਜਾਣਿਆਂ

ਜੇ ਇਹ ਠੀਕ ਸੱਚਾ ਗੁਰੂ ਹੈ, ਤਦ ਪੰਜ ਸੌ ਮੋਹਰ ਅੱਥੇ ਰੱਖ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਤੇ ਕੋਠੇ ਪਰ ਚੜ੍ਹਕੇ ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਕਿਹਾ:—“ਗੁਰੂ ਲਾਧੋ ਰੇ ! ਗੁਰੂ ਲਾਧੋ ਰੇ ! ਸਚਾ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਲਾਧੋ ਰੇ” ਬੱਸ ਸੰਗਤਾਂ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਦੀ ਢੂੰਡ ਵਿੱਚ ਅੱਥੇ ਹੀ ਬਿਆਕੁਲ ਸਨ, ਸੁਣਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਚਰਨੀਂ ਆਨ ਲੱਗੀਆਂ, ਤੇ ਨਿਹੱਲ ਹੋਈਆਂ ॥

ਉਸੇ ਦਿਨ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦੇ ਲੈਣ ਲਈ ਸਿੱਖ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਸਿੱਖ ਨੇ ਆ ਕੇ ਜਦ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸਭ ਸਮਾਚਾਰ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਆਪ ਵੱਡੇ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ ਤੇ ਉਸੀ ਵਕਤ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਇਮਾਨਤ ਪਾਲਕੀ ਵਿੱਚ ਧਰਕੇ ਆਪ ਨੰਗੀ ਪੈਰੀਂ ਚੌਰੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਬਾਬੇ ਬਕਾਲੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਆ ਰਹਿਜ਼ ਹੋਏ, ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਚੇਤ ਸੁਦੀ ੧੪ ਸੰ: ੧੭੨੧ ਬਿ: ਨੂੰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੇ ਤਖਤ ਤੇ ਗੱਦੀ ਲਗਾਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੂੰ ਉੱਤੇ ਬਿਠਾ ਕੇ ਕਲਗੀ ਜਿਗਾ ਸੁੱਚੇ ਮੋਤੀ ਆਦਿਕਾਂ ਨਾਲ ਜੜਤ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸਜਾ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਕਸਰ ਕਸੇ ਲਗਾ ਪੰਜ ਪੈਸੇ ਨਲੇਰੇ ਅੱਗੇ ਰੱਖ ਤਿਲਕ ਕਰਕੇ ਪਰਕਰਮਾਂ ਕਰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ, ਅਤੇ ਇਕ ਘੋੜਾ ਤੇ ਅਤੀ ਕੀਮਤੀ ਪੁਸ਼ਾਕ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਭੇਟਾ ਕੀਤੀ, ਫਿਰ ਸਭ ਮਸੰਦਾਂ ਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਬੇਦੀ ਤੋਹਣ ਭਲੇ ਆਦਿਕਾਂ ਨੇ ਭੇਟਾਂ ਚੜ੍ਹਾਈਆਂ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੇ “ਜਿਸਕੀ ਵਸਤੁ ਤਿਸੁ ਆਗੈ ਰਾਖੈ” ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਦੀ ਅਮਾਨਤ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ, ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਹਿਨ ਲੱਗੇ, ਬੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ

ਦਾ ਕੰਮ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ।
 ਜਦ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰਿਆਈ ਦੀ
 ਗੱਦੀ ਮਿਲ ਗਈ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਧੀਰ ਮੱਲ ਨੇ ਅਪਣੇ
 ਮਸੰਦਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਖਾ ਕਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਜੋ ਪਦਾਰਥ ਰੱਖਿਆ
 ਸੀ ਲੁੱਟਣਾ ਚਾਹਿਆ, ਤਿਸ ਸਮੇਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ,
 ਭਾਈ ਕਿਰਪਾਲ ਚੰਦ ਜੀ, ਭਾਈ ਰਾਜੀਆ ਭੱਲਾ ਤੇ ਭਾਈ
 ਮੱਖਣਸਾਹ ਆਦਿ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਵੈਠੇ ਸੀ, ਤਾਂ ਬਾਬਾ
 ਧੀਰ ਮੱਲ ਨੇ ਤੜਾ ਕਰ ਗੋਲੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵੱਲ ਮਾਰੀ,
 ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਭਾਣੇ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਦਸਤਾਰ ਵਿੱਚੋਂ
 ਲੰਘ ਗਈ, ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਰਾਜੀ ਬਾਜੀ ਅਡੋਲ ਵੈਠੇ ਰਹੇ ।
 ਪਰ ਧੀਰ ਮੱਲ ਤੇ ਉਸਦੇ ਆਦਮੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸਭ
 ਪਦਾਰਥ ਆਦੀ ਲੁੱਟ ਕੇ ਲੈ ਗਏ । ਭਾਈ ਮੱਖਣ ਸਾਹ ਤੇ
 ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਆਦਿ ਸਿੱਖ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਹਾਰ ਨਾਂ
 ਸਕੇ, ਤੇ ਭਾਈ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਚੰਦ (ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਦੇ ਭਰਾ) ਕਈ
 ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਕੁਜਾਰ ਕਰ
 ਆਦਮੀ ਦੀ ਭੀੜ ਭਾੜ ਕਰਕੇ ਧੀਰ ਮੱਲ ਦੇ ਉਤੇ-ਜੋ ਮਾਘਾ
 ਲੁੱਟਭੇ ਲਈ ਜਾਂਦਾ ਸੀ-ਜਾ ਲਏ ਤੇ ਲੜਾਈ ਅਰੰਭ ਦਿੱਤੀ,
 ਅਖ਼ਰ ਨੂੰ ਧੀਰ ਮੱਲ ਦੀ ਹਾਲੀ ਹੋਈ, ਤੇ ਧੀਰ ਮੱਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ
 ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤੇ ਸਭ ਪਦਾਰਥ ਆਦਿਕ ਛੱਡ ਕਰ ਨੱਸ
 ਗਿਆ। ਜਦ ਸਾਂਝ ਹੋਈ ਤੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਚੰਦ ਜੀ ਆਦਿ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ
 ਜੀ ਪਾਸ ਆਏ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਖਾਲੀ ਟੁਟਕੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਚੰਦ ਆਦਿ
 ਪਰ ਬਹੁਤ ਗੁੱਸੇ ਹੋਏ, ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਤੁਸਾਂ ਧੀਰ ਮੱਲ
 ਜੀ ਉਤੇ ਹੱਲਾ ਕੀਉਂ ਕੀਤਾ ? ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਚੰਦ ਜੀ ਆਦਿ ਸਿੱਖ

ਆਪਣੀ ਭੁਲ ਮੰਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਚਰਨੀਂ ਡਿੱਗੇ ਤੇ ਖਿਮਾਂ
 ਕਰਾਈ। ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਧੀਰ ਮਲ ਵੱਲੋਂ ਰੋਜ਼ ਦਾ ਵਿਰੋਧ
 ਤੱਕ ਇਸ ਖਿਚਾ ਖਿਚੀ ਨੂੰ ਛਡਣ ਲਈ ਬਕਾਲੇ ਤੋਂ ਚਲੇ ਜਾਣ
 ਦਾ ਮਤਾ ਪਕਾਯਾ, ਤੇ ਰਟਨ ਸਮੇਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੇ
 ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸਤਿਗੁਰੋ ! ਦਾਸ ਦੀ ਨਗਰੀ ਨੂੰ ਭੀ ਦਰਸ਼ਨ
 ਦੇ ਕਰ ਨਿਹਾਲ ਕਰੋ। ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਾਰੇ
 ਗੁਰੂ ਧਾਮਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਤੁਹਾਡੇ ਨਗਰ ਭੀ ਜਾਵਾਂਗੇ।
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ੧੬ ਹਾੜ ਸੰ: ੧੭੨੧ ਬਿ: ਨੂੰ
 ਦੇਸ਼ ਰਟਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਏ, ਪਹਿਲਾਂ ਸ੍ਰੀ
 ਗੋਇੰਦ ਵਾਲ ਬਾਵਲੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ, ਫਿਰ ਸ੍ਰੀ
 ਖਡੂਰ ਜੀ ਜਾਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਅਸਥਾਨ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ,
 ਫਿਰ ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਵੇਖੀ ਜਿੱਥੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ
 ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਫਿਰ ਸ੍ਰੀ ਤਰਨ ਤਾਰਨ
 ਜੀ ਦੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰ ਬਾਸਰਕੇ ਆਏ, ਜਿੱਥੇ ਬਾਬੇ ਖੁਫੇ ਜੀ ਨੇ
 ਸੰਨ੍ਹ ਮਾਰਕੇ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਲੱਭਾ ਸੀ। ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ
 ਨਮਸਕਾਰ ਕੀਤੀ, ਪਰਕਰਮਾਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਫਿਰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ
 ਬੀੜ ਵੇਖੀ, ਮੁੜ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ
 ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਆਏ, ਜਦ ਅਕਾਲ ਬੁੰਗੇ ਦੇ ਉਰੇ ਬੇਰ
 ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ
 ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਬੂਹੇ ਬੰਦ ਕਰ ਲਏ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨਾਂ ਕਰਨ
 ਦਿੱਤਾ, ਕਿ ਮਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਪਰ ਹੀ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ
 ਲੈਣ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ
 ਵਲੋਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਵੱਲੇ ਪਿੰਡ ਚਲੇ ਗਏ ਤੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ

“ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੀਏ ਅੰਦਰ ਸੜੀਏ” ।*

ਜਦ ਸ੍ਰੀ ਰਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਮਾਈਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਏ ਸਨ, ਪਰ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਨਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਪੁੱਛਿਆ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹ । ਤਾਂ ਮਾਈਆਂ ਰਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਲੈ ਵੱਲੇ ਪਿੰਡ ਪੁੱਜੀਆਂ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅੱਗੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਬਖਸ਼ਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧ ਭਾਵਨਾ ਵੇਖ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸੁਤੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ‘ਮਾਈਆਂ ਰੱਬ ਰਜਾਈਆ’ ਤਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਲੁਹਾਰਕੇ, ਮੋਲੂ ਨੰਗਲ ਹੋ ਕਰ ਘੁੱਕੇ ਵਾਲੀ ਗੁਰੂ ਕੀ ਰੋੜ ਗੁਰੂ ਕੇ ਬਾਗ ਪੁੱਜੇ, ਸੰਗਤ ਨੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਇਸਨੂੰ ਗੁਰੂ ਕੀ ਰੋੜ ਕਿਉਂ ਆਖਦੇ ਹਨ ? ਤਾਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਲੈਕੇ ਆਖਿਆ “ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀ ! ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਸੁਕੇਤ ਮੰਡੀ ਦਾ ਰਾਜਾ ਪੰਚਮ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹਿਤ ਰਮਦਾਸ ਪੁਰੇ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ) ਆਇਆ ਸੀ, ਜਦ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਵਕਤ ਗੁਰੂ ਜੀ ਇਹ ਤੁਕ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਸਨ:-

“ਲੇਖ ਨ ਮਿਟਈ ਹੇ ਸਖੀ ਜੋ ਲਿਖਿਆ ਕਰਤਾਰ” ਇਹ ਸੁਣਕੇ ਰਾਜਾ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ੰਕਾ ਹੋਯਾ ਕਿ ਜੇ ਲਿਖੇ ਲੇਖ ਨਹੀਂ ਮਿਟਣੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਔਣਦਾ ਕੀ ਲਾਭ ਹੋਯਾ ? ਤਾਂ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੁਪਨਾ ਆਯਾ ਕਿ ਮੈਂ ਚੂਹੜਿਆਂ

*ਤਦੋਂ ‘ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ’ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਜੇ ਪਿਆ, ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਨਾਮ ਰਮਦਾਸ ਪੁਰਾ ਸੀ, ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕੇਵਲ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ।

ਦੇ ਘਰ ਜਨਮਿਆ, ਵੱਡਾ ਹੋਯਾ ਮੇਰਾ ਵਿਵਾਹ ਹੋਯਾ, ਕੁਟੰਬ
 ਹੋਯਾ, ਕਈ ਭੁੱਖ ਨੰਗ ਡੇ ਦੁੱਖ ਸਹੇ, ਤੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਸੱਠ ਸਾਲ
 ਵੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਮਰ ਗਿਆ। ਸਵੇਰੇ ਉੱਠ ਰਾਜਾ ਗੁਰੂ ਜੀ
 ਤੋਂ ਆਗਿਆ ਲੈ ਸਿਕਾਰ ਖੇਡਨ ਗਿਆ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਭੀ ਸੈਰ
 ਨੂੰ ਆ ਗਏ। ਰਾਜਾ ਸਿਕਾਰ ਦੇ ਮਗਰ ਲੱਗਾ, ਸਿਕਾਰ ਤਾਂ
 ਨੱਸ ਗਿਆ ਪਰ ਰਾਜਾ ਕੀ ਵੇਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਤ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ
 ਵੇਖੇ ਬਿਛ ਭੇ ਪਿੰਡ ਖੁੱਤਖ ਦਿੱਸ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਦ ਰਾਜਾ ਉਸ
 ਪਿੰਡ ਵੱਲ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਚੂਹੜਿਆਂ ਨੇ ਪਛਾਨ ਕਰ ਆਖਿਆ
 ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਅਮਕਾ ਸਾਡਾ ਭਰਾ ਹੈ, ਰਾਜੇ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਦੇ
 ਮੁੱਢ ਤੇ ਇਸਤੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਏਹ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਪਿਤਾ ਭੇ ਪੜੀ
 ਹੈ, ਸਾਥੋਂ ਪਖੰਡ ਕਰਕੇ ਮਰ ਗਿਆ ਹੈ, ਤੇ ਚੁਣ ਕਿਤੇ ਘੋੜਾ
 ਲੈ ਚੰਗੇ ਕਪੜੇ ਪਾ ਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਭ ਚੂਹੜੇ ਰਾਜੇ ਦੇ ਉਢਾਲੇ
 ਕੱਢੇ ਹੋ ਗਏ, ਤੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਬੱਲਣ ਲਈ
 ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਰਾਜਾ ਵੀ ਪਛਾਣੇ ਕਿ ਇਹ ਠੀਕ ਮੇਰੇ
 ਸੁਪਨੇ ਵਾਲੇ ਸੰਬੰਧੀ ਹਨ, ਇੰਨੇ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਜੀ ਵੀ
 ਆ ਗਏ, ਰਾਜਾ ਤੇ ਚੂਹੜਿਆਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਬਿਨੈ ਕੀਤੀ,
 ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਚੂਹੜਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਬਰ ਦੇਖੋ, ਜੇ ਉਥੇ
 ਮੁਰਦਾ ਨਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਏਹ ਰਾਜਾ ਭੁਹਾਡਾ ਸੰਬੰਧੀ ਹੈ, ਇਸ
 ਨੂੰ ਭੁਸਾਂ ਘਰ ਲੈ ਜਾਣਾ, ਜੇ ਕਬਰ ਵਿਚ ਮੁਰਦਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ
 ਤੁਸੀਂ ਝੂਠੇ। ਜਦ ਕਬਰ ਪੁੱਟੀ ਤਾਂ ਮੁਰਦਾ ਵਿਰੋਂ ਨਿਕਲਿਆ,
 ਤੇ ਚੂਹੜੇ ਝੂਠੇ ਹੋ ਮੁੜ ਗਏ।

ਤਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਉਸਦਾ ਸੰਕਾ ਬੇਤੇ ਕਰਵਾਇਆ ਤੇ
 ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਜੋ ਕੁਛ ਤੂੰ ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚ ਵੇਖਿਆ ਹੈ, ਇਹ

ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਖੁੱਤਬ ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਗੁਰੂ ਦਰਸ਼ਨ ਤੇ ਪ੍ਰਸੰਸਰ ਭਜਨ ਦਾ ਇਹ ਲਾਭ ਹੋਯਾ, ਕਿ ਤੇਰਾ ਇਹ ਕਈ ਵਰਿਓਂ ਦਾ ਕਸ਼ਟ ਸੁਖਨੇ ਵਿੱਚ ਭੁਗਾ ਕੇ ਖਲਾਸੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਤੇ “ਲੇਖ ਨਾ ਮਿਟਈ ਹੋ ਸਖੀ !” ਇਹ ਵਾਕ ਵੀ ਸੱਭ ਹੋਯਾ। ਤਦ ਰਾਜਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨਾਂ ਨੂੰ ਸੱਤ ਮੰਨ ਰਚਨੀਂ ਲੱਗਾ ਤੇ ਆਪਣੀ ਭੁੱਲ ਬਖਸ਼ਾਈ।

ਇਹ ਘਟਨਾ ਇਸ ਅਸਥਾਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸਦਾ ਨਾਮ ਗੁਰੂ ਕੀ ਰੋੜ ਪੈ ਗਿਆ, ਪਰ ਪਿੱਛੋਂ ਜਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇੱਥੇ ਬਾਗ ਲਵਾਯਾ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਨਾਮ ਗੁਰੂ ਕਾ ਬਾਗ ਹੋਯਾ”।

ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਣ ਸੰਗਤ ਅਤੀ ਅਨੰਦ ਵੇਈ, ਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੇ ਤਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਬਚਨ ਕੀਤਾ (“ਜੇ ਕੋਈ ਆਖੇ ਗੁਰ ਕੀ ਰੋੜ। ਉਸਕਾ ਹੋਵੇ ਝੁੱਗਾ ਰੋੜ। ਜੇ ਕੋਈ ਆਖੇ ਗੁਰ ਕਾ ਬਾਗ। ਤਿਸ ਕੋ ਲੱਗੇ ਦੂਣਾ ਭਾਂਗਾ।”) ਜੋ ਉਣ ਗੁਰੂ ਕੇ ਬਾਗ ਗੁਰਦੁਵਾਰੇ ਗੁਰੂ ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਬਿਰਛ ਛਾਇਮ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਚਮ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਤੇ ਨੌਵੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਗੁਰੂ ਦੁਆਰੇ ਤਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਸ਼ੋਭਦੇ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਪੰਚਮ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਬਾਗ ਤੋਂ ਚਲ ਕਰ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਦੇ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਪੁਜੇ, ਅੱਗੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖ ਭੇਜਕਰ ਪੁਰਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕੀਤਾ ਹੋਯਾ ਸੀ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਅੱਤੀ ਉੱਤਮ ਰੀਤ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ, ਅਨੇਕ ਤਰਾਂ ਦਾ ਪਰਸ਼ਾਦ ਬਨਾ ਕਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਤੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਛਕਾਯਾ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਹੁਤ ਅਨੰਦ ਹੋਏ। ਫਿਰ

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪਹਲੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਆਵਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਚਾਰ ਪੁੱਛਿਆ,
 ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੇ ਸਾਰਾ ਸਮਾਂ ਚਾਰ ਸੁਣਾਯਾ, ਸਤਿਗੁਰੋ !
 ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ
 ਸੰ: ੧੫੭੫ ਬਿ: ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਉੱਤੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੀਤੀ ਤੇ
 ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਤੇ ਬਾਲਕ ਤੋਂ ਬੁਢਾ ਬਨਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਤੇ
 ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਨ ਬਖਸ਼ ਕੇ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ । ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਦ
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਜੀ ਭੀ ਆਏ, ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ, ਗੁਰੂ
 ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ, ਗੁਰੂ
 ਹਰਰਾਇ ਜੀ ਆਏ ਤੇ ਅਪਨੇ ਚੌਜ ਵਿਖਾ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ
 ਤਾਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਹੁਨ ਆਪ ਨੇ ਦਾਸ ਪਰ ਅਤੁਟ ਕ੍ਰਿਪਾ
 ਕੀਤੀ ਹੈ । ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ
 ਜੀ ਦੇ ਸਭ ਅਸਥਾਨ ਦੇਖੇ, ਫਿਰ ਕਿਲਾ ਵੇਖਿਆ, ਫੌਜ
 ਵੇਖੀ, ਅਤੀ ਅਨੰਦ ਹੋਏ । ਕੁਝ ਦਿਨ ਮਗਰੋਂ ਸ੍ਰੀ
 ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੇ
 ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਭੇਟਾ ਇਕ ਘੋੜਾ ਇਕ ਪੁਸ਼ਾਕਕਰ ਮੱਥਾ ਦੇਕਿਆ
 ਤੇ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ
 ਦੇ ਗੁਰਦੁਵਾਰੇ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ ਨੂੰ ਗਏ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਜੋਤੀ
 ਜੋਤ ਸਮਾਵਨ ਅਸਥਾਨ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ । ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਜੀ
 ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੇ ਡੇਹਰੇ ਸਾਹਿਬ ਆਏ, ਅੱਗੇ ਬੇਦੀ ਗੁਰੂ
 ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੇ ਪੜਪੋਤ੍ਰੇ ਬਾਬਾ ਮੇਹਰ ਚੰਦ ਜੀ ਤੇ ਬਾਬਾ
 ਮਾਣਕ ਚੰਦ ਜੀ ਸਹਿਤ ਆਦਰ ਦੇ ਮਿਲੇ, ਸੇਵਾ ਚੰਗੀ ਕੀਤੀ,
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰਦੁਵਾਰੇ ਤੇ ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ
 ਦੀ ਢਾਲੀ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ, ੧੩ ਗੁਰੂ ਜੀ

ਬਟਾਲੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਤਿੜੀ ਹੋਈ ਕੰਧ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ,
 ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਪੁਰੇ ਹੋ ਬਾਬੇ ਬਕਾਲੇ ੧ ਸਾਵਣਸੰ: ੧੭੨੧
 ਬਿ: ਨੂੰ ਪੁਜੇ, ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਕੀਰਤ ਪੁਰ ਦੀ
 ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਲਈ। ਤਾਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੇ ਤੇ ਭਾਈ
 ਕਿਰਪਾਲ ਚੰਦ ਜੀ ਆਦਿਕ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਛਪਾ ਛਪ ਗੱਡਿਆਂ
 ਵਿਚ ਅਸਥਾਬ ਲੱਦ ਲਦਾ ਕੇ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ। ਜਿਸ ਵਕਤ
 ਬਿਆਸਾ ਦੇ ਪੱਤਨ ਪਰ ਪਾਰ ਹੋਣ ਲਈ ਪੁਜੇ, ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ
 ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਭੀ ਨਾਲ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਬੋਲੇ ਭਾਈ ਗੁਰ-
 ਦਿੱਤਾ ਜੀ! ਇਹ ਧੀਰ ਮਲ ਜੀ ਤੋਂ ਤੁਸਾਂ ਕਿਉਂ ਖੱਸ ਲੀਤੇ ਹਨ,
 ਜਿਸਦੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਮੋੜ ਦਿਓ, ਤਾਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ
 ਜੀ ਤੇ ਭਾਈ ਕਿਰਪਾਲ ਚੰਦ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸਤਿਗੁਰੋ! ਜੇ
 ਅਸੀਂ ਉਸਦੇ ਪਾਸ ਲੈਕਰ ਪੁਜਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਓਹ ਸਾਡੇ
 ਨਾਲ ਕੀ ਵਰਤਾਉ ਕਰਨ, ਤੇ ਨਾਲੇ ਆਖੇਗਾ ਮੈਥੋਂ ਡਰਦੇ
 ਦੇ ਗਏ ਹਨ? ਏਹ ਸੁਣ ਕਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਅਰਦਾਸਾ
 ਸੋਧ ਮੋਮ ਜਾਮੇ ਵਿਚ ਲਪੇਟ ਦਰਿਆ ਬਿਆਸਾ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ
 ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਰਖ ਦਿੱਤਾ, ਤੇ ਦਰਿਆ ਨੂੰ ਹੁਕਮ
 ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਲੈਣ ਨਾ ਆਇਆ
 ਤਾਂ ੨੪ ਪਹਿਰ ਤੋਂ ਬਾਦ ਤੂੰ ਅਪਨੇ ਵਿਚ ਲੈ ਕਰ ਲਵੀਂ,
 ਜੇ ੨੪ ਪਹਿਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਲੈ ਗਿਆ ਤਾਂ ਦੇ ਦੇਵੀਂ।
 ਏਸ ਤਰਾਂ ਜਲ ਵਿਚ ਰੱਖ ਧੀਰ ਮੱਲ ਨੂੰ ਖਬਰ ਪੁਚਾ ਦਿਤੀ,
 ਤਾਂ ਧੀਰ ਮੱਲ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਹੀ ਆਕੇ ਮਹਾਂ ਜਾਲ ਪੁਵਾ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂ
 ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕਢਾ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੁਆਬੇ ਵਿਚੋਂ
 ਹੁੰਦੇ ਸ੍ਰੀ ਕੀਰਤ ਪੁਰ ਠਹਿਰੇ, ਇਸ ਸਮੇਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ

ਜੀ, ਭਾਈ ਕਿਰਪਾਲ ਚੰਦ ਜੀ, ਭਾਈ ਮਤੀ ਦਾਸ ਜੀ, ਭਾਈ ਦਿਆਲਾ ਜੀ, ਭਾਈ ਸਤੀ ਦਾਸ ਜੀ ਤੇ ਭਾਈ ਮੁਨਸ਼ੀ ਜੀ ਏਹ ਸਭ ਮੁਖੀ ਸਿੱਖ ਤੇ ਹੋਰ ਬੇਅੰਤ ਸੰਗਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸਨ, ੨੬ ਅਸੂ ਸੰ: ੧੭੨੧ ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂਜੀ ਨੇ ਜਮੀਨ ਖੀਦ ਇੱਕ ਨੰਗਰ ਵਸਾਯਾ ਤੇ ਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦ ਪੁਰ ਰੱਖਿਆ, ਅਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਤਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਰਹਿ ਕਰ ਗੁਰਮੰਦਰ ਪੁਆਵਨ ਲਈ ਸਭ ਪ੍ਰਵਾਰਸਣੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੰ: ੧੭੨੨ ਬਿ: ਅਸੂ ੨੫ ਨੂੰ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਦੇਸ਼ ਰਟਨ ਕਰਨ ਲਈ ਗਏ ਤਾਂ ਪਿਛਲੀ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਈ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕਰਕੇ ਸੌਂਪ ਗਏ ਕਿ ਸਾਡੇ ਆਵਨ ਤੱਕ ਮੰਦਰਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਸੰਪੂਰਨ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਵੇ।

ਤਾਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਆਵਨ ਤੱਕ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ, ਤੇ ਸੰ: ੧੭੨੫ ਵੈਸਾਖ ੨੨ ਬਿ: ਨੂੰ ਜਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਏ ਤਾਂ ਸਭ ਅਸਥਾਨ ਤਿਆਰ ਵੇਖਕੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਉੱਤੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਸਭ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਪਰ ਜੋ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਖੁਸ਼ੀ ਕੀਤੀ, ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪਾਉ ਬਖਸ਼ਿਆ ਅਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਨ ਦੀ ਵਧਾਈ ਵਿੱਚ ਘਰੋਂ ਹੋਕੇ ਇੱਕ ਪੁਸ਼ਾਕ ਇੱਕ ਬਾਜ ਇੱਕ ਘੋੜਾ ਇੱਕ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਭੇਟਾ ਕੀਤੇ। ਜਿਸ ਵਕਤ ਸੰ: ੧੭੨੮ ਬਿ: ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਨੰਦ ਪੁਰ ਜੀ ਆਏ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ

ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈਕਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ
ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਏਹ ਵਸਤਾਂ ਪਹਿਰਾਈਆਂ
ਇਉਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਅਤੁੰਦ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਅਤੇ
ਜਦ ਕਦੇ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਪਾ ਕੇ
ਘਰੋਂ ਹੋ ਆਉਂਦੇ ਤੇ ਫੇਰ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਤਤਪਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ।
ਸੰ: ੧੭੨੮ ਦੇ ਕਰੀਬ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦੀ ਅਗਲੀ
ਸੁਪਤਨੀ ਦੇ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਜਾਣ ਤੇ ਲਸ਼ਕਰੀ ਨੰਗਲ ਦੂਜਾ
ਵਿਵਾਹੁ ਭਿਰਾਈ ਨਾਲ ਹੋਯਾ।

॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਸਤਾਹਠਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ ॥

—०—

ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਦੀ ਦੀ ਬੈਸ

ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸੁਜਾਨੋਂ ਨਾਮੇ ਸੁਪਤਨੀ ਤੋਂ
ਇੱਕ ਬੀਬੀ ਲਛਮੀ ਨਾਮ ਕਰਕੇ ਕਾਕੀ ਜਨਮੀਂ, ਅਤੇ
ਦੂਜੀ ਸੁਪਤਨੀ ਸਭਰਾਈ ਤੋਂ ਸੰ: ੧੭੨੯ ਜੇਠ ਸੁਦੀ ੧੪
ਬਿ: ਨੂੰ ਭਾਈ ਰਾਮ ਕੌਰ ਜੀ ਜਨਮੇਂ, ਰਾਮਕੌਰ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ
ਸਮੇਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ
ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਸਨ, ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦ ਪੁਰ ਜੀ ਜਾ ਕੇ
ਸਾਹਿਬ ਰਾਮ ਕੌਰ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਦੀ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਪੁੱਤ੍ਰ
ਦੀ ਵਧਾਈ ਸੁਨਕੇ ਅਤੀ ਅਨੰਦ ਹੋਏ। ਭਾਈ ਗੁਰ-
ਦਿੱਤਾ ਜੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਪਾਸੋਂ ਆਗਿਆ ਪਾ ਕਰ ਝੰਡੇ ਰਾਮ-
ਦਾਸ ਪੁਰੇ ਪੁੱਜੇ, ਆਉਂਦਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਧਾਈਆਂ ਮਿਲੀਆਂ
ਤੇ ਅਤੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਈ ਗਈ।

ਜਿਸ ਦਿਨ ਸਾਹਿਬ ਰਾਮਕੌਰ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਰੱਖਨ ਦਾ ਦਿਨ ਸੀ ਉਸ ਦਿਨ ਲੰਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਨਾਮ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੋਂ ਰੱਖਿਆ, ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਧਨ ਵਰਤਾਯਾ। ਨਾਮ ਧਰਨ ਸਮੇਂ ਅੰਗ ਸਾਕ ਮਿੱਤ੍ਰ ਪਿਆਰੇ ਅਨੇਕ ਸੱਦੇ, ਅਤੇ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਪਉੜੀਆਂ ਪੜ੍ਹ ਕਰ ਸੰਸਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਤੇ ਬਸਤ੍ਰ ਆਦਿ ਭੇਟਾਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਤੇ ਬੇਦੀ ਤੇਹੁਣ, ਭੱਲਿਆਂ ਨੂੰ ਭੇਜੀਆਂ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਅਠਾਹਰਵਾਂ ਅਧਿਆਇ ਸਮਾਪਤ ॥

—੦—

ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਪੰਡਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਂ !

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਇਕ ਵਾਰੀ ਸੰਮਤ ੧੭੩੨ ਬਿ: ਨੂੰ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਪੰਡਤਾਂ ਨੇ ਆ ਕੇ ਪੁਕਾਰ ਕੀਤੀ ਸਤਿਗੁਰੋ ! ਰੁੜ੍ਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੀ ਰੱਖਯਾ ਕਰੋ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦਾ ਬੇੜਾ ਡੋਲ ਰਿਹਾ ਹੈ:—‘ਡੰਡਉਤ ਬੰਦਨਾ ਅਨਿਕ ਬਾਰ ਸਰਬ ਕਲਾ ਸਮਰਥ। ਡੋਲਨ ਤੇ ਰਾਖਉ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਕਰ ਹਥ ।’ ਏਸ ਤਰਾਂ ਡੰਡੋਤ ਬੰਦਨਾਂ ਕਰਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਾਕਮ ਤੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਛੱਡਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋ ਜਾਵੋ, ਹੁਣ ਅਸਾਂ ਸਭ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅਮਰਨਾਥ ਨਾਮੇਂ ਸਥਾਨ ਪਰ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਅੱਗੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਕਾਸ਼ ਬਾਣੀ ਹੋਈ ਕਿ ਕਲਗੁਗ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਗੁਰੂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਲਵੋ, ਓਹ ਤੁਹਾਡੀ ਰੱਖਯਾ ਕਰਨਗੇ । ਸੋ ਆਪ

ਸਾਡੇ ਧਰਮ ਦੀ ਰੱਖਯਾ ਕਰੋਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾਜੀ ਨੂੰ ਤੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਪਾਸ ਬੈਠੇ ਸਨ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਲੈਕਰ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਪੰਡਤ ਆਏ ਹਨ, ਹੁਣ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ? ਉਸ ਸਮੇਂ ਭਾਈਗੁਰਬਖਸ਼ਾ, ਭਾਈਮਤੀਦਾਸ, ਭਾਈ ਵਿਆਲਾ, ਭਾਈ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਚੰਦ ਆਦਿ ਮੁਖੀ ਸਿੱਖ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸਤਗੁਰੋ ! ਆਪ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਹੋ, ਤੇ ਦੁਖੀਆਂ ਦੇ ਦੁਖ ਨਿਵਾਰਨ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਹੋ। ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਤੁਰਕ ਰਾਜੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਤੇ ਤੱਟੀ ਨਾਲ ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਦੀਨ ਫੈਲਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਐਰੰਗਜ਼ੇਬ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਪੂਰਬਲੇ ਜਨਮ ਦੇ ਪੁੰਨ ਅਜੇ ਬਲੀਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਹੁਣ ਜੋ ਉਸਨੇ ਅੱਤ ਚਾਈ ਹੈ ਇਸਤੋਂ ਉਸਦੇ ਪੁੰਨ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਹੁਣ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਦੁਖੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਰੱਖਯਾ ਹਿਤ ਕੋਈ ਮਹਾਂ ਪੁਰਖ ਨਿਕਲੇ, ਤੇ ਆਪਾ ਵਾਰ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੁਖੀਆਂ ਦੇ ਧਰਮ ਦੀ ਰੱਖਯਾ ਕਰੋ। ਏਹ ਬਚਨ ਕਰ ਸਤਿਗੁਰ ਕੁਝ ਚਿਰ ਚੁਪ ਹੋ ਗਏ, ਤੇ ਫੇਰ ਪੰਡਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀ ਸਭ ਜਾ ਕੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦਿਓ ਕਿ “ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਹਨ, ਜੇ ਓਹ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋ ਜਾਣ ਤਾਂ ਅਸੀ ਸਭ ਆਪ ਹੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗੇ।” ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਭ ਦਾ ਰਾਖਾ ਹੈ, ਤੇ ਅਸੀ ਆਪਣਾ ਸੀਸ ਤੱਕ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਧਰਮ ਦੀ ਰੱਖਯਾ ਕਰਾਂਗੇ।

ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਏਹ ਬਚਨ ਸੁਣ ਪੰਡਤ ਲੋਕ ਦਿੱਲੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਵਲ ਗਏ, ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਕਹੇ ਬਚਨ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਕਹੇ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਏਹ ਸੁਣ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਦੀਨ ਵਿਚ

ਲਿਐਣ ਦੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਸੋਚਣ ਲੱਗਾ, ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਮੰਗੋਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰਨ ਲੱਗਾ, ਅਤੇ ਏਧਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਧਰਮ ਹਿਤ ਤੇ ਪਰ ਉਪਕਾਰ ਹਿਤ ਹਾਂ ਜੀ 'ਸ਼ਰਨ ਪਰੇ ਕੀ ਲਾਜ' ਹਿਤ ਸੀਸ ਦੇਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ।

ਪਿਛਲੀ ਕਾਰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਆਦਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸੰਪਤ ਕਰ ਸੇ ੧੭੩੦ ਹਾੜ ੧੧ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦ ਪੁਰ ਜੀ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਭਾਈ ਮਤੀਦਾਸ ਦੀਵਾਨ, ਅਤੇ ਭਾਈ ਦਿਆਲਾ ਜੀ ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਲੈਕਰ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਚੱਲ ਪਏ।

ਏਧਰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿਨ ਲੱਗੇ । ਉਧਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਆਗਰੇ ਆਦਿ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਦੀਨ ਰੱਖਯਾ ਹਿਤ ਦਿੱਲੀ ਪਹੁੰਚੇ । ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਖਬਰ ਪੁੱਜੀ ਕਿ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਗੁਰੂ ਆ ਗਏ ਹਨ । ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਖੋਜ ਕਰੋਣ ਪਰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸਿੱਖ ਹਨ, ਤਾਂ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਿਤਾ ਕਿ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤੇ ਨੂੰ ਵੀ ਜਰੂਰ ਪਕੜੋ, ਤੇ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਲਿਆਵੋ, ਤਾਂ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੇ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਫੌਜ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤੇ ਜੀ ਦੇ ਪਕੜਨ ਲਈ ਭੇਜੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਆਗਿਆ ਪਾਕਰ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਵਿਚ ਆਏ ਹੋਏ ਸੀ ।

ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੀ ਫੌਜ ਭੀ ਪਤਾ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਪੁੱਜੀ, ਉਸ ਵਕਤ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦੇ ਸੌ ਸਪਾਹੀ ਨਾਲ ਲੈਕਰ ਸ਼ਿਕਾਰ ਖੇਡਨ ਗਏ ਹੋਏ ਸੀ, ਮੁੜਕੇ ਜਦ

ਆਏ ਤਾਂ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੀ ਫੌਜ ਨੇ ਘੇਰਾ ਘੱਤ ਕਰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਪਕੜ ਲਿਆ।

ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦੀ ਸੈਨਾਂ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਹੱਲਾ ਕਰਕੇ ਭਾਈ ਜੀ ਨੂੰ ਛੁਡਾ ਲਈਏ, ਪਰ ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਹੁਣ ਲੜਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ, ਅਸਾਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਭਾਣਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਜਾਕਰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅੰਦਰ ਭਾਣਾਂ ਵਰਤਾਵਾਂਗੇ, ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰਨਾ। ਭਾਣੇ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਮੰਨਣਾ ਗੁਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਹੈ।

ਇਤਨੇ ਨੂੰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਰ ਦੀਆਂ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਸਾਹਿਬ ਰਾਮ ਕੌਰ ਜੀ ਨੂੰ ਗੋਦੀ ਲੈਕਰ ਅਈਆਂ ਤੇ ਵਿਰਲਾਪ ਕਰਨ ਲੱਗੀਆਂ, ਤਾਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੇ ਸਾਹਿਬ ਰਾਮਕੌਰ ਜੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗੋਦ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕਰ ਪਿਆਰ ਦਿੱਤਾ, ਅਰ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਵੀਰ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਦੇਕਰ ਧੀਰਜ ਤੇ ਭਾਣਾ ਮੰਨਣ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ। ਕਈ ਦਿਨ ਵਿਚ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਸੈਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਜਾ ਪੁੱਜੇ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਜਿਸ ਜਗਾ ਸੰਗੀਨ ਕੈਦ ਵਿਚ ਸਨ, ਉਸੀ ਜਗਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮ ਮੁਜਬ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਭੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਲਾਗੇ ਹੀ ਭਾਈ ਮਤੀਦਾਸ ਤੇ ਭਾਈ ਦਿਆਲਾ ਆਦਿ ਸਿੱਖ ਵੀ ਕੈਦ ਸਨ। ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨਿੱਤ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਕਚਹਿਰੀ ਵਿਚ ਸੱਦ ਕਰ ਸਿੱਖਾਂ ਸਣੇ ਸਮਝਾਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਦਿਨ

(੩੬੮)

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਭੀ ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਸੋਚ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਦੀਨ ਇਸਲਾਮ ਮੰਨ ਲਓ ।
ਬੋਲਣੀ:-

ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ

ਦੀਨ ਮੰਨੋਂ ਸਾਡਾ ਅੱਜ ਜਾਨੋਂ । ਡੰਕਾ ਬਜੇ ਸਰਬ ਜਗ
ਮਾਨੋਂ । ਅਧਕ ਵਧੇ ਤੁਮਰੀ ਵਡਿਆਈ । ਮੌਮਨ ਬਨ ਹੋਵੋ
ਸੁਖਦਾਈ ॥ ੧ ॥

ਗੁਰੂ ਜੀ

ਸਤਿਗੁਰ ਬੋਲੇ ਅਤਿ ਹਿਤ ਧਾਰ । ਸੁਨੋਂ ਔਰੰਗੇ
ਹੋ ਮਤਿਵਾਰ । ਤੁਮਰੇ ਦੀਨ ਧਰੇ ਕਜਾ ਬਨ ਹੈ ।
ਨਾਂਹਿ ਖੁਦਾਇ ਦੀਨ ਕੋ ਮਨ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਹਮਰਾ
ਤੁਮਰਾ ਏਕ ਖੁਦਾਇ । ਸਰਬ ਘਟਾਂ ਮੇਂ ਰਹਾ ਸਮਾਇ ।
ਤੱਦੀ ਕਰਕੇ ਦੀਨ ਮਨਾਵੇ । ਈਹਾਂ ਉਹਾਂ ਨਹਿ ਸੁਖ
ਪਾਵੇ ॥ ੩ ॥ ਸੁੰਨਤ ਸੇ ਜੇ ਮੌਮਨ ਮਾਨੇ । ਇਹ ਭੀ ਉਲਟ
ਖੁਦਾ ਤੋਂ ਜਾਨੇ । ਸਾਬਤ ਸੂਰਤ ਰੱਬ ਬਨਾਈ । ਭੰਨੇ ਰੱਬ
ਅਟੂਲੀ ਗਾਈ ॥ ੪ ॥ ਰਚਾ ਸਰੀਰ ਜੋ ਸਿਰਜਨ ਹਾਰ ।
ਤੈਸੇ ਰਹਿ ਜਪੁ ਨਾਮ ਮੁਰਾਰ । ਜਬਰਨ ਦੀਨ ਮਨਾਵਨ ਵਾਰ ।
ਹੈ ਦੋਜਖ ਦੇ ਜਾਵਨ ਵਾਰਾ ॥ ੫ ॥ ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਜੋ ਮਜ਼ਹਬ
ਅਪਾਰੇ । ਰਬ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਜੇਹੇ ਸਾਰੇ । ਕਰੇ ਬੰਦਗੀ ਜੋ ਰਬ
ਸੰਦੀ । ਮੁਕਤ ਹੋਵੰਦੀ ਓਸੇ ਸੰਦੀ ॥ ੬ ॥ ਔਰੰਗੇ ਨੂੰ ਬਹੁ
ਸਮਝਾਈ । ਪਰ ਪਾਪੀ ਨਹਿ ਸਮਝਾ ਰਾਈ । ਰਾਜ ਜੋਰ ਸੰਗ
ਪਾਪ ਕਮਾਵੇ । ਜਬਰਨ ਅਪਨਾ ਦੀਨ ਮਨਾਵੇ ॥ ੭ ॥

ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ

ਤਾਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਬੋਲੇ । ਜਦ ਗੁਰ ਵਾਕ ਠੀਕ ਕਹਿ
ਤੋਲੇ । ਸੁਨ ਔਰੰਗੇ ਹੋਸ਼ ਸੰਭਾਰ । ਸਾਰੀ ਕਹੀ ਗੁਰੂ ਕਰਤਾਰ

॥ ੮ ॥ ਛੋਡ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੀ ਕਾਰ ਪਿਆਰੇ । ਅਲਖ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਲਖ
ਹਿਤ ਧਾਰੇ । ਕਾਜੀ ਕਰਨ ਗਰਕ ਤੁਧ ਬੇਰਾ । ਸਮਝ ਫੇਰ
ਹਥ ਆਇ ਨ ਬੇਰਾ ॥ ੯ ॥ ਮੋਮਨ, ਮੋਮ, ਜਿਵੇਂ ਬਨ ਭਾਈ ।
ਅੰਤਰ ਮਲ ਦੀ ਕਰੋ ਸਫਾਈ । ਹੋਮੈਂ ਅਗਨ ਈਰਖਾ ਮਾਰੋ ।
ਬਨੋ ਸਾਫ ਦਿਲ ਮੋਮਨ ਭਾਰੋ ॥ ੧੦ ॥ ਮੱਕਾ ਔਰ ਮਦੀਨਾ
ਜੋਈ । ਕਰੋ ਏਕ ਦਿਲ ਭੀਤਰ ਸੋਈ । ਜਬਰਨ ਦੀਨ ਮਨਾ-
ਵਨ ਵਾਰਾ । ਦੁਖ ਪਾਵੇ ਦੋਜਕ ਦਾ ਭਾਰਾ ॥ ੧੧ ॥

ਔਰੰਗਾ

ਸੁਨ ਔਰੰਗੇ ਗਿਰਾ ਉਗਰੀ । ਦੀਨ ਮਨਨ ਵਿਚ ਸੁਖ
ਹੈ ਭਾਰੀ । ਤੁਮਰਾ ਗੁਰ ਹਿੰਦਨ ਕਾ ਪੀਰ । ਦੁਖ ਪਾਵਤ ਹੈ
ਤਾਸ ਸਰੀਰ ॥ ੧੨ ॥ ਹੁਨ ਹਿੰਦੂ ਨਹਿ ਕੋਇ ਛੁਡਾਵੈ । ਮੰਨੈ
ਦੀਨ ਜੇ ਅੰਬ ਸੁਖ ਪਾਵੈ । ਤੁਮ ਭੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਨ ਜਾਵੇ ।
ਗੁਰ ਕੋ ਭੀ ਮੋਮਨ ਬਨਵਾਵੇ ॥ ੧੩ ॥ ਬਨੋ ਸਰਬ ਮੋਮਨ ਕੇ
ਪੀਰ । ਤੁਸੀ ਪੀਰ ਕੇ ਬਨੋ ਵਜੀਰ । ਜੋ ਤੁਮਰੀ ਮਰਯਾਦਾ
ਸਾਰੀ । ਬਨੀ ਰਹੇ ਉਸ ਵਿਧ ਵਡ ਭਾਰੀ ॥ ੧੪ ॥ ਮੁਸਲਮਾਨ
ਬਨ ਸੋਭਾ ਪਾਵੇ । ਸਭ ਹਿੰਦਨ ਕੇ ਨਿਜ ਪਦ ਲਾਵੇ । ਗੁਰ ਦੇ
ਤੁਰਕ ਬਣਨ ਦੇ ਨਾਲ । ਹਿੰਦ ਬਨੇ ਮੋਮਨ ਸਭ ਭਾਲ ॥ ੧੫ ॥

ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ

ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਤੂੰ ਕਰਤ ਹੰਕਾਰ । ਧੀਰਜ ਧਰ ਨਹਿ ਕਰਤ
ਵਿਚਾਰ । ਧਰਮ ਰਖਨ ਹਿਤ ਗੁਰ ਤਨ ਧਾਰਾ । ਤੈਨੂੰ ਜ਼ਰਾ
ਨਹੀਂ ਇਹ ਸਾਰਾ ॥ ੧੬ ॥ ਦੁਖ ਸੁਖ ਦੋਨੋ ਸਮ ਕਰ ਮਾਨੈ ।
ਮਾਨ ਅਪਮਾਨ ਨਹੀਂ ਗੁਰ ਜਾਨੈ । ਹਰਖ ਸੋਗ ਤੇ ਰਹੈ ਅਤੀਤ
ਤਹਾਂ ਪਛਾਨਾਂ ਹੈ ਗੁਰ ਨੀਤ ॥ ੧੭ ॥

ਕਵੀ

ਇਤ ਆਦਕ ਕਹਿ ਬਚਨ ਸੁਨਾਏ । ਪਰ ਔਰੰਗੇ ਚਿਤ
ਨਹਿ ਭਾਏ । ਭੇਜ ਵਏ ਫਿਰ ਜੇਹਲ ਖਾਨੇ । ਜਹਾਂ ਕਸ਼ਟ
ਸੀ ਵਡੇ ਮਹਾਨੇ ॥ ੧੮ ॥ ਗੁਰ ਸੰਗ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜਾਨੇ ।
ਮਤੀ ਦਾਸ ਦੀਵਾਨ ਪਛਾਨੇ । ਭਾਈ ਦਯਾਲਾ ਪਰ ਉਪਕਾਰੀ ।
ਉਦਾ ਸੰਗ ਸਿੱਖ ਵਡ ਭਾਰੀ ॥ ੧੯ ॥ ਇਤ ਆਦਿਕ ਸਿਖ ਗੁਰ
ਦੇ ਨਾਲ । ਰਹੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਲ ਬਿਸਾਲ । ਇਰਦ ਗਿਰਦ
ਸਿਖ ਫਿਰਨ ਅਪਾਰ। ਜਿਸ ਬਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰ ॥ ੨੦ ॥

। ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਉਨ੍ਹੱਤਰਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀਨ ਗੋਈ

ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਨੌਕਰ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਸਮੇਤ
ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਾਵਨ ਲਈ ਲੈ ਗਏ । ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੇ
ਸਭੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਕੋਠੇ
ਉੱਤੇ ਵੜ ਕਰ ਕੇਸ ਹਰੇ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ, ਇਤਨੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ
ਔਰੰਗ ਜ਼ੇਬ ਪਾਸ ਜਾਕਰ ਦੁਗਲੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਹੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ !
ਜੇਹੜਾ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਪੀਰ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਹੈ ਅਤੇ
ਜੋ ਸਿੱਖ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਹਨ ਸੋ ਕੋਠੇ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹ ਆਪ ਦੇ
ਮਹਿਲਾਂ ਵੱਲ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹਨ । ਇਤਨੀ ਗੱਲ ਸੁਣ
ਔਰੰਗ ਜ਼ੇਬ ਨੇ ਆ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ
ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਮਹਿਲਾਂ ਵੱਲ ਕਿਉਂ ਦੇਖਦੇ ਹੋ ? ਤਾਂ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ, ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਮਹਿਲਾਂ ਵੱਲ ਤਾਂ

ਨਹੀਂ ਤੱਕਦੇ, ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਪੱਛੋਂ ਵੱਲ ਤੱਕਦੇ ਸਾਂ ਜਿਧਰੋਂ ਇਕ ਦੋਪੀ ਵਾਲਾ ਆਰਿਹ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਤੇਰਾ ਜੁਲਮ ਦਾ ਰਾਜ ਨਾਸ ਕਰਕੇ ਤੇਰੇ ਮਹਿਲ ਤੋੜਨੇ ਹਨ, ਤੇ ਨਿਆਇ ਦਾ ਰਾਜ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਤੂੰ ਜੋ ਅਨਯਾਂ ਤੇ ਜੁਲਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈਂ ਇਸ ਪਾਸਿਓਂ ਜੇਹੜਾ ਦੋਪੀ ਵਾਲਾ ਆਵੇਗਾ ਉਹ ਤੇ ਇਸ ਜੁਲਮ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਕੇ ਨਿਆਂ ਦਾ ਰਾਜ ਕਰੇਗਾ। ਜੋ ਰਾਜਾ ਹੋ ਕੇ ਪਰਜਾ ਪਰ ਜੁਲਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸੋ ਛੇਤੀ ਹੀ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੈਸੇ ਕੀੜੇ ਨੂੰ ਖੰਭ ਲੱਗਣ ਤਾਂ ਉਹ ਅਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਉੱਡ ਕੇ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸੋ ਤੂੰ ਅਪਨੇ ਚਿੱਤ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਵੇਖ ਲੈ। ਤਾਂ ਔਰੰਗ ਜ਼ੇਬ ਨੇ ਲਾਲ ਅੱਖਾਂ ਕਰਕੇ ਆਖਿਆ। “ਅਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੰਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸੁੱਕੇ ਹੀ ਛੁਟ ਜਾਵਾਂਗੇ, ਪਰ ਨਿਸ਼ਚਾ ਰੱਖੋ ਕਿ ਦੀਨ ਮੰਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਦੇ ਛੁਟਕਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਜੇ ਵਕਤ ਹੈ, ਕਲਮਾਂ ਪੜ੍ਹੋ ਤੇ ਸੁਖ ਪਾਵੋ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅੱਜ ਤੋਂ ਅੱਠਵੇਂ ਦਿਨ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਜਾਓਗੇ।” ਤਾਂ ਲਾਗ ਤੋਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਏਹ ਸਰੀਰ ਹੱਡ ਚੰਮ ਦਾ ਹੈ, ਇਸਨੂੰ ਕਤਲ ਕੀਤਿਆਂ ਆਤਮਾ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਉਹ ਸਦਾ ਸੁਖ ਰੂਪ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਮਰਨਾਂ ਇਕ ਦਿਨ ਜਰੂਰ ਹੈ, ਕੀ ਜੇ ਅਸੀਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗੇ ਤਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਮਰਾਂਗੇ? ਜਦ ਮਰਨਾਂ ਤੇ ਜਰੂਰ ਮਰਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਧਰਮ ਦੀ ਰਖਯਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਉਂ ਨਾ ਜਾਨ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰੀਏ, ਤੇ ਏਹ ਭਾਂਡਾ ਤੇਰੇ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾਂ ਸਿਰ ਭੰਨੀਏ? ਤੇਰੇ ਜੁਲਮ ਦੀ ਹੱਦ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਤੇ ਤੇਰਾ ਏਹ ਜੁਲਮ ਤੇਰੇ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੋਲਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਤਾਂ ਔਰੰਗ ਨੇ ਉੱਤਰ ਦਿਤਾ ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਤੂੰ ਗੁਰੂ ਦਾ

ਖਾਸ ਸਿੱਖ ਹੈਂ, ਤੈਨੂੰ ਭੀ ਉਸੀ ਦਿਨ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਜਿਸ ਦਿਨ ਤੇਰੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸੀਸ ਧੜ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।

ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹ :- “ਬੱਸ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤੇਰਾ ਜ਼ੋਰ ਇਤਨਾ ਹੀ ਹੈ, ਸੋ ਤੂੰ ਏਹ ਅਪਨਾ ਲਾ ਲਵੀਂ । ਇਸਤੋਂ ਵੱਧ ਤੂੰ ਸਾਡਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ।”

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਸੱਤਰਵਾਂ ਅਧਿਆਇ ਸਮਾਪਤੰ॥

ਭਾਈ ਜਾਗੂ ਦਾ ਮਿਲਣਾ !

ਸੰ: ੧੭੩੨ ਬਿ: ਨੂੰ ਭਾਈ ਹਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਵਾਰ ਨੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦੀ ਖਬਰ ਲੈਣ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਭਾਈ ਜਾਗੂ ਨਾਮੇਂ ਰੰਘਰੇਟੇ ਨੂੰ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਤੋਂ ਭੇਜਿਆ, ਭਾਈ ਜਾਗੂ ਖਬਰ ਲੈਣ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਪੁੱਜਿਆ ਤੇ ਅੰਦਰ ਕੈਦ ਵਾਲੇ ਥਾਂ ਜਾਨ ਦਾ ਜਤਨ ਕੀਤਾ, ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਵਾਲਾ ਦਾਰੋਗਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸਤਸੰਗੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਜਾਗੂ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਲੰਘਾ ਦਿੱਤਾ । ਅੰਦਰ ਪਿੰਜਰਿਆਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ, ਭਾਈ ਮਤੀ ਦਾਸ ਦੀਵਾਨ, ਭਾਈ ਦਿਆਲਾ, ਭਾਈ ਉੱਦਾ ਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਵੇਖ ਤਿਸਦਾ ਦਿਲ ਕੰਬ ਗਿਆ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਕੇ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਦਾ ਸਮਾਚਾਰ ਸੁਨਾਯਾ, ਤਾਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਜਾਗੂ ਨੂੰ ਬਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾਗੂਆ ! ਤੂੰ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਕਿਸ ਲਈ ਆਯਾ ਹੈਂ ? ਤਾਂ ਭਾਈ ਜਾਗੂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਮੈਨੂੰ ਭਾਈ ਹਰਦਿੱਤਾ

ਜੀ ਤੇ ਮਾਈਆਂ ਨੇ ਆਪ ਦੀ ਖਬਰ ਲੈਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਹੈ, ਸੋ ਹੁਣ ਜਿਵੇਂ ਆਪਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਵੇ ? ਤਾਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਭਾਈ ਜਾਗੂਆ ! ਹੁਣ ਤੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਹੁ, ਤੇ ਇਥੇ ਜੋ ਭਾਣਾਂ ਵਰਤਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਉਹ ਦੇਖਕੇ ਜਾਈਂ । ਇਤਨੀ ਗੱਲ ਸੁਣਕੇ ਭਾਈ ਜਾਗੂ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਪਰ ਵੱਡਾ ਕ੍ਰੋਧ ਆਯਾ, ਕਿ ਉਸਨੇ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਪਜਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਅਰਥ ਦੁਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ । ਜਾਗੂ ਦੇ ਚਿੱਤ ਵਿੱਚ ਆਯਾ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਬਖਸ਼ੀ ਤਾਕਤ ਮੈਂ ਕੁਝ ਦੱਸਾਂ, ਤਾਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗਾ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਆਗਯਾ ਲੈ ਦਿਓ ਤਾਂ ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਬਖਸ਼ੀ ਆਤਮਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਇਸ ਪਾਪੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦਿੱਲੀ ਸ਼ਹਿਰ ਸਮੇਤ ਫਨਾਹ ਕਰ ਘੱਤਾਂ ? ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਸਤਿਗੁਰੋ ! ਭਾਈ ਜਾਗੂ ਇਉਂ ਆਖਦਾ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਜਾਗੂ ਨੂੰ ਸੱਦ ਕੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਭਾਈ ਜਾਗੂਆ ! ਜੇ ਤੂੰ ਗੁਰੂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਜੋੜੇ ਝਾੜਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਅਜੇਹੀ ਤਾਕਤ ਰਖਦਾ ਹੈਂ, ਤਾਂ ਕੀ ਉਹ ਗੁਰੂ ਜਿਸਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਤੈਨੂੰ ਏਹ ਕਿਣਕਾ ਲੱਭਾ, ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਰਖਦਾ ? ਭਾਈ ਜਾਗੂ ! ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਸਦਾ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਰਜਾਇ ਪੁਰ ਰਾਜੀ ਰਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸ੍ਰੀਰ ਆਦਿ ਵਾਸਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਆਤਮਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵਰਤਦੇ । ਫਕੀਰਾਂ ਦੇ ਲੱਛਣ ਹੀ ਏਹ ਹਨ ਕਿ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਭਾਣੇ ਵਿਚ ਦੁਖ ਸੁਖ ਆ ਬਣੇ ਉਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸੰਨ ਰਹਿਣ। ਤਦ ਗੁਰੂਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਪਜਾਰੇ ਦੀ ਬਿਰਤੀ

ਪ੍ਰਥਾਇ ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰਿਆ:—

ਸੋਰਠ ਮਹਲਾ ੬

ਜੋ ਨਰੁ ਦੁਖ ਮੈ ਦੁਖੁ ਨਹੀ ਮਾਨੈ । ਸੁਖ ਸਨੇਹ ਅਰੁ
ਭੈ ਨਹੀ ਜਾਕੈ ਕੰਚਨ ਮਾਟੀ ਮਾਨੈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਨਹ ਨਿੰਦਿਆ ਨਹ ਉਸਤਤਿ ਜਾਕੈ ਲੋਭੁ ਮੋਹੁ ਅਭਿ-
ਮਾਨਾ । ਹਰਖ ਸੋਗ ਤੇ ਰਹੈ ਨਿਆਰਉ ਨਾਹਿ ਮਾਨ
ਅਪਮਾਨਾ ॥੧॥ ਆਸਾ ਮਨਸਾ ਸਗਲ ਤਿਆਗੈ ਜਗ ਤੇ
ਰਹੈ ਨਿਰਾਸਾ । ਕਾਮੁ ਕ੍ਰੋਧੁ ਜਿਹ ਪਰਸੈ ਨਾਹਿਨ ਤਿਹ
ਘਟਿ ਬ੍ਰਹਮੁ ਨਿਵਾਸਾ ॥ ੨ ॥ ਗੁਰ ਕਿਚਪਾ ਜਿਹ
ਨਰ ਕਉ ਕੀਨੀ ਤਿਹ ਇਹ ਜੁਗਤਿ ਪਛਾਨੀ । ਨਾਨਕ
ਲੀਨ ਭਇਓ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿਉ ਜਿਉ ਪਾਨੀ ਸੰਗਿ
ਪਾਨੀ ॥ ੩ ॥ ੧੧ ॥

ਭਾਈਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ:—ਭਾਈ ਜਾਗੂ ! ਸਤਿਗੁਰੂ
ਕਰਾਮਾਤ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਕਰਾਮਾਤ ਨਹੀਂ
ਵਖਾਣੀ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਧਰਮ ਹੇਤ ਸੀਸ ਦੇਨ ਹੀ ਏਥੇ ਆਏ
ਹਨ, ਤੈਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਈ ਮਤੀ ਦਾਸ ਦੀਵਾਨ ਤੇ ਭਾਈ
ਦਿਆਲਾ ਜੀ ਭੀ ਇਸਤਰਾਂ ਆਖ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੀ
ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸ਼ਾਂਤਿ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਸੋ ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਤੂੰ ਭੀ ਅਪਨੇ
ਆਪ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤਿ ਚਿੱਤ ਰੱਖ, ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖੀ ਚੱਲ,
ਤੇ ਭੁੱਲ ਬਖਸ਼ਾਈਓ ਸੂ, ਤੇ ਭਾਣੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸੰਨ ਰਹੁ । ਤਾਂ
ਭਾਈ ਜਾਗੂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨੀ ਡਿੱਗਾ ।

ਗੁਰੂ ਜੀਨੇ ਭਾਈ ਜਾਗੂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਗੂਆ! ਹੁਣ ਤੂੰ ਸਾਡੇ
ਭਾਣਾ ਵਰਤਾਵਨ ਤੱਕ ਏਥੇ ਹੀ ਸਾਡੇ ਇਰਦ ਗਿਰਦ ਨਸ਼ੀਬ ਰਹੁ,

ਤੈਨੂੰ ਕੋਈ ਨਾ ਪਕੜ ਸੱਕੇਗਾ, ਤੂੰ ਸਾਡਾ ਸੀਸ ਲੈਕੇ ਸ੍ਰੀਅਨੰਦਪੁਰ
 ਪੁਰਾ ਦੇਵੀਂ, ਤਾਂ ਭਾਈ ਜਾਗੂ ਗੁਰੂਜੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨੁਸਾਰ ਮੱਥਾ
 ਦੇਕਰੇ ਉਥੇ ਹੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਇਰਦ ਗਿਰਦ ਰਹਿਨ
 ਲੱਗਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪਣੀ ਆਤਮਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਰੋਜ਼ ਜਮਨਾ
 ਪਰ ਅਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਜਾਂਦੇ, ਤੇ ਦਿਲੀ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ
 ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕਦੇ, ਪਰ ਜਦ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਪੜਤਾਲ ਕਰਦੇ ਤਾਂ
 ਗੁਰੂਜੀ ਉਸੇ ਤਰਾਂ ਬੰਦੀ ਖਾਨੇ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹੁੰਦੇ। ਜਾਗੂ ਵੀ ਗੁਰੂ
 ਸਾਹਿਬਾਂ ਤੇ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਜਮਨਾ ਘਾਟ ਪਰ ਕਰਦਾ।
 ਕੁਝ ਦਿਨ ਮਗਰੋਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਭਾਈ ਮਤੀ ਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ
 ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਛੱਡ ਕੇ ਤੁਰਕ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਪਰ ਭਾਈ
 ਮਤੀ ਦਾਸ ਹੁਰਾਂ ਇੱਕ ਨਾ ਮੰਨੀ, ਤੇ ਸਗੋਂ ਅਜੇਹੇ ਦਲੀਲ
 ਭਰੇ ਉੱਤ੍ਰ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਤੇ ਸਾਰੇ ਕਾਜੀ
 ਮੁਫਤੀ ਲਾ ਜੁਵਾਬ ਹੋ ਗਏ। ਅਖੀਰ ਕੋਈ ਵਾਹ ਨਾ ਚਲਦੀ
 ਤੱਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਭਾਈ ਮਤੀ ਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਜੀਉਂਦੇ ਆਰੇ
 ਨਾਲ ਚੀਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਭਾਈ
 ਮਤੀ ਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਸੀਸ ਪਰ ਆਰਾ ਰੱਖਿਆ ਤਾਂ ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ
 ਜਪਜੀ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪਾਠ ਅਰੰਭ ਕੀਤਾ, ਜਲਾਦ ਸ੍ਰੀਰ ਨੂੰ
 ਚੀਰੀ ਗਏ, ਪਰ ਭਾਈ ਜੀ ਦੀ ਸੁਰਤ ਬ੍ਰਾਬਰ ਪਾਠ ਵਿਚ ਲਗੀ
 ਰਹੀ ਤੇ ਆਪ ਪਾਠ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਤੇ ਜਦ ਭੋਗ ਪਿਆ ਤਾਂ
 ਸਰੀਰ ਤਿਆਗਿਆ। ਭਾਈ ਮਤੀ ਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਮਗਰੋਂ
 ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਭਾਈ ਦਿਆਲੇ ਜੀ ਦੇ ਉਦਾਲੇ ਹੋਯਾ, ਪਰ ਇਥੋਂ ਵੀ
 ਕੋਰਾ ਜਵਾਬਸੁਣ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਸੁ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਰਿਝਦੇ ਖਾਣੀ ਵਿਚ
 ਉਬਾਲ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿਓ। ਸੋ ਇਉਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ

ਭਾਈ ਦਿਆਲਾ ਮੌਤ ਕੋਲੋਂ ਰਤਾ ਨਾ ਡਰਿਆ, ਤੇ ਸੀਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖੀ ਸਿਦਕ ਨਿਬਾਹ ਗਿਆ।

ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਈਆਂ, ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੀ ਕੁਮੱਤ ਦੇਖ ਵੱਡਾ ਕ੍ਰੋਧ ਆਯਾ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤੇ ਜੀ ਦੇ ਦਿਲ ਦੀ ਜਾਣ ਬਚਨ ਕੀਤਾ:—

ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ ੬

ਜੋ ਉਪਜਿਓ ਸੋ ਬਿਨਸ ਹੈ ਪਰਉ ਆਜੁ ਕੈ ਕਾਲ।
ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਗੁਨ ਗਾਇ ਲੈ ਛਾਡ ਸਗਲ ਜੰਜਾਲ।
ਨਿਜ ਕਰ ਦੇਖਿਓ ਜਗਤ ਮੈ ਕੋ ਕਾਹੂ ਕੋ ਨਾਹਿ ਨਾਨਕ
ਥਿਰ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਹੈ ਤਿਹ ਰਾਖਹੁ ਮਨ ਮਾਹਿ। ਰਾਮ
ਗਇਓ ਰਾਵਨ ਗਇਓ ਜਾਕੋ ਬਹੁ ਪਰਵਾਰ। ਕਹੁ
ਨਾਨਕ ਥਿਰ ਕਛ ਨਹੀ ਸੁਪਨੇ ਜਿਉ ਸੰਸਾਰ। ਚਿੰਤਾ
ਤਾਕੀ ਕੀਜੀਐ ਜੋ ਅਨਹੋਨੀ ਹੋਇ। ਇਹ ਮਾਰਗ
ਸੰਸਾਰ ਕਉ ਨਾਨਕ ਥਿਰ ਨਹੀ ਕੋਇ॥

ਇਤ ਆਦਿਕ ਜਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਸੁਨਾਏ ਤੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਡਿੱਗਾ, ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗਾ ਸਤਿਗੁਰੋ ! ਦਾਸਾਂ ਨੂੰ ਆਪ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਅਸਥਾਨ ਚਗਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਤੇ ਆਪ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦਾਸ ਕਿਥੇ ਜਾਸਣ? “ਗੁਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਥਾਉਂ ਨਹੀਂ” ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਭਾਈ ਜੀ! ਅਸੀਂ ਭੀ ਹੁਣ ਅੱਜ ਤੋਂ ਪੰਜ ਦਿਨ ਤਕ ਭਾਲਾ ਵਰਤਾ ਜਾਵਾਂਗੇ, ਤੁਮੀ ਭੀ ਚੋਲਾ ਛੱਡ ਕਰ ਆ ਜਾਨਾ।

ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਏਹ ਬਚਨ ਸੁਨ ਕਰ ਗੁਰੂਜੀ ਦੀ ਆਗਯਾ ਲੈਕੇ ਭਾਈ ਜਾਗੂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਤੇ ਇਕ ਪੱਗ ਮੰਗਵਾਈ ਜੋ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਜਾਗੂ ਨੇ ਬਜ਼ਾਰੋਂ ਖਰੀਦ ਆਂਦੀ, ਤਾਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਛੁਹਾ ਰੁਮਾਲਵਿਚ ਲਪੇਟ ਕਰ ਜਾਗੂਨੂੰ ਦਿਤੀ, ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ ਇਕ ਸਿੱਖ ਬ੍ਰਹਮ ਭੱਟ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਏਹ ਪੱਗ ਦੇ ਆ, ਤੇ ਆਖੀਂ ਕਿ “ਇਹ ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਬੱਧੀ ਬਧਾਈ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਲਿਜਾ ਕੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇਵੇ ਤੇ ਕਹੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪੁਤ੍ਰ ਭਾਈ ਰਾਮ ਕੌਰ ਦੇ ਸਿਰ ਬਨ੍ਹਾ ਕਰ ਮੇਰੇ ਸਥਾਨ ਗੁਰੂਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਹਿਤ ਉਸਨੂੰ ਥਾਪਣ ਦੀ ਮੁਯਾਦਾ ਕਰਦੇਣ, ਅਤੇ ਤੂੰ (ਭੱਟ) ਭੀ ਹੁਣ ਉਸੀ ਜਗਾ ਚਲਿਆ ਜਾਹ, ਤੈਨੂੰ ਬਾਬੇ ਦੀ ਬੰਸ ਦੇ ਆਦਰ ਨਾਲ ਰੱਖਨਗੇ”। ਸੋ ਜਾਗੂ ਨੇ ਓਹ ਪੱਗ ਭੱਟ ਨੂੰ ਜਾ ਦਿਤੀ ਤੇ ਸਭ ਗੱਲ ਸਮਝਾ ਦਿੱਤੀ। ਤਿਸ ਭੱਟ ਦੀ ਬੰਸਦੇ ਝੰਡਾ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤਕ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਰਾਇ, ਗਿਰਧਾਰੀ, ਤੇ ਰਾਮ ਚੰਦ ਆਦਿ ਭੱਟ ਵਸਦੇ ਹਨ ।

ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ ਤਿਸ ਸਮੇਂ ਜਾਗੂ ਤੋਂ ਮੰਗਾ ਕੇ ਪੰਜ ਪੈਸੇ ਤੇ ਨਰੇਲ ਆਦਿ ਗੁਰ ਗੱਦੀ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਵੀ ਬ੍ਰਹਮ ਭੱਟ ਨੂੰ ਦੇ ਭੇਜੀ ਤੇ ਕਹਿ ਭੇਜਿਆ ਕਿ “ਏਹ ਵੀ ਭਾਈ ਰਾਮਕੌਰ ਜੀ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇਵੇ, ਤੇ ਕਹਿ ਦੇਵੇ ਕਿ ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦ ਪੁਰ ਜੀ ਜਾਕਰ ਸਾਹਿਬ ਜਾਏ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਜਿਗਾ ਕਲਗੀ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਪਹਿਰਾਕਰ ਏਹਦੇਵੇਂ ਵਸਤੂਆਂ ਅੱਗੇ ਰੱਖ ਗੁਰਗੱਦੀ ਦਾ ਤਿਲਕ ਕਰ ਦੇਨ”। ਇਸਤਰਾਂ ਬਚਨ ਕਰ ਭੇਜ ਦਿਤਾ। ਭੱਟ

ਭਾਈ ਜਾਗੂ ਤੋਂ ਸਭ ਵਸਤਾਂ ਲੈ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਪੁਜਿਆ
ਉਧਰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸੰ: ੧੭੩੨ ਮੱਘਰ ਸੁਦੀ ੫ ਬਿ
ਨੂੰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਜਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੀਨ ਵਿਚ ਲਿਆਣ
ਦੇ ਸਾਰੇ ਉਪਰਾਲੇ ਵਿਅਰਥ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਤਾਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ
ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਂਕ ਵਿਚ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਰ
ਤਲਵਾਰ ਦਾ ਵਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਧਰਮ ਹੇਤ
ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ ।

ਦੋਹਰਾ

ਠੀਕਰ ਫੋਰ ਦਿਲੀਸ ਸਿਰ ਪ੍ਰਭ ਪੁਰ ਕੀਓ ਪਯਾਨ ।

ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸੀ ਕ੍ਰਿਯਾ ਕਰੀ ਨ ਕਿਨਹੂੰ ਆਨ ॥

ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਕੇ ਚਲਤ ਭਯੋ ਜਗਤ ਮੈਂ ਸੋਕ ।

ਹੈ ਹੈ ਹੈ ਸਭ ਜਗ ਭਯੋ ਜੈ ਜੈ ਜੈ ਸੁਰ ਲੋਕ ॥

ਏਹ ਕਹਿਰ ਤੱਕ ਪੈਣ ਦਾ ਵੇਗ ਬੜੇ ਕਹਿਰ ਨਾਲ
ਚਲਿਆ ਤੇ ਸੂਰਜ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮੂੰਹ ਲੁਕਾ ਲਿਆ, ਜਗਤ ਤੇ
ਹਨੇਰਾ ਛਾ ਗਿਆ । ਇਸ ਹਨੇਰੀ ਦੇ ਰੌਲੇ ਵਿਚ ਭਾਈ ਜਾਗੂ
ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸੀਸ ਲੈਕਰ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦ ਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਰਾਹ
ਪਿਆ, ਅਤੇ ਭਾਈ ਉਦਾ ਤੇ ਭਾਈ ਲੱਖੂ ਵਣਜਾਰਿਆਂ ਗੁਰੂਜੀ
ਦਾ ਧੜ ਲੈਕਰ ਰਕਾਬ ਗੰਜ ਨਾਮੇਂ ਸਥਾਨ ਪੁੱਜ ਕਰ ਇੱਕ
ਛੱਪਰਹੇਠ ਦਿਖਾ ਦਿਣ ਧੜ ਦਾ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਾ ਬਸਤ੍ਰ ਪਹਿਨਾ
ਕਰ ਸਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ।

ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ—ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ, ਭਾਈ ਮਤੀ ਦਾਸ ਜੀ,
ਤੇ ਭਾਈ ਦਿਆਲੇ ਜੀ ਦੀ—ਸ਼ਹੀਦੀ ਤਕ ਵੈਰਾਗ ਭਰੇ ਨੈਣਾਂ
ਤੋਂ ਨੀਰ ਵਹਾਉਂਦੇ ਵਜਾਕੁਲ ਹੋ ਬੇਸੁਧ ਦੁਰੇਗਏ, ਤੇ ਮਜ਼ਨੂੰ ਦੇ

ਤਿੱਲੇ ਵੱਲ ਆ ਕਰ ਜਮਨਾ ਦਰਿਆ ਤੋਂ ਪਾਰ ਹੋ ਜਿਸ ਜਗ੍ਹਾ
ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਗੁਆਲੀਆਰ ਦੇ ਕਿਲੇ ਤੋਂ ਮੁੜ ਕਰ ਗੁਰੂਜੀ
ਦੀ ਫੌਜ ਦੇ ਘੋੜਿਆਂ ਦੀ ਘਾਹ ਦਾਣੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ
ਰਹੇ ਸੀ, ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਪੁੱਜ ਵੈਰਾਗ ਮਈ ਦਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰੂ
ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਧਰ ਕਰ
ਸ਼ੀਰ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ । ਆਪ ਦਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਰੀਰ ਉੱਥੋਂ
ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਡਿੱਠਾ ਤਾਂ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਨੇ ਭਾਈ
ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਦੇਗੀ ਰਹੁ ਰੀਤੀ ਨਾਲ ਤਿਸ
ਜਗ੍ਹਾ ਸਸਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਤਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਹੀ ਯਾਦਗਾਰ ਲਈ
ਇਕ ਅਸਥਾਨ ਬਣਾਯਾ, ਜੋ ਅੱਜ ਕੱਲ ਵੀ ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ।

ਇਸਤਰਾਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾਜੀਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕਰਕੇ ਉਹਸਿੱਖ
ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਪੁਜਾ, ਤੇ ਭਾਈ ਹਰਦਿੱਤਾਜੀਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ,
ਭਾਈ ਮਤੀਦਾਸ ਜੀ, ਭਾਈ ਦਯਾਲਾਜੀਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ
ਦੇ ਚਲਾਣੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਸਮਾਚਾਰ ਸੁਨਾਯਾ, ਤਾਂ ਭਾਈ ਹਰਦਿੱਤੇ ਜੀ
ਨੇ ਸੁਣਕੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਭਾਣਾ ਮੰਨਿਆਂ । ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ
ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਉਸੀ ਦਿਨ ਪਾਠ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ, ਤੇ ਜਿਸ ਦਿਨ
ਭੋਗ ਪਿਆ ਉਸ ਦਿਨ ਬੇਦੀ ਤੇਹਣ ਭੱਲੇ ਸੋਢੀ ਆਦਿ ਸੱਦ
ਕਰ ਜੋ ਪੱਗ ਭੱਟ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਲਿਆਇਆ ਸੀ ਸੋ ਭਾਈ
ਰਾਮ ਕੌਰ ਜੀ ਦੇ ਸਿਰ ਬੱਧੀ, ਤੇ ਭਾਈ ਰਾਮ ਕੌਰ ਜੀ ਨੂੰ
ਗੁਰੂ ਸੇਵਾ ਲਈ ਨੀਯਤ ਕੀਤਾ ।

ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਤੇ ਸਿਦਕਵਾਨ
ਸਿੱਖ ਸਨ, ਤੇ ਆਪ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ

(੩੮੦)

ਵਿੱਚ ਹੀ ਪਯਾਰੇ ਦਾ ਬਿਹੋਂ ਨਾਂ ਸਹਾਰਦੇ ਹੋਏ ਸ੍ਰੀਰ ਤਿਆਗ
ਦਿੱਤਾ, ਤੇ ਇਉਂ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰੇਮ ਸੀਸ ਨਾਲ ਨਿਬਾਹਿਆ ।

ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਸੰ: ੧੬੮੨ ਬਿ: ਨੂੰ ਜਨਮੇ ਅਤੇ
੧੭੩੨ ਮੱਘਰ ਸੁਦੀ ੫ ਨੂੰ ਜਮਨਾਂ ਤੋਂ ਪਾਰ ਪੰਜ ਕੋਹ ਪਰ
ਚੜ੍ਹਦੇ ਪਾਸੇ ੫੦ ਸਾਲ ਦੀ ਆਯੂ ਵਿਚ ਗੁਰ ਲੋਕ ਨੂੰ
ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ ।

ਇਤਿ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਸਮਾਪਤੰ ॥

ੴ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹ ॥

ਭਾਈ ਰਾਮ ਕੌਰ(ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ) ਜੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ

ਦੋਹਰਾ

ਬੰਦਨ ਸਤਿਗੁਰ ਚਰਨ ਪੈ ਸਤਿ ਚਿਤ ਜਾਸ ਅਧਾਰ ।

ਬਖਸ਼ੋ ਭੁੱਲਣ ਹਾਰ ਨੂੰ ਮੈਂ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਛਾਰ ॥੧॥

ਤਿਓਂਗੀ ਛੰਦ

ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਹੰਸਨ ਮਾਨਕ ਨਾਮ ਜਪਾਨਕ ਸੁਖ ਦੀ
ਖਾਨਕ । ਪਰ ਉਪਕਾਰੀ ਭਰਮ ਬਿਦਾਰੀ ਧਰਮ ਬਿਚਾਰੀ
ਗੁਨ ਕੇ ਜਾਨਕ । ਦਾਸ ਉਬਾਰੇ ਕੀਤੇ ਪਾਰੇ, ਜਨਮ ਸੁਧਾਰੇ

ਸਭ ਦੇ ਮਾਨਕ । ਪਾਪ ਨਿਕੰਦਨ ਫਿਰ ਨਵ ਖੰਡਨ ਦਾਸ ਦੀ
ਬੰਦਨ ਹੇ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ॥ ੨ ॥

ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ

ਅੰਗ ਦੇਤ ਹੈ ਤਾਂਹਿ ਜੋਊ ਦਰ ਹੋਵਤ ਮੰਗਦ ।
ਸਨਮੁਖ ਹੁਕਮ ਨਿਵਾਹੁ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੰਗਦ ।
ਸੇਵਾ ਦੀ ਉਰ ਚਾਹਿ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਦੁਨੀਆਂ ਰੰਗਦ ।
ਮੇਰੀ ਹੈ ਪਰਨਾਮ ਧੰਨ ਗੁਰ ਪੂਰੇ ਅੰਗਦ ॥ ੩ ॥
ਅਮਰਦਾਸ ਗੁਰਦੇਵ ਰੂਪ ਗੁਰ ਅੰਗਦ ਧਾਰਾ ।
ਤੀਨ ਤਾਪ ਕੋ ਮਾਰ ਹਤਾ ਜਿਨ ਸਭ ਹੰਕਾਰਾ ।
ਧਰੀ ਗਰੀਬੀ ਚਿੱਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮੇਂ ਗੁਣ ਵਡ ਭਾਰਾ ।
ਹੋਂਦੇ ਤਾਣ ਨਿਤਾਣ ਧੰਨ ਗੁਰ ਅਮਰ ਪਿਆਰਾ ॥ ੪ ॥
ਚਾਰ ਵਾਕ ਦਾ ਰੂਪ ਬੇਦ ਜਿਨ ਅੰਗ ਪਛਾਨੇ ।
ਆਸ਼੍ਰਮ ਚਾਰੋ ਬਰਣ ਲਗੇ ਗੁਰ ਚਰਨੀ ਮਾਨੇ ।
ਧੀਰਜ ਮੱਤ ਗੰਭੀਰ ਉਚ ਗੁਣ ਸ਼ਾਂਤਿ ਮਹਾਨੇ ।
ਰਾਮਦਾਸ ਗੁਰਦੇਵ ਰਮੈ ਘਟਿ ਘਟਿ ਹੈਂ ਜਾਨੇ ॥ ੫ ॥
ਪੰਚ ਤੱਤ ਦਾ ਰੂਪ ਪੰਚ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਮਾਨੇ ।
ਇੱਕੋ ਓਅੰਕਾਰ ਪੰਚ ਗੁਣ ਜਾਸ ਮਹਾਨੇ ।
ਕਰਮ ਇੰਦਰੇ ਪੰਚ ਪੰਚਹੀ ਪ੍ਰਾਣ ਪਛਾਨੇ ।
ਇੱਤ ਆਦਿ ਗੁਰ ਰੂਪ ਪੰਚ ਗੁਰ ਅਰਜਨ ਜਾਨੇ ॥ ੬ ॥
ਸੀ ਗੁਰ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਰੂਪ ਛਠ ਆਪ ਨਾਰਾਇਣ ।
ਛੇ ਘਰ ਛੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਤ ਗੁਰ ਏਕ ਵਖਾਇਣ ।
ਛੇ ਰਸ ਗੁਰ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਪੀਰ ਮੀਰਨ ਕੋ ਪਾਇਣ ।
ਮਹਿਮਾਂ ਤਾਂਕੀ ਉਚ ਦਾਸ ਗੁਰ ਚਰਨ ਪੁਜਾਇਣ ॥ ੭ ॥

(੨੮੨)

ਸਾਤਿ ਸਮੁੰਦਰ ਰੂਪ ਸਿਰੀ ਗੁਰ ਦੇਵ ਪਿਆਰੇ ।
ਰਮੇਂ ਦੀਪ ਹੈਂ ਸਾਤਿ ਸਤੋਗੁਣ ਜਾਸ ਮਝਾਰੇ ।
ਸਾਤਿ ਰਿਖੀ ਭੀ ਆਨ ਬਨੇ ਗੁਰ ਚਰਨ ਪੁਜਾਰੇ ।
ਸਿਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਇ ਐਸ ਗੁਣ ਉਚ ਅਪਾਰੇ ॥ ੮ ॥
ਸਿਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਰੂਪ ਅਸ਼ਟਮ ਧਰ ਆਏ ।
ਅਸਟ ਸਿਧ ਅਰ ਯੋਗ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪਦ ਲਪਟਾਏ ।
ਅਥਿਨਾਸੀ ਸੁਖ ਰੂਪ ਪ੍ਰਭੂ ਹੋ ਬਾਲਕ ਆਏ ।
ਜਾਂਕੇ ਵਡ ਪਰਤਾਪ ਦਰਸ ਡਿੱਠੇ ਦੁਖ ਜਾਏ ॥ ੯ ॥
ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਦੇ ਧਨੀ ਅਪਾਰਾ ।
ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਹੀ ਜਾਨ ਤੇਗ ਸੇ ਸੀਸ ਉਤਾਰਾ ।
ਧਰਮ ਰੱਖਯਾ ਕਰੀ ਦੀਨ ਦੀ ਜੱਗ ਮਝਾਰਾ ।
ਇਸ ਤੋਂ ਵਧਕੇ ਕੌਨ ਕਰੇ ਵਡ ਪਰ ਉਪਕਾਰਾ ॥ ੧੦ ॥
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਰੂਪ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਧਰਿਆ ।
ਦੁਸ਼ਟ ਕਰੇ ਜਿਨ ਨਾਸ ਪਾਰ ਭਗਤਨ ਕੋ ਕਰਿਆ ।
ਹਿੰਦੂ ਮੋਮਨ ਇੱਕ ਦੂਸਰਾ ਭੇਦ ਨ ਫਰਿਆ ।
ਧਰਮ ਹੇਤ ਸਰਬੰਸ ਲਾਇ ਸਤਿਨਾਮ ਉਚਰਿਆ ॥ ੧੧ ॥

[ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੀ ਬੰਸ]

ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢਾ ਗੁਰ ਸਿੱਖ ਸ੍ਰਿਸ਼੍ਟ ਜਗ ਮੇਂ ਪਰਵਰਿਆ ।
ਦੀਪਕ ਜੋਤ ਜਗਾਇ ਗੁਰੂ ਨੇ ਉਚਾ ਕਰਿਆ ।
ਬਖਸ਼ੀ ਤਾਕਤ ਤਾਸ ਜਾਹਿ ਵਰ ਸ੍ਰਾਪ ਨਿਹਰਿਆ ।
ਕਰਕੇ ਉਚਾ ਸਿੱਖ ਤਿਲਕ ਤਿਸ ਕਰ ਹੈ ਧਰਿਆ ॥ ੧੨ ॥
ਚੜ੍ਹਿਆ ਭਾਨ ਅਕਾਸ਼ ਨਾਮ ਭਾਨਾ ਜਿਸ ਗਾਵੈਂ ।
ਸਤਿਗੁਰ ਕਰਕੈ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਆਪਨਾ ਸਿੱਖ ਬਨਾਵੈਂ ।

ਸੇਵਕ ਹੋਕੇ ਠੀਕ ਅੱਗੂ ਗੁਰ ਕੇ ਦਿਖਲਾਵੈ ।
 ਦਮ ਦਮ ਨਾਮ ਧਿਆਇ ਹੋਇਕੇ ਸਿੱਖ ਵਿਖਾਵੈ ॥ ੧੩ ॥
 ਵਡ ਉਚੀ ਸੀ ਏਧ ਸਿੱਖ ਜਹਿ ਨਾਮ ਜਲਾਲਾ ।
 ਪਾਯਾ ਉਚਾ ਭੇਦ ਜਾਹਿ ਜਪੁ ਨਾਮ ਅਕਾਲਾ ।
 ਧਰਮ ਧੀਰ ਗੰਭੀਰ ਸਰਬ ਗੁਣ ਜਾਹਿ ਬਸਾਲਾ ।
 ਸਿੱਖ ਗੁਰਾਂ ਦਾ ਸੀਗ ਅਤੀ ਉੱਚੀ ਮਤ ਵਾਲਾ ॥ ੧੪ ॥
 ਸਰਵਣ ਕੀਤਾ ਨਾਮ ਨਾਮ ਵੀ ਸਰਬਣ ਜਾਂਕੋ ।
 ਸਰਵਣ ਸੇ ਕਰ ਮਨਨ ਹੋਇ ਨਿਧ ਧਯਾਸਨ ਤਾਂਕੋ ।
 ਹੋ ਜਾਵੇ ਸਖਿਆਤ ਰਹੇ ਨਾ ਸੰਕਾ ਵਾਂਕੋ ।
 ਪਾਵੇ ਪਦ ਨਿਰਬਾਲ ਬਨੇ ਜੋ ਸਿੱਖ ਗੁਰਾਂ ਕੋ ॥ ੧੫ ॥
 ਜਪੇ ਨਾਮ ਜੋ ਸਿੱਖ ਤਾਹਿ ਦਰ ਝੁੱਲੇ ਝੰਡਾ ।
 ਕਾਮ ਕਰੋਧ ਹੰਕਾਰ ਜਾਸ ਨੇ ਉਰ ਸੇ ਖੰਡਾ ।
 ਝੰਡਾ ਗੁਰ ਕਾ ਸਿੱਖ ਜਾਹਿ ਜਸ ਭਾ ਬ੍ਰਹਮੰਡਾ ।
 ਗੁਰ ਸੁਭ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਧਾਰ ਨਾਮ ਦਾ ਬਖਸ਼ਾਵੰਡਾ ॥ ੧੬ ॥
 ਝੰਡੇ ਦੇ ਘਰ ਹੋਇ ਪੁਰੂ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਆਇਆ ।
 ਗੁਰ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਦਾਨ ਮੇਹਰ ਕਰ ਪੱਲੇ ਪਾਇਆ ।
 ਗੁਰਦਿੱਤੇ ਦੇ ਤਈਂ ਆਪਣੇ ਚਰਨੀਂ ਲਾਇਆ ।
 ਹੋਯਾ ਪੂਰਨ ਸਿੱਖ ਗੁਰਾਂ ਸੰਗ ਚਿੱਤ ਲਗਾਇਆ ॥ ੧੭ ॥
 ਰਮਿਆ ਸਭ ਦੇ ਵਿੱਚ ਰਾਮ ਜਿਸ ਨੇ ਪਹਿਚਾਨਾ ।
 ਗੁਰ ਜਾਤਾ ਕਰਤਾਰ ਭੇਦ ਨਹਿੰ ਰੰਚਕ ਮਾਨਾ ।
 ਰਾਮ ਕੌਰ ਗੁਰ ਸਿੱਖ ਐਉਂ ਸੀ ਗੁਰੂ ਪਛਾਨਾ ।
 ਬਿਰਤ ਓਸਦੀ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਸੀ ਸਦ ਨਹਿਰਾਨਾ ॥ ੧੮ ॥

(੨੮੪)

॥ ਦੋਹਰਾ ॥

ਮੰਗਲ ਹਰਿ ਕੀ ਬੰਦਨਾ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੇ ਦਵਾਰ ।
ਬਖਸ਼ੋ ਬੁਧੀ ਦਾਸ ਨੂੰ ਹੋਵੇ ਗ੍ਰੰਥ ਤਿਆਰ ॥ ੧੯ ॥

—੦—

ਭਾਈ ਰਾਮਕੌਰ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ

॥ ਦੋਹਰਾ ॥

ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਰਮਦਾਸ ਵਿਚ ਸੀਗਾ ਸਿੱਖ ਸੁਜਾਨ ।
ਨਾਮ ਜਪੇ ਵਡ ਪ੍ਰੀਤ ਸੰਗ ਕਾਰਜ ਕਰੇ ਮਹਾਨ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਪਰ ਉਪਕਾਰੀ । ਸਿੱਖ ਸਿਰੋਮਣ ਅਤਿ
ਬਲਕਾਰੀ । ਤਿਸ ਘਰ ਗੁਰ ਨੇ ਕਿਰਪਾ ਕੀਤੀ । ਨਾਮਦਾਨ ਦੀ
ਬਖਸ਼ੀ ਰੀਤੀ ॥੨॥ ਨਾਮ ਸੁਜਾਨੋਂ ਪਤਨੀ ਗਾਈ । ਤਿਸ ਤੋਂ ਸੁਤਾ
ਲੱਛਮੀ ਜਾਈ । ਦੁਤੀ ਸੁਪਤਨੀ ਸੀ ਸਭਰਾਈ । ਭੈਣ ਸੁਜਾਨੋਂ ਦੀ
ਹੈ ਗਾਈ ॥੩॥ ਸੱਤਰਾਂ ਸੌ ਉਨੱਤੀ ਸਾਲ । ਚੌਦਾਂ ਸੁਦੀ ਜੇਠ ਦੀ
ਭਾਲ । ਤਿਸ ਤੋਂ ਵੀਰਵਾਰ ਦਿਨ ਜਾਨ । ਰਾਮ ਕੌਰ ਜੀ ਜਨਮੇ
ਆਨ ॥੪॥ ਬਜੇ ਨਗਾਰੇ ਭਈ ਵਧਾਈ । ਘਰ ਘਰ ਖਬਰ ਭਈ
ਅਧਿਕਾਈ । ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਭਿਆ ਅਨੰਦਾਉਪਜਾ ਤਿਸਦੇ ਘਰ
ਸੁਭ ਨੰਦ ॥ ੫ ॥ ਫੌਜ ਵਿਖੇ ਜੋ ਵਡ ਸਰਦਾਰਾਲਗੇ ਮਨਾਵਨ
ਖੁਸ਼ੀ ਅਪਾਰ । ਛੁੱਟੀ ਕਰੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਸਾਰੀ । ਕੀਤੀ ਦੀਪਮਾਲ
ਬਡ ਭਾਰੀ ॥੬॥ ਦੁੰਦਬ ਬਾਜੇ ਅਧਿਕ ਬਜਾਏ । ਮਧਰ ਰਸੀਲੀ
ਧੁਨ ਮਨ ਭਾਏ । ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤੇ ਧਾਮ ਮਝਾਰ । ਰੌਨਕ ਭਈ
ਬਿਅੰਤ ਸੁਮਾਰ ॥ ੭ ॥ ਲੇ ਲੇ ਆਵਨ ਅਨਕ ਵਧਾਈ । ਗ੍ਰੰਥ

(੩੮੫)

ਅਮੀਰ ਅਤੀ ਹਿਤ ਲਾਈ । ਗ੍ਰੰਥਨ ਕੋ ਧਨ ਦੇਤ ਅਪਾਰ ।
ਅੰਬੀਰਨ ਕਾ ਕਰਿ ਸਤਿਕਾਰ ॥ ੮ ॥ ਨਰ ਨਾਰੀ ਮਿਲ
ਆਨੰਦ ਗਾਏ । ਨਾਮ ਧਰਨ ਦਿਨ ਭੀ ਨਿਕਟਾਏ । ਭੋਗ ਸ੍ਰੀ
ਗੁਰ ਗ੍ਰੰਥ ਕਾ ਪਾਯੋ । ਰਾਮ ਕੌਰ ਤਹਿ ਨਾਮ ਧਰਾਯੋ ॥ ੯ ॥

ਭਾਈ ਰਾਮ ਕੌਰ ਜੀ ਦੇ ਗੁਣ

ਦੋਹਰਾ

ਕੀ ਗਤ ਲਿਖਾਂ ਉਚਾਰ ਮੈਂ ਗੁਣ ਦੀ ਗਤੀ ਅਪਾਰ ।
ਇੱਕ ਜੀਭ ਉਸਤਤ ਘਨੀ ਸੱਕਾਂ ਕਿਵੇਂ ਉਚਾਰ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ

ਰਾਮਕੌਰ ਦੀ ਸੀ ਗਤ ਨਿਆਰੀ । ਗੁਰ ਸਿਖ ਹੋਯਾ ਹੈ ਏ
ਭਾਰੀ । ਸ੍ਰਾਸ ਸ੍ਰਾਸ ਸਤਿਨਾਮ ਜਪਾਈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਕੇਗੁਨ ਮੁਖ ਤੇ
ਗਾਈ ॥੨॥ ਹਰਖ ਸੋਗ ਤੇ ਰਹੈ ਅਤੀਤ । ਧਰੇ ਸਦਾ ਗੁਰ ਪੈ
ਪਰਤੀਤ । ਸਿੱਖਨ ਮੈਂ ਸੀ ਸਿੱਖ ਵਡ ਭਾਰੀ । ਤੇਜਨ ਮੈਂ
ਤੇਜਸ ਵਿਚਾਰੀ।੩। ਗ੍ਰਿਸਤਨ ਮੈਂ ਗ੍ਰਿਸਤੀ ਦ੍ਰਿਸਟਾਵੈਂ । ਜੋਗਨ
ਮੈਂ ਜੋਗੀ ਕਹਿਲਾਵੈਂ । ਸਾਧਨ ਮੈਂ ਸਾਧੂ ਵਡ ਜਾਨੈਂ । ਸਿੱਖਨ
ਮੈਂ ਗੁਰ ਸਿੱਖ ਪਛਾਨੈਂ ॥ ੪ ॥ ਸੇਵਾ ਮੈਂ ਸੇਵਕ ਵਡ ਪੂਰੇ ।
ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਜਿਨ ਸਭ ਹੀ ਦੂਰੇ । ਮੁਖੀਅਨ ਮੇਂ ਮੁਖੀਏ
ਪਹਿਚਾਨੈ । ਮੁਖੀਏ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਕੇ ਮਾਨੈਂ ॥੫॥ ਰਸੀਏ ਨਾਮ
ਜਪਨ ਦੇ ਭਾਰੀ । ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਤਿ ਹਿਤਕਾਰੀ । ਇਹ
ਤਾਕਤ ਬਖਸ਼ੀ ਗੁਰ ਨਾਨਕ । ਸਰਬ ਘਟਾਂ ਦੇ ਜੋਹੈਂ ਜਾਨਕ॥੬॥
ਭਾਈਰਾਮ ਕੌਰ ਇਸ ਗਾਏ । ਸੇਵਕ ਗੁਰਦੇ ਅਧਿਕ ਅਖਾਏ ।
ਅਪਨੀ ਅਪਨੀ ਬੁਧ ਅਨੁਸਾਰ । ਮਨ ਸਮਝਾਨੇ ਲਈ ਵਿਚਾਰ

॥ ੭ ॥ ਲੇਖ ਲਿਖਨ ਕੀ ਬਾਤ ਬਨਾਈ । ਗੁਰ ਸਿੱਖਨ ਕੇ
 ਆਖ ਸੁਨਾਈ । ਪੜ੍ਹੁ ਸੁਨਕੇ ਗੁਰ ਸਿੱਖ ਪਿਆਰੇ । ਹੋਨ
 ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿੱਖ ਅਪਾਰੇ ॥੮॥ ਜੋ ਗੁਰ ਕੀਤੇ ਪਰਉਪਕਾਰ ।
 ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿੱਖ ਵਿਚਾਰ । ਜੇਤਕ ਰਹੇ ਸਰੀਰ ਪਛਾਨ ।
 ਕਰੀਏ ਪਰਉਪਕਾਰ ਮਹਾਨ ॥ ੯ ॥ ਰਾਮਕੌਰ ਗੁਰ
 ਸਿੱਖ ਪਿਆਰੇ । ਸੁਨੋਂ ਕਥਾ ਤਿਸਕੀ ਹਿਤ ਧਾਰੇ ॥ ਮੰਗਲ
 ਹਰਿ ਕੋ ਕਰੋ ਗਿਆਨ । ਹੋ ਜਾਵੇ ਜਿਸਤੋਂ
 ਕਲਜਾਨ ॥ ੧੦ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭਾਈ ਰਾਮ ਕੌਰ ਜੀ ਇਕਹੱਤ੍ਵਾਂ ਅਧਿਆਇ ਸਮਾਪਤੰ ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਤਿਲਕ ਕਰਨਾ

॥ ਦੋਹਰਾ ॥

ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਭਾਣਾ ਗਏ ਵਰਤਾਇ ।

ਲੱਜਾਰੱਖੀ ਧਰਮ ਦੀ ਦਿੱਤਾ ਸੀਸ ਲਗਾਇ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ

ਸਤਰਾਂ ਸੌ ਬੱਤੀ ਸੀ ਸਾਲ । ਮੱਘਰ ਸੁਦੀ ਪੰਚਮੀ ਭਾਲ ।

ਕੋਤਕ ਗੁਰ ਦਾ ਲਿਖਾਨ ਜਾਇ । ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਸੰਗ ਸਮਾਇ ॥੨॥

ਜਿਸ ਵਕਤ ਭਾਈਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀਦਾ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ
 ਜੀ ਦੇ ਚਲਾਣੇ ਸਮੇਂ ਉਸੀ ਦਿਨ ਮਜਨੂੰ ਦੇ ਟਿੱਲੇ ਵੱਲ ਬਾਂਗਰ
 ਵਿੱਚ ਜਾਕੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋਯਾ-ਤਾਂ ਤਿਸ ਜਗਾ ਗੁਰ ਸਿੱਖਾਂ
 ਨੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕਰ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਨੇ ਝੰਡੇ
 ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਪੁੱਜ ਖਬਰ ਕੀਤੀ । ਜਦ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ

ਭਾਈ ਹਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦਾ ਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦਾ ਚਲਾਣਾ ਸੁਣਿਆ ਤਾਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਭਾਣਾ ਮੰਨ ਸਭ ਪਰਵਾਰ ਨੂੰ ਧੀਰਜ ਦਿੱਤੀ, ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪਾਠ ਅਰੰਭਿਆ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਪਾਠ ਦਾ ਭੋਗ ਪਿਆ ਤਿਸ ਦਿਨ ਜੋ ਭੱਟ ਦੇ ਹੱਥੀਂ ਪੱਗ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੇ ਭੇਜੀ ਸੀ ਸੋ ਭਾਈ ਰਾਮ ਕੌਰ ਜੀ ਦੇ ਸਿਰ ਬੰਨ੍ਹਕੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤੇ ਜੀ ਦੇ ਥਾਂ ਗੁਰ ਸੇਵਾ ਲਈ ਰਾਮਕੌਰ ਜੀ ਨੂੰ ਨੀਯਤ ਕਰਨ ਦੀ ਰਸਮ ਕੀਤੀ, ਇਸ ਸਮੇਂ ਅਤੀ ਧੂਮ ਧਾਮ ਹੋਈ, ਇੱਕ ਭਾਰੀ ਲੰਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਗੀਰ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪਾਉ ਦਿੱਤੇ, ਬੇਦੀ ਤੇਹਣ ਭੱਲੇ ਗੁਰ ਬੰਸਾਂ ਨੂੰ ਯਥਾ ਯੋਗ ਬਸਤ੍ਰ ਮਾਯਾ ਭੇਟਾ ਕੀਤੀਆਂ।

ਰਸਮ ਦਾ ਸਮਾਗਮ ਹੋਏ ਨੂੰ ਅਜੇ ਪੰਜ ਸੱਤ ਦਿਨ ਹੀ ਹੋਏ ਸੀ ਤਾਂ ਭਾਈ ਹਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਭਾਈ ਰਾਮਕੌਰ ਜੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਤਾ ਜੀ, ਅਪਨੀ ਸੁਪੱਤਨੀ ਸਮੇਤ ਪੰਜ ਸੌ ਫੌਜ ਤੇ ਸੰਬੰਧੀ ਨਾਲ ਲੈਕਰ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਆਗਯਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰਿਆਈ ਦਾ ਤਿਲਕ ਦੇਣ ਦੀ ਮੁਯਾਦਾ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦ ਪੁਰ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਏ ! ਗੁਰਿਆਈ ਦੀਆਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਜੋ ਭੱਟ ਦੇ ਹੱਥ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਆਈਆਂ ਸਨ, ਇੱਕ ਪਾਲਕੀ ਵਿਚ ਧਰ ਤੀਜੇ ਚੌਥੇ ਦਿਨ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦ ਪੁਰ ਜੀ ਪੁੱਜੇ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਭਾਈ ਹਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੇ ਗੱਦੀ ਤੇ ਬਿਠਾ ਕਰ ਗੁਰਤਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਭ ਵਸਤਾਂ

ਭਾਈ ਰਾਮਕੌਰ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਪਹਿਰਾਈਆਂ, ਅਤੇ ਭਾਈਹਰਦਿੱਤਾਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਰਾਮਕੌਰ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਚਮਕਦੇ ਅਲਾਹੀ ਨੂਰ ਭਰੇ ਮਸਤਕ ਵਿੱਚ ਗੁਰਿਆਈ ਦਾ ਤਿਲਕ ਕਰਾਯਾ ਤੇ ਪਰਕਰਮਾਂ ਕਰ ਮੱਥਾ ਦੇਕਿਆ, ਅਰ ਪੰਜ ਘੋੜੇ, ਇੱਕ ਬਾਜ, ਪੰਜ ਸੌ ਮੋਹਰ, ਤੇ ਇੱਕ ਪੁਸ਼ਾਕੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਭੇਟਾ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਬੇਦੀ ਸੋਢੀ ਤੇਹਣ ਭੱਲੇ ਗੁਰ ਅੰਸਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖਾਂ ਮਸੰਦਾਂ ਸਭਨਾਂ ਨੇ ਮੱਥੇ ਦੇਕੇ ਭੇਟਾਂ ਦੇਕਰ ਅਰਦਾਸੇ ਕਰਾਏ, ਅਤੀ ਅਨੰਦ ਹੋਯਾ।

ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਦੇਸ਼ ਦਸ਼ਾਂਤ੍ਰਾਂ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਔਲ ਲੱਗੀਆਂ, ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਆਗਾਜਾ ਅਨੁਸਾਰ ਬਸਤ੍ਰ ਆਦਿਕ ਭੇਟਾ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਲੱਗੀਆਂ।

॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭਾਈ ਰਾਮ ਕੌਰ ਜੀ ਬਹੱਤ੍ਰਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ ॥

—੨—

ਭਾਈ ਰਾਮੇ ਜੀ ਦੀ ਸਾਖੀ

ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਸੰ: ੧੭੩੩ ਬਿ: ਨੂੰ ਤਲਵੰਡੀ ਰਾਮਾਂ ਨਾਮੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਇੱਕ ਰਾਮਾਂ ਜੱਟ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਦਿਨ ਮੇਲਾ ਜਾਣ ਕੇ ਬਾਬੇ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਆਯਾ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਬੇਅੰਤ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਕਦੇ ਭਾਈ ਰਾਮ ਕੌਰ ਜੀ ਨਿੱਕੀ ਬਾਲ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਭ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਸਨ, ਕਦੇ ਰਬਾਬੀ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਸੀ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਰਸ ਭਿੰਨਾ ਸੁਆਦ ਆਰਿਹਾਸੀ, ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਦੀਆਂ

ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਤਰੰਗ ਉੱਛਲ ੨ ਵਿੱਚੇ ਅਭੇਦ ਹੋ ਰਹੇ ਸੀ ।
 ਪ੍ਰੇਮੀ ਜਨ ਗੁੰਗੇ ਦੀ ਮਠਿਆਈ ਵਾਂਗ ਆਨੰਦ ਹੋ ਰਹੇ ਸੀ,
 ਰਾਮਾਂ ਰੰਧਾਵਾ ਜੱਟ ਜੋ ਅਜੇ ਪੰਦ੍ਰਾਂ ਸੌਲਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ
 ਗੱਭਰੂ ਹੀ ਸੀ ਤੇ ਆਪਣੇ ਵੱਡਿਆਂ ਪਾਸੋਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤੇ
 ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਦੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ ਸੁਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ
 ਸਾਸੁ, ਆ ਕਰ ਸੰਧਯਾ ਤੱਕ ਦੀਵਾਨ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ
 ਕੀਰਤਨ ਸੁਣਦਾ ਰਿਹਾ, ਜਿਸ ਵਕਤ ਦੀਵਾਨ ਦਾ ਭੋਗ ਪਿਆ
 ਤਾਂ ਰਾਮਾਂ ਭਾਈ ਰਾਮ ਕੌਰ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਆਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨ
 ਲੱਗ ਪਿਆ, ਰਾਮ ਕੌਰ ਜੀ ਨੇ ਤਿਸ ਰਾਮੇ ਦਾ ਸੇਵਾ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ
 ਵੇਖਕੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਭਾਈ ਰਾਮਿਆਂ! ਤੂੰ ਏਥੇ ਹੀ ਰਿਹਾ ਕਰ,
 ਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਿਆ ਕਰ । ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਰਾਮਾਂ
 ਭਾਈ ਰਾਮਕੌਰ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਹਨ ਲੱਗਾ ।

—੦—

ਭਾਈ ਰਾਮਕੌਰ ਜੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹ

ਦੋਹਰਾ

ਪਰਮ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਤਾਂਕੇ ਸਿੱਖ ਅਪਾਰ ।

ਮੁਖੀ ਸਿੱਖ ਉਚੀ ਮਤੀ ਬ੍ਰਿਧ ਕੀ ਬੰਸ ਬਿਚਾਰ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ

ਸੰਮਤ ਸਤਰਾਂ ਸੌ ਬੈਤਾਲੀ । ਸੀਗ ਵਿਸਾਖ ਅਠਾਰਾਂ ਭਾਲੀ ।
 ਭਿਆ ਵਿਵਾਹੁ ਤਾਸ ਦਿਨ ਜੋਈ । ਸੁਨੇ ਕਥਾ ਤਿਸਦੀ ਜਿਵ
 ਹੋਈ ॥ ੨ ॥ ਇੱਕ ਮਾਝੇ ਦੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ । ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
 ਜਿਲਾ ਨਿਹਾਰ । ਭਕਨਾ ਭਿੰਡ ਤਾਸ ਵਿਚ ਜਾਨੇ । ਗੋਤਰ
 ਸੰਧੂ ਤਾਸ ਵਖਾਨੇ ॥ ੩ ॥ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਬੰਸ ਮਝਾਰ । ਜਗਤਾ

ਸੰਧੂ ਜ਼ਿਮੀ ਦਾਰ। ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਦਾ ਵਡ ਬਲਕਾਰ। ਗੁਰ
 ਬਾਣੀ ਸੇ ਅਧਕ ਪਿਆਰ ॥ ੪ ॥ ਤਾਂਕੀ ਸੁਤਾ ਰਾਜ ਹੈ ਦੇਵੀ।
 ਦੇਵੀ ਹੀ ਗੁਣ ਜਾਸ ਲਖੇਵੀ। ਦਸ ਕੁ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ
 ਨਿਹਾਰੇ। ਵਰ ਚੁੰਡਨ ਦੀ ਕਰੀ ਵਿਚਾਰੇ ॥ ੫ ॥ ਲਾਗੀ
 ਆਦਿਕ ਚੁੰਡਨ ਲਾਏ। ਸਾਕ ਮਿੱਤ੍ਰ ਭੀ ਇਸ ਵਿਧ ਗਾਏ।
 ਬਿਧਨਾ ਗਤ ਦੀ ਰੀਤ ਨਿਹਾਰੀ। ਬ੍ਰਿਧ ਕੀ ਬੰਸ ਲਗੀ ਅਤਿ
 ਪਯਾਰੀ ॥ ੬ ॥ ਸੁੰਦਰ ਬਾਲਕ ਰੂਪ ਬਿਸਾਲੇ। ਅਕਲ ਸ਼ਕਲ
 ਦੇ ਅਤਿ ਮਤ ਵਾਲੇ। ਪਿਖ ਜਗਤਾ ਜੀ ਭਏ ਅਨੰਦ। ਮਸਤਕ
 ਸੋਹੇ ਸੀਤਲ ਚੰਦ ॥ ੭ ॥ ਚਾਰਾ ਰਾਮ ਕੌਰ ਦਾ ਜੋਈ। ਹੈ
 ਭਾਈ ਹਰਦਿੱਤਾ ਸੋਈ। ਤਿਸ ਸੰਗ ਮਿਲ ਕੇ ਕਰੀ ਬਿਚਾਰ।
 ਹੋਈ ਗੁਰਮਤ ਪਾਸ ਨਿਹਾਰ ॥ ੮ ॥ ਜਾਕਰ ਘਰ ਤੋਂ ਨਾਤਾ
 ਤੋਰਾ। ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰ ਓਰਾ। ਲਾਗੀ ਆਨ ਪੁਜਾ ਜਦ
 ਜਾਨੇ। ਭਈ ਵਧਾਈ ਬ੍ਰਿਧ ਘਰ ਮਾਨੇ ॥ ੯ ॥ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ
 ਕੇ ਗਾਵਨ ਨਾਰੀ। ਹਮ ਘਰ ਸਾਜਨ ਆਏ ਵਾਰੀ। ਇਤ
 ਆਦਿਕ ਮਿਲ ਸਮਾ ਸੁਹਾਯਾ। ਰਾਮ ਕੌਰ ਮੰਗੇਵਾ ਆਯਾ।
 ॥੧੦॥ ਸਭ ਪ੍ਰਵਾਰ ਮਾਤ ਸਭਰਾਈ। ਹੋਰ ਸਭਨ ਮਿਲ ਖੁਸ਼ੀ
 ਮਨਾਈ। ਮੰਗੇਵਾ ਰਹੁ ਰੀਤੀ ਨਾਲ। ਕੀਤਾ ਸੀ ਹਰਿਦਿੱਤੇ
 ਭਾਲ ॥ ੧੧ ॥ ਦਿਵਸ ਵਿਸਾਖ ਅਠਾਰਾਂ ਗਾਏ। ਰਚਾ ਵਿਵਾਹੁ
 ਅਤੀ ਹਿਤ ਲਾਏ। ਦੋਨੋਂ ਪਾਸੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨਾਲ। ਲਗੇ ਤਿਆਰੀ
 ਕਰਨ ਬਿਸਾਲ ॥ ੧੨ ॥ ਅਪਨੇ ਅਪਨੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦਾਰ। ਮਿੱਤ੍ਰ
 ਪਿਆਰੇ ਅਨਕ ਪ੍ਰਕਾਰ। ਸਭੀ ਤਾਸ ਦਿਨ ਸੱਦ ਬੁਲਾਏ।
 ਸਰਬ ਭਾਂਤ ਮਿਲ ਚਲ ਕਰ ਆਏ ॥ ੧੩ ॥ ਭਾਈ ਰਾਮ ਕੌਰ
 ਵਲ ਜੋਈ। ਆਏ ਜਿਸ ਬਿਧ ਸੁਨੀਯੋ ਸੋਈ। ਕੱਥੂ ਨੰਗਲ

ਭਾਈ ਚਾਰਾ । ਸੋ ਭੀ ਸੱਦ ਮੰਗਾਯਾ ਸਾਰਾ ॥ ੧੪ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ
 ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੀ ਬੰਸ । ਸੱਦ ਲਈ ਸੋ ਭੀ ਅਵਤੰਸ । ਪਿਖ ਹਰ-
 ਦਿੱਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਚੰਦ । ਆਏ ਬਾਬੇ ਭਯਾ ਅਨੰਦ ॥ ੧੫ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਖਡੂਰ ਤੋਂ ਤੇਹਣ ਆਏ । ਗੋਂਦਵਾਲ ਤੋਂ ਭੱਲੇ ਗਾਏ ।
 ਸੋਢੀ ਸੂਰਜ ਮਲ ਸੁਤ ਜਾਨੇ । ਆਏ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦ ਪੁਰ ਥਾਨੇ ।
 ॥ ੧੬ ॥ ਪੰਚ ਸਿੱਖ ਗੁਰ ਦਸਮ ਪਠਾਏ । ਸਿੱਖ ਸੰਤ ਭੀ ਜਾਨੇ
 ਆਏ । ਭਾਈ ਰਾਮ ਕੌਰ ਦਾ ਨਾਨਾ । ਆਯਾ ਸੁਣ ਪਰਵਾਰ
 ਪਛਾਨਾ ॥ ੧੭ ॥ ਜਾਸ ਨਾਮ ਸੀ ਦਲਪਤ ਰਾਇ । ਖੁਸ਼ੀ
 ਤਾਸ ਕੋ ਅਧਿਕ ਸੁਹਾਇ । ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਦਿੱਤਾ ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ।
 ਸੇਵਾ ਲਗਾ ਕਰਨ ਹਿਤ ਧਾਰ ॥ ੧੮ ॥ * ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਪੈਸ਼ਾਕ
 ਬਨਾਈ । ਰਾਮਕੌਰ ਦੇ ਤਨ ਪਹਿਰਾਈ । ਭਾਈ ਰਾਮਾਂ ਸੇਵਾ
 ਦਾਰ । ਭਾਈ ਰਾਮ ਕੌਰ ਦੇ ਨਾਰ ॥ ੧੯ ॥ ਬਹਿਲੀ ਰਥ
 ਘੋਰੇ ਸੁਖਕਾਰੀ । ਸਰਬ ਤਰਾਂ ਸੇ ਕਰੀ ਤਜਾਰੀ । ਲਈ ਜੰਦ
 ਸਭ ਸੰਗ ਪਛਾਨੇ । ਧੋਤੇ ਜਿਤੀ ਬੁਲਾਈ ਜਾਨੇ ॥ ੨੦ ॥ ਨਾਰ
 ਕਰਤ ਘੋਰੇ ਸਭ ਜਾਵੈਂ । ਚਟਕ ਮਟਕ ਸੇ ਪੈਰ ਉਠਾਵੈਂ ।
 ਰਥ ਬਹਿਲੀ ਦੀ ਧੁਨ ਵਡ ਭਾਰੀ । ਚਰਜੇ ਜਿਵ ਬਾਦਲ
 ਬਲਕਾਰੀ ॥ ੨੧ ॥ ਉੱਧਰ ਜਗਤੇ ਦੇ ਸਭ ਭਾਈ ।
 ਆਏ ਜੰਦ ਲੇਨ ਅਗਵਾਈ । ਅੰਢ ਗੁਵਾਂਢੀ ਪਿੰਡਾਂ
 ਵਾਰੇ । ਆਏ ਧੋਖਨ ਅਤਿ ਹਿਤ ਧਾਰੇ ॥ ੨੨ ॥
 ਨਾਨਕ ਦਾਦਕ ਰਲ ਕਰ ਜਾਨੇ । ਜੰਦ ਦੀ ਕਰੀ ਸੁਆਗਤ
 ਮਾਨੇਂ । ਰਲ ਮਿਲ ਕਰ ਸਭ ਡੇਰੇ ਆਏ । ਨਰ ਨਾਰੀ ਪਿਖ

* ਭਾਈ ਰਾਮਕੌਰ ਜੀ ਦਾ ਇਕ ਚੋਲਾ ਖਾਸਾ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰਦੁਵਾਰੇ
 ਵੱਡੇ ਰਮਦਾਸ ਪੁਰ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਤਕ ਯਾਦਗਾਰ ਪਿਆ ਹੈ ।

ਆਨੰਦ ਪਾਏ॥੨੩॥ਉਤਰੀ ਜੰਵ ਸਰਬ ਪਰਕਾਰੇ॥ਫਰਸ਼ ਵਿਛਾ
 ਕਰ ਬੈਠੇ ਸਾਰੇ॥ਯਥਾ ਯੋਗਸਭ ਖਾਤਰ ਕਰਕੇ॥ਮਿਲਨੀ ਹੋਈ
 ਅਤਹਿਤ ਧਰਕੇ॥੨੪॥ਏਧਰ ਤੋਂ ਭਾਈਹਰਦਿੱਤਾ॥ਓਧਰ ਜਗਤਾ
 ਪ੍ਰੇਮ ਅਮਿੱਤਾ॥ਕੁੜਮੇਂ ਕੁੜਮ ਮਿਲੇ ਹਿਤ ਲਾਈ॥ਦੋਨਾਂ ਦੀ
 ਗੁਰਮਤ ਬਨ ਆਈ॥੨੫॥ਡੇਰੇ ਅਤਿ ਸੁਠ ਰੀਤ ਕਰਾਏ॥
 ਮੰਜੇ ਪਲੰਘ ਆਦਿ ਬਹੁ ਗਾਏ॥ਕੁਛਕ ਰਾਤ ਜਦ ਬੀਤੀ
 ਜਾਨੇ॥ਛਕਾ ਪਸਾਦ ਸਭੀ ਜੰਵ ਮਾਨੇ॥੨੬॥ਭਏ ਅਨੰਦ
 ਧਾਪ ਕਰ ਸਾਰੇ॥ਹੱਥ ਧੁਲਾਏ ਸਭ ਦੇ ਸਾਰੇ॥ਕਰੀ ਅਰਦਾਸ
 ਦਸੇ ਗੁਰ ਵਾਰੀ॥ਉਠੀ ਜੰਵ ਨਿਜ ਜਗਾ ਪਧਾਰੀ॥੨੭॥
 ਬਸਤ੍ਰ ਉਤਾਰ ਬਿਰਾਜਨ ਕੀਨੇ॥ਨੀਂਦਰ ਕਰੀ ਤੜਕ ਤਕ
 ਚੀਨੇ॥ਸੱਦਾ ਆਯਾ ਲਾਵਾਂ ਵਾਰਾ॥ਆਸਾ ਵਾਰ ਲਗੀ ਹਿਤ
 ਧਾਰਾ॥੨੮॥ਮੁਖੀ ਜੰਵ ਦੇ ਭਏ ਤਿਆਰ॥ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ
 ਚਲੇ ਸੁਵਾਰ॥ਧੇਤੇ ਘਰ ਪੁਜ ਬੈਠੇ ਜਾਈ॥ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਜਾਂਕੀ
 ਛਬ ਗਾਈ॥੨੯॥ਗੁਣੀ ਗਿਆਨੀ ਮਤੇ ਪਕਾਏ॥ਫੇਰੇ
 ਗੁਰਮਤ ਨਾਲ ਦਿਵਾਏ॥ਵਾਹਵਾ ਵਾਹਵਾ ਦੁੰਹ ਧਿਰੰ ਹੋਈ॥
 ਮਿਲੀ ਵਧਾਈ ਅਤਿ ਖੁਸ਼ ਜੋਈ॥੩੦॥ਮਨ ਬਾਂਛਤ
 ਗ੍ਰੀਬਨ ਧਨ ਦੀਨਾ॥ਖਾਲੀ ਗਿਆਨ ਕੋਇ ਕਮੀਨਾ॥
 ਲਾਗੀ ਆਦਿਕ ਖੁਸ਼ ਭੇ ਸਾਰੇ॥ਦੁਖੀ ਰਹੇ ਨਹਿ ਕੋਇ
 ਨਿਹਾਰੇ॥੩੧॥ਇਉਂ ਨਗੱਰ ਕਰਨੇ ਵਿਰਕਾਰ॥ਰਹੀ ਜੰਵ
 ਅਤ ਪ੍ਰੇਮ ਪਿਆਰ॥ਵਿਦਾ ਭਈ ਆਦਰ ਸੰਗ ਜਾਨੇ॥
 ਵਿਦਾ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਥਾ ਪਛਾਨੇ॥੩੨॥ਵਿਤ ਅਨੁਸਾਰ ਸੇਵ
 ਸੁਭ ਕੀਨੀ॥ਗੁਪਤ ਦਾਨ ਦੀ ਗਤ ਨਹਿ ਚੀਨੀ॥ਘੋਰੇ ਮਝੀ
 ਗਾਈ ਜਾਨੇ॥ਬਸਤਰ ਗੁਪਤੀ ਦਏ ਮਹਾਨੇ॥੩੩॥ਡੇਰੇ

ਵਿਚ ਪੁੱਤਰੀ ਹੈ ਪਾਈ । ਗ੍ਰਿਸਤ ਧਰਮ ਦੀ ਰੀਤ ਸੁਨਾਈ ।
 ਰਥ ਘੋਰੇ ਬਹਿਲਾਂ ਕਰ ਤਜਾਰੀ । ਭਈ ਤਜਾਰ ਜੰਵ ਮਿਲ
 ਸਾਰੀ ॥ ੩੪ ॥ ਕੁੜਮ ਕੁੜਮ ਮਿਲ ਗੁਰਮਤ ਕੀਤੀ । ਅਤਿ
 ਉੱਤਮ ਹੋਈ ਰਹੁ ਰੀਤੀ । ਖਿਮਾਂ ਮੰਗੀ ਦੋਹ ਧਿਰ ਹਿਤ
 ਲਾਈ । ਮਿਲੇ ਆਪ ਗਲ ਜਫਰੀ ਪਾਈ ॥ ੩੫ ॥ ਰਾਮਕੌਰ ਨੂੰ
 ਪਜਾਰ ਸੁ ਕੀਨਾ । ਸਹੁਰੇ ਸਾਸ ਅਤੀ ਹਿਤ ਚੀਨਾ । ਸੱਸ ਸਹੁਰੇ
 ਦੇ ਚਰਨ ਮਝਾਰੇ । ਸਤਿ ਕਰਤਾਰ ਕਿਹਾ ਹਿਤ ਧਾਰੇ ॥ ੩੬ ॥
 ਤੁਰੇ ਪ੍ਰੇਮ ਸੇ ਡੰਕ ਬਜਾਈ । ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰ ਆਈ ।
 ਡੋਲੇ ਵਿਰੋਂ ਉਤਾਰਨ ਨਾਰੀ । ਆਵਤ ਹੈਂ ਪੁਰ ਕੀ ਮਿਲ
 ਸਾਰੀ ॥ ੩੭ ॥ ਰਹੁ ਰੀਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪਛਾਨੇ । ਵਹੁਟੀ ਘਰ
 ਆਂਦੀ ਹੈ ਜਾਨੇ । ਸੰਤ ਸਾਧ ਸਿਖ ਭਾਈ ਸਾਰੇ । ਬੇਦੀ ਤੇਹਣ
 ਭੱਲੇ ਪਜਾਰੇ ॥ ੩੮ ॥ ਸੋਢੀ ਆਦਿਕ ਤੋਂ ਪਹਿਚਾਨੇ । ਨਾਨੇ
 ਮਾਮੇ ਆਦਿਕ ਮਾਨੇ । ਪੰਚ ਸਿੱਖ ਜੋ ਗੁਰ ਕੇ ਆਏ । ਭਾਈ
 ਚਾਰ ਪਰਾਹੁਨੇ ਗਾਏ ॥ ੩੯ ॥ ਭੇਟ ਪੂਜ ਸੁਭ ਰੀਤੀ ਨਾਲ ।
 ਵਿਦਾ ਕਰੇ ਸਭ ਪ੍ਰੇਮ ਬਿਸਾਲ । ਭੇਟਾ ਗੁਰ ਕੇ ਦਈ ਅਪਾਰੇ ।
 ਬੇ ਮੁੱਲੀ ਜਿਸ ਨਾਮ ਉਚਾਰੇ ॥ ੪੦ ॥ ਇਤ ਆਦਿਕ ਦੇ ਨਾਲ
 ਪਛਾਨੇ । ਭਿਆ ਵਿਵਾਹੁ ਰੀਤ ਸੁਭ ਜਾਨੇ । ਸਰਬ ਰੀਤ ਉਤਲੀ
 ਜੋ ਗਾਈ । ਕਰੋ ਬਿਚਾਰ ਗੁਣੀ ਜਨ ਭਾਈ ॥ ੪੧ ॥

ਭਕਨੇ ਨੂੰ ਵਰ ਦੇਣਾ

ਵਿਵਾਹ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਦ ਜੰਵ ਤੁਰਨ ਲੱਗੀ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰੇਮੀ
 ਸਿੱਖ ਨੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਭਾਈ ਰਾਮਕੌਰ ਜੀ
 ਪਾਸ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ! ਤੁਸੀਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ

ਪਹੁੰਚ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਹੋ, ਸਾਡੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਉੱਤੇ ਭੀ ਅਪਨੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕਰੋ, ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਪਾਣੀ ਘੱਟ ਹੈ, ਖੁਸ਼ਕ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ, ਸੱਪ ਵਿਹੁ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਹਨ ਅਤੇ ਮੱਛਰ ਏਥੋਂ ਜਿਹਾ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕ ਦੁਖੀ ਤੇ ਗ੍ਰੰਥ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਗਰੀਬ ਜਾਣ ਕੇ ਸਾਕ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਪਿੰਡ ਉਜੜਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਏਹੋ ਜੇਹੀ ਦਰਦ-ਨਾਕ ਪਿੰਡ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਪੁਕਾਰ ਸੁਨ ਕੇ ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ “ਤੁਸੀਂ ਨਾਮ ਜਪੋ, ਨੀਵੇਂ ਹੋਕੇ ਵੱਸੋ, ਸਾਧ ਸੰਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੋ, ਤੁਹਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਬਹੁਤ ਉੱਗੇ ਗੀ, ਸਰਪ ਬਿਨਾਂ ਵਿਹੁ ਦੇ ਹੋ ਜਾਸਣ, ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਭੇ ਕੰਮ ਸਵਾਰ ਦੇਵੇਗਾ।” ਸੋ ਏਹ ਬਚਨ ਅੱਜ ਤੱਕ ਪਰਤੱਖ ਹਨ। ਏਹ ਸਾਖੀ ਭਕਨੇ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛ ਕਰਕੇ ਲਿਖੀ ਹੈ।

ਮਰਾਸੀ ਨੂੰ ਕੀਰਤਨ ਸਿਖਾਯਾ !

ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਭਕਨੇ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਰਾਮਕੌਰ ਜੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹ ਹੋਯਾ ਤਦ ਇੱਕ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਨੇ ਜੋ ਜਗਤੇ ਦਾ ਸ਼ਰੀਕ ਸੀ, ਭਾਈ ਰਾਮਕੌਰ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਭਾਈ ਜੀ ! ਸਾਡਾ ਮਰਾਸੀ ‘ਮੁਰਾਦ’ ਨਾਮੇਂ ਰਾਗ ਦਾ ਕੰਮ ਚੰਗਾ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਗਾਵਣੇ ਸਿਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਪਰ ਮੇਹਰ ਕਰੋ, ਤੇ ਇਸਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਓ, ਤੁਹਾਡੇ ਰਬਾਬੀਆਂ ਦੇ ਪਾਸੋਂ ਕੀਰਤਨ ਸਿੱਖ ਲੈਸੀ। ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਤਿਸ ਮਰਾਸੀ ਨੂੰ ਅਪਨੇ ਨਾਲ ਲੈ ਆਂਦਾ, ਤੇ ਤਿਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਬਾਬੀਆਂ ਤੋਂ ਕੀਰਤਨ ਸਿਖਾਇਆ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਤਿਸਦੀ ਔਲਾਦ ਦੇ (ਮੁਰਾਦ ਤੋਂ

ਦੋ ਪੁਤ੍ਰ ਗੋਲਾ ਤੇ ਗੁਆਲਾ ਹੋਏ । ਗੋਲੇ ਦੇ ਹੇਤਾ ੧, ਸਵੱਲਾ ੨
ਵਾਲਾ ੩, ਭਗਤਾ ੪, ਆਤੂ ੫, ਬਗੀਚਾ ੬, ਰੱਖਾ ੭ ਹੋਏ ।
ਗੁਆਲੇ ਦੇ ਘਰ ਸੱਖਾ ੧, ਸਫਾ ੨, ਸਾਹਬਾ ੩, ਰੁਲਦੂ ੪ ਹੋਏ ।
ਤਿਸਦੇ ਦੋ ਪੁਤ੍ਰ ਲੱਭੂ ਤੇ ਛਿੱਬੂ ਹਨ) ਰਬਾਬੀ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ
ਪੁਰ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਵੇਲੇ ਗੁਰਬਾਣੀ
ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ।

ਸਮੂਹ ਰਬਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਏ ਕਿ ਓਹ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨੇ
ਜੀ ਵਾਂਗ ਗੁਰ ਸਿੱਖੀ ਧਾਰਨ, ਤੇ ਪੂਰੇ ਪੂਰੇ ਸਿੱਖ ਹੋ ਕੇ
ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ ਕਰਨ ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭਾਈ ਰਾਮਕੌਰ ਜੀ ਤਿਹੱਤ੍ਰਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ ॥

—੦—

ਦੂਜਾ ਵਿਵਾਹੁ

ਭਾਈ ਰਾਮਕੌਰ ਜੀ ਦੀ ਪਹਲੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਦੇ ਚਲਾਣਾ
ਕਰ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਪਿੰਡ ਵਰਣ ਤਸੀਲ ਖਾਨਗਾਹ ਡੋਗਰਾਂ
ਜ਼ਿਲਾ ਗੁੱਜਰਾਂਵਾਲਾ ਦੇ ਇਕ ਸਿੱਖ ਭਾਈ ਸੁਜਾਨਾ ਨਾਮੇ ਨੇ
ਅਪਨੀ ਪੁੱਤ੍ਰੀ ਸੁਰਜਨਾਂ ਨਾਮੀ ਦਾ ਨਾਤਾ ਭਾਈ ਰਾਮਕੌਰ ਜੀ ਨੂੰ
ਕੀਤਾ, ਤੇ ਤਿਸੀ ਸਾਲ ਹਾੜ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਵਿਵਾਹੁ ਹੋਯਾ । ਜਿਸ
ਵਕਤ ਜੰਵ ਵਿਆਹ ਕੇ ਮੁੜਦੀ ਹੋਈ ਪਿੰਡ ਭਰਕੇ ਤਸੀਲ
ਪਸਰੂਰ ਜ਼ਿਲਾ ਸਿਆਲਕੋਟ ਵਿਚ ਆਈ ਤਾਂ ਕਈਆਂ ਨੂੰ
ਤ੍ਰੋਹ ਲੱਗੀ, ਜਲ ਛਕਨ ਲਈ ਪਿੰਡ ਦੇ ਚੁਫੇਰੇ ਨਿਗ੍ਹਾ ਮਾਰੀ
ਤਾਂ ਜਲ ਨਾ ਲੱਭਾ, ਇਤਨੇ ਨੂੰ ਕਈ ਦਰਿਆ ਦੇ ਨੇੜੇ ਦੇ

ਲੋਗ ਆਪੋ ਅਪਨੇ ਮਾਲ ਹੱਕ ਕਰ ਦਰਿਆਉ ਵੱਲ ਪਾਣੀ
 ਪਿਲਾਵਣ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਵੇਖੇ, ਭਾਈ ਰਾਮਕੌਰ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ
 ਰਾਮੇਂ ਪਾਸੋਂ ਪੁੱਛਿਆ, ਭਾਈ ਰਾਮਿਆ! ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ
 ਪੁੱਛੋ ਏਹ ਮਾਲ ਕਿੱਧਰ ਨੂੰ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ? ਪੁੱਛਨ ਤੋਂ ਪਤਾ
 ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹੀਂ ਮਹੀਨੀਂ ਖੂਹਾਂ ਦਾ ਜਲ
 ਸੁੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਲੋਕ ਚੌਖਰਾਂ ਨੂੰ ਦਰਿਆ ਰਾਵੀ ਤੋਂ ਪਾਣੀ
 ਪਿਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਸੁਣਕੇ ਭਾਈ ਜੀ ਘੋੜੇ ਤੇ ਚੜ੍ਹਕੇ ਪਿੰਡ ਦੇ
 ਚੁਫੇਰੇ ਫਿਰੇ, ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ ਘੋੜੇ ਦਾ ਸੁੰਬ ਧਸ ਗਿਆ, ਭਾਈ
 ਜੀ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਖੂਹ ਲਾਓ, ਪਾਣੀ ਅਟੁੱਟ
 ਰਹੇਗਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਉਸੀ ਵਕਤ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਨੇ
 ਅਕੱਠੇ ਹੋਕਰ ਖੂਹ ਲਾਉਨਾ ਅਰੰਭ ਦਿੱਤਾ, ਤਿਸ ਖੂਹ ਵਿੱਚੋਂ
 ਮਿੱਠਾ ਤੇ ਅਤੁੱਟ ਪਾਣੀ ਨਿਕਲਿਆ, ਉਸਨੂੰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਭਾਈ
 ਰਾਮਕੌਰ ਵਾਲਾ ਖੂਹ ਸੱਦਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਉਂ ਵਿਵਾਹ ਕੇ
 ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਪੁੱਜੇ, ਵਿਵਾਹ ਦੀ ਅਤੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ।

ਤੀਜਾ ਵਿਵਾਹੁ

ਏਸੇ ਤਰਾਂ ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਚਲਾਣੇ ਪਿੱਛੋਂ ਪਿੰਡ ਪਕੀਵਾਂ
 ਗੁਰਾਯਾਂ ਦੇ ਇਕ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਨੇ ਅਪਨੀ ਪੁੱਤ੍ਰੀ ਰੂਪਕੌਰ ਦਾ
 ਵਿਵਾਹੁ ਭਾਈ ਰਾਮਕੌਰ ਜੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ।

ਚੌਥਾ ਵਿਵਾਹੁ

ਜਦ ਤੀਜਾ ਵਿਵਾਹੁ ਭੀ ਅੰਤ ਤੱਕ ਨਾਂ ਨਿਭਿਆ, ਤਾਂ
 ਇੱਕ ਖੁਸ਼ਾਲ ਸਿੰਘ ਨਾਮੇਂ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਦੀ ਪੁੱਤ੍ਰੀ ਜੀਵਾਂ ਨਾਮੇਂ
 ਨਾਲ ਭਾਈ ਰਾਮਕੌਰ ਜੀ ਦਾ ਚੌਥਾ ਵਿਵਾਹੁ ਹੋਯਾ।

—:—

ਭਾਈ ਰਾਮਕੌਰ ਜੀ ਦੀ ਬੰਸ

ਭਾਈ ਰਾਮਕੌਰ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਤਿੰਨ ਲੜਕੇ ਤੇ ਦੋ ਲੜ-
ਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਇਹ ਸਨ:—

ਭਾਈ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾਈ ਅਨੂਪ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾਈ
ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਰ ਜੀ, ਬੀਬੀ ਧਰਮੋਂ ਜੀ ਤੇ ਬੀਬੀ ਸੁੱਖਾਂ ਜੀ।
ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਭਾਈ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ
੧੭੫੦ ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਵਿੱਚ ਜਨਮ ਹੋਇਆ ਸੀ।

॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭਾਈ ਰਾਮਕੌਰ ਜੀ ਚੁਹੱਤ੍ਰਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ ॥

— ੦ —

ਬੀਬੀ ਲਛਮੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹੁ

ਬੀਬੀ ਲਛਮੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦੀ ਸਪੁੱਤ੍ਰੀ ਸੀ, ਤੇ
ਭਾਈ ਰਾਮਕੌਰ ਜੀ ਤੋਂ ਕੁਝ ਕੁ ਵੱਡੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਏਹ ਵਰ
ਯੋਗ ਹੋਈ ਤਾਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੇ ਚੰਗਾ ਖਾਨਦਾਨ
ਘਰ ਬੂੜੇ ਡੱਲੇ ਵਿੱਚ ਵੇਖਕੇ ਭਾਈ ਭਗਤੇ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਕਰਮੋਂ
ਕਾਲੇ ਜੱਟ ਨੂੰ ਨਾਤਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਪਿੱਛੋਂ
ਵਿਵਾਹੁ ਚੰਗੀ ਧੂਮ ਧਾਮ ਨਾਲ ਕੀਤਾ।

ਅੱਜ ਕੱਲ ਬੂੜੇ ਡੱਲੇ ਤਿਸ ਬੀਬੀ ਦੀ ਔਲਾਦ ਵਿੱਚੋਂ
ਮਰਦਾਰ ਈਸਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੰਫੈਦਪੋਸ਼ ਆਦਿ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ
ਅੱਲ ਅੱਜ ਤੱਕ ਤਿਸ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਭਗਤੇ ਕੇ ਬੋਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
ਬੀਬੀ ਲਛਮੀ ਵੀ ਨਾਮ ਦੀ ਪ੍ਰੇਮਣ ਸੀ।

ਬੀਬੀ ਸੁੱਖਾਂ ਦਾ ਵਿਵਾਹੁ

ਭਾਈ ਰਾਮਕੌਰ ਜੀ ਤਾਂ ਸਦਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਚੰਗ ਵਿਚ ਹੀ ਰੱਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ, ਤਿਸਦੇ ਚਾਚੇ ਭਾਈ ਹਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੇ ਬਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਭਾਈ ਰਾਮਕੌਰ ਜੀ ਦੀ ਸਪੁੱਤ੍ਰੀ ਸੁੱਖਾਂ ਵਰ ਯੋਗ ਹੋਈ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਜਗ੍ਹਾ ਇਸਦੀ ਮੰਗਣੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਤਾਂ ਭਾਈ ਸੁੱਖੇ ਰਬਾਬੀ ਨੂੰ ਸੱਦ ਕੇ ਆਖਿਆ ਤੂੰ ਕੋਈ ਯੋਗ ਵਰ ਦਾ ਪਤਾ ਕਰ ਜੋ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਹੋਵਨ, ਤਿਸਨੇ ਆਖਿਆ ਤੁਸੀਂ ਢਾਲੇ ਨੁਸ਼ਹਿਰੇ ਸੰਧੂ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਦੇ ਜਾ ਕੇ ਵੇਖ ਆਓ, ਲੜਕਾ ਚੰਗਾ ਅਤੇ ਗੁਰਮੁਖ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਘਰ ਪ੍ਰਵਾਰ ਨਾਲ ਗੁਰਮਤਾ ਕਰਕੇ ਭਾਈ ਹਰਦਿੱਤਾ ਸੁੱਖੇ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਵੇਖਨ ਗਿਆ, ਘਰ ਚੰਗਾ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਯਾ। ਆਕੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਵਾਰ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਗ੍ਹਾ ਚੰਗੀ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲੜਕਾ ਭੀ ਚੰਗਾ ਅਕਲ ਵਾਲਾ ਗੁਰਮੁਖ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਜਿਵੇਂ ਆਪ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੋਵੇ ਸੋ ਕਰੀਏ। ਸਾਰੇ ਸੱਜਣਾਂ ਨੇ ਚੰਗੇ ਗੁਰਮੁਖ ਜਾਣਕੇ ਸਾਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੁਝ ਕੁ ਮਹੀਨਿਆਂ ਮਗਰੋਂ ਬੀਬੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹੁ ਕੀਤਾ, ਵਿਵਾਹੁ ਦਾ ਕਾਰਜ ਸਾਰਾ ਭਾਈ ਹਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੇ ਹੀ ਕੀਤਾ। ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਓ ਔਲ ਯਾ ਵਿਵਾਹੁ ਹੋਣ ਦਾ ਪਤਾ ਭਾਈ ਰਾਮਕੌਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਹੀ ਮਸਤ ਰਹਿੰਦੇ ਸੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸਦੇ ਘਰ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਜੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ, ਜੇਓ ਦੇ ਜਾਂਵੀਂ ਨਿੱਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ

ਮੱਥਾ ਟੇਕਨ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ, ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਭਾਈ ਤੁਸੀਂ ਕਿੱਥੋਂ ਹੋ ਤੇ ਕੀ ਕਰਨ ਆਏ ਹੋ? ਜਾਂਵੀਆਂ ਨੇ ਨਿਮ੍ਰਤਾ ਨਾਲ ਆਖਿਆ ਜੀ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿੱਖ ਹਾਂ। ਦੋ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਏਸੇ ਤਰਾਂ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਭਾਈ ਰਾਮੇਂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ! ਆਪਦੇ ਸਨਮੁਖ ਹੋਕੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਆਖਦੇ, ਇਹ ਜਾਂਵੀਂ ਬੀਬੀ ਸੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵਿਵਾਹੁਣ ਆਏ ਹੋਏ ਹਨ, ਬੀਬੀ ਦਾ ਪਤੀ ਆਪਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਜੇਹੇ ਜੇਹੇ ਗੁਰਮੁਖ ਸੁਣੀਏ ਸੀ ਉਹੋ ਜੇਹੇ ਹੀ ਹਨ, ਇਸ ਬੀਬੀ ਦੀ ਬੰਸ ਬਹੁਤ ਵਧੇ ਢੁਲੇਗੀ, ਤਦ ਅਪਨੇ ਪਾਸ ਬੀਬੀ ਦੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਸੱਦ ਕੇ ਪਿਆਰ ਦਿੱਤਾ, ਵਿਵਾਹੁ ਵਿੱਚ ਰੀਤੀ ਸਾਰੀ ਗੁਰਮਤ ਅਨਸਾਰ ਹੋਈ। ਸੁਣਿਆਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬੀਬੀ ਨੇ ਰੱਬੀ ਰੰਗਵਿੱਚ ਭਜਨਸਿਮ੍ਰਨ ਕਰ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਬੀਬੀ ਦਾ ਚਲਾਣਾ ਸੋਮਵਾਰ ੨੪ ਅੱਸੂ ਸੰ: ੧੮੩੪ ਬਿ: ੬ ਅਕਤੂਬਰ ਸੰਮਤ ੧੭੭੭ ਈ: ਨੂੰ ਮੰਗਲਵਾਰ ਦੀ ਰਾਤ ਤਿੰਨ ਘੜੀ ਗੁਜਰੀ ਤੋਂ ਪਿੰਡ ਨੁਸ਼ਹਿਰੇ ਵਿੱਚ ਹੋਯਾ। ਹੁਣ ਉਸ ਬੀਬੀ ਦੀ ਯਾਦ-ਗਾਰ ਦਾ ਅਤੀ ਸੁੰਦਰ ਮੰਦਰ ਬਣਿਆ ਹੋਯਾ ਹੈ, ਨੁਸ਼ਹਰੇ ਵਿੱਚ ਤਿਸਦੀ ਬੰਸ ਬਹੁਤ ਹੈ, ਤਿਸਦੀ ਬੰਸ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਜ ਕਲ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਵਿੱਚ ਬਾਬਾ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੂਧੇ ਸਾਧੇ ਸੁਭਾਵ ਵਾਲੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਤਲੀ ਸਾਖੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਬਾਨੀ ਹੀ ਸੁਣਕੇ ਲਿਖੀ ਹੈ।

ਦੂਜੀ ਬੀਬੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹ !

ਭਾਈ ਰਾਮਕੌਰ ਜੀ ਅੱਠੇ ਪਹਿਰ ਭਜਨ ਸਿਮ੍ਰਨ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ, ਤੇ ਘਰ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰਾਂ ਵਲ ਘੱਟ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਕੰਮ ਆਪ ਦੇ ਸਪੁਰ੍ਹ ਭਾਈ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚਲਾਉਂਦੇ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਬੀਬੀ ਧਰਮੋਂ ਦੀ ਉਮਰ ਵਰ ਯੋਗ ਸਮਝਕੇ ਪਿੰਡਸਤਰਾਹ ਸੰਧੂਆਂ ਦੇ ਜੋ ਰਾਮਦਾਸਪੁਰ ਬਾਈ ਤੇਈ ਕੋਹ ਦੇ ਲਗ ਪਗ ਜ਼ਿਲਾ ਸਿਆਲ ਕੋਟ ਵਿਚ ਹੈ ਚੰਗਾ ਘਰ ਵੇਖ ਮੰਗਣੀ ਕਰ ਦਿਤੀ।

ਬੀਬੀ ਦੇ ਵਿਵਾਹੁ ਸਮੇਂ ਜੰਦ ਦੀ ਚੰਗੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਬੜੇ ਆਦਰ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਤੋਰਿਆ। ਜਦ ਜੰਦ ਤੁਰ ਗਈ ਤਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਵਾਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠਿਆਂ ਭਾਈ ਰਾਮਕੌਰ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੁੜਮਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੁਭਾਵਕ ਹੀ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਤੁਰਕਾਂ ਵਰਗੇ ਜਾਪਦੇ ਸਨ? ਕੋਲ ਬੈਠੇ ਭਾਈ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ ਸੱਤ ਜਾਣਕੇ ਭਾਈ ਰਾਮੇ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸਾਹਿਬੋ ਆਪ ਦੀ ਪੁਤ੍ਰੀ ਦਾ ਨਿਰਬਾਹ ਕਿਸ ਤਰਾਂ ਹੋਵੇਗਾ? ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸਾਡੀ ਪੁਤ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਸਿੱਖੀ ਵਿੱਚ ਪੱਕੀ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਆ ਭਜਨ ਬੰਦਗੀ ਕਰ ਜਨਮ ਸਫਲਾ ਕਰੇਗੀ।

ਸੋ ਭਾਈ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ ਪੂਰੇ ਹੋਏ, ਜਦੋਂ ਬੀਬੀ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਤੋਂ ਮੁੜਕੇ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਪੁੱਜੀ ਤਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਤੁਰਕਾਂ ਨੇ ਤਿਸ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਲੁੱਟ ਲਿਆ, ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿਤਾ, ਜੇਹੜੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋ ਗਏ ਕੇਵਲ ਉਹੀ ਬਚ ਸਕੇ, ਤੇ ਇਉਂ

ਬੀਬੀ ਫਿਰ ਸਹੁਰੇ ਨਾ ਜਾ ਸਕੀ, ਤੇ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ
ਰਹਿਕੇ ਸਾਰੀ ਆਯੂ ਸਿਮ੍ਰਨ ਵਿਚ ਬਿਤਾਈ।

ਸੁਣਿਆਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਭਾਈ ਰਾਮਕੌਰ ਜੀ ਗੁਰ ਲੋਕ ਨੂੰ
ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ ਤਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਇਸ ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਆਖਣਾ
ਕਿ ਬੀਬੀ ਜੀ ! ਭਾਈ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾਓ, ਤਾਂ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਮਨ ਕਰਾ ਸਤਿਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿਮ੍ਰਨ
ਵਿਚ ਲਗਾ ਅੱਖੀਂ ਮਿਟਾ ਕੁਝ ਚਿਰ ਪਿੱਛੋਂ ਜਦ ਫਿਰ ਖੁਲ੍ਹਾ
ਣੀਆਂ ਤਾਂ ਭਾਈ ਰਾਮਕੌਰ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ। ਇਸ ਬੀਬੀ
ਦਾ ਚਲਾਣਾ ਨੈਨੇ ਦੇ ਕੋਟ ਹੋਯਾ ਹੈ।

॥ ਇਤਿ ਸੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭਾਈ ਰਾਮਕੌਰ ਜੀ ਪੰਝੱਤ੍ਰਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤ ॥

ਸੰਤ ਪਰੀਖਯਾ !

ਦੋਹਰਾ

ਇਕ ਦਿਨ ਗੁਜਰੀ ਮਾਤ ਜੀ ਜਪਜੀ ਪਾਠ ਉਚਾਰ।

ਪਾਠ ਸੁਖਮਨੀ ਦਾ ਲਗੀ ਕਰਨੇ ਅਤਿ ਹਿਤ ਧਾਰ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ

ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਵ ਗੁਰੂ ਢਿਗ ਆਏ। ਲਗੇ ਪਾਠ ਸੁਨਨੇ
ਹਿਤ ਲਾਏ। ਪੜ੍ਹਤ ਪੜ੍ਹਤ ਜਦ ਇਹ ਤੁਕ ਅਈ। ਆਗੇ
ਲਿਖੀ ਪੜ੍ਹੇ ਹਿਤ ਲਾਈ ॥ ੨ ॥

‘ਜੈਸਾ ਸ੍ਰਾਰਨ ਤੈਸੀ ਉਸ ਮਾਟੀ। ਜੈਸਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਤੈਸੀ ਬਿਖ ਖਾਟੀ’।

[ਸੁਖਮਨੀ ਮ: ੫]

ਅਰਥ ਬਿਚਾਰ ਮਾਤ ਨੇ ਸਾਰਾ। ਪੁਤ੍ਰ ਪ੍ਰਤੀ ਇਮ ਵਾਕ
ਉਚਾਰਾ। ਤੁਮ ਸਭ ਜਗ ਦੇ ਗੁਰ ਵਡ ਭਾਰੀ। ਏਹੁ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟ

ਤਾਂ ਸਦਾ ਤੁਮਾਰੀ ॥ ੩ ॥ ਰਾਵ ਰੰਕ ਤੁਧ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਮਝਾਰ ।
 ਮਾਟੀ ਸ੍ਰਰਨ ਸਦਾ ਇਕ ਸਾਰ । ਪਰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਹੋਇ
 ਐਸਾ । ਮਾਟੀ ਸ੍ਰਰਨ ਜਾਣੇ ਇਕ ਜੈਸਾ ॥੪॥ ਗੁਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਜਿਸ
 ਉੱਪਰ ਕੀਨੀ । ਅਰ ਸਮ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਬਖਸ਼ ਸੁ ਦੀਨੀ । ਹਰਖ
 ਸੋਗ ਤੇ ਰਹੈ ਨਿਆਰੋ । ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਦਰਸ ਦਿਖਾਰੋ ॥੫॥ ਹਾਨ
 ਲਾਭ ਜਿਸ ਏਕ ਸਮਾਨ । ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਵਿਚ ਜਿਸਦਾ
 ਧਿਆਨ । ਗੁਰ ਤੋਂ ਕਿਣਕਾ ਜਿਸਨੇ ਪਾਯਾ । ਪਾ ਕਰਕੇ ਨਿਜ
 ਰਿਦੇ ਵਸਾਯਾ ॥ ੬ ॥ ਗੁਰ ਸੁਨਕੇ ਬਚ ਮਾਤਾ ਵਾਰੇ । ਬੋਲੇ
 ਬਚਨ ਅਤੀ ਹਿਤ ਧਾਰੇ । ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇ ਘਰ ਜੋ ਆਏ ।
 ਅਰ ਗੁਰ ਕੇ ਬਚ ਸਫਲ ਕਮਾਏ ॥੭॥ ਦਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਤਿ-
 ਗੁਰ ਤੋਂ ਪਾਈ । ਤਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਉਨ ਰਿਦੇ ਸਮਾਈ । ਸਿਖ
 ਬੇਅੰਤ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਐਸੇ । ਮਾਟੀ ਸ੍ਰਰਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਇਕ ਜੈਸੇ ॥ ੮ ॥
 ਚੌਂਕਾ ਪਾਇ ਕਰੋ ਪਰਸ਼ਾਦਿ । ਖਟ ਰਸ ਕਰੋ ਸਾਲਣੇ ਆਦਿ ।
 ਮਨ ਇਕ ਚਿੱਤ ਅਕਾਲ ਵਲ ਲਾਵੇ । ਅਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ
 ਅਲਾਵੇ ॥ ੯ ॥ ਐਸੇ ਸਿੱਖ ਦਾ ਦਰਸ ਕਰਾਈਏ । ਹੇ ਮਾਤਾ !
 ਤੁਮ ਸੰਕ ਮਿਟਾਈਏ । ਤਦ ਮਾਤਾ ਜੀ ਅਤ ਹਿਤ ਧਾਰੀ ।
 ਕਰਨ ਲੱਗੀ ਪਰਸ਼ਾਦਿ ਤਿਆਰੀ ॥ ੧੦ ॥ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਕੇ
 ਅਤਿ ਸੁਖ ਵਾਰੇ । ਪੁਰ੍ਹਨ ਸੇ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਪਯਾਰੇ । ਸਮ
 ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਧਾਰੀ । ਪਰ ਫਿਰ ਰਹਿੰਦੇ ਪਰਉਪ-
 ਕਾਰੀ ॥ ੧੧ ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਕਿਰਪਾ ਸਾਗਰ । ਤਾਂ ਸਿੱਖ
 ਬੁੱਢਾ ਜਗਤ ਉਜਾਗਰ । ਬਖਸ਼ੀ ਗੁਰ ਘਰ ਕੀ ਵਡਿਆਈ ।
 ਬੁੱਢੇ ਦਾਤ ਗੁਰਾਂ ਤੋਂ ਪਾਈ ॥ ੧੨ ॥ ਹਰਖ ਸੋਗ ਜਾਕੇ ਨਹਿ
 ਕਾਈ । ਐਸੀ ਬੁੱਧ ਗੁਰਾਂ ਤੋਂ ਪਾਈ । ਉਚ ਨੀਚ ਜਹਿ ਏਕ

ਸਮਾਨਾ । ਸਭ ਘਟਿ ਘਟਿ ਜਿਨ ਬ੍ਰਹਮ ਪਛਾਨਾ ॥ ੧੩ ॥
ਆਤਮ ਬਿਰਤੀ ਵਿਖੇ ਅਰੂਢ । ਆਸਾ ਜਿਸਦਾ ਅਤਿਹੀ
ਗੂਢ । ਸੇਵਾ ਵਿਖੇ ਸਮੁੰਦ ਪਛਾਨੇ । ਕਰੀ ਸੇਵ ਖਟ ਗੁਰ ਤਕ
ਮਾਨੇ ॥ ੧੪ ॥ ਤਾਕੀ ਅੰਸ ਭਈ ਵਡ ਭਾਰੀ । ਗੁਰ ਸਿੱਖੀ
ਵਿਚ ਹੈ ਪ੍ਰਗਟਾਰੀ । ਓਸ ਬ੍ਰਿਧ ਦੀ ਅੰਸ ਸੁ ਜਾਨੇ ।
ਭਾਈ ਰਾਮ ਕੌਰ ਪ੍ਰਗਟਾਨੇ ॥ ੧੫ ॥ ਤਤ ਦਰਸੀ
ਉਹ ਹੈ ਸਿਖ ਮੇਰਾ । ਅਰ ਏਥੇ ਹੀ ਹੈ ਇਸ ਵੇਰਾ ।
ਉਸਦੇ ਤਾਈਂ ਸੱਦ ਮੰਗਾਈਏ । ਸਮ ਦ੍ਰਿਸ਼੍ਟੇ ਸਿਖ ਦਰਸਨ
ਪਾਈਏ ॥ ੧੬ ॥ ਇਤ ਸਤਗੁਰ ਨੇ ਖਿੱਚ ਲਗਾਈ । ਉਤ ਸੇਵਕ
ਦੀ ਸੁਨੇ ਵਡਾਈ । ਭਾਈ ਰਾਮ ਕੌਰ ਗੁਰ ਪਯਾਰੇ । ਰਾਮੇ
ਨੂੰ ਇਉਂ ਵਾਕ ਉਚਾਰੇ ॥ ੧੭ ॥ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਗੁਰਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ।
ਧੰਨ ਭਾਗ ਅਜ ਮੇਰੇ ਮੀਤਾ । ਹੇ ਰਾਮਾ ਛੇਤੀ ਕਰ ਭਾਈ ।
ਦਰਸ ਗੁਰਾਂ ਦਾ ਕਰੀਏ ਜਾਈ ॥ ੧੮ ॥ ਜੋਤ ਆਪਣੀ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰ ।
ਰੂਪ ਅਈ ਧਰ ਜਗਤ ਮਝਾਰ । ਮਾਨੁਖ ਤਨ ਜਗ ਜਾਣੇ
ਤਾਂਕੇ । ਨਾਹਿ ਖਬਰ ਹੈ ਰੱਤੀ ਜਾਂਕੇ ॥ ੧੯ ॥ ਗੁਰ ਰੱਤੇ ਸਦ
ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਰੰਗ । ਆਠੇਂ ਪਹਿਰ ਬਸੇਂ ਪ੍ਰਭ ਸੰਗ । ਹਲਤ ਪਲਤ
ਕੇ ਗੁਰ ਰਖਵਾਰੇ । ਭਗਤਨ ਕੀ ਸਦ ਪੈਜ ਸਵਾਰੇ ॥ ੨੦ ॥

ਕਥਿਤ

ਸਿਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਅੰਸ ਹੰਸ ਰੂਪੀ ਧਰੋ ਆਨਕੇ
ਸਰੂਪ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਅਖਾਏ ਹੈਂ । ਦੇਵੀ ਦੇਵ ਦੇਵਤੇ ਚਿ ਅੰਸ
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਚੱਵੀ ਅਵਤਾਰ ਅੰਸ ਨਾਨਕ ਦੀ ਆਏ ਹੈਂ
ਜੰਗਮ ਤੇ ਥਾਵਰ ਭੀ ਅੰਸ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਨਵੇਂ ਖੰਡ
ਸਾਤੇ ਦੀਪ ਨਾਨਕ ਅਲਾਏ ਹੈਂ । ਭਗਤਿ ਭੰਡਾਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ

ਦੇ ਆਏ ਹੱਥ ਨਾਨਕ ਗੁਰੂ ਨੇ ਰੂਪ ਦੂਜੇ ਪਲਟਾਏ ਹੈਂ॥੨੧॥

ਸਿਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਰੂਪ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਜੀ ਅਮਰ ਗੁਰੂ ਜੀ
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਧਿਆਏ ਹੈਂ । ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ
ਦੇਵ ਜਾਨੇ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨਾਨਕ ਲਖਾਏ ਹੈਂ । ਸਿਰੀ
ਹਰਿਰਾਇ ਗੁਰੂ ਸਿਰੀ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨੌਵੇਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ
ਦਾ ਰੂਪ ਹੀ ਸੁਹਾਏ ਹੈਂ । ਨਾਨਕ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਏਕ ਰੂਪ ਨਾਨਕ ਹੀ ਨਾਨਕ ਸਰਬ ਜਗ ਗਾਏ ਹੈਂ ॥ ੨੨ ॥

ਚੌਪਈ

ਦੁਸ਼ਟ ਦਮਨ ਗੁਰ ਦਸਮ ਪਛਾਨੋਧਰਾ ਰੂਪ ਗੁਰ ਨਾਨਕ
ਮਾਨੇ । ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਅਕਾਲ ਲਖਾਵੇ । ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਗੁਰੂ
ਜਗ ਭਾਵੇ ॥ ੨੩ ॥ ਹੁਨ ਮਾਤਾ ਦੀ ਸੁਨੋ ਕਹਾਨੀ । ਤੀਨ ਲੋਕ
ਕੀ ਮਾਤਾ ਮਾਨੀ । ਇਹੋ ਭਵਾਨੀ ਅਸਲੀ ਭਾਈ । ਜੋਤ ਨਾਮ
ਦੀ ਜਿਨ੍ਹੇਂ ਜਗਾਈ ॥ ੨੪ ॥ ਧਰਮ ਧੁਜਾਂ ਦੀ ਏਹੀ ਮਾਤਾ ।
ਜਗ ਰਖਜਕ ਮਾਈ ਵਖਜਾਤਾ । ਸਰਬ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਦਾਤੀ
ਮਾਈ । ਸੁਰਤੀ ਨਾਮ ਵਿਖੇ ਜਿਨ ਲਾਈ ॥ ੨੫ ॥
ਨੇਕ ਰੂਪ ਹੈ ਪਰ ਉਪਕਾਰ । ਹੁਣ ਕਰ ਰਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਤਿਆਰ ।
ਸਰਬ ਜਗਤ ਦੀ ਜਨਨੀ ਗਾਈ । ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਲੀ ਹੈ ਇਹ
ਮਾਈ ॥ ੨੬ ॥ ਏਕ ਜੋਤ ਇਸਨੇ ਪ੍ਰਗਟਾਈ । ਦਸਮ ਗੁਰੂ
ਜੀ ਜੋਤ ਅਲਾਈ । ਜਗ ਰਖਜਕ ਦੀ ਮਾਤਾ ਭਾਈ । ਤਿਸ
ਮਾਤਾ ਪੈ ਜਾਨਾ ਗਾਈ ॥ ੨੭ ॥ ਸਤਗੁਰ ਸਾਚਾ ਮੋਹਿ ਬੁਲਾਵੇ ।
ਗੁਜਰੀ ਜਾਯਾ ਮੇ ਮਨ ਭਾਵੇ । ਕਿਤਕ ਦੂਰ ਇਸਵਿਧਕਰ ਬਾਤਾਂ
ਕਰੀਆਂ ਰਾਮੇਂ ਸੇ ਵਹੁ ਭਾਵੇ ॥ ੨੮ ॥ ਮੋੜ ਦੀਆ ਰਾਮੇਂ ਨੂੰ ਜਾਨੋਂ ।
ਆਪ ਚਲੇ ਗੁਰ ਦਿਸ ਕੋ ਮਾਨੋ । ਰਿਦੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤਈਂ ਵਸਾਯਾ ॥

ਜੀਹਥਾ ਨੂੰ ਸਿਮ੍ਰਨ ਵਿਚ ਲਾਯਾ । ਜਾ ਸਤਗੁਰ ਦਾ ਦਰਸਨ
 ਪਾਵੈਂ । ਨਿਜ ਮਾਥਾ ਗੁਰ ਚਰਨ ਟਿਕਾਵੈਂ ॥ ੨੯ ॥ ਮਾਤਾ
 ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰਾਂ ਅਲਾਯਾ ॥ ਤਤ ਦਰਸੀ ਹੈ ਵੇ ਸਿੱਖ ਆਯਾ । ਝਬਦੇ
 ਕਰੇ ਪ੍ਰਸਾਦ ਦੁਆਰ । ਅਰ ਅਚਵਾਵੇ ਅਤ ਹਿਤਧਾਰ ॥ ੩੦ ॥
 ਭਾਈ ਰਾਮਕੌਰ ਬਲਕਾਰੀ । ਸੁਨੇ ਜਿਵੇਂ ਸੀ ਪੋਸ਼ਸ ਧਾਰੀ ।
 ਕਮਰ ਕਸਾ ਚਮੜੇ ਦਾ ਮਾਨੇ । ਲਗੀ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਕਟਾਰ ਪਛਾਨੇ
 ॥ ੩੧ ॥ ਢਾਲ ਅਤੇ ਤਲਵਾਰ ਸੁਹਾਵੇ ਪੈਰੀਂ ਜੋੜਾ ਖੂਬ ਸੁਹਾਵੇ ।
 ਮਾਤਾ ਜੀ ਪਰਸਾਦ ਪਕਾਵੈਂ । ਥਾਲ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਤੁਰਤ ਹੀ ਲਾਵੈਂ ।
 ॥ ੩੨ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਜੀ ਦੀ ਆਗਯਾ ਪਾਇ । ਰਾਮਕੌਰ ਲੰਗਰ
 ਵਲ ਧਾਇ । ਮਾਤਾ ਦੇ ਪਦ ਸੀਸ ਨਿਵਾਵੈਂ । ਮਾਤਾ ਪਿਆਰ
 ਹਥ ਨਾਲ ਦਿਵਾਵੈਂ ॥ ੩੩ ॥ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਤਾਈਂ ਆਸਨ
 ਉੱਤੇ ਲਿਆ ਬਿਠਾਈ । ਪਰ ਭਾਈ ਨਹਿ ਜੋੜਾ ਲਾਹਿਆ ।
 ਮਾਤਾ ਪਿਖ ਅਚਰਜ ਮਨ ਆਇਆ ॥ ੩੪ ॥ ਸੰਤਨ ਕੀ ਗਤ ਅਜਬ
 ਨਿਆਰੀ । ਪਿਖੀ ਮਾਤ ਨੇ ਇਹ ਗਤ ਸਾਰੀ । ਜਲ ਸੇ ਹਾਥ
 ਤਾਂਹਿ ਧੁਲਵਾਏ । ਲੇ ਰੁਮਾਲ ਸੇ ਸਾਫ ਬਨਾਏ ॥ ੩੫ ॥ ਕਰ ਅੰਗੁਰੀ
 ਜਦ ਮਾਤ ਨਿਹਾਰੀ । ਨਹਿ ਪ੍ਰਸਾਦ ਛਕ ਸਕਨ ਬਿਚਾਰੀ । ਤਦ
 ਮਾਤਾ ਜੀ ਪਯਾਰ ਮਝਾਰ । ਫੁਰਕੀ ਪੈਣ ਲਗੇ ਹਿਤ ਧਾਰ ॥ ੩੬ ॥
 ਜਿਉਂ ਪੁੱਤ੍ਰ ਨੂੰ ਮਾਤ ਖੁਲਾਵੈ । ਤਿਉਂ ਮਾਤਾ ਫੁਰਕੀ ਮੂੰਹ ਪਾਵੈ ।
 ਇਸ ਵਿਧ ਛਕਨੇ ਲੱਗੇ ਅਹਾਰ ਭਾਈ ਰਾਮਕੌਰ ਹਿਤਧਾਰ ॥ ੩੭ ॥
 ਇਕ ਭਾਜੀ ਵਿਚ ਪਰਖਨ ਹੇਤ । ਲੂਣ ਮਾਤ ਨੇ ਪਾਯਾ ਸੇਸ ।
 ਭਾਈ ਮਾਤਾ ਹੱਥੋਂ ਖਾਯਾ । ਅਰ ਖਾਂਦੇ ਨਹਿ ਮਨ ਫੁਕਰਾਯਾ ॥ ੩੮ ॥
 ਪਰਖ ਮਾਤ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸਾਰੀ । ਰਾਮਕੌਰ ਦੀ ਬ੍ਰਿਤੀ ਨਿਹਾਰੀ ।
 ਜੋ ਗੁਣ ਗੁਰੂ ਮੁੱਖ ਤੋਂ ਕਹੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਪਰਖ ਸੁ ਲਏ ॥ ੩੯ ॥

ਇਉਂ ਮਾਤਾ ਪ੍ਰਸਾਦ ਛਕਾਯਾ । ਅਰ ਫਿਰ ਇਉਂ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੋਂ
ਗਾਯਾ । *^੧“ਬਿਧ ਕੇ ਰੱਜ ਗਏ” ਇਵ ਗਾਈ । ਹਾਂ ਮਾਤਾ
ਦਿਓ ਹਾਥ ਧੁਵਾਈ ॥੪੦॥ ਤਦ ਮਾਤਾ ਨੇ ਹਾਥ ਧੁਆਏ । ਲੇ ਰੁਮਾਲ
ਸੇ ਸਾਫ ਕਰਾਏ । ਲਗੀ ਪੁਛਨ ਮਾਤਾ ਹਿਤ ਧਾਰੇ । ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ
ਬਚ ਮੀਠ ਉਚਾਰੇ ॥ ੪੧ ॥ ਹੇ ਸੰਤੋ ਕਿਸ ਦਿਸ ਤੋਂ ਆਏ ।
ਆਜ ਆਨਕੇ ਦਰਸ ਵਿਖਾਏ ? ਰਾਮ ਕੌਰ ਬੋਲੇ ਮਿਠ ਬਾਤ ।
ਜਿਉਂ ਮਾਤਾ ਪ੍ਰੇਰੇ ਤੁਮ ਤਾਤੀ ॥ ੪੨ ॥ ਗੁਰਵਾਕ:-

“ਕਾਠ ਕੀ ਪੁਤ੍ਰੀ ਕਹਾਂ ਕਰੈ ਬਪੁਰੀ ਖਿਲਾਵਨ ਹਾਰੋ ਜਾਨੈ ।”

ਹੇ ਮਾਤਾ ਵੱਸ ਨਾਹਿ ਹਮਾਰੇ । ਜਿਵ ਗੁਰ ਰਾਖੇ ਰਹਿਨੇ
ਵਾਰੇ । ਜਹਿ ਬੈਠਾਲੇ ਬੈਠੇ ਰਹੀਏ । ਜਹਾਂ ਉਠਾਲੇ ਉੱਠ
ਖਲੋਈਏ ॥ ੪੩ ॥ ਜਹਿ ਭੇਜੈ ਤਹਿ ਜਾਵਨ ਵਾਰੇ । ਇਹ ਤਾਂ
ਕੁਝ ਨਾ ਹਾਥ ਹਮਾਰੇ । ਅੱਜ ਪ੍ਰਸਾਦ ਜੋ ਤੁਸਾਂ ਛਕਾਯਾ ।
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੁਆਦ ਏਸਦਾ ਆਯਾ ॥੪੪॥ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜੇ ਮਾਤ ਛਕਾਵੇ।
ਕਿਉਂ ਨਾ ਭਲਾ ਸਵਾਦ ਫਿਰ ਆਵੇ । ਛਕਾ ਪ੍ਰਸਾਦਾ ਆਨੰਦ
ਨਾਲ । ਸੁਣੋਂ ਦਰਸ ਕੀ ਕਥਾ ਬਿਸਾਲ ॥ ੪੫ ॥ ਹੇ ਮਾਤਾ
ਗੁਰ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ । ਯਾਦ ਕਰਾ ਸੀ ਮੈਨੂੰ ਭਾਲ । ਤਦੇ ਦਾਸ
ਆ ਹਾਜਰ ਹੋਯਾ । ਅਰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਆਇ ਖਲੋਇਆ ॥੪੬॥
ਹੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਤਦ ਮਾਤ ਬਖਾਨਾ । ਕੰਚਨ ਮਾਟੀ ਤੂੰ ਇਕ ਮਨਾ ।
ਪਰ ਪੁੱਤ੍ਰ ਏ ਤੂੰ ਕੀ ਕਰਿਆ । ਕਮਰ ਕਸੇ ਸੰਗ ਚੌਂਕੇ ਵੜਿਆ
॥ ੪੭ ॥ ਮੈਂ ਤਾਂ ਅਤਿ ਹੀ ਸੁੱਚਮ ਨਾਲ । ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰਸਾਦ
ਬਿਸਾਲ । ਇਹ ਕਾਰਨ ਭੀ ਦਿਓ ਬਤਾਈ । ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ
ਸੰਕਾ ਆਈ ॥ ੪੮ ॥ ਇਤਨੇ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰ ਚੱਲ ਆਏ ।

*ਭਾਈ ਰਾਮ ਕਵਰ ਜੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਛਕਕੇ ਜਦੋਂ ਰੱਜ ਜਾਂਦੇ ਸੀ ਤਾਂ ਆਪਣੇ
ਵਿੱਡ ਪਰ ਹੱਥ ਫੇਰਕੇ ਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ “ਬਿਧ ਕੇ ਰੱਜ ਗਏ ।” † ਪੁੱਤ੍ਰ

ਏਹ ਬਚ ਸੁਣਕੇ ਚੁੱਪ ਰਹਾਏ । ਰਾਮ ਕੌਰ ਤਦ ਬਿਨੈ ਉਚਾਰੇ ।
 ਲੱਗੀ ਸੁਣਨ ਮਾਤ ਹਿਤ ਧਾਰੇ ॥ ੪੯ ॥ ਹੇ ਮਾਤਾ ! ਮੈਂ ਭੁੱਲਾ
 ਭਾਰਾ । ਪ੍ਰੇਮ ਵੱਸ ਨਾ ਕੁੱਝ ਨਿਹਾਰਾ । ਪ੍ਰੇਮ ਵਿੱਚ ਨਹਿ ਕਾਈ
 ਨੇਮ । ਮੈਂ ਹਿਰਦੇ ਛਾਯਾ ਸੀ ਪ੍ਰੇਮ ॥ ੫੦ ॥ ਮਾਤਾ ਸੁਨ ਚੁੱਪ
 ਭਈ ਪਛਾਨੇ । ਭਾਈ ਬਚ ਗੁਰ ਪਾਸ ਬਖਾਨੇ । ਅਤੀ ਬੇਨਤੀ
 ਨਾਲ ਅਲਾਏ । ਮਾਤਾ ਵਾਲੇ ਬਚਨ ਸੁਨਾਏ ॥ ੫੧ ॥ ਬੋਲੇ
 ਸਤਿਗੁਰ ਸੁਨ ਬਚ ਸਾਰੇ । ਜੋ ਤੁਮ ਨੇ ਭ੍ਰਮ ਕੀਤੇ ਪਜਾਰੇ। ਸੰਤ
 ਪਰੀਖਾ ਪਰਖਨ ਕਾਰਨ। ਮਾਤਾ ਨੇ ਇਹ ਕਰੇ ਬਿਚਾਰਨ ॥ ੫੨ ॥
 ਕੇਵਲ ਏਸੇ ਕਾਰਨ ਪਜਾਰੇ । ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਉਚਾਰੇ । ਨਾ
 ਭਰਮ ਹੈ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਾਈ । ਸਿਰਫ ਪ੍ਰੀਖਯਾ ਤੁਮਰੀ ਗਾਈ ॥ ੫੩ ॥

॥ ਸਵੱਯਾ ॥

ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਜਗ ਮੇਂ ਸੁਖ ਦਾਇਕ ਧੰਨ ਸਿਰੀ ਗੁਰ ਮਾਤ
 ਪਛਾਨੇ । ਮਾਤਾ ਜੀ ਹਨ ਸਿੱਖ ਪਰੀਖਤ ਏਹਿ ਅਗਾਧ ਗਤੀ
 ਅਤਿ ਜਾਨੇ । ਖਾਲਸ ਪੰਥ ਗੁਰੂ ਬਰਨੇ ਜਗ ਭੂਤ ਭਵਿੱਖਤ
 ਬਾਤ ਕੇ ਭਾਨੋ। ਬ੍ਰਹਮ ਮਹੇਸ਼ ਸੁਰੇਸ ਤੋਂ ਆਦਿਕ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਦੀ
 ਗਤਿ ਨਾਹਿ ਲਖਾਨੇ ॥ ੫੪ ॥ ਜੋ ਹਮਰੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਸੀ ਸੋਈ
 ਆਗੇ ਭਈ ਗੁਰ ਕੇ ਰਿਦ ਜਾਨੇ । ਸੰਤ ਪ੍ਰਥੇ ਸ਼ਕਤੀ ਜਨਨੀ
 ਜਿਵੇਂ ਸੋ ਕਬ ਪਰਖ ਨ ਪੰਥ ਪਛਾਨੇ । ਕਾਰਨ ਦੇ ਕਰਤੇ ਹਰਤੇ
 ਗੁਰ ਗੁੱਝ ਸਮਾਂ ਪ੍ਰਗਟਾ ਮਮ ਮਾਨੇ । ਆਜ ਕਹੀ ਸੁ ਸਹੀ
 ਕਰੀਏ ਚਿਤ ਉਚ ਗਤੀ ਗੁਰ ਮੋਹਿ ਦਿਖਾਨੇ ॥ ੫੫ ॥

ਚੌਪਈ

ਉਚ ਗਤੀ ਗੁਰ ਕੀ ਅਤਿ ਗਾਈ । ਕਹਿਨ ਕਥਨ ਤੋਂ ਪਰੇ
 ਅਲਾਈ । ਰਾਮਕੌਰ ਜੀ ਫਿਰ ਇਉਂ ਬੋਲੇ । ਜਾਨੇਂ ਸਿਦਕ

ਭੰਡਾਰੇ ਖੋਲੇ ॥ ੫੬ ॥ ਜਿਸ ਪਰ ਹੇ ਗੁਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ੀ ਪਾਵੇ । ਜੋ
ਮਰਜੀ ਸੋ ਕਰ ਦਿਖਲਾਵੇ । ਆਪੇ ਹੀ ਤੁਮ ਸੰਤ ਬਨਾਵੇ । ਆਪੇ
ਪਰਖਨ ਹੇਤ ਬੁਲਾਵੇ ॥ ੫੭ ॥ ਮੈਂ ਹਾਂ ਦਾਸ ਆਪਦਾ ਜਾਨੇ । ਹਰ
ਦਮ ਸੇਵਕ ਤੁਮਰਾ ਮਾਨੇ । ਇਉਂ ਬਿਨਤੀ ਸਤਿਗੁਰ ਪੈ ਗਾਏ ।
ਭਏ ਖੁਸ਼ੀ ਗੁਰਦੇਵ ਅਲਾਏ ॥ ੫੮ ॥ ਧੰਨ ਜਨਮ ਤੁਮਰਾ
ਜਗ ਆਵਨ । ਤਤ ਬ੍ਰਿਤੀ ਕੀਤੀ ਤੁਮ ਪਾਵਨ ॥ ੫੯ ॥ ਤੁਮ
ਸਮ ਵਿਰਲੇ ਸਿੱਖ ਸੁਜਾਨਾ । ਧੰਨ ਧੰਨ ਗੁਰਵਾਕ ਵਖਾਨਾ । ਗੁਰ
ਪਸੰਨ ਹੋ ਥਾਪੀ ਦਏ । ਰਾਮਕੌਰ ਗੁਰ ਚਰਨੀ ਪਏ । ਸਤਿਗੁਰ
ਜੀ ਦੀ ਸੇਵ ਮਝਾਰ । ਭਾਈ ਰਹੇ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਦਵਾਰ ॥ ੬੦ ॥
ਕੁਝ ਚਿਰ ਪਿਛੋਂ ਆਗਯਾ ਲੀਨੀ । ਘਰ ਜਾਵਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ
ਕੀਨੀ । ਨਮਸਕਾਰ ਕਰ ਚਲੇ ਪਛਾਨੇ । ਪੁੱਜੇ ਰਾਮਦਾਸ
ਪਹਿਚਾਨੇ ॥ ੬੧ ॥

ਜਨਮ ਸੰਸਕਾਰ

ਸੰ: ੧੭੪੫ ਚੇਤ੍ਰ ਸੁਦੀ ੭ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਟੇ ਬਿ: ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ
ਜਦੋਂ ਨਹੌਣ ਦਾ ਜੰਗ ਕਰਕੇ ਰਾਜੇ ਭੀਮ ਚੰਦ ਨੂੰ ਫਤੇ ਦੁਆਕੇ
ਮੁੜ ਸੀ ਅਨੰਦ ਪੁਰ ਜੀ ਪੁੱਜੇ, ਤਾਂ ਆਵਤ ਸਾਰ ਹੀ ਸਾਹਿਬ-
ਜ਼ਾਦੇ ਦੇ ਜਨਮ ਦੀ ਵਧਾਈ ਸੁਣ ਅਤੀ ਅਨੰਦ ਹੋਏ । ਸਿੰਘਾਂ
ਨੇ ਸੁਣ ਵਧਾਈਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ । ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਭਾਈ
ਰਾਮਕੌਰ ਜੀ ਨੂੰ ਸੱਦਕੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ, ਕਿ ਅੱਜ ਤੁਸੀਂ
ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਦਾ ਨਾਮ ਰੱਖੋ ।

ਤਾਂ ਭਾਈ ਰਾਮਕੌਰ ਜੀ ਨੇ ਜਲ ਵਿੱਚ ਪਤਾਸੇ ਪਾ ਜਪੁਜੀ
 ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਪੌੜੀਆਂ ਪੜ੍ਹ ਕਰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਜੀ ਦਾ
 ਨਾਮ ਸੰਸਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ
 ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅੱਖਰ
 ਅਨੁਸਾਰ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੱਖਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ
 ਜੀ ਦਾ ਪਾਠ ਵੀ ਭਾਈਰਾਮਕੌਰ ਜੀ ਨੇ ਰੱਖਿਆ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ
 ਜੀ ਨੇ ਭੋਗ ਸਮੇਂ ਕੀਮਤੀ ਪੁਸ਼ਾਕ ਭਾਈ ਰਾਮਕੌਰ ਜੀ ਨੂੰ
 ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਕਈ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪਾਉ ਬਖਸ਼ੇ। ਸਭ ਦਾ
 ਅਤੀ ਆਦਰ ਕੀਤਾ।

ਇਸੀ ਤਰਾਂ ਸੰ: ੧੭੪੭ ਅਸੂ ੧੪ ਬਿ: ਨੂੰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ
 ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਤੇ ਸੰ: ੧੭੫੨ ਬਿ: ਨੂੰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ
 ਜੋਗਾਵਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਸੰ: ੧੭੫੨ ਬਿ: ਨੂੰ ਫਤੇ ਸਿੰਘ
 ਜੀ ਦੇ ਸੰਸਕਾਰ ਭਾਈ ਰਾਮਕੌਰ ਜੀ ਨੇ ਕੀਤੇ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭਾਈ ਰਾਮਕੌਰ ਜੀ ਛਿਹਤ੍ਰਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ ॥

ਖੰਡੇ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ

॥ ਦੋਹਰਾ ॥

ਇਕ ਦਿਨ ਸ੍ਰੀ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਦੀਨ ਦੁਨੀ ਕਰਤਾਰ।
 ਸੱਦ ਬੁਲਾਇਆ ਰਾਮਕੌਰ ਭੇਜ ਸਿੱਖ ਬਲਕਾਰ ॥ ੧॥

ਸੁਣਤ ਸਾਰ ਤਿਨ ਕਰੀ ਤਿਆਰੀ॥ਅਰਦਾਸ ਦਸੋਂ ਗੁਰ ਕੀਨ
ਉਚਾਰੀ। ਪੁੱਜੇ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦ ਪੁਰ ਜਾਕੇ। ਦਰਸ ਕਰਨ ਜਾ
ਸੀਸ ਨਿਵਾਕੇ ॥ ੨ ॥ ਓਸ ਸਮੇਂ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਮਹਾਨ। ਕਥਨ
ਕਹਿਨ ਤੋਂ ਪਰੇ ਪਛਾਨ। ਗੁਰ ਚਰਨੀਂ ਲਪਟਾਏ ਜਾਨ।
ਦਿੱਤੀ ਥਾਪੀ ਗੁਰ ਨੇ ਮਾਨ ॥ ੩ ॥ ਕੁਸਲ ਅਨੰਦ ਪੁਛੀ ਹਿਤ
ਲਾਈ। ਰਸ ਭਿੰਨੀ ਓਹ ਘੜੀ ਸੁਹਾਈ। ਇਤਨੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਾਦ
ਤਿਆਰ। ਛਕਿਆ ਸਭ ਨੇ ਅਤ ਹਿਤ ਧਾਰ ॥ ੪ ॥ ਛਕ
ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਜਾਵੈਂ। ਸਤਿਲੁਜ ਲਹਿਰਾ ਪਿਖ ਬਿਗਸਾਵੈਂ।
ਉਠ ਉਠ ਤ੍ਰੰਗ ਵਿਚੇ ਮਿਲ ਜਾਵਨ। ਅਨਕ ਭਾਂਤ ਦੇ ਰੰਗ
ਵਿਖਾਵਨ ॥ ੫ ॥ ਰਾਮਕੌਰ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰੀ। ਚੋਜ
ਵਿਖਾਵਨ ਗੁਰ ਬਲਕਾਰੀ। ਪਲਟਨਗੇ ਕੋਈ ਸਾਂਗ ਨਿਆਰਾ॥
ਪਰ ਪਿਖਿਆ ਚੁਪ ਚਾਪ ਨਜ਼ਾਰਾ ॥ ੬ ॥ ਅੱਗੇ ਅੱਗੇ ਸਤਿਗੁਰ
ਦੇਵ। ਪਿੱਛੇ ਰਾਮਕੌਰ ਲਖ ਏਵ। ਪਿਖ ਕਰ ਸਤਿਗੁਰ ਬਚਨ
ਅਲਾਵੈਂ। ਦਿਵਸ ਵਿਸਾਖੀ ਨਿਕਟ ਸੁਣਾਵੈਂ ॥ ੭ ॥ ਰਾਮਕੌਰ
ਚਿਤ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਾ। ਗੁਰੂ ਰਚਨ ਗੇ ਪੰਥ ਨਿਆਰਾ॥ਪ੍ਰਿਥਮੇਂ
ਦਸ ਗੁਰ ਇੱਕ ਵਿਚਾਰੇ। ਫੇਰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਢੰਗ ਨਿਹਾਰੇ ॥ ੮ ॥

[ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਗੋਬਿੰਦ ਰੂਪ]

ਸਿਰਖੰਡੀ ਛੰਦ—

ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਗੁਰਾਂ ਗੁਰ ਹੋਇਆ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ
ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਹੈ। ਸਤਿਨਾਮ ਉਪਦੇਸ਼ ਨਵੇਖੰਡ ਗੁਰਾਂ
ਨ। ਦੇਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬੂੰਦ ਕੀਤੇ ਪਾਰ ਹੈਂ। ਸ਼ਕਤੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਿੱਚ

ਉਸ ਅਕਾਲ ਦੀ । *ਖੰਡੇ ਧਾਰ ਬਰੀਕ ਤਿਸਦੀ ਚਾਲ ਹੈ ।
 ਬਿਰਲਾ ਕਰੇ ਪਰੱਖ ਮਾਰਗ ਬਿੱਖੜਾ । ਪਰ ਜੋ ਲਏ ਪਛਾਣ
 ਹੁੰਦਾ ਪਾਰ ਹੈ ॥ ੯ ॥ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਕਰਤਾਰ ਮਾਰਗ ਦੱਸਿਆ
 ਲਹਿਣੇ ਕਰੀ ਪਛਾਣ ਅੰਗਦ ਗੁਰ ਭਏ । ਦੂਜਾ ਨਾਨਕ ਰੂਪ
 ਅੰਗਦ ਹੋਇਕੇ । ਦਿੱਤਾ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਪਿਖ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ।
 ਅੰਗਦ ਦੇ ਵਿਚ ਨਾਮ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰੱਚਿਆ । ਦੱਦਾ ਦਾਤਾ ਨਾਮ
 ਅੰਗਦ ਗੁਰੂ ਹੈ । ਸੂਖਮ ਨਾਮ ਪਲੱਟ ਨਾਨਕ ਹੋ ਗਏ । ਨਾਨਕ
 ਦੂਜਾ ਨਾਮ ਅੰਗਦ ਆਖਦੇ ॥ ੧੦ ॥ ਉਹੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬੰਦ
 ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਦੀ । ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਰੰਗ ਦਿੰਦੀ ਚਾੜ੍ਹ ਹੈ ।
 ਫਿਰ ਉਹ ਅਪਨਾ ਨਾਮ ਅਮਰ ਅਖਾਵੰਦੀ । ਰੂਪ ਰੇਖ ਜਿਸ
 ਨਾਹਿ ਤਿਹ ਗੁਣ ਭਿੰਨ ਹੈ । ਐਸਾ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਸਦ ਹੀ ਅਮਰ
 ਹੈ । ਅਮਰਦਾਸ ਗੁਰ ਰੂਪ ਜੋਤ ਵਿਖਾਵੰਦੀ । ਅਮਰ ਭਏ
 ਸੰਸਾਰ ਜਿਸਨੇ ਪਾਇਆ । ਅਮਰ ਹੋਇਕੇ ਰਾਮ ਫਿਰਨੋ ਬਿਰ
 ਭਏ ॥ ੧੧ ॥ ਉਤ ਪੋਤ ਦੇ ਵਿੱਚ ਰਮਿਆ ਜਾਣੀਏ । ਰਾਮਦਾਸ
 ਗੁਰਦੇਵ ਤਿਸਨੂੰ ਆਖਦੇ । ਰਾਮਦਾਸ ਹੀ ਰੂਪ ਨਾਨਕ ਹੋ ਗਏ ।
 ਮਾਨੁਖ ਬੋਲੈਂ ਲੋਕ ਜੋਤ ਨਿਰੰਜਨੀ । ਕਰਦੇ ਅਰਜ ਪ੍ਰਵਾਨ
 ਅਰਜਨ ਹੋਇਕੇ । ਲੈਂਦੇ ਗੁਰੂ ਪਛਾਣ ਤਿਸ ਦੇ ਭਾਵ ਨੂੰ ।
 ਅਰਜਾਂ ਸੁਨਨੇ ਵਾਲ ਅਰਜਨ ਜੋਤ ਹੈ । ਗੁਰ ਅਰਜਨ ਹੈ
 ਨਾਮ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਦਾ ॥ ੧੨ ॥ ਹੁਈ ਪੰਚ ਪ੍ਰਵਾਨ
 ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭੀ । ਪੰਚ ਪਾਵੇ ਮਾਨ ਦਰਗਹ
 ਜਾਣੀਐ । ਏਹੋ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਹੈ ।

*ਗੁਰ ਸਿੱਖੀ ਬਾਰੀਕ ਹੈ ਸਿਲ ਚੱਟਣ ਫਿੱਕੀ ।

ਤਿੱਖੀ ਖੰਨੇ ਧਾਰ ਹੈ ਉਹ ਵਾਲਹੁ ਨਿੱਕੀ । [ਵਾਰ ਭਾ: ਗੁ: ੯ ਪੰ: ੨]

ਸੋ ਹੈ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮ ਸਾਰੇ ਵਰਤਿਆ । ਰੂੜੋ ਗੋਬਿੰਦ ਨਾਮ
 ਗੁਰਗੋਬਿੰਦ ਹੈ । ਸੋ ਗੁਰ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੋਧੇ ਜਾਣੀਏਂ । ਪੀਰੀ
 ਮੀਰੀ ਧਾਰ ਚੋਜ ਵਿਖਾਂਵਦੇ । ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਹਰਿ
 ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ॥ ੧੩ ॥ ਏਹੋ ਗੁਰ ਹਰਿ ਰਾਇ ਰਾਜੇ ਸਿਰਠ ਦੇ ।
 ਸਤਿਨਾਮ ਹਰਿ ਰਾਇ ਗੁਰੂ ਪਛਾਣੀਏਂ । ਏਹੋ ਗੁਰ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ
 ਹੋਇ ਵਿਖਾਂਵਦੇ । ਅਸ਼ਟਮ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਜੋਤ ਅਕਾਲ ਦੀ ।
 ਨਾਨਕ ਬਣ ਕੇ ਤੇਗ ਕਰੇ ਬਹਾਦਰੀ । ਪਹਿਲਾਂ ਅਪਨਾ ਸੀਸ
 ਕਰਦੀ ਭੇਟ ਹੈ । ਭਈ ਬਹਾਦਰ ਜੋਤ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਤੋਂ ।
 ਨਾਨਕ ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਦਾਂਵੰਦੀ ॥ ੧੪ ॥

ਵਾਰ ਕਾਨੜਾ ਮ: ੪

“ਗੋਵਿੰਦੁ ਗੋਵਿੰਦੁ ਗੋਵਿੰਦੁ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦੁ ਗੁਣੀ
 ਨਿਧਾਨੁ । ਗੋਵਿੰਦੁ ਗੋਵਿੰਦੁ ਗੁਰਮਤਿ ਧਿਆਇਐ
 ਤਾ ਦਰਗਹ ਪਾਈਐ ਮਾਨੁ । ਗੋਵਿੰਦੁ ਗੋਵਿੰਦੁ ਗੋਵਿੰਦੁ
 ਜਪ ਮੁਖੁ ਉਜਲਾ ਪਰਧਾਨੁ । ਨਾਨਕ ਗੁਰਗੋਵਿੰਦੁ
 ਹਰਿ ਜਿਤੁ ਮਿਲਿ ਹਰਿ ਪਾਇਆ ਨਾਮੁ ॥ ੨ ॥”

ਨਾਨਕ ਜੋਤ ਅਕਾਲ ਵਾਹਗੁਰੂ ਜਾਣੀਏਂ । ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਤਿ
 ਨਾਮ ਨਾਨਕ ਨਾਮਦਾ । ਫਤੇ ਹੋਇ ਸੰਸਾਰ ਤਿਸਦਾ ਜਾਪ ਕਰਾ
 ਤਿਸ ਸਤਿਗੁਰ ਦਾ ਸਿੱਖ ਬੁਝਾ ਹੋਇਆ । ਹੋਯਾ ਗੁਰਦਾ
 ਸਿੱਖ ਨਾਨਕ ਨਾਮਲੈ । ਗੁਰਨਾਨਕ ਦਾ ਨਾਮ ਦਮ ਦਮ
 ਵੇਲਦਾ । ਦੀਪਕ ਦਿੱਤਾ ਬਾਲ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇਵ ਨੇ । ਰਾਮਕੌਰ
 ਵੀ ਅੰਸ ਓਸੇ ਬ੍ਰਿਧ ਦੀ ॥ ੧੫ ॥

ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ

ਦਸੋ ਗੁਰੂ ਇਕ ਰੂਪ ਜੋਤ ਹੈ ਨਾਨਕ ਜਾਨੋ । ਸਤਿਗੁਰ
ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਲਿਖਾ ਸਭ ਗੁਰਾਂ ਪਛਾਨੋ । ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਵਿੱਚ
ਨਾਮ ਪਦ ਨਾਨਕ ਆਵੇ। ਏਹੋ ਗੁੱਝੀ ਕਾਰ ਗੁਰੂ ਦੀ ਵਿਰਲਾ
ਪਾਵੇ ॥ ੧੬ ॥ ਕਲਿ ਵਿਚ ਘੋਰ ਅੰਧਾਰ ਸਾਰ ਨਹਿ ਪਾਵਤ
ਕੋਈ। ਬਿਨ ਸਤਿਗੁਰ ਕਰਤਾਰ ਠੰਢ ਕੇ ਹੋਤ ਨ ਲੋਈ। ਹੋ
ਗੁਰ ਦੀਨ ਦਿਆਲ ਕਲਾ ਧਰ ਜਗ ਵਿਚ ਆਏ । ਵਰਤਨ
ਲੱਗੇ ਖੇਡ ਸੁਨੋ ਜਿਵ ਗੁਰੂ ਰਜਾਏ ॥ ੧੭ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਕਲਗੀਧਰ ਦਸਮੇਸ ਨੇ ਦਿਵਸ ਵਿਸਾਖੀ ਜਾਣ ।
ਸਤਰਾਂ ਸੌ ਛੇ ਪੰਜਵਾਂ ਐਤਵਾਰ ਪਹਿਚਾਣ ॥ ੧੮ ॥

ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ

ਸਰਬ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਭੇਜ ਚਿੱਠੀਆਂ ਸਿੱਖ ਬੁਲਾਏ । ਦਿਵਸ
ਵਿਸਾਖੀ ਜਾਣ ਸਿੱਖ ਬੇਅੰਤ ਸੁ ਆਏ । ਰਾਮਕੌਰ ਨੂੰ ਸੇਵ
ਗੁਰਾਂ ਲੰਗਰ ਦੀ ਦਿੱਤੀ । ਰਾਮਕੌਰ ਜੀ ਸੇਵ ਏਹ ਧਰ
ਸਿਰ ਤੇ ਲਿੱਤੀ ॥ ੧੯ ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਰਚਾ ਦੀਵਾਨ ਜਾਸ ਛਬ
ਊਚ ਸੁਹਾਵੇ । ਚੋਜੀ ਗੁਰ ਦੇ ਖੇਡ ਜਾਨ ਕੋ ਵਿਰਲਾ ਪਾਵੇ ।
*ਤੰਬੂ ਤਾਲ ਕਨਾਤ ਫਰਸ਼ ਅਤਿ ਖੂਬ ਵਿਛਾਏ। ਆਨੰਦ ਪੁਰ
ਆਨੰਦ ਕੇਸ ਗੜ੍ਹ ਚੋਜ ਵਿਖਾਏ ॥ ੨੦ ॥ ਕੁਦਰਤ ਗੁਰ
ਦਸਮੇਸ ਦੇਵ ਕਰ ਖੰਡਾ ਸੋਹੇ । ਬਿੰਜਲ ਜਿਉਂ ਚਮਕਾਰ

*ਸਤਿਗੁਰ ਖੇਮਾ ਤਾਣਿਆ ਜੁਗ ਜੂਥ ਸਮਾਣੇ । ਅਨ ਭਉ ਨੇਜਾ ਨਾਮੁ
ਦੇਕ ਜਿਤੁ ਭਗਤਿ ਅਘਾਣੇ ॥ ੨੨ ॥

[ਸਵਈਏ ਮਹਲੇ ਚੌਥੇ ਕੇ

ਜਾਨ ਮਨ ਸਭਦੇ ਟੋਹੇ । ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੀ ਫਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਉਚ
ਬੁਲਾਵੈਂ । ਮੁਖ ਤੋਂ ਮੋਤੀ ਝਰੈਂ ਜਦੋਂ ਇਹ ਬਚਨ ਸੁਨਾਵੈਂ
॥ ੨੧॥

“ਪਹਿਲਾਂ ਮਰਣੁ ਕਬੂਲਿ ਜੀਵਣ ਕੀ ਛਡ ਆਸ ।
ਹੋਹੁ ਸਭਨਾ ਕੀ ਰੋਣੁਕਾ ਤਉ ਆਉ ਹਮਾਰੈ ਪਾਸਿ ।”

[ਵਾਰ ਮਾਰੂ ਡਖਣੇ ਸਲੋਕ ਮ: ੫

“ਜੇ ਤਉ ਪੇਸ਼ ਖੇਲਣ ਕਾ ਚਾਉ। ਸਿਰ ਧਰਿ ਤਲੀ ਗਲੀ
ਮੋਰੀ ਆਉ । ਸਿਰ ਦੀਜੈ ਕਾਣ ਨ ਕੀਜੈ । ਤਉ ਇਸ
ਮਾਰਗ ਪੈਰ ਧਰੀਜੈ ॥”

[ਸਲੋਕ ਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਧੀਕ

ਲੋੜ ਅਸਾਂ ਦੇ ਤਈਂ ਪਈ ਹੈ ਅੱਜ ਮਹਾਨੋਂ । ਸਿੱਖਾਂ
ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਜ ਲੇਵਣੇ ਸੀਸ ਪਛਾਨੇ । ਦੇਵੇ ਕੋਈ ਸੀਸ ਬਨੇ
ਸਤਿਗੁਰ ਦਾ ਪਜਾਰਾ । ਉੱਠੇ ਹੋਇ ਦਲੇਰ ਸਭਾ ਵਿਚ ਦਿੱਸੇ
ਨਿਆਰਾ । ॥ ੨੨ ॥ ਹੋਏ ਸਭ ਹੈਰਾਨ ਸੋਚ ਮਨ ਅੰਦਰ
ਧਾਰੀ । ਖਬਰ ਨਹੀਂ ਇਹ ਕਾਰ ਗੁਰਾਂ ਜੋ ਅਜ ਉਚਾਰੀ। ਸੀਸ
ਮੰਗਦੇ ਅੱਜ ਪਕੜ ਕਰ ਖੰਡਾ ਜਾਨੇ । ਪ੍ਰਿਥਮ ਭਈ ਨ ਐਸ
ਰੀਤ ਇਹ ਨਈ ਪਛਾਨੀ ॥ ੨੩ ॥ ਸੰਗਤ ਹੋਈ ਚੁੱਪ ਨਾਹਿਕੁਝ
ਮੁਖੋਂ ਉਚਾਰੇ । ਪੀਲੇ ਹੋਏ ਮੁੱਖ ਸ੍ਰੀਗੁਰ ਦ੍ਰਿਸ਼੍ਟਿਹਾਰੇ* ਦਯਾ
ਰਾਮ ਜਿਸ ਨਾਮ ਖੱਤ੍ਰੀ ਸੋਫੀ ਜਾਨੇ । ਮਾਤ ਦਿਆਲੀ ਜਾਸ
ਪਿਤਾ ਸੁੱਧਾ ਪਹਿਚਾਨੇ ॥ ੨੪ ॥ ਜਾਗੇ ਤਿਸਦੇ ਭਾਗ ਭੱਜ
ਸਭ ਗਏ ਭੁਲੇਖੇ । ਸੋਚਿਆ ਦੇਵਾਂ ਸੀਸ ਅੱਜ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ

*ਭਾਈ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨਾਮ ਦਯਾ ਰਾਮ ਸੀ, ਆਪ ਸ: ੧੭੨੬
ਬਿ: ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਬੁੱਧੂ ਦੇ ਆਵੇ ਪਾਸ ਸੋਫੀ ਖੱਤ੍ਰੀ ਭਾਈ ਸੁੱਧੇ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਮਾਤਾ ਦਿਆਲੀ ਤੋਂ
ਜਨਮੇਂ; ਸੰ: ੧੭੫੬ ਵਿਸਾਖੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਸੀਸ ਭੇਟ ਕਰਕੇ ਸਿੰਘ ਸਜੇ, ਤੇ ਸਰਾ
ਉਮਰ ਗੁਰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਲਾਕੇ ਸ: ੧੭੬੫ ਅੱਸੂ ੨ ਨੂੰ ਗੁਦਾਵਰੀ ਕਨਾਰੇ ਹਜ਼ੂਰ
ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ ।

ਲੇਖੇ । ਸਫਲਾ ਹੋਵੇ ਜਨਮ ਛੁਟਾਂ ਜਨਮਾਂ ਦੇ ਸਾਥੋਂ । ਲੱਖੇ
ਜੇ ਏਹ ਸੀਸ ਮਿਰਾ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਹਾਥੋਂ ॥ ੨੫ ॥

ਤਨ ਮਨ ਧਨ ਸਰਬੰਸ ਗੁਰਾਂ ਦਾ ਸੀ ਉਹ ਜਾਨੇ ॥
ਅਰ ਅਪਨੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਾਂ ਦਾ ਸੀਗ ਪਛਾਨੇ ।
ਦਯਾ ਰਾਮ ਦਿਲ ਸੋਚ ਖੜਾ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਆਗੇ । ਲੇਵੇ ਮੇਰਾ
ਸੀਸ ਭਾਗ ਮਮ ਪੂਰਨ ਜਾਗੇ ॥ ੨੬ ॥ ਵਾਹ ਵਾਹ ਪਿਆਰੇ ਸਿੱਖ
ਸੀਸ ਤੂੰ ਵਾਰ ਵਖਾਯਾ । ਅਰ ਤੂੰ ਹੋਇ ਅਡੋਲ ਰਿਦਾ
ਸਚਿਆਰ ਦਿਖਾਯਾ । ਤੂੰ ਹੋਯਾ ਕੁਰਬਾਨ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਬਚਨਾਂ
ਅੰਦਰ । ਤੈਥੋਂ ਬੱਝੀ ਨੀਂਹ ਅਹੇ ਜੋ ਸਿੱਖੀ
ਮੰਦਰ ॥ ੨੭ ॥ ਗੁਰ ਫੁਰਮਾਯਾ ਮੁਖੋਂ ਚੱਲ ਤੂੰ
ਅੰਦਰ ਭਾਈ । ਫੜਕੇ ਤਿਸਦੀ ਬਾਂਹਿ ਗੁਰਾਂ ਤੰਬੂ ਵਿਚ
ਜਾਈ । *ਵਗੀ ਰੱਤ ਦੀ ਧਾਰ ਬਾਹਰ ਤੰਬੂ ਤੋਂ ਆਈ । ਸਭ
ਸੰਗਤ ਹੀ ਦੇਖ ਰਿਦੇ ਅੰਦਰ ਬਿਸਮਾਈ ॥ ੨੮ ॥ ਖੰਡਾ ਭਿੰਨਾ
ਰੱਤ ਪਕੜ ਫਿਰ ਬਾਹਰ ਆਵੈਂ । ਲਾਲ ਰੰਗ ਦਾ ਰੂਪ
ਆਪਣਾ ਗੁਰ ਦਿਖਰਾਵੈਂ । ਦੇਵੇ ਕੋਈ ਸੀਸ ਹੋਰ ਮੁੜ ਉਚ
ਅਲਾਏ । ਸੰਗਤ ਦੇ ਪਿਖ ਰੰਗ ਮੁੱਖ ਸਭ ਪੀਲੇ ਛਾਏ ॥ ੨੯ ॥
ਜੱਟ ਜਵੰਧਾ ਧਰਮਦਾਸ ਗੁਰਮਤ ਰਸ ਭਰਿਆ । ਬੈ ਖਰੀਦ
ਗੁਰ ਤੋਰ ਜੋਰ ਕਰ ਅੱਗੇ ਖਰਿਆ । ਮੇਰਾ ਮੁਝ ਮੇਂ ਨਾਹਿ
ਸਰਬ ਤਨ ਤੁਮਰਾ ਜਾਨੋਂ । ਹੋਯਾ ਜਨਮ ਸਫਲ ਮੁਖੋਂ ਸਿਰ

* ਪੁਰਾਣੇ ਇਤਿਹਾਸਾਂ ਵਿੱਚ ਬੱਝਕੇ ਲਿਖੇ ਹਨ ।

† ਭਾਈ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨਾਮ ਧਰਮ ਦਾਸ ਸੀ, ਆਪ ਸੰ: ੧੭੨੩ ਬਿ:
ਨੂੰ ਹਸਤਨਾ ਪੁਰ ਵਿਚ ਭਾਈ ਸੰਤ ਰਾਮ ਜਵੰਧੇ ਜੱਟ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਮਾਤਾ ਸਾਭੋ ਜੀ ਦੀ
ਕੁੱਖੋਂ ਜਨਮੇਂ, ਸੰ: ੧੭੫੬ ਬਿ: ਨੂੰ ਸੀਸ ਭੇਟ ਕਰਕੇ ਖੰਡੇ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਸਿੰਘ
ਸੰਜੇ, ਸੰ: ੧੭੭੪ ਬਿ: ਨੂੰ ਗੋਦਾਵਰੀ ਕਨਾਰੇ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਆਪ ਦਾ
ਬਲਾਣਾ ਹੋਯਾ ।

ਮੰਗੇ ਮਾਨੇ ॥ ੩੦ ॥ ਬਾਹੋਂ ਫੜ ਗੁਰਦੇਵ ਝੱਬ ਤੰਬੂ ਲੇਜਾਵੈਂ।
 ਝਬਦੇ ਬਾਹਰ ਆਇ ਫੇਰ ਖੰਡਾ ਦਿਖਰਾਵੈਂ। ਦੇਵੇ ਕੋਈ ਸੀਸ
 ਹੋਰ ਉੱਠੇ ਹੋ ਭਾਈ। ਉੱਠੇ *ਮੋਹਕਮ ਚੰਦ ਲਵੇ ਸਿਰ ਦੇਰ ਨ
 ਕਾਈ ॥ ੩੧ ॥ ਛੀਂਬਾ ਤਿਸਦੀ ਜਾਤ ਪਿਤਾ ਤੀਰਥ ਚੰਦ
 ਜਾਨੇਂ। ਦੇਵਾਂ ਬਾਈ ਮਾਤ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਪਛਾਨੇਂ। ਤਿਸਨੂੰ
 ਭੀ ਗੁਰਦੇਵ ਵਿੱਚ ਖੇਮੇਂ ਲੇ ਜਾਵੈਂ। ਫਿਰ ਖੰਡਾ
 ਭੈਵਾਨ ਆਇ ਕਰਕੇ ਚਮਕਾਵੈਂ ॥ ੩੨ ॥ ਸਾਹਿਬ
 ਆਵੇ ਚਿੱਤ ਦਏ ਸਿਰ ਕੋ ਬਲਵਾਨੇ। ਜਨਮ ਮਰਨ
 ਦੇ ਲੇਖ ਹੋਨ ਸਭ ਪੂਰੇ ਜਾਨੇ। ਉੱਠੇ ਸਾਹਿਬ ਚੰਦ ਜਾਤ
 ਜਿਸ ਨਾਈ ਗਾਵੇਂ। ਸੋਨਾ ਬਾਈ ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਚਮਨੇ ਘਰ
 ਆਵੈਂ ॥ ੩੩ ॥ ਤੰਬੂ ਅੰਦਰ ਘੱਤ ਚੋਜ ਸਤਿਗੁਰੂ ਵਖਾਇਆ।
 ਪੰਚਮ ਵਾਰੀ ਆਨ ਫੇਰ ਖੰਡਾ ਚਮਕਾਇਆ। ਹਿੰਮਤ ਆਏ
 ਚੱਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪਾਸ ਪਛਾਨੇ। ਲੇਵੇ ਮੇਰਾ ਸੀਸ ਗੁਰਾਂ ਨੂੰ

*ਭਾਈ ਮੋਹਕਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨਾਮ ਮੋਹਕਮ ਚੰਦ ਸੀ, ਆਪ ਸੰ: ੧੭੨੦ ਬਿ: ਨੂੰ ਦੁਆਰਕਾ ਵਿਚ ਭਾਈ ਤੀਰਥ ਚੰਦ ਛੀਂਬੇ ਦੇ ਘਰ ਮਾਤਾ ਦੇਵਾਂ ਬਾਈ ਤੋਂ ਜਨਮੇਂ, ਸੀਸ ਭੇਟ ਕਰ ਸਿੰਘ ਸਜੇ, ਸੰ: ੧੭੬੧ ਪੋਹ ੭ ਬਿ: ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ।

†ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨਾਮ ਸਾਹਿਬਚੰਦ ਸੀ, ਆਪ ਸੰ: ੧੭੧੯ ਨੂੰ ਬਿਦਰਪੁਰੀ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਚਮਨੇ ਜੀ ਨਾਈ ਦੇ ਘਰ ਮਾਤਾ ਸੋਨਾਬਾਈ ਤੋਂ ਜਨਮੇਂ, ਸੀਸ ਭੇਟ ਕਰ ਸਿੰਘ ਸਜੇ, ਸੰ: ੧੭੬੧ ਬਿ: ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਜੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ।

‡ਭਾਈ ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨਾਮ ਹਿੰਮਤ ਸੀ, ਆਪ ਸੰ: ੧੭੧੯ ਬਿ: ਨੂੰ ਜਗਨ ਨਾਥ ਜੀ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਗੁਲਜਾਰੇ ਬੀਵਰ ਦੇ ਘਰ ਮਾਤਾ ਧਨਬਾਈ ਜੀ ਤੋਂ ਜਨਮੇਂ, ਸੀਸ ਭੇਟ ਕਰ ਸਿੰਘ ਸਜੇ, ਸੰ: ੧੭੬੧ ਬਿ: ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ।

ਕਹੇ ਵਖਾਨੇ ॥ ੩੪ ॥ ਧਨ ਬਾਈ ਜੀ ਮਾਤ ਪਿਤਾ, ਝੀਵਰ
ਗੁਲਜਾਰਾ । ਆਯਾ ਗੁਰ ਦੇ ਪਾਸ ਗੁਰਾਂ ਫੜ ਤੰਬੂ ਵਾਰਾ ।
ਹਰ ਵਾਰੀ ਹੀ ਧਾਰ ਲਹੂ ਦੀ ਬਾਹਰ ਆਈ । ਤਕ ਕਰਕੇ
ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਈ ਸਗਲ ਲੁਕਾਈ ॥ ੩੫ ॥ ਪੰਜ ਪਿਆ-
ਰਜਾਂ ਸੀਸ ਗੁਰਾਂ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹਾਯਾ । ਅਰ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਲਾਜ
ਤਈਂ ਉੱਨ ਰੱਖ ਵਖਾਯਾ । ਕਰ ਉਹ ਭੇਟਾ ਸੀਸ ਗੁਰਾਂ ਤੋਂ
ਹੋਏ ਵਾਟੇ । ਅਰ ਇਉਂ ਪ੍ਰੀਤਮ ਗੁਰੂ ਸੰਦੜੇ ਹੋਏ ਪਜਾਰੇ ॥ ੩੬ ॥
ਚੌਪਈ

ਫਿਰ ਸਤਿਗੁਰ ਇਕ ਚੋਜ ਵਿਖਾਵੈਂ । ਪੰਜੇ ਸਿਖ ਲੈ ਬਾਹਰ
ਆਵੈਂ । ਪਿਖ ਕਰ ਸੰਗਤ ਅਚਰਜ ਹੋਈ । ਹੱਦ ਹੈਰਾਨੀ ਰਹੀ
ਨ ਕੋਈ ॥ ੩੭ ॥ ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਤਿਨ ਰੂਪ ਸੁਹਾਏ । ਅਚਰਜ ਕਪੜੇ
ਗੁਰਾਂ ਪਹਿਰਾਏ । *ਪੰਜ ਕਕਾਰ ਸੀਗ ਪਹਿਰਾਏ । ਲੱਕ ਨਾਲ
ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਸੁਹਾਏ ॥ ੩੮ ॥ ਤੇੜ ਕਛਹਿਰਾ ਹੱਥੀਂ ਕੜਾ । ਕੰਘਾ
ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਧਰਾ । ਮੁਖ ਪਰ ਅਚਰਜ ਨੂਰ ਸੁਹਾਵੇ । ਮੇਹਰ
ਗੁਰਾਂ ਦੀ ਅਤਿ ਛਬ ਪਾਵੇ ॥ ੩੯ ॥ ਹੋਮੈਂ ਮਾਰ ਮਰੇ ਜਗ ਵਿੱਚੋਂ ।
ਛੁੱਟੇ ਦੇਹ ਅਧਯਾਸ ਦੀ ਖਿੱਚੋਂ । ਤਕ ਸਭ ਅਚਰਜ ਹੋ ਹੋ ਜਾਵੈਂ ।
ਅਰ ਅਪਨੇ ਮਨ ਪੱਛੋ ਤਾਵੈਂ ॥ ੪੦ ॥ ਕਹੈਂ ਅਸੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਸਿਰ
ਦਿੱਤਾ । ਅਰ ਸਤਿਗੁਰ ਤੋਂ ਯਸ ਨਾ ਲਿੱਤਾ । ਇਉਂ ਹੀ ਤਕ ਤਕ ਮਨ
ਪਛਤਾਵੈਂ । ਗੁਰ ਆ ਗੱਦੀ ਪਰ ਬਹਿ ਜਾਵੈਂ ॥ ੪੧ ॥ ਫੇਰ
ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਵਾਕ ਉਚਾਰ । ਰਾਮਕੌਰ ਨੂੰ ਲਿਆ ਹਕਾਰ ਬੋਲੇ

*ਪੰਜ ਕੱਕੇ, ਛੰਦ:- ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੱਖੀ ਈ ਪੰਜ ਹਰਫ ਕਾਫ । ਹਰਗਿਬ ਨ ਬਾਸ਼ਦ
ਈ ਪੰਜ ਮੁਆਫ । ਕੜਾ, ਕਾਰਏ, ਕੱਛ, ਕੰਘਾ, ਬਿਦਾਂ । ਬਿਨ ਕੇਸ ਹੋਚਸਤ
ਜੁਮਲਾ ਨਿਸ਼ਾਨ । [ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦

ਸਤਿਗੁਰ ਹੇ ਸਿਖ ਪਜਾਰੇ। ਬਾਟਾ ਜਲ ਭਰ ਕਰੋ ਤਿਆਰੇ॥੪੨॥
 ਰੀਤ ਪੁਰਾਨੀ ਕਰਦੇ ਆਏ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੋ ਪਾਸ ਬੁਲਾਏ
 *ਹੁਕਮ ਮੰਨ ਉਸ ਕਾਰ ਕਮਾਈ। ਜਿਵ ਜਿਵ
 ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਫੁਰਮਾਈ॥ ੪੩॥ ਜਲ ਦਾ ਬਾਟਾ ਭਰਕੇ
 ਆਂਦਾ। ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਆ ਪਾਸ ਟਿਕਾਂਦਾ ਫਿਰ
 ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਕਿਹਾ ਅਲਾਈ। ਰਾਮ ਕੌਰ ਤੂੰ ਛੇਤੀ ਜਾਈ
 ॥ ੪੪ ॥ ਜੀਤੋ ਜੀ ਨੂੰ ਸੱਦ ਲਿਆਉ। ਪਾਤਸ਼ੇ ਇਸ ਵਿਚ
 ਪੁਵਾਉ। ਰਾਮ ਕੌਰ ਮਾਤਾ ਪਹਿ ਆਏ। ਅਰ ਬਿਨਤੀ ਕਰ ਕਿਹਾ
 ਸੁਨਾਏ॥੪੫॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਤਿਗੁਰ ਲਗੇ ਬਨਾਵਨ। ਲਗੇ
 ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਸਜਾਵਨ। ਨਿਰਗੁਣ ਸਰਗੁਣ ਰੂਪ ਅਪਾਰਾ। ਹੈ
 ਕਰਤੇ ਦੀ ਉਚੀ ਕਾਰਾ॥੪੬॥ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਮਾਨ ਜੋ ਨਜਰੇ ਆਵੇ।
 ਸਭ ਦਾ ਮਾਯਾ ਨਾਮ ਅਖਾਵੇ। ਖੰਡਾ ਮਾਯਾ ਨਾਮ ਪਛਾਨੇ।
 ਸ਼ਕਤੀ ਇਹੋ ਜਗਤ ਦੀ ਜਾਨੇ॥ ੪੭ ॥ ਪੰਥ ਪਰਖਿਆ
 ਤਿਸਦੇ ਨਾਲ। ਨਿਕਲੇ ਪੰਚ ਗੁਰੂ ਦੇ ਲਾਲ। ਤੁਸੀਂ ਪਤਾਸੇ
 ਲੈਕੇ ਜਾਵੇ। ਅਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਵੇ॥ ੪੮ ॥ ਜਲ
 ਸਰੂਪ ਹੋ ਜਾਨ ਪਤਾਸੇ। ਮਿੱਠਾ ਰਹਿ ਗੁਰ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ੇ।
 ਮਾਤ ਪਤਾਸੇ ਲੇ ਤਤਕਾਲੇ। ਆਕਰ ਬਾਟੇ ਦੇ ਵਿਚ ਡਾਲੇ॥੪੯॥

*ਗੁਰ ਕਹਿਆ ਸਾ ਕਾਰ ਕਮਾਵੇ। ਗੁਰ ਕੀ ਕਰਲੀ ਕਾਹੇ ਧਾਵੇ।

[ਗੁਰਬਾਕ

†“ਖੰਡਾ ਪ੍ਰਿਥਮੈ ਸਾਜਕੇ ਜਿਨ ਸਭ ਸੈਸਾਰ ਉਪਾਇਆ।” [ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦

ਇਹ ਵੌਲਾਈ “ਦੋ ਧਰਿ ਖੰਡਾ” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ
 ਮਹਿਲ ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਕੌਰਾਂ ਜੀ ਪਾਸ ਭਾਈ ਰਾਮ ਕੌਰ ਜੀ ਦੇ ਹੱਥੀਂ
 ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਘੱਲਿਆ ਸੀ, ਫਿਰ ਕਈ ਸਾਲ ਮਗਰੋਂ ਸ੍ਰੀ ਮਾਤਾ ਸੁੰਦਰੀ ਜੀ ਨੇ
 ਸ੍ਰੀ ਕੇਸ ਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰ ਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਪਾਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਵਨ ਲਈ
 ਘੱਲਿਆ, ਅੱਜ ਕੱਲ ਕੇਸ ਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਤਿਸੁ ਖੰਡੇ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹੀ ਗੁਰਾਂ ਫਿਰ ਜਾਨੋਂ । ਜਪੁਜੀ ੧, ਜਾਪੁ ੨,
 ਰੋਪਈ ੩, ਪਛਾਨੋਂ । ਪੜ੍ਹੇ ਸਵਈਏ ੪, ਆਨੰਦ ੫, ਜਾਨੋਂ ।
 ਕੀਤਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਤਯਾਰ ਮਹਾਨੋਂ ॥ ੫੦ ॥ ਆਤਮ ਸ਼ਕਤੀ ਜਿਸ
 ਵਿਚ ਭਰੀ ਸੂਰ ਬੀਰਤਾ ਅਰ ਸੰਗ ਕਰੀ । ਏਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤ
 ਮੁਰਦੇ ਜੀਵਾਵੇ । ਤੱਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਤੇ ਜਾਇ ਪੁਚਾਵੇ ॥ ੫੧ ॥ ਗੁਰ ਨੂੰ
 ਸੀਸ ਭੇਟ ਜਿਨ ਕੀਤਾ । ਅਰ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਪਾਲੀ ਰੀਤਾ ।
 ਹੁਣ ਉਹ ਲੱਗੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੀਵਨ । ਆਤਮ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵਿਚ
 ਜੀਵਨ ॥ ੫੨ ॥ ਇਉਂ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ । ਲੱਗੇ ਛਕਨ
 ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਹਿਤ ਧਾਰੇ । ਖੜੇ ਹੋਏ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਆਗੇ । ਅੰਮ੍ਰਿਤ
 ਗੁਰੂ ਛਕਾਵਨ ਲਾਗੇ ॥ ੫੩ ॥ ਪ੍ਰੇਮ ਸਹਿਤ ਗੁਰ ਲੱਗੇ
 ਛਕਾਵਨ । ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੀ ਫਤੇ ਬੁਲਾਵਨ । ਮੂਲ ਮੰਤ੍ਰ ਪਹਿਲੋਂ
 ਪੜ੍ਹਵਾਏ । ਫਿਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇ ਚੁਲੇ ਪਿਲਾਏ ॥ ੫੪ ॥ ਪੰਜ
 ਵਾਰ ਇਉਂ ਗੁਰਾਂ ਪੜ੍ਹਾਯਾ । ਅਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੰਜ ਚੁਲੇ ਪਿਲਾਯਾ ॥
 ਪੰਜ ਵਾਰ ਨੇਤਰ ਛਿਰਕਾਈ । ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮੁਖ ਫਤੇ
 ਅਲਾਈ ॥ ੫੫ ॥ ਪੰਜ ਚੁਲੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਪਾਏ । ਇਉਂ ਪੰਜੇ
 ਦਿੱਤੇ ਜੀਵਾਏ । ਬਾਕੀ ਸੀ ਜੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਭਾਈ । ਦਿੱਤਾ ਪੰਜਾਂ
 ਤਈਂ ਛਕਾਈ ॥ ੫੬ ॥ ਵਾਹ ਵਾਹ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਹੋਏ ।
 ਜੋ ਪਹਿਲੋਂ ਗੁਰ ਅੱਗੇ ਮੋਏ । ਫੇਰ ਗੁਰਾਂ ਨੇ ਮੇਹਰ ਕਰਾਈ ।
 ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜੀਵਾਈ ॥ ੫੭ ॥ ਫਿਰ ਸਤਿਗੁਰ ਨੇ
 ਬਰਨ ਅਲਾਈ । ਰਹਿਤ ਖਾਲਸੇ ਸਰਬ ਸੁਨਾਈ
 ਨਿਸ ਦਿਨ ਨਾਮ ਜਪੇ ਕਰਤਾਰ । ਗੁਰ ਬਾਣੀ ਸੰਗ ਕਰੋ
 ਪਿਆਰ ॥ ੫੮ ॥ ਬਾਟ ਘਾਟ ਜਪਣਾ ਸਤਨਾਮ । ਜੋ ਸਦ ਆਵੇ
 ਤੁਮਰੇ ਕਾਮ । ਤੰਤ ਮੰਤ ਪਾਖੰਡ ਨ ਕਰਨਾ । ਬਿਨ ਗੁਰ ਨਹਿ

ਕੁਝ ਮਨ ਮੇਂ ਧਰਨਾ ॥ ੫੯ ॥

ਏਹਰਾ

ਸਿਰ ਪੈਰਾਂ ਤੋਂ ਆਇ ਲੈ ਰੋਮ ਨ ਛੇੜੋ ਜਾਨ ।
 ਕੇਸ ਸਟਬ ਜੋ ਦਾਤ ਹੈ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਪਹਿਚਾਨ ॥ ੬੦ ॥
 ਤੁਰਕੀ ਟਾਰ ਕੁਨਾਰ ਦਾ ਸੰਗ ਨ ਕਰਨਾ ਜਾਨ ।
 ਨਿਜ ਨਾਰੀ ਬਿਨ ਹੋਰ ਸਭ ਮਾਤਾ ਭੈਣ ਪਛਾਨ ॥ ੬੧ ॥
 ਗੰਦੇ ਧੂਮਰ ਪਾਨ ਤੋਂ ਬਚੇ ਸਿੰਘ ਸੇ ਜਾਨ ।
 ਨਸ਼ਾ ਨ ਕੋਈ ਵਰਤਣਾ ਇਹ ਗੁਰ ਵਾਕ ਪਛਾਨ ॥ ੬੨ ॥
 ਕੱਠਾ ਮਾਸ ਅਯੋਗ ਹੈ ਜੋ ਖਾਵੇ ਧੂਮ ਛੀਨ ।
 ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਮੁੜ ਰਲੇ ਐਵੇਂ ਨਾਹੀਂ ਚੀਨ ॥ ੬੩ ॥
 ਸਦ ਹੀ ਨਿਜ ਸਰੀਰ ਸੰਗ ਰਖਣੇ ਪੰਜ ਕਕਾਰ ।
 ਅੱਠੇ ਪਹਿਰ ਨ ਤਿਆਗਣੇ ਰਖਣੇ ਸਦਹੀ ਧਾਰ ॥ ੬੪ ॥
 ਮੀਣੇ ਔਰ ਮਸੰਦ ਜੋ ਧੀਰ ਮੱਲਿ ਕੁੜਮਾਰ ।
 ਬਖਸ਼ਾਵਨ ਤੋਂ ਵੀਰ ਹੈਂ ਮੇਲੇ ਪੰਥ ਪਿਆਰ ॥ ੬੫ ॥

ਚੋਪਈ

ਮੂਲ ਮੰਤ੍ਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁਨਾਵੈਂ । ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ
 ਜਪਾਵੈਂ । ਫੇਰ ਕਹੈਂ ਅਜ ਪੰਥ ਨਿਆਰਾ । ਨਾਮ ਖਾਲਸਾ ਅਸਾਂ
 ਸੁਧਾਰਾ ॥ ੬੬ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਨਾਨਕ ਜਗ ਵਿਚ ਆਇ ਜੇਹੜੀ ਨੀਂਹ
 ਸੀ ਗਏ ਰਖਾਇ । ਅੱਜ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਪਿਆਰਾ । ਉਸ ਪਰ
 ਮੰਦਰ ਹੋਯਾ ਤਿਆਰਾ ॥ ੬੭ ॥ ਫੇਰ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਛਕਾਵੈਂ । ਗੱਢੇ
 ਪੰਜਾਂ ਤਈਂ ਲਵਾਵੈਂ । ਨਾਮ ਧਰੇ ਫਿਰ ਤਿਨਕੇ ਜਾਨੈਂ । ਸੋ ਭੀ
 ਸੁਣੋਂ ਅਤੀ ਹਿਤ ਠਾਨੈਂ ॥ ੬੮ ॥ ਦਯਾ ਰਾਮ ਨੂੰ ਸਿੰਘ ਸਜਾਵੈਂ ।
 ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਤਿਸ ਨਾਮ ਸੁਨਾਵੈਂ । ਧਰਮ ਦਾਸ ਦਾ ਨਾਮ

ਉਚਾਰਾ॥ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਭਾ ਦੂਸਰ ਪਯਾਰਾ॥੬੯॥ ਮੋਹਕਮ ਚੰਦ
ਨਾਮ ਜਿਸ ਭਾਈ। ਮੋਹਕਮ ਸਿੰਘ ਧਰਾ ਹਿਤ ਲਾਈ।
ਸਾਹਿਬ ਚੰਦ ਗੁਰੂ ਕਾ ਪਯਾਰਾ। ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ
ਨਯਾਰਾ॥ ੭੦॥ ਹਿੰਮਤ, ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਏ। ਪੰਜਾਂ ਦੇ
ਗੁਰ ਨਾਮ ਸੁਨਾਏ। ਫਿਰ ਸਤਿਗੁਰ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੋਂ ਗਾਈ। ਸਭ
ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੁਨਾਈ॥੭੧॥ ਏਹ ਪੰਜੇ ਜੋ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ।
ਮੇਰਾ ਰੂਪ ਸਮਝੀਓ ਸਾਰੇ। ਇਨ ਨਿਜ ਸੀਸ ਗੁਰੂ ਪੈ ਵਾਰਾ।
ਅਰ ਅਪਨਾ ਕੀਤਾ ਨਿਸਤਾਰਾ॥ ੭੨॥ ਸਿਰੋਮਣੀ ਅਜ ਹੋਏ
ਪੰਜੇ। ਸਾਰੇ ਪੰਥ ਖਾਲਸੇ ਸੰਦੇ। ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ ਵਧੂ ਮਹਾਨ।
ਹੋਵਨਗੇ ਪੰਜੇ ਪਰਧਾਨ॥ ੭੩॥

ਦੋਹਰਾ

ਉਨਹਾਂ ਪੰਜਾਂ ਦੇ ਤਈਂ ਫਿਰ ਗੁਰ ਕਹਾ ਉਚਾਰ।
ਛਕਣ ਅਸਾਡੇ ਵਾਸਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਰੋ ਤਿਆਰ॥੭੪॥

ਚੌਪਈ

ਜਿਵੇਂ ਗੁਰਾਂ ਸੀਗਾ ਫੁਰਮਾਯਾ। ਤਿਉਂ ਪੰਜਾਂ ਨੇ ਹੁਕਮ
ਕਮਾਯਾ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜਿਉਂ ਗੁਰ ਆਪ ਬਣਾਯਾ। ਤਿਉਂ ਪੰਜਾਂ ਤੋਂ
ਸੀ ਬਣਵਾਯਾ॥੭੫॥ ਅਰ ਆਗਯਾ ਕੀਤੀ ਉਨ ਤਾਈਂ। ਸਾਨੂੰ
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਿਓ ਛਕਾਈ। ਜਿਵੇਂ ਛਕਾਯਾ ਅਸਾਂ ਤੁਸਾਨੂੰ। ਤਿਵੇਂ
ਛਕਾਓ ਤੁਸੀ ਅਸਾਨੂੰ॥੭੬॥ ਆਪ ਖੜੇ ਹੋ ਪੰਜਾਂ ਅੰਗੇ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ
ਛਕਣ ਸਤਿਗੁਰੂ ਲੱਗੇ। ਓਹੋ ਸਤਿਗੁਰ ਵਾਲੀ ਰੀਤੀ। ਪੰਜ
ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੇ ਸਭ ਕੀਤੀ॥ ੭੭॥ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦਾ ਵਾਕ
ਪਿਆਰਾ। ਸਤਿਗੁਰ ਪਰਗਟ ਕਰ ਦਿਖਲਾਰਾ:-

“ਗੁਰੂ ਸਿਖ ਸਿਖ ਗੁਰੂ ਹੈਂ ਏਕੋ ਗੁਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਚਲਾਵੈ।”

ਇਸ ਕੌਂਤਕ ਦੇ ਤਈਂ ਨਿਹਾਰ । ਇਕ ਸਿਖ ਕੀਤਾ ਬਚਨ
ਉਚਾਰਾ ॥ ੭੮ ॥ :-

“ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਆਪੇ ਗੁਰ ਚੇਲਾ ।”

ਹੁਣ ਸੰਗਤ ਲੱਗੀ ਪਛਤਾਵਨ । ਗੁਰ ਸਮਰਥ ਹੈਂ ਮਾਰ
ਜਿਵਾਵਨ । ਲੱਗੀ ਗੁਰ ਪੈ ਬਿਨਜ ਅਲਾਵਨ । ਰਾਮਕੌਰ ਪੈ
ਬ੍ਰਿਥਾ ਸੁਨਾਵਨ ॥ ੭੯ ॥ ਗੁਰ ਦੇ ਕੌਂਤਕ ਕੌਨ ਪਛਾਨੈ ।
ਗੁਰ ਕੀ ਗਤ ਨੂੰ ਗੁਰ ਹੀ ਜਾਨੈ । ਈਸ਼ਰ ਕੋਟੀ ਗੁਰ ਗੰਭੀਰ।
ਕੋਟੀ ਜੀਵ ਜਗਤ ਸਰੀਰ ॥ ੮੦ ॥ ਰਾਮਕੌਰ ਤੇ ਸੰਗਤ ਸਾਰੀ।
ਹਾਥ ਜੋੜ ਕਰ ਬਿਨੈ ਉਚਾਰੀ । ਹੇ ਸਤਗੁਰ ਜੀ ਮਿਹਰ
ਕਰਾਓ। ਸਭ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਚਰਨੀਂ ਲਾਓ ॥ ੮੧ ॥ ਅੰਮ੍ਰਤ ਖੰਡੇ ਦਿਓ
ਪਿਲਾਈ । ਸਿੰਘ ਸਭਨ ਨੂੰ ਦਿਹੋ ਸਜਾਈ । ਸਤਿਗੁਰ ਬੋਲੇ
ਹੋ ਕ੍ਰਿਪਾਲ । ਸੁਨੀਓਂ ਸੱਭ ਗੁਰੂ ਦੇ ਲਾਲ ॥ ੮੨ ॥ ਹੋਂਨ
ਸਿੱਖ ਸਭ ਗੁਰ ਕੇ ਪਜਾਰੇ । ਪੰਚ ਰਹਿਨਗੇ ਸਦਾ ਨਿਆਰੇ ।
ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਕਾਰ ਨਿਰਾਲੀ । ਹੁਕਮ ਵਰਤਿਆ ਜਿਵੇਂ
ਅਕਾਲੀ ॥ ੮੩ ॥ :-

ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵਾਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦ ॥ ਚੋਪਈ ॥

“ਮੈਂ ਅਪਨਾ ਸੁਤ ਤੋਹਿ ਨਿਵਾਜਾ। ਪੰਥ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਬੇ
ਕਹੁ ਸਾਜਾ । ਜਾਹਿ ਤਹਾਂ ਤੈ ਧਰਮ ਚਲਾਇ । ਕਣੁਧਿ
ਕਰਨ ਤੇ ਲੋਕ ਹਟਾਇ ॥ ੨੯ ॥

ਕਵਿਬਾਚ-ਦੋਹਰਾ

ਠਾਂਢ ਭਯੋ ਮੈ ਜੋਰ ਕਰ ਬਚਨ ਕਹਾ ਸਿਰ ਨਿਆਇ ।
ਪੰਥ ਚਲੈ ਤਬ ਜਗਤ ਮੈ ਜਬ ਤੁਮ ਕਰਹੁ ਸਹਾਇ ॥ ੩੦ ॥

ਚੋਪਈ

ਇਹ ਕਾਰਨਿ ਪ੍ਰਭ ਮੋਹਿ ਪਠਾਯੋ । ਤਬ ਮੈ ਜਗਤ
ਜਨਮੁ ਧਰਿ ਆਯੋ । ਜਿਮ ਤਿਨ ਕਹੀ ਤਿਮੈ ਤਿਮ
ਕਹਿ ਹੋ । ਔਰ ਕਿਸੂ ਤੇ ਬੈਰ ਨ ਗਹਿ ਹੋ ॥ ੩੧ ॥...
ਮੈਂ ਹੋਂ ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਕੋ ਦਾਸਾ । ਦੇਖਨ ਆਯੋ ਜਗਤ
ਤਮਾਸਾ । ਜੋ ਪ੍ਰਭ ਜਗਤ ਕਹਾ ਸੋ ਕਹਿ ਹੋਂ । ਮਿਰਤ
ਲੋਕ ਤੇ ਮੋਨ ਨ ਰਹਿ.ਹੋਂ ॥ ੩੩ ॥

ਨਰਾਜ-ਛੰਦ

ਕਹਯੋ ਪ੍ਰਭੁ ਸੁ ਭਾਖਿ ਹੋਂ । ਕਿਸੂ ਨ ਕਾਨ ਰਾਖਿ ਹੋਂ ।
ਕਿਸੂ ਨ ਭੇਖ ਭੀਜ ਹੋਂ । ਅਲਿਖ ਬੀਜ ਬੀਜ ਹੋਂ ॥ ੩੪ ॥
ਪਖਾਣ ਪੂਜ ਹੋਂ ਨਹੀ । ਨ ਭੇਖ ਭੀਜ ਹੋਂ ਕਹੀ । ਅਨੰਤ
ਨਾਮ ਗਾਇ ਹੋਂ । ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਪਾਇਹੋਂ ॥ ੩੫ ॥
ਜਟਾ ਨ ਸੀਸ ਧਾਰ ਹੋਂ । *ਨ ਮੁੰਦਰਕਾ ਸੁਧਾਰ ਹੋਂ ।
ਨ ਕਾਨ ਕਾਹੂ ਕੀ ਧਰੋਂ । ਕਹਿਯੋ ਪ੍ਰਭੁ ਸੁ ਮੈਂ ਕਰੋਂ ॥ ੩੬ ॥
ਭਜੋ ਸੁ ਏਕ ਨਾਮਯੋ । ਜੁ ਕਾਮ ਸਰਬ ਠਾਮਯੋ । ਨ
ਜਾਪ ਆਨ ਕੋ ਜਪੋਂ । ਨ ਔਰ ਥਾਪਨਾ ਥਪੋਂ ॥ ੩੭ ॥

ਚੋਪਈ

ਹਮ ਇਹ ਕਾਜ ਜਗਤ ਮੋਂ ਆਏ । ਧਰਮ ਹੇਤ
ਗੁਰਦੇਵ ਪਠਾਏ । ਜਹਾਂ ਤਹਾਂ ਤੁਮ ਧਰਮ ਬਿਥਾਰੋ ।
ਦੁਸਟ ਦੋਖੀਯਨਿ ਪਕਰ ਪਛਾਰੋ ॥ ੪੨ ॥ ਯਾਹੀ ਕਾਜ
ਧਰਾ ਹਮ ਜਨਮੈ । ਸਮਝ ਲੇਹੁ ਸਾਧੂ ਸਭ ਮਨਮੈ ।
ਧਰਮ ਚਲਾਵਨ ਸੰਤ ਉਬਾਰਨ । ਦੁਸਟ ਸਭਨ ਕੋ
ਮੂਲ ਉਪਾਵਨ ॥ ੪੩ ॥ ਜੇ ਜੇ ਭਏ ਪਹਿਲ

*ਮੰਗ ਛੇਦਨੇ ਮਨਮਤ ਹੈ ।

ਅਵਤਾਰਾ । ਆਪ ਆਪ ਤਿਨ ਜਾਪੁ ਉਚਾਰਾ । ਪ੍ਰਭ
 ਦੇਖੀ ਕਿਨਹੂੰ ਨ ਬਿਦਾਰਾ । ਧਰਮ ਕਰਨ ਕੋ ਰਾਹੁ
 ਨ ਡਾਰਾ ॥ ੪੪ ॥”

ਚੌਪਈ

ਇਤ ਆਦਿਕ ਗੁਰ ਵਾਕ ਸੁਨਾਏ । ਅਰ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ
 ਸੁਨ ਪਾਏ । ਬੋਲੇ ਹੇ ਮਮ ਸੰਗਤ ਪਜਾਰੀ । ਸਿੰਘ ਸਜਨ ਦੀ
 ਕਰੋ ਤਿਆਰੀ ॥ ੮੪ ॥ ਸੁਨ ਗੁਰ ਤੋਂ ਬਚ ਸੰਗਤ ਆਵੈ ।
 ਅਰ ਮਨ ਮੇਂ ਅਤਿ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਵੈ । ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇ ਛਕਨੇ ਦੀ
 ਜਾਨੈ । ਲਗੇ ਤਿਆਰੀ ਕਰਨ ਪਛਾਨੈ ॥ ੮੫ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਪੰਜ ਪਿਆਰਜਾਂ ਸਤਗੁਰਾਂ, ਦੀ ਆਗਯਾ ਅਨੁਸਾਰ ।
 ਸੰਗਤ ਤਈਂ ਛਕਾਇਆ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਰਕੇ ਤਜਾਰ ॥ ੮੬ ॥

॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭਾਈ ਰਾਮਕੌਰ ਜੀ ਸਤਤ੍ਰਵਾਂ ਅਧਿਆਇ ਸਮਾਪਤੰ ॥

—:੦:—

ਇਕ ਕੌਤਕ

ਚੌਪਈ

ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਦੀ ਸੁਨੋ ਕਹਾਨੀ । ਰਾਮਕੌਰ ਸ਼ੰਕਾ ਇਕ
 ਠਾਨੀ । ਵਡੇ ਵਡੇ ਭਾਰੀ ਹਥਿਆਰ । ਜੋ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਹੋਨ
 ਅਗਾਰ ॥ ੧ ॥ ਭਾਈ ਦੇ ਚਿਤ ਐਸੀ ਆਈ । ਭਾਰੀ ਧਨਖ
 ਨ ਚੁਕਿਓ ਜਾਈ ॥ ੨ ॥ ਏਹ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਹਨ ਕਠਨ ਅਪਾਰੇ ।
 ਸਕੈਂ ਚਲਾ ਨਾ ਗੁਰ ਕਰਤਾਰੇ । ਸਤਿਗੁਰ ਨੇ ਤਿਸ ਦਿਲ ਦੀ

ਜਾਨੀ । ਦਿਖਲਾਵਨ ਹਿਤ ਬਿਰਤੀ ਠਾਨੀ ॥ ੩ ॥ ਚੜ੍ਹੇ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦੇਵ ਸ਼ਿਕਾਰ । ਹਾਥੀ ਪਰ ਹੋਏ ਅਸਵਾਰ । ਰਾਮਕੌਰ
ਨੂੰ ਨਾਲ ਲਿਜਾਵੈਂ । ਉਸਦੇ ਦਿਲਦੀ ਸ਼ੰਕ ਮਿਟਾਵੈਂ ॥ ੪ ॥
ਕਠਨ ਧਨਖ ਲੈ ਗੁਰੂ ਪਧਾਰੇ । ਗਏ ਪਹਾੜ ਵੱਲ ਬਲਕਾਰੇ ।
ਉਹੀ ਫੜ ਹਥਿਆਰ ਚਲਾਏ।ਏਕ ਬਿਰਛ ਦੇ ਮਾਰ ਵਿਖਾਏ ।
॥ ੫ ॥ ਟੁੱਟਾ ਬਿਰਛ ਡਿੱਗਾ ਧਰ ਮਾਨੇ । ਰਾਮਕੌਰ ਪਿਖ
ਨਿਸਚੇ ਆਨੇ । ਫਿਰ ਭਾਈ ਮਨ ਇਉਂ ਫੁਰਿ ਆਈ । *ਭਾਰ
ਬਹੁਤ ਸਤਿਗੁਰ ਦਾ ਨਾਹੀਂ ॥ ੬ ॥ ਗੁਰ ਸ੍ਰੀਰ ਮੈਂ ਲਵਾਂ
ਉਨਾਇ । ਬਲ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਹੈ ਅਧਕਾਇ । ਇਸ ਵਿਧ ਹੋਯਾ
ਸੰਸਾ ਭਾਰਾ । ਲਗੇ ਹਟਾਵਨ ਗੁਰ ਕਰਤਾਰਾ ॥ ੭ ॥ ਹਾਥੀ ਪਰ
ਚੜ੍ਹਨੇ ਗੁਰ ਲਾਗੇ । ਰਾਮਕੌਰ ਤਦ ਕਹਿਣੇ ਲਾਗੇ । ਮੇਰੀ
ਪਿਠ ਤੇ ਪੈਰ ਟਿਕਾਵੇ । ਅਰ ਹਾਥੀ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹ ਜਾਵੇ ॥ ੮ ॥
ਇੱਕ ਚਰਨ ਸਤਿਗੁਰ ਧਰ ਦਯਾ । ਰਾਮਕੌਰ ਤੋਂ ਸਹਿਆ
ਨ ਗਇਆ । ਸ਼ਕਤੀ ਵੇਖ ਲਈ ਸੂ ਸਾਰੀ । ਗੁਰ ਦਾ ਬੋਝ ਨ
ਸਕਾ ਸਹਾਰੀ ॥ ੯ ॥ ਬਾਵਨ ਬਲ ਸਮ ਕੰਤਕ ਗਾਈ ।
ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਭਾਰ ਜਿਉਂ ਦੀਯਾ ਟਿਕਾਈ । ਸਤਿਗੁਰ ਬੋਲੇ ਵਾਕ
ਉਚਾਰਾਇਤਨਾ ਵੀ ਤੂੰ ਸਕੇ ਸਹਾਰਾ ॥ ੧੦ ॥ ਬ੍ਰਿਧ ਬੰਸ ਕੁਝ ਸਕੇ
ਸਹਾਰੀ । ਇਸ ਪਰ ਗੁਰ ਦੀ ਮੇਹਰ ਅਪਾਰੀ । ਰਾਮਕੌਰ ਨੇ
ਭੁੱਲ ਬਖਸ਼ਾਈ । ਅਰ ਬਿਨਤੀ ਇਉਂ ਮੁਖੋਂ ਅਲਾਈ ॥ ੧੧ ॥
ਹੋ ਸਤਿਗੁਰ ਮੈਂ ਦਾਸ ਅਜਾਨਾਤੁਮ ਰਖਤੇ ਹੋ ਸ਼ਕਤਿ ਮਹਾਨਿ ।
ਦਾਸਾਂ ਦੇ ਹੋ ਪ੍ਰੇਰਕ ਵਾਨਾਚੇਜ ਵਿਖਾਵੇ ਅਪਣੇ ਜ ਨਾ ॥ ੧੨ ॥ ਫਰ

*ਭਾਈ ਰਾਮਕੌਰ ਦੇ ਚਿੱਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੁੱਲੀ ਕਿ ਸਤਗੁਰੂ ਜੀ ਬਲ ਵਿੱਚ
ਤਾਂ ਅਦੁਤੀ ਹਨ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰ ਦਾ ਭਾਰ ਛੇੜਾ ਹੀ ਹੈ, ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਮੈਂ ਚੁੱਕ
ਸਕਦਾ ਹਾਂ ।

†ਭਾਰ ਨਾ ਸਹਿਆ ਗਿਆ ।

ਸਤਿਗੁਰ ਗਜ ਪ ਚੜ੍ਹ ਜਾਵੈ। ਰਾਮਕੌਰ ਨੂੰ ਨਿਕਟ ਬਿਠਾਵੈ। ਗੁੱਝੇ
ਭੇਤਾਂ ਭਰੇ ਇਸ਼ਾਰੇ। ਕਰਨ ਅਨਕ ਵਿਧ ਗੁਰ ਕਰਤਾਰੇ ॥੧੩॥

॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭਾਈ ਰਾਮਕੌਰ ਜ ਅਠੱਥਰਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ ॥

—:—:—

ਭਾਈ ਰਾਮਕੌਰ ਜੀ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਕੇ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਹੋਣਾ

ਦੋਹਰਾ

ਰਾਮਕੌਰ ਦੇ ਚਿੱਤ ਵਿਚ ਉਪਜੀ ਪ੍ਰੀਤ ਮਹਾਨ ।
ਕਰੀ ਬੇਨਤੀ ਗੁਰਾਂ ਪੈ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੀਲਾਨ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ

ਬੀਤੀ ਰਾਤ ਕੁਛਕ ਜਦ ਜਾਨੋ । ਕਰੀ ਬੇਨਤੀ ਗੁਰ ਪੈ
ਮਾਨੋ । ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਖੰਡੇ ਧਾਰ ਛਕਾਵੇ । ਅਤੇ ਦਾਸ ਨੂੰ ਸਿੰਘ
ਸਜਾਵੇ ॥ ੨ ॥ ਸੁਨੋਂ ਸਭੀ ਤੁਮ ਖਾਲਸ ਸੰਤ । ਮਹਿਮਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ
ਵਡੀ ਬਿਅੰਤ । ਇਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨੂੰ ਰਿਖ ਮੁਨ ਸਾਰੇ । ਲੋਚ ਰਹੇ
ਸੁਨ ਅਨਕ ਪ੍ਰਕਾਰੇ ॥ ੩ ॥

ਸੁਰਿ ਨਰ ਮੁਨਿ ਜਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਖੋਜਦੇ ਸੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਗੁਰ
ਤੇ ਪਾਇਆ । ਪਾਇਆ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਗੁਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੀਨੀ
ਸਚਾ ਮੰਨਿ ਵਸਾਇਆ । ਜੀਅ ਜੰਤ ਸਭਿ ਤੁਧੁ ਉਪਾਏ
ਇਕਿ ਵੇਖਿ ਪਰਸਣਿ ਆਇਆ । ਲਬ ਲੋਭੁ ਹੰਕਾਰੁ
ਚੂਕਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਭਲਾ ਭਾਇਆ । ਕਹੈ ਨਾਨਕ ਜਿਸਨੋਂ
ਆਪਿ ਤੁਠਾ ਤਿਨਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਗੁਰ ਤੇ ਪਾਇਆ ॥ ੧੩ ॥

[ਰਾਮਕਲੀ ਅਨੰਦ ਮਹਲਾ ੩]

ਇਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸਾਰ । ਮਿਲੀ ਨ ਕਿਸ ਨੂੰ ਸਾਰ
 ਵਿਚਾਰ । ਕਲਪਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ । ਸੋ ਨਾਂ ਕਰ ਸਕਦੇ
 ਨਿਸਤਾਰ ॥ ੪ ॥ ਝੂਠੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੀਵਨ ਵਾਰੇ । ਨਾ
 ਇਤਕੇ ਨਾ ਉਤਕੇ ਪਜਾਰੇ । ਦਰ ਦਰ ਫਿਰਤ ਸ਼ਾਂਤਿ ਨਹਿ
 ਆਵੈ । ਗੁਰ ਅਕਾਲ ਬਿਨ ਨਹਿ ਤ੍ਰਿਪਤਾਵੈ ॥ ੫ ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ
 ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਘਰ ਆਇਆ* ਲੇਖਾ ਹਰ ਨੇ ਨਾਹਿ ਪੁਛਾਇਆ
 ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੀ ਅਮਰ ਹੋ ਜਾਵੇ । ਜਨਮ ਮਰਨ ਵਿਚ ਫੇਰ
 ਨਾਂ ਆਵੇ ॥ ੬ ॥

ਕਥਿਤ

ਕੋਉ ਬਨ ਜਾਵਤੋ ਹੈ ਸੁਧਾ ਨਹਿ ਪਾਵਤੋ ਹੈ ਭੂਖੋ ਮਰ ਜਾਵਤੋ
 ਹੈ ਅੰਗ ਭੀ ਸੁਕਾਵਤੋ । ਪੂਠੇ ਲਟਕਾਵਤੋ ਹੈ ਧੂਨੀ ਕੋ ਤਪਾਵਤੋ
 ਹੈ ਮੋਨੀ ਹੋ ਰਹਾਵਤੋ ਹੈ ਵਾਕ ਨਾ ਅਲਾਵਤੋ । ਰਿਧ ਸਿੰਧ
 ਪਾਵਤੋ ਹੈ ਪ੍ਰਾਣ ਕੋ ਚੜ੍ਹਾਵਤੋ ਹੈ ਫਲ ਫੂਲ ਖਾਵਤੋ ਹੈ ਦੁਧ ਕੋ
 ਅਚਾਵਤੋ । ਰਾਗ ਧੁਨਿ ਗਾਵਤੋ ਹੈ ਸਭ ਕੋ ਰਿਝਾਵਤੋ ਹੈ ਭੇਖ
 ਭੀ ਬਨਾਵਤੋ ਹੈ ਆਸਨ ਵਿਖਾਵਤੋ ॥ ੭ ॥ ਕੋਈ ਕਹੇ
 ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰਹਾਵਤੋ ਸੁਮੇਰ ਜਾਵੇ ਵੇਖਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਜੜ੍ਹ ਰੂਪ ਹੀ
 ਸੁਮੇਰ ਹੈ । ਕੋਈ ਕਹੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਤਾਲ ਚਿ ਰਹਾਵਤੋ ਹੈ ਸ਼ੇਸ਼
 ਕੀ ਨਾ ਗਈ ਵਿਖ ਦੁੱਖ ਹੀ ਵਧੇਰ ਹੈ । ਸਸ ਚਿ ਕਹਿਤ ਸੁਧਾ
 ਘਟਤ ਵਧਤ ਨਿੱਤ ਅੱਜ ਲੋ ਕਲੰਕ ਯੁਤ ਕਥਾ ਜਿਸ ਫੇਰ ਹੈ ।
 ਸੁਰਗ ਚਿ ਸੁਧਾ ਕਹੈਂ ਸੋ ਭੀ ਪੁੰਨ ਲਉ ਹੈਂ ਭੋਗ ਜਨਮ ਮਰਨ
 ਤਿਸ ਮਿਟੇ ਨਹੀਂ ਫੇਰ ਹੈਂ ॥ ੮ ॥ ਤਿਰੀਆ ਕੇ ਹੋਠਨ ਚਿ
 ਸੁਧਾ ਕੋ ਸੁਨਾਵਤੋ ਹੈਂ ਭਰਤੇ ਮਰਤ ਤਾਂਕੇ ਦੁੱਖ ਹੀ ਨਕੇਰ ਹੈ ।

* ਭਗਤ ਭੰਡਾਰ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਕਉ ਸਉਪੈ ਫਿਰ ਲੇਖਾ ਮੂਲ ਨ ਲਇਆ ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਮੁੰਦਰ ਚਿ ਖਾਰੋ ਅੱਜ ਲਉ ਨਾ ਮੀਠੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ
ਸੋਮਾਂ ਕੁਦਰਤ ਚਮਕੇਰ ਹੈ । ਇਨ ਖਟ ਜਗਾ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾ ਨਹਿ
ਸਾਰ ਜਾਨੋ ਸੁਧਾ ਸੰਤ ਰਸਨਾ ਚਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਉਚੇਰ ਹੈ । ਬਾਣੀ
ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂਬਾਣੀ ਕਹੇ ਮੰਨੇ
ਮੇਵਕ ਸੁ ਮੇਰ ਹੈ ॥ ੯ ॥ ਹੋਇਕੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਗੁਰੂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ
ਛਕਾਵੰਦੇ ਨੇ ਲੋੜ ਜਿਸ ਛਕਨੇ ਦੀ ਕਰਦੇ ਨਾਂ ਡੇਰ ਹੈ । ਪੰਚਕ
ਪਛਾਨ ਪਰਪੰਚ ਤੋਂ ਸੰਕੋਚੇ ਮਨ ਸੋਈ ਹੈਂ ਪਿਆਰੇ ਪੰਜ ਪੰਚ
ਕੇ ਅਗੇਰ ਹੈਂ । ਪੰਚ ਰੂਪ ਬਾਣੀ ਜਪ ਪੰਚ ਦਾ ਸਰੂਪ ਹੋਏ
ਸੋਈ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਪਾਂਚੋ ਜਾਂ ਗੁਣ ਵਧੇਰ ਹੈਂ । ਹੁਕਮ ਅਕਾਲ ਦਾ
ਜੋ ਕੀਤਾ ਖੰਥ ਖਾਲਸਾ ਹੈ ਸੀਗ ਜੋ ਅਨਾਈ ਸੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੀਤਾ
ਫੇਰ ਹੈ ॥ ੧੦ ॥

ਭਾਈ ਰਾਮ ਕੋਈ ਹੱਥ ਜੋੜੇ ਸੀ, ਗੁਰੂ ਦੇ ਅੱਗੇ
ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਦੇਵ ਤੁਸੀ ਰੂਪ ਹੋ ਅਕਾਲ ਦੇ । ਤਪਸੀ ਧਿਆਨ
ਧਾਰੀ ਜੋਗੀ ਰਿਸ਼ੀ ਦ੍ਰੁਹਮ ਚਾਰੀਤੀਨ ਲੋਕ ਦੇਵ ਨਾ ਸਿਆਣੂੰ
ਤੁਧ ਚਾਲ ਦੇ । ਭਗਤ ਤੁਮਾਰੇ ਜੋਊ ਸੋਊ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋਏ ਅੱਜ
ਹੀ ਛਕਾਓ ਸੁਧਾ ਅਪਨੀ ਦਿਆਲ ਦੇ।ਦਾਸ ਹਾਂ ਸਦਾ ਤੋਂ ਤੇਰੇ
ਦਾਸ ਹਾਂ ਅਗਾਰ ਤੇਰੇ ਕਰਨਾ ਨਿਧਾਨ ਤੁਸੀ ਕਾਜ ਕਰੋ ਬਾਲ
ਦੇ ॥ ੧੧ ॥ ਬੋਲੇ ਗੁਰਦੇਵ ਬ੍ਰਿਧ ਅੰਸ ਤੂੰ ਪਿਆਰੋ ਮਮ ਤੇਰੇ
ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰੀਤ ਸੰਦੜਾ ਵਿਗਾਸ ਹੈ । ਤੁਧ ਨੂੰ ਨਾਂ ਕਰਾਂ ਦੂਰ
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਿਆਂ ਜਰੂਰ, ਕਰਾਂ ਤੇਰੇ ਵਿੱਚ ਰੱਬੀ ਜੋਤ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼
ਹੈ।ਜਦੋਂ ਤੁਧ ਚਿਤ ਵਿੱਚ ਐਸੀ ਫੁਰ ਆਈ ਅੱਜ ਜਾਨੋਂ ਸਿੱਖੀ
ਸਫਲ ਬਨਾਈ ਜੋ ਅਨਾਸ਼ ਹੈ । ਜਦੋਂ ਤੁਮ ਚਾਹੋ ਛਕੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ
ਤਿਆਰ ਹੋਵੇ ਸਾਡੇ ਨੇੜੇ ਸਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਤੁਸਾਂ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਹੈ ॥ ੧੨ ॥

ਸੋਰਠਾ

ਰਾਮ ਕੌਰ ਕਰ ਜੋਰ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯਾ ਗੁਰਾਂ ਨੂੰ ।
 ਮਿਹਰ ਕਰੋ ਮਮ ਓਰ ਸੁਧਾ ਛਕਾਵੇ ਦਾਸ ਨੂੰ ॥ ੧੩ ॥
 ਮੰਨ ਲਈ ਗੁਰਦੇਵ ਅਰਜ ਕਰੀ ਜੋ ਤਾਸ ਨੇ ।
 ਰਾਮ ਕਵਰ ਨਿਸਚੇਵ ਲੱਗਾ ਹੋਨ ਤਿਆਰ ਜੇ ॥ ੧੪ ॥
 ਤਜਾਰੀ ਕਰੀ ਵਿਚਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਉੱਠਕੇ ।
 ਧਾਰੇ ਪੰਜ ਕਕਾਰ ਸਫੁ ਕੇਸੀਂ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰ ॥ ੧੫ ॥
 ਕੀਤਾ ਠੀਕ ਤਿਆਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ।
 ਆਪ ਅਤੀ ਹਿਤ ਧਾਰ ਚੋਜੀ ਗੁਰਾਂ ਛਕਾਇਆ ॥ ੧੬ ॥
 ਧਰਿਆ ਤਿਸਦਾ ਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਾਂ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ।
 ਪਹਿਲਾ ਤਿਸਦਾ ਨਾਮ ਰਾਮਕੌਰ ਸੀ ਜਾਨ ਲੈ ॥ ੧੭ ॥

ਬਿਲਾਵਲ ਮਹਲਾ ੫

ਤ੍ਰਿਸਨ ਬੁਝੀ ਮਮਤਾ ਗਈ ਨਾਠੇ ਭੈ ਭਰਮਾ । ਥਿਤਿ
 ਪਾਈ ਆਨਦੁ ਭਇਆ ਗੁਰਿ ਕੀਨੇ ਧਰਮਾ ॥ ੧ ॥
 ਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਆਰਾਧਿਆ ਬਿਨਸੀ ਮੇਰੀ ਪੀਰ । ਤਨੁ
 ਮਨੁ ਸਭੁ ਸੀਤਲੁ ਭਇਆ ਪਾਇਆ ਸੁਖੁ ਬੀਰ ॥ ੧ ॥
 ਰਹਾਉ ॥ ਸੇਵਤ ਹਰਿ ਜਪਿ ਜਾਪਿਆ ਪੇਖਿਆ
 ਬਿਸਮਾਦੁ । ਪੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਤ੍ਰਿਪਤਾਸਿਆ ਤਾਕਾ ਅਚਰਜ
 ਸੁਆਦੁ ॥ ੨ ॥ ਆਪਿ ਮੁਕਤੁ ਸੰਗੀ ਤਰੇ ਕੁਲ ਕੁਟੰਬ
 ਉਧਾਰੇ । ਸਫਲ ਸੇਵਾ ਗੁਰਦੇਵ ਕੀ ਨਿਰਮਲ ਵਰ-
 ਬਾਰੇ ॥ ੨ ॥ ਨੀਚੁ ਅਨਾਥੁ ਅਜਾਨੁ ਸੈ ਨਿਰਗੁਨੁ
 ਗੁਣ ਹੀਨ । ਨਾਨਕ ਕਉ ਕਿਰਪਾ ਭਈ ਦਾਸੁ
 ਅਪਨਾ ਕੀਨੁ ॥ ੪ ॥ ੨੫ ॥ ੫੫ ॥

(੪੩੦)

ਕਥਿੱਤ

ਕੌਤਕ ਇਹ ਦੇਖ ਕਰ ਸੰਗਤ ਅਨੰਦ ਭਈ ਬੋਲਦੀ ਹੈ
ਧੰਨ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਦਸਮੇਸ ਨੂੰ। ਸਿੰਘ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਤਾਈਂ ਬੋਲਦੀ ਹੈ
ਧੰਨਧੰਨਧੰਨਬਿਧ ਵਾੜੀ ਜੋ ਜਪਾਵੇ ਇੱਕ ਏਸ ਨੂੰ। ਹੋਰ ਕੇਤੀ
ਸੰਗਤ ਤਿਆਰ ਹੋਈ ਛਕਨੇ ਨੂੰ ਖੋਈ ਮੇਰ ਤੇਰ ਜੇੜੀ
ਦੇਵਦੀ ਕਲੇਸ਼ ਨੂੰ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਭਏ ਖਾਲਸੇ ਗੁਰੂ ਦੇ
ਸਿੰਘ ਲਿਖਕੇ ਸੁਨਾਈ ਸਾਖੀ ਰਹੇ ਜੇ ਹਮੇਸ਼ ਨੂੰ ॥ ੧੮ ॥

ਸੋਰਠ।

ਸਭ ਨੂੰ ਦੋ ਕਰ ਜੋੜ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ।
ਭੁੱਲ ਚੁੱਕ ਜੋ ਮੋਰ ਸੋਧੋ ਠੀਕ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ॥ ੧੯ ॥

॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਾਹਿਬ ਰਾਮਕਵਰ (ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ)
ਉਨਾਸੀ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ ।

—:੦:—

**ਭਾਈ ਜਾਗੂ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਜੀਵਣ ਸਿੰਘ
ਬਣਨਾ !**

ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ
ਛਕਿਆ ਤਿਸ ਸਮੇਂ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰ ਨਿਵਾਸੀ ਜਾਗੂ
ਰੰਘਰੇਦਾ ਸਿੱਖ ਜੋ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ
ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦੀ ਖਬਰ ਲੈਣ
ਗਿਆ ਸੀ, ਤੇ ਤਿਸੀ ਜਗਾ ਰਹਿਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗਬਹਾਦਰ ਜੀ
ਦਾ ਸੀਸ ਲੈ ਸ੍ਰੀ ਦਸਮੇਸ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦ ਪੁਰ ਜੀ
ਪੁਜਿਆ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਜਦ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ

ਛਕੌਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਾਤ ਪਾਤ ਦਾ ਭੇਦ ਮਿਟਾਵਣ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼
 ਦੇਂਦੇ ਸੁਣਿਆਂ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਚਿੱਤ ਵਿਚ ਵੀ ਅੰਮ੍ਰਤ ਛਕਣ ਦੀ
 ਉਮੰਗ ਆਈ, ਪਰ ਡਰਦਾ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਪਾਸ ਬਿਨੈ ਨ ਕਰ
 ਸਕੇ, ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਖਿਆਲ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼
 ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਾਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ, ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪ ਮੈਨੂੰ
 ਅੰਮ੍ਰਤ ਛਕਾ ਕੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਵਿਚ ਅਭੇਦ ਕਰਨ ਬਾਬਤ
 ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਪਾਸ ਬੇਨਤੀ ਕਰੋ। ਤਾਂ ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂਜੀ ਪਾਸ
 ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ
 ਦਾ ਘਰ ਵੱਡਾ ਖੁਲ੍ਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਜਾਤ ਦਾ
 ਮਾਣ ਨਹੀਂ, ਕੇਵਲ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਮਾਣ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ
 ਜੀ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਬੂਹਾ ਹਰ ਸ੍ਰੇਣੀ ਤੇ ਹਰ ਜਾਤੀ ਲਈ ਸਦਾ
 ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਭਾਈ ਜਾਗੂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਕੇ
 ਥਾਪੀ ਦਿਤੀ ਤੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ—“ਰੰਘਰੇਏ ਗੁਰੂ ਕੇ ਬੇਟੇ।”
 ਇਉਂ ਕਹਿ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਭਾਈ ਜਾਗੂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਤ ਛਕਾਣ ਦੀ
 ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ, ਤਾਂ ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੇ ਓਸੇ ਰੀਤੀ ਮੂਜਬ
 ਭਾਈ ਜਾਗੂ ਤੇ ਹੋਰ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਤ ਛਕਾਯਾ, ਤੇ ਇਉਂ
 ਹਰ ਜਾਤ ਦੇ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਤ ਛਕਾ ਕੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ
 ਵਿਚ ਅਭੇਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੁਯਾਦਾ ਚਲਾਈ। ਜਾਗੂ ਦਾ ਨਾਮ
 ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਜੀਵਣ ਸਿੰਘ ਰੱਖਿਆ, ਤੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ
 ਕਿ ਤੂੰ ਏਥੇ ਹੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਰਿਹਾ ਕਰ। ਸੋ ਭਾਈ
 ਜੀਵਣ ਸਿੰਘ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਨਗਾਰਚੀ ਦੀ ਸੇਵਾ
 ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਸ੍ਰੀ ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਰਣਜੀਤ
 ਨਗਾਰੇ ਦਾ ਨਗਾਰਚੀ ਭਾਈ ਜੀਵਣ ਸਿੰਘ ਹੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ

ਗੁਰੂ ਜੀ ਮਾਲਵੇ ਤੋਂ ਹੋਕੇ ਦਿੱਲੀ ਆਦਿ ਹੋ ਦੱਖਣ ਨੂੰ ਗਏ ਹਨ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਭਾਈ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਆਗਯਾ ਪਾਕਰ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਆ ਕੇ ਬਾਬੇ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਤੇ ਇੱਥੇ ਹੀ ਚਲਾਣਾ ਕੀਤਾ। ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਬਾਬੇ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਕੋਲੇ ਪਾਸ ਅਸਮਾਨੀ ਖੂਹ ਦੇ ਕੋਲ ਭਾਈ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸਮਾਧ ਹੁਣ ਤਕ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਇਸਦੀ ਬੰਸ ਦਾ ਇਕ ਸਿੰਘ ਬਾਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੁਣੀਂਦਾ ਹੈ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅੱਸੀਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤ ॥

— ੦ —

ਕੋਟ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਤੇ ਰਾਮਾ ਤਲਵੰਡੀ ਦੇ ਪਿੰਡ ਬੰਨ੍ਹਣੇ !

ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਿਆ ਸੀ ਉਸੀ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਪੁਤ੍ਰ ਭਾਈ ਮੋਹਰਸਿੰਘ ਲਈ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਦੀ ਜਮੀਨ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਕੱਟਕੇ ਕੋਟ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਨਾਮੇਂ ਪਿੰਡ ਮੀਲ ਕੁ ਦੇ ਫਾਸਲੇ ਤੇ ਵਸਾਯਾ, ਅਤੇ ਤਿਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਰਾਈਂ ਮੁਜਾਰੇ ਵਸਾਏ, ਤੇ ਭਾਈ ਰਾਮੇਂ ਨੂੰ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਭਾਈ ਰਾਮਿਆਂ ਤੂੰ ਭੀ ਦੱਬਰ ਵਾਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈਂ, ਆਖੋਂ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਲਈ ਭੀ ਪਿੰਡ ਬੰਨ੍ਹ ਦੇਈਏ? ਭਾਈ ਰਾਮੇਂ ਕਿਹਾ ਜੀ ਜਿਵੇਂ ਆਪ ਦੀ ਰਜਾਇ ਹੋਵੇ ਸੋ ਵਰਤੋ। ਤਾਂ ਭਾਈ ਰਾਮੇਂ ਉੱਤੇ ਖੁਸ਼ ਹੋਕਰ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਪਿੰਡ ਦੀ ਨੀਂਹ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਰੱਖਕੇ ਤਿਸਦਾ ਨਾਮ ਰਾਮੇਂ ਦੀ

ਤਲਵੰਡੀ ਰੱਖਿਆ। ਤਿਸ ਵਿਚ ਰੰਧਾਵੇ ਜੱਟ ਤਿਸਦੀ ਬੰਸ ਦੇ
ਹੁਣ ਤਾਈਂ ਵੱਸਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਮੁਖੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ
ਇਸਤ੍ਰਾਂ ਹਨ:—ਭਾਈ ਰਾਮਾਂ, ਤਿਸਤੋਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪੀਹੜੀਆਂ ਮਗਰੋਂ
ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ, ਤਿਸਦੇ ਪੁਤ੍ਰ ਸੱਖਾ ਸਿੰਘ, ਤਿਸਦੇ ਫਤੇ ਸਿੰਘ,
ਤਿਸਦੇ ਜੀਵਣ ਸਿੰਘ ਆਦਿਕ ਹੋਏ। ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ
ਜੀ ਨੇ ਰਾਮੇਂ ਨੂੰ ਅਪਨੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈ ਪਿੰਡ ਪੱਖੋਂ ਕੇ,
ਰੰਧਾਵਾ, ਧਰਮ ਕੋਟ, ਠੇਠਰ ਆਦਿਕ ਦਿੱਤੇ ਸੀ ॥

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਲੁਟਾਕੇ ਪੰਥ ਦੇ ਗੁਣ ਪਰਖਣੇ

ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਨੂੰ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦ ਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਸੱਦਿਆ,
ਉਸ ਸਮੇਂ ਭਾਈ ਜੀ ਦਾ ਅਨੰਦ ਪੁਰ ਜਾਣਾ ਸੁਣਕੇ ਝੰਡੇ
ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਤੋਂ ਵੀ ਢੇਰ ਸੰਗਤ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ
ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦ ਪੁਰ ਗਈ, ਤਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਤੇ ਭਾਈ
ਜੀ ਨੇ ੧੦੦੦) ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਯਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਭੇਟਾ ਕੀਤਾ,
ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਰੁਪਈਏ ਨੂੰ ਅੱਡ ਹੀ ਰੱਖਛੱਡਿਆ, ਦੂਜੇ
ਦਿਨ ਉਸੇ ੧੦੦੦) ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਯੇ ਦਾ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ
ਕਰਾਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅੱਜ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ
ਜਿਤਨਾ ਕਿਸੇ ਦਾ ਜੀ ਕਰੇ ਆਪੇ ਲੁੱਟ ਲਵੇ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਏਹ
ਵਾਕ ਸੁਣ ਸੰਗਤਾਂ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਲੁੱਟਕੇ ਅਪਨੇ-ਬੰਗਿਆਂ ਵਿੱਚ

ਜਾਬਿਰਾਜੀਆਂ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਕੁਝ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਵਰਤਾਵਨ ਵਾਲਿਆਂ
 ਪਾਸੋਂ ਹੀ ਗੱਢੇ ਲੈ ਕਰ ਛਕੇ ਤੇ ਕੁਝ ਸਿੰਘ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਭਾਈ
 ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾਈ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾਈ ਧਰਮ ਸਿੰਘ
 ਜੀ, ਭਾਈ ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾਈ ਵੀਰਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾਈ ਉਦੇ
 ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾਈ ਆਲਮ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾਈ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ,
 ਭਾਈ ਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾਈ ਅਨਕ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾਈ ਅਜਬ
 ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾਈ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾਈ ਮੈਣਾਂ ਸਿੰਘ ਜੀ,
 ਭਾਈ ਗੰਡਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਦਿਕ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਪਨੀ ਬ੍ਰਿਤੀ
 ਅਖੰਡ ਭਜਨ ਵਿੱਚ ਜੋੜੀ ਰੱਖੀ, ਤੇ ਇਸ ਲੁੱਟ ਵਿਚ ਹਿੰਸਾ
 ਨਾਂ ਲਿਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ ਭਾਈ
 ਜੀ ! ਤੁਸੀਂ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲੁੱਟਿਆ? ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ
 ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸਤਿਗੁਰੋ! 'ਜਿਉਂ ਪ੍ਰੇਰੇ ਤਿਉਂ ਕਰਣਾਂ' ਤੁਹਾਡੇ
 ਹੁਕਮ ਅੰਦਰ ਜੋ ਕਰਾ ਰਹੇ ਹੋ ਸੋ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ
 ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਕਰਨਗੇ ਸੋ ਬਿਦੇਹ
 ਰੂਪ ਸੰਤ ਹੋਵਨਗੇ, ਅਤੇ ਜੋ ਵਰਤਾਵੇ ਤੋਂ ਵਰਤਾਵਾ ਲੈ ਗਏ
 ਹਨ ਸੋ ਰਜੇ ਗੁਣੀ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਹੋਣਗੇ, ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ
 ਲੁੱਟ ਕੀਤੀ ਹੈ ਸੋ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਹੋਣਗੇ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭਾਈ ਰਾਮਕੌਰ ਜੀ ਇਕਾਸੀਵਾਂ ਅਧਿਆਇ ਸਮਾਪਤ ॥

ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੱਧ

ਸੰ: ੧੭੫੭ ਬਿ: ਨੂੰ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂ ਜੀ ਥੋੜੇ ਜੇਹੇ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਲੈ
 ਕਰ ਸ਼ਿਕਾਰ ਗਏ, ਅੱਗੇ ਰਾਜਾ ਬਲੀਆਚੰਦ ਤੇ ਆਲਮ ਚੰਦ

ਫੌਜ ਸਮੇਤ ਅੱਗੇ ਹੀ ਘਾਤ ਲਾਈ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਬੋਝੇ ਜਹੇ ਸਿੰਘ ਵੇਖਕੇ ਹੱਲਾ ਕਰਕੇ ਆ ਪਏ । ਏਧਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਿੰਘ ਜੋ ਜੰਗ ਲਈ ਸਦਾ ਹੀ ਤਿਆਰ ਬਚ ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਵੈਰੀ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲੱਗੇ:—

ਭੁਯੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ

ਸੜਾ ਸਾੜ ਗੋਲੀ, ਤੜਾ ਤਾੜ ਚਾਲੀ। ਦੜਾ ਦਾੜ ਚੋਈ,
ਝੜਾ ਝਾੜ ਵਾਲੀ। ਗੜਾ ਗਾੜ ਗੋਲੇ, ਚਲੇ ਤੋਪ ਵਾਲੇ।
ਕੜਾ ਕਾੜ ਲੱਗੇ, ਮਚਾਏ ਥਰਾਲੇ ॥ ੧ ॥ ਉਦੇ ਸਿੰਘ ਆਗੇ
ਲੜੇ ਫੌਜ ਲੈਕੇ। ਕਰੇ ਹਾਨ ਸ਼ੱਤ੍ਰੂ, ਜੁ ਡੰਕਾ ਬਜੈਕੇ। ਮਚਾਂ ਸਿੰਘ
ਜੋਧੇ, ਬਲੀ ਤੇਜ ਵਾਲੇ। ਵਧੇ ਖੂਬ ਆਗੇ, ਜੁ ਬੋਲੇ ਅਕਾਲੇ
॥ ੨ ॥ ਵਗੀ ਸ਼੍ਰੋਣ ਧਾਰਾ, ਪਹਾੜੀ ਮੁਕਾਏ। ਕਈ ਮਾਰ ਫੱਟੇ,
ਕੜਾਕੇ ਮਚਾਏ। ਹਥੋਂ ਸਿੰਘ ਆਲਮ, ਫਟੇ ਚੰਦ ਬਲੀਆ।
ਗੁਰੂ ਆਪ ਦਸਮੇਂ, ਪਿਥੇਂ ਸਾਰੁ ਹਲੀਆ ॥ ੩ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਜੰਗ ਵਿਚ ਜੁੱਟੇ ਵੇਖਣ ਹਿਤ ਇਕ ਉੱਚੀ ਥਾਂ ਖਲੋਤੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅੱਗੇ ਪਿੱਛੇ ਵੇਖ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਕੋਲ ਨਾ ਤੱਕ ਘਬਰਾ ਗਏ, ਤੇ ਘੋੜਾ ਛੇੜ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਪੁੱਜੇ, ਤੇ ਕੰਪਾਇ ਮਾਨ ਹੋ ਕੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਸਤਿਗੁਰੋ ! ਤੁਸੀਂ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਅਕੱਲੇ ਛੱਡਕੇ ਏਧਰ ਆ ਗਏ ਹੋ, ਕਦੀ ਸ਼੍ਰਦਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਫੌਜ, ਚੰਦ ਬਿਨਾ ਰਾਤ, ਕਵਲਾਂ ਬਿਨਾ ਤਾਲ, ਹੰਸਾਂ ਬਿਨਾਂ ਮਾਨ ਸਰੋਵਰ ਸੋਭਾ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ?

ਏਹ ਸੁਣ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਬਚਨ

ਕੀਤਾ:—“ਸਾਡੇ ਸਿੰਘਾਂ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਭਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਤੇ
 ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਥੋੜੇ ਜਹੇ ਪਹਾੜੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਨਹੀਂ ਹਾਰਦੇ, ਅਸੀਂ
 ਆਪਣੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਤੱਕ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਤੁਸੀਂ ਕੰਪਾਇਮਾਨ ਨਾ
 ਹੋਵੋ”। ਓਧਰ ਰਣ ਭੂਮੀ ਵਿਚ ਜਾਕੇ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ
 ਜੀ ਦਾ ਕਿਤਨੇ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਤੱਕ ਰਿਦਾ ਦ੍ਰਵ ਨਿੱਕਲਿਆ,
 ਤੇ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਹੰਝੂ ਵਗ ਤੁਰੇ, ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਬਿਨੈ ਕਰਨ
 ਲੱਗੇ:—“ਸਤਿਗੁਰੋ! ਆਪ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਨੇੜਾਂ ਅੱਗੇ ਵਿਖਾਈ ਦੇਂਦੇ
 ਰਹੋ, ਤੇ ਆਪ ਸਹੈਤਾ ਕਰੋ”। ਇਹ ਸੁਣ ਭਾਈ ਜੀ ਦਾ ਦਿਲ
 ਡੋਲਿਆ ਦੇਖ ਗੁਰੂ ਜੀ ਧਨਖ ਬਾਣ ਫੜਕੇ ਜੰਗ ਲਈ
 ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ।

ਭੁਯੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ

ਗੁਰੂ ਬਖਸ਼ ਸਿੰਘਾ, ਨ ਭੂਮੀ ਕੰਪਾਵੇ। ਕਰੋ ਧੀਰ ਭਾਰੀ,
 ਅਤੀ ਜੀਤ ਆਵੇ। ਚਲੇ ਛੇੜ ਘੋੜਾ, ਰਣੇ ਭੂਮ ਆਏ। ਫਰੇ
 ਤੀਰ ਗੁਰ ਨੇ, ਕਰਾਰੇ ਚਲਾਏ ॥ ੪ ॥

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਤੀਰਾਂ ਨਾਲ ਜਦ ਕਈ ਮੁਖੀ ਪਹਾੜੀਏ
 ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਪਹਾੜੀ ਸੈਨਾਂ ਸਿਰ ਤੇ ਪੈਰ ਰੱਖ ਨੱਸ
 ਤੁਰੀ। ਏਧਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਿਦਕੀ ਸਿੰਘ
 ਭਾਈ ਉਦੇ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾਈ ਬਚਿਤ੍ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾਈ ਮਹਾਂ
 ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾਈ ਆਲਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ
 ਜੀ ਆਦਿ ਜਿੱਤ ਦੇ ਨਗਾਰੇ ਵਜਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ
 ਪੁੱਜੇ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਆਗਿਆਨੁਸਾਰ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ
 ਜੀ ਨੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪਾਓ ਦਿੱਤੇ।

ਓਧਰ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜੇ ਰਾਜਾ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਪਾਸ ਜਾ ਕੇ

ਸਲਾਹ ਕਰਨ ਲੱਗੇ, ਕਿ ਅਨੰਦ ਪੁਰੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਕੱਢ
ਛੱਡੋ, ਤੇ ਨਿੱਤ ਦਾ ਦੰਟਾ ਮਿਟਾਵੋ, ਇਸ ਮਤਲਬ ਦੀ ਸੁਹੰਦ
ਦੇ ਸੂਬੇ ਦੀ ਰਾਹੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਰਾਜਿਆਂ ਨੇ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖਕੇ
ਦਿੱਲੀ ਪਹੁੰਚਾਈ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭਾ: ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਿਆਸੀਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ॥

—:੦:—

**ਸੱਯਦ ਬਹਮੀ ਨਾਮੇਂ ਇਕ ਮੁਸਲਮਾਨ,
ਤੇ ਦੋ ਬਾਣੀਆਂ ਨੇ ਸਿੰਘ ਸਜਣਾਂ!**

ਸੰ:੧੭੬੨ਬਿ:ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮਾਲਵੇ ਦੇਸ ਦੀ ਸੈਲ ਕਰਦੇ
ਹੋਏ 'ਛੱਤੇ ਆਣੇ' ਨਾਮੇ ਪਿੰਡ ਜਾ ਉਤੇ, ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਸੱਯਦ ਬਹਮੀ
ਨਾਮੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਫਕੀਰ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਵਾਲਾ ਤੇ
ਸੰਤਾਂ ਸਾਧਾਂ ਦਾ ਮੇਲੀ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਕੋਜ਼ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ
ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਆਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਫਕੀਰ ਅੱਗੇ ਵੀ
ਕੁਝ ਗੁਰੂਨਾਨਕ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਤਾਂ ਇਸਦੇ
ਦਿਲ ਵਿਚ ਐਡਾ ਪ੍ਰੇਮ ਉਪਜਿਆ ਕਿ ਇਕ ਦਿਨ ਇਸਨੇ
ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਾਸ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਤੁਸੀ
ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਪੁਚਾਇਓ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਨਾਮ
ਦਾਨ ਬਖਸ਼ ਆਪਣੀ ਚਰਨੀਂ ਲਾਵਣ, ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਤ ਛਕਾ ਕੇ
ਸਿੰਘ ਸਜਾਵਣ, ਮੈਨੂੰ ਗੁਰ ਕੀ ਸਿੱਖੀ ਪੱਖ ਪਾਤ ਤੋਂ ਰਹਿਤ
ਕੇਵਲ ਰੱਬ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੀ ਨਿਰਛਲ ਤੇ ਨਿਰਕਪਟ
ਦਿਸਦੀ ਹੈ। ਤਾਂ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ

ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸੱਯਦ ਬਹਮੀ ਨੂੰ ਨਿਰਫਲ ਸੱਚਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਤੇ ਨਾਮ ਦੇ ਰਸ ਦਾ ਚਾਹਵਾਨ ਤੇ ਯੋਗ ਅਧਕਾਰੀ ਤੱਕ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿਤਾ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾ ਕੇ ਸਿੰਘ ਸਜਾ ਕੇ ਅਭੇਦ ਕਰੋ । ਉਸ ਸਮੇਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ੧, ਭਾਈ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ੨, ਭਾਈ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ੩, ਭਾਈ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ੪, ਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ । ਪੰਜ ਬਾਣੀਆਂ (ਜਪੁਜੀ ੧, ਜਾਪੁਜੀ ੨, ਚੌਪਈ ੩, ਸਵੱਯੇ ੪, ਅਨੰਦ ੫,) ਦਾ ਪਾਠ ਕਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਸੱਯਦ ਬਹਮੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਛਕਾਇਆ ॥

ਯਥਾ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਐਨ ੧ ਅੰਸੁ ੧੮:—

ਚੌਪਈ

“ਸੁਨ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੁ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਧਾਰੀ । ਪੂਰਬ ਭਲੀ ਰੀਤ ਭੈਂ
ਭਾਰੀ । ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੁਇ ਭਾਵਨ ਧਰੈ । ਮਿਲਨ ਪੰਥ ਮੈਂ
ਜੇ ਹਿਤ ਕਰੈ ॥ ੮ ॥ ਤਉ ਇਹ ਉਚਤ ਖਾਲਸੇ ਵੀਰ ।
ਪਾਹੁਲ ਲੈ ਉਚੈ ਕੈ ਨੀਰ । ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਸੋ ਹੁਕਮ ਬਖਾਨਾ ।
ਖਰੇ ਹੋਹ ਕਰ ਸਿੱਖ ਸੁਜਾਨਾ ॥ ੯ ॥ ਲੇ ਆਗਯਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ
ਬਨਵਾਯੋ । ਖਰੇ ਹੋਇ ਤਤ ਕਾਲ ਛਕਾਯੋ । ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਭਬ
ਨਾਮ ਉਚਰਿਓ । ਸੁਭ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਤਹ ਧਰਿਓ ॥ ੧੦ ॥
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਕਹਿ ਫਤੇ । ਭਾ ਕਲਜਾਣ ਉਚਤਿ ਮੁਦ
ਚਿਤੇ । ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਲਗਯੋ ਗੁਰ ਕੇਰਾ । ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਠ
ਸੰਝ ਸਵੇਰਾ ॥ ੧੧ ॥”

ਇਸ ਤਰਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾ ਕੇ ਸੱਯਦ ਬਹਿਮੀ ਤੋਂ
 *ਅਜਮੇਰਸਿੰਘ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ, ਤੇ ਖਾਲਸੇ ਵਿਚ ਅਭੇਦ ਕੀਤਾ ।
 ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਭਾਈ ਦੇ ਕੋਟ (ਇਹ ਪਿੰਡ ਛਾਈ ਭਗਤੂ
 ਨੇ ਵਸਾਯਾ ਸੀ, ਭਾਈ ਦਾ ਕੋਟ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੀ ਉੱਘਾ ਹੈ)
 ਜਾ ਰਹੇ, ਉਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ
 ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ । ਉਸੀ ਸਮੇਂ ਕਛਾਹ
 ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਜਾਇਆ ਗਿਆ; ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼
 ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਭਾਈ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਦਿ ਪੰਜ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ
 ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਛਕਾਵਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ॥

ਯਥਾ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼:-
 ਚੌਪਈ

“ਗੁਰ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਪਾਇ ਕਰ ਖਰੇ । ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮੰਤ੍ਰ ਮੁਖ
 ਰਰੇ । ਖਰੇ ਬਿਲੋਕੇ ਗੁਰੂ ਬਖਾਨੇ । ਉਠ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ
 ਲੇਹੁ ਮਾਨੇ ॥੧੯॥ ਸੁਨ ਕਰ ਹੁਕਮ ਨੀਰ ਅਨਵਾਯੋ । ਲੇ ਮਿਸ-
 ਟਾਨ ਪਤਾਸਨ ਪਾਯੋ । ਪੜ੍ਹੇ ਸਵੱਯੋ ਸਿੰਘਨ ਪੰਚ । ਪੂਰਬ ਜਪ
 ਅਨੰਦ ਪੁਰ ਬੰਚ ॥ ੨੦ ॥ ਝੋਰੜ ਸੰਗਿਆ ਭਾਖੈ ਤਬੈ । ਸੋ
 ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਉਠ ਤਬੈ । ਕਰ ਅਰਦਾਸ ਹੁਕਮ ਕੋ ਲੈਕੈ ।
 ਦੈ ਕੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀਯੋ ਛਕੈ ਕੈ ॥ ੨੧ ॥”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ
 ਜੀ ਤੇ ਭਾਈ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਦਿ ਪੰਜ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਦੋਹਾਂ
 ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾ ਕੇ ਰੰਗੀ ਦਾ ਰੰਗੀ ਸਿੰਘ,

* ਇਸ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਸਿਮ੍ਰਨ ਤੇ ਗੁਰ ਮਹਿਮਾਂ ਵਿਚ ਬਾਹਲਾ ਲੀਨ
 ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ ਲੋਕ ਮਹਿਮਾਂ ਸਿੰਘ ਭੀ ਸਦਾਏ ਰਹੇ ਸਨ ।

ਘੰਮੀ ਦਾ ਘੰਮੀ ਸਿੰਘ ਨਾਮ ਰੱਖਿਆ। ਇਉਂ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦ ਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤੋਂ ਚਲਕਰ ਅਬਚਲਾ ਨਗਰ ਤੱਕ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹੇ, ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦੇਸ ਰਟਨ ਸਮੇਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕੌਣ ਲਈ ਪੰਜਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ । ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਅਬਚਲਾ ਨਗਰ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਆਗਯਾ ਪਾਕਰ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਆਏ ਤਾਂ ਅਨੇਕਾਂ ਨੂੰ ਖੰਡੇ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾ ਕਰ ਸਿੰਘ ਸਜਾਇਆ, ਜਿਸਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਪ੍ਰਸੰਗ ਅੱਗੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਏਗਾ ।

—o—

ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਜਾਣਾ

ਸੰ: ੧੭੬੩ ਬਿ: ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਿੱਲੀ ਗਏ, ਤਾਂ ਜਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦੀ ਸਮਾਧ ਸੀ, ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ, ਅਰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦੇ ਚਲਾਣੇ ਦਾ ਸਮਾਚਾਰ ਸੁਣਾਯਾ। ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਉਸ ਵਕਤ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਆਗਿਆ ਲੈਕਰ ਅਪਨੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀ ਸਮਾਧ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਗਏ, ਜੋ ਉਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੇ ਯਾਦਗਾਰ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਸੀ । ਜਦੋਂ ਭਾਈ ਜੀ ਕੁਝਕੁ ਸਿੰਘਾਂ ਸਮੇਤ ਤਿਸਪਿੰਡ ਪੁੱਜੇ ਤਾਂ ਅੱਗੋਂ ਤਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਸਿੱਖ ਦੁੱਧ ਆਦਿ ਲੈਕੇ ਆਏ ਤੇ ਸਤਕਾਰ ਕੀਤਾ । ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਦੁੱਧ ਛਕਿਆ ਤੇ ਸਮਾਧ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ॥

ਇੱਕ ਰਾਤ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਰਹਿਕੇ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਮਜਨੂੰ ਦੇ

ਟਿੱਲੇ ਪੁੱਜੇ, ਜੋ ਉਸ ਅਸਥਾਨ ਤੋਂ ਦੋ ਢਾਈ ਕੋਹ ਪਰ ਸੀ,
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੀ ਚਰਨ
ਪਾਦਕਾ ਅਸਥਾਨ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ, ਫਿਰ ਜਿਸ ਜਗ੍ਹਾ
ਸਾਹਬਜ਼ਾਦੇ ਰਾਮਰਾਇ ਜੀ ੭੨ ਕਰਮਾਤਾਂ ਦਿਖਾਉਂਦੇ
ਹੋਏ ਖੂਹ ਪਰ ਚਾਦਰ ਵਿਛਾ ਕੇ ਬੈਠੇ ਸੀ ਤਿਸ ਖੂਹ ਦਾ
ਜਮਨਾ ਕਨਾਰੇ ਤੋਂ ਮਿੱਠਾ ਜਲ ਛਕਿਆ, (ਹੋਰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ
ਖੂਹ ਸਭ ਖਾਰੇ ਹਨ) ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਆ ਗਏ । ਤੇ ਫੇਰ
ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸੀਸ ਗੰਜ ਰਕਾਬਗੰਜ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦੇ
ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਆਦਿ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭਾ: ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤ੍ਰਿਆਸੀਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ॥

—੦—

ਭਾਈਗੁਰਬਖਸ਼ਸਿੰਘਜੀ ਦੀ ਮਾਈ ਸਭਰਾਈਨੇ ਅਬਚਲ ਨਗਰ ਜਾਣਾ !

॥ ਦੋਹਰਾ ॥

ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਗਮਨੇ ਗੁਰੂ ਅਬਚਲ ਨਗਰ ਮਝਾਰ ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਮ੍ਰਿਗੇਸ਼ ਜੀ ਨਾਲੇ ਗਏ ਸਿਧਾਰ ॥੧॥

ਚੌਪਈ

ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਗੁਰ ਕਰੀ ਚੜ੍ਹਾਈ । ਅਬਚਲ ਨਗਰ ਚਲੇ
ਗਮਨਾਈ । ਦਿੱਲੀ ਸੁੰਦਰੀ ਮਾਤ ਰਹਾਈ । ਸਾਹਿਬ ਕੌਰਾਂ
ਨਾਲ ਸਿਧਾਈ ॥ ੨ ॥ ੩ ॥

॥ ਕਬਿੱਤ ॥

ਸੁਣੀਂ ਜਦ ਬਾਤ ਮਾਤ ਝੱਬ ਹੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ ਚਲੀ

ਸਭਰਾਈ ਚਿੱਤ ਗੁਰਾਂ ਪਦ ਲਾਇਕੇ । ਝੰਡੇ ਰਮਦਾਸ ਵਿਖੇ
ਹੋਰ ਪ੍ਰਵਾਰ ਰਿਹਾ ਛਾਈ ਹਰਦਿੱਤਾ ਕਰੈਂ ਕਾਰ ਚਿੱਤ ਚਾਇਕੇ ।
ਚਲੇ ਚਾਲ ਮਜਲਾਂ ਸੇ ਮਾਤ ਨਿੱਤ ਜਾਂਵਦੀ ਹੈ ਗਈ ਵਿੱਚ
ਇੱਲੀ ਮਾਤ ਸੁੰਦਰੀ ਪੈ ਧਾਇਕੇ । ਮਿਲੀ ਪਦ ਟੇਕ ਮੱਥਾ
ਕੀਤੀਆਂ ਪਰੇਮ ਬਾਤਾਂ ਸੁੰਦਰੀ ਜੀ ਦੱਸਿਆ ਵਿਛੋੜਾ ਪਤਿ
ਗਾਇਕੇ ॥ ੪ ॥

ਚਲੇ ਪਤਿ ਜਾਤ ਜਦੋਂ ਦਿਨ ਦੀ ਭੀ ਰਾਤ ਤਦੋਂ ਇੱਲੀ
ਮੋਚੇ ਕੌਨ ਬਨੋ ਕਾ ਸੋਂ ਕਰੋਂ ਬੱਤੀਆਂ । ਚਾਰੋ ਪੂਤ
ਵਾਰ ਦੀਨੋ ਸਾਸ ਭੀ ਲਗਾਯੋ ਭਨ ਐਸੀ ਭਈ ਆਜ ਮੈਂ ਤਾਂ
ਛਾਢੇ ਦੀਆਂ ਮੱਤੀਆਂ । ਹੋਕੇ ਨਿਰਮੋਹੇ ਮੈਨੂੰ ਛੋਡਕੇ ਗਏ ਨੇ
ਏਥੇ ਪਤੀ ਦੇ ਬਚਨ ਮਾਨ ਭੋਗਾਂ ਲਿਖੀ ਰੱਤੀਆਂ । ਗੁਰੂ ਦੀ
ਸੰਗਤ ਚਾਹੇ ਨਿੱਤ ਹੀ ਕਰਤ ਸੇਵਾ ਬਿਨਾ ਪਤਿ ਦੇਖੇ ਮੇਰੀ
ਕੈਸੇ ਬਨੇ ਗੱਤੀਆਂ ॥ ੫ ॥

॥ ਸਵੱਯਾ ॥

ਹੇ ਸਜਨੀ ਗੁਰਦੇਵ ਚਲੇ ਜਦ ਰੋਵਤ ਸੀ ਖਗ ਮੀਨ
ਪਛਾਨੋ । ਬ੍ਰਹਮ ਜਤੀ ਰਿਖ ਰੋਵਤ ਸੀ ਸਭ ਭਿੰਗ ਮਲਾਰ
ਗੁਣੀ ਜਨ ਮਾਨੋ । ਰੋਵਤ ਸੀ ਨਰ ਨਾਰ ਮ੍ਰਿਗਾ ਖਗ ਰੋਵਤ
ਸੀ ਸਿਖ ਜੋ ਬਿਛਰਾਨੋ । ਦੀਨ ਦੁਨੀ ਗੁਰ ਜਾਨ ਲਗੇ ਜਦ
ਜੀਵਤ ਕੀਨ ਵਿਛੋੜ ਮਹਾਨੋ ॥ ੬ ॥

ਨਾ ਮੁੜਕੇ ਪਿਛ ਦੇਖਤ ਹੈਂ ਗੁਰ ਪੇਖ ਰਹੀ ਮੈਂ ਖੜੀ
ਕਰਮ ਹੀਨੀ । ਦੇਖਨ ਸੇ ਜਦ ਦੀਨ ਰਹੀ ਮਮ ਪਾਛਲ
ਪਾਉਂ ਚਲੀ ਰਸ ਭੀਨੀ । ਲੇਤ ਉਸਾਸ ਅਵਾਸ ਪੁਜੀ
ਮੁੜ ਬਾਤ ਕਹੀ ਪਤ ਕੀ ਉਰ ਚੀਨੀ । ਜਾਪੁ ਬਤਾਇ ਗਏ

ਸਤਿਨਾਮੁ ਸੁ ਸੋ ਸਜਨੀ ਅਤਿ ਸੈ ਦ੍ਰਿੜੁ ਕੀਨੀ ॥ ੭ ॥

ਕਥਿਤ

ਸੁਨੀ ਸਭਰਾਈ ਬਾਤ ਹੋਈ ਅਕੁਲਾਤ ਗਾਤ ਧੰਨ ਹੈ
ਜਗਤ ਮਾਤ ਗੁਰੂ ਬਚ ਗੁੰਦਰੀ । ਧੰਨ ਗੁਰਦੇਵ ਪੂਰੇ ਦੁਸ਼ਟਾਂ
ਦੇ ਕੀਤੇ ਚੂਹੇ ਸੇਵਕ ਰਹੇ ਹਜੂਰੇ ਜਾਂ ਗੁਣ ਸਮੁੰਦਰੀ । ਲਾਯੋ
ਸਰਬੰਸ ਜਿਨ ਦੇਸ ਹਿਤ ਜਾਨ ਮਾਤਾ ਪੰਥ ਰਚ ਕੀਤਾ ਜਿਨ
ਖਾਲਸਾ ਹੈ ਤੁੰਦਰੀ । ਜਾਪ ਕਰੇ ਦਿਨ ਰਾਤ ਪੂਰੀ ਜਾਂਕੇ ਭਈ
ਗਜਾਤ ਬੈਠੀ ਹੈ ਅਕੇਲੀ ਆਜ ਸਿਰੀ ਮਾਤ ਸੁੰਦਰੀ ॥ ੮ ॥

ਉਚੀ ਕਰਤਾਰ ਜੋਤ ਧਰੋ ਤਨ ਪੰਚ ਤੱਤ ਕੀਤਾ ਉਪਦੇਸ਼
ਸਤਿਨਾਮ ਜਗ ਤੁੰਦਰੀ । ਖਾਲਸਾ ਸਜਾਇ ਕਰ ਕੀਤਾ ਸੂਰਬੀਰ
ਜੋਧਾ ਜੁਲਮ ਪਖੰਡ ਡੋਬ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਸਮੁੰਦਰੀ । ਧਰਮ ਬਚਾਇ
ਕਰ ਨਾਮ ਚ ਲਗਾਇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਰਾ ਦੇਕੇ
ਅਮੀ ਬੰਦਰੀ । ਛੋਡਕੇ ਸਮਾਜ ਆਜ ਗਏ ਅਬਚੱਲ ਗੁਰੂ ਬੈਠੀ
ਹੈ ਅਕੇਲੀ ਆਜ ਸਿਰੀ ਮਾਤ ਸੁੰਦਰੀ ॥ ੯ ॥

ਚੋਪਈ

ਦੁਖ ਸੁਖ ਦੀ ਬਹੁ ਬਾਤ ਚਲਾਈ । ਸੁਨ ਮਾਤਾ ਸੁੰਦਰੀ ਹਿਰ-
ਖਾਈ । ਸ਼ੁਕਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਕਰਕੇ । ਬੋਲੀ ਮਾਤ ਪ੍ਰੇਮ
ਉਰ ਧਰਕੇ ॥੧੦॥ ਹੇ ਸਭਰਾਈ ਤੂੰ ਕਿਤ ਆਈ । ਏਥੋਂ ਜਾਵੇਂ
ਕਿਤ ਵਲ ਧਾਈ? । ਕੀ ਕਾਰਣ ਹੈ ਸਾਰ ਬਤਾਵੇ । ਹੇ ਸਜਨੀ!
ਕੁਝ ਦੇਰ ਨ ਲਾਵੇ ॥ ੧੧॥ ਹੇ ਜਗ ਮਾਤਾ! ਸੁਨ ਮਮ ਬਾਨੀ ।
ਜਾਨਤ ਹੋ ਤੁਮ ਸਰਬ ਕਹਾਨੀ । ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਦੇ ਜਾਵਾਂ ਪਾਸ ।
ਜਾ ਕਰਕੇ ਕਰਸਾਂ ਅਰਦਾਸ ॥ ੧੨॥ ਮਮ ਸੁਤ ਰਾਮ ਕੰਵਰ ਹੈ
ਜਾਨੇਂ । ਸਿੰਘ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਕਹੈਂ ਗੁਰ ਮਾਨੇਂ । ਤਿਸ ਕੋਲੇਨ ਹੇਤ

ਹਾਂ ਆਈ । ਏਕੋ ਸੁਤ ਦੇਖਾਂ ਦ੍ਰਿਗ ਲਾਈ ॥ ੧੩ ॥ ਇਤ
 ਆਦਿਕ ਗੁਰ ਪਾਸ ਸੁਨਾਕੇ । ਲਜਾਵਾਂ ਸੁਤ ਮੈਂ ਅਪਨਾ ਜਾਕੇ ।
 ਮਾਤ ਸੁੰਦਰੀ ਬੋਲੀ ਬੈਨਾ । ਸੁਨ ਪਤਿ ਨਾਮ ਭਰੇ ਦੁਇ ਨੈਨਾ ।
 ॥ ੧੪ ॥ ਹੇ ਮਾਈ ! ਤੂੰ ਗੁਰੁ ਪੈ ਜਾਨਾ । ਮੇਰਾ ਚਰਨੀਂ ਸੀਸ
 ਨਿਵਾਨਾ । ਮੇਰੇ ਵਲੋਂ ਹਾਥ ਪਦ ਲਾਕੇ ਕਰਨੀ ਬਿਨੈ ਅਤੀ ਹਿਤ
 ਲਾਕੇ ॥ ੧੫ ॥ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਸਭਰਾਈ ਜਾਨਾ । ਮੇਰੇ ਪਤਿ ਕਾ
 ਨਿਕਟ ਸਥਾਨਾ । ਚਲਾਂ ਦਰਸ ਕਰ ਫੇਰ ਸਿਧਾਵਾਂ । ਕਦ ਕਦ
 ਮੈਂ ਇਸ ਰਸਤੇ ਆਵਾਂ ॥ ੧੬ ॥ ਭਿਆ ਸਬੱਬੀਂ ਆਨ ਹਮਾਰਾ ।
 ਪਤਿ ਸਥਾਨ ਦਾ ਕਰਾਂ ਦਿਦਾਰਾ । ਸਭਰਾਈ ਜੀ ਅਤਿ
 ਹਿਤ ਲਾਇ । ਪਤਿ ਸਮਾਧ ਪੈ ਪਹੁੰਚੀ ਜਾਇ ॥ ੧੭ ॥
 ਬੰਦਨ ਕਰੀ ਅਤੀ ਹਿਤ ਲਾਕੇ । ਕਰੀ ਪ੍ਰਕਰਮਾ ਚਿੱਤ
 ਟਿਕਾਕੇ । ਸ਼ੁਕਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਕਰਕੇ । ਮੁੜ ਆਈ
 ਦਿੱਲੀ ਚਿਤ ਧਰਕੇ ॥ ੧੮ ॥ ਰਹੀ ਰਾਤ ਫਿਰ ਕਰੀ ਤਿਆਰੀ ।
 ਜਗਤ ਮਾਤ ਕੇ ਪਦ ਲਪਟਾਰੀ । ਮਿਲੀਆਂ ਗਲ ਵੱਕੜੀ ਪਾ
 ਜਾਨੋਂ । ਵਿਦਾ ਲਈ ਮਾਤਾ ਤੋਂ ਮਾਨੋਂ ॥ ੧੯ ॥ ਬਹਿਲੀ
 ਚੜ੍ਹ ਮਾਤਾ ਸਭਰਾਈ । ਕਈ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਈ । ਦੱਖਨ
 ਦੇਸ ਦਸਮ ਗੁਰ ਵਾਸਾ । ਅਬਚਲ ਨਗਰ ਪੁਜੀ ਗੁਰ ਪਾਸਾ ।
 ॥ ੨੦ ॥ ਜਾਵਤ ਹੀ ਗੁਰ ਚਰਨੀਂ ਧਾਈ । ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼
 ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਈ । ਸਿੰਘ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਮਾਤ ਪਿਖ
 ਆਵੈਂ । ਨਿਜ ਜਨਨੀ ਪਦ ਸੀਸ ਨਿਵਾਵੈਂ ॥ ੨੧ ॥
 ਪੂਛਨ ਹੇ ਮਾਤਾ ਕਿੰਵ ਆਈ ? ਕਿਉਂ ਇਤਨੀ ਤਕਲੀਫ
 ਉਠਾਈ ? ਕਸ਼ਟ ਸਹੇ ਰਸਤੇ ਦੇ ਭਾਰੇ । ਅਤੀ ਸਫਰ ਦੇ ਦੁੱਖ
 ਸਹਾਰੇ ॥ ੨੨ ॥ ਸੁਣ ਸਭਰਾਈ ਮਾਤਾ ਬੋਲੀ । ਸਰਬ ਆਪਣੇ

ਦਿਲ ਦੀ ਖੋਲ੍ਹੀ । ਹੇ ਪੁੱਤਰ ਮੈਂ ਦਰਸ ਤੁਮਾਰਾ । ਚਾਹਿਤ ਹਾਂ
 ਦਿਨ ਰਾਤ ਅਪਾਰਾ । ਇਤਨੀ ਕਹਿ ਫਿਰ ਗੁਰ ਵਲ ਆਈ।
 ਹਾਥ ਜੋੜ ਕੇ ਬਾਤ ਸੁਨਾਈ । ਪ੍ਰਿਥਮ ਕਹੀ ਦਿੱਲੀ ਕੀ ਸਾਰੀ।
 ਕਹੀ ਮਤ ਸੁੰਦਰੀ ਗੁਰ ਪਜਾਰੀ ॥ ੨੩ ॥ ਇਤਨੀ ਕਹਿ
 ਫਿਰ ਬਾਤ ਚਲਾਈ । ਹੇ ਗੁਰ ! ਮੈਂ ਬਿਨ ਪਤਿ ਹਾਂ ਗਾਈ ।
 ਦੁੱਖ ਵਿਛੋੜਾ ਸਹਿ ਨਾਂ ਸਕਾਈ । ਅਰ ਇਸ ਹੇਤ ਦੇਸ
 ਇਸ ਆਈ ॥ ੨੪ ॥

ਕਥਿੱਤ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦੇਵ ਜੀ ਕੇ ਪਾਇ ਗਹੇ ਤਾਹੀਂ ਛਿਨ, ਬਿਨੈ ਕਰੀ
 ਭੇਜੋ ਮੇਰਾ ਸੁਤ ਮੇਰੇ ਧਾਮ ਕੋ । ਸੇਵਕ ਤੁਮਾਰੇ ਇਹ ਆਗਿਆ
 ਤੁਮਾਰੀ ਹੋਵੇ ਬਚਨ ਨ ਮੇਰੇ ਕਦੀ ਜਪੇ ਤੁਧ ਨਾਮ ਕੋ। ਆਪ ਦੇ
 ਕਹੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਦੀ ਨਾ ਮਾਨੇ ਬਾਤ ਰਾਜ ਸਾਜ ਰਿਹੋ ਹੈ
 ਬਿਗਰ ਬਡ ਕਾਮ ਕੋ । ਤੋਰੀ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਅਤਿ ਹੋਈ ਬ੍ਰਿਧ ਬੰਸ
 ਉੱਤੇ ਬਖਸ਼ੋ ਸਪੂਤ ਮੈਂ ਲਿਜਾਵਾਂ ਕਵਰ ਰਾਮ ਕੋ ॥ ੨੫ ॥

ਚੌਪਈ

ਇਤ ਆਦਕ ਮਾਤਾ ਬਚ ਜੋਈ । ਸੁਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਨੇ ਹਨ
 ਸੋਈ । ਲਗੇ ਮੀਠ ਬਚ ਮਾਤਾ ਵਾਰੇ । ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਭਏ ਪ੍ਰਸੰਨ
 ਅਪਾਰੇ ॥ ੨੬ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਾਨੋਂ । ਬੋਲੇ
 ਬਚਨ ਪ੍ਰੇਮ ਸੇ ਮਾਨੋਂ । ਕਲਗੀ ਧਰ ਗੁਰ ਕਹਿ ਸਮਝਾਵੈਂ ।
 ਜਾਓ ਮਾਤ ਸੰਗ ਬਚਨ ਅਲਾਵੈਂ ॥ ੨੭ ॥ ਸੁਨੋਂ ਪਿਆਰੇ
 ਬਾਤ ਹਮਾਰੀ । ਲੇਵਨ ਆਈ ਮਾਤ ਤੁਮਾਰੀ । ਜਾਵੇ ਤਾਸ ਸੰਗ
 ਤੁਮ ਭਾਈ । ਮਾਤ ਸੇਵ ਕਰਨੀ ਹਿਤ ਲਾਈ ॥ ੨੮ ॥ ਕਾਜ
 ਤੁਸੀ ਕਰਨੇ ਹਨ ਭਾਰੇ । ਪੰਥ ਖ ਲਸੇ ਦੇ ਹਿਤ ਧਾਰੇ । ਸਾਲ'

ਤ੍ਵੰਜਾ ਪਾਛੇ ਆਵੇ। ਰੰਗ ਖਾਲਸੇ ਕੇ ਦ੍ਰਿਸਟਾਵੇ ॥ ੨੯ ॥
 ਇਸ ਕਰ ਰਹੇ ਤੁਸੀ ਮਮ ਪਾਛੇ। ਸਿੰਘ ਸਜਾਵੇ ਪਾਛੇ ਅਛੇ।
 ਸੁਨ ਇਹ ਬਚਨ ਉਠੇ ਫਿਰ ਭਾਈ। ਜੋਰ ਦੇਉ ਕਰ ਬਿਨੈ
 ਅਲਾਈ ॥ ੩੦ ॥ ਜਦੋਂ ਪਿਖਾਂ ਮੈਂ ਦਰਸ ਤੁਹਾਰਾ। ਕਰਾਂ
 ਅੰਨ ਜਲ ਤਦੋਂ ਅਹਾਰਾ। ਮਮ ਜੀਵਨ ਬਿਨ ਦਰਸਨ ਜਾਨੇ।
 ਜਗਤਵਿੱਚ ਹੈ ਕਠਨ ਮਹਾਨੇ ॥ ੩੧ ॥ ਤੁਮਰਾ ਹੁਕਮ ਨ ਮੋੜਾ ਜਾਵੇ।
 ਜਿਵੇ ਆਖੇ ਸੋ ਕਰਨਾ ਭਾਵੇ। ਚਾਹਿਤ ਹਾਂ ਨਿਤ ਦਰਸ
 ਤੁਮਾਰਾ। ਤੁਮਰਾ ਦਰਸ ਪ੍ਰਾਨ ਦਾ ਪਜਾਰਾ ॥ ੩੨ ॥ ਬੋਲੇ
 ਸਤਿਗੁਰ ਸੁਨ ਮਮ ਪਜਾਰੇ। ਨਿਤ ਤੁਮ ਦਰਸਨ ਹੋਨ ਹਮਾਰੇ।
 ਅਪਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਖੇ ਤੁਮ ਜਾਓ। ਨਿਤ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਨੇ ਕੋ
 ਆਓ ॥ ੩੩ ॥ ਚੜ੍ਹਦੀ ਤਰਫ ਜੁ ਬੀੜ ਤੁਮਾਰਾ। ਹੋਵੇ
 ਦਰਸਨ ਨਿਤ ਹਮਾਰਾ। ਕਮਰ ਕਟਾਰ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਸਜਾਕੇ।
 ਕਰ ਮੇਂ ਬਾਜ ਫੜੇ ਹਿਤ ਲਾਕੇ ॥ ੩੪ ॥ ਚੜ੍ਹੇ ਤੁਰੰਗ ਨਚਾਤੇ
 ਆਓ। ਇਸ ਬਿਧ ਨਿਤ ਅਖੇਰ ਬਨਾਓ। ਮਿਲੇ ਅੜਾ ਵਿੱਚ
 ਤੁਮਕੋ ਆਈ। ਬਰਤੇ ਆਨੰਦ ਅਤਿ ਹਿਤ ਲਾਈ ॥ ੩੫ ॥
 ਅੜਾ ਮਿਲਨ ਸੇ ਨਾਮ ਅੜਾਯਾ। ਬੀੜ ਅੜਾਯਾ ਸਭ ਨੇ
 ਗਾਯਾ। ਇਰਦ ਗਿਰਦ ਤੇ ਪੁਰ ਦੇ ਬਾਸੀ। ਨਾਮ ਅੜਾਯਾ
 ਬੋਲਤ ਖਸੀ ॥ ੩੬ ॥ ਸਿੰਘ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਕਰੀ ਤਬ ਤਿਆਰੀ।
 ਮਾਤਾ ਬਹਿਲੀ ਲੀਨ ਜੁੜਾਰੀ। ਲਗੇ ਗੁਰਾਂ ਦੀ ਚਰਨੀ
 ਜਾਕੇ। ਥਾਪੀ ਦਈ ਗੁਰਾਂ ਹਿਤ ਲਾਕੇ ॥ ੩੭ ॥
 ਇਸੀ ਸਮੇਂ ਕਲਗੀ ਧਰ ਜੀ ਨੇ। ਸਾਹਿਬ ਕੌਰਾਂ ਨੂੰ ਬਰ
 ਕੀਨੇ। ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸੰਗ ਦਿੱਲੀ ਜਾਵੇ। ਸੁੰਦਰੀ ਜੀ ਦੇ
 ਪਾਸ ਰਹਾਵੇ ॥ ੩੮ ॥ ਜਪੇ ਨਾਮ ਦਿਨ ਰਾਤ ਅਪਾਰ। ਗਲ

ਮਿਲ ਦੋਨੋਂ ਰਹੁ ਹਿਤ ਧਾਰ । ਸਾਹਿਬ ਕੌਰ ਜੀ ਪਤੀ ਵਛੋੜਾ ।
 ਰਾਹਤ ਸੀਗ ਨਹੀਂ, ਕਰ ਜੋੜਾ ॥ ੩੯ ॥ ਬਿਨੈ ਕਰੀ ਹੇ
 ਦੀਨਾਨਾਥ । ਦਾਸੀ ਰਖੇ ਚਰਨ ਨਿਜ ਸਾਥ । ਹੇ ਸੁਾਮੀ !
 ਫੁਰਮਾਯੋ ਐਸੇ । ਆਪ ਦਰਸ ਬਿਨ ਜੀਵਾਂ ਕੈਸੇ ? * ॥ ੪੦ ॥

ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ

ਬੋਲੇ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇਵ ਸੁਨੋ ਇਕ ਬਾਤ ਹਮਾਰੀ । ਸਭੀ
 ਖਾਲਸਾ ਪੁਤ੍ਰ ਤਿਰਾ ਨਾਦੀ ਬਲਕਾਰੀ । ਹੋਯਾ ਤੇਰਾ ਪੁਤ੍ਰ ਪੰਥ
 ਦੀ ਤੂੰ ਹੈਂ ਮਾਈ । ਹਮਰੇ ਸਮ ਤੁਧ ਦਰਸ ਕਰਨ ਸਿਖ ਲੋਗ
 ਲੁਗਾਈ ॥ ੪੧ ॥ ਇਉਂ ਕਹਿ ਸਸਤ੍ਰ ਦੇ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ
 ਵਾਲੇ । ਪਹਿਰ ਰਖੇ ਦਸਮੇਸ ਸੀਗ ਜੋ ਅਤਿ ਹਿਤ ਨਾਲੇ ।
 ਅਰ ਖੰਡਾ ਭੀ ਦੀਨ ਮਾਤ ਕੇ ਪਰਖਨ † ਵਾਰੇ । ਸੰਜੋਏ ਤੋਂ
 ਆਇ ਦਏ ਸਸਤਰ ਬਲਕਾਰੇ ॥ ੪੨ ॥ ਏਹ ਸਾਡਾ
 ਹਨ ਰੂਪ ਸਸਤ੍ਰ ਗੁਰ ਵਾਕ ਉਚਾਰੇ । ੴਇਨ ਦਰਸਨ ਕਰ
 ਦਰਸ ਹੋਵਸਨ ਤੁਸਾਂ ਹਮਾਰੇ ॥ ਹੁਕਮ ਮੰਨ ਕੇ ਮਾਤ
 ਚਰਨ ਪਰ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯਾ ॥ ਅਰ ਆਗਯਾ ਨੂੰ ਪਾਲ ਤੁਰਨ ਦਾ
 ਮਤਾ ਪਕਾਯਾ ॥ ਸੁਰਤ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਚਰਨ ਜੋੜ ਮਾਤਾ ਜੀ ਚੱਲੇ ।
 ਪ੍ਰੇਮ ਵਹੀਂਦਾ ਨੀਰ ਨੈਲ ਪਰ ਜਾਣ ਨਾ ਠਲੇ ॥ ੪੩ ॥

* ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਕੌਰਾਂ ਜੀ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸਤਿਗੁਰੋ ! ਪੁੱਤ੍ਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਤੇ
 ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਪਤੀ ਦੇ ਦਰਸਨਾਂ ਬਿਨਾਂ ਮੇਰਾ ਜੀਵਨ ਕਿਸਤਰਾਂ ਹੋਵੇਗਾ ? ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ
 ਬਚਨ ਕੀਤਾ, ਤੇਰਾ ਪੁੱਤ੍ਰ ਖਾਲਸਾ ਹੋਯਾ, ਅਤੇ ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ
 ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਸਤ੍ਰ ਤੇ ਹੋਰ ਸਸਤ੍ਰ ਦੇ ਕੇ ਆਖਿਆ, ਏਹ ਸਾਡੇ ਦਰਸਨਾਂ ਦੀ
 ਯਾਦਗਾਰ ਹੈ ।

† ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਵਾਲੀਆਂ ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਖੜਗਾਂ ਵਿਚੋਂ
 ਇਕ ਖੜਗ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਅਕਾਲ ਬੁੰਗੇ ਵਿਚ ਹੈ ।

‡ ਜੇਹੜੇ ਖੰਡੇ ਨਾਲ ਕੇਸ ਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਪੰਥ ਪਰਖਯਾ ਸੀ ।

§ ਭਾਵ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਸਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਦਰਸਨ ਨਾਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਦਰਸਨ ਹੋਇਆ
 ਕਰਨਯੋ ।

ਚੌਪਈ

ਪ੍ਰੇਮੀ ਸੱਜਨ ਕਈ ਪਛਾਨੇ। ਆਏ ਛਡਨ ਦੂਰ ਤਕ ਜਾਨੇ। ਮੁੜੇ
 ਫੇਰਸਭ ਗਲ ਮਿਲ ਭਾਈ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੀ ਫਤੇ ਬੁਲਾਈ॥੪੪॥
 ਜਿਤਨੀ ਦੂਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਗੁਰ ਆਏ। ਪਾਛਲ ਪਾਉਂ ਚਲੇ ਮਗ
 ਧਾਏ। ਫਿਰ ਬਹਿਲੀ ਪਰ ਭੇ ਅਸਵਾਰ। ਮਦਰ ਦੇਸ ਨੂੰ ਮੁੜੇ
 ਬਿਚਾਰ॥੪੫॥ ਦੱਖਨ ਪੂਰਬ ਕਈ ਸਥਾਨ। ਦਰਸਨ ਪਰਸਨ
 ਕਰੇ ਮਹਾਨ। ਚਲੇ ਚਾਲ ਚਲ ਦਿੱਲੀ ਆਏ। ਡੇਰੇ ਪਾਸ ਸੁੰਦਰੀ
 ਲਾਏ॥੪੬॥ ਦੋ ਤ੍ਰੈ ਦਿਨ ਤਿਸ ਜਗਾ ਰਹਾਏ। ਚਲੇ ਤਾਂਹਿ ਸੇ ਆ-
 ਗਯਾ ਪਾਏ। ਬਚਨ ਉਚਾਰੇ ਤਦ ਦੋਹ ਮਾਤਾ। ਫਿਰ ਕਦ ਆਵੇਗੇ
 ਸਿੱਖ ਭਰਾਤਾ?॥੪੭॥ ਮਾਤਾ ਜੀ! ਜਿਵ ਗੁਰੂ ਰਜਾਏ। ਕਰਾਂ ਦਰਸ
 ਜੇ ਗੁਰੂ ਕਰਾਏ। ਕਰਕੇ ਹੁਕਮ ਘਲੇ ਜਦ ਜਾਨੇ। ਆਵਾਂ
 ਪਾਸ ਆਪਦੇ ਮਾਨੇ॥੪੮॥ ਦੁਹ ਮਾਤਾ ਤੋਂ ਆਗਯਾ ਪਾਕੇ।
 ਚਲੇ ਮਾਤ ਸੰਗ ਬਹਿਲ ਜੁੜਾਕੇ। ਕਈ ਦਿਵਸ ਚਲਕੇ ਘਰ
 ਆਏ। ਫੌਜ ਖਬਰ ਸੁਨ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਏ॥੪੯॥ ਭਏ ਅਨੰਦ
 ਸਭੇ ਪੁਰ ਬਾਸੀ। ਪੁਰ ਨਾਰੀ ਮਿਲ ਮਾਤ ਬਿਗਾਸੀ। ਸੁਨ ਕਰ
 ਪਾਸ ਦਰਾਨੀ ਆਈ। ਪਗਲਗ ਮਿਲੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨ ਭਾਈ॥੫੦॥
 ਫਿਰ ਭਾਈ ਹਰਦਿੱਤਾ ਆਏ। ਮਿਲੇ ਪਰਸਪਰ ਫਤੇ ਬੁਲਾਏ।
 ਰਾਜ ਸਾਜ ਦੀ ਕਾਰ ਸੰਭਾਰੀ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਹਿੰਤ
 ਧਾਰੀ॥੫੧॥

ਸਵੱਯਾ

ਤੀਰ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਕਟਾਰ ਕਮਾਨ ਕੁ ਲਾ ਕਰ ਢਾਲ ਸਜਾਵਨ
 ਜਾਨੇ। ਬਾਜ ਲਵੈਂ ਕਰ ਮਾਹਿ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕੁ ਹੋਨ ਸਵਾਰ ਤੁਰੰਗ
 ਪੈ ਮਾਨੇ। ਜਾਵਨ ਬੀੜ ਅਖੇਰ ਕਰੈਂ ਨਿੱਤ ਹੋਤ ਮਿਲਾਪ ਗੁਰ
 ਪਹਿਚਾਨੇ। ਸਿੱਖਨ ਕੀ ਗਤ ਜਾਨਤ ਹੈਂ ਗੁਰ ਸਿੱਖ ਅਧੀਨ

ਗੁਰੂ ਹਨ ਗਾਨੇ ॥ ੫੨ ॥

ਦੋਹਿਰਾ

ਇਸ ਬਿਧ ਮਾਤਾ ਜਾਇਕੇ ਸੀਗ ਲਿਆਈ ਜਾਨ ।

ਦਰਸਨ ਦੇਵੈਂ ਗੁਰੂ ਨਿਤ ਭਗਤ ਵਛਲ ਪਹਿਚਾਨ॥੫੩॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਗੁਣ ਨਹਿ ਬਰਨੇ ਜਾਇ ।

ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਸਦ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਸੀਸ ਨਿਵਾਇ॥੫੪॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ਸਿੰਘ ਜੀ ਚੁਰਾਸੀਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ

ਭਾਈ ਸੁੱਖੇ ਜੀ ਦੀ ਸਾਖੀ

ਭਾਈ ਸੁੱਖਾ ਨਾਮੇ ਜਲਾਲ ਦੀ ਬੰਸ ਵਿੱਚੋਂ ਪੂਰਨ ਭਗਤੀ ਦਾ ਰੱਤਿਆ ਹੋਇਆ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸਿੱਖ ਸੀ, ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਨਿੱਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਸਾਵਨ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਰਾਵੀ ਦਰਿਆ ਬਹੁਤ ਮੀਂਹ ਹੋਨ ਕਰ ਉੱਛਲ ਪਿਆ, ਬਹੁਤ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪੁਚਾਕੇ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆ ਗਿਆ, ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹੜ੍ਹ ਆਇਆ ਵੇਖ ਕਰ ਭਾਈ ਰਾਮੇ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰੋ ਕਿ “ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੜ੍ਹ ਦਾ ਬੇਅੰਤ ਜਲ ਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੋਈ ਜਤਨ ਇਸ ਜਲ ਦੇ ਰੋਕਨ ਦਾ ਕਰੋ।”

ਪਿੰਡ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਭਾਈ ਰਾਮੇ ਨੇ ਭਾਈ ਜੀ ਪਾਸ ਆਖੀ ਤਾਂ ਬੇਨਤੀ ਸੁਣ ਕਰ ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਵਕਤ ਸਾਰੇ ਹੀ ਮਿਲ ਕਰ ਭਾਈ ਸੁੱਖੇ ਜੀ ਪਾਸ

ਜਾਓ, ਓਹ ਇਸ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਰਾਸ ਕਰੇਗਾ। ਇਹ ਬਚਨ ਸੁਨ ਕਰ ਸਾਰੇ ਹੀ ਭਾਈ ਸੁੱਖਾ ਜੀ ਪਾਸ ਆਏ, ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਜੋ ਬਚਨ ਆਖੇ ਸੀ ਸਭ ਤਿਸਨੂੰ ਸੁਨਾਏ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬਚਨ ਸੁਨ ਕਰ ਅਪਨੇ ਚਿੱਤ ਭਾਈ ਸੁੱਖੇ ਨੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਕਿ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ, ਜੀ ਆਪ ਏਹ ਸਭ ਕੁਛ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਏਹ ਕੰਮ ਦਾਸ ਪਾਸੋਂ ਕਰਾਕੇ ਦਾਸ ਨੂੰ ਵਡਯਾਈ ਦੇਣੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਸੋ ਜਿਵੇਂ ਆਖਦੇ ਹਨ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਮੰਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਓਟ ਲੈਕਰ ਕਰੀਏ। ਇਤਨੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਭ ਨਗਰ ਨਿਵਾਸੀ ਅਪਨੇ ਅਪਨੇ ਘਰ ਬਿਸ਼ਾਮ ਕਰੋ, ਹੁਣ ਗੁਰੂ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਹੜ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ। ਸਭ ਪਿੰਡ ਨਿਵਾਸੀ ਅਜੇ ਘਰੇ ਘਰੀ ਮਸਾਂ ਪਹੁੰਚੇ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਹੜ ਦਾ ਜਲ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਿਆ, ਤੇ ਰਾਵੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਜਾਕੇ ਅਭੇਦ ਹੋ ਗਿਆ।

ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਲੋਕ ਭਾਈ ਸੁੱਖੇ ਜੀ ਪਾਸ ਆ ਆ ਕੇ ਮੱਥੇ ਟੇਕ ਟੇਕ ਆਖਨ ਲੱਗੇ ਮਹਾਰਾਜ ! ਤੁਹਾਡੀ ਵੱਡੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹੋਈ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਪਿੰਡ ਰੁੜ੍ਹਦਾ ਰੱਖ ਲਿਆ ਹੈ। ਭਾਈ ਸੁੱਖੇ ਨੇ ਆਖਿਆ ਮੈਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਹਨ, ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੂਰਨ ਸਿੱਖ ਭਾਈਗੁਰਬਖਸ਼ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਤਿ ਸਰੂਪ ਹਨ, ਤੇ ਗੁਣ ਵਡਿਆਈਆਂ ਸਭ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀਆਂ ਕਰੋ।

ਇਸ ਸਾਖੀ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਯਥਾ:—

“ਜੋ ਜੋ ਚਿਤਵੈ ਸਾਧ ਜਨ ਸੋ ਲੇਤਾ ਮਾਨ”।

ਭਾਈ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹ ਤੇ ਮਾਯਾ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦੇ ਕੋਇਲੇ

ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਮਾਲਵੇ ਗਏ ਸੀ, ਉਸੀ ਸਮੇਂ ਬਾਬਾ ਆਲਾਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਪੁੱਤ੍ਰ ਭੂਮੀਆਂਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸਪੁੱਤ੍ਰੀ ਬੀਬੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਮੰਗਣੀ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸਪੁੱਤ੍ਰ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਲ ਹੋਈ। ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤਾਂ ਇਹ ਮੰਗੇਵੇ ਦੀ ਰੀਤ ਕਰ ਕਰਾਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਚਲੇ ਗਏ, ਤੇ ਮਗਰੋਂ ਸਭ ਕਾਰਜ ਭਾਈ ਹਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਕਰਦੇ ਕਰਾਂਦੇ ਰਹੇ।

ਜਦੋਂ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਤਾ ਸਭਰਾਈ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਈ, ਤਾਂ ਭਾਈ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹ ਹੋਯਾ।

ਇਸ ਵਿਵਾਹ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਰਾਜਗਾਨ ਪੰਜਾਬ—ਸੰਨ ੧੮੮੩ ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਜੋ ਸਰਲੈਪਲ ਗ੍ਰਿਫਨ ਸਾਹਿਬ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਖਲੀਫਾ (ਰਿਆਸਤ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਵਜ਼ੀਰ) ਸੱਯਦ ਮੁਹੰਮਦ ਹਸਨ ਖਾਂ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਪੁਛਕੇ ਲਿਖੀ ਹੈ—ਵਿਚ ਇਉਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ:— ‘ਬੀਬੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਾ ਵਿਵਾਹ ਇਕ ਛੋਟੇ ਸੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਨਾਲ ਰਮਦਾਸ ਹੋਯਾ।’

[ਤਵਾਰੀਖ ਰਾਜਗਾਨ ਸਫਾ ੩੮

ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਵਿਚ ਆਮ ਚਵਾਜ਼ ਤਨ ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ

ਕਿ ਮਾਤਾ (ਬੀਬੀ) ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਵਿਵਾਹੀ
 ਹੋਈ ਸੀ। ਵਿਵਾਹ ਸਮੇਂ ਜੰਦ ਜਦੋਂ ਝੰਡੇ ਰਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਤੋਂ
 ਚੜ੍ਹਨ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਭਾਈ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ
 ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਾਸ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਵਿਵਾਹ
 ਕਾਰਜ ਲਈ ਮਾਯਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਸੋ ਮਾਯਾ ਬਖਸ਼ੋ, ਭਾਈ
 ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਜਾਓ ਉਸ ਕੋਠੜੀ ਵਿਚੋਂ
 ਜਿਤਨੀ ਲੋੜ ਹੈ ਲੈ ਜਾਵੋ। ਜਦੋਂ ਜੰਦ੍ਰਾ ਖੋਲਕੇ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ
 ਬੇਅੰਤ ਮਾਯਾ ਪਈ ਹੋਈ ਨਜ਼ਰ ਆਈ, ਮਾਇਆ ਲੋੜ
 ਅਨੁਸਾਰ ਲੈਕੇ ਜੰਦ੍ਰਾ ਮਾਰ ਕੁੰਜੀਆਂ ਆਪਣੇ ਪਾਸ ਹੀ ਲੈ
 ਪਹਿਰਾ ਕਾਇਮ ਕਰਕੇ ਜੰਦ ਚੜ੍ਹ ਪਈ, ਤੇ ਜਾ ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ
 ਢੁਕੀ, ਵਿਵਾਹੁ ਬੜੀ ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਹੋਯਾ, ਪਦਾਰਥ ਘੋੜੇ
 ਆਦਿਕ ਬੀਬੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਦਿੱਤੇ, ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੇ
 ਨਾਲ ਭੇਜੀਆਂ। ਜਦੋਂ ਵਿਵਾਹ ਕੇ ਘਰ ਝੰਡੇ ਰਮਦਾਸ ਪੁਰੇ
 ਆ ਗਏ ਤਾਂ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਬਾਦ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ
 ਸੁਭਾਵਕ ਹੀ ਤਿਸ ਕੋਠੜੀ ਵੱਲ ਆ ਨਿਕਲੇ, ਪਹਿਰਾ ਲੱਗਾ
 ਵੇਖਕੇ ਪੁਛਨ ਲੱਗੇ ਕਿ ਇਹ ਪਹਿਰਾ ਕਿਹਾ ਹੈ ? ਪਹਿਰੇ
 ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਮਹਾਰਾਜ! ਪਹਿਰਾ ਆਪ ਦੇ ਟਿੱਕਾ
 ਜੀ ਨੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਪਰ ਲਵਾਯਾ ਹੋਯਾ ਹੈ, ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ
 ਜੀ ਨੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਸੱਦ ਕੇ ਪੁਛਿਆ, ਤਿਸ ਨੇ
 ਆਖਿਆ ਪਿਤਾ ਜੀ ! ਜਦੋਂ ਦਾਸ ਨੇ ਵਿਵਾਹ ਦੇ ਖਰਚ ਲਈ
 ਆਪ ਤੋਂ ਰੁਪਏ ਮੰਗੇ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਕੋਠੜੀ
 ਵਿਚੋਂ ਰੁਪਏ ਲੈਣ ਲਈ ਦਾਸ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਦਾਸ ਨੇ
 ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਯਾ ਲੈਕੇ ਮਗਰੋਂ ਜੰਦਰਾ ਲਾਕੇ ਪਹਰਾ

ਕਾਇਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਕਿ ਮਤਾਂ ਕੋਈ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਲੁੱਟ ਲਵੇ।
ਤਾਂਭਾਈਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ:—“ਲੁੱਟ ਪਈ
ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਪਏਗੀ, ਇਸ ਕੋਲਿਆਂ ਦੀ ਕੋਠੜੀ ਵਿਚੋਂ
ਕਿਸੇ ਕੀ ਲੁਟਣਾਂ ਹੈ॥”

ਭਾਈ ਮੋਹਰਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਜਦ ਕੋਠੜੀ ਦਾ ਬੂਹਾ ਖੋਲ੍ਹਕੇ ਡਿੱਠਾ
ਤਾਂ ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਸਭ ਕੋਲੇ ਹੀ ਕੋਲੇ ਨਜ਼ਰ ਆਏ। “ਮਾਯਾ ਗਈ
ਤੁਥ ਰੋਵਨ ਲਗਤ ਹੈ” ਅਨੁਸਾਰ ਮੋਹਰਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਏਹ ਤੱਕ
ਵੱਡਾਸ਼ੋਕ ਕੀਤਾ, ਕਈ ਦਿਨ ਮਾਯਾ ਦੇ ਵਿਰਾਗ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹੇ,
ਭਾਈਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਤਿਸਦੀ ਦਸ਼ਾ ਪਰ ਤਰਸ ਆਯਾ
ਤੇ ਉਸਦਾ ਧਿਆਨ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਤੇ ਸਿਮ੍ਰਨ ਵਲ ਲਾਯਾ,
ਅਰ ਨਾਮ ਦੀ ਰੰਗਣ ਚਾੜ੍ਹਕੇ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਕੀਤਾ। ਹੁਣ ਭਾਈ ਮੋਹਰ
ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੀ ਸਿਮ੍ਰਨ ਵਿਚ ਲੱਗੇ, ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਵਹਾਰ ਦਾ
ਕੰਮ ਚਲਾਉਣ ਲੱਗੇ। ਬੀਬੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤਿਸ ਦੀ ਸੁਪਤਨੀ ਵੀ
ਬਾਣੀ ਦੀ ਪ੍ਰੇਮਣ ਸੀ। ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੇ ਵਾਕ ਪੱਥਰ ਪਰ ਲੀਕ
ਵਾਂਗ ਸੁਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਬਰਨਾਲੇ, ਪਟਿਆਲੇ ਅਤੇ ਸੰਗਰੂਰ
ਆਦਿ ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਵਿਚ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੇ ਸਮਾਚਾਰ ਬਾਬਤ ਕਈ
ਰਵਾਯਤਾਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹਨ।

ਇਸ ਬੀਬੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਇਕ ਪੁਤ੍ਰ ਭੂਪ ਸਿੰਘ
ਜੀ ਜਨਮੇਂ ਜੋ ਛੋਟੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਹੀ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ,
ਤੇ ਫੇਰ ਇਸ ਬੀਬੀ ਦੇ ਕੋਈ ਸੰਤਾਨ ਨਾ ਹੋਈ।

ਦੂਜਾ ਵਿਵਾਹ

ਪਹਿਲੀ ਸੁਪਤਨੀ ਬੀਬੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਇਕ ਪੁਤ੍ਰ ਹੋ ਕੇ ਜਦੋਂ ਗੁਜਰ ਗਿਆ, ਤੇ ਅੱਗੋਂ ਸੰਤਾਨ ਨਾ ਹੋਈ ਤਾਂ ਭਾਈ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਬੀਬੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੀ ਦੀ ਆਗਯਾ ਨਾਲ ਦੂਜਾ ਵਿਵਾਹ ਪਿੰਡ ਕੰਦੇ ਵਾਲੀ ਵਿੱਚੋਂ ਗਿੱਲ ਜਿਮੀਂਦਾਰ ਦੀ ਪੁਤ੍ਰੀ ਦੇਸੋ ਨਾਲ ਕਰਾਯਾ। ਵਿਵਾਹ ਸਮੇਂ ਦਾਤ ਵਿਚ ੭੦੦ ਸੌ ਵਿਘੇ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ੧੩ ਖੂਹ ਮਿਲੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈਆਂ ਵਿਚ ਭਾਈ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ ਦੇ ਪੱਥਰ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹੁਣ ਤਕ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਅੱਜ ਕੱਲ ੧੩ ਖੂਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ੧ ਖੂਹ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਨਾਮ ਹੈ। ਹੋਰ ਖੂਹਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਸਮੇਂ ਦੇ ਗੇੜ ਨਾਲ ਗਿੱਲ ਜਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਦੀ ਹੋ ਗਈ ॥

ਇਨ੍ਹਾਂ ੧੩ ਖੂਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਪੁਰਾਨੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਥੇਹ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਘੁਮਿਆਰਾਂ ਵਾਲਾ ਥੇਹ ਬੋਲਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਅੱਜ ਕੱਲ ਇਸਨੂੰ ਜੰਡਿਆਲਾ ਕਰਕੇ ਭੀ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਤਿਸਦੇ ਉੱਤੇ ਰਮਣੀਕ ਜਗਾ ਵੇਖ ਭਾਈ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਮਹੱਲ ਪਾਏ ਤੇ ਚੁਮਾਸੇ ਦੇ ਦਿਨੀਂ ਇਸ ਜਗਾ ਰਹਿੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ। ਏਹ ਥਾਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕਾਇਮ ਹੈ, ਤੇ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਦੇ ਮਹੰਤ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਭਾਈ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਇਸ ਦੇਸਾਂ ਨਾਮੇਂ ਸੁਪਤਨੀ ਤੋਂ ਵਡਭਾਗ ਸਿੰਘ ਨਾਮੇਂ ਇੱਕ ਪੁਤ੍ਰ ਹੋਯਾ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਭਾਈ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਿਤੇ ਬਾਹਰ ਗਏ ਹੋਏ

ਸਨ, ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਗਰੋਂ ਇਕ ਜੋਗੀ ਸ਼ੇਰ ਤੇ ਅਸਵਾਰ
ਹੋਕਰ ਭਾਈ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਮਿਲਣ ਲਈ ਆਇਆ ਤੇ
ਜੋਗੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਚੇਲਾ ਭੇਜਕੇ ਭਾਈ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ
ਸੱਦਿਆ, ਜੋਗੀ ਦਾ ਚੇਲਾ ਜਦੋਂ ਘਰ ਭਾਈ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਨੂੰ ਸੱਦਣ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਘਰ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਕੋਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ
ਪੁਤ੍ਰ ਵਡਭਾਗ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜੋ ਅਜੇ ੭ ਸਾਲ ਦੇ ਹੀ ਸਨ, ਅਪਣੀ
ਮਾਤਾ ਦੇਸੋ ਜੀ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਮਾਤਾਜੀ! ਪਿਤਾਜੀ ਘਰ ਨਹੀਂ
ਹਨ, ਜੇ ਆਗਯਾ ਕਰੋ ਤਾਂ ਮੈਂ ਜਾਕੇ ਜੋਗੀ ਨੂੰ ਮਿਲ ਆਵਾਂ ?
ਮਾਤਾ ਨੇ ਕੁਝ ਉੱਤ੍ਰ ਨਾ ਦਿੱਤਾ, ਦੂਜੀ ਵਾਰੀ ਫਿਰ ਆਖਣ ਤੇ
ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਤੇਰੇ ਪਿਤਾ ਹੁਰੀ ਜਦੋਂ ਆਵਣਗੇ
ਆਪੇ ਮਿਲ ਲੈਣਗੇ, ਤੂੰ ਇਵਾਣਾ ਹੈਂ, ਜੋਗੀਆਂ ਦੇ ਮਿਲਣ ਦੀ
ਤੈਨੂੰ ਸਾਰ ਨਹੀਂ। ਪੁਤ੍ਰ ਨੇ ਮੁੜ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸੁਣਿਆਂ ਹੈ
ਜੋਗੀ ਸ਼ੇਰ ਤੇ ਚੜ੍ਹਕੇ ਆਯਾ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਜੇ ਹੁਕਮ ਕਰੋ ਤਾਂ ਮੈਂ
ਇਸ ਕੰਧ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਕੇ ਹੀ ਜੋਗੀ ਨੂੰ ਜਾ ਮਿਲਾਂਗਾ, ਮਾਤਾ
ਹੱਸ ਕੇ ਆਖਣ ਲੱਗੀ ਚੰਗਾ ਕੰਧ ਦੀ ਘੋੜੀ ਤੇ ਹੀ ਚੜ੍ਹ ਜਾਹ,
ਮਾਤਾ ਜੀ ਤੋਂ ਇਤਨੇ ਬਚਨ ਸੁਣ ਆਪ ਨੇ ਕੰਧ ਨੂੰ ਆਖਿਆ
ਚੱਲ ਕੰਧੇ! ਅੱਜ ਮੇਰੀ ਘੋੜੀ ਹੋਜਾਹ। ਉਸੀ ਵਕਤ ਕੰਧ ਘੋੜੀ
ਬਣਕੇ ਚਲ ਪਈ, ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਕੰਧ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਸਰਪ
ਨਿਕਲਿਆ, ਭਾਈ ਵਡਭਾਗ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤਿਸ ਸਰਪ ਨੂੰ ਫੜਕੇ
ਤਿਸ ਤੋਂ ਕੋਰੜੇ (ਚਾਬਕ) ਦਾ ਕੰਮ ਲੈਣ ਲੱਗੇ, ਤੇ ਸਰਪ ਨੂੰ
ਆਖਿਆ:—‘ਤੇਰੀ ਬੰਸ ਮੱਛੀਆਂ ਸਮਾਨ ਵਿਖ ਰਹਿਤ ਰਹੇਗੀ’
ਏਦਾਂ ਕੰਧ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਜੋਗੀ ਦੇ ਪਾਸ ਜੋ ਮਹੱਲਾਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮੀਲ
ਚੜ੍ਹਦੇ ਪਾਸੇ ਉਤਰਿਆ ਸੀ ਜਾ ਪੁੱਜੇ, ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ

ਜਦ ਆਪੋ ਵਿਚ ਜੋਗੀ ਤੇ ਭਾਈ ਵਡਭਾਗ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਵਡੇ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ ਅਰ ਭਾਣਾ ਅਜਿਹਾ ਹੋਯਾ ਕਿ ਵਡਭਾਗ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਜੋਗੀ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਸਰੀਰ ਤਿਆਗ ਗਏ*, ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸ਼ੇਰ ਤੇ ਸੱਪ ਵੀ ਮਰ ਗਏ। ਜਦ ਵਡਭਾਗਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਤਾ ਦੇਸੋ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣੀ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਸੁਣਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਈ। ਭਾਈ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਕੌਤਕ ਨੂੰ ਸੁਣਕੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਭਾਣਾ ਮੰਨਿਆ ਤੇ ਕੁਝ ਚਿਰ ਮਗਰੋਂ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਸੁਪਤਨੀ ਬੀਬੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੀ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਕੇ ਤੀਜੇ ਵਿਵਾਹ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ ॥

ਤੀਜਾ ਵਿਵਾਹ

ਭਾਈ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਤੀਜਾ ਵਿਵਾਹ ਬੈਂਸ ਪਿੰਡ ਬੈਂਸ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਦੀ ਸਪੁਤ੍ਰੀ ਨਿਸਤਾਰਾਂ ਨਾਲ ਹੋਯਾ। ਤਿਸਤੋਂ ਦੋ ਪੁਤ੍ਰ ਹੋਏ, ਵੱਡਾ ਭਾਈ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਸੰ: ੧੭੮੦ ਬਿ: ਨੂੰ ਜਨਮਿਆ, ਤੇ ਛੋਟਾ ਭਾਈ ਅਭਾ ਸਿੰਘ ਜਨਮਿਆ।

ਭਾਈ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਵੱਡੀ ਮਾਤਾ ਬੀਬੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੀ ਦਾ ਬੜਾ ਪਯਾਰ ਸੀ, ਲੋਕ ਭਾਈ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਮਾਤਾ (ਬੀਬੀ) ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੀ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਹੀ ਆਖਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ, ਜੋ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਭੀ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਵਿੱਚ ਬੀਬੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਹੀ ਸੱਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ॥

*ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਉਸੇ ਥਾਂ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਭਾਈ ਅਨੂਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹ

ਭਾਈ ਤਲੋਕੇ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਮਸਤੂ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਦੀ ਬੰਸ ਵਿਚੋਂ ਭਾਈ ਫਤੇ ਚੰਦ ਜੀ ਹੋਏ ਹਨ । ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਤ੍ਰੀ ਕਰਮ ਕੌਰ ਦਾ ਨਾਤਾ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਛੋਟੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਅਨੂਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ।

ਭਾਈ ਅਨੂਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਵਿਆਹੁਣ ਆਏ ਤਾਂ ਜੇਵ ਜ਼ਰਾ ਅਗੇਤੀ ਤੁੰਗੀ ਜਾ ਉਤ੍ਰੀ ਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੁਝ ਚਿਰ ਮਗਰੋਂ ਪਹੁੰਚੇ, ਤਾਂ ਜਾਂਵੀਆਂ ਪੁਛਿਆ ਜੀ ਕਿੱਥੇ ਅਟਕ ਗਏ ਸੇ? ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੋਲੇ ਬਾਗਾਂ ਵਾਲੇ ਪਿੰਡ ਠਹਿਰ ਗਏ ਸੇ । ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਠਹਿਰੇ ਸਨ ਉਸ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿੱਧਵ ਹੈ, ਤੁੰਗਾਂ ਤੋਂ ਨੇੜੇ ਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਭੀ ਬਾਗ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਬਚਨ ਐਵੇਂ ਸਹਜ ਸੁਭਾ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ ਨਾਲ ਅੱਜ ਉਸ ਪਿੰਡ ਸਿੱਧਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਬਾਗ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਤਰਾਂ ਅਨੂਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਵਿਵਾਹ ਸਮੇਂ ਦਾ ਵਾਕ ਸੱਤ ਹੋਯਾ।

ਭਾਈ ਅਨੂਪ ਸਿੰਘ ਕੁਝ ਕਾਲ ਮਗਰੋਂ ਪਿੰਡ ਤੇਜੇ ਵਿੱਚ ਜਾ ਰਿਹਾ, ਤੇ ਤਿਸੀ ਜਗਾ ਤਿਸਦਾ ਚਲਾਣਾ ਹੋਯਾ।

ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਜੋਗੀ ਅਨੂਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਦੁੱਧ ਮੰਗਨ ਲਈ ਆਯਾ, ਭਾਈ ਅਨੂਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਨਿੱਕੀ ਜੇਹੀ ਗੜਵੀ ਵਿੱਚ ਦੁੱਧ ਪਾਕੇ ਤਿਸ ਜੋਗੀ ਦੀ ਵਡੀ ਸਾਰੀ ਚਿੱਪੀ ਦੁੱਧ ਨਾਲ ਭਰ ਦਿਤੀ, ਪਰ ਗੜਵੀ

ਵਿਚੋਂ ਦੁੱਧ ਅਜੇ ਨਾ ਮੁੱਕਿਆ। ਜੋਗੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵੇਖਕੇ
ਅਸਚਰਜ ਹੋ ਗਿਆ, ਤੇ ਭਾਈ ਅਨੂਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ
ਹੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ।

ਭਾਈ ਕਿਸ਼ਨ ਕੰਵਰ ਜੀ

ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਛੋਟਾ ਪੁਤ੍ਰ ਜਿਸਦਾ
ਨਾਮ ਭਾਈ ਕਿਸ਼ਨ ਕੰਵਰ ਸੀ, ਅੱਠ ਨੌਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ
ਇੱਕ ਦਿਨ ਦਰਸ਼ਨੀ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੇ ਕੁਝਕੁ ਅੱਗੇ ਬਾਲਾਂ ਨਾਲ
ਖੇਡ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਵਪਾਰੀ ਡੇਹਰੇ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ
ਜੀ ਮਾਲ ਵੇਚਨ ਲਈ ਜਾ ਰਹੇ ਸੀ। ਭਾਈ ਕਿਸ਼ਨ ਕੰਵਰ ਜੀ
ਨੇ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਸੁਦਾਗਰਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੂਣਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀ
ਭਾਰਿਆ ਹੋਯਾ ਹੈ? ਸੁਦਾਗਰਾਂ ਨੇ ਮਖੌਲ ਨਾਲ ਆਖ ਛਡਿਆ
ਭੱਸ ਖੇਹ ਭਰੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਭਾਈ ਕਿਸ਼ਨ ਕੰਵਰ ਜੀ ਨੇ
ਕਿਹਾ “ਚੰਗਾ ਭੱਸ ਖੇਹ ਹੀ ਸਹੀ।”

ਜਦੋਂ ਡੇਹਰੇ ਸਾਹਿਬ ਜਾਕੇ ਗੂਣਾਂ ਖੋਹਲੀਆਂ ਤਾਂ ਸੱਚ ਮੁੱਚ
ਭੱਸ ਖੇਹ ਹੀ ਨਿਕਲੀ, ਏਹ ਵੇਖ ਵਪਾਰੀ ਡਾਢੇ ਪਛਤਾਏ।
ਡੇਹਰੇ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕੀ ਹੋਯਾ? ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ
ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਜੀ ਕੀ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਅੱਜ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੂਰੇ
ਸਾਥੋਂ ਇਕ ਨਿੱਕੇ ਜਹੇ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸ
ਕੀ ਲੱਦਿਆ ਹੋਯਾ ਹੈ? ਸਾਥੋਂ ਤਿਸ ਵੇਲੇ ਭੱਸ ਖੇਹ ਆਖ
ਹੋ ਗਈ। ਸੋ ਉਸਦੇ ਬਚਨ ਪੂਰੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਹੁਣ ਕੀ
ਕਰੀਏ?

ਡੇਹਰੇ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੇ ਆਖਿਆ

ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਏਹ ਤਾਕਤ ਬਾਬੇ ਬੁਢੇ ਜੀ ਦੀ ਬੰਸ ਹੀ ਰਖਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਬਾਬੇ ਬੁਢੇਜੀਦੀ ਬੰਸ ਦਾਕੌਈ ਮੁੰਡਿਆਂ ਵਿਚ ਖੇਡ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਤੁਸੀ ਗੂਣਾਂ ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਭਰਕੇ ਓਸੇ ਵਕਤ ਉਸਜਗਾਨੂੰ ਲੰਘੋ, ਜੇਓਹੋ ਮੁੰਡੇ ਓਥੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਸ ਸੱਚ ਜੋ ਤੁਸੀ ਲੱਦਿਆ ਹੈ ਦੱਸਣਾਂ, ਉਮੈਦ ਹੈ ਬਾਬੇਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਖਸ਼ ਦੇਣਗੇ।

ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੇ ਓਸੇ ਤਰਾਂ ਕੀਤਾ ਤੇ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਆਏ, ਇਤਫਾਕ ਨਾਲ ਉਸ ਵਕਤ ਭੀ ਭਾਈ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਰ ਜੀ ਖੇਡਰਹੇ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁਛਿਆ ਕੀ ਲੱਦਿਆ ਹੋਇਆ ਜੇ? ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਜੀ ਬਦਾਮ ਖੋਪਾ ਗਿਰੀ ਸਾਉਗੀ ਪਿਸਤਾ ਇਲਾਇਚੀ ਨੇਵਜੇ ਆਦਿ ਲੱਦੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਤੇ ਰਾਤੀ ਡੇਰਾ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸਪੁਰ ਹੀ ਕੀਤਾ, ਜਦੋਂ ਖੋਹਲ ਕੇ ਵੇਖਣ ਤਾਂ ਜੋ ਚੀਜਾਂ ਲੱਦੀਆਂ ਸਨ ਓਹੋ ਹੀ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲੀਆਂ।

ਉਧਰ ਭਾਈ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਰ ਜੀ ਸੁੱਖੇ ਵਾਲੇ ਖੂਹਲੱਗਦੇ ਵਿੱਚ ਟੋਬਿਆਂਦੇਗੋਤੇਵੇਖਣਲਈ ਮੁੰਡਿਆਂਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈਕਰ ਗਏ, ਤਿਨ੍ਹਾਂਦੇ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਤੱਕ ਟੋਬੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਹਟ ਚੁਕੇ ਸੀ, ਭਾਈ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਰ ਜੀ ਨੇ ਟੋਬਿਆਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਸਾਨੂੰ ਟੋਬੇ ਲਾਕੇ ਵਿਖਾਓ, ਤਿਨ੍ਹਾਂਨੇ ਆਖਿਆ ਹੁਣ ਤਾਂ ਅਸੀ ਥੱਕੇ ਹੋਏ ਹਾਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨਵਾਰੀ ਆਖਿਆ, ਪਰ ਟੋਬਿਆਂ ਅੱਗੋਂ ਟਾਲ ਮਟੋਲ ਹੀ ਕੀਤੀ, ਆਖਰ ਨੂੰ ਭਾਈ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਰ ਜੀ ਖੂਹ ਦੇ ਮਹਿਲ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਕੇ ਚੁਫੇਰੇ ਫਿਰਕੇ ਟੋਬਿਆਂ ਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਲਓ ਤੁਹਾਡਾ ਖੂਹ ਪੱਤਣ ਜਾ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਜਾਂ ਟੋਬਿਆਂ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਠੀਕ ਪੱਤਣ ਲੱਗ ਚੁਕਾ ਸੀ, ਵੇਖਕੇ ਟੋਬੇ ਬੜੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋਏ।

ਇੱਕ ਤਾਂ ਵਪਾਰੀ ਭਾਈ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਰ ਜੀ ਦੇ ਕੌਤਕ ਦੀ ਸਾਖੀ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਸੁਨਾ ਰਹੇ ਸੀ, ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦੋਬੇ ਮਿਹਨਤ ਲੈਣ ਲਈ ਜਾ ਖਲੋਤੇ, ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਅਜੇ ਅੱਜਹੀ ਖੂਹ ਉਤਾਰਨ ਗਏ ਸੀ, ਏਡੀ ਛੇਤੀ ਕਿਸ ਤਰਾਂ ਉਤਾਰ ਆਏ ? ਦੋਬਿਆਂ ਨੇ ਭਾਈ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਰ ਜੀ ਦਾ ਸਾਰਾ ਹਾਲ ਸੁਨਾਯਾ, ਭਾਈ ਜੀ ਸੁਨਕੇ ਚੁਪ ਹੋ ਗਏ ।

ਉਸੀ ਵਕਤ ਪੁੱਤ੍ਰ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਰ ਜੀ ਨੂੰ ਸੱਦ ਕਰ ਬਚਨ ਕੀਤਾ, ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਪਯਾਰਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਐਹੋ ਜਹੀਆਂ ਮਮੂਲੀ ਗੱਲਾਂ ਪਰ ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਦਿਖਾਣੀਆਂ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਤੇ ਏਹ ਸਗੋਂ ਜੁਲਮ ਤੇ ਕਹਿਰ ਹੈ, ਕਿ ਕਿਸੇ ਬੇਦੋਸ਼ੇ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪੁੱਜੇ, ਭਲਾ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੇ ਤੇਰਾ ਕੀ ਵੰਢਾਯਾ ਸੀ ?

ਇਤਨੀ ਗੱਲ ਸੁਣਦੇ ਸਾਰ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁਰ ਨਾਰਾਜ਼ ਵੇਖ ਭਾਈ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਰ ਜੀ ਨੱਗਰੋਂ ਚੜ੍ਹਦੀ ਵੱਲ ਜਿੱਥੇ ਹੁਣ ਤਲਾਵ ਹੈ ਕਰੀਰਾਂ ਦੇ ਝਿੜੇ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਲਾ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ ।

ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਭਾਈ ਰਾਮੇ ਨੇ ਆਖਿਆ, ਜੀ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਰ ਜੀ ਤਾਂ ਕਰੀਰਾਂ ਦੀ ਝਿੜੀ ਵਿਚ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ ਹਨ । ਇਹ ਕੌਤਕ ਸੁਣਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਤਿਸਦੀ ਮਾਤਾ ਸੁਰਜਨਾਂ ਬਿਰਲਾਪ ਕਰਨ ਲੱਗੀ, ਤਾਂ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਤਿਸਨੂੰ ਧੀਰਜ ਦਿੱਤੀ ॥

॥ ਕਥਿਤ ॥

ਹਾਟ ਹਾਟ ਤਾਰ ਫਿਰੀ ਹਾਹਾ ਕਾਰ ਹੋਨ ਲੱਗੀ ਆਯੋ

ਬਿਧ ਧਾਮ ਸਭ ਨਰ ਨਾਰੀ ਗ੍ਰਾਮ ਕੋ । ਨੇਤ੍ਰੁ ਚੁ ਚਾਤ ਦੇਵੇਂ
ਸਭ ਪੁਰ ਬਾਸਨ ਕੇ ਜਾਵਤ ਝਿਰੀ ਕੇ ਬੀਰ ਬੋਲੈਂ ਸਤਿਨਾਮਕੋ ।
ਜੁਗਨ ਲਗਾਈ ਤਾਰੀ ਕਿਸ਼ਨ ਕੰਵਰ ਜੀ ਨੇ ਸਾਚ ਹੀ
ਵਿਖਾਇ ਗਏ ਬਚਨ ਪਿਤਾਨ ਕੋ । ਤਾਂਕੋ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਵਾਇ
ਸਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ਪਿਤਾ ਬਚ ਬੋਲੇਗਏ ਆਜ ਗੁਰ ਧਾਮ ਕੋ ॥੧॥

ਤਿਸੀ ਝਿੜੀ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਹੁਣ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਦਾ
ਤਾਲ ਹੈ ਸਸਕਾਰ ਕੀਤਾ । ਜਿਸ ਸਮੇਂ ੧੭੬੩ ਕੱਤਕ ਸੁਦੀ
੧੩ ਨੂੰ ਭਾਈ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਰ ਜੀ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ ਉਸ ਤੋਂ
ਇੱਕ ਦਿਨ ਹੀ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਆਸਤ ਜੀਂਦ ਤੋਂ ਸਵਾ ਲੱਖ
ਰੁਪਏ ਸਮੇਤ ਮੰਗੇਵੇ ਦਾ ਸ਼ਗਨ ਆਯਾ ਸੀ, ਲਾਗੀ ਅਜੇ
ਵਿਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੇ । ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲਾਗੀ ਨੂੰ
ਤੋਰਨ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਸ਼ਗਨ ਮੋੜਨ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਲਾਗੀਆਂ ਨੇ ਆਖਿਆ
ਇਹ ਸ਼ਗਨ ਦਾ ਪਦਾਰਥ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਲਿਜਾਂਦੇ, ਇਹ ਤੁਹਾਡਾ
ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਈ ਵਾਰ ਕੈਹਣ ਪਰ ਵੀ ਲਾਗੀਆਂ ਉਹ
ਪਦਾਰਥ ਆਦਿ ਵਾਪਸ ਨਾ ਲਿਆ ਤਾਂ ਭਾਈਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ
ਜਿਸਦੇ ਨਮਿੱਤ ਪਦਾਰਥ ਆਯਾਸੀ ਹੁਣ ਉੱਸਦੇ ਨਮਿੱਤ ਲੱਗੇਗਾ।

ਇੱਸੇ ਸਾਲ ਕੁਝ ਕੁ ਦਿਨਾਂ ਮਗਰੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰੇਮਾ ਬਾਲਾ
ਜੱਟ ਸਹਾਰਨ ਪੁਰ ਦਾ, ਜੋ ਕੁਸ਼ਟ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਅਤੀ
ਲਚਾਰ ਸੀ, ਰਾਤ ਨੂੰ ਆ ਕੇ ਤਿਸ ਝਿੜੀ ਵਿੱਚ ਆ ਸੁੱਤਾ ।
ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਨੂੰ ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਬਾਲਕ ਨੇ ਬਚਨ
ਕੀਤਾ ਭਾਈ ਪ੍ਰੇਮਿਆਂ ! ਜਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੂੰ ਅੱਜ ਸੁੱਤਾ ਹੈਂ ਏਹ ਥਾਂ
ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਹੈ, ਤੂੰ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਛੱਪੜ
ਪੁਟਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ, ਤੇਰਾ ਕੁਸ਼ਟ ਹਟ ਜਾਵੇਗਾ ।

ਭਾਈ ਪ੍ਰੇਮੇਂ ਨੇ ਸੁਪਨੇ ਦੀ ਗੱਲ ਮੂਜਬ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਛੱਪੜ ਪੁੱਟਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਦੂਜੇ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤਿਸ ਝਿੜੀ ਕਰੀਰਾਂ ਵਾਲੀ ਵਿੱਚਦੀ ਲੰਘ ਰਹੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਭਾਈ ਪ੍ਰੇਮਾ ਛੱਪੜ ਪੁੱਟਦਾ ਨਜ਼ਰ ਪਿਆ, ਭਾਈ ਰਾਮੇਂ ਨੂੰ ਆਖਨ ਲੱਗੇ ਕਿ ਪੁੱਛ ਇਹ ਕੌਨ ਹੈ ? ਜਦੋਂ ਭਾਈ ਰਾਮੇਂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਤਿਸ ਨੇ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਆਕੇ ਚਰਨੀਂ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕਰ ਅਪਨੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਤੇ ਸੁਪਨੇ ਦਾ ਸਾਤਾ ਸਮਾਚਾਰ ਸੁਨਾਯਾ । ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਸਭ ਕੌਤਕ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਰ ਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਭਾਈ ਰਾਮੇਂ ਨੂੰ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭਾਈ ਰਾਮਿਆਂ ! ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਰ ਅਪਨੀ ਸਵਾ ਲੱਖ ਸਗਨ ਵਾਲੀ ਮਾਯਾ ਇਸ ਜਗਾ ਲੁਆ ਕੇ ਲੈਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਸੋ ਇਸ ਤਾਲ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਤਿਆਰ ਕਰਾਈਏ । ਵੇਖ ! ਭਾਈ ਪ੍ਰੇਮਾ ਛੱਪੜ ਪੁੱਟਨ ਨਾਲ ਹੀ ਰਾਜੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮੇਂ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਸੱਚਾ ਹੈ । ਇਹ ਜਗ੍ਹਾ ਪੁਰਾਤਨ ਸਮੇਂ ਐਰਾ ਵਤੀ ਨਦੀ ਦਾ ਕਨਾਰਾ ਸੀ, ਤੇ ਏਥੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦੁਖ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਸੋ ਇਸ ਤਾਲ ਲੱਗਨ ਤੇ ਬਹੁਤਿਆਂ ਦਾ ਭਲਾ ਹੋਵੇਗਾ ।

ਇਤਨੇ ਬਚਨ ਬਲਾਸ ਕਰ ਕਰਾ ਕੇ ਅੜਾਏ ਬੀੜ ਵੱਲ ਨੂੰ ਚਲੇ ਗਏ, ਮੁੜ ਘਰ ਆ ਕੇ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਤਾਲ ਪੁਟਾਵਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਭਾਈ ਪ੍ਰੇਮੇਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ (ਨਿਗ੍ਹਾ) ਕਰਨ ਲਈ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਇੰਨਾਂ ਚੂਨਾਂ ਤਯਾਰ ਕਰਕੇ ਰਾਜ ਪੱਕਾ ਤਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾ ਦਿੱਤੇ, ਦੋਹ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਲ ਤਿਆਰ ਹੋਯਾ ਅਤੇ ਬਰਖਾ ਕਰਕੇ ਡਕਾਡਕ ਭਰ ਗਿਆ।

[ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਇਸਤਾਲਾਬ ਬਾਬਤ ਕਥਨ]
ਕਥਿਤ

ਗੁਰੂ ਦਾ ਪਿਆਰਾ ਜੋ ਕਰੇਗਾ ਇਸ਼ਨਾਨ ਆਕੇ ਹੋਵੇਗਾ
ਨਿਰੋਗ ਜਪ ਜਾਪ ਪ੍ਰਿਤ ਪਾਲਦਾ । ਪਾਲਦਾ ਦਰਸ ਕਰ
ਭਾਵਨੀ ਕਰੇਗਾ ਜੋਊ ਮਿਲੇ ਕਰਤਾਰ ਸੰਗ ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ ਕਾਲ
ਦਾ । ਕਾਲ ਦਾ ਚਖੀਣਾਂ ਜੋ ਅਕਾਲ ਦਾ ਸਰੂਪ ਹੋਵੇ ਕਿਸ਼ਨ
ਕੰਵਰ ਨਾਮ ਤਾਲ ਇਸ ਤਾਲ ਦਾ । ਤਾਲ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਨਿੱਤ
ਮਲ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਜਲ ਬਿਗਰੇ ਸਦੀਵ ਨਹਿ ਜਲ ਮੇਰੇ
ਲਾਲ ਦਾ ॥ ? ॥

ਸਵੱਯਾ

ਬ੍ਰਹਮ ਮਹੇਸ ਸੁਰੇਸ ਸੁਰਾਸੁਰ ਏਸ ਸਥਾਨ ਧਿਆਨ ਧਰੈਂ
ਗੇ । ਬ੍ਰਿੰਧ ਸਥਾਨ ਪਿਥੈਂ ਚਲ ਪਾਛਲ ਪੂਰਬ ਯਾਹਿ ਸ਼ਨਾਨ
ਕਰੈਂਗੇ । ਦੇਵ ਮੁਨੀ ਮਿਲ ਆਵਨਗੇ ਚਲ ਕਾਰਜ ਤਾਹਿਕੇ
ਆਨ ਸਰੈਂਗੇ । ਕੂਰਮ ਮੀਨ ਅਨੰਦ ਕਰੈਂ ਪਰ ਮੇਂਡਕ ਯਾਹਿ
ਮੈਂ ਨਾਹਿ ਬਰੈਂਗੇ ॥ ੩ ॥

ਅਤੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੋ ਬਾਬੇ ਦੇ ਗੁਰ ਦੁਆਰੇ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ
ਕਰਨੇ ਚਾਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਤਾਲ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ
ਪਿੱਛੋਂ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰੇ ।

(੧) ਇਸ ਤਾਲ ਦਾ ਜਲ ਅਤੀ ਨਿਰਮਲ ਹੈ, ਕਈ
ਲੋਕ ਸ਼ੀਸ਼ੀਆਂ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਉਂ ਦਾ ਤਿਉਂ
ਜਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ ਡੱਡੂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ
ਸਰਪ ਮੱਛੀਆਂ ਸਮਾਨ ਵਿਹੁ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਬਾਰਾਂ
ਮਹੀਨੇ ਸਦਾ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਲੜਦੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ।

(੨) ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਬਚਨ ਹੈ ਕਿ ਇਸ

ਵਿਚ ਜੋ ਕੋਹੜੀ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰੇਗਾ ਤਿਸਦਾ ਕੋਹੜ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ।

(ੳ) ਭਾਈ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰੰਧਾਵਾ ਜੱਟ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰ ਦਾ ਭਾਈ ਜਲਾਲ ਜੀ ਦੀ ਬੰਸ ਦਾ ਅੱਜ ਕੱਲ ਭਾਈ ਸੁਖੇ ਦੀ ਸਮਾਧ ਤੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪੱਕਾ ਨਿੱਤ ਨੇਮੀ ਹੈ, ਇਸਨੂੰ ਕੋਹੜ ਹੋਯਾ ਹੋਯਾ ਸੀ, ਤੇ ਬੜਾ ਦੁਖੀ ਸੀ, ਕਈ ਇਲਾਜ ਕਰ ਥੱਕਾ ਪਰ ਆਰਾਮ ਨਾਂ ਆਯਾ, ਅੰਤ ਇਸ ਤਾਲ ਦੇ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਚੰਨਣ ਵਰਗਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਹੁਣ ਬਿਲਕੁਲ ਰਾਜੀ ਬਾਜੀ ਨੌਂ ਬਰਨੌਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ।

(ਅ) ਗੱਗੋ ਮਾਹਲ ਦਾ ਸੰਧੀ ਰਾਮ ਪ੍ਰਭ ਦਿਆਲ ਬ੍ਰਹਮਣ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਜਿਸਦੇ ਅੰਗ ਕੋਹੜ ਨਾਲ ਬਿਲਕੁਲ ਝੜ ਗਏ ਸੀ, ਇਸ ਤਾਲ ਵਿੱਚ ਅਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਤੇ ਸਬੂਤ ਹੋਏ, ਏਹ ਹੁਣ ਰਾਜੀ ਬਾਜੀ ਅੱਜ ਕੱਲ ੫੫ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਕਾਇਮ ਹੈ, ਏਹ ਇਸ ਤਾਲ ਦੇ ਵਿਚ ਅਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਰਾਜੀ ਹੋਯਾ ਹੈ । ਇਤ ਆਦਿਕ ਕਈ ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਰਾਜੀ ਹੋ ਗਏ, ਜੋ ਹੁਣ ਤੱਕ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ।

ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਲੋਕ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਸ ਤਾਲ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਵਿਵਹਾਰੀ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ, ਤੇ ਹਰੇਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਪੂਰਨ ਮਾਸੀ ਤੇ ਅਮਾਵਸਿਆ ਤੇ ਹਰੇਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੇ ਚਲਾਣੇ ਦੀ ਚੌਥ ਦਾ ਇਸ਼ਨਾਨ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਤੋਂ ਆਦਿ ਦੂਰ ਨੇੜੇ ਦੇ ਸਰਧਾ

ਨਾਲ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਬਾਬੇ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਰਸ਼ਨ
ਕਰਦੇ ਹਨ ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਚਾਸੀਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ॥

ਸ਼ਾਹ ਹਬੀਬ ਦਾ ਮਿਲਾਪ

ਸ਼ਾਹ ਹਬੀਬ ਇੱਕ ਸੱਯਦ ਸੀ, ਇਸਨੂੰ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਤੋਂ
ਹੀ ਸੰਤਾਂ ਫਕੀਰਾਂ ਦੇ ਮਿਲਣ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸੀ, ਜਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਕਿਸੇ
ਚੰਗੇ ਰੱਬ ਦੇ ਪਯਾਰੇ ਨੂੰ ਸੁਣਦਾ ਸੀ ਉਸੀ ਜਗ੍ਹਾ ਜਾ ਕਰ
ਮਿਲਦਾ ਸੀ, ਸ਼ਾਹ ਹਬੀਬ ਕਈ ਦੇਸਾਂ ਦੇ ਸੈਲ ਕਰਦਾ ਸੰਤਾਂ
ਫਕੀਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਲਾਹੌਰ ਸ਼ਹਿਰ ਪੁਜਿਆ, ਇਕ ਪ੍ਰੇਮੀ
ਤੋਂ ਉਸਨੂੰ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਦੱਸ ਪਈ ।
ਏਹ ਸੁਣ ਫਕੀਰ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ
ਆਨ ਪੁੱਜਿਆ । ਉਸ ਸਮੇਂ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ
ਜੀ 'ਨੁਘਰੇ' ਬਾਗ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਸੀ, ਫਕੀਰ ਅਤੀ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ
ਮਿਲਿਆ, ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੋਲੇ, ਆ ਸਾਈਂ
ਸ਼ਾਹ ਹਬੀਬ ! ਅਸੀਂ ਤੈਨੂੰ ਕਦੇ ਦੇ ਉਡੀਕ ਰਹੇ ਸੀ । ਇਤਨੀ
ਸੁਣ ਲਾਗ ਤੋਂ ਭਾਈ ਰਾਮਾ ਬੋਲਿਆ: ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ !
ਤੁਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ? ਤਾਂ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਰਾਮਿਆਂ !
ਇਹ ਸਾਡਾ ਪੁਰਾਣਾ ਮਿੱਤ੍ਰ ਹੈ, ਚਿਰਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਮੇਲੇ ਹੋਏ ਹਨ ।
ਇਤਨੀ ਸੁਣ ਭਾਈ ਰਾਮਾਂ ਤਾਂ ਚੁਪ ਹੋ ਗਿਆ, ਤੇ ਸ਼ਾਹ ਹਬੀਬ
ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ, ਅੱਜ ਆਪਣੀ ਬੜੀਦਯਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਹੋਈ ਹੈ,
ਦਾਸ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਕੇ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜੇ । ਚਿਰੋਕਣੀ

ਮਿਲਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਗਏ। ਇਤ ਆਦਿਕ ਬਚਨ ਬਿਲਾਸ ਕਰਦਿਆਂ ਸ਼ਾਹ ਹਬੀਬ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਕੁਦਰਤ ਕੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕਿਸ ਜਗਾ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਹਾਂ, ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਅਸੀਂ ਕਿਸ ਲਈ ਆਏ ਹਾਂ ? ਲੈ ਕੇ ਕੀ ਜਾਵਾਂਗੇ ?

ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ:-

ਕੁਦਰਤਿ ਦਿੱਸੈ ਕੁਦਰਤਿ ਸੁਣੀਐ ਕੁਦਰਤਿ ਭਉ ਸੁਖ
ਸਾਰੁ। ਕੁਦਰਤਿ ਪਾਤਾਲੀ ਆਕਾਸੀ ਕੁਦਰਤਿ ਸਰਬ
ਆਕਾਰੁ। ਕੁਦਰਤਿ ਵੇਦ ਪੁਰਾਣੁ ਕਤੇਬਾ ਕੁਦਰਤਿ
ਸਰਬ ਵੀਚਾਰੁ। ਕੁਦਰਤਿ ਖਾਣਾ ਪੀਣਾ ਪੈਨਣ ਕੁਦਰਤਿ
ਸਰਬ ਪਿਆਰੁ। ਕੁਦਰਤਿ ਜਾਤੀ ਜਿਨਸੀ ਰੰਗੀ ਕੁਦਰਤਿ
ਜੀਅ ਜਹਾਨ। ਕੁਦਰਤਿ ਨੇਕੀਆ ਕੁਦਰਤਿ ਬਦੀਆ
ਕੁਦਰਤਿ ਮਾਨੁ ਅਭਿਮਾਨੁ। ਕੁਦਰਤਿ ਪਉਣੁ ਪਾਣੀ
ਬੈਸੰਤਰੁ ਕੁਦਰਤਿ ਧਰਤੀ ਖਾਕੁ। ਸਭ ਤੇਰੀ ਕੁਦਰਤਿ
ਤੂੰ ਕਾਂਦਰ ਕਰਤਾ ਪਾਕੀ ਨਾਈ ਪਾਕੁ। ਨਾਨਕ ਹੁਕਮੈ
ਅੰਦਰ ਵੇਖੈ ਵਰਤੈ ਤਾਕੋ ਤਾਕੁ ॥ ੨ ॥

[ਵਾਰ ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੧

ਵਾਸੀ ਸੱਚੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਗਉਸ ਕੁਤਬ ਖੁਦਾਈ। ਜੁਹਦੀ
ਕਾਮਿਲ ਮਿਹਨਤੀ ਠਉੜ ਤਿਨਹੀ ਪਾਈ। ਇਕ
ਬਜ਼ੁਰਗ ਪੀਰ ਫਕੀਰ ਹੈਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਭਲੀ ਕਮਾਈ।
ਇਕ ਮਿਹਰਬਾਨ ਦਿਲ ਔਲੀਏ ਮਨ ਮੇਹਰ
ਵਸਾਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੂਜਾ ਭਾਉ ਚੁਕਾਇਆ ਲਿਵ ਏਕਾ

(੪੬੭)

ਲਾਈ । ਵੱਸਨ ਬੇਗਮ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ
ਕਾਈ ॥ ੪ ॥

ਸਲੋਕ

ਅੰਦਰਸ ਪਾਕ ਸ਼ਹਰ ਦੇ ਜਿਨਸਿ ਕੇਹੀ ਦਰਬਾਰ ।
ਰਾਹ ਗਰੀਬੀ ਬੰਦਗੀ ਪਹੁਚੇ ਪਹੁਚਨ ਹਾਰ ॥ ੧ ॥

[ਜਨਮ ਸਾਖੀ

ਗੁਰਵਾਕ:-

ਪ੍ਰਾਣੀ ਤੂੰ ਆਇਆ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ।
ਲਗਾ ਕਿਤ ਕੁਫਕੜੈ ਸਭ ਮੁਕਦੀ ਚਲੀ ਰੈਣ ॥

ਇਤ ਆਦਿਕ ਗੁਰਵਾਕਾਂ ਦੁਆਰੇ ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਤਿਸਨੂੰ
ਉੱਤ੍ਰ ਦੇ ਉਸਦਾ ਘਰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ । ਸ਼ਾਹ ਹਥੀਬ ਅਤੀ
ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਯਾ ਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ
ਹੀ ਰਹਿਣ ਲੱਗਾ ॥

ਜੈਉਂ ਸ਼ਾਹ ਹਥੀਬ ਮੁਸਲਮਾਨ ਫਕੀਰ ਜਿਸਦੀ
ਜਨਮ ਭੂਮੀ ਬਗਦਾਦ ਸ਼ਰੀਫ ਸੀ, ਰਮਤਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ
ਵਿਚ ਆਯਾ, ਤੇ ਫਕੀਰਾਂ ਪਾਸੋਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ ਜੱਸ ਸੁਣਿਆਂ
ਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਮੁਖੀ ਸਿੱਖ
ਜਾਣ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਸ ਆ ਕੇ ਸਤਸੰਗ ਤੋਂ ਲਾਭ ਉਠਾਣ
ਲੱਗਾ । ਇਸਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰੇਮ ਹੋਯਾ ਕਿ ਭਾਈ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ
ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿਣ ਲੱਗਾ । ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਸ਼ਾਹ ਹਥੀਬ ਦਾ
ਸੰ: ੧੭੭੧ ਈ: ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਟਾਲੇ ਵਿਚ ਸੱਯਦਾਂ ਦੇ ਘਰ

ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ । ਇਸ ਫਕੀਰ ਦੇ ਚਾਰ ਪੁਤ੍ਰ ਹੋਏ ।
ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸ਼ਾਹ ਹਥੀਬ ਨੂੰ ਦੋ ਸੌ ਵਿਘੇ
ਜ਼ਮੀਨ ਦੇਕਰ ਵਸਾਯਾ, ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਪਟਾ ਸੰਨ ਹਿਜਰੀ
੧੧੩੪ ਵਿਚ ਹੋਯਾ, ਜੋ ਹੁਣ ਤਕ ਮਹੰਤ ਸਾਹਿਬ ਰਘਬੀਰ
ਸਿੰਘ ਜੀ ਝੰਡੇ ਰਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਵਾਲਿਆਂ ਪਾਸ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ।

ਇਕ ਦਿਨ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੁਤੇ ਪਏ ਸਨ,
ਅਤੇ ਸ਼ਾਹ ਹਥੀਬ ਪਾਸ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਨਿਮਾਜ ਦਾ ਵੇਲਾ
ਹੋ ਗਿਆ, ਸ਼ਾਹ ਹਥੀਬ ਲੌਟੇ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਪਾ ਉਜ਼ੁ ਕਰਨ
ਲਈ ਉੱਠਿਆ ।

ਉਸ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਭਾਈ ਦਿਆਲਾ
ਕਾਬਲ ਨਿਵਾਸੀ ਕਿਤੇ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਗਿਆ, ਤਾਂ
ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਉਸਨੂੰ ਸ਼ੇਰ ਨੇ ਘੇਰ ਲਿਆ, ਉਸਨੇ ਗੁਰੂ ਦਾ
ਮੁਖੀ ਸਿਖ ਜਾਣਕੇ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ।
ਸਿੱਖ ਦੀ ਇਸ ਕਈ ਸੌ ਕੋਹਾਂ ਪਰ ਕੀਤੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਹ
ਹਥੀਬ ਵੀ ਆਤਮਕ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਤਾੜ ਗਿਆ, ਪਰ ਸੋਚਿਓਸੁ
ਕਿ ਭਾਈ ਜੀ ਤਾਂ ਸੁਤੇ ਪਏ ਹਨ, ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਛੁਡਾਵਣਗੇ?
ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਗਾ ਦੇਵਾਂ। ਏਹ ਸੋਚ ਸ਼ਾਹ ਹਥੀਬ ਨੇ ਉਜ਼ੁ ਵਾਲਾ
ਲੋਟਾ ਕੰਧ ਦੇ ਨਾਲ ਵਗਾਹ ਮਾਰਿਆ, ਲੋਟੇ ਦਾ ਖੜਾਕ ਸੁਟਕੇ
ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜਾਗ ਪਏ, ਤੇ ਸ਼ਾਹ ਹਥੀਬ ਨੂੰ ਪੁਛਿਆ
ਇਹ ਕੀ ਖੜਾਕ ਹੋਯਾ ਹੈ? ਸ਼ਾਹ ਹਥੀਬ ਨੇ ਆਖਿਆ ਇੱਕ
ਸਿੱਖ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਸ਼ੇਰ ਤੋਂ ਬਚਾਨ ਲਈ ਆਪ ਨੂੰ ਯਾਦ
ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਆਪ ਦੇ
ਦਾਸ ਨੇ ਇਹ ਲੋਟਾ ਭੰਨ ਕੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਗਾਇਆ ਹੈ, ਭਾਈ

ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਅਸੀਂ ਸੁਤੇ ਪਏ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਓਸ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਛੁਡੋਣ ਗਏ ਹੋਏ ਸੀ, ਸਿੱਖ ਬਚ ਗਿਆ ਹੈ।

ਭਾਈ ਦਿਆਲਾ ਸ਼ੇਰ ਤੋਂ ਬਚ ਵਪਾਰ ਦਾ ਦਸਵੰਧ ਲੈ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਆਯਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਭੀ ਸ਼ਾਹ ਹਥੀਬ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਬੈਠਿਆ ਸੀ, ਸਿੱਖ ਨੇ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਭੇਟਾ ਅੱਗੇ ਰੱਖੀ, ਤੇ ਸ਼ੇਰ ਦੀ ਉਤਲੀ ਸਾਰੀਸਾਖੀ ਸੁਨਾ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸ਼ੇਰ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਬਚਾਯਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਅਸਾਂ ਨਹੀਂ ਬਚਾਯਾ, ਤੈਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਬਚਾਇਆ ਹੈ, ਮੈਂ ਕੌਣ ਬਚਾਵਨ ਵਾਲਾ ਹਾਂ ?

ਸਿੱਖ ਦਿਆਲਾ ਤੇ ਪਾਸ ਬੈਠਾ ਸ਼ਾਹ ਹਥੀਬ ਭਾਈ ਜੀ ਦੀ ਏਹ ਨਿਰਮਾਣਤਾ ਤਕ ਚਰਨੀਂ ਡਿਗੇ। ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਸ਼ਾਹ ਹਥੀਬ ਤੇਰੇ ਪਰ ਭੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਾਹ ਹਥੀਬ ਦਾ ਅਸਥਾਨ ਹੁਣ ਤੱਕ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰ ਵਿਚ ਹੈ, ਤੇ ਹਰ ਵਰਹੇ ਦੇ ਵਰਹੇ ਮੱਘਰ ਸੁਦੀ ਚੌਥ ਨੂੰ ਮੇਲਾ ਲਗਦਾ ਹੈ।

ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਛਿਆਸੀਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ।

*ਸੋਹਣੀ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ

ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਜੋ ਐਂਦਾ ਹੈ 'ਸੋਹਣੀ ਮਹੀਵਾਲ ਨੂੰ ਨੈਂ ਤਰਦੀ ਰਾਤੀ' ਇਸਦਾ ਭਾਵ ਕੀ ਹੈ? ਤਾਂ ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਸੋਹਣੀ ਮਹੀਵਾਲ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਣਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਦੀ ਵੀ ਏਸੇ ਤਰਾਂ ਦੀ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੀਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਏ, ਤੇ ਸਿੱਖ ਦੀ ਬ੍ਰਿਤੀ ਅੱਠੇ ਪਹਿਰ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣੀ ਚਾਹੀਏ।

ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸਤਰਾਂ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਮਹੀਵਾਲ ਨੂੰ ਝਨਾਂ ਦਰਿਆ ਤਰਕੇ ਸੋਹਣੀ ਰੋਜ਼ ਮਿਲਦੀ ਸੀ, ਏਸੇ ਤਰਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰੀਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਏ।

ਸ਼ਬਾ:-

“ਝਖੜੁ ਝਾਗੀ ਮੀਹੁ ਵਰਸੈ ਭੀ ਗੁਰੁ ਦੇਖਣ ਜਾਈ ।
 ॥ ੧੩ ॥ ਸਮੁਦੁ ਸਾਗਰੁ ਹੋਵੈ ਬਹੁ ਖਾਰਾ ਗੁਰਸਿਖੁ
 ਲੰਘਿ ਗੁਰੂ ਪਹਿ ਜਾਈ ॥ ੧੪ ॥ ਜਿਉ ਪ੍ਰਾਣੀ ਜਲ
 ਬਿਨੁ ਹੈ ਮਰਤਾ ਤਿਉ ਸਿਖੁ ਗੁਰ ਬਿਨੁ ਮਰਿ ਜਾਈ ।
 ॥ ੧੫ ॥ ਜਿਉ ਧਰਤੀ ਸੋਭ ਕਰੇ ਜਲੁ ਬਰਸੈ ਤਿਉ ਸਿਖੁ
 ਗੁਰ ਮਿਲਿ ਬਿਗਸਾਈ ॥ ੧੬ ॥ ਸੇਵਕ ਕਾ ਹੋਇ ਸੇਵਕੁ
 ਵਰਤਾ ਕਰਿ ਕਰਿ ਬਿਨਉ ਬੁਲਾਈ ॥ ੧੭ ॥ ਨਾਨਕ ਕੀ
 ਬੇਨਤੀ ਹਰਿ ਪਹਿ ਗੁਰ ਮਿਲਿ ਗੁਰ ਸੁਖੁ ਪਾਈ ॥ ੧੮ ॥”

[ਸੂਹੀ ਅਸਟਪਦੀਆਂ ਮ: ੪ ਘਰ ੨

* ਰਵਾਇਤਨ ਸੁਣਿਆਂ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਝੰਡੇ ਰਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਦੇ ਸਭ ਲੋਕ ਦਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਥਾਗ ਵਾਲੇ ਖੂਹ ਵਿਚੋਂ ਸੋਹਣੀ ਨੇ ਥਾਂਹ ਕੱਢਕੇ ਵਿਖਾਈ ਸੀ।

ਇਸ ਸਬਦ ਦੀ ਅਗਲੀ ਤੁਕ ਵਿਰ ਫਿਰ ਉਪਦੇਸ਼
ਕੀਤਾ ਹੈ। ਯਥਾ:—

“ਪਾਲਾ ਕਕਰੁ ਵਰਫ ਵਰਸੈ ਗੁਰ ਸਿਖੁ ਗੁਰ ਦੇਖਣ
ਜਾਈ ॥ ੨੭ ॥”

ਇਸ ਤਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਣਾ
ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸੋ ਸਿੱਖ ਸਿਦਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਤਆਦ ਉਪਦੇਸ਼
ਸੁਣਕੇ ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਰਧਾਲੂ ਸਿੱਖ ਹੋਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ
ਉਤੇ ਤਨੇ ਮਨੇ ਸਰਧਾ ਕਰਨ ਲੱਗੇ।

ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਭਾਸੀਵਾਂ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ।

ਅਗੰਮ ਵਾਕ

ਇਕ ਦਿਨ ਸੰ: ੧੭੬੧ ਬਿ: ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਮੇਤ ਪ੍ਰਸਾਦ ਛਕਨ
ਲਈ ਮਹਿਲਾਂ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੇ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਪੰਝੀਆਂ ਚੜ੍ਹਨ ਲੱਗੇ
ਤਾਂ ਸੁਭਾਵਕ ਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਜੀ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ
ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਯਥਾ:—

ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਵਿੱਚੋਂ:—

“ਥਿਰ ਹੁਵੈ ਕਰ ਥਲ ਰੁਚਰ ਪਰ ਕਰ ਖੁਸ਼ੀ ਬਿਸਾਲਾ।
ਕਹਿ ਬੁਢਿਆ ਬੁਢਾ ਹੋਵੀ ਬਯ*ਰਹਿ ਚਿਰ ਕਾਲਾ।
ਤੇਰੇ ਘਰ ਜਬ ਪਾਰ ਹੁਵੈ ਹਮਰੇ ਸੁ ਉਰਾਰਾ। ਤੇਰੇ ਹੁਇ

*ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਉਮਰ ੮੬ ਸਾਲ ਦੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ
੫੩ ਸਾਲ ਮਗਰੋਂ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਸਮਾਚਾਰ ਵੇਖਕੇ ਚਲਾਣਾ ਕੀਤਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ
ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਅਗੰਮ ਵਾਕ ਸੱਤਿ ਹੋਏ।

ਉਰਾਰਿ ਜਬ ਹਮਰੈ ਤਬ ਪਾਰਾ ॥੩॥ ਤੀਨ ਵਾਰ ਇਵ ਵਾਕ
ਕਰ ਅਵਲੋਕਯੋ ਨਾਥਾ । ਢਾਲ ਕਟਾਰੀ ਕਰਦ ਇਕ ਬਖਸ਼ੀ
ਨਿਜ ਹਾਥਾ ।”

ਇਉਂ ਇਹ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਬਖਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ ਛਕਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ
ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਲ ਕਈ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ
ਭਰੇ ਬਚਨ ਕੀਤੇ । ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਇਸ ਬਖਸ਼ਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਨੂੰ ਸਦਾ ਆਪਣੇ
ਗਾੜ੍ਹੇ ਰਖਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ।

ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ
ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਨੂੰ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਜਿਵੇਂ ਅੱਗੇ ਜਾਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ
ਗਏ, ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀਵਾਨ ਵਿੱਚ ਨਾਂ ਮਿਲੇ । ਜਦ ਭਾਈ ਜੀ
ਨੇ ਬਾਹਰ ਧਿਆਨ ਮਾਰਿਆ ਤਾਂ ਕਈ ਸਿੱਖ ਉਤਾਵਲੇ ਹੋਕਰ
ਨੱਸੇ ਆਉਂਦੇ ਵੇਖ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ
ਪੁਛਿਆ, ਅੱਜ ਕੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਉਤਾਵਲੇ ਹੋਕਰ ਨੱਸੇ
ਆ ਰਹੇ ਹੋ ?

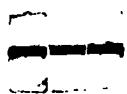
ਸਿੱਖਾਂ ਕਿਹਾ ਜੀ ਅੱਜ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪਣਾਂ ਕੁਝ ਹੋਰ
ਸੁਭਾਵ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਵੱਲ ਇੱਟਾਂ ਰੋੜੇ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹਨ,
ਇਸ ਲਈ ਸਿੱਖ ਅਪਨੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਲੈਕਰ ਨੱਸੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ।
ਤਾਂ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੁਣਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਉਤਾਵਲੇ
ਹੋਕਰ ਜਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਇਹ ਕੰਤਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਗਏ,
ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਜਾ ਡਿੱਗੇ । ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਰ੍ਹੋਂ ਦੇ
ਭਾਈ ਉਸ਼ਨਾਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚੌਰਵਾਲੇ, ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਿੰਘਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ
ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਿਹਾ, ਸਾਰੇ ਡਰਦੇ ਭੱਜ

ਗਏ ਸੇ । ਸਤਗੁਰਾਂ ਦੇ ਚੋਜਾਂ ਦੇ ਭੇਤੀ ਭਾਈਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਪਾਸ ਹੀ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਚੁਪ ਚਾਪ ਪ੍ਰੇਮ ਰੰਗ ਰੱਤੇ ਖਲੋਤੇ ਰਹੇ । ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਉਸ ਥਾਂ ਖਲੋਤਿਆਂ ਜਦ ਰਾਤ ਪੈ ਗਈ ਤਾਂ ਭਾਈ ਉਸਨਾਕ ਸਿੰਘ ਚੌਰ ਵਾਲੇ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਬਿਨੈ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਕੌਤਕ ਦਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?

ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਫੁਰਮਾਯਾ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਾਂਗ ਵਰਤਾ ਕੇ ਕੱਚੇ ਤੇ ਸੱਚੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਦੇ ਸਾਂ, ਕਈਆਂ ਦਾ ਨਿਸਚਾ ਪੱਕਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਕਈ ਡੋਲ ਗਏ ਹਨ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਨਿਸਚਾ—ਜੇ ਗੁਰੂ ਸਾਂਗ ਵਰਤੇ ਤਾਂ—ਡੁਲਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ, ਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਏਹ ਬਚਨ ਸਦਾ ਹਰ ਇਕ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:—

“ਜੇ ਗੁਰ ਸਾਂਗ ਵਰੱਤਦਾ ਸਿੱਖ ਸਿਦਕ ਨਾਂ ਹਾਰੇ ।”

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਈ ਬਚਨ ਕਰ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਕਈ ਭਵਿੱਖਤ ਬਚਨ ਕੀਤੇ, ਤੇ ਕਿਹਾ ਪਹਿਲੋਂ ਖਾਲਸਾ ੪੦ ਸਾਲ ਕਸ਼ਟ ਪਾਵੇਗਾ, ਤੇ ਫਿਰ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਰਾਜ ਕਰੇਗਾ । ਉਪ੍ਰੰਤੂ ਉਸ ਫਰੰਗੀ ਦਾ ਰਾਜ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸਦੇ ਔਣ ਬਾਬਤ ਨੌਵੇਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਬਚਨ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਸਿੰਘ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨਗੇ, ਤੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਹੋਣਗੇ ।

ਵਰ ਅਤੇ ਸ੍ਰਾਪ

ਇੱਕ ਦਿਨ* ਬੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਦੇ ਕੱਦ ਜਾਤ ਦੇ ਖੱਤ੍ਰੀਆਂ ਦੇ ਘਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵਿਆਹ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬ੍ਰਹਮਣਾਂ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਖੁਵਾਈ, ਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੱਲ ਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਭੇਜਿਆ। ਭਾਈ ਰਾਮੇਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਭਾਈ ਜੀ ਦੇ ਅੱਗੇ ਖੱਤ੍ਰੀਆਂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਆਯਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਰੱਖਿਆ ਤਾਂ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਰਾਮਿਆਂ! ਅੱਜ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਕਿਸ ਦੇ ਘਰੋਂ ਆਇਆ ਹੈ? ਏਹੋ ਜਿਹਾ ਤਾਂ ਨਿੱਤ ਆਉਂਦਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਰਾਮੇਂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਅੱਜ ਕੱਦ ਖੱਤ੍ਰੀਆਂ ਦੇ ਘਰ ਖਜਾਹ ਹੈ ਸੀ, ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਓਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਆਯਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਜੀ ਦਾ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਵ ਦਾ ਕੀਤਾ ਹੋਯਾ ਬਚਨ ਕਿ 'ਏਹੋ ਜਿਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਤਾਂ ਰੋਜ਼ ਆਂਦਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ' ਸੱਤ ਹੋਣ ਲੱਗਾ, ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੱਦ ਖੱਤ੍ਰੀਆਂ ਦੇ ਘ੍ਰਾਣੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਆਦਮੀ ਮਰਨ ਲਗ ਪਏ। ਇਉਂ ਨਿੱਤ ਹੀ ਖਜਾਹ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਆਂਦਾ ਲੱਗਾ, ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਭਾਰੀ ਰੌਲਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹੋਗਿਆ, ਕੋਈ ਕੁਛ ਆਖੇ

*ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਵਿੱਚ ਜੱਟਾਂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਆਯਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਸੋ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਬਾਬੇ ਜੀ ਦੀ ਬੰਸ ਦੇ ਕੁਝ ਕੁ ਆਦਮੀਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਜੱਟ ਤਿਸ ਜਗਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵੱਸਦੇ, ਹੋਰ ਜਾਤਾਂ ਜੋ ਸ਼ਹਿਰ ਬਸਾਵਨ ਸਮੇਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ, ਵੱਸਦੀਆਂ ਸਨ, ਸਭ ਤੋਂ ਬਿਆਦਾ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਕੱਦ ਖੱਤ੍ਰੀ ਵੱਸਦੇ ਸਨ, ਹੁਣ ਭੀ ਬਸਾਵਾ ਹਨ।

ਕੋਈ ਕੁਛ ਆਖੇ, ਹਾਂ ਹਾਂ ਕਾਰ ਮੱਚ ਗਈ। ਇਸ ਹਾਂ ਹਾਂ ਕਾਰ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕਰ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਭਾਈ ਜੀ ਦੇ ਵਾਕ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ। ਸਾਰੇ ਕੱਦ ਖੱਤ੍ਰੀ ਸੁਣ ਕੇ ਵਿਚਾਰਨ ਲੱਗੇ ਕਿ ਕਿਸਤਰਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ? ਅੰਤ ਸਲਾਹ ਪੱਕੀ ਕਿ ਗਮੀਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੀ ਵਿਵਾਹ ਕਰੋ, ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਭਾਈ ਜੀ ਨੂੰ ਭੇਜੋ, ਪੱਛਨ ਤਾਂ ਆਖੋ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਘਰ ਸ਼ਾਦੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਉਂ ਉਸੇ ਕੱਦ ਖੱਤ੍ਰੀ ਨੇ ਖੁੱਤ੍ਰ ਦਾ ਵਿਵਾਹ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਭਾਈ ਜੀ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ, ਜਦ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਭਾਈ ਜੀ ਦੇ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰੋਜ਼ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੀ ਤਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਵੇਖ ਰਾਮੇਂ ਸੇਵਕ ਘੱਥੇ ਪੱਛਨ ਲੱਗੇ ਭਾਈ ਰਾਮਿਆਂ! ਅੱਜ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਕਿਥੋਂ ਆਇਆ ਹੈ? ਰਾਮੇਂ ਕਿਹਾ ਜੀ ਅੱਜ ਕੱਦ ਖੱਤ੍ਰੀਆਂ ਦੇ ਘਰ ਵਿਵਾਹ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕਰ ਬਚਨ ਕੀਤੇ, ਤਦ ਭਾਂ ਨਿੱਤ ਹੀ ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਹੋਯਾ ਕਰਨ। ਉਸੀ ਦਿਨ ਤੋਂ ਜੋ ਨਿੱਤ ਮੌਤ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਸੋ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ, ਤੇ ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਹੋਨ ਲੱਗ ਪਈਆਂ। ਇਸ ਅਸਚਰਜ ਖੇਡ ਨੂੰ ਵੇਖ ਸੁਣ ਕਰਕੇ ਲੋਕ ਵੱਡੇ ਅਚਰਜ ਹੋਏ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਜਿਸ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਲੋਕ ਲੋਕ ਭਾਈ ਜੀ ਪਾਸ ਆਉਂਦੇ ਸੋ ਮਨ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾ ਪੂਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ।

ਭਾਈ ਜੀ ਆਪ ਸਦਾ ਅਖੰਡ ਬ੍ਰਿਤੀ ਵਿਚ ਹੀ ਅਨੰਦ ਚਹਿੰਦੇ ਸੀ। ਜਿਸ ਵਕਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ, ਜਦ ਤੱਕ ਥਾਲ ਅੱਗੇ ਧਰਿਆ ਰਹੇ ਤਦ ਤੱਕ ਭੋਰਾ ਸਮਾਨ ਛਕੀ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਜਦ ਭਾਈ ਰਾਮਾ ਵੇਖ ਲੈਂਦਾ ਕਿ ਹੁਣ ਅਨੰਦ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਭਾਂ ਉਸਨੇ ਆਖਣਾ “ਬ੍ਰਿਧਕੇ ਯਾ ਰਮਦਾਸ ਕੇ ਰੱਜ ਚਾਏ?” ਭਾਂ

ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਆਖਣਾ ਹਾਂ 'ਰਮਦਾਸ ਕੇ' ਯਾ 'ਬ੍ਰਿਧ ਕੇ ਰੱਜ ਗਏ' ।

ਪਰ ਜਦੋਂ 'ਰਮਦਾਸ ਕੇ ਰੱਜ ਗਏ' ਭਾਈ ਰਾਮਾ ਜੀ ਆਖਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ ਤਾਂ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਿੱਤ ਆਪਣੇ ਢਿੱਡ ਪਰ ਹੱਥ ਫੇਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ, ਜਦ ਢਿੱਡ ਉੱਚਾ ਦਿੱਸੇ ਤਾਂ ਆਖਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ ਬ੍ਰਿਧ ਕੇ ਰੱਜ ਗਏ, ਫਿਰ ਛਕਨ ਤੋਂ ਬੰਦ ਹੋ ਕਰ ਹੱਥ ਧੋਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ । ਨੇਤਰ ਸਦਾ ਲਈ ਨੀਵੇਂ ਰਖਦੇ ਸੀ, ਕਦੀ ਕਦੀ ਜਦੋਂ ਜਰੂਰੀ ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਹੋਵੇ ਤਦ ਨੇਤ੍ਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪਲਕਾਂ ਖੋਲ੍ਹਕੇ ਵੇਖਦੇ ਸੀ । ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਪ ਦੀਆਂ ਭੋਹਾਂ (ਭਰਵੱਟਿਆਂ) ਦੇ ਰੋਮ ਅਤੀ ਲੰਮੇ ਸੀ ।

ਝੰਡੇ ਰਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਦੀ ਲੁੱਟ

ਸੰ: ੧੭੯੫ ਫੱਗਣ ਬਿ: ਨੂੰ ਨਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਫੌਜ ਲੈਕਰ ਝੰਡੇ ਰਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣ ਲਈ ਪੁਜਿਆ, ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਖਜਾਨਾ ਗਹਿਣੇ ਬਸਤੂ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਜੋ ਚੀਜ਼ ਨਜ਼ਰ ਆਈ ਸਭ ਲੁੱਟ ਲਈ, ਅਤੇ ਅਨਾਜ ਗਊਆਂ ਮੱਝੀਆਂ ਘੋੜੇ ਹਾਥੀ ਆਦਿਕ ਸਭ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਕਰ ਲਏ। ਫਿਰ ਨਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਕੋਲ ਜਿੱਥੇ ਆਪ ਅਖੰਡ ਬ੍ਰਿਤੀ ਬੈਠੇ ਸੀ ਪੁੱਜਿਆ, ਤੇ ਹੰਕਾਰ ਭਰੇ ਚਿੱਤ ਨਾਲ ਮੁਸਕ੍ਰਾ ਕਰ ਬੋਲਿਆ ਭਾਈ ਜੀ ! ਆਪ ਦਾ ਮਾਲ ਕਿੰਤਨਾ ਕੁ ਲੁਟਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ? ਭਾਈ ਜੀ, ਰੁਪ

ਕਰ ਰਹੇ, ਦੂਜੀ ਵੇਰ ਆਖਿਆ, ਤਾਂ ਵੀ ਚੁੱਪ ਕਰ ਰਹੇ, ਜਦ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਨਾਦਰ ਨੇ ਆਖਿਆ, ਤਾਂ ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਭੌਂਹਾਂ ਚੁੱਕ ਨੇੜ ਖੋਲ੍ਹਕੇ ਨਿਰ੍ਹਾ ਮਾਰੀ ਤੇ ਆਪਣੇ ਬਾਜ ਤੇ ਬਾਜਾਂ ਦੇ ਬੈਠਣ ਦੇ ਅੱਡੇ ਤੇ ਹੋਰ ਵਸਤਾਂ ਲੁਟੀਆਂ ਵੇਖ ਬਚਨ ਕੀਤਾ, 'ਬਾਜਾਂ ਦੇ ਬੈਠਣ ਦੇ ਅੱਡੇ ਭੀ ਲੁੱਟੇ ਗਏ।' ਇਤਨੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਨੂੰ ਨਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਸਮਝ ਗਿਆ, ਪਰ ਚਿੱਤ ਵਿਚ ਇਹ ਵਿਚਾਰਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਹੌਰ ਲੈ ਚਲੀਏ, ਜੇ ਤਾਂ ਕਰਾਮਾਤ ਦੀ ਤਾਕਤ ਵਾਲੇ ਜੇਹੇ ਜੇਹੇ ਸੁਣੀਂਦੇ ਹਨ ਉਹੋ ਜੇਹੇ ਹੋਏ ਤਦ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਲ ਮੋੜ ਦੇਵਾਂਗੇ, ਅਤੇ ਜੇ ਖਾਲੀ ਹੀ ਹੋਏ ਤਾਂ ਉਥੇ ਹੀ ਸਮਾਪਤੀ ਕਰ ਦਿਆਂਗੇ। ਇਤਨੀ ਮਨ ਵਿਚ ਠਟ ਕਰ ਆਖਣ ਲੱਗਾ ਭਾਈ ਜੀ! ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਲਹੌਰ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਓ।

ਤਾਂ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈਕਰ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ, ਬਿਨਾਂ ਲਗਾਮ ਤੋਂ ਘੋੜੀ ਨੂੰ ਪਕੜ ਉਤੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਦੋਵੇਂ ਲੱਤਾਂ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਚੱਲੇ ਤਾਂ ਨਾਦਰਸ਼ਾਹ ਨੇ ਵੇਖਕੇ ਭਾਈ ਰਾਮੇ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਭਾਈ ਜੀ! ਇੱਕੋ ਪਾਸੇ ਦੋਵੇਂ ਲੱਤਾਂ ਕਰਕੇ ਬਿਨਾਂ ਲਗਾਮ ਘੋੜੀ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਅੱਗੇ ਹੋਕੇ ਨਾਲ ਚੱਲੋ, ਕਿਤੇ ਡਿਗ ਨਾ ਪੈਣ। ਤਾਂ ਭਾਈ ਰਾਮੇਂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਭਾਈ ਜੀ ਤਾਂ ਨਿੱਤ ਸ਼ਕਾਰ ਖੇਡਨ ਸਮੇਂ ਭੀ ਏਸੇ ਤਰਾਂ ਚੜ੍ਹਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਤਨੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਨਾਦਰ ਨੇ ਚਿੱਤ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ ਤਾਂ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਇਤਨੀ ਗੱਲ ਚੇਤੇ ਰੱਖੀ ਕਿ ਇਸਦੀ ਜੇ ਲਹੌਰ ਚੱਲਕੇ ਕਰਾਮਾਤ ਪੂਰੀ ਉਤ੍ਰੀ ਤਦ ਠੀਕ ਜਾਣਾਂਗਾ। ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇੱਕੋ

ਪਾਸੇ ਲੱਤਾਂ ਕਰਕੇ ਧੁਰ ਲਹੌਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੇ, ਨਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਨੇ
ਭਾਈ ਜੀ ਨੂੰ ਸਿਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਬਜ਼ਾਰ ਮਹੱਲੇ ਕਹਾਰਾਂ ਵਿਖੇ ਜਿੱਥੇ
ਹੁਣ ਭਾਈ ਰਾਮ ਕੰਵਰ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਧਰਮ ਸਾਲ ਮੌਜੂਦ
ਹੈ, ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਮਹਿਲਾਂ ਪਾਸ ਡੇਰਾ ਕਰਾਯਾ, ਤੇ ਕਰਾਮਾਤ
ਪਰਖਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕੜਾਹਾ ਰਿਝਦੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਭੇਜਕੇ
ਭਾਈ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਇਸ ਕੜਾਹੇ ਵਿੱਚ ਆਪ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰ
ਲਓ। ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਨਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਇਹ ਜਲ
ਠੰਢਾ ਹੈ? ਨਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਆਖਿਆ ਆਹੋ ਠੰਢਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਜੀ
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਬੋਲਕੇ ਜਦ ਉਸ ਜਲ ਵਿੱਚ ਵੜੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ
ਉਹ ਰਿਝਦਾ ਜਲ ਰਤਾ ਵੀ ਤਕਲੀਫ ਨਾ ਪੁਚਾ ਸਕਿਆ। ਪਰ
ਜਦ ਨਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਹੱਥ ਪਾਕੇ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਤੱਤਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਯਾ।
ਨਾਦਰ ਨੇ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਤਿਸ ਨੇ ਹੱਥ ਪਾਕੇ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ
ਉਸਨੂੰ ਵੀ ਠੰਢਾ ਲੱਗਾ, ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਮੁੜ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਤੱਤਾ ਲੱਗਾ,
ਕਰਾਮਾਤ ਤਾਂ ਸਮਝ ਲਈ ਉਸ ਪਰ ਚਿੱਤੋਂ ਈਰਖਾ ਦੀ ਅਗਨੀ
ਨਾਂ ਬੁਝੀ। ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਖੂਨੀਂ ਹਾਥੀ ਅੱਗੇ ਲਿਆ ਕਰ ਆਖਿਆ
ਕਿ ਹਾਥੀ ਦੇ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹੋ, ਭਾਈ ਜੀ ਜਦੋਂ ਹਾਥੀ ਦੇ ਪਾਸ ਗਏ
ਤਾਂ ਹਾਥੀ ਨੇ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਚਰਨ ਚੁੰਮ ਕੇ ਸੁੰਡ
ਨਾਲ ਅਪਨੇ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਾ ਲਿਆ, ਜਿਸ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਭਾਈ ਜੀ ਹੁਕਮ
ਕਰਨ ਉਸੀ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਹਾਥੀ ਜਾਵੇ।

ਫਿਰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਇੱਕ ਅੜੀਅਲ ਘੋੜੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨੂੰ
ਆਪਣੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਐਣ ਦੇਂਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ
ਜਤਨ ਕਰਕੇ ਚੜ੍ਹਦਾ ਭੀ ਸੀ ਤਾਂ ਤਿਸਨੂੰ ਚੱਕ੍ਰ ਦੇ ਕੇ ਹੇਠ
ਸਿੱਟ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੰਦੀ ਸੀ, ਏਹੋ ਜੇਹੀ ਘੋੜੀ ਦੇ ਕੇ ਭਾਈ ਜੀ ਨੂੰ

ਆਖਿਆ ਅੱਜ ਚੱਲੋ ਸ਼ਿਕਾਰ ਚਲੀਏ, ਜਦੋਂ ਤਿਆਰ ਹੋਏ ਤਾਂ
 ਏਸ ਘੋੜੀ ਤੇ ਭਾਈ ਜੀ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਾਯਾ। ਨਾਲੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ
 ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਿਕਾਰ ਖੇਡਕੇ ਮੁੜ ਆਏ ਤਾਂ ਇਹ ਘੋੜੀ ਤੁਹਾਡੀ ਹੀ
 ਹੋ ਚੁਕੀ। ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਲਗਾਮ ਤੋਂ ਭਾਈ ਜੀ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹ ਬੈਠੇ,
 ਸ਼ਹਿਰ ਬਜ਼ਾਰ ਗਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਫੇਰੀ, ਘੋੜੀ ਨੇ ਜ਼ਰਾ
 ਜਿੰਨਾਂ ਕੰਨ ਨਾ ਖੁਰਕਿਆ। ਏਸ ਕੌਤਕ ਨੂੰ ਸਭ ਵੇਖਕੇ ਰੋਝਾਨ
 ਹੋ ਗਏ। ਫਿਰ ਸ਼ਿਕਾਰ ਖੇਡਿਆ ਤਾਂ ਬਿਨਾਂ ਲਗਾਮ ਤੋਂ ਪੈਣ ਦੀ
 ਤਰਾਂ ਦੁੜਾਈ। ਏਹ ਤੱਕ ਨਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਅਚਰਜ ਹੋਯਾ, ਅਤੇ
 ਜਿਤਨਾ ਮਾਲ ਲੁੱਟਿਆ ਸੀ, ਕ੍ਰੀਬਨ ਕ੍ਰੀਬਨ ਸਾਰਾ
 ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੇਸੁ। ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ
 ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਤੁਰਕ ਰਾਜ ਦੇ ਦਿਨ ਹੁਣ ਥੋੜੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ,
 ਹੁਣ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਹੋਵੇਗਾ, ਤੇ ਉਸਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ
 ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫਰੰਗੀਆਂ ਦਾ ਰਾਜ ਹੋਊ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਔਣ ਬਾਬਤ
 ਹੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ ਸੰਮਤ ੧੭੩੨ ਬਿ: ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ
 ਵਿੱਚ ਵਾਕ ਕੀਤੇ ਸੀ।

ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਓਸ ਅੜੀਅਲ ਘੋੜੀ
 ਉੱਤੇ ਉਸੀ ਤਰਾਂ ਇੱਕੋ ਪਾਸੇ ਦੋਵੇਂ ਲੱਤਾਂ ਕਰਕੇ ਬੇ ਫ਼ਿਕਰ
 ਬੈਠੇ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਆਨ ਪੁੱਜੇ।

‘ਮਹਾਂ ਪੁਰਖਾਂ ਕਾ ਬੋਲਣਾ ਹੋਵੈ ਕਿਤੇ ਪਰਥਾਇ’ ਭਾਈ
 ਜੀ ਨੇ ਜੋ ਭਾਈ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਲ ਬਚਨ ਕੀਤੇ ਸੀ “ਕਿ
 ਜੇ ਲੁੱਟ ਪਈ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਪਏਗੀ” ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ
 ਸਭ ਪੂਰੇ ਹੋਏ। ਨਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਲੁੱਟ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ
 ਨਸ਼ਾਨੀਆਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਵਿੱਚ

(੪੮੦)

ਸੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਕੰਧਾਂ ਦਿੱਸ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕੱਦਾਂ ਵਾਲੇ ਦਰ-
ਵਾਜੇ ਵੱਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸੜੀ ਹੋਈ ਮਿੱਟੀ ਭੀ ਨਜ਼ਰ
ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਈਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਜ਼ਮੀਨ
ਪੁੱਟਨ ਨਾਲ ਮਿੱਟੀ ਸੜੀ ਹੋਈ ਨਿੱਕਲਦੀ ਹੈ॥
ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨਚਰਿਤ੍ਰ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਠਾਸੀਵਾਂ ਅਧਿਆਇ ਸਮਾਪਤ ॥

ਦਸਾਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ

ਸੰ: ੧੭੬੮ ਬਿ: ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜੋਤੀ
ਜੋਤ ਸਮਾਵਨ ਦੇ ਮਗਰੋਂ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਦੱਖਨ ਪੱਛਮ
ਉੱਤ੍ਰ ਪੂਰਬ ਦੇਸ਼ ਦੇਸ਼ਾਂਤ੍ਰਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵੈਰਾਗਵਾਨ ਹੋ ਕੇ ਭਾਈ
ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਆਈ। ਇਸ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਭਾਈ
ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੀ ਸਨ, ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ
ਕਈ ਸਾਖੀਆਂ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੋਂ ਸੁਣਕੇ
ਲਿਖੀਆਂ ਸਨ। ਸੰਗਤ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਆਪ ਗੁਰੂ ਘਰ
ਦੇ ਮੁਖੀ ਸਿੱਖ ਹੋ, ਤੇ ਆਪ ਦੇ ਘਰ ਆਵ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ
ਬਖਸ਼ਸ਼ ਹੋਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਆਪ ਸਾਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ
ਜੀ ਤੋਂ ਲੈਕਰ ਦਸੋਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਣਾਓ, ਤਾਂ
ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸੰਗਤ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ ਵੇਖ ਕਰ
ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਦਸਾਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਣਾਏ। ਜੋ
ਪੰਥ ਭੂਸ਼ਣ ਕਵੀਰਾਜ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ
ਸੂਰਜ ਨਾਮੇਂ ਗ੍ਰੰਥ ਰਚਕੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ। ਇੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸੰਗਾਂ
ਵਿਚੋਂ ਵਨਕੀ ਮਾਤਰ ਅਤੇ ਸੰਖੇਪ ਕਰਕੇ ਕੁਝਕੁ ਸਮਾਚਾਰ
ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਬਿਨੈਂ ਸੁਣ

ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਅਨੰਤ ਹੈ, ਤੇ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਕਹਿਣ ਕਥਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਸਾਖੀਆਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜਿਤਨੀਆਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਪਿਤਾਮਾਂ ਤੋਂ ਸੁਣੀਆਂ ਤੇ ਦੇਖੀਆਂ ਹਨ ਸੋ ਸੁਨਾਉਂਦਾ ਹਾਂ:—

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ

ਕਲਜੁਗ ਵਿਚ ਧਰਮ ਦੀ ਹਾਨੀ ਹੋਈ, ਧਰਮਾਂ ਵਿਚ ਪਰਸ ਪਰ ਈਰਖਾ, ਵੈਰ, ਵਿਰੋਧ, ਖੰਡਨ ਮੰਡਨ ਤੇ ਪਖੰਡ ਵਧ ਗਏ । ਧਰਮ ਭਾਵ, ਸਚਾਈ, ਰੱਬ ਦਾ ਭੈ, ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਪਿਆਰ ਲੋਪ ਹੋ ਗਏ, ਰਾਜੇ ਅਨਿਆਈ ਹੋ ਗਏ । ਇਉਂ ਧਰਤੀ ਧਰਮ ਹੀਨ ਡੋਲੀ, ਤੇ ਧਰਤੀ ਦੀ ਪੁਕਾਰ ਸੁਣ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵਲੋਂ:—

‘ਸੁਣੀ ਪੁਕਾਰ ਦਤਾਰ ਪ੍ਰਭ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਜਗ ਮਾਂਹਿ ਪਠਾਯਾ’
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਧਰਤੀ ਦੇ ਦੁਖ ਹਰਨ ਤੇ ਸੱਚਾ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਨ, ਪ੍ਰੇਮ ਪਿਆਰ ਤੇ ਭਗਤੀ ਵਿਭੰਨ ਲਈ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸੂਰਜ ਬੰਸ ਛੱਤ੍ਰੀ ਬੇਦੀ ਕੁਲ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ* ਕਾਲੂ ਚੰਦ ਜੀ ਕਾਰਦਾਰ ਦੇ ਘਰ ਸੰ: ੧੫੨੬ ਕੱਤਕ ਸੁਦੀ ਪੂਰਨ ਮਾਸੀ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਦੇ ੧੩ ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਤ੍ਰਿਪਤਾ ਜੀ ਦੇ ਉਦਰ

* ਸੰਮਤ ੧੪੭੫ ਵਿੱਚ ਨਰੈਣ ਦਾਸ ਬੇਦੀ ਦੇ ਘਰ ਸ਼ਿਵਰਾਮ ਦਾਸ ਜੀ ਪੁੱਤ੍ਰ ਜਨਮੇ, ੧੪੮੮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਵਰਾਮ ਜੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹ ਬਨਾਰਸੀ ਜੀ ਨਾਲ ਹੋਯਾ । ਸ਼ਿਵਰਾਮ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਸੰ: ੧੪੯੭ ਵਿੱਚ ਬਾਬਾ ਕਾਲੂ ਜੀ ਜਨਮੇ, ਤੇ ੧੫੦੯ ਵਿੱਚ ਕਾਲੂ ਜੀ ਜਨਮੇ । ਸੰ: ੧੫੦੮ ਵਿੱਚ ਕਾਲੂ ਜੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹ ਤ੍ਰਿਪਤਾ ਜੀ ਨਾਲ ਹੋਯਾ, ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਸੰ: ੧੫੨੧ ਵਿੱਚ ਬੀਬੀ ਨਾਨਕੀ ਜਨਮੀ, ਤੇ ਸੰ: ੧੫੨੬ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਹੋਯਾ ।

ਤੋਂ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੋਂ ਇੱਕ ਘੜੀ ਲੰਘਕੇ 'ਰਾਇ ਭੋਇ ਦੀ ਤਲਵੰਡੀ' (ਸ੍ਰੀ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ) ਵਿਚ ਪਰਗਟ ਹੋਏ। ਆਪ ਧੁਰ ਦਰਗਾਹੋਂ ਗੁਰੂ ਹੋਕੇ ਆਏ ਸੇ, ਤੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਹੀ ਆਪ ਵਿਚ ਰੱਬੀ ਰੰਗ ਤੇ ਰੱਬੀ ਕੌਤਕ ਸਨ, ਆਪ ਅੱਠੇ ਪਹਿਰ ਨਾਮ ਰੰਗ ਵਿਚ ਮਸਤ ਰਹਿੰਦੇ ਸੇ। ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰਿਆਈ ਦਾ ਤਿਲਕ ਧੁਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਪਾਸੋਂ ਹੀ ਮਿਲਿਆ ਹੋਯਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੇ ਅਵਤਾਰਾਂ, ਨਥੀਆਂ ਤੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਹੋ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਆਏ। ਆਪ ਦੀ ਮਹਿਮਾਂ ਕਥਨ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ, ਆਪ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਾਲ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਹੀ ਹੋਰ ਬਾਲਕਾਂ ਤੋਂ ਵਿਲੱਖਣ ਅਜੇਹੇ ਕੌਤਕ ਵਿਖਾਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਸੁਣ ਲੋਕ ਅਚਰਜ ਰਹਿੰਦੇ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਅੱਗੇ ਸਿਰ ਨਿਵੇਂਦੇ ਹਨ। ਸੰ: ੧੫੩੩ ਮੱਘਰ ਸੁਦੀ ੫ ਦਿਨ ਵੀਰ ਵਾਰ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕਦੇਵ ਜੀ ਗੋਪਾਲ ਨਾਮੇਂ ਪਾਂਧੇ ਪਾਸ ਪੜ੍ਹਨ ਪਾਏ ਗਏ, ਪਰ ਆਪ ਨੇ ਸਰਬ ਵਿੱਦਯਾ ਪਾਂਧੇ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਪੜ੍ਹੇ ਹੀ ਵਸ ਦਿੱਤੀ, ਪਾਂਧਾ ਆਪ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਡਿੱਗਾ ਤੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਪਾ ਨਿਹਾਲ ਹੋਇਆ। ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਕਾਜੀ ਰੁਕਨ ਦੀਨ ਪਾਸ ਸੰ: ੧੫੩੪ ਚੇਤ੍ਰ ਮਹੀਨੇ ਪੜ੍ਹਨ ਪਾਏ। ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਸੰ: ੧੫੩੬ ਵੈਸਾਖ ਸੁਦੀ ਸੰਕ੍ਰਾਂਤ ਨੂੰ ਪੰਡਤ ਬਿਜ ਨਾਥ ਪਾਸ ਪੜ੍ਹਨ ਪਾਏ। ਸੋ ਤਿੰਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਉੱਚ ਤਾਕਤ ਵਾਲੇ ਸਮਝਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸੇਵਕ ਹੋਏ, ਤੇ ਗੁਰੂ ਬਾਬੇ ਜੀ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾਮ ਜਪ ਕੇ ਜਨਮ ਸਵਾਰਨ ਲੱਗੇ।

ਸੰ: ੧੫੩੪ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਬੀਬੀ ਨਾਨਕੀ

ਜੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹ ਸੁਲਤਾਨ ਪੁਰ ਭਾਈ ਜੈਰਾਮ ਜੀ ਨਾਲ ਹੋਯਾ।

ਸੰ: ੧੫੩੫ ਵੈਸਾਖ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮਾਲ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਬਿੱਛ ਹੇਠ ਜਾ ਸੁੱਤੇ, ਸ਼ੇਸ਼ਨਾਗ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਉੱਤੇ ਧੁੱਪ ਵੇਖ ਚਰਨ ਪਰਸ ਸੀਸ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਫਣ ਦੀ ਛਾਂ ਕੀਤੀ। ਸ਼ਕਾਰ ਖੇਡਦੇ ਹੋਏ ਰਾਇ ਬੁਲਾਰ ਜੀ ਨੇ ਏਹ ਕੌਤਕ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਚੱਕ੍ਰਤ ਹੋ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਲੱਗਾ, ਜਾਤਾ ਜੋ ਇਹ ਕੋਈ ਅਵਤਾਰੀ ਪੁਰਖ ਹੈ, ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਨਾਮ ਦਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਿੱਖ ਹੋਯਾ।

ਸੰ: ੧੫੩੬ ਅੱਸੂ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਗਾਈਆਂ ਤੇ ਮੱਝੀਆਂ ਚਾਰਨ ਗਏ, ਚੈਲਾਂ ਦਾ ਖੇਤ ਜੋ ਚੌਖਰਾਂ ਨੇ ਉਜਾੜਿਆ ਸੀ, ਮੁੜ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਹਰਿਆ ਭਰਿਆ ਵਿਖਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਭੱਟੀ ਖੇਤ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਅਸਚਰਜ ਕੀਤਾ, ਓਹ ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਪਣੀ ਭੁੱਲ ਮੰਨ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸੇਵਕ ਹੋਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲੱਗਾ।

ਸੰ: ੧੫੩੭ ਬਿ: ਨੂੰ ਗ੍ਰੀਖਮ ਰੁੱਤ ਵਿਚ ਪਿਤਾ ਕਾਲੂ ਚੰਦ ਜੀ ਦੇ ਆਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਦ ਹਰਦਿਆਲ ਜੀ ਪੰਡਤ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਜੰਝੂ ਪਾਵਨ ਦਾ ਸੰਸਕਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗੇ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਜੰਝੂ ਪਾਵਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਯਥਾ:—

ਆਸਾ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੧

“ਦਯਾ ਕਪਾਹ ਸੰਤੋਖ ਸੂਤ ਜਤ ਗੰਢੀ ਸਤ ਵਟ।”

ਪੰਡਤ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਇਤ ਆਦਿਕ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁਣ ਸੇਵਕ ਹੋਕੇ ਨਾਮ ਦਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ।

ਸੰ: ੧੫੪੦ ਬਿ: ਨੂੰ ਪਿਤਾ ਕਾਲੂ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ

ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਪੁੱਤ੍ਰ ! ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਭਾਂ ਖੇਤੀ ਹੀ ਕੀਤਾ
ਕਰ ? ਤਾਂ ਬਾਬੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ:—

“ਮਨੁ ਹਾਲੀ ਕਿਰਸਾਣੀ ਕਰਣੀ ਸਰਮੁ ਪਾਲੀ ਤਨੁ
ਖੇਤੁ । ਨਾਮੁ ਬੀਜੁ ਸੰਤੋਖੁ ਸੁਹਾਗਾ ਰਖੁ ਗਰੀਬੀ ਵੇਸੁ ।
ਭਾਉ ਕਰਮ ਕਰੁ ਜੰਮਸੀ ਸੇ ਘਰ ਭਾਗਨੁ ਦੇਖੁ ॥੧॥
ਬਾਬਾ ਮਾਇਆ ਸਾਥਿ ਨ ਹੋਇ । ਇਨ ਮਾਇਆ
ਜਗੁ ਮੋਹਿਆ ਵਿਰਲਾ ਬੂਝੈ ਕੋਇ ।”

ਇਉਂ ਨਾਮ ਦੀ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ॥

ਸੰ: ੧੫੪੧ ਬਿ: ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਪਿਤਾ
ਕਾਲੂ ਜੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ੨੦) ਰੁਪਏ ਲੈਕਰ ਭਾਈ
ਬਾਬਾ ਸੰਬੂ ਜਿਸੀਂਦਾਰ ਚੰਦ ਭਾਨ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ
ਲੈਕਰ ੧੨ ਕੋਹ ਉਤ੍ਰ ਵਲ ਚੁਹੜ ਕਾਲੇ ਗਏ, ਬਾਬਾ ਕਾਲੂ
ਜੀ ਨੇ ਰੁਪਏ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ
‘ਖਰਾ ਸੌਦਾ’ ਕਰ ਆਵਾਂ । ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਤਿਸ ਜਗਾ
ਭਿੰਨਾਂ ਢਿੰਨਾਂ ਦੀ ਭੁੱਖੀ ਸੰਤ ਰੇਣ ਨਾਮੇਂ ਬਿੱਕ ਸਾਧੂ ਦੀ
ਜਮਾਤ ਨੂੰ ਅਧਕਾਰੀ ਤੱਕ ਵੀਹਾਂ ਰੁਪਯਾਂ ਦਾ ਅੰਨ ਛਕਾ
ਦਿੱਤਾ, ਤੇ ਇਉਂ ਏਹ ਖਰਾ ਸੌਦਾ ਕੀਤਾ। ਮੁੜ ਰਾਇ ਭੋਇ ਦੀ
ਤਲਵੰਡੀ ਆ ਕੇ ਇੱਕ ਸੰਘਣੇ ਬਣ ਦੇ ਹੇਠ ਆਣ ਬੈਠੇ (ਅਜ
ਕਲ ਇਸ ਥਾਂ ਨੂੰ ਤੰਬੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕਰਕੇ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)
ਪਿਤਾ ਕਾਲੂ ਜੀ ਗੁੱਸੇ ਹੋਏ, ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅੱਗੋਂ ਚੁਪ ਕਰ ਰਹੇ ।

ਸੰ: ੧੫੪੧ ਬਿ: ਨੂੰ ਬੀਬੀ ਨਾਨਕੀ ਜੀ ਦਾ ਮੁਕਲਾਵਾ
ਦਿੱਤਾ, ਤਿਸ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਫੱਗਣ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ
ਸੁਲਤਾਨ ਪੁਰ ਪਿਤਾ ਕਾਲੂ ਜੀ ਨੇ ਜੈ ਰਾਮ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ

ਭੇਜ ਦਿਤਾ, ਤਿਸ ਜਗਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਵਾਬ ਲੋਦੀ ਖਾਂ ਦਾ ਮੋਦੀ
 ਖਾਨਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗੇ, ਸੰ: ੧੫੪੨ ਵੈਸਾਖ ੫ ਨੂੰ ਲੇਖਾ ਕੀਤਾ,
 ੧੩੫) ਰੁਪੱਯੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਵਾਧੇ ਦੇ ਨਿਕਲੇ । ਸੰ: ੧੫੫੫
 ਬਿ: ਤੱਭ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮੋਦੀ ਖਾਨਾ ਕਰਦੇ ਤੇ ਸਾਧਾਂ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ
 ਖੁਵਾਂਦੇ ਰਹੇ । ਸੰਮਤ ੧੫੪੫ ਜੇਠ ਸੁਦੀ ੭ ਜੇਠ ਪ੍ਰਵਿਸ਼੍ਣੂ
 ੨੪ ਵਟਾਲੇ ਸ਼ਹਿਰ*ਵਿਚ ਪੱਖੋ ਕੇ ਰੰਧਾਵੇ ਦੇ ਪਟਵਾਰੀ
 ਭਾਈ ਮੂਲੇ ਚੌਲੇ ਦੀ (ਸੁਪੱਤਨੀ ਚੰਦੋ ਰਾਣੀ) ਸਪੁੱਤ੍ਰੀ
 ਸੁਲੱਖਨੀ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹੁ ਹੋਇਆ,
 ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੇਮ ਸਹਿਤ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਤੇ ਵਰ
 ਹੋਏ “ਭੰਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਭਰਨਗੇ, ਪੁਰੀ ਪੂਰੇ ਗਏ ।”
 ਅੱਜ ਕੱਲ ਬਟਾਲੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਥਾ ਪ੍ਰਗਟ
 ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਛੀਂਬਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਜੰਦ ਉੱਤਰੀ
 ਸੀ, ਉਸ ਜਗਾ ਕੰਧ ਤਿੜੀ ਹੋਈ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕਾਇਮ ਕੱਚੀ
 ਖਲੋਤੀ ਹੈ ॥

ਸੰਮਤ ੧੫੫੧ ਸਾਵਣ ੫ ਵਦੀ ੧ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ
 ਗ੍ਰਹਿ ਸੁਲਤਾਨ ਪੁਰ ਵਿਖੇ ਮਾਤਾ ਸੁਲਖਨੀ ਜੀ ਤੋਂ
 ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਜਨਮੇ, ਅਤੇ ਸੰਮਤ ੧੫੫੩ ਫੱਗਣ ੧੯
 ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਲਖਮੀ ਚੰਦ ਜੀ ਜਨਮੇ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਅਸ-
 ਥਾਨ ਸੁਲਤਾਨ ਪੁਰ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਅਵਧੂਤ
 ਹੋਏ, ਬਾਬਾ ਲਖਮੀ ਚੰਦ ਜੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹੁ ਸੰਮਤ ੧੫੭੩
 ਹਾੜ ਪ੍ਰਵਿਸ਼੍ਣੂ ੨੧ ਥਿਤ ੧੩ ਦਿਨ ਸ਼ੁੱਕਰ ਵਾਰ ਨੂੰ ਬਟਾਲੇ

*ਕਈ ਥਾਈਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹੁ ਪੱਖੋ ਕੇ ਰੰਧਾਵੇ ਵਿੱਚ ਹੋਯਾ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ।
 †ਦੇਖੋ ਬੀਬੀ ਲਖਮੀ ਫ਼ਿਤ ਬਾਬਾ ਲਖਮੀ ਚੰਦ ਜੀ ਦੀ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ।

ਵਿੱਚ ਭੰਡਾਰੀ ਖੱਤੀ ਹਰਦਿਆਲ ਦੀ ਪੁੱਤ੍ਰੀ ਰੂਪਕੌਰ ਜੀ ਨਾਲ ਹੋਯਾ। (ਬਾਬੇ ਲਖਮੀਂ ਚੰਦ ਜੀ ਦੀ ਸੱਸ ਸਭਰਾਈ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਭਾਗਮੱਲ ਉੱਪਲ ਖੱਤੀ ਦੀ ਪੁੱਤ੍ਰੀ ਸੀ) ਸ੍ਰੀਸਤਿ-ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਆਪ ਜੰਦ ਦੇ ਨਾਲ ਸਨ, ਪਰ ਸਭ ਕਾਰਜ ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਜੀ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਸੀ। ਬਾਬੇ ਲਖਮੀਂ ਚੰਦ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਬਾਬਾ ਧਰਮ ਚੰਦ ਜੀ ਸੰਮਤ ੧੫੮੦ ਭਾਦੋਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ ਵਿਚ ਜਨਮੇਂ। ਸੰਮਤ ੧੫੮੪ ਬਿ: ਨੂੰ ਬਾਬੇ ਧਰਮ ਚੰਦ ਜੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹੁ ਹੋਯਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਸੰ: ੧੫੯੭ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਮਾਣਕ ਚੰਦ ਜੀ ਤੇ ਸੰ: ੧੬੦੦ ਬਿ: ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਮੇਹਰ ਚੰਦ ਜੀ ਦੋ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਜਨਮੇਂ। ਮਾਣਕ ਚੰਦ ਜੀ ਦਾ ਸੰ: ੧੬੧੩ ਨੂੰ ਵਿਵਾਹੁ ਹੋਯਾ, ਇਤ ਆਦਿਕ ਬੇਦੀ ਬੰਸ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੇ ਡੇਹਰੇ ਵੱਸਦੀ ਹੈ।

ਸੰ: ੧੫੫੫ ਕੱਤਕ ਸੁਦੀ ੫ ਬਿ: ਨੂੰ ਸੁਲਤਾਨ ਪੁਰ ਵਿਖੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਬੇਰ ਸਾਹਿਬ ਪਾਸੋਂ ੨੫ ਕੁ ਕਦਮ ਪਰੇ ਬੇਈਂ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਏਹੋ ਜੇਹੀ ਟੁੱਖੀ ਮਾਰੀ, “ਜਿਉ ਜਲ ਜਲੈ ਭੇਦ ਕਹੁ ਕੈਸੇ” ਕਿ ਜਲ ਦਾ ਸਰੂਪ ਹੀ ਹੋ ਗਏ, ਤੇ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਪਾਸੋਂ ਸੰਸਾਰ ਪਰ ਨਾਮ ਦਾਨ ਕਰਨਦੀ ਆਗਯਾ ਲੈ ਮੁਕਟੋ ਵਾਲ ਪਾਸ, ਜੋ ਬੇਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤੋਂ ੧ ਮੀਲ ਚੜ੍ਹਦੇ ਪਾਸੇ ਹੈ, ਸੰਤ ਘਾਟ ਉੱਤੇ ਆ ਨਿਕਲੇ, ਤੇ ਮੋਦੀ ਖਾਨਾਂ ਲੁਟਾ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਨਵਾਬ ਤੇ ਕਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਜਾਮਾਂ ਮਸੀਤ ਵਿੱਚ ਸੱਚੀ ਨਿਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਾਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਤੇ ਆਤਮਕ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਖਾਈ, ਕਾਜ਼ੀ ਤੇ ਨਵਾਬ

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸੇਵਕ ਬਣੇ । ਇਉਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਿਵਹਾਰਕ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰਾਮ ਹੋ ਜਗਤ ਉਧਾਰ ਹਿਤ ਭਾਈ ਬਾਲਾ ਸੰਧੂ ਜੱਟ ਤੇ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਚੋਬੜ ਮਰਾਸੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਦੇਸ ਰਟਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੋਏ ।

ਸੰਃ ੧੫੫੬ ਥਿ: ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਏਮਨਾਂ ਬਾਦ ਗਏ, ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਬਾਢੀ ਦੇ ਘਰ 'ਜੈਸੀ ਮੈ ਆਵੈ ਖਸਮ ਕੀ ਬਾਣੀ ਤੈਸੜਾ ਕਰੀ ਗਿਆਨ ਵੇ ਲਾਲੋ' ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰਿਆ । ਮਲਕ ਭਾਗੋ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪੂੜਿਆਂ ਚੋਂ ਲਹੂ ਤੇ ਲਾਲੋ ਦੀ ਕੋਧਰੇ ਦੀ ਰੋਟੀ ਚੋਂ ਦੁੱਧ ਨਿਕਾਲਕੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ।

ਸੰਮਤ ੧੫੬੧ ਪੋਹ ਸੁਦੀ ੧ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਨਨਕਾਣੇ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਆ ਕੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤਾ, ਤੇ ਰਾਇ ਬੁਲਾਰ ਦਾ ਉਧਾਰ ਕੀਤਾ । ਇਸੀ ਸਮੇਂ ਰਾਇ ਬੁਲਾਰ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਨਨਕਾਣੇ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਰਪਨ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਫਿਰ ੬ ਪੋਹ ਨੂੰ ਪੂਰਬ ਦੇਸ ਵੱਲ ਮੁਰਦੇ ਰੂਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਬੀ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਹਿਤ ਗਏ ॥

ਸੰਃ ੧੫੬੨ ਥਿ: ਨੂੰ ਮਾਝੇ ਦੁਆਬੇ ਮਾਲਵੇ ਮੈਨ ਦੁਆਬ ਦੀ ਸੈਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦਿੱਲੀ ਮਜ਼ਨੂੰ ਦੇ ਟਿੱਲੇ ਪੁੱਜੇ । ਉਸ ਸਮੇਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਿਕੰਦਰ ਲੌਂਦੀ ਦਾ ਹਾਥੀ ਮਰ ਗਿਆ, ਮਹਾਵਤ ਰੋਂਦੇ ਵੇਖ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਪਰ ਤਰਸ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮਰਦਾਨੇ ਪਾਸੋਂ ਸਤਿਨਾਮ ਪੜ੍ਹਾ ਜਲ ਛਿਣਕਾ ਕਰ ਹਾਥੀ ਜ਼ਿੰਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ । ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸੇ ਹਾਥੀ ਪਰ ਚੜ੍ਹ ਕਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਆਯਾ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਹਾਥੀ ਦੇ ਮਾਰਨ 'ਜਿਵਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਰ-

ਮੇਸ਼ਰ ਵਾ ਹੈ, ਸਾਡਾ ਨਹੀਂ। ਏਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਥ ਹੈ, ਓਹ ਚਾਹੇ ਜ਼ਿੰਦਾ ਕਰੇ ਚਾਹੇ ਮਾਰੇ, ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਉਸ ਕਰਤਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅੰਦਰ ਠਹਿਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਂ। ਜੇ ਹਾਥੀ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਰੱਖ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਹਾਥੀ ਮਰ ਗਿਆ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਪਕੜ ਕੇ ਕੈਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਚੱਕੀ ਪੀਸਣ ਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਚੱਕੀ ਆਪੇ ਫਿਰਦੀ ਵੇਖਕੇ ਲੋਕਾਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਖਬਰ ਕੀਤੀ, ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਏਹ ਕੌਤਕ ਵੇਖ ਕਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਚਰਨੀ ਲੱਗਾ ਤੇ ਅਪਨੀ ਭੁੱਲ ਬਖਸ਼ਾਈ, ਅਤੇ ਬੰਦੀ ਖਾਨੇ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਫਕੀਰਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਬੇ ਗੁਨਾਹ ਕੈਦ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਸਨ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾਂਸੀ ਤੇ ਪਟਣੇ ਆਦਿਕ ਪੂਰਬ ਦੇ ਬੇਅੰਤ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੇ ਨਗਰਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਾਰਦੇ ਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਨੂੰ ਸੱਤਿਨਾਮ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜੋੜਕੇ ਸੰਮਤ ੧੫੬੬ ਬਿ:ਨੂੰ ਨਾਨਕੀ ਜੀ ਦੇ ਯਾਦ ਕਰਨ ਪਰ ਸੁਲਤਾਨ ਪੁਰ ਆ ਗਏ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਨਾਨਕੀ ਜੀ ਨਾਲ ਵੱਡਾ ਪਯਾਰ ਸੀ, ਓਹ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਏਹ ਬੀਬੀ ਨਾਮ ਦੀ ਪ੍ਰੇਮਣ ਤੇ ਸਿਮ੍ਰਨ ਵਾਲੀ ਸੀ, ਅਰ ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਜੀਵੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਆਪ ਨੇ ਨਾਨਕੀ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੋਯਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦ ਆਪ ਯਾਦ ਕਰੋਗੇ ਅਸੀਂ ਭਾਵੇਂ ਕਿਤੇ ਹੋਵੀਏ ਝੱਟ ਆ ਜਾਯਾ ਕਰਾਂਗੇ, ਸੋ ਇਵੇਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ, ਜਦ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਭਾਵੇਂ ਕਿਤੇ ਹੁੰਦੇ ਝੱਟ ਆਪਣੀ ਆਤਮਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਪੁੱਜਦੇ ਰਹੇ।

ਸੰ: ੧੫੭੫ ਕੱਤਕ ਵਦੀ੪ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਟਾ ੮ ਦਿਨ ਸੋਮਵਾਰ
ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਨੇ ਸੱਚ ਖੰਡ (ਸਮਾਧੀ) ਆਸਨ ਲਾਕੇ
ਮੇਰੇ ਪਿਤਾਮਾ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ੧੧ ਸਾਲ
੧੧ ਮਹੀਨੇ ੨੪ ਦਿਨ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਅਪਨੀ ਆਤ-
ਮਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੁਆਰੇ ਬਾਲਕ ਤੋਂ ਬ੍ਰਿਧ ਬਾਬਾ ਚਿੱਟੇ ਕੇਸਾਂ
ਵਾਲਾ ਕੀਤਾ, ਫਿਰ ਆਪ ਹੀ ਅਪਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਬਾਲਕ
ਰੂਪ-ਜੈਸਾ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ ਉਸੇ ਤਰਾਂ ਦਾ-ਕਰ ਵਿਖਾਯਾ, ਤੇ
ਨਾਮ ਦਾਨ ਬਖਸ਼ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ।

ਸੰਮਤ ੧੫੭੬ ਬਿ: ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮੇਰੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੂੰ
ਪੱਖੋਕੇ ਰੰਧਾਵੇ ਮਾਤਾ ਸੁਲੱਖਨੀ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਕੇ
ਆਪ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਉਧਾਰ ਹਿਤ ਗਏ। ਜੋ ਕਾਬਲ ਵਿੱਚ
ਮਸੀਤ ਬਾਬਰ ਦੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਹੈ ਸੋ ਫੇਰੀ, ਜਿਸਦਾ ਮੁੱਖ
ਹੁਣ ਤੱਕ ਉੱਤ੍ਰ ਦੱਖਣ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਫਿਰਿਆ ਹੋਯਾ ਹੈ।
ਉਧਰ ਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਬਾਬਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਯੋਧਾ
ਹੋਈ, ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬਰ ਨੂੰ ਸੁਭ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਕਰ ਸੁਮੱਤੇ
ਲਾਯਾ। ਤਿਸਦੇ ਪਰਥਾਇ ਤਿਲੰਗ ਰਾਗ ਮਃ ੧ “ਭਉ ਤੇਰਾ
ਭਾਂਗ ਖਲੜੀ ਮੇਰਾ ਚੀਤ” ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤਾ। ਇਤਿ
ਆਦਿਕ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਬਾਬਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਲੱਗਾ।
ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਤੁਸੀਂ ਰੱਬ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਹੋ, ਦਾਸ ਨੂੰ ਅਪਨੀ
ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ, ਮੈਨੂੰ ਹਿੰਦ ਪਰ ਫਤੇ ਹੋਵੇ, ਤੇ ਮੇਰਾ ਰਾਜ ਹਿੰਦ
ਵਿਚ ਹੋਵੇ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਤੇਰੀ ਗੱਦੀ ਨਜਾਇਕਾਰ
ਰਹਿਨ ਤੱਕ ਚੱਲੇਗੀ। ਏਥੋਂ ਹੋਕਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪੱਛਮ ਦੇ ਕਈ

ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੰਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਾਰਦੇ 'ਜੱਦੇ' ਸ਼ਹਿਰ ਆਇਕ ਹੋਕੇ
 ਭਾਈ ਮਰਦਾਨੇ ਤੇ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਸਮੇਤ ਮੱਕੇ ਪੁੱਜੇ, ਤੇ ਮੱਕੇ
 ਵੱਲ ਲੱਤਾਂ ਕਰ ਸੌਂ ਰਹੇ, ਜਦ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖੁਦਾ ਦੇ
 ਘਰ ਵੱਲ ਕਿਉਂ ਲੱਤਾਂ ਕਰ ਸੁੱਤੇ ਹੋ? ਤਾਂ ਬਾਬੇ ਕਿਹਾ ਜਿਧਰ
 ਖੁਦਾ ਦਾ ਘਰ ਨਹੀਂ ਮੇਰੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਉੱਧਰ ਕਰ ਦਿਓ।
 ਜਿਧਰ ੨ ਉਹਨਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ
 ਉਧਰ ੨ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੱਕਾ ਦਿੱਸਿਆ, ਇਉਂ “ਬਾਬੇ
 ਮੱਕਾ ਫੇਰਿਆ ਜਾਹਰੀ ਕਲਾ ਦਿਖਾਈ”। ਉਥੋਂ ਕਾਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ
 ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮਦੀਨੇ ਗਏ, ਤੇ ਉਸਥੋਂ ਅੱਗੇ ਬਗ਼ਦਾਦ
 ਤੇ ਅਗਾਹਾਂ ਬੇਅੰਤ ਦੇਸਾਂ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਉਧਾਰ
 ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਮੁੜੇ। ਤੇ ਸੰਮਤ ੧੫੭੭ ਵਿਕ੍ਰਮੀਂ ਨੂੰ
 ਗੁਰੂ ਜੀ ਹਸਨ ਅਬਦਾਲ (ਪੰਜੇ ਸਾਹਿਬ ਜੀ) ਆਏ, ਵਲੀ
 ਕੰਧਾਰੀ ਫਕੀਰ ਪਾਸ ਮਰਦਾਨਾ ਜਲ ਪੀਣ ਗਿਆ, ਤਿਸਨੇ
 ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਪਣੀਨਾ ਪਿਆਇਆ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਤ-
 ਮਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਏਹੋ ਜੇਹਾ ਪਾਨੀ ਖਿੱਚਿਆ ਜੋ ਪਹਾੜੀ
 ਉੱਪਰ ਦਾ ਸਾਰਾ ਪਾਣੀ ਹੇਠ ਚਸ਼ਮਾਂ ਬਣ ਨਿੱਕਲ ਟੁਰਿਆ,
 ਤੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਦੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਲੀ ਕੰਧਾਰੀ ਫਕੀਰ ਨੇ
 ਕ੍ਰੋਧ ਕਰ ਪਹਾੜੀ ਦਾ ਕਈ ਲੱਖਾਂ ਮਣ ਭਾਰਾ ਪੱਥਰ ਪਹਾੜ
 ਉੱਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵੱਲ ਰੇਹੜਿਆ, ਪਹਾੜ ਜਦੋਂ ਰਿੜ੍ਹਦਾ ੨
 ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਆਯਾ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਅੱਗੋਂ ਹੱਥ ਦੇ ਕੇ
 ਉਥੇ ਦਾ ਉਥੇ ਹੀ ਰੋਕ ਲਿਆ, ਪੱਥਰ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ
 ਪੰਜਾ ਖੁਭ ਗਿਆ, ਜੋ ਅੱਜ ਤੱਕ ਪ੍ਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਰਿਹਾ
 ਹੈ। ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਨੇਕ ਥਾਈਂ ਹੰਦੇ ਹੋਏ ਪੱਥਰੇ ਰੰਧਾਵੇ

ਹੋ ਸੀ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ ਰਾਵੀ ਕੰਢੇ ਆ ਗਏ । ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਰਹਿ ਕਰ ਫਿਰ ਦੇਸ ਰਟਨ ਤੇ ਜਗਤ ਉਧਾਰ ਹਿਤ ਗਏ, ਤੇ ਸੰ: ੧੫੮੧ ਮੱਘਰ ੧੪ ਨੂੰ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ* ਖੁਰਮੇ (ਕੁਰਮ) ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਿਆ । ਮਰਦਾਨਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਅਤਿ ਪਿਆਰਾ ਸਿੱਖ ਸੀ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਤਿਸਦੇ ਕਹਿਣੇ ਮੁਜਬ ਤਿਸਦੀ ਦੇਹ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਖੁਰਮੇ ਵਿਚ ਹੀ ਕੀਤਾ, ਤੇ ਮਰਦਾਨੇ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਸਜਾਦੇ ਨੂੰ ਤਿਸ ਜਗਾ ਦੀ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਕੀਤੀ । ਫਿਰ ਸੰ: ੧੫੮੩ ਬਿ: ਨੂੰ ਸ਼ਿਵਰਾਤ ਦੇ ਮੇਲੇ ਪਰ ਅੱਚਲ ਵਟਾਲੇ ਸਿੱਧਾਂ ਨਾਲ ਗੋਸ਼ਟ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਸਿੱਧ ਹਾਰਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਚਰਨੀ ਪਏ ।

ਸੰ: ੧੫੮੪ ਬਿ: ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਹੁੰਦੇ ਨਾਮ ਦਾਨ ਕਰਦੇ ਗੰਗਾ ਜੀ ਗਏ, ਤਿਸ ਜਗਾ ਲੋਕ ਪਿਤਰਾਂ ਨਮਿੱਤ ਪਾਣੀ ਸੂਰਜ ਵੱਲ ਦਿੰਦੇ ਵੇਖ ਆਪ ਪੱਛੋਂ ਵੱਲ ਪਾਣੀ ਸਿੰਜਣ ਲੱਗ ਪਏ, ਲੋਕਾਂ ਪੁਛਿਆ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਕਿਸਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋ ? ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਅਸੀਂ ਪੱਛੋਂ ਵੱਲ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ ਆਪਣੀ ਪੈਲੀ ਸੁੱਕੀ ਜਾਣਕੇ ਉਸਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਲੋਕਾਂ ਆਖਿਆ ਏਥੋਂ ਪੈਲੀ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਭਲਾ ਕਿਵੇਂ ਪੁੱਜ ਜਾਊ? ਗੁਰੂ ਜੀ ਬੋਲੇ ਜੇ ਦੋ ਤਿੰਨ ਸੌ ਕੋਹ ਦੂਰ ਸਾਡੀ ਪੈਲੀ ਨੂੰ ਸਾਡਾ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕੋਹਾਂ ਤੇ ਪਿਤਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪੁੱਜੇਗਾ ? ਸੁਣਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਂ ਹੋਈ, ਇਉਂ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਾਰਦੇ ਹੋਏ ਪੱਖੋਂ ਰੰਧਾਵੇ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ

* ਖੁਰਮੇ ਸ਼ਹਿਰ ਮਰਦਾਨੇ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਸਜਾਦੇ ਦੀ ਬੰਸ ਵਸਦੀ ਹੈ, ਇਹ 'ਮਰਦਾਨੇ ਕਾ' ਸੱਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਸਭ ਕੇਸਾ ਧਾਰੀ ਹਨ, ਮਰਦਾਨੇ ਦੀ ਰਬਾਬ ਵੀ ਤਿਸ ਜਗਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ।

ਆ ਰਹੇ, ਤੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ॥

ਸੰ:੧੫੮੯ ਬਿਃਨੂੰ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾਜੀ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਸੰਗ ਲੈ ਕੇ ਤੇ ਸੰਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਵੈਸ਼ਨੋਂ ਦੇਵੀ ਦੀ ਯਾਤ੍ਰਾ ਕਰਨ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ ਦੇ ਪਾਸ ਦੋਵੇ ਪਿੰਡ ਰਾਤ ਰਹੇ, ਤੇ ਬਾਬੇ ਬੁਢੇ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਨ ਦਾ ਪਤਾ ਪੁਛਿਆ, ਤੇ ਲਹਿਣਾਜੀ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਗੁਰੂਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ, ਦਰਸ਼ਨ ਕੀ ਕੀਤੇ? ਗੁਰੂਜੀ ਦੇ ਅੱਗੇ ਵਿਕਸਾਏ, ਉੱਥੋਂ ਜੋਗੇਹੀ ਹੋਗਏ। ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਦੇ ਰੱਬੀ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਭੁਖੇ ਮਨ ਨੂੰ ਇਥੋਂ ਅਧਾਰ ਮਿਲਿਆ, ਤੇ ਬੱਸ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨਾਮ ਦਾ ਭੋਜਨ ਪਾ ਰੱਜਗਏ, ਤੇ ਗੁਰ ਸੇਵਾ ਵਿਚਲੱਗ ਗਏ। ਬਾਕੀ ਸੰਗ ਦੇਵੀ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਗਿਆ, ਪਰ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਹੀ ਗੁਰੂ ਕੇ ਦਰਬਾਰ ਝਾੜੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੀ ਦੇਵੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਗਏ, ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਅਜੇਹੇ ਲੱਗੇ ਕਿ ਆਪਾ ਮਿਟਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਿਮਰਦੇ ੨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਰੂਪ ਹੀ ਹੋ ਗਏ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਦਾ ਭਾਲਾ ਵਰਤਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਧਾਨਕ ਰੂਪ ਧਾਰਕੇ ਸੰਗਤ ਪਰਖੀ, ਤੇ ਕਈ ਪ੍ਰੀਖਯਾ ਕੀਤੀਆਂ, ਪਰ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰੀਖਯਾਵਾਂ ਵਿਚ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਪੂਰੇ ਨਿਕਲੇ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਆਗਯਾ ਪਾਲਣ, ਆਪਾ ਵਾਰਨ, ਹੋਮੈਂ ਨਿਵਾਰਨ, ਸਿਮ੍ਰਨ ਤੇ ਆਤਮ ਗਿਆਨ ਵਿਚ ਸਰਬ ਤਰਾਂ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਸਰਬ ਸਿੱਖਾਂ ਤੋਂ ਸਿਰਮੌਰ ਨਿਕਲੇ।

ਇਉਂ ਪ੍ਰੀਖਯਾ ਕਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸੰ: ੧੫੮੯ ਵਿਚ ਅੱਸੂ ਸੁਦੀ ਪੰਚਮੀ ਨੂੰ ਗੁਰਿਆਈ ਦੀ ਗੱਦੀ ਬਖਸ਼ੀ ਤੇ ਨਾਮ 'ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ' ਰੱਖਿਆ,

ਤੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਅੱਜ ਤੋਂ ਸਾਡੀ ਥਾਂ ਸਾਡਾ ਰੂਪ ਅੰਗਦ ਜੀ
 ਹੋਏ, ਤੇ ਬਾਬੇ ਬੁਢੇ ਜੀ ਦੇ ਹਥੋਂ ਗੁਰਿਆਈ ਦਾ ਤਿਲਕ
 ਕਰਾਯਾ ਤੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੇ ਸਿਰ ਪੱਗ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ
 ਆਪ ਬੱਧੀ, ਤੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ “ਤੇਰੀ ਬੰਸ ਸਿੱਖੀ ਵਿਚ ਮੁਖੀ
 ਹੋਵੇਗੀ, ਤੇ ਗੁਰਿਆਈ ਦੇ ਤਿਲਕ ਦੀਸੇਵਾਤੇਰੀ ਬੰਸ ਹੀ ਸਭ
 ਗੁਰੂਆਂ ਨੂੰ ਕਰਿਆਕਰੇਗੀ।” ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਨੇ
 ਬਾਬੇ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਨੂੰ ਉਦਾਸੀ ਭੇਖ ਦੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾ ਦੀ
 ਸੇਲੀ ਦੇਪੀ ਬਖਸ਼ੀ, ਤੇ ਹੋਰ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ਸ਼ਾਂ
 ਕੀਤੀਆਂ। ਇਉਂ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਗੁਰਿਆਈ ਦੀ ਜੋਤ
 ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਜੀ ਵਿਚ ਕਾਇਮ ਕਰ ਸੰ: ੧੫੯੬ ਬਿ: ਅਸੂ
 ਸੁਦੀ ੧੦ ਨੂੰ ਆਪ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾ ਗਏ, ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ
 ਨੂੰ ਝਗੜੇ ਤੋਂ ਬਚੋਂਣ ਹਿਤ “ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਫਕੀਰ, ਹਿੰਦੂ
 ਦਾ ਗੁਰੂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦਾ ਪੀਰ” ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨ
 ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਜੇਹਾ ਜਾਣ ਸਰੀਰ ਅਲੋਪ ਕਰ ਗਏ, ਤੇ
 ਕੇਵਲ ਦੋ ਪੱਟਾਂ ਦੀ ਇਕ ਚਾਦਰ ਹੀ ਛੱਡ ਗਏ, ਜੋ ਹਿੰਦੂ
 ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅੱਧੇ ਅੱਧੀ ਇਕ ਇਕ ਪੱਟ ਪਾੜਕੇ ਸਸਕਾਰੀ
 ਤੇ ਦਫਨ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤਰਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਭਾਣਾ
 ਵਰਤਾ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆ ਗਏ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ
 ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਣ ਤੋਂ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨ ਮਗਰੋਂ
 ਮਹਿਲ ਮਾਤਾ ਈਲੱਖਨੀ ਜੀ ਸ੍ਰੀਰ ਤਿਆਗ ਗੁਰ ਪੁਰੀ ਨੂੰ
 ਸਿਧਾਰ ਗਏ। ਸੰ: ੧੬੧੨ ਬਿ: ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ
 ਜੀ ਦੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਬਾਬਾ ਲਖਮੀ ਚੰਦ ਜੀ ਅਪਨੇ
 ਮਹਿਲ ਰੂਪ ਕੌਰ ਜੀ ਨੂੰ ਅਪਨੇ ਨਾਲ ਲੈ ਘੋੜੇ ਪਰ ਚੜ੍ਹ

ਵੱਡੇ ਭ੍ਰਾਤਾ ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਪਾ ਕਰ ਅਕਾਸ਼
ਨੂੰ ਉੱਡ ਗਏ, ਤੇ ਗੁਰ ਪੁਰੀ ਜਾ ਬਿਰਾਜੇ। ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ
ਆਪਣੀ ਉਦਾਸੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾ ਦੀ ਸੇਲ੍ਹੀ ਟੋਪੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ
ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸਪੁਤ੍ਰ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ
ਨੂੰ ਬਖਸ਼ ਕੇ ਸੰ: ੧੬੯੨ ਮੱਘਰ ਪ੍ਰਵਿਸ਼੍ਟੇ ੧੪ ਨੂੰ ਰਾਵੀ
ਦਰਿਆ ਵਿੱਚ ਪੱਥਰ ਦੀ ਸਿਲਾ ਤਰਾ ਤਿਸ ਉੱਤੇ ਬੈਠ ਪਾਰ
ਹੋ ਸਲਦੇਹ ਗੁਰ ਪੁਰੀ ਨੂੰ ਸਿਧਾਰ ਗਏ। ਅੱਜ ਕੱਲ ਚੰਬੇ
ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਹਾੜ ਦੀ ਕੰਦਰਾ ਵਿੱਚ ਬਾਬਾ
ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ, ਉਦਾਸੀ ਸਾਧੂ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।
ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਅੱਜ ਕੱਲ ਸਿਲਾ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ

ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਚਰਿੱਤ੍ਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ
ਸੁਣਿਆ ਤਾਂ ਫਿਰ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਾਸ ਬੇਨਤੀ
ਕੀਤੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਚਰਿੱਤ੍ਰ
ਸੁਨਾਉਂਦੇ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰੋ। ਤਾਂ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੁਨਾਵਨ ਲੱਗੇ:—

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨਾਮ
ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਸੀ, ਸੰ: ੧੫੬੧ ਵੈਸਾਖ ਵਦੀ ੧ ਪ੍ਰਵਿਸ਼੍ਟੇ ੫
ਦਿਨ ਐਤ ਵਾਰ ਚਾਰ ਘੜੀ ਰਾਤ ਰਹੀ ਪਿਤਾ ਭਾਈ ਫੇਰੂ ਜੀ
ਤੇਹਲ ਖੱਤ੍ਰੀ ਮਾਤਾ ਸਭਰਾਈ ਜੀ ਤੋਂ ਨਾਂਗੇ ਦੀ ਸਰਾਏ ਨਾਮੋਂ

ਨੱਗਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ । ਆਪ ਦੇ ਪਿਛਾ ਤੇ ਹੋਰ ਸਨਬੰਧੀ
ਦੇਵੀ ਜੀ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੇ, ਇਸ ਲਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ
ਵੀ ਦੇਵੀ ਦੀ ਪੂਜਾ ਹੀ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ।

ਆਪਦਾ ਵਿਵਾਹ ਸੰ: ੧੫੭੬ ਬਿ: ਮੱਘਰ ਪ੍ਰਵਿਸ਼੍ਣੂ
੧੬ ਨੂੰ ਦੇਵੀ ਚੰਦ ਬਿਰਾਉ ਖੱਤੀ ਦੀ ਪੁੱਤੀ ਥੀਵੀ ਜੀ ਨਾਲ
ਸ੍ਰੀ ਖਡੂਰ ਜੀ ਵਿਚ ਹੋਯਾ, ਸੰ: ੧੫੮੧ ਭਾਦੋਂ ਪ੍ਰਵਿਸ਼੍ਣੂ ੯ ਨੂੰ
ਦਾਸੂ ਜੀ ਅਤੇ ਸੰ: ੧੫੮੯ ਪੋਹ ਪ੍ਰਵਿਸ਼੍ਣੂ ੨ ਨੂੰ ਬੀਬੀ
ਅਮਰੋ ਜੀ, ਫਿਰ ਸੰ: ੧੫੯੧ ਜੇਠ ਪ੍ਰਵਿਸ਼੍ਣੂ ੨੮ ਨੂੰ ਬੀਬੀ
ਅਨੋਖੀ ਜੀ, ਅਤੇ ਸੰ: ੧੫੯੪ ਵੈਸਾਖ ਪ੍ਰਵਿਸ਼੍ਣੂ ੧ ਨੂੰ ਦਾਤੂ ਜੀ
ਸ੍ਰੀ ਖਡੂਰ ਵਿਖੇ ਮਾਤਾ ਥੀਵੀ ਜੀ ਦੇ ਉਦਰੋਂ ਜਨਮੇ ।

ਆਪ ਹਰ ਸਾਲ ਸੰਗ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈਕੇ ਵੈਸ਼ਨੋਂ ਦੇਵੀ ਦੇ
ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ, ਪਰ ਆਪ ਦਾ ਮਨ ਕਿਸੇ ਪੂਰਨ ਪੁਰਖ ਦੀ
ਢੂੰਡ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਢੂੰਡ ਤੋਂ ਸੰ: ੧੫੮੯ ਨੂੰ ਦੇਵੀ ਦੇ
ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਆਪ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਹੋਏ, ਅਤੇ
ਅਜੇਹੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸੰ: ੧੫੯੪ ਮੱਘਰ ੧੩ ਬਿ: ਨੂੰ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਨੇ ਹਰ ਤਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਣਾ ਕਰਕੇ ਸੰ:
੧੫੯੬ ਅਸੂ ਵਦੀ ਪੰਚਮੀ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ
ਨੂੰ ਗੁਰਿਆਈ ਦੀ ਗੱਦੀ ਬਖਸ਼ ਆਪਣਾ ਰੂਪ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ।
'ਜੋਤ ਓਹਾ ਜੁਗਤ ਸਾਇ ਸਹਿ ਕਾਇਆ ਫੇਰ ਪਲਟੀਐ'
ਓਹੋ ਜੋਤ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਬਣ ਬੈਠੀ । ਇਉਂ ਫਿਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ
ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮ ਦਾਨ ਬਖਸ਼ਣ ਲੱਗੇ ।
ਆਪ ਸਦਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਵੈਰਾਗ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ
ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ । ਸੰ: ੧੫੯੮ ਬਿ: ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ

ਜੀ ਨੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਅੱਖਰ ਬਣਾਏ, ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੇ ਲਿਖਣ ਦੇ ਏਹ ਅੱਖਰ ਨੀਯਤ ਕਰ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਏਹ ਘਾਟਾ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ, ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੱਖਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ, ਤੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਆਦਿਕ ਪਾਸੋਂ ਕਰਾਯਾ। ਤੇ ਫਿਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਸਦਾ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਤੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਜੀ ਨੂੰ ਸਦਵਾ ਕਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ ਲਿਖਵਾ 'ਜਨਮ ਸਾਖੀ' ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਈ, ਤੇ ਸਿਖ ਧਰਮ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਤੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਏਹ ਧਰਮ ਪੁਸਤਕ ਲਿਖਵਾਕੇ ਵੱਡਾ ਉਪਕਾਰ ਕੀਤਾ।

ਸੰ: ੧੬੦੧ ਫਿ: ਨੂੰ ਸ਼ਿਵਨਾਥ ਨਾਮੋਂ ਜੋਗੀ ਨੇ ਖਹਿਰੇ ਜੱਟਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਖਡੂਰੋਂ ਕਢਾ ਦਿੱਤਾ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਜੱਟਾਂ ਦਾ ਕਿਹਾ ਮੰਨ ਬਾਹਰ ਚਲੇ ਗਏ, ਪਰ ਕ੍ਰੋਧ ਰਤਾ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਆਪਣੇ ਸਤਗੁਰਾਂ ਦੀ ਏਹ ਬੇਅਦਬੀ ਨਾ ਸਹਾਰ (ਗੁਰੂ) ਅਮਰ ਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਸੁਤੇ ਬਚਨ ਕਰਨ ਪਰ ਜੋਗੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਾਪ ਦਾ ਦੰਡ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਵਕਤ ਜੋਗੀ ਦਾ ਤੂੰਬਾ ਤੂੰਬਾ ਉਡ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੇ ਮੀਂਹ ਭੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਤਾਂ ਖਡੂਰ ਦੇ ਲੋਕ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਖਡੂਰ ਜੀ ਲੈ ਗਏ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬੇਅੰਤ ਸੰਗਤਾਂ ਤਰੀਆਂ, ਸੈਂਕੜੇ ਲੋਕ ਨਾਮਦਾਨ ਪਾ ਸਿੱਖ ਹੋਏ।

ਨੁਰੰਗਾਵਾਦ ਵਾਲਾ ਧੰਗ ਨਾਈ, ਤੇ ਜੋਧਾ ਲਾਂਗਰੀ, ਤੇ ਕੇਦਾਰਾ ਵਟਾਲੇ ਵਾਲਾ, ਗੁੱਜਰ ਲੁਹਾਰ ਫਤੇ ਬਾਦੀਆ,

ਧੀਰੂ ਨਾਈ, ਜੀਵਾ, ਬੱਲੂ ਨਾਈ, ਦੀਪਾ ਕਲਾਲ ਹੁਸ਼ਿਆਰ-
ਪੁਰ ਦਾ, ਤੇ ਬੁਲਾ ਤੁਖਾਣ, ਅਤੇ ਨਰੈਣ ਦਾਸ ਜੀ, ਲਾਲੇ
ਡੱਲੇ ਦਾ, ਤੇ ਸਧਾਰਨ ਜੀ ਖੱਤ੍ਰੀ, ਪੱਖੋਕੇ ਰੰਧਾਵਿਆਂ ਦਾ
ਮੱਲੂ, ਤਖਤ ਮਲ ਖਡੂਰ ਵਾਲਾ, ਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ
ਨਾਮ ਦਾਨ ਬਖਸ਼ ਉਧਾਰ ਕੀਤਾ। ਸੰ: ੧੬੦੪ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਜੀ
ਹਰੀਕੇ ਪੱਤਨ ਹੋਕਰ ਮਾਲਵੇ ਨੂੰ ਗਏ, ਤੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਗਟ
ਹੋਨ ਦਾ ਸਥਾਨ ਨਾਂਗੇ ਦੀ ਸਰਾਂ ਵੇਖੀ, ਤਿਸ ਜਗਾ ਧਰਮ ਸਾਲ
ਬਣਵਾਈ। ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦਾ ਉਧਾਰਕਰ ਮੁੜਕੇ ਸ੍ਰੀ ਖਡੂਰ ਜੀ
ਪੁੱਜੇ। ਸੰ: ੧੫੯੭ ਬਿ: ਨੂੰ ਅਮਰ ਦਾਸ ਜੀ ਸਿੱਖ ਹੋਏ।

ਸੰ: ੧੫੯੭ ਬਿ: ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪਣੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਸੀ
ਕਿ ਬਾਬਰ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਹਿਮਾਯੂੰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ, ਸ਼ੇਰ ਸ਼ਾਹ ਪਾਸੋਂ ਭਾਂਜ
ਖਾਕੇ ਕਾਬਲ ਨੂੰ ਨੱਸਾ ਜਾਂਦਾ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦ੍ਰਸ਼ਨਾਂ
ਲਈ ਆਯਾ, ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਤੇ ਕੰਗਾਲ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਨਾਲ
ਵੇਖਣ ਤੇ ਮਾਯਾਵੀ ਸ਼ਾਨ ਅੱਗੇ ਨਾਂ ਨਿਵਣ ਵਾਲੇ ਸਤਿਗੁਰੂ
ਜੀ ਆਪਣੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਲੀਨ ਬੈਠੇ ਰਹੇ, ਤੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਵਲ
ਤੱਕਿਆ ਵੀ ਨਾ। ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਏਹ ਤੱਕ ਵਡਾ ਕ੍ਰੋਧ ਹੋਯਾ,
ਕਿ ਇਸ ਫਕੀਰ ਨੇ ਮੇਰਾ ਆਦਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਤਲਵਾਰ
ਖਿੱਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਉੱਤੇ ਵਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹਿਆ, ਪਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ
ਦਾ ਹੱਥ ਉੱਥੇ ਦਾ ਉੱਥੇ ਹੀ ਆਕੜ ਗਿਆ, ਨਾ ਹੇਠ ਹੋਵੇ ਤੇ ਨਾ
ਉੱਤੇ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਵਲ ਤੱਕ ਕੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ—
ਜਿੱਥੇ ਤਲਵਾਰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਥਾਂ ਸੀ ਉੱਥੋਂ ਤਾਂ ਪਿੱਠ ਦੇਕੇ ਨੱਸ
ਆਯਾ ਹੈਂ, ਤੇ ਹੁਣ ਫਕੀਰਾਂ ਪਰ ਤਲਵਾਰ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈਂ ?
ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਲੱਗਾ ਤੇ ਭੁੱਲ

ਬਖਸ਼ਾਈ, ਤੇ ਬਿਨੈਂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਨੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਬਾਬਰ ਨੂੰ ਸੱਤ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਦਾ ਵਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਮੇਰੀ ਹਾਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਆਪ ਮੇਹਰ ਕਰੋ, ਮੈਂ ਦੇਸ ਨੂੰ ਜੁਲਮ ਤੋਂ ਬਚਾਵਾਂਗਾ। ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ, ਹੁਣ ਤੂੰ ਕਾਬਲ ਤੋਂ ਮੱਦਤ ਲੈਕੇ ਆ, ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਫਤੇ ਹੋਵੇਗੀ, ਤੇ ਸੁਭ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਸੋ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਬਚਨ ਪੂਰਨ ਹੋਯਾ, ਹਿਮਾਯੂੰ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਈ।

ਸੰ: ੧੬੦੯ ਬਿ: ਚੇਤ੍ਰ ਸੁਦੀ ੪ ਮੰਗਲ ਵਾਰ ਦਿਨ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰਿਆਈ ਦੀ ਗੱਦੀ ਬਖਸ਼ੀ, ਤੇ ਬਾਬੇ ਬੁਢੇ ਨੂੰ ਤਿਲਕ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ, ਤੇ ਇਉਂ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਜੀ ਅਮਰ ਦਾਸ ਦਾ ਤੀਜਾ ਰੂਪ ਬਣ ਬੈਠੇ। ਸੰ: ੧੬੦੯ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਜੀ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾ ਗਏ। ਇਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਤੀਹ ਸਾਲ ਮਗਰੋਂ ਸੰ: ੧੬੩੯ ਵਿੱਚ ਮਹਿਲ ਮਾਤਾ ਖੀਵੀ ਜੀ ਦਾ ਚਲਾਣਾ ਹੋਯਾ। ਸੰ: ੧੬੮੬ ਬਿ: ਨੂੰ ਸਾਹਿਬ ਜ਼ਾਦੇ ਦਾਤੂ ਜੀ ਦਾ ਚਲਾਣਾ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਹੋਯਾ। ਸੰ: ੧੬੮੭ ਬਿ: ਨੂੰ ਦਾਸੂ ਜੀ ਦਾ ਵੀ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਚਲਾਣਾ ਹੋਯਾ। ਅਤੇ ਇਸੇ ਸਾਲ ਬਾਸਰਕੇ ਬੀਬੀ ਅਮਰੋ ਦਾ ਚਲਾਣਾ ਹੋਯਾ, ਅਤੇ ਸੰ: ੧੬੯੩ ਬਿ: ਨੂੰ ਬੀਬੀ ਅਨੋਖੀ ਜੀ ਦਾ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਹੀ ਚਲਾਣਾ ਹੋਯਾ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ

ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਕਥਾ ਸੁਨਕੇ ਸੰਗਤ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਈ। ਫਿਰ ਭਾਈ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸੁਨਾਵਨ ਲੱਗੇ:—

ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਸੰਮਤ ੧੫੩੬ ਵੈਸਾਖ ਸੁਦੀ ੧੪ ਬਿਃ ਨੂੰ ਭਾਈ ਤੇਜਭਾਨ ਭੱਲੇ ਖੱਤ੍ਰੀ ਦੇ ਘਰ ਮਾਤਾ ਲਛਮੀ ਜੀ ਦੇ ਉਦਰ ਤੋਂ ਪਿੰਡ ਬਾਸਰਕੇ ਵਿਚ ਪਹਿਰ ਦੇ ਤੜਕੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ।

ਸੰ: ੧੫੫੬ ਮਾਘ ੧੧ ਬਿਃ ਨੂੰ ਦੇਵੀ ਚੰਦ ਬਹਿਲ ਖੱਤ੍ਰੀ ਦੀ ਸਪੁੱਤ੍ਰੀ ਰਾਮਕੌਰ ਜੀ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਸਣਖੱਤ੍ਰੇ ਵਿੱਚ ਆਪਦਾ ਵਿਵਾਹ ਹੋਯਾ। ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਸੰ: ੧੫੬੦ ਜੇਠ ਸੁਦੀ ੪ ਬਿਃ ਨੂੰ ਬੀਬੀ ਭਾਨੀ ਜੀ ਜਨਮੀ, ਅਤੇ ਸੰਮਤ ੧੫੬੫ ਫੱਗਣ ੧੫ ਬਿਃ ਨੂੰ ਮੋਹਣ ਜੀ ਤੇ ਸੰ: ੧੫੬੮ ਸਾਵਣ ਸੁਦੀ ੫ ਬਿਃ ਨੂੰ ਮੋਹਰੀ ਜੀ ਤੇ ਸੰਮਤ ੧੬੦੧ ਚੇਤ੍ਰ ੭ ਨੂੰ ਬੀਬੀ ਅਨੋਖੀ ਜੀ ਪਿੰਡ ਬਾਸਰ ਕੇ ਜਨਮੀਂ।

ਆਪ ੬੨ ਸਾਲ ਦੀ ਆਯੂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ, ਤੇ ਅਖੀਰ ਸੰਮਤ ੧੬੦੬ ਚੇਤ੍ਰ ਸੁਦੀ ੪ ਪ੍ਰਵਿਸ਼੍ਣੂ ਵੈਸਾਖ ਦਿਨ ੩ ਮੰਗਲਵਾਰ ਬਿਃ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰਿਆਈ ਦੀ ਗੱਦੀ ਬਖਸ਼ੀ॥

ਸੰਮਤ ੧੬੧੨ ਫੱਗਣ ੧੬ ਬਿਃ ਨੂੰ ਬੀਬੀ ਭਾਨੀ ਜੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹ ਗੋਂਦ ਵਾਲ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਜੇਠਾ ਜੀ(ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਜੀ)

ਨਾਲ ਹੋਯਾ, ਅਤੇ ਇਸੇ ਦਿਨ ਬਟਾਲੇ ਵਾਲੇ
ਭੰਡਾਰੀ ਖੱਤ੍ਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਰਾਮੇਂ ਨਾਲ ਬੀਬੀ ਅਨੋਖੀ
ਜੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹੁ ਹੋਯਾ ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਬੇਅੰਤ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮ ਦਾਨ
ਬਖਸ਼ਿਆ, ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਖੀ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹਿਤ
ਸੰਮਤ ੧੬੨੩ ਬਿ: ਨੂੰ ਬਾਈ ਮੰਜੀਆਂ ਤੇ ੭੨ ਪੀਹੜੇ ਅਤੇ
੫੨ ਭੰਗੂੜੇ ਬਖਸ਼ ਕੇ ਵੱਖ ੨ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਮਸੰਦ ਥਾਪੇ ।
ਸੋ ਬਾਈਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਇਸਤਰਾਂ ਹਨ:—

(੧) ਭਾਈ ਗੰਗੋ ਸ਼ਾਹ ਜੀ ਬੱਸੀ ਖੱਤ੍ਰੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੰਸ ਹੁਣ
ਮੈਨ ਦੁਆਬ ਤਸੀਲ ਖਰੜ ਜ਼ਿਲਾ ਅੰਬਾਲਾ ਵਿਚ ਵੱਸਦੀ ਹੈ।
ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੰਸ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਜੁਆਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਰਣੀ
ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਹੋਏ ਹਨ ।

(੨) ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਭਤੀਜਾ ਭਾਈ ਸਾਵਣ ਮੱਲ ਜੀ
ਭੱਲਾ ਖੱਤ੍ਰੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪਹਾੜ ਵਿੱਚ ਅਪਨਾ
ਰੁਮਾਲ ਦੇ ਕਰਕੇ ਗੋਂਦਵਾਲ ਜੀ ਦੇ ਕੋਠੇ ਪਾਵਨ ਲਈ ਲੱਕੜਾਂ
ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਸੀ ।

(੩) ਭਾਈ ਜੁਲਕਾ ਪਰਮਹੰਸ ਭਾਈ ਪਾਰੋ ਜੀ ਗਜਾਨੀ
ਡੱਲੇ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮੰਜੀ ਬਖਸ਼ੀ ॥

(੪) ਭਾਈ ਬੇਨੀ ਪੰਡਤ ਜੀ ਖੱਤ੍ਰੀ ਨੂੰ ਮੰਜੀ ਬਖਸ਼ੀ ॥

(੫) ਭਾਈ ਮਾਣਕ ਚੰਦ ਜੀ ਖੱਤ੍ਰੀ ਨੂੰ ਮੰਜੀ ਬਖਸ਼ੀ ।
ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੰਸ ਹੁਣ ਵੈਰੋਵਾਲ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਵੱਸਦੀ ਹੈ।

(੬) ਪੱਖੋ ਕੇ ਰੰਧਾਵਿਆਂ ਦੇ ਖੱਤ੍ਰੀ ਜਾਤ ਦੇ ਭਾਈ
ਸਧਾਰਨ ਜੀ ਨੂੰ ਮੰਜੀ ਬਖਸ਼ੀ ।

(੭) ਭਾਈ ਦੁਰਗਾਦੱਤ ਪਿੰਡਤ ਭੰਬੀਜਾਤ ਪਿੰਡ ਮੇਹੜਾ ਜ਼ਿਲਾ ਕਰਨਾਲ, ਇਸਨੇ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਗੰਗਾ ਤੋਂ ੨੧ ਵੀਂ ਵਾਰ ਮੁੜਕੇ ਆਏ ਸੀ ਤਾਂ ਪੈਰ ਦੀ ਰੇਖਾ ਦੱਸੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਜਗਤ ਗੁਰਿਆਈ ਮਿਲੀ, ਇਸਨੇ ਆ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ, ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਤਿਸਨੂੰ ਮੰਜੀ ਬਖਸ਼ੀ ॥

(੮) ਭਾਈ ਪ੍ਰੇਮਾ—ਇਹ ਪੱਟੀ ਦੇ ਰਹਿਨ ਵਾਲਾ ਖੱਤ੍ਰੀ ਸੀ, ਕੁਸ਼ਟ ਨੇ ਬਹੁਤ ਤੰਗ ਕੀਤਾ, ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਪਾਸ ਆਵਨ ਸਾਰ ਹੀ ਅਰੋਗ ਹੋ ਗਿਆ। ਸ਼ੀਹੋਂ ਉੱਪਲ ਖੱਤ੍ਰੀ ਦੀ ਪੁੱਤ੍ਰੀ ਮੁਰਾਰੀ ਨਾਲ ਤਿਸਦਾ ਵਿਵਾਹੁ ਕਰ ਪ੍ਰੇਮੇਂ ਦਾ ਨਾਮ ਮੱਥੇ ਧਰ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਕੱਠਾ ਨਾਮ 'ਮੱਥੇ-ਮੁਰਾਰੀ' ਕੀਤਾ, ਤੇ ਤਿਸਨੂੰ ਮੰਜੀ ਬਖਸ਼ੀ। ਹੁਣ ਤਿਸਦੀ ਬੰਸ ਪਿੰਡ ਸ਼ਾਹ ਯੂਸਫ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਗਣੇ ਵੱਸਦੀ ਹੈ ॥

(੯) ਭਾਈ ਮਹੇਸ਼ਾ ਧੀਰ ਖੱਤ੍ਰੀ ਸੁਲਤਾਨ ਪੁਰ ਦੇ ਨੂੰ ਮੰਜੀ ਬਖਸ਼ੀ।

(੧੦) ਭਾਈ ਕੇਦਾਰਾ ਖੱਤ੍ਰੀ ਲੁੱਬਾ ਬਟਾਲੇ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮੰਜੀ ਬਖਸ਼ੀ।

(੧੧) ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਜੀ ਡੱਲੇ ਵਾਲਾ ਇਸਨੇ ਤੇਈਆ ਤਾਪ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਲਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਦੇ ਨਾਮ ਲਏ ਤੇਈਆ ਤਾਪ ਹਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਿਸਨੂੰ ਮੰਜੀ ਬਖਸ਼ੀ ॥

(੧੨) ਕਾਬਲ ਦੀ ਇੱਕ ਮਾਈ ਨੂੰ—ਜਿਸ ਦਾ ਕਾਬਲ ਤੋਂ ਬਾਰਾਂ ਕੋਹ ਦੀ ਵਿੱਥ ਤੇ ਕੋਠਾ ਹੈ—ਮੰਜੀ ਬਖਸ਼ੀ। ਇਹ ਮਾਈ ਬੜੀ ਪਤਿਬ੍ਰਤਾ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਕੇ ਆਤਮਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਕਾਬਲ ਤੋਂ ਬਾਵਲੀ ਦੀ ਕਾਰ ਨਿੱਤ ਕੱਢਨ

ਗੋਂਦਵਾਲ ਆਉਂਦੀ ਸੀ ।

(੧੩) ਭਾਈ ਸੱਚਨ ਸੱਚ ਪਿੰਡ ਮੰਦ੍ਰ ਤਸੀਲ ਸ਼ਰਕ-ਪੁਰ ਜ਼ਿਲਾ ਲਾਹੌਰ ਨੂੰ ਮੰਜੀ ਬਖਸ਼ੀ ।

(੧੪) ਭਾਈ ਮਾਈ ਦਾਸ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ ਮਾਝੇ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਨਾਰਲੀ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮੰਜੀ ਬਖਸ਼ੀ ।

(੧੫) ਭਾਈ ਜੋਧਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਜੋ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਤਿਸਨੂੰ ਮੰਜੀ ਬਖਸ਼ੀ ।

(੧੬) ਭਾ: ਚੂਹਾ ਤੇ ਹਨਖਤ੍ਰੀ ਵਟਾਲੇ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮੰਜੀ ਬਖਸ਼ੀ ।

(੧੭) ਭਾਈ ਖੇਡਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਪਿੰਡ ਖੇਮਕਰਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮੰਜੀ ਬਖਸ਼ੀ ।

(੧੮) ਭਾਈ ਫਿਰਿਆ ਖਤ੍ਰੀ ਪਿੰਡ ਕਟਾਰਾ ਜੰਮੂ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮੰਜੀ ਬਖਸ਼ੀ ।

(੧੯) ਅਲਿਆਰਾ ਪਠਾਨ ਜਿਸਦਾ ਜਨਮ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਸੀ, ਤੇ ਜੋ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸਿੱਖ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਮੰਜੀ ਬਖਸ਼ੀ ।

(੨੦) ਭਾਈ ਰੰਗ ਦਾਸ ਭੰਡਾਰੀ ਖਤ੍ਰੀ ਘੜੂਏਂ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮੰਜੀ ਬਖਸ਼ੀ, ਹੁਣ ਤਿਸਦੀ ਬੰਸ ਰਿਆਸਤ ਪਟਯਾਲਾ ਤਸੀਲ ਸਰੰਦ ਘੜੂਏਂ ਪਿੰਡ ਵਸਦੀ ਹੈ ।

(੨੧) ਭਾਈ ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਜੀ ਨੂੰ ਮੰਜੀ ਬਖਸ਼ੀ ।

(੨੨) ਭਾਈ ਗੰਗਾਸ਼ਾਹ ਧੀਰੜ ਖਤ੍ਰੀ ਮੱਲੂ ਪੋਤੇ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮੰਜੀ ਬਖਸ਼ੀ ।

ਇਉਂ ਬਾਈ ਮੰਜੀਆਂ ਬਖਸ਼ ਕੇ ਵੱਖੋ ਵੱਖ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਮਸੰਦ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਬਣਾਏ । ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈਆਂ ਦੀ ਬੰਸ

ਅੱਜ ਤੱਕ ਕਾਇਮ ਹੈ, ਤੇ ਏਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਦੇ ਮੰਦਰ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਇਸ ਸਮੇਂ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਾਸ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ, ਜੋ ਸਭ ਸਾਖੀਆਂ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਲਿਖੀ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਜੇਹੜੇ ੭੨ ਪੀੜ੍ਹੇ ਬਖਸ਼ੇ ਸੀ ਓਹਨਾਂ ਦੀ ਕਥਾ ਸੁਣਾਓ, ਤਾਂ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਉਂ ਆਖਿਆ:—

ਜੋ ੭੨ ਪੀੜ੍ਹੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਖਸ਼ੇ ਸੀ, ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੱਗਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹੱਥੀਂ ਬੱਧੀਆਂ ਸਨ, ਸੋ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਉਂ ਇਉਂ ਹਨ:—

੧ ਭਾਈ ਨਗੌਰੀ, ੨ ਭਾਈ ਰਾਮੂ ਮਹਿਤਾ, ੩ ਭਾਈ ਮੋਹਣ ਮੱਲ, ੪ ਭਾਈ ਅਮਰੂ, ੫ ਭਾਈ ਸ਼ੀਂਹਾਂ ਉਪਲ ਖੱਤ੍ਰੀ, ੬ ਭਾਈ ਸੁੰਦਰ, ੭ ਭਾਈ ਭਾਰੂ, ੮ ਭਾਈ ਭੀਲੋ ਵਾਲੀਆ, ੯ ਭਾਈ ਬੇਗਾ ਪਾਸੀ, ੧੦ ਭਾਈ ਉਸਮਾਨ ਵਾਲਾ, ੧੧ ਭਾਈ ਨੰਦ, ੧੨ ਭਾਈ ਸਰਧਾ ਰਾਮ ਖੁਰਾਣਾ, ੧੩ ਭਾਈ ਜਲਪੂ, ੧੪ ਭਾਈ ਧੂਦਨ, ੧੫ ਭਾਈ ਮਨਸਾ ਸੁਨਾਰ, ੧੬ ਭਾਈ ਤਾਰੂ ਪੋਪਟ, ੧੭ ਭਾਈ ਗੜ੍ਹੀਆ ਖੰਮਣ, ੧੮ ਭਾਈ ਝੰਡਾ, ੧੯ ਭਾਈ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ, ੨੦ ਭਾਈ ਪੂਰੋ, ੨੧ ਭਾਈ ਭਾਦੜ, ੨੨ ਭਾਈ ਮਲਿਆਰਾ ਛੀਂਬਾ, ੨੩ ਭਾਈ ਸਹਾਰੂ ਛੀਂਬਾ, ੨੪ ਭਾਈ ਭਾਦੜੂ, ੨੫ ਭਾਈ ਬੂਲਾ ਪਾਂਧਾ, ੨੬ ਭਾਈ ਰਜਾਨੀ ਕਲਾਲ, ੨੭ ਭਾਈ ਖਾਨੂ ਛੁਰਾ ਡੱਲੇ ਦਾ, ੨੮ ਭਾਈ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੱਖ, ੨੯ ਭਾਈ ਲੰਗੜਾ ਤਲਵੰਡੀ ਦਾ, ੩੦ ਭਾਈ ਦੀਪਾ, ੩੧ ਭਾਈ ਮਾਲੂ, ੩੨ ਭਾਈ ਸਾਹੀ,

੩੩ ਭਾਈ ਜਿਵੰਦਾ, ੩੪ ਭਾਈ ਜੋਗਾ ਬਾਣੀਆਂ, ੩੫ ਭਾਈ
 ਗੋਬਿੰਦ ਭੰਡਾਰੀ ਖੱਤ੍ਰੀ ਬਟਾਲੇ ਦਾ, ੩੬ ਭਾਈ ਪ੍ਰਿਥੀ ਮੱਲ
 ਭੱਲਾ ਖੱਤ੍ਰੀ, ੩੭ ਭਾਈ ਤੁਲਸਾ ਭੱਲਾ ਖੱਤ੍ਰੀ, ੩੮ ਭਾਈ
 ਮੱਲਣ, ੩੯ ਭਾਈ ਉਗਰ ਸੈਨ, ੪੦ ਭਾਈ ਰਾਮੂ,
 ੪੧ ਭਾਈ ਸਾਦੂ ਰਬਾਬੀ, ੪੨ ਭਾਈ ਬਾਦੂ ਰਬਾਬੀ,
 ੪੩ ਭਾਈ ਕਲਾਚੰਦ ਖੱਤ੍ਰੀ ਆਗਰੇ ਦਾ, ੪੪ ਭਾਈ ਲਾਲੂ
 ਗੁਰਦਾਸ ਪੁਰੀਆ, ੪੫ ਭਾਈ ਸ੍ਵਦਾਰ ਖਾਂ ਲੁਹਾਰ
 ਮਹਿਤ ਪੁਰ ਦਾ, ੪੬ ਭਾਈ ਜਿੱਤਾ, ੪੭ ਪੰਡਤ ਕੇਸੋ ਗੋਪਾਲ
 ਜਿਸਦੀ ਬੰਸ ਗੋਂਦਵਾਲ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ੪੮ ਬੇਗਾ,
 ੪੯ ਭਾਈ ਬਿਸ਼ਨ ਦਾਸ, ੫੦ ਭਾਈ ਫਿਰਣਾ ਸਾਦੂ,
 ੫੧ ਭਾਈ ਊਦਾ, ੫੨ ਭਾਈ ਧਰਮਾ, ੫੩ ਭਾਈ ਚੂਹੜ,
 ੫੪ ਭਾਈ ਭੱਲ ਰੁਹਤਾਸ ਦਾ, ੫੫ ਭਾਈ ਜਗਣ ਉੱਪਲ,
 ੫੬ ਭਾਈ ਸੰਸਾਰੂ, ੫੭ ਭਾਈ ਛੱਜੂ ਭੱਲਾ, ੫੮ ਭਾਈ
 ਨਿਹਾਲਾ ਰੰਧਾਵਾ ਜੱਟ ਪੱਖੋ ਕੇ ਦਾ, ੫੯ ਭਾਈ ਫਿਰਣਾ
 ਬਹਿਲ ਖੱਤ੍ਰੀ, ੬੦ ਭਾਈ ਸੁਇਨੀ, ੬੧ ਭਾਈ ਜਾਤੀ,
 ੬੨ ਭਾਈ ਪੈੜਾ, ੬੩ ਭਾਈ ਲਟਕਣ ਜੰਡਾਲੀਆ, ੬੪ ਭਾਈ
 ਸਮੁੰਦਾ, ੬੫ ਭਾਈ ਕੱਲਾ, ੬੬ ਭਾਈ ਚੰਡੀਆ, ੬੭ ਭਾਈ
 ਝੰਝੀਆ, ੬੮ ਭਾਈ ਗੋਖੂ, ੬੯ ਭਾਈ ਭੁੱਲ, ੭੦ ਭਾਈ ਸੇਖੜ
 ਸਾਧ, ੭੧ ਭਾਈ ਚਤੁਰ ਦਾਸ, ੭੨ ਭਾਈ ਗੋਪੀ ।

ਏਹਨਾਂ ਬਹੱਤ੍ਰਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਸਿਰੋਮਣੀ ਸਿੱਖ
 ਬਣਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ੨ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਮੁਖੀ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਨੀਯਤ
 ਕੀਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ,
 ਤੇ ਸੰਗਤ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਜਨਮ ਸਫਲਾ

ਕਰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ।

ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਭਾਈ ਸੋਮੇ ਸ਼ਾਹ ਨਾਮੇਂ ਨੂੰ ਵੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸਦੀ ਔਲਾਦ ਅੱਜ ਕੱਲ ਕੋਟ ਸ਼ਾਕਰ ਜ਼ਿਲਾ ਝੰਗ ਆਦਿ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਹੈ, ਤੇ ਸ਼ਹਾਣੇ ਸਦੌਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅੱਜ ਕੱਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼ਾਹ, ਬਿਸ਼ਨ ਸ਼ਾਹ, ਘੇਲਾ ਸ਼ਾਹ ਆਦਿ ਕਈ ਸਿੱਖ ਹਨ ।

ਸੰ: ੧੬੦੩ ਬਿ: ਨੂੰ ਬੀਬੀ ਭਾਨੀ ਜੀ ਨੇ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਗੁਰਿਆਈ ਦਾ ਵਰ ਮੰਗਿਆ। ਇਸੇਸਾਲ ਗੁਰੂਜੀਨੇ ਗੋਂਦਵਾਲ ਨਾਮੇਂ ਨੱਗਰ ਵਸਾਯਾ । ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਗੋਂਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਅਤੁੱਟ ਲੰਗਰ ਚਲਾਯਾ, ਤੇ ਹੁਕਮ ਦਿਤਾ ਕਿ ਸਭ ਸੰਗਤ ਜਾਤ ਪਾਤ ਦਾ ਭੇਦ ਮਿਟਾ ਕੇ ਇਕ ਪੰਗਤ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕਿਆ ਕਰੇ, ਤੇ ਪੰਗਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕੇ ਬਗੈਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ । ਇਉਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਹਰ ਇਕ ਜਾਤ ਦੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਅੱਡ ਅੱਡ ਚੁੱਲੇ ਹੋਣ ਦੀ ਕੁਰੀਤੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਸੰਗਤ ਦਾ ਇਕ ਲੰਗਰ ਕੀਤਾ।

ਸੰ: ੧੬੦੦ ਬਿ: ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਜਗਤ ਉਧਾਰਨ ਹਿਤ ਗੰਗਾ ਜੀ ਗਏ, ਰਾਹ ਵਿਚ ਕਈਆਂ ਦੇ ਉਧਾਰ ਕੀਤੇ, ਪਿੱਛੇ ਗੋਂਦਵਾਲ ਦੀ ਕਾਰ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਗਏ। ਗੰਗਾ ਜੀ ਤੋਂ ਆ ਕੇ ਸੰ: ੧੬੧੫ ਮਾਘ ੨੧ ਬਿ: ਨੂੰ ਬਾਵਲੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਦੱਕ ਲੁਆ ਕੇ ਬਾਵਲੀ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ । ਸੰ: ੧੬੧੬ ਬਿ: ਨੂੰ ਬਾਵਲੀ ਦਾ ਕੜਾ ਦੁਟਿਆ । ਸੰ: ੧੬੨੨ ਬਿ: ਨੂੰ ਅਕਬਰ ਨੇ ੮੪ ਪਿੰਡ ਚੁਭਾਲ ਆਦਿਕ ਪ੍ਰਗਣੇ ਦੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਲੰਗਰ ਹਿਤ ਭੇਟਾ ਕੀਤੇ । ਸੰ: ੧੬੩੩

ਬਿਃ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਅਕਬਰ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਲਹੌਰ ਨੂੰ ਆਯਾ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ, ਅਰ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਦੀ ਅਥਾਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪਟਾ ਲਿਖ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਭੇਟਾ ਕਰ ਗਿਆ।

ਸੰ: ੧੬੨੭ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰਕੇ ਤੇ ਸਰਬ ਤਰਾਂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਯੋਗ ਤੇ ਗੁਰੂ ਹਿਤ ਵਾਰਨੇ ਹੋ ਗਏ ਤੱਕ ਸੰ: ੧੬੩੧ ਭਾਦ੍ਰੋਂ ਸੁਦੀ ੧੫ ਦਿਨ ਬੁਧਵਾਰ ਨੂੰ ਗੁਰਿਆਈ ਦੇਕਰ ਆਪਣੀ ਜੋਤ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੀਤੀ, ਤੇ ਆਪ ਸੰ: ੧੬੩੧ ਭਾਦ੍ਰੋਂ ਸੁਦੀ ਪੂਰਨ ਮਾਸੀ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੋਂਦਵਾਲ ਵਿਚ ਜੋਤੀਜੋਤ ਸਮਾਏ। ਸੰ: ੧੬੨੬ ਬਿਃ ਨੂੰ ਮਹਿਲ ਮਾਤਾ ਰਾਮਕੌਰ ਜੀ ਦਾ ਚਲਾਣਾ ਗੋਂਦਵਾਲ ਵਿਚ ਹੀ ਹੋਯਾ, ਅਤੇ ਸੰ: ੧੬੯੫ ਮਾਘ ਵਿਚ ਮੋਹਨ ਜੀ ਨੇ ਤੇ ਇਸੀ ਸਾਲ ਵਿਸਾਖ ਵਿਚ ਮੋਹਰੀ ਜੀ ਨੇ ਗੋਂਦਵਾਲ ਵਿਚ ਹੀ ਚਲਾਣੇ ਕੀਤੇ। ਸੰ: ੧੬੩੧ ਬਿਃ ਨੂੰ ਬੀਬੀ ਦਾਨੀ ਜੀ ਦਾ ਚਲਾਣਾ ਹੋਯਾ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ

(ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ) ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਸੰ: ੧੫੯੧ ਕੱਤਕ ਵਦੀ ੨ ਅੱਸੂ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਦੇ ੨੬ ਅੱਸਨੀ ਨਛੱਤ੍ਰ ਨੂੰ ਚਾਰ ਘੜੀ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹੇ ਵੀਰ ਵਾਰ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਪਿਤਾ ਭਾਈ ਹਰਦਾਸ ਸੋਢੀ ਜੀ ਦੇ

ਘਰ ਮਾਤਾ ਵਯਾਕੌਰ ਜੀ ਦੇ ਉਦਰ ਤੋਂ ਲਹੌਰ ਸ਼ਹਿਰ
 ਰੂਨੇ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ । ਸੰ: ੧੬੧੨ ਫੱਗਣ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਟੇ
 ੧੬ ਗੋਂਦਵਾਲ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਸਪੁਤ੍ਰੀ
 ਬੀਬੀ ਭਾਨੀ ਜੀ ਨਾਲ ਵਿਵਾਹ ਹੋਯਾ। ਸੰ: ੧੬੩੧ ਭਾਦੋਂ ਸੁਦੀ
 ੧੫ ਨੂੰ ਗੋਂਦਵਾਲ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਗੱਦੀ ਤੇ ਬਠਾ
 ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਤੋਂ ਛਿਲਕ ਕਰਾ ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਸਥਾਪਨ ਕੀਤੇ ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਸੰ: ੧੬੧੫ ਅਸੂ ੭ ਨੂੰ
 ਗੋਂਦਵਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦ ਜੀ ਜਨਮੇਂ । ਫਿਰ ਸੰ: ੧੬੧੮
 ਹਾੜ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਟੇ ੪ ਨੂੰ ਮਹਾਂਦੇਵ ਜੀ, ਤੇ ਸੰ: ੧੬੨੦ ਵੈਸਾਖ ਦੀ ੧੯
 ਤੇ ਵੈਸਾਖ ਵਦੀ ੭ ਨੂੰ (ਗੁਰੂ) ਅਰਜਨ ਜੀ ਪ੍ਰਗਟੇ । ਸੰ: ੧੬੨੯
 ਹਾੜ ੫ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਇੱਕ
 ਕੇਂਦ੍ਰੀਯ ਮੰਦਰ ਸਥਾਪਨ ਕਰਨ ਹਿਤ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੂੰ
 ਨਾਲ ਲੈਕਰ ਗੁਰੂਕੇ ਚੱਕ ਰਾਮਦਾਸ (ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਦੀ ਨੀਂਹ
 ਰੱਖੀ । ਸੰ: ੧੬੩੩ ਬਿੱਃ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਲਹੌਰ ਜਾਂਦਾ ਹੋਯਾ
 ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਕਬਰ ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਗੁਰੂ
 ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਗੱਦੀ ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋਏ ਸੁਣਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ
 ਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਆਯਾ, ਤੇ ਤੁੰਗ ਤੇ ਸੁਲਤਾਨ ਪਿੰਡ ਆਦਿਕਾਂ ਦੇ
 ਵਿਚਕਾਰ ਹੱਦ ਬੰਦੀ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥੋਂ ਪਟਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ
 ਲਿਖਕੇ ਦੇ ਗਿਆ ।

ਸੰਮਤ ੧੬੩੪ ਬਿੱਃ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਨੇ
 ਰਾਮਦਾਸਪੁਰ (ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸ਼ਹਰ) ਦੀ ਕਾਰ ਅਰੰਭ ਕੀਤੀ,
 ਜਿਸ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਪੋਤ੍ਰਿਆਂ ਆਦਿ ਪਰਵਾਰ
 ਸਹਿਤ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ । ਅਨੇਕਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਨੇ

ਉਧਾਰ ਕੀਤਾ, ਅੰਤ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਸੰਮਤ ੧੬੩੮ ਭਾਦੋਂ ਸੁਦੀ ੩ ਬਿ: ਨੂੰ ਗੁਰਿਆਈ ਦੀ ਗੱਦੀ ਤੇ ਬਿਠਾਯਾ। ਅਪਨੀ ਜੋਤ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਜੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੀਤੀ, ਤੇ ਆਪ ਚਾਰ ਘੜੀ ਦੇ ਤੜਕੇ ਸੁੱਕਵਾਰ ਦਿਨ ਨੂੰ ਗੋਂਦਵਾਲ ਵਿੱਚ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾ ਗਏ ॥

ਸੰ: ੧੬੫੫ ਚੇਤ੍ਰ ਸੁਦੀ ੧੪ ਨੂੰ ਮਹਿਲ ਮਾਤਾ ਬੀਬੀ ਭਾਨੀ ਜੀਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੋਂਦਵਾਲ ਵਿੱਚ ਚਲਾਣਾ ਕੀਤਾ, ਸੰ: ੧੬੬੨ ਵੈਸਾਖ ਦੀ ੨੧ ਨੂੰ ਹੇਹਰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਪ੍ਰਿਥੀਚੰਦ ਜੀ ਨੇ ਚਲਾਣਾ ਕੀਤਾ, ਤੇ ਇਸੇ ਸਾਲ ਭਾਦਰੋਂ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਟੇ ੪ ਨੂੰ ਮਹਾਂਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਵਿੱਚ ਚਲਾਣਾ ਕੀਤਾ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰੇਮ ਭਰੀ ਕਥਾ ਜਦੋਂ ਸੰਗਤ ਨੇ ਸੁਨੀ ਤਾਂ ਪੰਚਮ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰਾਂ ਦੀ ਕਥਾ ਸੁਣਨ ਲਈ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਾਸ ਬਿਨੈ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਭਾਈ ਜੀ ਇਉਂ ਸੁਨਾਣ ਲੱਗੇ:—

(ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ) ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਸੰ: ੧੬੨੦ ਵੈਸਾਖ ਦੀ ੧੯ ਵਿਸਾਖ ਵਦੀ ੭ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੋਂਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮਾਤਾ ਭਾਨੀ ਜੀ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ, ਅਰ ਸੰਮਤ ੧੬੩੮ ਬਿ: ਨੂੰ ਗੁਰਿਆਈ ਦੀ ਗੱਦੀ ਪਰ ਬੈਠ ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਹੋਏ।

ਸੰਮਤ ੧੬੩੩ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਵਿਆਹ

ਪਿੰਡ ਮੌੜਾਂ ਵਿਚ ਸੂਹੜੀ ਖੱਤ੍ਰੀ ਚੰਦਨ ਦਾਸ ਦੀ ਪੁੱਤ੍ਰੀ ਰਾਮ
ਦੇਵੀ ਨਾਲ ਹੋਯਾ, ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਲਾਏ ਮਗਰੋਂ ਦੂਜਾ ਵਿਵਾਹ
ਸੰਮਤ ੧੬੪੬ ਹਾੜ ਵਦੀ ੨੨-੨੩ ਪਰਗਣੇ ਫਲੌਰ ਮਊ
ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਮੋਖੜੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਚੰਦ ਖੱਤ੍ਰੀ (ਸੁਪਤਨੀ ਧਨ ਦੇਈ)
ਦੀ ਪੁੱਤ੍ਰੀ ਗੰਗਾ ਜੀ ਨਾਲ ਹੋਯਾ ।

ਸੰਮਤ ੧੬੪੫ ਕੱਤਕ ਸੁਦੀ ੫ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਹਰ
ਮੰਦਰ ਜੀ ਦੀ ਇੱਟ ਰੱਖੀ ।

ਸੰਮਤ ੧੬੪੭ ਵੈਸਾਖ ਵਦੀ ੧੭ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਤਰਨ ਤਾਰਨ
ਜੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਸਾਯਾ ।

ਸੰਮਤ ੧੬੫੧ ਬਿ: ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਨੀਂਹ
ਧਰਾ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ ਸ਼ਹਿਰ ਬਸਾਯਾ ।

ਸੰਮਤ ੧੬੪੮ ਨੂੰ ਜਗਤ ਉਧਾਰ ਹਿਤ ਸਰਹਾਲੀ,
ਚੋਹਲਾ ਸਾਹਿਬ, ਗੋਂਦਵਾਲ, ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਆਦਿਕ ਥਾਈਂ
ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਨਨਕਾਣੇ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਯਾਤ੍ਰਾ ਕੀਤੀ।

ਸੰਮਤ ੧੬੫੧ ਬਿ: ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਗੰਗਾ ਜੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ
ਆਗਯਾ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਗਏ
ਕਿ ਉਹ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੰਗੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਪੁਤ੍ਰ ਹੋਣ ਲਈ
ਅਰਦਾਸ ਕਰਨ । ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਹੋਣ ਲਈ ਅਰ-
ਦਾਸ ਕੀਤੀ । ਸੰਮਤ ੧੬੫੨ ਬਿ: ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ
ਜੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ ॥

ਸੰ: ੧੬੬੦ ਬਿ: ਨੂੰ ਜੇਠ ਹਾੜ ਦੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਚਲਾਏ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੇ
ਪ੍ਰੇਮ ਧਰਮ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ

ਅਚੰਭ ਕੀਤਾ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰੇਮ ਮਈ
ਪੂਰਨ ਪੁਰਖ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਅਰ ਭਗਤਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖੇ ਰੱਬੀ ਰੰਗ
ਵਿੱਚ ਉਚਰੇ ਹੋਏ ਅਲਾਹੀ ਨਾਦ (ਸ਼ਬਦਾਂ) ਰੂਪ ਬਾਣੀ ਨੂੰ
ਇਸ ਵਿਚ ਸੰਕਲਤ ਕੀਤਾ, ਤੇ ਰੱਬੀ ਆਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਆਸਰੇ ਤੇ
ਓਟ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਇਹ ਬਾਣੀ ਇੱਕ ਥਾਂ ਪੁਸਤਕ ਰੂਪ
ਵਿੱਚ ਲੈ ਆਂਦੀ। ੧੬੬੧ ਭਾਦ੍ਰੇ ਵਦੀ ੧ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਵਾਰਾ
ਰਾਮਸਰ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੇ ਸੀਸ
ਪਰ ਟਿਕਾ ਕਰ ਨੰਗੀ ਪੈਰੀਂ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਮੰਦਰ
ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਪੁੱਜ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੀਤਾ।

ਸੰਮਤ ੧੬੬੩ ਬਿ: ਨੂੰ ਜਹਾਂਗੀਰ ਦੇ ਸੱਦਨ ਪਰ ਲਾਹੌਰ
ਪੁੱਜੇ, ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਚੰਦੂ ਦੀ ਧੀ ਦਾ ਸਾਕ ਲਾਗੀ
ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੂੰ ਕਰ ਗਏ, ਪਰ ਚੰਦੂ ਨੇ
ਏਹ ਸੁਣ ਹੰਕਾਰ ਤੇ ਘ੍ਰਿਣਾ ਭਰੇ ਵਾਕ ਕਹੇ, ਜਿਸ ਪਰ
ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਤਿਸਦਾ ਸਾਕ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ, ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਚੰਦੂ ਸਤਿ-
ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਜੀ ਨਾਲ ਈਰਖਾ ਰਖਦਾ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ
ਨੂੰ ਉਕਸਾਕੇ ਤੇ ਇਕ ਬਾਗੀ ਸ਼ਾਹਜ਼ਾਦੇ ਨੂੰ ਸ਼ਰਨ ਦੇਣ ਦਾ
ਅਪ੍ਰਾਧ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਝੂਠਾ ਥੱਪ ਕੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਪਾਸੋਂ ਗੁਰੂ
ਜੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲੈ ਗਿਆ, ਤੇ ਅਤਯੰਤ ਕਸ਼ਟ ਦਿੱਤੇ।
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਜੇਠ ਸੁਦੀ ਚੌਥ ਸੰਮਤ ੧੬੬੩
ਨੂੰ ਰਾਵੀ ਕੰਢੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾ ਗਏ, ਤੇ ਗੁਰਿਆਈ ਦੀ
ਗੱਦੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ ਗਏ।

ਸੰ: ੧੬੮੮ ਬਿ: ਮਹਿਲ ਮਾਤਾ ਰਾਮਦੇਈ ਜੀ ਦਾ ਸ੍ਰੀ
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿੱਚ ਚਲਾਣਾ ਹੋਯਾ। ਸੰਮਤ ੧੬੭੮ ਜੇਠ ਸੁਦੀ

੪ ਦਿਨ ਸੋਮਵਾਰ ਸੱਤ ਘੜੀ ਟਾਤ ਰਹੀ ਮਾਤਾ ਗੰਗਾ ਜੀ
ਬਾਬੇ ਬਕਾਲੇ ਵਿਆਸਾ ਕਨਾਰੇ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ

ਫਿਰ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ
ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਕਥਾ ਸੁਣਾਵਨ ਲੱਗੇ, ਜਿਸਦਾ ਸੰਖੇਪ ਮਾਤ੍ਰ
ਏਥੇ ਦੇਂਦੇ ਹਾਂ:—

ਸੰਮਤ ੧੬੫੨ ਹਾੜ ਵਦੀ ੬ ਹਾੜ ਦੀ ੨੧ ਨੂੰ ਸੁਭਾਗ
ਯੋਗ ਢਲੀ ਰਾਤ ਮਾਤਾ ਗੰਗਾ ਜੀਦੇ ਉਦਰੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਅਰਜਨ
ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਡਾਲੀ
ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ ।

ਸੰਮਤ ੧੬੬੩ ਜੇਠ ਵਦੀ ੧੪ ਜੇਠ ੨੯ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ
ਗੁਰਿਆਈ ਮਿਲੀ। ਗੁਰਿਆਈ ਸਮੇਂ ਬਾਬਾ ਖੁੱਫਾ ਜੀ ਨੇ
ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤਲਵਾਰਾਂ ਪਹਿਰਾਈਆਂ ।

ਸੰ: ੧੬੬੦ ਬਿ: ਨੂੰ ਜਦ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ
ਚੰਦੂ ਦਾ ਨਾਤਾ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ
ਲਈ ਤਿੰਨ ਸਾਕ ਆ ਗਏ । ਸੰ: ੧੬੬੧ ਮਾਘ ੯ ਬਿ: ਨੂੰ
ਭੱਲੇ ਦੇ ਨਰੈਣ ਦਾਸ ਸੂਹੜੀ ਖੱਤ੍ਰੀ (ਸੁਪਤਨੀ ਦਯਾਕੌਰ) ਦੀ
ਸਪੁਤ੍ਰੀ ਦਮੋਦਰੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨਾਲ
ਹੋਯਾ । ਦੂਜਾ ਬਾਬੇ ਬਕਾਲੇ ਵਾਲਾ ਸੰ: ੧੬੭੦ ਵੈਸਾਖ ੧ ਨੂੰ
ਹਰੀਚੰਦ ਲੰਬ ਖੱਤ੍ਰੀ (ਸੁਪਤਨੀ ਹਰਦੇਈ) ਦੀ ਪੁਤ੍ਰੀ ਨਾਨਕੀ
ਜੀ ਨਾਲ ਹੋਯਾ, ਤੇ ਤੀਜਾ ਸੰ: ੧੬੭੨ ਸੌਣ ਦੀ ੭ ਨੂੰ ਭਾਈ

ਦਯਾਰਾਮ ਖੱਤ੍ਰੀ ਮਰਵਾਹਾ (ਸੁਪਤਨੀ ਭਾਗਣ) ਦੀ ਸਪੁਤ੍ਰੀ
ਮਹਾਂ ਦੇਵੀ (ਮਰਵਾਹੀ) ਨਾਲ ਮੰਡਿਆਲੀ ਵਿਚ ਹੋਯਾ ।
ਇਹਨਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਵਾਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਨੇ ਬੜੇ
ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਸੰ: ੧੬੭੦ ਕੱਤਕ ੮ ਨੂੰ
ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਮਾਤਾ ਦਮੋਦਰੀ ਜੀ ਤੋਂ ਡਰੋਲੀ ਵਿਚ
ਜਨਮੇ । ਸੰ: ੧੬੭੪ ਸਾਵਣ ੧੧ ਨੂੰ ਗੁਰਵਾਰ ਬਿਖ
ਲਗਨ ਨੂੰ ਬੀਬੀ ਵੀਰੋ ਜਨਮੀਂ। ਸੰ: ੧੬੭੪ ਕੱਤਕ ੧੩
ਨੂੰ ਸ੍ਰੀਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰਵਿੱਚ ਬਾਬਾ ਸੂਰਜਮਲ ਜੀ ਮਾਤਾ ਮਹਾਂਦੇਵੀ
ਜੀ ਤੋਂ ਜਨਮੇ। ਸੰ: ੧੬੭੫ ਮੱਘਰ ੧੬ ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਨਾਨਕੀ ਜੀ
ਤੋਂ ਬਾਬਾ ਅਣੀਰਾਇ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿੱਚ ਜਨਮੇ ।
ਸੰ: ੧੬੭੮ ਨੂੰ ਬਾਬੇ ਗੁਰਦਿੱਤੇ ਜੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹ ਸਰੀਣ ਖੱਤ੍ਰੀ
ਰਾਮ ਸਰਨ (ਸੁਪਤਨੀ ਸੁਖਦੇਈ) ਦੀ ਸਪੁਤ੍ਰੀ ਨਿਹਾਲ ਕੌਰ (ਨੱਤੀ)
ਨਾਲ ਵਟਾਲੇ ਵਿਚ ਵੈਸਾਖ ੧੧ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਹੋਯਾ। ਸੰ: ੧੬੮੩
ਮਾਘ ਸੁਦੀ ੧੫ ਨੂੰ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਕੀਰਤਪੁਰ ਵਿੱਚ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ
ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਮਾਤਾ ਨਿਹਾਲ ਕੌਰ ਜੀ ਤੋਂ ਧੀਰਮਲ ਜੀ
ਜਨਮੇ ਅਤੇ ਸੰ: ੧੬੮੬ ਮਾਘ ੧੩ ਸੁਦੀ ੨ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ੧੧
ਘੜੀ ਰਾਤ ਗਈ ਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਇ ਜੀ ਕੀਰਤਪੁਰ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ।

ਬੀਬੀ ਵੀਰੋ ਜੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹ ਵੱਲੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਧਰਮੇ ਦੇ
ਪੁਤ੍ਰ ਸਾਧੂ ਨਾਲ ਸੰ: ੧੬੭੮ ਭੁਬਾਲ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਹੋਯਾ।
ਸੰ: ੧੬੮੬ ਵੈਸਾਖ ੨੭ ਨੂੰ ਸੂਰਜ ਮਲ ਜੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹ
ਪ੍ਰੇਮ ਚੰਦ ਸਿਲੀ (ਸੁਪਤਨੀ ਸੋਭਾ ਦੇਈ) ਦੀ
ਪੁਤ੍ਰੀ ਖੇਮ ਕੌਰ ਜੀ ਨਾਲ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ ਹੋਯਾ ।

ਸੰ: ੧੬੭੭ ਕੱਤਕ ਸੁਦੀ ੧੫ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੇ
ਘਰ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਵਿਖੇ ਮਾਤਾ ਮਰਵਾਹੀ (ਮਹਾਂਦੇਵੀ)
ਜੀ ਤੋਂ ਬਾਬਾ ਅਟੱਲ ਰਾਇ ਜੀ ਜਨਮੇਂ, ਤੇ ਸੰ: ੧੬੭੮
ਵੈਸਾਖ ਸੁਦੀ ੫ ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਨਾਨਕੀ ਜੀ ਤੋਂ ਗੁਰੂ
ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਵਿਖੇ ਪਰਗਟ ਹੋਏ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੇ ਸੰ: ੧੬੮੫ ਤੋਂ ਲੈਕਰ
੧੭੦੦ ਸੌ ਬਿ: ਤੱਕ ਧਰਮ ਹਿਤ ਤੇ ਦੀਨ ਅਰ ਸੰਤ ਰੱਖਯਾ
ਹਿਤ ਚਾਰ ਪੰਜ ਜੁਧ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਸੈਨਾਂ ਨਾਲ ਹੋਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ
ਸਦਾ ਹੀ ਸਤਗੁਰਾਂ ਦੇ ਪਾਸੇ ਦੀ ਜੈ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ।

ਸੰ: ੧੬੮੮ ਮੱਘਰ ਵਦੀ ੪ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੇ
ਚਲਾਏ ਸਮੇਂ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਏ, ਤੇ ਇਸ
ਸਾਲ ਤੋਂ ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਜਦ ਸੁਲਤਾਨ ਪੁਰੇ ਮੋਦੀ
ਖਾਨਾ ਛੱਡਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਵੱਡਾ ਤਪ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਤੇ ਫਿਰ ਉਦਾਸੀ*
ਵੇਸ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ, ਯਥਾ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ—“ਬਾਬੇ ਭੇਖ
ਬਣਾਇਆ ਉਦਾਸੀ ਕੀ ਰੀਤ ਚਲਾਈ।” ਇਉਂ ਉਦਾਸੀ
ਵੇਸ ਧਰ ਦੇਸ ਰਦਨ ਕੀਤਾ, ਤੇ ਜਗਤ ਉਧਾਰਿਆ, ਤੇ ਅੰਤ
ਕਰਤਾਰਪੁਰੇ ਆ ਕੇ ਏਹ ਉਦਾਸੀ ਭੇਖ ਉਤਾਰ ਕੇ ਬਾਬੇ
ਸਿਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ਿਆ, ਤੇ ਆਪ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੰਸਾਰੀ
ਕੱਪੜੇ ਪਾ ਮੰਜੀ ਬੈਠੇ। ਯਥਾ:—“ਬਾਬਾ ਆਯਾ ਕਰਤਾਰਪੁਰ
ਭੇਖ ਉਦਾਸੀ ਸਗਲ ਉਤਾਰਾ। ਪਹਿਰ ਸੰਸਾਰੀ ਕੱਪੜੇ ਮੰਜੀ
ਬੈਠ ਕੀਆ ਵਰਤਾਰਾ ॥” ਗੁਰਿਆਈ ਦੀ ਗੱਦੀ ਗੁਰੂ
ਅੰਗਦ ਜੀ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ੀ, ਤੇ ਉਦਾਸੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾ ਬਾਬੇ

*ਸੋਲੀ, ਵੇਪੀ, ਤੇ ਮਜੀਠੀ ਚੋਲਾ।

ਸਿਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ । ਉਹੋ ਸੋਲੀ ਟੋਪੀ ਬਾਬੇ ਸਿਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਨੇ ਸੰਮਤ ੧੬੮੮ ਨੂੰ ਬਾਬੇ ਗੁਰਦਿੱਤੇ ਜੀ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ੀ, ਤੇ ਆਪਣੀ ਜਗਾ ਉਦਾਸੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾ ਦਾ ਮੁਖੀ ਬਾਬੇ ਗੁਰਦਿੱਤੇ ਜੀ ਨੂੰ ਥਾਪਿਆ । ਏਹ ਮੁਯਾਦਾ ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਕਰਾਈ ।

ਸੰ: ੧੬੬੫ ਵਿੱਚ ਹਾੜ ਦੀ ੫ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੇ ਅਕਾਲ ਬੁੰਗੇ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ । ਸੰ: ੧੬੭੧ ਨੂੰ ਲੋਹ ਗੜ੍ਹ ਦੀ ਨੀਂਹ ਧਰੀ । ਸੰਮਤ ੧੬੭੭ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਪੁਰਾ ਨਗਰ ਬੱਧਾ । ਸੰਮਤ ੧੬੮੪ ਹਾੜ ੧੩ ਨੂੰ ਕੀਰਤ ਪੁਰ ਦੀ ਨੀਂਹ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੇ ਰੱਖੀ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਬਸਾਯਾ ।

ਸੰ: ੧੬੭੫ ਨੂੰ ਗੁਆਲੀਅਰ ਦੇ ਕਿਲੇ ਤੋਂ ਆ ਕੇ ਚੰਦੂ ਨੂੰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਪਾਸੋਂ ਲੀਤਾ, ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਲਹੌਰ ਲਿਆਕੇ ਤਿਸਦੀ ਕਰਣੀ ਦਾ ਦੰਡ ਤਿਸਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੇ ਦੇਸ ਰਟਨ ਵੀ ਕੀਤਾ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਸ੍ਰੀ ਨਨਕਾਣੇ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਵੀ ਆਪ ਨੇ ਕੀਤੇ, ਇਉਂ ਬੇਅੰਤ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮ ਦਾਨ ਬਖਸ਼ ਸੰਸਾਰ ਸਮੁੰਦਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਕੀਤਾ, ਤੇ ਸੰਮਤ ੧੭੦੧ ਚੇਤ੍ਰ ਸੁਦੀ ੫ ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਘੜੀ ਰਾਤ ਰਹੀ ਸ੍ਰੀ ਕੀਰਤਪੁਰ ਵਿੱਚ ਗੁਰਿਆਈ ਦੀ ਗੱਦੀ ਆਪਣੇ ਪੋਤ੍ਰੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ ਕੇ ਆਪ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾ ਗਏ ।

ਸੰਮਤ ੧੬੮੮ ਸਾਵਣ ਸੁਦੀ ੧੨ ਦਿਨ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਡਰੋਲੀ ਵਿਚ ਮਾਤਾ ਦਮੋਦਰੀ ਜੀ ਨੇ ਚਲਾਣਾ ਕੀਤਾ, ਤੇ ਸੰ: ੧੬੯੩ ਹਾੜ ਵਦੀ ੧੫ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਟੇ ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ

ਸ੍ਰੀ ਕੀਰਤ ਪੁਰ ਪਤਾਲ ਪੁਰੀ ਵਿੱਚ ਮਾਤਾ ਮਹਾਂ ਦੇਵੀ
(ਮਰਵਾਹੀ) ਜੀ ਨੇ ਚਲਾਣਾ ਕੀਤਾ ।

ਸੰ: ੧੭੩੫ ਬਿ: ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਨਾਨਕੀ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਕੀਰਤ
ਪੁਰ ਜੀ ਚਲਾਣਾ ਕੀਤਾ ॥

ਸੰ: ੧੬੯੫ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦਾ ਕੀਰਤ ਪੁਰ
ਚਲਾਣਾ ਹੋਯਾ । ਸੰਮਤ ੧੬੮੭ ਦਿਨ ਬੁੱਧਵਾਰ ਥਿੱਤ ੧੧
ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਟੇ ਅੱਸੂ ੫ ਨੂੰ ਬੀਬੀ ਵੀਰੋ ਜੀ ਵੱਲੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ
ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ ।

ਸੰ: ੧੭੪੬ ਮਾਘ ੭ ਬਿ: ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਸੂਰਜ ਮੱਲ ਜੀ ਦਾ
ਸ੍ਰੀ ਕੀਰਤਪੁਰ ਜੀ ਪਤਾਲ ਪੁਰੀ ਵਿਖੇ ਚਲਾਣਾ ਹੋਯਾ ।

ਸੰਮਤ ੧੬੮੬ ਅੱਸੂ ੯ ਸੁਦੀ ੧੦ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਅਟੱਲ
ਰਾਇ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕੌਲਸਰ ਜੀ ਪਾਸ ਚਲਾਣਾ ਕਰ
ਗਏ ॥

ਸੰ: ੧੬੯੮ ਮਾਘ ੨੩ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਕੀਰਤਪੁਰ ਵਿੱਚ ਬਾਬਾ
ਅਣੀ ਰਾਇ ਜੀ ਗੁਰ ਪੁਰੀ ਸਧਾਰੇ ।

ਸੰਮਤ ੧੭੮੭ ਬਿ: ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਹਰਰਾਇ ਜੀ ਦੇ ਭ੍ਰਾਤਾ
ਧੀਰ ਮੱਲ ਜੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਵਿੱਚ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਇ ਸਾਹਿਬ ਜੀ

ਸੰ: ੧੬੮੬ ਮਾਘ ਸੁਦੀ ੧੩ ਫੱਗਣ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਟੇ ੨ ਨੂੰ ਬਾਬਾ
ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਸ਼ੀਸ਼ ਮਹਿਲ ਸ੍ਰੀ ਕੀਰਤ ਪੁਰ ਵਿਖੇ
ਸ਼ਨੀ ਵਾਰ ਨੂੰ ੧੧ ਘੜੀ ਰਾਤ ਗਈ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਰਾਇ ਜੀ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਹੋਯਾ ॥

ਸੰਮਤ ੧੭੦੧ ਚੇਤ੍ਰ ਸੁਦੀ ੧੦ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਟੇ ੧੨ ਦਿਨ
ਸ਼ੁੱਕ੍ਰ ਵਾਰ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੇ ਆਪਨੂੰ ਗੁਰਿ-
ਆਈ ਦੀ ਗੱਦੀ ਬਖਸ਼ੀ ਤੇ ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਤਿਲਕ
ਕਰਾਯਾ ।

ਭਾਈ ਦਯਾ ਰਾਮ ਸਿਲੀ ਖੱਤ੍ਰੀ ਅਨੂਪ ਸ਼ਹਿਰ (ਜੋ ਗੰਗਾ
ਵੱਲ ਹੈ) ਨਿਵਾਸੀ ਦੇ ਘਰ ਇੱਕ ਪੁੱਤ੍ਰ ਰਾਮਚੰਦ ਨਾਮ ਕਰਕੇ ਤੇ
ਸੱਤ ਲੜਕੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਇਸਤਰਾਂ ਨਾਲ ਹਨ:—

ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੌਰ ਜੀ ੧, ਤੋਖੀਜੀ ੨, ਲੁੜਕੀ ੩, ਚੰਦਕੌਰ ਜੀ ੪,
ਅਨੋਖੀ ੫, ਪ੍ਰੇਮਛਕੌਰ ੬, ਰਾਮ ਕੌਰ ੭ । ਇੱਕ
ਦਯਾਰਾਮ ਦੇ ਭਰਾ ਮਯਾਚਾਮ ਦੇ ਘਰ ਪੁੱਤ੍ਰੀ ਕੋਟ ਕਲਿਆਣੀ
ਜੀ ਜਨਮੀ ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਕੌਰ ਤੇ ਕੋਟ ਕਲਿਆਣੀ ਜੀ
ਸੰ: ੧੬੯੪ ਹਾੜ ੧੧ ਨੂੰ ਵਿਵਾਹੀਆਂ ।

ਸੰ: ੧੭੦੩ ਬਿ: ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਕੋਟ ਕਲਿਆਣੀ ਜੀ ਤੋਂ
ਬਾਬਾ ਰਾਮ ਰਾਇ ਜੀ ਕੀਰਤਪੁਰ ਵਿਚ ਜਨਮੇ ।

ਸੰਮਤ ੧੭੧੩ ਸਾਵਨ ਵਦੀ ੧੦ ਦਿਨ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ
ਕੀਰਤਪੁਰ ਸ਼ੀਸ਼ ਮਹਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਤਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਕੌਰ ਜੀ ਤੋਂ
ਗੁਰੂ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ ।

ਸੰ: ੧੭੧੫ ਬਿ: ਨੂੰ ਬੀਬੀ ਰੂਪਕੌਰ ਜੀ ਜਨਮੀ । ਸ੍ਰੀਗੁਰੂ
ਹਰਿਰਾਇ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭੰਡਾਰੇ ਵਿਚੋਂ ਬੇਅੰਤ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ
ਨਾਮਦਾਨ ਦੇ ਕੇ ਮੁਕਤ ਕੀਤਾ । ਤੇ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਅਰ
ਵਰ ਦਿੱਤੇ। ਆਪਣੇ ਬਚਨਾਂ ਤੋਂ ਰੰਕ ਰਾਜੇ ਹੋ ਗਏ। ਪਟਿਆਲਾ,

ਨਾਭਾ ਆਦਿ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਦਰੋਂ ਹੀ ਵਰੋਸਾਏ ਸਨ, ਤੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤੇ ਸਨ:—

“ਤੁਹਾਡੇ ਘੋੜੇ ਸਤਲੁਜ ਤੇ ਜਮਨਾਂ ਤੀਕ ਪਾਣੀ ਪੀਣਗੇ॥”

ਇਉਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮਾਲਵੇ ਮਾਝੇ ਦੁਆਬੇ ਦੀ ਸੈਲ ਕਰਕੇ ਅਨੇਕਾਂ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਉਧਾਰ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਅਪਨੀ ਆਤਮਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਰਾਮਰਾਇ ਜੀ ਨੂੰ ਕਰਕੇ ਦਿੱਲੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਪਾਸ ਭੇਜਿਆ, ਤੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ “ਤੂੰ ਜੋ ਬਚਨ ਈਰੇਂਗਾ ਸੱਤ੍ਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ॥” ਰਾਮਰਾਇ ਜੀ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਜਾ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ੭੨ ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਵਿਖਾਈਆਂ। ਪਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਤੁਕ ਉਲਠਾਉਣ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਰਾਮਰਾਇ ਨੂੰ ਮੱਥੇ ਨਾਲ ਲਾਇਆ।

ਸੁਥਰੇ ਸ਼ਾਹ ਨਾਮਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਰਾਇ ਜੀ ਦਾ ਇੱਕ ਪੇਸ਼ੀ ਸਿੱਖ ਹੋਯਾ ਹੈ। ਇਸਨੇ ਦਿੱਲੀ ਜਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਕਈ ਕੱਤਕ ਵਖਾਏ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਰਾਇ ਜੀ ਨੇ ਸੰਮਤ ੧੭੧੯ ਕੱਤਕ ਵਦੀ ੯ ਕੀਰਤ ਪੁਰ ਵਿਖੇ ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰਿਆਈ ਦੀ ਗੱਦੀ ਬਖਸ਼ੀ, ਤੇ ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਤਿਲਕ ਕਰਾਯਾ। ਅਰ ਆਪ ਕੱਤਕ ਵਦੀ ੧੦ ਨੂੰ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾ ਗਏ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਮਹਿਲਾਂ ਦੇ ਚਲਾਣਿਆਂ ਦੇ ਸੰਮਤਾਂ ਦਾ ਖੋਜ ਬਹੁਤ ਕਰਨ ਪਰ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਿਆ। ਕੇਵਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀਰਤਪੁਰ ਵਿੱਚ ਚਲਾਣੇ ਹੋਏ ਸਨ ॥

(੫੧੮)

ਸੰ: ੧੭੪੪ ਨੂੰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਰਾਮਰਾਇ ਜੀ ਡੇਹਰੇ ਦੂਨ ਵਿਚ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ । ਅਤੇ ਕੀਰਤਪੁਰਤ ਪੁਰ ਵਿੱਚ ਬੀਬੀ ਰੂਪ ਕੌਰ ਦਾ ਚਲਾਣਾ ਹੋਯਾ ।

—੦—

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨੇ ਸੰ: ੧੭੧੩ ਸਾਵਣ ਵਦੀ ੧੦ ਦਿਨ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਪਹਿਰ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਇ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਮਾਤਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਕੌਰ ਜੀ ਤੋਂ ਸ਼ੀਸ਼ ਮਹਿਲ ਕੀਰਤ ਪੁਰ ਜੀ ਵਿੱਚ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਿਆ ।

ਸੰ: ੧੭੧੮ ਕੱਤਕ ਵਦੀ ੯ ਨੂੰ ਆਪ ਛੋਟੀ ਆਯੂ ਵਿਚ ਹੀ ਗੁਰਿਆਈ ਦੀ ਗੱਦੀ ਪਰ ਬੈਠੇ, ਤੇ ਬਾਲਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਏਹ ਅਠਵਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਆਤਮਕ ਰੋਗੀਆਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਨਾਮ ਦਾਰੂ ਨਾਲ ਕਰਨ ਲੱਗਾ । ਸ੍ਰੀਰਕ ਰੋਗ ਤਾਂ ਆਪਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਤੋਂ ਹੀ ਉੱਡ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਤਦੇ ਤਾਂ ਬਚਨ ਹੈ:—

“ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਧਿਆਈਏ
ਜਿਤ ਡਿੱਠੇ ਸਭ ਦੁਖ ਜਾਇ ॥”

ਸ: ੧੭੨੦ ਬਿ: ਨੂੰ ਆਪ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੋਏ । ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਪੰਜੋਖਰੇ ਪਿੰਡ ਇੱਕ ਪੰਡਤ ਦਾ ਸ਼ੰਕਾ ਦੂਰ ਕਰਨ ਹਿਤ ਇੱਕ ਮਹਾਂ ਮੂਰਖ ਪਰ ਕਿਰਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕਰਕੇ ਤਿਸਤੋਂ

ਗੀਤਾ ਦੇ ਅਰਥ ਕਰਾਏ, ਜਿਸਤੋਂ ਸਭ ਪੰਡਤ ਆਪਦੀ ਚਰਨੀਂ ਡਿੱਗੇ, ਤੇ ਸਿੱਖ ਹੋਏ । ਦਿੱਲੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਬੇਅੰਤ ਰੋਗੀ ਅਰੋਗ ਹੋਏ । ਇਉਂ ਆਪ ਥੋੜਾ ਚਿਰ ਹੀ ਗੁਰ ਗੱਦੀ ਪਰ ਰਹਿਕੇ ਸੰਮਤ ੧੭੨੦ ਚੇਤ੍ਰ ਸੁਦੀ ੧੪ ਬੁੱਧਵਾਰ ਵੈਸਾਖ ੩ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾ ਗਏ, ਤੇ ‘ਬਾਬਾ ਬਕਾਲੇ’ ਬਚਨ ਕਰ ਗਏ ।

—o—

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ ਸੰਮਤ ੧੬੭੮ ਵਿਸਾਖ ਵਦੀ ੫ ਐਤਵਾਰ ਡੇਢ ਪਹਿਰ ਰਾਤ ਗਈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਮਾਤਾ ਨਾਨਕੀ ਜੀ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀਅੰਮ੍ਰਤਸਰ ਵਿਚ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਿਆ ।

ਸੰਮਤ ੧੬੮੬ ਅੱਸੂ ਪਰਵਿਸ਼ਟੇ ੧੫ ਅੱਸੂ ਸੁਦੀ ੫ ਨੂੰ ਭਾਈ ਲਾਲਚੰਦ ਜੀ ਸੁਭਿਖੀਏ (ਸੁਪੱਤਨੀ ਬਿਸ਼ਨ ਕੌਰ) ਦੀ ਸਪੁੱਤ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹ ਹੋਯਾ ॥

ਸੰਮਤ ੧੭੨੧ ਚੇਤ੍ਰ ੨੪ ਦਿਨ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਬਕਾਲੇ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦੇ “ਬਾਬਾ ਬਕਾਲੇ” ਦੇ ਵਾਕ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਗੁਰਿਆਈ ਦੀ ਗੱਦੀ ਪਰ ਬੈਠੇ, ਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੇ ਤਿਲਕ ਕੀਤਾ ।

ਸੰ: ੧੭੨੧ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਗੋਂਦਵਾਲ,
 ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ, ਤਰਨ ਤਾਰਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਵੱਲੇ ਪਿੰਡ,
 ਘੁੱਕੇ ਵਾਲੀ, (ਗੁਰੂ ਕੇ ਬਾਗ) ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ, ਡੇਹਰੇ
 ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਜੀ, ਵਟਾਲੇ, ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਪੁਰੇ ਆਦਿ
 ਨਗਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਹੁੰਦੇ ਸਤਿਨਾਮ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਬਾਬੇ
 ਬਕਾਲੇ ਪੁਜੇ, ਤੇ ਉੱਥੋਂ ਫਿਰ ਦੁਆਬੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ
 ਸ੍ਰੀ ਕੀਰਤ ਪੁਰ ਜਾਰਹੇ। ਫਿਰ ਸੰ: ੧੭੨੨ ਅਸੂਦੀ ੧੦ ਨੂੰ
 ਜਗਤ ਉਧਾਰ ਹਿਤ ਮਾਲਵੇ ਦੀ ਸੈਲ ਕਰਦੇ ਪੂਰਬ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ
 ਪਧਾਰੇ। ਮਥਰਾ, ਆਗਰਾ, ਕਾਂਸ਼ੀ, ਪ੍ਰਾਗਰਾਜ ਆਦਿ ਕਈ
 ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੁੰਦੇ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਰਸਤੇ ਪੈਂਦੇ
 ਪਟਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਪੁਜੇ, ਤੇ ਮਹਿਲ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਨੂੰ ਇੱਥੇ
 ਛੱਡ ਆਪ ਰਾਜਾ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਆਸਾਮ ਤੇ ਬੰਗਾਲ
 ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਗਏ। ਪਿੱਛੋਂ ਪਟਨੇ ਵਿੱਚ ਸੰ: ੧੭੨੩ ਪੋਹ ਸੁਦੀ
 ਸਪਤਮੀ ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
 ਜੀ ਨੇ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਪੂਰਬ
 ਵਿੱਚ ਬੇਅੰਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਾਰਦੇ ਜੀਅ ਦਾਨ ਕਰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ
 ਮੁੜੇ, ਤੇ ਸੰ: ੧੭੨੪ ਵਿ: ਨੂੰ ਅਨੰਦ ਪੁਰ ਆਨ ਪੁਜੇ। ਫਿਰ
 ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਸੰ: ੧੭੩੨ ਬਿ: ਨੂੰ ਅਨੇਕ ਜਗਾ ਹੋ ਦਿੱਲੀ ਪੁੱਜ
 ਧਰਮ ਦੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਔਰੰਗਜੇਬ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਕੇ
 ਮੱਘਰ ਸੁਦੀ ਪੰਚਮੀ ਨੂੰ ਸੀਸ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਕੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ
 ਸਮਾ ਗਏ, ਤੇ ਧਰਮ ਦੀ ਲਾਜ ਰੱਖੀ, ਤੇ 'ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ
 ਹਿੰਦ ਦੀ ਚਾਦਰ' ਬਣ ਸ਼ਰਨ ਆਯਾਂ ਦੀ ਲਾਜ ਪਾਲੀ, ਤੇ
 ਗੁਰਿਆਈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ੀ। ਗੁਰੂ ਤੇਗ

ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਵੀ ਸਨ, ਉਹ ਵੀ
ਵੈਰਾਗ ਵਾਨ ਹੋ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਰੀਰ ਛੱਡ ਗੁਰ ਪੁਰੀ ਨੂੰ
ਪਧਾਰ ਗਏ । ਭਾਈ ਮਤੀ ਦਾਸ ਤੇ ਭਾਈ ਦਿਆਲਾ ਗੁਰੂ ਜੀ
ਤੋਂ ਪਹਿਲੋਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਜੁਲਮ ਹੱਥੋਂ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ । ਮਾਤਾ
ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਸੰ: ੧੭੬੧ ਪੋਹ ੧੩ ਨੂੰ ਸ੍ਰਹੰਦ ਵਿਚ
ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ

(ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ) ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੰ: ੧੭੨੩ ਪੋਹ ਸੁਦੀ ੭
ਦਿਨ ਸ਼ਨੀ ਵਾੜ ਨੂੰ ਸਵਾ ਪਹਿਰ ਰਾਤ ਰਹਿੰਦੀ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ
ਜੀ ਦੇ ਉਦਰੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਸ਼ਹਿਰ
ਪਟਨੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ ।

ਸੰਮਤ ੧੭੩੦ ਜੇਠ ਪਰਵਿਸ਼ਟੇ ੧੫ ਨੂੰ ਹਰਜਸ ਸੁਭਿ-
ਖੀਏ ਖੱਤੀ ਲਹੌਰ ਨਿਵਾਸੀ ਦੀ ਸਪੁੱਤ੍ਰੀ ਜੀਤੋ ਜੀ ਨਾਲ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਵਿਵਾਹੁ ਗੁਰੂ ਕੀ ਲਹੌਰ
ਵਿੱਚ (ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦ ਪੁਰ ਜੀ ਤੋਂ ੭ ਕੋਹ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਹੈ) ਹੋਯਾ ॥

ਸੰ: ੧੭੩੨ ਮੱਘਰ ਸੁਦੀ ੫ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਟੇ ੧੨ ਨੂੰ ਆਪ
ਗੁਰਿਆਈ ਦੀ ਗੱਦੀ ਪਰ ਬੈਠੇ ਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਭਾਈ
ਹਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਤਿਲਕ ਮੇਰੇ ਹੱਥੋਂ ਕਰਾਯਾ ॥

ਸੰ: ੧੭੪੩ ਵਿਸਾਖ ਸੁਦੀ ੧੫ ਪੂਰਨਮਾਸੀ ਨੂੰ ਭਾਈ
ਰਾਮ ਸ਼ਰਨ ਕੁਮਰਾਉ ਖੱਤੀ ਬਿਜਵਾੜੇ (ਜੋ ਜ਼ਿਲਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰ

ਪੁਰ ਤੋਂ ੧ ਮੀਲ ਚੜ੍ਹਦੇ ਵੱਲ ਹੈ) ਵਾਲੇ ਨੇ ਅਪਨੀ ਸਪੁਤ੍ਰੀ ਸੁੰਦਰੀ
ਜੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹੁ ਵਸਮ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ।

ਸੰ: ੧੭੫੭ ਵਿਸਾਖ ਦੀ ਸੰਕ੍ਰਾਂਤ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦ ਪੁਰ
ਵਿੱਚ ਰਹੁਤਾਸ ਦੇ ਰਾਮੂ ਬੱਸੀ ਖੱਤ੍ਰੀ ਦੀ ਸਪੁਤ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਕੌਰਾਂ
ਜੀ ਦਾ ਡੋਲਾ ਆਯਾ, ਜੋ ਭਜਨ ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਕੁਆਰਾ ਡੋਲਾ
ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਹੇ ਤੇ ਖਾਲਸੇ ਜੀ ਦੀ ਧਰਮ ਮਾਤਾ ਨੇ ਗਏ ।

ਸੰ: ੧੭੪੫ ਅਸੂ ੧੪ ਦਿਨ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦ
ਪੁਰ ਭੋਰੇ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਤੋਂ ਬਾਬਾ ਅਜੀਤ
ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਸੰਮਤ ੧੭੪੮ ਵਿਸਾਖ ੨੨ ਦਿਨ ਬੁੱਧਵਾਰ
ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦ ਪੁਰ ਵਿੱਚ ਬਾਬਾ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ
ਜਨਮੇ ।

ਸੰ: ੧੭੫੨ ਸਾਵਣ ੧੨ ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਸੁੰਦਰੀ
ਜੀ ਤੋਂ ਬਾਬਾ ਜੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜਨਮੇ ।

ਸੰ: ੧੭੫੪ ਹਾੜ ੧ ਦਿਨ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਸੁੰਦਰੀ
ਜੀ ਤੋਂ ਬਾਬਾ ਫਤੇ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜਨਮੇ ।

ਸੰ: ੧੭੫੬ ਵਿਃ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ
ਪਰਖਿਆ, ਤਾਂ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਨਿੱਕਲੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ
ਛਕਾ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਸਾਜਿਆ ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਮ
ਦਾ ਪੈਮ ਪਿਆਲਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ
ਪਿਲਾਵਿਨ ਆਏ ਸੀ, ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਸ ਸਰੂਪ ਧਾਰ ਉਹ
ਪੈਮ ਪਿਆਲਾ ਨਾਮ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬੰਨ੍ਹ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ
ਪਿਲਾ ਅਮਰ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਸੰਤਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰ ਦੇ ਪਿਆਰਿਆਂ

ਨਾਲ ਸੰਸਾਰੀ ਜੀਵ ਸਦਾ ਹੀ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਆਏ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ “ਭਗਤਾਂ ਤੇ ਸੈਸਾਰੀਆਂ ਜੋੜ ਕਦੇ ਨ ਆਇਆ” ਸੋ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਈਰਖਾ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਅਨੇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਸ਼ਟ ਦਿੰਦੇ, ਤੇ ਭਗਤਾਂ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਉਹ ਝੱਲੇ, ਪਰ ਹੁਣ ਵੇਲਾ ਆਯਾ ਕਿ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਪਿਆਰ ਵਾਲੇ ਪੁਰਖ (ਸਿੱਖਾਂ) ਪਰ ਹੋ ਰਹੀ ਤੇ ਨਿੱਝ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਅਨੀਤ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਰੋਕ ਹਿਤ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਖੜਗ ਫੜੀ ਸੀ, ਤੇ ਹੁਣ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਫੜਨੀ ਪਈ। ਪਰ ਇਹ ਖੜਗ ਕਿਸੇ ਨਿਸ਼ ਦੇ ਕੰਮ, ਰਾਜ ਦੇ ਲੋਭ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਲਾਲਚ ਨੇ ਨਹੀਂ ਫੜਾਈ ਸੀ, ਇਹ ਕੇਵਲ ਸੰਤ ਰੱਖਯਾ ਤੇ ਦੀਨਾਂ ਦੇ ਬਚਾਉ ਹਿਤ ਫੜੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਸੱਚ ਤੋਂ ਭੁੱਲੇ ਹੋਏ ਲਾਲਚ ਦੇ ਬੱਧੇ ਹੋਏ, ਪਹਾੜੀ ਹਿੰਦੂ ਰਾਜਿਆਂ ਤੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਥੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਆਪ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ।

ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਹੋਮੈਂ ਦੇ ਆਸਰੇ ਤੇ ਈਰਖਾ ਦੀ ਨੀਂਹ ਪੁਰ ਸੀ, ਤੇ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਅਕਾਲੀ ਪੰਥ, ਰੱਬੀ ਰੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਖੇਲਣ ਵਾਲਾ ਮਾਰਗ ਮੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਤੇ ਉਸ ਮਾਰਗ ਤੁਰਨ ਵਾਲੇ ਨਾਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਸ ਮੰਤੱਵ ਵਿਚ ਮੂੰਹ ਦੀ ਖਾਣੀ ਪਾਈ। ਭਾਵੇਂ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕਈ ਸਰੀਰਕ ਕਸ਼ਟ ਝੱਲਣੇ ਪਏ, ਸੀਸ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਨੇ ਪਏ, ਪਰ ਉਹ ਅਕਾਲੀ ਪੰਥ ਦੀ ਰੱਖਯਾ ਤੋਂ ਨਾ ਹਟੇ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਵਿਰੋਧੀ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਤੇ ਤੁਰਕਾਂ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ

ਜੁੱਧ ਹੋਏ । ਸੰਮਤ ੧੭੬੧ ਬਿ:ਨੂੰ ਪਹਾੜੀਆਂ ਨੇ ਫਰੇਬ ਕਰਕੇ ਆਂਦੇ ਦੀ ਗਊ ਬਨਾ ਕੇ ਆਂਦੀ ਤੇ ਸੌਹਾਂ ਚੁੱਕੀਆਂ ਕਿ ਆਪ ਅਨੰਦ ਪੁਰ ਦਾ ਕਿਲਾ ਖਾਲੀ ਕਰ ਦਿਓ, ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਾਂਗੇ । ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਜੁੱਧ ਕਿਸੇ ਲੋਭ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦਾ ਪਾਪ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦਾ ਪਾਪ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਲਾ ਖਾਲੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਵਿਰੋਧੀ ਆਪਣੇ ਧਰਮੋਂ ਗਿਰ ਗਏ, ਤੇ ਲੁੱਟਣ ਆ ਪਏ, ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੇ ਹੱਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ । ਇਉਂ ਧਰਮ ਹਿਤ ਕੇਤੇ ਸਿੱਖ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋ ਗਏ ।

ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਜੁਝਾਰਸਿੰਘ ਜੀ ਧਰਮ ਰੱਖਣਾ ਹਿਤ ਜੌਹਰ ਦਿਖਾ ਕੇ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋ ਗਏ । ਉੱਧਰ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬ ਜ਼ਾਦੇ ਜੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਛੋਟੇ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਸਰ੍ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ ।

ਸ੍ਰੀ ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਜੰਗ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੰਗੀ ਪੈਰੀਂ ਤੁਰ ਕਰ ਮਾਛੀਵਾੜੇ ਪੁੱਜੇ, ਇੱਥੇ ਕਈ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਪਿਆਰੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਆਪ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ । ਫਿਰ ਮਾਲਵੇ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਹੋ ਦੱਖਣ ਦੇਸ ਨੂੰ ਗਏ, ਤੇ ਬੇਅੰਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮ ਦਾਨ ਦੇ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ ।

੧੭੬੫ ਕੱਤਕ ਸੁਦੀ ੫ ਦਿਨ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਬਚਲ ਨਗਰ ਨੰਦੇੜ ਸ਼ਹਿਰ ਕੋਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੁਰਜਾਈ ਦੀ ਗੱਦੀ ਸਦਾ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਦੇਕੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾ ਗਏ ।

ਮਾਤਾ ਜੀ ਤੇ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਚਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ
ਸੰ: ੧੭੫੭ ਬਿ: ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦ ਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ
ਅਗੰਮ ਪੁਰੇ ਚਲਾਣਾ ਕੀਤਾ। ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਕੌਰਾਂ ਜੀ ਨੇ ਸੰ:
੧੭੬੫ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਪੁਰਾਣੀ ਦਿੱਲੀ ਚਲਾਣਾ
ਕੀਤਾ ਤੇ ਮਾਤਾ ਸੁੰਦਰੀ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਸੰ: ੧੮੦੪ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ
ਵਿੱਚ ਹੀ ਚਲਾਣਾ ਕੀਤਾ।

ਸੰ: ੧੭੬੯ ਬਿ: ਪੋਹ ਦੀ ੮ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਤੇ ਬਾਬਾ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਜੁੱਧ ਵਿੱਚ
ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਦੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਬਾਬਾ ਜੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਤੇ ਬਾਬਾ ਫਤੇ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਰ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਸੰ:
੧੭੬੯ ਪੋਹ ੧੩ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ।”

ਇਸ ਕਥਾ ਨੂੰ ਸੰਗਤ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਾਸੋਂ
ਸੁਣਕੇ ਬਹੁਤ ਅਨੰਦ ਹੋਈ ਤੇ ਬਿਅੰਤ ਲੋਕਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ
ਸਿੱਖੀ ਧਰਮ ਗ੍ਰਹਣ ਕੀਤਾ।

॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ੮੯ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ ॥

ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾਂ

ਜਦੋਂ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਬਚਲ ਨਗਰ ਤੋਂ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਕਲਗੀ ਧਰ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਵਿਦਿਆ ਹੋ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ
ਪੁਰੇ ਆ ਗਏ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸਿੱਖ ਦੂਰ ੨ ਤੋਂ
ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਾਸ ਆ ਕੇ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ
ਸਮਾਰਾ ਪੁੱਛਨ ਲੱਗੇ ਤੇ ਸੁਣਨ ਲੱਗੇ, ਤੇ ਭਾਈ ਜੀ ਸੰਗਤਾਂ

ਵਿੱਚ ਖੰਡੇ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਇੱਕ ਬੁਲਾਕੀ ਨਾਮੇਂ ਰੰਧਾਵਾ ਥੋਥੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਅਪਨੇ ਪ੍ਰਵਾਰ ਤੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈਕੇ ਖੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰ ਆਯਾ, ਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਖੰਡੇ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਸਿੰਘ ਸਜਿਆ। ਭਾਈ ਬੁਲਾਕਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵੱਡਾ ਥੋਥਾ ਰੰਧਾਵਾ ਹੋਯਾ ਹੈ, ਇਸਨੇ ਉਦੋਂ ਕੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਆ ਕੇ ਅਪਨੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਥੋਥਾ ਪਿੰਡ ਬੱਧਾ, ਜੋ ਖੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਤੋਂ ੩ ਕੁ ਕੋਹ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਹੈ। ਥੋਥਾ ਇੱਕ ਜੋਗੀ* ਦਾ ਸੇਵਕ ਸੀ, ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਾਕੇ ਥੋਥੇ ਦੀ ਔਲਾਦ ਵਿੱਚੋਂ ਨਸੀਰ ਦੇਉ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਭਾਈ ਜੇਠਾ ਪੰਚਮ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਤੇ ਸੂਰਬੀਰ ਖਸੱਖ ਹੋਇਆ। ਭਾਈ ਜੇਠੇ ਦੀ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਹੋਈ ਹੈ, ਤੇ ਇਸਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਚੋਖਾ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਭਾਈ ਜੇਠੇ ਦੇ ਪੁਤ੍ਰ ਭਾਈ ਬੁਲਾਕਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਖੰਡੇ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਿਆ, ਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਆਗਯਾ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਬੇ ਬੰਦੇ ਦੇ ਜੱਥੇ ਨਾਲ ਰਹਿਕੇ ਜੁੱਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸੂਰਬੀਰਤਾ ਦੱਸਦਾ ਰਿਹਾ। ਬੁਲਾਕਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਇੱਕ ਪੁਤ੍ਰ ਚੰਦਾ ਸਿੰਘ

* ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਸ ਜਗਾ ਹੁਣ ਖੰਡਾ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰਾ ਹੈ, ਇਸ ਜਗਾ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਭਾਰੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵੱਸਦਾ ਸੀ। ਏਹ ਰਾਵੀ ਦਰਿਆ ਦੇ ਕੰਢੇ ਪਰ ਤਪੀਆਂ ਦੇ ਤਪ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕ ਤਪ ਅਸਥਾਨ ਸੀ, ਜੋ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅੱਜ ਤੱਕ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਸਿੰਘਾਲਜ ਖੋਖਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਨਾਮ ਸੀ, ਦੇਖੋ ਗਿੱਬਨ ਦੀ ਤਵਾਰੀਖ, ਜਿਸ ਜਗਾ ਸਿਕੰਦਰ ਦਾ ਹਾਲ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਥੋਹ ਨੂੰ ਖੋਖਰਾਂ ਵਾਲਾ ਥੋਹ ਅੱਜ ਤੱਕ ਬੋਲਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਕ ਖੂਹ ਭੀ ਖੋਖਰਾਂ ਵਾਲੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਬੋਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੁਧ ਮਤ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਿੱਕੇ ਪੈਸੇ ਰੁਪਏ ਆਦਿ ਇਸ ਥੋਹ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ। ਪੰਡਤ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦੁਵੇਸਰ ਬ੍ਰਹਮਨ ਪਾਸੋਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ, ਕਿ ੧੨ ਸੌ ਸਾਲ ਹੋਇਆ ਸਿਕੰਦਰ ਨੇ ਸਿਆਲਕੋਟ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਪਰ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ, ਤੇ ੭ ਦਿਨ ਵਿਚ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਆਦਮੀ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸਤੋਂ ਉਸਦੇ ਕੇ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਥੋਹ ਹੋ ਗਿਆ।

ਭੀ ਬਾਬੇ ਬੰਦੇ ਦੀ ਜੱਥੇ ਵਾਰੀ ਸਮੇਂ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਿਆ, ਤੇ ਦੂਜਾ ਪੁਤ੍ਰ ਭਾਈ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸੂਰਬੀਰ ਰਿਹਾ, ਤੇ ਸੂਦਾਰੀ ਖਿਤਾਬ ਪਾਇਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਭਾਈ ਨੁਰੰਗ ਸਿੰਘ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਦੇ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ੧੮੧੮ ਬਿ: ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਿਆ। ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੰਸ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਜ ਕੱਲ ਭਾਈ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹਨ।

ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਆ ਕੇ ਭਾਈ ਨਾਗਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਈ ਕਰੋੜਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਖੰਡੇ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਕੇ ਸਿੰਘ ਸਜੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਸੰ: ੧੮੧੮ ਬਿ: ਨੂੰ ਮੋਰੰਡੇ ਦੇ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੀਤਾ ਤੇ ਜੁਾਨੀ ਮਾਨੀ ਖਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਪ ਦਾ ਦੰਡ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਈ ਨਾਗਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਬੰਸ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਕਰਤਾ ਹੈ, ਤੇ ਬੰਸਾਵਲੀ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ :-

ਕੇਸਾਵੀਡਸਾ

ਭਾਈ ਨਾਗਰ ਸਿੰਘ

ਭਾਈ ਕਰੋੜਾ ਸਿੰਘ

ਭਾਈ ਰਾਇਸਿੰਘ

ਭਾਈ ਜੈਸਿੰਘ

ਜੰਗ ਤੋਂ ਬਾਦ

ਆਪ ਪਿੰਡ

ਮਾਮੂ ਪੁਰ ਵਿਚ

ਇਕੋ ਜੁਧ ਵਿਚ

ਗੋਲੀ ਨਾਲ

ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ।

ਭਾਈ ਸਤਾਬ ਸਿੰਘ

ਭਾਈ ਪੰਜਾਬ ਸਿੰਘ

ਭਾਈ ਗੁਪਾਲਸਿੰਘ

ਭਾਈ ਖੜਕ ਸਿੰਘ

ਭਾਈ ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ

ਭਾਈ ਈਸ਼ਰਸਿੰਘ

ਦਾਸ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ, ਕਰਤਾ

ਅਤਰ ਸਿੰਘ

ਨਗੀਨਾ

ਰਾਮ ਸਿੰਘ

(੫੨੮)

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਨਾਲ ਅਨੇਕ ਲੋਕ ਖੰਡੇ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਕੇ ਸਿੰਘ ਸਜੇ ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ੯੦ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ ।

*ਸ਼ਾਹ ਹੁਸੈਨ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਸਾਖੀ

ਇੱਕ ਦਿਨ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕ ਰਹੇ ਸੀ, ਭਾਈ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕਦਿਆਂ ਸ਼ਾਹ ਹਥੀਬ ਵੀ ਉੱਸੇ ਫਰਸ਼ ਪਰ ਆ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ, ਭਾਈ ਜੀ ਓਵੇਂ ਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕੀ ਗਏ, ਕੋਈ ਭਰਮ ਨਾਂ ਕੀਤਾ। ਇਤਨੇ ਨੂੰ ਇਕ ਸ਼ਾਹ ਹੁਸੈਨ ਨਾਂਮੇਂ ਫਕੀਰ ਟਿੱਬੇ ਵਾਲ ਨੇ ਭਾਈ ਜੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕਦੇ ਵੇਖ ਬਾਹਰੋਂ ਹੀ ਪੁੱਛਿਆ “ਭਾਈ ਜੀ ਅੰਦਰ ਆਵਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ ?” ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਰਾਮੇਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਸ਼ਾਹ ਹੁਸੈਨ ਨੂੰ ਆਖ ਦੇਹ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕ ਲਈਏ । ਇਸ ਪਰ ਸ਼ਾਹ ਹੁਸੈਨ ਬਾਹਰ ਹੀ ਖੜਾ ਰਿਹਾ । ਜਦ ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕ ਕੇ ਸੱਦਿਆ ਤਾਂ ਤਿਸਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਭਾਈ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਅੰਦਰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਆਉਣ ਦਿੱਤਾ ? ਜੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਭਿੱਟਨ ਦੀ ਸ਼ੁੱਕਾ ਸੀ ਤਾਂ ਸ਼ਾਹ ਹਥੀਬ ਵੀ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸ ਹੀ ਸੀ? ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸ਼ਾਹ ਹੁਸੈਨ ਜੀ ! ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਕੋਈ ਭਰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤੁਹਾਡੇ ਭਰਮ ਨੇ ਹੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਾਹਰ ਅਟਕਾ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਭਰਮ ਛੱਡਕੇ ਬਿਨਾਂ ਪੁੱਛੇ ਚਲੇ ਆਉਂਦੇ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸ਼ਾਹ ਹਥੀਬ ਨੇ ਆਵਨ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਭਰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਪਰ ਸ਼ਾਹ ਹੁਸੈਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਭੁੱਲ ਮੰਨੀ।

*ਇਹ ਸ਼ਾਹ ਹੁਸੈਨ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਵੇਲੇ ਹੋਯਾ ਹੈ।

†ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸਾਖੀ ਪੰਚਮ ਗੁਰੂ ਤੇ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਜੀ ਦੀ ਹੈ।

ਬੱਲੀ ਜੁਲਾਹੇ ਦੀ ਸਾਖੀ

ਇੱਕ ਬੱਲੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜੁਲਾਹਾ ਧਨੌਂਡੇ ਦਾ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਉਣਕੇ ਦੇਂਦਾ ਰਿਹਾ, ਅਰ ਮੇਹਨਤ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲਤੱਕ ਨਾਂ ਮੰਗੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੈਠੇਸੀ ਕਿ ਬੱਲੀ ਕੱਪੜਾ ਉਣਕੇ ਲਿਆਇਆ, ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੁਪਤਨੀ ਰਾਜ ਦੇਵੀ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਇਸ ਦੀ ਉਣਾਈ ਪੁੱਛ ਕੇ ਦੇ ਦਿਓ, ਜਦ ਮਾਤਾ ਉਣਾਈ ਪੁਛਣ ਲੱਗੀ, ਤਾਂ ਬੱਲੀ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜੀ ਮੈਂ ਉਣਾਈ ਵਿੱਚ ਮਾਯਾ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ, ਮੈਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਘਰ ਦਾ ਨਾਮ ਦਾਨ ਬਖਸ਼ੋ ਜਿਸਤੋਂ ਮੇਰਾ ਉਧਾਰ ਹੋਵੇ। ਉਂਵੇਂ ਇਸ ਘਰ ਤੋਂ ਮੈਂ ੧੨ ਸਾਲ ਹੋਏ ਹਨ ਕੋਈ ਉਣਾਈ ਦਾ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਇਤਨੀ ਸੁਨ ਕਰ ਭਾਈ ਜੀ ਆਪਣੀ ਸੁਪਤਨੀ ਨੂੰ ਪੁਛਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਮੇਹਨਤ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦੇਂਦੇ ਰਹੋ? ਸੁਪਤਨੀ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸ਼ਾਮੀ ਜੀ ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਸਮਝਦੀ ਰਹੀ ਸਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹੋਵੋਗੇ। ਉਸੀ ਸਮੇਂ ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਬੱਲੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਚਰਨਾਂ ਵੱਲ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਤੇ ਉਸਦੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸਤਿਨਾਮ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਕੇ ਤੇ ਇੱਕ ਆਸਾ ਤੇ ਇੱਕ ਆਪਣਾ ਜੋੜਾ ਦਿੱਤਾ, ਤੇ ਭਾਈ ਬੱਲੀ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੱਖ ਹੋਇਆ। ਤਿਸ ਦੀ ਔਲਾਦ ਅੱਜ ਤੱਕ ਭਾਈ ਕਰਕੇ ਸੱਦੀ ਦੀ ਹੈ, ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਉਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਨਾਮਾਂ ਵਾਂਗ ਹਨ, ਤੇ ਇਹ (੨੫) ਰੁਪੈ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰ ਦੇ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਹਰ ਸਾਲ ਦੇਂਦੇ ਹਨ। ਬੱਲੀ ਦੇ ਅਸਥਾਨ ਉੱਤੇ ਬੱਲੀ ਦੀ ਬਿਸ ਵਿਚੋਂ ਜੋ ਮਹੰਤ ਧਨੌਂਡੇ ਵਿਚ ਕਾਇਮ

ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਮਹੰਤ
ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਇਕ ਇਕਰਾਰ ਨਾਮਾ ਦੇਕੇ ਬੈਠਦਾ ਹੈ ।

ਬਖਸ਼ਸ਼ ਵਾਲਾ ਆਸਾ ਤੇ ਜੋੜਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਦੇ ਤੇ ਕਿਸ
ਤਰਾਂ ਬੱਲੀ ਯਾ ਉਸਦੀ ਅੰਸ ਪਾਸੋਂ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ । ਅੱਜ ਕੱਲ
ਬੱਲੀ ਦੀ ਅੰਸ ਵਿੱਚੋਂ ਮਹੰਤ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਹੈ ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ੯੧ ਅਧਿਆਇ ਸਮਾਪਤ ॥

ਭਾਈ ਦਯਾਲੇ ਦੀ ਸਾਖੀ

ਭਾਈ ਦਯਾਲਾ ਪਿੰਡ ਠਰੂ ਤਸੀਲ ਸ੍ਰੀ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਜੀ
ਦੇ ਲਾਗੇ ਦਾ ਰਹਿਨ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਇਕ ਵਾਰੀ ਪੱਠਿਆਂ ਦੀ
ਤੰਗੀ ਕਰਕੇ ਚੌਖਰ ਸ਼ਾਰਨ ਲਈ ਰਾਵੀ ਦਰਿਆ ਦੇ ਕੰਢੇ
ਲੈ ਆਯਾ । ਨਾਲੇ ਚੌਖਰਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਿਆ ਕਰੇ, ਨਾਲੇ
ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਸਤਿਸੰਗ ਦਾ ਲਾਭਾ ਲਿਆ ਕਰੇ, ਤੇ
ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀਆਂ ਉੱਚ
ਸਾਖੀਆਂ ਸੁਣਕੇ ਤਿਸਦਾ ਚਿੱਤ ਵੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ
ਸੇਵਾ ਵਿਲ ਲੱਗ ਗਿਆ, ਮੱਝੀਆਂ ਗਾਈਆਂ ਦਾ ਦੁੱਧ ਚੋਂ ਸਾਰਾ
ਹੀਲੰਗਰ ਵਿਚ ਦੇ ਦੇਵੇ, ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਮੱਧਰ ਸਾਧ
ਸੰਗਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੇ । ਸਾਲ ਕੁ ਮਗਰੋਂ ਜਦ ਮੀਂਹ ਘੋਟ
ਨਾਲਾ ਪੱਠੇ ਆਇਆ ਤਾਂ ਗਏ ਭਾ ਦਿਆਲੇ ਨੇ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼
ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਘਰ ਜਾਣ ਲਈ ਆਗਜ਼ ਮੰਗੀ, ਤਾਂ
ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਭਾਈ ਦਿਆਲਿਆ! ਤੇਰੇ

ਉੱਤੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਵਿਆਲਤਾ ਹੋਈ ਹੈ, ਤੂੰ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਚੋਖਾ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਹੁਣ ਤੂੰ ਸਾਡੇ ਲਾਗੇ ਹੀ ਰਹੁ, ਤੇਰੇ ਲਈ ਅਸੀਂ ਪਿੰਡ ਬੰਨ੍ਹ ਦੇਂਦੇ ਹਾਂ, ਤੇਰੀ ਬਿਰਤੀ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਵਾਲੀ ਹੈ।

ਭਾਈ ਵਿਆਲਾ ਤਿਸੀ ਜਗ੍ਹਾ ਰਹਿ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਜੁੱਟ ਗਿਆ। ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਅਪਨੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ੫੦੦ ਸੌ ਬਿਘੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਆਲੇ ਨੂੰ ਦੇਕੇ ਤਿਸਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਵਿਆਲ ਪੁਰਾ ਪਿੰਡ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਈ ਵਿਆਲਾ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰ ਰਹਿਕੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਕੇਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਲਾ ਗੁਜਰਾਂ ਵਾਲੇ ਮਲਕ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਲੁਬਾਣੇ ਲੂਣ ਲੈਕਰ ਦੀਨਾ ਨੱਗਰ ਵੇਚਣ ਜਾ ਰਹੇ ਸੀ, ਜਦ ਵਿਆਲ ਪੁਰੇ ਦੇ ਪਾਸ ਆਏ ਤਾਂ ਇੱਕ ਲੁਬਾਣੇ ਦਾ ਬੈਲ ਥੱਕ ਕਰਕੇ ਡਿਗ ਪਿਆ, ਹੋਰ ਲੁਬਾਣੇ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਚਲੇ ਗਏ ਪਰ ਇਹ ਬੈਲ ਪਾਸ ਖਲੋਤਾ ਰਿਹਾ। ਇਤਨੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਾਰਜ ਲਈ ਭਾਈ ਵਿਆਲਾ ਜੀ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡੋਂ ਦੂਜੇ ਵਾਲ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੇ ਸੀ, ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਤਿਸ ਲੁਬਾਣੇ ਨੂੰ ਵੇਖ ਤਿਸਦਾ ਸਮਾਚਾਰ ਸੁਣਿਆ, ਸੁਣਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਵਿਆਲ ਪੁਰੇ ਮੁੜਕੇ ਗਏ ਤੇ ਤਿਸ ਲੁਬਾਣੇ ਲਈ ਪੁਸ਼ਾਦ ਆਂਦਾ ਤੇ ਬੈਲ ਲਈ ਘਾਹ ਦਾਣਾ ਆਂਦਾ, ਅਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛਕਾ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ।

ਲੁਬਾਣੇ ਨੇ ਵਿਆਲੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਮੁੜਦੇ ਹੋਏ ਅਸਾਂ ਏਸੇ ਰਾਹ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਦੱਸੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿੱਥੇ ਮਿਲੀਏ? ਭਾ: ਵਿਆਲੇ ਨੇ ਆਖਿਆ ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਆ ਜਾਣਾ, ਓਥੇ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ

ਪ੍ਰੇਮੀ ਸਿੱਖ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਤਿਸੇ ਜਗਾ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਮਾਲਿ ਵੇਚਕੇ ਮੁੜਦੀ ਵੇਰ ਸਾਰੇ ਲੁਬਾਣੇ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਪੁਜੇ, ਅੱਗੇ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਮ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਰੱਤੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ, ਲੁਬਾਣਿਆਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਉੱਚ ਮਹਿਮਾਂ ਜਾਣਕੇ ਭਾਈ ਦਿਆਲੇ ਪਾਸ ਬੈਠਤੀ ਕੀਤੀ, ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਵਿੱਚ ਚਲਾਵੋ। ਭਾਈ ਦਿਆਲੇ ਨੇ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਾਸ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਰਜ ਕੀਤੀ, ਅਰ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੁਬਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਤ ਛਕਾਕੇ ਸਿੰਘ ਸਜਾਇਆ।

ਭਾਈ ਦਿਆਲਾ ਹੁਣ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿੱਚ ਮਸਤ ਰਹਿਣ ਲੱਗਾ, ਤੇ ਇਕ ਵੇਰ ਕੋਠੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਦਿਨ ਰਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਜ ਲਈ ਬ੍ਰਹਮ ਭੱਟ ਨੇ ਅੰਦਰ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀ ਤਾਂ ਸਮਾਧੀ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਦਿਆਲਾ ਬੈਠਾ ਵੇਖਿਆ। ਭੱਟ ਨੇ ਭਾਈ ਜੀ ਨੂੰ ਖਬਰ ਕੀਤੀ, ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਦਿਆਲੇ ਨੂੰ ਸਦਾਯਾ, ਤੇ ਉਸ ਪਰ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਕੀਤੀ।

ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਮਗਰੋਂ ਭਾਈ ਦਿਆਲੇ ਦਾ ਚਲਾਣਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਤਿਸਦੀ ਔਲਾਦ ਵਿੱਚੋਂ ਭਾਈ ਪਰਸਾ ਸਿੰਘ ਲੁਬਾਣਿਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲੱਗਾ, ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਲੁਬਾਣਿਆਂ ਨੇ ਤਿਸਨੂੰ ੮੦ ਵਿਘੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਨਾ ਦਿਤਾ। ਇਸ ਪਰਸਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁਤ੍ਰ ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁਰ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸੰ: ੧੭੯੯ ਦੇ ਲੱਗ ਪਗ ਬੁੱਢੇ ਦਲ ਵਿੱਚ ਭੀ ਇਸਨੇ ਚੋਖਾ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ।

੩ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੰਸ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਜ ਕੱਲ ਭਾਈ ਜੋਧ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਨੱਥਾ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹਨ । ਭਾਈ ਪਰਸਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਮਾਹੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਔਲਾਦ ਮਲਕ ਪਿੰਡ ਵੱਸਦੀ ਹੈ ।

ਭਾਈ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਤਿਸਦੇ ਭਤੀਜੇ ਭਾਈ ਚਿਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਬਰਦਾਸ਼ ਪਾਸੋਂ ਇਹ ਸਾਖੀ ਸੁਣਕੇ ਲਿਖੀ ਹੈ । ਅੱਜ ਤੱਕ ਬਾਬੇ ਸੁੱਢੇ ਦੇ ਗੁਰ ਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚ ਏਹ ਅਖਨੀ ਕਮਾਈ ਵਿੱਚੋਂ ਧਰਮ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਦਸਵੰਧ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ।

ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ੯੨ ਅਧਿਆਇ ਸਮਾਪਤ ॥

—0—

ਸ਼ਾਹ ਜਮਾਲ ਨੇ ਕੰਧ ਦੁੜਾਈ

ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇੱਕ ਦਿਨ ਸੈਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਾਹ ਹਥੀਬ ਦੀ ਕੋਟਲੀ ਚਲੇ ਗਏ, ਤੇ ਓਥੇ ਸ਼ਾਹ ਹਥੀਬ ਪਾਸ ਚਿਰ ਤੱਕ ਬੈਠੇ ਬਚਨ ਬਿਲਾਸ ਕਰਦੇ ਰਹੇ । ਸ਼ਾਹ ਹਥੀਬ ਨੇ ਕਈ ਪ੍ਰਮਾਰਥਕ ਗੱਲਾਂ ਪੁੱਛੀਆਂ, ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਸਭ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਉੱਤ੍ਰ ਦਿੱਤੇ, ਤੇ ਸ਼ਾਹ ਹਥੀਬ ਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕੀਤਾ । ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਕੋਲ ਬੈਠਾ ਸ਼ਾਹ ਹਥੀਬ ਦਾ ਪੋਤ੍ਰਾ ਸ਼ਾਹ ਜਮਾਲ ਭਾਈ ਜੀ ਦੇ ਇਹ ਪ੍ਰੇਮ ਭਰੇ ਪ੍ਰਮਾਰਥਕ ਬਚਨ ਬਿਲਾਸ ਬੜੇ ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਦਾ ਰਿਹਾ । ਏਹ ਆਪਣੇ ਬਾਬੇ ਸ਼ਾਹ ਹਥੀਬ ਪਾਸੋਂ ਭਾਈ ਜੀ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਤੇ ਉੱਚੀ ਫ਼ਕੀਰੀ ਦੇ ਬਚਨ ਸੁਣ ਸੁਣ ਭਾਈ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਤਾਂ ਪੰਹਿਲੋਂ ਹੀ ਹੋਯਾ ਹੋਯਾ ਸੀ ਪਰ ਅੱਜ

ਇਸਨੂੰ ਇੰਨਾ ਪ੍ਰੇਮ ਆਯਾ ਕਿ ਭਾਈ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਇਹ ਇੱਕ ਪਲ ਭਰ ਵੀ ਵਿਛੜਨਾ ਨਾਂ ਚਾਹੇ, ਅਰ ਇਸਦੀ ਇਹ ਪ੍ਰਬਲ ਇੱਛਾ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਮੈਂ ਸਦਾ ਭਾਈ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਾਂ। ਦੋ ਚਾਰ ਘੜੀ ਪਿੱਛੋਂ ਜਦ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਉਥੋਂ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਵੱਲ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਏ, ਤਾਂ ਸ਼ਾਹ ਹਥੀਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਨ ਲਈ ਨਾਲ ਤੁਰਿਆ, ਅਰ ਨਾਲ ਹੀ ਸ਼ਾਹ ਜਮਾਲ ਵੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਪਿਆ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਸ਼ਾਹ ਜਮਾਲ ਵੀ ਇਸ ਇੱਛਾ ਤੋਂ ਬੇਖਬਰ ਸ਼ਾਹ ਹਥੀਬ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਨਾਲ ਆਂਟੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਕਿਹਾ “ਕਾਕਾ ! ਤੂੰ ਏਥੇ ਬੈਠ, ਮੈਂ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਥੋੜੀ ਦੂਰ ਤੱਕ ਛੱਡਕੇ ਆਂਦਾ ਹਾਂ।” ਬੇਵੱਸ ਸ਼ਾਹ ਜਮਾਲ ਆਪਣੇ ਬਾਬੇ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮੰਨ ਨਿੰਮੋਂ ਝੁੱਟਾ ਹੋ ਰੁੱਪ ਕਰਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਉਸਦਾ ਦਿਲ ਇਹੋ ਚਾਹੇ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਮੈਂ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜਾਵਾਂ। ਜਦ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਸ਼ਾਹ ਹਥੀਬ ਥੋੜੀ ਦੂਰ ਚਲੇ ਗਏ ਤਾਂ ਸ਼ਾਹ ਜਮਾਲ ਦੇ ਦਿਲ ਨੇ ਉਛਾਲਾ ਖਾਧਾ, ਅਰ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿੱਚ ਬੇਵੱਸ ਹੋ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੱਲ ਆਂਟ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਪਿਆ। ਤਿਆਰ ਹੋਇਆਂ ਸਾਰ ਸੋਚ ਆਈਓ ਸੁ ਕਿ ਉਹ ਦੂਰ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਪੈਦਲ ਤੁਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਾਂਗਾ, ਘੋੜੀ ਤੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸੋ ਘੋੜੀ ਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਘੋੜੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਨਾਂ ਮਿਲ ਸਕੀ, ਇਸ ਲਈ ਕੋਲ ਉੱਸਰੀ ਕੰਧ ਤੇ ਸਾਰ ਠੋਥੜੇ ਨਿੰਮ੍ਰਤਾ ਭਰੇ ਬਚਨ ਨਾਲ ਕਹਣ ਲੱਗਾ “ਹੇ ਕੰਧ ! ਤੇਰੇ ਅੱਗੇ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਤਿਗੁਰੂ

ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਦਾ ਵਸਤਾ ਹਈ ਤੂੰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਤੁਰ ਪਿਉਂਦੇ
 ਮੈਨੂੰ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾ ਦੇਹ"।
 ਰਵਾਇਤ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ ਤੁਰ ਪਈ ਤੇ ਭਾਈ
 ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਕੋਲ ਸ਼ਾਹ ਜਮਾਲ ਆ ਪਹੁੰਚਾ। ਕੋਲ
 ਪਹੁੰਚਦੇ ਸਾਰ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ
 ਬੜਾ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਇਆ ਤੇ ਬਿਹਬਲ ਹੋ ਚਰਨਾਂ ਉੱਤੇ ਡਿਗ
 ਪਿਆ। ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਉਠਾਣਾ ਚਾਹਿਆ, ਤਾਂ
 ਉਸ ਨੇ ਬੜੇ ਪ੍ਰੇਮ ਭਰੇ ਬਚਨਾਂ ਵਿਚ ਆਖਿਆ—“ਭਾਈ
 ਸਾਹਿਬ ਜੀ ! ਮੈਨੂੰ ਸਦਾ ਆਪਣੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਰੱਖੋ, ਤੇ ਹੁਣ
 ਇਕ ਵੇਰ ਰੱਜਕੇ ਮੱਥਾ ਦੇਕੇ ਲੈਣ ਦਿਓ।” ਕੁਝ ਦੇਰ ਪਿੱਛੋਂ
 ਜਦ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਉਸਨੂੰ ਉਠੋਣ ਲੱਗੇ, ਤਾਂ
 ਉਹ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਚੁਕਾ ਸੀ ਅਰ ਇਸ ਤਰਾਂ ਉਸਦੇ ਮਨ ਦੀ
 ਇੱਛਾ ਕੁਦਰਤ ਪੂਰੀ ਕਰ ਚੁਕੀ ਸੀ।

ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਆਗਯਾ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ
 ਥਾਂ ਹੀ ਸ਼ਾਹ ਜਮਾਲ ਦਫਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੀ ਕਬਰ
 ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਤੇ ਕੋਟਲੀ ਸ਼ਾਹ ਹਥੀਬ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ
 ਹੁਣ ਤੱਕ ਸੰਜੂਦ ਹੈ, ਅਰ ਕੋਲ ਛੋਟੀ ਜਹੀ ਕੰਧ ਵੀ ਯਾਦਗਾਰ
 ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕਾਇਮ ਹੈ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ੬੩ ਅਧਿਆਇ ਸਮਾਪਤ ॥

੬੯
 ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਮਤਿ ਸਾਹਿਬ ਜੀ
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਮਤਿ ਸਾਹਿਬ ਜੀ
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਮਤਿ ਸਾਹਿਬ ਜੀ

ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਰਟਨ ਤੇ ਚਲਾਣਾ !

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਅਨੰਦ ਪੁਰ ਵਿਚ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ “ਬੁੱਢੇ ਕੇ! ਸਾਡਾ ਘਰ ਉਰਾਰ ਤੇਰਾ ਘਰ ਪਾਰ । ਤੇਰਾ ਘਰ ਉਰਾਰ ਤੇ ਸਾਡਾ ਘਰ ਪਾਰ । ਬੁੱਢੇ ਕੇ! ਤੇਰੀ ਉਮਰ ਵੱਢੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਤੂੰ ਸਾਢੇ ਮਗਰੋਂ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਰੰਗ ਬਹੁਤ ਵੇਖੇਂਗਾ” ਸੋ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬੇ ਬੰਦੇ ਦਾ ਸਮਾਂ, ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਸਮਾਂ, ਭਾਈ ਤਾਰੂ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾਈ ਬੋਝਾ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਤੇ ਬੁੱਢੇ ਦਲ ਆਦਿ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪੰਥ ਪਰ ਸੰਕਟ, ਝੁੱਕੇ, ਹੁਣ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਅੰਤ ਸਮਾਂ ਨੇੜੇ ਜਾਣ ਕੇ ਆਪਣੀ ਜਗਾ ਆਪਣੇ ਪੁਤ੍ਰ ਭਾਈ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨੀਯਤ ਕਰਵਿਤਾ, ਵਿਵਹਾਰਕ ਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਕੰਮ ਵੀ ਭਾਈ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਪੁਤ੍ਰੀ ਨੂੰ (ਜਿਸਦਾ ਪਤੀ ਤੁਰਕ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ) ਤੇ ਆਪਣੇ ਪੋਤੇ ਭਾਈ ਭੂਖ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਭਾਈ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁਤ੍ਰ) ਨੂੰ ਤੇ ਤਿਸਦੀ ਮਾਈ ਨਿਸਤਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈਕਰ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਸੈਲ ਕਰਨ ਚਲੇ ਗਏ, ਜਦ ਮੁੜ ਜੰਮੂ ਤੋਂ ਹੋਕਰ ਪਿੰਡ ਸਾਬੇ (ਜੋ ਜੰਮੂ ਤੋਂ ੧੨ ਕੋਹ ਚੜ੍ਹਦੇ ਪਾਸੇ ਹੈ) ਆਏ ਤਾਂ ਤਿਸ ਜਗਾ ਭੂਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ, ਗੁਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਉਥੇ ਹੀ ਸਸਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਅੱਜ ਕੱਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਬੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤਕ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਸਾਬੇ ਪਿੰਡ

ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਚਿਰ ਠਹਿਰਕੇ ਭਾਈਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚੰਬੇਸ਼ਹਿਰ
 ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਦੀ ਸਿਲਾ, ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਅਸਥਾਨਾਂ ਤੇ
 ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨੈਨੇ ਦੇ ਕੋਟ ਆ ਗਏ ।
 ਭਾਈ ਨੈਨੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਨੇ ਝੁੰਨ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਆ ਕੇ ਏਹ ਪਿੰਡ
 ਵਸਾਯਾ ਸੀ । ਤਿਸਨੇ ਭਾਈ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਕੀਤੀ,
 ਤੇ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਕਰਾਯਾ । ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ
 ਭਾਈ ਨੈਨੇ ਨੂੰ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਵਲ ਪ੍ਰੇਰਿਆ, ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ
 ਤੇ ਗੁਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ ਸੁਣਾਈਆਂ । ਅਜੇ ਭਾਈ
 ਜੀ ਨੂੰ ਨੈਨੇ ਦੇ ਕੋਟ ਆਯਾਂ ਵੀਹ ਕੁ ਦਿਨ ਹੀ ਹੋਏ ਸੀ,
 ਕਿ ਭਾਈ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸੁਪਤਨੀ ਚਲਾਣਾ ਕਰ
 ਗਈ, ਨੈਨੇ ਦੇ ਕੋਟ ਵਿਚ ਹੀ ਤਿਸਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ।
 ਇਸਤੋਂ ਕੁਝ ਚਿਰ ਮਗਰੋਂ ਨੈਨੇਂ ਕੋਟ ਵਿਚ ਹੀ ਭਾਈ ਗੁਰ-
 ਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੰ: ੧੮੧੮ ਸਾਵਣ ੨੧ ਬਿ: ਨੂੰ ਸੁਰਤ
 ਗੁਰਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਜੋੜ ਪੰਜ ਭੂਤਕ ਸ੍ਰੀਰ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰ
 ਗੁਰ ਪੁਰੀ ਜਾ ਬਿਰਾਜੇ । ਪਿੱਛੇ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਪੁੱਤ੍ਰੀ ਰਹੀ ।
 ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚਲਾਣਾ ਕਰਨ ਲੱਗੇ
 ਉਦੋਂ ਭਾਈ ਨੈਨੇ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ “ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ! ਹੁਣ
 ਆਪ ਸਦਾ ਲਈ ਏਹ ਦਾ ਵਿਛੋੜਾ ਪਾਣ ਲੱਗੇ ਹੋ, ਆਪਦੇ
 ਦਰਸ਼ਨ ਕਿਵੇਂ ਹੋਯਾ ਕਰਸਨ?” ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ
 “ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹੋਨ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਪੁੱਤ੍ਰੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ
 ਕਰਨੇ, ਸਾਡੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਜਾਯਾ ਕਰਨਗੇ” । ਸੋ ਜਿਤਨਾ ਚਿਰ
 ਬੀਬੀ ਜੀਉਂਦੀ ਰਹੀ ਸੰਗਤਾਂ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ
 ਆਉਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ । ਭਾਈ ਨੈਨੇ ਨੇ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼

ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰੀ ਅਸਥਾਨ ਬਣਾਯਾ, ਫਿਰ ਸਮਾਂ ਘਾਟੇ ਉੱਥੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਣਿਆ। ਅੱਜ ਕੱਲ ਤਿਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਨਾਲ ਦੋ ਪਿੰਡ 'ਘਨਵਾਲ' ਤੇ 'ਸੋਗੀਆਂ' ਨਾਂਮੇ ਮਲਕੀਅਤ ਹਨ, ਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਮਾਲਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਕਤ ਤਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਮਹੰਤ ਅਰਜਨ ਦਾਸ ਜੀ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਸਮਾਂਚਾਰ ਅੱਗੇ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਮਹੰਤ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਜਾਏਗਾ।

ਜਿਸ ਦਿਨ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੁਰੇ ਲੋਕ ਪਧਾਰੇ ਉਸ ਦਿਨ ਸ਼ਾਹ ਹਥੀਬ ਨੁਘਰੇ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਾਸ ਬੈਠੇ ਸੀ, ਸ਼ਾਹ ਹਥੀਬ ਦੇ ਦਿਲ ਨੇ ਇਹ ਚਾਲ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤੀ, ਤੇ ਉਸਨੇ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਭਾਈ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਸਾਨੂੰ ਧੁਰ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਨਾ ਇਹ ਆਯਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੁਰ ਪੁਰੀ ਸਿਧਾਰ ਗਏ ਹਨ। ਭਾਈ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੋਲੇ ਸ਼ਾਹ ਹਥੀਬ ਜੀ ! ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸਤਰਾਂ ਖਬਰ ਲੱਗੀ ਹੈ ? ਤਿਸ ਨੇ ਅਖਿਆ ਅੱਗੇ ਸਾਨੂੰ ਨਿੱਤ ਭਾਈ ਜੀ ਦੇ ਦਿਦਾਰ ਹੁੰਦੇ ਸੀ, ਅੱਜ ਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੁਰਨ ਲੱਗੇ ਮੇਰੇ (ਸ਼ਾਹ ਹਥੀਬ) ਨਾਲ ਇਹ ਬਾਬਨ ਕਰ ਗਏ ਮੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਾਡਾ ਸਰੀਰ ਰਹੇਗਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਿੱਤ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਂਦੇ ਰਹਿਨਗੇ, ਸੋ ਅੱਜ ਤੱਕ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਅੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰਕ ਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋਏ, ਉਹ ਸਾਡੇ ਪਰਮ ਪਿਆਰੇ ਸਨ, ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਬਿਨਾਂ ਅਸੀਂ ਰਹਿ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ, ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਭੀ ਅਪਨਾ ਸਰੀਰ ਛੱਡ ਗੁਰ ਪੁਰੀ ਵਿੱਚ

ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਸ ਚਲੇ ਜਾਵਾਂਗੇ । ਇਉਂ ਕਹਿ ਉਸੀ ਦਿਨ ਸ਼ਾਹ
 ਹਸੀਬ ਆਪਣੇ ਕੋਟਲੀ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਜਾਕੇ ਸ਼ੀਰ ਤਿਆਗ
 ਕਿਆ । ਭਾਈ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ਼ਾਹ ਹਸੀਬ ਦੀ ਰਮਜ਼ ਨੂੰ
 ਜਾਣ ਗਏ ਸੀ, ਪਰ ਜਾਣਕੇ ਪੁੱਛਦੇ ਸੀ ਕਿ ਠੀਕ ਪਕਿਆਈ
 ਹੋ ਜਾਵੇ । ਸੋ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਨੈਨੇ ਕੋਟ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਭਾਈ
 ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਾਸ ਪੁੱਜਿਆ ਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ
 ਜੀ ਦੇ ਚਲਾਣਾ ਹੋ ਜਾਣ ਦਾ ਸਮਾਚਾਰ ਸੁਨਾਯਾ । ਭਾਈ ਮੋਹਰ
 ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਅਪਨੇ ਖਿਤਾ, ਅਪਨੀ ਸੁਪਤਨੀ ਤੇ ਪਜਾਰੇ ਪੁਤ੍ਰ
 ਤਿੰਨਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠਾ ਚਲਾਣਾ ਸੁਣਕੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੀ ਦਾ
 ਭਾਣਾ ਮੰਨ ਕੇ ਸ਼ੁਕਰ ਕੀਤਾ, ਤੇ ਨੈਨੇ ਦੇ ਕੋਟ ਜਾਕੇ ਭਾਈ
 ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਦੇ ਸਥਾਨ ਬਣਾਏ, ਜੋ
 ਅੱਜ ਤਕ ਨੈਨੇ ਕੋਟ ਵਿਚ ਕਾਇਮ ਹਨ, ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ
 ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਭੋਗ ਪਾਯਾ । ਨਾਨਕ ਦਾਦਕ ਸੱਦ ਕਰ ਚੰਗੀ
 ਰਹੁ ਰੀਤੀ ਨਾਲ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਚਲਾਣੇ ਦਾ
 ਸੰਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ੯੪ ਅਧਿਆਇ ਸਮਾਪਤ ॥

। ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਅਪਨੇ ਖਿਤਾ ਦੇ ਸਥਾਨ ਪਰ ਗੁਰ
 ਸੇਵਾ ਹਿਤ ਨੀਯਤ ਹੋਏ, ਤੇ ਅਪਨੇ ਉਸ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਤੋਂ
 ਅੰਤ ਪ੍ਰਯੰਤ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ, ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ,
 ਕਈ ਅਨਯ ਧਰਮੀ ਆਪ ਦੀ ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਗੁਰ ਸਿੱਖੀ ਵਲ
 ਝੁਕੇ, ਆਪਨੇ ਇਕ ਵਡਾ ਭਾਰਾ ਉਪਕਾਰ ਪੰਥ ਨੂੰ ਦਸਾਂ ਸਤਿ

ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨਚਰਿਤ੍ਰ ਸੁਨਾਵਨ ਦਾ ਕੀਤਾ, ਤੇ ਆਪਦੇ ਕਥਨ*
 ਦੇ ਅਧਾਰ ਪਰ ਹੀ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਵੀ ਰਾਜ ਨੇ ਗੁਰ
 ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਦਸੋਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਸਮਾਚਾਰ ਲਿਖੇ।
 ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤੀ
 ਸਮਾਵਣ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ੫੩ ਸਾਲ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਆਪ
 ਨਾਮ ਦੇ ਰਸੀਏ ਤੇ ਧਾਰਮਕ ਜਬੂ ਵਾਲੇ ਸਿੰਘ ਸਨ। ਆਪਦਾ
 ਜਨਮ ਸੰ: ੧੭੨੯ ਜੇਠ ਸੁਦੀ ੧੪ ਨੂੰ ਹੋਯਾ ਸੀ, ਤੇ ਸੰ: ੧੮੧੯
 ਸਾਵਣ ੨੧ ਥਿ: ਨੂੰ ਨੈਨੇ ਕੋਟ ਵਿਚ ਕੁਲ ਉਮਰ ੮੯ ਸਾਲ
 ਦੀ ਭੋਗ ਕੇ ਆਪ ਗੁਰ ਲੋਕ ਨੂੰ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ, ਤੇ ਗੁਰ
 ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਬਿਰਾਜੇ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਮਾਪਤੰ ॥

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਭਾਈ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਦੋਹਰਾ

ਦਸੋ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਚਰਨ ਪੈ ਬੰਦਨ ਕਵ ਕੀ ਜਾਨ ।

ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢੇ ਤੋਂ ਆਦਿ ਲੈ ਨਮੋਂ ਦਾਸ ਦੀ ਮਾਨ ॥ ੧ ॥

ਭਾਈ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜੀਵਨ ਲਿਖਾਂ ਬਨਾਇ ।

ਰਾਜ ਸਾਜ ਦੀ ਰੀਤ ਜੋ ਸੋ ਭੀ ਦਿਆਂ ਸੁਨਾਇ ॥ ੨ ॥

* ਆਪਦੇ ਹਨਾਕ ਆਪ ਨੇ ਦਸਾਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ਇਹ
 ਸੰਚੀਆਂ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਵਾਰਕੇ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸੰਚੀਆਂ
 ਵਿਚ ਗੁੰਮ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

ਭਾਈ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਪਿਆਰੇ । ਸੁਨੋਂ ਜਨਮ ਤਿਸਦਾ
ਹਿਤ ਧਾਰੇ । ਪਿਤਾ ਸਿੰਘ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਪਛਾਨੇ। ਮਾਤ ਰਾਜਦੇਵੀ
ਹੈ ਜਾਨੇ ॥ ੩ ॥ ਸੱਤਰਾਂ ਸੌ ਪਚਾਸ ਮਝਾਰੇ । ਹੋਯਾ ਜਨਮ
ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਜਾਰੇ । ਭਈ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤਯੰਤ ਪਛਾਨੇ । ਗੁਰ ਘਰ
ਦਾ ਸੁਭ ਸੇਵਕ ਜਾਨੇ ॥ ੪ ॥

ਗੀਆ ਮਾਲਤੀ ਛੰਦ

ਬਾਲ ਲੀਲਾ ਰੰਗ ਭਾਰੇ ਤਾਸ ਦੇ ਪਹਿਚਾਨੀਏ । ਬੋਲ
ਮਿੱਠ ਰਸੀਲੜੇ ਸੁਭ ਕੋਕਲਾ ਨਮ ਬਾਨੀਏ । ਕਰਤ ਸੇਵਾ
ਸਦਾ ਪਿਤ ਕੀ ਆਗਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ । ਪਿਤਾ ਰਹਿੰਦੇ ਭਜਨ
ਦੇ ਵਿੱਚ ਆਪ ਕਰਦੇ ਕਾਰ ਸੀ ॥ ੫ ॥ ਜਦੋਂ ਏਸ ਵਿਵਾਹੁ
ਹੋਏ ਸੀਗ ਤੀਨ ਪਛਾਨੀਏ। ਸਿੰਘ ਆਲਾ ਪੁੱਤ੍ਰੀ ਸੇ ਭਈ ਸ਼ਾਦੀ
ਜਾਨੀਏਂ । ਰਾਜ ਸਾਜ ਬਨਾਇਆ ਇਸ ਪੁੱਤਰੀ ਨੇ ਭਾਨੀਏ ।
ਬਿਧ ਕੀ ਕੁਲ ਉਚ ਤਾਈਂ ਉਚ ਕੀਨ ਵਖਾਨੀਏਂ ॥ ੬ ॥ ਰੂਪ
ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸੀ ਅਤੀ ਸੁੰਦਰ ਸੋਹਿਣਾ । ਬਲੀ ਸੀ ਵਡ
ਸੂਰ ਜੋਧਾ ਸਰਬ ਦੇ ਮਨ ਮੋਹਿਣਾ । ਪਿਤਾ ਨੇ ਤਿਸ ਹੋਇ
ਖੁਸ਼ ਸੀ ਵਈ ਗੱਦੀ ਜਾਨ ਲੋ । ਪਿਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਕੇ ਕਰੇ
ਕੰਮ ਮਹਾਨ ਲੋ ॥ ੭ ॥ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਆਂਵਦੇ ਗੁਰ ਸਿੱਖ ਸੰਗੀ
ਸਾਰੜੇ । ਸਿੱਖ ਸੀ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਏ ਮੁਖੀ ਪ੍ਰੇਮੀ ਭਾਰੜੇ ।
ਬਿਧ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸੀ ਜੋ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੀ । ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ
ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਆ ਕੇ ਏਹ ਬਰਕਤ ਸੇਵ ਦੀ ॥ ੮ ॥

ਚੋਖੀ

ਰਾਜ ਸਾਜ ਬੀਬੀ ਬਨਵਾਲੇ । ਪਤਨੀ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਦੀ
 ਲਾਏ ॥ ਘੋੜੇ ਗਈ ਉਨ ਅਪਾਰ । ਰਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਘੋੜ
 ਅਸਵਾਰ ॥ ੯ ॥ ਕਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲੀਗ ਅਤ ਭਾਰੀ । ਖਰਜਾ ਸੁਖੀ
 ਵਸਾਈ ਸਾਰੀ । ਪੁਰ ਰਮਦਾਸ ਕਿਲਾ ਸੀ ਜਾਨੋ । ਸੋ ਭੀ
 ਕੀਤਾ ਠੀਕ ਪਛਾਨੋ ॥ ੧੦ ॥ ਇੱਕ ਕਿਲਾ ਸੀ ਪੁਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ
 ਹੈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੁਣ ਤਕ ਤਿਸ ਜਾਹਰ । ਦਰਸਨੀ ਜੋ ਦਰਵਾਜਾ
 ਜਾਨੋ । ਤਿਸ ਤੋਂ ਵੱਲ ਪਹਿਰਾ ਪਛਾਨੋ ॥ ੧੧ ॥ ਹੈ ਅਸਥਾਨ
 ਤਾਸ ਦਾ ਭਾਈ । ਪੱਛਮ ਸੀ ਦਰਵਾਜਾ ਗਾਈ ॥ ਦੋ ਸੌ ਕਰਮ
 ਜਾਲ ਦਰਵਾਜਾ । ਜਿਸ ਪਰਵਜਦਾ ਸੀ ਸੁਕਾ ਵਾਜਾ ॥ ੧੨ ॥
 ਇਹ ਸਭ ਕਾਜ* ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਛਾਨੋ ॥ ਜੋ ਸਤਿਵੰਤ ਪਤਿਬੰਧ
 ਜਾਨੋ । ਜੋ ਜੋ ਵਾਕ ਕਰਤਾ ਏਹ ਮਾਈ । ਸਭ ਪੂਰੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ
 ਭਾਈ ॥ ੧੩ ॥ ਤਿਸ ਤੋਂ ਏਕ ਪੂਤ ਪ੍ਰਗਦਾਨਾ । ਅਭਾ ਸਿੰਘ
 ਜਿਸ ਨਾਮ ਵਖਾਨਾ । ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਕੀਨ ਬਲਾਨੋ । ਮੋਹਰ
 ਸਿੰਘ ਦਾ ਸੁਤ ਵਡ ਜਾਨੋ ॥ ੧੪ ॥ ਬਿੰਦੁਜ ਮ ਰੋਜਾ ਦਾ ਜੋਈ ।
 ਕਰਦੀ ਸੀ ਪਰਧਾਨ ਲਖੋਈ । ਪਿੰਡ ਤਿੰਨ ਸੌ ਜਾਨ ਬੁਰਾਸੀ ।
 ਜਰ ਖਰੀਦਸੀ ਤਿਨਦੇ ਖਾਸੀ ॥ ੧੫ ॥ ਗਜਰਾਂ ਸੌ ਚਵਰਾਸੀ ਸਾਰੇ ।
 ਰਾਮ ਦਾਸ ਪੁਰ ਜ਼ਿਲਾ ਉਚਾਰੇ । ਬਾਦ ਸ਼ਾਹ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਜੋਰੂ ।
 ਰਕਾ ਤਾਰਦੇ ਸੀ ਤਿਸ ਕੋਰੂ ॥ ੧੬ ॥ ਪਟੇ ਪੁਰਾਣੇ ਜੋ ਇਨ
 ਕੋਰੇ । ਲੁਟੇ ਗਏ ਲੁਟਨ ਕੋ ਵੇਰੇ । ਇਸ ਰਜਾਸਤ ਕੀ ਹੱਦ

* ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਜਰ ਖਰੀਦ ਦੇ ਪਟੇ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਬੰਦੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰ ਦੇ
 ਮਹੰਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਸ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤਿਸ ਪਰ ੧੦੯੭ ਹਿਜਰੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ । ਏਹ ਪਿੰਡ
 ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੋ ਦੇਹੰਦੇ ਹੀ ਖਰੀਦੇ ਹੋਏ ਸੀ, ਪਿੱਛੋਂ ਭਾਈ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
 ਨੇ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਚੰਗਾ ਕੀਤਾ ।

ਪਿਆਰੇ । ਸੁਨੇ ਸਭਿ ਅਤਿਹੀ ਹਿਭ ਧਾਰੇ ॥ ੧੭ ॥ ਨਾਰੋਵਾਲ
 ਤੇ ਹੱਲੇ ਵਾਲ । ਰਮਿਆਰੀ ਦੀ ਹੱਦ ਵਖਾਲ । ਅਤੇ ਕੋਟਲੀ
 ਸੁੰਤ ਮਲੀਆਂ । ਡੇਹਦੇ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਬਲੀਆਂ ॥ ੧੮ ॥
 ਨਾਰੋ ਵਾਲ ਇਲਾਕਾ ਜੋਉ । ਦੜਪ ਪਿਰ ਦਰਿਆਉਂ ਜੋਉ ।
 ਤਾਸ ਇਲਾਕੇ ਖੂਹ ਲੁਵਾਏ । ਪੱਥਰ ਅਜ ਤਕ ਤਿਨਕੇ ਗਾਏ ।
 ॥ ੧੯ ॥ ਨਾਮ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਉਕਚੇ ਜਾਨੇ । ਸੰਮਤ ਭੀ ਤਿਨ
 ਨਾਲ ਪਛਾਨੇ । ਜਾਕੇ ਦੇਖ ਧਾੜੀ ਵਾਲ । ਫੇਰਾਸਰੋਜ ਪਿੰਡ
 ਜਾ ਭਾਲ ॥ ੨੦ ॥ ਇਤ ਆਦਕ ਜੋ ਦੇਖਨ ਵਾਰੇ । ਅਜ ਕਲ
 ਜਾ ਪੇਖੇ ਹਿਤ ਧਾਰੇ । ਇਸ ਬਿਧ ਜਾਨ ਰਿਆਸਤ ਭਾਰੀ ।
 ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰ ਵਾਰੀ ॥ ੨੧ ॥ ਇਤਿ ਆਦਿਕ ਏਹ ਸੁਨੀ
 ਕਹਾਨੀਦੁਤੀ ਵਿਵਾਹੁਸੁਨੇਹਿਤਠਾਨੀ । ਕੰਦੋ ਵਾਲੀ ਪਿੰਡ ਪਛਾਨੇ ।
 ਕਿਲਾ ਜਾਹਿ ਜੰਡਿਆਲਾ ਗਾਨੇ ॥ ੨੨ ॥ ਕਥਾ ਪ੍ਰਿਥਮੇਂ ਆਈ
 ਸਾਰੀ । ਦੇਸੋ ਨਾਲ ਵਿਵਾਹੁ ਬਿਚਾਰੀ । ਤੇਰਾ ਖੂਹ ਦਾਤ ਮੇਂ
 ਆਏ । ਪੱਥਰ ਨਾਮ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਲਾਏ ॥ ੨੩ ॥ ਤਿਸ ਤੋਂ
 ਭਿਯੋ ਪੁਤ ਇਕ ਜਾਨੇ । ਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬਡਭੰਗ ਪਛਾਨੇ ।
 ਇਸਦੀ ਕਥਾ ਪ੍ਰਿਥਮੇਂ ਆਈ । ਕੰਧ ਦੁੜਾਕੇ ਗਿਆ ਸਮਾਈ ।
 ॥ ੨੪ ॥ ਸੁਨੇ ਵਿਵਾਹੁ ਤੀਸਰਾ ਪਯਾਰੇ । ਬੈਸ ਗੋਤ ਬੈਸਾਂ
 ਪਿੰਡ ਵਾਰੇ । ਸੁਤਾ ਤਾਸ ਨਿਸਤਾਰਾ ਜਾਨੇ । ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਸੇ
 ਬਜਾਰ ਪਛਾਨੇ ॥ ੨੫ ॥ ਤਾਕੇ ਪੁੱਤਰ ਦੋਇ ਵਖਾਨੇ । ਸਾਮ
 ਸਿੰਘ ਸਿੰਘ ਭੂਪ ਅਲਾਨੇ । ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਕੇ ਪੁੱਤ੍ਰ
 ਜਾਨੇ । ਸਿੰਘ ਸੂਰਮੇਂ ਸੀਗੇ ਮਾਨੇ ॥ ੨੬ ॥ ਇਸ ਬਿਧ ਭਯੋ
 ਤਾਸ ਪਰਵਾਰਾ । ਆਗੇ ਸੁਨੇ ਤਾਸ ਦੀ ਕਾਰਾ । ਪ੍ਰਿਥਮੇਂ ਸਾਖੀ
 ਏਕ ਸੁਨਾਵਾਂ । ਸੱਚਾ ਪ੍ਰੇਮ ਮੈਂ ਤਾਸ ਵਖਾਵਾਂ ॥ ੨੭ ॥

ਮੁਗਲਾਣੀ ਦੀ ਸਾਖੀ

ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਇੱਕ ਮੁਗਲਾਣੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਚੰਗੇ ਉੱਚੇ ਘਰਾਣੇ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਧੀ ਸੀ ਤੇ ਸੁੰਦਰ ਰੂਪ ਵਾਲੀ ਸੀ, ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀ ਹੋਈ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਦੀ ਲੰਘੀ, ਜਦ ਉਹ ਅੜਾਯਾ ਬੀੜ ਵਿਚੋਂ ਨੌਕਰਾਂ ਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਲੰਘ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਸਬੱਬ ਨਾਲ ਉਧਰੋਂ ਭਾਈ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਖੇਡਦੇ ਏਸ ਪਾਸੇ ਆ ਨਿੱਕਲੇ, ਭਾਈ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਅਨੂਪਮ ਤੇ ਬੀਰ ਰਸ ਭਰੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਤੱਕ ਮੁਗਲਾਣੀ ਦਾ ਦਿਲ ਉਸ ਮਾਇਕ ਪੰਜ ਭੂਤਕ ਦੇਹੀ ਦੇ ਰੂਪ ਪਰ ਮੋਹਿਤ ਹੋ ਗਿਆ, ਪਰ ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਾ ਕੀਤਾ।

ਮੁਗਲਾਣੀ ਨੇ ਭਾਈ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੇ ਗੱਲ ਬਾਤ ਕਰਨ ਦਾ ਵਸੀਲਾ ਸੋਚ ਭਾਈ ਜੀ ਪਾਸ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਵਿੱਚ ਰਾਤ ਬਿਸ਼੍ਰਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਬਿਨੈ ਕੀਤੀ, ਭਾਈ ਜੀ ਦੇ ਡੇਰੇ ਸਦਾ ਹੀ ਹਰ ਇੱਕ ਪਰਦੇਸੀ ਦਾ ਸਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਅੰਨ ਪਾਣੀ ਤੇ ਬਸਤ੍ਰ ਆਦਿ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਤਿਸ ਮੁਗਲਾਣੀ ਨੂੰ ਨਗਰ ਵਿੱਚ ਬਿਸ਼੍ਰਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ, ਤੇ ਅੰਨ ਪਾਣੀ ਰਸਦ ਆਦਿ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ। ਥੋੜੀ ਰਾਤ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਮੁਗਲਾਣੀ ਨੇ ਇੱਕ ਨੌਕਰਾਣੀ ਦੇ ਹੱਥ ਭਾਈ ਜੀ ਪਾਸ ਬਿਨੈ ਕਰ ਘੱਲੀ ਕਿ ਉਹ ਆ ਕੇ ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਸੁਣ ਜਾਣ। ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਜਾਣਿਆਂ ਕਿ ਕੋਈ ਖੋਚਲ ਯਾ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਹ ਸਮਝ ਭਾਈ

ਜੀ ਗਏ, ਅੱਗੇ ਮੁਗਲਾਣੀ ਹੋਰ ਹੀ ਖਿਆਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਭਾਈ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਾਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ, ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਪਰ ਮੋਹਤ ਹੋਣ ਦਾ ਵਿਰਤਾਂਤ ਸੁਣਾਯਾ। ਉਸਦੀ ਏਹ ਗੱਲ ਸੁਣ ਭਾਈ ਜੀ ਅਚਰਜ ਰਹਿ ਗਏ, ਆਪ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ:— ਮੈਂ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਸਿੱਖ ਹਾਂ, ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਪਰ ਚਲਣਾ ਮੇਰਾ ਪਰਮ ਧਰਮ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਸਤਿਗੁਰ ਦਾ ਬਚਨ ਹੈ “ਧਨ ਜੋਬਨ ਅਰ ਫੁਲੜਾ ਨਾਠੀਅੜੇ ਦਿਨ ਚਾਰ।” ਤਥਾ ‘ਰਾਜ ਮਾਲ ਰੂਪ ਧਨ ਜੋਬਨ ਪੰਜੇ ਠਗ। ਇਨ੍ਹੀ ਠਗੀ ਜਗ ਠਗਿਆ ਕਿਨੇ ਨ ਰਖੀ ਲਜ’ ਏਹ ਰੂਪ ਨਾਸਮਾਨ ਹੈ, ਤੇ ਠੱਗ ਹੈ, ਇਸ ਰੂਪ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਠਗੋਣਾ ਹੈ, ਤੇ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਦਰਗਾਹੇ ਬੂਠੇ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਗੁਰਾਂ ਦਾ ਬਚਨ ਹੈ ‘ਪਰ ਨਾਰੀ ਕੀ ਸੇਜ ਭੂਲ ਸੁਪਨੇ ਹੂੰ ਨ ਜਈਅਹੁ’ ਪੁਨਾ:— ‘ਪਰ ਤ੍ਰਿਅ ਰਾਵਣ ਜਾਹਿ ਸੇਈ ਤਾ ਲਾਜੀਅਹਿ’ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚ ਕੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਏਹ ਭਾਵਨਾ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

ਭਾਈ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਤ ਆਦ ਬਚਨਾਂ ਦੁਵਾਰਾ ਮੁਗਲਾਣੀ ਪ੍ਰਤੀ ਅਜਿਹਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਦਾ ਚਿਤ ਪਾਪ ਚਿਤਵਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹਟ ਗਿਆ, ਤੇ ਓਹ ਸ਼ਰਮਿੰਦੀ ਹੋ ਭਾਈ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਡਿੱਗੀ, ਤੇ ਖਿਮਾਂ ਮੰਗੀ, ਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਓਸੁ ਕਿ ਮੇਰੀ ਓਹ ਮੰਦ ਭਾਵਨਾ ਆਪਣੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਆਪਦਾ ਸੁੰਦਰ ਰੂਪ ਮੈਨੂੰ ਕਿਧਰੇ ਜਾਣ

ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਤੇ ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਨਿੱਤ ਆਪਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੀ ਰਹਾਂ, ਤੇ ਮੇਰਾ ਸ਼ੀਰ ਹੁਣ ਆਪਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਛੁੱਟੇ। ਆਪ ਫਕੀਰਾਂ ਦੇ ਅਸਥਾਨ ਪਰ ਹੋ, ਤੇ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਪਯਾਰੇ ਜਾਪਦੇ ਹੋ, ਮੇਰੇ ਪਰ ਵੀ ਮੋਹਰ ਕਰੋ, ਜੋ ਮੇਰਾ ਮਨ ਵੀ ਵਿਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹਟ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਵੱਲ ਲਗੇ।

ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਤਿਸਦੀ ਬੇਨਤੀ ਸੁਣ ਤਿਸਨੂੰ ਸਤਿ ਨਾਮ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਤੇ ਨਾਮ ਜਪਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਕੀਤੀ।

ਮੁਗਲਾਣੀ ਨੇ ਹੁਣ ਤ੍ਰੈ ਕੋਹ ਦੀ ਵਿੱਥ ਤੇ ਇਕ ਕਚੀ-ਗੜੀ ਵਿੱਚ ਡੇਰਾ ਲਾ ਲਿਆ, ਤੇ ਭਜਨ ਕਰਨ ਲੱਗੀ, ਇਸ ਪਾਸਿਓਂ ਭਾਈ ਜੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਜਾਯਾ ਕਰਦੇ ਲੰਘਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੇ, ਇਉਂ ਉਸਨੂੰ ਸੁਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਬੀ ਮਹਾਂ ਪੁਰਖਾਂ ਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ, ਸਹਜੇ ਸਹਜੇ ਇਸਦੀ ਅਵਸਥਾ ਚੰਗੀ ਅਰੂੜ ਹੋ ਗਈ।

ਇਸਤਰਾਂ ਕਿਤਨਾ ਕਾਲ ਏਹ ਜੀਵਦੀ ਰਹੀ, ਤੇ ਭਜਨ ਕਰਦੀ ਰਹੀ, ਅੰਤ ਨਾਮ ਅਰੂੜ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇਸ ਨੂੰ ਤੁਰ ਗਈ।

ਜਿੱਥੇ ਮੁਗਲਾਣੀ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਕਿਲਾ ਸੀ, ਉਸ ਥਾਉਂ ਦਾ ਨਾਉਂ ਹੁਣ ਵੀ 'ਮੁਗਲਾਣੀ' ਹੀ ਹੈ, ਤੇ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰ ਤੋਂ ਤ੍ਰੈ ਕੋਹ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਹੈ।

ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭਾਈ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ੯੫ ਅਧਯਾਇ ਸਮਾਪਤੰ ॥

ਭਾਈ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਚਲਾਣਾ

“ਰਾਣਾ ਰਾਉ ਨ ਕੋ ਰਹੈ ਰੰਗ ਨ ਤੰਗ ਫਕੀਰ ।
ਵਾਰੀ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਕੋਇ ਨ ਬੰਨੈ ਧੀਰ ॥”

ਕਾਲ ਚਬੀਣਾ ਜਗਤ ਹੈ ਰਾਜਾ ਰੰਕ ਫਕੀਰ ।
ਇੱਕੇ ਰਸਤੇ ਜਾਵਣਾ ਹੋਇ ਮੁਸਾਫਰ ਬੀਰ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ

ਜਗਤ ਵਿਖੇ ਸੁਭ ਕਾਰਜ ਕਰਕੇ । ਗਏ ਹੈਨ ਜੋ ਨਾਮ
ਉਚਰਕੇ । ਜੀਵਨ ਸਫਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਾਨੇ । ਹਲਤ ਪਲਤ
ਜਸ ਹੋਇ ਮਹਾਨੇ ॥ ੨ ॥ ਭਾਈ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਬਲਕਾਰੀ । ਰਾਜ
ਜੋਗ ਦੀ ਰੀਤੀ ਧਾਰੀ । ਗੁਰ ਪੁਰ ਵਲ ਦੀ ਕਰੀ ਤਿਆਰੀ ।
ਸੁਤ ਕੇ ਕਾਰ ਸੌਂਪ ਦੀ ਸਾਰੀ ॥ ੩ ॥ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਾਸ ਬੁਲਾਵੇਂ ।
ਤਿਸਨੂੰ ਅਪਨੀ ਜਗਾ ਬਿਠਾਵੇਂ । ਸਿਰੋ ਪਾਓ ਪਗ ਉਸਨੂੰ
ਦੀਨੀ । ਸਾਰੀ ਕਾਰ ਸੰਭਾਰਨ ਕੀਨੀ ॥ ੪ ॥ ਬੈਠੇ ਲਾਕੇ
ਆਪ ਧਿਆਨ । ਗੁਰੂ ਪੁਰੀ ਵਲ ਕਰਨ ਪਯਾਨ । ਦੋਇ ਘੜੀ
ਜਦ ਰਾਤ ਰਹਾਵੈ । ਕੱਤਕ ਤਾਸ ਮਹੀਨਾ ਗਾਵੈ ॥ ੫ ॥ ਬਿੱਕ੍ਰਮ
ਜੀਤ ਸਾਲ ਪਹਿਚਾਨੇਂ । ਠਾਰਾਂ ਸੌ ਤੇਈ ਸੀ ਮਾਨੇਂ । ਮੋਹਰ
ਸਿੰਘ ਗੁਰ ਲੋਕ ਸਿਧਾਰੇ । ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਵਿਚਕਾਰੇ ॥ ੬ ॥
ਸੁੰਦਰ ਇੱਕ ਬਿਵਾਨ ਬਨਾਕੇ । ਸੱਚ ਖੰਡ ਸਸਕਾਰੇ ਜਾਕੇ ।
ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰੀਤ ਅਨੁਸਾਰ । ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਉਚਾਰ ।
॥ ੭ ॥ ਨਾਨਕ ਦਾਦਕ ਸਰਬ ਸਦਾਏ । ਕੀਤਾ ਕਾਰਜ ਅਤਿ
ਮਨ ਲਾਏ । ਇਤ ਆਦਕ ਜੀਵਨ ਤਿਸ ਜਾਨੇਂ । ਗੁਣਿ ਜਨ
ਭੂਲ ਕਰਨ ਸੋਧਾਨੇ ॥ ੮ ॥ ਭੁੱਲਣ ਅੰਦਰ ਸਭ ਸੰਸਾਰ ।
ਭੁਲਾਂ ਰਹਿਤ ਗੁਰੂ ਕਰਤਾਰ । ਬਖਸ਼ੇ ਭੁੱਲ ਜੋ ਮੈਥੋਂ ਹੋਈ ।
ਸੋਧ ਪੜ੍ਹੇ, ਪਾਠਕ ਜਨ ਸੋਈ ॥ ੯ ॥

ਮਾਤਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੀ ਨੇ ਪੇਕੇ ਘਰ ਆ ਜਾਣਾ

ਭਾਈ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰ ਪੁਰ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਚਿਰ ਮਗਰੋਂ ਆਪ ਦੀ ਸੁਪਤਨੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੀ ਆਪਣੇ ਪੇਕੇ ਬਰਨਾਲੇ ਆ ਰਹੀ । ਪਰ ਬਰਨਾਲਾ ਪਿੰਡ ਥਾਂ ਸੀ, ਕੋਈ ਸਤਸੰਗ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਸਤਸੰਗ ਦੇ ਲਾਭ ਹਿਤ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਾਲੇ ਪੰਡਤ ਨਿੱਕਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਿਰਮਲੇ ਸੰਤ ਨੂੰ ਬਰਨਾਲੇ ਸਦਵਾ ਲਿਆ। ਰੋਜ਼ ਦੀਵਾਨ ਸਜਦੇ, ਅਰ ਸੰਤ ਜੀ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਥਾ ਤੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਰਦੇ। ਬਾਬਾ ਆਲਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪੁਤ੍ਰ ਭੂਮੀਆ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਇੱਕੋ ਬੀਬੀ ਪਰਧਾਨ ਹੀ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਪੁਤ੍ਰੀ ਨੂੰ ੩੦ ਪਿੰਡ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਸੀ, ਬੀਬੀ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਨਿਰਬਾਹ ਕਰਨ ਲੱਗੀ। ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਸਤਸੰਗ ਕੀਰਤਨ ਲਈ ਇੱਕ ਬਾਰਾਂਦਰੀ ਬਨਵਾਈ, ਤਿਸ ਵਿੱਚ ਪੰਡਤ ਨਿੱਕਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਥਾ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ। ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਖੁਡੀਆਂ ਨਾਮ ਤੋਂ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਸੰ: ੧੮੦੯ ਬਿ: ਨੂੰ ਪੰਡਤ ਨਿੱਕਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਅਰਦਾਸ ਕਰਾਯਾ, ਜਿਸਦਾ ਪਟਾ ਬਰਨਾਲੇ ਬਾਬਾ ਗਾਂਧਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ (ਬਾਰਾਂਦਰੀ) ਧਰਮ ਸਾਲਾ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਵਿਚ ਇਕ *ਹਵੇਲੀ ਤੇ

*ਇਹ ਬੁੰਗਾ ਤੇ ਹਵੇਲੀ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਪੰਡਤ ਨਿੱਕਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੰਤ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੋਲੇ ਸੰਤ ਰਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਬੁੰਗੇ ਦਾ ਨਾਮ ਹੁਣ ਤਕ ਮਲਵਈ ਬੁੰਗਾ ਹੀ ਸੱਦਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਵੇਲੀ ਦਾ ਨਾਮ ਕੁਝ ਚਿਰ ਤਾਂ ਰਣ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀ ਹਵੇਲੀ ਰਿਹਾ, ਫਿਰ ਤਿਸਦੇ ਚੋਲੇ ਸੌਣ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀ ਰਿਹਾ, ਅੱਜ ਕੱਲ ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀ ਕਰਕੇ ਆਖਦੇ ਹਨ।

ਇਕ ਬੁੰਗਾ ਬਣਵਾਇਆ, ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ “ਮਲਵਈ ਬੁੰਗਾ”
ਕਰਕੇ ਹੁਣ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਰਨਾਲੇ ਵਿਚ ਬਾਗ ਤੇ ਖੂਹ
ਆਦਿ ਕਈ ਬਨਵਾਏ । ਬਰਨਾਲੇ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਬੀਬੀ ਜੀ
ਦੇ ਚਲਾਣੇ ਦਾ ਯਾਦਗਾਰੀ ਅਸਥਾਨ ਕਾਇਮ ਹੈ ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭਾਈ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਮਾਪਤੰ ॥

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ।

ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭਾਈ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਭਾਈ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਮਾਤਾ ਨਿਸਤਾਰਾਂ ਜੀ ਤੋਂ
ਭਾਈ ਮੋਹਰਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਸੰਮਤ ੧੭੮੦ ਬਿ: ਨੂੰ ਹੋਯਾ ।
ਨਿੱਕੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੁਭਾਉ ਰਾਜ ਸਾਜ ਦੇ ਕੰਮ
ਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ । ਸੋਲਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਭਾਈ
ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹ ਨਾਰੋਵਾਲ ਦੇ ਬਾਜਵੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ
ਭਾਈ ਹਕੂਮਤ ਰਾਇ ਦੀ ਪੁੱਤ੍ਰੀ ਧਰਮ ਕੌਰ ਨਾਲ ਹੋਯਾ ।
ਆਪ ਦੇ ਘਰ ਸੰ: ੧੮੦੫ ਬਿ: ਨੂੰ ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਜਨਮੇ । ਦੂਜੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਆਪ ਦੀ ਇਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਸੀ ।

ਭਾਈ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਅਪਨੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਰਿਆਸਤ ਦੇ
ਵੱਡੇ ੨ ਕੰਮ ਕੀਤੇ । ਆਪਦੇ ਨਾਲ ਢੇਰ ਸਾਰੇ ਅਸਵਾਰ

ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਬੁਰਜਾਂ ਤੇ ਕਿਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੋ ਦੋ ਸੌ ਪੈਦਲ ਸਿਪਾਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਤਿੰਨ ਕਿਲੇ ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਵਸਾ ਕੇ ਬਣਾਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਇਹ ਹਨ:—

੧—‘ਸ਼ਾਮ ਪੁਰ’ ਜੋ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰ ਤੋਂ ੧ ਕੋਹ ਪਹਾੜ ਤੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਪਾਸੇ ਹੈ। ੨—‘ਸ਼ਾਹ ਪੁਰ’ ਜੋ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰ ਤੋਂ ੬ ਕੋਹ ਚੜ੍ਹਦੇ ਪਾਸੇ ਹੈ। ੩—‘ਸ਼ਾਮ ਨਗਰ’ ਜੋ ਕੱਥੂ ਨੰਗਲ ਪਾਸ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਲਿਆਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕਾਇਮ ਹਨ।

ਭਾਈ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ਼ੀਰਕ ਅਰੋਗਤਾ ਲਈ ਮੋਤੀ ਚੂਰ ਹਰਨੀਆਂ ਦੇ ਦੁੱਧ ਨਾਲ ਖਾਯਾ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਹਰਨੀਆਂ ਪਕੜ ਕੇ ਇੱਕ ਥਾਗ ਵਿਚ ਰੱਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਤੇ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੁੱਧ ਨਾਲ ਮੋਤੀ ਚੂਰ ਖਾਯਾ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਮੋਤੀ ਖਰਲ ਕਰਨ ਦਾ ਖਰਲ, ਤੇ ਹਰਨੀਆਂ ਦੇ ਦੁੱਧ ਜਮਾਵਨ ਦਾ ਪੱਥਰ ਦਾ ਭਾਂਡਾ ਹੁਣ ਤੱਕ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਆਪ ਫਾਰਸੀ ਵਿੱਦਯਾ ਦੇ ਵੀ ਚੰਗੇ ਜਾਣੂ ਸਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਫਾਰਸੀ ਸ਼ੇਅਰ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਆਪ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇੱਕ ਤਸਵੀਰ ਵੀ ਬਣਵਾਈ ਸੀ, ਜੋ ਅਤੀ ਸੁੰਦਰ ਹੈ, ਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

ਸੰਮਤ ੧੮੪੦ ਬਿ: ਨੂੰ ਭਾਈ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇੱਕ ਦਮਦਮਾ ਬਨਵਾਯਾ, ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਸਭ ਇਸ ਵਿੱਚ ਜਮਾਂ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ। ਉਸੀ ਸਮੇਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਭਾਰੀ ਬੇਰੀ

ਹੈ, ਦਮਦਮੇਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਖੂਹੀ ਹੈ, ਭਾਈ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸਮਾਧ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ੫੪ ਸਾਲ ਦੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪਨਾ ਅੰਤ ਸਮਾ ਨੇੜੇ ਜਾਣਕੇ ਅਪਨੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨੀਯਤ ਕੀਤਾ ਤੇ ਆਪ ਸੁਤੰਤ੍ਰ ਹੋਕਰ ਭਜਨ ਕਰਨ ਲੱਗੇ, ਤੇ ਸੰਮਤ ੧੮੩੪ ਕੱਤਕ ੩੦ ਦਿਨ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਦੋ ਘੜੀ ਦਿਨ ਬਾਕੀ ਰਹੇ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ। ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਚੰਗੀ ਗੁਰਮੁਖ ਰੀਤੀ ਨਾਲ ਭਾਈ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਦੇਹ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਪਿੱਛੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਾਕੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸੰਸਕਾਰ ਦੀ ਰਸਮ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ। ਭਾਈ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੰ: ੧੭੮੦ ਬਿ: ਨੂੰ ਜਨਮੇਂ ਅਤੇ ਸੰ: ੧੮੩੪ ਕੱਤਕ ੩੦ ਮੰਗਲਵਾਰ ਬਿ: ਨੂੰ ਦੋ ਘੜੀ ਦਿਨ ਰਹੇ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ। ਕੁੱਲ ਅਵਸਥਾ ੫੪ ਸਾਲ ਦੀ ਭੋਗੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਾਧ ਦਮਦਮੇਂ ਉੱਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੁਰਾਂ ਨੇ ੧੮੪੦ ਬਿ: ਨੂੰ ਬਨਵਾਈ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭਾਈ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਮਾਪਤੰ।

—:੦:—

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੰ: ੧੮੦੫ ਬਿ: ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਧਰਮ ਕੌਰ ਜੀ ਤੋਂ ਭਾਈ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਜਨਮੇਂ, ੧੮ ਸਾਲ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹ

ਭਾਈ ਸੋਲੀਏ ਗਿੱਲ ਦੇ ਪੁਤ੍ਰ ਭਾਈ ਨਿਹਾਲੇ ਜਿਮੀਦਾਰ (ਪਿੰਡ ਬਬਲੀ ਭਵਰੀ ਜੋ ਰਿਆੜਕੀ ਜ਼ਿਲੇ ਗੁਰਦਾਸ ਪੁਰੇ ਵਿੱਚ ਹੈ) ਦੀ ਪੁਤ੍ਰੀ ਕਰਮ ਕੌਰ ਜੀ ਨਾਲ ਹੋਯਾ। ਭਾਈ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ੩੦ ਕੱਤਕ ਸੰ: ੧੮੩੪ ਦਿਨ ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਜਾਣ ਤੇ ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਕਾਇਮ ਹੋਏ, ਆਪ ਚੰਗੇ ਸੁਭਾਵ ਵਾਲੇ ਤੇ ਸਤਸੰਗੀ ਹੋਏ ਹਨ, ਭਾਈ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਜੋ ਦਮਦਮਾ ਬਨਵਾਯਾ ਸੀ ਆਪ ਨੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਛੱਤਾਂ ਗਿਰਾਕੇ ਉਥੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਭਾਈ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਯਾਦਗਾਰੀ ਸਥਾਨ ਬਣਵਾਯਾ। ਜੋ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕਾਇਮ ਹੈ, ਇਸ ਦਮਦਮੇ ਦੇ ਵਿਚ ਰਾਜ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਤੇ ਬਰੂਦ ਆਦਿਕ ਸਾਮਾਨ ਜਮਾਂ ਰਹਿੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਪਹਿਰਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਮੋਰਚੇ ਵੰਦੀ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਪੱਕੇ ਮਹਿਲਾਂ ਵਿਚ ਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਰੱਖਨ ਦੇ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਦੂਹੇ ਦਮਦਮੇ ਦੇ ਖੋਲ੍ਹਣ ਤੇ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਕਲਾਦਾਰ ਹੁਣ ਤਕ ਕਾਇਮ ਹਨ, ਇਸ ਦਮਦਮੇ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਅਸਮਾਨੀ ਖੂਹ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਅਪਣੇ ਪਿਤਾ ਵਾਂਗ ਰਿਆਸਤ ਦਾ ਚੰਗਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ, ਕਈ ਪਿੰਡ ਖਰੀਦੇ ਤੇ ਕਈ ਖੂਹ ਲਵਾਏ, ਅਤੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸੁੰਦਰ ਬਨਵਾ ਕੇ ਲੰਗਰ ਅੱਤੁੰਦ ਚਲਾਯਾ।

੪੧ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਘਰ ਕਰਮ ਕੌਰ ਜੀ ਤੋਂ ਸੰ: ੧੮੪੪ ਬਿ: ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੁੱਤ੍ਰ ਜਨਮਿਆ, ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਸੁਜਾਨ ਸਿੰਘ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਕ ਦਿਨ ਨੁਘਰੇ ਵਿਚ (ਜੋ ਛੂਬੇ ਪਾਸ ਸੀ) ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਸੀ

ਤਾਂ ਪੌਣ ਬੜੇ ਜੋਰ ਦੀ ਵਗੀ, ਆਪ ਨੇ ਉੱਸੇ ਵੇਲੇ ਸੰਗਤ ਪ੍ਰਤੀ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਪੌਣ ਸਾਨੂੰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਪਾਸ ਜਾਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਆਈ ਹੈ, ਹੁਣ ਭਾਣਾ ਵਰਤੇਗਾ, ਇਤਨੀ ਕਹਿ ਕਰ ਘਰ ਨੂੰ ਚਲੇ ਆਏ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕਕੇ ਸਭ ਸਬੰਧੀ ਆਦਿਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਭ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰ ਸੰਮਤ ੧੮੪੯ ਜੇਠ ਸੁਦੀ ੨੮ ਦਿਨ ਸੋਮਵਾਰ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਗੁਰਪੁਰੀ ਪਧਾਰ ਗਏ।

ਸਵੇਰੇ ਸਭ ਸੰਗਤ ਤੇ ਭਾਈ ਜੀ ਦੇ ਸਾਲੇ ਚੜ੍ਹਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਭਾਈ ਜੀ ਦੀ ਦੇਹ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਘਰੋਂ ਮਾਤਾ ਕਰਮ ਕੌਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸੰਸਕਾਰ ਦੀ ਮਿਰਜਾਦਾ ਕਰ ਕਰਾ ਕੇ ਅਪਨੇ ਸਪੁੱਤ੍ਰ ਸੁਜਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਰ ਆਸ ਧਾਰ ਰਾਜ ਸਾਜ ਦਾ ਕਾਰਜ ਆਪ ਚਲਾਣ ਲੱਗੀ।

ਭਾਈ ਕਾਹਨਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਕੁੱਲ ਅਵਸਥਾ ਸੰਮਤ ੧੮੦੫ ਤੋਂ ੧੮੪੯ ਬਿ: ਤੱਕ ੪੪ ਸਾਲ ਹੋਈ ਹੈ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਮਾਪਤੰ।

ੴ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹ ॥

ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਮਾਤਾ ਕਰਮ ਕੌਰ ਜੀ ਤੇ ਭਾਈ ਸੁਜਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ

—॥॥॥॥—

ਦੇਹਰਾ

ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਤੋਂ ਦਸ ਗੁਰਾਂ ਤਾਈਂ ਸੀਸ ਨਿਵਾਇ ।
ਬੁਢੇ ਘਰ ਦੀ ਵਾਰਤਾ ਸਾਰੀ ਲਿਖਾਂ ਬਣਾਇ ॥ ੧ ॥

ਚੌਥਈ

ਜਿਸ ਬਿਧ ਕਰਤਾ ਕਾਰ ਕਰਾਵੇ । ਹੋਵਤ ਸੋ ਨਹਿ ਕੋਇ
ਹਟਾਵੇ । ਬ੍ਰਿਧ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਬਚਨ ਉਚਾਰੇ । ਲਗੇ ਹੋਨ ਹੁਨ
ਪੂਰੇ ਸਾਰੇ ॥ ੨ ॥ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਗੁਰ ਲੋਕ ਪਧਾਰੇ । ਪਹੁੰਚੇ
ਸਤਿਗੁਰ ਚਰਨ ਮਝਾਰੇ । ਰਹੀ ਸੁਖੰਤਨੀ ਤਾਸ ਪਛਾਰੇ । ਕਰਮ
ਕੌਰ ਜਿਸ ਨਾਮ ਉਚਾਰੇ ॥ ੩ ॥ ਨਿੱਕਾ ਟਿੱਕਾ ਸਿੰਘ ਸੁਜਾਨ ।
ਨਿੱਕੀ ਉਮਰ ਤਾਸ ਪਹਿਚਾਨ । ਸਰਬ ਰਿਆਸਤ ਦੀ ਜੋ ਕਾਰਾ
ਲੱਗੀ ਕਰਨ ਮਾਤ ਸੰਭਾਰ ॥ ੪ ॥ ਮਾਤਾ ਸੀ ਵਿਦਵਾਨ
ਘਨੇਰੀ । ਸਦਾ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਚੇਰੀ । ਚੜ੍ਹਤ ਸਿੰਘ ਨਿਜ
ਭਾਤਾ ਤਾਈਂ । ਫੌਜ ਆਦਿ ਸਭ ਕਾਰ ਸੌਂਪਾਈ ॥ ੫ ॥ ਓਹ ਸਾਰੀ
ਸੀ ਕਾਰ ਚਲਾਵੇ । ਕਰੇ ਕਾਰ ਜੋ ਮਾਤ ਅਲਾਵੇ । ਕਰੇ
ਨਜਾਉਂ ਮਾਤਾ ਸਭ ਜਾਨ । ਰਾਜ ਭਾਗ ਸਭ ਲਗੀ ਕਮਾਨ ॥ ੬ ॥
ਇਕ ਦਿਨ ਦੀ ਸੁਨ ਬਾਤ ਪਿਆਰੇ । ਆਇਆ ਝਗਰਾ ਮਾਤ

ਦੁਆਰੇ । ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਏਕ ਸੀ ਜਾਨੋ । ਲੇਨ ਦੇਨ ਬਿਵਹਾਰ
 ਮਹਾਨੋ ॥ ੭ ॥ ਇਕ ਭੰਗੀ ਦੇ ਪਾਸ ਪਛਾਨੋ । ਲਹਿਣਾ ਲੈਣ
 ਗਿਆਸੀ ਮਾਨੋ । ਭੰਗੀ ਕਹਿ ਨਹਿ ਪਾਸ ਹਮਾਰੇ । ਜਦ ਹੋਵੇ
 ਦੇਵਾਂ ਹਿਤ ਧਾਰੇ ॥ ੮ ॥ ਅਜ ਦੇਵਨ ਹੈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਮੈਨੂੰ । ਜਦ
 ਹੋਵੇਗਾ ਦੇਉਂ ਤੈਨੂੰ । ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਲਗਾ ਤਿਸ ਮਾਰਨ । ਲਗੀ
 ਕੁਥਾਂਇ ਚੋਟ ਕਿਸ ਕਾਰਨ ॥ ੯ ॥ ਨਿਕਲੇ ਪ੍ਰਾਨ ਤਾਸਕੇ
 ਜਾਨੋ । ਹੋਯਾ ਖੂਨ ਤਾਸ ਦਾ ਗਾਨੋ । ਭੰਗੀ ਦੇ ਸਨਬੰਧੀ ਸਾਰੇ।
 ਕਰਮ ਕੌਰ ਦੇ ਆਏ ਦਾਰੇ ॥ ੧੦ ॥ ਬਨਾ ਮੁਕਦਮਾ ਪੇਸ਼ੀ
 ਆਈ । ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਫੜਾ ਸੀ ਜਾਈ । ਦੋਨੋਂ ਧਿਰੋਂ ਉਗਾਹੀ
 ਵਾਰੇ । ਮਾਤਾ ਸਭ ਦੇ ਭਾਵ ਬਿਚਾਰੇ ॥ ੧੧ ॥ ਝੂਠਾ ਸ਼ਾਹੂ
 ਕਾਰ ਪਛਾਨਾ । ਹੁਕਮ ਦੀਨ ਫਾਂਸੀ ਤਿਸ ਜਾਨਾ । ਇਸ ਬਿਧ
 ਮਾਤਾ ਬਚਨ ਅਲਾਏ । ਹਾਥ ਜਲਾਦਨ ਕੇ ਪਕੜਾਏ ॥ ੧੨ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਫਾਂਸੀ ਹੁਕਮ ਲਗਾਇਆ ਮਾਤਾ ਨੇ ਜਦ ਜਾਨ ।

ਸੁਨਿਆ ਸਿੰਘ ਸੁਜਾਨ ਨੇ ਕੀਤਾ ਬਚਨ ਪਛਾਨ ॥੧੩॥

ਚੌਪਈ

ਟਿੱਕਾ ਸੀ ਜੋ ਸਿੰਘ ਸੁਜਾਨਾ । ਬਾਲਕ ਉਮਰ ਅਕਲ ਦਾ
 ਸਜਾਨਾ । ਸੁੰਦਰ ਤਨ ਅਤਿ ਸੋਭਾ ਪਾਵੇ । ਪਿਖ ਨਰ ਨਾਰੀ
 ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਵੇ ॥੧੪॥ ਪਾਣੀ ਹੋਜ ਬਾਗ ਨੂੰ ਜਾਵੇ । ਨਿਕਟ ਤਾਸ
 ਦੇ ਖੇਡ ਬਨਾਵੇ । ਕਾਗਤ ਬੇੜਾ ਏਕ ਬਨਾਕੇ । ਵੇਖੇ ਪਾਣੀ
 ਮਾਹਿ ਤਰਾਕੇ ॥ ੧੫ ॥ ਖੇਡ ਖੇਡਦੇ ਸੁੰਦਰ ਭਾਰੀ । ਸਭ ਲੋਗਨ
 ਕੇ ਲਗੇ ਪਿਆਰੀ । ਸੁਣ ਫਾਂਸੀ ਸੰਦੀ ਗਲ ਸਾਰੀ । ਚੋਟ
 ਲਗੀ ਤਿਸ ਕੇ ਉਰ ਭਾਰੀ ॥ ੧੬ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਨਿਕਟ ਮਹਿਲ ਸੀ ਹੋਵ ਦੇ ਪਿਖੀ ਮਾਤ ਤਿਸ ਜਾਨ ।

ਬਚਨ ਉਚਾਰੇ ਮਾਤ ਨੂੰ ਸਿੰਘ ਸੁਜਾਨ ਵਖਾਨ ॥ ੧੭ ॥

ਚੌਪਈ

ਮਾਤਾ ਤੂੰ ਜੋ ਹੁਕਮ ਅਲਾਯਾ । ਸ਼ਾਹੂ ਕਾਰ ਕੈਦ ਵਿਚ
ਪਾਯਾ । ਫਾਂਸੀ ਦਾ ਤੈਂ ਦੰਡ ਲਗਾਕੇ । ਕੀਤਾ ਨਿਆਉਂ ਨਹੀਂ
ਮਨ ਲਾਕੇ ॥੧੮॥ ਜਿਤਨੀ ਇੰਸਨੂੰ ਦਈ ਸਜਾਇ । ਇਤਨਾ
ਇਸਦਾ ਨਹੀਂ ਗੁਨਾਹਿ ਖੂਨ ਜਾਣ ਕਰ ਇਸ ਨਹਿ ਕਰਿਆ ।
ਕੁਥਾਂ ਲੱਗਨ ਤੇ ਭੰਗੀ ਮਰਿਆ ॥ ੧੯ ॥ ਬੋੜਾ ਇਸਨੂੰ
ਚਾਹੀਏ ਦੰਡ । ਚੁੱਕੀ ਤੁਸਾਂ ਨਜਾਉਂ ਦੀ ਪੰਡ । ਇਹੁ
ਗੱਲ ਨਾ ਚੰਗੀ ਜਾਨੋ । ਬ੍ਰਿਧ ਬੋੜਾ ਪਾਨੀ ਮਹਿ ਮਾਨੋ ।
॥ ੨੦ ॥ ਬੋਲੀ ਮਾਤਾ ਕਰਕੇ ਪਜਾਰ । ਸੁਣਿਆ ਜੋ ਤੂੰ ਕਰਾ
ਉਚਾਰ । ਪਰ ਇਸ ਜੁਰਮ ਕੀਨ ਹੈ ਭਾਰਾ । ਤੈਨੂੰ ਇਸਦੀ
ਕੁਝ ਨ ਸਾਰਾ ॥ ੨੧ ॥

ਸੁਜਾਨ ਸਿੰਘ—ਹੇ ਜਨਨੀ ਬ੍ਰਿਧ ਬੰਸ ਪਿਆਰੀ । ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਨ
ਵਡੀ ਬਲਕਾਰੀ । ਅੰਤ ਸਮਾ ਹੁਣ ਤਿਸਦਾ ਜਾਨੋ । ਬਚਨ
ਦੂਸਰਾ ਮੇਰਾ ਮਾਨੋ ॥ ੨੨ ॥

ਮਾਤਾ—ਹੇ ਪੁਤ੍ਰ ! ਤੂੰ ਬਾਲ ਅਯਾਨਾ । ਨਿਆਉਂ ਕਰਨ
ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਿਆਨਾ । ਕਰੋ ਖੇਡ ਤੁਮ ਆਨੰਦ ਪਾਵੋ । ਵਡੇ
ਹੋਇ ਤੁਮ ਨਜਾਵ ਕਰਾਵੋ ॥ ੨੩ ॥

[ਕਵੀ ਵੱਲੋਂ]

ਪੁੱਤਰ ਤਈਂ ਸਮਝਕੇ ਬਾਲ । ਗੱਲ ਮਾਤ ਨੇ ਛੱਡੀ ਟਾਲ ।
ਨਹਿ ਉਚੀ ਗਤ ਮਾਤ ਪਛਾਨੀ । ਬ੍ਰਿਧ ਬੋੜੇ ਦੀ ਸਾਰ ਨ
ਜਾਨੀ ॥੨੪॥ ਫੇਰ ਸੁਜਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੋਲੇ । ਸੱਤਿ ਬਚਨ ਜੋ

ਪੂਰਨ ਤੋਲੇ । ਮਾਤਾ ਛੱਡ ਦੇ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ । ਤੇਰਾ ਵਡ ਵਧਸੀ
 ਪਰਵਾਰ ॥ ੨੫ ॥ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਬੇੜੀ ਅੱਜ ਅਸਾਡੀ ।
 ਫਾਥੀ ਵਿੱਚ ਭੰਵਰ ਦੇ ਡਾਢੀ । ਬੋਲੀ ਮਾਤਾ ਬਿਨਾਂ
 ਵਿਚਾਰ । ਨਹਿੰ ਛੋਡਾਂ ਮੈਂ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ॥ ੨੬ ॥ ਬੇੜਾ ਤਰੇ ਚਹੇ
 ਡੁਬ ਜਾਵੇ । ਘੜੀ ਲਗਾਂਦਾ ਪਲ ਨਹਿ ਲਾਵੇ । ਸੁਨ ਮਾਤਾ
 ਦਾ ਬਚਨ ਕਰਾਰਾ । ਬੇੜਾ ਪਾਨੀ ਮਾਹਿ ਪਧਾਰਾ ॥ ੨੭ ॥
 ਬੇੜਾ ਲਗਾ ਤਰਨ ਵਿਚ ਜਾਨੋ । ਲਵੇ ਤਾਰੀਆਂ ਅਨਕ ਮਹਾਨੋ ।
 ਡੱਕੋ ਡੋਲੇ ਇਤ ਉਤ ਖਾਵੇ । ਸਿੰਘ ਸੁਜਾਨ ਧਜਾਨ ਵਿਚ
 ਲਾਵੇ ॥ ੨੮ ॥ ਇਕ ਮਾਨੁਖ ਤਿਸ ਨਿਕਟ ਪਧਾਰਾ । ਟਿੱਕਾ
 ਜੀ ਕੀ ਕਰਦੇ ਕਾਰਾ । ਉੱਤਰ ਦੀਆ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਤਿਸ ਬੇਰੀ ।
 ਲਗੀ ਡੁਬਨ ਅਜ ਸਾਡੀ ਬੇੜੀ ॥ ੨੯ ॥ ਬਚ ਬਾਲਕ ਸੁਨ
 ਹਸ ਚਲ ਜਾਵੈ । ਭੇਦ ਪਰਖ ਬਿਨ ਨਹਿ ਕੋ ਪਾਵੈ । ਬੇੜੀ
 ਗਈ ਹੋਜ ਵਿਚ ਜਾਨ । ਲੰਮੀ ਤਾਣੀ ਸਿੰਘ ਸੁਜਾਨ ॥ ੩੦ ॥

ਏਹਰਾ

ਓਧਰ ਬੇੜੀ ਕਾਗਤਾਂ ਡੁਬੀ ਹੋਦ ਵਿਚਕਾਰ ।

ਏਧਰ ਸਿੰਘ ਸੁਜਾਨ ਜੀ ਗੁਰਪੁਰ ਗਏ ਪਧਾਰ ॥ ੩੧ ॥

ਚੌਪਈ

ਗਏ ਪ੍ਰਾਨ ਗੁਰਲੋਕ ਮਝਾਰੇ । ਸਾਰ ਬਚਨ ਸਤਿਪੁਰਖਨ
 ਵਾਰੇ । ਨੌਕਰ ਏਕ ਨਿਕਟ ਜਦ ਆਯਾ । ਸੁੱਤਾ ਓਸ ਬਾਲ
 ਲਖ ਪਾਯਾ ॥ ੩੨ ॥ ਜਦ ਡਿੱਠਾ ਉਸ ਹੱਥ ਲਗਾਈ । ਮਿਰਤਕ
 ਦੇਹੀ ਨਜ਼ਰੇ ਆਈ । ਕਰਮ ਕੌਰ ਨੂੰ ਕੀਨੀ ਸਾਰ । ਪੁਤ੍ਰ
 ਗੁਰ ਪੁਰੀਗਿਆ ਪਧਾਰ ॥ ੩੩ ॥ ਸੁਨਕਰ ਮਾਤਾ ਝਬਦੇ ਆਈ ।
 ਪਿਖ ਬਾਲਕ ਨੂੰ ਅਤਿ ਬਿਸਮਾਈ । ਲਗੀ ਰੋਇ ਕੇ ਅਤਿ

ਪਛਤਾਵਨ । ਮੈਂ ਸੁਤ ਕੇ ਬਚ ਮੋੜੇ ਪਾਵਨ ॥ ੩੪ ॥

ਕਥਿਤ

ਮਾਨਤੀ ਬਚਨ ਜੇ ਮੈਂ ਪੁੱਤ ਕੇ ਬਚਾਇ ਲੇਤੀ ਰਹੀ ਹਨ
ਧਾਰ ਮੈਂ ਗਵਾਇ ਬੈਠੀ ਲਾਲ ਕੋ । ਸਾਚ ਕਹੀ ਸਿਆਣਿਆਂ ਨੇ
ਨਾਰ ਕੀ ਹੈ ਤੁਛ ਮੱਤ ਸ਼ਕਤੀ ਪਛਾਨੀ ਨਾਹਿ ਜਾਨਾ ਨਿਜ
ਬਾਲ ਕੋ । ਰਿਹਾ ਸਮਝਾਇ ਮੈਨੂੰ ਕ੍ਰਮ ਹੀਨ ਨਾਹਿ ਮਾਨੀ
ਬੀਤ ਗਈ ਬਾਤ ਹੁਣ ਭਾਵੀ ਕਰਤਾਰ ਕੋ । ਗੱਦੀ ਦਸ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ
ਦੀ ਚਲੀ ਬਿੰਦੀ ਬੰਸ ਵਾਲੀ ਮਮ ਪੂਤ ਬਿਨਾਂ ਗਾਦੀ ਭਿਆ
ਵੰਸ ਕਾਲ ਕੋ ॥ ੩੫ ॥

ਇਸੀ ਸਮੇਂ ਸੀ ਵੈਰਾਗੀ ਸਾਧੂ *ਹਰੀ ਰਾਮ ਇੱਕ ਤਿਸਦਾ
ਪਿਆਰ ਸੀ ਸੁਜਾਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਜੇ । ਆਨ ਕੇ ਖਿਡਾਵਦਾ
ਸੀ ਨਿੱਤ ਲੈਕੇ ਗੋਦ ਤਾਂਕੇ ਦੇਵੰਦਾ ਸੀ ਲੋਰੀ ਤਾਂ ਸੇ ਖੇਡਦਾ
ਸੀ ਬਾਲ ਜੇ । ਹਰੀ ਰਾਮ ਹਰੀ ਰਾਮ ਵਾਜ ਨਿੱਤ ਬੋਲਦਾ
ਸੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਮੇਰਾ ਤੇਰਾ ਇੱਕੋ ਦਿਨ ਕਾਲ ਜੇ । ਤਿਸਦਾ
ਭੀ ਕਾਲ ਤਿਸ ਘੜੀ ਉਸੇ ਦਿਨ ਭਿਆ ਸੱਚਾ ਪ੍ਰੇਮ ਤੱਕੇ
ਖਿੱਚ ਲੈ ਗਿਆ ਬਿਸਾਲ ਜੇ ॥ ੩੬ ॥

ਸੋਰਠਾ

ਜੋਗੀ ਦੀ ਸੁਨ ਬਾਤ ਕੌਤਕ ਮਾਨਾਂ ਮਾਤ ਜੀ ।

ਗਯੋ ਸੰਗ ਮਮ ਤਾਤ ਜੋਗੀ ਤਿਸ ਕਾ ਮਿੱਤ੍ਰ ਬਨ ॥ ੩੭ ॥

ਕਥਿਤ

ਕੀ ਕਰਾਂ ਮੈਂ ਪੁਤ ਹੁਣ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਜਾਵੰਦੀ ਜੇ ਕਿਸਨੂੰ

* ਇਹ ਹਰੀਰਾਮ ਬੰਡ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਇੱਕ ਠਾਕੁਰ ਦੁਆਰੇ
ਵਿੱਚ (ਜਿਸਨੂੰ ਹੁਣ ਬੁਲਾਕੀ ਰਾਮ ਦਾ ਠਾਕੁਰ ਦੁਆਰਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ) ਰਹਿੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।
ਨਾਮ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸੀ । ਭਾਈ ਸੁਜਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਦਿਨ
ਤੁਸੀਂ ਚਲੋਗੇ ਉਸੀ ਦਿਨ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਚਲਾਂਗਾ ।

ਬੁਲਾਵਾਂ ਮੈਂ ਸੁਜਾਨ ਸਿੰਘ ਨਾਮ ਲੇ । ਪੇਖ ਨਿੱਤ ਜੀਵੰਦੀ ਸਾਂ
ਪੂਤ ਤੈਨੂੰ ਵਾਰੋ ਵਾਰ ਛੋਡਕੇ ਗਯੋ ਹੈਂ ਆਜ ਪਾਏ ਮੈਨੂੰ
ਮਾਮਲੇ । ਰਾਜ ਸਾਜ ਤੇਰੇ ਅੱਜ ਕਵਨ ਸੰਭਾਰ ਕਰੇ ਮੈਂ
ਨਿਮਾਨੀ ਮਾਤ ਤੇਰੀ ਬੈਠਾਂ ਕਿਤ ਰਾਮ ਲੇ। ਮੇਰੀ ਮਤ ਬਾਵਰੀ
ਮੈਂ ਬਚਨ ਉਲਟ ਕੀਤੇ ਆਵੇ ਮੁੜ ਪੂਤ ਆਜ ਰਾਜ ਕਾਜ
ਸਾਮ ਲੇ ॥ ੩੮ ॥

ਕੋਕਲਾ ਸੇ ਬੈਨ ਤੇਰੇ ਮ੍ਰਿਗ ਸਮ ਨੈਨ ਹੇਰੇ ਰੇਸ਼ਮ
ਸਮਾਨ ਤੇਰੇ ਕੇਸ ਮੈਂ ਸੁਵਾਰਦੀ । ਗੁੰਦ ਕੇ ਰਖਾਵੰਦੀ
ਸਾਂ ਚੰਦ ਜਹੇ ਮੁਖੜੇ ਦਾ ਕਰਦੀ ਪਿਆਰ ਨਾ ਮੈਂ ਕਦੀ ਤ੍ਰਿਸ਼-
ਕਾਰ ਦੀ । ਆਜ ਬਿਨ ਤੇਰੇ ਲਾਲ ਹਾਟੇ ਹਾਟ ਹੜਤਾਲਿ
ਹਾਹਾ ਕਾਰ ਹੋਇਰਹੀ ਬਿਧ ਪਰਵਾਰ ਦੀ । ਤੇਰੇ ਬਿਨ ਰਾਜ
ਸਾਜ ਆਛੇ ਨ ਲਗਤ ਲਾਲ ਪੱਕੇ ਪੱਕੇ ਧੌਲਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ
ਸਿਰ ਮਾਰਦੀ ॥ ੩੯ ॥

ਸੁੰਦੀ ਛੰਦ

ਮੇਰ ਪਤੀ ਗੁਰ ਲੋਕ ਗਏ, ਸੁਤ ਮੈਂ ਤੁਧ ਉਪਰ ਆਸ ਧਰੀ
ਸੀ । ਆਜ ਵਿਰਾਗ ਭਯੋ ਮਿਲਕੇ ਯੁਗ ਮੈਂ ਦੁਖਿਆਰਨ
ਕਾਹਿ ਬਰੀਸੀ । ਜੇ ਦੁਖ ਦੇਵਨ ਸੀ ਸੁਤਹੇ ਮਮ ਮੋ ਕੁਖ ਕਾਹੇ
ਕੁ ਭਾਰ ਕਰੀ ਸੀ । ਆਜ ਰੁਚਾਵਤ ਹੈਂ ਦੁਇ ਲੋਚਨ ਟੂਟ ਗਈ
ਜਿਵ ਕੇਲ ਫਰੀ ਸੀ ॥੪੦॥ ਰਾਜ ਗਯੋ ਧਨ ਧਾਮ ਗਯੋ ਸਭ
ਯੋਗ ਗਯੋ ਬਿਧ ਬੰਸ ਲੁਟੀ ਹੈ । ਬਾਜ ਗਯੋ ਗਜ ਰਾਜ ਗਯੋ
ਸਭ ਫੌਜ ਵਿਖੇ ਹਰਤਾਲ ਜੁਟੀ ਹੈ । ਤੋਪ ਅਤੇ ਤਰਵਾਰ ਰਹੀ
ਗਤ ਆਜ ਸਭੀ ਧਰ ਮਾਹਿ ਸੁਟੀ ਹੈ । ਸਿੰਘ ਸੁਜਾਨ ਸਪੂਤ
ਗਯੋ ਸੁਭ ਜਾਨਹੁ ਮੋ ਤਨ ਮਾਲ ਟੁਟੀ ਹੈ ॥ ੪੧ ॥

ਇਤ ਆਦਿਕ ਵਿਰਲਾਪ ਕਰ ਮਾਤਾ ਰਿਦੇ ਬਿਚਾਰ ।
ਭਾਈ ਕੇ ਬੁਲਵਾਇਕੇ ਲਗੀ ਕਰਨ ਸਸਕਾਰ ॥ ੪੨ ॥

ਚੜ੍ਹਤ ਸਿੰਘ ਸੀ ਤਾਂਕਾ ਭਾਈ।ਪਿਖਾ ਭਨੇਵਾ ਤਿਸਨੇ ਆਈ ।
ਸੁਨ ਪਿਖ ਕੌਤਕ ਅਚਰਜ ਮਾਨਾ । ਹੱਛਾ ਜੋ ਕਰਤੇ ਦਾ ਭਾਨਾ ।
॥ ੪੩ ॥ ਜੋ ਸਿਰਠੀ ਕਰਤਾਰ ਪਛਾਨੇ । ਸਭ ਦੀ ਡੋਰ ਤਾਸ
ਕਰ ਮਾਨੇ । ਸਭ ਕਿਛੁ ਹੈ ਪ੍ਰਭ ਹਾਥ ਬਿਚਾਰੇ । ਹਰਖ ਸੋਗ ਤੇ
ਹੈ ਜੋ ਨਿਆਰੇ ॥ ੪੪ ॥ ਦੇਹੀ ਤਈਂ ਸ਼ਨਾਨ ਕਰਾਕੇ । ਬਸ-
ਤਰ ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪਾਕੇ । ਚਿਖਾ ਬਨਾ ਕੇ ਸਿੰਘ ਸੁਜਾਨ ।
ਧਰਿਆ ਤਾਂਕੇ ਬੀਚ ਪਛਾਨ ॥ ੪੫ ॥ ਬੋਲੇ ਸ਼ਬਦ ਚਲਾਣੇ
ਵਾਰੇ । ਦੀਨਾ ਦਾਹ ਤਾਸ ਤਨ ਵਾਰੇ । ਕਰ ਅਸ਼ਨਾਨ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
ਲੈ ਜਾਵੈਂ । ਕੀਰਤਨ ਸੋਹਿਲਾ ਪੜ੍ਹ ਬਰਤਾਂਵੈਂ ॥ ੪੬ ॥ ਜਾਰ
ਦੁਆਰਨ ਕੇ ਅਸਥਾਨੇ । ਬੈਠੀ ਮਾਤ ਅਕੇਲੀ ਜਾਨੇ । ਇਹ
ਕਰਤੇ ਦੇ ਰੰਗ ਅਪਾਰੇ । ਜੋ ਚਾਹੇ ਸੋ ਕਰਤ ਬਿਚਾਰੇ ॥ ੪੭ ॥
ਠਾਰਾਂ ਸੌ ਚੌਤਾਲੀ ਜਾਨੇ । ਸੋਮਵਾਰ ਦਿਨ ਜਨਮ ਪਛਾਨੇ ।
ਠਾਰਾਂ ਸੌ ਉਨਿੰਜਾ ਸਾਲ । ਠਾਈ ਜੇਠ ਸਨੀਚਰ ਭਾਲ ॥ ੪੮ ॥
ਸਿੰਘ ਸੁਜਾਨ ਚਲਾਨਾ ਕੀਨਾ । ਕੁੱਲ ਅਵਸਥਾ ਸੁਨ ਮਨ
ਚੀਨਾ ॥ ਦਿਵਸ ਸਤਾਰਾਂ ਤੇ ਪੰਜ ਸਾਲ । ਭੋਗ ਗਏ ਗੁਰ ਲੋਕ
ਸੁ ਭਾਲ ॥ ੪੯ ॥ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਾਬੇ ਦਾ ਜਾਨੇ । ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ
ਬੁਹਯੋਂ ਮਾਨੇ । ਸਿੰਘ ਸੁਜਾਨ ਸਮਾਧ ਪਿਆਰੇ । ਵਿਚ ਪਰਕ-
ਰਮਾ ਲਓ ਬਿਚਾਰੇ ॥ ੫੦ ॥ ਇਹ ਤੋ ਕਥਾ ਭਈ ਇਤ ਸਾਰੀ
ਸੁਨੋ ਕੁਛਕ ਹੁਨ ਮਾਤਾ ਵਾਰੀ । ਮਾਤਾ ਪੁਤ੍ਰ ਸਮਾਧ ਬਨਾਈ ॥

ਸ਼ਹਿਰ ਬਸਨ ਦੀ ਸੁਨ ਜਿਵ ਗਾਈ ॥ ੫੧ ॥

ਕਥਿੱਤ

ਕੀਤੀ ਸੀ ਸਲਾਹ ਕ੍ਰਾਤ ਨਾਲ ਮਾਤ ਕ੍ਰਮ ਕੌਰਾਂ ਛੋਡਕੇ ਮਹਿਲ
ਹੁਨ ਕੱਚੇ ਪਾਇ ਵੱਸੀਏ । ਮੰਦਰਾਂ ਦੇ ਪਾਸ ਪੂਤ ਕੌਤਕ ਅਪਾਰ
ਕੀਨੇ ਔਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਤੀਰ ਮੇਰੀ ਛਾਤੀ ਵਿੱਚ ਕੱਸੀਏ। ਮੰਦਰਾਂ ਦੇ
ਮਾਲਕ ਗਏ ਨੇ ਗੁਰ ਲੋਕ ਵਿਚ ਚਾਰ ਦਿਨ ਕੱਟ ਫੇਰ ਅਸੀ
ਭੀ ਚਲੱਸੀਏ॥ਵੱਸੀ* ਕੱਚੇ ਮੰਦਰਾਂ ਚਿ ਜਾਇਕੇ ਸ਼ਹਰ ਵਿੱਚ
ਪੁਤ੍ਰ ਦੇ ਸ਼ੋਕ ਵਿੱਚ ਮਾਤਾ ਅਤਿ ਗੁਸੀਏ ॥ ੫੨ ॥

ਦੋਹਿਰਾ

ਪੜ੍ਹੀ ਗੁਰਮੁਖੀ ਫਾਰਸੀ ਮਾਤਾ ਸੀ ਵਿਦਵਾਨ ।
ਏਸ ਇਲਾਕੇ ਮਾਤ ਜਸ ਕਰਦੇ ਲੋਕ ਮਹਾਨ ॥੫੩॥
ਇੱਕ ਵਾਰ ਮਾਤਾ ਸਗੀ ਗੰਗਾ ਤੋਂ ਮੁੜੀ ਆਇ ।
ਨਦੀ ਬਜਾਸਾ ਤੀਰ ਪਰ ਠਹਰੀ ਡੇਰਾ ਪਾਇ॥ ੫੪॥

ਚੌਪਈ

ਗੰਗਾ ਸ਼ਨਾਨ ਜਦੋਂ ਕਰ ਆਈ । ਪੱਤਨ ਪਾਸ ਵਜ਼ੀਰ ਰਹਾਈ ।
ਡਾਕੂ ਧਨ ਲੁਟਣ ਹਿਤ ਆਏ। ਪਿਥੇ ਮਾਤ ਨੇ ਔਂਦੇ ਧਾਏ। ਪਪਾ
ਰਥਵਾਹੀ ਕੋ ਮਾਤ ਪੁਕਾਰੇ । ਘੋੜੇ ਛੋਡੇ ਖੂਬ ਕਰਾਰੇ । ਡਾਕੂ
ਪੇਖ ਡਰਾ ਰਥਵਾਹੀ । ਬਧਾ ਮਾਤ ਨੇ ਰਥ ਦੀ ਬਾਹੀ ॥ ੫੬ ॥
ਧੂਹ ਲਈ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਮਿਆਨੇ । ਗੋਲੀ ਭਰੀ ਬੰਦੂਕ ਪਛਾਨੇ ।
ਧੀਰਜ ਦਈ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਤਾਂਈਂ । ਭਈ ਆਪ ਰਥਵਾਹੀ
ਮਾਈ ॥ ੫੭ ॥ ਘੋੜੇ ਰਥ ਦੇ ਖੂਬ ਦੁੜਾਏ । ਹਵਾ ਸਮਾਨ
ਨਜ਼ਰ ਸੀ ਆਏ । ਡਾਕੂ ਸਾਰੇ ਰਹੇ ਪਿਛਾਰੀ । ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
ਵਿਚ ਮਾਤ ਪਧਾਰੀ ॥ ੫੮ ॥ ਇਉਂ ਚੋਰਾਂ ਤੋਂ ਨਾਲ ਦਲੇਰੀ ।

* ਇਸ ਅਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਕੱਲ ਲਾਲਾ ਬੁਲਾਕੀ ਰਾਮ ਬਾਣੀਆਂ ਵੱਸਦਾ ਹੈ ।

(੫੬੨)

ਮਾਤਾ ਬਰ ਆਈ ਤਿਸ ਬੇਰੀ । ਚਲੋ ਚਾਲ ਨਿਜ ਪੁਰੀ ਪਧਾਰੀ।
ਕਰਮ ਕੌਰ ਮਾਤਾ ਬਲਕਾਰੀ ॥ ੫੯ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਇਕ ਅਚਾਨਕ ਜੰਗ ਦੀ ਸੁਨੋ ਕਥਾ ਮਨ ਲਾਇ ।
ਬਾਰਾਂ ਮਿਸਲਾਂ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਹੱਲਾ ਕੀਤਾ ਆਇ॥੬੦॥

ਚੌਪਈ

ਮਿਸਲ ਭੰਗੀਆਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਨੋ । ਮਿਸਲ ਰਾਮ ਗੜ੍ਹੀਆਂ
ਦੀ ਜਾਨੋ । ਹੱਲੋ ਵਾਲ ਕੋਸ਼ ਹੈ ਬਾਰਾਂ । ਲਹਿੰਦੇ ਪਾਸੇ ਤਾਸ
ਉਚਾਰਾ ॥ ੬੧ ॥ ਮਾਤ ਇਲਾਕੇ ਪਰ ਚੜ੍ਹ ਆਏ । ਖਬਰ
ਪਈ ਮਾਤਾ ਜੀ ਧਾਇ । ਮਾਤ ਕਮਾਨ ਫੌਜ ਦੀ ਕੀਨੀ । ਲੜੀ
ਆਪ ਰਣ ਮੇਂ ਹੈ ਚੀਨੀ ॥ ੬੨ ॥ ਠਾਰਾਂ ਸੌ ਅੱਸੀ ਸਮਤਾਨੋ ।
ਕੀਤਾ ਜੰਗ ਮਾਤ ਜੀ ਜਾਨੋ । ਦੋਨੋ ਮਿਸਲਾਂ ਦੀਨ ਹਰਾਈ ।
ਫਤੇ ਜੰਗ ਕਰ ਮਾਤ ਆਈ ॥ ੬੩ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਕਰਾ ਚਲਾਣਾ ਮਾਤ ਨੇ ਪਾਠਕ ਲਵੇ ਪਛਾਨ ।

ਦਿੱਤੀ ਗੱਦੀ ਭ੍ਰਾਤ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਤ ਸਿੰਘ ਜਿਸ ਗਾਨ ॥ ੬੪ ॥

ਚੌਪਈ

ਹੇ ਕਰਤਾਰ ਰੰਗ ਹਨ ਤੇਰੇ । ਕਹਿਨ ਕਥਨ ਤੇ ਪਰੇ ਲਖੇਰੇ ।
ਕਰਮ ਕੌਰ ਨੇ ਅਤਿ ਬਲ ਨਾਲ । ਕੀਤਾ ਰਾਜ ਇਕੱਤੀ ਸਾਲ ।
॥ ੬੫ ॥ ਅੰਤ ਸਮਾਂ ਜਦ ਨੇੜੇ ਆਯਾ । ਭਾਈ ਅਪਨੀ ਜਗਾ
ਬਿਠਾਯਾ । ਠਾਰਾਂ ਸੌ ਜਦ ਸੀਗ ਇਕਾਸੀ । ਮਾਤਾ ਦੀ ਤਦ ਦੇਹ
ਬਿਨਾਸੀ॥੬੬॥ ਰਾਜ ਚੜ੍ਹਤ ਸਿੰਘ ਲੱਗਾ ਕਰਨ।ਤਿਸਦੀ ਕਥਾ
ਸੁਣਾਵਾਂ ਵਰਨ । ਲੋਗਨ ਕੋ ਦੁਖ ਦੇਵੇ ਭਾਰੀ । ਦੁਖੀ ਹੋ ਗਈ
ਖਰਜਾ ਸਾਰੀ॥੬੭॥ ਛੇ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਬੀਤੇ ਜਦ ਹੀਭਾਣਾ ਵਰਤਨ

ਲੱਗਾ ਤਦ ਹੀ । ਇੱਕ ਦੁਬੇਸਰ ਬ੍ਰਹਮਨ ਮਾਨੋ । ਨਗਰ ਵਿੱਚ
 ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਜਾਨੋ ॥ ੬੮ ॥ ਨਵਧਾ ਨਾਮਤਾਸਦਾ ਗਾਵੈਂ ਰਾਮਦਾਸ
 ਪੁਰ ਬੀਚ ਰਹਾਵੈਂ । ਅਣਬਣ ਚੜ੍ਹਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ । ਹੋਈ
 ਤਿਸਦੀ ਅਤੀ ਬਿਸਾਲ ॥ ੬੯ ॥ ਕਈਆਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ
 ਬਨਾਕੇ । ਨਵਧਾ ਲਵ ਪੁਰ ਪੁੱਜਾ ਧਾਕੇ । ਮਹਾਰਾਜ ਰਣਜੀਤ
 ਮਿਰੇਸ਼ । ਤਦ ਸੀਗਾ ਪੰਜਾਬ ਨਰੇਸ਼ ॥ ੭੦ ॥ ਜਾਕਰ ਤਿਸਨੇ
 ਨਮੋਂ ਅਲਾਈ । ਚੜ੍ਹਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਿਥਾ ਸੁਨਾਈ । “ਕਰਮ
 ਕੌਰ ਮਾਤਾ ਦੇ ਪਾਛੇ । ਚੜ੍ਹਤ ਸਿੰਘ ਬੈਠੇ ਬਣ ਆਛੇ ॥ ੭੧ ॥
 ਭ੍ਰਾਤ ਮਾਤ ਦਾ ਹੈ ਇਹ ਜਾਨੋ । ਬ੍ਰਿਧ ਕੀ ਬੰਸ ਨਹੀਂ ਹੈ ਮਾਨੋ ।
 ਰਾਜ ਸਾਜ ਤਿਨ ਸਗਰ ਸੰਭਾਰਾ । ਲੋਗਨ ਕੋ ਦੁਖ ਦੇਤ
 ਅਪਾਰਾ ॥ ੭੨ ॥ ਤੁਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇਸ ਦੇ ਮਾਲਕ । ਅਰ ਹੈਵੋ
 ਦੀਨਾ ਦੇ ਪਾਲਕ । ਯਾ ਉਸ ਪਾਸੋਂ ਦੇਸ ਛੁਡਾਵੋ । ਯਾ ਸਮ-
 ਝਾਕੇ ਨਜਾਇ ਕਰਾਵੋ ॥ ੭੩ ॥”

ਮਹਾਰਾਜ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਰਾਜ ਦੂਤ
 ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰ ਭੇਜਕੇ ਚੜ੍ਹਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਮਝੇਣਾ
 ਚਾਹਿਆ, ਪਰ ਉਸ ਉੱਤੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੇ ਸਮਝੇਣ ਦਾ ਕੁਝ
 ਵੀ ਅਸਰ ਨਾ ਹੋਯਾ । ਅਖੀਰ ਸੰਮਤ ੧੮੮੧ ਬਿਕ੍ਰਮੀਂ ਨੂੰ
 ਅੱਕ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ‘ਫਕੀਰ ਅਜੀਜ਼ ਦੀਨ’ ਤੇ ‘ਪਰੀ ਭਯਾ’
 ਨਾਮੋਂ ਦੋ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਮਾਤਹਿਤ ਫੌਜ ਦੇਕੇ ਚੜ੍ਹਤ ਸਿੰਘ ਪਰ
 ਝੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਪਰ ਚੜ੍ਹਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਦ ਮਹਾਰਾਜੇ
 ਦੀ ਸੈਨਾਂ ਆ ਰਹੀ ਸੁਣੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਤਾਕਤ
 ਆਪਣੇ ਵਿਚ ਨਾ ਸਮਝ ਸਭ ਕੁਝ ਰਮਦਾਸ ਵਿਚ ਹੀ ਛੱਡਕੇ
 ਜਾਨ ਬਚਾ ਕੇ ਨੱਸ ਗਿਆ । ਉਸਦੀ ਫੌਜ ਨੇ ਰਮਦਾਸ

ਵਿਚ ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਟਾਕਰਾ ਕਰਕੇ ਹਾਰ ਖਾਧੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਸੈਨਾਂ ਨੇ ਕੁੱਲ ਖਜ਼ਾਨਾ ਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਕੀਮਤੀ ਮਾਲ ਲੁੱਟ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਕੀਤਾ, ਤੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪਰ ਆਪਣਾ ਤਹਿਤ ਜਮਾ ਕੇ ਫੌਜ ਲਹੌਰ ਮੁੜ ਗਈ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਰਮਦਾਸ ਤੋਂ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੀ ਸੈਨਾ ਪੰਝਤ੍ਰ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪੱਯਾ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਆਦਿ ਦਾ ਹੀ ਲੈ ਗਈ ਸੀ, ਸ਼ੇਹਰ ਦੀ ਲੁੱਟ ਦਾ ਮਾਲ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਖ ਸੀ। ਇਸ ਲੜਾਈ ਤੇ ਲੁੱਟ ਵਿਚ ਰਮਦਾਸ ਨੰਗਰ ਬ੍ਰਬਾਦ ਤੇ ਗੁਰਦੁਵਾਰੇ ਦੀ ਹਾਲਤ ਉੱਕਾ ਮਸਤਾਨੀ ਹੋ ਗਈ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਉੱਜੜ ਗਏ, ਤੇ ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਦੇ ਅਸਥਾਨ ਕੋਈ ਦੀਵਾ ਜਗੌਣ ਵਾਲਾ ਵੀ ਨਾ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਲੁੱਟ ਦੇ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੀ ਫੌਜ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵੀ ਲੈ ਗਈ। ਲੁੱਟ ਦਾ ਧਨ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਿਆ, ਤੇ ਲੁੱਟ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਬੁਨਾਲੇ ਵਾਲੇ ਪੰਡਤ ਨਿੱਕਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਚੇਲੇ ਭਾਈ ਰਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਅੱਗੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸੋਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੱਧਰ ਗਈਆਂ? ਇਸਤਰਾਂ ਰਮਦਾਸ ਦਾ ਨੰਗਰ ਇੱਕ ਵੇਰ ਉੱਕਾ ਉਜਾੜ ਹੋ ਗਿਆ।

ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਬੀਤ ਗਏ, ਇੱਕ ਦਿਨ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ, ਤੇ ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਤੇਰੀ ਫੌਜ ਨੇ ਸਾਡਾ ਗੁਰਦੁਵਾਰਾ ਲੁੱਟ ਆਂਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਬੇਅਦਬੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਵੱਡਾ ਅਯੋਗ ਕੰਮ ਹੈ।

ਸਵੇਰੇ ਉੱਠ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਰਾਤ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਛਾ

ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਜੀ ਪਾਸ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਭਾਈ ਬੂੜ ਸਿੰਘ ਨਾਮੇ ਗੜਵਈ ਨੇ ਜੋ ਮਕੇਰੀਆਂ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੀ ਤੇ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰ ਵਿੱਚ ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਜੀ ਦੇ ਦੇਹੁਰੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹਿਤ ਜਾਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਰਮਦਾਸ ਦੇ ਗੁਰਦੁਵਾਰੇ ਤੇ ਨੱਗਰ ਦੀ ਲੁਟ ਤੇ ਖਸਤਾ ਹਾਲੀ ਦਾ ਸਾਰਾ ਹਾਲ ਦੱਸਿਆ, ਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਇਕ ਤਸਵੀਰ* ਦੱਸੀ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰਦੁਵਾਰੇ ਦੀ ਬ੍ਰਬਾਦੀ ਸੁਣ ਵੱਡਾ ਪਛਤਾਵਾ ਕੀਤਾ, ਤੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਹੀ ਰਮਦਾਸ ਜਾਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ, ਤੇ ਲਹੌਰੋਂ ਤੁਰ ਰਮਦਾਸ ਪੁੱਜੇ, ਤੇ ਭਾਈ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੌਰ ਜੀ ਦੇ ਤਲਾ ਪਰ ਡੇਰਾ ਕੀਤਾ। ਚੋਖੀ ਭੇਟਾ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਲੈ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰਦੁਵਾਰੇ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਤੇ ਭੁੱਲ ਬਖਸ਼ਾਈ, ਅਰ ਆਪਣੀ ਹੱਥੀਂ ਝਾੜੂ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਇਰਦ ਗਿਰਦ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਦੀ ਬੈਸ ਨੂੰ ਸੱਦ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕੋਈ ਸੱਜਣ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਬੀੜਾ ਚੁੱਕੇ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਸ ਸੇਵਾ ਦਾ ਹੀਆ ਨਾਂ ਕੀਤਾ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਬੂੜ ਸਿੰਘ ਗੜਵਈ ਤੋਂ ਪਤਾ ਕਰਕੇ ਨੈਣੇ ਦੇ ਕੋਟੋਂ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸਮਾਧ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਧੂ ਭਾਈ ਚਰਨਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਸਦਵਾ ਕੇ ਰਮਦਾਸ ਦੇ ਗੁਰਦੁਵਾਰੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਉਸਨੂੰ ਸੌਂਪੀ, ਅਰ ਗੁਰਦੁਵਾਰੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੇ ਰੁਜ਼ਾਰੇ ਲਈ ੬੦੦੦) ਛੇ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਯਾ ਵਰ੍ਹਾ ਨਕਦ ਜਗੀਰ ਤੇ ਸੱਤ ਪਿੰਡ—੧ ਰਮਦਾਸ, ੨ ਸ਼ਾਹਪੁਰ, ੩ ਧਰਮਕੋਟ, ੪ ਜਟਾ, ੫ ਸ਼ਾਮਪੁਰਾ, ੬ ਖੰਨਾ

*ਇਹ ਤਸਵੀਰ ਅੱਜ ਕੱਲ ਰਮਦਾਸ ਦੇ ਗੁਰਦੁਵਾਰੇ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

(੫੬੬)

ਚਮਿਆਰਾ, ੭ ਅਵਾਣ ਨਾਮੋਂ—ਮਾਫੀ ਦਿੱਤੇ, ਤੇ ਇਸਦਾ ਪਟਾ ਸੰਮਤ ੧੮੮੬ ਕੱਤਕ ੨੦ ਨੂੰ ਲਿਖ ਦਿਤਾ । ਮਹਾਰਾਜਾ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਚਰਨਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਕਰਨ ਦੇ ਵੀ ਅਧਕਾਰ ਬਖਸ਼ੇ, ਤੇ ਗੁਰਦੁਵਾਰੇ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਵਾਈ, ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੋ ਰੁਪਯਾ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚੋਂ ਮੇਰੀ ਸੈਨਾਂ ਲੁਟ ਲਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਗੁਰਦੁਵਾਰੇ ਦੇ ਮੰਦਰ ਪਰ ਸੋਨਾ ਲੈਣ ਲਈ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਉਂ ਗੁਰਦੁਵਾਰਾ ਰਮਦਾਸ ਦੇ ਹੁਣ ਭਾਈ ਚਰਨ ਦਾਸ ਜੀ ਮਹੰਤ ਬਾਪੇ ਗਏ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਮਾਤਾ ਕਰਮ ਕੌਰ ਜੀ ਤੇ ਭਾਈ ਸੁਜਾਨਸਿੰਘ ਜੀ ਸਮਾਪਤ॥

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਮਹੰਤ ਚਰਨ ਦਾਸ ਜੀ

ਮਹੰਤ ਚਰਨ ਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਦਾ ਹੀ ਸੀ, ਇਕ ਵਾਰੀ ਆਪ ਜੰਮੂ ਦੇ ਪਹਾੜ ਵਿੱਚ ਘਿਉ ਖਰੀਦਨ ਲਈ ਗਏ, ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਘੋੜੇ ਜੋ ਘਿਉ ਲੱਦਕੇ ਲਿਐਂਣ ਲਈ ਲੈ ਗਏ ਸਨ ਮਰ ਗਏ, ਤੇ ਮਾਯਾ ਭੀ ਸਾਰੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ । ਇਸਤੋਂ ਆਪ ਉਦਾਸ ਹੋ ਨੈਣੇ ਦੇ ਕੋਟ ਆਕੇ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸਮਾਧ-ਦੀ ਜੋ ਥੜ੍ਹਾ ਜੇਹਾ ਬਣਿਆਂ ਹੋਇਆ ਸੀ—ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲੱਗ ਗਏ, ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ

ਸਹਿਤ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ, ਆਏ ਗਏ ਦੀ ਆਪ ਟਹਿਲ ਕਰਦੇ, ਤੇ ਸਾਧ ਸੰਤ ਦਾ ਆਦਰ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦੇ ਤੇ ਆਪ ਵੀ ਸਾਧੂਆਂ ਦੀ ਬਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ।

ਸੰ: ੧੮੮੬ ਕੱਤਕ ੨੦ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਵਿੱਚ ਆਕੇ ਭਾਈ ਚਰਨ ਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਨੈਣੇ ਦੇ ਕੋਟ ਤੋਂ ਸੱਦਕੇ ਰਮਦਾਸ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਆਪਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕੀਤੀ, ਆਪਨੂੰ ਇੱਥੇ ਦੇ ਮਹੰਤ ਨੀਯਤ ਕੀਤਾ ਤੇ ਆਪ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ।

ਸੰ: ੧੮੮੬ ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਕਰਾਰ ਮੂਜਬ ਰਮਦਾਸ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦੀ ਲੁੱਟ ਵਾਲੀ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਦੇਣ ਲਈ ੫੦੦੦੦) ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦਾ ਸੈਨਾ ਰਮਦਾਸ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਲੈਣ ਲਈ ਭਾਈ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਅਤੇ ਦੀਵਾਨ ਰਤਨ ਚੰਦ ਦਾੜੀ ਵਾਲੇ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਖੱਤ੍ਰੀ ਨੂੰ ਕਾਰੀਗਰ ਦੇ ਕਰ ਭੇਜਿਆ । ਪਰ ਮਹੰਤ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਪਦਾਰਥ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੀ ਸੈਨਾ ਲੁੱਟਕੇ ਲੈ ਗਈ ਸੀ, ਸੋ ਜਿੱਧਰੋਂ ਆਯਾ ਸੀ ਉਧਰ ਹੀ ਗਿਆ । ਭਾਵ ਚੜ੍ਹਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜੁਲਮ ਨਾਲ ਇਕੱਤ੍ਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਸੋ ਲੁੱਟਿਆ ਗਿਆ, ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਏਹ ਧਨ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਪਰ ਨਹੀਂ ਲੁਵਾਉਂਦੇ, ਏਹ ਪਦਾਰਥ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਂ ਪਰ ਲਗਵਾ ਦਿਓ । ਇਸ ਪਰ ਭਾਈ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਉਹ ਧਨ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਾਹੌਰ ਪੁੱਜੇ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸਭ ਗੱਲ ਦੱਸੀ । ਮਹਾਰਾਜਾ ਜੀ ਨੇ

ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਰ ਪੱਤ੍ਰਕਾ ਦੁਆਰੇ ਸੋਨਾ ਲਵਾਉਂਣ ਲਈ ਭਾਈ
ਚਰਨ ਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ, ਪਰ ਮਹੰਤ ਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਾ
ਕੀਤਾ। ਮਹੰਤ ਚਰਨ ਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਸੁਭਾਉ ਸਾਧੂਆਂ ਵਾਲਾ
ਨਿਰਲੋਭ ਤੇ ਸਤਿ ਵਾਲਾ ਨਿਰਛਲ ਸੀ। ਆਪ ਹਰ ਦਮ
ਇਕ ਭੂਰਾ ਉੱਪਰ ਲਈ ਰੱਖਦੇ ਸੀ, ਇਸਤੋਂ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ
ਭੂਰੇ ਵਾਲੇ ਸੰਤ ਭੀ ਆਖਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ।

ਮਹੰਤ ਚਰਨ ਦਾਸ ਜੀ ਜਗੀਰ ਦੇ ਹੋਰ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਤਾਂ
ਵੰਡਾਈ ਕਰੋਂਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਰਮਦਾਸ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ੪੦ ਹਲ
ਬਨਵਾ ਕੇ ਆਪ ਨੇ ਵਾਹੀ ਕਰੋਂਣੀ ਅਰੰਭ ਕੀਤੀ, ਤੇ ਇਸ
ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਆਪ ਨੇ ਢੇਰ ਕਾਰਜ ਕੀਤੇ। ਅਰਥਾਤ ਨੈਨੇ ਕੋਟ
ਵਿਚ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸਮਾਧ ਪਾਸ ਆਏ ਗਏ
ਤੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਪਕੇ ਮਕਾਨ ਪੁਵਾਏ, ਅਤੇ
ਧਰਮਾ ਬਾਦ ਤੇ ਤੇਜੇ ਦੁਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਅਨੂਪਸਿੰਘ ਜੀ
ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਦਾ ਵਡਾ ਭਾਰੀ ਮੰਦਰ ਤੇ ਪੱਕੇ ਮਕਾਨ
ਬਨਵਾਏ, ਅਰ ਦੋ ਸੇਵਕ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ।

ਨੈਨੇ ਦੇ ਕੋਟ ਦੀ ਸੇਵਾ ਆਪ ਨੇ ਰੂਹਮ ਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ,
ਅਤੇ ਤੇਜਿਆਂ ਵਿਚ ਅਪਨੇ ਗੁਰ ਭਾਈ ਚਰਨ ਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ
ਨੀਯਤ ਕੀਤਾ। ਰਮਦਾਸ, ਨੈਨੇ ਕੋਟ, ਤੇ ਤੇਜੇ ਤਿੰਨੇ ਜਗ੍ਹਾ
ਵਲਦੋਹੇ, ਵਡੀਆਂ ਪਰਾਤਾਂ, ਦੇਗੇ ਲੰਗਰ ਲਈ ਬਨਵਾਏ ਜੋ
ਅੱਜ ਤੱਕ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਆਪਣੀ ਜਗੀਰ ਦੇ ਸੱਤਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ
ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਨੈਨੇ ਕੋਟ ਦੇ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ
ਦੇਹੁਰੇ ਦੇ ਨਾਮ ਕਰਾ ਦਿਤਾ, ਅਰ ਧਰਮ ਕੋਟ ਤੇ ਖੰਨਾਂ ਰਮਿਆਰ
ਨਾਮੇਂ ਦੋ ਪਿੰਡ ਤੇਜਿਆਂ ਦੇ ਦੇਹੁਰੇ ਲਈ ਦੇ ਦਿਏ, ਤੇ

ਬਾਕੀ ਸ਼ਾਹ ਪੁਰ, ਸ਼ਾਮ ਪੁਰ, ਅਵਾਣ, ਝੰਡਾ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰ, ਏਹ ਚਾਰ ਪਿੰਡ ਰਮਦਾਸ ਦੇ ਬਾਬੇ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਨਾਮ ਰਹਣ ਦਿੱਤੇ ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹੰਤ ਸਾਹਿਬਾਂ ਪੁਰਾਨੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਭਾਈ ਝੰਡਾ ਜੀ ਦੇ ਵੇਲੇ ਦੇ ਮਕਾਨ ਜੋ ਖਸਤਾ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਪਏ ਸੀ, ਸੋ ਢਹਾ ਦਿੱਤੇ ।

ਮਹੰਤ ਜੀ ਦੀ ਨਿਰਮਾਣਤਾ

ਇਕ ਵਾਰੀ ਇਕ ਸਿੱਖ ਬਾਬੇ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਦਰ-ਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਆਯਾ, ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਨ ਲਗਾ ਕਿ ਅੱਜ ਮੈਂ ਨੌਕਰ ਨੂੰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਆਂਦਾ, ਮੇਰਾ ਘੋੜਾ ਕੌਣ ਫੜੇਗਾ । ਜਦੋਂ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਪੁਜਿਆ ਤਾਂ ਕਿਸ਼ਨਕੌਰ ਜੀ ਦੇ ਤਲਾ ਵਿਚ ਅਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਘੋੜਾ ਫੜੀ ਚਲਾ ਆਇਆ, ਅਗੋਂ ਆਵਨ ਸਾਰ ਹੀ ਮਹੰਤ ਚਰਨ ਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਤਿਸ ਸਿੱਖ ਦਾ ਘੋੜਾ ਫੜ ਲਿਆ। ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਾਬੇ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਇਕ ਆਦਮੀ ਪਾਸੋਂ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਮਹੰਤ ਜੀ ਕਿਥੇ ਹਨ ? ਉਸਨੇ ਆਖਿਆ ਆਪਦਾ ਘੋੜਾ ਫੜਨੇ ਵਾਲੇ ਮਹੰਤ ਜੀ ਹੀ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਿੱਖ ਜਾਕੇ ਚਰਨੀਂ ਲੱਗਾ ਤੇ ਖਿਮਾਂ ਮੰਗੀ, ਮਹੰਤ ਜੀ ਨੇ ਉੜ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਭਾਈ ਸਿੱਖਾ ! ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸੀ ਕਿ ਘੋੜਾ ਮੇਰਾ ਕੌਣ ਫੜੇਗਾ ? ਤਦੋਂ ਏਧਰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਦਾਸ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖ ਦਾ ਘੋੜਾ ਫੜੋ, ਤਦ ਬਾਬੇ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅੰਦਰ ਹੋਕੇ ਬਾਬੇ ਦੇ ਝਾੜੂ ਬਰਦਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਤਿਸ

ਸਿੱਖ ਨੇ ਓਹ ਘੋੜਾ ਥਾਬੇ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਹੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰਾ ਦਿਤਾ ।

ਮਹੰਤ ਚਰਨਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਨੈਨੇ ਦੇ ਕੋਟ ਤੋਂ ਆਕੇ ੧੬ ਸੌਲਾਂ ਸਾਲ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ, ਤੇ ਅੰਤ ਆਪਣੀ ਜਗਾ ਮਹੰਤ ਭਾਈ ਬ੍ਰਹਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜੀ ਨੂੰ ਨੀਯਤ ਕਰਕੇ ਆਪ ਸੰ: ੧੯੦੨ ਬਿ: ਨੂੰ ਗੁਰਲੋਕ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ ।

ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਮਹੰਤ ਚਰਨ ਦਾਸ ਜੀ ਸਮਾਪਤੰ ॥

ੴ ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਮਹੰਤ ਭਾਈ ਬ੍ਰਹਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜੀ

ਮਹੰਤ ਭਾਈ ਬ੍ਰਹਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਸਿੰਧ ਵਲ ਦਾ ਸੀ। ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਪ ਰਮਦਾਸ ਵਿਚ ਥਾਬੇ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਆਏ । ਸਤਸੰਗ ਦੇ ਲਾਭ ਤੇ ਸੇਵਾ ਹਿਤ ਆਪ ਇਥੇ ਹੀ ਰਹਿ ਪਏ, ਤੇ ਮਹੰਤ ਚਰਨ ਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਆਪ ਨੇ ਬਹੁਤ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਤੇ ਆਪਣੇ ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਮਹੰਤ ਚਰਨ ਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਹਿਤ ਸੰ: ੧੯੦੨ ਬਿ: ਨੂੰ ਮਹੰਤੀ ਆਪ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ । ਮਹੰਤ ਬ੍ਰਹਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜੀ ਦਾ ਸੁਭਾ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਿਧਾ ਸਾਦਾ ਸੀ, ਜਦ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਮਗਰੋਂ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਹੋਯਾ ਤਾਂ ਮਹੰਤ ਬ੍ਰਹਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਜਗੀਰ ਲਈ

ਪੁਛਿਆ ਗਿਆ, ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ੭ ਪਿੰਡ ਮਾਫੀ ਤੇ ੬੦੦੦) ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਯਾ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਜਗੀਰ ਦੱਸੀ। ਆਪ ਬਹੁਤ ਸਾਦੇ ਸੁਭਾ ਦੇ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਆਪ ਨੇ ਉਰਦੂ ਬੋਲੀ ਨਾ ਸਮਝ ਕੇ ਕੁੱਲ ਜਗੀਰ ਆਪਣੇ ਨਾਉਂ ਕਰਵਾ ਲਈ, ਅਤੇ ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਦੀ ਅੱਧੀ ਮਲਕੀਯਤ ਆਪਣੇ ਨਾ ਕਰਵਾਈ, ਅਰ ਅੱਧੀ ਬਾਬੇ ਬੁਢੇ ਜੀ ਦੀ ਔਲਾਦ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਹਲਾਂ ਭਾਈ ਭਾਨਾ ਜੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬ੍ਰਹਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜੀ ਤਕ ਮਲਕੀਯਤ ਗੁਰਦੁਵਾਰੇ ਦੀ ਹੀ ਸੀ, ਤੇ ਬਾਬੇ ਬੁਢੇ ਜੀ ਦੀ ਬੰਸ ਬਾਕੀ ਮੁਜਾਰਿਆਂ ਦੀ ਤਰਾਂ ਵਾਹੀ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਬ੍ਰਹਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜੀ ਨੇ ਜੋ ਮਲਕੀਯਤ ਦੇ ਪਿੰਡ ਸਨ ਸੋ ਭੀ ਜੋ ਜੋ ਮੁਜਾਰੇ ਵਾਹੀ ਕਰਦੇ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੀ ਨਾਉਂ ਕਰਾ ਦਿੱਤੇ ਅਰ ਅਪਨੇ ਦਖਲ ਹੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਬ੍ਰਹਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਾਰਜ ਕਰਦੇ ਸਨ:—

੧ ਨਿਹਾਲਾ ਤੋਸ਼ੇ ਖਾਨੀਆਂ, ੨ ਅਨੰਤਾ ਮੁਨਸ਼ੀ, ੩ ਮਨਸਾ ਰਾਈ ਜਮਾਦਾਰ, ੪ ਠਾਕਰ ਕਣ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ੫ ਉਮਰਾ ਤੇਲੀ, ੬ ਰੂਪਾ ਸਿੰਘ ਸੁਨਿਆਰਾ ਮੁਨੀਮ, ੭ ਭਾਈ ਬਸਤਾ ਸਿੰਘ ਗ੍ਰੰਥੀ, ੮ ਸੰਤਾ ਹਜੂਰੀ ਨੌਕਰ, ੯ ਬਾਲਾ ਗੋਲਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਚੌਖਰਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਕਰਦਾ ਸੀ, ੧੦ ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਲਾਂਗਰੀ, ੧੧ ਸ਼ਾਮਾਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਲਾਂਗਰੀ, ੧੨ ਭਾਈ ਫੱਗਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਰਾ ਲਾਂਗਰੀ। ਇੱਤ ਆਦਿਕ ਬਾਬੇ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰਦੁਵਾਰੇ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ।

ਮਹੰਤ ਬ੍ਰਹਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬੇ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ

ਅੰਦਰ ਸੋਨਾ ਲੁਆਇਆ, ਅਤੇ ਸੰਗ ਮਰਮਰ ਜੈ ਪੂਰ ਤੋਂ
ਮੰਗਵਾ ਕੇ ਲੁਆਇਆ । ਇੱਕ ਸੰਗਮਰਮਰ ਦਾ ਬੰਗਲਾ
ਬਣਵਾ ਕੇ ਵਿੱਚ ਲੁਵਾਯਾ, ਜੋ ਬਹੁਤ ਕੀਮਤੀ ਹੈ । ਅਤੇ ਗੁਰ
ਦੁਆਰੇ ਦੇ ਉੱਤੇ ਗੁੰਮਟ ਦਾਰ ਇੰਨ ਮਜਲਾ ਕਲਸ ਲਵਾ ਕੇ
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਜਾਯਾ, ਜੋ ਦੂਰ ਤੋਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ।

ਅੰਤ ਨੂੰ ਅਪਨੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸੰ: ੧੯੩੩ ਬਿ: ਨੂੰ ਮਹੰਤ ਰਾਮ
ਪ੍ਰਸਾਦ ਜੀ ਨੂੰ ਨੀਯਤ ਕਰਕੇ ਆਪ ਗੁਰ ਲੋਕ ਨੂੰ ਚਲਾਣਾ
ਕਰ ਗਏ । ਮਹੰਤ ਬ੍ਰਹਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜੀ ਨੇ ੩੧ ਸਾਲ ਬਾਬੇ ਦੇ
ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਮਹੰਤ ਭਾਈ ਬ੍ਰਹਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜੀ ਸਮਾਪਤੰ ॥

੧ੳ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹ ॥

ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਮਹੰਤ ਰਾਮਪ੍ਰਸਾਦਿ ਜੀ

ਮਹੰਤ ਰਾਮਪ੍ਰਸਾਦਿ ਜੀ ਬਹੁਤ ਚੰਗੇ ਸਿਆਣੇ ਤੇ ਲਾਇਕ
ਹੋਏ ਹਨ । ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਈ ਚੰਗੇ ੨
ਕੰਮ ਕੀਤੇ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸੇਵਕ
ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ:—

੧ ਮੂਲਾ ਮਹਿਰਾ ਤੋਸ਼ੇ ਖਾਨੀਆਂ, ੨ ਗਣਪਤ ਰਾਇ ਮੁਨਸ਼ੀ,
੩ ਮੁਹੰਮਦ ਬਖਸ਼ ਜਮਾਦਾਰ, ੪ ਬੁਲਾਕੀ ਸ਼ਾਹ ਬਾਣੀਆਂ
ਮੁਨੀਮ । ਮਹੰਤ ਰਾਮ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਜੀ ਦੇ ਚੇਲੇ ਤ੍ਰੈ ਸਨ ।

ਠਾਕੁਰ ਦਾਸ ਜੀ, ਹਰੀ ਦਾਸ ਜੀ, ਮੂਲਾ ਦਾਸ ਜੀ।

ਮਹੰਤ ਰਾਮ ਪ੍ਰਸਾਦ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਬਹੁਤ ਕਰਵਾਈ, ਇੱਕ ਦਰਸ਼ਨੀ ਡੇਉਢੀ ਦੁਮਜਲੀ ਗੁਰ ਦੁਆਰੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਣਵਾਈ। ਬਾਬੇ ਜੀ ਦੀ ਸਮਾਧ ਸੱਚ ਖੰਡ ਦੀ ਬਨਵਾ ਕੇ ਉੱਪਰ ਸੋਨਾ ਲਵਾਯਾ। ਫਿਰ ਮਾਝੇ ਵਾਲੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਹੀ ਵੱਡੀ ਭਾਰੀ ਸਰਾਂ ਪੁਆ ਕੇ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਦੇ ਅਰਾਮ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ। ਭਾਈ ਕਿਸ਼ਨ ਕਵਰ ਜੀ ਦੇ ਤਾਲ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਵਾਈ, ਅਤੇ ਲੰਗਰ ਆਦਿ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਚੰਗੀਆਂ ੨ ਜਗ੍ਹਾਂ ਬਨਵਾਈਆਂ। ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਚੂਹੜਿਆਂ ਤੇ ਸ਼ਾਹ ਹਥੀਬ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜੀ ਸਾਡੀਆਂ ਜਗ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਭੀ ਧਿਆਨ ਕੀਤਾ ਕਰੋ, ਤਾਂ ਮਹੰਤ ਜੀ ਨੇ ਚੂਹੜਿਆਂ ਦਾ ਧਾਰਮਕ ਅਸਥਾਨ ਬਣਵਾਯਾ, ਤੇ ਸ਼ਾਹ ਹਥੀਬ ਦੀਆਂ ਕਬਰਾਂ ਬਨਵਾਈਆਂ।

ਆਪ ਨੇ ਅਪਨੇ ਚਲਾਣੇ ਤੋਂ ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੰ: ੧੯੪੭ ਬਿ: ਨੂੰ ਮਹੰਤੀ ਅਪਨੇ ਚੇਲੇ ਠਾਕੁਰ ਦਾਸ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਮਹੰਤ ਰਾਮ ਪ੍ਰਸਾਦ ਜੀ ਅਤੇ ਠਾਕੁਰ ਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸੰਤ ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਜੀ—ਜੋ ਅੱਜ ਕਲ ਮਾਕੋ ਵਾਲ ਪਿੰਡ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ—ਹੁੰਦੇ ਸੀ, ਕੁਝ ਚਿਰ ਮਗਰੋਂ ਮਹੰਤ ਰਾਮ ਪ੍ਰਸਾਦ ਜੀ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਮਹੰਤ ਠਾਕੁਰ ਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਸੰ: ੧੯੫੪ ਫੱਗਣ ਵਿੱਚ ਮਹੰਤੀ ਦੀ ਵਸੀਅਤ ਮਹੰਤ ਰਾਘੋਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਨਾਉਂ ਤੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਆਪ ਸੰ: ੧੯੫੫ ਵਿਸਾਖ ਦਿਨ ੮ ਬਿ: ਨੂੰ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ, ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਗਰੋਂ

(੫੭੪)

ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਮਹੰਤ ਰਾਘੋ ਦਾਸ ਜੀ
ਨੀਯਤ ਹੋਏ ।

ਇਤੀ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਮਹੰਤ ਰਾਮ ਪ੍ਰਸਾਦ ਜੀ ਸਮਾਪਤੰ ॥

੧ ਓ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹ ॥

ਜੀਵਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਮਹੰਤ ਰਾਘੋਦਾਸ ਜੀ

ਅਰਥਾਤ

ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਭਾਈ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹੰਤ

ਦੋਹਰਾ

ਚਰਨ ਕਮਲ ਗੁਰਦੇਵ ਕੇ ਅਬ ਮੈਂ ਸੀਸ ਨਿਵਾਇ ।

ਨਿਜ ਬੁਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਏਹ ਜੀਵਨ ਲਿਖਾਂ ਬਨਾਇ ॥ ੧ ॥

ਸ਼੍ਰੋਣਾ

ਜਲ ਮਾਂਹਿ ਤੁਹੀਂ ਥਲ ਮਾਂਹਿ ਤੁਹੀਂ ਪਲ ਮਾਂਹਿ ਤੁਹੀਂ
ਸਭ ਕਾਜ ਸਰਾਵੈਂ । ਜੋਗ ਵਿਖੇ ਅਰ ਭੋਗ ਵਿਖੇ ਰਸ ਭਾਵ
ਵਿਖੇ ਜਸ ਤੋਰ ਸੁ ਗਾਵੈਂ । ਜਾਤਿ ਵਿਖੇ ਸਭ ਪਾਤ ਵਿਖੇ ਦਿਨ
ਰਾਤ ਵਿਖੇ ਕਰਤਾ ਨਜਰਾਵੈਂ । ਬੀਰ ਵਿਖੇ ਅਰ ਧੀਰ ਵਿਖੇ
ਗਜ ਕੀਰ ਵਿਖੇ ਪਰਕਾਸ਼ ਵਿਖਾਵੈਂ ॥ ੨ ॥

ਕਥਿਤ

ਕਦੀ ਤੋ ਭਿਖਾਰੀ ਰੂਪ ਹੋਇਕੇ ਵਖਾਵਦੇ ਹੋ ਕਦੀ ਕਲ
ਭੀਖ ਮੰਗਕਰਤ ਗੁਜਰੇ ਕੋ । ਕਦੀ ਹੋਇ ਛੱਤ੍ਰ ਪਤ ਭੂਪਨ ਕੇ ਭੂਪ
ਸਿਰ ਕਦੀ ਭੇਖਵਾਨ ਹੋਕੇ ਪਿਖਤ ਸਤਾਰੇਕੇ । ਕਦੀ ਰਿਧ ਸਿੰਧ
ਨਵ ਨਿਧ ਦੀ ਵਿਖਾਵੇ ਖੇਡ ਕਦੀ ਮੰਨ ਕਦੀ ਊਰ ਬੋਲਤ

(੫੭੫)

ਜਕਾਰੇ ਕੋ । ਕਦੀ ਗਜ ਕਦੀ ਕੀਰੀ ਜੋਗੀ ਅਵਿਧੂਤ ਕਦੀ,
ਰਾਤ ਹੋ ਵਿਖਾਵੇ ਕਦੀ ਕਰਤ ਉਜਾਰੇ ਕੋ ॥ ੩ ॥

ਸੋਰਠਾ

ਦਾਸ ਚਰਨ ਦਾ ਦਾਸ ਸਤਿਗੁਰ ਕਿਰਪਾ ਕਰੋ ਜੀ ।
ਕਾਰਜ ਕਰਿਓ ਰਾਸ ਬਿਘਨ ਬਿਨਾਸਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ॥ ੪ ॥

ਜਨਮ

ਦੋਹਰਾ

ਜਿਸ ਵਿਧ ਹੋਇਆ ਜਨਮ ਹੈ ਸੁਨੋਂ ਖੇਡ ਕਰਤਾਰ ।
ਜਿਵ ਜਿਵ ਹੁਕਮੇ ਕਾਰ ਹੈ ਹੋਤ ਤਿਸੀ ਪਰਕਾਰ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ

ਸੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜ਼ਿਲਾ ਪਛਾਨੋ । ਅਜਨਾਲਾ ਤਹਿਸੀਲ
ਵਖਾਨੋ । ਗੱਗੈ ਮਾਹਲ ਪਿੰਡ ਬਿਚਾਰੋ । ਮਾਹਲ ਗੋਤ ਵਸਤ ਵਡ
ਭਾਰੋ ॥ ੨ ॥ ਜੱਟ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਇੱਕ ਜਾਨੋਂ । ਗੁਰ ਪਰ ਸਰਧਾ
ਧਰੇ ਮਹਾਨੋਂ । ਦੇਵ ਦੇਵੀਆਂ ਕੋ ਨਹਿ ਮਾਨੇ । ਨਾਂਹਿ ਤਬੀਤਰ
ਟੂਨੇ ਜਾਨੇ ॥ ੩ ॥ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਾਵੇ । ਛਾਣੇ ਅੰਦਰ
ਦਿਵਸ ਬਿਤਾਵੇ । ਖੇਤੀ ਕਾਰ ਕਰੇ ਹਿਤ ਲਾਕੇ । ਕਰੇ ਸੇਵ
ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਜਾਕੇ ॥ ੪ ॥ ਛਕੇ ਛਕਾਵੇ ਕਿਰਤ ਕਰਾਕੇ । ਸੇਵ
ਕਮਾਵੇ ਗੁਰ ਘਰ ਜਾਕੇ । ਨਿਰਛਲ ਸਿੱਧੇ ਸਾਰ ਪਛਾਨੋਂ । ਏਕ
ਪੁਤ੍ਰ ਕੀ ਆਸ ਮਹਾਨੋਂ ॥ ੫ ॥ ਪੰਜ ਵਿਵਾਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਇ ।
ਪਰ ਨਾ ਸੀ ਸੁਤ ਉਪਜਾ ਕੋਇ । ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਦਿਨ ਰਾਤ
ਧਿਆਵੈਂ । ਹੇ ਗੁਰ ਬਖਸ਼ੋ ਸੁਤ ਇਵ ਗਾਵੈਂ ॥ ੬ ॥
ਕਿਰਪਾ ਰਾਮ ਇਕ ਚਿੱਠੀ ਰਸਾਨ । ਸੀ ਪ੍ਰੇਮੀ ਗੁਰ ਘਰ
ਦਾ ਮਾਨ । ਉਸਨੇ ਕਰੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਆਕੇ ਸੇਵ ਕਰੋ ਬ੍ਰਿਧ ਦੁਵਾਰੇ

ਜਾਕੇ ॥ ੭ ॥ ਬ੍ਰਿਧ ਸਤਿਗੁਰ ਦਾ ਸਿੱਖ ਪਜਾਰਾ । ਜਾਕੇ
ਉਸਦਾ ਫੜੇ ਸਹਾਰਾ । ਪੂਰਨ ਇੱਛਾ ਹੋਊ ਤੁਮਾਰੀ । ਮੰਨੇ
ਸੱਚੀ ਬਾਤ ਹਮਾਰੀ ॥ ੮ ॥ ਨਿਜ ਪਤਨੀ ਗੁਜਰੀ ਕੇ ਜਾਨੇ ।
*ਕਹੀ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਾਨੇ । ਦੋਵੇਂ ਇਉਂ ਗੁਰਮਤਾ
ਪਕਾਕੇ । ਕਰਨ ਸੇਵ ਬ੍ਰਿਧ ਕੇ ਦਰ ਆਕੇ ॥ ੯ ॥ ਗ੍ਰੰਥੀ
ਵਸਤਾ ਸਿੰਘ ਪਛਾਨੇ । ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਸੇਵ ਮਹਾਨੇ । ਕਰਦਾ
ਸੀ ਤਨ ਮਨ ਤੇ ਭਾਈ । ਵਿਖਾ ਤਾਸ ਦੇ ਪਾਸ ਸੁਨਾਈ ॥੧੦॥
ਪੰਜ ਵਿਵਾਹੁ ਕਰੇ ਮੈਂ ਜਾਨੇ । ਪੁੱਤ੍ਰ ਭਿਆ ਕਿਸ
ਥੋਂ ਨਹਿ ਮਾਨੇ । ਹੁਣ ਆਯਾ ਹਾਂ ਬ੍ਰਿਧ ਕੇ ਦੁਆਰੇ । ਸ੍ਰੀ
ਬ੍ਰਿਧ ਸਭ ਕੇ ਕਾਜ ਸਵਾਰੇ ॥ ੧੧ ॥ ਮੈਂ ਭੀ ਅਸ
ਤਾਸ ਧਰ ਆਯਾ । ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਭੀ ਸਾਥ ਲਿਆਯਾ । ਕਰੇ
ਆਜ ਅਰਦਾਸ ਹਮਾਰੀ । ਅਤੀ ਪ੍ਰੇਮ ਸੇ ਸਰਧਾ ਧਾਰੀ ।
॥ ੧੨ ॥ ਜੇਕਰ ਪੁੱਤਰ ਹੋਣ ਹਮਾਰੇ । ਇੱਕ ਦੇਵਾਂਗਾ ਇਸ
ਗੁਰਦੁਆਰੇ । ਜੋ ਬਾਏ ਦੀ ਸੇਵ ਕਮਾਊ । ਜਨਮ ਆਪਣਾ
ਸਫਲ ਕਰਾਊ ॥ ੧੩ ॥ ਭਾਈ ਬੋਲਾ ਸੁਨ ਮਮ ਪਿਆਰੇ ।
ਕਹਿਨ ਸੁਖਲ ਦੇਨ ਦੁਖਾਰੇ । ਰਖ ਨਿਸਚਾ ਗੁਰ ਸਭ ਕੁਝ
ਦੇਊ । ਤੇਰੀ ਇੱਛਾ ਪੂਰ ਕਰੇਊ ॥ ੧੪ ॥ ਸਾਰੀ ਸਰਧਾ ਪਿਖ
ਕਰ ਭਾਈ । ਕਰ ਅਰਦਾਸ ਅਤੀ ਹਿਤ ਲਾਈ । ਓਹ ਪਤ
ਪਤਨੀ ਸਰਧਾ ਧਾਰ । ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਗੇ ਬ੍ਰਿਧ ਦੁਵਾਰਾ ॥੧੫॥
ਸਤਿਗੁਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੀ ਅਪਾਰੇ । ਬਖਸ਼ੇ ਪਾਂਚ ਪੁੱਤ੍ਰ ਬਲਕਾਰੇ ।
ਸੁਨੇ ਨਾਮ ਪੁੱਤ੍ਰਨ ਕੇ ਭਾਈ । ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਿਥਮੇਂ ਸੁਤ

*ਉਸ ਸਮੇਂ, ਭੈਰੋ ਰਾਮਦਾਸ ਪੂਰੇ ਤੋਂ ਗੱਗੇ ਮਾਹਲ ਵਿਖੇ ਇਕ ਕਿਰਪਾ ਰਾਮ
ਚਿੱਠੀ ਰਸਾਇਨ ਭੀ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ
ਬਾਬੇ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੋ, ਬਾਬਾ ਜੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪੂਰੇ ਸਿੱਖ ਹਨ, ਤੁਹਾਡੀ
ਆਸ ਪੂਰਨ ਕਰਨਗੇ

(੫੭੭)

ਗਾਈ ॥ ੧੬ ॥ ਦੂਜਾ ਸਿੰਘ ਵਧਾਵਾ ਜਾਨੇਂ । ਤੀਜਾ ਖੜਕ
ਸਿੰਘ ਪਹਿਚਾਨੇ । ਚੌਥਾ ਲੱਧਾ ਸਿੰਘ ਬਿਚਾਰੇ । ਭਗਤ ਸਿੰਘ
ਸੁਤ ਪਾਂਚ ਉਚਾਰੇ ॥ ੧੭ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਉੱਨੀਂ ਸੌ ਸੈਂਤੀ ਵਿਖੇ ਕੱਤਕ ਦੋਇ ਪਛਾਨ ।

ਬੁੱਧ ਵਾਰ ਸੀ ਜਨਮਿਆਂ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਸੁਤ ਜਾਨ ॥੧੮॥

ਚੌਪਈ

ਹੁਨ ਅੱਗੋਂ ਦੀ ਸੁਨੇਂ ਕਹਾਨੀ । ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਸੁਤ ਪਛਾਰ
ਮਹਾਨੀ । ਕਰੇ ਬਚਨ ਜੋ ਬ੍ਰਿਧ ਕੇ ਦੁਆਰ । ਪਾਂਚ ਪੂਤ ਲੇ
ਦਏ ਵਿਸਾਰ ॥ ੧੯ ॥ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਇਕ ਦਿਵਸ ਪਛਾਨੇ ।
ਭੁੱਖ ਗਿਆ ਛੱਪੜ ਵਿਚ ਜਾਨੇਂ । ਮੁਖ ਵਿਚ ਪਾਨੀ ਪਰਾ
ਅਪਾਰੇ । ਪ੍ਰਾਨ ਜਾਨ ਤਕ ਹੋਏ ਤਯਾਰੇ ॥ ੨੦ ॥ ਛੱਪੜ ਤੋਂ
ਬਾਹਰ ਲੈ ਆਏ । ਪੇਟ ਵਿਚੋਂ ਪਾਣੀ ਨਿਕਸਾਏ । ਮਾਤ ਪਿਤਾ
ਨੇ ਤਕ ਏਹ ਕਾਰਾ । ਯਾਦ ਕੀਨ ਬਚ ਜੋ ਬ੍ਰਿਧ ਵਾਰਾ ॥ ੨੧ ॥
ਇਕ ਸੁਤ ਦੇਨਾ ਸੀ ਕਰਿ ਆਇ । ਪਰ ਓਹ ਦਿੱਤਾ ਬਚਨ
ਭੁਲਾਇ । ਏਹ ਪੁੱਤਰ ਹੁਣ ਬ੍ਰਿਧ ਕਾ ਭਯਾ । ਦੋਹਾਂ ਨਿਯਮ
ਏਹੁ ਕਰ ਲਯਾ ॥ ੨੨ ॥ ਕਰ ਅਰਦਾਸ ਭੁੱਲ ਬਖਸ਼ਾਈ ।
ਬਖਸ਼ੋ ਸੇਵਕ ਤੁਮਰਾ ਗਾਈ । ਦੋਹਾਂ ਲੀਤਾ ਮਤਾ ਪਕਾਇ ।
ਜਦ ਵੱਡਾ ਹੋਇ ਦਵਾਂ ਪੁਰਾਇ ॥ ੨੩ ॥ ਵਡੇ ਹੋਨ ਪਰ
ਭੁੱਲੀ ਮਾਤਾ । ਦੇਨਾ ਯਾਦ ਰਿਹਾ ਨਹਿ ਤਾਤਾ । ਸੱਤਿ ਸਾਲ
ਦੇ ਸੀ ਜਦ ਜਾਨੇਂ । ਕੋਠੇ ਤੋਂ ਡਿਗ ਪਏ ਪਛਾਨੇ ॥ ੨੪ ॥
ਲਗੀ ਸੱਟ ਤਿਸਕੇ ਵਡ ਭਾਰੀ । ਰੋਵਣ ਲੱਗੀ ਤਦ ਮਹਿਤਾਰੀ ।
ਬੋਲੀ ਹੁਨ ਕੀ ਜਤਨ ਬਨਾਵਾਂ । ਕਿੱਥੋਂ ਪੁੱਤਰ ਇਲਾਜ
ਕਰਾਵਾਂ ॥ ੨੫ ॥ ਇਉਂ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਵਿਚਾਰ । ਬ੍ਰਿਧ

ਦੁਵਾਰੇ ਦੇ ਵਾਕ ਚਿਤਾਰ । ਲਗੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਪਛਾਨੇ ।
 ਹੇ ਬ੍ਰਿਧ ! ਇਹ ਨਿਜ ਸੇਵਕ ਜਾਨੇ ॥ ੨੬ ॥ ਰਾਜੀ ਹੋਇ ਪੁੱਤ੍ਰ
 ਜਦ ਜਾਵੇ । ਤੁਮ ਚਰਨੀ ਰਹਿ ਸੇਵ ਕਮਾਵੇ । ਇਉਂ ਬਿਨਤੀ
 ਜਦ ਮਾਤ ਅਲਾਈ । ਖੋਲ੍ਹੀ ਅੱਖ ਪੁੱਤ੍ਰ ਹਿਤ ਲਾਈ ॥ ੨੭ ॥
 ਰਾਜੀ ਭਿਆ ਪੁੱਤ੍ਰ ਜਦ ਜਾਨੇ । ਲਿਆਏ ਬ੍ਰਿਧ ਕੇ ਧਾਮ
 ਪਛਾਨੇ । ਖੁਸ਼ ਹੋ ਪਿਤ ਮਾਤਾ ਨੇ ਭਾਈ । ਦਿੱਤਾ ਸੁਤ ਬ੍ਰਿਧ
 ਦੁਆਰੇ ਜਾਈ ॥ ੨੮ ॥ ਬ੍ਰਿਧ ਦੁਵਾਰੇ ਦੇ ਮਹੰਤ ਪਛਾਨੇ ।
 ਰਾਮ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸੀਗ ਤਦ ਮਾਨੇ । ਤਿਨਕੇ ਚੇਲੇ ਠਾਕੁਰ ਦਾਸ ।
 ਕੀਤਾ ਦਾਸ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖਾਸ ॥ ੨੯ ॥ *ਰਾਘੋਦਾਸ ਨਾਮ
 ਤਹਿ ਕੀਨਾ । ਚੇਲਾ ਤਾਂਕੇ ਭਯੋ ਪ੍ਰਥੀਨਾ ਚੇਤਰ ਸੀਗ ਮਹੀਨਾ
 ਜਾਨੇ । ਉੱਨੀ ਸੌ ਚੌਤਾਲੀ ਗਾਨੇ ॥ ੩੦ ॥ ਲਗੇ ਸੇਵ ਕਰਨੇ
 ਹਿਤ ਲਾਇ । ਜਨਮ ਆਪਣਾ ਸਫਲ ਬਨਾਇ । ਕਦੀ ਕਦੀ
 ਪਿਤ ਮਾਤਾ ਆਵੇਂ । ਪਯਾਰ ਪੁੱਤ੍ਰ ਕੋ ਦੇਕਰ ਜਾਵੇਂ ॥ ੩੧ ॥
 ਸਾਥ ਲੜਕਿਆਂ ਦੇ ਰਲ ਜਾਇ । ਪੜ੍ਹਿਆ ਉਰਦੂ ਅਤ ਹਿਤ
 ਲਾਇ । ਪੜ੍ਹੀ ਗੁਰਮੁਖੀ ਗੁਰ ਘਰ ਵਾਲੀ । ਜਿਸ ਵਿਚ
 ਬਾਣੀ ਲਿਖੀ ਅਕਾਲੀ ॥ ੩੨ ॥ ਰਾਗ ਸਿੱਖਨ ਦਾ ਚਾਉ
 ਘਨੇਰਾ । ਕੰਠ ਕੋਕਲਾ ਵਾਂਗ ਉਚੇਰਾ । ਮਧਰ ਰਸੀਲੀ ਗੁਰ
 ਕੀ ਬਾਣੀ । ਗਾਵੇ ਪ੍ਰੇਮ ਸਹਤ ਮਨ ਭਾਣੀ ॥ ੩੩ ॥ ਹੋਰ
 ਹਰ ਤਰਾਂ ਜੋ ਬਣ ਆਵੇ । ਗੁਰਦੁਵਾਰੇ ਦੀ ਸੇਵ ਕਮਾਵੇ । ਵਡੇ
 ਮਹੰਤ ਕਿਹਾ ਫੁਰਮਾਇ । ਖੇਤੀ ਕਰੇ ਅਤੀ ਹਿਤ ਲਾਇ ॥ ੩੪ ॥
 ਤਾਂ ਏਹ ਉਦਮ ਵੱਡਾ ਕਰਕੇ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਲਗੇ ਹਿਤ ਧਰਕੇ ।

*ਮਹੰਤ ਠਾਕੁਰ ਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਚੇਲਾ ਬਣਾਉਣ ਸਮੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ
 ਨਾਮ "ਰਾਘੋ ਦਾਸ" ਰਖਿਆ ।

ਕਰਦੇ ਸੀ ਜੋ ਕਾਰ ਮੁਜਾਰੇ । ਕਰਨ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੂਬ ਸੰਭਾਰੇ
 ਵਡ ਮਹੰਤ ਵੇਖਨ ਪਰਤਾਕੇ । ਕਰਨ ਕਾਰ ਇਹ ਅਤਿ ਹਿਤ
 ਲਾਕੇ ॥ ੩੫॥ ਵਡ ਮਹੰਤ ਫਿਰ ਦੀਨੀ ਕਾਰਾ । ਉਠ ਗੱਡਿਆਂ
 ਕਰੋ ਸੰਭਾਰਾ । ਸੋ ਭੀ ਮਾਨ ਬਚਨ ਕਰ ਆਵੈਂ । ਨਾਂਹਿ
 ਰਤੀ ਮਨ ਵਿਚ ਅਕੁਲਾਵੈਂ ॥ ੩੬ ॥ ਵਡ ਮਹੰਤ ਨੂੰ ਲਗੇ
 ਪਿਆਰੇ । ਕਰਨ ਕੰਮ ਇਹ ਸਭ ਹਿਤ ਧਾਰੇ । ਹੁਕਮ ਮੰਨ ਕੇ
 ਰਹੈਂ ਅਗਾਰੀ । ਕਰੈਂ ਸੇਵ ਤਨ ਮਨ ਸੇ ਭਾਰੀ ॥ ੩੭ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਉੱਨੀ ਸੈ ਪੱਚਾਸ ਤੋਂ ਇਕਵੰਜਾ ਤਕ ਜਾਨ ।
 ਖੇਤੀ ਕਾਰ ਕਰਾਵੰਦੇ ਰਹੇ ਸਾਲ ਭਰ ਜਾਨ ॥ ੩੮ ॥

ਚੌਪਈ

ਖੇਤੀ ਕਾਰ ਕਰਾਵਨ ਭਾਰੀ । ਖੂਹ ਖੋਖਰਾਂ ਵਾਲ ਉਚਾਰੀ।
 ਵਡ ਮਹੰਤ ਪਿਖ ਬਲਿ ਬਲਿ ਜਾਵੈਂ । ਪਜਾਰ ਤਾਹਿ ਸੇ ਅਧਿਕ
 ਲਗਾਵੈਂ ॥ ੩੯ ॥ ਕਰੈਂ ਪੁਤ੍ਰ ਤੂੰ ਹੀ ਹੈਂ ਮਾਲਕ । ਤੁਮ ਪਰ
 ਦਯਾਲ ਰਹੇ ਪ੍ਰਿਤ ਪਾਲਕ । ਸੁਭ ਅਸੀਸ ਇਨ ਕੋਸੀ ਦੇਵਨ।
 ਏਹ ਭੀ ਸੇਵਾ ਬਹੁਤ ਕਰੇਵਨ ॥ ੪੦ ॥ ਇਨ ਕੋ ਲਾਇਕ
 ਪਿਖ ਕੇ ਜਾਨੋਂ । ਭੇਜ ਦੀਆ ਜੰਡਿਆਲੇ ਮਾਨੋਂ । ਤਿਸ ਥਲ
 ਖੇਤੀ ਆਇਕ ਜੋਈ । ਕਾਰ ਕਰਾਵਨ ਲੱਗੇ ਸੋਈ ॥ ੪੧ ॥
 ਵਡ ਮਹੰਤ ਜੰਡਿਆਲੇ ਜਾਵੈਂ । ਠਾਕੁਰ ਦਾਸ ਕਦੀ ਪਿਖ ਆਵੈਂ।
 ਚੰਗੀ ਕਾਰ ਸਭਨ ਮਨ ਭਾਈ। ਵਡ ਮਹੰਤ ਖੁਸ਼ ਭੇ ਅਧਿਕਾਈ
 ॥ ੪੨ ॥ ਠਾਕੁਰ ਦਾਸ ਮਹੰਤ ਸੀ ਜੋਈ । ਤਪ ਦੀ ਤਾਸ
 ਬੀਮਾਰੀ ਹੋਈ । ਰਾਘੋ ਦਾਸ ਲਏ ਸਦਵਾਇ । ਵਡ ਮਹੰਤ ਨੇ
 ਅਤਿ ਹਿਤ ਲਾਇ ॥ ੪੩ ॥

(੫੮੦)

ਦੋਹਰਾ

ਠਾਕੁਰ ਦਾਸ ਮਹੰਤ ਦੀ ਕਰੋ ਸੇਵ ਹਿਤ ਲਾਇ ।
ਕਾਰਨ ਇਸੇ ਬੁਲਾਇਆ ਤੁਮ ਲਾਇਕ ਵਡ ਭਾਇ ॥੪੪॥

ਕਬਿੱਤ

ਰਾਘੋ ਦਾਸ ਨਾਲ ਸੀ ਪਿਆਰ ਵਡੇ ਸੰਤ ਜੀ ਦਾ ਕਹੈਂ
ਜੋਊ ਕਾਰ ਸੋਈ ਕਰੈਂ ਮਨ ਲਾਇਕੇ । ਆਪਨੇ ਮਹੰਤ ਸੰਦੀ
ਸੇਵ ਕਰੈਂ ਦਿਨ ਰਾਤ ਨਾਹਿ ਅਕੁਲਾਵੈਂ ਕਈ ਕਰੈਂ ਚਿਤ
ਚਾਇਕੇ । ਸੇਵਾ ਪਿਖ ਤਾਂਹਿ ਕੀ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭੇ ਮਹੰਤ ਵੱਡੇ ਕਰੀਏ
ਮਹੰਤ ਰਾਘੋ ਦਾਸ ਨੂੰ ਸੁਹਾਇਕੇ । ਆਪਣੀ ਜਗਾ ਤੇ ਰਾਘੋਦਾਸ
ਨੂੰ ਬਿਠਾਇ ਦਈਏ, ਕਰੇਗਾ ਏਹ ਸੇਵ ਗੁਰਦੁਵਾਰੇ ਹਿਤ
ਲਾਇਕੇ ॥ ੪੫ ॥

ਕਬਿੱਤ

ਇੱਕ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਸੀ ਧਨਾਢ ਉੱਚੀ ਮੱਤ ਵਾਲਾ ਜਾਤ ਕੱਟ
ਖੱਤ੍ਰੀ ਦੀ ਲੋਕ ਹੈਂ ਸੁਨਾਉਂਦੇ । ਨਾਮ ਤਿਸ ਰਲਾ ਰਾਮ ਮੁਖੀਆ
ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚੋਂ ਰਾਮ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਜੀ ਸੇ ਬਿਨੈ ਆ ਅਲਾਉਂਦੇ ।
ਠਾਕੁਰ ਦਾਸ ਜੀ ਮਹੰਤ ਨੇ ਬੀਮਾਰ ਪਏ ਸੁਨਿਆ ਹੈ ਛੱਟੇ
ਚੇਲੇ ਸੇਵ ਮੇਂ ਰਹਾਉਂਦੇ । ਸਾਰੀ ਸੇਵਾ ਰਾਘੋ ਦਾਸ ਕਰਦੇ ਪ੍ਰੇਮ
ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਸੇਵਾ ਵੱਲੋਂ ਰਤਾ ਚਿੱਤ ਨ ਚੁਰਾਉਂਦੇ ॥ ੪੬ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਤੁਸੀ ਸਰਬ ਹੀ ਜਾਣਦੇ ਲੋਗਾਂ ਦੇ ਹੋ ਹਾਲ ।
ਇਤ ਆਟਿਕ ਬਚ ਬੋਲਕੇ ਕਹੇ ਠੀਕ ਸੀ ਭਾਲ ॥ ੪੭ ॥
ਹਲਾ ਰਾਮ ਨੇ ਜੋ ਬਿਨੈ ਕੀਤੀ ਸੀਰੀ ਜਾਨ ।
ਮੰਨੀ ਵਡੇ ਮਹੰਤ ਜੀ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਿਲ ਠਾਨ ॥ ੪੮ ॥

(੫੯੯)

ਸਵੱਯਾ

ਠਾਕੁਰ ਦਾਸ ਬਿਮਾਰ ਭਏ ਜਹਿ ਤਾਂ ਢਿਗ ਰਾਮ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
ਪਧਾਰੇ । ਏਖਤ ਤਾਹਿ ਕੋ ਨਾਹਿ ਬਚੇ ਅਬ ਕੌਨ ਮਹੰਤ ਕਰੈ
ਦੱਸ ਪਯਾਰੇ । ਮੇਰੀ ਦਲੀਲ ਮੰਨੋ ਲਘੁ ਲਾਇਕ ਹੋਇ
ਸਲਾਹਿ ਕਰੈ ਇਕ ਵਾਰੇ । ਹੋਇ ਵਸੀਅਤ ਤਾਸਕੇ ਨਾਮ ਸੁ
ਜੀਵਤ ਆਪ ਦੇ ਹਾਥ ਮਝਾਰੇ ॥ ੪੯ ॥ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀ
ਮਨ ਮੇਂ ਅਤਿ ਵਾਕ ਮਹੰਤ ਵੱਡੇ ਕਿ ਜੁ ਮਾਨੋ । ਜੋ ਮਰਜੀ
ਇਨ ਕੀ ਕਰ ਦੇਵਨ ਮੋ ਤਨ ਕਾ ਇਤਬਾਰ ਨ ਜਾਨੋ । ਨਾਮ
ਵਸੀਅਤ ਰਾਘਵ ਦਾਸ ਕੇ ਦੇਹੁ ਅਖੀ ਕਰ ਸਾਰ ਪਛਾਨੋ ।
ਮੈਂ ਤੁਧ ਸੇਵਕ ਤੇ ਮਮ ਸੇਵਕ ਦੋਨਹਿ ਦਾਸ ਸੁ ਤੋਰ
ਵਖਾਨੋ ॥ ੫੦ ॥

ਸੋਰਠਾ

ਮੰਨ ਤਾਸ ਦੀ ਬਾਤ ਠਾਕੁਰ ਦਾਸ ਮਹੰਤ ਜੀ ।
ਭਏ ਖੁਸ਼ੀ ਵਖਯਾਤ ਚੇਲੇ ਰਾਘੋ ਦਾਸ ਪੈ ॥ ੫੧ ॥
ਇਸ ਬਿਧ ਕਰਕੇ ਬਾਤ ਗਏ ਰਾਮ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਜੀ ।
ਏਧਰ ਪੁਛਦੇ ਬਾਤ ਸੇਵਕ ਰਾਘੋ ਦਾਸ ਕੋ ॥ ੫੨ ॥
ਸੁਣਕੇ ਰਾਘੋ ਦਾਸ ਨੇਤ੍ਰ ਭਰ ਰੋਨੇ ਲਗੇ ।
ਕਰਾਂ ਸੇਵ ਰਹਿ ਪਾਸ ਰਹੋ ਜੀਵਤੇ ਤੁਸੀ ਹੀ ॥ ੫੩ ॥
ਸੁਣਕੇ ਇਤਨੀ ਬਾਤ ਕਹੇ ਮੋਹਿ ਨਹਿ ਖਬਰ ਸੀ ।
ਤੂੰ ਬਡ ਲਾਇਕ ਤਾਤ ਤਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੋਹਿ ਕੋ ॥ ੫੪ ॥

ਚੁੱਪਈ

ਬਣੋਂ ਮਹੰਤ ਤੁਸੀਂ ਬਡ ਭਾਰੇ । ਹੋਇ ਵਸੀਅਤ ਨਾਮ
ਤੁਮਾਰੇ । ਵਡੇ ਮਹੰਤ ਕੇ ਜਾਵੇ ਪਾਸ । ਕਰੋ ਵੇਨਤੀ ਹੋਕੇ ਦਾਸ
॥ ੫੫ ॥ ਤੋਰੇ ਨਾਮ ਵਸੀਅਤ ਨਾਵਾਂ । ਅੱਜ ਕੱਲ ਮੈਂ ਕਰੋ

ਅਲਾਵਾਂ । ਰਾਘੋ ਦਾਸ ਮਾਨ ਬਚ ਤਾਂਕੇ । ਗਏ ਮਹੰਤ ਵਡੇ
 ਪੈ ਧਾਕੇ ॥ ੫੬ ॥ ਕਰੀ ਰਾਮ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਤਿਆਰੀ । ਲਿਖਤ
 ਕਰੀ ਸਰਕਾਰ ਮਝਾਰੀ । ਉੱਨੀ ਸੌ ਚਵਰੰਜਾ ਸਾਲ । ਫੱਗਣ
 ਮਾਸ *ਵਸੀਅਤ ਭਾਲ ॥ ੫੭ ॥ ਵਡ ਮਹੰਤ ਦੇ ਬਚਨ
 ਅਨੁਸਾਰ । ਭਈ ਵਸੀਅਤ ਹੋਈ ਤਿਆਰ । ਦੇਹ ਤਿਆਗੀ
 ਠਾਕਰ ਦਾਸ । ਗੁਰਪੁਰ ਦੇ ਵਿਚ ਪੁੱਜੇ ਖਾਸ ॥ ੫੮ ॥
 ਦੇਹ ਬਾਕੀ ਜੋ ਰਹੀ ਵਿਚਾਰ । ਕੀਨਾ ਸਭ ਤਾਂਕਾ ਸਸਕਾਰ ।
 ਵਡ ਮਹੰਤ ਸਭ ਰੀਤੀ ਕੀਨੀ । ਰਾਘੋ ਦਾਸ ਸਰਬ ਬਿਧ
 ਚੀਨੀ ॥ ੫੯ ॥ ਸੰਮਤ ਸੁਣੇਂ ਚਲਾਨੇ ਵਾਲਾ । ਉੱਨੀ ਸੌ
 ਪਚਵੰਜ ਬਿਸਾਲਾ । ਅੱਠ ਵਿਸਾਖ ਸੀਗ ਦਿਨ ਜਾਨੇ ।
 ਠਾਕਰ ਦਾਸ ਚਲਾਣਾ ਮਾਨੇ ॥ ੬੦ ॥ ਕਰੀ ਵਿਚਾਰ ਰਾਮ
 ਪ੍ਰਕਾਸ਼ । ਮਹੰਤ ਥਾਪੀਏ ਰਾਘੋ ਦਾਸ । ਇਰਦ ਗਿਰਦ ਦੇ
 ਮੁਖੀਏ ਸਾਰੇ । ਸੰਤ ਮਹੰਤ ਬੁਲਾਏ ਭਾਰੇ ॥ ੬੧ ॥ ਸ੍ਰੀ ਬਾਬੇ
 ਦੇ ਬਹਿ ਵਰਬਾਰ । ਦੇਣ ਮਹੰਤੀ ਲਗੇ ਵਿਚਾਰ । ਜੁੜੀ
 ਸਭਾ ਇਕ ਮੁਖੀਆਂ ਵਾਰੀ । ਕਰੀ ਮਰਯਾਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀ ॥ ੬੨ ॥

ਕਥਿਤ

ਥਾਪੇ ਸੀ ਮਹੰਤ ਰਾਘੋ ਦਾਸ ਜੀ ਪਛਾਨ ਲੀਜੋ ਮੁਖੀ ਸਭ
 ਪਿੰਡਨ ਕੇ ਆਏ ਹਿਤ ਲਾਇਕੇ । ਦੀਨੇ ਸਿਰੋਪਾਉ ਮਿਲ
 ਸੱਭੇ ਪੰਚ ਮੁਖੀਆਂ ਨੇ ਸੰਤ ਤੇ ਮਹੰਤ ਜੁੜੇ ਸਿੱਖ ਬਹੁਤ ਆਇਕੇ ।
 ਸੰਮਤ ਉੱਨੀ ਸੌ ਪਚਵੰਜਾ ਦੀ ਵਿਸਾਖ ਇੱਕੀ ਬ੍ਰਿਧ ਦੁਵਾਰੇ
 ਮਹੰਤ ਬਣੇਂ ਨਾਮ ਦਾਨ ਪਾਇਕੇ । ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਦੇਖਕੇ ਪ੍ਰਸੰਨ

*ਲਾਲਾ ਵਜ਼ੀਰ ਚੰਦ ਜੀ ਖੱਤੀ ਤਮੀਲਵਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਵਕਤ
 ਵਸੀਅਤ ਨਾਮਾ ਮਹੰਤ ਰਾਘੋ ਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

(੫੮੩)

ਹੋਏ ਏਸ ਤਾਈਂ ਦੇਵੰਦੇ ਨੇ ਦਿਲ ਤੋਂ ਅਸੀਸਾਂ ਹਿਤ
ਲਾਇਕੇ ॥ ੬੩ ॥

ਚੌਪਈ

ਭਈ ਮਹੰਤੀ ਰੀਤ ਪਹਿਚਾਨੋਂ । ਕਥਨੋਂ ਬਾਹਰ ਖੁਸ਼ੀ
ਮਹਾਨੋ । ਸੰਤ ਮਹੰਤ ਮੁਖੀ ਸਰਦਾਰ । ਭਏ ਵਿਦਾ ਮੁਖ ਫਤੇ
ਉਚਾਰ ॥ ੬੪ ॥ ਇਸ ਬਿਧ ਰੀਤ ਰਸਮ ਸਭ ਹੋਈ । ਅੱਗੇ
ਸੁਨੋਂ ਹੋਰ ਬਿਧ ਸੋਈ । ਵਡ ਮਹੰਤ ਜੀਵਤ ਹੀ ਜਾਨੋਂ ।
ਨੰਬਰਦਾਰ ਭਏ ਪਹਿਚਾਨੋਂ ॥ ੬੫ ॥ ਰਾਘੋ ਦਾਸ ਸਭ ਕਾਜ
ਸੰਭਾਰ । ਲਗੇ ਕਰਨ ਅਤਿ ਸੈ ਹਿਤ ਧਾਰ । ਝੰਡੇ ਰਾਮਦਾਸ
ਪੁਰ ਵਾਰੀ । ਕਰੀ ਰੀਤ ਜਿਸ ਮੇਂ ਸੁਖ ਭਾਰੀ ॥ ੬੬ ॥

ਦੁਯਾ ਛੰਦ

ਪਹਿਲਾਂ ਮਿਲੀ ਮਹੰਤੀ ਜਾਨੋ ਫੇਰ ਬਨੇ ਸੀ ਨੰਬਰਦਾਰ ।
ਆਲੂ ਨੰਬਰਦਾਰ ਬਨੇ ਸੀ ਦੂਜੀ ਵਾਰੀ ਹੋ ਬਲਕਾਰ । ਤੀਜੇ
ਬਨੇ ਸਫੈਦ ਪੋਸ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਜਾਨ । ਮਿਲੇ ਸੀਗ
ਜੋ ਸੰਗ ਹਾਕਮਾਂ ਖੂਬ ਪਰੀਤੀ ਹੋਈ ਮਾਨ ॥ ੬੭ ॥ ਠੱਗ
ਜੁਆਰੀ ਚੋਰ ਉਚਕੇ ਸਭ ਦਾ ਕੀਤਾ ਖੂਬ ਸੁਧਾਰ । ਸ਼ਹਿਰ
ਸੰਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਜੁ ਸਾਰਾ ਕੀਤਾ ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਵਿਚਾਰ । ਚੋਰ ਉਚਕੇ
ਦਬਨੇ ਲੱਗੇ ਹੋਵਨ ਲੱਗੀ ਜਦੋਂ ਗਿਫ਼ਾਨ ਫੇਰ ਲਿਆਂਦਾ ਠਾਣਾ
ਏਥੇ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਦੀ ਕਾਰ ਮਹਾਨ ॥ ੬੮ ॥ ਗੌਰਮੰਦ ਨੇ
ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਹਿਤ ਯੋਗ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਿਆ ਪਛਾਨ । ਕੀਤਾ ਲੋਕਲ
ਮੈਂਬਰ ਇਨ ਕੋ ਫੇਰ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਜਾਨ । ਜ਼ੈਲਦਾਰ ਭੀ
ਕੀਤਾ ਜਾਨੋਂ ਨਿੱਤ ਸੁਆਈ ਕਲਾ ਵਿਚਾਰ । ਚੋਰ ਜੁਆਰੀ
ਸਭ ਸੁਧਾਰੇ ਕੀਤੇ ਸਿੱਧੇ ਤੀਰ ਨਿਹਾਰ ॥ ੬੯ ॥

ਚੌਪਈ

ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਬੋਰਡ ਜਾਨ ਬਨਾਏ । ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂਬਰ ਜ਼ਿਲਾ
ਅਲਾਏ । ਇਹ ਭੀ ਸਭ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਪਾਏ । ਸਭ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ
ਹਿਤ ਲਾਏ ॥ ੭੦ ॥

ਮਹੰਤ ਰਾਮ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਜੀ ਦਾ ਚਲਾਲਾ

ਚੌਪਈ

ਉੱਨੀ ਸੌ ਉਨਾਹਠ ਸਾਲ । ਮੱਘਰ ਮਾਸ ਪਛਾਨ ਬਿਸਾਲ ।
ਰਾਮ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਚਲਾਲਾ ਕੀਨਾ । ਗੁਰ ਪੁਰ ਦੇ ਵਿੱਚ ਵਾਸਾ
ਲੀਨਾ ॥ ੧ ॥ ਰਾਘੋ ਦਾਸ ਸੇਵ ਨਿਤ ਕਰਦੇ । ਬਿਰਧ ਸਰੀਰ
ਤਾਸ ਦਾ ਰਰਦੇ । ਬੋਲ ਰਸੀਲੇ ਤਿਨ ਕੇ ਗਾਵੈਂ । ਸਭ ਦੇ ਮਨ
ਸੁਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪਾਵੈਂ ॥ ੨ ॥ ਛੱਥੀ ਸਾਲ ਰਹੇ ਸੁਨ ਭਾਈ । ਬ੍ਰਿਧ
ਘਰ ਦੀ ਬਡ ਸੇਵ ਕਮਾਈ । ਇਕ ਦਿਨ ਬੈਠੇ ਧਿਆਨ
ਲਗਾਇ । ਲਗੇ ਭਜਨ ਕਰਨੇ ਮਨ ਲਾਇ ॥ ੩ ॥ ਰਾਘੋ ਦਾਸ
ਰਹੇ ਤਿਸ ਪਾਸ । ਪ੍ਰੇਮ ਵਡਾ ਤਿਸ ਸੇ ਸੀ ਖਾਸ । ਕਰੀ ਰਾਮ
ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਤਿਆਰੀ । ਮਰਜੀ ਕਰਤੇ ਦੀ ਉਰ ਧਾਰੀ ॥ ੪ ॥ ਜੋ
ਆਯਾ ਸੋ ਚੱਲਣ ਵਾਰਾ । ਰਾਵ ਰੰਕ ਇਕ ਸਾਰ ਬਿਚਾਰਾ ।
ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਹੈ ਨਾਮ ਅਧਾਰ । ਜਨਮ ਮਰਨ ਨਹਿ ਬਾਰੰਬਾਰ ।
॥ ੫ ॥ ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਕਹਿ ਰਾਘੋ ਦਾਸ । ਕਰੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਮੇਰੇ ਪਰ
ਖਾਸ । ਨਾਮ ਦਾਨ ਦਾ ਰਾਹ ਬਖਾਵੋ । ਸਿੱਖਿਆ ਮੋ ਕੋ ਭਲੀ
ਬਖਾਵੋ ॥ ੬ ॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਤਦ ਭਾਰੀ । ਲੱਗੇ ਕਰਨੇ
ਬਚਨ ਅਖਾਰੀ । ਸੁਨ ਬੱਚਾ ਦੁਨੀਆਂ ਹੈ ਫਾਨੀ । ਸਭ ਦੇ ਸਿਰ
ਤੇ ਕਾਲ ਪਛਾਨੀ ॥ ੭ ॥ ਨਾਮ ਜਪੇ ਅਰ ਭਲਾ ਕਮਾਵੇ । ਲੋਕ

(੫੮੫)

ਪੁਲੋਕ ਵਿਖੇ ਜਸ ਪਾਵੇ । ਏਹ ਜੀਵਨ ਦਾ ਲਾਹਾ ਭਾਈ । ਅੰਤ
ਚੱਲਣਾ ਡੰਕ ਬਜਾਈ ॥ ੮ ॥ ਮੈਂ ਤੁਮ ਸੇ ਅਤਿ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ ਜਾਨੋ ।
ਰਹੋ ਅਨੰਦ ਸਾਚ ਪਹਿਚਾਨੋਂ । ਸੇਵਾ ਕਰੇ ਪ੍ਰੇਮ ਸੇ ਭਾਈ ।
ਸੇਵਕ ਬਨੇ ਰਹੋ ਬਲਕਾਰੀ ॥ ੯ ॥ ਸਾਧ ਸੰਤ ਦੀ ਟਹਿਲ
ਕਮਾਵੇ । ਨੀਵੇਂ ਹੋਕੇ ਜੱਗ ਰਹਾਵੇ । ਰਾਵ ਰੰਕ ਕੇ ਇਕ ਸਮ
ਜਾਣੋਂ । ਰਾਤ ਦਿਵਸ ਫਿਰ ਖੁਸ਼ੀਅ ਮਾਣੋਂ ॥੧੦॥ ਗੁਰਵਾਕ:—
“ਅਖਨੇ ਮਨ ਤੇ ਬੁਰਾ ਮਿਟਾਨਾ ॥ ਪੈਖੈ ਸਗਲ ਸ੍ਰਿਸਤ ਸਾਜਨਾ” ।
ਗੁਰਸਿਖੀ ਦੇ ਰਸਤੇ ਦੁਰਨਾ ॥ ਸਿਖੀ ਮਾਰਗ ਜਗ ਪਰਚੁਰਨਾ ॥ ਦਸ
ਸਤਿਗੁਰ ਇਕ ਰੂਪ ਪਛਾਨੋ । ਜਾਗਤ ਜੋਤ ਵਿਖੇ ਰਸ ਮਾਨੋ ॥੧੧॥

ਦੋਹਰਾ

ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਦੀ ਘਾਲ ਦਾ ਸਦਾ ਰੱਖੀਓ ਧਿਆਨ ।

ਰਹੁਰੀਤੀ ਸਭ ਪਾਲਨੀ ਚਰਨ ਸ਼ਰਨ ਮਨ ਮਾਨਾ ॥੧੨॥

ਚੌਪਈ

ਕਰੋ ਧਰਮ ਦੀ ਬਾਤ ਵਚਾਰੋ । ਜਪੋ ਨਾਮ ਦਿਨ ਰਾਤ ਅਪਾਰੋ ।
ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਤਿਸ ਉਚ ਬਨਾਵੇ । ਜੋ ਬ੍ਰਿਧ ਘਰ ਕੀ ਸੇਵ
ਕਮਾਵੇ ॥ ੧੩ ॥ ਇਤ ਆਦਿਕ ਬਚ ਅਨੰਕ ਸੁਨਾਏ । ਥਾਪੀ
ਦਈ ਅਤੀ ਹਿਤ ਲਾਏ । ਲੇਕਰ ਥਾਪੀ ਰਾਘੋਦਾਸ । ਟੇਕਾ
ਮੱਥਾ ਤਾਂਕੇ ਖਾਸ ॥ ੧੪ ॥ ਸਹਿਤ ਬੇਨਤੀ ਵਾਕ ਅਲਾਏ । ਜੋ
ਤੁਮ ਬੋਲੇ ਰਿਦੇ ਟਿਕਾਏ । ਮੇਹਰ ਕਰੇ ਜੇ ਗੁਰ ਕਰਤਾਰ ।
ਸੇਵ ਕਰਾਂਗਾ ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ॥ ੧੫ ॥ ਮੌਨ ਭਏ ਸੁਨ ਇਤਨੀ
ਬਾਨੀ । ਰਾਮ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਪੁਲੋਕ ਨਸ਼ਾਨੀ । ਧਿਆਨ ਧਰਾ ਇਕ
ਉਅੰਕਾਰ । ਸਤਿਨਾਮ ਮੁਖ ਕੀਨ ਉਚਾਰ ॥ ੧੬ ॥ ਨਿਕਲੇ
ਪ੍ਰਾਨ ਰਿਹਾ ਤਨ ਜਾਨੋਂ । ਗੋਡ ਪਸਾਰੇ ਲਾਂਬੇ ਮਾਨੋਂ । ਲਗੇ
ਪਿਖਨ ਜਦ ਰਾਘੋ ਦਾਸ । ਨਾਹਿ ਪ੍ਰਾਨ ਤਨ ਮੇਂ ਹੈਂ ਖਾਸ ॥੧੭॥

ਸਰਬ ਪਰੇਮੀ ਪਾਸ ਸਿਧਾਰੇ । ਲੱਗੇ ਤਿਆਰੀ ਕਰਨ ਅਪਾਰੇ ।
 ਸੁੰਦਰ ਇੱਕ ਬਿਬਾਨ ਬਨਾਯਾ । ਸੁੰਦਰ ਤਾਂਕੇ ਖੂਬ ਸਜਾਯਾ ।
 ॥ ੧੮ ॥ ਮਾਲਾ ਫੂਲ ਸੁਗੰਧੀ ਵਾਲੇ । ਅਰਕ ਗੁਲਾਬ
 ਕੇਵੜਾ ਵਾਲੇ । ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਾਵੈਂ । ਬਸਤਰ ਚੰਗੇ
 ਤਿਸ ਪਹਿਰਾਵੈਂ ॥ ੧੯ ॥ ਖੂਬ ਦੁਸ਼ਾਲੇ ਉਪਰ ਪਾਏ । ਦੁੰਦਭ
 ਬਾਜੇ ਅਨਕ ਬਜਾਏ । ਮਾਰੂ ਰਾਗ ਅਲਾਪਨ ਕਰਕੇ । ਗਾਵਨ
 ਸ਼ਬਦ ਅਤੀ ਹਿਤ ਧਰਕੇ ॥ ੨੦ ॥ ਸੰਗਤ ਜੁੜੀ ਬਿਅੰਤ
 ਨਿਹਾਰ । ਇਰਦ ਗਿਰਦ ਦੇ ਲੋਕ ਅਪਾਰ । ਪੁਰ ਬਾਸੀ ਤੇ
 ਆਦਿਕ ਸਾਰੇ । ਚਲੇ ਬਿਬਾਨ ਉਠਾਏ ਪਿਆਰੇ ॥ ੨੧ ॥ ਚਲੇ
 ਚਾਲ ਸਚਖੰਡ ਪਧਾਰੇ । ਸਤਿਨਾਮ ਮੁਖ ਜਾਪ ਉਚਾਰੇ । ਰਿਖਾ
 ਬਨਾਈ ਅਤਿਹਿਤ ਧਾਰ । ਧਰੀ ਦੇਹ ਤਿਸ ਰਿਖਾ ਮਝਾਰ
 ॥ ੨੨ ॥ ਰਿਖਾ ਚਾੜ੍ਹ ਕਰ ਅਗਨੀ ਲਾਈ । ਰਾਘੋ ਦਾਸ ਹਾਥ
 ਤੋਂ ਗਾਈ ਇਉਂ ਰੀਤੀ ਸੇ ਕਰ ਸਸਕਾਰ । ਕਰਾ ਸ਼ਨਾਨ
 ਸਰਬ ਹਿਤ ਧਾਰ ॥ ੨੩ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਪੜ੍ਹਾ ਕੀਰਤਨ ਸੋਹਿਲਾ ਸੋਧ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ।

ਤਿਰਹਾਵਲ ਵਰਤਾਇਆ ਮੁੜ ਆਕੇ ਘਰ ਖਾਸ ॥ ੨੪ ॥

ਚੌਪਈ

ਦਈ ਗਰੀਬਨ ਕੋ ਬਹੁ ਮਾਯਾ । ਦਾਨ ਦੇ ਜੱਸ ਜਗ ਮੇਂ
 ਪਾਯਾ । ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਗ੍ਰੰਥ ਪਾਠ ਰਖਵਾਵੈਂ । ਧੂਮ ਧਾਮ ਸੇ ਭੋਗ
 ਪੁਵਾਵੈਂ । ਇਰਦ ਗਿਰਦ ਦੇ ਮੁਖੀਏ ਸਾਰੇ । ਨੰਬਰ ਦਾਰ
 ਆਦਿ ਸਰਦਾਰੇ ॥ ੨੫ ॥ ਸਿਰੋਪਾਉ ਦੇਵਨ ਹਿਤ ਆਏ ।
 ਨਾਮ ਟਿਣਾਂ ਦਾਂ ਗ੍ਰੰਥ ਵਧਾਏ । ਗੁਰਮੁਖ ਰੀਤੀ ਰੀਤ ਕਰਾਈ ।
 ਸਿਰੋ ਪਾਉ ਲੇ ਭੇ ਮੁਖਦਾਈ ॥ ੨੬ ॥ ਭਏ ਮਹੰਤ ਸੁਤੰਤ੍ਰ

(੫੮੭)

ਜਾਨੋਂ । ਕਰੈਂ ਸੇਵ ਬਿਧ ਘਰ ਦੀ ਮਾਨੋਂ । ਰੱਖੇ ਨੌਕਰ ਸੇਵਕ
ਸਾਰੇ । ਸੁਨੋਂ ਨਾਮ ਉਨ ਕੇ ਬਲਕਾਰੇ ॥ ੨੭ ॥ ਪ੍ਰਿਥਮੇਂ
ਸਿੰਘ ਗਨੇਸ਼ ਪਛਾਨੋਂ । ਅਹਿਨਿਸ ਸੇਵਾ ਕਰਤ ਮਹਾਨੋਂ ।
ਮੂਲਾ ਮਹਿਰਾ ਧਿਰਤਾ ਨਾਈ । ਬੁੱਧੂ ਮੂਲਾ ਮਹਿਰੇ ਗਾਈ ॥ ੨੮ ॥
ਸ਼ਾਮ ਦਾਸ ਜੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਜਾਨੋਂ । ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਮਾਨੋਂ ।
ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲਾਂਗਰੀ ਜੋਈ । ਸੋਹਣਾ ਮਹਿਰਾ ਸਾਥ ਲਖੋਈ ।
॥ ੨੯ ॥ ਮੂਲਾ ਇੱਕ ਦੀਵਾਨ ਸੁਨਾਵੈਂ । ਇਤ ਆਦਿਕ ਸੁਭ
ਸੇਵ ਕਮਾਵੈਂ । ਇਹ ਤੇ ਕਥਾ ਸਮਾਪਤ ਗਾਈ । ਸੁਨੋਂ ਹੋਰ ਜੋ
ਆਗੇ ਆਈ ॥ ੩੦ ॥

ਨੈਣੇਂ ਕੋਟ ਦਾ ਝਗੜਾ

ਮਹੰਤ ਰਾਘੋਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਰਮਦਾਸ ਦੀ ਮਹੰਤੀ
ਪਰ ਨੀਯਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਚਿਰ ਮਗਰੋਂ ਤੇਜਿਆਂ ਵਾਲੇ
ਮਹੰਤ ਨੇ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਨੈਣੇ ਕੋਟ ਵਾਲੇ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼
ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸਮਾਧ ਆਦਿ ਸਥਾਨ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਸਾਡੀ ਹੈ, ਪਰ
ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮਾਲਕੀ ਰਮਦਾਸ ਦੇ ਮਹੰਤਾਂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੀ ਸੀ।
ਮਹੰਤ ਰਾਘੋਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਬਥੇਰਾ ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਇਹ ਝਗੜਾ
ਘਰ ਵਿਚ ਹੀ ਨਿੱਬੜ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਆਪਦੀ ਇਹ ਗੱਲ ਕਿਸੇ
ਨਾ ਮੰਨੀ । ਲਗਾਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਪਿਆ । ਉਧਰੋਂ
ਤੇਜਿਆਂ ਵਾਲੇ ਮਹੰਤਾਂ ਨੇ ਵੀ ਹਠ ਕਰਕੇ ਝਗੜਾ ਕੀਤਾ, ਤੇ
ਇਹ ਝਗੜਾ ਚੀਫ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਗਿਆ। ਅਖੀਰ ਫੈਸਲਾ ਮਹੰਤ
ਰਾਘੋਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹੋਯਾ, ਤੇ ਨੈਣੇ ਕੋਟ ਦੀ ਮਹੰਤੀ
ਦੇ ਹੱਕ ਵਾਰ ਇਹ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ । ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਮਗਰੋਂ

(੫੮੮)

ਮਹੰਤ ਰਾਘੋਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੁਰਭਾਈ ਅਰਜਨ ਦਾਸ
ਜੀ ਨੂੰ ਨੈਣੇ ਕੋਟ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੌਂਪੀ ।

ਗੁਰਦੁਾਰੇ ਤੇ ਤੀਰਥਾਂ ਦੀ ਯਾਤ੍ਰਾ

ਦੋਹਰਾ

ਇਕ ਦਿਨ ਚਿਤਵਿਚ ਆਇਆ ਗੁਰਦੁਾਰੇ ਗੁਰ ਧਾਮ।
ਸਾਰੇ ਚਲਕੇ ਪਰਸੀਏ ਦਰਸਨ ਕਰ ਅਭਿਰਾਮ।
ਲਗਦੇ ਹੱਥੀ ਵੇਖੀਏ ਹਿੰਦੂ ਤੀਰਥ ਜੋਇ ।
ਸੈਲ ਦੇਸ ਦੀ ਹੋ ਜਏ ਸੁਖ ਹੋਵੇ ਸੁਖ ਸੋਇ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ

ਪ੍ਰਿਥਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜਾਨੋਂ । ਤੀਰਥ ਵਡਾ ਸਰਬ ਸੇ
ਮਾਨੋਂ । ਕਰੇ ਸਨਾਨ ਪ੍ਰਿਥੇ ਅਸਥਾਨ । ਚਲੇ ਅਗਾਹਾਂ ਤਿਸਤੋਂ
ਜਾਨ ॥ ੨ ॥ ਤਰਨ ਤਾਰਨੇ ਹੋਕਰ ਭਾਲਾਸੀ ਖਡੂਰੋਂ ਗੋਇੰਦ
ਵਾਲ । ਗੱਡੀ ਰੇਲ ਚੜ੍ਹੇ ਮੁੜ ਜਾਨੋਂ । ਉੱਤਰੇ ਦਿੱਲੀ ਸ਼ਹਿਰ
ਮਹਾਨੋਂ ॥ ੩ ॥ ਸੀਸ ਗੰਜ ਜਿਸ ਨਾਮ ਵਖਾਨਾ ਨੌਵੇਂ ਸਤਿਗੁਰਦੇਵ
ਸਥਾਨਾ । ਮਜਨੂੰ ਟਿੱਲੇ ਆਦਿਕ ਸਾਰੇ । ਸਭ ਗੁਰਦੁਾਰ ਸਥਾਨ
ਨਿਹਾਰੇ ॥ ੪ ॥ ਜਮਨਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਾਵੈਂ । ਫਿਰ ਗੰਗਾ
ਜੀ ਕਨਖਲ ਜਾਵੈਂ । ਰਿਖੀਕੇਸ਼ ਤੋਂ ਆਦਿਕ ਸਾਰੇ । ਪਰਸੇ
ਹੈਂ ਕੁਰਖੇਤਰ ਵਾਰੇ ॥ ੫ ॥ ਜਗਨ ਨਾਥ ਰਾਮੇਂਸ਼ਰ ਜਾਨੇ । ਅਬ-
ਚਲ ਨਗਰ ਦੁਾਰਕਾ ਮਾਨੋਂ । ਕਲਕੱਤੇ ਤੋਂ ਕਾਂਸੀ ਜਾਵੈਂ ।
ਏਵਰੀ ਨਾਰਾਇਨ ਗਏ ਗਾਵੈਂ । ੬ ॥ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਦੁਾਰਕਾ
ਗਾਈ । ਅਮਰਨਾਥ ਕਸ਼ਮੀਰ ਅਲਾਈ । ਨਾਨਕ ਮਤਾ ਜੁ
ਨੈਨੀ ਤਾਲ । ਰੀਠੇ ਮੀਠੇ ਛਕੇ ਬਿਸਾਲ ॥ ੭ ॥ ਗਯਾ ਪ੍ਰਯਾਗ
ਰਾਜ ਤੋਂ ਜਾਨੇ । ਗਏ ਉਜੈਨ ਗੁਦਾਵਰਿ ਮਾਨੇ । ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦ

ਪੁਰ ਗੁਰਅਸਥਾਨਾ । ਪੰਜਾ ਸਾਹਿਬ ਚਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਨਾ ॥੮॥ ਜਦ
 ਕਸ਼ਮੀਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਜਾਵੈਂ । ਕਈ ਸਥਾਨ ਪੇਖ ਵਿਗਸਾਵੈਂ । ਸ੍ਰੀ
 ਚੰਦ ਜੀ ਜਹਿ ਕੀਆ ਚਲਾਨਾ । ਜਹਿ ਚੰਬੇ ਵਿਚ ਸਿਲਾ
 ਸਥਾਨਾ ॥ ੯ ॥ ਸਾਂਬੇ ਭੂਪ ਸਿੰਘ ਅਸਥਾਨਾ । ਰਾਮ ਕਵਰ
 ਜਦ ਗਏ ਪਛਾਨਾ । ਭੂਪ ਸਿੰਘ ਤਹਿ ਕੀਨ ਚਲਾਨਾ । ਸੋ ਭੀ
 ਪਿਖੀ ਜਗਾ ਸੀ ਮਾਨਾ ॥ ੧੦ ॥ ਵਲ ਕਸ਼ਮੀਰੋਂ ਜਦ ਮੁੜਿ
 ਆਵੈਂ । ਜ਼ਾਲਾ ਮੁਖੀ ਕਾਂਗੜੇ ਜਾਵੈਂ । ਪੁਰਨੀ ਚਿੰਤ ਸਥਾਨ
 ਵਖਾਵੈਂ । ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰਾਵੈਂ । ਵੇਖੇ ਬਹੁਤ ਸਥਾਨ
 ਵਿਚਾਰ । ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਗੁਰ ਕਰਤਾਰ ॥੧੧॥ ਸੀਗ ਬਾਸ਼ਨਾ
 ਮਨ ਦੀ ਜੋਈ । ਕਰੀ ਸਮਾਪਤ ਫਿਰਕੇ ਸੋਈ । ਮੁੜ ਕਰ
 ਜਦ ਕਨਖਲ ਸੀ ਆਏ । ਸੁੱਤੇ ਰਾਤ ਸੁਪਨ ਇਕ ਆਏ ॥੧੨॥
 ਸ੍ਰੀ ਬ੍ਰਿਧ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜਾਨੈ । ਸੁਪਨੇ ਦੇ ਵਿਚ ਵਾਕ ਵਖਾਨੈ ।
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਨਾਨਕ ਗੁਰ ਜਗਰਾਈ । ਸਭ ਤੀਰਥ ਜਿਸ ਪਦ
 ਲਪਟਾਈ । ੧੩ ॥ ਦੇਵ ਦੇਵੀਆਂ ਆਦਿਕ ਸਾਰੇ । ਪੀਰ
 ਪੈਗੰਬਰ ਸੇਖ ਅਪਾਰੇ । ਥਾਵਰ ਜੰਗਮ ਚਾਰੇ ਖਾਣੀ । ਗੁਰ
 ਨਾਨਕ ਦੇ ਪਗ ਲਪਟਾਣੀ ॥੧੪॥ ਜਿਸ ਥਲ ਦਾ ਤੂੰ ਸੇਵਕ
 ਜਾਨੈ । ਤਪ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਕੀਨ ਮਹਾਨੈ । ਤਿਸ ਥਲ ਜਾਕਰ
 ਰਹੇ ਪਿਆਰੇ । ਜਪੋ ਵਾਹਿਗੁਰੁ ਸੁਧਾ ਛਕਾਰੇ ॥ ੧੫॥ ਜੋ ਚਾਹੇ
 ਗੁਰ ਘਰ ਤੋਂ ਪਾਵੇ । ਐਵੇਂ ਫਿਰ ਨਾਂ ਸਮਾ ਗਵਾਵੋਕਰੇ ਗੁਰੁ
 ਘਰ ਕੀ ਵਡਿਆਈ । ਬਨੇ ਰਹੇ ਸੇਵਕ ਵਡ ਭਾਈ ॥ ੧੬ ॥
 ਇਤਨੇ ਵਿਚ ਸੀ ਜਾਗ ਉਘਾਰੀ । ਇਤ ਉਤ ਪ੍ਰੇਖਨ ਲਗੇ
 ਅਤਾਰੀ । ਲਗਾ ਵਿਰਾਗ ਬਹੁਤ ਤਿਸ ਥਾਨੈ । ਪਹੁੰਚਣ ਹਿਤ
 ਰਮਦਾਸਸਥਾਨੈ ॥੧੭॥ ਆ ਪਹੁੰਚੇ ਰਮਦਾਸ ਮਸ਼ਾਹ ਸੇਵਾ ਕਰਨ

(੫੬੦)

ਲੱਗੇ ਹਿਤ ਧਾਰ । ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਆਸਾ ਖਿਆਲ । ‘ਬ੍ਰਿਧ ਜੀ’
ਜੀਵਨ ਰਚਾਂ ਬਿਸਾਲ ॥ ੧੮ ॥ ਲੱਗੇ ਖੋਜ ਤਿਸ ਦਿਨ ਤੋਂ
ਕਰਨੇ । ਪੁਛੇ ਕਈ ਵਡ ਸਜਾਨੇ ਵਰਨੇ । ਸੇ ਇਹ ਕਥਾ
ਸੁਨਾਉਂ ਆਗੇ । ਸੁਨੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਭਾਗੇ ॥ ੧੯ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਕੀਤੀ ਤੀਰਥ ਜਾਤਰਾ ਇਸ ਵਿਧ ਲੀਜੋ ਜਾਨ ।
ਅੱਗੇ ਵਾਲੀ ਕਾਰ ਜੋ ਸੁਨੇ ਸਰਬ ਦੇ ਧਿਆਨ ॥ ੨੦ ॥

ਸੂਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸਨਮਾਨ ਤੇ ਖਿਤਾਬ ਮਿਲਨਾ !

॥ ਦੋਹਰਾ ॥

ਕਰੀ ਖੁਸ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤਿਨਕੇ ਉੱਪਰ ਜਾਨ ।
ਦਿੱਤੇ ਜਿਵੇਂ ਖਿਤਾਬ ਹੈਂ ਸੋ ਭੀ ਕਹਾਂ ਵਖਾਨ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ

ਜਿਵ ਜਿਵ ਮਾਨ ਬਡਾਈ ਪਾਵੇਂ । ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ ਨੀਵੇਂ
ਹੋਂਦੇ ਜਾਵੇਂ । ਰਾਤ ਦਿਵਸ ਇਹ ਚਿੱਤ ਰਿਤਾਰੇਂ । ਨਾਮ ਦਾਨ
ਪਰ ਸਰਧਾ ਧਾਰੇਂ ॥ ੨ ॥ *ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਔਨਰੇਰੀ ਜਾਨੇਂ ।
†ਸਿਵਲ ਜੱਜ ਭੀ ਕੀਤਾ ਮਾਨੇਂ । ‡“ਰਾਇ ਸਾਹਿਬ” ਖਿਤਾਬ
ਵਿਚਾਰੇਂ । ਕੁਰਸੀ ਨਸ਼ੀਨ ਭਏ ਮਰਕਾਰੇਂ ॥ ੩ ॥ ਜੋ ਸਤਿਗੁਰ
ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਮਾਵੇਂ । ਇਸ ਥੋਂ ਭੀ ਹੁੰ ਉਚਾ ਜਾਵੇਂ । ਹੈ ਜ਼ਬਾਨ ਜੋ

*ਸੰਨ ੧੯੦੬ ਈ: ੨੬ ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਔਨਰੇਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦਾ ਅਧਕਾਰ ਸੂਕਾਰ
ਨੇ ਦਿੱਤਾ ।

† ਸੰ: ੧੯੦੭ ਈ: ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਜੱਜੀ ਦਾ ਅਧਕਾਰ ਮਿਲਿਆ ।

‡ ਸੰ: ੧੯੧੨ ਈ: ੧ ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਰਾਇ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਮਿਲਿਆ
ਤੇ ਕੁਰਸੀ ਨਸ਼ੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ॥

ਫਿਰ ਸੰ: ੧੯੧੬ ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਅਵਲ ਨੰਬਰ ਦੇ ਔਨਰੇਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ
ਬਨਾਏ ਗਏ ।

ਇਨਕੀ ਜਾਨੋ । ਮਿੱਠੀ ਸਭ ਹੀ ਸੰਗ ਪਛਾਨੇ ॥ ੪ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਕਰੈਂ ਕੰਮ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਤੇ ਗੁਰ ਘਰ ਦੀ ਸੇਵ ।
ਸਭ ਜਾਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੀ ਜਾਨਤ ਹੈਂ ਨਿਸਚੇਵ ॥ ੫ ॥

ਚੌਪਈ

ਸੁਨੋਂ ਕੰਮ ਤਿਨਕੇ ਹੁਣ ਭਾਈ । ਕੀਤੇ ਜੋ ਜੋ ਅਜ ਤਕ
ਗਾਈ । ਬਾਬੇ ਬ੍ਰਿਧ ਦੇ ਜੋ ਅਸਥਾਨ । ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਦਮਦਮਾ
ਬਖਾਨ ॥ ੬ ॥ ਤਿਸ ਪਰ ਕਈ ਮਕਾਨ ਬਨਾਏ । ਡੇਉਫੀ
ਉਤੇ ਚੁਬਾਰੇ ਪਾਏ । ਸ੍ਰੀ ਬੁੱਢੇ ਦਾ ਜੀਵਨ ਜੋਈ । ਇਸੇ
ਚੁਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਸੋਈ ॥ ੭ ॥ ਫੇਰ ਖੋਖਰਾਂ ਵਾਲ ਬਚਾਰੇ ।
ਲਗਵਾਏ ਦੋ ਖੂਹ ਉਚਾਰੇ । ਸ਼ਾਹ ਹਬੀਬ ਮਕਾਨ ਬਨਾਏ ।
ਜਿਸਦੇ ਜ਼ਿਕਰ ਪ੍ਰਿਥਮੇਂ ਆਏ ॥ ੮ ॥ ਫਿਰ ਨਿਜ ਬਸਨੇ ਦੇ
ਅਸਥਾਨ । ਕਈ ਬਨਾਏ ਪੱਕੇ ਜਾਨ । ਕਰੀ ਮੁਰੰਮਤ ਜਾਨ
ਸਰਾਇ । * ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਦਰੋਂ ਕੱਚੀ ਗਾਇ ॥ ੯ ॥ ਮੁੰਡਿਆਂ
ਲਈ † ਸਕੂਲ ਬਨਾਯਾ । ਬਹੁਤ ਰੁਪਯਾ ਤਿਸਤੇ ਲਾਯਾ ।
‡ ਥਾਨਾ ਕੋਠੀ ਹਸਤਪਤਾਲ । ਦੇ ਨਿਜ ਜਗ੍ਹਾ ਬਨਾਏ ਭਾਲ
॥ ੧੦ ॥ ਪਾਠਸ਼ਾਲਾ ਇਕ ਕਰੀ ਜਨਾਨੀ । ਪੜ੍ਹਨ ਗੁਰਮੁਖੀ
ਵਿੱਦਯਾ ਮਾਨੀ । ਇਤ ਆਦਿਕ ਸੁਭ ਕੀਤਾ ਦਾਨ । ਅਤੇ
ਕਰੇ ਹਨ ਧਰਮ ਮਹਾਨ ॥ ੧੧ ॥ ਹੁਨ ਵਿਵਾਹੁ ਦੀ ਸੁਨੋਂ

* ਇਹ ਸਰਾਇ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਦਰੋਂ ਕੱਚੀ ਸੀ, ਹੁਨ ਅੰਦਰੋਂ ਪੱਕੀ ਸਾਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ
ਮਹੰਤ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੇ ਬਣਵਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ।

† ਇਸ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ੫ ਕਮਰੇ ਆਪ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਥਾਂ ਵਿਚਬਣਵਾ
ਦਿੱਤੇਹਨ । ੨੧੦ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਕੂਲ ਦੇ ਲੜਕਿਆਂ ਪਾਸੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹੰਤ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੇ ਹੁਕਾ
ਤੇ ਸਿਗਰਟ ਛਡਾਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਲੜਕਾ ਗਰੀਬ ਹੋਵੇ, ਉਸਨੂੰ ਆਪ ਰੋਟੀ ਲੰਗਰੋਂ ਤੇ
ਬਸਤ ਪੋਥੀ ਦੇਕੇ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ । ਇਮਤਿਹਾਨਾਂ ਦੇ ਮੌਕੇ ਇਨਾਮ ਭੀ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ।

‡ ਅਪਨੀ ਜਗਾ ਵਿਚ ਠਾਠਾਂ ਬਨਵਾਯਾ ।

ਕਹਾਨੀ । ਹੋਯਾ ਜਿਵੇਂ ਅਨੰਦ ਵਖਾਨੀ । ਅੰਮ੍ਰਤ ਛਕਿਆ
ਕੀਕੁਰ ਜਾਨੇਂ । ਸੁਣੇਂ ਸਭੇ ਹੁਣ ਹੋ ਸਵ ਧਾਨੇਂ ॥ ੧੨ ॥

ਖੰਡੇ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਤ ਛਕਣਾ, ਤੇ ਵਿਵਾਹ

ਦੋਹਰਾ

ਸਭਗੁਰ ਨੇ ਮਤ ਉੱਜਲੀ ਕੀਤੀ ਹੋਰ ਬਨਾਇ ।
ਫੁਰਨਾ ਫੁਰਿਆ ਗੁਰਾਂ ਦਾ ਗ੍ਰਹਸਤ ਧਰਮ ਵਡਿਆਇ ॥ ੧ ॥
ਰਹਣੀ ਰਹੀਏ ਬਿੰਧ ਦੀ ਜੋ ਰਖਦੀ ਸੰਤਾਨ ।
ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜਿਸ ਰਾਹ ਸੇ ਟੁਰੇ ਮਗਰਲੇ ਮਾਨ ॥ ੨ ॥
ਉਹ ਰਸਤਾ ਗੁਰ ਸੁਧਾ ਦਾ ਗ੍ਰਹਸਤ ਮਾਹਿ ਨਿਰਬਾਨ ।
ਸੱਚਾ ਮਾਰਗ ਗੁਰਾਂ ਦਾ ਹੈ ਸੁਖਾਂ ਦੀ ਖਾਨ ॥ ੩ ॥

ਚੌਪਈ

ਕਈ ਸਿਆਨੇ ਆਖਨ ਲਾਗੇ । ਕਰੋ ਬਿਆਹੁ ਅਤੀ ਸੁਖ
ਜਾਗੇ । ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਸੰਜੋਗ ਬਨਾਏ । ਸਿੰਘ ਪੁਰੇ ਦੇ ਨਾਤੋਂ
ਲਿਆਏ ॥ ੪ ॥ ਇਕ ਸਰਦਾਰ ਸਿੰਘ ਭਗਵਾਨ । ਸਿੰਘ
ਨਰੈਣ ਤਾਂਹਿ ਸੁਤ ਜਾਨ । ਪਤਨੀ ਤਹਿ ਨਿਹਾਲ ਕੁਰ ਜਾਨੇਂ ।
ਪਿਖੇ ਮਹੇਤ ਤਾਂਹਿ ਪਹਿਚਾਨੇਂ ॥ ੫ ॥ ਤਾਕੀ ਸੁਤਾ ਕੌਰ
ਕਰਤਾਰ । ਸੀਗੇ ਉੱਘੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ । ਕਰੀ ਸਗਾਈ ਤਾਂਕੀ
ਜਾਨੇਂ । ਧਰਾ ਵਿਵਾਹਿ ਦਿਵਸ ਪਹਿਚਾਨੇਂ ॥ ੬ ॥ ਚਲੀ ਜੰਝ
ਸੁਭ ਭਾਤ ਪਿਆਰੇ । ਪੁੱਜੀ ਜਾਕੇ ਪਿੰਡ ਮਝਾਰੇ । ਇਕ ਸਰਦਾਰ
ਜੋ ਬੱਲਾ ਵਾਲੇ । ਧੋਤਯਾਂ ਵੱਲ ਆਏ ਸੀ ਚਾਲੇ ॥ ੭ ॥ ਤਿਆਰ
ਭਏ ਤਦ ਰਾਘੋ ਦਾਸ । ਅੰਮ੍ਰਤ ਛਕਣ ਲਈ ਹੀ ਖਾਸ । ਜਥੇ

ਵਾਰ ਬਨ *ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ । ਖੰਡੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੀਨ ਤਿਆਰੇ ॥੮॥
 ਪੰਜ ਕਕਾਚੀ ਰਹਿਤ ਬਤਾਏ । ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਖੰਡੇ ਧਾਰ ਛਕਾਏ । ਕੀਤਾ
 ਸੁਭ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁ ਜਾਨੋਂ । ਨਾਮ ਧਰਾ ਜਿਸ ਵਿਧ ਸੀ ਜਾਨੋਂ ॥੯॥
 ਨਾਮ ਪ੍ਰਿਥਮੇ ਰਾਘੋਦਾਸ । ਬੋਲ ਰਹੇ ਜੋ ਤਾਂਕੇ ਖਾਸ । ਤਹਿ
 ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਧਰ ਦੀਨਾ । ਚਾਲਾ ਠੀਕ ਪੁਰਾਤਨ ਕੀਨਾ ॥੧੦॥
 ਰਾਮ ਕਵਰ ਸੀ ਜੈਸੇ ਨਾਮ । ਭਏ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਅਭਿਰਾਮ ।
 ਰੀਤੀ ਨਾਂਹਿ ਨਵੀਂ ਹੈ ਜਾਨੋਂ । ਮੁੜ ਘਿੜ ਅਪਨੇ ਘਰ ਮੇਂ
 ਆਨੋਂ ॥੧੧॥ ਕਰੀ ਅਨੰਦ ਰੀਤ ਫਿਰ ਭਾਈ । ਗੁਰ ਮਰਜਾਦਾ
 ਜਿਵੇਂ ਅਲਾਈ । ਦੇਨ ਵਧਾਈ ਰਲਮਿਲ ਸਾਰੇ । ਕੁਛ ਕੁ ਕਾਰ
 ਬਾਕੀ ਸੁਨ ਪਿਆਰੇ ॥ ੧੨ ॥ ਗੁਣੀ ਗਿਆਨੀ ਮਿਲ ਕਰ
 ਆਏ । ਮੁਖੀ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਸੰਗ ਭਾਏ । ਜੰਦ ਗਈ ਜੋ ਸੀਗ ਪਛਾਨੇ ।
 ਨਾਲ ਗਏ ਤਿਨ ਨਾਮ ਵਖਾਨੇ ॥੧੩॥ ਇੱਕ ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਗੁਰ

*ਸੁਦਾਰ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜੱਬੇਦਾਰ, ਭਾਈ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੰਢੀ, ਸਿੰਘ
 ਪੁਰੇ ਤੋਂ । ਭਾਈ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸਿੰਘ ਪੁਰੇ ਤੋਂ । ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੁਰਸੋਂ
 ਵਾਲੇ । ਸ੍ਰੀ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜ਼ੈਲਦਾਰ ਸਿਧਾਰ ਵਾਲੇ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੱਜਣਾਂ ਨੇ
 ਮਿਲਕੇ ਮਹੰਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਖੰਡੇ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਯਾ ।

† ਇਥੇ ਇੱਕ ਗੱਲ ਦੱਸਣੀ ਗੁਰ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਮਹਿੰਮਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਸੁਆਦਲੀ
 ਧਕਿਆਈ ਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ, ਕਿ ਮਾਈ ਨਿਹਾਲ ਕੌਰ ਜੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਕੀ ਨਾਲ
 ਸੀ ਮਹੰਤ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਵਿਵਾਹ ਹੋਇਆ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਤੇ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਦੇ
 ਪੱਕੇ ਸਰਧਾਲੂ ਹਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਨੇਮ ਸੀ ਕਿ ਕਾਕੀ ਦਾ ਕਾਰਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਧਾਰੀ
 ਤਯਾਰ ਬਰ ਤਯਾਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਫਰਨਾ ਹੈ, ਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨੇਮ ਐਸਾ
 ਨਿਬਾਹਿਆ ਕਿ ਮਹੰਤ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਬੀ ਸਤਿਗੁਰ ਵਲੋਂ ਕਲਗਿਆਂ ਵਾਲੇ ਦੇ
 ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨੇ ਮੋਹਤ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਅਰ ਬਿਧ ਖੰਸ ਦੇ ਪੂਰਨਿਆਂ ਤੇ ਦੁਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ
 ਉਮਗ ਰਿਹਾ ਸੀ । ਸੋ ਮਾਈ ਦੀ ਅਭਿਲਾਖਾ ਪੂਰੀ ਹੋਈ, ਕਿ ਬੀਬੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਧਾਰੀ
 ਤਯਾਰ ਬਰ ਤਯਾਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਵਿਵਾਹੀ ਗਈ, ਤੇ ਅਨੰਦ ਕਾਰਜ ਗੁਰ ਰੀਤੀ
 ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਇਆ । ਇਹ ਮਾਈ ਜੀ ਨਿੱਤ ਨੇਮ ਦੇ ਪੱਕੇ ਹਨ ।

‡ ਮਹੰਤ ਸਾਹਿਬਾਂ ਵਲੋਂ ਮੰਤ ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਸਰਦਾਰ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ
 ਨਾਲ ਮਿਲਨੀ ਕੀਤੀ ।

ਭਾਈਗਏ ਜੰਵ ਦੇ ਨਾਲ ਅਲਾਈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਦੋਇਮਹੰਤ।
 ਹੀਰਾ ਦਾਸ ਜਿਸ ਨਾਮ ਭਨੰਤ ॥ ੧੪ ॥ ਆਤਮਦਾਸ ਦੂਸਰਾ
 ਜਾਨੋਂ। ਗਏ ਜੰਵ ਦੇ ਨਾਲ ਪਛਾਨੋਂ। ਭਾਈ ਵੀਰਸਿੰਘ ਜਿਸ
 ਗਾਵੇਂ। ਬਿਧੀ ਚੰਦੀਏ ਸੁਰਸਹੁ ਆਵੇਂ ॥ ੧੫ ॥ ਹੈਂ ਸਰਦਾਰ
 ਬਹਾਦਰ ਜੋਈ। ਨਾਮ* ਅਰੂੜ ਸਿੰਘ ਲਖ ਸੋਈ। ਭਗਤ
 ਸਿੰਘ ਸਰਦਾਰ ਸੁ ਆਏ। ਮਿਸਲ ਘਨੱਈਆਂ ਤੇੜੇ ਗਾਏ ॥ ੧੬ ॥

॥ ਕਥਿੱਤ ॥

ਅਕਰਮ ਅਲੀ ਠਾਣੇ ਦਾਰ ਸੀ ਪਛਾਨ ਲੀਜੋ ਅਤੇ ਸਿੰਘ
 ਰੁਲਦੂ ਸੀ ਨਾਲ ਪਹਿਚਾਨੀਏ। ਈਸੇ ਪੁਰ ਵਾਲੇ ਹਰਿਨਾਮ
 ਸਿੰਘ ਜਾਨ ਲੀਜੋ ਜਸ ਮੱਲ ਮਲਕ ਤਸੀਲਦਾਰ ਜਾਨੀਏਂ।
 ਸਿੰਘ ਜੋ ਬਸੇਸ਼ਰ ਤਸੀਲਦਾਰ ਨਾਇਬ ਸੀ ਅਤੇ ਜੋ ਭਗਤ
 ਸਿੰਘ ਸੈਂਹਸਰੇ ਤੋਂ ਮਾਨੀਏਂ। ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਸੰਗ ਸੀ ਸਫੈਦਪੋਸ਼
 ਸੂਫੀਆਂ ਦਾ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਦੂਸਰਾ ਸਹਾਰਨ ਦਾ ਗਾਨੀਏਂ।
 ॥ ੧੭ ॥ †ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਕੱਕੜਾਂ ਦਾ ਨਾਲ ਸਰਦਾਰ ਜਾਨੋਂ
 ਕੁਛ ਕੁ ਬਰਾਦਰੀ ਦੇ ਨਾਮ ਹਾਂ ਸੁਨਾਉਂਦੇ। ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਦੋਵੇਂ
 ਰਾਇ ਦਾਸ ਤੇ ਜਲਾਲ ਪੱਤੀ ਦੋਵੇਂ ਹੈ ਨੰਬਰਦਾਰ ਗਏ ਸੰਗ
 ਗਾਉਂਦੇ। ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ ਪੱਤੀ ਹੈ ਸੁਧਾਰੀ ਦੀ ਚਿ ਜਾਨ ਲੀਜੋ
 ਰਾਇ ਦਾਸ ਪੱਤੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਜਾਉਂਦੇ। ਚੌਧਰੀ ਨਬੀ
 ਬਖਸ਼ ਦਰੀਏ ਜੁ ਮੂਸੇ ਵਾਲਾ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਨਾਜਰ ਬੰਦੂਕ

*ਸਰਦਾਰ ਬਹਾਦਰ : ਅਰੂੜ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੀ. ਆਈ. ਈ. ਆਨਰੇਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ
 ਸਰਬਾਹ ਸੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਵਾਲੇ ॥

†ਛੋਟੇ ਤੇੜੇ ਤੋਂ ਸਰਦਾਰ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਸੀ।

†ਸਰਦਾਰ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰਾਰ ਕੱਕੜਾਂ ਵਾਲੇ

ਕਿਰਚ ਲਾਉਂਦੇ ॥ ੧੮ ॥ ਲਛਮਨ ਦਾਸ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਮੁਖਤਾਰ
 ਹੋਏ ਲੇਨ ਦੇਨ ਖਰਚੇ ਦਾ ਸਭ ਹੈਂ ਕਰਾਉਂਦੇ । ਬਾਣੀਆਂ
 ਬੁਲਾਕੀ ਮੱਲ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਸਾਥ ਸੀਗਾ ਰਾਮ ਕਿਸ਼ਨ ਸੰਗ
 ਪੰਡਤ ਹੈਂ ਜਾਉਂਦੇ । ਲੱਭੂ ਰਾਮ ਬਾਣੀਆਂ ਮੁਕੰਦ ਲਾਲ ਖੱਤ੍ਰੀ
 ਜੀ ਮਥਰਾ ਜੁ ਦਾਸ ਮੱਲ ਹੁਕਮਾ ਅਲਾਉਂਦੇ । ਪੰਡਤ ਦੌਲਤ
 ਰਾਮ ਸਰਿਹਾਲੀ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਸੈਂਕਰ ਜੁ ਦਾਸ ਸਾਥ ਬਾਣੀਏਂ
 ਭੀ ਧਾਉਂਦੇ ॥ ੧੯ ॥

ਚੌਪਈ

ਸਿੰਘ ਗਨੇਸਾ ਧਿਰਤਾ ਨਾਈ । ਗਿਰਧਾਰੀ ਇਕ ਪਾਂਧਾ
 ਗਾਈ । ਬਿਸ਼ਨ ਭੱਟ ਸੀ ਸੰਗ ਪਛਾਨੇਂ । ਇਤ ਆਦਿਕ ਸੀ
 ਸੰਗ ਵਖਾਨੇ ॥ ੨੦ ॥ ਭਯਾ ਵਿਵਾਹ ਗੁਰ ਰੀਤਨਸਾਰ ।
 ਪੰਝੀ ਮਾਘ ਦਾ ਦਿਵਸ ਵਿਚਾਰ । ਉੱਨੀਂ ਸੌ ਅਠਾਹਠ ਗਾਵੈਂ ।
 ਬੇਹ ਵਿਵਾਹ ਦਾ ਦਿਵਸ ਅਲਾਵੈਂ ॥ ੨੧ ॥ ਇਨਕੇ ਘਰ
 ਭਏ ਸੁੰਦਰ ਲਾਲ । ਪੁੱਤ੍ਰ ਦੋਇ ਜਿਨ ਰੂਪ ਬਿਸਾਲ । ਉੱਤਮ
 ਸਿੰਘ ਨਾਮ ਵਡ ਜਾਨੇਂ । ਪਹਿਲਾ ਪੁੱਤਰ ਉਪਜਾ ਮਾਨੇਂ ॥ ੨੨ ॥
 ਸੋਮ ਵਾਰ ਦਿਨ ਪੋਹ ਪਛਾਨੇਂ । ਉੱਨੀਂ ਸੌ ਉਨ੍ਹਤਰ ਮਾਨੇਂ ।
 ਡੇਢ ਸਾਲ ਤੋਂ ਪੀਛੇ ਜਾਨੇਂ । ਜਨਮਾ ਸਿੰਘ ਅਵਤਾਰ ਵਖਾਨੇਂ ।
 ॥ ੨੩ ॥ ਭਾਣਾ ਤਿਨ ਕਰਤਾਰ ਮਨਾਯਾ । ਸਾਲ ਕੁ ਮਗਰੋਂ
 ਕਾਲ ਖਪਾਯਾ । ਇਕ ਬੀਬੀ ਹੁਨ ਹੈ ਜਨਮਾਈ । ਫੱਗਣ
 ਤਾਸ ਮਹੀਨਾ ਗਾਈ । ਉੱਨੀਂ ਸੌ ਬਹੱਤਰ ਸਾਲਾ ਇਤਿ ਆਦਿਕ
 ਇਹ ਗ੍ਰਿਸਤ ਸੁ ਭਾਲ ॥ ੨੪ ॥

ਮਹੰਤ ਜੀ ਦਾ ਸੁਭਾਉ ਤੇ ਵਰਤਾਰਾ

ਚੌਪਈ

ਖਾਲਸ ਸੁੰਦਰ ਖਜਾਲ ਪਛਾਨੋ। ਮਨ ਸੇ ਤਨ ਸੇ ਸਾਫ ਵਖਾਨੋ।
 ਖੇਤੀ ਕਾਰ ਕਰਾਵੈਂ ਭਾਰੀ। ਪੂਜਾ ਧਾਨ ਨ ਖਾਤ ਬਿਚਾਰੀ॥੧॥
 ਨਿਤ ਕ੍ਰਿਤ ਕਰਕੇ ਛਕੈਂ ਛਕਾਵੈਂ। ਪੂਜਾ ਸਭ ਗੁਰਦਾਰੇ ਲਾਵੈਂ।
 ਜੋ ਜਗੀਰ ਹੈ ਆਵਤ ਜਾਨੋਂ। ਤਿਸਕੋ ਲਾਵਤ ਧਰਮ ਸਥਾਨੋਂ॥੨॥
 ਜਦੋਂ ਮਿਲੇ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇਵ। ਕੀਤਾ ਬਾਲਕ ਬੁੱਢਾ ਏਵ। ਕੱਤਕ
 ਵਦੀ ਚੌਥ ਨੂੰ ਜਾਨੋ। ਕਰਦੇ ਹੈਂ ਤਿਸ ਜੋੜ ਮਹਾਨੋਂ ॥ ੩ ॥
 ਰਾਗੀ ਉਪਦੇਸ਼ਕ ਬੁਲਵਾਵੈਂ। ਗਿਆਨੀ ਸੰਤ ਗੁਣੀ ਬਹੁ ਆਵੈਂ।
 ਤ੍ਰੈ ਦਿਨ ਰੋਣਕ ਹੋਤ ਅਪਾਰ। ਲੰਗਰ ਅਹਿਨਿਸ ਚਲਤ ਅਪਾਰ
 ॥੪॥ ਦੂਰ ਨੇੜਿਓਂ ਸੰਗਤਾਂ ਆਵੈਂ। ਸੁਣ ਉਪਦੇਸ਼ ਅਤੀ ਸੁਖ
 ਪਾਵੈਂ। ਚੌਥ ਬ੍ਰਿਧ ਦੀ ਜੋ ਚਲ ਆਵੈ। ਪ੍ਰਿਥਮੇਂ ਤਾਲ ਸ਼ਨਾਨ
 ਕਰਾਵੈ ॥ ੫ ॥ ਬ੍ਰਿਧ ਸਥਾਨ ਦੇ ਵਰਸ਼ਨ ਪਾਵਨ। ਆਵਤ
 ਰੀਝ ਚਲੀ ਏਹ ਗਾਵਨ। ਮਸ ਸ਼ਰਾਬ ਅਚੇ ਨਹਿ ਕੋਈ।
 ਰਹੈ ਸੰਗ ਤ੍ਰੈ ਦਿਨ ਜਬ ਲੋਈ ॥ ੬ ॥ ਇਹ ਸਭ ਚਾਲ ਮਹੰਤ
 ਬਨਾਈ। ਸਾਰ ਕਹੀ ਮੈਂ ਜੋ ਦ੍ਰਿਸਟਾਈ। ਗੁਰ ਘਰ ਦਾ ਉਪ-
 ਦੇਸ਼ ਸੁਨਾਵੈਂ। ਜੋੜੇ ਝਾੜਨ ਤਕ ਇਹ ਜਾਵੈ ॥ ੭ ॥ ਗੁਰ
 ਘਰ ਦੇ ਸਰਧਾਲੂ ਭਾਰੀ। ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਅਪਾਰੀ। ਜੋ
 ਕੁਛ ਮੈਨੂੰ ਨਜ਼ਰੇ ਆਈ। ਸੋ ਮੈਂ ਏਥੇ ਲਿਖ ਦਿਖਲਾਈ ॥੮॥
 ਬ੍ਰਿਧ ਦਾ ਲੰਗਰ ਚਲਤ ਅਪਾਰ। ਅੱਜ ਕੱਲ ਇਸ ਸਮੇਂ
 ਨਿਹਾਰ। ਗੁਰਦਾਰੇ ਦੀ ਰੋਣਕ ਜੋਈ। ਕਰੈਂ ਰਬਾਬੀ ਰਾਗ
 ਸਦੋਈ ॥ ੯ ॥ ਸੁਬਾ ਸ਼ਾਮ ਨਰ ਨਾਰ ਅਪਾਰੀ। ਆਵਤ ਹੈਂ ਬ੍ਰਿਧ
 ਧਾਮ ਮਝਾਰੀ। ਇਸ ਬ੍ਰਿਧ ਘਰ ਦੀ ਉਪਮਾ ਭਾਰੀ।
 ਏਕ ਜੀਭ ਨਹਿ ਸਕਾਂ ਉਚਾਰੀ ॥ ੧੦ ॥

(੫੬੭)

ਮਹੰਤਾਂ ਦੇ ਮਿੱਤਰ

ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਮਹੰਤ ਭਾਈ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਕੁਝਕੁ ਸਤਕਾਰ ਯੋਗ ਮਿੱਤਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:-

੧. ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਆਨਰੇਬਲ ਸ੍ਰਦਾਰ ਬਹਾਦਰ ਸ੍ਰਦਾਰ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਜੀਠੀਏ ।

੨. ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸ੍ਰਦਾਰ ਬਹਾਦਰ ਸ੍ਰਦਾਰ ਅਰੂੜ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੀ. ਆਈ. ਈ. ਸਰਬਰਾਹ ਸ੍ਰੀ ਵਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਔਨਰੇਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦਰਜਾ ਅਵਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ।

੩. ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸ੍ਰਦਾਰ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੰਧਾ ਵਾਲੀਏ ਰਈਸ ਤੇ ਔਨਰੇਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਰਾਜਾ ਸਾਂਸੀ ।

੪. ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸ੍ਰਦਾਰ ਬਹਾਦਰ ਔਨਰੇਬਲ ਸ੍ਰਦਾਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੱਕੜਾਂ ਵਾਲੇ ।

੫. ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸ੍ਰਦਾਰ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਐਸਸਟੈਂਟ ਕਲਕ-ਰਰ ਦਰਜਾ ਅਵਲ ਕੱਕੜਾਂ ਵਾਲੇ ।

੬. ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸ੍ਰ: ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਔਨਰੇਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕਾਲਾ

੭. ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸ੍ਰ: ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਾਨ ਔਨਰੇਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ

੮. ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸ੍ਰਦਾਰ ਬੁਢਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਔਨਰੇਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਝਲਾੜੀ ਵਾਲੇ ।

੯. ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸ੍ਰਦਾਰ ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਔਨਰੇਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਪੰਜਵੜ ।

੧੦. ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸ੍ਰਦਾਰ ਗੁਰਦਿਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੂਬੇਦਾਰ ਮੇਜਰ ਤੇ ਔਨਰੇਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਢੋਟੀਆਂ ।

੧੧. ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸ੍ਰਦਾਰ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਔਨਰੇਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਟਾਰੀ ।

੧੨. ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸ੍ਰਦਾਰ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੈਂਹਸਰਾ ।

(੫੬੮)

੧੩. ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸ੍ਰਦਾਰ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਉਸਮਾ ।
੧੪. ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸ੍ਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੁਸ਼ੈਹਰਾਪਨੂੰਆਂ।
੧੫. ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਿਧੀ ਚੰਦੀਏ ਜੋ
ਬੜੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਤੇ ਪ੍ਰੀਤਵਾਨ ਹਨ, ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਦੁਖ ਸੁਖ ਵਿਚ ਸਦਾ
ਅਤੁਟ ਹਿਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ।

੧੬. ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸ੍ਰਦਾਰ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਜੀਠਾ ।
੧੭. ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸ੍ਰਦਾਰ ਦਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਿੜਿੰਗ ।
੧੮. ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸ੍ਰਦਾਰ ਅਜੈਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚੀਰਾ ।
੧੯. ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸ੍ਰਦਾਰ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਿੰਘ ਪੁਰਾ ।
੨੦. ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸ੍ਰਦਾਰ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਿੰਘ ਪੁਰਾ ।
੨੧. ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸ੍ਰਦਾਰ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੱਲ ।
੨੨. ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸ੍ਰਦਾਰ ਮੇਲਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਨਸਪੈਕਟਰ
ਪਿਨਸ਼ਨਰ ਜਗਦੇ ।

੨੩. ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸ੍ਰਦਾਰ ਸੂਬੇਦਾਰ ਮੇਜਰ ਮਿਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਕਪਤਾਨ ਚੇਤਨ ਪੁਰਾ ।

੨੪. ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸ੍ਰਦਾਰ ਜਵੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜ਼ੈਲਦਾਰ ਗੱਗੋਮਾਲ ।
੨੫. ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸ੍ਰਦਾਰ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਤੈਦ ਪੋਸ਼ ਸੂਫੀਆਂ।
੨੬. ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸ੍ਰ: ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜ਼ੈਲਦਾਰ ਸੁਧਾਰ ।
੨੭. ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸ੍ਰਦਾਰ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭਾਮ ।

ਸੇਵਾਦਾਰ

ਮਹੰਤ ਭਾਈ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਜੋ ਆਦਮੀ ਅੱਜ ਕਲ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ
ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਯਾ ਨੌਕਰ ਸੇਵਾਦਾਰ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਇਸਤਰਾਂ ਹਨ:-

[ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ]

(੧) ਭਾਈ ਸੁਰੈਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜੋ ਅੱਜ ਕਲ ਸੱਚਖੰਡ
ਸਮਾਧਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ।

(੨) ਭਾਈ ਸੌਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜੋ ਦਮਦਮੇ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ।

(੩) ਕਾਕਾ ਉਤਮਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾ: ਸੁਖਰਾਮ ਦਾਸ ਜੀ, ਭਾਈ ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਜੀ, ਭਾ: ਲਾਭਚੰਦ ਜੀ, ਭਾ: ਕਿਰਪਾ ਰਾਮ ਜੀ, ਭਾ: ਮੁਲਖ ਰਾਜ ਜੀ ਖੱਤ੍ਰੀ, ਭਾਈ ਗਹਿਣਾ ਮਲ ਜੀ ਬਾਲੀਆਂ, ਭਾਈ ਗੰਡਾ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾਈ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਿਸਤ੍ਰੀ, ਭਾਈ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਲੂਵਾਲੀਆ ਨਾਜ਼ਰ, ਭਾ: ਦੇਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ, ਭਾਈ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੰਬਰਦਾਰ, ਇਤਆਦੀ ਪ੍ਰੇਮੀ ਬਾਬੇ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਤੇ ਨਿਤਾਪ੍ਰਤੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਆਕੇ ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣਦੇ ਹਨ ।

[ਨੌਕਰ]

(੧) ਭਾਈ ਲੱਧਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੋਸ਼ੇਖਾਨੀਏਂ

(੨) ਭਾਈ ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਾਮਿਆਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ ।

(੩) ਭਾਈ ਲਾਭ ਚੰਦ ਜੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਬੜੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹਨ, ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਿਤਾਪ੍ਰਤੀ ਆਉਂਦੇ ਤੇ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਚੋਖਾ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ।

(੪) ਭਾਈ ਕ੍ਰਿਪਾ ਰਾਮ ਜੀ ਅਰੋੜਾ ਸਿੱਖ, ਇਹ ਸ੍ਰੀ ਮਹੰਤ ਰਾਮਪ੍ਰਸਾਦਿ ਜੀ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਅੱਜਤੱਕ ਬਾਬੇ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੇ ਨਿੱਤ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਰ ਤਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਫਿਰ ਬਾਬੇ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ।

(੫) ਭਾਈ ਸ਼ਾਮ ਦਾਸ ਜੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਮਹੰਤ ਰਾਮ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ॥

ਪ੍ਰੇਮਣ ਮਾਈਆਂ

ਬਾਬੇ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹਿਤ ਔਂ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਇਸਤੀ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਨਿਯਮ ਨਾਲ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਖੇ ਸੇਵਾ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹਿਤ ਪ੍ਰੇਮ ਸਹਿਤ ਜੋ ਮਾਈਆਂ ਔਂਦੀਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁਝਕੁ ਨਾਮ ਇਹ ਹਨ:-

ਬੀਬੀ ਕਰਤਾਰ ਕੌਰ, ਮਾਈ ਚੰਦੀ ਸੇਵਾਦਾਰਨੀ, ਬੀਬੀ ਠਾਕਰੀ ਸਪੁੱਤ੍ਰੀ ਮਾਈ ਸੁੰਦਾਂ, ਬੀਬੀ ਠਾਕਰੀ ਮੰਨਣਾਂ ਵਾਲੀ, ਮਾਈ ਖੇਮੀ ਜੁਲਕਿਆਣੀ, ਮਾਈ ਖੇਮੀ ਗਿਆਣੀ, ਮਾਈ ਪ੍ਰੇਮੀ ਤ੍ਰਖਾਣੀ, ਮਾਈ ਰਾਧਾਂ ਤ੍ਰਖਾਣੀ, ਬੀਬੀ ਕੇਸਰਾ ਦੇਈ, ਬੀਬੀ ਬਿਸ਼ਨ ਦੇਈ ਤ੍ਰਖਾਣੀ, ਬੀਬੀ ਕੇਸਰਾ ਦੇਈ ਤ੍ਰਖਾਣੀ, ਬੀਬੀ ਗਿਆਨ ਦੇਈ ਤ੍ਰਖਾਣੀ, ਮਾਈ ਲੱਛਮੀ ਤ੍ਰਖਾਣੀ, ਬੀਬੀ ਪ੍ਰਮੇਸਰੀ, ਮਾਈ ਵੇਦ ਕੌਰ ਆਦਿ ।

ਅੱਜ ਕੱਲ

ਸ੍ਰੀ ਮਹੰਤ ਭਾਈ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਬੜੇ ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਆਪ ਨਿੱਤ ਨੇਮ, ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪਾਠ ਦੇ ਨੇਮੀਂ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹਨ, ਤੇ ਕਥਾ ਦੁਆਰਾ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਆਪਦਾ ਫਿਲ ਪੰਥ ਸੇਵਾ ਦਾ ਬੜਾ ਉਤਸ਼ਾਹੀ ਹੈ, ਤੇ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਅੱਗੋਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤੇ ਪੰਥ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨਗੇ । ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਪਦਾ ਪੰਥ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਵਧਾਏ, ਤੇ ਆਪ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵਧ ਪੰਥ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ॥

ਸਮਾਪਤ ॥

ੴ ਓ ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸਤ੍ਰਾਂ ਸੋਧਕੇ ਪੜ੍ਹੋ:-

ਪੰਨਾ	ਸਤਰ	ਅਸੁੱਧ	ਸੁੱਧ
2੯	੧੩	ਨਿਸਾਨੀ ਛੰਦ	ਭੁਯੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ
੮੭	੧੧	੧੬੯੮	੧੫੯੮
੪੦੯	੧੨	ਸੰ: ੧੭੫੨	ਸੰ: ੧੭੫੪
੪੧੪	੮	ਸਿਰ ਦੀਜੈ ਕਾਣ ਨ ਕੀਜੈ । ਤਉ ਇਸ ਮਾਰਗ ਪੈਰ ਧਰੀਜੈ ।	ਇਤ ਮਾਰਗ ਪੈਰ ਧਰੀਜੈ । ਸਿਰ ਦੀਜੈ ਕਾਣ ਨ ਕੀਜੈ ।
੪੫੩	੧੮	ਭੂਪ ਸਿੰਘ	ਅਭਾ ਸਿੰਘ
੪੫੬	੧੫	ਅਭਾ ਸਿੰਘ	ਭੂਪ ਸਿੰਘ
੫੧੨	2	ਸੰ: ੧੬੭੪	ਸੰ: ੧੬੭੨
੫੧੨	੨੦	ਸੰ: ੧੬੭੮	ਸੰ: ੧੬੮੬

ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਮਿਲਨ ਦਾ ਪਤਾ:-

ਮਹੰਤ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਆਨਰੇਰੀ ਮੈਜਸਟ੍ਰੇਟ, ਰਮਦਾਸ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ)

